CRAINICII AURORII

RELATAREA LUI NABÍL

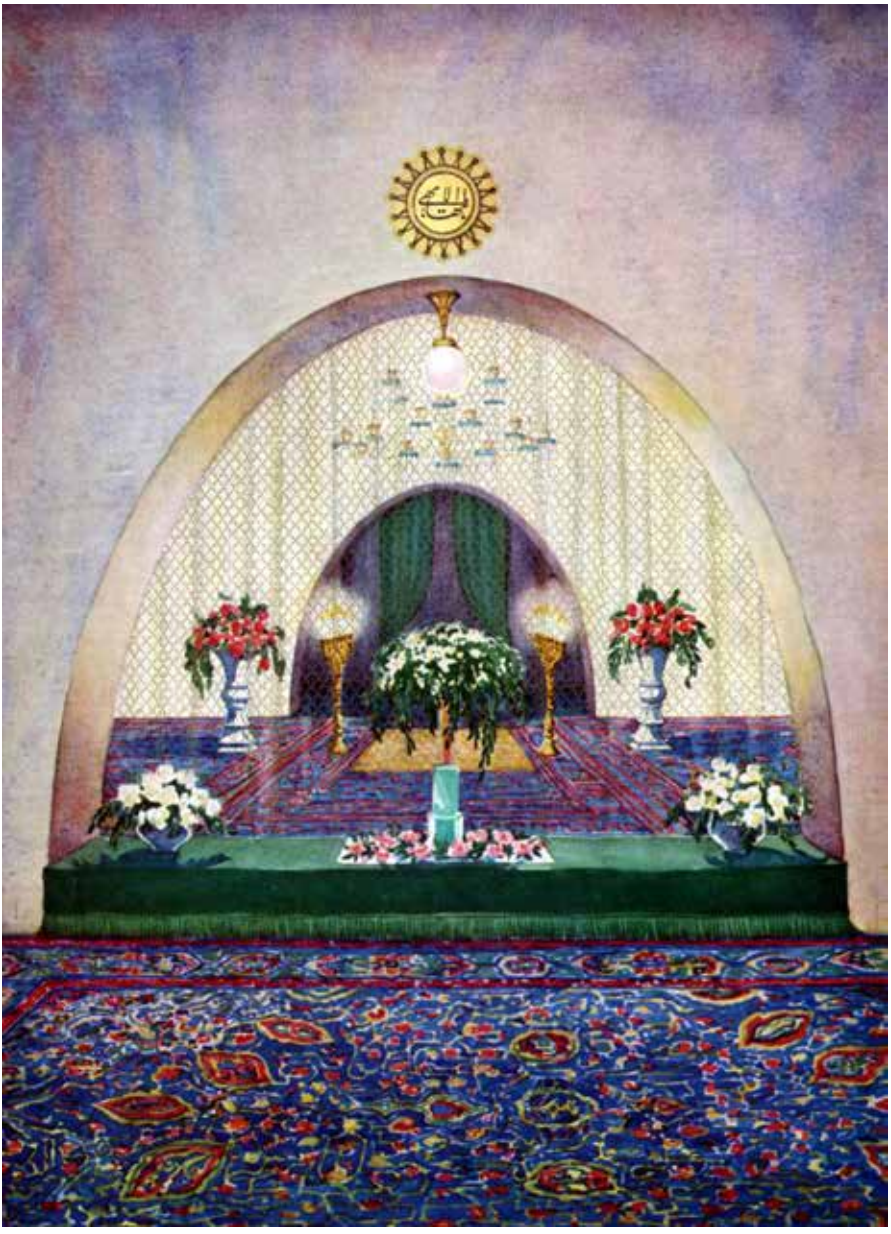

INTERIORUL TEMPLULUI LUI BÁB

CRAINICII AUROREI

RELATAREA LUI NABÍL DESPRE PRIMELE ZILE ALE REVELAȚIEI BAHÁ'Í

„Sunt pregătit, am viața în mână; pentru ca, prin bunătatea iubitoare şi harul lui Dumnezeu, această Slovă revelată şi manifestată să-şi pună viața la dispoziție în semn de sacrificiu în calea Punctului Primordial, Cel Mai Înălțat Cuvânt." BAHÁ'U'LLÁH

AUTOR ŞI PREFAȚĂ, NABÍL-I-A'ẒAM

TRADUCERE DIN LIMBA PERSANĂ,
INTRODUCERE ŞI NOTE DE SHOGHI EFFENDI

TRADUCERE DIN LIMBA ENGLEZĂ
ADUNAREA SPIRITUALĂ NAȚIONALĂ
A BAHÁ'ÍLOR DIN ROMÂNIA

EDITURA BAHÁ'Í
2014

Titlul în original

„THE DAWN-BREAKERS”

NABÍL'S NARRATIVE OF THE EARLY
DAYS OF THE BAHÁ’Í REVELATION

TRANSLATED FROM THE ORIGINAL PERSIAN
AND EDITED BY SHOGHI EFFENDI
BAHÁ’Í PUBLISHING TRUST,
WILMETTE, ILLINOIS, 1962
COPYRIGHT, 1932 BY THE
NATIONAL SPIRITUAL ASSEMBLEY
OF THE UNITED STATES OF AMERICA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MUḤAMMAD-I-ZARANDÍ
Crainicii Aurorei : relatarea lui Nabíl despre primele zile ale Revelaţiei Bahá'í / Nabíl-i-A'ẓam ; trad.: Adunarea Spirituală Naţională a Bahá'ílor din România ; introducere şi note de Shoghi Effendi. - Bucureşti : Baha'i, 2014
Bibliogr.
Index
ISBN 978-973-8037-11-3
I. Effendi, Shoghi (pref.)
298.8

COPYRIGHT CONFORM CONVENŢIEI DE LA BERNA
TOATE DREPTURILE REZERVATE
IMAGINI © CASA UNIVERSALĂ A DREPTĂŢII, 2014
HAIFA, ISRAEL

COPYRIGHT © ADUNAREA SPIRITUALĂ NAŢIONALĂ
A BAHÁ’ÍLOR DIN ROMÂNIA, 2014

Crainicii Aurorei, Nabíl-i-A‘ẓam
Publicată în România de către Editura Bahá'í
Bucureşti, 2014
Tradusă sub egida Adunării Spirituale Naţionale
a Bahá'ílor din România
e-mail: asn.romania@gmail.com
www.bahai.org.ro

Dedic această operă
în semn de aleasă recunoştinţă şi dragoste
Celei Mai Măreţe Sfinte Frunze,
ultima supravieţuitoare a unei epoci glorioase
şi eroice

SUMARUL CĂRȚII CU MOMENTELE ESENȚIALE ALE RELATĂRII

PARTEA ÎNTÂI: ZILELE DINAINTEA REVELAȚIEI

CAPITOLUL I: MISIUNEA LUI SHAYKH AḤMAD-I-AḤSÁ'Í

Plecarea lui din Baḥrayn în 'Iráq 1
Vizita lui la Najaf şi Karbilá 2
Călătoria sa la Shíráz 4
Şederea lui în Yazd 5
a. Corespondența lui cu Fatḥ-'Alí Sháh 5
b. Legăturile sale cu Ḥájí 'Abdu'l-Vahháb 7
c. Anecdota lui Mírzá Maḥmúd-i-Qamṣarí 8
d. Sosirea lui Siyyid Káẓim-i-Rashtí 10
Pelerinajul său la Mashhad 12
Intrarea lui triumfală în Ṭihrán 12
Plecarea lui spre Kirmánsháh 13
Întoarcerea la Karbilá 16

CAPITOLUL II: MISIUNEA LUI SIYYID KÁẒIM-I-RASHTÍ

Legăturile sale cu Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir-i-Rashtí 19
Aluziile sale la Cel Promis 24
Anecdota lui Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí 25
a. Vizita lui Siyyid Káẓim la Báb 25
b. Participarea lui Báb la cursurile lui Siyyid Káẓim 27
c. Vizita lui Báb la mormântul sfânt al lui Imám Ḥusayn 30
d. Vizita lui Shaykh Ḥasan la Shíráz şi Máh-Kú 30
e. Întâlnirea lui cu Bahá'u'lláh la Karbilá 32
Referiri la Cel Promis în operele lui Siyyid Káẓim 33
Asediul asupra oraşului Karbilá 35
Aluziile lui Siyyid Káẓim către discipolii săi necredincioşi 36
Episodul relatat de Shaykh Abú-Turáb 38
Predicile lui Siyyid Káẓim către discipolii lui 40
Întâlnirea lui Siyyid Káẓim cu păstorul arab 42
Moartea lui Siyyid Káẓim 45

PARTEA A DOUA: REVELAȚIA LUI BÁB

CAPITOLUL III: DECLARAȚIA MISIUNII LUI BÁB

Sosirea lui Mullá Ḥusayn la Karbilá 47
Semnificația anului '60 48

Plecarea lui Mullá Ḥusayn către Najaf şi Búshihr 50
Întrevederea lui Mullá Ḥusayn cu Báb la Shíráz 52
Sosirea lui Mullá ʻAlíy-i-Basṭámí şi a însoţitorilor lui la Shíráz. 66
Sosirea lui Quddús la Shíráz 69
Primele zile ale lui Báb 72
a. Naşterea Sa 72
b. Anii Săi de şcoală 75
c. Căsătoria Sa 76
d. Şederea Sa în Búshihr 77
Slovele Celui Viu 80
Referire la Ṭáhirih. 81
Explicarea termenului Bálá-Sarí 84
Despărţirea lui Mullá Ḥusayn de Báb. 85
Plecarea lui Mullá ʻAlíy-i-Basṭámí din Shíráz 87
Povestea lui ʻAbdu'l-Vahháb 87
Suferinţele lui Mullá ʻAlíy-i-Basṭámí 89
Discursul de adio rostit de Báb către Slovele Celui Viu 92
Cuvintele de despărţire ale lui Báb către Mullá Ḥusayn 96

CAPITOLUL IV: CĂLĂTORIA LUI MULLÁ ḤUSAYN LA ṬIHRÁN

Vizita lui Mullá Ḥusayn la Işfahán 98
a. Legăturile lui cu discipolii lui Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir. 98
b. Povestea vânturătorului de grâu 99
c. Convertirea lui Mullá Ṣádiq-i-Khurásání 101
Şederea lui în Káshán şi Qum 102
Experienţele lui în Ţihrán 102
a. Legăturile lui cu Ḥájí Mírzá Muḥammad-i-Khurásání 102
b. Întâlnirea lui cu Mullá Muḥammad-i-Núrí şi mesajul lui către Bahá'u'lláh . 105

CAPITOLUL V: CĂLĂTORIA LUI BAHÁ'U'LLÁH LA MÁZINDARÁN

Referirea Sa la Mírzá Buzurg 109
Vizita Sa la Núr înainte de sosirea lui Mullá Ḥusayn la Ţihrán 111
a. Întâlnirea Sa cu Mírzá Muḥammad-Taqíy-i-Núrí. 111
b. Cele două vise ale lui Mírzá Muḥammad-Taqíy-i-Núrí 111
Vizita Sa la Núr după sosirea lui Mullá Ḥusayn la Ţihrán 112
a. Legăturile Lui cu unchiul Său ʻAzíz. 113
b. Întâlnirea unchiului Său cu Mullá Muḥammad 113
c. Conversaţia Sa cu un derviş 117
d. Efectele vizitei lui Bahá'u'lláh la Núr 118
Visul Vazír-ului despre Bahá'u'lláh 119
Relaţia lui Bahá'u'lláh cu Ḥájí Mírzá Áqásí. 120

CAPITOLUL VI: CĂLĂTORIA LUI MULLÁ ḤUSAYN LA KHURÁSÁN

Indicaţiile lui Báb către Slovele Celui Viu 122

Primii credincioşi din Khurásán 124
Scrisoarea lui Mullá Ḥusayn către Báb 125

CAPITOLUL VII: PELERINAJUL LUI BÁB LA MECCA ŞI MEDINA

Eveniment relatat de Ḥájí Abu'l-Ḥasan-i-Shírází 129
Menţionarea Călătoriei în Bayán-ul persan 130
Sosirea la Jaddih şi un incident petrecut în drum spre Mecca 131
Înconjurarea Ka'bih-ului de către Báb 132
Declaraţia Sa către Mírzá Muḥíṭ-i-Kirmání 132
Mesajul Său către Şeriful din Mecca şi episodul relatat de Ḥájí Níyáz-i-Baghdádí. . .137
Vizita Sa la Medina 138

CAPITOLUL VIII: ŞEDEREA LUI BÁB ÎN SHÍRÁZ DUPĂ PELERINAJ

Întoarcerea lui Báb la Búshihr şi despărţirea de Quddús 141
Vizita lui Quddús la unchiul matern al lui Báb în Shíráz 142
Întrevederea lui Quddús cu Mullá Ṣádiq-i-Khurásání 142
Nenorocirile căzute asupra lui Quddús şi Mullá Ṣádiq 144
a. Interogatoriul lui Mullá Ṣádiq de către Ḥusayn Khán 144
b. Relatarea persecuţiei de către un martor ocular 146
Întoarcerea lui Báb la Shíráz 147
a. Episod relatat de conducătorul escortei lui Báb 147
b. Întâlnirea dintre Báb şi Ḥusayn Khán 149
c. Declaraţia lui Báb în Masjid-i-Vakíl. 151
Referire la cei care au îmbrăţişat Credinţa în Shíráz 154
Mesajul lui Báb către credincioşii din Karbilá 156
Sosirea credincioşilor la Kangávár şi întâlnirea lor cu Mullá Ḥusayn 157
Plecarea lor împreună cu Mullá Ḥusayn la Iṣfahán 158
Plecarea lui Mullá Ḥusayn la Shíráz 158
Sosirea a şase credincioşi la Shíráz 159
Episod relatat de Mullá 'Abdu'l-Karím-i-Qazvíní 160
Întâlnirea lui Nabíl cu Mullá 'Abdu'l-Karím-i-Qazvíní 166

CAPITOLUL IX: ŞEDEREA LUI BÁB ÎN SHÍRÁZ DUPĂ PELERINAJ *(CONTINUARE)*

Plecarea lui Mullá Ḥusayn spre Khurásán 167
Întrevederile lui Siyyid Yaḥyá cu Báb 170
Convertirea lui Mullá Muḥammad-'Alíy-i-Zanjání 174
Vizitele lui Quddús la Kirmán, Ṭihrán şi Mázindarán. 176
a. Legăturile lui cu Ḥájí Siyyid Javád-i-Kirmání 176
b. Vizita lui la Ṭihrán 179
c. Şederea lui în Bárfurúsh 179
Vizita lui Mullá Ṣádiq la Yazd 180
a. Legăturile lui cu Mírzá Aḥmad-i-Azghandí 180

b. Incidentul de la Masjid-ul din Yazd 181
Suferinţele lui Mullá Yúsuf-i-Ardibílí şi ale altora. 183
Referire la Ḥájí Siyyid Javád-i-Karbilá'í. 184
Episod relatat de Shaykh Sulṭán-i-Karbilá'í 185
Sosirea celui de-al doilea Naw-Rúz 186
Referire la mama şi soţia lui Báb 187
Activitatea lui Ḥusayn Khán 188
a. Raportul şefului emisarilor către Ḥusayn Khán 189
b. Poruncile date de Ḥusayn Khán lui 'Abdu'l-Ḥamíd Khán 190
Arestarea lui Báb şi izbucnirea ciumei 191
a. Fuga lui Ḥusayn Khán 191
b. Vindecarea fiului lui 'Abdu'l-Ḥamíd Khán. 192
c. Eliberarea lui Báb 192
Despărţirea lui Báb de familia Lui şi plecarea Sa din Shíráz 193

CAPITOLUL X: ŞEDEREA LUI BÁB ÎN IŞFAHÁN

Scrisoarea Sa către Manúchihr Khán 194
Primirea oferită de către Imám-Jum'ih 195
a. Onorurile acordate lui Báb de către popor 195
b. Respectul arătat lui Báb de către Imám-Jum'ih 195
c. Comentariul lui Báb asupra Súrih-ului Va'l-'Aṣr 195
d. Întrevederea lui Báb cu Manúchihr Khán 197
Temerile lui Ḥájí Mírzá Áqásí 199
Vizita lui Báb la Manúchihr Khán 200
Referire la Mullá Muḥammad-Taqíy-i-Harátí 203
Banchetul oferit în cinstea lui Báb de Mírzá Ibráhím 203
Condamnarea la moarte emisă împotriva lui Báb de către 'ulamá din Iṣfahán 205
Planul lui Manúchihr Khán pentru plecarea şi întoarcerea lui Báb la Iṣfahán 206
Întâlnirea credincioşilor cu Báb 207
Prezicerea morţii lui Manúchihr Khán de către Báb 208
Ultimele zile ale lui Manúchihr Khán. 209
Plecarea credincioşilor 209
Depeşa lui Gurgín Khán către Muḥammad Sháh 209
Plecarea lui Báb către Káshán 210

CAPITOLUL XI: ŞEDEREA LUI BÁB ÎN KÁSHÁN

Visul lui Ḥájí Mírzá Jání. 211
Cele trei zile petrecute de Báb în casa lui Ḥájí Mírzá Jání 213
a. Referire la Siyyid 'Abdu'l-Báqí 215
b. Întâlnirea lui Mihdí cu Báb 215

CAPITOLUL XII: CĂLĂTORIA LUI BÁB DE LA KÁSHÁN LA TABRÍZ

Apropierea Sa de Qum 216
Şederea Sa în satul Qumrúd. 217

Sosirea Sa la fortăreaţa Kinár-Gird 217
Şederea Sa în satul Kulayn 218
a. Sosirea unui număr de credincioşi 220
b. Bucuria lui Báb la primirea darului şi a mesajului din partea lui Bahá'u'lláh . .220
c. Un episod din timpul călătoriei 220
d. Scrisoarea lui Muḥammad Sháh către Báb. 221
e. Temerile, uneltirile şi temeiurile lui Ḥájí Mírzá Áqásí 223
Ultima etapă a călătoriei lui Báb spre Tabríz 227
a. Sosirea credincioşilor în satul Síyáh-Dihán 228
b. Intervenţia lui Ḥujjat-i-Zanjání 228
c. Báb îşi ia rămas bun de la gărzile Sale 229
d. Báb întâmpinat cu căldură de tânărul Său discipol 230
Sosirea lui Báb la Tabríz. 230
a. Primirea entuziastă a locuitorilor Tabríz-ului 231
b. Întâlnirea lui Báb cu Ḥájí Muḥammad-Taqíy-i-Mílání şi Ḥájí 'Alí-'Askar . . .232
c. Episod relatat de Ḥájí 'Alí-'Askar 232

CAPITOLUL XIII: ÎNTEMNIŢAREA LUI BÁB ÎN CASTELUL DE LA MÁH-KÚ

Episod relatat de Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí. 235
Situaţia din Máh-Kú şi caracterul oamenilor de acolo. 235
Ataşamentul oamenilor din Máh-Kú pentru Báb 236
Sosirea lui Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí şi mesajul lui Báb către el 238
Visul lui 'Alí Khán-i-Máh-Kú'í. 238
Schimbarea de atitudine a lui 'Alí Khán 239
Referire la Bayán-ul persan 240
Vizita discipolilor lui Báb la Máh-Kú. 243
Evenimente din viaţa lui Báb petrecute la Máh-Kú 244
Visul lui Báb înaintea declarării Misiunii Sale 245
Nenorocirile îl lovesc pe Muḥammad Sháh şi guvernul acestuia 245
Plecarea lui Mullá Ḥusayn de la Mashhad în pelerinaj la Máh-Kú. 246
a. Motivele plecării sale 247
b. Vizita lui la Ţihrán 247
c. Sosirea lui la Máh-Kú şi visul lui 'Alí Khán 247
Cuvintele lui Báb adresate lui Mullá Ḥusayn 249
Acuzaţiile împotriva lui 'Alí Khán şi transferarea lui Báb la Chihríq 250
Despărţirea lui Báb de Mullá Ḥusayn. 251

CAPITOLUL XIV: CĂLĂTORIA LUI MULLÁ ḤUSAYN LA MÁZINDARÁN

Plecarea lui Mullá Ḥusayn spre Ţihrán 253
Şederea lui în casa lui Quddús în Bárfurúsh. 253
Observaţii în legătură cu Ḥájí Mírzá Áqásí şi Mullá Ḥusayn 255
Instrucţiunile lui Quddús către Mullá Ḥusayn 257
Întrevederea lui Mullá Ḥusayn cu Sa'ídu'l-'Ulamá' 257
Plecarea lui Mullá Ḥusayn şi sosirea lui la Mashhad 258

CAPITOLUL XV: CĂLĂTORIA LUI ṬÁHIRIH DE LA KARBILÁ LA KHURÁSÁN

Aluzie la Bahá'u'lláh 260
Epistola lui Báb către credincioşi 261
Răspunsul lui Ṭáhirih la chemarea lui Báb 261
a. Activitatea ei în Karbilá 262
b. Activitatea ei în Baghdád 263
c. Şederea ei în Kirmánsháh şi Hamadán 264
d. Arestul ei în Qazvín 265
1. Răspunsul ei către Mullá Muḥammad 265
2. Sosirea lui Mullá 'Abdu'lláh şi uciderea lui Mullá Taqí 268
3. Întemniţarea acuzatului în Ṭihrán, intervenţia şi reţinerea lui Bahá'u'lláh . 270
4. Apelul către Muḥammad Sháh 271
5. Execuţia primului martir bahá'í în Persia 272
6. Atitudinea lui Ḥájí Mírzá Áqásí şi intervenţia lui Ṣadr-i-Ardibílí 273
7. Masacrul de la Qazvín 273
8. Efectele masacrului din Ṭihrán 274
e. Eliberarea ei de către Bahá'u'lláh 275
1. Mutarea ei la Ṭihrán 275
2. Efectele plecării ei din Qazvín 276
3. Atitudinea ei faţă de Báb şi Bahá'u'lláh 277
f. Plecarea ei spre Khurásán 277
1. Instrucţiunile lui Bahá'u'lláh pentru Áqáy-i-Kalím 277
2. Plecarea ei din Ṭihrán 279

CAPITOLUL XVI: CONFERINŢA DE LA BADASHT

Plecarea lui Bahá'u'lláh din Ṭihrán 280
Tulburările de la Mashhad 280
Plecarea lui Quddús spre Mázindarán 282
Întâlnirea lui Bahá'u'lláh cu Quddús în Sháh-Rúd 284
Sosirea lor la Badasht 284
a. Semnificaţia întâlnirii din Badasht 285
b. Incident relatat de Shaykh Abú-Turáb 285
c. Neînţelegeri între credincioşi 288
d. Reconcilierea reuşită de Bahá'u'lláh 289
e. Plecarea din Badasht 289
Episodul din Níyálá relatat de Bahá'u'lláh 290
Consecinţele acelui incident 291

CAPITOLUL XVII: ÎNTEMNIŢAREA LUI BÁB ÎN CASTELUL DE LA CHIHRÍQ

Atitudinea locuitorilor din Chihríq faţă de Báb 293
Instrucţiunile date de Báb unui servitor 294
Acceptarea Mesajului de către 'ulamá şi oficialii guvernamentali 294
a. Mírzá Muḥammad-'Alí şi fratele lui 294
b. Mírzá Asadu'lláh 294

c. Un derviş din India 296
Credincioşi îndemnaţi să plece din Chihríq 296
Episod referitor la Mírzá Muḥammad-ʻAlí 297

CAPITOLUL XVIII: INTEROGAREA LUI BÁB LA TABRÍZ

Vizita Sa la Urúmíyyih 299
Sosirea Sa la Tabríz 302
Interogarea Sa de către ʻulamá 303
Umilinţele aplicate lui Báb 309
Întoarcerea Sa la Chihríq şi epistola Lui către Ḥájí Mírzá Áqásí 312

CAPITOLUL XIX: CONFRUNTĂRILE DIN MÁZINDARÁN

Plecarea lui Mullá Ḥusayn de la Mashhad 314
Moartea lui Muḥammad Sháh 316
Apelul lui Saʻídu'l-ʻUlamá' către locuitorii din Bárfurúsh 318
Atacul locuitorilor din Bárfurúsh asupra lui Mullá Ḥusayn şi a tovarăşilor lui 319
Respingerea atacului de către Mullá Ḥusayn 319
Episod relatat de Mírzá Muḥammad-i-Furúghí 322
Capitularea oamenilor din Bárfurúsh 326
Încercări repetate ale tovarăşilor lui Mullá Ḥusayn de a striga adhán-ul 327
Atacul din caravanseraiul Sabzih-Maydán 328
Intervenţia persoanelor de vază din Bárfurúsh 328
Instrucţiunile date lui Khusraw-i-Qádí-Kalá'í 329
Episodul din pădurea Mázindarán-ului 331
Sosirea la mormântul sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí 332
Visul pazniculuide la mormântul sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí 334
Atacul şi respingerea călăreţilor din Qádí-Kalá 334
Vizita lui Bahá'u'lláh la fortul Shaykh Ṭabarsí 338
Eliberarea lui Quddús 339
Menţionarea Stindardelor Negre 340
Arestul lui Quddús în casa lui Mírzá Muḥammad-Taqí 341
Sosirea lui Quddús la fortul Shaykh Ṭabarsí 341
Episod relatat de Mírzá Muḥammad-i-Furúghí 342
Întâmplări în care a fost implicat Quddús la fortul Shaykh Ṭabarsí 345
Apelul lui Saʻídu'l-ʻUlamá' către Náṣiri'd-Dín Sháh 348
Camparea armatei lui ʻAbdu'lláh Khán-i-Turkamán lângă fortul Shaykh Ṭabarsí . . .349
Primul atac din fortul Shaykh Ṭabarsí 351
Mesajul prinţului Mihdí-Qulí Mírzá către Mullá Ḥusayn. 353
Al doilea atac din fortul Shaykh Ṭabarsí 355
Rănirea lui Quddús 356
Încercarea lui Bahá'u'lláh de a li se alătura ocupanţilor fortului Shaykh Ṭabarsí . . .357
Menţionarea activităţii lui Bahá'u'lláh înainte de declararea Misiunii Sale 361

CAPITOLUL XX: CONFRUNTĂRILE DIN MÁZINDARÁN *(CONTINUARE)*

Al treilea atac şi căderea lui Mullá Ḥusayn 368
Ultimele clipe ale lui Mullá Ḥusayn 368
Detalii privind înmormântarea şi realizările lui 370
Avertismentul lui Quddús către tovarăşii săi 371
Trădarea lui Siyyid Ḥusayn-i-Mutavallí 374
Atacul lui ʻAbbás-Qulí Khán-i-Láríjání 375
Al patrulea atac şi înfrângerea totală a inamicului 376
Trimiterea artileriei din Ṭihrán 378
Suferinţa celor asediaţi 378
Îndemnurile lui Quddús către tovarăşii lui 380
Al cincilea atac şi moartea lui Jaʻfar-Qulí Khán 383
Suferinţa crescândă a tovarăşilor săi 383
Declaraţia lui Quddús 385
Al şaselea şi ultimul atac. 385
Consfătuirea prinţului cu comandanţii săi 385
Episod relatat de Áqáy-i-Kalím 386
Dezertarea şi capturarea unora dintre tovarăşi 387
Jurământ făcut de prinţ pentru a garanta siguranţa celor asediaţi 388
Abandonarea fortului 389
Capturarea unora dintre tovarăşi 391
Masacrul general 392
Soarta a trei dintre tovarăşi 394
Martiriul lui Quddús 399
Lista martirilor 403

CAPITOLUL XXI: CEI ŞAPTE MARTIRI DIN ṬIHRÁN

Efectele dezastrului de la Mázindarán asupra lui Báb 418
Trimiterea lui Sayyáḥ la mormântul sfânt al lui Ṭabarsí 419
Vizita lui Sayyáḥ la Ṭihrán şi întâlnirea cu Bahá'u'lláh 420
Episod din tinereţea lui Nabíl 421
Executarea celor Şapte Martiri 433
a. Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí 433
b. Mírzá Qurbán-ʻAlí 436
c. Ḥájí Mullá Ismáʻíl-i-Qumí 440
d. Siyyid Ḥusayn-i-Turshízí 442
e. Ḥájí Muḥammad-Taqíy-i-Kirmání 444
f. Siyyid Murtaḍá 444
g. Muḥammad-Ḥusayn-i-Marághi'í 444
Episoade relatate de Bahá'u'lláh 445
Înmormântarea celor Şapte Martiri 449

CAPITOLUL XXII: REVOLTA DIN NAYRÍZ

Călătoria lui Vaḥíd la Ṭihrán şi Yazd 451

Celebrarea sărbătorii de Naw-Rúz în Yazd 452
Activitatea lui Navváb-i-Raḍaví 452
Tulburările apărute şi dispersarea inamicului 453
Declarația lui Vaḥíd către locuitorii oraşului Yazd 454
Respingerea forțelor lângă fortul Nárín 456
Proclamația lui Vaḥíd către locuitorii oraşului Yazd 458
Atacul comandat de Vaḥíd 458
Plecarea soției lui Vaḥíd la casa tatălui ei 459
Instrucțiunile lui Vaḥíd date servitorului lui, Ḥasan 459
Plecarea lui Vaḥíd spre Nayríz 459
Chemarea lui Vaḥíd adresată locuitorilor din Nayríz 463
Primul atac din fortul Kházih 467
Al doilea atac din fortul Kházih 468
Împărțirea atribuțiilor în fort 468
Interceptarea mesajului lui Zaynu'l-'Ábidín Khán. 469
Un nou apel către prințul Fírúz Mírzá. 469
Al treilea atac din fortul Kházih 470
Numele martirilor 471
Jurământul de pace făcut de inamici 473
Răspunsul lui Vaḥíd la propunerea inamicului 474
Mesajul lui Vaḥíd către tovarăşii lui şi trădarea lui Ḥájí Siyyid 'Ábid. 474
Capturarea tovarăşilor săi 477
Martiriul lui Vaḥíd. 478
Soarta tovarăşilor lui Vaḥíd 481

CAPITOLUL XXIII: MARTIRIUL LUI BÁB

Motivele lui Amír-Niẓám de a-l executa pe Báb 484
Ordinul lui Amír-Niẓám către Navváb Ḥamzih Mírzá 487
Predarea de către Báb a documentelor Sale 487
Sosirea lui Báb la Tabríz 490
Ordinul emis de Amír-Niẓám 490
Arestul lui Báb în cazarmă 490
Episod relatat de Siyyid Ḥusayn 491
Avertismentul lui Báb către Farrásh-Báshí 492
Refuzul lui Mírzá Muḥammad-'Alí de a renunța la credință 492
Emiterea sentinței la moarte a lui Báb 493
Cererea lui Sám Khán către Báb 494
Evadarea miraculoasă a lui Báb 496
Demisia Farrásh-Báshí-ului 497
Demisia lui Sám Khán 498
O nouă tentativă şi ultima de a-I lua viața lui Báb 498
Episod relatat de Ḥájí 'Alí-'Askar 501
Transferarea rămăşițelor pământeşti ale lui Báb la Țihrán 502
Referire la Mírzá Áqá Khán-i-Núrí 506
Efectele martiriului lui Báb 507

CAPITOLUL XXIV: REVOLTA DIN ZANJÁN

Referire la suferinţele lui Báb 511
Activitatea lui Ḥujjat înainte de convertire 512
Acceptarea de către Ḥujjat a Mesajului lui Báb. 514
Ḥujjat acuzat şi chemat la Ṭihrán 514
Mesajul lui Báb către Ḥujjat 516
Noi plângeri împotriva lui Ḥujjat şi transferul lui la Ṭihrán 517
Sosirea lui Báb la Zanján şi plecarea către Tabríz 518
Întemniţarea lui Ḥujjat la Ṭihrán 520
Evadarea lui Ḥujjat si fuga la Zanján 523
Pretextul duşmanilor de a-i ataca pe Ḥujjat şi tovarăşii lui 523
Pregătirea inamicului pentru un nou atac. 526
Intrarea lui Ḥujjat în fortul ʻAlí-Mardán Khán 528
Încercare de atac a unui siyyid 528
Mustrarea lui Ḥujjat către tovarăşii lui 529
Ṣadru'd-Dawlih însărcinat de Amír-Niẓám să asedieze fortul 530
Suferinţele, patimile şi ispitele celor asediaţi 532
Eroismul lui Zaynab, o fecioară a satului 532
Efectele rugăciunilor strigate de tovarăşii săi 536
Petiţia lui Ḥujjat către Náṣiri'd-Dín Sháh 537
Capturarea purtătorului petiţiei şi trimiterea de întăriri 538
Efectul asupra însoţitorilor la auzul martirizării lui Báb 538
Trimiterea lui Amír-Túmán cu mai multe întăriri 539
Întâlnirea lui ʻAzíz Khán-i-Mukrí cu Ḥujjat 539
Atacul asupra fortului 539
Avertismentul lui Amír-Niẓám către Amír-Túmán 540
Respingerea forţelor unite ale inamicului 541
Moartea lui Muḥsin 542
Celebrarea nunţilor în fort 542
Moartea celor cinci fii ai lui Karbilá'í ʻAbdu'l-Báqí 543
Eroismul arătat de Umm-i-Ashraf 544
Ajutorul dat de femei 545
Încercarea lui Amír-Túmán de a-i păcăli pe tovarăşi 546
Sfatul lui Ḥujjat către tovarăşii săi. 549
Reluarea ostilităţilor de către inamic 550
Rănirea lui Ḥujjat 550
Capturarea fortului şi repercusiunile asupra celor asediaţi 551
Respingerea atacurilor care au urmat asupra tovarăşilor săi 551
Consultarea lui Armir-Túmán cu subalternii lui 553
Crearea de pasaje subterane. 553
Moartea soţiei şi a copilului lui Ḥujjat 553
Moartea lui Ḥujjat şi înmormântarea lui 554
Ultima confruntare 555
Tratamentul aplicat supravieţuitorilor. 555
Umilirea trupului lui Ḥujjat şi soarta rudelor sale 559
Numărul martirilor 560
Sursele de informare 561

CAPITOLUL XXV: CĂLĂTORIA LUI BAHÁ'U'LLÁH LA KARBILÁ

Episoade relatate de Bahá'u'lláh 562
Întâlnirea lui Nabíl cu Mírzá Aḥmad şi Bahá'u'lláh în Kirmánsháh 566
Referire la Siyyid Baṣír-i-Hindí 568
Motivul plecării lui Bahá'u'lláh spre Karbilá 570
Plecarea lui Nabíl cu Mírzá Aḥmad spre Ṭihrán 571
Activitatea lui Bahá'u'lláh în Karbilá. 573

CAPITOLUL XXVI: ATENTATUL LA VIAŢA SHÁH-ULUI ŞI CONSECINŢELE LUI

Moartea lui Amír-Niẓám. 574
Întoarcerea lui Bahá'u'lláh la Ṭihrán 577
Întâlnirea lui Bahá'u'lláh cu 'Aẓím 577
Atentatul asupra vieţii Sháh-ului 577
Încarcerarea lui Bahá'u'lláh în Síyáh-Chál 586
Soarta aşa-zişilor asasini. 589
Domnia terorii 591
Referire la Ḥájí Sulaymán Khán 591
Referire la căinţa lui Amír-Niẓám 595
Episod relatat de Cea Mai Măreaţă Ramură 595
Martiriul lui Ḥájí Sulaymán Khán 596
Martiriul lui Ṭáhirih 605
Martiriul lui Siyyid Ḥusayn. 609
Evenimentele din Síyáh-Chál relatate de Bahá'u'lláh. 611
Încercări de a dovedi implicarea lui Bahá'u'lláh 614
Confesiunea şi moartea lui 'Aẓím 615
Proprietăţile lui Bahá'u'lláh din Mázindarán prădate 619
Efectele tulburărilor din Yazd şi Nayríz 621
Eliberarea lui Bahá'u'lláh şi exilarea Sa la Baghdád 628

LISTA ILUSTRAŢIILOR

FRONTISPICIU . . . . . Interiorul mormântului sfânt al lui Báb
FACSIMIL AL TABLETELOR SCRISE DE BÁB CĂTRE CELE NOUĂSPREZECE SLOVE ALE CELUI VIU ŞI CĂTRE BAHÁ'U'LLÁH

Prima Slovă a Celui Viu: Mullá Ḥusayn-i-Bushrú'í
A doua Slovă a Celui Viu: Muḥammad Ḥasan (fratele lui)
A treia Slovă a Celui Viu: Muḥammad-Báqir (nepotul lui)
A patra Slovă a Celui Viu: Mullá 'Alíy-i-Basṭámí
A cincea Slovă a Celui Viu: Mullá Khudá-Bakhsh-i-Qúchání (mai târziu numit Mullá 'Alí)
A şasea Slovă a Celui Viu: Mullá Ḥasan-i-Bajistání
A şaptea Slovă a Celui Viu: Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí
A opta Slovă a Celui Viu: Mírzá Muḥammad Rawḍih-Khán-i-Yazdí
A noua Slovă a Celui Viu: Sa'íd-i-Hindí
A zecea Slovă a Celui Viu: Mullá Maḥmúd-i-Khu'í
A unsprezecea Slovă a Celui Viu: Mullá Jalíl-i-Urúmí
A douăsprezecea Slovă a Celui Viu: Mullá Aḥmad-i-Ibdál-i-Marághi'í
A treisprezecea Slovă a Celui Viu: Mullá Báqir-i-Tabrízí
A paisprezecea Slovă a Celui Viu: Mullá Yúsif-i-Ardibílí
A cincisprezecea Slovă a Celui Viu: Mírzá Hádí (fiul lui Mullá 'Abdu'l-Vahháb-i-Qazvíní)
A şaisprezecea Slovă a Celui Viu: Mírzá Muḥammad-i Alíy-i-Qazvíní
A şaptesprezecea Slovă a Celui Viu: Ṭáhirih
A optsprezecea Slovă a Celui Viu: Quddús
A nouăsprezecea Slovă a Celui Viu: Báb Însuşi
A douăzecea Slovă a Celui Viu: Bahá'u'lláh „Cel Care va fi manifestat"

PAGINA

Muḥammad-i-Zarandí, supranumit Nabíl-i-A'ẓam lxv
Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í lxvii
Vedere panoramică din Najaf 3
Fatḥ-'Alí Sháh şi fiii 6
Pictură înfăţişându-l pe Mírzá Buzurg (tatăl lui Bahá'u'lláh) 11
Vedere din Karbilá 26
Intrarea în mausoleul lui Imám Ḥusayn din Karbilá 28
Mausoleul lui Imám Ḥusayn în Karbilá 29
Vedere din Káẓimayn 41
Secţiune din Masjid-i-Baráthá 43
Amplasamentul locului de veci al lui Siyyid Káẓim 44
Locuinţa lui Mullá Ḥusayn în Bushrúyih 49
Imagini cu Masjid-i-Ílkhání 51
Vedere panoramică a oraşului Shíráz 52
Camera din Masjid-i-Ílkhání, Shíráz, unde s-au întâlnit Báb şi Mullá Ḥusayn 53
Portocal plantat de Báb în curtea casei Sale din Shíráz 54
Samovarul şi vasul pentru jar al lui Báb 55
Camera în care S-a născut Báb în Shíráz 56
Împrejurimile Shíráz-ului unde Báb mergea adesea să Se plimbe 56
Camera de la etaj a locuinţei lui Báb din Shíráz, în care Şi-a declarat Misiunea . . . 58

Imagini ale casei lui Báb din Shíráz cu dormitorul, camera mamei şi camera Sa de zi . 60
Imagini ale casei lui Báb din Shíráz unde şi-a declarat Misiunea, cu tocul original şi uşa, intrarea şi treptele ce duc spre camera Declarației 64
Imagini ale băii publice din Shíráz, unde Báb mergea în copilărie 71
Poarta de intrare şi ruinele şcolii Qahviyih-Awlíyá din Shíráz, frecventată de Báb. . . 73
Copacul ce marchează locul de veci al pruncului lui Báb în Bábí-Dukhtarán, Shíráz . . 74
Mormântul soției lui Báb în Sháh-Chirágh, Shíráz. 74
Facsimil cu scrisul de mână al lui Ṭáhirih 78
Locul Porții Kázirán din Shíráz 86
Strada comercială Vakíl din Shíráz 86
Madrisih Ním-Ávard, Iṣfahán 95
Vederi din Ṭihrán 103
Áqáy-i-Kalím, fratele lui Bahá'u'lláh. 104
Imagini ale casei lui Bahá'u'lláh din Ṭihrán. 106
Intrarea către ruinele locuinței inițiale a lui Bahá'u'lláh din Tákur, Mázindarán . . .110
Inscripție pusă de Vazír, Mírzá Buzurg, deasupra intrării casei lui din Tákur 112
Imagini ale casei unde a locuit Bahá'u'lláh în Tákur, Mázindarán 115
Imagini ale Moscheii Gawhar-Shád din Mashhad cu amvonul de unde a predicat Mullá Ḥusayn 123
Imagini ale „Bábíyyih-ului" din Mashhad 126
Desen înfățișând Mecca 128
Veşmânt purtat pe sub jubbih, care I-a aparținut lui Báb 133
Acoperământ în jurul căruia era înfăşurat turbanul purtat de Báb 134
Pânză purtată de Báb când a înconjurat Ka'bih-ul 135
Desen înfățișând Medina. 139
Imagini cu Masjid-i-Naw 143
Imagini cu Masjid-i-Vakíl, Shíráz, înfățișând secțiune din interior, amvonul de unde s-a adresat Báb mulțimii şi uşa de intrare 152
Imagini ale casei tatălui lui Quddús în Bárfurúsh 178
Siyyid Javád-i-Karbilá'í 185
Interiorul casei lui Ḥájí Mírzá 'Alí din Shíráz (unchiul matern al lui Báb) 187
Casa lui Ḥájí Mírzá 'Alí în Shíráz 189
Vedere din Iṣfahán. 194
Imagini ale casei Imám-Jum'ih-ului din Iṣfahán, cu intrarea şi curtea. 196
Imagini cu Masjid-i-Jum'ih în Iṣfahán şi amvonul în fața căruia s-a rugat Báb 198
Imagini ale casei lui Mu'tamidu'd-Dawlih în Iṣfahán. 201
Imagini cu 'Imárat-i-Khurshíd din Iṣfahán şi ruinele secțiunii ocupate de Báb 204
Manúchihr Khán, Mu'tamidu'd-Dawlih 205
Vedere din Káshán 211
Poarta 'Aṭṭár, Káshán 212
Imagini ale casei lui Ḥájí Mírzá Jání în Káshán şi camera unde a stat Báb 214
Vederi din Qum înfățișând Ḥaram-i-Ma'ṣúmih. 216
Ruinele fortăreței Kinár-Gird 218
Satul Qumrúd 218
Imagini ale satului Kulayn 219
Muḥammad Sháh 223
Ḥájí Mírzá Áqásí 226
Panorama oraşului Tabríz 229

Citadela din Tabríz unde a fost închis Báb, cu interiorul şi exteriorul camerei ocupate de El 231
Castelul Máh-Kú 234
Vedere a oraşului Mílán în Ádhirbáyján 248
Casele în care a locuit Ṭáhirih în Qazvín. 266
Biblioteca lui Ṭáhirih din casa tatălui ei din Qazvín 267
Satul Sháh-Rúd 283
Cătunul Badasht 284
Howdah-ul persan. 288
Castelul Chihríq 292
Casa în care a locuit Báb în Urúmíyyih, arătând camera în care a stat. 300
Náṣiri'd-Dín Sháh copil, alături de Mírzá Abu'l-Qásim în dreapta lui şi Ḥájí Mírzá Áqásí în stânga lui. În stânga imaginii este Manúchihr Khán, Mu'tamidu'd-Dawlih 304
Náṣiri'd-Dín Sháh 305
Náṣiri'd-Dín Sháh 306
Eminenţi mujtahidi persani 307
Namáz-Khánih aparţinând Shaykhu'l-Islám-ului din Tabríz înfăţişând locul în care Báb a fost supus loviturilor cu băţul 308
Satul Níshapúr 315
Vedere a satului Míyámay, cu interiorul şi exteriorul Masjid-ului unde Mullá Ḥusayn şi tovarăşii lui s-au rugat 317
Casa lui Sa'ídu'l-'Ulamá' în Bárfurúsh, Mázindarán 324
Vederi ale caravanseraiului Sabzih-Maydán din Mázindarán 325
Sfântul mormânt al lui Shaykh Ṭabarsí 333
Imagini cu mormântul Shaykh-ului şi cu amplasamentul fortului care împrejmuia mormântul 334
Intrarea mormântului sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí din Mázindarán 335
Planuri şi schiţe ale fortului Shaykh Ṭabarsí 337
Casa lui Mírzá Muḥammad-Taqí mujtahid-ul, în Sárí, Mázindarán 340
Satul Afrá 350
Satul Shír-Gáh 352
Satul Fírúz-Kúh 354
Satul Ríz-Áb 354
Satul Vás-Kas 354
Vedere din Ámul 359
Casa guvernatorului din Ámul 360
Imagini ale Masjid-ului din Ámul cu locul în care a fost făcută deschizătura în zid . .362
Copacul din care a fost împuşcat Mullá Ḥusayn 368
Satul Dízvá 390
Vederi ale Madrisih-ului lui Mírzá Zakí din Bárfurúsh, locul de veci al lui Quddús . .400
Muḥammad-Riḍá (unul dintre tovarăşii lui Quddús care a supravieţuit luptei de la Shaykh Ṭabarsí) 414
Mírzá Abú-Ṭálib (unul dintre tovarăşii lui Quddús care a supravieţuit luptei de la Shaykh Ṭabarsí) 415
Imagini cu Masjid-i-Sháh din Ṭihrán 426
Madrisih-ul lui Mírzá Ṣáliḥ din Ṭihrán 428
Madrisiy-i-Ṣadr din Ṭihrán arătând camera ocupată de Bahá'u'lláh 429

Madrisih-ul Dáru'sh-Shafáy-i-Masjid-i-Sháh din Țihrán 430
Sabzih-Maydán din Țihrán, unde au fost martirizați mulți credincioși 443
Poarta Naw, Țihrán 443
Panorama orașului Yazd 447
Casa lui Vaḥíd din Yazd 452
Vederi ale fortului Nárín, Yazd 455
Panorama orașului Nayríz 463
Casa lui Vaḥíd de la Nayríz 464
Camera lui Vaḥíd din fort 466
Fortul Khájih 466
Masjid-i-Jámi' din Nayríz, unde Vaḥíd s-a adresat mulțimii 475
Morminte ale martirilor la Nayríz 479
Locul martiriilor din Nayríz 479
Mormântul lui Vaḥíd la Nayríz 480
Mírzá Taqí Khán, Amír-Niẓám-ul 484
Mărgelele pentru rugăciune și inelul cu sigiliu ale lui Báb 488
Qur'án care I-a aparținut lui Báb 488
Ruinele casei lui Mullá Muḥammad-i-Mámáqání, mujtahid-ul din Tabríz 493
Piața Cazărmii din Tabríz unde Báb a fost martirizat, cu locul în care a fost suspendat și împușcat 495
Locul șanțului ce înconjura orașul Tabríz, unde a fost aruncat trupul lui Báb 502
Imagini cu Imám-Zádih Ḥasan din Țihrán, unde a fost ținut trupul lui Báb 504
Vedere din Zanján 511
Imagini ale Masjid-ului construit pentru Ḥujjat de către tovarășii săi 513
Caravanseraiul lui Mírzá Ma'súm-i-Ṭabíb la Zanján, arătând camera ocupată de Báb .519
Mormântul lui Ashraf și cel al mamei lui 544
Intrarea casei distruse a lui Ḥujjat, Zanján 552
Piața din Zanján unde trupul lui Ḥujjat a fost lăsat timp de trei zile 559
Ḥájí Imám alături de unul dintre supraviețuitorii bătăliei de la Zanján 560
Satul Afchih, lângă Țihrán (casa lui Bahá'u'lláh se vede printre copaci) 576
Murgh-Maḥallih, reședința de vară a lui Bahá'u'lláh din Shimírán 578
Vedere din Níyávarán, lângă Țihrán 581
Legația rusă din satul Zarkandih 582
Zona de sud a Țihrán-ului unde erau spânzurați condamnații, unde au avut loc multe martirii bahá'í și locul în care se afla Síyáh-Chál 586
Familie bahá'í martirizată în Persia 589
Credincioși adunați în jurul trupului unui martir 590
Casa Kalantar-ului din Țihrán unde a fost deținută Ṭáhirih 602
Costume purtate de doamne persane pe la mijlocul secolului al XIX-lea 604
Terenul grădinii Ílkhání, unde Ṭáhirih a fost martirizată 605
Vedere panoramică a satului Tákur, Mázindarán 618
Ruinele casei lui Bahá'u'lláh ce aparținuse inițial tatălui Său Vazír-ul, în Tákur, Mázindarán 620
Vedere din Ábádih 622
Hadíqatu'r-Raḥmán, unde sunt îngropate capetele martirilor din Nayríz 623
Vederi din Baghdád 627
Casa lui Bahá'u'lláh din Baghdád 640
Vederi ale mausoleului iluminat al lui Báb pe muntele Carmel 644

FACSIMIL AL TABLETELOR ADRESATE
SLOVELOR CELUI VIU ŞI LUI BAHÁ'U'LLÁH
CU SEMNĂTURA LUI BÁB

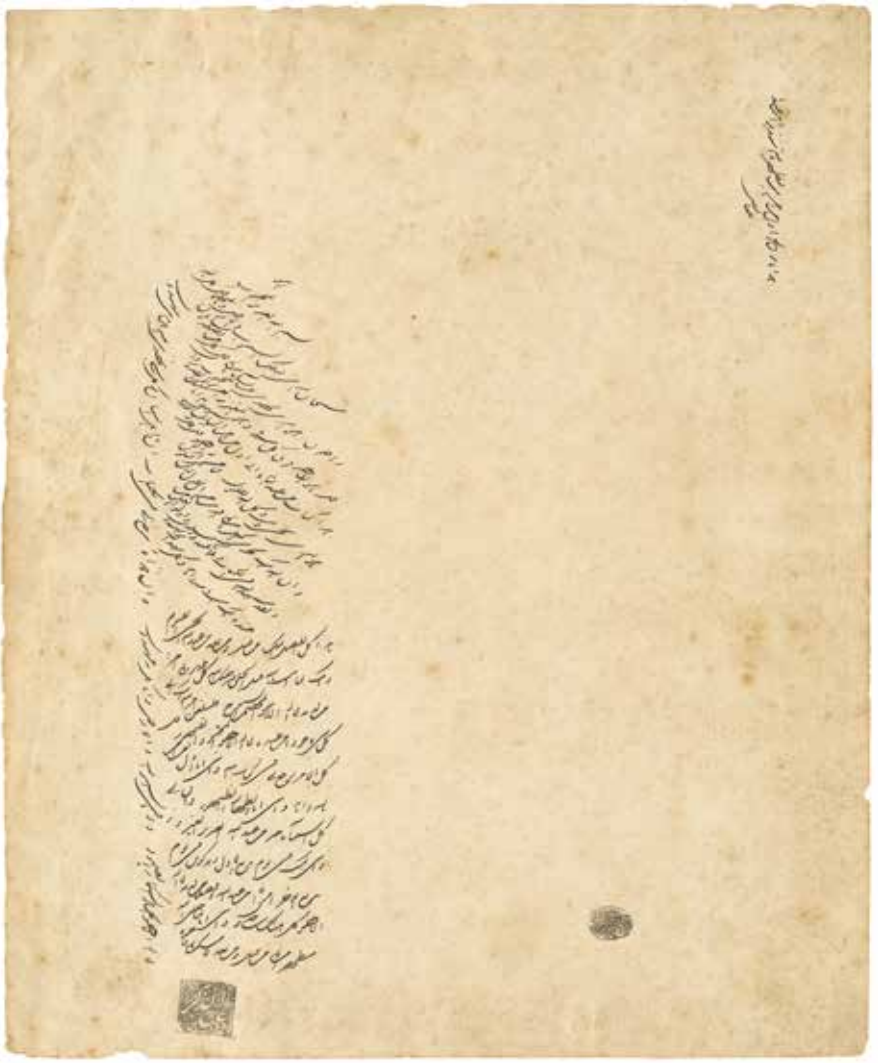

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
PRIMA SLOVĂ A CELUI VIU

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A DOUA SLOVĂ A CELUI VIU

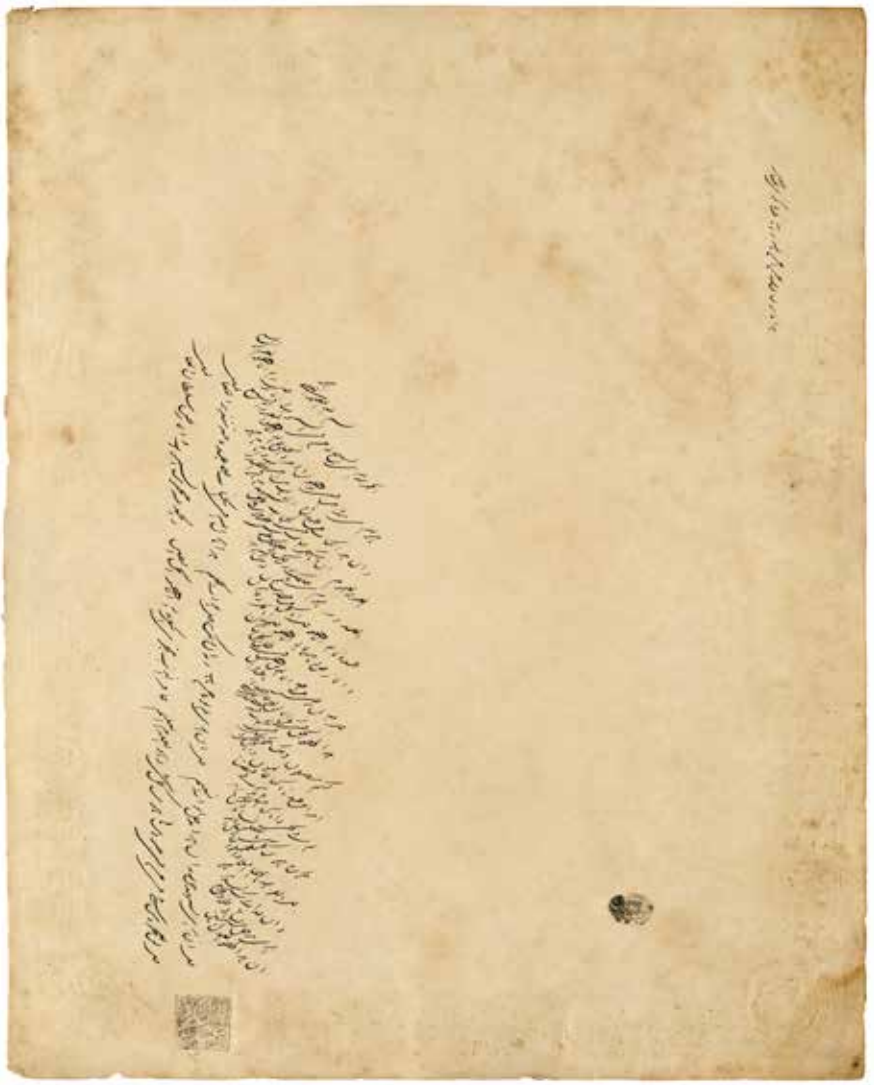

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A TREIA SLOVĂ A CELUI VIU

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A PATRA SLOVĂ A CELUI VIU

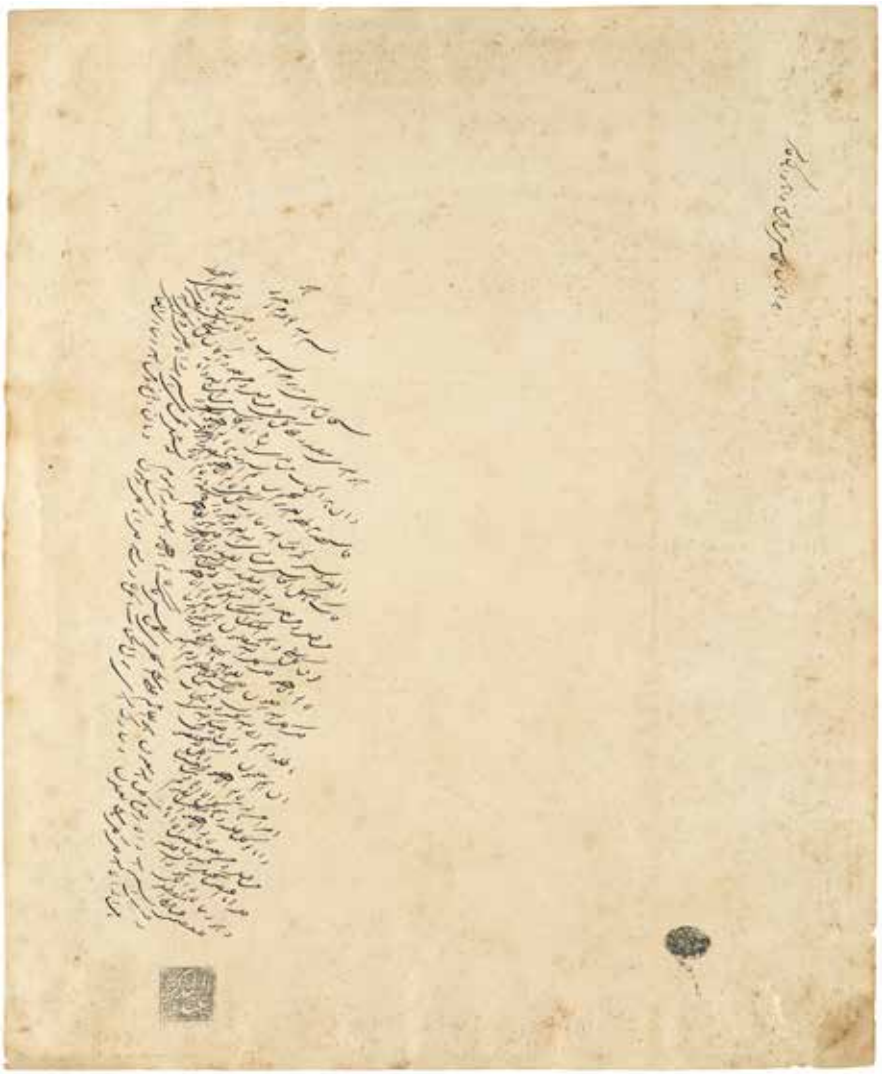

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A CINCEA SLOVĂ A CELUI VIU

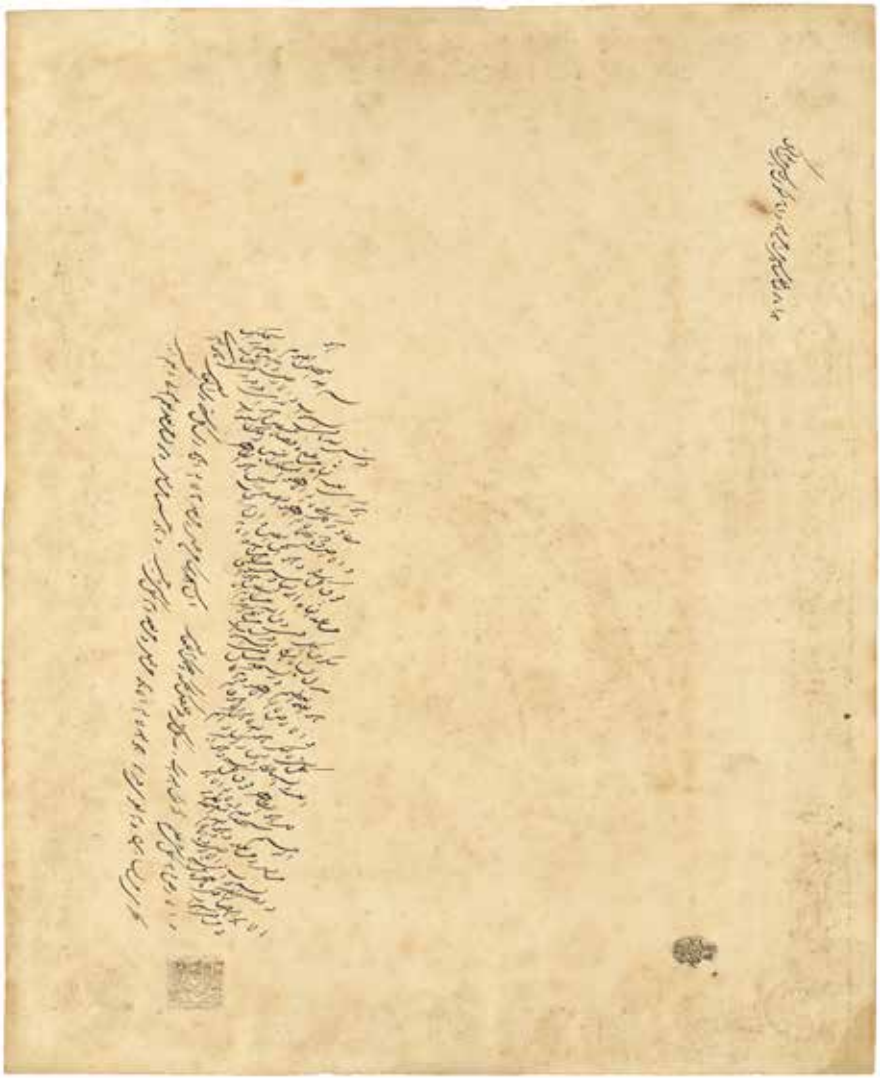

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A ŞASEA SLOVĂ A CELUI VIU

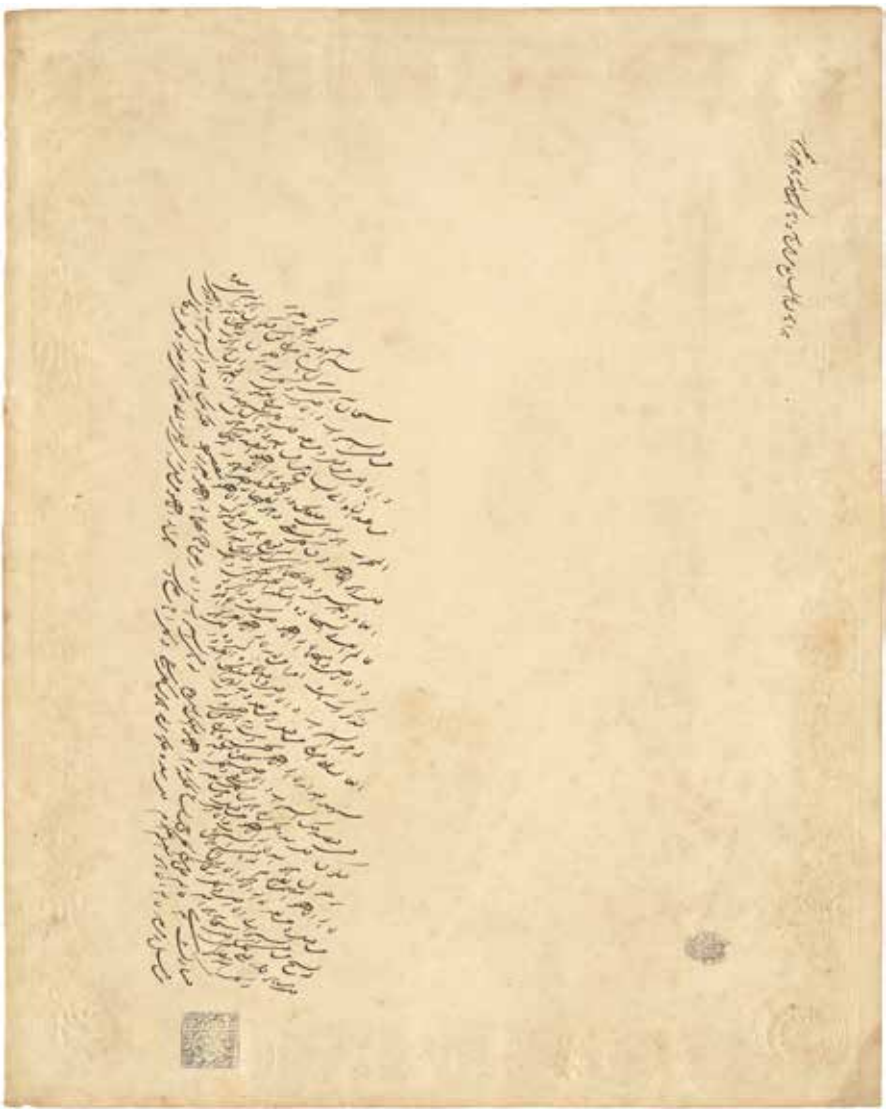

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A ŞAPTEA SLOVĂ A CELUI VIU

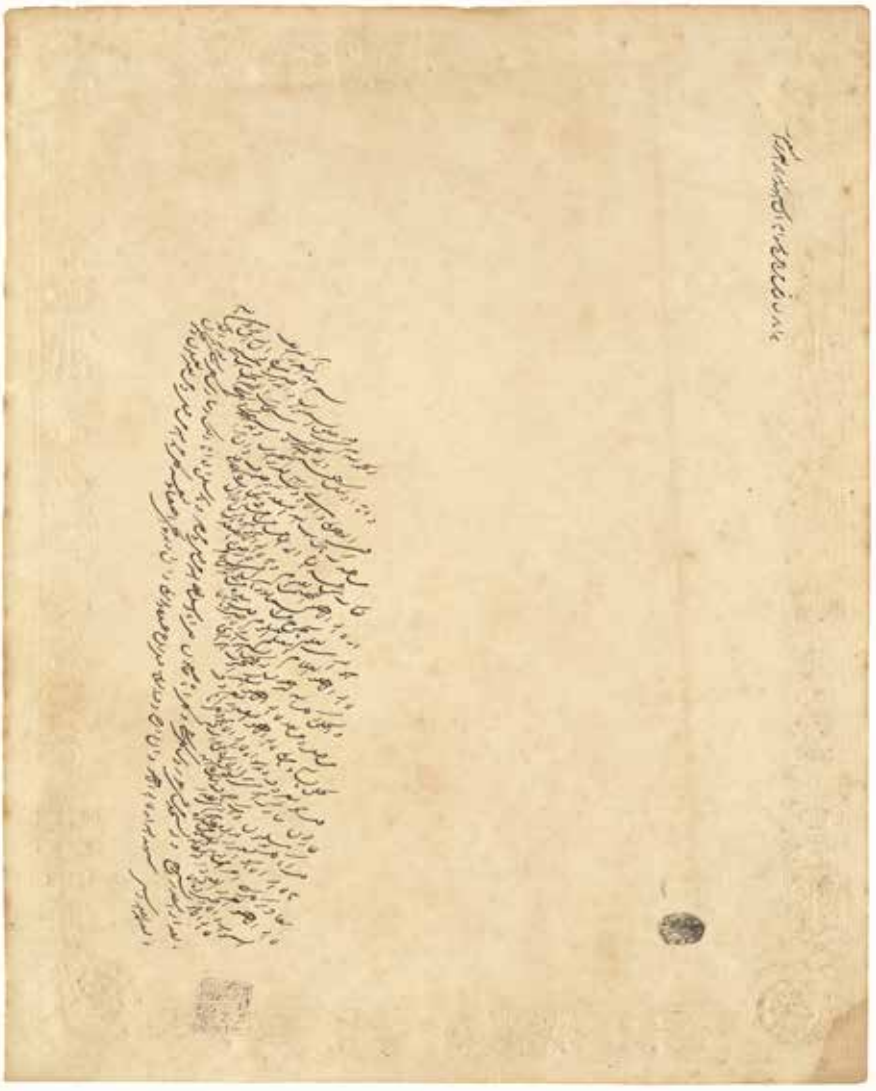

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A OPTA SLOVĂ A CELUI VIU

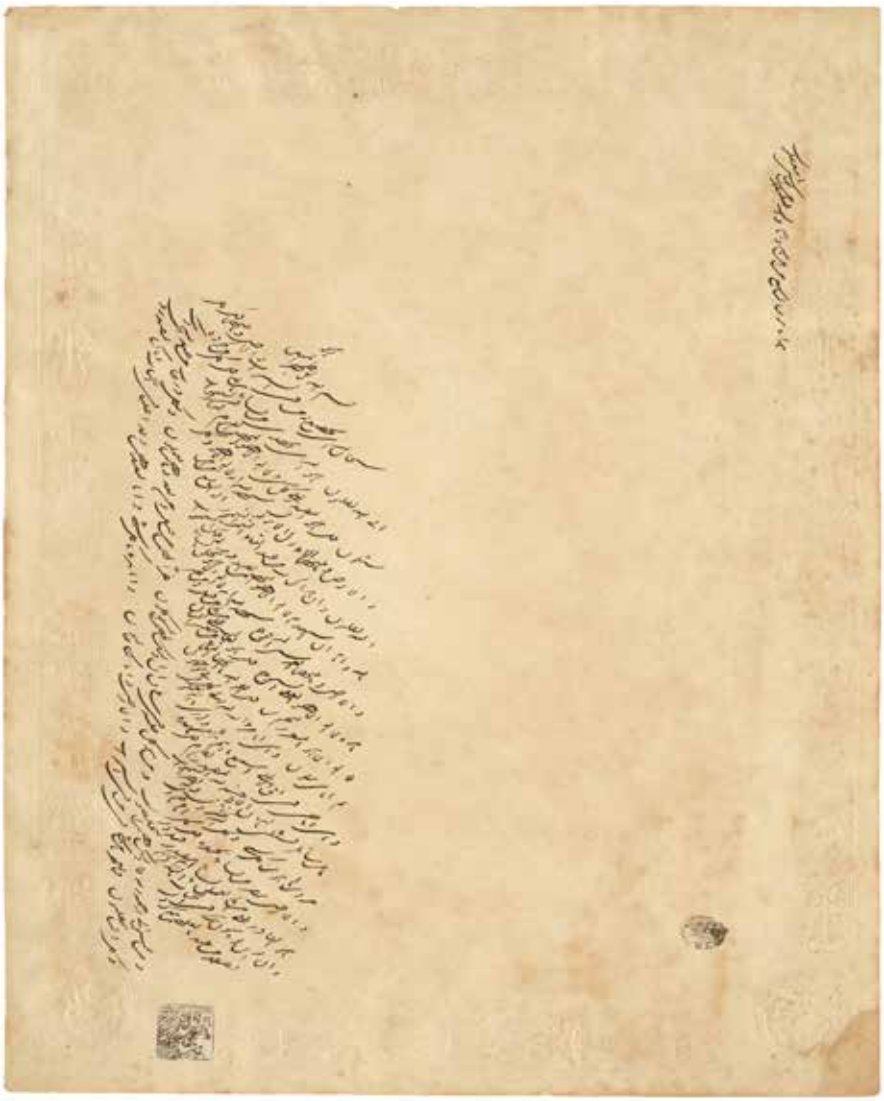

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A NOUA SLOVĂ A CELUI VIU

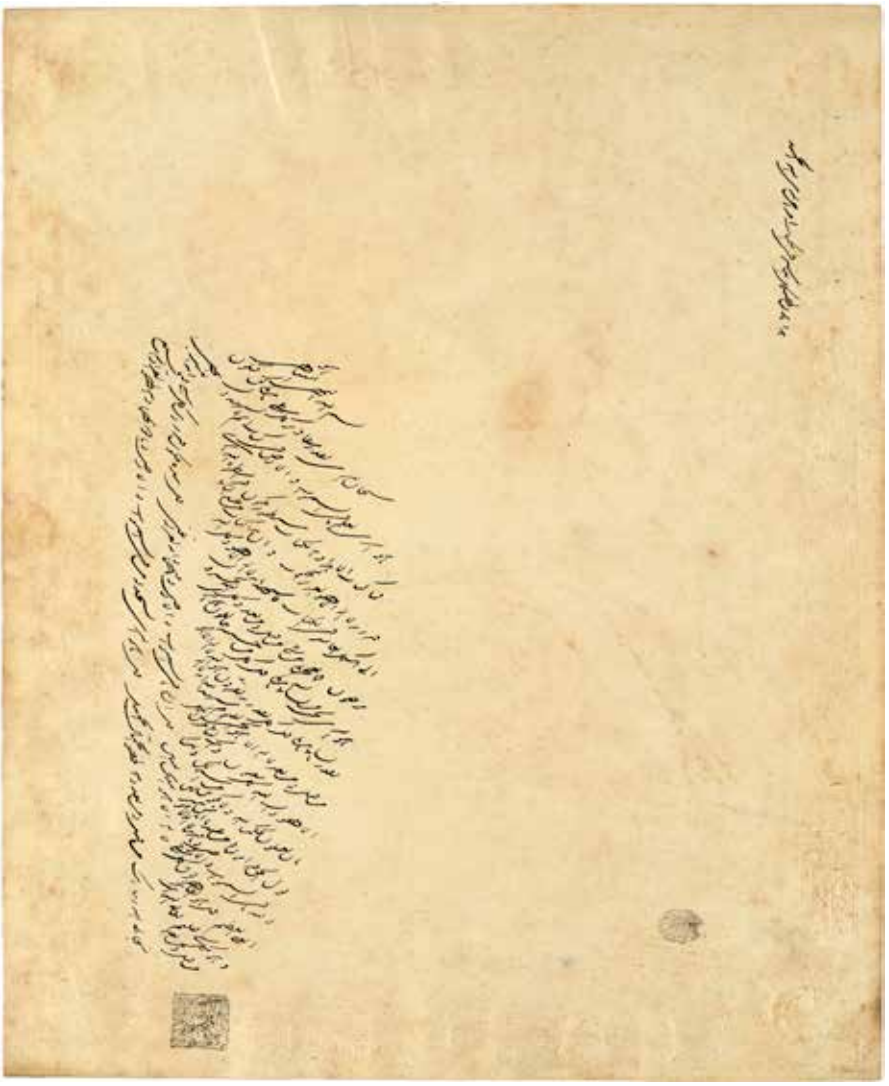

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A ZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

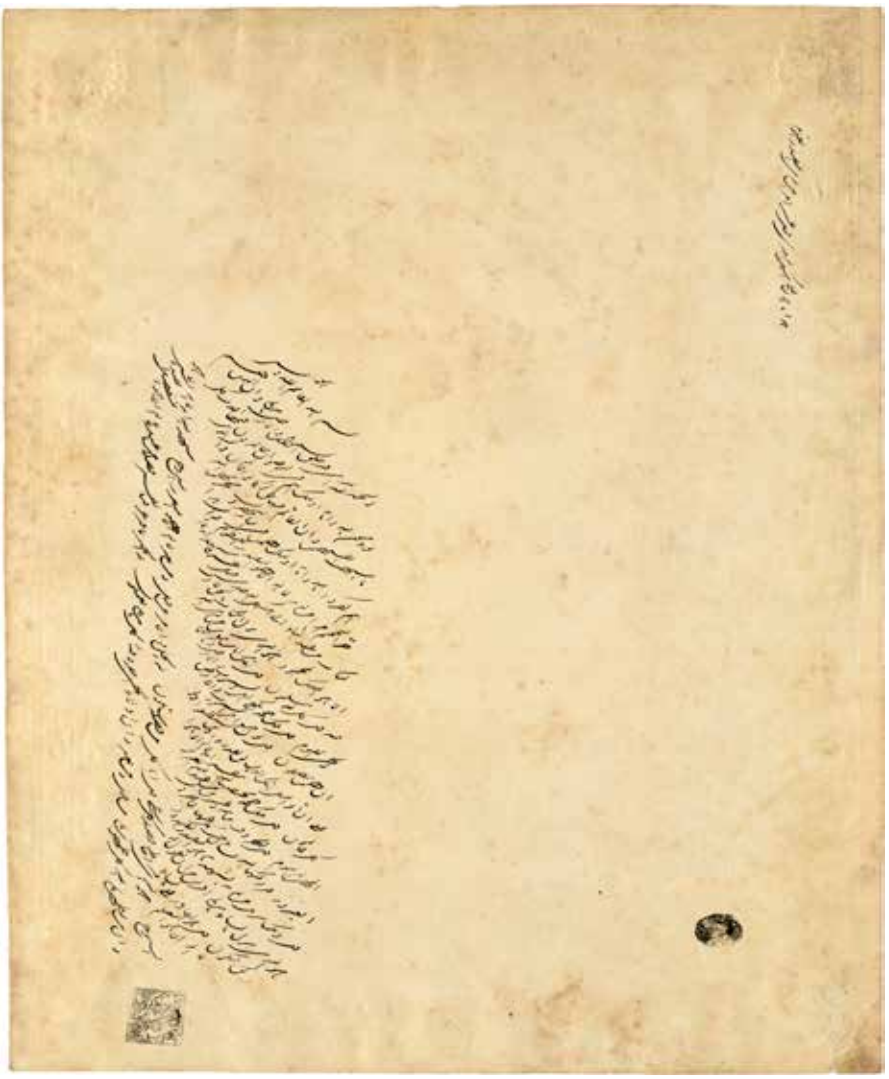

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A UNSPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A DOUĂSPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A TREISPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

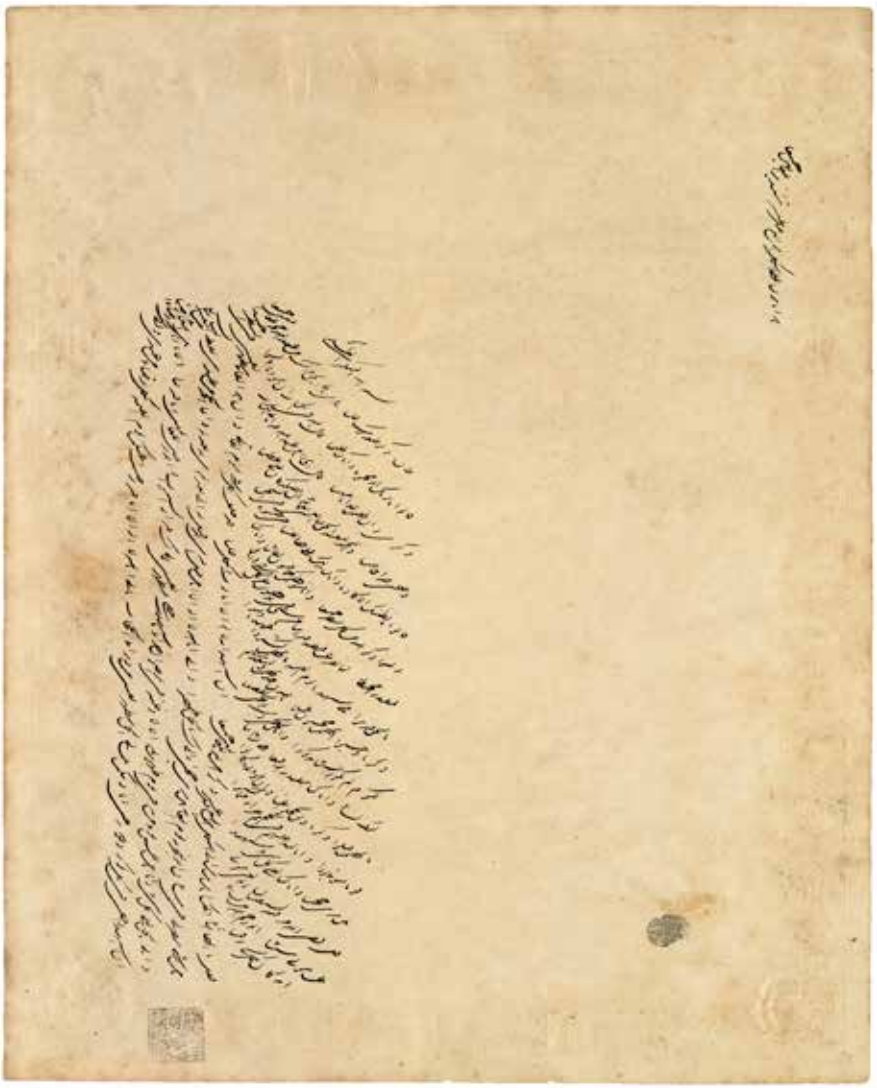

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A PAISPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A CINCISPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

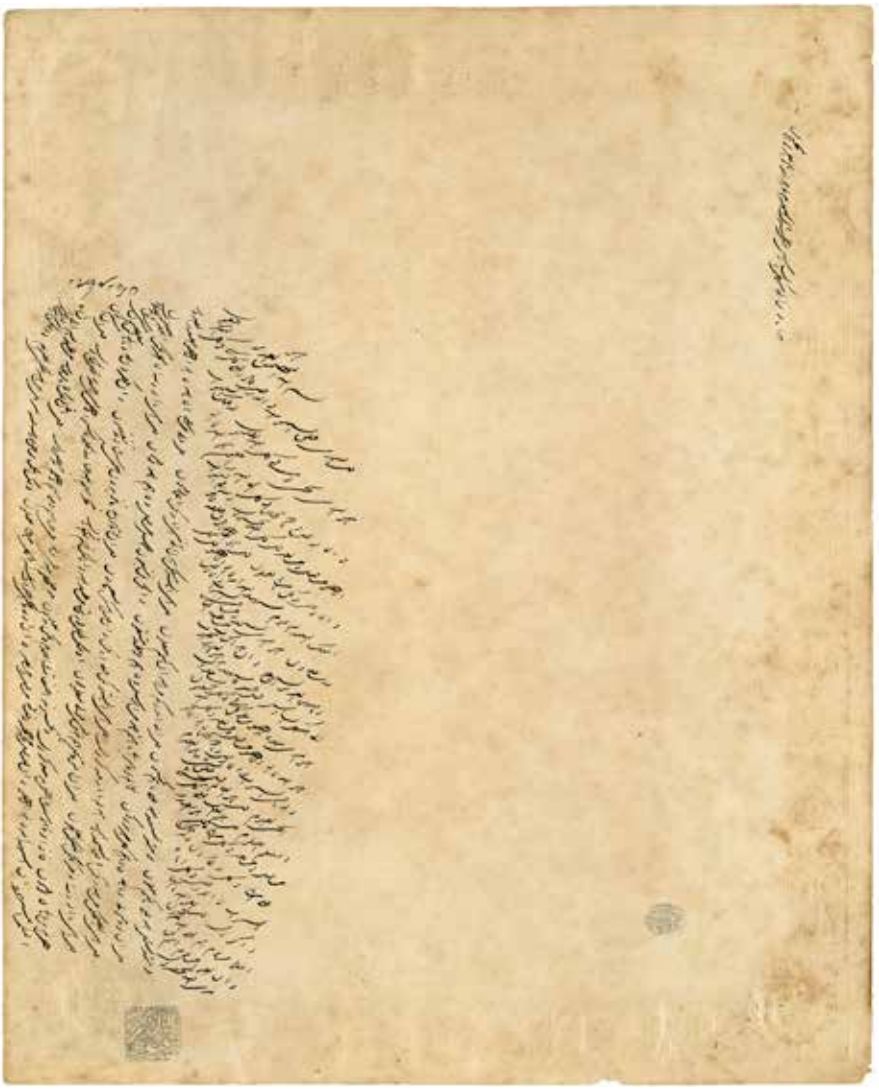

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A ŞAISPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

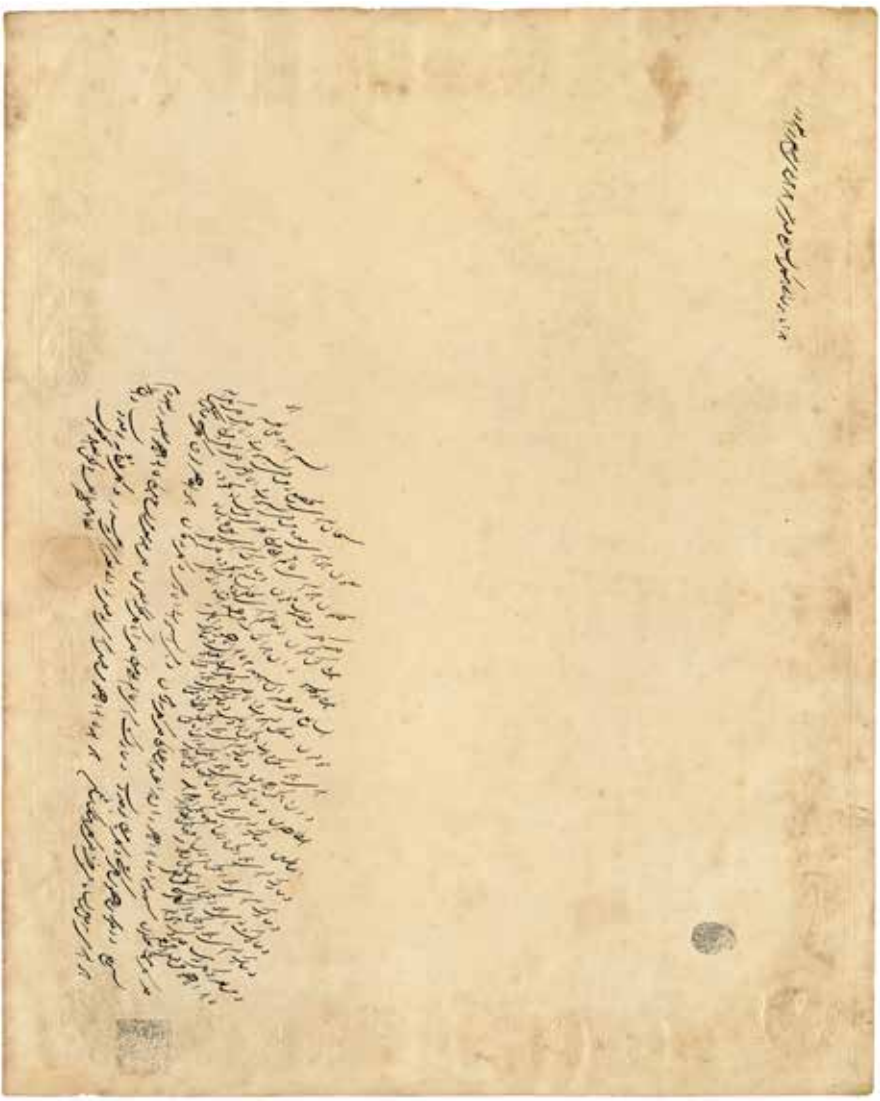

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A ŞAPTESPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

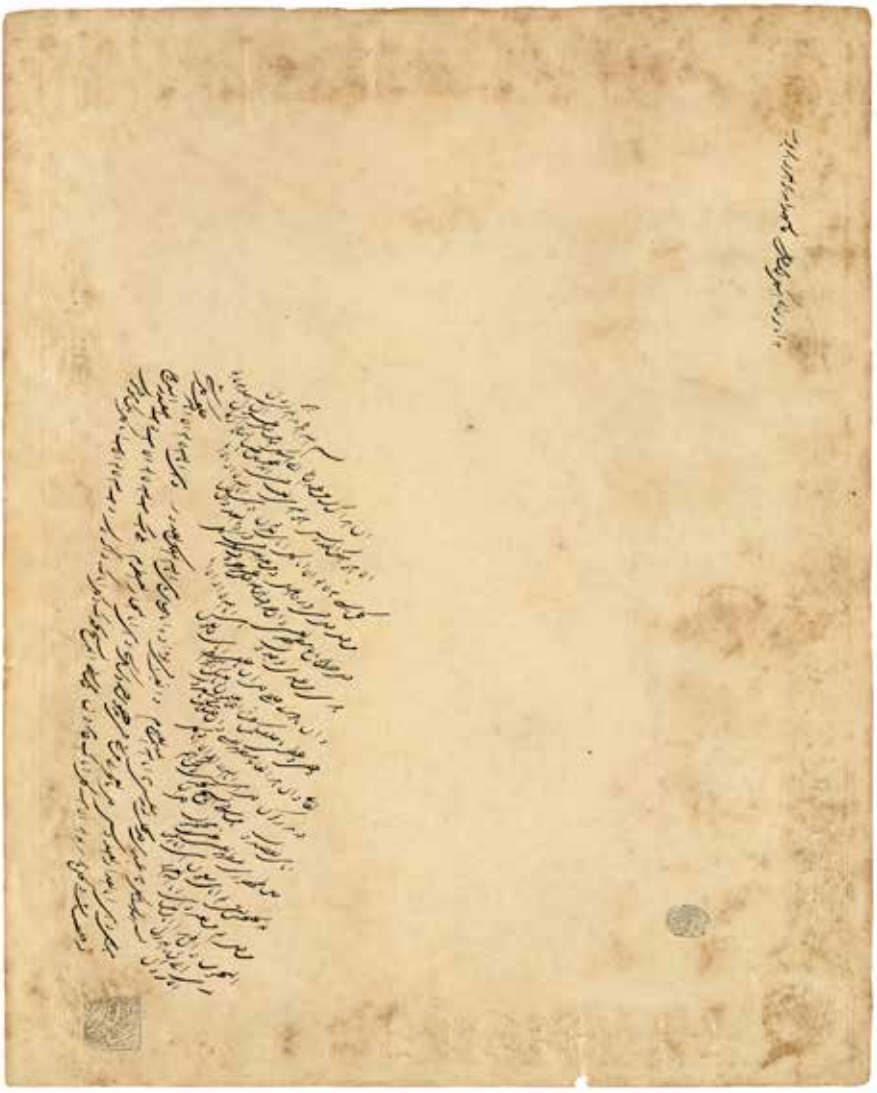

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A OPTSPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

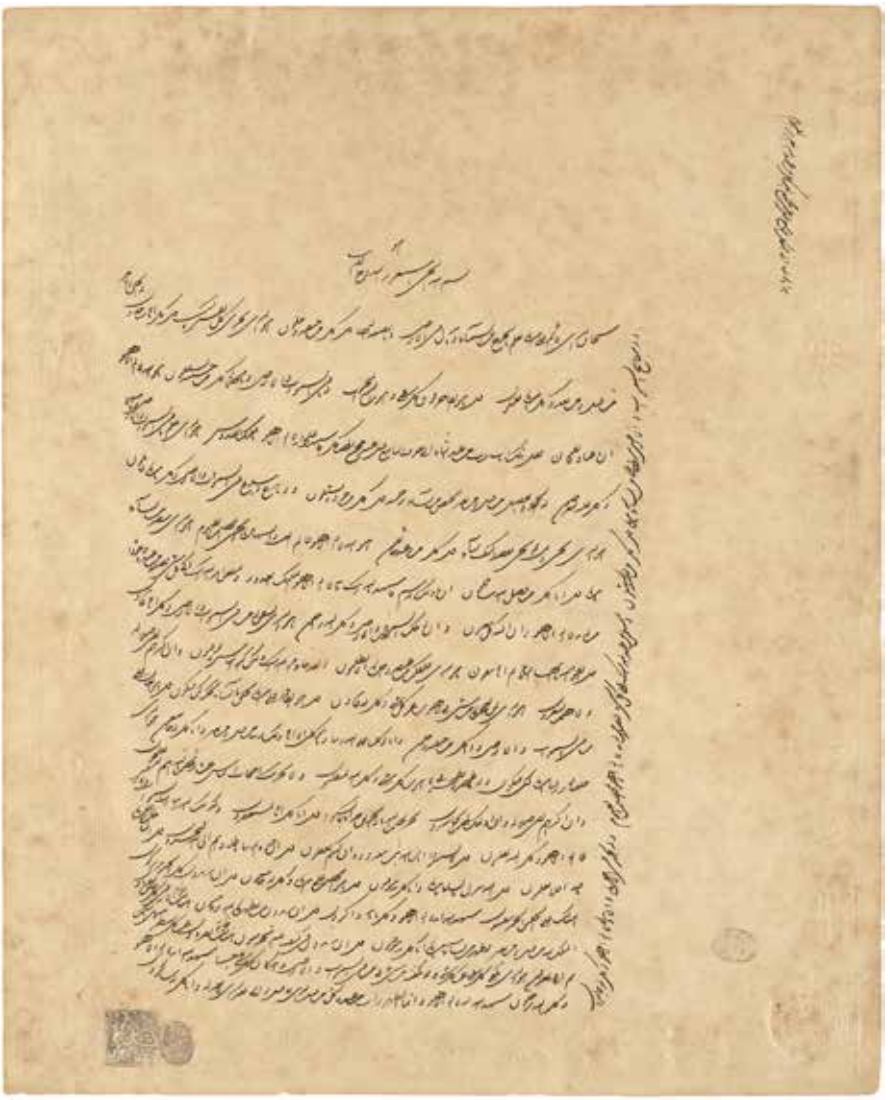

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
CEA DE A NOUĂSPREZECEA SLOVĂ A CELUI VIU

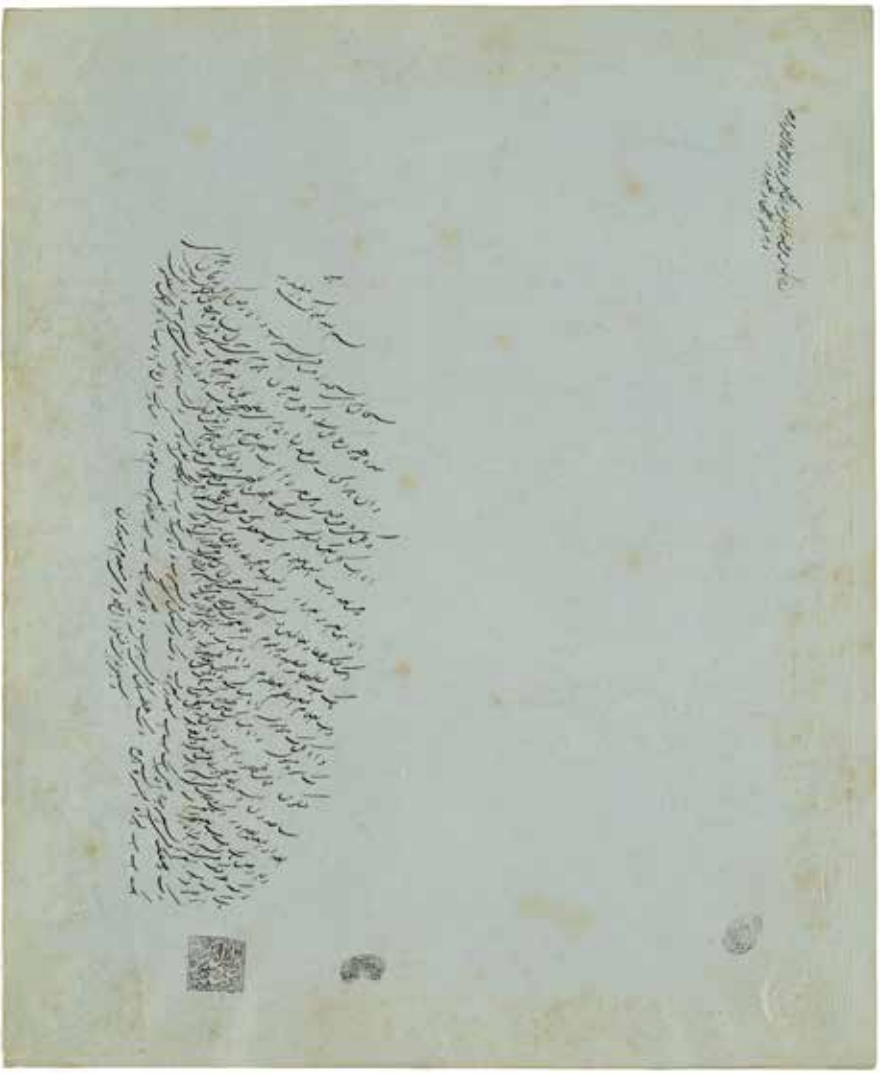

FACSIMIL AL TABLETEI LUI BÁB CĂTRE
„CEL CARE VA FI MANIFESTAT” (BAHÁ’U’LLÁH)

INTRODUCERE

IŞCAREA Bahá'í este acum binecunoscută pe tot cuprinsul lumii şi a sosit momentul ca relatarea unică a lui Nabíl despre începuturile ei în întunecata Persie să capteze interesul mai multor cititori. Mărturia pe care el o înregistrează cu atâta devotament este extraordinară în multe privinţe. Conţine pasaje tulburătoare, iar tema centrală glorioasă îi oferă cronicii nu doar o mare valoare istorică, ci şi o mare putere morală. Luminile ei sunt puternice şi acest efect este şi mai intens deoarece ele par să fie ca o explozie solară în miez de noapte. Povestea este una despre luptă şi martiriu, cu multe scene amare şi incidente tragice. Corupţia, fanatismul şi cruzimea se aliază pentru a distruge cauza reformei, iar volumul de faţă se încheie în momentul în care o dezlănţuire a urii pare să îşi fi atins scopul şi să fi alungat în exil sau să fi ucis pe oricare bărbat, femeie şi copil al Persiei care a îndrăznit să manifeste o înclinaţie spre învăţăturile lui Báb.

Nabíl, el însuşi participant la unele din scenele pe care le prezintă, ia în mâna sa condeiul singuratic pentru a prezenta adevărul despre bărbaţii şi femeile persecutaţi fără milă şi despre o mişcare atât de tare defăimată.

El scrie cu dezinvoltură, iar când emoţiile sale sunt puternic aprinse, stilul său devine viguros şi tranşant. Nu prezintă metodic convingerile şi învăţăturile lui Bahá'u'lláh şi ale Precursorului Său. Scopul său este doar acela de a recapitula începuturile Revelaţiei Bahá'í şi de a păstra în memorie acţiunile promotorilor ei de la început. El narează o serie de întâmplări, asumându-şi cu precizie autoritatea pentru fiecare detaliu al informaţiilor. În consecinţă, munca sa, deşi mai puţin artistică şi filosofică, îşi câştigă valoarea ca o relatare exactă a faptelor cunoscute de el sau pe care le putea afla din mărturii credibile despre istoria incipientă a Cauzei.

Particularităţile naraţiunii (figura eroică şi sfântă a lui Báb, un lider atât de blând şi senin, şi totuşi pasionat, decis şi dominant,

devotamentul discipolilor săi suportând opresiunile cu infinit curaj şi de multe ori cu extaz; furia unei preoţimi invidioase, înflăcărând de dragul propriilor interese pasiunile unei populaţii însetate de sânge) toate acestea sunt prezentate într-un limbaj ce poate fi uşor înţeles de toţi. Nu este însă uşor de urmărit naraţiunea în detaliile ei, şi nu este uşor de apreciat cât de uluitoare era sarcina asumată de Bahá'u'lláh şi Precursorul Său fără a avea cunoştinţe despre condiţia bisericii şi a statului în Persia, fără a cunoaşte mentalitatea poporului şi a cârmuitorilor lui, cunoaştere pe care Nabíl a luat-o ca atare. El însuşi a călătorit puţin sau aproape deloc dincolo de hotarele imperiului Sháh-ului şi al Sulţán-ului şi nu i-a trecut prin minte să instituie comparaţii între civilizaţia sa şi cele străine. El nu se adresa cititorului occidental. Deşi era conştient că materialul adunat era de o importanţă mai mare decât cea naţională sau islamică şi că în scurt timp se va răspândi în est şi vest până va ajunge să facă înconjurul lumii, totuşi era un oriental care scria într-o limbă orientală pentru aceia care o vorbeau, iar munca unică pe care el o realizase atât de sârguincios era o întreprindere măreaţă şi laborioasă în sine.

Cu toate acestea, există lucrări literare în limba engleză despre Persia secolului al nouăsprezecelea care îi vor oferi cititorului occidental informaţii ample asupra acestui subiect. Dintre lucrările persane ce au fost deja traduse ori din cărţi ale călătorilor europeni ca Lord Curzon, Sir J. Malcolm şi mulţi alţii, cititorul va extrage imaginea reală şi vie, deşi neatrăgătoare a condiţiilor greu de suportat cu care Báb a trebuit să se confrunte când a inaugurat Mişcarea pe la mijlocul secolului al nouăsprezecelea.

Toţi observatorii împărtăşesc aceeaşi opinie când prezintă Persia ca pe o naţiune plină de slăbiciuni şi înapoiată, împărţită în interiorul ei de practici corupte şi intoleranţă feroce. Nepriceperea şi mizeria, rezultatul decăderii morale, umpleau ţara. De la cel mai înalt până la cel mai de jos nivel, niciunul nu părea capabil să ducă la îndeplinire măsuri care să producă o reformă şi nu exista nici voinţa pentru a le institui în mod serios. Trufia naţională predica o grandioasă mulţumire de sine. Un văl de imobilitate se aşternea peste toate lucrurile, iar o paralizie generală a minţii făcea orice progres imposibil.

Pentru un student la istorie decăderea unei naţiuni ce

fusese cândva atât de puternică şi ilustră pare demnă de toată mila. ‘Abdu’l-Bahá, care în ciuda cruzimilor îndreptate asupra lui Bahá’u’lláh, asupra lui Báb şi asupra Lui Însuşi, îşi iubea patria, numea această degradare „tragedia unui popor”; iar în lucrarea „The Mysterious Forces of Civilisation”, prin care a încercat să stârnească în inimile compatrioţilor Săi dorinţa de schimbare radicală, Şi-a exprimat deplângerea amară asupra sorţii actuale a unui popor care în trecut îşi întinsese cuceririle la est şi la vest şi era în fruntea civilizaţiei omenirii. „În vremuri trecute”, scria El, „Persia era chiar inima lumii şi strălucea peste toate naţiunile ca o candelă aprinsă. Gloria şi prosperitatea ei răsăreau la orizontul omenirii ca o adevărată aurora, difuzând lumina cunoaşterii şi iluminând naţiunile Estului şi Vestului. Faima regilor ei victorioşi ajungea până la urechile locuitorilor de la polii pământului. Măreţia regelui regilor ei micşora strălucirea monarhilor Greciei şi ai Romei. Guvernarea ei înţeleaptă îi umplea pe cei înţelepţi de uimire, iar conducătorii continentelor îşi armonizau legile după politicile ei. Distingându-se printre naţiunile pământului ca un popor de cuceritori şi pe drept admirată pentru civilizaţia şi învăţăturile sale, Persia devenise centrul glorios al tuturor ştiinţelor şi al artelor, o mină de cultură şi o fântână a virtuţilor… Cum se face că acum, această ţară a excelenţei, din cauza leneviei noastre, a vanităţii şi a indiferenţei, din lipsa cunoaşterii şi a organizării, din cauza lipsei de zel şi a ambiţiei oamenilor ei a lăsat ca razele prosperităţii ei să fie întunecate şi aduse aproape de dispariţie?”

Alţi scriitori descriu în amănunt acele condiţii la care se referă ‘Abdu’l-Bahá.

În momentul în care Báb îşi declara Misiunea, ţara era guvernată, aşa cum menţionează Lord Curzon, ca un „stat religios”. Deşi se pretindea religios, era corupt, crud şi imoral. La bază stătea ortodoxia musulmană, iar aceasta se insinuase profund, chiar şi în viaţa socială a oamenilor. Dar în afara ei nu existau legi, statute sau carte care să dirijeze afacerile publice. Nu exista Cameră a Lorzilor sau Consiliu de Coroană, nici sinod sau Parlament. Sháh-ul era despot, iar conducerea lui arbitrară se reflecta la toate nivelurile ierarhiei oficiale, de la fiecare ministru sau conducător, până la cel mai umil funcţionar sau neştiut conducător. Nu exista tribunal civil pentru a controla sau

tempera puterea monarhului sau autoritatea pe care el ar fi dorit să o atribuie subordonaților săi. Cuvântul lui era legea. Putea face tot ce dorea. A lui era autoritatea de a-i numi sau de a-i demite pe toți miniştrii, funcționarii, ofițerii şi judecătorii. Avea putere de decizie fără drept de apel asupra vieții şi a morții tuturor membrilor familiei şi a curții sale, fie ea civilă sau militară. Dreptul de a lua viața cuiva îi aparținea doar lui, la fel şi toate funcțiile guvernului, puterea legislativă, executivă şi juridică. Prerogativele sale regale nu erau limitate de niciun fel de restricție scrisă.

Descendenții Sháh-ilor şi-au făcut loc în cele mai profitabile posturi din toată țara şi după generații întregi, înmulțindu-se, au ocupat şi nenumăratele posturi mai mici, în lung şi în lat, până când țara s-a încovoiat sub povara acestei rase de trântori care îşi datorau pozițiile doar legăturilor de sânge, de unde a apărut zicala persană: „Cămile, purici şi prinți există pretutindeni."

Chiar şi în situația în care Sháh-ul ar fi dorit să dea un verdict just şi înțelept într-un litigiu adus la el pentru judecată, ar fi fost greu pentru el să o facă, pentru că nu putea pune bază pe informațiile aduse în fața lui. Fapte cruciale ar fi fost ascunse, sau dovezile prezentate ar fi fost distorsionate de influența martorilor interesați sau a miniştrilor corupți. Sistemul corupției a fost dus atât de departe în Persia, încât devenise o instituție recunoscută, pe care Lord Curzon o descrie în următorii termeni:

„Mă voi referi acum la trăsătura principală şi distinctivă a administrației iraniene. Se poate afirma că în acea țară, guvernul, chiar viața însăşi, constă în mare parte în schimbarea de atenții. Sub aspectele ei sociale, această practică se poate presupune că ilustrează sentimentele generoase ale unui popor amabil; deşi, chiar şi aici obiceiul are o latură cumplit de rece, ca atunci când, de exemplu, fiind felicitat şi devenind destinatarul unui dar, te găseşti în ipostaza nu doar de a întoarce darul oferind o aceeaşi valoare, ci mai trebuie şi să răsplăteşti de bună voie pe aducătorul cadoului (care foarte probabil are ca singur mijloc recunoscut de existență această activitate), într-o măsură proporțională cu valoarea bănească a darului. Sub aspectele ei politice, această practică a oferirii de cadouri, deşi consacrată în tradițiile rigide ale Estului, este similară cu sistemul cunoscut în alte părți sub nume

mai puțin agreabile. Acesta este sistemul cu care guvernul a condus Persia de secole, iar menținerea lui se opune ca o barieră solidă oricărei reforme reale. De la Sháh în jos, foarte rar se găsește o persoană oficială care să nu fie deschisă spre primirea de atenții, foarte rar există un post care să nu fie atribuit în schimbul cadourilor, puține salarii care să nu fie mult mărite prin primirea de daruri. Fiecare individ din ierarhia oficială mai sus-menționată, aproape fără excepție, și-a cumpărat postul printr-o sumă de bani oferită fie Sháh-ului, unui ministru sau superiorului care l-a numit. Dacă există mai mulți candidați pentru un post, mai mult ca sigur că cel care face cea mai bună ofertă câștigă.

… «Madákhil-ul» este o instituție mult îndrăgită în Persia, a cărei impunere, în forme infinite, a cărei ingenuitate, egalată doar de multitudinea formelor, reprezintă pasiunea și deliciul cel mai înalt al existenței persane. Acest cuvânt remarcabil, pentru care dl Watson susține că nu există corespondent precis în limba engleză, se poate traduce prin comision, ciupeală, mită, răsplată, ciubucuri și chilipiruri, profit, în funcție de contextul imediat în care se întâlnește. În mare, semnifică acea doză de avantaj personal, de obicei exprimată în bani, care poate fi obținută din orice tranzacție în parte. În Persia nu poate avea loc o negociere în care două părți sunt implicate ca ofertant și receptor, ca superior și subordonat sau chiar ca agenți contractuali egali, fără partea care poate fi prezentată ca autorul favorului sau serviciului și care cere și primește o sumă de bani în schimbul a ceea ce a făcut sau a oferit. Se poate desigur afirma că natura umană este cam la fel peste tot în lume; că un sistem similar există sub alte denumiri în țara noastră și în altele și că un critic rațional va întâlni în persoana unui persan un om și un frate. Acest lucru este adevărat până la un punct. Doar că în niciuna din țările în care am fost sau de care am auzit vreodată acest sistem nu este mai la vedere, mai fără rușine sau mai universal decât în Persia. Departe de a fi limitat la sfera economiei interne sau a tranzacțiilor comerciale, pătrunde în fiecare domeniu și inspiră mai toate acțiunile vieții. Datorită lui, se poate spune că în Persia generozitatea și actele benevole au fost șterse din categoria virtuților sociale, iar lăcomia a fost ridicată la rang de principiu călăuzitor al conduitei umane… În felul acesta s-a instituit un jaf în progresie aritmetică de la suveran la supus, fiecare persoană pe o scară descen-

dentă remunerându-se de la persoana imediat inferioară în rang, nefericitul țăran fiind ultima şi cea mai afectată persoană din acest şir. În aceste circumstanțe, nu este de mirare că biroul este calea bătătorită către înavuțire şi există frecvente cazuri de oameni care, începând de la nimic, se găsesc acum în case magnifice, înconjurați de o armată de slujitori şi trăind în stil princiar. «Câştigă tot ce poți, atâta timp cât poți» este deviza pe care şi-o propun majoritatea oamenilor care intră în viața publică. Şi nici spiritul popular nu respinge acțiunea; este departe de a fi felicitat acela care, bucurându-se de şansă, eşuează în a-şi umple buzunarele până la refuz. Nimeni nu se gândeşte la acei oameni în suferință de la care provine în ultimă instanță materia pentru toate aceste «madákhil-uri» succesive şi nici la sudoarea stoarsă de pe frunțile acelora ce nu crâcnesc şi a căror avuție se risipeşte în luxoase case la țară, curiozități europene şi cortegii enorme.

În citirea pasajului de mai sus se pot intui câteva dintre obstacolele misiunii lui Báb; următorul pasaj aduce înțelegere asupra pericolelor pe care le-a înfruntat şi ne pregăteşte pentru o istorisire plină de violență şi de cruzime atroce.

Înainte de a mă îndepărta de subiectul legilor şi administrației persane, permiteți-mi să adaug câteva cuvinte despre pedepse şi închisori. Pentru cititorul european, în drumul său printre paginile istoriei persane împurpurate de sânge din ultimul secol şi din fericire într-o mai mică măsură din acest secol, nimic nu va părea mai şocant decât însemnările despre pedepsele sălbatice şi torturile abominabile, mărturii ale cruzimii fiarei şi ale ingeniozității demonului. Firea persană a fost mereu bogată în născociri şi indiferentă la suferințele altora; iar în domeniul execuțiilor judecătoreşti şi-a găsit câmp deschis pentru exercitarea ambelor laturi. La adăpostul granițelor prezentului regat, până nu demult, criminalii condamnați erau crucificați, aruncați din tunuri, îngropați de vii, trași în țeapă, potcoviți precum caii, legați de vârfurile a doi copaci îndoiți la pământ şi sfârtecați în mişcarea acestora de revenire la forma verticală, transformați în torțe umane, jupuiți de vii.

… Sub un astfel de sistem dual de guvernare, ca cel descris mai înainte – şi anume, o administrație în care fiecare este în diverse circumstanțe atât cel care oferă mită, cât şi cel ce o primeşte, şi o pro-

cedură judiciară fără legi sau curte de judecată – se va înțelege repede că nu există nici urmă de încredere în guvernare, că nu există simț personal al datoriei sau al onoarei, încredere reciprocă sau cooperare (în afară de situațiile în care se pun în slujba răului), demascarea nu atrage ocară, nu se pune niciun preț pe virtute, dar mai presus de toate nu există spirit național sau patriotism."

De la începuturi Báb trebuie să fi intuit felul în care învățăturile Sale vor fi primite de compatrioții Săi, ca şi soarta de care urma să aibă parte, căzând în mâinile acelor mullá. Dar El nu a lăsat ca îndoielile personale să afecteze enunțurile directe ale revendicărilor Sale şi nici prezentarea deschisă a Cauzei Sale. Schimbările pe care El le-a proclamat, deşi pur religioase, au fost extreme; anunțul despre propria Sa identitate a fost şocant şi a avut un impact major. El s-a făcut cunoscut drept Qá'im-ul, Înaltul Profet sau Mesia cel mult promis, atât de aşteptat de lumea mahomedană. La această declarație a mai adăugat-o pe aceea că El era Poarta (adică Báb) prin care o Manifestare mai măreață decât El urma să intre pe tărâmul oamenilor.

Aliniindu-se astfel tradițiilor Islám-ului şi apărând ca împlinire a profeției, El a intrat în conflict cu aceia care aveau idei fixe si inalterabile (diferite de ale Sale) cu privire la ceea ce reprezentau profețiile şi tradițiile. Cele două mari secte persane ale Islám-ului, shí'ah şi sunní-ii, prețuiau la fel de mult tezaurul vechi al credinței lor, dar nu cădeau de acord asupra formei sau a provenienței. Shí'ah, din doctrinele cărora a apărut Mişcarea Bábí, susțineau că după înălțarea Înaltului Profet Muḥammad, El a fost urmat de o serie de doisprezece Imámi. Ei mai susțineau că fiecare dintre ei a fost înzestrat cu daruri spirituale şi puteri de către Dumnezeu şi că trebuia să beneficieze de obediența benevolă a tuturor credincioşilor. Fiecare îşi datora funcția nu deciziei populare, ci numirii sale în funcție de către precursorul său. Cel de-al doisprezecelea şi ultimul din linia acestor călăuzitori inspirați a fost Muḥammad, supranumit de către shí'ah „Imám Mihdí, Ḥujjatu'lláh (Dovada lui Dumnezeu), Baqíyyatu'lláh (Vestigiul lui Dumnezeu) şi Qá'im-i-Ál-i-Muḥammad (Cel ce se va ridica din familia lui Muḥammad)". El a preluat funcțiile Imám-ului în anul 260 al Hegirei, dar imediat după aceea nu s-a mai arătat, comunicând cu adepții săi doar prin intermediul unei persoane desemnate special, cunoscute

sub numele de Poartă. Patru dintre aceste Porți s-au succedat, fiecare fiind numită de cea dinaintea ei cu aprobarea Imám-ului. Dar când cea de-a patra, în persoana lui Abu'l-Ḥasan-'Alí, a fost rugată de credincioşi, înainte să moară, să îşi aleagă succesorul, a refuzat. A spus că Dumnezeu are alte planuri. În felul acesta, la moartea sa, toate căile de comunicare între Imám şi biserică au fost întrerupte. Şi cu toate acestea, înconjurat de o ceată de adepți, locuieşte încă în ascunzătoarea sa misterioasă şi nu va relua relațiile cu enoriaşii săi până când nu va avea puterea de a statornici o nouă eră pe întreg pământul.

De cealaltă parte, sunní-ii adoptă o imagine mai puțin exaltată asupra mandatului acelora care l-au urmat pe Înaltul Profet. Ei privesc guvernarea dintr-o perspectivă mai puțin spirituală şi mai mult practică. Khalíf-ul, în viziunea lor, este Apărătorul Credinței şi îşi datorează numirea prin alegerea şi aprobarea Poporului.

Totuşi, deşi aceste diferențe sunt importante, ambele secte sunt în acord când aşteaptă o dublă Manifestare. Shí'ah caută Qá'im-ul, care va veni la împlinirea vremurilor şi aşteaptă de asemenea întoarcerea lui Imám Ḥusayn. Sunní aşteaptă apariția lui Mihdí şi de asemenea „întoarcerea lui Iisus Christos". Când, la începuturile Misiunii Sale, Báb continuând tradiția shí'ah Îşi proclama funcția sub titulatura dublă, întâi de Qá'im şi apoi de Poartă sau Báb, unii mahomedani au înțeles greşit a doua referire. Ei au crezut că El era o a cincea Poartă, urmându-i lui Abu'l-Ḥasan-'Alí. Totuşi, aşa cum El Însuşi anunța clar, adevăratul înțeles era cu totul altul. El era Qá'im-ul; dar un Qá'im, deşi un Înalt Profet, se relaționa cu o altă Manifestare, mai mare şi care avea să îi urmeze, aşa cum Ioan Botezătorul se relaționa cu Christos. El era Precursorul Unuia încă şi mai puternic decât El Însuşi. El avea să se reducă, Cel Puternic avea să sporească. Şi, aşa cum Ioan Botezătorul fusese Heraldul sau Poarta pentru Christos, Báb era Heraldul sau Poarta pentru Bahá'u'lláh.

Există multe tradiții autentice care arată că acest Qá'im la apariția Lui va aduce legi noi cu El şi astfel va abroga Islám-ul. Dar nu aceasta era înțelegerea ierarhiei deja consacrate. Ei aşteptau încrezători ca Venirea promisă să nu substituie vechea revelație cu una nouă şi mai bogată, ci să susțină şi să întărească acel sistem ai cărui funcționari erau. Le va spori incalculabil prestigiul personal, le va

extinde autoritatea în lung şi în lat peste toate naţiunile şi le va câştiga recunoaşterea silnică dar resemnată a omenirii. Când Báb a revelat Bayán-ul şi a proclamat un nou cod de legi religioase instituind prin precepte şi exemplu personal o reformă profundă spirituală şi morală, preoţii au simţit imediat un pericol de moarte. Îşi vedeau monopolul subminat, ambiţiile ameninţate, vieţile şi conduita lor făcute de ocară. S-au ridicat împotriva Lui cu indignare făţarnică. Au declarat în faţa Sháh-ului şi a oamenilor că acest impertinent era un inamic al învăţăturilor temeinice, un distrugător al Islám-ului, un trădător al lui Muḥammad şi un pericol nu doar pentru sfânta biserică, ci şi pentru ordinea socială şi chiar pentru Stat.

Cauza respingerii şi persecutării lui Báb a fost în esenţă aceeaşi cu cea a respingerii şi persecuţiei lui Christos. Dacă Iisus nu ar fi adus o Carte Nouă, dacă El nu ar fi reiterat doar principiile spirituale propovăduite de Moise ci ar fi continuat de asemenea legile şi preceptele lui Moise, ca un simplu reformator moral, ar fi reuşit să scape de răzbunarea Scribilor şi Fariseilor. Dar a pretinde că oricare parte a legii Mozaice poate fi schimbată, chiar şi acele porunci materiale ce priveau divorţul şi respectarea sabatului – şi că ele pot fi schimbate de un predicator nerecunoscut din satul Nazaret – aceasta era o ameninţare la adresa intereselor Scribilor şi Fariseilor, şi pentru că ei erau reprezentanţii lui Moise şi ai lui Dumnezeu, aceasta însemna o blasfemie împotriva Celui Mai Înalt. De îndată ce rangul lui Iisus a fost înţeles, a început persecuţia Lui. Şi cum El a refuzat să înceteze, a fost condamnat la moarte.

Pentru motive similare, Báb a întâmpinat opoziţie de la început din partea acelor persoane învestite cu drepturi din cadrul Bisericii dominante ca fiind un distrugător al Credinţei. Şi totuşi, chiar şi în acea ţară întunecată şi fanatică, acei mullá (întocmai Scribilor din Palestina cu optsprezece secole în urmă) reuşeau cu greu să găsească un pretext plauzibil pentru a-L distruge pe Cel pe care îl credeau duşmanul lor.

Singura atestare cunoscută din care reiese că Báb a fost văzut de un european datează din perioada persecuţiilor Sale, când un medic englez ce locuia la Tabríz, Dr. Cormick, a fost solicitat de către autorităţile persane să se pronunţe asupra sănătăţii mintale a lui Báb. Scrisoarea doctorului, adresată unui coleg de breaslă dintr-o misiune americană

în Persia, este redată în lucrarea profesorului E. G. Browne „Materials for the Study of the Bábí Religion". Dr. Cormick scrie: „Mă întrebi despre anumite detalii cu privire la întrevederea mea cu fondatorul sectei cunoscute sub numele de Bábí. Nimic important nu a ieşit la iveală în timpul acestui interviu, căci Báb era conştient că eu fusesem trimis cu încă doi medici persani pentru a vedea dacă el era cu mintea întreagă sau era doar un nebun, pentru a decide asupra chestiunii dacă să îl execute sau nu. Ştiind acestea, el refuza cu obstinaţie să răspundă la orice era întrebat. La toate întrebările noastre el se rezuma la a ne privi blând, cântând în surdină cu o voce melodioasă nişte imnuri, cred. Doi alţi Siyyidi, prietenii lui apropiaţi, erau şi ei prezenţi, care mai apoi au fost executaţi şi ei împreună cu el, precum şi doi funcţionari guvernamentali. Doar o dată a binevoit a-mi răspunde, când i-am spus că nu sunt musulman şi că eram doritor să ştiu câte ceva despre religia lui, pentru că poate aş fi fost înclinat să o adopt şi eu. El mă privi foarte atent pe când rosteam acestea şi îmi răspunse că, fără îndoială, toţi europenii vor fi fascinaţi de religia lui. Raportul nostru către Sháh la acea vreme avea să-i cruţe viaţa. El a fost executat mai târziu din ordinul lui Amír-Niẓám Mírzá Taqí Khán. În urma raportului nostru el s-a ales cu lovituri de băţ peste picioare, în timpul cărora un farrásh, intenţionat sau nu, l-a lovit peste faţă cu băţul destinat picioarelor, lovitură care i-a produs o mare rană şi un edem al feţei. Fiind întrebat dacă să-i fie chemat un chirurg persan pentru a-l trata, el şi-a exprimat dorinţa ca eu să fiu adus la el şi astfel l-am tratat timp de câteva zile, dar în întrevederile noastre nu am reuşit niciodată să am o conversaţie confidenţială cu el, căci oameni ai guvernului erau mereu de faţă, el fiind prizonier. Mi-a fost foarte recunoscător pentru atenţia pe care i-o acordasem. Era un om blând şi cu o înfăţişare delicată, mai degrabă scund de statură şi cu un ten foarte deschis pentru un persan, cu o voce melodioasă şi plăcută, care m-a surprins mult. Fiind un Siyyid, el era înveşmântat în straiele acelei secte, ca şi cei doi tovarăşi ai lui. De fapt, întreaga lui făptură şi ţinută atrăgeau pe oricine de partea lui. În ceea ce priveşte doctrina lui nu am auzit nimic din gura sa, deşi era ideea că exista în religia lui un aspect apropiat creştinismului. A fost văzut de câţiva tâmplari armeni, care fuseseră trimişi să facă nişte reparaţii închisorii, citind Biblia, fără a face eforturi în a ascunde acest

lucru, ci dimpotrivă, le-a spus despre aceasta. Cu siguranță fanatismul musulman nu există în religia lui, cu aplicare la creştinism, şi nici nu există acea discriminare față de femei care se practică azi."

Aceasta a fost impresia lăsată de Báb unui englez cultivat. Şi de când influența caracterului Lui şi a învățăturilor Sale s-a răspândit către vest, nu există vreo altă mărturie că El ar fi fost observat sau văzut de ochi europeni.

Calitățile Lui erau atât de rare în noblețe şi frumusețe, personalitatea Sa atât de blândă şi în acelaşi timp viguroasă, iar farmecul Lui natural era combinat cu mult tact şi judecată, încât după Declarația Sa, El a devenit rapid o figură extrem de populară în Persia. I-a cucerit pe aproape toți cei care veneau în contact direct cu El, convertind-ui de multe ori pe temnicerii Lui la Credința Sa şi transformându-şi duşmanii în prieteni admiratori.

Nu era un lucru uşor să reduci la tăcere un astfel de om, fără a suporta oprobiul public, nici chiar în Persia de la mijlocul secolului al nouăsprezecelea. În schimb, cu adepții lui Báb a fost o altă chestiune.

Aici mullá nu au găsit niciun motiv de întârziere şi nu au avut nevoie de tactici complicate. Fanatismul mahomedanilor, începând cu Sháh-ul, putea fi imediat stârnit împotriva oricărei mişcări religioase. Bábí-ii puteau fi acuzați de nesupunere față de Sháh şi activităților lor le puteau fi atribuite motive politice obscure. Mai mult, adepții lui Báb erau deja numeroşi; mulți dintre ei prosperau, unii erau bogați şi deşi erau puțini, aveau averi pe care vecinii lacomi le-ar fi râvnit, dacă ar fi fost instigați. Profitând de teama autorităților şi de înclinațiile naționale josnice către fanatism şi lăcomie, mullá au început o campanie de revoltă şi spoliere, care a fost menținută cu îndârjire până când ei au considerat că scopul lor a fost atins pe deplin.

Multe din întâmplările acestei istorii nefericite sunt oferite de Nabíl în cronica sa, iar printre acestea se numără întâmplările de la Mázindarán, Nayríz şi Zanján, care se remarcă prin caracterul episoadelor de eroism ale bábí-ilor încolțiți. Cu aceste trei ocazii un număr de bábí, ajunşi la disperare au acționat în comun şi s-au retras din casele lor într-un loc secret şi, ridicând ziduri defensive, s-au apărat cu arma de urmăritori. Pentru orice observator imparțial era clar că acuzațiile politice aduse de mullá nu erau adevărate. Dacă ar fi fost asigurați că

nu vor mai fi torturați pentru crezurile lor religioase, bábí-ii se arătaseră întotdeauna gata să se întoarcă pașnic la ocupațiile lor civile. Nabíl subliniază grija lor de a se feri de agresiune. Se luptau pentru viețile lor cu determinare și forță; dar nu ar fi atacat niciodată. Chiar și în mijlocul unui conflict crâncen, nu ar fi dorit să câștige vreun avantaj sau să dea o lovitură care nu era necesară.

'Abdu'l-Bahá este citat în „A Traveller's Narrative", p. 34-35, ca făcând următoarea afirmație cu privire la aspectul moral al acțiunilor lor:

„Ministrul (Mírzá Taqí Khán), cu cea mai mare samavolnicie, fără a primi instrucțiuni și fără a cere permisiune, trimise ordine în toate părțile pentru a-i pedepsi și lovi pe bábí. Guvernatori și magistrați căutau un pretext pentru a-și spori averile, iar oficialii o cale pentru a-și mări profiturile; doctori renumiți incitau oamenii din înălțimile amvoanelor lor la măcel general; puterile religioase și civile își uneau forțele și se străduiau din răsputeri să-i distrugă și să-i radă de pe fața pământului pe aceşti oameni. În ceea ce îi privea pe aceştia, ei nu dobândiseră încă o atare cunoaştere în ceea ce era drept și necesar din principiile fundamentale și doctrinele ascunse ale învățăturilor lui Báb și nu își cunoșteau îndatoririle. Gândirea și ideile lor erau formate după datina veche, iar comportamentul și manierele lor în conformitate cu uzanțele străvechi. Mai mult, calea spre Báb era închisă și flacăra necazurilor se vedea arzând din toate părțile. La porunca doctorilor celor mai de seamă, guvernul și mai ales oamenii de rând au pornit cu o putere extraordinară să facă jafuri și prăduiri peste tot și s-au apucat să pedepsească și să tortureze, să omoare și să despoaie, cu scopul de a stinge acest foc și de a nimici aceste suflete amărâte. În orașele unde aceştia erau doar câțiva, au murit de sabie, fără a putea face nimic, în timp ce în orașele unde erau mai numeroși, ei s-au ridicat să se apere, în conformitate cu vechile lor credințe, căci le era fără putință a întreba pe cineva care le erau îndatoririle și toate ușile le erau închise."

Declarându-și Misiunea câțiva ani mai târziu, Bahá'u'lláh n-a lăsat nicio urmă de îndoială referindu-se la legea Dispensației Sale într-o astfel de situație grea, când a afirmat: „Este mai bine să fii ucis decât să ucizi".

Oricâtă rezistență au opus bábí-ii, aici și în alte locuri, aceasta

s-a dovedit ineficientă. Erau copleşiţi numeric. Báb Însuşi a fost ridicat din celula Sa şi executat. Niciunul dintre discipolii Săi principali care-i juraseră credinţă nu rămăsese în viaţă, în afară de Bahá'u'lláh, care, împreună cu familia Sa şi cu un mic grup de adepţi devotaţi fusese lăsat fără nimic şi trimis în exil şi temniţă pe meleaguri străine.

Dar focul, deşi înăbuşit, nu fusese stins. El ardea în inimile exilaţilor ce îl purtau din ţară în ţară în periplul lor. Chiar şi în ţara lui de origine, Persia, pătrunsese prea profund ca să poată fi stins prin violenţă fizică şi mocnea încă în inimile oamenilor, având nevoie doar de o suflare de spirit pentru a fi transformat într-o conflagraţie nimicitoare.

A Doua Manifestare, Mai Măreaţă a lui Dumnezeu a fost proclamată în concordanţă cu profeţia lui Báb la data pe care El o prezisese. La nouă ani după începutul Dispensaţiei Bábí – adică în 1853 – în anumite ode ale Sale, Bahá'u'lláh face aluzii cu privire la identitatea şi la Misiunea Sa, iar zece ani mai târziu, pe când locuia în Baghdád, le declară însoţitorilor Săi că El este Cel Promis.

Marea Mişcare pentru care Báb pregătise calea începea acum să îşi arate pe deplin amploarea şi splendoarea puterii ei. Deşi Bahá'u'lláh Însuşi a trăit şi a murit exilat şi întemniţat, fiind cunoscut doar câtorva europeni, epistolele Sale ce proclamă noua Venire au fost purtate către marii conducători ai lumii din ambele emisfere, de la Sháh-ul Persiei până la Papă şi la preşedintele Statelor Unite. După moartea Sa, fiul Său, 'Abdu'l-Bahá a purtat personal veştile în Egipt şi mult în inima lumii occidentale. 'Abdu'l-Bahá a vizitat Anglia, Franţa, Elveţia, Germania şi America, anunţând pretutindeni că încă o dată cerurile s-au deschis şi o nouă Dispensaţie a apărut pentru a binecuvânta copiii oamenilor. A murit în noiembrie 1921, iar în prezent, focul ce părea odată stins pentru vecie arde din nou în toate părţile Persiei, s-a stabilit pe continentul american şi a cuprins fiecare ţară a lumii. În jurul scrierilor sacre ale lui Bahá'u'lláh şi expunerilor autorizate ale lui 'Abdu'l-Bahá cresc volume întregi de comentarii şi mărturii. Principiile umanitare şi spirituale enunţate cu decenii în urmă în întunecatul orient de Bahá'u'lláh şi modelate de El într-o schemă coerentă sunt preluate una după alta de oameni ca jaloane ale unei civilizaţii în progres, fără a cunoaşte sursa lor. Sentimentul că

omenirea s-a desprins de trecut şi că vechile linii călăuzitoare nu o vor putea scăpa de pericolele prezentului îi umple pe toţi înţelepţii de incertitudine şi de groază, mai puţin pe cei care au învăţat să găsească în istoria lui Bahá'u'lláh semnificaţia tuturor miracolelor şi prevestirilor timpurilor noastre.

S-au succedat aproape trei generaţii de la naşterea Mişcării. Primii adepţi care au scăpat de sabie sau rug s-au prăpădit demult de moarte bună. Poarta către informaţii contemporane cu privire la cei doi conducători măreţi şi discipolii lor eroici este închisă pe vecie. Cronica lui Nabíl, ca o colecţie îngrijită de acte făptuite în apărarea adevărului şi încheiată în timpul vieţii lui Bahá'u'lláh, are acum o valoare unică. Autorul avea treisprezece ani când Báb se Proclama, fiind născut în satul Zarand din Persia în a optsprezecea zi a lunii Ṣafar, 1247 A.H.. Pe tot parcursul vieţii sale a fost în strânsă legătură cu conducătorii Cauzei. Deşi doar un băiat pe vremea aceea, el se pregătise să se alăture lui Mullá Ḥusayn la Shaykh Ṭabarsí, când vestea masacrării bábí-ilor i-a zădărnicit planurile. El scrie în povestirea lui cum l-a întâlnit pe Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí, un frate al mamei lui Báb în Ṭihrán, care tocmai se întorcea dintr-o vizită făcută lui Báb în fortăreaţa Chihríq; pentru mulţi ani el fost un apropiat al secretarului lui Báb, Mírzá Aḥmad.

A intrat în prezenţa lui Bahá'u'lláh în Kirmánsháh şi Ṭihrán înainte de exilarea Lui în 'Iráq, iar mai apoi a fost în preajma Lui în Baghdád şi Adrianopol precum şi în oraşul-închisoare 'Akká. A fost trimis nu o dată în misiune în Persia pentru a promova Cauza şi a-i încuraja pe credincioşii împrăştiaţi şi persecutaţi; locuia in 'Akká în momentul în care Bahá'u'lláh se stingea din viaţă în 1892 A.D. Moartea lui a fost plină de tragism şi deplorabilă, căci devenise atât de afectat de moartea Marelui Îndrăgit încât, copleşit de durere, s-a înecat în mare, iar trupul său a fost găsit pe ţărm în împrejurimile oraşului 'Akká.

Cronica sa începe în 1888, când avea sprijinul personal al lui Mírzá Músá, fratele lui Bahá'u'lláh. A fost terminată în aproximativ un an şi jumătate şi părţi ale manuscrisului au fost revizuite şi aprobate unele de Bahá'u'lláh şi altele de 'Abdu'l-Bahá.

Lucrarea completă prezintă istoria Mişcării până în momentul morţii lui Bahá'u'lláh, în 1892.

Prima jumătate a acestei relatări, care se încheie cu expulzarea lui Bahá'u'lláh din Persia, este conținută în cartea de față. Importanța sa este vădită. Va fi citită mai puțin pentru cele câteva pasaje tulburătoare de acțiune pe care le cuprinde sau chiar pentru nenumăratele imagini de eroism şi credință nestrămutată, cât pentru semnificația copleşitoare a acelor evenimente, care sunt prezentate într-o manieră unică.

STAREA DECADENTĂ A PERSIEI LA MIJLOCUL SECOLULUI AL NOUĂSPREZECELEA

A. Suveranii Qájár

„Teoretic, regele poate face tot ceea ce pofteşte; cuvântul său este lege. Zicala «Legea mezilor şi a perşilor nu se schimbă» era doar o veche parafrazare a absolutismului suveranilor. Regele îi numeşte şi îi poate demite pe toţi miniştrii, ofiţerii, funcţionarii şi judecătorii. Asupra familiei sale, a membrilor casei, precum şi asupra angajaţilor civili sau militari din slujba lui, el are putere de viaţă şi de moarte, fără a apela la tribunal. Bunurile oricărei astfel de persoane, căzută în dizgraţie sau executată, îi revin lui. În orice situaţie, dreptul de a curma viaţa cuiva îi revine doar lui, dar poate fi delegat şi guvernatorilor sau împuterniciţilor. Toate proprietăţile care nu au fost în prealabil oferite de coroană sau cumpărate – de fapt toate proprietăţile al căror titlu legal nu poate fi dovedit – aparţin lui, iar el poate dispune de ele cum îi este placul. Toate drepturile şi privilegiile, cum ar fi realizarea lucrărilor publice, exploatarea minieră, înfiinţarea liniilor de telegraf, a şoselelor, a căilor ferate şi de tramvaie etc., de fapt, exploatarea oricăror resurse ale ţării îi aparţin şi trebuie cumpărate de la el înainte ca alte persoane să le poată prelua. În persoana lui sunt contopite cele trei funcţii ale guvernării: legislativă, executivă şi judecătorească. Nicio altă obligaţie nu îi este impusă, în afară de respectarea formelor de expresie ale religiei naţionale. El este pivotul în jurul căruia se învârte întreaga maşinărie a vieţii publice.

Aceasta este, în teorie şi până nu demult şi în practică, trăsătura monarhiei persane. Şi niciuna din aceste pretenţii nu a fost vreodată recunoscută public. Limbajul cu care Sháh-ul se adresează supuşilor şi cu care este apelat evocă tonul mândru cu care Artaxerxes sau Darius le vorbeau milioanelor de supuşi şi care încă poate fi citit în înscrisurile gravate ale zidurilor de piatră şi ale mormintelor. El rămâne Sháhinsháh-ul, sau Regele Regilor; Ẓillu'lláh sau Umbra lui Dumnezeu; Qibliy-i-'Álam sau Centrul Universului; «Înălţat precum planeta Saturn; Fântâna Ştiinţei; Cărarea Cerului; Suveranul Sublim, al cărui stindard e Soarele, a cărui splendoare este Bolta Celestă;

Monarhul unei armate numeroase ca stelele.» Supuşii persani încă mai susțin preceptul Sa'dí, conform căruia «viciul aprobat de rege devine virtute; a căuta o altă cale este ca şi cum ți-ai păta mâinile cu propriul sânge.» Trecerea timpului nu a reuşit să impună asupra lui nici sfatul religios şi nici pe cel al bătrânilor înțelepți, nici pe 'ulamá şi nici senatul. Instituțiile alese şi reprezentative nu au reuşit încă să îşi impună trăsăturile lor necuviincioase. Nu există nicio dovadă scrisă cu privire la prerogativele regale.

… În aşa măsură caracterul divin încorsetează tronul Persiei, încât nu numai că Sháh-ul nu participă niciodată la un dineu oficial şi nu ia masa cu supuşii săi, cu excepția unui singur banchet de Naw-rúz când se alătură principalelor rude de parte bărbătească, dar atitudinea şi limbajul folosite pentru adresare, chiar şi de către miniştrii cei mai apropiați, sunt de cea mai servilă obedienţă şi adulație. «De-aş putea să vă fiu sacrificiu, Adăpost al Universului» este modul uzual de adresare adoptat până şi de supuşii de cel mai înalt rang. În apropierea lui nu este nimeni să îi spună adevărul sau să îi ofere sfaturi imparțiale. Miniştrii de externe sunt probabil aproape unica sursă de la care poate afla lucrurile aşa cum sunt ele sau de unde primeşte sfaturi necosmetizate, deşi poate nu dezinteresate. Chiar dacă ar avea cele mai bune intenții pentru realizarea unor planuri mărețe şi pentru ameliorarea situației țării sale, el nu deține aproape deloc controlul în realizarea vreunei inițiative care a trecut deja din mâna sa în mâinile funcționarilor corupți, care-şi urmăresc propriile interese. Jumătate din banii alocați cu acceptul său nu ajung niciodată la destinația stabilită, ci se adună în buzunarele celor care intervin pe parcurs, venind în contact cu ei printr-o iscusință profesionistă; jumătate din proiectele autorizate de el nu sunt aduse nici pe departe la bun sfârşit, ministrul sau angajatul responsabil contând pe nepăsarea suveranului în cercetarea neglijențelor acestora.

… Doar cu un secol în urmă, printre practicile curente ale abominabilului sistem se numărau orbirea eventualilor aspiranți la tron, mutilările sălbatice, detenția pe viață, măcelurile nejustificate şi vărsările de sânge sistematice. Condamnarea avea loc la fel de brusc ca şi promovarea, iar moartea era o urmare frecventă a căderii în dizgrație.

… Fatḥ-'Alí Sháh… şi succesorii săi s-au dovedit extraordinar

de prolifici, asigurând continuitatea dinastiei prin descendenți masculini; probabil că nu există nicio familie regală în lume care pe durata a o sută de ani să fi crescut într-o asemenea măsură ca familia regală din Persia… Sháh-ul, deși un familist de netăgăduit, nu poate fi comparat cu străbunicul său Fatḥ-'Alí Sháh, nici în ceea ce privește numărul de soții și nici în ceea ce privește numărul progeniturilor sale. Având în vedere opinia generală despre capacitățile domestice ale monarhului, cred că trebuie să îi fie atribuite estimările divergente asupra numărului de concubine și progenituri care se găsesc în lucrările despre Persia. Colonelul Drouville, îi acordă, în 1813, un număr de 700 de soții, 64 de fii și 125 de fiice. Colonelul Stuart, care a fost în Persia la un an după moartea lui Fatḥ-'Alí, îi atribuie 1000 de soții și 105 copii… Doamna Dieulafoy numește și ea 5000 de descendenți, dar la cincizeci de ani mai târziu (ceea ce pare mult mai probabil)… Cifrele estimative care apar în Násikhu't-Taváríkh, o lucrare istorică modernă persană, stabilește numărul soțiilor lui Fatḥ-'Alí la peste 1000, iar dintre copii, dintr-un total de 260, doar 110 supraviețuiesc după moartea tatălui. De aici și cunoscutul proverb persan: «Cămile, purici și prinți există pretutindeni.»… Nicio altă familie regală nu a prezentat o ilustrare mai exemplară a asigurării din Scripturi «În locul părinților tăi, tu vei avea prunci pe care îi vei putea face prinți peste toate teritoriile»; pentru că rar se găsea un post de guvernator sau un post plătit în Persia care să nu fie ocupat de una din furnicile princiare provenite din mușuroi; și până în ziua de azi miriade de progenituri din incubatorul de Sháh-zádihi, sau descendenți ai regelui, reprezintă un blestem pentru țară, cu toate că mulți dintre aceștia urmași ghinioniști ai regelui ocupă poziții inferioare ca funcționari la telegraf, secretari etc. și consumă o mare parte din venitul anual prin pensii și rente. Fraser a realizat o descriere vie a mizeriei abătute asupra țării cu cincizeci de ani în urmă (1842) de această «rasă de trântori» ce ocupau pozițiile de conducere nu doar în fiecare provincie, dar și în fiecare bulúk sau județ, oraș și localitate; fiecare dintre ei ținea o curte și un mare harem, prădând țara ca niște uriașe lăcuste… Trecând prin Ádhirbáyján în 1834 și constatând rezultatele dezastruoase ale sistemului prin care Fatḥ-'Alí Sháh își distribuise numeroasele progenituri de speță bărbătească în fiecare poziție a guvernului prin tot regatul, Fraser remarca: «Rezultatul cel mai

vizibil al acestei stări de fapt este o detestare profundă şi universală a rasei Qájár, un sentiment general resimțit de toți şi subiectul principal al fiecărei conversații.»

… Tot aşa cum, în timpul călătoriilor sale (Náșiri'd-Dín Sháh) prin Europa, a adunat o cantitate vastă din ceea ce în mintea orientalului păreau curiozități minunate, dar care erau depozitate în diferite apartamente ale palatului sau puse deoparte şi uitate, tot aşa, în sfera largă a politicii publice şi a administrației, el adoptă şi impune continuu scheme noi sau inovații care, odată ce capriciul este satisfăcut, sunt neglijate sau se învechesc. Într-o săptămână gazul, în alta lumina electrică. Acum, un colegiu pentru angajați; altă dată un spital militar. Azi, o uniformă rusească, ieri, un echipament de război german pentru Golful Persiei. Un regulament militar nou se elaborează anul acesta, iar un nou cod de legi este promis pentru anul viitor. Praful se alege de toate aceste planuri extraordinare, iar cămările palatului sunt la fel de pline de mecanisme stricate şi găselnițe aruncate, precum dosarele birourilor guvernamentale de reforme anulate şi de eşecuri nefericite.

… Într-o cameră de la etajul aceluiaşi pavilion, Mírzá Abu'l-Qásim, Qá'im-Maqám-ul sau Marele Vazír al lui Muḥammad Sháh (tatăl prezentului monarh), fusese strangulat în 1835 din ordinul stăpânului său regal, care urma exemplul dat de predecesorul său şi care dădea la rândul său un exemplu ce avea să fie urmat de fiul său. Trebuie că rar se întâlneşte în istorie o situație în care trei suverani succesivi îşi ucid, doar din gelozie, cei trei miniştri care fie le-au ajutat ascensiunea la tron, fie ocupau cea mai înaltă poziție în stat în momentul căderii lor. Aceasta este trăsătura distinctivă a celor trei Sháhi, Fatḥ-'Alí, Muḥammad şi Náșiri'd-Dín."

B. Guvernarea

„Într-o țară atât de înapoiată din punct de vedere al progresului constituțional, atât de lipsită de forme, statute şi carte şi atât de înrădăcinată în stereotipiile tradițiilor imemoriale ale Orientului, elementul personal este, aşa cum era de aşteptat, mult în ascensiune, iar guvernul Persiei nu este altceva decât exercitarea arbitrară a autorității de către

o serie de persoane pe o scară descendentă de la suveran până la conducătorul unui sat neînsemnat. Singura formă de control care funcționează asupra gradelor oficiale inferioare este frica de superiorii lor, mijloc folosit adesea pentru a-i ține în frâu; asupra gradelor superioare este teama de suveran, care este şi el deschis către astfel de metode de control, iar asupra suveranului însuşi cade teama față de opinia publică, nu cea internă, ci aceea internațională, reprezentată de criticile ostile ale presei europene… Într-adevăr Sháh-ul poate fi considerat în acest moment ca probabil cel mai bun exemplu de un despot moderat, pentru că între delimitările indicate, el este practic iresponsabil şi omnipotent. El deține controlul absolut asupra vieții şi proprietăților tuturor supuşilor săi. Fiii săi nu dețin putere independentă şi pot fi reduşi la neputință şi cerşetorie într-o clipită. Miniştrii sunt promovați sau degradați după placul regelui. Suveranul este singura putere executivă, iar funcționarii sunt deputații săi. Nu există niciun tribunal civil care să verifice sau să modifice prerogativele sale.

… În studiul său istoric, Sir J. Malcolm, în primii ani ai secolului, notează următoarele remarci cu privire la caracterul general şi realizările miniştrilor curții Persiei: «Miniştrii şi mai-marii Curții sunt mai întotdeauna bărbați cu maniere alese, cu o bună pregătire în domeniul ministerului lor, capabili de o conversație plăcută, temperament supus şi un dezvoltat simț al observației, dar aceste calități plăcute şi utile sunt cam tot ce posedă. Nu se aşteaptă ca virtutea sau cunoaşterea liberală să existe în persoana unor bărbați a căror viață este irosită în respectarea unor conveniențe, ale căror mijloace de subzistență provin din cele mai corupte surse, a căror ocupație se rezumă la intrigi care au mereu acelaşi substrat: să se mențină pe pozițiile lor sau să ruineze pe alții, care pot vorbi fără griji doar limbajul linguşirilor şi al amăgirilor şi care, pe scurt, sunt condamnați de statutul lor la a fi veninoşi, şmecheri şi falşi. Fără îndoială că au fost şi miniştri în Persia care nu merită să fie băgați în această categorie, dar şi cei mai distinşi dintre ei, pentru virtuțile şi talentele lor au fost obligați la un moment dat să-şi ralieze principiile la rangul ocupat, iar dacă încrederea suveranului în ei nu i-a plasat într-o poziție de unde să nu se mai teamă de rivali, nevoia i-a obligat la practicarea unui servilism şi a unei disimulări alternând cu adevărul şi integritatea, care doar ele pot constitui o pretenție la

respectul pe care toți sunt dispuși să îl ofere oamenilor mari și de vază.» Aceste observații sunt marcate de caracterul introspectiv și just, caracteristic distinsului lor autor și, din păcate, sunt într-o mare măsură valabile atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele trecute."

C. Oamenii

„Mă voi referi acum la trăsătura principală și distinctivă a administrației iraniene. Se poate afirma că în acea țară, guvernul, chiar viața însăși, constă în mare parte în schimbarea de atenții. Sub aspectele ei sociale, această practică se poate presupune că ilustrează sentimentele generoase ale unui popor amabil; deși, chiar și aici obiceiul are o latură cumplit de rece, ca atunci când, de exemplu, fiind felicitat și devenind destinatarul unui dar, te găsești în ipostaza nu doar de a întoarce darul oferind o aceeași valoare, ci mai trebuie și să răsplătești de bună voie pe aducătorul cadoului (care foarte probabil are ca singur mijloc recunoscut de existență această activitate), într-o măsură proporțională cu valoarea bănească a darului. Sub aspectele ei politice, această practică a oferirii de cadouri, deși consacrată în tradițiile rigide ale Estului, este similară cu sistemul cunoscut în alte părți sub nume mai puțin agreabile. Acesta este sistemul cu care guvernul a condus Persia de secole, iar menținerea lui se opune ca o barieră solidă oricărei reforme reale. De la Sháh în jos, foarte rar se găsește o persoană oficială care să nu fie deschisă spre primirea de atenții, foarte rar există un post care să nu fie atribuit în schimbul cadourilor, puține salarii care să nu fie mult mărite prin primirea de daruri. Fiecare individ din ierarhia oficială mai sus-menționată, aproape fără excepție, și-a cumpărat postul printr-o sumă de bani oferită fie Sháh-ului, unui ministru sau superiorului care l-a numit. Dacă există mai mulți candidați pentru un post, mai mult ca sigur că cel care face cea mai bună ofertă câștigă.

… «Madákhil-ul» este o instituție mult îndrăgită în Persia, a cărei impunere, în forme infinite, a cărei ingenuitate, egalată doar de multitudinea formelor, reprezintă pasiunea și deliciul cel mai înalt al existenței persane. Acest cuvânt remarcabil, pentru care dl Watson susține că nu există corespondent precis în limba engleză, se poate traduce prin comision, ciupeală, mită, răsplată, ciubucuri și chilipiruri,

profit, în funcție de contextul imediat în care se întâlnește. În mare, semnifică acea doză de avantaj personal, de obicei exprimată în bani, care poate fi obținută din orice tranzacție în parte. În Persia nu poate avea loc o negociere în care două părți sunt implicate ca ofertant și receptor, ca superior și subordonat sau chiar ca agenți contractuali egali, fără partea care poate fi prezentată ca autorul favorului sau serviciului și care cere și primește o sumă de bani în schimbul a ceea ce a făcut sau a oferit. Se poate desigur afirma că natura umană este cam la fel peste tot în lume; că un sistem similar există sub alte denumiri în țara noastră și în altele și că un critic rațional va întâlni în persoana unui persan un om și un frate. Acest lucru este adevărat până la un punct. Doar că în niciuna din țările în care am fost sau de care am auzit vreodată acest sistem nu este mai la vedere, mai fără rușine sau mai universal decât în Persia. Departe de a fi limitat la sfera economiei interne sau a tranzacțiilor comerciale, pătrunde în fiecare domeniu și inspiră mai toate acțiunile vieții. Datorită lui, se poate spune că în Persia generozitatea și actele benevole au fost șterse din categoria virtuților sociale, iar lăcomia a fost ridicată la rang de principiu călăuzitor al conduitei umane… În felul acesta s-a instituit un jaf în progresie aritmetică de la suveran la supus, fiecare persoană pe o scară descendentă remunerându-se de la persoana imediat inferioară în rang, nefericitul țăran fiind ultima și cea mai afectată persoană din acest șir. În aceste circumstanțe, nu este de mirare că biroul este calea bătătorită către înavuțire și există frecvente cazuri de oameni care, începând de la nimic, se găsesc acum în case magnifice, înconjurați de o armată de slujitori și trăind în stil princiar. «Câștigă tot ce poți, atâta timp cât poți» este deviza pe care și-o propun majoritatea oamenilor care intră în viața publică. Și nici spiritul popular nu respinge acțiunea; este departe de a fi felicitat acela care, bucurându-se de șansă, eșuează în a-și umple buzunarele până la refuz. Nimeni nu se gândește la acei oameni în suferință de la care provine în ultimă instanță materia pentru toate aceste «madákhil-uri» succesive și nici la sudoarea stoarsă de pe frunțile acelora ce nu crâcnesc și a căror avuție se risipește în luxoase case la țară, curiozități europene și cortegii enorme.

… Printre trăsăturile vieții publice din Persia, care șochează ochiul străinului și care derivă din aceeași situație, se află și numărul

enorm de servitori şi slugi care viermuiesc în jurul unui ministru sau al oricărui alt funcţionar. În cazul unui angajat cu rang şi poziţie, numărul lor poate fi între 5 şi 500. Benjamin spune că prim-ministrul din vremurile sale deţinea 3000. Acum, teoria etichetei sociale şi de protocol, care este curentă în Persia şi de fapt în întregul Orient, este până la un punct responsabilă de acest fenomen, în mare măsură importanţa personală fiind estimată prin demonstraţiile publice oferite şi după dimensiunea alaiului de servitori ce poate fi etalat cu diferite ocazii. Dar instituţia «madákhil-ului» şi a ciupelilor şi ciubucurilor ilicite este cea care se află la rădăcina răului. Dacă acei cârmuitori sau miniştri ar trebui să plătească salariile întregului cortegiu de servitori, numărul lor s-ar micşora rapid. Marea lor majoritate nu sunt plătiţi; ei se alipesc stăpânului lor din cauza oportunităţilor de jecmăneală oferite prin această legătură, căpătuindu-se şi îngrăşându-se din jafuri. Se poate realiza imediat ce secătuire produce această ceată de lipitori resurselor ţării. Ei sunt adevăraţi muncitori neproductivi care absorb bogăţia, dar nu o creează, iar existenţa lor nu reprezintă nimic altceva decât o calamitate naţională… Este un punct primordial în eticheta persană ca, atunci când purcezi într-o vizită, să iei cu tine pe cât mai mulţi dintre slujitorii din propria locuinţă, fie că mergi călare sau pe jos, mărimea unui astfel de cortegiu fiind acceptată ca indicator al poziţiei deţinute de stăpân."

D. Ordinul ecleziastic

„Adaptat uimitor climatului, caracterului şi îndeletnicirilor acelor ţări asupra cărora şi-a pus strânsoarea de nezdruncinat, Islám-ul îşi ţine adepţii într-o robie totală de la naştere până la moarte. Pentru ei, nu este numai religie, este deopotrivă guvern, filosofie şi ştiinţă. Concepţia mahomedană nu este atât de mult a unei religii de stat cât, dacă fraza îmi permite, a unui stat religios. Cadrul în care însăşi societatea este cuprinsă nu este de construcţie laică, ci religioasă şi, înfăşurat în acest crez splendid ce amorţeşte, musulmanul trăieşte într-o mulţumită renunţare la întreaga voinţă, consideră că este cea mai înaltă îndatorire să-l venerezi pe Dumnezeu şi să-i obligi sau, acolo unde nu e posibil, să-i disprețuieşti pe aceia care nu-L venerează pe El în spirit, iar apoi

acesta moare cu speranța foarte sigură a Paradisului.

… Aceşti Siyyidi sau descendenți ai Profetului sunt o pacoste intolerabilă pentru țară, luându-şi în baza presupusei descendențe şi a prerogativelor date de turbanul verde, dreptul la o independență şi o insolență dată de acest rang pe care compatrioții lor, nu mai puțin decât străinii, trebuie să o sufere.

… Comunitatea evreilor persani se cufundă într-o mare sărăcie şi ignorare… Pe tot cuprinsul țărilor musulmane din Orient, aceşti nefericiți au fost supuşi persecuțiilor impuse de un obicei, care i-a determinat atât pe ei, cât şi pe toată lumea, să le considere un tratament normal. Forțați de regulă să trăiască în ghetouri sau cartiere separate ale oraşului, au suferit din timpuri imemoriale de lipsa dreptului la ocupație, îmbrăcămintei şi a obiceiurilor, care i-au făcut să devină proscrişi ai societății, diferiți de ceilalți oameni… În Işfahán, unde se spune că sunt 3700 şi unde se bucură de un statut relativ mai bun decât în alte părți ale Persiei, le este interzis să poarte «kuláh» sau acoperământul persan pentru cap, nu au voie să aibă magazine în bazar, să îşi construiască zidurile casei la aceeaşi înălțime cu cele ale vecinilor musulmani sau să circule călare pe străzi… Totuşi, de îndată ce o izbucnire de intoleranță se naşte în Persia sau oriunde în altă parte, evreii sunt primii care-i cad victime. Toate mâinile sunt atunci ațintite asupra lor şi vai de nenorocitul iudeu care va fi primul să întâlnească în calea sa o revoltă persană de stradă.

… Înainte de a încheia subiectul locului sfânt şi al pelerinilor, poate cea mai extraordinară trăsătură a vieții în Mashhad este regula care este creată pentru a asigura alinare materială pelerinilor pe durata şederii lor în oraş. Ca recunoaştere a lungilor călătorii efectuate, a greutăților pe care le-au îndurat şi a distanțelor mari care îi despart de familiile şi căminele lor, ei au voie, cu complicitatea legilor ecleziastice şi a oficialilor lor, să întemeieze căsătorii temporare pe perioada şederii lor în oraş. Există permanent un mare număr de soții disponibile acestui scop. Se găseşte un mullá, cu acordul căruia se încheie un contract care este pecetluit de ambele părți, se plătește o taxă şi uniunea este realizată în mod legal. După trecerea a două săptămâni sau a unei luni sau oricare este perioada specificată, contractul se anulează; soțul temporar se întoarce la căminul său într-un ținut îndepărtat, iar doamna,

după un celibat forțat de paisprezece zile, își reia cariera de soață. Cu alte cuvinte, există în Mashhad un sistem gigantic de prostituție sub oblăduirea Bisericii. Probabil că nu există un oraș mai imoral în Asia și îmi pare rău să o spun, dar mulți dintre pelerinii supuși care traversează mări și țări pentru a săruta gratiile mormântului Imám-ului sunt încurajați și consolați în mărșăluirea lor de perspectiva unei vacanțe agreabile și a ceea ce în terminologia englezească poate fi definit ca «un zaiafet pe cinste»".

Concluzie

Înainte de a mă îndepărta de subiectul legilor și administrației persane, permiteți-mi să adaug câteva cuvinte despre pedepse și închisori. Pentru cititorul european, în drumul său printre paginile istoriei persane împurpurate de sânge din ultimul secol și din fericire într-o mai mică măsură din acest secol, nimic nu va părea mai șocant decât însemnările despre pedepsele sălbatice și torturile abominabile, mărturii ale cruzimii fiarei și ale ingeniozității demonului. Firea persană a fost mereu bogată în născociri și indiferentă la suferințele altora; iar în domeniul execuțiilor judecătorești și-a găsit câmp deschis pentru exercitarea ambelor laturi. La adăpostul granițelor prezentului regat, până nu demult, criminalii condamnați erau crucificați, aruncați din tunuri, îngropați de vii, trași în țeapă, potcoviți precum caii, legați de vârfurile a doi copaci îndoiți la pământ și sfârtecați în mișcarea acestora de revenire la forma verticală, transformați în torțe umane, jupuiți de vii.

… Sub un astfel de sistem dual de guvernare, ca cel descris mai înainte – și anume, o administrație în care fiecare este în diverse circumstanțe atât cel care oferă mită, cât și cel ce o primește, și o procedură judiciară fără legi sau curte de judecată – se va înțelege repede că nu există nici urmă de încredere în guvernare, că nu există simț personal al datoriei sau al onoarei, încredere reciprocă sau cooperare (în afară de situațiile în care se pun în slujba răului), demascarea nu atrage ocară, nu se pune niciun preț pe virtute, dar mai presus de toate nu există spirit național sau patriotism. Acei filosofi care argumentează că reforma morală trebuie să o preceadă pe cea materială și reforma interioară pe

cea exterioară în Persia, au dreptate. Este inutil a se altoi noi ramuri pe o tulpină a cărei sevă este uscată sau otrăvită. Putem da Persiei străzi şi căi ferate; putem să îi lucrăm minele şi să îi exploatăm resursele; putem să îi formăm armata şi să îi îmbrăcăm meşteşugarii, dar nu o vom fi apropiat niciun pic de naţiunile civilizate până când nu vom fi ajuns la inima poporului şi nu vom fi realizat o schimbare radicală a caracterului naţional şi a instituţiilor sale. Am schiţat această imagine a administraţiei persane, care cred eu că este adevărată, pentru ca cititorul englez să poată înţelege sistemul cu care reformatorii, fie străini sau indigeni, trebuie să lupte şi zidul de fier al încăpăţânării, clădit de toate instinctele egoiste ale naturii umane care se opun ideilor de progres. Sháh-ul însuşi, oricât de sincer în dorinţa lui de inovaţie, se înscrie într-o oarecare măsură în linia acestui sistem dăunător, văzând că îşi datorează lui bogăţia personală, în timp ce aceia care în particular condamnă acest sistem nu sunt mai prejos faţă de cei care îşi pleacă frunţile în mod vizibil în templul lui Rimmon. În fiecare supus al suveranului există o dorinţă nesatisfăcută de a porni o revoltă împotriva tiraniei tradiţiilor străvechi, iar dacă un om puternic cum este actualul rege poate doar să aibă tentative în acest sens, unde este acela care va predica pentru o cruciadă?”

(Fragmente din „Persia and the Persian Question” de Lord Curzon.)

TRIBUTUL LUI BAHÁ'U'LLÁH CĂTRE BÁB ŞI DISCIPOLII SĂI PRINCIPALI

Extrase din Kitáb-i-Íqán

„Deşi tânăr şi de vârstă fragedă, deşi Cauza revelată de El era contrară dorinţei tuturor oamenilor pământului, fie ei din clasele de sus sau de jos, bogaţi sau săraci, cu faimă sau umili, rege sau supuşi, El s-a ridicat şi a proclamat-o cu fermitate. Toţi au cunoscut-o şi au auzit de ea. Nu i-a fost teamă de nimeni şi nu a ţinut seamă de consecinţe. Se putea oare ca un asemenea lucru să se manifeste altfel decât prin puterea unei Revelaţii Divine şi tăria Voinţei de neînfrânt a lui Dumnezeu? Pe dreptatea lui Dumnezeu! De-ar fi ca cineva să găzduiască o Revelaţie atât de măreaţă în inima sa, numai gândul unei astfel de declaraţii l-ar distruge! Şi dacă inimile tuturor oamenilor s-ar fi adunat în inima sa, el tot ar fi ezitat să se aventureze într-o astfel de acţiune extraordinară. Ar fi putut să o realizeze numai cu permisiunea lui Dumnezeu, doar dacă inima sa ar fi fost conectată la Sursa harului Divin, iar sufletul său asigurat de susţinerea netăgăduită a Celui Atotputernic. Cărui lucru, Ne întrebăm, pot ei atribui o astfel de îndrăzneală măreaţă? Îl acuză ei de nebunie aşa cum i-au acuzat pe Profeţii din trecut? Ori îşi menţin ideea că motivul Său nu era altul decât să conducă şi să-şi însuşească bogăţiile pământeşti?

Dumnezeule plin de har! În Cartea Sa, pe care El o intitulează «Qayyúmu'l-Asmá'» – cea dintâi, cea mai măreaţă şi cea mai puternică dintre cărţi – El îşi prevesteşte propriul Său martiriu. În ea citim următorul pasaj: «O, Tu, Vestigiu al lui Dumnezeu! M-am sacrificat pe de-a-ntregul pentru Tine; am acceptat blesteme de dragul Tău; şi nu am tânjit la nimic în afară de martiriul în calea iubirii Tale. Martor de ajuns îmi este Dumnezeu, Cel Înălţat, Ocrotitorul, Cel Străvechi!»"

… Ar fi putut Revelatorul unor astfel de cuvinte să fie privit ca păşind pe alte căi în afara căii lui Dumnezeu şi tânjind după altceva decât de a-I face pe plac? Chiar în acest verset se ascunde un suflu de detaşare care, de-ar fi fost suflat asupra lumii, toate făpturile ar renunţa la viaţă şi şi-ar sacrifica sufletul.

… Iar acum, luaţi aminte cum acest Sadrih din Riḍván-ul lui

Dumnezeu, în anii Săi de tinerețe, s-a ridicat să proclame Cauza lui Dumnezeu. Priviți câtă statornicie, El, Frumusețea lui Dumnezeu, a revelat! Lumea întreagă s-a ridicat să Îl zădărnicească, dar toți au eşuat complet! Cu cât îl persecutau mai mult pe acest Sadrih al Beatitudinii, cu atât mai mare era fervoarea Sa, iar flacăra iubirii Sale ardea cu şi mai multă strălucire. Toate acestea sunt evidente şi nimeni nu le tăgăduieşte adevărul. Într-un sfârşit, El îşi încredință sufletul şi îşi îndreptă zborul spre tărâmurile din înalturi.

… Nu mai înainte ca această Frumusețe eternă să îşi fi dezvăluit sinele în Shíráz, în anul şaizeci, şi să fi aruncat deoparte vălul tăinuirii, că semnele ascendenței, puterea, suveranitatea şi forța emanate de acea Esență a Esențelor şi Mare a Mărilor deveniseră deja vizibile în fiecare ținut; în asemenea măsură, încât din fiecare oraş apăreau semnele, dovezile, indiciile şi mărturiile acelui Astru Divin. Ce multe erau acele inimi pure şi bune care reflectau cu credință lumina acelui Soare etern! Şi cât de numeroase emanațiile cunoaşterii acelui Ocean de Înțelepciune Divină ce cuprinsese toate ființele! În fiece oraş, fețele bisericeşti şi nobilimea s-au ridicat pentru a-i înăbuşi şi reprima, şi s-au umplut de răutate, invidie şi tiranie pentru a-i suprima. Cât de mare a fost numărul acelor suflete sfinte, a acelor esențe ale dreptății, care acuzați cu tiranie, au fost ucişi! Câte întruchipări ale purității, care etalându-şi cunoaşterea adevărată şi faptele fără pată au suferit o moarte agonizantă! Neținând seama de nimic din toate acestea, fiecare dintre aceste suflete sfinte, până în ultima clipă, au inspirat numele lui Dumnezeu şi s-au înălțat spre tărâmul supunerii şi al renunțării. Atât de mare era puterea şi influența transformatoare pe care El o exercita asupra lor, încât ei au renunțat la a mai îndrăgi altă dorință decât Voința Lui şi şi-au legat sufletele de amintirea Lui.

Gândiți-vă: Cine în lume este capabil de a manifesta o asemenea putere transcendentă, o asemenea influență copleşitoare? Toate aceste inimi fără pată şi suflete sanctificate, cu o renunțare absolută, au răspuns chemărilor decretului Său. În loc să se vaite, ei au înălțat mulțumiri lui Dumnezeu şi, în întunecimea chinurilor lor, ei nu au arătat nimic altceva decât acceptare radioasă a Voinței Sale. Se ştie cât de neobosită era ura şi cât de amară răutatea şi dușmănia susținută de toate popoarele lumii față de aceşti Însoțitori. Persecuțiile şi durerea pe care

aceştia o aruncau asupra acestor fiinţe sfinte şi spirituale erau privite de ei ca o cale de mântuire, prosperitate şi succes neîntrerupt. A mai fost vreodată lumea, de la Adam încoace, martora unor astfel de mişcări atât de tumultuoase şi violente? Neţinând cont de toate torturile suferite şi de nenumăratele răni, ei au devenit subiectul oprobiului universal şi al respingerii. Cred că răbdarea a fost revelată doar prin virtutea tăriei lor sufleteşti, iar credinţa însăşi a fost zămislită prin faptele lor.

Reflectează la aceste întâmplări remarcabile în inima ta, pentru a putea înţelege măreţia acestei Revelaţii şi pentru a-i percepe gloria uluitoare."

TRĂSĂTURI DISTINCTIVE ALE ISLÁM-ULUI SHÍ'AH

„Punctul cardinal prin care Shí'ah (precum şi alte secte incluse sub numele generic de Imámite) diferă de Sunní este doctrina Imámat-ului. În conformitate cu credinţa celor din urmă menţionaţi, împuterniciţii Profetului (Khiláfat) reprezintă o chestiune ce trebuie stabilită prin decizia şi alegerea discipolilor săi, iar conducătorul vizibil al lumii musulmane este calificat pentru această semeaţă poziţie pe care o deţine mai puţin prin harul divin, şi mai degrabă printr-o combinaţie între ortodoxie şi capacitate administrativă. Pe de altă parte, conform abordării Imámite, împuternicirea este o chestiune cu totul spirituală, o poziţie oferită doar de Dumnezeu, mai întâi prin Profetul Său şi mai apoi prin cei care îi urmează lui şi nu are nimic de a face cu alegerea sau aprobarea populară. Într-un cuvânt, Khalífih-ul sunní-ilor este doar Apărătorul vizibil al Credinţei: Imám-ul Shí'ah este succesorul divin orânduit al Profetului, cineva dăruit cu toate perfecţiunile şi darurile spirituale, cineva care trebuie ascultat de toţi cei credincioşi, a cărui decizie este absolută şi finală, a cărui înţelepciune este supraomenească şi ale cărui cuvinte au autoritate. Termenul general de Imámat se aplică tuturor celor care se încadrează în această din urmă expunere, fără a se face referire la modul în care poate fi dovedită succesiunea şi prin urmare include şi secte precum Báqirí şi Ismá'ílí, precum şi pe Shí'ah sau «Biserica Celor Doisprezece» (Madhhab-i-Ithná-'Asharíyyih), cum sunt denumite mai exact şi care ne interesează. Conform acestora, douăsprezece persoane au deţinut una după cealaltă poziţia de

Imám. Acestea sunt:

1. ʻAlí-ibn-i-Abí-Ṭálib, vărul şi primul discipol al Profetului, asasinat de Ibn-i-Muljam la Kúfih, în anul 40 A.H (661 A.D.)
2. Ḥasan, fiul lui ʻAlí şi Fáṭimih, născut în anul 2 A.H., otrăvit din ordinul lui Muʻávíyih I, în anul 50 A.H. (670 A.D.)
3. Ḥusayn, fiul lui ʻAlí şi Fáṭimih, născut în anul 4 A.H., ucis la Karbilá în ziua 10 a lunii Muḥarram, 61 A.H. (10 octombrie, 680 A.D.)
4. ʻAlí, fiul lui Ḥusayn şi Shahribánú (fiica lui Yazdigird, ultimul rege Sásáníyán), numit Imám Zaynu'l-ʻÁbidín, otrăvit de Valíd.
5. Muḥammad-Báqir, fiul lui Zaynu'l-ʻÁbidín, mai sus menţionat, şi verişoara sa Umm-i-ʻAbdu'lláh, fiica lui Imám Ḥasan, otrăvit de Ibráhím ibn-i-Valíd.
6. Jaʻfar-i-Ṣádiq, fiul lui Imám Muḥammad-Báqir, otrăvit din ordinul lui Manṣúr, Khalífih-ul ʻAbbásid.
7. Músá-Káẓim, fiul lui Imám Jaʻfar-i-Ṣádiq, născut în 129 A.H., otrăvit din ordinul lui Hárúnu'r-Rashíd în 183 A.H.
8. ʻAlí-ibn-i-Músá'r-Riḍá, cunoscut ca Imám Riḍá, născut în 153 A.H., otrăvit lângă Ṭús în Khurásán, din ordinul lui Khalífih Ma'mún, în 203 A.H. şi îngropat la Mashhad, de la care oraşul îşi ia denumirea şi caracterul sfânt.
9. Muḥammad-Taqí, fiul lui Imám Riḍá, născut în 195 A.H., otrăvit de Khalífih Muʻtaşim la Baghdád, în 220 A.H.
10. ʻAlí-Naqí, fiul lui Imám Muḥammad-Taqí, născut în 213 A.H., otrăvit la Surra-man-Ra'á în 254 A.H.
11. Ḥasan-i-ʻAskarí, fiul lui Imám ʻAlí-Naqí, născut în 232 A.H., otrăvit în anul 260 A.H.
12. Muḥammad, fiul lui Imám Ḥasan-i-ʻAskarí şi a lui Nargis-Khátún, numit de către shíʻah «Imám Mihdí», «Ḥujjatu'lláh» (Dovada lui Dumnezeu), «Baqíyyatu'lláh» (Vestigiul lui Dumnezeu) şi «Qá'im-i-Ál-i-Muḥammad» (Cel ce se va ridica din familia lui Muḥammad). El a purtat nu numai acelaşi nume dar şi acelaşi kunyih – Abu'l-Qásim – ca şi Profetul şi, conform shíʻah este ilegal

pentru oricine altcineva să poarte acest nume alături de acest kunyih. El s-a născut la Surra-man-Ra'á în anul 255 A.H. şi şi-a succedat tatăl la Imámat în 260 A.H.

„Shí'ah cred că el nu a murit, ci a dispărut printr-un pasaj subteran în Surra-man-Ra'á, în anul 329 A.H., că el încă mai trăieşte, înconjurat de o mână aleasă de discipoli, într-unul din acele oraşe misterioase, Jábulqá sau Jábulsá, iar la împlinirea vremurilor, când pământul va fi plin de nedreptate şi cei credincioşi vor fi pradă disperării, el se va arăta, anunţat de Iisus Christos, îi va îndepărta pe necredincioşi, va stabili pacea şi dreptatea universală şi va inaugura un mileniu de fericire. Toată această perioadă a Imámat-ului său, adică din anul 260 A.H. până în ziua de azi, Imám Mihdí a fost invizibil şi inaccesibil maselor de adepţi, şi aceasta semnifică termenul «Ocultaţie» (Ghaybat). După asumarea funcţiilor Imám-ului şi conducerea funeraliilor tatălui şi predecesorului său, Imám Ḥasan-i-'Askarí, el s-a făcut nevăzut din faţa tuturor, cu excepţia câtorva aleşi care, unul după altul, au continuat să acţioneze ca nişte canale de comunicare între el şi credincioşi. Aceste persoane au fost cunoscute sub numele de «Porţi» (Abváb). Prima dintre acestea a fost Abú-'Umar-'Uthmán ibn-i-Sa'íd 'Umarí; a doua, Abú-Ja'far Muḥammad-ibn-i-'Uthmán, fiul celui de mai sus; a treia, Ḥusayn-ibn-i-Rúḥ Naw-bakhtí; a patra, Abu'l-Ḥasan 'Alí-ibn-i-Muḥammad Símarí. Dintre aceste «Porţi», prima a fost numită de Imám Ḥasan-i-'Askarí, celelalte de către «Poarta» activă cu acordul sau dezacordul lui Imám Mihdí. Această perioadă – ce se întinde peste 69 de ani – timp în care Imám-ul era încă accesibil prin intermediul «Porţilor» este cunoscută ca «Ocultaţia cea Mică» sau «Minoră» (Ghaybat-i-Ṣughrá). Aceasta a fost urmată de «Ocultaţia cea Mare» sau «Majoră» (Ghaybat-i-Kubrá). Când Abu'l-Ḥasan 'Alí, ultima dintre «Porţi» trăgea să moară, a fost rugat de către credincioşi (care priveau cu disperare la perspectiva separării totale de Imám) să numească un succesor. Cu toate acestea, el a refuzat să facă asta, spunând: «Dumnezeu are un scop pe care îl va îndeplini». Aşa că la moartea sa, toate căile de comunicare dintre Imám şi Biserica lui au fost întrerupte, iar «Ocultaţia Majoră» a început şi va continua până când va avea loc Întoarcerea Imám-ului la împlinirea vremurilor".

(Extrase din „A Traveller's Narrative", nota O, p. 296-299.)

ARBORELE GENEALOGIC AL PROFETULUI MUḤAMMAD

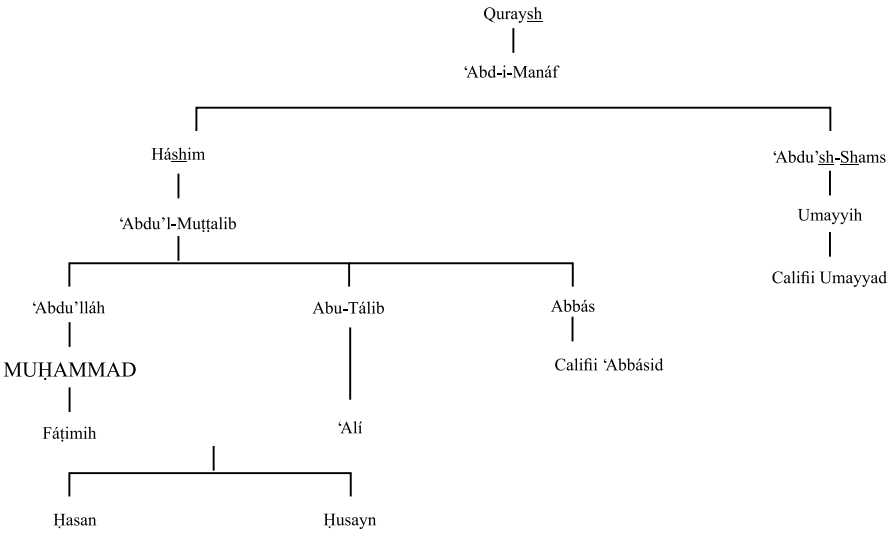

Califii Umayyad, 661-749 A.D.
Califii ‘Abbásid, 749-1258 A.D.
Califii Fátimit, 1258-1517 A.D.
Califii Ottoman, 1517-1519 A.D.
Naşterea lui Muḥammad, 20 august, 570 A.D.
Declararea Misiunii Sale, 613-614 A.D.
Fuga Sa la Medina, 622 A.D.
Abú-Bakri’ṣ-Ṣiddíq-ibn-i-Abí-Quḥáfih, 632-634 A.D.
‘Umar-ibn-i’l-Khaṭṭáb, 634-644 A.D.
‘Uthmán-ibn-i-‘Affán, 644-656 A.D.
‘Alí-ibn-i-Abí-Ṭálib, 656-661 A.D.

TEORIA ŞI ADMINISTRAŢIA LEGII ÎN PERSIA LA MIJLOCUL SECOLULUI AL NOUĂSPREZECELEA

„… Legea în Persia, şi într-adevăr printre toate popoarele musulmane în general, este formată din două ramuri: cea religioasă şi

legea dreptului comun; cea bazată pe Scripturile Muḥamadane şi cea care se bazează pe precedent; una administrată de ramura ecleziastică şi cealaltă administrată de tribunale civile. În Persia prima este cunoscută sub numele de Shar‘, iar cea de a doua ca ‘Urf. Cele două au evoluat într-o jurisprudenţă care, departe de a fi ştiinţifică, este totuşi rezonabil de practică în aplicare şi este relativ bine adaptată la nevoile şi la cazurile celor pentru care este împărţită. În privinţa Shar‘-ului sau a Legii Ecleziastice, baza autorităţii o reprezintă cuvintele Profetului din Qur’án, părerile celor Doisprezece Sfinţi Imámi, a căror greutate în judecata mahomedanilor shí‘ah este uşor inferioară, precum şi comentariile unei şcoli de jurişti ecleziaşti de frunte. Prin contribuţia lor la volumele de jurisprudenţă naţională, aceştia din urmă au jucat aproape acelaşi rol cu cel avut de celebrii *juris consulti* la Dreptul Civil Roman sau de comentatorii Talmudului la sistemul ebraic. Corpul legii astfel încadrat a fost codificat în mare şi împărţit în patru ramuri, ocupându-se astfel de ritualurile şi îndatoririle religioase, de contracte şi obligaţii, de problemele personale şi de reglementări ale cheltuielilor şi procedurile juridice. Această lege este administrată de o curte ecleziastică formată din mullá, i.e. preoţi simpli şi mujtahidi, i.e. doctori în drept, ajutaţi uneori de qáḍí sau judecători, sub preşedinţia unui funcţionar cunoscut sub numele de Shaykhu’l-Islám, care de regulă este numit în fiecare oraş mare de către suveran. În vremuri apuse, şeful acestei ierarhii ecleziastice era Ṣadru’ṣ-Ṣudúr, sau Pontifex Maximus, un demnitar care era ales de rege şi numit peste întreaga preoţie şi curte judecătorească din întreg regatul. Dar această funcţie a fost abolită de Nádir Sháh în campania sa anti-clericală şi nu a mai fost reactivată niciodată. În centre mai mici de populaţie sau în sate, locul acestor tribunale este luat de un mullá sau de mai mulţi mullá locali care, pentru o sumă de bani, au mereu pregătit un text din Qur’án. În cazul curţilor de judecată superioare, hotărârea este întotdeauna notată, împreună cu citatele din Scripturi sau cu cele ale comentatorilor, pe care se bazează. Cazurile de importanţă crucială sunt adresate mujtahid-ilor de frunte, niciodată numeroşi, ce îşi câştigă poziţia doar datorită studiilor eminente sau abilităţii, ratificate prin aprobarea populară şi ale cărui decizii sunt arareori contestate… În lucrările privind teoria legislaţiei din Persia

se notează adeseori că tribunalele ecleziastice decid în cazurile penale, iar tribunalele laice în cazurile civile. Cu toate acestea, în practică nu există o distincție atât de clară, funcțiile şi prerogativele completelor variază de la o epocă la alta şi pare să fie mai degrabă o chestiune de întâmplare sau opțiune decât una de necesitate; deşi în prezent cazurile penale de dificultate pot fi trimise tribunalelor ecleziastice, totuşi ele se confruntă mai mult cu cazuri civile. Chestiunile de erezie sau de sacrilegiu sunt desigur prezentate lor, având în competență şi cazurile de divorț sau adulter, precum şi starea de ebrietate ca ofensă, nu față de dreptul civil (într-adevăr, dacă ar fi o chestiune de precedent, beția ar putea fi reprezentată la cel mai înalt nivel în Persia), ci împotriva Qur'án-ului şi intră în sfera lor de judecată…

De la Shar', trec acum la 'Urf, sau Dreptul Civil. Oficial acesta se bazează pe tradiția orală, pe precedent şi pe uzanțe. Astfel, este diferit în diverse părți ale țării. Dar, nefiind un cod scris sau recunoscut universal, pare să varieze şi mai mult în practică, în funcție de caracterul sau capriciile individului care îl administrează… Administratorii 'Urf sunt magistrați civili răspândiți prin tot regatul, neexistând o curte laică sau complet de judecată după modelul occidental. Într-un sat, cazul va fi adus în fața unui kad-khudá sau conducător, într-un oraş în fața unui dárúghih sau magistrat de poliție. La judecata lor vor fi aduse toate infracțiunile neînsemnate cu care se ocupă un birou de poliție la oraş sau o curte de magistrați de țară din Anglia. Pedeapsa pentru cazurile de furt sau atac sau alte infracțiuni ca acestea este, de regulă, restituirea, fie în bani sau bunuri similare; dacă lipsa de mijloace face imposibil acest lucru, infractorul este bătut bine. Toate cazurile penale clasice sunt prezentate unui ḥakím sau guvernator al oraşului, cele mai importante guvernatorului unei provincii sau guvernatorului general. Cea mai înaltă curte de apel în toate cazurile este regele, aceste exercitări de jurisdicție fiind doar delegări ale autorității suverane, deşi sunt rare cazurile în care un reclamant, la orice distanță s-ar afla de capitală, şi-ar putea face plângerea auzită atât de departe… Dreptatea, astfel împărțită de angajații guvernamentali în Persia, nu respectă nicio lege şi nu urmează niciun sistem. Caracterul public este singura garanție a corectitudinii, dar interesul este mare, mai ales la nivelurile inferioare, pentru adunarea píshkash-ului şi a mitei. Dárúghi-ii au reputația de

persoane aspre şi crude, iar unii dintre ei merg atât de departe, încât afirmă că nu există sentință dată de vreun funcționar, chiar şi de cei de rang mai înalt, în Persia care să nu poată fi modificată contra unei atenții pecuniare.”

(Extrase din „Persia and the Persian Question” de Lord Curzon, vol.1, p. 452-455).

LEGENDĂ PENTRU GENEALOGIA LUI BÁB

1. Descendent al lui Imám Ḥusayn, locuitor în Shíráz
2. Soția lui Báb
3. Supranumit „Afnán-i-Kabír”
4. Soția lui Mírzá Zaynu’l-‘Ábidín
5. Cunoscut ca „Saqqá-Khání”
6. Soția lui Ḥájí Mírzá Siyyid Ḥasan, fiul lui Mírzá ‘Alí
7. A murit la naştere
8. Supranumit „Khál-i-Aşghar”, cel căruia îi era adresată Kitáb-i-Íqán
9. Supranumit „Khál-i-A‘ẓam”, unul din cei Şapte Martiri din Ṭihrán
10. Supranumit „Vakílu’d-Dawlih”, şeful constructorilor la Mashriqu’l-Adhkár din ‘Ishqábád
11. Supranumit „Vazír”, originar din Núr, Mázindarán; numit ‘Abbás
12. Numit ‘Abbás
13. Numit ‘Alí-Muḥammad
14. Numit Ḥusayn-‘Alí
15. Soția lui Vakílu’d-Dawlih, Ḥájí Mírzá Muḥammad-Taqí
16. Singurul fiu al lui Ḥájí Mírzá Muḥammad-‘Alí
17. Ginerele lui ‘Abdu’l-Bahá
18. Descendent a lui Imám Ḥusayn, negustor şi originar din Shíráz
19. Ginerele lui ‘Abdu’l-Bahá
20. Singurul copil al lui Mírzá Abu’l-Fatḥ

DINASTIA QÁJÁR

Fatḥ-‘Alí Sháh, 1798-1834 A.D.
Muḥammad Sháh, 1835-1848 A.D.
Náṣiri’d-Dín Sháh, 1848-1896 A.D.
Muẓaffari’d-Dín Sháh, 1896-1907 A.D.
Muḥammad-‘Alí Sháh, 1907-1909 A.D.
Aḥmad Sháh, 1909-1925 A.D.

Mírzá Abu’l-Qásim-i-Qá’im-Maqám
Ḥájí Mírzá Áqásí
Mírzá Taqí Khán Amír-Niẓám
Mírzá Áqá Khán-i-Núrí

MULȚUMIRI

Mulțumiri pline de recunoștință pentru Lady Blomfield pentru sugestiile sale valoroase, unui corespondent englez pentru ajutorul său în redactarea introducerii, doamnei E. Hoagg pentru dactilografierea manuscrisului, domnișoarei Effie Baker pentru fotografiile folosite în ilustrarea acestei cărți.

TRADUCĂTORUL

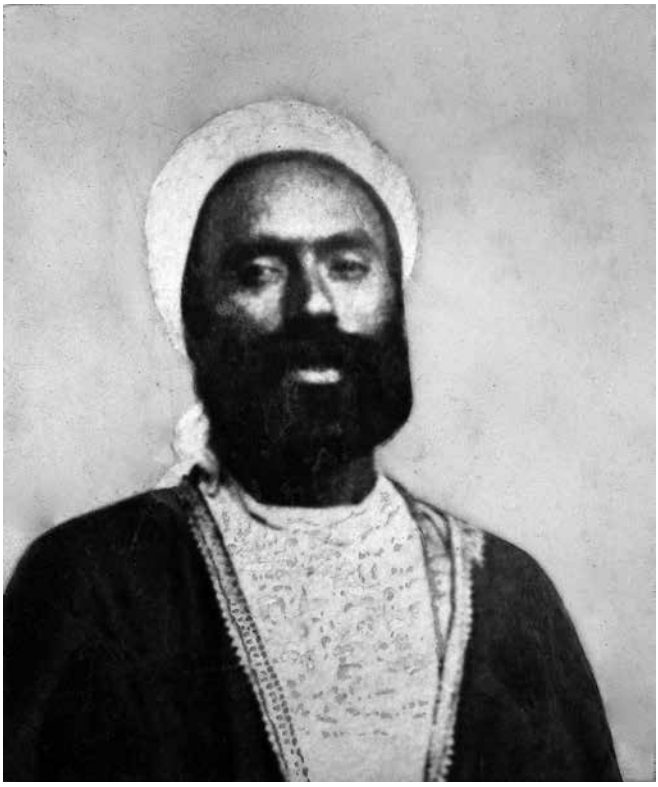

MUḤAMMAD-I-ZARANDÍ, SUPRANUMIT NABÍL-I-AʻẒAM

PREFAȚĂ

ESTE în intenția mea, cu ajutorul şi susținerea lui Dumnezeu, să dedic paginile de început ale acestei narațiuni acelor istorisiri pe care am reuşit să le obțin cu privire la cele două candele mărețe, Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í şi Siyyid Káẓim-i-Rashtí după care, am speranța să redau în ordine cronologică evenimentele importante care s-au petrecut începând cu anul '60,[1] anul care a fost martor al declarării Credinței lui Báb, până în prezent, anul 1305 A.H.[2]

În anumite cazuri voi intra în amănunte, în altele mă voi mulțumi cu o succintă trecere în revistă a evenimentelor. Voi prezenta o descriere a episoadelor la care eu însumi am fost martor, precum şi a celor care mi-au fost prezentate prin surse de încredere şi recunoscute, specificând în fiecare situație numele şi poziția lor. Mă simt în primul rând îndatorat următoarelor persoane: Mírzá Aḥmad-i-Qazvíní, secretarul lui Báb; Siyyid Ismá'íl-i-Dhabíḥ; Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí; Shaykh Abú-Turáb-i-Qazvíní; şi în încheiere, dar nu în ultimul rând lui Mírzá Músá, Áqáy-i-Kalím, fratele lui Bahá'u'lláh.

Mulțumesc lui Dumnezeu pentru că m-a susținut în scrierea acestor pagini preliminare şi pentru că le-a binecuvântat şi le-a onorat, primind aprobarea lui Bahá'u'lláh, care a încuviințat cu îngăduință să le ia în considerare şi care şi-a arătat, prin secretarul Său Mírzá Áqá Ján care I le-a citit, acordul şi aprobarea Sa. Mă rog ca Cel Atotputernic să mă susțină şi să mă călăuzească pentru a nu comite vreo greşeală sau să şovăi în sarcina pe care mi-am propus să o realizez.

MUḤAMMAD-I-ZARANDÍ.[3]

'Akká, Palestina,
1305 A.H.

[1] 1260 A.H. (1844 A.D.).
[2] 1887-1888 A.D.
[3] Titlul său complet este Nabíl-i-A'ẓam.

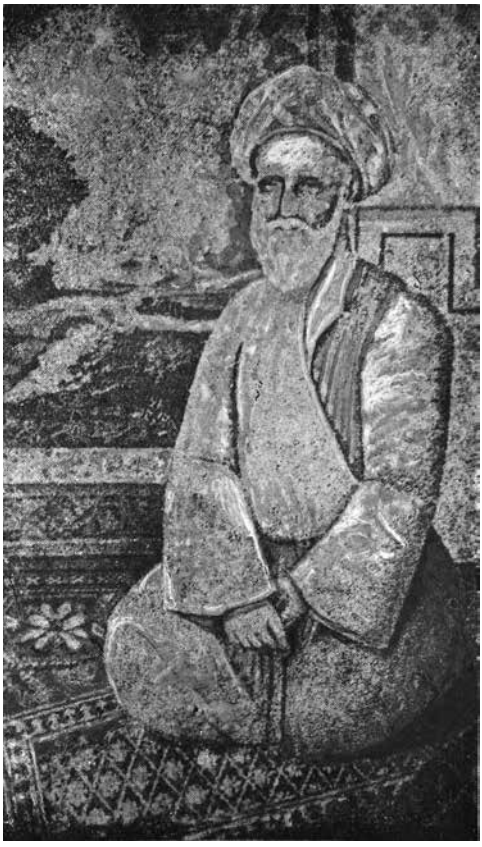

SHAYKH AḤMAD-I-AḤSÁ’Í

CRAINICII AUROREI

CAPITOLUL I

MISIUNEA LUI SHAYKH AḤMAD-I-AḤSÁ'Í

ÎNTR-O vreme în care adevărul strălucitor al Credinței lui Muḥammad fusese estompat prin ignoranța, fanatismul şi perversitatea sectelor rivale în care căzuse, deasupra orizontului, la Răsărit[1] a apărut acea Stea luminoasă a călăuzirii Divine, Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í[2]. El observase cum cei ce predicau Credința Islám-ului îi spulberaseră unitatea, îi vlăguiseră forțele, îi pervertiseră scopurile şi îi degradaseră numele său sfânt. Sufletul lui era plin de durere la vederea corupției şi a vrajbei ce caracteriza secta shí'ah a Islám-ului. Inspirat de lumina ce strălucea în el,[3] se ridică, cu o viziune limpede, cu un țel stabilit şi cu o sublimă detaşare pentru a protesta împotriva trădării Credinței de către acei plebei. Luminat de

[1] Genealogia sa, conform fiului său Shaykh 'Abdu'lláh este următoarea: „Shaykh Aḥmad -ibn-i-Zaynu'd-Dín-ibn-i-Ibráhím-ibn-i-Ṣakhr-ibn-i-Ibráhím-ibn-i-Ẓáhir-ibn-i-Ram aḍán-ibn-i-Rashíd-ibn-i-Dahím-ibn-i-Shimrúkh-ibn-i-Súlih." (A. L. M. Nicolas „Essai sur le Shaykhisme", I, p. 1).

[2] Născut Rajab, 1166 A.H., 24 aprilie – 24 mai 1753, în oraşul Aḥsá, din districtul Aḥsá, situat în nord-estul Peninsulei Arabice. (A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme", I, p. 1). Născut shí'ah, deşi strămoşii lui fuseseră sunní. (*Ibid.*, p. 2). După E. G. Browne („A Traveller's Narrative", nota E, p. 235), Shaykh Aḥmad s-a născut în anul 1157 A.H. şi a murit în anul 1242.

[3] Siyyid Káẓim, în cartea sa intitulată „Dalílu'l-Mutaḥayyirín", scrie următoarele: „Într-o noapte, învățătorul nostru l-a văzut în vis pe Imám Ḥasan, fie el mântuit. Sfinția Sa picură asupra lui stropii suflării sale binecuvântate. Din compoziția lor, el extrase cunoaşterea şi ajutorul lui Dumnezeu. Aveau gust dulce, mai dulci ca mierea şi emanau o mireasmă mai plăcută chiar decât moscul: erau ca o ploaie caldă. Când îşi reveni la trezirea din somn, îşi simți sufletul în sine radiind de luminile contemplării lui Dumnezeu, debordând de binecuvântarea divină şi se detaşă complet de toate, cu excepția lui Dumnezeu. Credința şi încrederea sa în Dumnezeu crescură odată cu lăsarea sa în Voia Celui Preaînalt. Ca urmare a iubirii sale excesive, a pasiunii impetuoase care-i cuprinsese inima, ceea ce mânca ori îmbrăca era la limita subzistenței, nemaipunând preț pe astfel de lucruri." (A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme", I, p. 6).

zel şi conştient de chemarea sa sublimă, el îi chemă nu doar pe shí'ah din Islám, ci pe toţi urmaşii lui Muḥammad din cuprinsul Orientului să se trezească din somnul neglijenţei şi să pregătească drumul pentru Cel care va fi manifestat la împlinirea vremurilor, singurul a cărui lumină va putea disipa ceaţa prejudecăţilor şi ignoranţei ce cuprinsese Credinţa. Pe una din insulele Baḥrayn-ului, la sud de Golful Persic, lăsându-şi în urmă căminul şi familia, el porni, ca împins de o Providenţă atotputernică să descopere misterele acelor versete din Scripturile Islám-ului ce prevedeau venirea unei noi Manifestări. Era conştient pe deplin de pericolele şi de primejdiile care îl aşteptau în cale şi înţelegea perfect responsabilitatea copleşitoare a sarcinii sale. Ardea în sufletul lui convingerea că nicio reformă, oricât de drastică în rândul Credinţei Islamice nu va putea realiza regenerarea acestui popor pervers. Ştia că era trimis prin Voinţa lui Dumnezeu să demonstreze că nimic altceva decât o Revelaţie nouă şi independentă ar mai putea revigora bogăţiile şi ar putea restaura puritatea acelei Credinţe decadente, aşa cum era atestat şi prevestit de Scripturile sacre ale Islám-ului.[1]

Lipsit de toate posesiunile pământeşti şi detaşat de toate, în afară de Dumnezeu, în zilele timpurii ale secolului treisprezece al Hegirei, la patruzeci de ani, el se ridică pentru a-şi dedica restul vieţii sarcinii pe care el se simţea îmboldit să şi-o asume. Porni mai întâi spre Najaf şi Karbilá[2], unde în câţiva ani se familiariză cu tipul de gândire şi standardele curente care circulau printre învăţaţii Islám-ului. Acolo a ajuns să fie recunoscut ca unul dintre îndrumătorii autorizaţi ai Sfintei Scripturi Islamice, a fost declarat mujtahid şi a căpătat curând influenţă asupra celorlalţi învăţaţi care, fie erau în vizită prin acele oraşe, fie locuiau acolo. Aceştia ajunseseră să îl considere drept unul dintre iniţiaţi în misterele Revelaţiei Divine, capabil

[1] „El (Shaykh Aḥmad) ştia perfect că era ales de Dumnezeu pentru a pregăti inimile oamenilor să primească adevărul deplin ce avea curând să fie revelat şi că prin intermediul lui calea de acces spre cel de-al doisprezecelea Imám ascuns, Imám Mihdí era din nou deschisă. El nu declară însă acest lucru în termeni clari şi precişi, de teamă ca «impenitenţii» să nu se întoarcă împotriva lui şi să-l ucidă." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 15).

[2] „Karbilá este cam la 55 de mile sud-vest de Baghdád, pe malurile râului Eufrat… Mormântul lui Ḥusayn în centrul oraşului şi al fratelui său 'Abbás în cartierul sud-estic sunt cele mai importante clădiri ale oraşului. (C. R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia", p. 486). Najaf este venerat de shí'ah pentru că găzduieşte mormântul lui Imám 'Alí.

de a descâlci exprimările absconse ale lui Muḥammad şi ale imám-ilor Credinţei. Pe măsură ce influenţa sa creştea şi orizontul autorităţii sale se extindea, el se trezi asediat din toate părţile de un număr crescând de credincioşi interesaţi, care îi cereau să le explice chichiţele Credinţei, pe care el o expunea cu abilitate şi pe larg. Prin cunoştinţele şi prin curajul său, el a băgat spaima în rândurile Ṣúfí-ilor, neo-platonicienilor, precum şi ale altor şcoli de gândire,[1] care îi invidiau cunoştinţele şi se temeau de asprimea lui. Aşa obţinu şi mai multe

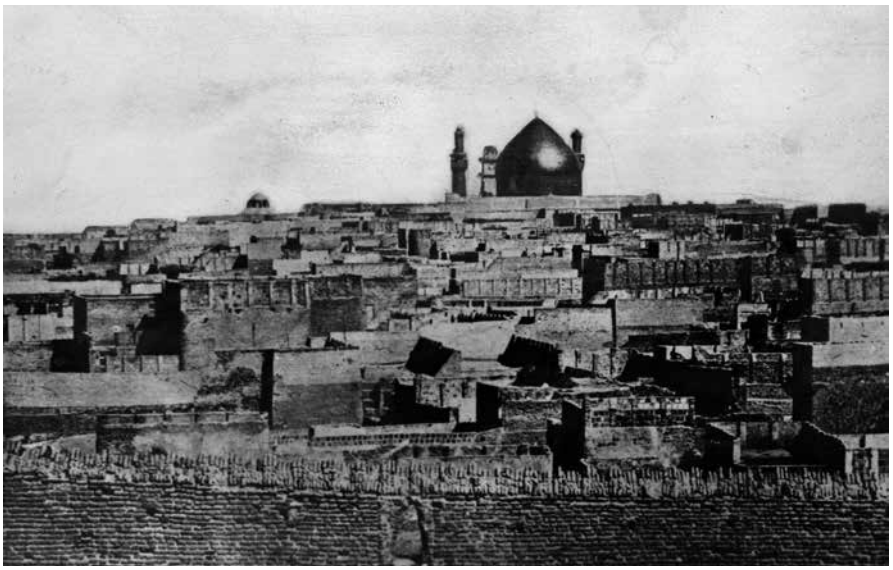

VEDERE PANORAMICĂ DIN NAJAF

favoruri în ochii acelor clerici învăţaţi, care socoteau aceste secte responsabile de răspândirea unor doctrine obscure şi eretice. Cu cât mai mare era faima sa şi respectul unanim cu care era privit, el dispreţuia toate onorurile cu care îl copleşeau admiratorii săi. Îl mira de-

[1] „Particularităţile principale ale viziunii lui Shaykh Aḥmad păreau să fie următoarele. El declara că toată cunoaşterea şi toate ştiinţele sunt conţinute în Qur'án şi de aceea, pentru a înţelege sensurile ascunse ale Qur'án-ului pe de-a-ntregul trebuia descifrat înţelesul lor. Pentru a dezvolta această doctrină, el obişnuia să aplice metode cabalistice de interpretare a scrierilor sacre şi se străduia să dobândească cunoştinţe asupra diverselor ştiinţe cunoscute în lumea musulmană. Avea o veneraţie aproape exagerată pentru Imámi, în special pentru Imám Ja'far-i-Ṣádiq, al şaselea în ordinea succesiunii, ale cărui cuvinte le cita des… După cum s-a

votamentul lor servil pentru demnităţi şi titulaturi şi refuza cu hotărâre să fie asociat cu scopul căutărilor şi dorinţelor lor.

Îndeplinindu-şi misiunea în acele oraşe şi adulmecând aerul Persiei, el simţi în inima sa o chemare irezistibilă de a se îndrepta înspre acea ţară. Cu toate acestea, el le ascunse prietenilor săi motivul real care îl îndemna să îşi îndrepte paşii spre acel ţinut. Prin Golful Persic el se îndreptă spre tărâmul dorinţei inimii sale, cu intenţia declarată de a vizita lăcaşul lui Imám Riḍá din Mashhad.[1] Era cuprins de dorinţa de a-şi descărca sufletul şi căuta cu zel pe aceia cărora putea să le dezvăluie secretul pe care nu îl divulgase încă nimănui. La sosirea sa în Shíráz, oraşul ce tăinuia acea ascunsă Comoară a lui Dumnezeu şi de unde Heraldul unei noi Manifestări era destinat a fi proclamat, el căută adăpost la Masjid-i-Jum'ih, o moschee care, prin forma şi stilul construcţiei, semăna izbitor cu sfântul sălaş din Mecca. De multe ori, privind acel edificiu, el constata: „Cu adevărat, această casă a Domnului prevesteşte astfel de semne, pe care doar cei înzestraţi cu înţelegere le pot percepe. Cred că cel care a conceput şi construit acest edificiu a fost inspirat de Dumnezeu."[2] Cât de des şi cu câtă pasiune preamărea el acel oraş. Atât de darnic era cu laudele oferite oraşului, încât cei ce le auzeau, fiind prea familiarizaţi cu mediocritatea lui, erau uimiţi de tonul limbajului său. „Nu vă miraţi", le spunea el

menţionat mai înainte, el avea păreri care erau în general considerate neortodoxe asupra vieţii de apoi şi a învierii trupului. El declara că trupul omenesc era compus din diferite substanţe, fiecare derivate din cele patru elemente şi cele nouă ceruri, iar corpul prin care se va produce învierea conţinea doar ultimele elemente, primele întorcându-se după moarte la sursele lor originare. El numea acest corp subtil, singurul care rezistă degradării, Jism-i-Húriqlíyá, ultimul presupunându-se a fi un cuvânt grecesc, afirmând că există în trupurile noastre prezente, «precum sticla în piatră». În mod similar, el declara că acesta fusese cazul în Noaptea înălţării Profetului la Cer, când nu trupul său material fusese cel care făcuse călătoria. În baza acestor idei, a fost declarat neortodox de către majoritatea dintre 'ulamá şi acuzat de împărtăşirea doctrinelor lui Mullá Ṣadrá, cel mai mare filosof persan al timpurilor moderne." (*Journal of the Royal Asiatic Society*, 1889, articolul 12, p. 890-891).

[1] În secolul nouă, rămăşiţele lui Imám Riḍá, fiul lui Imám Músá şi al optulea dintre cei doisprezece Imámi, au fost îngropate la Mashhad.

[2] „În ţara Fá (Fárs) se află o moschee, în mijlocul căreia se înalţă o construcţie ce seamănă cu Ka'bih (Masjid-i-Jum'ih). Ea n-a fost construită decât pentru a fi un semn pentru acest pământ înainte de manifestarea ordinii lui Dumnezeu în ridicarea casei pe acest pământ. (Aluzie la Mecca cea nouă, casa lui Báb din Shíráz.) Fericit cel ce îl iubeşte pe Dumnezeu pe acest pământ: cu adevărat, şi noi l-am iubit pe Dumnezeu aici pe pământ şi ne-am rugat pentru cel ce a înălţat această construcţie." („Le Bayán Persan", vol. 2, p. 151).

celor ce se arătau surprinşi, „pentru că nu peste multă vreme secretul cuvintelor mele vă va fi cunoscut vouă. Printre voi vor fi câţiva care vor trăi să vadă gloria unei Zile la care profeţii din vechime au tânjit să fie martori.” Atât de mare era autoritatea sa în rândul acelor ‘ulamá care l-au întâlnit şi au vorbit cu el, încât ei se declarau incapabili de a înţelege sensul misterioaselor sale aluzii şi îşi puneau neputinţa pe seama nivelului lor scăzut de înţelegere.

Semănând seminţele cunoaşterii Divine în inimile celor pe care el îi găsise receptivi, Shaykh Aḥmad se îndreptă spre Yazd, unde stărui o vreme, angajat mereu în răspândirea acelor adevăruri pe care se simţea obligat să le dezvăluie. Multe din cărţile şi epistolele lui au fost scrise în acel oraş.[1] El dobândise o asemenea faimă,[2] încât conducătorul Persiei, Fatḥ-‘Alí Sháh a simţit nevoia să-i adreseze din Ţihrán un mesaj scris,[3] solicitându-i să explice anumite chestiuni

[1] A. L. M. Nicolas, în capitolul 5 al cărţii sale, „Essai sur le Shaykhisme” oferă o listă ce cuprinde nu mai puţin de nouăzeci şi şase de volume, reprezentând întreaga creaţie literară a acestui scriitor prolific. Printre cele mai importante se numără următoarele:

1. Comentariu asupra Zíyáratu’l Jámi‘atu’l-Kabírih a lui Shaykh Hádí.
2. Comentariu asupra versetului „Qu’l Huválláh-u-Aḥad”.
3. Risáliy-i-Kháqáníyyih, răspunzând întrebării lui Fatḥ-‘Alí Sháh cu privire la superioritatea Qá’im-ului asupra strămoşilor Săi.
4. Despre vise.
5. Răspuns către Shaykh Músáy-i-Baḥrayní cu privire la poziţia şi pretenţiile lui Ṣáḥibu’z-Zamán.
6. Răspuns către Ṣúfí.
7. Răspuns către Mullá Mihdíy-i-Astirábádí cu privire la ştiinţa sufletului.
8. Asupra bucuriilor şi durerilor din viaţa de după moarte.
9. Răspuns către Mullá ‘Alí-Akbar asupra celei mai bune căi de a ajunge la Dumnezeu.
10. Despre Înviere.

[2] „Vestea sosirii sale a produs mare vâlvă, iar ‘ulamá dintre cei mai faimoşi l-au primit cu cinste. Aceştia l-au înconjurat cu multă consideraţie, ceea ce au făcut şi locuitorii oraşului. Au venit să îl vadă toţi ‘ulamá, care au recunoscut în mod unanim că era cel mai învăţat dintre învăţaţi.” (A. L. M. Nicolas „Essai sur le Shaykhisme”, p. 18).

[3] A. L. M. Nicolas, în cartea sa „Essai sur le Shaykhisme” (p. 19-20), face referire la o a doua scrisoare adresată de Sháh lui Shaykh Aḥmad: „Sháh-ul, anunţat dinainte, i-a scris o a doua scrisoare spunându-i că era evident de datoria lui ca rege de a veni la Yazd pentru a-l vedea pe ilustrul personaj sfânt ale cărui tălpi erau o binecuvântare pentru provincia în care consimţea să şi le pună, dar că din motive politice de înaltă importanţă nu putea, în acel moment să lase capitala; că, de altfel, în cazul deplasării sale era obligat să aducă cu el un corp de cel puţin zece mii de oameni, dar oraşul Yazd era prea mic şi şesurile lui prea sărace pentru a primi un asemenea surplus de populaţie; sosirea unor trupe atât de numeroase ar pricinui cu siguranţă foametea: «Sunt sigur că nu aţi dori o asemenea nenorocire şi cred că, deşi sunt foarte neînsemnat faţă de dumneavoastră, veţi consimţi, totuşi, să veniţi să mă vedeţi.»”

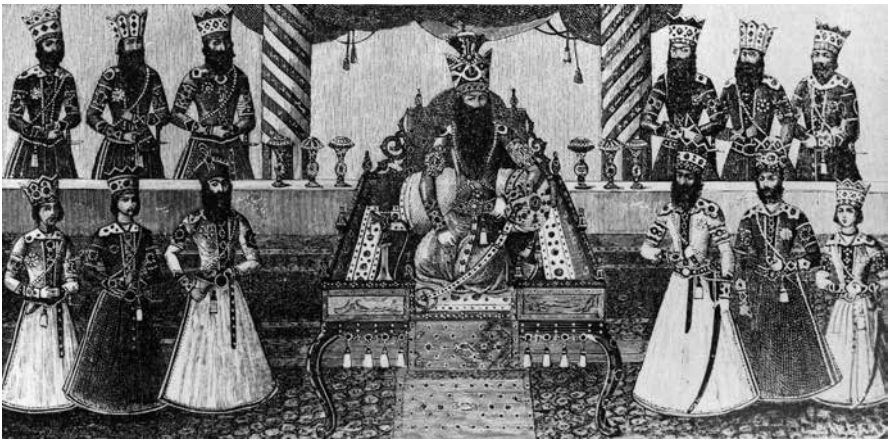

FATḤ-‘ALÍ SHÁH ṢI FIII

specifice legate de învățăturile mai greu de înțeles ale Credinței Musulmane, pe care ‘ulamá cei mai de frunte de pe teritoriul său nu au reușit să le desluşească. La aceasta el a răspuns imediat sub forma unei epistole pe care a numit-o „Risáliy-i-Sulțáníyyih”. Sháh-ul a fost atât de mulțumit de tonul şi de conținutul epistolei, încât i-a trimis imediat un al doilea mesaj, de această dată lansându-i o invitație de a-i vizita curtea. Răspunzând acestui de al doilea mesaj imperial, el scria următoarele: „Deoarece, de la plecarea mea de la Najaf şi Karbilá era în intenția mea să vizitez şi să îmi aduc omagiile la locul sfânt al lui Imám Riḍá din Mashhad, îndrăznesc să sper că Maiestatea voastră Imperială îmi va permite cu îngăduință să îmi îndeplinesc făgăduiala. După aceea, cu voia Domnului, este speranța şi scopul meu de a mă folosi de onoarea pe care Maiestatea voastră Imperială a binevoit a mi-o atribui”.

Printre cei care fuseseră treziți de mesajul acelui purtător al luminii lui Dumnezeu, în oraşul Yazd, se afla şi Ḥájí ‘Abdu’l-Vahháb, un om de o mare pietate, integru şi cu frică de Dumnezeu. El îl vizita pe Shaykh Aḥmad zilnic însoțit de un anume Mullá ‘Abdu’l-Kháliq-i-Yazdí, celebru pentru autoritatea şi cunoştințele sale. Cu toate acestea, în anumite ocazii, pentru a vorbi între patru ochi cu ‘Abdu’l-Vahháb, Shaykh Aḥmad, spre marea surpriză a învățatului ‘Abdu’l-Kháliq, îl ruga pe acesta să se retragă din prezența sa şi să-l lase singur cu discipolul său ales şi preferat. Această preferință vădită arătată unui astfel de om atât de modest şi de needucat ca ‘Abdu’l-Vahháb a constituit un motiv de mare uimire pentru companionul său, care era prea conştient de propria sa superioritate şi poziție. Totuşi, ulterior, când Shaykh Aḥmad a plecat din oraşul Yazd, ‘Abdu’l-Vahháb s-a retras din societatea bărbaților, ajungând să fie privit ca un Ṣúfí. Însă, conducătorii ortodocşi ai acelei comunități, precum Ni‘matu’lláhí şi Dhahabí, îl denunțară ca intrus, suspectându-l de dorința de a prelua conducerea. ‘Abdu’l-Vahháb, pentru care doctrina Ṣúfí nu prezenta o atracție deosebită, a disprețuit acuzațiile lor false şi a întors spatele acelei societăți. Păstrase legătura doar cu Ḥájí Ḥasan-i-Náyiní, pe care îl alesese ca prieten apropiat şi căruia îi destăinuise secretul ce îi fusese încredințat de către învățătorul său. După ce ‘Abdu’l-Vahháb a murit, acest prieten, urmându-i exemplul, a continuat

să urmeze calea pe care fusese îndrumat, anunțându-le tuturor sufletelor receptive veştile despre apropiata Revelație a lui Dumnezeu.

Mírzá Maḥmúd-i-Qamṣarí, pe care l-am cunoscut în Káshán şi care la acea vreme era un bătrân de peste nouăzeci de ani, mult iubit şi venerat de toți cei ce îl cunoşteau, îmi relată următoarea întâmplare: „Îmi amintesc că în tinerețea mea, pe vremea când locuiam la Káshán, am auzit de un anume om din Náyin ce se ridicase pentru a anunța veştile unei noi Revelații, care-i vrăjise pe toți cei ce îl auzeau, fie ei învățați, oficiali ai guvernului sau cei mai puțin educați dintre oameni. Influența lui era aşa de puternică, încât toți cei ce veneau în contact cu el renunțau la lume şi disprețuiau bogățiile ei. Fiind curios să aflu adevărul, fără să le spun prietenilor, am purces spre Náyin, unde am putut verifica cele ce se spuneau despre el. Fața lui radioasă trăda lumina ce îi aprindea sufletul. Într-o zi, după ce şi-a făcut rugăciunea de dimineață, l-am auzit rostind cuvinte ca acestea: «Nu va trece mult şi pământul va fi transformat în paradis. Nu va trece mult şi Persia va deveni locul sfânt în jurul căruia se vor aduna popoarele lumii.» Într-o dimineață, în zori, l-am găsit căzut cu fața la pământ, repetând cu o devoțiune profundă cuvintele «Alláh-u-Akbar»[1]. Spre surprinderea mea se întoarse spre mine şi spuse: «Ceea ce îți anunțam ție este acum revelat. Chiar la această oră lumina Celui promis a ieşit la iveală şi îşi aruncă razele asupra lumii. O, Maḥmúd, adevărat îți spun, vei trăi să priveşti acea Zi a zilelor.» Cuvintele pe care acel om sfânt mi le-a adresat atunci au continuat să-mi răsune în urechi până în ziua când, în anul şaizeci, am avut privilegiul de a auzi Chemarea ce se ridica din Shíráz. Dar vai, datorită infirmităților mele, eram incapabil să mă grăbesc să plec către acel oraş. Mai apoi, când Báb, heraldul noii Revelații a sosit în Káshán şi a fost pentru trei nopți oaspete în casa lui Ḥájí Mírzá Jání, pentru că nu ştiam de vizita Sa, am fost lipsit de onoarea de a mă afla în prezența Lui. La ceva vreme după aceea, pe când discutam cu adepții Credinței, am fost informat că data naşterii lui Báb cădea în prima zi a lunii Muḥarram a anului 1235 A.H.[2] Mi-am dat seama că data la care se referise Ḥájí Ḥasan-i-Náyiní nu corespundea cu aceasta, că era de fapt o diferență de doi ani între ele. Acest gând

[1] „Dumnezeu este Cel Mai Măreț."

[2] 20 octombrie, 1819 A.D.

m-a tulburat dureros. Totuşi, mult după aceea, am întâlnit un anume Ḥájí Mírzá Kamálu'd-Dín-i-Naráqí, care mi-a anunţat Revelaţia lui Bahá'u'lláh în Baghdád şi care mi-a împărtăşit o serie de versete din «Qaṣídiy-i-Varqá'íyyih», precum şi anumite pasaje din «Cuvinte Tainice» în persană şi arabă. Am fost mişcat până în străfundurile sufletului meu auzindu-l recitând aceste cuvinte sacre. Îmi aduc aminte şi acum foarte bine următoarele: «O, Fiu al Fiinţei! Inima ta e locuinţa mea; sfinţeşte-o ca să pot coborî în ea. Spiritul tău e locul revelaţiei Mele; curăţă-l pentru manifestarea Mea. O, Fiu al Pământului! Dacă Mă vrei, nu căuta pe altul decât pe Mine; şi dacă vrei să Îmi contempli frumuseţea, închide ochii la lume şi la tot ce se află în ea, căci voia Mea şi voia altuia decât Mine, precum apa şi focul, nu pot sălăşlui în aceeaşi inimă.» L-am întrebat despre data naşterii lui Bahá'u'lláh. «Zorii celei de-a doua zi a lunii Muḥarram», îmi răspunse el, «a anului 1233 A.H..»[1] Mi-am amintit imediat cuvintele lui Ḥájí Ḥasan şi mi-am adus aminte ziua în care fuseseră ele rostite. Instinctiv, am căzut la pământ în prosternare şi am exclamat: «Preamărit fii Tu, o, Doamne, pentru că m-ai lăsat să particip la această Zi promisă. De ar fi ca acum să fiu chemat la Tine, aş muri mulţumit şi liniştit.»" În chiar acel an, anul 1274 A.H.[2], acel suflet venerabil şi radios îşi încredinţă sufletul lui Dumnezeu.

Această relatare auzită tocmai din gura lui Mírzá Maḥmúd-i-Qamṣarí şi care încă mai circulă printre oameni, este cu siguranţă o dovadă puternică a perspicacităţii răposatului Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í şi aduce o mărturie elocventă asupra influenţei pe care el a exercitat-o asupra discipolilor săi apropiaţi. Promisiunea lui a fost în final îndeplinită şi misterul cu care le înflăcărase sufletele a fost dezvăluit în toată gloria sa.

În zilele în care Shaykh Aḥmad se pregătea să părăsească oraşul Yazd, Siyyid Káẓim-i-Rashtí[3], celălalt astru al călăuzirii Divine,

[1] 12 noiembrie, 1817 A.D.

[2] 1857-1858 A.D.

[3] „Familia lui (Siyyid Káẓim) era o familie de negustori de renume. Tatăl său se numea Áqá Siyyid Qásim. Pe când avea doisprezece ani, locuia la Ardibíl lângă mormântul lui Shaykh Ṣafí'u'd-Dín Isḥáq, descendent al celui de-al şaptelea Imám Músá Káẓim şi strămoşul regilor Ṣafaví. Într-o noapte, în vis, unul dintre iluştrii urmaşi ai acestui sfânt i-a făcut cunoscut faptul că va trebui să intre sub călăuzirea spirituală a lui Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í, care locuia pe atunci în Yazd. Drept urmare, a plecat într-acolo, intrând în rândul discipolilor

pornea din provincia sa natală Gílán cu scopul de a-l vizita pe Shaykh Aḥmad, înainte ca acesta din urmă să purceadă în pelerinajul său la Khurásán. În cursul primei lor întrevederi, Shaykh Aḥmad rosti aceste cuvinte: „Fii binevenit, o, prietene. Cât de mult şi cu câtă nerăbdare te-am aşteptat să vii şi să mă eliberezi de aroganța acestor oameni vicioşi. Mă împovărează neruşinarea faptelor lor şi depravarea caracterului lor. «Cu adevărat, am cerut cerului, pământului şi munților să primească nădejdea lui Dumnezeu, dar au refuzat povara şi s-au temut s-o primească. Omul s-a încumetat să o poarte; dar el, într-adevăr, se dovedi nedrept şi ignorant.»"

Acest Siyyid Káẓim, încă din fragedă copilărie, dovedea o putere intelectuală remarcabilă şi o mare pătrundere spirituală. Era unic în rândul celor de rangul şi vârsta lui. La unsprezece ani el memorase tot Qur'án-ul. La paisprezece ani el învățase pe dinafară un număr impresionant de rugăciuni şi recunoştea tradițiile lui Muḥammad. La optsprezece ani, el compusese un comentariu la un verset din Qur'án, cunoscut ca Áyatu'l-Kursí, ceea ce trezi uimirea şi admirația celor mai învățați din zilele acelea. Pioşenia lui, gentileţea caracterului său şi umilința lui erau aşa de mari, încât toți cei care îl cunoşteau, tineri sau bătrâni, erau profund impresionați.

În anul 1231 A.H.[1], la numai douăzeci şi doi de ani, lăsând în urma sa căminul, familia şi prietenii, plecă din Gílán cu intenția de a ajunge în prezența aceluia care se ridicase atât de nobil pentru a anunța apropierea zorilor unei Revelații Divine. S-a aflat în prezența lui Shaykh Aḥmad doar pentru câteva săptămâni, până când, într-o zi, acesta s-a întors spre el, adresându-i aceste cuvinte: „Rămâi în casa ta şi încetează să mai participi la prelegerile mele. Aceia dintre discipolii mei care au nelămuriri vor veni de acum la tine şi vor căuta să obțină orice ajutor de care vor avea nevoie. Prin cunoaşterea pe care Domnul a pus-o în tine, le vei rezolva problemele şi le vei linişti inimile. Prin puterea rostirilor tale vei ajuta la revitalizarea neglijatei Credințe a lui Muḥammad, strămoşul tău ilustru." Aceste cuvinte adresate lui Siyyid Káẓim treziră ranchiună şi provocară invidie în

lui Shaykh Aḥmad, în a cărui doctrină a excelat atât de mult, încât la moartea lui, el fost recunoscut unanim drept conducător al şcolii Shaykhí." („A Traveller's Narrative," nota E, p. 238).

[1] 1815-1816 A.D.

rândul discipolilor de seamă ai lui Shaykh Aḥmad, printre care se aflau Mullá Muḥammad-i-Mámáqání şi Mullá ‘Abdu’l-Kháliq-i-Yazdí. Totuşi, demnitatea lui Siyyid Káẓim era atât de copleşitoare, iar dovezile cunoaşterii şi înţelepciunii sale erau atât de remarcabile, încât aceşti discipoli au fost cuprinşi de un sentiment de venerație şi s-au văzut nevoiți să se supună.

Shaykh Aḥmad îşi lăsă astfel discipolii în grija lui Siyyid Káẓim, iar el plecă spre Khurásán. Acolo a zăbovit o vreme în apropierea

PICTURĂ ÎNFĂȚIȘÂNDU-L PE MÍRZÁ BUZURG
(TATĂL LUI BAHÁ’U’LLÁH)

lăcaşului sfânt al lui Imám Riḍá în Mashhad. În perimetrul acesta el şi-a continuat cu acelaşi zel strădaniile. Prin desluşirea chestiunilor neînţelese care frământau minţile căutătorilor, el a continuat să pregătească drumul pentru sosirea Manifestării ce se apropia. În acel oraş el devenea din ce în ce mai conştient că Ziua ce avea să fie martora naşterii Celui promis nu era prea departe. El simţea că ora făgăduită se apropia cu repeziciune. Din direcţia oraşului Núr, în provincia Mázindarán, el putea să distingă primele licăriri ce anunţau zorii Dispensaţiei promise. Pentru el Revelaţia prevestită în aceste cuvinte legendare era aproape: În curând veţi privi faţa Domnului vostru, strălucitoare ca luna în toată măreţia ei. Şi totuşi, nu veţi reuşi să fiţi de aceeaşi părere în recunoaşterea adevărului Său şi în îmbrăţişarea Credinţei Sale." Şi „Unul din semnele cele mai puternice ce va arăta sosirea Ceasului promis este acesta: «O femeie va da naştere Celui ce va fi Domnul Său.»"

Shaykh Aḥmad se întoarse deci spre Núr şi, însoţit de Siyyid Káẓim cu un număr de discipoli distinşi, se îndreptă spre Ţihrán. Sháh-ul Persiei, fiind informat de apropierea lui Shaykh Aḥmad în capitală, le-a ordonat demnitarilor şi oficialilor din Ţihrán să îi iasă în întâmpinare. Au fost instruiţi să îi transmită un mesaj cordial de bun-venit din partea sa. Distinsul vizitator şi însoţitorii săi au fost trataţi regeşte de către Sháh, care l-a vizitat personal şi l-a proclamat „gloria naţiunii şi un giuvaer al poporului său".[1] În acele zile, într-o familie veche şi nobilă din Núr,[2] se năştea un Copil, al cărui tată era Mírzá ʻAbbás, mai cunoscut sub numele de Mírzá Buzurg, un ministru de vază al Coroanei. Acel Copil era Bahá'u'lláh[3]. La revărsat de zori, în a doua zi a lunii Muḥarram, în anul 1233 A.H.,[4] necunoscând semnificaţia ei, lumea era martora naşterii Celui care era destinat să

[1] „Sháh-ul simţea crescându-i pe zi ce trecea bunăvoinţa şi respectul faţă de Shaykh. El s-a simţit obligat să i se supună, considerând că ar fi fost o blasfemie să i se împotrivească. De altfel, pe vremea aceea, la Rayy, au avut loc mai multe cutremure succesive de pământ şi multe case au fost distruse. Sháh-ul a avut un vis în care i s-a revelat că, dacă Shaykh Aḥmad n-ar fi fost acolo, întregul oraş ar fi fost nimicit şi toţi locuitorii ucişi. S-a trezit îngrozit, iar credinţa lui în Shaykh a crescut şi mai mult." (A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme", I, p. 21).

[2] Mírzá Abu'l-Faḍl afirmă în scrierile sale că genealogia lui Bahá'u'lláh duce până la vechii Profeţi ai Persiei, precum şi la regii ei, care conduseseră ţinutul înainte de invazia arabă.

[3] Numele lui era Mírzá Ḥusayn-ʻAlí.

[4] 12 noiembrie, 1817 A.D.

pogoare asupra ei binecuvântări fără de număr. Shaykh Aḥmad, care recunoştea pe deplin semnificaţia acestui eveniment promiţător, şi-a dorit fierbinte să-şi petreacă restul vieţii sale în vecinătatea curţii Celui Divin, a acestui Rege nou-născut. Dar nu era să fie aşa. Cu setea sa nestinsă şi dorinţa nerealizată, el a fost obligat să se supună voinţei irevocabile a lui Dumnezeu şi, întorcând spatele oraşului Celui iubit, se îndreptă spre Kirmánsháh.

Guvernatorul acestui oraş, Prinţul Muḥammad-'Alí Mírzá, cel mai mare fiu al Sháh-ului şi cel mai capabil membru al neamului său, imploră deja permisiunea Maiestăţii sale Imperiale pentru a-i permite să-l primească şi să-l servească personal pe Shaykh Aḥmad.[1] Prinţul era aşa de bine-văzut de către Sháh, încât această cerere i-a fost pe loc îndeplinită. Împăcat pe de-a-ntregul cu soarta sa, Shaykh Aḥmad îşi luă rămas bun de la Ṭihrán. Înainte de plecarea sa din acel oraş, el şopti o rugăciune ca această Comoară ascunsă a lui Dumnezeu, acum născută între compatrioţii săi, să fie păstrată şi îndrăgită de ei, pentru ca ei să poată recunoaşte întreaga Lui măsură a binecuvântării şi gloriei şi să-i poată proclama desăvârşirea tuturor naţiunilor şi popoarelor.

La sosirea sa în Kirmánsháh, Shaykh Aḥmad decise să aleagă un număr dintre cei mai receptivi discipoli shí'ah ai săi şi, dedicându-se iluminării lor spirituale, să le permită să devină susţinători activi ai Cauzei Revelaţiei promise. În seria de cărţi şi epistole pe care şi-a propus să le scrie, printre care se numără şi binecunoscuta sa lucrare Sharḥu'z-Zíyárih, el prezintă într-un limbaj clar şi viu virtuţile imám-ilor Credinţei şi subliniază în mod special aluziile pe care ei le-au făcut cu privire la venirea Celui promis. Prin repetatele sale referiri la Ḥusayn, el nu se referă la altul decât la Ḥusayn care încă nu fusese revelat; iar prin aluziile sale la numele mereu repetat 'Alí, el nu se referă la 'Alí cel care fusese de puţină vreme ucis, ci la 'Alí cel de curând născut. Pentru acei care îl întrebau despre semnele care trebuiau să anunţe sosirea Qá'im-ului, el menţionează accentuat caracterul inevitabil al Dispensaţiei promise. Chiar în anul în care se naşte Báb, Shaykh Aḥmad îşi pierde fiul, pe numele său Shaykh 'Alí. El

[1] „Kirmánsháh-ul îl aştepta cu multă nerăbdare. Prinţul Guvernator Muḥammad-'Alí Mírzá trimisese întregul oraş să îl întâmpine, iar la Cháh-Qílán fuseseră ridicate corturi pentru primirea sa. Prinţul veni înaintea lui chiar până la Táj-Ábád, care se află la patru farsakhi de oraş." (A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme", I, p. 30).

se adresează discipolilor care plângeau pierderea sa cu următoarele cuvinte de mângâiere: „Nu plângeți, prietenii mei, pentru că eu mi-am oferit fiul, pe propriul meu fiu ʻAlí ca sacrificiu pentru acel ʻAlí, a cărui apariție o aşteptăm cu toții. În acest scop l-am crescut şi pregătit.”

Báb, al cărui nume era ʻAlí-Muḥammad, se născu în Shíráz, în prima zi a lunii Muḥarram, în anul 1235 A.H. El era descendentul unei case renumite pentru nobleţea sa, care se trăgea din Însuşi Muḥammad. Tatăl Său, Siyyid Muḥammad-Riḍá, precum şi mama Sa, erau descendenți ai Profetului şi făceau parte din familii cu un statut recunoscut. Data naşterii Sale confirma adevărul spuselor atribuite lui Imám ʻAlí, Comandantul celor Credincioşi: „Sunt cu doi ani mai tânăr decât Domnul meu”. Cu toate acestea, misterul acelor vorbe a rămas ascuns pentru toți, cu excepția celor care au căutat şi au recunoscut adevărul noii Revelații. Báb a fost cel care, în Cartea Sa dintâi, cea mai importantă şi mai înălțată, a revelat fragmentul referitor la Bahá’u’lláh: „O, Tu, Vestigiu al lui Dumnezeu. M-am sacrificat pe de-a-ntregul pentru Tine; am acceptat blesteme de dragul Tău; şi nu am tânjit la nimic în afară de martiriul în calea iubirii Tale. Martor de ajuns îmi este Dumnezeu, cel Înălțat, Ocrotitorul, Cel Străvechi!”

Pe timpul şederii sale în Kirmánsháh, Shaykh Aḥmad primea atâtea dovezi de ardentă devoțiune din partea Prințului Muḥammad-ʻAlí Mírzá, încât odată a fost atât de mişcat, încât se referi la Prinț în felul următor: „Pe Muḥammad-ʻAlí eu îl privesc ca pe fiul meu, deşi el este de fapt un descendent al lui Fatḥ-ʻAlí”. Un număr considerabil de căutători şi discipoli veneau în număr impresionant la casa lui, fiind dornici să participe la prelegerile sale. Cu toate acestea, el nu s-a simțit înclinat să le arate considerația şi afecțiunea care caracterizau atitudinea lui față de Siyyid Káẓim. Părea că îl alesese din multitudinea de oameni ce veneau să îl vadă şi îl pregătea pentru a duce mai departe cu aceeaşi forță munca sa şi după moartea lui. Unul dintre discipolii săi l-a întrebat într-o zi pe Shaykh Aḥmad despre Cuvântul pe care Cel promis urma să îl rostească la împlinirea vremurilor, un Cuvânt atât de înfricoşător încât cele trei sute treisprezece căpetenii şi nobili ai pământului vor fugi cu toții speriați, copleşiți de greutatea sa incredibilă. Shaykh Aḥmad îi răspunse: „Cum poți tu presupune că vei putea duce greutatea Cuvântului pe care căpeteniile

pământului sunt incapabile să o poarte. Nu căuta să îți îndeplinești o dorință imposibilă. Încetează a mă mai întreba acest lucru și imploră iertare lui Dumnezeu." Același interpelator îngâmfat îl somă din nou să îi dezvăluie natura Sentinței. În final, Shaykh Aḥmad îi răspunse: „De-ar fi ca tu să trăiești acea Zi, de ți s-ar cere să repudiezi conducerea lui 'Alí și să îi conteşti adevărul, ce ai spune?" „Doamne ferește!", exclamă el. „Astfel de lucruri sunt cu neputință. Este de neconceput pentru mine ca astfel de sentințe să provină din gura Celui promis." Ce cumplită greșeală comitea și cât de demnă de milă solicitarea lui. Credința lui era pusă în balanță și era dornic, și totuși nu reușise să înțeleagă că Cel care va fi manifestat este înzestrat cu acea putere suverană pe care niciun om nu o poate pune la îndoială. Este dreptul Lui „să ceară tot ceea ce El dorește și să hotărască tot ceea ce îi este Lui pe plac". Oricine pune la îndoială autoritatea Sa, oricine, fie și pentru o clipă sau chiar mai puțin, este lipsit de îngăduința Sa și se va număra printre cei pierduți. Și totuși puțini sau niciunul dintre cei ce îl ascultară pe Shaykh Aḥmad în acel oraș și îl auziră descifrând misterele conotațiilor Scripturilor Sfinte n-au fost în stare să înțeleagă semnificația afirmațiilor sale sau să le prindă sensul. Siyyid Káẓim, distinsul și capabilul său locțiitor, era singurul care putea pretinde că l-a înțeles.

După moartea Prințului Muḥammad-'Alí Mírzá,[1] eliberat de rugămințile stăruitoare ale prințului de a-și prelungi ședera în Kirmánsháh, Shaykh Aḥmad își transferă reședința la Karbilá. Deși părea că se plimbă în jurul mausoleului lui Siyyidu'sh-Shuhadá'[2], conformându-se ritualurilor obișnuite, inima lui Imám Ḥusayn era îndreptată spre adevăratul Ḥusayn, singurul destinatar al devoțiunii lui. Gazda celor mai distinși 'ulamá și mujtahidi dorea cu ardoare să-l vadă. Mulți începuseră să îl invidieze pentru reputația sa și unii căutau să îi submineze autoritatea. Dar oricât de mult se străduiau ei, nu reușeau să îi clatine poziția lui de superioritate de netăgăduit printre învățații acelui oraș. În cele din urmă, acea lumină strălucitoare a fost chemată să își reverse razele peste orașele sfinte Mecca și Medina. Se îndreptă într-acolo și acolo și-a continuat strădaniile cu

[1] 1237 A.H.

[2] „Prințul Martirilor".

un devotament neprecupeţit şi tot acolo a fost lăsat să se odihnească la umbra criptei Profetului, pentru înţelegerea Cauzei căruia, lucrase atât de conştiincios.

Înainte de a pleca din Karbilá el i-a dezvăluit lui Siyyid Káẓim, pe care îl alesese ca succesor al său, secretele misiunii sale,[1] şi l-a povăţuit să se străduiască să aprindă în fiecare inimă receptivă focul care arsese atât de puternic în el. Oricât a insistat Siyyid Káẓim să îl însoţească până la Najaf, Shaykh Aḥmad a refuzat această solicitare. „Nu ai timp de pierdut" au fost ultimele cuvinte pe care i le-a adresat. „Fiecare ceas trecător trebuie folosit pe deplin şi cu mare înţelepciune. Încinge-te cu brâul străduinţei şi fă tot posibilul, zi şi noapte, prin voia lui Dumnezeu şi cu ajutorul înţelepciunii şi a bunăvoinţei iubitoare, să îndepărtezi vălurile rătăcirii ce au orbit ochii oamenilor. Căci, adevărat îţi spun, Ceasul se apropie, l-am rugat pe Dumnezeu să mă cruţe de la a fi martorul acelui Ceas, căci cutremurul Ultimei Ore va fi colosal. Ar trebui să îl rogi pe Dumnezeu să te apere de încercările copleşitoare din acea Zi, căci niciunul dintre noi nu este în stare să ţină piept forţei sale vijelioase. Alţii, cu o mai mare rezistenţă şi putere, eu fost meniţi să poarte această povară extraordinară, oameni ale căror inimi sunt purificate de toate lucrurile lumeşti şi a căror tărie este susţinută de tăria puterii Sale."

Rostind aceste cuvinte, Shaykh Aḥmad îşi luă rămas bun, îl îndemnă să ţină piept cu mult curaj încercărilor care vor fi să vină şi îl încredinţă în grija lui Dumnezeu. În Karbilá, Siyyid Káẓim se dedică muncii începute de învăţătorul său, îi expuse învăţăturile, îi apără Cauza şi răspunse la toate chestiunile care-i nedumereau pe discipolii săi. Vigoarea cu care îşi îndeplinea misiunea a atras duşmănia celor ignoranţi şi invidioşi. Ei protestară: „Timp de patruzeci de ani am suportat ca învăţăturile arogante ale lui Shaykh Aḥmad să fie răspândite fără nicio opoziţie din partea noastră. Nu mai putem tolera o pretenţie similară din partea unui succesor al său, care respinge credinţa în învi-

[1] A. L. M. Nicolas, în prefaţa sa la „Essai sur le Shaykhisme", I, citează următoarele cuvinte ca fiind rostite de Shaykh Aḥmad cu privire la Siyyid Káẓim: „Nu există decât Siyyid Káẓim-i-Rashtí care îmi înţelege scopul, în afara lui nimeni nu îl înţelege… Căutaţi ştiinţa, când nu voi mai fi printre voi, la Siyyid Káẓim-i-Rashtí, care a dobândit-o direct de la mine, care o are de la Imámi, care au învăţat-o de la Profet, căruia i-o dăduse Dumnezeu… El este singurul care mă înţelege!"

erea trupului, care repudiază interpretarea literală a «Mi'ráj-ului»[1], care priveşte semnele Zilei ce va să vină ca fiind alegorice şi care predică o doctrină cu caracter eretic şi care subminează cele mai bune dogme ale Islám-ului ortodox." Cu cât strigătele şi protestele lor erau mai sonore, cu atât creştea hotărârea lui Siyyid Káẓim de a-şi continua misiunea şi de a-şi îndeplini angajamentul. El îi adresă o epistolă lui Shaykh Aḥmad în care prezenta pe larg calomniile de care era acuzat, aducându-i la cunoştinţă felul şi dimensiunea opoziţiei lor. În epistolă el îndrăzni să se întrebe pentru cât timp trebuia să suporte fanatismul neobosit al unui popor încăpăţânat şi ignorant şi ruga să fie luminat cu privire la momentul în care Cel promis va fi manifestat. La acestea, Shaykh Aḥmad răspunse: „Fii sigur de îngăduinţa Dumnezeului tău. Nu te întrista de isprăvile lor. Misterul acestei Cauze va fi cu siguranţă manifestat, iar secretul acestui Mesaj va fi cu siguranţă divulgat.[2] Nu îţi pot spune mai multe şi nu pot să precizez un timp. Cauza Lui va fi cunoscută după Ḥín[3]. «Nu cere lucruri care, de ţi-ar fi dezvăluite, ţi-ar provoca doar durere.»"

Cât de mare, cât de măreaţă este Cauza Sa, dacă şi unei astfel de personalităţi înalte cum e Siyyid Káẓim i s-au adresat astfel de cu-

[1] „Înălţarea" lui Muḥammad la Ceruri.

[2] Báb Însuşi se referă la acest pasaj şi îl confirmă în „Dalá'il-i-Sab'ih": „Cuvintele respectatului Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í sunt bine-cunoscute. Ele includ numeroase aluzii cu privire la Manifestare. De exemplu, el i-a scris lui Siyyid Káẓim-i-Rashtí cu propria-i mână: «Aşa cum pentru construirea unei case este nevoie de un teren, tot aşa şi pentru această Manifestare trebuie să apară momentul propice. Însă aici, nu se poate da un răspuns limpede, prevăzând acel moment. Curând se va cunoaşte în mod cert». Ceea ce ai auzit atât de des de la Siyyid Káẓim nu este o explicaţie? Nu repeta el în fiecare clipă: «Nu v-aţi dori atunci să plec eu, ca să apară Dumnezeu?»" („Le Livre des Sept Preuves", tradusă de A. L. M. Nicolas, p. 58). „Există şi o anecdotă referitoare la Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í în drum spre Mecca. S-a dovedit că această anecdotă este autentică şi de aici, avem ceva sigur. Unii discipoli ai răposatului, printre care se aflau personaje ca Mullá 'Abdu'l-Kháliq şi Murtaḍá-Qulí au relatat ceea ce au auzit. 'Abdu'l-Kháliq povesteşte că într-o zi, Shaykh-ul le-a spus: «Rugaţi-vă să nu ajungeţi la începutul Manifestării şi al Întoarcerii, căci vor fi multe războaie civile. El a adăugat: Dacă vreunul dintre voi va mai trăi pe atunci, va vedea lucruri stranii între anii 60 şi 67. Şi ce poate fi mai straniu decât însăşi Fiinţa Manifestării? Tu vei apuca aceste vremuri şi vei vedea un lucru şi mai extraordinar, anume că Dumnezeu, pentru a face victorioasă această Manifestare va creşte o Fiinţă care îşi va exprima propriile gânduri, fără să fi învăţat vreodată ceva de la alţii»." (*Ibid.* p. 59-60).

[3] Conform notaţiilor Abjad, valoarea numerică a cuvântului «Ḥín» este 68. A fost în anul 1268 A.H. când Bahá'u'lláh, închis în Síyáh-Chál din Ţihrán a primit primele semne ale Misiunii Sale Divine. Asupra acestui lucru a făcut aluzie în odele pe care Le-a revelat în acel an.

vinte. Acest răspuns al lui Shaykh Aḥmad oferi mângâiere şi putere inimii lui Siyyid Káẓim, care, cu reînnoită hotărâre, continuă să reziste atacurilor unui duşman invidios şi periculos.

Shaykh Aḥmad muri la puțin timp după aceea,[1] în anul 1242 A.H., la vârsta de optzeci şi unu de ani, fiind aşezat să odihnească în cimitirul Baqí',[2] în apropierea locului de veci al lui Muḥammad, în oraşul sfânt Medina.

[1] El muri într-un loc numit Ḥaddih, în vecinătatea Medinei. (A. L. M. Nicolas „Essai sur le Shaykhisme", I, p. 60).

[2] Trupul i-a fost dus la Medina, unde a fost înmormântat în cimitirul Baqí' în spatele zidului cupolei mormântului Profetului, în partea dinspre sud, sub streaşina lui Miḥráb. Se spune că acolo se găseşte şi mormântul lui Fáțimih, vizavi de Baytu'l-Ḥazan." (A. L. M. Nicolas „Essai sur le Shaykhisme", I, p. 60-61). „Moartea lui Shaykh Aḥmad puse timp de câteva zile capăt Luptei, iar patimile păreau că se domoliseră. De altfel, pe vremea aceea Islám-ul primi o lovitură teribilă, zdrobindu-i-se puterea. Împăratul Rusiei învinsese națiunile musulmane şi majoritatea provinciilor locuite de populația de această religie căzură în mâinile armatei moscovite." (A. L. M. Nicolas „Essai sur le Shaykhisme", II, p. 5). „Pe de altă parte, se credea că, odată cu moartea lui Shaykh Aḥmad, doctrina lui va dispărea pentru totdeauna şi astfel pacea a putut dura timp de aproape doi ani. Însă musulmanii reveniră repede la primele lor sentimente, de îndată ce văzură că lumina doctrinei celui defunct strălucea din nou deasupra lumii, grație lui Siyyid Káẓim-i-Rashtí, cel mai bun şi mai fidel elev al lui Shaykh Aḥmad şi succesorul acestuia." (*Ibid.*, p. 5-6).

CAPITOLUL II

MISIUNEA LUI SIYYID KÁẒIM-I-RASHTÍ

VESTEA morţii îndrăgitului său învăţător aduse tristeţe nespusă în inima lui Siyyid Káẓim. Inspirat de versetul din Qur'án „Bucuroşi ar stinge ei lumina lui Dumnezeu cu gurile lor; dar Dumnezeu doreşte s-o desăvârşească, cu toate că neîncrezătorii urăsc acest lucru", el se ridică pentru a desăvârşi cu un devotament nealterat sarcina pe care Shaykh Aḥmad i-o încredinţase. După dispariţia protectorului său atât de distins, el devenea o victimă a gurilor rele şi a animozităţii neobosite a oamenilor din jurul lui. Ei îi atacau persoana, îi batjocoreau învăţăturile şi îi pătau numele. La instigările unui foarte puternic şi cunoscut conducător shí'ah, Siyyid Ibráhím-i-Qazvíní, duşmanii lui Siyyid Káẓim formară o alianţă şi se hotărâră să îl distrugă. Faţă de aceasta, Siyyid Káẓim plănui să-şi asigure sprijinul şi bunăvoinţa unuia dintre cei mai puternici şi remarcabili demnitari ecleziastici ai Persiei, renumitul Ḥájí Siyyid Muḥammad Báqir-i-Rashtí, ce locuia în Iṣfahán şi a cărui autoritate se întindea mult peste hotarele acelui oraş. Siyyid Káẓim credea că această prietenie şi simpatie îi va permite să-şi continue netulburat cursul activităţilor sale şi îi va spori influenţa exercitată asupra discipolilor lui. El fusese auzit de multe ori spunându-le discipolilor lui: „Ar putea unul dintre voi să se ridice şi să purceadă spre Iṣfahán şi, perfect detaşat, să-i transmită un mesaj din partea mea acelui învăţat Siyyid: «Cum se face că la început ai arătat o aşa de mare consideraţie şi afecţiune faţă de răposatul Shaykh Aḥmad, iar acum te-ai îndepărtat dintr-o dată de grupul lui de discipoli aleşi? De ce ne-ai abandonat lăsându-ne în voia adversarilor noştri?» Un astfel de mesager, punându-şi încrederea în Dumnezeu, s-ar putea ridica pentru a lămuri misterele ce nedumiresc mintea acelui învăţat Siyyid şi ar putea risipi îndoielile ce i-ar fi putut îndepărta simpatia. Ar putea acela obţine din

partea lui o declarație solemnă care să confirme autoritatea indubitabilă a lui Shaykh Aḥmad, adevărul şi justețea învățăturilor sale? De-ar fi posibil ca el, obținând o astfel de mărturie, să viziteze Mashhad-ul şi de acolo să obțină o declarație similară din partea lui Mírzá ʻAskarí, cel mai important conducător ecleziastic al acelui oraş sfânt şi apoi, îndeplinindu-şi misiunea să se întoarcă triumfător în acest loc." Iar şi iar, Siyyid Káẓim găsea prilejul de a-şi repeta chemarea. Cu toate acestea, niciunul nu s-a încumetat să răspundă chemării sale, în afară de un anume Mírzá Muḥíṭ-i-Kirmání, care şi-a exprimat dorința de a-şi asuma această misiune. Siyyid Káẓim îi răspunse: „Ai grijă să nu calci leul pe coadă. Nu subestima delicatețea şi dificultatea unei astfel de misiuni." Apoi, întorcându-se spre tânărul lui discipol, Mullá Ḥusayn-i-Bushrú'í, Bábu'l-Báb,[1] îi adresă acestuia următoarele cuvinte: „Ridică-te şi du la îndeplinire această misiune, pentru că eu te declar potrivit acestei misiuni. Cel Atotputernic te va susține cu îngăduință şi va încununa strădaniile tale cu succes."

Mullá Ḥusayn sări cu bucurie la picioarele sale, sărută poala veşmântului învățătorului său, îi jură credință şi porni imediat în călătorie. Cu o detaşare completă şi o extraordinară determinare, el porni pentru a-şi atinge scopul. Ajungând în Iṣfahán, el căută imediat să ajungă în prezența învățatului Siyyid. Înveşmântat în straie sărăcăcioase şi acoperit de praful drumului, el părea un personaj nesemnificativ şi neglijabil, pe lângă largul grup de discipoli bine-îmbrăcați ai distinsului învățat. Trecând neobservat şi netulburat, el înaintă până la un loc ce se afla în fața scaunului ocupat de celebrul învățător. Adunând în el tot curajul şi încrederea pe care instrucțiunile lui Siyyid Káẓim i le insuflară, el i se adresă lui Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir cu aceste cuvinte: „Pleacă-ți urechea, o, Siyyid, la cuvintele mele, pentru că acceptarea cererii mele va oferi siguranță Credinței Profetului lui Dumnezeu, iar refuzul de a lua în considerare mesajul meu îi va cauza daune amarnice." Aceste cuvinte îndrăznețe şi curajoase, rostite cu forță şi îndrăzneală, au produs o impresie surprinzătoare asupra Siyyid-ului. El îşi întrerupse discursul şi, ignorându-şi audiența, ascultă cu mare atenție mesajul pe care îl purta acest straniu vizitator. Mirați de acest comportament neobişnuit, discipolii lui l-au dojenit pe acest

[1] A fost primul care a crezut în Báb şi care i-a dat acest titlu.

intrus neaşteptat, acuzându-i pretenţiile ca răuvoitoare. Cu o deosebită politeţe, cu un limbaj ferm şi demn, Mullá Ḥusayn făcu referire la nepolitețea şi la superficialitatea lor şi îşi exprimă surprinderea faţă de aroganţa şi vanitatea lor. Siyyid-ul era extrem de plăcut impresionat de comportamentul şi argumentaţia pe care le prezenta atât de direct acest vizitator. El deplânse şi îşi ceru iertare pentru comportamentul neobişnuit al propriilor lui discipoli. Pentru a şterge nerecunoştinţa lor, el se arătă extrem de gentil faţă de acel tânăr, îl asigură de sprijinul său şi îl rugă să îi comunice mesajul. Atunci Mullá Ḥusayn îl informă despre natura şi obiectul misiunii cu care fusese încredinţat. La acest lucru Siyyid-ul cel învăţat răspunse: „Deoarece noi am crezut de la început că atât Shaykh Aḥmad, cât şi Siyyid Káẓim nu erau stimulaţi de nicio altă dorinţă decât de aceea a progresului cauzei cunoaşterii şi de a păzi interesele sacre ale Credinţei, am simţit imboldul de a ne trimite un sprijin din toată inima şi de a prelua învăţăturile lor. Dar, în ultimii ani, am observat atâtea afirmaţii contradictorii şi conotaţii obscure şi misterioase în scrierile lor, încât am simţit că e mai bine să păstrăm tăcerea pentru o vreme şi să ne abţinem fie de a cenzura, fie de a aplauda.” La acestea, Mullá Ḥusayn răspunse: „Nu pot decât să deplâng o astfel de tăcere din partea voastră, pentru că eu cred cu tărie că implică pierderea unei ocazii minunate de a asigura promovarea cauzei Adevărului. Este de datoria voastră să menţionaţi concret acele pasaje din scrieri care vă par de neînţeles sau în neconcordanţă cu legile Credinţei, iar eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, mă voi angaja în expunerea înţelesului lor adevărat.” Seninătatea, demnitatea şi încrederea ce caracterizau comportarea acestui neaşteptat mesager îl impresionară mult pe Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir. El îi ceru să nu insiste asupra acelei chestiuni în acel moment, dar să aştepte o altă zi, când, într-o întrevedere între patru ochi, îl va putea pune la curent cu propriile sale dubii şi nelămuriri. Totuşi, Mullá Ḥusayn, simţind că întârzierea ar putea fi dăunătoare cauzei pe care o avea pe suflet, ceru cu insistenţă o întrevedere imediată cu el despre problemele importante pe care el se simţea obligat şi capabil să le rezolve. Siyyid-ul era mişcat până la lacrimi de acest entuziasm tineresc, de sinceritatea şi încrederea senină pe care faţa lui Mullá Ḥusayn o mărturiseau atât de admirabil. Imediat trimise după câteva din lucrările scrise de Shaykh

Aḥmad şi Siyyid Káẓim şi începu a-l întreba pe Mullá Ḥusayn despre pasajele care îi provocaseră dezacordul şi surprinderea. La fiecare referire mesagerul răspunse cu vigoarea caracteristică, cu o cunoaştere măiestrită şi cu modestia potrivită.

El continuă în acest fel, în prezenţa discipolilor adunaţi, expunerea învăţăturilor lui Shaykh Aḥmad şi a lui Siyyid Káẓim, susţinând adevărul lor şi apărând cauza lor, până la vremea când Mu'adhdhin-ul, chemând credincioşii la rugăciune, întrerupse brusc şirul argumentaţiilor sale. În acelaşi mod, a doua zi, în prezenţa unei adunări mari şi importante, cu faţa întoarsă spre Siyyid, îşi reluă elocventa apărare a misiunii înalte încredinţate lui Shaykh Aḥmad şi succesorului său de către o preaputernică Providenţă. O tăcere profundă căzu asupra auditoriului său. Erau cuprinşi de mirare în faţa puterii de convingere a argumentelor sale, precum şi a tonului şi manierei în care vorbea. Siyyid-ul promise public că el însuşi în ziua următoare va emite o declaraţie scrisă prin care va mărturisi înalta poziţie ocupată de Shaykh Aḥmad şi de Siyyid Káẓim şi va declara că oricine se va abate de la calea lor deviază de la Credinţa Profetului Însuşi. În acelaşi mod, va admite că viziunea lor este profundă şi că au o înţelegere corectă şi profundă asupra misterelor ascunse ale Credinţei lui Muḥammad. Siyyid-ul îşi ţinu promisiunea şi cu mâna sa scrise declaraţia promisă. El scrise cu lux de amănunte, iar în cursul declaraţiei sale lăudă caracterul şi cunoaşterea lui Mullá Ḥusayn. El vorbi în termeni străluciţi despre Siyyd Káẓim, îşi ceru scuze pentru atitudinea lui anterioară şi îşi exprimă speranţa că în zilele ce vor urma va putea fi capabil de a repara regretabilul său comportament din trecut faţă de el. Citi el însuşi textul mărturiei sale scrise şi îl înmână nesigilat lui Mullá Ḥusayn, autorizându-l să dezvăluie conţinutul acestui document oricui va dori, pentru a putea exprima măsura devotamentului său faţă de Siyyid Káẓim.

Imediat după retragerea lui Mullá Ḥusayn, Siyyid-ul însărcină pe unul din însoţitorii săi de încredere să urmărească vizitatorul şi să afle locul unde acesta locuia. Slujitorul îl urmări pe acesta până la o clădire modestă, ce servea ca madrisih[1] şi l-a văzut intrând într-o cameră

[1] „Madrisih-urile sau colegiile persane sunt administrate în totalitate de cler şi sunt câteva în fiecare oraş mai mare. Ele cuprind în general câte o curte înconjurată de clădiri cu

care nu avea niciun fel de mobilier în afară de un preş uzat ce stătea pe jos. Îl urmări sosind, oferind o rugăciune de mulţumire lui Dumnezeu şi întinzându-se pe acel preş, având drept acoperământ doar ‘abá-ua[1] sa. Informându-l pe stăpânul său de lucrurile observate, slujitorul a fost din nou trimis să-i înmâneze lui Mullá Ḥusayn suma de o sută de túmáni[2] şi să îi transmită sincere scuze din partea stăpânului său pentru că nu fusese capabil de a oferi unui astfel de trimis remarcabil ospitalitatea care se potrivea rangului său. La acest dar, Mullá Ḥusayn trimise următorul răspuns: „Spune-i stăpânului tău că darul său adevărat pentru mine este spiritul de dreptate cu care m-a primit şi deschiderea minţii care l-a îmboldit, în ciuda rangului său înalt, de a răspunde la mesajul pe care eu, un umil străin i l-a adus. Înapoiază aceşti bani stăpânului tău pentru că eu, ca mesager, nu cer nici recompensă, şi nici răsplată. «Vă hrănim sufletele de dragul lui Dumnezeu; nu căutăm la voi nici recompensă, nici mulţumiri».[3] Rugăciunea mea pentru stăpânul tău este ca nicio conducere pământească să nu îl priveze de a cunoaşte şi de a mărturisi Adevărul.”[4] Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir muri înainte de anul şaizeci A.H., anul ce fusese martor la naşterea Credinţei proclamate de Báb. Până în ultima clipă a vieţii sale el a rămas un susţinător ferm şi un admirator fervent al lui Siyyid Káẓim.

Îndeplinindu-şi prima parte a misiunii sale, Mullá Ḥusayn tri-

camere pentru studenţi şi învăţători, cu o poartă pe o latură; ele deţin frecvent o grădină şi o fântână în centrul curţii… Multe dintre madrisih-uri au fost construite şi susţinute material de către regi sau persoane evlavioase.” (C. R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia”, p. 365).

[1] Un veştmânt larg, ce se aseamănă cu o pelerină, de regulă făcut din păr de cămilă.

[2] Valorează circa o sută de dolari, o sumă considerabilă în acele vremuri.

[3] Qur’án, 76:9.

[4] Báb, în cartea sa „Dalá’il-i-Sab‘ih”, se referă la Mullá Ḥusayn în aceşti termeni: „Ştii care este primul martor al acestei Credinţe; ştii că majoritatea doctorilor shaykhí, Siyyidíyyih şi ai celorlalte secte îi admirau ştiinţa şi talentele. Când intra în Iṣfahán, puştanii oraşului strigau după el: «Ah! Ah! A sosit un student zdrenţuros!» Ei bine, acest om, prin dovezile şi argumentele sale, a convins un Siyyid ce avea un grad recunoscut de cunoaştere: pe Muḥammad-Báqir! Adevărat! Iată una din dovezile acestei Manifestări, căci, după moartea Siyyid-ului, acest personaj merse să-i vadă pe majoritatea doctorilor Islám-ului şi nu găsi adevărul decât la Învăţătorul Adevărului; în clipa aceea se realiză destinul pentru care fusese menit. Adevărat! Făpturile de la începutul şi de la sfârşitul acestei Manifestări îl invidiază şi îl vor invidia până în ziua Judecăţii. Şi cine îl poate acuza atunci pe acest învăţător al inteligenţei de slăbiciune mintală şi uşurinţă?” („Le Livre des Sept Preuves”, tradusă de A. L. M. Nicolas, p. 54).

mise această mărturie scrisă a lui Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir învățătorului său în Karbilá şi îşi îndreptă paşii către Mashhad, hotărât ca, atât cât putea el mai bine, să transmită mesajul ce-i fusese încredinţat lui pentru Mírzá ʻAskarí. Scrisoarea, ce conţinea şi declaraţia scrisă a Siyyid-ului, i-a fost înmânată lui Siyyid Káẓim, cel din urmă fiind atât de bucuros, încât i-a trimis imediat lui Mullá Ḥusayn răspunsul său, exprimând aprecierea sa plină de gratitudine pentru modul exemplar în care îşi îndeplinise sarcina. Era atât de încântat de răspunsul primit, încât îşi întrerupse discursul şi citi cu voce tare discipolilor săi atât scrisoarea scrisă de Mullá Ḥusayn, precum şi mărturia scrisă ataşată acelei scrisori. Apoi el împărtăşi cu ei conţinutul epistolei pe care el însuşi o scrisese lui Mullá Ḥusayn în recunoaşterea meritelor unui remarcabil serviciu pe care i-l făcuse. În ea, Siyyid Káẓim oferea o recunoaştere atât de mare calităţilor sale strălucitoare, abilităţii şi caracterului său, încât câţiva dintre cei ce auziseră conţinutul acestei scrisori au bănuit că Mullá Ḥusayn ar fi Cel promis la care făcea fără oprire referire învăţătorul lor, Cel despre care el declara că trăieşte chiar în mijlocul lor, dar care rămăsese până în acel moment nerecunoscut de ei. Acea comunicare îi insuflă lui Mullá Ḥusayn frica de Dumnezeu, îl îndemnă să privească acest lucru ca pe instrumentul cel mai puternic cu care va rezista în faţa atacurilor duşmane şi trăsătura distinctivă a fiecărui adept adevărat al Credinţei. Era formulată în astfel de termeni de o tandră afecţiune, încât oricine o citea, nu avea dubii că autorul ei îşi lua rămas bun de la iubitul lui discipol, şi că nu mai nutrea speranţa de a-l întâlni vreodată în această lume.

În acele zile, Siyyid Káẓim devenise din ce în ce mai conştient de apropierea Ceasului la care Cel promis avea să fie revelat.[1] El îşi dădea seama cât de groase erau acele văluri care-i împiedicau pe căutători să perceapă gloria Manifestării ascunse. Ca atare, el şi-a îndreptat toate eforturile în direcţia îndepărtării treptate, cu atenţie şi

[1] În legătură cu acest lucru, Báb revelează în „Dalá'il-i-Sab'ih": „Ce mai spunea cu prilejul ultimei sale călătorii, care ai auzit şi tu, nu mai circulă printre oameni? Dar povestea lui Mírzá Muḥammad-i-Akhbárí, istorisită de ʻAbdu'l-Ḥusayn-i-Shushtarí? Mírzá Muḥammad-i-Akhbárí îl întrebă într-o zi, pe când se afla la Káẓimayn, pe venerabilul Siyyid când va fi manifestat Imám-ul. Siyyid-ul urmări cu privirea întreaga adunare şi îi spuse: «Tu îl vei vedea». Mullá Muḥammad-Taqíy-i-Haraví povestea şi el în Iṣfahán această întâmplare." („Le Livre des Sept Preuves", tradusă de A. L. M. Nicolas, p. 58).

înțelepciune, a oricăror opreliști ce ar fi putut sta în calea recunoașterii depline a acelei Comori Ascunse a lui Dumnezeu. El le cerea în mod repetat discipolilor săi să țină minte că Cel a cărui apariție o așteptau nu va apărea nici din Jábulqá, și nici din Jábulsá.[1] El chiar făcea aluzie că prezența Lui s-ar putea să fie printre ei. „Îl priviți cu propriii voștri ochi", observa el deseori, „și totuși nu Îl recunoașteți!". Discipolilor lui care îl întrebau despre semnele acestei Manifestări, el le spunea: „Este de viță nobilă. Este descendent al Profetului lui Dumnezeu, din familia Háshim. Este tânăr ca vârstă și posedă o cunoaștere înnăscută. Învățătura lui nu provine din învățăturile lui Shaykh Aḥmad, ci vine de la Dumnezeu. Cunoașterea mea e doar o picătură pe lângă imensitatea cunoașterii Lui, deprinderile mele sunt ca un fir de praf, pe lângă minunile harului și puterii Lui. Nu, diferența este incomensurabilă. E de constituție medie, nu fumează și este de o evlavie și de un devotament extraordinare."[2] Câțiva dintre discipolii Siyyid-ului, în ciuda argumentelor învățătorului lor, credeau că el este Cel promis, pentru că în el recunoșteau semnele la care el făcea aluzie. Printre ei se afla și un anume Mullá Mihdíy-i-Khu'í care mersese atât de departe, anunțându-și în mod public ideile sale. Auzind acestea, Siyyid-ul fusese foarte nemulțumit și l-ar fi alungat din grupul său de însoțitori, dacă acesta nu ar fi implorat iertare și nu și-ar fi exprimat căința pentru acțiunea sa.

Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí însuși mă informă că și el avea astfel de îndoieli, dar se ruga la Dumnezeu ca, dacă aceste presupuneri erau adevărate, să se confirme în credința lui, iar de nu, să fie eliberat de astfel de iluzii. „Eram așa de tulburat", îmi povestea el odată, „încât zile întregi nu puteam dormi sau mânca. Îmi petreceam timpul servindu-l pe Siyyid Káẓim, la care țineam foarte mult. Într-o zi, la ceasul zorilor, am fost trezit brusc de Mullá Naw-rúz, unul din însoțitorii lui apropiați, care, cu mare agitație mă rugă să mă ridic și să îl urmez. Ne-am dus la casa lui Siyyid Káẓim, unde l-am găsit pe acesta îmbrăcat, purtând 'abá-ua sa și gata de a pleca de acasă. Mă

[1] Vezi nota de la începutul cărții despre „Trăsături distinctive ale Islámism-ului shí'ah"

[2] „Se pare că există dovezi concludente cu privire la faptul că Siyyid Káẓim menționa des la apusul vieții sale Manifestarea Divină pe care el o socotea aproape. Îi plăcea mult să spună: «Îl văd ca pe un soare ce răsare.»" (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 19).

rugă să îl însoțesc. «O Persoană mult stimată şi distinsă a sosit», spuse el. «Am simțit că noi doi trebuie neapărat să O vizităm.» Lumina dimineții de abia începea să apară când mă trezeam mergând cu el pe străzile Karbilei. Curând am ajuns la o casă în uşa căreia stătea un Tânăr, ca şi când s-ar fi aşteptat să ne vadă. El purta un turban verde, iar figura Lui dezvăluia o expresie de pioşenie şi bunătate pe care nu le voi putea vreodată descrie. El se apropie în tăcere de noi, îşi întinse brațele spre Siyyid Káẓim şi îl îmbrățişă iubitor. Cordialitatea şi bunătatea Lui iubitoare contrastau cu sentimentul de reveren-

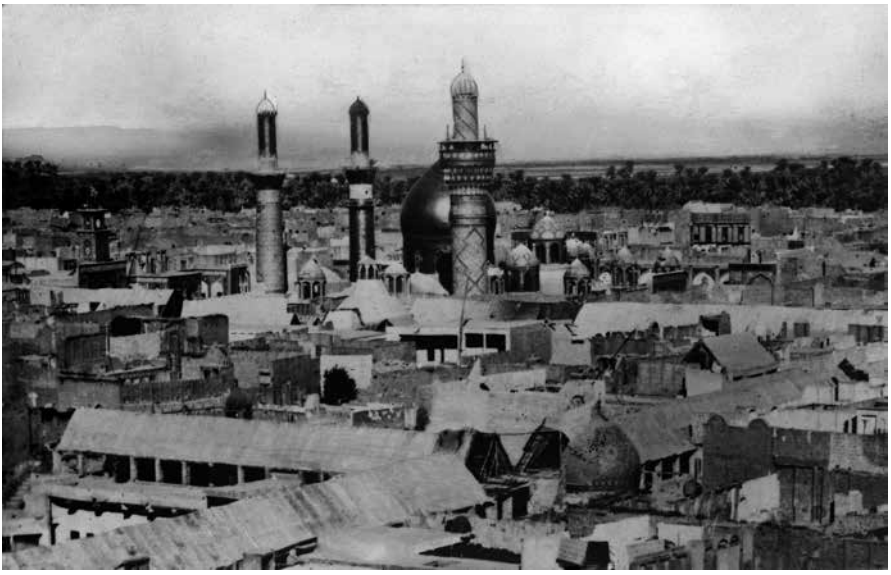

VEDERE DIN KARBILÁ

ță profundă ce caracteriza atitudinea lui Siyyid Káẓim față de el. Fără grai şi cu capul plecat, el primea multitudinea expresiilor de afecțiune şi stimă cu care îl întâmpina acel Tânăr. Curând am fost conduşi de El la etajul superior al acelei case şi am intrat într-o încăpere împodobită cu flori şi înmiresmată cu cel mai minunat parfum. Ne rugă să luăm loc. Cu toate acestea, nu ştiam ce locuri ocupăm de fapt, atât de copleşitor era sentimentul de încântare ce ne cuprinsese. Am observat o cupă de argint ce fusese pusă în centrul camerei, pe care tânăra noastră Gazdă, de îndată ce ne aşezarăm, o umpluse până la refuz

şi i-o înmână lui Siyyid Káẓim spunând: «Domnul le va oferi să bea dintr-o băutură pură.»[1] Siyyid Káẓim ţinu cupa cu ambele mâini şi sorbi din ea. Un sentiment de bucurie plină de adoraţie îi umplu fiinţa, un sentiment pe care el nu reuşi să îl înăbuşe. Mi se oferi şi mie o cupă din acea băutură, deşi niciun cuvânt nu îmi fusese adresat. Tot ce fusese rostit la acea întrunire memorabilă a fost acel verset menţionat din Qur'án. Curând după aceea, Gazda noastră se ridică din scaunul Său şi, însoţindu-ne până la pragul casei, îşi luă rămas bun. Eram mut de uimire şi nu ştiam cum să exprim cordialitatea întâmpinării Sale, demnitatea comportamentului Lui, farmecul acelui chip şi savoarea delicioasă a băuturii. Cât de mare era mirarea mea când mi-am văzut învăţătorul sorbind, fără nici cea mai mică ezitare, înghiţitura sfântă dintr-o cupă de argint, a cărei utilizare, conform preceptelor Islám-ului, le este interzisă celor credincioşi. Nu îmi puteam explica motivul care îl determinase pe Siyyid să manifeste o asemenea profundă veneraţie în prezenţa acelui Tânăr – veneraţie pe care nici măcar vederea mausoleului lui Siyyidu'sh-Shuhadá' nu i-o provocase. Trei zile mai târziu l-am văzut pe acelaşi Tânăr sosind şi luând loc în mijlocul grupului de discipoli adunaţi în jurul lui Siyyid Káẓim. El se aşeză aproape de prag şi cu aceeaşi modestie şi demnitate în purtare asculta discursul Siyyid-ului. De îndată ce privirea lui căzu asupra acelui Tânăr, Siyyid-ul îşi întrerupse disertaţia şi păstră tăcerea. Atunci, unul dintre discipoli îl imploră să continue argumentaţia pe care o lăsase neterminată. Siyyid Káẓim, întorcându-şi faţa spre Báb, răspunse: «Ce altceva aş mai putea spune. Iată, Adevărul este mai vădit decât raza de soare căzută în acea poală!» Am observat imediat că raza la care făcea referire Siyyid-ul căzuse în poala aceluiaşi Tânăr pe care îl vizitaserăm recent. Acelaşi discipol întrebă: «Cum se face că niciodată nu îi dezvălui numele sau identitatea sa ca persoană?» La aceasta, Siyyid-ul răspunse prin îndreptarea degetului său spre propriul gât, vrând să spună că, de i-ar divulga numele, amândoi ar fi omorâţi pe dată. Aceste lucruri nu făcură nimic altceva decât să îmi mărească nedumerirea. Îl auzisem deja pe învăţătorul meu observând că pervertirea acestei generaţii era atât de mare, încât şi de ar fi indicat cu degetul pe Cel promis şi ar fi spus: «El este cu adevărat

[1] Qur'án, 76:21.

Cel Îndrăgit, Dorința tuturor inimilor şi Dorința mea», ei tot nu ar fi reuşit să îl recunoască şi să ia acest fapt la cunoştință. Îl văzusem într-adevăr pe Siyyid arătând cu degetul către raza de soare ce căzuse în acea poală şi totuşi niciunul dintre cei prezenți nu dăduseră semne că ar fi înțeles semnificația gestului. În ceea ce mă privea, eu eram

INTRAREA ÎN MAUSOLEUL LUI IMÁM ḤUSAYN
DIN KARBILÁ

convins că Siyyid-ul însuşi nu putea fi niciodată cel promis, dar că un mister de nedesluşit pentru noi toți se ascundea în acel Tânăr straniu şi atrăgător. De mai multe ori m-am încumetat să îl abordez pe Siyyid

Káẓim şi să caut la el o desluşire a acestui mister. De fiecare dată eram cuprins de o stare de înfiorare pe care persoana lui mi-o inspira atât de puternic. De multe ori îl auzisem remarcând: «O, Shaykh Ḥasan, bucură-te pentru că numele tău este Ḥasan (demn de laudă); Ḥasan îţi e începutul şi Ḥasan sfârşitul. Ai avut privilegiul de

MAUSOLEUL LUI IMÁM ḤUSAYN ÎN KARBILÁ

a trăi în zilele lui Shaykh Aḥmad, ai fost aproape de mine, iar în zilele ce vor urma a ta va fi inestimabila bucurie de a contempla „‹ceea ce ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit, iar inima nici n-a putut concepe››”.

„Am simțit de multe ori imboldul de a fi singur în prezența acelui Tânăr Háshimit şi de a încerca să desluşesc misterul Lui. L-am privit de câteva ori pe când stătea în rugăciune la uşa mormântului lui Imám Ḥusayn. Era atât de cufundat în devoțiunea Sa, încât părea complet detaşat de toți cei din jurul Lui. Lacrimi şiroiau din ochii Lui, iar de pe buzele Sale curgeau cuvinte de preamărire şi laudă de o aşa de mare putere şi frumusețe, că nici chiar cele mai nobile pasaje ale Scripturilor noastre sacre nu le puteau depăşi. Cuvintele «O, Doamne, Dumnezeul meu, Îndrăgitul meu, Dorința inimii mele» erau rostite cu o frecvență şi ardoare încât vizitatorii pelerini ce se aflau suficient de aproape de El pentru a-L auzi îşi întrerupseră din instinct rugăciunile şi se minunau la dovezile de evlavie şi venerație pe care le înfățişa acea figură tânără. Ca şi El, ei fuseseră mişcați până la lacrimi şi de la El învățară lecția adorației adevărate. Terminându-şi rugăciunea, acel Tânăr, fără a trece pragul mormântului sfânt şi fără a încerca a adresa vreun cuvânt celor din jurul Lui, se întorcea acasă în tăcere. Simțeam imboldul de a-I adresa câteva cuvinte, dar de fiecare dată când mă aventuram să fac aceasta, o forță irezistibilă ce n-o puteam explica mă ținea în loc. Investigațiile mele despre El dădură la iveală că era rezident al oraşului Shíráz, că era negustor de profesie şi nu aparținea niciunui ordin ecleziastic. Mai mult, aflasem că El, precum şi unchii şi rudele Lui erau printre iubitorii şi admiratorii lui Shaykh Aḥmad şi a lui Siyyid Káẓim. Mai apoi am aflat că a plecat spre Najaf în drumul Lui către Shíráz. Acel tânăr îmi înflăcărase inima. Amintirea acelei viziuni mă chinuia. Sufletul meu era unit cu al Lui; iar într-o zi, vestea că un Tânăr din Shíráz se proclamase a fi Báb, ajunse la urechile mele. Imediat îmi fulgeră în minte gândul că o astfel de persoană nu putea fi alta decât acelaşi Tânăr pe care îl văzusem în Karbilá, Tânărul plăcut inimii mele.

Când mai apoi am călătorit de la Karbilá la Shíráz, am aflat că El pornise în pelerinaj la Mecca şi Medina. L-am întâlnit la întoarcerea Sa şi, în ciuda numeroaselor obstacole din calea mea, am căutat să rămân în legătură strânsă cu El. Când mai apoi El era încarcerat în fortăreața Máh-Kú, în provincia Ádhirbáyján, eu mă angajasem în transcrierea versetelor pe care El le dictase secretarilor Săi. În fiecare noapte, pe o perioadă de nouă luni, în timp ce El era prizonier în acea

fortăreață, revela, după ce oferea rugăciunea de seară, un comentariu asupra unui juz'[1] al Qur'án-ului. La încheierea fiecărei luni era astfel realizat un comentariu asupra întregii Cărți sfinte. În timpul încarcerării Sale la Máh-Kú, nouă comentarii asupra întregului Qur'án fuseseră revelate de El. Textele acestor comentarii au fost încredințate în Tabríz în păstrarea unui anume Siyyid Ibráhím-i-Khalíl, care fusese instruit să le ascundă până la vremea când vor putea fi publicate. Soarta lor însă rămâne necunoscută până azi.

În legătură cu unul din aceste comentarii, într-o zi Báb mă întrebă: «Pe care îl preferi, acest comentariu pe care l-am revelat sau Aḥsanu'l-Qiṣaṣ, precedentul comentariu al Meu despre Súrih-ul lui Iosif. După părerea ta care este mai bun?» Eu am răspuns: «După părerea mea, Aḥsanu'l-Qiṣaṣ pare să fie dăruit cu o mai mare forță şi cu mai mult farmec.» El zâmbi la constatarea mea şi spuse: «Nu eşti încă familiarizat cu tonul şi conținutul acestui ultim comentariu. Adevărurile ascunse în acesta îi vor permite mai repede şi mai bine căutătorului să ajungă la ținta căutării sale.»

Am continuat să mă aflu foarte aproape de El până la acea mare bătălie de la Shaykh Ṭabarsí. Când i se aduse la cunoştință acel eveniment, Báb îi îndemnă pe toți tovarăşii Săi să se îndrepte spre acel loc şi să acorde întregul lor sprijin lui Quddús, discipolul Său distins şi viteaz. Adresându-mi-se mie într-o zi, îmi spuse: «De nu aş fi fost întemnițat în Jabal-i-Shadíd, fortăreața de la Chihríq, ar fi fost de datoria Mea să dau Eu Însumi o mână de ajutor îndrăgitului Meu Quddús. Cade acum în sarcina ta de a participa la acea bătălie. Vei porni spre Karbilá şi vei stărui în acel oraş sfânt, întrucât îți este destinat a contempla cu ochii tăi mândrul chip al promisului Ḥusayn. Când vei vedea acel chip strălucitor, aminteşte-ți şi de Mine. Transmite-i expresia devoțiunii Mele iubitoare.» Şi mai apoi adăugă cu tărie aceste cuvinte: «Adevărat îți spun, ți-am încredințat o misiune măreață. Fii cu băgare de seamă, ca nu cumva inima ta să şovăie, ca nu cumva să uiți de harul cu care te-am învestit».

Curând după aceea am călătorit spre Karbilá şi am trăit în acel oraş sfânt precum mi se poruncise. Temându-mă ca nu cumva şederea mea acolo să trezească suspiciuni, am decis să mă căsătoresc. Am

[1] Un juz' este a treizecea parte din Qur'án.

început să îmi câştig existența ca scrib. Câte chinuri au căzut asupra mea din partea shaykhí-ilor, aceia care susțineau că sunt urmaşi ai lui Shaykh Aḥmad şi totuşi nu îl recunoscuseră pe Báb. Având în minte îndrumările acelui îndrăgit Tânăr, mă supuneam cu răbdare ofenselor ce mi se aduceau. Am trăit în acel oraş timp de doi ani. Între timp, acel Tânăr sfânt fusese eliberat din închisoarea lui pământească şi, prin martiriul Său, fusese slobozit de cruzimile atroce ce se abătură asupra Lui în anii din urmă ai vieții Sale.

Şaisprezece luni fără douăzeci şi două de zile trecuseră de la ziua martiriului lui Báb când, în ziua ʻArafih[1], a anului 1267 A.H.[2], pe când treceam pe lângă poarta curții interioare a mormântului lui Imám Ḥusayn, pentru prima dată, privirea mea căzu asupra lui Bahá'u'lláh. Ce aş putea povesti despre chipul pe care îl aveam înaintea ochilor. Frumusețea acelei fețe, acele trăsături rafinate pe care nicio pană sau penel nu ar îndrăzni să le descrie, privirea Sa pătrunzătoare, figura Sa blândă, maiestuozitatea purtării Sale, dulceața zâmbetului Lui, bogăția pletelor Sale unduitoare ca de abanos, au lăsat o impresie de neşters în sufletul meu. Eram pe atunci un om bătrân, împovărat de ani. Cât de iubitor s-a îndreptat spre mine. M-a luat de mână şi, pe un ton ce trăda putere şi frumusețe în acelaşi timp, mi-a adresat aceste cuvinte: «Chiar azi mi-am propus să te fac cunoscut ca bábí în toată Karbilá.» Ținându-mi încă mâna într-a Lui, El a continuat să îmi vorbească. Mă însoți la pas pe toată ulița negustorilor, iar în final îmi spuse: «Lăudat fie Dumnezeu că ai rămas în Karbilá şi că ai privit cu ochii tăi chipul promisului Ḥusayn.» Mi-am adus imediat aminte de promisiunea pe care mi-o făcuse Báb. Cuvintele Lui, despre care eu credeam că se referă la un viitor îndepărtat, nu fuseseră împărtăşite nimănui. Aceste cuvinte ale lui Bahá'u'lláh mă mişcară până în străfundurile ființei mele. Simțeam imperios să proclam unui popor derutat, chiar în acel moment şi cu tot sufletul şi puterile mele, venirea promisului Ḥusayn. Totuşi, El mă rugă să îmi înfrânez sentimentele şi să îmi ascund emoțiile. Îmi şopti la ureche: «Nu încă, Ceasul menit se apropie. Dar nu a bătut încă. Fii liniştit şi ai răbdare.» Din acel moment, toate supărările mele au dispărut. Su-

[1] A noua zi a lunii Dhi'l-Ḥijjih.

[2] 5 octombrie, 1851 A. D.

fletul îmi era inundat de bucurie. În acele zile eram aşa de sărac, încât de multe ori răbdam de foame. Cu toate acestea, mă simţeam atât de bogat, ca şi cum toate comorile pământului se topiseră în nimic pe lângă ceea ce posedam eu deja. «Astfel este harul lui Dumnezeu; Îl oferă cui voieşte: într-adevăr, El este de o mare gratitudine».”

După această digresiune, revin la tema mea. M-am referit la zelul cu care Siyyid Káẓim îşi propusese să înlăture vălurile ce stăteau între oamenii din zilele sale şi recunoaşterea Manifestării promise. În paginile introductive ale lucrărilor sale, intitulate Sharḥ-i-Qaṣídih şi Sharḥ-i-Khuṭbih,[1] într-un limbaj voalat, el face aluzie la binecuvântatul nume Bahá’u’lláh. Într-o broşură, ultima pe care a scris-o, el menţionează explicit numele lui Báb prin referirea la el sub termenul de „Dhikru’lláh-i-A‘ẓam”. În ea scrie: „Adresându-mă acestei nobile «Dhikr»[2], acestei voci măreţe a lui Dumnezeu, spun: «Mi-e teamă de oameni, ca nu cumva să te rănească. Mi-e teamă de propriul meu sine, ca nu cumva şi eu să îţi fac rău. Mi-e teamă de tine, tremur sub puterea ta, mă îngrozeşte vremea în care trăieşti. Şi de te-aş preţui ca tot ce am mai scump până în Ziua Învierii, tot nu mi-aş dovedi pe deplin devotamentul faţă de tine.»”[3]

[1] Capitolul 2 din cartea lui A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme”, II, este dedicat în întregime unei enumerări detaliate a o sută treizeci şi cinci de lucrări scrise de Siyyid Káẓim, printre care următoarele sunt de un interes deosebit:

1. Sharḥ-i-Khuṭbiy-i-Tutunjíyyih.
2. Sharḥ-i-Qaṣídih.
3. Tafsírih Áyatu’l-Kursí.
4. Dar Asrár-i-Shihádat-i-Imám Ḥusayn.
5. Cosmografie.
6. Dalílu’l-Mutaḥayyirín.

Se spune că lucrările sale depăşesc 300 de volume. („A Traveller’s Narrative”, nota E, p. 238).

[2] „Dhikr” înseamnă „menţionare”, „pomenire”.

[3] A. L. M. Nicolas citează în capitolul 3 al lucrării sale „Essai sur le Shaykhisme”, II, p. 43, următorul extras din Sharḥ-i-Qaṣídih a lui Siyyid Káẓim: „Am spus că la fiecare o sută de ani, există aleşi care răspândesc şi seamănă preceptele care explică ce este permis şi ce nu este, care dezvăluie acele lucruri care au fost ascunse de-a lungul celor o sută de ani precedenţi. Altfel spus, la fiecare o sută de ani, întâlnim un om învăţat şi desăvârşit, care permite arborelui legii religiei să înfrunzească şi să înflorească, care îi regenerează trunchiul astfel încât cartea Genezei se încheie într-o perioadă de o mie două sute de ani. În clipa aceea, va apărea un număr de oameni desăvârşiţi care vor face cunoscute unele lucruri foarte secrete şi care au fost ţinute ascunse… Prin urmare, când se vor fi încheiat cei o mie două sute de ani, când primul ciclu ia sfârşit, în funcţie de apariţia Soarelui Profetului şi a lunii Vilayat, atunci se termină influenţa acelui ciclu şi începe un al doilea ciclu, în care se explică

Cât de crunt suferea Siyyid Káẓim în mâinile oamenilor cuprinşi de răutate. Ce mare rană îi provoca acea generaţie de nelegiuiţi. Ani de zile a suferit în tăcere şi a îndurat cu răbdare stoică toate nedreptăţile, calomniile, denunţurile ce fuseseră aruncate asupra lui. Şi totuşi i-a fost menit ca, în ultimii ani ai vieţii sale, să fie martorul mâinii răzbunătoare a lui Dumnezeu care «îi distrugea fără cruţare» pe toţi aceia ce i se opuseseră, îl umiliseră şi uneltiseră împotriva lui. În acele zile, discipolii lui Siyyid Ibráhím, acel duşman notoriu al lui Siyyid Káẓim, se uniră pentru a îndemna la revoltă şi discordie şi pentru a pune viaţa marelui lor adversar în pericol. Cu toate mijloacele ce le stăteau la dispoziţie, ei au căutat să otrăvească minţile admiratorilor şi prietenilor lui, să-i submineze autoritatea şi să îi discrediteze numele. Nu se ridicase nicio voce pentru a protesta împotriva agitaţiei ce se pregătea atât de asiduu de către acei trădători fără Dumnezeu, care se erijau cu toţii în exponenţii adevăratei învăţături şi depozitarii misterelor Credinţei lui Dumnezeu. Nimeni nu încerca să îi avertizeze sau să îi trezească la realitate. Ei strânseră o astfel de putere şi aţâţară astfel de conflicte că reuşiră să evacueze din Karbilá, într-o manieră ruşinoasă, pe reprezentantul oficial al guvernului Otoman şi îşi însuşiră veniturile lui pentru sordidele lor scopuri. Atitudinea lor ameninţătoare stârni guvernul central de la Constantinopol, care trimise un oficial militar la locul agitaţiei, cu instrucţiuni complete pentru a stinge focul răutăţilor. Cu forţele sub comanda lui, acest ofiţer asedie oraşul şi trimise o

preceptele secrete şi înţelesurile ascunse ale ciclului anterior." Apoi, el însuşi adaugă aceste cuvinte: „Altfel spus, şi pentru a reda şi mai limpede acest limbaj surprinzător, care realmente nu are nevoie de vreo explicaţie, Siyyid Káẓim ne spune că primul ciclu care durează o mie două sute de ani este exclusiv pentru educarea trupurilor şi a sufletelor care depind de aceste trupuri. Este precum copilul în pântecele mamei sale. Al doilea ciclu este pentru educarea sufletelor sfinte, a sufletelor unice, care nu au nicio legătură cu lumea trupurilor. Este ca şi cum Dumnezeu dorea să educe sufletele prin realizarea datoriei în această lume. De aceea, când primul ciclu se termină, a cărui apariţie are numele Muḥammad, vine ciclul educaţiei realităţii interioare. În acest ciclu, aparenţele se supun realităţilor interioare, aşa cum în ciclul precedent, realităţile interioare se supuneau aparenţelor. Deci, în acest al doilea ciclu numele divin al Profetului, Aḥmad, Învăţătorul, este locul apariţiei: «Însă acest nume trebuie obligatoriu să fie al rodul celui mai bun sol şi din aerul cel mai pur»." Nicolas adaugă în continuare într-o notă de subsol următoarele: „Numele de Aḥmad, citat mai sus, ne-ar putea face să credem că este vorba aici de Shaykh Aḥmad. Totuşi vorbind despre Laḥça, nu se poate deloc spune că este regiunea cea mai bună sau cu cel mai bun aer. Ba, dimpotrivă se ştie că toţi poeţii din Persia cântă Shíráz-ul şi climatul său ideal. Nu este nevoie decât să vedem ceea ce Shaykh Aḥmad spunea el însuşi despre ţinutul lui."

depeşă lui Siyyid Káẓim în care îl ruga fierbinte să liniştească minţile populaţiei agitate. El îl rugă să facă apel la moderaţie către locuitorii oraşului, să le domolească încăpăţânarea şi să se supună de bună voie conducerii sale. De vor fi ascultând sfaturile sale, el promitea că va lua toate măsurile necesare pentru a asigura siguranţa şi protecţia lor, va declara amnistiere generală şi se va strădui să promoveze bunăstarea lor. Dar dacă vor fi refuzând să se supună, el îi avertiza că vieţile lor vor fi în pericol, că sigur o mare calamitate se va năpusti asupra lor.

La primirea acestei depeşe oficiale, Siyyid Káẓim îi chemă în prezenţa lui pe capii instigatori ai mişcării şi, cu cea mai mare înţelepciune şi afecţiune, îi sfătui să înceteze a mai agita spiritele şi să predea armele. El vorbi cu o asemenea elocinţă convingătoare, cu o asemenea sinceritate şi detaşare, încât inimile lor au fost înmuiate şi rezistenţa a fost stinsă. Ei se angajaseră solemn ca în dimineaţa următoare să deschidă larg porţile citadelei şi să se prezinte, însoţiţi de Siyyid Káẓim în faţa ofiţerului comandant al trupelor de asediu. Se căzu de acord că Siyyid Káẓim va interveni pentru ei şi va obţine tot ceea ce ar fi asigurat liniştea şi bunăstarea lor. Nici nu apucaseră să plece din compania Siyyid-ului că învăţaţii teologi, principalii instigatori ai acestei revolte, se ridicară la unison pentru a stăvili acest plan. Conştienţi că o astfel de intervenţie din partea Siyyid-ului, care deja le stârnise invidia, i-ar mări prestigiul şi i-ar consolida autoritatea, ei au pornit a convinge o parte din elementele populaţiei nesăbuite şi uşor de provocat să se ridice la vreme de noapte şi să atace trupele inamicului. Ei le garantară victoria în baza unui vis în care unul dintre membri l-a văzut pe ʻAbbás[1] care îi cerea lui să îi incite pe discipoli la pornirea războiului sfânt împotriva asediatorilor şi îi oferea promisiunea succesului total.

Păcăliţi de această promisiune deşartă, ei au respins sfatul oferit de acel consilier înţelept şi drept şi se ridicară pentru a duce la îndeplinire planurile conducătorilor lor nesăbuiţi. Siyyid Káẓim, care ştia bine influenţa dăunătoare ce hrănea acea revoltă, adresă un raport detaliat şi fidel al situaţiei comandantului turc, care din nou scrise lui Siyyid Káẓim reiterându-şi chemarea la o aplanare paşnică a conflictului. Mai mult, el declară că la un moment dat el va forţa porţile citadelei şi va considera casa lui Siyyid ca singurul loc de refugiu

[1] Fratele lui Imám Ḥusayn.

pentru un duşman învins. Siyyid-ul împrăştie această veste peste tot în oraş. Dar aceasta servi doar la a stârni bătaia de joc şi disprețul populației. Când a fost informat de primirea cu care a fost întâmpinat acel mesaj, Siyyid-ul remarcă: „Adevărat, acele lucruri care îi amenință sunt pentru dimineață. Nu este dimineața aproape?”[1]

La revărsatul zorilor, la ora stabilită, trupele inamicului au bombardat meterezele citadelei, demolându-i zidurile, intrând în oraş şi jefuind şi masacrând o parte considerabilă a populației. Mulți dintre ei fugiră cu teamă spre curtea mormântului lui Imám Ḥusayn. Alții căutară adăpost în sanctuarul lui ‘Abbás. Aceia care îl iubeau şi onorau pe Siyyid Káẓim se îndreptară spre casa lui. Atât de numeroasă era mulțimea care căută adăpost în rezidența sa, încât a fost nevoie să se pregătească şi un număr din casele învecinate pentru a putea găzdui mulțimea refugiaților ce se grăbeau spre uşa sa. Mulțimea ce se abătu asupra casei lui era aşa de vastă şi de agitată încât de îndată ce tumultul se linişti, se constată că nu mai puțin de douăzeci şi două de persoane fuseseră călcate în picioare şi omorâte.

Ce frică îi cuprinse pe locuitorii şi vizitatorii acelui oraş sfânt. Cu câtă duritate îşi tratară învingătorii inamicul îngrozit. Cu câtă insolență au ignorat acele drepturi şi prerogative sacre cu care evlavia nenumăraților pelerini musulmani învestiseră locurile sfinte ale Karbilei! Ei au refuzat să recunoască atât mormântul lui Imám Ḥusayn, cât şi locul sfânt al lui ‘Abbás ca locuri de refugiu inviolabile pentru miile de suflete ce se adăposteau de furia răzbunătoare a unui popor străin. În locurile venerate unde se aflau aceste două morminte curgea sângele victimelor. Un loc şi numai unul a fost recunoscut ca având valoare de refugiu pentru locuitorii nevinovați şi credincioşi. Acel loc a fost locuința lui Siyyid Káẓim. Casa cu dependințele sale era socotită a fi dăruită cu un asemenea grad de sfințenie, nefiind mai prejos de cele mai sfinte morminte ale Islámism-ului shí‘ah. Acea manifestare neobişnuită a furiei răzbunătoare a lui Dumnezeu era o lecție pentru cei care doreau să minimalizeze rangul acelui om sfânt. Acel eveniment memorabil[2] s-a petrecut în ziua a opta a lunii Dhi’l-Ḥijjih

[1] Qur’án, 11:81.

[2] A. L. M. Nicolas, în „Essai sur le Shaykhisme”, II, p. 29-30, descrie astfel evenimentul: „Era în anul 1258 (1842), când a avut loc acest eveniment, în ziua sărbătorii de Qadr. Armatele din Baghdád, sub conducerea lui Najíb Páshá, au cucerit Karbilá, i-au masacrat pe

din anul 1258 A.H.[1]

Este recunoscut faptul că, în fiecare epocă şi dispensaţie, cei a căror misiune este ori să proclame Credinţa ori să pregătească drumul pentru acceptarea ei, au întâlnit opoziţie din partea unui număr de adversari puternici care le-au pus la îndoială autoritatea şi au încercat să le denatureze învăţăturile. Aceştia, fie prin înşelăciune sau şiretlic, fie prin calomnie sau opresiune, au reuşit pentru un timp să-i ademenească pe cei lipsiţi de informaţie şi să-i ducă pe căi greşite pe cei slabi. Dorind să menţină controlul lor asupra gândirii şi conştiinţei oamenilor, ei au putut să se bucure de fructele unei influenţe trecătoare şi precare, atâta timp cât Credinţa lui Dumnezeu a rămas ascunsă. Însă, chiar în clipa în care Credinţa era proclamată, spre marea lor dezamăgire, au văzut efectul negrelor lor uneltiri pălind în faţa luminii din zorii noii Zile a lui Dumnezeu. În faţa extraordinarelor raze ale acelui Astru răsărind, toate maşinaţiunile lor şi faptele lor malefice s-au topit în nimicnicie şi au fost curând uitate.

La fel, în jurul lui Siyyid Káẓim se adunaseră un număr de oameni orgolioşi şi ignoranţi care disimulau devotamentul şi ataşamentul lor faţă de persoana sa, care susţineau că sunt credincioşi şi evlavioşi şi

locuitori şi le-au jefuit bogatele moschei. Aproape nouă mii de oameni şi-au găsit moartea, majoritatea lor fiind persani. Muḥammad Sháh era grav bolnav cât a durat acest dezastru, de aceea înalţii funcţionari nu i le-au făcut cunoscute.

Când Sháh-ul a aflat mai târziu, s-a mâniat grozav şi a jurat să se răzbune cumplit. Reprezentanţii ruşi şi englezi au intervenit însă pentru a linişti lucrurile. În cele din urmă, Mírzá Ja'far Khán Mushíru'd-Dawlih, revenind de la ambasada de la Constantinopol, a fost trimis la Erzerum pentru a se întâlni cu delegaţii englezi, ruşi şi otomani.

Sosit la Tabríz, plenipotenţiarul persan s-a îmbolnăvit. Ḥájí Mírzá Áqásí l-a numit atunci în locul său pe Mírzá Taqí Khán-i-Faráhání, Vazír Niẓám; acesta a plecat la Erzerum cu 200 de ofiţeri.

Delegatul turc era Anvár Effendi, care s-a dovedit a fi curtenitor şi conciliant, însă unul dintre oamenii lui Amír Niẓám a comis o faptă ce a lezat religia Sunită; populaţia s-a năpustit asupra taberei ambasadorului, doi-trei persani au fost ucişi, totul a fost prădat, iar Amír Niẓám nu a reuşit să scape decât prin intervenţia lui Badrí Pásha.

Guvernul turc şi-a cerut scuze şi a plătit 15 000 de túmáni drept despăgubiri.

În lucrarea sa Hidáyatu'ṭ-Ṭálibín, Karím Khán afirmă că trupele victorioase ar fi respectat locuinţele Shaykhí-ilor în timpul jafului de la Karbilá. El spune că toţi cei care şi-au căutat refugiu în ele au fost salvaţi, inclusiv numeroasele obiecte preţioase care se strânseseră acolo. Niciunul dintre tovarăşii lui Siyyid Káẓim nu a fost omorât, în timp ce aceia care şi-au căutat refugiu la sfintele morminte au fost masacraţi fără milă. Se spune că pásha a intrat călare în incinta sacră."

[1] 10 ianuarie, 1843 A.D.

care susţineau că ei sunt depozitarii misterelor păstrate cu sfinţenie în cuvintele lui Shaykh Aḥmad şi ale succesorului acestuia. Ei ocupau locurile de onoare în grupul de discipoli ai lui Siyyid Káẓim. Lor li se adresa discursul său, revărsând asupra lor o pregnantă consideraţie şi curtoazie. Şi totuşi, adesea, în parafrazări subtile, el făcea aluzie la opacitatea lor, la îngâmfarea şi incapacitatea lor pronunţată de a înţelege misterele cuvintelor Divine. Printre astfel de aluzii se găseau şi următoarele: „Nimeni nu îmi poate înţelege limbajul în afară de cel care este zămislit din mine." De multe ori cita aceste cuvinte spunând: „Sunt fermecat de viziune. Sunt mut de uimire şi zăresc o lume ce nu are puterea să audă. Nu sunt în stare să divulg misterul, iar oamenii sunt incapabili să-i poată duce povara." Cu o altă ocazie, el remarca: „Mulţi sunt cei care pretind că au atins uniunea cu Cel Îndrăgit şi totuşi Cel Îndrăgit refuză să le recunoască pretenţiile. Lacrimile vărsate pentru Cel iubit îl vor deosebi pe adevăratul îndrăgostit de cel fals." De multe ori el constata: „Acela care este destinat să fie manifestat după mine provine dintr-un neam pur, dintr-o descendenţă ilustră, din seminţia lui Fátimih. Este de înălţime medie şi nu are defecte corporale."[1]

L-am auzit pe Shaykh Abú-Turáb[2] povestind următoarele: „Eu, alături de un număr de discipoli ai lui Siyyid Káẓim, am privit aluziile referitoare la deficienţele fizice, despre care Siyyid-ul afirmase că Cel promis nu le avea, ca fiind îndreptate în mod particular către trei dintre colegii noştri discipoli. Le dădusem chiar asemenea porecle care indicau defectele lor trupeşti. Unul dintre ei era Ḥájí Mírzá Karím Khán,[3]

[1] A. L. M. Nicolas în „Essai sur le Shayikhisme", II, p. 60-61, oferă următorul extras din scrierile lui Siyyid Káẓim: „Ai înţeles cred, că Legea religiei şi preceptele morale sunt hrana Sufletului. Este deci obligatoriu ca aceste legi să fie variate; trebuie uneori ca rânduielile precedente să fie anulate, este necesar ca aceste precepte să conţină lucruri de care să te îndoieşti şi lucruri sigure, chestiuni generale şi chestiuni specifice, chestiuni absolute şi chestiuni limitate, unele legate de aparenţe, altele de realităţi profunde, astfel încât copilul să ajungă la vârsta adolescenţei şi să fie în deplinătatea puterii şi a capacităţii sale.

Atunci, în momentul acela va apărea Qá'im-ul şi după ce se va manifesta, zilele sale se vor sfârşi, iar el va fi martirizat; când el va fi martirizat, omenirea va fi atins vârsta de 18 ani."

[2] Conform lui Samandar (p. 32), Shaykh Abú-Turáb era nativ din Ishtihárd şi ajunsese la statutul de unul dintre cei mai de seamă discipoli ai lui Siyyid Káẓim. S-a căsătorit cu sora lui Mullá Ḥusayn. A murit pe când se afla în închisoarea din Ṭihrán.

[3] „Báb i-a scris lui Ḥájí Muḥammad-Karím Khán… şi l-a invitat să îi recunoască autoritatea. Acesta din urmă nu numai că a refuzat acest lucru dar ulterior a scris un tratat împotriva

fiul lui Ibráhím Khán-i-Qájár-i-Kirmání, care nu avea un ochi şi pe deasupra era cam spân. Un altul era Mírzá Ḥasan-i-Gawhar, un bărbat extrem de corpolent. Al treilea era Mírzá Muḥíṭ-i-Shá'ir-i-Kirmání, care era deosebit de subţire şi înalt. Eram convinşi că aceştia nu erau alţii decât aceia la care Siyyid-ul făcea tot timpul aluzie ca fiind oamenii înfumuraţi şi fără credinţă ce îşi vor da într-o zi arama pe faţă şi îşi vor trăda ingratitudinea şi nesăbuinţa. Cât despre Ḥájí Mírzá Karím Khán, care timp de doi ani a stat la picioarele lui Siyyid Káẓim şi a dobândit de la acesta toată aşa-zisa lui învăţătură, în final a obţinut permisiunea învăţătorului de a pleca pentru a se stabili în Kirmán, unde s-a angajat în promovarea intereselor Islám-ului şi în răspândirea acelor tradiţii adunate în jurul memoriei sacre a Imám-ilor Credinţei.

Eram prezent în biblioteca lui Siyyid Káẓim când a sosit într-o zi un servitor al lui Ḥájí Mírzá Karím Khán, ţinând o carte în mână, pe care i-a oferit-o lui Siyyid din partea stăpânului său, rugându-l să o citească şi să-i aprobe conţinutul, parafându-l cu scrisul său de mână. După ce a citit mai multe pasaje din carte Siyyid-ul i-a returnat-o servitorului cu acest mesaj: «Spune-i stăpânului tău că el, mai bine ca oricine altul, poate estima valoarea propriei sale cărţi.» Servitorul se retrase când Siyyid-ul, cu o voce tristă, remarcă: «Blestemat fie el! Ani de zile s-a aflat în compania mea şi acum, când doreşte să plece, singurul lui scop, după atâţia ani de studiu şi de tovărăşie, este să transmită, prin cartea sa, asemenea doctrine eretice şi ateiste precum cele pe care vrea acum ca eu să le aprob. A complotat cu un număr de egoişti şi ipocriţi pentru a se stabili în Kirmán pentru ca, după plecarea mea din această lume, să preia hăţurile unei conduceri necontestate. Ce amarnic a greşit în judecata lui. Pentru că aerul Revelaţiei divine, suflat din Aurora călăuzirii, îi va stinge cu siguranţă lumina şi îi va distruge influenţa. Eforturile sale nu vor rodi în final decât fructele amare ale deziluziei şi remuşcării nimicitoare. Adevărat îţi spun, vei fi martorul acestora cu propriii tăi ochi. Mă rog ca tu să poţi fi protejat de influenţa dăunătoare pe care el, anticristul Revela-

lui Báb şi a doctrinei sale." (p. 910). „Cel puţin două astfel de tratate fuseseră scrise de Ḥájí Muḥammad-Karím Khán. Unul dintre ele a fost scris la o dată ulterioară, probabil după moartea lui Báb, la cererea expresă a lui Náṣiri'd-Dín Sháh. Dintre acestea două, unul a fost tipărit şi este numit «Distrugerea falsităţii» (Izháqu'l-Báṭil)." (Nota de subsol 1, p. 910) (*Journal of the Royal Asiatic Society*, 1889, articolul 12).

ției promise, o va exercita în viitor.» Mi-a cerut să tăinuiesc această prevestire până la Ziua Învierii, Ziua în care Mâna Atotputerniciei va fi dezvăluit secretele care acum sunt ascunse în piepturile oamenilor. «În acea Zi,» m-a sfătuit el, «să te ridici cu voință neabătută şi hotărâre pentru triumful Credinței lui Dumnezeu. Fă cunoscut în lung şi în lat tot ceea ce ai auzit şi ai văzut.»" Acelaşi Shaykh Abú-Turáb, care în zilele de început ale Dispensației proclamate de Báb considera că e mai înțelept şi mai bine să nu se identifice cu Cauza Sa, a păstrat în inima lui cea mai profundă iubire pentru Manifestarea revelată, iar în credința lui el a rămas ferm şi neclintit ca o stâncă. În cele din urmă, acea flacără mocnită s-a aprins în sufletul său, fiind responsabilă de comportamentul care l-a făcut prizonier în închisoarea din Țihrán, unde era şi Bahá'u'lláh întemnițat. A rămas statornic chiar până la capăt, încununându-şi viața de sacrificiu iubitor cu gloria martiriului.

Şi, pe măsură ce zilele lui Siyyid Káẓim se apropiau de sfârşit, ori de câte ori îşi întâlnea discipolii, fie în conversații private, fie în discursuri publice, el îi sfătuia spunând: „Preaiubiții mei însoțitori. Aveți grijă, aveți grijă ca nu cumva după mine iluziile trecătoare ale lumii să vă ademenească. Fiți cu băgare de seamă ca nu cumva să deveniți trufaşi şi să uitați de Dumnezeu. Este de datoria voastră să renunțați la orice confort, la toate posesiunile materiale şi la familia voastră, în căutarea Celui care este Dorința inimii voastre şi a inimii mele. Răspândiți-vă în toate ținuturile, detaşați-vă de toate lucrurile lumeşti şi, umili şi în rugăciune, implorați pe Domnul vostru să vă sprijine şi să vă călăuzească. Nu abandonați niciodată hotărârea de a căuta şi a găsi pe Cel care este ascuns după vălurile gloriei. Perseverați până în momentul în care El, adevăratul vostru Călăuzitor şi Învățător, vă va ajuta cu bunătate şi vă va permite să Îl recunoaşteți. Fiți fermi până în ziua în care El vă va alege ca însoțitori şi susținători eroici ai Qá'im-ului promis. Bine va fi de toți cei care vor sorbi din cupa martiriului pe calea Sa. Aceia dintre voi pe care Dumnezeu, în înțelepciunea Sa, îi va cruța şi îi va păstra pentru a fi martorii apusului Luceafărului călăuzirii Divine, ai acelui Sol al Soarelui Revelației Divine, trebuie cu orice preț să fie răbdători, trebuie să rămână convinşi şi să fie statornici. Ei nu trebuie nici să şovăie şi nici să se simtă cuprinşi de teamă. Pentru că la puțin timp după ce primul

sunet de goarnă va pârjoli pământul cu prăpăd şi moarte, goarna va suna din nou o altă chemare, la care toate lucrurile vor fi însufleţite şi readuse la viaţă. Atunci va fi dezvăluit înţelesul acestor versete sacre: «Şi a sunat trompeta, şi toţi cei din cer şi de pe pământ şi-au dat duhul, în afară de cei cărora Dumnezeu le-a îngădui să trăiască. Apoi a mai fost încă un sunet de trompetă şi, iată!, readuşi la viaţă priveau în jurul lor. Iar pământul strălucea cu lumina Domnului său, iar Cartea a fost scrisă, iar Profeţii au fost aduşi şi martorii veniră; şi judecata a fost împărţită fiecăruia cu dreptate; şi nimeni nu a fost nedreptăţit.»[1] Adevăr grăiesc, după Qá'im va fi manifestat Qayyúm-ul.[2] Căci, atunci când steaua Celui dintâi va apune, soarele frumuseţii lui Ḥusayn va răsări şi va lumina întreg pământul. Atunci va fi dezvăluită în toată splendoarea sa «taina» sau «secretul» de care vorbea Shaykh Aḥmad când spunea: «Taina acestei Cauze trebuie să fie dezvăluită negreşit.» A trăi până în acea Zi a zilelor înseamnă a trăi până la gloria ce încununează generaţiile trecute, iar o singură faptă bună săvârşită în acea zi echivalează cu veneraţia pioasă de-a lungul a nenumărate secole. Cât de des acel suflet venerabil, Shaykh Aḥmad, recita versurile din Qur'án pe care le-am menţionat deja. Câtă greutate punea pe semnificaţia lor ca prevestind apariţia acestor Revelaţii gemene ce urmează una alteia într-o succesiune ra-

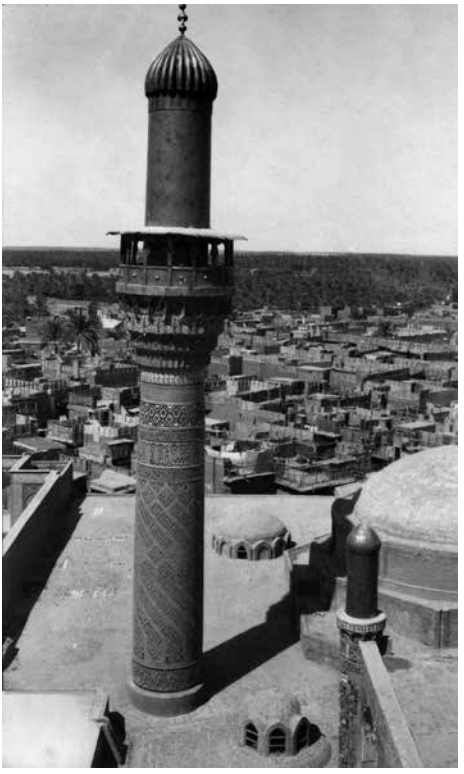

VEDERE DIN KÁẒIMAYN

[1] Qur'án, 39:68.
[2] Referiri la Báb, respectiv la Bahá'u'lláh.

pidă, fiecare în parte fiind destinată să acopere întreaga lume cu toată măreția ei. De câte ori el nu exclama: «Bine îi va fi celui ce le va recunoaşte rolul şi va contempla splendoarea!» De câte ori, adresându-mi-se, remarca: «Niciunul dintre noi nu va trăi să vadă gloria strălucitoare. Dar mulți dintre cei cu credință dintre discipolii tăi vor fi martorii Zilei pe care, vai, noi nu putem niciodată spera s-o contemplăm!» O, preaiubiții mei însoțitori. Cât de măreață, într-adevăr cât de măreață este Cauza. Cât de înaltă este poziția la care vă chem. Cât de grandioasă este misiunea pentru care v-am instruit şi pregătit. Încordați-vă puterile şi ațintiți-vă privirea spre promisiunea Lui. Mă rog ca Dumnezeu să vă ajute cu harul Lui să țineți piept furtunilor de încercări şi greutăți ce se vor abate cu siguranță asupra voastră, să vă permită să ieşiți nevătămați şi triumfători din mijlocul lor şi să vă conducă spre destinul vostru măreț."

În fiecare an, în luna Dhi'l-Qa'dih, Siyyid-ul pleca din Karbilá spre Káẓimayn[1] pentru a vizita mormintele sacre ale imám-ilor. El se întorcea în Karbilá exact când trebuia pentru a vizita, într-o zi de 'Arafih, mormântul lui Imám Ḥusayn. În acel an, ultimul an al vieții sale, potrivit obiceiului său, el a părăsit Karbilá în primele zile ale lunii Dhi'l-Qa'dih, în anul 1259 A.H.[2], însoțit de câțiva dintre însoțitorii şi prietenii lui. În ziua a patra a acelei luni, el ajunsese la Masjid-i-Baráthá, situat pe şoseaua dintre Baghdád şi Káẓimayn, în momentul când trebuia să ofere rugăciunea din miezul zilei. L-a rugat pe muadhdhin să-i cheme pe credincioşi să se adune şi să se roage. Stând la umbra unui palmier care era în fața masjid-ului, el s-a alăturat comunității şi tocmai îşi încheiase rugăciunea când, dintr-o dată, a apărut un arab care s-a apropiat de Siyyid şi l-a îmbrățişat. „În urmă cu trei zile", a spus el, „păstoream turma pe păşunea din vecinătate, când am căzut într-un somn profund. În visul meu l-am văzut pe Muḥammad, Apostolul lui Dumnezeu, care mi s-a adresat cu aceste cuvinte: «Ascultă aceste cuvinte ale Mele, o, păstorule, şi păstrează-le bine în inima ta. Căci aceste cuvinte sunt comoara lui Dumnezeu, pe care Eu ți-o încredințez ție spre păstrare. De le vei fi credincios, mare

[1] Mormintele „celor doi Káẓim", al şaptelea Imám Músá Káẓim şi al nouălea Imám Muḥammad-Taqí, la circa trei mile nord de Baghdád. În jurul lor a crescut un oraş considerabil, locuit în mare parte de persani, cunoscut sub numele de „Káẓimayn".

[2] 23 noiembrie – 23 decembrie, 1843 A.D.

va fi răsplata ta. Iar de te vei îndepărta de la ele, o mare pacoste se va năpusti asupra ta. Ascultă-Mă, aceasta este comoara pe care ți-o încredințez: rămâi înăuntrul zidurilor Masjid-i-Baráthá. În a treia zi după acest vis, un vlăstar al casei Mele, pe numele său Siyyid Káẓim, însoțit de tovarăşi şi prieteni, va poposi, la ceas de miazăzi, la umbra

SECȚIUNE DIN MASJID-I-BARÁTHÁ

palmierului din vecinătatea masjid-ului. Acolo el îşi va oferi rugăciunea sa. De îndată ce privirea ta va poposi asupra lui, caută să te afli în prezența lui şi transmite-i salutările Mele iubitoare. Spune-i din partea Mea: „Bucură-te, căci se apropie vremea plecării tale. Când

vei termina vizitele în Káẓimayn şi te vei întoarce la Karbilá, acolo, la trei zile după întoarcerea ta, în ziua de ‘Arafih[1], îți vei lua zborul spre Mine. Curând după aceea, Cel care este Adevărul va fi manifestat. Atunci întreaga lume va fi iluminată de lumina chipului Său.»”

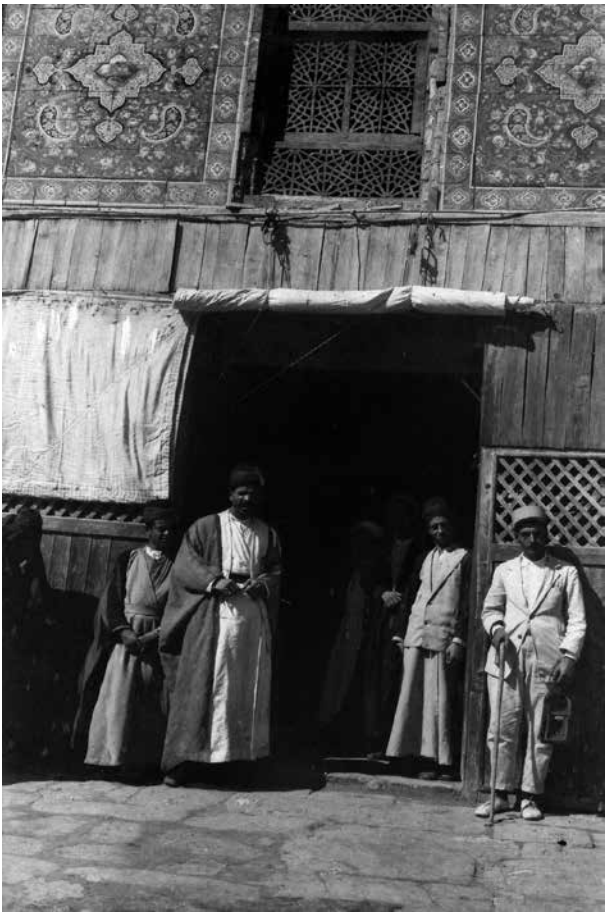

AMPLASAMENTUL LOCULUI DE VECI AL LUI SIYYID KÁẒIM (ACTUALMENTE PIATRA FUNERARĂ A FOST SCOASĂ)

Un zâmbet îi învălui figura lui Siyyid Káẓim la terminarea descrierii visului povestit de acel păstor. El spuse: „Nu încape nicio îndoială

[1] 31 decembrie, 1843 A.D.

cu privire la adevărul acelui vis." Însoțitorii lui au fost profund îndurerați. Întorcându-se spre ei, le-a spus: „Oare nu mă iubiți voi pe mine de dragul Celui adevărat, a cărui venire o aşteptăm cu toții? Nu vreți voi ca eu să mor pentru ca Cel promis să poată fi manifestat?" Acest episod, în totalitatea lui, mi-a fost relatat de nu mai puțin de zece persoane, toate fiind de față cu acea ocazie, şi care au mărturisit acuratețea lui. Şi cu toate acestea, mulți dintre cei care au văzut cu ochii lor asemenea semne minunate au respins Adevărul şi au repudiat Mesajul Său!

Această întâmplare ciudată s-a răspândit până departe, aducând tristețe în inimile celor care îl iubeau cu adevărat pe Siyyid Káẓim. Acestora, cu infinită tandrețe şi bucurie, el le adresa vorbe de îmbărbătare şi alinare. El le-a adus seninătate în inimile lor tulburate, le-a întărit credința şi le-a sporit avântul. Cu calm şi demnitate şi-a încheiat pelerinajul şi s-a întors la Karbilá. Chiar în ziua sosirii, el căzu bolnav la pat. Duşmanii lui răspândiră zvonul cum că fusese otrăvit de guvernatorul Baghdád-ului. Aceasta era calomnie pură şi un fals total, deoarece guvernatorul însuşi îşi declarase încrederea nemăsurată în Siyyid Káẓim şi îl considerase întotdeauna un conducător talentat dăruit cu o percepție ascuțită şi dotat cu un caracter ireproşabil.[1] În ziua 'Arafih a anului 1259 A.H., la venerabila vârstă de şaizeci de ani, Siyyid Káẓim, aşa cum spunea şi viziunea acelui umil păstor, şi-a luat rămas bun de la această lume, lăsând în urmă o mână de discipoli oneşti şi devotați care, curățați de orice dorințe lumeşti, au pornit în căutarea Îndrăgitului lor promis. Sfintele sale rămăşițe pământeşti au fost îngropate în perimetrul mormântului sfânt al lui Imám Ḥusayn.[2] Moartea lui a provocat tulburare în Karbilá, similară cu agitația ce-i cuprinsese pe locuitorii oraşului cu un an în urmă,[3] în

[1] Karím Khán, care atunci când vorbeşte despre luarea cu asalt a oraşului Karbilá, insistă asupra respectului pe care atacatorii l-au arătat Shaykhí-ilor şi lui Siyyid Káẓim-i-Rashtí, nu are nicio reținere să declare că este foarte posibil ca «Siyyid Káẓim să fi fost otrăvit la Baghdád de acest infam Najíb Páshá care,» spune el, «l-a făcut să bea o băutură, după consumarea căreia a fost cuprins de o mare sete şi a murit.» Aşa îşi scriu persanii istoria!" (A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme", II, p. 30-31).

[2] „El a fost înmormântat în spatele ferestrei coridorului de la mormântul Domnului Duhovnicilor. Acest mormânt a fost săpat foarte adânc, înclinându-l, în partea de jos, spre interiorul incintei interzise." (*Ibid.*, p. 31).

[3] „În timpul vieții lui Siyyid Káẓim, doctrina Shaykhí-ilor s-a răspândit în toată Persia

seara zilei de ‘Arafih, când trupele victorioase ale inamicului au forţat porţile cetăţii şi au masacrat un număr considerabil ai locuitorilor lui. Cu un an în urmă, în acea zi, casa lui fusese un refugiu de pace şi siguranţă pentru deposedaţi şi fără adăpost, pe când acum devenise o casă a tristeţii, unde cei cărora le fusese prieten şi ajutor jeleau moartea şi deplângeau pierderea lui.[1]

atât de mult, încât numai în provincia ‘Iráq existau peste o sută de mii de murídi.” (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 463).

[1] „Aici ia sfârşit istoria întemeierii Shaykhism-ului sau cel puţin a Unităţii sale. Avea, de fapt, după moartea lui Siyyid Káẓim-i-Rashtí să se dividă în două ramuri. Una, sub numele de Bábism, va înflori prin forţa mişcării create de Shaykh Aḥmad şi asupra căreia pare să se fi înţeles cei doi învăţători, dacă dăm crezare prezicerilor lor; cealaltă, sub conducerea lui Karím Kháan-i-Qájár-i-Kirmání va continua luptele împotriva elementului Shíit, însă va căuta întotdeauna să se pună la adăpost simulând aparenţele unui Ithná-‘Asharism perfect. Dacă pentru Karím Kháan, Báb şi însoţitorii săi sunt nişte infami nelegiuiţi, pentru bábí, Karím Kháan este Anticristul sau Dajjál-ul prezis de Muḥammad.” (A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme”, II, p. 31).

CAPITOLUL III

DECLARAREA MISIUNII LUI BÁB

SEMNALUL de reluare a activităţii duşmanilor săi a fost moartea lui Siyyid Káẓim. Însetaţi de putere şi îmboldiţi de dispariţia lui şi de starea de demoralizare a adepţilor săi, ei îşi reiteraseră solicitările şi se pregăteau să îşi concretizeze ambiţiile. Pentru un timp, frica şi neliniştea cuprinseseră inimile discipolilor credincioşi ai lui Siyyid Káẓim, dar odată cu reîntoarcerea lui Mullá Ḥusayn-i-Bushrú'í din misiunea încununată de succes care îi fusese încredinţată de către învăţătorul său, mâhnirea lor s-a risipit.[1]

Era în prima zi a lunii Muḥarram din anul 1260 A.H.[2], când Mullá Ḥusayn se întorcea în Karbilá. El i-a îmbărbătat şi întărit pe discipolii neconsolaţi ai îndrăgitului său conducător, le-a reamintit de promisiunea sa constantă şi i-a îndemnat la atenţie neobosită şi efort neabătut în căutarea Îndrăgitului nerevelat. Timp de trei zile, locuind în vecinătatea casei unde locuise Siyyid, fusese continuu implicat în primirea vizitelor unui număr considerabil de îndoliaţi care veneau să îi transmită lui, ca reprezentantul cel mai important al discipolilor Siyyid-ului, expresia durerii şi tristeţii lor. A adunat apoi o parte din cei mai distinşi şi de încredere tovarăşi discipoli ai săi şi s-a interesat care au fost dorinţele exprimate şi ultimele sfaturi ale răposatului lor conducător. Aceştia i-au răspuns că în mod repetat şi stăruitor, Siyyid Káẓim îi îndrumase să îşi părăsească locuinţele, să se împrăştie pe tot cuprinsul ţării, să îşi purifice inimile de orice dorinţe deşarte şi să se dedice căutării Celui a cărui sosire el o menţionase aluziv de atâtea ori. „Ne-a spus", au menţionat ei, „că Obiectul căutării noastre era

[1] „Mullá Ḥusayn-i-Bushrú'í era un om căruia chiar şi adversarii îi recunoşteau înalta ştiinţă şi deosebita forţă de caracter. Se dedicase studiului încă din copilărie şi făcuse în teologie şi jurisprudenţă progrese care îi aduseseră stimă şi consideraţie." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale," p. 128).

[2] 22 ianuarie, 1844 A.D.

acum dezvăluit. Vălurile care s-au interpus între voi şi El persistă numai pentru ca voi să le puteţi îndepărta prin căutare dedicată. Nimic altceva în afară de străduinţă cucernică, puritatea cauzei şi onestitate nu vă vor da putinţa de a îndepărta vălurile. Nu revela Dumnezeu în Cartea Sa: «Pe cei ce vor face eforturi pentru Noi, pe căile Noastre, Noi îi vom călăuzi»?"[1] „Atunci cum se face", remarcă Mullá Ḥusayn, „că aţi decis să zăboviţi în Karbilá? De ce nu v-aţi risipit şi de ce nu aţi pornit să duceţi la îndeplinire rugămintea lui cea mai fierbinte?" „Ne recunoaştem nereuşita", a fost răspunsul lor. „În faţa măreţiei tale noi toţi mărturisim. Atât de mare este încrederea noastră în tine încât, de vei susţine că tu eşti Cel promis, noi toţi suntem gata să ne supunem pe dată şi fără tăgadă. Ne declarăm loialitatea şi obedienţa faţă de orice porunci ne vei da." „Doamne fereşte!", exclamă Mullá Ḥusayn. „Departe de gloria Sa ca eu, ce sunt doar pulbere, să fiu comparat cu El, care este Domnul Domnilor. Dacă aţi fi cunoscut bine tonul şi limbajul lui Siyyid Káẓim, nu aţi fi rostit niciodată astfel de cuvinte. Prima voastră obligaţie, ca şi a mea, este să vă ridicaţi şi să duceţi la bun sfârşit, atât în spirit cât şi în cuvânt, mesajul de despărţire al conducătorului nostru preaiubit." El se ridică pe dată din scaunul său şi se îndreptă direct spre Mírzá Ḥasan-i-Gawhar, Mírzá Muḥíṭ şi alte figuri cunoscute printre discipolii lui Siyyid Káẓim. Fiecăruia el le transmise fără teamă ultimul mesaj al superiorului său, subliniind caracterul presant al îndatoririi lor şi îi îndemnă să se ridice şi să o ducă la îndeplinire. La această chemare, ei au dat răspunsuri evazive şi nedemne. Unul dintre ei remarcă: „Duşmanii noştri sunt mulţi şi puternici. Trebuie să rămânem în oraş ca să păzim locul gol lăsat de învăţătorul nostru răposat." Un altul notă: „Este de datoria mea să rămân aici şi să am grijă de copiii pe care Siyyid i-a lăsat în urma sa." Mullá Ḥusayn recunoscu pe dată zădărnicia eforturilor lui. Înţelegând măsura nesăbuinţei lor, orbirea şi ingratitudinea lor, el nu le mai vorbi deloc. Se retrase, lăsându-i cu preocupările lor vane.

Cum anul şaizeci, anul în care a avut loc naşterea Revelaţiei promise, abia răsărise la orizontul lumii, cred că nu ar fi nepotrivit, în această conjunctură, să fac o digresiune de la tema noastră şi să menţionez anumite tradiţii ale lui Muḥammad şi ale imám-ilor Credinţei,

[1] Qur'án 29:69.

care sunt specifice acestui an. Imám Ja ‘far, fiul lui Muḥammad, când a fost întrebat despre anul în care Qá’im-ul va fi manifestat, a răspuns după cum urmează: „Cu adevărat, în anul şaizeci al Cauzei Sale va fi revelat, iar numele Lui va fi răspândit peste hotare.” În lucrările învățatului şi celebrului Muḥyi’d-Dín-i-‘Arabí, se găsesc multe referiri cu privire atât la anul apariției, cât şi la numele Manifestării promi-

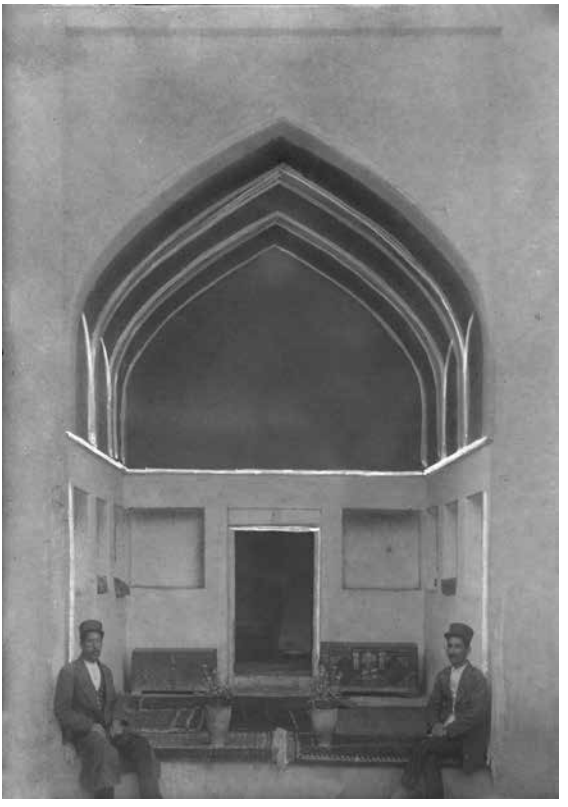

LOCUINȚA LUI MULLÁ ḤUSAYN ÎN BUSHRÚYIH

se. Printre ele se află şi următoarele: „Slujitorii şi susținătorii Credinței Lui vor fi dintre oamenii Persiei.” „În numele Lui, numele Păzitorului (‘Alí) precede pe acela al Profetului (Muḥammad).” „Anul Revelației Sale este identic cu jumătatea numărului care este divizibil cu nouă (2520).” Mírzá Muḥammad-i-Akhbárí, în poemele sale le-

gate de anul Manifestării, face următoarea prevestire: „În anul Ghars (valoarea numerică a literelor componente este 1260), pământul va fi cuprins de lumina Lui, iar în Gharasih (1265), lumea va fi scăldată în strălucirea ei. De vei trăi până în anul Gharasí (1270), vei vedea cum toate națiunile, conducătorii, popoarele şi Credința lui Dumnezeu vor fi fost cu toate reînnoite." Într-o tradiție atribuită lui Imám 'Alí, Comandantul celor Credincioşi, se menționează la fel: „În Ghars va fi plantat Pomul călăuzirii Divine."

Mullá Ḥusayn, achitându-se de obligația pe care o simțise de a-i îndemna şi de a-i trezi pe tovarăşii săi discipoli, porni din Karbilá spre Najaf. Cu el se aflau Muḥammad-Ḥasan, fratele său şi Muḥammad-Báqir, nepotul său, ambii însoțindu-l încă de la vizita lui în oraşul natal Bushrúyih, din provincia Khurásán. Sosind la Masjid-i-Kúfih, Mullá Ḥusayn decise să petreacă acolo patruzeci de zile, unde a dus o viață de recluziune şi rugăciune. Prin datinile şi posturile sale el se pregătea pentru aventura sacră pe care avea să o înceapă curând. În cursul acestor acte de venerație, doar fratele lui era cu el, în timp ce nepotul său, care se ocupa de nevoile lor zilnice, respecta posturile, iar în orele de răgaz li se alătura în rugăciune.

Această pace sihastră de care s-au înconjurat a fost întreruptă după numai câteva zile de sosirea neaşteptată a lui Mullá 'Alíy-i-Basțámí, unul dintre cei mai remarcabili discipoli ai lui Siyyid Káẓim. Acesta, împreună cu alți doisprezece însoțitori, sosiră la Masjid-i-Kúfih, unde l-au găsit pe tovarăşul lor Mullá Ḥusayn cufundat în meditație şi rugăciune. Mullá 'Alí era dăruit cu o învățătură atât de vastă şi era atât de bine familiarizat cu învățăturile lui Shaykh Aḥmad, încât mulți îl considerau superior chiar şi lui Mullá Ḥusayn. De mai multe ori el a încercat să afle de la Mullá Ḥusayn destinația acestuia după încheierea perioadei de izolare. De fiecare dată când se apropia de el, îl găsea pe acesta atât de concentrat în rugăciunile sale, încât simțea că era imposibil să îndrăznească să întrebe. Curând după aceea se decise şi el să se retragă pentru patruzeci de zile din mijlocul societății oamenilor. Toți însoțitorii lui îi urmară exemplul, cu excepția a trei dintre ei care le erau servitori.

Imediat după terminarea celor patruzeci de zile de izolare, Mullá Ḥusayn, împreună cu cei doi însoțitori ai săi se îndreptară spre

Najaf. El a plecat din Karbilá noaptea, a vizitat în drumul lui mormântul sfânt din Najaf şi s-a îndreptat direct spre Búshihr, la Golful Persic. Acolo îşi începuse aventura sfântă în căutarea Îndrăgitului inimii lui. Acolo, pentru prima dată, a respirat parfumul Celui care,

IMAGINI CU MASJID-I-ÍLKHÁNÍ

VEDERE PANORAMICĂ A ORAŞULUI SHÍRÁZ

ani de zile, trăise în acel oraş o viaţă de negustor şi simplu cetăţean. Acolo a simţit miresmele dulci de sfinţenie cu care invocaţiile nenumărate ale Îndrăgitului impregnaseră atât de puternic atmosfera acelui oraş.

Cu toate acestea nu putea zăbovi mult în Búshihr. Ca atras de un magnet care părea să îl cheme irezistibil spre nord, el se îndreptă spre Shíráz. Sosind la poarta acelui oraş, el dădu instrucţiuni fratelui şi nepotului său pornească direct spre Masjid-i-Ílkhání, iar acolo să aştepte sosirea lui. El îşi exprimă speranţa că, prin voia Domnului, va ajunge la timp pentru a li se alătura la rugăciunea de seară.

Chiar în aceeaşi zi, la câteva ore înainte de apusul soarelui, în timp ce se plimba în afara porţilor oraşului, privirea i-a căzut dintr-o dată asupra înfăţişării radioase a unui Tânăr, ce purta un turban verde şi care, înaintând spre el, l-a întâmpinat cu un zâmbet cald de bun venit. L-a îmbrăţişat pe Mullá Ḥusayn cu o tandră afecţiune, de parcă ar fi fost un prieten apropiat şi vechi. Mullá Ḥusayn a crezut la început că Acesta era un discipol al lui Siyyid Káẓim care, fiind înştiinţat de faptul că el se îndrepta spre Shíráz, venea în întâmpinarea lui.

Mírzá Aḥmad-i-Qazvíní, martirul, care cu mai multe ocazii îl auzise pe Mullá Ḥusayn povestind primilor credincioşi întâmplarea mişcătoarei sale întâlniri cu Báb, îmi relată următoarele: „L-am auzit pe Mullá Ḥusayn descriind de multe ori şi foarte expresiv circumstanţele acelei întrevederi remarcabile: «Tânărul care m-a întâmpinat în afara porţilor oraşului Shíráz m-a copleşit cu afecţiune şi bunătate

iubitoare. El mi-a adresat o caldă invitație de a-I vizita casa şi de a mă răcori acolo după oboseala călătoriei mele. L-am rugat să mă scuze, motivând că cei doi însoțitori ai mei aranjaseră deja detaliile şederii mele în acel oraş şi acum aşteptau întoarcerea mea. ‹Lasă-i în grija lui Dumnezeu,› a fost răspunsul Lui; ‹El va veghea cu siguran-

CAMERA DIN MASJID-I-ÍLKHÁNÍ,
SHÍRÁZ, UNDE S-AU ÎNTÂLNIT BÁB
ŞI MULLÁ ḤUSAYN

ță asupra lor şi îi va ocroti.› Rostind aceste cuvinte, El m-a poftit să-L urmez. Am fost profund impresionat de felul delicat şi totuşi autoritar în care acel Tânăr straniu mi-a vorbit. În timp ce-L urmam, mersul Său, farmecul vocii Sale, demnitatea purtării Lui au contribuit la

intensificarea primelor impresii față de această întâlnire atât de neașteptată.»

«Ne-am aflat curând în fața porții unei case cu un aspect modest. A bătut în poarta, ce imediat a fost deschisă de un servitor etiopian. ‹Intră în pace şi fii apărat›[1] au fost cuvintele Lui când a

PORTOCAL PLANTAT DE BÁB ÎN CURTEA CASEI SALE DIN SHÍRÁZ

trecut pragul şi m-a îmbiat să-L urmez. Invitația Lui, rostită cu forță şi măiestrie, mi-a mers la suflet. Mi s-a părut de bun augur să-mi fie adresate astfel de cuvinte, stând în pragul primei case în care am intrat

[1] Qur'án, 15:46.

din Shíráz, oraş a cărui atmosferă avusese deja un efect indescriptibil asupra mea. Nu era oare posibil ca vizita mea în acea casă, îmi spuneam în gând, să îmi permită să mă apropii mai mult de Ţelul căutărilor mele? Nu era oare posibil ca aceasta să grăbească sfârşitul unei perioade de dor intens, de căutare asiduă, de nelinişte crescândă, pe care o asemenea căutare le presupune? Când am intrat în casă, urmându-mi Gazda spre încăperile Sale, un sentiment de bucurie de nedescris mi-a cuprins fiinţa. De îndată ce ne-am aşezat, El a poruncit să fie adus un ulcior cu apă şi m-a poftit să-mi spăl mâinile şi picioarele de praful

SAMOVARUL ŞI VASUL PENTRU JAR AL LUI BÁB

călătoriei. I-am cerut permisiunea să mă retrag din prezenţa Lui şi să execut abluţiunile într-o cameră alăturată. El însă mi-a refuzat cererea, începând să-mi toarne apă pe mâini. Apoi mi-a dat să beau o băutură răcoritoare, după care a pus să fie adus samovarul şi El Însuşi a pregătit ceaiul pe care apoi mi L-a oferit.»

«Copleşit de gesturile Lui pline de bunătate, m-am ridicat să plec. ‹Se apropie ceasul rugăciunii de seară›, m-am încumetat eu să observ. ‹Le-am promis prietenilor mei că voi fi atunci alături de ei la

Masjid-i-Ílkhání.› Cu foarte multă politeţe şi calm, El răspunse: ‹Cu siguranţă că ai condiţionat ora întoarcerii tale de voinţa şi de bunul plac al lui Dumnezeu. Se pare că voinţa Lui a decis altceva. Nu

CAMERA (STÂNGA IMAGINII) ÎN CARE S-A NĂSCUT BÁB, SHÍRÁZ

ÎMPREJURIMILE SHÍRÁZ-ULUI UNDE BÁB MERGEA ADESEA SĂ SE PLIMBE

trebuie să te temi că îţi încalci promisiunea.› Demnitatea şi siguranţa Lui de sine mă reduseră la tăcere. Mi-am reînnoit abluţiunile şi

m-am pregătit de rugăciune. Şi El a rămas lângă mine şi s-a rugat. În timpul rugăciunii, mi-am despovărat sufletul, ce fusese apăsat atât de misterul acelei întrevederi, cât şi de greutăţile şi de grijile legate de căutarea mea. Am rostit această rugăciune: ‹M-am străduit din tot sufletul meu, o, Dumnezeul meu, şi până acum nu am reuşit să-L găsesc pe Mesagerul Tău promis. Mărturisesc că slova Ta nu dă greş şi că promisiunea Ta este adevărată.›»

«Acea noapte, acea noapte memorabilă, era seara din ajunul celei de a cincea zile de Jamádíyu'l-Avval, în anul 1260 A.H.[1] Era cam la o oră după apusul soarelui când tânăra mea Gazdă a început să discute cu mine. El m-a întrebat: ‹După Siyyid Káẓim pe cine consideri a fi succesorul său şi conducătorul tău?› ‹În ceasul morţii sale,› am răspuns eu, ‹răposatul nostru învăţător ne-a sfătuit cu multă insistenţă să ne părăsim căminele, să ne răspândim în lung şi în lat în căutarea Îndrăgitului promis. Aşa cum mi s-a cerut, călătorind prin Persia, m-am ridicat pentru a-i îndeplini dorinţa şi acum mă aflu în acea căutare.› ‹Învăţătorul tău›, se interesă El mai departe, ‹ţi-a dat anumite indicaţii detaliate cu privire la trăsăturile specifice ale Celui promis?› ‹Da›, am răspuns eu, ‹El este de obârşie pură, dintr-un neam ilustru şi din seminţia lui Fáţimih. Iar în ceea ce priveşte vârsta Lui, are mai mult de douăzeci de ani, dar mai puţin de treizeci. Este dăruit cu o cunoaştere înnăscută. Este de înălţime medie, nu fumează şi nu are niciun defect trupesc.› El meditä puţin şi apoi cu o voce vibrantă declară: ‹Priveşte, toate aceste semne sunt manifestate în Mine!› Apoi analiză pe rând toate semnele menţionate mai sus separat şi demonstră că fiecare în parte şi toate la un loc se potriveau persoanei Sale. Eram profund surprins şi am constatat politicos: ‹Acela a cărui sosire o aşteptăm este un Om de o sfinţenie fără egal, iar Cauza pe care El o va revela este o Cauză de o putere extraordinară. Multe şi variate sunt cerinţele pe care Acela care susţine că este întruparea lor va trebui cu orice preţ să le îndeplinească. Cât de des făcea Siyyid Káẓim referire la nemărginirea cunoaşterii Celui promis. De multe ori el spunea: 'Propria mea cunoaştere este ca o picătură în comparaţie cu ceea ce poartă El. Toate realizările mele sunt doar un grăunte de praf în faţa imensităţii cunoaşterii Sale. De fapt, diferenţa este inco-

[1] Corespunde cu seara de 22 mai, 1844 A.D. Ziua de 23 mai cădea într-o zi de joi.

IMAGINI ALE CAMEREI DE LA ETAJ DIN LOCUINȚA LUI BÁB
ÎN SHÍRÁZ, UNDE ŞI-A DECLARAT MISIUNEA

mensurabilă!′› Îndată ce aceste cuvinte au ieşit de pe buzele mele, m-a cuprins un sentiment de teamă şi remuşcare, pe care nu îl puteam nici explica şi nici ascunde. M-am dojenit puternic şi am decis chiar în acel moment că îmi voi mai domoli pornirea şi îmi voi înmuia tonul vocii. I-am jurat lui Dumnezeu că dacă Gazda mea va mai menţiona acel subiect, eu, cu cea mai mare umilinţă, voi răspunde: ‹De vei fi bun să îţi dovedeşti afirmaţia, cu siguranţă mă vei elibera de neliniştea şi încordarea care îmi stăpânesc atât de tare sufletul. Şi îţi voi rămâne îndatorat pentru această eliberare.› Când începusem această căutare, eram decis să iau ca unităţi de măsură două lucruri care mi-ar putea dezvălui adevărul asupra oricui ar susţine că este promisul Qá'im. Prima era un tratat pe care îl compusesem eu, care conţinea învăţăturile misterioase şi ascunse propovăduite de Shaykh Aḥmad şi Siyyid Káẓim. Oricine părea capabil de a dezvălui aluziile pline de mister conţinute în acel tratat, aceluia i-aş fi adresat a doua mea cerere şi l-aş fi rugat să reveleze, fără ezitare sau timp de reflecţie, un comentariu despre Súrih-ul lui Iosif, într-un stil şi un limbaj cu totul diferit faţă de normele vremii. Îi Cerusem odată lui Siyyid Káẓim, într-o întrevedere privată, să scrie un comentariu despre acelaşi Súrih, dar el m-a refuzat, spunând: ‹Cu adevărat, acest lucru este peste putinţa mea. El, Cel Măreţ, care va veni după mine, fără să-I fie cerut, va revela acest lucru pentru tine. Acel comentariu va reprezenta una din mărturiile cele mai importante ale veridicităţii Sale şi una dintre cele mai clare dovezi ale rangului Său înalt.›»[1]

«Astfel de gânduri mi se învârteau prin minte când distinsa mea Gazdă remarcă din nou: ‹Observă cu băgare de seamă. Ar putea fi posibil ca Persoana menţionată de Siyyid Káẓim să nu fie nimeni alta decât Mine?› Atunci am simţit imboldul de a-I prezenta o copie a tratatului pe care îl aveam asupra mea. ‹Ai vrea,› l-am rugat eu, ‹să citeşti această carte a mea şi să analizezi cu indulgenţă paginile ei. Mă rog să nu iei în considerare greşelile şi slăbiciunile.› El răspunse cu îngăduinţă cererii mele. Deschise cartea, privi anumite pasaje, o

[1] „Se povesteşte că Mullá Ḥusayn ar fi spus următoarele: «Într-o zi, pe când eram singur cu răposatul Siyyid (Káẓim) în biblioteca sa, l-am întrebat de ce Súriy-i-Yúsuf era numită în Qur'án drept ‹Cea Mai Bună dintre Poveşti›, la care el a răspuns că atunci nu era momentul prielnic pentru a explica motivul. Acest incident a rămas ascuns în mintea mea şi nu l-am menţionat nimănui.»" („Táríkh-i-Jadíd", p. 39).

DORMITORUL LUI

CAMERA MAMEI LUI

CAMERA LUI DE ZI

IMAGINI ALE CASEI LUI BÁB DIN SHÍRÁZ

închise şi începu să mi se adreseze. În câteva minute, cu vigoare deosebită şi farmec, dezvălui toate misterele ei şi rezolvă toate dilemele. Îndeplinind în timp atât de scurt, spre marea mea satisfacţie, sarcina cerută, El îmi prezentă mai departe anumite adevăruri care nu puteau fi găsite nici în spusele imám-ilor Credinţei, şi nici în scrierile lui Shaykh Aḥmad sau ale lui Siyyid Káẓim. Aceste adevăruri, pe care nu le mai auzisem până atunci, păreau dăruite cu o însufleţire proaspătă şi cu forţă. ‹Dacă nu ai fi fost oaspetele Meu›, observă El mai apoi, ‹poziţia ta ar fi fost cu adevărat una deplorabilă. Mila atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu te-a salvat. Lui Dumnezeu îi revine dreptul de a-şi încerca slujitorii, şi nu slujitorilor Lui de a-L judeca după standardele lor eronate. De nu aş fi fost în stare să rezolv nedumeririle tale, ar fi putut fi considerată Realitatea ce străluceşte în Mine ca lipsită de putere sau cunoaşterea Mea acuzată de lipsuri. Nu, pe dreptatea lui Dumnezeu. Se cuvine, în această zi, ca popoarele şi naţiunile Orientului şi Occidentului să se îndrepte spre acest prag şi aici să caute să obţină harul dătător de viaţă al celui Milostiv. Oricine şovăie va fi cu adevărat pierdut. Nu mărturisesc oare popoarele pământului că scopul fundamental al creaţiei lor este cunoaşterea şi adorarea lui Dumnezeu? Li se cuvine să se ridice, la fel de sincer şi spontan precum te-ai ridicat tu şi să caute cu hotărâre şi stăruinţă pe Îndrăgitul lor promis.› El continuă prin a spune: ‹Iar acum este momentul să revelăm comentariul despre Súrih-ul lui Iosif.› Luă pana şi cu o iuţeală incredibilă revelă tot Súrih-ul lui Mulk, primul capitol al comentariului Său despre Súrih-ul lui Iosif. Efectul copleşitor al felului în care scria era întărit de intonaţia blândă a vocii Sale ce acompania scrierea. Nu întrerupse niciun moment curgerea versetelor ce izvorau din pana Sa. Nu s-a oprit nicio clipă, până când Súrih-ul lui Mulk nu a fost terminată. Stăteam acolo fermecat de magia vocii Lui şi de forţa impetuoasă a revelaţiei Sale. Într-un sfârşit m-am ridicat şovăielnic din scaunul meu, cerând permisiunea să plec. El mă rugă zâmbitor să mă aşez şi spuse: ‹Dacă pleci acum în starea în care te afli, oricine te va vedea va spune cu siguranţă: ′Acest sărman tânăr şi-a pierdut minţile.′› În acel moment, ceasul arăta două ore şi unsprezece minute după apusul soarelui.[1] Acea noapte, seara celei de-a cincea

[1] Data Manifestării este fixată de următorul pasaj din Bayán-ul persan (Váḥid 2,

zile din luna Jamádíyu'l-Avval, în anul 1260 A.H., corespundea cu seara precedând a şaizeci şi cincea zi după Naw-rúz, care era şi seara celei de-a şasea zile din luna Khurdád, a anului Nahang. ‹Această noapte›, declară El, ‹chiar această oră, în zilele ce vor veni, va fi celebrată ca una dintre cele mai mari şi mai importante sărbători. Mulţumeşte lui Dumnezeu pentru că te-a ajutat cu atâta bunăvoinţă să-ţi îndeplineşti dorinţa inimii tale şi să sorbi din vinul sigilat al rostirii Sale. 'Binecuvântaţi cei ce ajung aici.'›»[1]

«În ceasul al treilea după apusul soarelui, Gazda mea a cerut să fie adusă cina. A apărut acelaşi servitor etiopian, punându-ne în faţă cele mai alese bucate. Acel ospăţ mi-a împrospătat atât trupul, cât şi sufletul. În prezenţa Gazdei mele, la acel ceas, mă simţeam de parcă aş fi mâncat din poamele Paradisului. Nu puteam decât să mă mir de manierele şi atenţia devotată ale acelui servitor etiopian, a cărui viaţă însăşi părea să fi fost transformată de influenţa regeneratoare a Stăpânului său. Atunci, pentru prima oară, am înţeles semnificaţia acestei binecunoscute afirmaţii atribuite lui Muḥammad: ‹Am pregătit pentru cei drepţi şi cu frică de Dumnezeu dintre servitorii Mei ceea ce ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit şi nici inima omenească nu a înţeles.› Şi, chiar de ar fi fost ca tânăra mea Gazdă să nu arate niciun alt semn de măreţie, acesta ar fi fost de ajuns – de a mă fi primit pe mine cu acea ospitalitate de o înaltă calitate şi bunătate iubitoare pe care, eram sigur că, nicio altă fiinţă omenească nu ar fi fost capabilă să le arate.»

«Stăteam acolo, fermecat de rostirile Lui, dând uitării ora sau pe cei care mă aşteptau. Dintr-o dată, anunţul muadhdhin-ului ce chema credincioşii la rugăciunea de dimineaţă mă trezi din starea de extaz în care părea că mă cufundasem. Toate deliciile, toate gloriile inefabile pe care Preaputernicul le menţiona în Cartea Lui ca fiind bogăţiile neprețuite ale celor ce sălăşluiesc în Paradis – toate acestea

Báb 7): „Începutul acesteia a fost când două ore şi unsprezece minute (au trecut) din seara precedând a cincea zi din Jamádíyu'l-Úlá, 1260 (A.H.), care este anul 1270 al misiunii (lui Muḥammad)." (Din copia manuscrisului Bayán-ului scrisă de mâna lui Siyyid Ḥusayn, secretar şi însoţitor al lui Báb.)

[1] A. L. M. Nicolas citează din Kitábu'l-Ḥaramayn următoarele: „Cu adevărat, prima zi în care Duhul s-a coborât în inima acestui Rob a fost a cincisprezecea zi a lunii Rabí'u'l-Avval." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 206).

parcă le trăisem în acea noapte. Mi se părea că fusesem într-un loc despre care se putea cu adevărat spune: ‹Înlăuntrul hotarelor lui nicio greutate nu ne poate ajunge şi nicio grijă nu ne poate atinge›; ‹Nu se va auzi nicio rostire în van aici şi niciun neadevăr, doar strigătul, ′Pace! Pace!′›”; ‹Aici toţi vor striga, ′Glorie Ţie, o Dumnezeule!′, iar salutul lor va fi ′Pace!′ Şi, în încheiere, ′Laudă lui Dumnezeu, Domnul tuturor creaturilor!′›» [1]

«Somnul mă părăsise în acea noapte. Eram captivat de muzica acelei voci ce urca şi cobora, de parcă ar fi cântat; puternică, atunci când El revela versete din Qayyúmu'l-Asmá',[2] preluând note diafane, subtile, atunci când rostea rugăciunile pe care le revela.[3] La sfârşitul fiecărei invocaţii, El repeta acest verset: ‹Fie departe de slava Domnului tău, Cel Atotglorios, ceea ce creaturile Sale pot spune despre El. Şi pacea fie cu Mesagerii Lui. Şi lauda fie cu Dumnezeu, Domnul tuturor făpturilor!›»[4]

«Apoi, el îmi adresă aceste cuvinte: ‹O, tu, cel care ai fost primul ce a crezut în Mine. Adevărat spun, Eu sunt Báb, Poarta lui Dumnezeu, iar tu eşti Bábu'l-Báb, poarta acelei Porţi. La început, optsprezece suflete trebuie să Mă accepte în mod spontan din proprie voinţă şi să recunoască adevărul Revelaţiei Mele. Fără a fi anunţaţi în vreun fel sau invitaţi, fiecare dintre aceştia trebuie să caute să Mă găsească. Iar când numărul lor va fi de ajuns, unul dintre ei va trebui neapărat să fie ales să Mă însoţească în pelerinajul Meu la Mecca şi Medina. Acolo îi voi oferi Mesajul lui Dumnezeu Sharíf-ului din Mecca. Apoi Mă voi întoarce la Kúfih, unde din nou, în Masjid-ul acelui oraş, voi demonstra Cauza Lui. Este de datoria ta să nu divulgi nici însoţitorilor tăi şi niciunui alt suflet ceea ce ai auzit şi ai văzut. În

[1] Citate din Qur'án.

[2] Comentariul lui Báb asupra Súrih-ului lui Iosif.

[3] „În prima din aceste cărţi, el era mai presus de orice pios şi mistic; în a doua, polemica şi dialectica ocupau un loc important, iar auditoriul său remarca plin de uimire că el descoperea, în capitolul Cărţii lui Dumnezeu pe care o alesese, sensuri noi pe care nimeni nu le remarcase până atunci şi în special faptul că extrăgea din ele doctrine şi învăţăminte cu totul neaşteptate. Nu te puteai sătura să admiri eleganţa şi frumuseţea stilului arab folosit în compoziţiile sale. Acestea au avut curând admiratori înflăcăraţi care nu se temeau să le prefere celor mai frumoase pasaje din Qur'án.” (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale”, p. 120).

[4] Qur'án, 37:180.

TOCUL FERESTREI ŞI UŞA ORIGINALE

TREPTELE CE DUC SPRE CAMERA DECLARAȚIEI

INTRAREA

IMAGINI ALE CASEI LUI BÁB DIN SHÍRÁZ UNDE ŞI-A DECLARAT MISIUNEA

Masjid-i-Ílkhání dedică-te rugăciunii şi propovăduirii. Şi Eu mă voi alătura acolo în rugăciunea rostită în comun. Fii cu băgare de seamă ca nu cumva purtarea ta faţă de Mine să trădeze secretul credinţei tale. Ar fi bine să continui să faci asta şi să păstrezi aceeaşi atitudine până la plecarea noastră spre Ḥijáz. De îndată ce vom porni, vom încredinţa fiecăruia dintre cele optsprezece suflete o misiune specială şi îi vom trimite să-şi îndeplinească sarcinile. Îi vom instrui să propovăduiască Cuvântul lui Dumnezeu şi să învioreze sufletele oamenilor.› Spunându-mi aceste cuvinte, El mă lăsă să plec din prezenţa Lui. Conducându-mă până la poarta casei, El mă încredinţă în grija lui Dumnezeu.»

«Această Revelaţie, ce veni asupra mea atât de neaşteptat şi de puternic, căzuse ca un trăsnet ce părea că îmi tulburase simţurile pentru o vreme.[1] Splendoarea ei orbitoare îmi întunecase vederea, iar forţa ei imensă mă copleşise. Fremătare, bucurie, înfiorare şi mirare răscoleau adâncurile sufletului meu. Dintre toate aceste emoţii cele mai puternice erau senzaţia de bucurie şi cea de putere, care parcă mă transformaseră. Cât de slab şi de neputincios, cât de abătut şi de timid mă simţisem înainte. Atunci nu puteam nici scrie, nici umbla, într-atât de tare îmi tremurau mâinile şi picioarele. Dar acum, cunoaşterea Revelaţiei Sale mi-a umplut fiinţa de entuziasm. Simţeam că am atâta curaj şi atâta putere încât, chiar dacă lumea întreagă cu toate popoarele şi căpeteniile ei s-ar fi ridicat împotriva mea, aş fi putut eu singur, fără frică, să le ţin piept. Universul părea doar o mână de ţărână în pumnul meu. Mi se părea că sunt întruparea Vocii lui Gabriel, chemând omenirea: ‹Deşteptaţi-vă, căci, iată, Lumina dimineţii a apărut. Ridicaţi-vă, căci Cauza Lui a fost revelată. Poarta îndurării Sale a fost

[1] „Se relatează în «Biḥáru'l-Anvár,» «'Aválim» şi «Yanbú'»" de Ṣádiq, fiul lui Muḥammad, că el ar fi rostit aceste cuvinte: «Cunoaşterea este cuprinsă în douăzeci şi şapte de litere. Tot ceea ce Profeţii au revelat sunt două litere din acestea. Nimeni până acum nu a cunoscut nimic mai mult decât aceste două litere. Dar când va veni Qá'im-ul, El va face ca restul de douăzeci şi cinci de litere să fie manifestate.» Reflectaţi la acestea: el a declarat Cunoaşterea ca fiind cuprinsă în douăzeci şi şapte de slove şi a considerat toţi Profeţii, de la Adam până la «Pecete», ca fiind Revelatorii a doar două litere dintre acestea şi ca fiind trimişi cu aceste două litere. El mai spune că Qá'im-ul va revela toate celelalte douăzeci şi cinci de litere rămase. Iată din aceste cuvinte cât de înaltă şi cât de măreaţă este poziţia Sa. Rangul Său depăşeşte rangul tuturor Profeţilor, iar Revelaţia Sa transcende percepţia şi înţelegerea tuturor celor aleşi." („Kitáb-i-Íqán", p. 205).

deschisă larg; intrați, o, popoare ale lumii. Căci Acela care v-a fost promis a venit!›»

«Într-o astfel de stare am părăsit casa Lui şi m-am alăturat fratelui şi nepotului meu. Un număr mare de discipoli ai lui Shaykh Aḥmad, care auziseră de sosirea mea, se adunaseră la Masjid-i-Ílkhání pentru a mă întâlni. Credincios indicațiilor Celui Îndrăgit, de curând găsit, am început imediat să duc la îndeplinire dorințele Lui. Pe măsură ce îmi organizam cursurile şi îmi spuneam rugăciunile, o mare de oameni începuse deja să se adune în jurul meu. Preoții şi oficialitățile orașului au venit şi ei să mă vadă. Cu toții se minunau de spiritul pe care îl revelau disertațiile mele, neştiind că Sursa din care curgea cunoaşterea mea nu era alta decât Acela a cărui sosire era aşteptată cu nerăbdare de majoritatea lor.»

«În acele zile fusesem chemat cu mai multe ocazii să Îl vizitez pe Báb. La vreme de noapte El trimitea pe acelaşi servitor etiopian la masjid, care îmi adresa invitația Lui plină de iubire. De fiecare dată când L-am vizitat, am petrecut întreaga noapte în prezența Sa. Treaz până în zori, stăteam la picioarele Lui, fascinat de farmecul rostirii Lui şi uitând de lume, de grijile şi de treburile ei. Cât de repede treceau acele ore. În zori plecam cu greu din prezența Lui. Cât de nerăbdător aşteptam în acele zile sosirea serii. Cu ce sentimente de tristețe şi regret vedeam cum apar zorile. Într-una dintre aceste vizite nocturne, Gazda mea îmi adresă aceste cuvinte: ‹Mâine vor sosi treisprezece dintre însoțitorii tăi. Fiecăruia oferă-i afecțiune în cel mai înalt grad. Nu îi lăsa singuri, căci ei şi-au dedicat viețile căutării Îndrăgitului lor. Roagă-te lui Dumnezeu ca El să le permită cu bunăvoință să păşească în siguranță pe acea cale, mai subțire ca un fir de păr şi mai ascuțită ca o sabie. Unii dintre ei, în ochii lui Dumnezeu, se vor număra printre discipolii Săi aleşi şi preferați. În ceea ce îi priveşte pe alții, ei vor alege calea de mijloc. Soarta celorlalți va rămâne pecetluită până la ceasul când tot ce este acum ascuns va fi manifestat.›»[1]

«În aceeaşi dimineață, la răsărit, curând după întoarcerea mea

[1] „Înțelegeți în acelaşi fel începutul manifestării Bayán-ului: timp de patruzeci de zile nimeni în afara slovei Sín nu a crezut în B. Doar încetul cu încetul Bismi'lláhu'l-Amna'u'l-Aqdas a îmbrăcat haina credinței, până când Unitatea Primordială s-a întregit. Priviți apoi cât de mult a sporit până azi." („Le Bayán Persan", vol. 4, p. 119).

de la casa lui Báb, Mullá ʻAlíy-i-Basṭámí, împreună cu un număr de însoṭitori, aşa cum mi se spusese, sosiră la Masjid-i-Ílkhání. Imediat am căutat să le asigur mijloacele necesare. Într-o noapte, la câteva zile după sosirea lor, Mullá ʻAlí, ca purtător de cuvânt al însoṭitorilor lui, a dat glas sentimentelor pe care nu le mai putea ţine ascunse. ‹Ştii prea bine›, a spus el, ‹cât de mare este încrederea noastră în tine. Îţi suntem atât de loiali încât, de vei pretinde că tu eşti Qá'im-ul promis noi toţi fără şovăire ne vom supune. Credincioşi chemării tale, ne-am părăsit căminele şi am pornit în căutarea Îndrăgitului promis. Tu ai fost primul care ne-a servit ca nobil exemplu. Am urmat calea parcursă de tine. Am hotărât să nu şovăim în strădania noastră până când nu găsim Obiectul căutărilor noastre. Am venit după tine până în acest loc, gata de a-l recunoaşte pe acela pe care tu îl vei accepta, cu speranţa de a ne găsi adăpost sub protecţia Lui şi de a trece cu bine prin tumultul şi agitaţia ce se vor produce în Ceasul din urmă. Cum se face că te vedem propovăduind oamenilor şi oficiind rugăciunile atât de liniştit. Dovezile de nelinişte şi aşteptare par să fi dispărut de pe chipul tău. Te rugăm fierbinte, spune-ne care este motivul, pentru ca şi noi să fim eliberaţi de starea de nelinişte şi îndoială în care ne aflăm.› ‹Însoţitorii tăi›, am observat eu cu blândeţe, ‹ar putea firesc pune pacea şi liniştea mea sufletească pe seama importanţei pe care se pare că am dobândit-o în acest oraş. Dar nu este nici pe departe aşa. Te asigur că lumea, cu tot fastul şi ispitele ei, nu-l va putea ademeni pe acest Ḥusayn din Bushrúyih de la Îndrăgitul lui. Încă de la începuturile călătoriei mele sacre în care am pornit, am jurat să pecetluiesc cu sângele meu propriul meu destin. De dragul Lui am primit cu bucurie ca viaţa mea să fie cufundată într-un ocean de încercări. Nu tânjesc după lucrurile acestei lumi. Râvnesc doar după bunul plac al Îndrăgitului meu. Focul ce străluceşte în mine nu va putea fi potolit decât atunci când îmi voi vărsa sângele pentru numele Lui. Roagă-l pe Dumnezeu să îţi îngăduie să fii martorul acelei zile. Nu le-a trecut oare însoţitorilor tăi prin minte că, mulţumită intensităţii dorinţei şi strădaniei sale neobosite, în mila Sa infinită, Dumnezeu a consfinţit cu generozitate să deschidă în faţa lui Mullá Ḥusayn Poarta mărinimiei Sale şi, în baza înţelepciunii Lui nemăsurate, dorind să ascundă acest lucru, l-a îndemnat să aibă astfel de îndeletniciri?› Aceste cuvinte tul-

burară sufletul lui Mullá ʻAlí. El înțelese pe dată semnificația lor. Cu ochii înlăcrimați el mă imploră să îi dezvălui identitatea Aceluia care îmi transforma agitația în pace, iar neliniștea mea în certitudine. ‹Te implor,› stărui el, ‹să transferi asupra mea o parte a băuturii sfinte pe care Mâna milosteniei ți-a oferit-o să o sorbi, pentru că fără îndoială îmi va potoli setea şi îmi va alina dorul din inima mea.› ‹Nu mă implora›, i-am răspuns eu, ‹să îți acord această favoare. Pune-ți încrederea în El, pentru că El îți va îndrepta fără îndoială paşii şi va domoli tumultul din inima ta.›»”

Mullá ʻAlí se grăbi la însoțitorii săi şi îi informă despre natura conversației sale cu Mullá Ḥusayn. Înflăcărați de focul pe care relatarea asupra acelei conversații îl stârni în inimile lor, ei se împrăştiară pe dată şi, căutând izolarea încăperilor lor, implorară, prin post şi rugăciune, eliberarea grabnică de vălul ce stătea între ei şi recunoaşterea Îndrăgitului lor. Rămânând treji, ei se rugau astfel: „O, Doamne, Dumnezeul nostru! Noi doar pe Tine te preamărim şi doar spre Tine strigăm pentru ajutor. Te implorăm, călăuzeşte-ne pe Calea cea dreaptă, o, Doamne Dumnezeul nostru! Împlineşte ceea ce Ne-ai promis prin Apostolii Tăi şi nu ne face de ruşine în Ziua Învierii. Cu adevărat, Tu nu îți vei încălca promisiunea.”

În a treia noapte de izolare, cufundat în rugăciune, Mullá ʻAlíy-i-Basṭámí a avut o viziune. În fața lui a apărut o lumină şi, iată! Acea lumină se îndepărta de el. Atras de splendoarea ei, el a urmat-o, până când în cele din urmă aceasta l-a condus la Îndrăgitul lui promis. Chiar la aceeaşi oră, în toiul nopții, el se ridică şi triumfând de bucurie şi radiind de fericire, deschise uşa camerei şi se îndreptă spre Mullá Ḥusayn. El se aruncă în brațele însoțitorului său venerat. Mullá Ḥusayn îl îmbrățişă cu multă iubire şi spuse: „Lăudat fie Dumnezeu care ne-a călăuzit până aici. Nu am fi fost călăuziți, de nu ar fi fost Dumnezeu să ne îndrume!”

În acea dimineață, la revărsatul zorilor, Mullá Ḥusayn, urmat de Mullá ʻAlí se îndreptară spre locuința lui Báb. La intrarea casei Sale ei întâlniră pe fidelul servitor etiopian, care imediat îi recunoscu şi le dădu binețe cu aceste cuvinte: „Înainte de revărsatul zorilor am fost chemat în prezența Stăpânului, care mi-a spus să deschid poarta casei şi să stau în aşteptare în prag. «Doi oaspeți», spuse El, «vor

sosi dimineața devreme. Transmite-le din partea Mea un călduros bun venit. Spune-le din partea Mea: ‹Intrați în casă în numele Domnului.›»”

Prima întrevedere a lui Mullá ʻAlí cu Báb, care fusese similară cu prima întrevedere a lui Mullá Ḥusayn, a fost diferită doar prin aceea că, în timp ce la prima întâlnire dovezile şi mărturiile misiunii lui Báb fuseseră atent examinate şi dezvoltate, în cadrul acestei întâlniri toate argumentele au fost lăsate de o parte şi nu domnea decât un spirit de intensă adorație şi de prietenie apropiată şi înflăcărată. Întreaga încăpere părea să fi fost însuflețită de acea putere celestă ce emana din rostirea Lui inspirată. Întreaga odaie părea să vibreze de această mărturisire: „Cu adevărat, cu adevărat, zorii unei noi Zile au sosit. Cel promis şi-a aşezat jilțul în inimile oamenilor. În mâna Lui El ține cupa mistică, pocalul nemuririi. Binecuvântați sunt cei ce beau din ea!”

Fiecare dintre cei doisprezece tovarăşi ai lui Mullá ʻAlí, când le-a venit rândul şi fără niciun ajutor din afară, l-au căutat şi l-au găsit pe Îndrăgitul lor. Unii în somn, alții în stare de veghe, unii în rugăciune, iar alții, chiar în momentele lor de contemplație, au trăit lumina acestei Revelații Divine şi au fost conduşi spre a-i recunoaşte slava. În acelaşi fel ca şi Mullá ʻAlí, aceştia, împreună cu alții, însoțiți de Mullá Ḥusayn au intrat în prezența lui Báb şi au fost declarați „Slovele Celui Viu”. Şaptesprezece Slove au fost treptat adăugate în Tableta păstrată a lui Dumnezeu şi au fost numiți Apostolii aleşi ai lui Báb, miniştrii Credinței Sale şi propagatorii luminii Lui.

Într-o noapte, în timpul conversației Lui cu Mullá Ḥusayn, Báb rosti aceste cuvinte: „Şaptesprezece Slove s-au înrolat până acum sub stindardul Credinței lui Dumnezeu. Mai este nevoie de una pentru ca numărul lor să fie complet. Aceste Slove ale Celui Viu se vor ridica pentru a proclama Cauza Mea şi pentru a pune bazele Credinței Mele. Mâine noapte ultima Slovă va sosi şi va desăvârşi numărul discipolilor Mei aleşi.” A doua zi, la ceas de seară, în timp ce Báb însoțit de Mullá Ḥusayn se reîntorceau la casa Lui, a apărut un tânăr cu aspect neîngrijit şi prăfuit de pe urma călătoriei. S-a apropiat de Mullá Ḥusayn, l-a îmbrățişat şi l-a întrebat dacă îşi atinsese țelul. Mullá Ḥusayn a încercat mai întâi să-i tempereze starea de agitație, sfătuindu-l pe moment să se odihnească cu promisiunea de a-l lămuri ulterior. Cu

toate acestea, acel tânăr refuză să îi urmeze sfatul. Cu privirea ațintită spre Báb el i s-a adresat lui Mullá Ḥusayn: „De ce vrei să Îl ascunzi de mine? Îl pot recunoaşte după felul în care păşeşte. Mărturisesc cu încredere că nimeni în afara Lui, fie el de la Răsărit sau de la Apus, nu poate pretinde că este Adevărul. Nimeni altul nu poate manifesta puterea şi măreția care radiază din Această persoană sfântă." Mullá Ḥusayn se miră la auzul acestor cuvinte. Cu toate acestea, el se rugă să fie scuzat şi îl sfătui să îşi stăpânească sentimentele până când el va putea să-i relateze adevărul. Lăsându-l acolo, el se grăbi să I se alăture lui Báb şi Îl informă de conversația purtată cu acel tânăr. „Nu fi surprins", spuse Báb, „de purtarea lui neobişnuită. În lumea spiritului Noi am comunicat cu acest tânăr. Îl cunoaştem deja. Într-adevăr îi aşteptam sosirea. Du-te la el şi adu-l imediat în prezența Noastră." Lui Mullá Ḥusayn i se amintiră cuvintele lui Báb din acest enunț tradițional: „În ultima Zi, Oamenii Nevăzutului, pe aripile spiritului, vor cuprinde imensitatea pământului şi vor intra în prezența promisului Qá'im şi vor căuta la El taina ce le va rezolva problemele şi le va înlătura nelămuririle."

Deşi îndepărtate fizic, aceste suflete eroice sunt în permanentă comuniune cu Îndrăgitul lor, iau parte la darul rostirilor Lui şi împărtăşesc privilegiul suprem al tovărăşiei Sale. Altfel cum ar fi putut avea cunoştință despre Báb, Shaykh Aḥmad şi Siyyid Káẓim. Cum ar fi putut ei înțelege semnificația tainei ascunse în El? Cum ar fi putut Báb Însuşi, cum ar fi putut Quddús, preaiubitul Lui discipol, să scrie în astfel de termeni, dacă nu ar fi fost legătura mistică a spiritului ce le lega sufletele? Nu era Báb, în zilele timpurii ale Misiunii Sale, Cel care făcea aluzie în primele pasaje din Qayyúmu'l-Asmá', în comentariul Său despre Súrih-ul lui Iosif, la gloria şi semnificația Revelației lui Bahá'u'lláh? Nu era scopul Lui, prin sublinierea ingratitudinii şi răutății care au caracterizat tratamentul oferit lui Iosif de frații săi, de a prezice ceea ce Bahá'u'lláh era destinat să sufere din partea fraților şi a rudelor Sale? Nu era oare Quddús, deşi asediat în fortul de la Shaykh Ṭabarsí de batalioanele şi sub focul unui inamic neobosit, angajat, atât ziua cât şi la vreme de noapte, în desăvârşirea elogiului lui adus lui Bahá'u'lláh – acel comentariu nemuritor asupra lui Sád din Ṣamad care deja ajunsese la cinci sute de mii de versete? Fieca-

re verset din Qayyúmu'l-Asmá', fiecare cuvânt al comentariului mai sus menţionat al lui Quddús, dacă ar fi analizat obiectiv, ar aduce mărturie elocventă asupra acestui adevăr.

Acceptarea de către Quddús a adevărului Revelaţiei lui Báb încheie cercul numărului discipolilor Lui aleşi. Quddús, al cărui nume era Muḥammad-'Alí, era, din partea mamei, un descendent direct al lui

IMAGINI ALE BĂII PUBLICE DIN SHÍRÁZ, UNDE BÁB MERGEA ÎN COPILĂRIE

Imám Ḥasan, nepotul Profetului Muḥammad.[1] Se născuse în Bár-furúsh, în provincia Mázindarán. Se spunea despre cei care asistau la disertaţiile lui Siyyid Káẓim că în ultimii ani de viaţă ai Siyyid-ului,

[1] Tatăl lui Quddús, după „Kashfu'l-Ghiṭá' ", murise cu câţiva ani înainte de Manifestarea lui Báb. La vremea morţii tatălui său, Quddús era încă un băiat ce studia în Mashhad în şcoala lui Mírzá Ja'far. (p. 227, nota 1).

Quddús se înscrisese ca unul dintre discipolii acestuia. Ajungea întotdeauna ultimul şi mereu ocupa cel mai umil loc din întâlnire. Era primul care pleca înainte de a fi trase concluziile fiecărei întâlniri. Tăcerea pe care o păstra şi modestia comportamentului său îl distingeau de restul tovarăşilor lui. Siyyid Káẓim a fost auzit des remarcând că anumiți discipoli ai lui, deşi ocupă cel mai modest loc şi nu vorbesc niciodată, au cu toate acestea un rang atât de înalt în ochii lui Dumnezeu încât el însuşi se simțea nedemn de a ocupa chiar şi locul servitorilor pentru ei. Discipolii lui, deşi observaseră umilința lui Quddús şi erau conştienți de caracterul exemplar al comportamentului lui, nu cunoşteau scopul lui Siyyid Káẓim. Când Quddús sosi în Shíráz şi îmbrățişă Credința declarată de Báb, el avea doar douăzeci şi doi de ani. Deşi tânăr, el a făcut dovada acelui curaj fără margini şi a credinței pe care niciunul dintre discipolii învățătorului său nu le putea depăşi. El a ilustrat, prin viața şi martiriul lui, adevărul acestei rânduieli: „Oricine Mă caută, Mă va găsi. Oricine Mă găseşte, va fi atras înspre Mine. Oricine se apropie de Mine, Mă va iubi. Oricine Mă iubeşte, şi Eu îl voi iubi. Acela care este iubit de Mine, va fi ucis. Pentru acela care este ucis de Mine, răsplata lui voi fi Eu Însumi."

Báb, al cărui nume era Siyyid ʻAlí-Muḥammad[1], se născuse în oraşul Shíráz, în prima zi a lunii Muḥarram, în anul 1235 A.H.[2] Aparținea unei case care era renumită pentru noblețea ei şi care îşi avea originile în Muḥammad Însuşi. Data naşterii Lui confirmă adevărul profeției atribuite tradițional lui Imám ʻAlí: „Sunt cu doi ani mai tânăr decât Domnul meu." Trecuseră douăzeci şi cinci de ani, patru luni şi patru zile de la data naşterii lui la declararea Misiunii Sale. În copilăria timpurie El îşi pierdu tatăl, pe Siyyid Muḥammad-Riḍá,[3] un om ce era cunoscut în întreaga provincie Fárs pentru evlavia şi virtutea lui şi era mult stimat şi respectat. Atât tatăl cât şi mama Lui erau des-

[1] El este cunoscut şi după următoarele apelative:

Siyyid-i-Dhikr	Ṭalʻat-i-Aʻlá	Siyyid-i-Báb
ʻAbdu'dh-Dhikr	Ḥaḍrat-i-Aʻlá	
Bábu'lláh	Rabb-i-Aʻlá	
Nuqṭiy-i-Úlá	Nuqṭiy-i-Bayán	

[2] 20 octombrie, 1819 A.D.

[3] Conform lui Mírzá Abu'l-Faḍl (manuscris asupra istoriei Cauzei, p. 3), Báb era abia un prunc şi nu fusese încă înțărcat când s-a stins tatăl Lui.

RUINELE ŞCOLII QAHVIYIH-AWLÍYÁ FRECVENTATĂ DE BÁB ÎN SHÍRÁZ

POARTA DE INTRARE A ŞCOLII QAHVIYIH-AWLÍYÁ

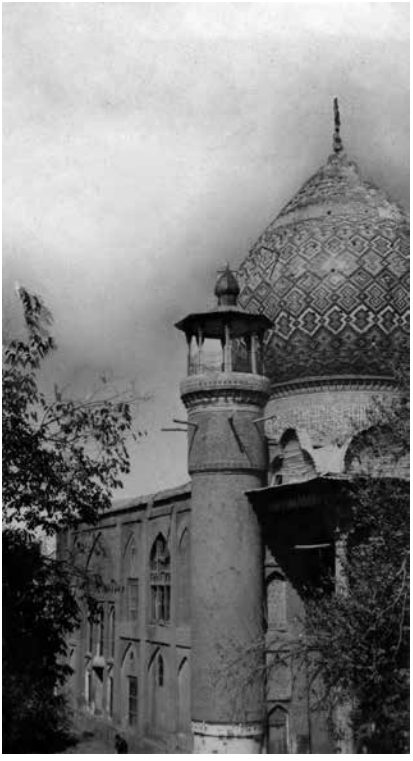

COPACUL CE MARCHEAZĂ LOCUL DE VECI AL PRUNCULUI LUI BÁB ÎN BÁBÍ-DUKHTARÁN, SHÍRÁZ

MORMÂNTUL SOȚIEI LUI BÁB ÎN SHÁH-CHIRÁGH, SHÍRÁZ

cendenți ai Profetului, amândoi erau iubiți și respectați de oameni. A fost crescut de unchiul Lui din partea mamei, Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí, un martir al Credinței, care, pe când El era încă un copil, îl dădu în grija unui învățător numit Shaykh ʻÁbid.[1] Báb, deși nu avea înclinație spre studiu, se supuse dorinței și indicațiilor unchiului Său.

Shaykh ʻÁbid, cunoscut învățăceilor lui sub numele de Shaykhuná, era un om evlavios și învățat. El fusese discipolul lui Shaykh Aḥmad, dar și al lui Siyyid Káẓim. „Într-o zi", povestește el, „i-am cerut lui Báb să recite cuvintele de început ale Qur'án-ului: «Bismi'lláhi'r-Raḥmáni'r-Raḥím[2].» El a ezitat, motivând că nu putea în niciun fel îndrăzni să pronunțe acele cuvinte dacă nu i se spune ce înseamnă ele. M-am prefăcut că nu cunosc înțelesul lor. «Eu știu ce înseamnă aceste cuvinte», a observat elevul meu, «și cu permisiunea dumneavoastră le voi explica.» El a vorbit cu atâta cunoaștere și fluență că am fost profund surprins. El a explicat înțelesul cuvintelor «Alláh», «Raḥmán» și «Raḥím» în termeni pe care eu nu-i auzisem sau citisem până atunci. Dulceața rostirii Lui îmi este încă vie în memorie. M-am simțit obligat să Îl duc înapoi la unchiul Lui și să predau Comoara ce îmi fusese încredințată spre grijă. Eram decis să îi spun cât de nedemn mă simțeam eu de a educa un copil atât de remarcabil. L-am găsit pe unchiul Lui singur în birou. «M-am gândit să ți-L aduc înapoi», am spus eu, «și să Îl încredințez protecției tale atente. El nu trebuie privit ca un simplu copil, pentru că în El eu pot deja desluși dovezile acelei puteri misterioase pe care doar Revelația lui Ṣáḥibu'z-Zamán[3] o poate revela. Este de datoria ta să Îl înconjori cu cea mai mare atenție. Ține-L în casa ta pentru că El, cu adevărat, nu are nevoie de învățători ca mine.» Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí L-a dojenit aspru pe Báb. «Ai uitat ce ți-am spus eu?» a zis el. «Nu Te-am povățuit eu deja să iei exemplu de la colegii Tăi, să nu vorbești și să asculți cu atenție fiecare cuvânt rostit de învățătorul Tău?» Ob-

[1] Conform lui Mírzá Abu'l-Faḍl (manuscris, p. 41), Báb avea șase sau șapte ani când s-a dus la școala lui Shaykh ʻÁbid. Școala era cunoscută sub numele de „Qahviyih-Awlíyá". Báb a rămas cinci ani la acea școală, unde a primit cunoștințe elementare de persană. În prima zi a lunii Rabí'u'l-Avval, în anul 1257 A.H., El a plecat spre Najaf și Karbilá, întorcându-se șapte luni mai târziu în provincia natală Fárs.

[2] În numele lui Dumnezeu, Cel Plin de Compasiune, Cel Milostiv.

[3] „Domnul Vremurilor", unul din titlurile promisului Qá'im.

ţinând promisiunea Lui de a respecta întocmai instrucţiunile sale, el L-a rugat pe Báb să se întoarcă la şcoală. Cu toate acestea, sufletul acelui copil nu putea fi îngrădit de admonestările dure ale unchiului Său. Nicio formă de disciplină nu putea opri curgerea cunoaşterii Lui intuitive. Zi după zi, El continua să manifeste atâtea dovezi remarcabile de înţelepciune supraomenească, încât nu am cuvinte să le povestesc pe toate." Într-un final, unchiul Lui a fost înduplecat să Îl ia de la şcoala lui Shaykh ʻÁbid şi să Îl ţină pe lângă el la îndeletnicirile lui.[1] Şi acolo El a manifestat semnele unei puteri şi măreţii pe care puţini o puteau egala sau concura.

Câţiva ani mai târziu,[2] Báb s-a căsătorit cu sora lui Mírzá Siyyid Ḥasan şi Mírzá Abu'l-Qásim.[3] Copilul care s-a născut în urma acestei căsătorii a fost numit Aḥmad.[4] El a murit în anul 1259 A.H.[5],

[1] Conform relatării lui Ḥájí Muʻínu's-Salţanih (p. 37), la vârsta de douăzeci de ani Báb a preluat conducerea independentă a afacerilor Sale. „Orfan de mic, el a fost plasat sub tutela unchiului său după mamă, Áqá Siyyid ʻAlí şi se îndeletnicea, sub îndrumarea lui, cu aceeaşi meserie ca şi tatăl său (adică cu micul negoţ)." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 189).

[2] Potrivit povestirii lui Ḥájí Mu'ínu-Salţanih (p. 37), căsătoria lui Báb a avut loc când El avea douăzeci şi doi de ani.

[3] Báb se referă la ea în comentariul Lui asupra Súrih-ului lui Iosif (Súrih Qarábat). Iată traducerea acestui pasaj făcută de Nicolas: „Cu adevărat! M-am logodit pe tronul lui Dumnezeu cu Ṣárá, adică cu cea îndrăgită. Căci cuvântul Îndrăgită vine de la Îndrăgit (Cel Îndrăgit este Muḥammad. Acest lucru înseamnă că Ṣárá era o Siyyid). Cu adevărat, i-am luat drept martori ai acestei logodne pe îngerii cerului şi pe locuitorii Paradisului. Află că bunăvoinţa Sublimului Dhikr este mare, o, tu Îndrăgită! Căci este bunăvoinţa care vine de la Dumnezeu, Cel Îndrăgit! Tu nu eşti asemenea celorlalte femei, dacă I te supui lui Dumnezeu în privinţa Sublimului Dhikr! Preţuieşte marele adevăr al Sublimei Rostiri şi mândreşte-te că te aşezi alături de prietenul Preferat de Dumnezeu cel preaînalt! Sigur slava ta vine de la Dumnezeu, Cel Înţelept. Fii răbdătoare în rânduiala ce vine de la Dumnezeu în privinţa lui Báb şi a familiei sale. Şi cu adevărat, fiul tău Aḥmad are un adăpost în Paradisul binecuvântat, lângă măreaţa Fáţimih." (Prefaţă la „Le Bayán Persan", A. L. M. Nicolas, vol. 2, p. 10-11). „Văduva lui Báb a supravieţuit până în anul 1300 A.H. (1882-1883)." (*Journal of the Royal Asiatic Society*, 1889, art. 12, p. 993). Amândoi erau fiii lui Mírzá ʻAlí, care era unchiul patern al mamei lui Báb. Mírzá Muḥsin şi Mírzá Hádí, fiul şi respectiv nepotul lui Mírzá Siyyid Ḥasan şi Mírzá Abu'l-Qásim, au devenit ginerii lui ʻAbdu'l-Bahá.

[4] Báb face aluzie la fiul Lui în comentariul Său asupra Súrih-ului lui Iosif. Următoarele rânduri sunt în traducerea lui A. L. M. Nicolas: „Cu adevărat, fiul tău Aḥmad şi-a găsit adăpost în Paradisul binecuvântat, lângă măreaţa Fáţimih." (Súrih Qarábat). „Slavă lui Dumnezeu, care, cu adevărat, i-a dat Bucuriei Ochilor în tinereţea ei un copil cu numele de Aḥmad. Şi cu adevărat, pe acest copil noi l-am înălţat la Dumnezeu!" (Súrih ʻAbd). (Prefaţă la „Le Bayán Persan", A. L. M. Nicolas, vol.2, p. 11).

[5] 1843 A.D.

anul dinaintea declarării Credinței de către Báb. Tatăl nu a jelit pierderea lui. La moartea lui El a rostit aceste cuvinte: „O, Dumnezeule, Dumnezeul meu! Dacă Mi s-ar fi dat o mie de Ishmaeli Mie, acestui Avraam al Tău, aș fi putut să ți-i ofer, pe fiecare dintre ei, Ție, ca sacrificiu plin de iubire. O, Îndrăgitul meu, Dorința inimii mele! Sacrificiul acestui Aḥmad pe care servitorul Tău 'Alí-Muḥammad l-a oferit pe altarul iubirii Tale nu este de ajuns pentru a domoli flacăra dorinței ce arde în inima Lui. Până când El nu își va jertfi propria inimă la picioarele Tale, până când întreg trupul Său nu va fi căzut victima celei mai crude tiranii pe calea Ta, până când pieptul Lui nu va fi ținta nenumăratelor săgeți de dragul Tău, nu se va liniști tumultul din sufletul Său. O, Dumnezeul meu, unica mea Dorință! Fă ca sacrificiul fiului Meu, a singurului Meu fiu, să fie primit de Tine. Fă ca el să fie preludiul propriului Meu sacrificiu, a întregii Mele făpturi pe calea bunului Tău plac. Înveșmântează cu harul Tău sângele vieții Mele pe care tânjesc să îl vărs în calea Ta. Fă ca el să ude și să hrănească semințele Credinței Tale. Dăruiește-i puterea Ta cerească pentru ca această sămânță tânără a lui Dumnezeu să germineze curând în inimile oamenilor, ca ea să înflorească și să prospere, ca ea să crească și să devină un copac puternic, la umbra căruia să se adune toate popoarele și neamurile pământului. Răspunde rugii Mele, o, Doamne și împlinește cea mai arzătoare dorință a Mea. Tu ești, cu adevărat, Cel Atotputernic, Cel Atotdarnic."[1]

Zilele pe care Báb le dedicase activităților negustorești au fost în mare parte petrecute în Búshihr.[2] Căldura toridă a verii nu L-a

[1] „El a părăsit Shíráz-ul pentru Búshihr la vârsta de șaptesprezece ani și a rămas acolo timp de cinci ani, ocupându-se de treburi negustorești. În această perioadă, datorită integrității și evlaviei sale, a câștigat stima tuturor negustorilor cu care a intrat în contact. Acorda o deosebită atenție îndatoririlor lui religioase și aloca mari sume de bani în scopuri caritabile. Odată i-a dat 70 de túmáni (aproximativ 22 de lire sterline) unui vecin sărac." (Anexa 2 la „Táríkh-i-Jadíd: Ḥájí Mírzá Jání's History", p. 343-344).

[2] „El era deja predispus la meditație și înclinat să fie tăcut, în vreme ce chipul său frumos, strălucirea privirii sale, alături de mina lui umilă și contemplativă atrăgeau încă de timpuriu atenția concetățenilor săi. Deși foarte tânăr, el simțea o atracție de nestăvilit față de chestiunile religioase, căci de abia împlinise vârsta de 19 ani când a scris prima lucrare, «risáliy-i-Fiqhíyyih»; lucrarea revelează o adevărată pietate și efuziune islamică, ce păreau a-i prevesti un viitor strălucit în cadrul ortodoxiei Shí'ite. Se presupune că această lucrare ar fi fost scrisă la Búshihr, unde fusese trimis de către unchiul Său, la vârsta de 18-19 ani să se ocupe de afacerile sale." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb," p. 189-190).

împiedicat să aloce în fiecare vineri mai multe ceasuri rugăciunilor neîntrerupte pe acoperişul casei Lui. Deşi în bătaia razelor necruțătoare ale soarelui din miezul zilei, El, întorcându-Şi inima spre Îndrăgitul Lui, continua să intre în comuniune cu El, fără să-i pese de tăria căldurii şi uitând complet de lumea din jurul Său. Din zorii zilei până la răsăritul soarelui şi din miezul zilei până târziu după-amiază, El îşi

FACSIMIL CU SCRISUL DE MÂNĂ AL LUI ȚÁHIRIH

dedica timpul meditației şi adorației pioase. Întorcându-Şi privirea către nord, în direcția Țihrán-ului, la fiecare început de zi, El saluta, cu inima debordând de iubire şi bucurie, soarele ce răsărea, care reprezenta pentru El un semn şi un simbol al acelui Luceafăr al Adevărului ce urma să răsară curând deasupra lumii. Precum un îndrăgostit ce contemplă chipul iubitei sale, El îşi ațintea privirea cu statornicie şi cu

dor asupra astrului de pe cer. Părea că se adresează, într-un limbaj mistic, acelui astru strălucitor şi îi încredinţa mesajul Lui de dor şi de iubire pentru Îndrăgitul Lui ascuns. Cu asemenea revărsări de încântare întâmpina El razele lui, iar nesăbuiţii şi ignoranţii din jurul Lui credeau că El era îndrăgostit de soarele în sine.[1]

L-am auzit pe Ḥájí Siyyid Javád-i-Karbilá'í[2] povestind următoarele: „Pe când călătoream spre India, am trecut prin Búshihr. Deoarece îl cunoşteam deja pe Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí, am putut să îl întâlnesc pe Báb cu mai multe ocazii. De fiecare dată când L-am întâlnit, L-am găsit într-o asemenea stare de smerenie şi umilinţă pe care cuvintele mele nu o pot descrie. Privirea Lui plecată în jos, politeţea Lui nemăsurată şi expresia senină a chipului Său au lăsat o impresie de neşters în sufletul meu.[3] I-am auzit deseori pe cei care erau în tovărăşia Lui aducând mărturie despre puritatea caracterului Său, despre farmecul purtării Sale, despre înalta Sa integritate şi despre devotamentul Său extrem faţă de Dumnezeu.[4] Un anume om i-a lăsat în grijă un bun, rugându-L să-l vândă la un anumit preţ. Când Báb i-a trimis omului valoarea acelui obiect, omul a constatat că suma care-i fusese oferită o

[1] În societate discuta mai bucuros cu savanţii ori asculta poveştile călătorilor care se adunau în acest oraş comercial; de aceea, era de regulă socotit unul dintre adepţii Ţaríqat-ului, foarte respectaţi de către oameni." (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 335).

[2] „Kashfu'l-Ghiṭá' " oferă următoarele detalii cu privire la această remarcabilă persoană: „Ḥájí Siyyid Javád însuşi m-a informat că locuia la Karbilá, că verii lui erau unii dintre cei mai cunoscuţi 'ulamá şi doctori în drept din acel oraş şi că aparţineau sectei Ithná-'Asharí a Islám-ului Shí'ah. În tinereţe el îl întâlnise pe Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í, dar nu fusese niciodată considerat un discipol al acestuia. Totuşi, el era un discipol declarat şi un partizan al lui Siyyid Káẓim şi se număra printre adepţii lui cei mai de seamă. L-a întâlnit pe Báb în Shíráz, cu mult înainte de Manifestarea acestuia din urmă. El Îl văzuse în mai multe rânduri, pe când Báb avea doar opt sau nouă ani, în casa unchiului Său dinspre mamă. Mai apoi L-a întâlnit în Búshihr şi a locuit pentru aproximativ şase luni în acelaşi khán în care locuiau Báb şi unchiul Lui din partea mamei. Mullá 'Alíy-i-Basṭámí, una dintre Slovele Celui Viu, i-a adus la cunoştinţă Mesajul lui Báb când se afla în Karbilá, de unde a plecat spre Shíráz pentru a obţine mai multe amănunte despre natura Revelaţiei Lui." (p. 55-57).

[3] „Báb era dăruit cu o înfăţişare blândă şi binevoitoare, manierele sale erau stăpânite şi demne, elocinţa lui era impresionantă şi scria repede şi bine." (Lady Sheil, „Glimpses of Life and Manners in Persia", p. 178).

[4] „Închis în sine, mereu preocupat de practicile religioase, de o simplitate extremă de caracter, de o delicateţe fascinantă şi reliefând aceste daruri prin tinereţea şi prin minunatul farmec al chipului său, el atrăgea în jurul lui mulţi oameni educaţi. Începuse astfel să se discute despre ştiinţa sa şi despre elocinţa pătrunzătoare a discursurilor sale. Nu deschidea gura (ne asigură oamenii care l-au cunoscut) fără să nu mişte adâncurile sufletului. În plus,

depăşea cu mult pe aceea cerută de acesta. I-a scris imediat lui Báb, rugându-L să-i explice motivul. Báb i-a răspuns: «Ceea ce v-am trimis vi se cuvinte pe de-a-ntregul. Nicio centimă nu este în plus faţă de ce este pe drept al dumneavoastră. A fost un timp în care acel bun încredinţat Mie atinsese această valoare. Nereuşind să îl vând la acel preţ, simt acum că este de datoria Mea să vă ofer acea sumă întreagă.» Oricât de mult acel client a insistat să primească înapoi banii în plus, Báb a continuat să refuze acest lucru.

„Cu câtă grijă asiduă participa El la acele întâlniri în care virtuţile lui Siyyidu'sh-Shuhadá', Imám Ḥusayn, erau dezvăluite! Cu câtă atenţie asculta El cântarea elogiilor! Câtă tandreţe şi devotament arăta El în acele scene de lamentaţie şi rugăciune! Lacrimi şiroiau din ochii Lui, iar buzele Lui tremurânde murmurau cuvinte de rugă şi laudă. Cât de copleşitoare era demnitatea Lui, cât de blânde sentimentele pe care înfăţişarea Lui le inspira!"

În ceea ce priveşte pe aceia al căror privilegiu suprem a fost înscrierea lor de către Báb în Cartea Revelaţiei Lui drept Slovele Celui Viu, alese de El, acestea sunt numele lor:

Mullá Ḥusayn-i-Bushrú'í,
Muḥammad-Ḥasan, fratele lui,
Muḥammad-Báqir, nepotul lui,
Mullá 'Alíy-i-Basṭámí,
Mullá Khudá-Bakhsh-i-Qúchání, mai târziu numit Mullá 'Alí,
Mullá Ḥasan-i-Bajistání,
Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí,
Mírzá Muḥammad Rawḍih-Kḥán-i-Yazdí,
Sa'íd-i-Hindí,
Mullá Maḥmúd-i-Khu'í,
Mullá Jalíl-i-Urúmí,
Mullá Aḥmad-i-Ibdál-i-Marághi'í,

exprimându-se cu o veneraţie profundă la adresa Profetului, a Imám-ilor şi a pioşilor lor însoţitori, el îi fermeca pe ortodocşii rigizi, după cum în conversaţii mai intime, spiritele înflăcărate şi neliniştite se bucurau că nu găseau în el acea rigiditate în exprimarea opiniilor consacrate care i-ar fi plictisit. Din contră, conversaţia sa le deschidea toate acele orizonturi infinite, variate, colorate, misterioase, cu umbre sparte ici-colo de pete de o lumină orbitoare, care-i aducea pe oamenii plini de imaginaţie din Persia într-o stare de extaz." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 118).

Mullá Báqir-i-Tabrízí,
Mullá Yúsif-i-Ardibílí,
Mírzá Hádí, fiul lui Mullá ‘Abdu’l-Vahháb-i-Qazvíní,
Mírzá Muḥammad-‘Alíy-i-Qazvíní,[1]
Ṭáhirih,[2]
Quddús.

Toţi aceştia, singura excepţie fiind Ṭáhirih, au intrat în prezenţa lui Báb şi au fost personal învestiţi de către El cu distincţia acestui rang. Ea a fost cea care, aflând de planurile de plecare ale soţului surorii ei, Mírzá Muḥammad-‘Alí, din Qazvín, i-a încredinţat acestuia o scrisoare sigilată, cerându-i să o înmâneze Celui promis, despre care ea spunea că îl va întâlni cu siguranţă în decursul călătoriei lui. „Spune-I

[1] După Samandar, care a fost unul dintre primii credincioşi din Qazvín (manuscris, p. 15), sora lui Ṭáhirih, Marḍíyyih, era soţia lui Mírzá Muḥammad-‘Alí, care a fost una dintre Slovele Celui Viu şi care a fost martirizat la Shaykh Ṭabarsí. Se pare că Marḍíyyih a recunoscut şi îmbrăţişat Mesajul lui Báb (p. 5). Mírzá Muḥammad-‘Alí era fiul lui Ḥájí Mullá ‘Abdu’l-Vahháb, căruia Báb îi adresase o Tabletă când s-a aflat în vecinătatea oraşului Qazvín.

[2] Conform lucrării „Memorials of the Faithful” (p. 291-298), Ṭáhirih a avut doi fii şi o fiică, niciunul dintre ei nerecunoscând adevărul Credinţei. Ea poseda un grad atât de ridicat de cunoştinţe şi calităţi, încât tatăl ei, Ḥájí Mullá Ṣáliḥ, îşi exprimase deseori regretul în următorii termeni: „De-ar fi fost băiat, numai el mi-ar fi luminat casa şi m-ar fi moştenit!” Ea s-a familiarizat cu scrierile lui Shaykh Aḥmad în timp ce locuia în casa verişorului ei, Mullá Javád, din a cărui bibliotecă împrumutase aceste cărţi şi le luase cu ea acasă. Tatăl ei se împotrivise cu tărie faptelor ei şi într-o discuţie aprinsă cu ea, el a denunţat şi criticat învăţăturile lui Shaykh Aḥmad. Ṭáhirih a refuzat să urmeze sfaturile tatălui ei, iniţiind o corespondenţă secretă cu Siyyid Káẓim, care i-a acordat numele „Qurratu’l-‘Ayn”. Titlul de „Ṭáhirih” i-a fost atribuit pentru prima dată pe când se afla în Badasht şi a fost mai apoi aprobat de Báb. De la Qazvín ea a plecat spre Karbilá, sperând să îl întâlnească pe Siyyid Káẓim, dar a ajuns prea târziu, căci Siyyid Káẓim trecuse în cealaltă lume cu zece zile înainte de sosirea ei. S-a alăturat tovarăşilor răposatului, petrecându-şi timpul în rugăciune şi meditaţie, aşteptând cu nerăbdare sosirea Celui a cărui apariţie o prevestise Siyyid Káẓim. Pe când se afla în acel oraş, ea a avut un vis. Un tânăr, un Siyyid, purtând o mantie neagră şi un turban verde i s-a arătat din ceruri, recitând cu braţele ridicate anumite versete, din care şi-a notat şi ea unul în caietul ei. S-a trezit din vis profund impresionată de această stranie întâmplare. Când, mai târziu, o copie a „Aḥsanu’l-Qiṣaṣ”, comentariul lui Báb despre Súrih-ul lui Iosif a ajuns în posesia ei, ea a descoperit cu multă încântare că acelaşi verset, cel din visul ei se afla acolo. Această descoperire a asigurat-o de veridicitatea Mesajului pe care autorul acelei lucrări îl proclama. Ea însăşi a tradus „Aḥsanu’l-Qiṣaṣ” în persană şi s-a angajat cu multă abnegaţie în răspândirea şi interpretarea lui. Timp de trei luni casa ei din Karbilá a fost asediată de gărzile pe care guvernatorul le numise pentru a o păzi şi pentru a o împiedica să mai intre în contact cu alţi oameni. De la Karbilá ea a pornit spre Baghdád, unde a locuit o vreme în casa lui Shaykh Muḥammad-i-Shibl, de unde şi-a mutat reşedinţa în alt cartier şi a fost în cele din urmă găzduită în casa Muftí-ului, unde a locuit aproximativ trei luni.

din partea mea", a adăugat ea, «Strălucirea Figurii Tale luminează până departe, iar razele chipului Tău s-au ridicat până în înălțimi.» Apoi rostește cuvântul, «Nu sunt eu oare Domnul vostru?», iar noi toți vom răspunde: «Tu ești, Tu ești!»"[1]

Mírzá Muḥammad-'Alí L-a întâlnit în cele din urmă și L-a recunoscut pe Báb, transmițând atât scrisoarea, cât și mesajul lui Ṭáhirih. Báb a declarat-o pe dată una dintre Slovele Celui Viu. Tatăl ei, Ḥájí Mullá Ṣáliḥ-i-Qazvíní și fratele lui, Mullá Taqí, erau amândoi mujtahidi de mare renume,[2] erau bine instruiți în tradițiile legii musul-

[1] În conformitate cu „Kashfu'l-Ghiṭá' " (p. 93), Ṭáhirih fusese informată de Mesajul lui Báb de către Mullá 'Alíy-i-Basṭámí, care a vizitat Karbilá în anul 1260 A.H., după întoarcerea lui din Shíráz.

[2] „Una dintre cele mai distinse familii din Qazvín, vreau să spun dintre cele mai distinse, atât prin pozițiile înalte pe care diverșii săi membri le ocupau în ierarhia ecleziastică, cât și prin renumele de învățătură care o înconjura, era, fără îndoială, familia lui Ḥájí Mullá Ṣáliḥ-i-Baraqání. El avea un frate, Mullá Muḥammad-Taqíy-i-Baraqání, care a primit după moartea sa titlul de «Shahíd-i-Thálith», adică al treilea martir. Vom recapitula istoria lor timpurie, pentru a înțelege mai bine atât rolul lor în disensiunile religioase din Persia, cât și în catastrofa care avea în mod fatal să determine caracterul arogant al fratelui lui Mullá Ṣáliḥ. Când marele Mujtahid, Áqá Siyyid Muḥammad a sosit la Qazvín, cineva l-a întrebat dacă Ḥájí Mullá Ṣáliḥ-i-Baraqání era Mujtahid. «Sigur», răspunse Siyyid-ul, și aceasta, cu atât mai mult cu cât Ṣáliḥ era unul dintre foștii săi elevi, care, spre sfârșit, urmase cursurile lui Áqá Siyyid 'Alí. «Prea bine», răspunse interlocutorul său, «dar fratele lui, Muḥammad Taqí, este și el demn de acest titlu sfânt?» Áqá Siyyid Muḥammad răspunse lăudând calitățile și știința lui Taqí, însă evită să dea un răspuns precis întrebării directe ce i se pusese. Aceasta nu l-a împiedicat pe cel ce pusese întrebarea să răspândească în oraș zvonul că însuși Siyyid Muḥammad în persoană îi recunoștea învățătura lui Taqí, pe care îl declarase Mujtahid în fața lui. Apoi, Siyyid Muḥammad s-a dus să locuiască la unul dintre colegii săi, Ḥájí Mullá 'Abdu'l-Vahháb. Acesta din urmă a fost repede informat de zvonul astfel răspândit și, chemându-l la el pe interlocutorul Siyyid-ului, l-a apostrofat zdravăn în prezența unor martori. Firește, vestea acestei intervenții s-a răspândit din gură-n gură, ajungând până la urechile lui Taqí; acesta s-a înfuriat, afirmând de fiecare dată când auzea numele lui Mullá 'Abdu'l-Vahháb: «Nu-l respect decât pentru faptul că este fiul îndrăgitului meu învățător.» Siyyid Muḥammad, după ce fusese pus la curent cu toate aceste incidente și zvonuri, înțelegând că-i mâhnise sufletul lui Taqí, veni într-o zi să-l roage să ia masa împreună, îl tratã cu multă cinste, îi scrise brevetul său de Mujtahid și tot în ziua aceea, îl însoți la moschee și, odată rugăciunea terminată, se așeză pe treptele amvonului de unde a făcut elogiul lui Taqí și îl confirmă în plină adunare în noua lui funcție. Ori, puțin mai târziu, se întâmplă să treacă prin Qazvín, Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í. Acest personaj, care se spunea a fi autorul foarte pios al lucrării Qiṣaṣu'l-'Ulamá', a fost declarat necredincios, căci se străduise să reconcilieze filosofia cu religia „și toată lumea știe că, în majoritatea cazurilor, a încerca să amesteci religia cu inteligența este un lucru imposibil.» Oricum ar fi fost, Shaykh Aḥmad s-a ridicat mult deasupra contemporanilor săi și mulți oameni îi împărtășeau opinia. El avea adepți în toate orașele Persiei, iar Fatḥ-'Alí Sháh îl trata cu multă considerație, în vreme ce Ákhúnd Mullá 'Alí ar fi zis despre el: «El este un ignorant cu inima curată.» La trecerea lui prin Qazvín,

mane şi erau respectaţi atât de populaţia oraşului Ţihrán şi Qazvín, cât şi de oamenii din alte oraşe de frunte ale Persiei. Ea a fost căsătorită cu Mullá Muḥammad, fiul lui Mullá Taqí, unchiul ei, căruia shí'ah i-au

el s-a dus să stea la Mullá 'Abdu'l-Vahháb, care devenise de atunci duşmanul familiei Baraqání. El se ducea să se roage la moscheea parohială, iar toţi 'ulamá din Qazvín veneau să se roage sub îndrumarea lui. În mod firesc, el întorcea acestor oameni pioşi toate vizitele şi amabilităţile pe care le primea; era în relaţii foarte bune cu ei şi curând s-a aflat că gazda lui era unul dintre discipolii săi. Într-o zi, s-a dus acasă la Ḥájí Mullá Taqíy-i-Baraqání, care l-a primit aparent cu profund respect, dar a profitat de ocazie, pentru a-i adresa câteva întrebări perfide. «În ceea ce priveşte învierea morţilor în ziua judecăţii», îl întrebă el, «părerea dumneavoastră este cea a lui Mullá Ṣadrá?» «Nu,» spuse Shaykh Aḥmad. Atunci Taqí, interpelându-şi fratele mai mic, Ḥájí Mullá 'Alí, spuse: «Du-te în bibliotecă şi adu-mi Shaváhid-i-Rubúbíyyih de Mullá Ṣadrá.» Apoi, cum Ḥájí Mullá întârzia să se întoarcă, îi zise interlocutorului său: «Deşi nu sunt de acord cu dumneavoastră în această privinţă, sunt totuşi curios să vă cunosc opinia în această problemă.» Shaykh-ul răspunse: „Nimic nu este mai uşor. Convingerea mea este că învierea nu va avea loc cu trupul nostru material, ci cu esenţa lui: şi numesc esenţă, de exemplu sticla care există în mod potenţial în piatră.» «Să avem iertare», răspunse maliţios Taqí, «dar această esenţă este alta decât corpul material şi ştiţi că este o dogmă în sfânta noastră religie, să credem în învierea trupului material.» Shaykh-ul a tăcut, fireşte, şi în zadar unul din elevii lui, nativ din Turkistán, a încercat să abată discuţia, începând o conversaţie ce ameninţa să fie lungă, dar lovitura era dată şi Shaykh Aḥmad se retrase, convins că se compromisese. Nu a durat mult să îşi dea seama că discuţia lor fusese minuţios relatată de Taqí, deoarece, chiar în ziua aceea, când s-a dus la moschee să se roage, el nu a fost urmat decât de 'Abdu'l-Vahháb. Lucrurile ameninţau deci să se deterioreze şi 'Abdu'l-Vahháb a crezut că a găsit mijlocul pentru a aplana toate dificultăţile, implorându-şi învăţătorul să scrie şi să publice un tratat în care să susţină învierea trupului material. Dar el nu ţinuse cont de ura lui Taqí. De fapt, Shaykh Aḥmad a scris acest tratat care se găseşte încă în volumul său intitulat «Ajvibatu'l-Masá'il», însă nimeni nu a vrut să îl citească, iar rumoarea legată de nesupunerea sa creştea cu fiecare zi. Se ajunsese până într-acolo încât guvernatorul oraşului, prinţul 'Alí-Naqí Mírzá Ruknu'd-Dawlih, luând în consideraţie importanţa persoanelor angajate în luptă şi temându-se să nu fie acuzat de a fi lăsat să se nască discordia, a hotărât să încerce un acord. El i-a invitat, într-o seară, la un mare banchet pe toţi celebrii 'Ulamá din oraş. Shaykh Aḥmad avea locul de frunte, iar după el, despărţit doar de o singură persoană, stătea Taqí. Se aduseră platouri pregătite pentru trei persoane, în aşa fel încât cei doi duşmani să se vadă obligaţi să mănânce împreună. Însă Taqí, neînduplecat, se întoarse spre platoul vecinilor săi din dreapta şi spre marea indignare a prinţului, îşi puse mâna stângă în dreptul obrazului stâng, ca nu cumva privirea lui să întâlnească, chiar şi involuntar persoana lui Shaykh Aḥmad. După banchetul, care s-a dovedit lipsit de strălucire, prinţul, insistând în ideea lui de a-i împăca pe cei doi adversari, i-a adus un mare elogiu lui Shaykh Aḥmad, spunând că era marele doctor arab şi persan, că Taqí trebuia să îi arate cel mai mare respect; şi că nu se făcea să dea atenţie clevetirilor oamenilor care vroiau să aducă război între doi intelectuali de elită. Acesta a fost întrerupt cu violenţă de Taqí care a declarat pe un ton foarte disprețuitor: «Nu poate fi nicio pace între impietate şi credinţă: Shaykh-ul are, în ceea ce priveşte învierea, o doctrină contrară legii islamice. Or, cel ce împărtăşeşte această doctrină este un necredincios. Şi ce poate fi comun între un astfel de rebel şi mine?» Degeaba a insistat şi s-a rugat prinţul, căci Taqí nu a vrut să renunţe şi întrunirea a luat sfârşit." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 263-267).

dat titlul de Shahíd-i-Thálith.[1] Deşi familia ei aparţinea de Bálá-Sarí, numai Ṭáhirih a arătat încă de la început o simpatie deosebită şi devotament pentru Siyyid Káẓim. Ca o dovadă a admiraţiei ei pentru el, ea a scris o apologie în apărarea şi motivarea învăţăturilor lui Shaykh Aḥmad, pe care i-a trimis-o acestuia. Drept urmare, a primit repede un răspuns, scris în cei mai afectuoşi termeni, în ale cărui pasaje introductive Siyyid-ul i se adresa ei astfel: „O, tu, care eşti alinarea ochilor mei (Yá Qurrat-i-'Ayní!) şi bucuria inimii mele!" Încă din acele vremuri ea ajunsese să fie cunoscută drept Qurratu'l-'Ayn. După întâlnirea istorică de la Badasht, o parte din participanţi au fost atât de uimiţi de neînfricarea şi limbajul fără ocolişuri al acelei eroine, încât au simţit de datoria lor să Îl pună în temă pe Báb în legătură cu caracterul comportamentului ei surprinzător şi nemaiîntâlnit. Ei s-au străduit să-i întineze puritatea numelui ei. La acuzaţiile aduse ei, Báb a răspuns: „Ce aş putea spune Eu cu privire la cea pe care Limba Puterii şi a Slavei a numit-o Ṭáhirih (Cea Pură)?" Aceste cuvinte s-au dovedit de ajuns pentru a-i reduce la tăcere pe cei ce se străduiau să îi submineze rangul. De atunci ea a fost numită de către credincioşi Ṭáhirih.[2]

Se impune acum a spune câteva cuvinte pentru a explica termenul Bálá-Sarí. Shaykh Aḥmad şi Siyyid Káẓim, precum şi discipolii lor, pe când vizitau mormântul lui Imám Ḥusayn în Karbilá, ocupau

[1] Al treilea Martir.

[2] „Mullá Ṣáliḥ avea, printre copiii săi o fiică, Zarrín-Táj (Coroana de Aur), care atrăsese asupra ei atenţia încă din fragedă copilărie. În loc să ia parte la jocuri şi distracţii, asemenea prietenelor sale, ea petrecea ore întregi ascultând conversaţiile pe probleme religioase ale părinţilor ei. Inteligenţa sa vie percepea rapid erorile ştiinţei islamice, fără a le ceda, şi curând era în stare să poarte discuţii asupra celor mai obscure şi confuze probleme: tradiţiile (ḥadíth) nu mai prezentau niciun secret pentru ea. Reputaţia ei se răspândi repede în oraş şi concetăţenii ei o socoteau, pe drept cuvânt, un miracol. Miracol de ştiinţă, dar şi de frumuseţe, căci copila se transformă într-o adolescentă, al cărei chip scânteia de o frumuseţe atât de strălucitoare încât i se dăduse numele de Qurratu'l-'Ayn – nume pe care M. de Gobineau îl traduce «Mângâierea Ochilor». Fratele ei, 'Abdu'l-Vahháb-i-Qazvíní, care moştenise ştiinţa şi reputaţia tatălui său, povestea el însuşi, deşi rămăsese musulman, cel puţin de ochii lumii: «Noi toţi, fraţii şi verii ei, nu îndrăzneam să vorbim în prezenţa ei, într-atât de mult ne intimidau cunoştinţele sale; iar dacă ne încumetam să ne exprimăm o ipoteză asupra unei chestiuni de doctrină contestate, ea demonstra într-un mod atât de limpede, de precis şi de convingător că eram pe o cale greşită, încât ne retrăgeam imediat, derutaţi.» Ea asista la cursurile tatălui şi unchiului ei în aceeaşi sală unde se aflau două, trei sute de studenţi, însă ascunsă în spatele unei draperii şi nu o dată s-a întâmplat să respingă explicaţiile pe care aceşti doi bărbaţi mai în vârstă le propuneau cu privire la o chestiune sau alta. Reputaţia sa se extinsese pe întreg teritoriul Persiei; chiar şi

invariabil, în semn de reverență, capătul de jos al locașului. Ei nu trecuseră niciodată de acest punct, în timp ce alți adoratori, Bálá-Sarí, își recitau rugăciunile în partea de sus a acelui loc sfânt. Shaykhí-ii, care socoteau că „fiecare credincios adevărat trăiește atât în lumea aceasta, cât și în cea de dincolo" considerau nedemn și nepotrivit să păşească dincolo de limita părții inferioare a mormântului sfânt al lui Imám Ḥusayn, care în ochii lor era însăși încarnarea credinciosului perfect.[1]

Mullá Ḥusayn, care spera să fie tovarășul ales să Îl însoțească pe Báb pe parcursul pelerinajului său la Mecca și Medina, de îndată ce Báb se hotărî să plece din Shíráz, a fost chemat în prezența Învățătorului său, care i-a dat următoarele instrucțiuni: „Zilele întovărășirii noastre se apropie de sfârșit. Legământul Meu cu tine s-a încheiat. Adună-ți toate puterile și ridică-te pentru a răspândi Cauza Mea. Nu fi descurajat la vederea degradării și corupției acestei generații, pentru că Domnul Legământului îți va fi cu siguranță alături. Cu adevărat, El te va înconjura cu protecția Lui iubitoare și te

cei mai semeți 'ulamá au acceptat să adopte unele dintre ipotezele și opiniile ei. Faptul este cu atât mai remarcabil cu cât religia musulmană shí'ită retrogradează femeia aproape până la rangul de animal: ea nu are suflet și nu există decât pentru reproducere. Ea s-a căsătorit, de foarte tânără, cu fiul unchiului ei, Muḥammad-i-Qazvíní, care era Imám Jum'ih al orașului și, ulterior, a plecat la Karbilá, unde a urmat cursurile lui Siyyid Káẓim-i-Rashtí. Ea împărtășea cu pasiune ideile învățătorului ei, idei cu care era deja familiarizată, orașul Qazvín fiind un centru pentru doctrina Shaykhí. Ea avea, după cum vom vedea mai târziu, un temperament înflăcărat, o inteligență precisă și limpede, o minunată prezență de spirit și un curaj teribil. Toate aceste calități la un loc aveau să-i incite interesul pentru Báb, pe care l-a auzit vorbind imediat după întoarcerea lui la Qazvín. Ceea ce a aflat a interesat-o atât de profund, încât a început să corespondeze cu Reformatorul și, curând, convinsă de el, și-a făcut cunoscută convertirea. Scandalul a fost imens, iar clericii consternați. În zadar soțul, tatăl și frații o implorară să renunțe la această periculoasă nebunie, ea rămase neînduplecată și își proclamă hotărât credința." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb," p. 273-274).

[1] „«Acest nume li se trage», spune Ḥájí Karím Khán în al său Hidáyatu't-Ṭálibín, «de la aceea că răposatul Shaykh Aḥmad, aflându-se la Karbilá, în timpul pelerinajelor sale la sfintele morminte, și din respect pentru Imámi, își spunea rugăciunile stând în spatele Imám-ului, adică la picioarele sale. De fapt, pentru el nu exista diferență în ceea ce privește respectul ce trebuie arătat unui Imám mort sau unui Imám viu. Persanii, dimpotrivă, când intrau la mormânt, se așezau la căpătâiul Imám-ului și-i întorceau deci spatele când se rugau, deoarece sfinții morți sunt îngropați cu capul spre Qiblih. Este o rușine și o minciună! Apostolii lui Iisus, pretinzând a fi venit în ajutorul lui Dumnezeu au fost numiți «Naṣárá», nume care le-a fost dat tuturor acelora ce le-au urmat exemplul. Tot așa și numele de Bálá-Sarí s-a extins la toți adepții doctrinei celor care se roagă stând la capul Imám-ului.»" (A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme," I, prefață, p. 5-6).

va conduce de la o victorie la alta. Precum norul care îşi varsă ploaia asupra pământului, treci dintr-un ţinut în altul şi picură asupra oamenilor acelor ţinuturi binecuvântările pe care Cel Atotputernic, în mila Sa, a îngăduit să ţi le confere ţie. Îngăduie-i pe ‘ulamá şi lasă-te la voia lui Dumnezeu. Înalţă chemarea: «Treziţi-vă, treziţi-vă, căci, iată! Poarta lui Dumnezeu este deschisă, iar Lumina dimineţii îşi

LOCUL PORŢII KÁZIRÁN DIN SHÍRÁZ

STRADA COMERCIALĂ VAKÍL DIN SHÍRÁZ

revarsă strălucirea peste toată omenirea! Cel Promis este manifestat; pregătiţi calea pentru El, o, popoare ale pământului! Nu vă lipsiţi de harul său mântuitor şi nici nu închideţi ochii la slava sa strălucitoare.» Acelora dintre ei pe care îi vei găsi receptivi la chemarea ta, împărtăşeşte-le epistolele şi tabletele pe care Noi le-am revelat pentru tine, în speranţa că, aceste cuvinte minunate îi vor face să îşi întoarcă

feţele de la disperarea rătăcirii şi să se avânte spre tărâmul prezenţei Divine. În acest pelerinaj în care vom porni curând, Noi l-am ales pe Quddús ca însoţitor al Nostru. Te-am lăsat pe tine pentru a ţine piept atacurilor unui duşman aprig şi neobosit. Cu toate acestea, fii sigur că un dar nespus de măreţ îţi va fi dăruit. În călătoria ta, îndreaptă-ţi paşii spre nord şi vizitează în drum oraşele Işfahán, Káshán, Qum şi Ţihrán. Roagă atotputernica pronie cerească să te ajute cu bunăvoinţă să ajungi în capitală la jilţul adevăratei stăpâniri, pentru a pătrunde în casa Îndrăgitului. Un secret stă ascuns în acel oraş. Când va fi manifestat, va transforma pământul în rai. Speranţa Mea este că tu te vei împărtăşi din harul lui şi îi vei recunoaşte splendoarea. Din Ţihrán îndreaptă-te spre Khurásán şi acolo proclamă din nou Chemarea. De acolo întoarce-te la Najaf şi Karbilá şi acolo aşteaptă convocarea Domnului tău. Fii sigur că misiunea înaltă pentru care ai fost creat va fi pe de-a-ntregul îndeplinită de tine. Până când tu nu îţi vei fi îndeplinit întreaga misiune, chiar dacă toate săgeţile celor lipsiţi de credinţă ar fi îndreptate asupra ta, ele nu îţi vor atinge niciun fir de păr. Toate lucrurile sunt în puterea Lui. El, cu adevărat, este Cel Atotputernic, Cel Care Supune Tot."

Apoi Báb chemă în prezenţa Lui pe Mullá 'Alíy-i-Basţámí şi îi adresă cuvinte de îmbărbătare şi bunătate iubitoare. Îi spuse să se îndrepte direct spre Najaf şi Karbilá, făcu aluzie la încercările severe şi la nenorocirile ce vor cădea asupra lui şi îl încurajă să rămână ferm până la capăt. „Credinţa ta", îi spuse El, „trebuie să fie neclintită ca o stâncă, să ţină piept tuturor furtunilor şi să supravieţuiască oricărei calamităţi. Nu îngădui ca acuzaţiile nesăbuiţilor şi calomniile preoţilor să te atingă sau să te abată de la ţelul tău. Căci tu eşti chemat la masa cerească pregătită ţie pe Tărâmul nemuritor. Eşti primul care va părăsi Casa Domnului şi care va suferi de dragul Lui. De vei fi ucis pe calea Lui, adu-ţi aminte că mare îţi va fi răsplata şi minunat darul care ţi se va acorda."

De îndată ce au fost rostite aceste cuvinte, Mullá 'Alí s-a ridicat din locul lui şi a pornit să îşi îndeplinească misiunea. Cam la o distanţă de un „farsang" de Shíráz, el a fost ajuns din urmă de un tânăr care, îmbujorat de emoţie, i-a cerut nerăbdător să discute cu el. Numele lui era 'Abdu'l-Vahháb. „Te implor", îl rugă acesta fierbinte cu lacrimi

în ochi pe Mullá ʻAlí, „dă-mi voie să te însoțesc în călătoria ta. Nedumerirea mă apasă pe suflet; te rog să îmi călăuzeşti paşii pe calea Adevărului. Noaptea trecută, în vis, l-am auzit pe crainic anunțând pe strada negustorilor din Shíráz venirea lui Imám ʻAlí, Comandantul celor Credincioşi. El chema mulțimea: «Ridicați-vă şi căutați-l. Priviți, el culege din focul arzând hrisoavele libertății şi le împarte oamenilor. Îndreptați-vă grabnic spre el, căci cine le primeşte din mâinile sale va fi la adăpost de suferința pedepsei, iar cine nu reuşeşte să le capete de la el, va fi privat de binecuvântările Paradisului.» Îndată ce am auzit vocea crainicului, m-am ridicat şi, abandonându-mi magazinul, am fugit de-a lungul străzii negustoreşti Vakíl către un loc unde te-am zărit stând acolo şi împărțind acele hrisoave oamenilor. Celor care se apropiau de tine pentru a primi hrisoavele din mâna ta, tu le şopteai ceva la ureche, cuvinte care îi făceau pe loc să fugă cu groază şi să exclame: «Vai mie, căci sunt lipsit de binecuvântările lui ʻAlí şi ale neamului său! Ah, nenorocitul de mine, căci mă număr printre cei fărădelege şi decăzuți!» M-am trezit din visul meu şi, cufundat într-un ocean de gânduri, am revenit la negustoria mea. Deodată te-am văzut trecând, însoțit de un bărbat ce purta un turban şi care vorbea cu tine. Am sărit din scaunul meu, mânat de o forță de nestăpânit şi am alergat să te prind din urmă. Spre marea mea mirare, te-am găsit stând chiar pe locul pe care îl văzusem în visul meu şi ocupat cu recitarea datinilor şi a versetelor. Stând într-o parte, la distanță, te tot priveam, trecând total neobservat de tine sau de prietenul tău. L-am auzit pe omul cu care ai stat de vorbă protestând vehement: «E mai uşor pentru mine să fiu devorat de flăcările iadului decât să recunosc adevărul cuvintelor tale, a căror greutate nici munții nu o pot duce!» La această respingere plină de insolență tu ai dat următorul răspuns: «Dacă întregul univers I-ar respinge adevărul, şi tot nu ar reuşi să păteze puritatea de neatins a veşmântului Lui de măreție.» Plecând de lângă el, ți-ai îndreptat paşii spre poarta Kázirán. Am continuat să te urmăresc până când am ajuns în acest loc."

Mullá ʻAlí încercă să-i liniştească inima tulburată şi să îl convingă să se întoarcă la negustoria lui şi să îşi reia treburile zilnice. „Dacă mi te alături", stărui el, „îmi vei putea aduce necazuri. Întoarce-te în Shíráz şi fii încredințat că te numeri printre cei mântuiți. Departe de

dreptatea lui Dumnezeu să priveze un căutător atât de fervent şi devotat de cupa harului Său şi un suflet atât de însetat, de oceanul clocotitor al Revelației Sale." Cuvintele lui Mullá 'Alí s-au dovedit zadarnice. Cu cât insista mai mult ca 'Abdu'l-Vahháb să se întoarcă, cu atât mai tare plângea şi se lamenta acesta. Într-un final, Mullá 'Alí s-a văzut nevoit să îi respecte dorința, lăsându-se în voia lui Dumnezeu.

Ḥájí 'Abdu'l-Majíd, tatăl lui 'Abdu'l-Vahháb, fusese de multe ori auzit povestind, cu ochi înlăcrimați această istorisire: „Cât de mult regret fapta ce am comis-o", spunea el. „Rugați-vă ca Dumnezeu să îmi acorde eliberarea de păcatul meu. Eram unul dintre cei favorizați de la curtea fiilor lui Farmán-Farmá, guvernatorul provinciei Fárs. Ocupam o astfel de poziție încât nimeni nu ar fi îndrăznit să mi se opună sau să îmi facă vreun rău. Nimeni nu îmi punea la îndoială autoritatea şi nimeni nu îndrăznea să îmi îngrădească libertatea. Imediat ce am auzit că fiul meu 'Abdu'l-Vahháb şi-a lăsat de izbelişte magazinul şi a părăsit oraşul, am alergat în direcția porții Kázirán pentru a-l ajunge din urmă. Înarmat cu o ghioagă cu care intenționam să îl bat, mă interesam de calea pe care a luat-o fiul meu. Mi se spusese că un bărbat cu turban tocmai trecuse strada şi că fiul meu fusese văzut urmându-l. Părea că tocmai căzuseră de acord să părăsească oraşul împreună. Acest lucru mi-a ațâțat furia şi indignarea. Cum aş fi putut suporta, mă gândeam eu în sinea mea, o astfel de purtare necuvenită din partea fiului meu, eu, care dețineam deja o poziție atât de privilegiată la curtea fiilor lui Farmán-Farmá. Credeam că numai bătaia cea mai cruntă ar fi putut şterge efectele comportamentului ruşinos al fiului meu.

„Mi-am continuat căutările până când i-am găsit. Cuprins de o furie sălbatică, i-am cauzat lui Mullá 'Alí răni îngrozitoare. Ca răspuns la loviturile ce cădeau năprasnic asupra lui, el, cu o neobişnuită seninătate, răspundea: «Opreşte-ți mâna, o, 'Abdu'l-Majíd, căci ochiul lui Dumnezeu este ațintit asupra ta. Îl iau pe El ca martor că nu sunt în niciun fel responsabil pentru comportamentul fiului tău. Nu mă deranjează torturile pe care mi le aplici asupra mea, căci eu sunt pregătit pentru cele mai amarnice năpaste pe calea pe care am ales să o urmez. Rănile provocate de tine, pe lângă ce îmi este menit să îndur în viitor, sunt ca o picătură în comparație cu oceanul. Cu adevărat

spun, vei trăi mai mult decât mine şi vei ajunge să recunoşti nevinovăţia mea. Atunci mare îţi va fi remuşcarea şi adâncă tristeţea.» Batjocorindu-i vorbele şi nepăsător la chemările lui, eu am continuat să îl bat până am căzut jos de oboseală. El a îndurat în tăcere şi cu eroism această pedeapsă nemeritată din mâinile mele. Într-un sfârşit, i-am ordonat fiului meu să mă urmeze şi l-am lăsat singur pe Mullá ʻAlí.

În drumul nostru de întoarcere spre Shíráz, fiul meu îmi povesti visul pe care l-a avut. Un sentiment de profund regret începea treptat să mă cuprindă. Nevinovăţia lui Mullá ʻAlí ieşise la iveală în ochii mei, iar amintirea cruzimilor mele asupra lui a continuat să îmi apese sufletul pentru multă vreme. Amărăciunea lor mi-a stăruit în suflet până când m-am simţit obligat să îmi mut reşedinţa din Shíráz în Baghdád. De la Baghdád m-am mutat la Káẓimayn, unde ʻAbdu'l-Vahháb şi-a încropit afacerea. Un straniu mister pusese stăpânire pe faţa lui tânără. Parcă ţinea de mine ascuns un secret care părea să îi fi schimbat viaţa. Iar când, în anul 1267 A.H.,[1] Bahá'u'lláh călători în ʻIráq şi vizită oraşul Káẓimayn, ʻAbdu'l-Vahháb căzu pe dată sub vraja farmecului Lui şi îşi jură devotamentul său nepieritor către El. Câţiva ani mai târziu, când fiul meu a căzut martir în Ţihrán şi Bahá'u'lláh era exilat la Baghdád, El, cu o infinită bunătate iubitoare şi milostenie, m-a trezit din somnul rătăcirii mele şi El însuşi mi-a propovăduit mesajul Noii Zile, spălând cu apele iertării Divine petele acelui act plin de cruzime."

Acest episod marchează prima năpastă ce a căzut asupra unui discipol al lui Báb după declararea misiunii Sale. Mullá ʻAlí îşi dădu seama din această experienţă cât de abruptă şi plină de spini era calea ce îl ducea în final la îndeplinirea promisiunii ce o făcuse Învăţătorului său. Pe de-a-ntregul supus voinţei Lui şi pregătit să îşi verse sângele pentru Cauza Lui, el îşi continuă călătoria până la Najaf. În prezenţa lui Shaykh Muḥammad-Ḥasan, unul dintre cei mai apreciaţi ecleziaşti ai Islámism-ului shíʻah, şi în faţa grupului de distinşi discipoli ai acestuia, Mullá ʻAlí anunţă cu curaj manifestarea lui Báb, Poarta, a cărei apariţie era aşteptată de ei cu nerăbdare. El declară: „Dovada Lui stă în Cuvântul Său; mărturia Lui nu este alta decât mărturia cu care Islám-ul caută să îşi susţină adevărul. Numai

[1] 1850-1851 A.D.

în patruzeci şi opt de ore, din pana acestui Tânăr Háshimit neşcolit al Persiei au ţâşnit versete, rugăciuni, predici şi tratate ştiinţifice ce ar egala ca volum întregul Qur'án, pentru care i-au trebuit lui Muḥammad, Profetul lui Dumnezeu, douăzeci şi trei de ani pentru a-l revela!" Acel conducător mândru şi fanatic, în loc să primească cu bucurie, într-o epocă de întuneric şi prejudecăţi, aceste dovezi dătătoare de viaţă ale unei Revelaţii nou-născute, deîndată l-a declarat eretic pe Mullá 'Alí, alungându-l din adunare. Discipolii şi adepţii lui, chiar şi Shaykhí-ii, care deja cunoşteau evlavia, sinceritatea şi învăţătura lui Mullá 'Alí, au acceptat fără ezitare judecata împotriva lui. Discipolii lui Shaykh Muḥammad-Ḥasan, făcând front comun cu adversarii lor, au aruncat asupra lui injurii de nedescris. În final l-au predat, cu mâinile legate în lanţuri, unui oficial al guvernului otoman, denunţându-l ca un distrugător al Islám-ului, un calomniator al Profetului, un instigator la rele, o ruşine pentru Credinţă şi demn de pedeapsa capitală. A fost dus la Baghdád sub escorta oficialilor guvernamentali şi aruncat în temniţă de guvernatorul acelui oraş.

Ḥájí Háshim, supranumit 'Aṭṭár, un negustor de vază, care era bine instruit în Scripturile Islám-ului, povesteşte următoarele: „Odată, mă aflam la reşedinţa guvernamentală, când Mullá 'Alí a fost chemat în prezenţa grupului de oameni de vază şi oficiali guvernamentali ai acelui oraş. El fusese acuzat public pentru necredinţă, pentru că doreşte abrogarea legilor Islám-ului, precum şi pentru renegarea ritualurilor şi a standardelor acceptate ale acestuia. Când au fost enumerate presupusele lui delicte şi acţiuni răuvoitoare, Muftí-ul, exponentul principal al legii Islám-ului în acel oraş, s-a întors spre el, spunându-i: «O, duşman al lui Dumnezeu!» Deoarece ocupam un loc lângă Muftí, i-am şoptit la ureche: «Încă nu ştii cine este acest străin ghinionist. De ce i te adresezi cu astfel de cuvinte? Nu îţi dai seama că vorbe ca cele pe care i le-ai adresat vor stârni furia populaţiei împotriva lui? Este de datoria ta să nu ţii seama de acuzaţiile nefondate pe care aceşti băgăreţi le-au adus împotriva lui, să îl interoghezi tu însuţi şi să îl judeci în conformitate cu standardele acceptate ale justiţiei oferite de Credinţa Islám-ului.» Muftí-ul s-a mâniat foarte tare, s-a ridicat din scaunul lui şi a părăsit întrunirea. Mullá 'Alí a fost din nou întemniţat. La câteva zile după aceea, m-am interesat de soarta lui, sperând să obţin

eliberarea sa. Am fost informat că în noaptea aceleiaşi zile a fost deportat la Constantinopol. M-am interesat mai departe, încercând să aflu ce se întâmplase până la urmă cu el. Cu toate acestea nu am reuşit să aflu adevărul. Câţiva credeau că în drumul lui spre Constantinopol s-a îmbolnăvit şi a murit. Alţii susţineau că ar fi fost martirizat."[1] Oricare ar fi fost sfârşitul lui, Mullá 'Alí şi-a câştigat, atât în viaţă cât şi în moarte distincţia nepieritoare de a fi fost prima victimă pe calea acestei noi Credinţe a lui Dumnezeu, primul care şi-a dat viaţa ca ofrandă pe Altarul Sacrificiului.

După ce Mullá 'Alí a plecat să-şi îndeplinească misiunea, Báb a chemat în prezenţa Lui restul Slovelor Celui Viu, încredinţând fiecăreia, cu mai multe ocazii, câte o îndatorire specială şi câte o misiune aparte. El li s-a adresat cu următoarele cuvinte: „O, prietenii Mei îndrăgiţi! Voi purtaţi în această Zi numele Domnului. Voi aţi fost aleşi ca păstrători ai tainei Sale. Fiecăruia dintre voi i se cuvine să manifeste atributele lui Dumnezeu şi să arate prin faptele şi cuvintele lui semnele dreptăţii Sale, ale puterii şi slavei Sale. Până şi membrele trupurilor voastre trebuie să mărturisească noblețea intenţiilor, integritatea vieţii, realitatea credinţei voastre şi a caracterului ales al devoţiunii voastre. Căci, cu adevărat vă spun, aceasta este ziua despre care Dumnezeu vorbeşte astfel în Cartea Sa:[2] «În acea zi, Noi le vom pecetlui buzele; cu toate acestea mâinile lor Ne vor vorbi pentru ei şi picioarele lor vor aduce mărturie despre lucrurile pe care le vor fi făcut.» Meditaţi la aceste cuvinte pe care Iisus le-a adresat discipolilor Săi, trimiţându-i în lume pentru a răspândi Cauza lui Dumnezeu. Cu asemenea vorbe, El le-a poruncit să se ridice şi să-şi îndeplinească misiunea: «Voi sunteţi precum focul aprins în întunericul nopţii pe vârful muntelui. Fie ca lumina voastră să strălucească înaintea ochilor oamenilor. Astfel trebuie să fie puritatea caracterului vostru şi măsura renunţării voastre, încât, prin voi, popoarele pământului să-L recunoască şi să fie atrase către Tatăl ceresc, Sursa purităţii şi haru-

[1] Conform lui Muḥammad Muṣṭafá (p. 106), Mullá 'Alí a fost încarcerat şase luni în Baghdád din ordinul lui Najíb Páshá, guvernatorul oraşului. Apoi a fost obligat să plece spre Constantinopol, în acord cu indicaţiile primite din partea guvernului otoman. El a trecut prin Mosul, unde a reuşit să trezească interesul pentru această nouă Revelaţie. Cu toate acestea, prietenii lui nu au reuşit să afle dacă el a ajuns la destinaţia finală.

[2] Qur'án.

lui. Căci nimeni nu L-a văzut pe Tatăl care este în ceruri. Voi, care sunteți copiii Lui spirituali, trebuie ca prin faptele voastre să fiți un exemplu al virtuților Lui şi o mărturie a slavei Sale. Voi sunteți sarea pământului, dar dacă sarea şi-ar pierde savoarea, la ce ar mai folosi ea? Astfel trebuie să fie măsura detaşării voastre, încât, în orice oraş ați intra pentru a proclama şi propovădui Cauza lui Dumnezeu, să nu vă aşteptați defel nici la carne, nici la vreo altă recompensă din partea locuitorilor. Mai mult, pe când părăsiți acel oraş, scuturați-vă colbul de pe picioare. Precum ați intrat, puri şi fără de pată, tot aşa trebuie să şi ieşiți. Căci adevărat grăiesc, Tatăl ceresc este întotdeauna cu voi şi veghează asupra voastră. De Îi veți fi credincioşi, cu siguranță că El vă va pune la picioarele voastre toate comorile pământului şi vă va ridica mai presus de toți cârmuitorii şi regii lumii.» O, Slovele Mele! Cu adevărat vă spun, cu mult mai sus este această Zi decât zilele Apostolilor din trecut. Ba chiar, diferența este incomensurabilă! Voi sunteți martorii Zorilor Zilei promise a lui Dumnezeu. Sunteți părtaşi la cupa mistică a Revelației Lui. Îmbrăcați straiele străduinței şi luați seama la cuvintele lui Dumnezeu revelate în cartea Sa:[1] «Priviți, Domnul Dumnezeul tău a venit şi cu El se află ceata Sa de îngeri aşezați dinaintea Lui!» Purificați-vă inimile de dorințe lumeşti şi lăsați ca virtuțile îngereşti să vă fie podoaba. Străduiți-vă ca faptele voastre să mărturisească adevărul acestor cuvinte ale lui Dumnezeu şi aveți de grijă ca nu cumva «făcând calea întoarsă», El «să aleagă în locul vostru un alt popor», care «nu este ca al vostru» şi care vă va răpi Împărăția lui Dumnezeu. Zilele în care idolatria deşartă era suficientă au trecut. A venit vremea când doar cauzele cele mai pure, sprijinite de fapte fără de pată se pot ridica până la tronul Celui Mai Înalt şi vor fi acceptate de El. «Cuvântul frumos se ridică până la El, iar fapta virtuoasă îl va face să fie preamărit înaintea Lui.» Voi sunteți cei umili, despre care Dumnezeu vorbea astfel în Cartea Sa:[2] «Iar Noi dorim să le acordăm favoarea Noastră celor umiliți pe pământ şi să îi facem conducători spirituali printre oameni şi să-i facem moştenitorii Noştri.» Voi ați fost chemați să ocupați această poziție; veți ajunge la acest rang doar de veți reuşi să disprețuiți toate dorințele lumeşti şi

[1] Qur'án.
[2] Qur'án.

vă veţi strădui să deveniţi acei «slujitori integri ai Lui, care nu vorbesc înainte de a vorbi El şi care îi îndeplinesc poruncile.» Sunteţi primele Slove care au fost generate din Punctul Primordial[1], primele Izvoare care au ţâşnit din Sursa acestei Revelaţii. Implorați-L pe Domnul Dumnezeul vostru să nu permită niciunui ataşament pământesc, niciunei dorinţe lumeşti, niciunui ţel efemer să vă pângărească puritatea, sau să vă otrăvească dulceaţa harului care curge prin voi. Vă pregătesc pentru venirea unei Zile măreţe. Străduiţi-vă din toate puterile ca, în lumea ce va să vie, Eu, care acum vă învăţ, în faţa tronului milostivirii lui Dumnezeu, să mă pot bucura de faptele voastre şi să vă slăvesc realizările. Secretul Zilei care va veni este acum ascuns. El nu poate fi nici divulgat şi nici bănuit. Pruncul născut în acea Zi îi va întrece pe oamenii cei mai înţelepţi şi mai demni de stimă din această vreme, iar cel mai umil şi mai neştiutor om din acea epocă va depăşi în înţelegere pe cel mai erudit şi mai desăvârşit din aceste zile. Risipiţi-vă pe tot cuprinsul acestui ţinut şi cu pasul ferm şi cu inimi pioase, pregătiţi calea pentru venirea Lui. Nu luaţi în seamă slăbiciunea şi neputinţa voastră; aţintiţi-vă privirea spre puterea invincibilă a Domnului, Dumnezeul vostru, cel Atotputernic. Oare nu El, în zilele din vechime, a făcut ca Avraam să triumfe asupra forţelor lui Nimrod, în ciuda aparentei lui neputinţe? Oare nu El i-a dat putere lui Moise, al cărui singur însoţitor era toiagul Său, de a nimici Faraonul şi armatele lui? Oare nu El a decis victoria lui Iisus, aşa sărac şi umil cum părea El în ochii oamenilor, asupra forţelor armate ale poporului evreu? Oare nu El a supus triburile barbare şi războinice ale Arabiei la disciplina sfântă şi reformatoare a lui Muḥammad, Profetul Său? Ridicaţi-vă în numele Lui, puneţi-vă toată încrederea în El şi fiţi siguri de victoria finală."[2]

Cu astfel de cuvinte a trezit Báb la viaţă credinţa discipolilor Lui şi i-a trimis în misiune. El a atribuit ca loc de strădanie provincia

[1] Unul dintre titlurile lui Báb.

[2] Báb face referire la Slovele Celui Viu în Bayán-ul persan (Váḥid I, Báb 2) cu următoarele cuvinte: „Toate acestea au format numele Celui Viu, căci ele sunt numele cele mai apropiate de Dumnezeu; ceilalţi sunt călăuziţi de acţiunile lor clare şi pline de semnificaţie, căci Dumnezeu a început prin ei creaţia Bayán-ului şi spre ei va face să revină această creaţie a Bayán-ului. Ele sunt lumini care de-a pururea în trecut s-au prosternat şi se vor prosterna de-a pururea în viitor înaintea boltei cereşti." („Le Bayán Persan", vol. 1, p. 24-25).

MADRISIH NÍM-ÁVARD, IṢFAHÁN

natală a fiecăruia. El i-a sfătuit pe toți să nu ofere detalii clare despre numele sau persoana Lui.[1] I-a instruit să proclame că Poarta Celui Promis a fost deschisă, că dovezile Sale sunt de necontestat şi că mărturia Lui este completă. Le-a cerut să declare că oricine crede în El a crezut în toți profeții lui Dumnezeu şi că oricine Îl reneagă, îi reneagă pe toți sfinții şi aleşii Lui. Cu aceste indicații El îi lăsă să plece din prezența Sa şi îi încredință în grija lui Dumnezeu. Dintre aceste Slove ale Celui Viu, cărora astfel li s-a adresat, au rămas cu El în Shíráz Mullá Ḥusayn, prima dintre Slove şi Quddús, ultima. Restul, în număr de paisprezece, au pornit la drum în zorii zilei din Shíráz, fiecare fiind gata să îndeplinească pe deplin sarcina care îi fusese încredințată.

Fiindcă ora plecării se apropia, Báb îi adresă lui Mullá Ḥusayn aceste cuvinte: „Nu te mâhni că nu ai fost ales să Mă însoțeşti în pelerinajul Meu la Ḥijáz. În schimb, îți voi îndrepta paşii spre acel oraş care păstrează o Taină de o sfințenie nepătrunsă, pe care nici Ḥijáz şi nici Shíráz nu îl pot rivaliza. Nădejdea Mea este că vei putea, cu ajutorul lui Dumnezeu, să îndepărtezi vălurile de pe ochii celor rătăciți şi să cureți mintea celor rău-voitori. În drumul tău, vizitează Iṣfahán, Káshán, Țihrán şi Khurásán. Apoi îndreaptă-ți paşii spre ‘Iráq şi acolo aşteaptă chemările Domnului tău, care va veghea asupra ta şi te va îndrepta încotro va fi voia şi dorința Lui. În ceea ce Mă priveşte, însoțit de Quddús şi de servitorul Meu etiopian, voi porni pelerinajul la Ḥijáz. Voi avea tovărăşia pelerinilor din Fárs, care vor naviga în curând spre acel ținut. Voi vizita Mecca şi Medina şi acolo voi îndeplini misiunea pe care Dumnezeu Mi-a încredințat-o. Cu voia lui Dumnezeu mă voi întoarce degrabă prin Kúfih, unde sper să

[1] A. L. M. Nicolas, în introducerea sa la volumul 1 din „Le Bayán Persan” (p. 3-5), scrie următoarele: „Toată lumea este de acord că îi era absolut imposibil să îşi proclame fățiş doctrina şi să o răspândească printre oameni. El a fost nevoit să acționeze precum un medic de copii, care trebuie să ascundă o doctorie amară într-un înveliş dulce, pentru a-şi convinge micii pacienți. Şi poporul în mijlocul căruia a răsărit era şi este încă mai fanatic decât erau evreii pe vremea lui Iisus, când măreția păcii romane nu mai exista ca să oprească excesele de nebunie religioasă ale unui popor surescitat. De aceea, dacă Iisus Christos, în ciuda calmului relativ al locurilor în care propovăduia, a considerat necesar să utilizeze parabola, Siyyid ‘Alí-Muḥammad, *a fortiori*, a fost obligat să îşi mascheze gândirea cu numeroase ocolişuri, turnând numai picătură cu picătură băutura magică a adevărurilor sale divine. El îşi creşte copilul, Omenirea; el o călăuzeşte mereu, căutând să nu o sperie; el îi dirijează primii paşi pe un drum care o va duce încet, însă sigur, astfel încât, de îndată ce se va putea descurca singură, să atingă țelul ce îi este fixat din vremuri imemoriale.”

te întâlnesc. De îmi va fi scris altfel, te voi ruga să Mi te alături în Shíráz. Fii încredințat că armiile Împărăției nevăzute te vor susține şi îți vor spori puterea. Esența puterii stă acum în tine, iar ceata îngerilor Săi aleşi se roteşte în jurul tău. Brațele Lui atotputernice te vor cuprinde şi Spiritul Lui de nădejde va continua mereu să îți călăuzească paşii. Acel ce te va iubi pe tine îl iubeşte pe Dumnezeu; şi oricine ți se va opune se opune lui Dumnezeu. Oricine îți va fi prieten, se va împrieteni cu Dumnezeu; şi oricine te va respinge, pe el Dumnezeu îl va respinge."

CAPITOLUL IV

CĂLĂTORIA LUI MULLÁ ḤUSAYN LA ṬIHRÁN

CU aceste cuvinte nobile ce-i răsunau încă în auz, Mullá Ḥusayn a pornit cu cutezanță pe drumul plin de pericole. Oriunde mergea şi oricărei păturisociale i se adresa, el ducea curajos şi fără ezitare Mesajul pe care i-l încredințase preaiubitul lui Învățător. Sosind în Iṣfahán, el a poposit la madrisih-ul Ním-Ávard. În jurul lui s-au adunat aceia care îl cunoşteau din vizita sa anterioară în acel oraş ca mesager preferat al lui Siyyid Káẓim către eminentul mujtahid Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir.[1] După moartea sa, locul său a fost preluat de fiul lui, care tocmai se întorsese de la Najaf. Ḥájí Muḥammad-Ibráhím-i-Kalbásí se îmbolnăvise grav, fiind şi el pe moarte. Discipolii răposatului Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir, eliberați acum de sub influența strictă a răposatului lor învățător şi alarmați de doctrinele ciudate pe care Mullá Ḥusayn le vehicula, l-au denunțat pe acesta vehement lui Ḥájí Siyyid Asadu'lláh, fiul răposatului Ḥájí Siyyid Muḥammad-Báqir. „Mullá Ḥusayn", s-au plâns ei, „a reuşit, în decursul ultimei lui vizite, să câştige sprijinul ilustrului vostru tată pentru cauza lui Shaykh Aḥmad. Niciunul dintre discipolii neputincioşi ai Siyyid-ului nu a îndrăznit să se opună. Iar acum vine ca susținător al unui şi mai de seamă opozant şi pledează Cauza Acestuia cu şi mai mare vehemență şi vigoare. El susține cu insistență că Acela a cărui Cauză o reprezintă este Revelatorul unei Cărți de inspirație divină şi care seamănă extraordinar de bine cu tonul şi limbajul Qur'án-ului. În fața oamenilor acestui oraş el a rostit aceste cuvinte provocatoare: «Faceți dovada unuia ca acesta, de sunteți oa-

[1] „Mulțimea s-a adunat să-l asculte pe propovăduitor. El a folosit, rând pe rând, toate amvoanele din Iṣfahán unde avea libertatea să vorbească, libertate pe care nu a avut-o în Shíráz. El nu ezita să declare public şi să anunțe că Mírzá 'Alí-Muḥammad a fost al doisprezecelea Imám, Imám Mihdí. A prezentat şi a citit din cărțile învățătorului lui, le-a subliniat elocința şi profunzimea, punând accentul pe tinerețea Profetului şi vorbind despre miracolele acestuia." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 130).

meni ai adevărului.» Se apropie cu repeziciune ziua în care întregul Isfahán va fi îmbrățișat Cauza lui!" Ḥájí Siyyid Asadu'lláh a venit cu răspunsuri evazive la plângerile lor. „Ce să spun?", a fost în final forțat să răspundă. „Nu recunoașteți chiar voi că Mullá Ḥusayn a fost, prin elocința și puterea de convingere a argumentelor sale, capabil să lase fără grai pe un om nu cu mult mai prejos ca ilustrul meu tată. Atunci, eu, care îi sunt inferior în merite și cunoaștere, cum să cred că pot contesta ceea ce el deja a aprobat. Fiecare, fără părtinire, să studieze aceste afirmații. De va fi mulțumit, foarte bine; de nu, fie ca el să tacă și să nu își asume riscul de a discredita numele curat al Credinței noastre."

Văzând că strădaniile lor de a-l influența pe Ḥájí Siyyid Asadu'lláh au eșuat, discipolii lui au trimis chestiunea lui Ḥájí Muḥammad-Ibráhím-i-Kalbásí. „Vai nouă", au protestat vehement aceștia, „dușmanul s-a ridicat să distrugă sfânta Credință a Islám-ului!" Într-un limbaj viclean și exagerat ei au subliniat caracterul provocator al ideilor expuse de Mullá Ḥusayn. „Fiți pe pace", le-a răspuns Ḥájí Muḥammad-Ibráhím. „Mullá Ḥusayn nu este un om care poate fi dus de nas de cineva și nici nu poate cădea victimă unor erezii periculoase. Dacă disputa voastră este reală, dacă Mullá Ḥusayn a îmbrățișat cu adevărat o nouă Credință, fără îndoială că prima voastră obligație este să cercetați fără pasiune caracterul învățăturilor lui și să vă abțineți de a-l denunța în afara unei investigații amănunțite în prealabil. Dacă îmi voi recăpăta sănătatea și puterile, am intenția, cu voia lui Dumnezeu, să investighez eu însumi această chestiune și să stabilesc adevărul."

Această mustrare severă pronunțată de Ḥájí Kalbásí i-a tulburat profund pe discipolii lui Ḥájí Siyyid Asadu'lláh. În disperarea lor au apelat la Manúchihr Khán, Mu'tamidu'd-Dawlih, guvernatorul orașului. Acel conducător înțelept și drept a refuzat să intervină în astfel de chestiuni, care, spunea el, țineau exclusiv de competența acelor 'ulamá. El i-a avertizat să se abțină de la orice acte nesăbuite și să înceteze a mai tulbura pacea și liniștea acelui mesager. Vorbele lui tranșante au spulberat speranțele acelor intriganți. Mullá Ḥusayn a scăpat deci de mașinațiunile dușmanilor lui și pentru o vreme și-a văzut nestingherit de treburile lui.

Primul om din oraș ce a îmbrățișat Cauza lui Báb a fost un

vânturător de grâu, care, de îndată ce Chemarea i-a ajuns la urechi, a acceptat Mesajul fără rezerve. Cu un devotament minunat el l-a slujit pe Mullá Ḥusayn, iar prin asocierea lui cu el, a devenit un promotor înflăcărat al noii Revelații. Câțiva ani mai târziu, când veştile cutremurătoare ale asediului fortului Shaykh Ṭabarsí i-au fost aduse la cunoştință, el a simțit un imbold irezistibil de a-şi uni destinul cu acei tovarăşi neînfricați ai lui Báb care se ridicaseră în apărarea Credinței. Purtând în mână sita, el s-a ridicat şi a pornit imediat pentru a fi martor la acea confruntare memorabilă. „De ce pleci aşa în mare grabă?", îl întrebară prietenii care îl văzuseră fugind într-o stare de mare agitație prin bazarele Iṣfahán-ului. „M-am ridicat", le-a răspuns el, „pentru a mă alătura grupului glorios de apărători ai fortului de la Shaykh Ṭabarsí. Cu această sită pe care o voi duce cu mine, vreau să cern oamenii din fiecare oraş prin care voi trece. Pe oricine îmi iese în cale şi e gata să îmbrățişeze Cauza pe care am urmat-o eu, îl voi ruga să mă însoțească şi să ne îndreptăm grabnic spre câmpul martiriului." Atât de mare era devotamentul acestui tânăr, încât Báb, în Bayán-ul persan se referă la el cu aceste cuvinte: „Iṣfahán, acel oraş extraordinar, se distinge prin fervoarea religioasă a localnicilor shí'ah, prin cunoştințele preoților şi prin marea aşteptare, împărtăşită de cei de sus şi de cei de jos deopotrivă, a sosirii iminente a lui Ṣáḥibu'z-Zamán. În fiecare colț din oraş au fost ridicate instituții religioase. Şi totuşi, când Mesagerul lui Dumnezeu a fost manifestat, aceia care susțineau că reprezintă tezaurul învățăturii şi că sunt interpreții tainelor Credinței lui Dumnezeu au respins Mesajul Lui. Dintre toți locuitorii acelui centru de învățătură, s-a aflat un singur om, un vânturător de grâu, care a recunoscut Adevărul şi a fost învestit cu roba virtuții Divine!"[1]

Printre siyyid-ii din Iṣfahán, câțiva, ca Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Nahrí, a cărui fiică a fost mai târziu căsătorită cu Cea Mai Măreață Ramură,[2] Mírzá Hádí, fratele lui Mírzá

[1] «Iată ținutul lui Sád (Iṣfahán) care, în această lume a aparențelor, este cel mai măreț dintre toate. În fiecare şcoală a sa, se află numeroşi sclavi care poartă numele de învățați şi concurenți. În momentul alegerii membrilor, chiar şi un vânturător de grâu poate îmbrăca haina supremației (asupra celorlalți). Aici străluceşte taina cuvântului Imám-ilor, privind manifestarea: „Cea mai umilă dintre făpturi va deveni cea mai înălțată, iar cea mai înălțată va deveni cea mai decăzută.»" („Le Bayán Persan", vol. 4, p. 113).

[2] Referire la căsătoria lui 'Abdu'l-Bahá cu Munírih Khánum.

Muḥammad-‘Alí şi Mírzá Muḥammad-Riḍáy-i-Pá-Qal‘iyí au recunoscut adevărul Cauzei. Mullá Ṣádiq-i-Khurásání, cunoscut mai întâi ca Muqaddas şi supranumit de Bahá’u’lláh Ismu’lláhu’l-Asdaq, care, conform indicaţiilor date de Siyyid Káẓim, a locuit în ultimii cinci ani în Iṣfahán şi pregătise calea pentru sosirea noii Revelaţii, s-a numărat şi el printre primii credincioşi care s-au identificat cu Mesajul proclamat de Báb.[1] De îndată ce a aflat de sosirea lui Mullá Ḥusayn în Iṣfahán, el s-a grăbit să îl întâlnească. El ne oferă următoarea relatare despre prima lor întrevedere, care a avut loc noaptea în locuinţa lui Mírzá Muḥammad-‘Alíy-i-Nahrí: „L-am rugat pe Mullá Ḥusayn să îmi divulge numele Celui care susţinea că este Manifestarea promisă. El mi-a răspuns: «A întreba despre acel nume şi a-l divulga sunt ambele nepermise.» «Ar fi atunci posibil», am întrebat eu, «aşa, precum Slovele Celui Viu, să caut singur bunăvoinţa celui Atotmilostiv şi, prin rugăciune, să descopăr identitatea Lui?» «Uşa milostivirii Sale», mi-a răspuns el, «nu este niciodată închisă în faţa celui ce caută să Îl găsească.» M-am retras imediat din prezenţa lui şi i-am cerut gazdei sale să îmi acorde intimitatea unei încăperi a casei sale, unde, singur şi fără să fiu deranjat, să intru în comuniune cu Dumnezeu. În toiul meditaţiei mele, mi-am adus dintr-o dată aminte de figura unui Tânăr pe care am remarcat-o de multe ori, când mă aflam în Karbilá, stând într-o atitudine de rugăciune, cu faţa udată de lacrimi la intrarea mormântului sfânt al lui Imám Ḥusayn. Aceeaşi figură îmi apăruse acum în faţa ochilor. În viziunea mea, părea că privesc acelaşi chip, cu aceleaşi trăsături, exprimând o bucurie pe care nu o voi putea descrie niciodată. El zâmbea în timp ce mă privea. M-am îndreptat spre El, gata să mă arunc la picioarele Lui. M-am înclinat spre pământ când, iată. Acea figură luminoasă a dispărut din faţa mea. Copleşit de bucurie şi fericire, am fugit să îl întâlnesc pe Mullá Ḥusayn care m-a primit cu entuziasm şi care m-a asigurat că am dobândit în sfârşit ceea ce doream. Totuşi, m-a rugat să îmi stăpânesc sentimentele. «Nu povesti nimănui despre viziunea ta», mă rugă el; «timpul încă nu a sosit. Ai cules rodul aşteptării tale răbdătoare aici în Iṣfahán. Acum să te îndrepţi spre Kirmán şi acolo să îi faci cunoscut lui Ḥájí Mírzá

[1] Gobineau (p. 129) îl menţionează pe Mullá Muḥammad-Taqíy-i-Harátí, un binecunoscut jurist ca fiind unul dintre primii convertiţi la Credinţă.

Karím Khán acest Mesaj. De acolo mergi la Shíráz şi străduieşte-te să trezeşti pe oamenii acelui oraş din nepăsarea lor. Nădăjduiesc să mă alătur ţie în Shíráz şi să împart cu tine binecuvântările unei reuniuni pline de bucurie cu Preaiubitul nostru.»"[1]

De la Iṣfahán, Mullá Ḥusayn s-a îndreptat spre Káshán. Primul din acel oraş care s-a alăturat credincioşilor a fost un anume Ḥájí Mírzá Jání, supranumit Parpá, care era un negustor de seamă.[2] Printre prietenii lui Mullá Ḥusayn se număra un teolog recunoscut, Siyyid 'Abdu'l-Báqí, locuitor al oraşului Káshán şi membru al comunităţii shaykhí-ilor. Deşi s-a aflat în compania apropiată a lui Mullá Ḥusayn pe timpul şederii lui în Najaf şi Karbilá, Siyyid-ul n-a fost în stare să-şi sacrifice rangul şi poziţia de conducător pentru Mesajul pe care prietenul său i-l adusese.

Sosind în Qum, Mullá Ḥusayn îşi găsi oamenii total nepregătiţi pentru a răspunde chemării lui. Seminţele pe care le semănase printre ei nu dăduseră rod până în momentul în care Bahá'u'lláh fusese exilat în Baghdád. În acele zile, Ḥájí Mírzá Músá, un localnic din Qum, care îmbrăţişase credinţa, a călătorit la Baghdád şi acolo l-a întâlnit pe Bahá'u'lláh. În final el sorbit din cupa martiriului pe calea Lui.

De la Qum, Mullá Ḥusayn s-a îndreptat direct spre Ţihrán. Pe timpul şederii lui în capitală el a locuit într-una din încăperile care aparţineau madrisih-ului lui Mírzá Ṣáliḥ, mai cunoscut sub numele de madrisih-ul Páy-i-Minár. Ḥájí Mírzá Muḥammad-i-Khurásání, conducătorul comunităţii Shaykhí-ilor din Ţihrán, care era şi un preceptor al acelei instituţii, era apropiat de Mullá Husan dar nu a răspuns invitaţiei de a accepta Mesajul. El i-a spus lui Mullá Ḥusayn: „Am nutrit

[1] „Şederea lui Bushrú'í în Iṣfahán s-a dovedit un triumf pentru Báb. Convertirile pe care le-a realizat au fost numeroase şi strălucite, dar ele au atras asupra lui, – căci aşa este lumea, – ura teribilă a bisericii oficiale, căreia a fost obligat să-i facă faţă şi a părăsit oraşul. De fapt, convertirea lui Mullá Muḥammad Taqíy-i-Harátí, un jurist de prim rang, a adus furia lor la apogeu, pentru că, plin de un entuziasm debordant cum era, el se ducea zilnic la mambar, unde discuta deschis cu oamenii despre măreţia lui Báb căruia el îi conferise rangul de Ná'ib-i-kháṣṣ al celui de-al doisprezecelea Imám." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 255).

[2] După „Kashfu'l-Ghiṭá' " (p. 42-45), Ḥájí Mírzá Jání era cunoscut oamenilor din Káshán ca Ḥájí Mírzá Jáníy-i-Buzurg, pentru a-l deosebi de tizul lui, care era tot un negustor din Káshán, cunoscut sub numele de Ḥájí Mírzá Jáníy-i-Turk sau Kúchiq. Primul avea trei fraţi; cel mai mare se numea Ḥájí Muḥammad-Ismá'íl-i-Dhabíḥ, al doilea Ḥájí Mírzá Aḥmad, iar al treilea Ḥájí 'Alí-Akbar.

speranța că, după moartea lui Siyyid Káẓim, te vei strădui să promovezi interesele comunității shaykhí şi o vei scoate din obscuritatea în care s-a afundat. Dar se pare că tu ai trădat cauza acestei comunități. Ne-ai spulberat cele mai mari aşteptări. Dacă vei continua să

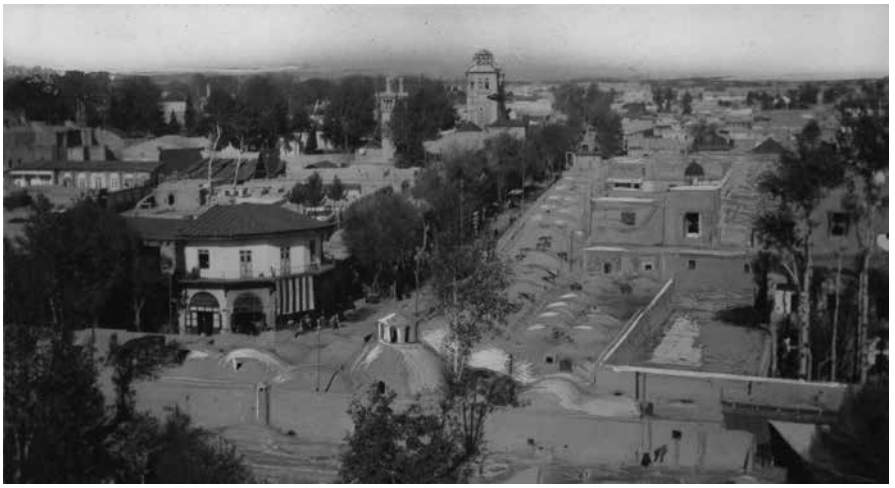

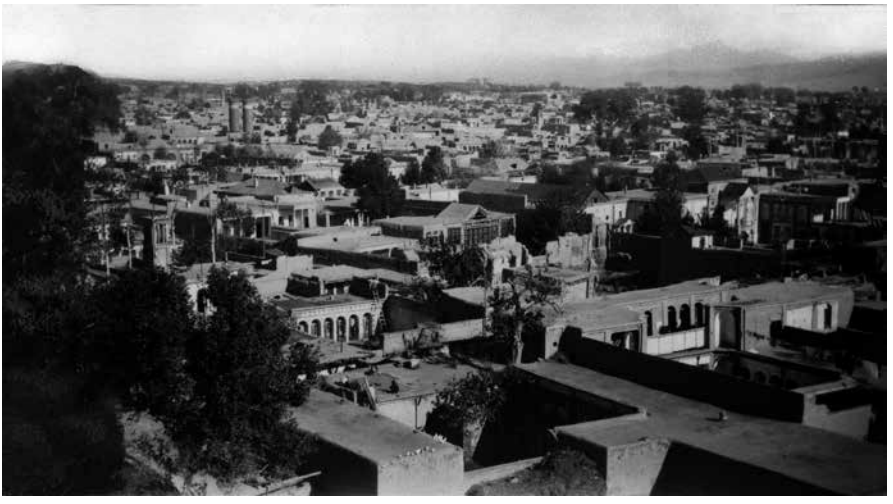

VEDERI DIN ȚIHRÁN

răspândeşti aceste doctrine subversive, vei face să dispară mărturiile shaykhí-ilor în acest oraş." Mullá Ḥusayn l-a asigurat că nu avea nicio intenție de a-şi prelungi şederea în Țihrán şi că scopul lui nu era

în niciun fel slăbirea sau suprimarea învățăturilor promovate de Shaykh Aḥmad şi Siyyid Káẓim.[1]

În decursul şederii lui în Ṭihrán, Mullá Ḥusayn pleca în fiecare zi din camera lui dimineaţa şi revenea în cameră doar la o oră după apusul soarelui. La întoarcere, el intra din nou în cameră singur şi în liniște, închidea uşa după el şi rămânea în intimitatea încăperii lui până a doua zi.[2] Mírzá Músá, Áqáy-i-Kalím, fratele lui Bahá'u'lláh, îmi povesti următoarele: L-am auzit pe Mullá Muḥammad-i-Mu'allim,

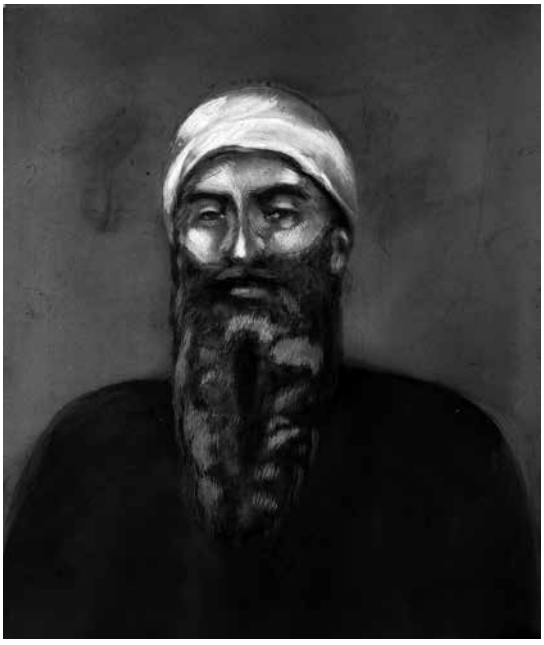

ÁQÁY-I-KALÍM, FRATELE LUI BAHÁ'U'LLÁH

originar din Núr, provincia Mázindarán, care era un fervent admirator atât al lui Shaykh Aḥmad, cât şi al lui Siyyid Káẓim, relatând urmă-

[1] „El şi-a petrecut mai multe zile în acea capitală, dar nu a apărut în public. S-a limitat la conversaţii particulare cu aceia care îl vizitau. Astfel, el i-a primit pe mulţi şi şi-a atras un număr mare de curioşi faţă de doctrina sa. Fiecare dorea să-l vadă sau să-l fi întâlnit, iar regele Muḥammad Sháh şi ministrul său, Ḥájí Mírzá Áqásí, ca adevăraţi persani ce erau, nu se putea să nu-l fi adus în faţa lor. El le înfăţişa doctrina lui şi le oferea cărţile Învăţătorului său." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 131).

[2] După Samandar (manuscris, p. 2), Mullá Ḥusayn, în drumul lui de la Shíráz la Ṭihrán în anul 1260 A.H., era purtătorul unei Tablete revelate de Báb pentru Muḥammad Sháh.

toarele: „În acele zile eram cunoscut ca unul dintre discipolii preferați ai lui Ḥájí Mírzá Muḥammad şi locuiam în şcoala unde preda el. Camera mea se învecina cu camera lui şi eram foarte apropiați. În ziua în care a avut loc conversația cu Mullá Ḥusayn, am auzit discuția lor de la început până la sfârşit şi am fost profund impresionat de ardoarea, fluența şi cunoaşterea acelui tânăr străin. Am fost surprins de răspunsurile evazive, de aroganța şi comportamentul sfidător al lui Ḥájí Mírzá Muḥammad. În acea zi mi-a plăcut mult atitudinea tânărului şi am disprețuit profund purtarea nedemnă a dascălului meu față de el. Cu toate acestea mi-am ascuns sentimentele şi am încercat să ignor discuția lui cu Mullá Ḥusayn. Cuprins de un puternic imbold de a-l cunoaşte pe acesta din urmă, m-am aventurat să-i fac o vizită la o oră târzie din noapte. Nu mă aştepta, dar am bătut la uşa lui şi l-am găsit treaz şi cu lampa aprinsă. M-a primit cu multă afecțiune, adresându-mi vorbe de o mare politețe şi blândețe. Mi-am descărcat inima în fața lui şi, în timp ce-i vorbeam, lacrimi pe care nu le puteam stăpâni îmi curgeau din ochi. «Înțeleg acum», a spus el, «motivul pentru care am ales să mai rămân în acest loc. Învățătorul tău a respins sfidător acest Mesaj şi l-a disprețuit pe Autorul lui. Speranța mea este că elevul, spre deosebire de învățătorul lui, poate să recunoască adevărul. Cum te cheamă şi în ce oraş locuieşti?» I-am răspuns: «Prenumele este Mullá Muḥammad, iar numele de familie este Mu‘allim. Casa mea este în Núr, din provincia Mázindarán.» «Spune-mi», m-a întrebat mai departe Mullá Ḥusayn, «mai există cineva din familia răposatului Mírzá Buzurg-i-Núrí, care era atât de cunoscut pentru caracterul lui, farmecul şi calitățile lui artistice şi intelectuale, cineva care s-a dovedit capabil de a menține standardele înalte ale acelei case ilustre?» «Da», i-am răspuns, «dintre fiii care trăiesc acum, unul prezintă chiar trăsăturile de caracter ale tatălui Său. Prin viața Lui plină de virtute, prin calitățile Lui nobile, bunătatea Lui iubitoare şi toleranța Sa, El a dovedit că este un nobil descendent al unui nobil tată.» «Cu ce se îndeletniceşte?», m-a întrebat el. «Susține moralul celor năpăstuiți şi-i hrăneşte pe cei flămânzi», i-am răspuns. «Ce rang şi ce poziție ocupă?» «Niciuna», am spus eu, «în afară de a-i ocroti pe cei săraci şi pribegi.» «Care este numele Lui?» «Ḥusayn-‘Alí.» «În care din lucrările tatălui Lui îl depăşeşte?» «Lu-

IMAGINI ALE CASEI LUI BAHÁ'U'LLÁH DIN ȚIHRÁN

crarea Lui preferată este shikastih-nasta'líq.» «Cum îşi petrece timpul?» «Cutreieră pădurile şi admiră frumuseţile regiunilor rurale.»[1] «Ce vârstă are?» «Douăzeci şi opt.» Înflăcărarea cu care Mullá Ḥusayn mă întreba şi sentimentul de încântare cu care primea fiecare detaliu pe care i-l ofeream m-au surprins foarte mult. Întorcându-se spre mine, cu chipul strălucind de mulţumire şi bucurie, a vrut să ştie încă un lucru: «Bănuiesc că te întâlneşti des cu El!» «Merg în vizită în casa lui destul de des», am răspuns. «Îi vei da ceva din partea mea?» «Cu siguranţă!» a fost răspunsul meu. Apoi mi-a dat un sul învelit într-o bucată de pânză, rugându-mă să i-l înmânez Lui în următoarea zi la ceasul zorilor. «De va binevoi să îmi răspundă», a adăugat el, «vei fi aşa de bun încât să îmi aduci la cunoştinţă răspunsul Lui?» Am primit sulul de la el şi la răsăritul soarelui m-am ridicat pentru a-i îndeplini dorinţa.

Când mă apropiam de casa lui Bahá'u'lláh, l-am recunoscut pe fratele Lui, Mírzá Músá, care stătea la poartă şi căruia i-am comunicat scopul vizitei mele. El a intrat în casă şi curând a reapărut purtând un mesaj de bun venit. Am fost condus în prezenţa Lui şi I-am înmânat sulul lui Mírzá Músá, care i l-a dat lui Bahá'u'lláh. El ne-a rugat pe amândoi să ne aşezăm. Desfăşurând sulul, a aruncat o privire la conţinutul lui şi a început să ne citească cu voce tare anumite pasaje din el. Stăteam acolo fermecat ascultând sunetul vocii Sale şi dulceaţa ei melodioasă. După ce a citit o pagină din sul, El s-a întors spre fratele Lui, spunând: «Músá, ce părere ai? Adevărat spun, cine crede în Qur'án şi recunoaşte originea lui divină şi totuşi ezită să recunoască că aceste cuvinte răscolitoare sunt dăruite cu aceeaşi putere regeneratoare, chiar şi pentru o clipă, a judecat cu siguranţă greşit şi s-a abătut de la

[1] „Odată," scrie Dr. J. E. Esslemont, „'Abdu'l-Bahá, cel mai mare dintre fiii lui Bahá'u'lláh, i-a povestit scriitorului următoarele detalii cu privire la zilele de tinereţe ale tatălui Său: «Din copilărie era foarte bun şi generos. Îi plăcea mult viaţa în aer liber, îşi petrecea majoritatea timpului prin grădini sau pe câmp. Avea o putere de atracţie extraordinară, pe care toţi o simţeau. Oamenii mereu se adunau în jurul Lui. Miniştri şi oameni de la curte Îl înconjurau, iar copiii Îl îndrăgeau foarte mult. La numai treisprezece sau paisprezece ani era deja renumit pentru cunoştinţele Sale… Când Bahá'u'lláh avea douăzeci şi doi de ani, tatăl Lui a murit, iar guvernul a dorit ca El să preia poziţia tatălui Său în minister, după cum era obiceiul în Persia, dar Bahá'u'lláh nu a acceptat această propunere. Atunci, prim-ministrul a spus: ‹Lăsaţi-L. O astfel de poziţie nu este demnă de el. El are un ţel mai înalt de atins. Nu îl pot înţelege, dar sunt convins că este destinat unei cariere măreţe. Nu gândeşte ca noi. Lăsaţi-l în pace.› »" („Bahá'u'lláh and the New Era", p. 29-30).

cărarea adevărului.» Nu a mai spus altceva. Permiţându-mi să mă retrag din prezenţa Lui, El m-a însărcinat să-i duc lui Mullá Ḥusayn ca dar din partea lui o bucată de zahăr rusesc şi un pachet de ceai[1] şi să îi transmit expresia aprecierii şi dragostei Lui.

M-am ridicat şi, plin de bucurie, m-am grăbit să mă întorc la Mullá Ḥusayn şi să îi înmânez darul şi mesajul lui Bahá'u'lláh. Cu câtă voioşie şi bucurie le-a primit din mâna mea! Cuvintele nu pot descrie intensitatea trăirilor lui. S-a ridicat în picioare, a primit cu capul plecat darul din mâna mea şi l-a sărutat cu ardoare. Apoi m-a îmbrăţişat, mi-a sărutat ochii şi mi-a spus: «Iubitul meu prieten. Mă rog ca, aşa cum tu ai adus atâta bucure inimii mele, Dumnezeu să îţi dăruiască fericire eternă şi să umple inima ta cu bucurie nepieritoare.» Eram mirat de comportamentul lui Mullá Ḥusayn. Care putea fi natura legăturii care lega aceste două suflete, mă întrebam eu? Ce ar fi putut înflăcăra o prietenie atât de profundă în inimile lor? De ce Mullá Ḥusayn, care bagateliza pompa şi tot ce ţinea de blazonul regalităţii, manifesta acum atâta bucurie la vederea unui dar atât de puţin valoros ce venea din partea lui Bahá'u'lláh? Mă nedumerea acest gând şi nu puteam desluşi misterul.

Câteva zile mai târziu, Mullá Ḥusayn se îndrepta spre Khurásán. În timp ce îşi lua adio de la mine, mi-a spus: «Nu sufla un cuvânt nimănui despre ce ai văzut şi ai auzit. Lasă ca acesta să fie un secret ascuns în inima ta. Nu dezvălui nimănui numele Lui, pentru că cei care pizmuiesc poziţia Lui se vor ridica pentru a-I face rău. În momentele tale de meditaţie, roagă-te ca cel Atotputernic să Îl ocrotească, astfel ca, prin El, El să-i poată ridica pe cei înjosiţi, îmbogăţi pe cei săraci, izbăvi pe cei decăzuţi. Taina lucrurilor este ascunsă ochilor noştri. Este de datoria noastră să înălţăm chemarea Noii Zile şi să proclamăm acest Mesaj Divin tuturor oamenilor. Multe din sufletele acestui oraş îşi vor vărsa sângele pe această cale. Acel sânge va uda Copacul lui Dumnezeu, îl va face să înflorească şi să ofere umbră întregii omeniri.»"

[1] Ceaiul şi acea varietate de zahăr fiind foarte rare în Persia din acea vreme, ambele erau folosite ca daruri în rândurile claselor superioare ale populaţiei.

CAPITOLUL V

CĂLĂTORIA LUI BAHÁ'U'LLÁH LA MÁZINDARÁN

PRIMA călătorie făcută de Bahá'u'lláh pentru a promova Revelația anunțată de Báb a fost în orașul natal Núr, din provincia Mázindarán. El a pornit spre satul Tákur, proprietatea personală a tatălui Său, unde avea un vast conac, mobilat regeşte şi situat într-un loc mirific. A fost privilegiul meu de a-l auzi pe Bahá'u'lláh Însuşi povestind într-o zi următoarele: „Răposatul Vazír, tatăl Meu, s-a bucurat de o poziție de invidiat printre concetățeni. Marea sa bogăție, descendența aristocrată, calitățile artistice, prestigiul de necontestat şi rangul lui înalt atrăgeau admirația tuturor celor care îl cunoşteau. Pentru mai bine de douăzeci de ani nimeni din cercul larg al familiei şi rudelor sale, care se extindea peste Núr şi Țihrán nu a suferit necazuri, răniri sau boli. Pentru o lungă perioadă de timp, ei s-au bucurat de multe şi bogate binecuvântări. În mod neaşteptat, această prosperitate şi această faimă au făcut loc unei serii de nenorociri care au cutremurat puternic baza acestei prosperități materiale. Prima pierdere suferită de el a fost cauzată de marea inundație care, pornind din munții Mázindarán-ului, s-a abătut cu violență asupra satului Tákur şi a distrus practic jumătate din conacul Vazír-ului, situat deasupra fortăreței acelui sat. Cea mai bună parte a acelei case, care era recunoscută pentru soliditatea temeliilor ei, a fost în totalitate măturată de furia torentelor dezlănțuite. Cel mai scump mobilier a fost distrus, iar ornamentele sale complexe s-au pierdut iremediabil. La puțin timp după aceea, au urmat pierderea unor poziții în cadrul statului, pe care Vazír-ul le ocupa, precum şi atacuri repetate îndreptate asupra lui din partea adversarilor lui invidioşi. În ciuda acestor schimbări, Vazír-ul şi-a menținut demnitatea şi calmul şi a continuat, cu posibilități reduse, actele de caritate şi

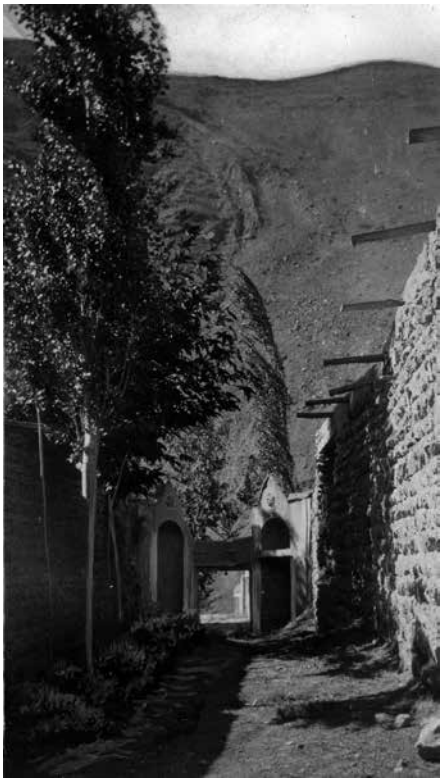

INTRAREA

ŞI RUINELE LOCUINȚEI INIȚIALE A LUI BAHÁ'U'LLÁH DIN TÁKUR, MÁZINDARÁN

generozitate. El a continuat să se comporte cu asociații lui fără credință cu aceeaşi amabilitate şi bunătate care îi caracterizaseră relațiile cu semenii lui. Cu o minunată tărie de caracter el a ținut piept, până în ultima clipă a vieții sale, nenorocirilor care s-au abătut atât de tare asupra lui."

Înainte de declarația lui Báb, Bahá'u'lláh vizitase deja ținutul Núr, într-o vreme în care celebrul mujtahid Mírzá Muḥammad-Taqíy-i-Núrí era la apogeul autorității şi influenței sale. Poziția lui era atât de cunoscută, încât cei care stăteau la picioarele lui se considerau fiecare exponenți autorizați ai Credinței şi Legii Islám-ului. Mujtahid-ul ținea prelegeri în fața a peste două sute de discipoli şi discuta despre un pasaj obscur din rostirile povestite ale imám-ilor, când Bahá'u'lláh, urmat de un număr de însoțitori trecu prin acel loc şi se opri pentru a asculta discursul lui. Mujtahid-ul le-a cerut discipolilor lui să desluşească o teorie încurcată legată de aspectele mistice ale învățăturilor Islám-ului. Pentru că toți îşi recunoscură incapacitatea de a o explica, Bahá'u'lláh se simți îmboldit să ofere o prezentare clară a acelei teorii, într-un limbaj concis, dar foarte convingător. Mujtahid-ul a fost foarte mâhnit de incompetența discipolilor lui. „Ani de zile v-am tot învățat", a exclamat el furios, „şi m-am străduit cu răbdare să insuflu în mințile voastre cele mai profunde adevăruri şi cele mai nobile principii ale Credinței. Şi totuşi, după toți aceşti ani de studiu profund, lăsați ca acest tânăr, care poartă un kuláh[1], care nu a avut parte de instruire şi care habar nu are de ştiința voastră academică, să îşi dovedească superioritatea în fața voastră!"

Mai târziu, după plecarea lui Bahá'u'lláh, mujtahid-ul le-a povestit discipolilor două dintre visele avute de curând, despre care el credea că au avut loc în circumstanțe foarte importante. El spuse: „În primul meu vis, stăteam în mijlocul unei mari mulțimi de oameni şi toți păreau că arată spre o anumită casă, unde spuneau ei că stă Ṣáḥibu'z-Zamán. Cuprins de bucurie, m-am îndreptat grăbit în vis pentru a intra în prezența Lui. Spre marea mea mirare, când am ajuns la acea casă mi s-a refuzat intrarea. Mi s-a spus: «Qá'im-ul promis discută acum între patru ochi cu o altă Persoană. Este interzis să

[1] Kuláh, o căciulă din blană de miel, care îi deosebea pe teologi de laici şi era purtată tot timpul de reprezentanții statului.

intraţi.» De la gărzile care stăteau în dreptul uşii am înţeles că acea Persoană nu era alta decât Bahá'u'lláh.

Mujtahid-ul continuă: „În al doilea vis al meu mă găseam într-un loc unde eram înconjurat de un număr mare de cufere, care se spunea că aparţineau lui Bahá'u'lláh. Deschizându-le, am văzut că ele sunt pline de cărţi. Fiecare cuvânt şi literă inscripţionate în aceste cărţi erau decorate cu cele mai scumpe giuvaieruri. Strălucirea lor mă orbise. Fusesem atât de copleşit de strălucirea lor că m-am trezit brusc din visul meu."

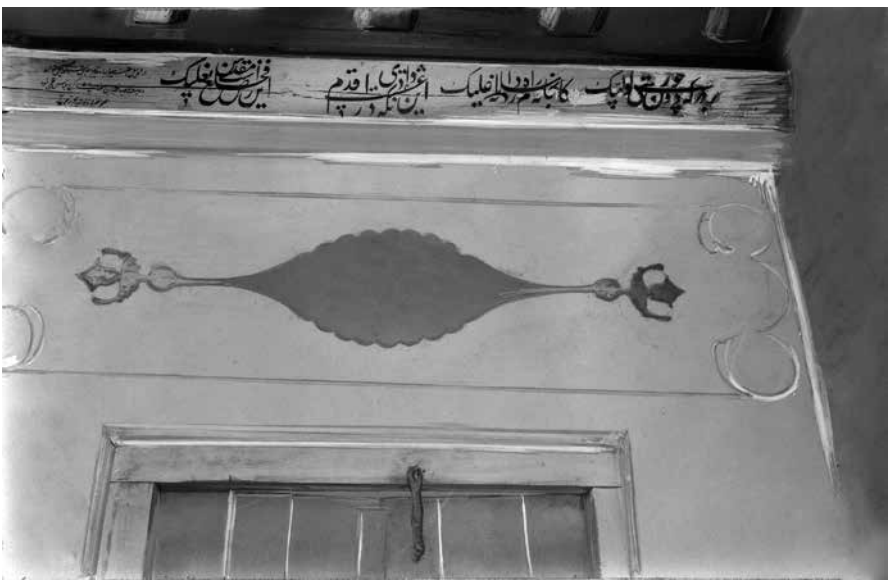

INSCRIPŢIE PUSĂ DE VAZÍR, MÍRZÁ BUZURG, DEASUPRA INTRĂRII CASEI LUI DIN TÁKUR

Când, în anul '60, Bahá'u'lláh a sosit în Núr, El a aflat că faimosul mujtahid, asupra căruia precedenta Sa vizită avusese un atât de puternic impact, murise. Numărul mare de adepţi ai lui se redusese la o mână de discipoli demoralizaţi care, sub conducerea succesorului lui, Mullá Muḥammad, se străduiau să menţină tradiţiile răposatului lor conducător. Entuziasmul cu care fusese întâmpinat Bahá'u'lláh contrasta puternic cu întunericul care se aşezase peste urmaşii comunităţii cândva înfloritoare. Un mare număr de reprezentanţi şi personalităţi

de vază din regiune L-au chemat şi I-au făcut o primire aşa cum se cuvine. Erau dornici, din perspectiva poziției sociale pe care El o ocupa, să afle de la El toate noutățile cu privire la Sháh, activitățile miniştrilor lui şi afacerile guvernului său. La toate întrebările lor, Bahá'u'lláh le-a răspuns cu mare răceală, dând impresia că pentru El aceste lucruri erau lipsite de importanță. Cu o retorică apăsată, El pleda cauza noii Revelații şi le îndrepta atenția spre beneficiile nemăsurate pe care aceasta era hărăzită să le ofere țării lor.[1] Cei care îl ascultau se minunau de interesul viu pe care un om de rangul Lui şi de vârsta Lui îl arăta pentru adevăruri care erau în principal de domeniul clericilor şi teologilor Islám-ului. Se simțeau neputincioşi să conteste soliditatea argumentelor Sale sau să bagatelizeze Cauza, pe care El o prezenta cu atâta abilitate. Ei admirau marele Lui entuziasm şi adâncimea gândirii Lui şi erau profund impresionați de detaşarea şi uitarea Lui de sine.

Nimeni nu a îndrăznit să îşi exprime nemulțumirea față de punctele Lui de vedere, în afară de unchiul lui, 'Azíz, care a avut curajul de a I se opune, contestând afirmațiile Sale şi defăimând adevărul lor. Când aceia care l-au auzit au căutat să îl reducă la tăcere şi să-l lovească, Bahá'u'lláh a intervenit pentru el, sfătuindu-i să-l lase în seama lui Dumnezeu. Speriat, el i-a cerut ajutorul mujtahid-ului din Núr, Mullá Muḥammad pentru a-i acorda sprijin imediat. „O, împuternicit al Profetului lui Dumnezeu!", spuse el. „Priveşte ce s-a petrecut cu Credința. Un tânăr, un laic, îmbrăcat în veşmântul nobilimii, a venit la Núr, a cucerit cetatea ortodoxiei şi a pângărit Credința sfântă a Islám-ului. Scoală şi ține piept atacurilor sale. Oricine intră în prezența lui cedează pe dată farmecelor sale şi este robit de puterea rostirii lui. Nu ştiu dacă este un vrăjitor, dacă el amestecă în ceaiul lui substanțe misterioase care-l fac pe cel ce îl bea să cadă victimă a farmecelor lui." Mujtahid-ul, nemaisuportând lipsa lui de coerență, şi-a dea seama de absurditatea unor astfel de afirmații. Glumind, el observă: „Tu nu ai băut din ceaiul lui sau nu l-ai auzit vorbind tovarăşilor lui?" „Ba da", răspunse el, „dar mulțumită protecției tale iubitoare am rămas imun la efectul puterii lui misterioase." Mujtahid-ul, văzându-se incapabil de a ridica masele împotriva lui Bahá'u'lláh şi de

[1] „Discursul lui (Bahá'u'lláh) a fost ca un «torent învolburat» şi claritatea în expunere i-a făcut să se încline în fața lui pe cei mai pregătiți teologi." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 120).

a combate direct ideile pe care un oponent atât de puternic le răspândea fără teamă, se mulțumi să scrie un raport în care el declara: „O, ʻAzíz, nu îți fie teamă, nimeni nu va îndrăzni să te molesteze.” Scriind aceasta, mujtahid-ul, printr-o greșeală gramaticală, a reușit să pervertească atât de mult înțelesul afirmației lui, încât personalitățile satului Tákur care au citit-o au fost scandalizate de conținutul ei, defăimându-l atât pe destinatar, cât și pe autorul acelei afirmații.

Cei care au ajuns în prezența lui Bahá'u'lláh și L-au auzit prezentând Mesajul proclamat de Báb au fost atât de mișcați de sinceritatea chemării Lui, încât s-au ridicat pe dată pentru a răspândi același Mesaj printre locuitorii orașului Núr și s-au străduit să dea dovadă de aceleași calități ca și distinsul lor Promotor. Între timp, discipolii lui Mullá Muḥammad se străduiau să îl convingă pe învățătorul lor să pornească spre Tákur, să Îl viziteze pe Bahá'u'lláh, să afle de la El natura acestei noi Revelații și să își lumineze discipolii cu privire la caracterul și scopul acesteia. Rugile lor cele mai sincere au primit un răspuns evaziv din partea mujtahid-ului. Dar discipolii lui au refuzat să admită validitatea obiecțiilor ridicate de el. Ei susțineau că prima obligație impusă unui om de rangul lui, a cărui funcție era de a păstra integritatea Islám-ului shí'ah, era să cerceteze caracterul fiecărei mișcări care putea afecta interesele Credinței lor. În final, Mullá Muḥammad a decis să trimită o solie formată din doi dintre cei mai buni locotenenți ai lui, Mullá ʻAbbás și Mírzá Abu'l-Qásim, ambii gineri și discipoli de încredere ai răposatului mujtahid, Mírzá Muḥammad-Taqí, pentru a-i face o vizită lui Bahá'u'lláh și pentru a stabili caracterul adevărat al Mesajului adus de El. El a făgăduit solemn să susțină fără rezerve orice concluzie ar fi tras ei și să declare hotărârea lor în aceste probleme ca finală.

Când la sosirea lor în Tákur, au fost anunțați că Bahá'u'lláh plecase la stațiunea Sa de iarnă, reprezentanții lui Mullá Muḥammad au decis să se îndrepte spre acel loc. Ajunși acolo, l-au găsit pe Bahá'u'lláh prins în revelarea unui comentariu asupra Súrih-ului din deschiderea Qur'án-ului, intitulat „Cele Șapte versete ale repetiției”. Cum stăteau ei jos și ascultau discursul Lui, măreția temei, retorica convingătoare ce caracteriza prezentarea ei, precum și maniera extraordinară de expunere i-au impresionat profund pe cei doi. Mullá ʻAbbás, neputându-se stă-

EXTERIORUL CAMEREI OCUPATE DE
BAHÁ'U'LLÁH ÎN TÁKUR, MÁZINDARÁN

INTERIORUL CAMEREI OCUPATE DE BAHÁ'U'LLÁH
PĂSTRATĂ ÎN FORMA INIȚIALĂ

EXTERIORUL CAMEREI OCUPATE DE 'ABDU'L-BAHÁ
ÎN TÁKUR, MÁZINDARÁN

INTERIORUL CAMEREI OCUPATE DE
'ABDU'L-BAHÁ

pâni, se ridică din scaunul lui şi, împins de un irezistibil imbold, merse cu spatele şi rămase în picioare nemişcat lângă uşă, într-o atitudine de supunere reverenţioasă. Farmecul discursului pe care îl asculta îl fascinase. „Uite în ce stare sunt," îi spuse el tovarăşului său pe când stătea tremurând de emoţie şi cu ochii înecaţi în lacrimi. „Nu sunt în stare să-L interpelez pe Bahá'u'lláh. Întrebările pregătite să I le adresez au dispărut subit din mintea mea. Eşti liber fie să-ţi continui investigaţia sau să te întorci singur la învăţătorul nostru şi să îl anunţi de starea în care mă aflu. Spune-i din partea mea că 'Abbás nu se mai poate niciodată întoarce la el. El nu mai poate niciodată părăsi acest prag." Mírzá Abu'l-Qásim a fost şi el tentat să urmeze exemplul tovarăşului lui. „Am încetat să îmi recunosc învăţătorul", a răspuns el. „Chiar în această clipă am jurat lui Dumnezeu să îmi dedic restul zilelor vieţii mele servirii lui Bahá'u'lláh, adevăratul şi singurul meu Învăţător."

Vestea convertirii subite a trimişilor aleşi ai mujtahid-ului din Núr se răspândi cu o repeziciune uimitoare prin tot ţinutul. Îi trezi pe oameni din letargie. Demnitari bisericeşti, reprezentanţi ai statului, negustori şi ţărani, toţi luară cu asalt reşedinţa lui Bahá'u'lláh. O mare parte dintre ei au îmbrăţişat cu bucurie Cauza Lui. În admiraţia lor pentru El, o parte din persoanele de vază din rândul lor au remarcat: „Am văzut cum oamenii din Núr s-au ridicat şi s-au adunat în jurul tău. Din fiecare parte vedem mărturii ale marii lor bucurii. Dacă Mullá Muḥammad ar fi fost şi el aici pentru a li se alătura, triumful acestei Credinţe ar fi fost complet asigurat." „Am venit în Núr", le-a răspuns Bahá'u'lláh, „doar cu scopul de a proclama Cauza lui Dumnezeu. Nu am în inima mea niciun alt ţel. De mi s-ar spune că la o distanţă de o sută de leghe un căutător tânjeşte după Adevăr şi că nu poate veni să Mă întâlnească, Eu, bucuros şi fără ezitare m-aş grăbi spre lăcaşul lui şi i-aş potoli Eu Însumi foamea. Mi se spune că Mullá Muḥammad trăieşte în Sa'ádat-Ábád, un sat nu prea îndepărtat de acest loc. Scopul Meu este să-l vizitez şi să-i duc Mesajul lui Dumnezeu."

Dorind să pună în practică vorbele rostite, Bahá'u'lláh, însoţit de un grup de tovarăşi porni imediat spre acel sat. Mullá Muḥammad Îl primi cum nu se poate mai fastuos. „Nu am venit în acest loc", observă Bahá'u'lláh, „pentru a-ţi face o vizită oficială sau

formală. Scopul meu este de a te lumina în ceea ce priveşte un Mesaj nou şi minunat, de inspiraţie divină, şi care împlineşte promisiunea dată Islám-ului. Oricine a plecat urechea la acest Mesaj a simţit puterea lui irezistibilă şi a fost transformat de puterea harului său. Spune-Mi ce te nedumereşte sau te împiedică să recunoşti Adevărul." Mullá Muḥammad răspunse dispreţuitor: „Nu întreprind nicio acţiune înainte de a consulta Qur'án-ul. În astfel de situaţii, întotdeauna am urmat practica invocării ajutorului lui Dumnezeu şi a binecuvântărilor Sale; deschizând la întâmplare Cartea Lui sfântă şi consultând primul verset de pe acea pagină pe care mi-a căzut privirea. Din conţinutul acelui verset pot judeca înţelepciunea şi oportunitatea acţiunii la care m-am gândit." Văzând că Bahá'u'lláh nu avea de gând să îi refuze această cerere, mujtahid-ul a cerut să i se aducă un exemplar al Qur'án-ului, îl deschise şi îl închise la loc, refuzând să spună conţinutul versetului celor care erau prezenţi. Tot ce spuse era: „Am consultat Cartea lui Dumnezeu şi se pare că este inoportun pentru mine să merg mai departe în această chestiune." Câţiva au fost de acord cu el; dar restul, marea lor majoritate, au simţit frica pe care acele cuvinte o ascundeau. Bahá'u'lláh, nedorind să prelungească situaţia delicată în care se afla, se ridică şi, cerând să fie scuzat, îşi luă un cald rămas bun de la el.

Într-o zi, în timp ce călărea prin natură, Bahá'u'lláh, însoţit de câţiva tovarăşi, a observat un tânăr singuratic aşezat pe marginea drumului. Părul îi era ciufulit şi purta haine de derviş. La marginea unui pârâiaş, el aprinse un foc, îşi gătea mâncarea şi o mânca. Apropiindu-se de el, Bahá'u'lláh pe un ton cât se poate de iubitor îl întrebă: „Spune-Mi dervişule, ce faci?" „Sunt ocupat să-l înghit pe Dumnezeu", răspunse el tăios. „Îl gătesc pe Dumnezeu şi Îl frig." Simplitatea naturală a comportamentului său şi candoarea răspunsului lui îi plăcură mult lui Bahá'u'lláh. El zâmbi la remarca lui şi începu să poarte o discuţie cu el cu tandreţe şi libertate nestăvilită. În scurt timp, Bahá'u'lláh îl schimbă complet. Luminat asupra adevăratei naturi a lui Dumnezeu şi cu o minte curăţată de ideile vane ale poporului lui, el recunoscu pe dată Lumina pe care acel Străin iubitor i-o aduse atât de neaşteptat. Acest derviş, al cărui nume era Muştafá, deveni atât de îndrăgostit de învăţăturile care îi fuseseră insuflate în minte că

lăsându-şi instrumentele de gătit, el se ridică numaidecât şi îl urmă pe Bahá'u'lláh. Pe jos, în spatele calului Său, înflăcărat de focul iubirii Lui, el cânta vesel versurile unui cântec de iubire pe care îl compusese pe loc şi pe care îl dedicase Îndrăgitului său. „Tu eşti Luceafărul călăuzirii" suna refrenul voios al cântecului. „Tu eşti Lumina Adevărului. Dezvăluie-Te oamenilor, o, Dezvăluitor al Adevărului". Deşi, în anii de mai târziu, acel poem a circulat mult printre oameni şi devenise cunoscut faptul că un anume derviş, supranumit Majdhúb, şi al cărui nume era Mușțafá Big-i-Sanandají, a compus acest poem spontan, spre lauda Îndrăgitului său, nimeni nu părea să ştie cu precizie la cine se referea acesta de fapt şi nici nu bănuia nimeni, într-o vreme când Bahá'u'lláh era încă nedezvăluit în ochii oamenilor, că acest derviş singur I-a recunoscut rangul şi I-a descoperit gloria.

Vizita lui Bahá'u'lláh în Núr a dat cele mai spectaculoase rezultate şi a oferit un imbold puternic în răspândirea Revelației nou-născute. Prin retorica Sa magnetizantă, prin puritatea vieții Lui, prin demnitatea purtării Sale, prin logica de necontestat a argumentelor Lui şi prin multitudinea de dovezi ale tandrei Lui bunătăți, Bahá'u'lláh a cucerit inimile localnicilor din Núr, le-a trezit la viață sufletele şi i-a înrolat sub stindardul Credinței. Efectul cuvintelor şi faptelor Lui era aşa de mare încât, atunci când mergea de ici colo pentru a propovădui Cauza şi pentru a dezvălui splendoarea ei concetățenilor Lui din Núr, până şi pietrele şi copacii din acel ținut păreau însuflețiți de valurile de putere spirituală care emanau din persoana Lui. Toate lucrurile păreau dăruite cu o viață nouă şi mai plină, toate lucrurile păreau că proclamă cu glas tare: „Priviți, Frumusețea lui Dumnezeu a fost manifestată. Ridicați-vă căci El a venit în toată gloria Sa." Când Bahá'u'lláh a plecat din mijlocul lor, oamenii din Núr au continuat să propage Cauza şi să-i consolideze temeliile. O parte din ei au suferit tribulații cumplite de dragul Lui; alții au sorbit cu bucurie din cupa martiriului pe calea Lui. Mázindarán în general şi Núr în particular s-au distins astfel de restul provinciilor şi districtelor din Persia ca fiind primele care au îmbrățişat cu bucurie Mesajul Divin. Districtul Núr, care înseamnă literalmente „lumină", ce se află în munții Mázindarán-ului, a fost primul care a prins razele Soarelui ce răsărise în Shíráz, primul care să proclame restului Persiei, care stă încă înconjurată de umbră în valea

nepăsării, că Luceafărul călăuzirii divine a răsărit să încălzească şi să lumineze întregul pământ.

Când Bahá'u'lláh era doar copil, Vazír-ul, tatăl Lui, a avut un vis. Se făcea că Bahá'u'lláh înota într-un ocean mare, fără de margini. Trupul Lui strălucea deasupra apelor cu o strălucire care ilumina apa. În jurul capului Său, care se putea vedea clar deasupra apelor, radiau în toate direcţiile şuviţe din părul Lui lung şi negru ca abanosul, plutind în valuri. În vis, o mare de peşti se adunau în jurul Lui, fiecare ţinându-se strâns de câte un capăt de fir de păr. Fascinaţi de strălucirea feţei Sale, ei Îl urmau oriunde ar fi înotat El. Deşi numărul lor era foarte mare şi oricât de tare se ţineau de şuviţele Lui, niciun fir de păr nu părea să se desprindă de capul Lui şi nici nu Îi provocau vreun rău. Liber şi neîngrădit, El se mişca deasupra apelor şi toţi Îl urmau.

Vazír-ul, profund mişcat de acest vis, chemă un ghicitor, care era faimos în regiune şi îi ceru să interpreteze visul pentru el. Acest om, ca şi când ar fi fost inspirat de o premoniţie despre gloria viitoare a lui Bahá'u'lláh, spuse: „Oceanul fără de margini pe care l-ai văzut în visul tău, o Vazír-ule, nu este altceva decât lumea fiinţei. Cu mâinile goale şi singur, fiul tău va câştiga conducerea supremă asupra ei. Oriunde ar fi El, se va putea mişca nestingherit. Nimeni nu va rezista marşului Său, nimeni nu Îi va zădărnici înaintarea. Mulţimea de peşti semnifică tulburările pe care El le va produce printre popoarele şi neamurile pământului. Ei se vor aduna în jurul Lui şi se vor agăţa de El. Asigurat de protecţia infailibilă a celui Atotputernic, aceste tulburări nu vor răni niciodată persoana Sa şi nici singurătatea de pe marea vieţii nu îi va pune niciodată siguranţa în pericol."

Acel ghicitor a fost mai apoi dus să îl vadă pe Bahá'u'lláh. El se uită atent la chipul Lui şi examină cu mare atenţie trăsăturile Sale. Fiind fermecat de înfăţişarea Lui, acesta îi lăudă fiecare trăsătură a feţei Lui. Fiecare expresie de pe acel chip revela în ochii lui un semn al gloriei Lui ascunse. Atât de mare era admiraţia lui şi atât de multe laudele aduse lui Bahá'u'lláh, încât Vazír-ul deveni din acea zi şi mai devotat fiului său. Cuvintele rostite de acel ghicitor au ajutat la întărirea speranţelor şi a încrederii lui în El. Ca şi Iacob, el dorea să asigure bunăstarea iubitului său fiu Iosif şi să Îl înconjoare cu protecţia lui iubitoare.

Ḥájí Mírzá Áqásí, Marele Vazír al lui Muḥammad Sháh, deşi total străin de tatăl lui Bahá'u'lláh, îi arăta fiului acestuia semnele unei mari consideraţii şi preţuiri. Atât de mare era stima pe care Ḥájí I-o purta, încât Mírzá Áqá Khán-i-Núrí, I'timádu'd-Dawlih, care mai târziu îi urmă lui Ḥájí Mírzá Áqásí, era invidios. Disprețuia superioritatea care i se acorda lui Bahá'u'lláh, doar un tânăr. Semințele acestei gelozii erau încă din acele timpuri sădite în inima lui. Deşi încă june şi deşi tatăl lui este în viaţă, credea el, I se dă întâietate în prezența Marelui Vazír. Mă întreb, ce se va întâmpla cu mine când acest tânăr îi va lua locul tatălui său?

După moartea Vazír-ului, Ḥájí Mírzá Áqásí continuă să-i arate cea mai mare consideraţie lui Bahá'u'lláh. Îl vizita la El acasă şi vorbea cu El ca şi cu propriul său fiu. Sinceritatea devotamentului lui avea totuşi să fie testată foarte curând. Într-o zi, pe când trecea prin satul Qúch-Hisár, care-i aparţinea lui Bahá'u'lláh, fusese atât de mişcat de farmecul şi de frumusețea acelui loc, ca şi de belşugul de apă, încât îi venise ideea de a fi el însuşi proprietar. Bahá'u'lláh, pe care îl chemase să realizeze imediat vânzarea acelui sat, spuse: „Dacă această proprietate ar fi fost doar a mea, aş fi consimţit cu dragă inimă dorinţei tale. Această viaţă trecătoare, cu toate posesiunile ei meschine, nu merită în ochii mei niciun ataşament, cu atât mai puţin această proprietate mică şi nesemnificativă. Dar cum un număr de alţi oameni, bogaţi şi săraci, bătrâni şi tineri, sunt părtaşi la această posesie, ti-aş sugera să te adresezi cu această chestiune lor şi să cauţi la ei consimţământul." Nemulţumit de acest răspuns, Ḥájí Mírzá Áqásí căută să îşi îndeplinească ţelul prin mijloace necinstite. De îndată ce Bahá'u'lláh a fost înştiinţat de uneltirile sale, El, cu consimţământul celor implicaţi, transferă imediat titlul de proprietate pe numele surorii lui Muḥammad Sháh, care îşi exprimase deja în repetate rânduri dorinţa de a deveni proprietară. Ḥájí, furios pe această tranzacţie, ordonă ca proprietatea să fie preluată cu forţa, susţinând că el deja o cumpărase de la proprietarul ei dintâi. Reprezentanţii lui Ḥájí Mírzá Áqásí au fost sever mustraţi de agenţii surorii Sháh-ului şi au fost somaţi să îşi informeze stăpânul că doamna era hotărâtă să îşi apere drepturile. Ḥájí se adresă cu acest caz lui Muḥammad Sháh, plângându-se de tratamentul nedrept la care fusese supus. În aceeaşi noapte, sora Sháh-ului îl puse

în temă pe Sháh despre natura tranzacției. „De multe ori", spuse ea fratelui ei, „Maiestatea voastră Imperială şi-a exprimat delicat dorința ca eu să renunț la bijuteriile mele pentru a mă înfrumuseța în prezența voastră, iar cu veniturile obținute să îmi cumpăr o proprietate. Am reuşit în sfârşit să îndeplinesc dorința voastră. Dar Ḥájí Mírzá Áqásí este acum foarte hotărât să o ia de la mine prin forță." Sháh-ul îşi linişti sora şi ordonă lui Ḥájí să renunțe la plângerea sa. Acesta, în disperare de cauză, îl chemă pe Bahá'u'lláh în prezența lui şi, prin toate vicleşugurile, căută să Îi discrediteze numele. La toate acuzațiile ce I se aduceau, Bahá'u'lláh răspunse hotărât şi reuşi să îşi dovedească nevinovăția. În furia sa neputincioasă, Marele Vazír exclamă: „Care este scopul tuturor petrecerilor şi banchetelor pe care se pare că îți place să le dai? Eu, care sunt prim-ministrul al Sháhansháh-ului Persiei nu primesc niciodată oaspeți într-un număr aşa de mare şi atât de diverşi cum aduni tu în jurul mesei în fiecare seară. De ce atâta extravaganță şi vanitate. Cu siguranță pui la cale un complot împotriva mea." „Sfinte Dumnezeule!" răspunse Bahá'u'lláh. „Poate fi acuzat de intenții criminale omul care, din preaplinul inimii sale, împarte pâinea cu semenii lui?" Ḥájí Mírzá Áqásí era total zăpăcit. Nu îndrăznea să răspundă nimic. Deşi susținut de forțele unite ale puterii ecleziastice şi civile ale Persiei, în fiecare dispută la care se aventura să-L provoace pe Bahá'u'lláh, se trezea în final total învins.

Cu mai multe alte ocazii, triumful lui Bahá'u'lláh asupra opozanților Lui fusese la fel de justificat şi recunoscut. Aceste victorii personale dobândite de El au servit la dezvoltarea poziției Sale şi I-au purtat faima peste hotare. Oamenii din toate clasele sociale erau uimiți de capacitatea Lui miraculoasă de a scăpa nevătămat din confruntările cele mai periculoase. Numai protecția Divină, credeau ei, Îi oferea siguranța în astfel de situații. Nu o dată a fost supus Bahá'u'lláh aroganței, lăcomiei şi trădării celor din jurul Lui, înconjurat fiind de cele mai mari pericole. În acele zile, aflându-se constant în compania celor mai înalți demnitari din țară, fie că erau teologi sau reprezentanți ai statului, El nu se mulțumea niciodată să accepte ideile exprimate sau pretențiile pe care le avansau. La întâlnirile lor, El promova fără teamă cauza adevărului, reitera drepturile celor nevoiaşi, apărând pe cei slabi şi protejându-i pe cei nevinovați.

CAPITOLUL VI

CĂLĂTORIA LUI MULLÁ ḤUSAYN LA KHURÁSÁN

LUÂNDU-ŞI rămas bun de la Slovele Celui Viu, Báb i-a instruit pe toţi să înregistreze separat numele fiecărui credincios care îmbrăţişa Credinţa şi se identifica cu învăţăturile sale. El le-a cerut să pună listele acestor credincioşi în scrisori închise şi să le trimită unchiului Lui din partea mamei, Ḥájí Mírzá Siyyid ‘Alí în Shíráz, care la rândul lui urma să i le trimită Lui. „Voi clasifica aceste liste,” le spuse El, „în optsprezece seturi a câte nouăsprezece nume fiecare. Fiecare set va constitui un váḥid.[1] Toate aceste nume din cele optsprezece seturi, vor constitui împreună cu primul váḥid, care cuprinde numele Meu şi cele ale celor optsprezece Slove ale Celui Viu, numărul lui Kull-i-Shay [2]. Aceste nume le voi menţiona în Tableta lui Dumnezeu, astfel încât asupra fiecăruia dintre ei Îndrăgitul inimilor noastre să poată conferi binecuvântările Lui inestimabile şi să îi declare locuitori ai Paradisului Său, în Ziua în care se va fi aşezat pe tronul gloriei.”

Báb îi dădu indicaţii speciale mai ales lui Mullá Ḥusayn de a-i trimite o relatare scrisă asupra caracterului şi progresului activităţilor lui în Iṣfahán, Ţihrán şi Khurásán. El l-a îndemnat să îi comunice despre toţi aceia care au acceptat şi s-au supus Credinţei, precum şi despre toţi aceia care au respins şi au negat adevărul ei. „Până nu primesc o scrisoare de la tine din Khurásán”, i-a scris El, „Eu nu voi fi gata să pornesc din acest oraş în pelerinajul Meu la Ḥijáz.”

Mullá Ḥusayn, învigorat şi cu puteri noi primite după experienţa interacţiunii lui cu Bahá’u’lláh, a pornit în călătoria lui spre Khurásán. În timpul vizitei lui în acea provincie, el a dovedit într-o manieră surprinzătoare efectele acelei puteri regeneratoare cu care cuvintele de

[1] Valoarea numerică a cuvântului „váḥid”, care înseamnă „unitate” este 19.

[2] Valoarea numerică a lui „Kull-i-Shay”, care înseamnă „toate lucrurile” este 361 sau 19 x 19.

IMAGINI ALE MOSCHEII GAWHAR-SHÁD DIN MASHHAD CU AMVONUL DE UNDE A PREDICAT MULLÁ ḤUSAYN

rămas bun ale lui Báb l-au învestit.[1] Primul care avea să îmbrățișeze Credința în Khurásán a fost Mírzá Aḥmad-i-Azghandí, cel mai învățat, cel mai înțelept și cel mai eminent dintre ‘ulamá ai acelei provincii. În orice adunare și-ar fi făcut apariția, indiferent cât era de mare numărul sau cât de distins caracterul teologilor prezenți acolo, el singur era mereu principalul vorbitor. Trăsăturile distinse ale caracterului lui, cât și evlavia lui deosebită, i-au câștigat reputația pe care o dobândise deja prin erudiția, talentul și înțelepciunea lui. Următorul care avea să îmbrățișeze Credința dintre shaykhí-ii din Khurásán a fost Mullá Aḥmad-i-Mu‘allim, care fusese la Karbilá învățătorul copiilor lui Siyyid Káẓim. A urmat Mullá Shaykh ‘Alí, pe care Báb îl supranumise ‘Aẓím, iar apoi Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí, a cărui erudiție era depășită doar de aceea a lui Mírzá Aḥmad. Nimeni în afara acestor figuri remarcabile printre conducătorii ecleziastici din Khurásán nu poseda suficientă autoritate sau cunoașterea necesară pentru a contesta argumentele lui Mullá Ḥusayn.

Mírzá Muḥammad Báqir-i-Qá’iní, care, pentru tot restul vieții sale, își stabilise reședința în Mashhad a fost următorul care a îmbrățișat Mesajul. Dragostea lui Báb a ars în sufletul lui cu atâta putere devastatoare, încât nimeni nu i-a putut rezista forței sale sau minimiza influența. Curajul lui, energia lui debordantă, loialitatea lui neclintită și integritatea vieții lui toate se uniseră pentru a face din el spaima

[1] „Pelerinul, după cum era tradiția, profita la maximum de șederea lui, prelungind-o dacă era necesar, în sate, târguri sau orașe din drumul său, pentru a ține discursuri, pentru a vorbi împotriva acelor mullá, spre a face cunoscute cărțile lui Báb și pentru a predica doctrinele Sale. Era chemat peste tot și așteptat cu nerăbdare; era căutat cu curiozitate, era ascultat cu înfrigurare și crezut cu destulă ușurință.” La Níshapúr înainte de toate, el a făcut două convertiri importante, în persoana lui Mullá ‘Abdu’l-Kháliq din Yazd și a lui Mullá ‘Alí cel Tânăr. Primul dintre acești doctori fusese elevul lui Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá’í. El era o persoană renumită pentru știința sa, pentru elocvența și pentru influența sa asupra oamenilor. Celălalt, Shaykhí ca și primul, un bărbat cu o morală strictă și înțelegere superioară, a ocupat importanta poziție de mujtahid principal al orașului. Amândoi au devenit bábí înflăcărați. Ei au făcut ca amvoanele moscheilor să răsune de violente acuzații împotriva Islám-ului. Timp de câteva săptămâni, părea că vechea religie fusese complet înfrântă. Reprezentanții clerului, demoralizați de dezertarea conducătorului lor și înspăimântați de discursurile publice care nu-i menajau, fie nu mai îndrăzneau să se arate, fie plecaseră. Când Mullá Ḥusayn-i-Bushrú’í a sosit la Mashhad a găsit pe de o parte, populația tulburată și divizată în ceea ce-l privea, iar pe de altă parte, preoțimea avizată și foarte neliniștită, dar exasperată și decisă să opună o rezistență puternică atacurilor pe cale a se declanșa împotriva sa.” (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale”, p. 139-140).

inamicilor săi şi o sursă de inspiraţie pentru prietenii săi. El şi-a pus casa la dispoziţia lui Mullá Ḥusayn, aranjând întrevederi separate între el şi teologii din Mashhad şi a continuat să lucreze, cu toate puterile lui, să îndepărteze orice obstacol, care ar fi putut sta în calea progresului Credinţei. Era neobosit în strădaniile sale, neabătut de la ţelul lui şi cu o energie inepuizabilă. El şi-a continuat activitatea fără o clipă de răgaz pentru Cauza lui iubită până în ultimul ceas al vieţii sale, când a căzut martir la fortul Shaykh Ṭabarsí. În ultimele zile ale vieţii, după tragicul sfârşit al lui Mullá Ḥusayn, Quddús l-a implorat să preia conducerea apărătorilor neînfricaţi ai acelei fortificaţii. El s-a achitat exemplar de această îndatorire. Casa lui, localizată în Bálá-Khíyábán, în oraşul Mashhad, este cunoscută chiar şi în zilele noastre sub numele de Bábíyyih. Oricine intră în ea nu poate scăpa niciodată de acuzaţia că este un bábí. Fie ca sufletul lui să se odihnească în pace!

De îndată ce a cucerit pentru Cauză asemenea susţinători abili şi devotaţi, Mullá Ḥusayn s-a decis să scrie un raport către Báb. În relatarea lui, el s-a referit pe larg la durata şederii lui în Iṣfahán şi Káshán, a descris episodul experienţelor lui cu Bahá'u'lláh, menţionând plecarea acestuia spre Mázindarán, a povestit evenimentele din Núr şi L-a informat de reuşita lui în urma eforturilor sale în Khurásán. La scrisoare el a ataşat o listă cu numele celor care au răspuns chemării sale şi a celor de a căror statornicie şi sinceritate era sigur. A trimis această scrisoare prin Yazd, prin intermediul colaboratorilor de încredere ai unchiului matern al lui Báb, care la vremea aceea locuiau în Ṭabas. Scrisoarea a ajuns în mâinile lui Báb în noaptea precedentă zilei celei de-a douăzeci şi şaptea a Ramaḍán-ului,[1] o noapte care se celebrează cu mare reverenţă de către toate sectele Islám-ului şi este privită de mulţi ca fiind poate chiar mai sacră decât Laylatu'l-Qadr, noaptea care, conform Qur'án-ului „depăşeşte o mie de luni."[2] Quddús era singurul însoţitor al lui Báb când scrisoarea a ajuns la el în acea noapte, iar Báb i-a împărtăşit câteva pasaje.

L-am auzit pe Mírzá Aḥmad relatând următoarele: „Unchiul matern al lui Báb în persoană mi-a descris împrejurările în care Báb a primit scrisoarea lui Mullá Ḥusayn: «În acea noapte am văzut o atât

[1] Care corespunde cu noaptea precedentă datei de 10 octombrie, 1844 A.D.

[2] Laylatu'l-Qadr, ad litteram înseamnă „Noaptea Puterii", este una din ultimele zece nopţi ale Ramaḍán-ului şi se crede că este a şaptea noapte, dacă se numără invers.

IMAGINE A „BABÍYYIH-ULUI" DIN MASHHAD

de mare bucurie şi fericire pe feţele lui Báb şi Quddús, că îmi este imposibil s-o descriu. În acele zile Îl auzeam des pe Báb repetând cu exaltare aceste cuvinte, ‹Cât de minunat, nespus de minunat este ceea ce s-a petrecut în lunile Jamádí şi Rajab!› Citind epistola adresată Lui de către Mullá Ḥusayn, El se întorcea către Quddús şi, arătându-i anumite pasaje din scrisoare, îi explica motivele plăcutei surprinderi. În ceea ce mă priveşte, eu am rămas ignorant cu privire la natura acelor explicaţii.›»"

Mírzá Aḥmad, asupra căruia relatarea acestui episod produse un efect profund, era hotărât să desluşească acest mister. El îmi spuse: „Am reuşit să îmi satisfac curiozitatea doar când m-am întâlnit cu Mullá Ḥusayn în Shíráz. Când i-am reprodus episodul descris mie de unchiul lui Báb, el a zâmbit, spunând că îşi aducea aminte bine că

INTERIOR AL „BÁBÍYYIH-ULUI" DIN MASHHAD

între lunile Jamádí şi Rajab el se întâmplase să fie în Ṭihrán. Nu a dat alte explicaţii şi s-a mulţumit cu această scurtă remarcă. Dar acest lucru a fost de ajuns pentru mine spre a mă convinge că în acel oraş, Ṭihrán, se ascundea un Mister care, revelat lumii, ar aduce bucurie de nedescris inimilor lui Báb şi Quddús."

Menţionările din scrisoarea lui Mullá Ḥusayn despre răspunsul prompt al lui Bahá'u'lláh la Mesajul Divin, despre campania viguroasă pe care El plin de curaj a pornit-o în Núr şi despre minunatul succes pe care l-au avut strădaniile Sale, L-au înviorat şi L-au bucurat pe Báb, reîntărindu-I încrederea în victoria supremă a Cauzei Lui. El era acum liniştit că, dacă ar fi fost pe neaşteptate să cadă victimă a tiraniei duşmanilor Lui şi să părăsească această lume, Cauza pe care El o revelase va trăi; şi sub conducerea lui Bahá'u'lláh, va continua să crească şi să înflorească, dând în final roadele cele mai alese. Mâna măiastră a lui Bahá'u'lláh ar cârmui traseul ei şi influenţa atotcuprinzătoare a iubirii Lui va pune stăpânire pe inimile oamenilor. O asemenea certitudine Îi întări spiritul şi Îl umplu de speranţă. Din acel moment, temerile Lui legate de un iminent pericol sau primejdie Îl părăsiră pe de-a-ntregul. Precum pasărea Phoenix, El primi cu bucurie focul adversităţii şi se desfătă în strălucirea şi dogoarea flăcărilor ei.

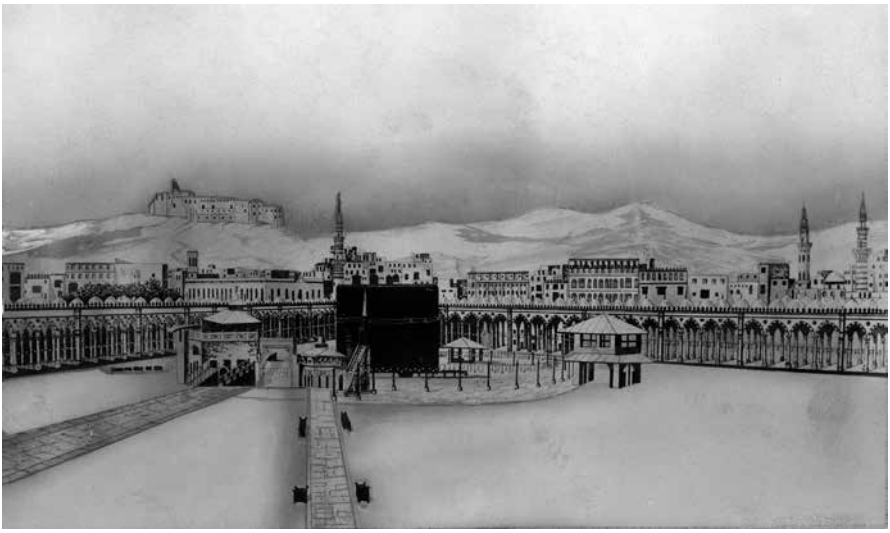

DESEN ÎNFĂȚIȘÂND MECCA

CAPITOLUL VII

PELERINAJUL LUI BÁB LA MECCA ŞI MEDINA

DRIMIND scrisoarea de la Mullá Ḥusayn, Báb decise să pornească în mult aşteptatul pelerinaj la Ḥijáz. Lăsându-şi soția în seama mamei Sale şi încredințându-le pe amândouă în grija şi sub protecția unchiului Lui matern, El se alătură pelerinilor din Fárs care se pregăteau să plece din Shíráz spre Mecca şi Medina.[1] Singurul Lui tovarăş era Quddús, iar servitorul etiopian slujitorul Lui personal. El se îndreptă mai întâi spre Búshihr, locul unde unchiul Lui îşi desfăşura afacerile, acolo unde, în trecut, El trăise alături de acesta o viață de umil negustor. Încheind aici pregătirile preliminare pentru călătoria Lui lungă şi mult-aşteptată, El se îmbarcă pe un vas care, după două luni de navigare lentă, pe o mare furtunoasă şi nesigură, Îl debarcă pe malurile acelui pământ sacru.[2] Marea

[1] Conform relatării lui Ḥájí Mu'ínu's-Salṭanih (p. 72), Báb a pornit în pelerinajul Său la Mecca şi Medina în luna Shavvál, 1260 A.H. (octombrie, 1844 A.D.).

[2] „El a rămas cu impresia cea mai neplăcută cu putință din această călătorie. «Să ştii că

învolburată şi lipsa totală a confortului nu au reuşit să influenţeze regularitatea momentelor Lui de devoţiune şi nici să întrerupă pacea meditaţiilor şi a rugăciunilor Sale. Uitând de furtunile ce se năpusteau asupra Lui şi nedescurajat de starea de rău care-i cuprinse pe tovarăşii Lui de pelerinaj, El continua să Îşi ocupe timpul dictându-i lui Quddús rugăciunile şi epistolele pe care se simţea inspirat să le reveleze.

L-am auzit pe Ḥájí Abu'l-Ḥasan-i-Shírází, care călătorea în aceeaşi ambarcaţiune ca şi Báb, descriind condiţiile acelei călătorii memorabile: „Pe tot parcursul acelei perioade de aproximativ două luni", consemnează el, „din ziua în care ne-am îmbarcat la Búshihr până în ziua în care am acostat la Jaddih, portul Ḥijáz-ului, fie că era zi sau noapte, ori de câte ori se întâmpla să-i întâlnesc pe Báb sau pe Quddús, îi găseam mereu împreună, absorbiţi de munca lor. Báb părea că dictează, iar Quddús era foarte ocupat să noteze tot ceea ce El

voiajele pe mare sunt foarte grele. Nu sunt de preferat pentru credincioşii noştri. Călătoreşte pe uscat» scrie el în Kitáb-i-Baynu'l-Ḥaramayn, adresându-se unchiului său, după cum avem să vedem imediat. El va reveni mai pe larg asupra acestui subiect în Bayán. Să nu se ia aceasta drept o copilărie; sentimentele de care Báb a fost pătruns în dezgustul faţă de mare sunt mai mult decât nobile. Şocat de egoismul pelerinilor, amplificat de disconfortul unei lungi şi periculoase călătorii pe mare, frapat în aceeaşi măsură de condiţiile mizere pe care călătorii erau obligaţi să le îndure la bord, el a dorit ca oamenii să nu mai fie obligaţi să dea curs instinctelor lor josnice şi să nu se mai trateze cu brutalitate unii pe alţii. Cunoaştem faptul că Báb a recomandat în mod expres politeţea şi curtoazia cea mai rafinată în toate raporturile sociale. «Nu supăraţi niciodată pe nimeni, indiferent cine ar fi, indiferent care este motivul», a impus el; or, în timpul acestei călătorii, el a avut experienţa manifestării josniciei şi brutalităţii omului, în momentul în care s-a confruntat cu greutăţile. «Cel mai trist lucru pe care l-am văzut în timpul pelerinajului meu la Mecca îl reprezintă certurile stăruitoare dintre pelerini, dispute care le răpeau beneficiile morale ale pelerinajului». (Bayán, 4:16). El a ajuns la Mascate, unde s-a odihnit mai multe zile şi a căutat să-i convertească pe oamenii din partea locului, dar fără succes. El i-a vorbit unuia dintre ei, un om pios probabil, unul cu rang superior, a cărui convertire ar fi putut antrena pe aceea a concetăţenilor săi; cel puţin, aşa cred, deoarece el nu ne dă în această privinţă niciun detaliu. În mod evident, el nu a încercat să-l convertească pe primul venit, care n-ar fi avut nicio influenţă asupra celorlalţi locuitori ai oraşului. Faptul că a încercat să realizeze o convertire şi că nu a reuşit, acest lucru este indiscutabil, pentru că o declară chiar el: «Cu adevărat, pomenirea lui Dumnezeu a coborât în ţinutul Mascate şi a făcut să ajungă la unul dintre locuitorii ţinutului poruncile lui Dumnezeu. Ar putea fi posibil ca el să fi înţeles versetele noastre şi să devină unul dintre cei călăuziţi. Spune: Acest om s-a dedat propriilor pasiuni după ce a citit versetele noastre; şi într-adevăr acest om se află după regulile Cărţii printre Nelegiuiţi. Spune: N-am văzut în Mascate oameni ai Cărţii, care să dorească să-l ajute, pentru că aceştia sunt pierduţi în ignoranţă. Şi tot la fel s-a întâmplat cu toţi călătorii de pe vapor, cu excepţia unuia dintre ei care a crezut în versetele noastre şi a devenit unul dintre aceia cu frică de Dumnezeu.»" (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb," p. 207-208).

rostea. Chiar şi când la un moment dat se instalase panica în rândul pasagerilor de pe vasul ce era aruncat de furtună în toate părțile, ei îşi continuau strădania cu un calm şi cu o încredere imperturbabile. Nici furia naturii şi nici agitația oamenilor din jur nu puteau tulbura seninătatea chipurilor lor şi nici nu puteau să-i deturneze de la țelul lor."

Báb Însuşi face referire în Bayán-ul persan[1] la greutățile acelei călătorii. „Zile de-a rândul," scria El, „am suferit de pe urma rezervelor reduse de apă. Trebuia să mă mulțumesc cu sucul de lămâie dulce." Din cauza acestei experiențe, El se ruga fierbinte Celui Atotputernic să îngăduie ca mijloacele de călătorie pe apă să fie curând îmbunătățite, ca greutățile să fie diminuate şi ca pericolele să fie eliminate complet. Într-un interval de timp scurt de la acea rugăciune, dovezile unei îmbunătățiri considerabile în toate formele de transport maritim s-au înmulțit, iar Golful Persic, care în acele vremuri de abia dacă avea un singur vas cu aburi, se mândreşte acum cu o flotă de pacheboturi care, în doar câteva zile şi oferind un confort deosebit, îi poate transporta pe oamenii din Fárs la Ḥijáz în pelerinajul lor anual.

Popoarele Occidentului, în rândul cărora au apărut primele dovezi ale acestei mari Revoluții Industriale, sunt din nefericire încă în necunoştință de cauză cu privire la Sursa de unde porneşte acest curent puternic, această mare putere motrice – o putere care a revoluționat fiecare aspect al vieții lor materiale. Propria lor istorie mărturiseşte faptul că în anul în care s-au ivit zorii acestei Revelații glorioase, au apărut dintr-o dată dovezile unei revoluții industriale şi economice, des-

[1] Şi aşa se întâmplă că eu însumi am văzut în călătoria la Mecca pe cineva care cheltuia sume considerabile, dar care ezita să dea un pahar de apă tovarăşului său de drum care locuia cu el. Acest lucru se întâmpla pe vapor, unde apa era atât de rară încât eu însumi, în călătoria de la Búshihr la Mascate, care a durat douăsprezece zile, în timpul cărora nu se putea procura apă, a trebuit să mă mulțumesc cu lămâi dulci." („Le Bayán Persan." vol. 2, p. 154). „Nimic altceva nu se poate imagina pe mare ca lipsa de confort. Nu poți avea tot ce este necesar, ca într-o călătorie pe uscat… Marinarii sunt obligați (să trăiască astfel), însă prin serviciile lor se apropie mai mult de Dumnezeu, iar Dumnezeu recompensează faptele bune făcute atât pe pământ, cât şi pe mare, dar dublează recompensa celor înfăptuite de slujitorii săi pe mare din cauză că munca lor este cu mult mai asiduă." (*Ibid.,* p. 155-156). „Am văzut (în drumul către Mecca) acte dintre cele mai josnice, în ochii lui Dumnezeu, care erau de ajuns să zădărnicească fapta bună pe care o făceau (de a merge în pelerinaj). Acestea erau disputele între pelerini! În orice împrejurare, disputele de acest fel sunt interzise. … Cu adevărat, casa lui Dumnezeu nu are nevoie de asemenea oameni pentru a veni să se rotească în jurul ei!" (*Ibid.,* p. 155).

pre care ei înşişi declară că este fără precedent în istoria umanităţii. În preocuparea lor pentru detaliile de funcţionare şi îmbunătăţirile acestei nou create maşinării, ei au pierdut treptat din vedere Sursa şi scopul acestei puteri uriaşe, pe care Atotputernicul le-o dăduse în grijă. Se pare că ei au utilizat teribil de greşit această putere şi i-au înţeles greşit scopul. Proiectată a oferi popoarelor din Occident binecuvântările păcii şi ale fericirii, ea a fost folosită de ei pentru a promova interesele distrugerii şi ale războiului.

La sosirea Lui în Jaddih, Báb a îmbrăcat straiele de pelerin, s-a urcat pe cămilă şi a pornit în călătoria Sa spre Mecca. Quddús însă, nesupunându-se dorinţei cu insistenţă repetată de Învăţătorul său, a preferat să Îl însoţească pe jos tot drumul de la Jaddih până la acel oraş sfânt. Ţinând în mână căpăstrul cămilei pe care călătorea Báb, el mergea pe jos cu voioşie şi rugându-se, având grijă ca nevoile Învăţătorului său să fie satisfăcute, total indiferent la oboseala prilejuită de marşul său entuziast. În fiecare noapte, de cu seară până la revărsatul zorilor, Quddús, sacrificându-şi liniştea şi somnul, continua să vegheze cu o vigilenţă neobosită lângă Îndrăgitul lui, pregătit să-i furnizeze tot ce trebuia şi să asigure mijloacele pentru protecţia şi siguranţa Lui.

Într-o zi, când Báb descălecase lângă o fântână pentru a înălţa rugăciunea de dimineaţă, un beduin hoinar apăru dintr-o dată la orizont, se apropie de El şi, înhăţând desaga care era întinsă pe jos lângă El şi care conţinea scrierile şi hârtiile Sale, dispăru în deşertul neştiut. Servitorul Său etiopian ce pornise în urmărirea lui a fost oprit de Stăpânul lui care, în timp ce se ruga, îi făcu semn cu mâna să renunţe la urmărire. „Dacă ţi-aş fi permis să pleci după el", îl linişti Báb cu afecţiune mai târziu, „cu siguranţă l-ai fi ajuns din urmă şi l-ai fi pedepsit. Dar nu asta trebuia să se întâmple. Hârtiile şi scrierile conţinute în desagă sunt destinate să ajungă, prin intermediul acelui arab, în locuri unde altfel noi nu am fi reuşit să ajungem vreodată. De aceea, nu fi trist pentru ceea ce a făcut, pentru că aceasta a fost decizia lui Dumnezeu, Orânduitorul, cel Atotputernic." De multe ori după aceea, în circumstanţe similare, Báb căuta să îşi aline prietenii cu astfel de remarci. Prin cuvinte ca acestea, El schimba amărăciunea regretelor şi resentimentelor în acceptare luminoasă a scopului Divin şi în supunere plină de bucurie faţă de voinţa lui Dumnezeu.

În ziua de ʻArafát[1], căutând refugiul liniştit al chiliei Sale, Báb îşi dedică tot timpul meditaţiei şi adoraţiei. În ziua următoare, ziua de Nahr, după ce îşi înalţă rugăciunea dedicată acelei zile de sărbătoare, El se îndreptă spre Muná, unde, conform unui obicei străvechi, cumpără nouăsprezece miei din cea mai pură rasă, sacrifică nouă dintre ei în numele Său, şapte în numele lui Quddús şi trei în numele servitorului Său etiopian. Refuză să se înfrupte din carnea animalelor sacrificate, preferând în schimb să o ofere gratuit celor săraci şi nevoiaşi din vecinătate.

Deşi luna Dhi'l-Ḥijjih,[2] luna pelerinajelor la Mecca şi Medina, coincidea în acel an cu prima lună a iernii, vremea era caldă, astfel că pelerinii care efectuau circuitul la mormintele sfinte nu puteau să practice ritualul în hainele lor obişnuite. Înveşmântaţi în tunici uşoare şi largi, ei s-au alăturat serbării. Totuşi, Báb a refuzat, în semn de respect, să îşi scoată turbanul sau mantaua. Îmbrăcat în straiele Lui obişnuite, cu cel mai mare calm şi demnitate şi cu multă simplitate şi reverenţă, el a înconjurat Kaʻbih-ul şi a îndeplinit toate ritualurile prescrise de adoraţie.

În ultima zi a pelerinajului Său la Mecca, Báb l-a întâlnit pe Mírzá Muḥíṭ-i-Kirmání. El stătea cu faţa la Piatra Neagră, când Báb s-a apropiat de el şi, luându-i mâna în mâna Sa, îi adresă aceste cuvinte: „O, Muḥíṭ. Te consideri unul dintre cei mai importanţi oameni din comunitatea shaykhí-ilor şi un exponent distins al învăţăturilor ei. În inima ta chiar crezi că eşti unul dintre succesorii direcţi şi moştenitori de drept ai acestor două măreţe Lumini gemene, aceste Stele care au vestit dimineaţa călăuzirii Divine. Priveşte, stăm amândoi în cel mai sfânt dintre morminte. În incinta lui sfântă, El, al cărui Spirit locuieşte în acest loc poate face ca Adevărul să fie imediat recunoscut şi separat de neadevăr, iar dreptatea să fie separată de greşeală. Cu adevărat mărturisesc, nimeni în prezent, de la Răsărit sau de la Apus, nu poate pretinde că este Poarta care conduce oamenii spre cunoaşterea lui Dumnezeu. Dovada mea nu este alta decât dovada prin care adevărul Profetului Muḥammad a fost clădit. Întreabă-Mă orice doreşti; acum, chiar în acest moment mă leg să revelez versetele ce vor putea

[1] Ziua care precedă festivalul.

[2] Decembrie, 1844 A.D.

demonstra adevărul misiunii Mele. Trebuie să alegi ori să te supui fără rezerve Cauzei Mele, ori să o respingi în întregime. Nu ai altă cale. De vei alege să refuzi mesajul Meu, nu voi da drumul mâinii tale până când nu îmi vei da cuvântul că vei declara în public respingerea Adevărului pe care L-am proclamat. Astfel Cel ce grăieşte Adevărul va fi cunoscut, iar cel care va grăi mincinos va fi condamnat la suferinţă eternă şi ruşine. Atunci calea Adevărului va fi revelată şi se va arăta tuturor oamenilor."

VEŞMÂNT PURTAT PE SUB JUBBIH,
CARE I-A APARŢINUT LUI BÁB

ACOPERĂMÂNT ÎN JURUL CĂRUIA ERA ÎNFĂŞURAT TURBANUL PURTAT DE BÁB

Această provocare fără drept de apel, aruncată atât de neaşteptat de Báb către Mírzá Muḥíṭ-i-Kirmání, l-a tulburat profund. Era copleşit de modalitatea directă, de covârşitoarea-i măreție şi forță. În prezența acelui Tânăr, el, fără să mai țină seama de vârsta lui, de autoritatea şi cunoaşterea lui, se simțea ca o pasăre prizonieră în strânsoarea unui falnic şoim. Derutat şi plin de teamă, el răspunse: „Domnul meu, Învățătorul meu! Încă din ziua în care privirea mea a căzut asupra Ta în Karbilá, mi s-a părut că în sfârşit am găsit şi am recunoscut pe Cel care fusese ținta căutărilor mele. Reneg pe oricine nu Te-a recunoscut şi disprețuiesc pe cei în ale căror inimi mai poate încă zăbovi cea mai mică urmă de îndoială asupra purității şi sfințeniei Tale. Te rog să treci cu vederea slăbiciunea mea şi Te conjur să răspunzi nedumeririi mele. Fie ca Dumnezeu să îmi permită ca, în acest loc, chiar în incinta acestui mormânt sfânt, să jur credința mea către Tine şi să mă ridic pentru triumful Cauzei Tale. De voi fi nesincer în ceea ce declar, de inima mea va tăgădui ceea ce gura mea proclamă, mă voi considera total nedemn de mărinimia Profetului lui Dumnezeu şi voi considera acțiunile mele ca un act de vădită trădare față de ʻAlí, succesorul Său ales."

Báb, care a ascultat cu atenție cuvintele lui şi care ştia foarte bine că sufletul lui era neajutorat şi sărac, a răspuns astfel: „Cu adevărat spun, Adevărul este acum cunoscut şi separat de neadevăr. O, mormânt sfânt al Profetului lui Dumnezeu şi tu, o, Quddús, care ai crezut în Mine! Vă iau pe amândoi martori ai acestui ceas. Voi ați văzut şi ați auzit tot ceea ce acum a trecut între Mine şi el. Vă chem să fiți martori la acestea, iar Dumnezeu, cu adevărat, este, peste şi deasupra voastră, Martorul Meu sigur şi suprem. El este Atotvăzătorul, Atot-

PÂNZĂ PURTATĂ DE BÁB CÂND A ÎNCONJURAT
KA'BIH-UL

cunoscătorul, Cel Atotînțelept. O, Muḥíṭ! Arată tot ce îți tulbură mintea şi Eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, Îmi voi dezlega limba şi Mă voi angaja să rezolv toate nelămuririle tale, pentru ca tu să poți mărturisi perfecțiunea rostirii Mele şi să îți dai seama că nimeni în afară de Mine nu poate manifesta înțelepciunea Mea."

Mírzá Muḥíṭ răspunse acestei invitații a lui Báb şi îi adresă întrebările sale. Stăruind că era imperios necesar ca el să plece pe

dată către Medina, el îşi exprimă speranţa că va primi, de îndată ce va fi gata de a părăsi acel oraş, textul răspunsului promis. „Îţi voi îndeplini dorinţa", îl asigură Báb. „În drumul Meu spre Medina, cu ajutorul lui Dumnezeu, îţi voi revela răspunsul Meu la întrebările tale. De nu te voi întâlni în acel oraş, răspunsul Meu va ajunge cu siguranţă la tine, de îndată ce te vei întoarce la Karbilá. Mă aştept ca tu să împlineşti tot ceea ce dreptatea şi corectitudinea vor cere. «Dace vei face bine, ţie îţi vei face bine: iar de vei face rău, îţi vei face ţie însuţi rău.» «Cu adevărat, Dumnezeu este independent de toate creaturile Sale.»"[1]

În ajunul plecării sale, Mírzá Muḥíţ exprimă din nou ferma lui hotărâre de a-şi ţine promisiunea solemnă. „Nu voi pleca nicicum din Medina", îl asigură el pe Báb, „orice ar fi, până nu îmi voi fi îndeplinit legământul făcut Ţie." Precum firul de praf alungat de furtună, neputând suporta măreţia copleşitoare a Revelaţiei proclamate de Báb, el fugi cu groază din faţa Lui. Zăbovi o vreme în Medina şi, necredincios jurămintelor lui şi neţinând seama de mustrările propriei conştiinţe, plecă spre Karbilá.

Báb, credincios promisiunii Sale, în drumul Lui de la Mecca la Medina, revelă răspunsul Său scris la întrebările care-l numeriseră pe Mírzá Muḥíţ şi îi dădu numele de Ṣaḥífiy-i-Baynu'l-Ḥaramayn.[2] Mírzá Muḥíţ, care primi această scrisoare în primele zile după sosirea lui la Karbilá, a rămas rece la tonul ei şi a refuzat să recunoască preceptele cuprinse în ea. Atitudinea lui faţă de Credinţă era una de opoziţie ascunsă şi constantă. De câteva ori s-a declarat a fi discipolul şi susţinătorul acelui duşman notoriu al lui Báb, Ḥájí Mírzá Karím Khán şi uneori îşi atribuia lui însuşi rangul de conducător independent. Către sfârşitul vieţii sale, pe când locuia în 'Iráq, prefăcându-se supus lui Bahá'u'lláh, el i-a cerut, prin intermediul unuia dintre prinţii persani care locuiau în Baghdád, să-L întâlnească. El a solicitat ca această întrevedere să fie privită ca una strict confidenţială. Bahá'u'lláh i-a răspuns: „Spune-i că în vremea retragerii Mele în munţii Sulaymáníyyih-ului, într-o odă pe care am compus-o, am stabilit cerinţele esenţiale pentru orice călător care merge pe calea căutării Adevărului. Împărtăşeşte-i următorul vers din acea

[1] Versete din Qur'án.

[2] „Epistola dintre cele două sfinte Morminte".

odă: «Dacă ţelul tău este acela de a-ţi preţui viaţa, nu te apropia de curtea noastră; dar dacă jertfa este dorinţa inimii tale, vino şi lasă şi pe alţii să vină odată cu tine. Căci astfel este calea Credinţei, dacă în inima ta găseşti dorinţa de reuniune cu Bahá; dacă vei refuza să urmezi această cale, de ce ne deranjezi? Pleacă!» De va dori, atunci el făţiş şi fără rezerve se va grăbi să Mă întâlnească; de nu, refuz să îl văd." Răspunsul fără echivoc al lui Bahá'u'lláh l-a tulburat profund pe Mírzá Muḥíṭ. Neputând refuza şi nedorind să se supună, el a plecat acasă în Karbilá chiar în ziua în care primit mesajul. De îndată ce a ajuns, s-a îmbolnăvit şi trei zile mai târziu a murit.

Imediat ce Báb a îndeplinit şi ultimele cerinţe ale pelerinajului Său la Mecca, El i-a adresat o epistolă Şerifului acelui oraş sfânt, în care a notat, în termeni clari şi de netăgăduit, trăsăturile definitorii ale misiunii Sale, şi l-a chemat să se ridice pentru a îmbrăţişa Cauza Lui. Această epistolă, împreună cu selecţiuni din alte scrieri ale Sale, i le-a înmânat lui Quddús, spunându-i să le prezinte Şerifului. Dar acesta, mai preocupat de interesele sale materiale decât de a pleca urechea la cuvintele care îi erau adresate de către Báb, nu a răspuns chemării Mesajului Divin. Ḥájí Níyáz-i-Baghdádí a fost auzit povestind următoarele: „În anul 1267 A.H.,[1] am făcut un pelerinaj la acel oraş sfânt, unde am avut privilegiul de a-l întâlni pe Şerif. În timpul conversaţiei noastre, el a spus: «Îmi amintesc că în anul şaizeci, în timpul perioadei de pelerinaj, un tânăr a venit să mă vadă. Mi-a prezentat o carte sigilată pe care am acceptat-o pe dată, dar pe care eram prea ocupat să o citesc. Câteva zile mai târziu m-am întâlnit din nou cu acelaşi tânăr, care m-a întrebat dacă aveam vreun răspuns la oferta sa. Povara muncii m-a împiedicat din nou să meditez la conţinutul acelei cărţi. De aceea nu am putut să îi dau un răspuns mulţumitor. Când perioada de pelerinaj s-a încheiat, în timp ce îmi sortam într-o zi scrisorile, privirea mi-a căzut întâmplător pe acea carte. Am deschis-o şi în paginile ei introductive am găsit o predică mişcătoare şi deosebită, care era urmată de versete ale căror ton şi limbaj aduceau foarte mult cu Qur'án-ul. Din examinarea acelei cărţi am reţinut că printre locuitorii Persiei un om din seminţia lui Fáţimih şi descendent al familiei Háshim, a înălţat o nouă chemare care anunţa tuturor oamenilor

[1] 1850-1851 A.D.

venirea promisului Qá'im. Cu toate acestea, nu am ştiut numele celui care scrisese cartea şi nici nu fusesem informat asupra circumstanţelor în care se născuse această chemare.» «O mare mişcare», am remarcat eu, «a cuprins într-adevăr acel ţinut în ultimii câţiva ani. Un Tânăr, descendent al Profetului, negustor de meserie, a susţinut că glasul Lui era Vocea inspiraţiei Divine. El a susţinut public că, în numai câteva zile, din gura Lui puteau ieşi versete de un număr şi de o calitate care ar putea depăşi în cantitate şi frumuseţe chiar Qur'án-ul – o lucrare pentru care Muḥammad a avut nevoie de nu mai puţin decât douăzeci şi trei de ani pentru a o revela. O mulţime de oameni dintre locuitorii Persiei, atât din clasele de sus, cât şi din cele de jos, laici sau clerici, s-au raliat în jurul stindardului Său şi s-au jertfit de bună voie pe calea Lui. Anul trecut, în ultimele zile ale lunii Sha'bán,[1] acel Tânăr a fost martirizat în Tabríz, în provincia Ádhirbáyján. Cei care Îl persecutaseră au căutat astfel să stingă lumina pe care El o aprinsese în acel ţinut. Dar de la martiriul Lui, influenţa Lui cuprinse toate clasele sociale.» Şeriful, care ascultase atent, îşi exprimă indignarea faţă de comportamentul acelora care îl persecutaseră pe Báb. «Fie ca blestemul lui Dumnezeu să cadă asupra acelor oameni răi», a exclamat el, «nişte oameni care în zilele din trecut i-au tratat în acelaşi fel pe strămoşii noştri sfinţi şi iluştri!» Cu aceste cuvinte Şeriful încheie conversaţia noastră."

De la Mecca, Báb a pornit spre Medina. Era prima zi a lunii Muḥarram, în anul 1261 A.H.,[2] când se afla în drum spre acel oraş sfânt. Pe măsură ce se apropia de el, El rememora evenimentele tulburătoare care au imortalizat numele Celui care a trăit şi a murit în incinta acelor ziduri. Acele scene, care au adus o mărturie elocventă a puterii creatoare a acelui Geniu nemuritor păreau că sunt retrăite, cu o strălucire neştirbită, în faţa ochilor Săi. Se ruga în timp ce se apropia de acel mormânt sfânt care păstra în el rămăşiţele pământeşti ale Profetului lui Dumnezeu. Păşind pe acel pământ sacru, El îşi aduse aminte şi de acel Herald strălucitor al propriei Lui Revelaţii. Ştia că în cimitirul de la Baqí', într-un loc nu departe de sfântul mormânt al lui Muḥammad, se odihnea Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í, vestitorul Revelaţiei Sale, care, după o viaţă de muncă asiduă, hotărâse să petreacă

[1] Iulie, 1850 A.D.

[2] Vineri, 10 ianuarie, 1845 A.D.

apusul vieții lui în incinta acelui mormânt sfânt. Apoi El a avut viziunea acelor oameni pioşi, pionieri şi martiri ai Credinței, care căzuseră cu glorie pe câmpul de bătălie şi care, prin sângele lor, au desăvârşit triumful Cauzei lui Dumnezeu. Pulberea lor sacră părea reînviată de pasul uşor al picioarelor Lui. Părea că umbrele lor au fost trezite de suflul dătător de viață al prezenței Sale. Se uitau la El de parcă ar fi înviat la apropierea Lui, se grăbeau înspre El şi îi înălțau un bun venit. Păreau că Îi adresează o rugă fierbinte: „Nu mai stărui în ținutul Tău natal, Te rugăm fierbinte, o, Tu, Îndrăgitul inimilor noastre! Vino să locuieşti în mijlocul nostru, pentru că aici, departe de

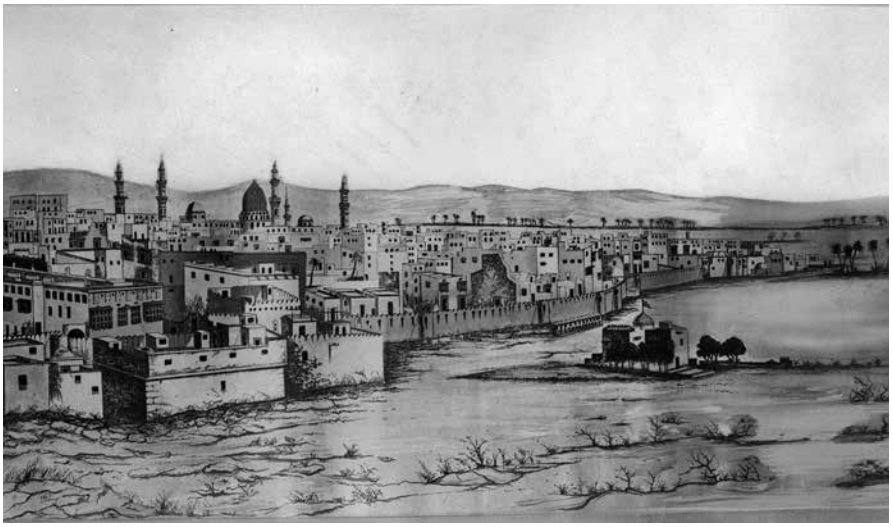

DESEN ÎNFĂȚIŞÂND MEDINA

zarva duşmanilor Tăi care Te aşteaptă, vei fi în siguranță şi protejat. Ne temem pentru Tine. Ne e groază de uneltirile şi maşinațiunile duşmanilor Tăi. Tremurăm la gândul că faptele lor le vor aduce damnarea pe vecie a sufletelor lor." „Nu vă temeți", răspunse Spiritul neîmblânzit al lui Báb: „Am venit pe această lume pentru a mărturisi măreția sacrificiului. Cunoaşteți intensitatea dorului Meu; înțelegeți care e măsura renunțării Mele. Nu, implorați-L pe Domnul, Dumnezeul vostru să grăbească ora martiriului Meu şi să accepte sacrificiul Meu. Bucurați-vă, că atât Eu, cât şi Quddús vom fi jertfiți

pe altarul devoțiunii noastre către Regele Slavei. Sângele pe care suntem destinați a-l vărsa în calea Lui va uda şi va revigora grădina fericirii noastre nemuritoare. Stropii acestui sânge sfințit vor fi semințele din care se va ridica falnic Copacul lui Dumnezeu, Copacul care va aduna la umbra sa atotcuprinzătoare popoarele şi neamurile pământului. De aceea, nu jeliți dacă plec din acest ținut, pentru că mă grăbesc spre împlinirea destinului Meu."

CAPITOLUL VIII

ŞEDEREA LUI BÁB ÎN SHÍRÁZ DUPĂ PELERINAJ

IZITA lui Báb la Medina a marcat încheierea pelerinajului Său la Ḥijáz. De aici, El s-a întors la Jaddih şi, după un voiaj pe mare, şi-a regăsit meleagurile Sale natale. El a acostat la Búshihr după nouă luni (în calendarul lunar) de la plecarea Sa în pelerinaj din acel port. Şi-a primit prietenii şi rudele, care veniseră să-L întâmpine şi să-I ureze bun venit, în acelaşi khán[1] unde poposise mai înainte. Aflându-se încă în Búshihr, El l-a chemat pe Quddús la El şi cu cea mai mare bunătate l-a îndemnat să plece spre Shíráz. „Timpul petrecut în tovărăşia Mea", i-a zis El, „se apropie de sfârşit. A sunat ceasul despărţirii, o despărţire care va fi urmată de o reîntâlnire doar în Împărăţia lui Dumnezeu, în prezenţa Regelui Gloriei. În această lume de ţărână, nu ţi-a fost îngăduit să petreci alături de Mine mai mult de nouă luni trecătoare. Dar pe ţărmurile Marii Lumi de Dincolo, pe tărâmul nemuririi, ne aşteaptă bucuria revederii eterne. Mâna destinului te va cufunda înainte de vreme într-un ocean de nenorociri de dragul Său. Şi Eu te voi urma; şi Eu voi fi cufundat în adâncimile lui. Bucură-te cu cea mai mare bucurie, căci tu ai fost ales purtătorul stindardului cohortei de dureri şi stai în avanpostul unei nobile armate care va fi martirizată în numele Său. Pe străzile din Shíráz, multe nedreptăţi îţi vor fi aruncate pe umeri şi cele mai cumplite răni îţi vor afecta trupul. Vei supravieţui tratamentului infam al duşmanilor tăi şi vei ajunge la Cel care este obiectul adoraţiei şi iubirii tale. În prezenţa Sa, vei uita de toate rănile şi nenorocirile care s-au năpustit asupra ta. Armiile celui Nevăzut se vor grăbi în calea ta pentru a te ajuta şi vor proclama întregii lumi eroismul şi gloria ta. A ta va fi bucuria inefabilă de a fi sorbit din cupa martiriului de dragul Lui. Şi Eu voi urma calea sacrificiului şi mă voi alătura ţie pe tărâmul eternităţii." Apoi Báb îi încredinţă o scrisoare pe care i-o

[1] Similar unui caravanserai.

scrisese lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí, unchiul Lui din partea mamei, în care îl informa de întoarcerea Sa cu bine la Búshihr. De asemenea, El îi dădu în păstrare un exemplar din Khaṣa'il-i-Sab'ih[1], un tratat în care El stabilea cerințele necesare pentru cei cărora li s-a adus la cunoştință noua Revelație şi care au recunoscut-o de drept. În timp ce îşi lua un ultim rămas bun de la Quddús, El i-a cerut să transmită salutările Sale fiecăruia dintre cei iubiți de El în Shíráz.

Quddús, cuprins de o hotărâre de neclintit de a duce la bun sfârşit dorințele exprimate de Învățătorul lui, a părăsit Búshihr. Sosind la Shíráz, el a fost întâmpinat cu mare dragoste de Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí, care l-a primit în propria lui casă şi s-a interesat cu nerăbdare de sănătatea şi isprăvile îndrăgitei sale Rude. Fiind receptiv la chemarea noului Mesaj, Quddús i-a explicat esența acestei Revelații, cu care acel Tânăr îi înflăcărase deja sufletul. Ca rezultat al strădaniilor lui Quddús, unchiul matern al lui Báb a fost primul, după Slovele Celui Viu, care a îmbrățişat Cauza în Shíráz. Cum întreaga semnificație a acestei nou născute Credințe rămăsese pentru el încă nedescoperită, el nu era conştient pe deplin de implicațiile şi măreția ei. Dar discuția pe care a avut-o cu Quddús i-a îndepărtat vălul de pe ochi. Credința lui a devenit atât de statornică, iar iubirea lui pentru Báb a crescut atât de tare, încât şi-a dedicat întreaga viață slujirii Lui. Cu o neobosită preocupare, el s-a ridicat pentru Cauza Lui, devenind pavăză persoanei sale. În eforturile lui susținute, el nu ținea seama de oboseală şi nu îi păsa deloc de moarte. Deşi recunoscut ca un exponent de frunte în rândul negustorilor din acel oraş, el nu îngăduia niciodată ca problemele de ordin material să influențeze responsabilitatea lui spirituală de salvare a persoanei şi de promovare a Cauzei îndrăgitei sale Rude. El şi-a îndeplinit sarcina până în ceasul în care, alăturându-se celor Şapte Martiri ai Țihrán-ului, în împrejurări de un eroism ieşit din comun, şi-a sacrificat viața pentru El.

Următoarea persoană pe care Quddús a întâlnit-o în Shíráz a fost Ismu'lláhu'l-Asdaq, Mullá Ṣádiq-i-Khurásání, căruia i-a încredințat exemplarul din Khaṣa'il-i-Sab'ih, subliniind necesitatea de a-i aplica toate prevederile imediat. Printre preceptele ei se număra şi porunca strictă a lui Báb ca fiecare credincios fidel să adauge următoa-

[1] Ad litteram „Cele Şapte Atribute".

rele cuvinte formulei tradiționale de adhán[1]: „Mărturisesc că Cel al cărui nume este ‘Alí-Qabl-i-Muḥammad[2] este slujitorul lui Baqíyyatu’lláh.”[3] Mullá Ṣádiq, care în acele zile vorbea de la înălțimea amvonului maselor mari despre virtuțile imám-ilor Credinței, fusese așa de cucerit de tema şi limbajul acelui tratat, încât se hotărâse fără ezitare să îndeplinească toate cerințele specificate în el. Purtat

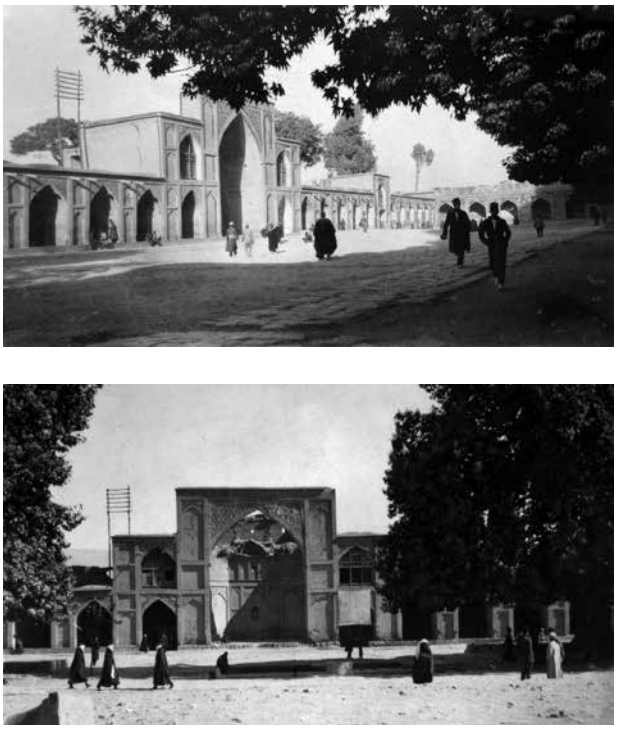

IMAGINI CU MASJID-I-NAW

de forța copleşitoare cuprinsă în acea Tabletă, într-o zi, când conducea adunarea în rugăciune în Masjid-i-Naw, el a proclamat dintr-o dată, sunând adhán-ul, cuvintele suplimentare, prescrise de Báb. Mulțimea care l-a auzit a fost şocată de strigătul lui. Groaza şi consternarea

[1] Vezi Glosar.
[2] Referire la numele lui Báb.
[3] Referire la Bahá’u’lláh. Vezi Glosar.

cuprinseră întreaga adunare. Distinşii teologi, care ocupau primele rânduri şi care erau mult respectaţi pentru ortodoxia lor pioasă, au protestat, vociferând: „Vai nouă, păzitorii şi protectorii Credinţei lui Dumnezeu! Priviţi, acest om a ridicat stindardul ereziei. Jos cu acest trădător infam. A rostit o blasfemie. Arestaţi-l, căci este o ruşine pentru Credinţa noastră.” „Cine a îndrăznit să autorizeze asemenea grave îndepărtări de la preceptele consacrate ale Islám-ului?”, au exclamat ei. „Cine şi-a imaginat că îşi poate asuma acest privilegiu suprem?”

Mulţimea a reiterat protestele acestor clerici şi şi-a înălţat glasul, pentru a întări strigătul lor. Întregul oraş fusese deşteptat şi, ca o consecinţă a acestui fapt, ordinea publică era în mare pericol. Guvernatorul provinciei Fárs, Ḥusayn Khán-i-Íravání, supranumit Ájúdán-Báshí şi cunoscut în acele vremuri ca Ṣáḥib-i-Ikhtíyár,[1] a găsit de cuviinţă să intervină şi să cerceteze cauza acestei subite agitaţii. El a fost informat că un discipol al unui tânăr numit Siyyid-i-Báb, care tocmai se întorsese din pelerinajul Său la Mecca şi Medina şi care acum locuia în Búshihr, sosise în Shíráz şi propaga preceptele Învăţătorului său. „Acest discipol”, a fost mai departe informat Ḥusayn Khán, „susţine că învăţătorul lui este autorul unei noi revelaţii şi că este revelatorul unei cărţi de inspiraţie divină, după cum afirmă el. Mullá Ṣádiq-i-Khurásání a îmbrăţişat această credinţă şi cheamă fără teamă mulţimea să accepte acest mesaj. El declară că a o recunoaşte este prima obligaţie a oricărui credincios loial şi pios al Islamism-ului shí‘ah.”

Ḥusayn Khán a ordonat atât arestarea lui Quddús, cât şi a lui Mullá Ṣádiq. Autorităţile poliţieneşti, pe mâna cărora au fost daţi, au fost instruite să îi aducă în cătuşe în faţa guvernatorului. Poliţia i-a predat lui Ḥusayn Khán exemplarul din Qayyúmu’l-Asmá’, pe care îl confiscaseră de la Mullá Ṣádiq, în timp ce acesta citea cu voce tare pasaje din el unei adunări entuziaste. Quddús, datorită înfăţişării sale tinereşti şi a îmbrăcămintei neobişnuite, nu a fost iniţial luat în seamă de Ḥusayn Khán, care a preferat să îşi îndrepte remarcile spre tovarăşul lui mai demn şi mai vârstnic. „Spune-mi”, a întrebat furios guvernatorul, întorcându-se spre Mullá Ṣádiq, dacă ai cunoştinţă de fragmentul de început din Qayyúmu’l-Asmá’ în care Siyyid-i-Báb se adresează

[1] După „Tárikh-i-Jadíd” (p. 204), el era de asemenea supranumit „Niẓámu’d-Dawlih”.

conducătorilor şi regilor pământului cu aceste cuvinte: «Dezbrăcaţi-vă de veşmântul suveranităţii, căci Cel ce este Rege cu adevărat a fost manifestat. Împărăţia este a lui Dumnezeu, Cel Preaînălţat. Astfel a hotărât Pana Celui Preaînalt!» Dacă acestea sunt adevărate, ele trebuie să se aplice neapărat şi suveranului meu, Muḥammad Sháh din dinastia Qájár,[1] pe care eu îl reprezint ca magistrat şef al acestei provincii. Conform acestei porunci, trebuie ca Muḥammad Sháh să îşi scoată coroana şi să îşi abandoneze regatul. La fel şi eu ar trebui să renunţ la puterea mea şi să îmi abandonez poziţia?" Mullá Ṣádiq răspunse fără ezitare: „Odată ce adevărul Revelaţiei anunţat de Autorul acestor cuvinte va fi fost pe deplin dezvăluit, adevărul celor rostite de gura Lui va fi de asemenea dovedit. Dacă aceste cuvinte reprezintă Cuvântul lui Dumnezeu, abdicarea lui Muḥammad Sháh şi a celor ca el nu va conta decât foarte puţin. Nu va putea în niciun fel devia ţelul Divin şi nici nu va prejudicia suveranitatea Regelui preaputernic şi etern."[2]

Acel conducător crud şi necredincios a fost profund nemulţumit de un astfel de răspuns. El l-a insultat şi blestemat, poruncind slugilor să îl dezbrace de veşminte şi să îi aplice o mie de lovituri de bici. Apoi a ordonat ca bărbile lui Quddús şi Mullá Ṣádiq să fie arse, nasurile să le fie străpunse de belciuge şi cu o sfoară să fie traşi şi conduşi pe străzile oraşului.[3] „Practic va fi o lecţie pentru locuitorii Shíráz-ului", a anunţat Ḥusayn Khán, „care vor şti care va fi pedeapsa pentru erezie." Mullá Ṣádiq, calm şi cu stăpânire de sine, cu ochii ridicaţi spre ceruri, a fost auzit recitând această rugăciune: „O, Doamne, Dumnezeul nostru. Cu adevărat am auzit vocea Celui care a chemat. El ne chemă la Credinţă – «Credeţi în Domnul Dumnezeul vostru!» – iar noi am crezut. O, Doamne, Dumnezeul nostru! Iartă-ne atunci păcatele noastre şi îndepărtează de noi faptele noastre cele rele, şi fă ca noi să murim printre cei drepţi."[4] Cu o tărie sufletească

[1] „Unul din triburile din Túrán, o familie turcă, numită Qájár, care a apărut pentru prima dată în Persia odată cu armatele invadatoare ale lui Changíz Khán" (C. R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia", p. 339).

[2] Potrivit lui A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb" (nota de subsol 175, p. 225), această întrevedere a avut loc în data de 6 august, 1845 A.D.

[3] După „A Traveller's Narrative" (p. 5), un anume Mullá 'Alí-Akbar-i-Ardistání a fost suspus, alături de ei, aceleiaşi persecuţii.

[4] Qur'án, 3:193.

nemaipomenită amândoi s-au împăcat cu destinul lor. Cei care au fost instruiți să aplice asupra lor această pedeapsă sălbatică s-au achitat de această sarcină cu zel şi vigoare. Nimeni nu a intervenit în favoarea acestor doi martiri, nimeni nu a dorit să pledeze pentru cauza lor. Curând după aceea, ambii au fost expulzați din Shíráz. Înainte de a fi alungați, au fost avertizați că, de vor încerca vreodată să se întoarcă în acest oraş, vor fi amândoi crucificați. Prin suferințele lor, ei şi-au câştigat gloria eternă de a fi fost primii persecutați pe teritoriul Persiei pentru Credința lor. Mullá 'Alíy-i-Basțámí, deşi a fost primul care a căzut victimă urii necruțătoare a duşmanului, a suferit aceste persecuții în 'Iráq, ce se află dincolo de hotarele Persiei. Şi nici suferințele lui, oricât au fost de puternice, nu se pot compara cu teroarea şi cruzimea barbară care au caracterizat tortura la care au fost supuşi Quddús şi Mullá Șádiq.

Un martor ocular al acestui revoltător episod, care nu era adept, dar locuia în Shíráz, mi-a relatat următoarele: „Am fost de față când Mullá Șádiq era biciuit. Priveam cum prigonitorii lui, fiecare pe rând, aplicau loviturile de bici pe umerii lui plini de sânge, şi continuau cu loviturile până la epuizare. Nimeni nu a crezut că Mullá Șádiq, la o vârstă atât de înaintată şi cu un trup atât de fragil, ar fi putut rezista la cincizeci de astfel de lovituri sălbatice. Ne-am minunat de rezistența lui când am aflat că, deşi numărul loviturilor pe care le primise trecuse deja de nouă sute, figura lui încă arbora calmul şi seninătatea de la început. Un zâmbet i se citea pe chip, când îşi ținea mâna în fața gurii. Părea total indiferent la loviturile care se năpusteau asupra lui. Când a fost alungat din oraş, am reuşit să mă apropii de el şi l-am întrebat atunci de ce îşi ținea mâna la gură. Mi-am exprimat surprinderea față de zâmbetul de pe fața lui. El mi-a răspuns categoric: «Primele şapte lovituri au fost extrem de dureroase; la restul se pare că am devenit imun. Mă întrebam dacă loviturile care au urmat au fost chiar aplicate pe corpul meu. Un sentiment de înaltă bucurie îmi cuprinsese sufletul. Încercam să îmi reprim aceste sentimente şi să mă abțin de la a râde. Acum pot să îmi dau seama cum Salvatorul atotputernic poate, într-o clipită, să transforme durerea în alinare şi tristețea în bucurie. Nemăsurat de înălțată este puterea Lui peste toate şi dincolo de orice idee vană a creaturilor Sale muritoare.»" Mullá

Ṣádiq, pe care l-am întâlnit câțiva ani mai târziu, mi-a confirmat fiecare amănunt al acestui impresionant episod.

Furia lui Ḥusayn Khán nu s-a domolit după această pedeapsă crudă şi nemeritată. Cruzimea lui deşănțată şi isterică a continuat acum cu atacul pe care l-a îndreptat spre persoana lui Báb.[1] El a trimis la Búshihr o escortă călare a propriei lui gărzi de încredere, cu instrucțiuni clare de a-L aresta pe Báb şi de a-L aduce în lanțuri la Shíráz. Conducătorul acelui grup, un membru al comunității Nuṣayrí, mai cunoscută sub denumirea de secta 'Alíyu'lláhí, a povestit următoarele: „Trecând de a treia etapă a călătoriei noastre spre Búshihr, am întâlnit în mijlocul pustietății un tânăr care purta o eşarfă verde şi un turban mic, după moda siyyid-ilor care fac parte din breasla negustorilor. Era călare şi era urmat de un servitor etiopian care avea grijă de bunurile sale. Când ne-am apropiat de el, el ne-a salutat şi ne-a întrebat care era destinația noastră. M-am gândit că era mai bine să îi ascund adevărul şi i-am răspuns că guvernatorul ne ordonase să efectuăm o anchetă în acea zonă. El ne-a spus zâmbind: «Guvernatorul v-a trimis să Mă arestați. Aici sunt; faceți cu Mine ceea ce poftiți. Prin faptul că v-am ieşit în întâmpinare, am scurtat lungimea marşului vostru şi v-am înlesnit să Mă găsiți.» Am fost surprins de remarca lui şi m-am mirat de candoarea şi exprimarea lui directă. Totuşi nu mi-am putut explica dorința lui de a se supune, de bună

[1] „Acest oraş devenise teatrul discuțiilor aprinse care tulburară profund pacea generală. Curioşii, pelerinii, amatorii de scandal îşi dădeau aici întâlnire, comentând noutățile, aprobând sau blamând, preamărindu-l pe tânărul Siyyid sau acoperindu-l, din contra, cu blesteme ori injurii: toată lumea era cuprinsă de entuziasm şi toropeală. Mullá priveau cu nelinişte amară creşterea numărului de adepți ai noii doctrine, iar resursele lor materiale se micşorau în consecință. Se impunea ca ei să acționeze, căci o mai mare toleranță le putea goli moscheile de credincioşii lor, convinşi că de vreme ce Islám-ul nu se apăra însemna că se recunoştea învins. Pe de altă parte, Ḥusayn Khán, Niẓámu'd-Dawlih, guvernatorul Shíráz-ului, se temea că lăsând lucrurile să devieze, scandalul va fi atât de mare, încât mai târziu va fi imposibil de reprimat: aceasta nu va fi pe placul curții. De altfel, Báb nu se mulțumea să propovăduiască: el îi chema pe oamenii de bună credință. «Şi cel care cunoaşte cuvântul Domnului şi nu-i vine în ajutor în zilele de restrişte, este exact acelora care şi-au întors fața de la adeverirea Sfinției sale Ḥusayn, fiul lui 'Alí, la Karbilá. Aceştia sunt cei necredincioşi.» (Kitáb-i-Baynu'l-Ḥaramayn) Interesele civile concurând cu interesele cerului, Niẓámu'd-Dawlih şi Shaykh Abú-Turáb, Imám Jum'ih, au fost de părere că trebuia să provoace inovatorului o mare umilință care să-l discrediteze în ochii populației. Poate că în felul acesta ar fi putut reuşi să liniştească lucrurile." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 229-230).

voie, măsurilor punitive ale reprezentanților guvernului, riscându-şi prin aceasta propria viață şi siguranță. Am încercat să îl ignor şi mă pregăteam să plec când el s-a apropiat de mine şi mi-a spus: «Jur pe judecata Celui care a creat omul, l-a separat de restul creaturilor Sale şi a făcut ca inima lui să fie locul suveranității şi cunoaşterii Sale, că întreaga Mea viață am rostit doar adevărul şi nu am altă dorință decât bunăstarea şi progresul semenilor Mei. Am disprețuit propria Mea tihnă şi am evitat să fiu cauza durerii şi a tristeții altora. Ştiu că Mă căutați. Prefer să Mă predau Eu Însumi în mâinile voastre, decât să te supun pe tine şi pe tovarăşii tăi unor neplăceri inutile din cauza Mea.» Aceste cuvinte mă mişcară profund. Instinctiv, am descălecat şi, sărutând scările, i-am adresat aceste cuvinte: «O, lumină a ochilor Profetului lui Dumnezeu! Te conjur, pe Cel care te-a creat şi care te-a dăruit cu atâta măreție şi putere, să îmi îndeplineşti dorința şi să îmi asculți ruga. Te implor să scapi din acest loc şi să fugi din fața lui Ḥusayn Khán, guvernatorul crud şi detestabil al acestei provincii. Mă îngrozesc uneltirile sale împotriva ta, mă revoltă ideea că sunt instrumentul planurilor lui diabolice împotriva unui descendent atât de nobil şi de nevinovat al Profetului lui Dumnezeu. Tovarăşii mei sunt toți oameni de onoare. Cuvântul lor este legământul lor. Vor jura să nu dea de gol fuga ta. Te rog, găseşte adăpost în oraşul Mashhad, din Khurásán, şi evită să cazi victimă a brutalității acestui lup fără scrupule.» La rugăminții mele cele mai sincere, el îmi dădu acest răspuns: «Fie ca Domnul Dumnezeul tău să te răsplătească pentru intențiile tale mărinimoase şi nobile. Nimeni nu cunoaşte misterul Cauzei Mele; nimeni nu îi poate pătrunde secretele. Nicicând nu îmi voi întoarce niciodată fața de la hotărârea lui Dumnezeu. El singur este Cetatea Mea sigură, Casa şi Refugiul Meu. Până când nu Îmi va suna ceasul, nimeni nu va îndrăzni să Mă atace, nimeni nu poate zădărnici planul celui Atotputernic. Iar când ceasul Meu va suna, cât de mare Îmi va fi bucuria de a sorbi din cupa martiriului în numele Lui. Aici sunt; predați-Mă stăpânului vostru. Nu vă fie teamă, căci nimeni nu vă va condamna pentru asta.» Am înclinat din cap în semn afirmativ şi am dus la îndeplinire dorința sa.”

Báb şi-a reluat pe dată călătoria spre Shíráz. Liber şi neînlănțuit, El mergea înaintea escortei Sale, care Îl urma cu o atitudine de

devotament respectuos. Prin farmecul cuvintelor Lui, el a dezarmat ostilitatea paznicilor Săi, transformându-le aroganța vanitoasă în umilință şi iubire. Ajungând în oraş, ei s-au îndreptat direct spre clădirea guvernului. Oricine observa acest grup călare mergând pe străzi nu putea decât să se minuneze de acest neobişnuit spectacol. Ḥusayn Khán a fost îndată anunțat de sosirea lui Báb şi L-a chemat la el. L-a primit cu extremă obrăznicie, îndemnându-L să ocupe un loc din mijlocul încăperii, orientat spre el. Îl apostrofă şi-L învinui în mod public pentru purtarea Sa într-un limbaj ofensator. „Îți dai seama", protestă el nervos, „ce mari neajunsuri ai cauzat? Ştii ce mare ruşine ai devenit pentru sfânta Credință a Islám-ului şi pentru augusta persoană a suveranului nostru? Nu eşti tu cel care susține că este autorul unei noi revelații care neagă preceptele sacre ale Qur'án-ului?" Báb răspunse calm: „«Dacă un om rău vine la tine cu veşti, lămureşte pe dată problema, ca nu cumva prin ignoranță să le faci rău altora şi ca să nu fii constrâns a avea remuşcări pentru ceea ce ai făptuit.»"[1] Aceste cuvinte stârniră furia lui Ḥusayn Khán. „Ce!", exclamă el. „Îndrăzneşti să ne atribui răul, ignoranța şi prostia?" Întorcându-se spre slujitorul lui, îi ceru acestuia să îl lovească pe Báb peste față. Atât de puternică a fost lovitura, că turbanul lui Báb îi căzu la pământ. Shaykh Abú-Turáb, Imám-Jum'ih-ul Shíráz-ului, prezent la acea întrevedere şi care dezaproba comportamentul lui Ḥusayn Khán, ordonă să i se pună înapoi turbanul lui Báb şi Îl invită să ia loc lângă el. Întorcându-se spre guvernator, Imám-Jum'ih-ul îi explică acestuia circumstanțele legate de revelarea versetului din Qur'án pe care Báb îl citase, şi căută prin aceasta să calmeze furia acestuia. El îi spuse: „Versetul pe care acest tânăr l-a recitat a făcut o mare impresie asupra mea. Simt că o cale înțeleaptă ar fi să analizăm această chestiune cu mare atenție şi să îl judecăm în conformitate cu preceptele Cărții sfinte." Ḥusayn Khán acceptă pe dată; iar Shaykh Abú-Turáb îl interogă pe Báb cu privire la natura şi caracterul Revelației Sale. Báb refuză să susțină că El ar fi fost fie reprezentantul Qá'im-ului promis sau mijlocitorul dintre El şi cei credincioşi. „Suntem mulțumiți pe deplin", răspunse Imám-Jum'ih; „îți vom cere să te prezinți din nou în fața noastră vineri la Masjid-i-Vakíl şi acolo să îți proclami public dezicerea ta." Pe când

[1] Qur'án, 49:6.

Shaykh Abú-Turáb se ridica să plece, în speranța de a încheia această întrevedere, Ḥusayn Khán interveni şi spuse: „Vom avea nevoie de o persoană cu un statut recunoscut care să ofere cauțiunea şi garanția pentru el, şi care să îşi dea cuvântul în scris că dacă în viitor acest tânăr va încerca, cu fapta sau cuvântul, să prejudicieze interesele fie ale Credinței Islám-ului fie ale guvernului acestui ținut, îl va preda pe dată în mâinile noastre şi îşi va asuma în toate condițiile responsabilitatea pentru comportamentul lui." Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí, unchiul din partea mamei lui Báb, fiind prezent la acea întâlnire, consimți să fie garantul Nepotului lui. Scrise cu mâna lui angajamentul, îl întări prin sigiliul său, îl autentifică prin semnăturile a mai mulți martori şi îl înmână guvernatorului; apoi, Ḥusayn Khán ordonă ca Báb să fie încredințat în grija unchiului Său, cu condiția ca în orice moment guvernatorul va crede de cuviință, Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí să îl predea îndată pe Báb în mâinile sale.

Cu inima plină de recunoştință față de Dumnezeu, Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí îl conduse pe Báb la casa Lui şi Îl încredință în grija iubitoare a adoratei Lui mame. El se bucură nespus de această reunire a familiei şi se simțea profund uşurat că a putut să îşi elibereze Ruda prețioasă şi dragă din ghearele acelui tiran malefic. În liniştea casei Sale, Báb duse o vreme o viață retrasă şi netulburată. Nimeni în afara soției Lui, a mamei Sale şi a unchiului Lui nu venea în contact cu El. Între timp, răuvoitorii îl presau pe Shaykh Abú-Turáb să Îl cheme pe Báb la Masjid-i-Vakíl pentru ca Acesta să Îşi îndeplinească angajamentul făcut. Shaykh Abú-Turáb era cunoscut ca un om blând şi cu un temperament şi o natură care aduceau foarte mult cu caracterul răposatului Mírzá Abu'l-Qásim, Imám-Jumʻih-ul Țihrán-ului. Departe de el era dorința de a trata cu insolență oameni de vază, mai ales dacă aceştia erau locuitori ai Shíráz-ului. Instinctiv simțea aceasta ca pe o datorie a lui, o respecta cu conştiinciozitate şi ca rezultat al acestui fapt, el era stimat de toți oamenii din acel oraş. De aceea el căută, prin răspunsuri evazive şi amânări repetate, să domolească indignarea mulțimii. Dar a văzut că acei propagatori ai relelor şi dezbinării făceau toate eforturile posibile pentru a stârni şi mai mult resentimentele generale care cuprinseseră masele. După un timp, se simți obligat să trimită un mesaj confidențial lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí, cerându-i să îl

aducă pe Báb cu el vineri la Masjid-i-Vakíl, pentru a-şi putea respecta angajamentul dat. El adăugă: „Nădejdea mea este că, prin ajutorul lui Dumnezeu, afirmaţiile nepotului tău vor putea detensiona situaţia şi vor putea duce la liniştea voastră, ca şi a noastră."

Báb, însoţit de Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí sosi la Masjid în momentul în care Imám-Jumʻih tocmai urca în amvon şi se pregătea să ţină slujba. De îndată ce privirea îi căzu asupra lui Báb, el îi ură bun venit în mod public, îl rugă să urce şi El în amvon şi îl chemă să se adreseze adunării. Báb, răspunzând invitaţiei sale, înaintă către el şi, stând pe primele trepte ale scării, se pregăti să vorbească oamenilor. „Vino mai sus", interveni Imám-Jumʻih-ul. Conformându-se dorinţei acestuia, Báb mai urcă două trepte. Aşa cum stătea, capul lui Báb ascundea pieptul lui Shaykh Abú-Turáb, care stătea în capătul amvonului. El îşi începu declaraţia publică cu un discurs introductiv. De îndată ce El rosti cuvintele de deschidere „Laudă lui Dumnezeu, care a creat într-adevăr cerurile şi pământul", un anume siyyid cunoscut sub numele de Siyyid-i-Shish-Parí, a cărui menire era aceea de a duce toiagul în faţa Imám-Jumʻih-ului, strigă cu obrăznicie: „Destul cu trăncăneala asta fără rost. Declară acum imediat ceea ce vroiai să spui." Imám-Jumʻih-ul dispreţui profund nepolitеţea cuvintelor siyyid-ului. „Păstrează-ţi calmul", îl dojeni acesta, „şi ruşinează-te de impertinenţa ta." Apoi, întorcându-se către Báb, Îl rugă pe Acesta să fie scurt, căci, spuse el, va mai domoli nerăbdarea mulţimii. Báb, cu faţa către adunare, declară: „Să-l judece Dumnezeu pe acela care mă consideră un reprezentant al Imám-ului sau poarta acestuia. Să judece Dumnezeu pe oricine îmi aduce vina de a fi negat unitatea lui Dumnezeu, de a fi repudiat profeţia lui Muḥammad, Sigiliul Profeţilor, de a fi respins adevărul oricăruia dintre mesagerii din vechime, ori de a fi refuzat a recunoaşte tutela lui ʻAlí, Comandantul celor Credincioşi, ori a oricăruia dintre imamii care l-au urmat." Apoi El urcă până în vârful scărilor, îl îmbrăţişă pe Imám-Jumʻih şi, coborând către podeaua moscheii, se alătură adunării pentru a înălţa rugăciunea de vineri. Imám-Jumʻih interveni şi îi solicită să se retragă. El spuse: „Familia ta aşteaptă cu nerăbdare întoarcerea ta. Toţi sunt neliniştiţi ca nu cumva să ţi se întâmple ceva rău. Întoarce-te la casa ta şi înalţă de acolo rugăciunea; această faptă va fi mai meritorie în ochii lui Dumnezeu." La

SECȚIUNE DIN INTERIOR

AMVONUL DE LA CARE BÁB S-A ADRESAT MULȚIMII

UȘA DE INTRARE

IMAGINI CU MASJID-I-VAKÍL, SHÍRÁZ

cererea Imám-Jum'ih-ului, Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí a fost şi el rugat să îşi însoţească nepotul acasă. Această măsură de prevedere, pe care Shaykh Abú-Turáb consideră mai înţelept să o ia, era motivată de teama ca nu cumva, după împrăştierea oamenilor, acei câţiva răuvoitori care se aflau în mulţime, să încerce să rănească persoana lui Báb sau să Îi pună viaţa în pericol. Dacă nu erau inteligenţa, compasiunea şi atenţia deosebită pe care Imám-Jum'ih-ul le arătase cu mai multe ocazii, mulţimea înfuriată ar fi pornit fără îndoială la a-şi satisface dorinţele sălbatice şi ar fi comis cel mai abominabil dintre excese. Părea că el era instrumentul Mâinii invizibile, a cărei misiune era aceea de a proteja atât persoana cât şi Misiunea acelui Tânăr.[1]

Báb se reîntoarse la casa Lui şi pentru o vreme, în intimitatea casei Sale şi strâns legat de familia şi neamul Lui, a reuşit să ducă o viaţă relativ liniştită. În acele zile El sărbători venirea primului Naw-Rúz de când Îşi declarase Misiunea. Acel festival căzu în acel an în a zecea zi a lunii Rabí'u'l-Avval, 1261 A.H.[2]

Câţiva dintre cei care fuseseră de faţă în acele împrejurări memorabile în Masjid-i-Vakíl, şi care au ascultat declaraţiile lui Báb au fost puternic impresionaţi de modul măiestrit în care acel Tânăr, prin forţe proprii, a reuşit să îşi reducă la tăcere puternicii adversari. Curând după acest episod, fiecare dintre ei a fost călăuzit spre a cunoaşte realitatea Misiunii Sale şi spre a-i recunoaşte măreţia. Printre ei se numără Shaykh 'Alí Mírzá, nepotul acelui Imám-Jum'ih, un tânăr care abia ajunsese la vârsta maturităţii. Sămânţa plantată în inima lui crescuse şi se dezvoltă, până în anul 1267 A.H.,[3] când a avut privilegiul de a-L întâlni pe Bahá'u'lláh în 'Iráq. Acea vizită îl umpluse de entuziasm şi bucurie. Întorcându-se foarte revigorat în ţinutul său natal, el a reluat cu o energie şi mai mare munca pentru Cauză. Din acel an până în prezent, el a stăruit în ţelul lui şi a câştigat apreciere prin caracterul său drept şi prin devotament total faţă de guvernul şi

[1] „În urma acestei şedinţe publice, pe care o provocaseră mullá dintr-un capriciu, şi care-i atrase numeroşi partizani, problema a devenit serioasă în toate provinciile Persiei; disputa s-a amplificat, generând o situaţie atât de gravă, încât Muḥammad Sháh a trimis la Shíráz un om în care avea toată încrederea, instruindu-l să raporteze ceea ce va vedea şi va înţelege. Acest trimis era Siyyid Yaḥyáy-i-Dárábí." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb," p. 232-233).

[2] Martie, 1845 A.D.

[3] 1850-1851 A.D.

ţara lui. De curând, o scrisoare scrisă de el către Bahá'u'lláh a ajuns în Ţara Sfântă, în care el îşi exprimă imensa satisfacţie cu privire la progresul Cauzei în Persia. El scrie: „Sunt mut de uimire când văd dovezile puterii de neînvins a lui Dumnezeu manifestate printre oamenii din ţara mea. Într-un ţinut în care Credinţa a fost atât de multă vreme persecutată, un om care timp de patruzeci de ani a fost cunoscut în Persia ca bábí, a fost numit unicul arbitru al unei dispute care, pe de o parte îl implică pe Ẓillu's-Sulţán, tiranicul fiu a Sháh-ului şi un duşman de moarte al Cauzei şi, pe de altă parte pe Mírzá Fatḥ-'Alí Khán, Ṣáḥib-i-Díván-ul. A fost anunţat public că oricare ar fi verdictul dat de acest bábí, acelaşi verdict ar trebui acceptat fără rezerve de ambele părţi şi trebuie fără întârziere pus în practică."

Un anume Muḥammad-Karím, care se afla în adunarea din acea zi de vineri a fost şi el atras de comportamentul remarcabil al lui Báb cu acel prilej. Ceea ce a văzut şi auzit în acea zi a contribuit la convertirea sa imediată. Persecuţia l-a determinat să plece din Persia în 'Iráq, unde, în prezenţa lui Bahá'u'lláh, şi-a aprofundat continuu cunoştinţele şi credinţa lui. El a fost rugat de Acesta să se întoarcă la Shíráz şi să se străduiască din toate puterile lui să propage Cauza. A rămas acolo şi a lucrat până la sfârşitul vieţii sale.

Un altul a fost Mírzá Áqáy-i-Rikáb-Sáz. El a fost atât de fermecat de Báb în acea zi, încât nicio persecuţie, oricât de severă şi lungă, nu a reuşit să îi schimbe convingerile sau să întunece strălucirea iubirii sale. Şi el a ajuns la Bahá'u'lláh în 'Iráq. Ca răspuns la întrebarea pe care el a adresat-o cu privire la interpretarea Literelor Nelegate din Qur'án şi cu privire la semnificaţia Versetului Núr, el a fost binecuvântat cu o Tabletă scrisă, anume revelată de pana lui Bahá'u'lláh. Pe calea Lui el a fost martirizat.

Printre ei se numără şi Mírzá Raḥím-i-Khabbáz, care se distingea prin curajul şi ardoarea lui nesecată. El nu a precupeţit niciun efort până în ceasul morţii sale.

Ḥájí Abu'l-Ḥasan-i-Bazzáz, care, ca însoţitor al lui Báb în pelerinajul Lui la Ḥijáz, recunoscuse într-o mică măsură măreţia copleşitoare a Misiunii Sale, fusese, în acea memorabilă zi de vineri, profund cutremurat şi transformat total. Îi purta lui Báb o asemenea iubire, încât lacrimile unui devotament copleşitor curgeau neîncetat

din ochii lui. Toți cei care îl cunoșteau îl admirau pentru caracterul lui drept și era mult lăudat pentru bunăvoința și candoarea sa. El și cei doi fii ai lui și-au dovedit prin fapte tenacitatea credinței lor și au câștigat stima celorlalți tovarăși în credință.

Și încă unul dintre cei care au simțit vraja lui Báb în acea zi a fost răposatul Ḥájí Muḥammad-Bisáṭ, un om bine pregătit în învățăturile metafizice ale Islám-ului și un mare admirator atât al lui Shaykh Aḥmad, cât și al lui Siyyid Káẓim. Era un om de o natură blândă și dăruit cu un ascuțit simț al umorului. A câștigat prietenia lui Imám-Jum'ih, era prieten apropiat al acestuia și un participant consecvent la rugăciunile rostite în comun din fiecare vineri.

Naw-Rúz-ul acelui an, care anunța venirea unei noi primăveri, era și un simbol al acelei renașteri spirituale, ale cărei prime licăriri se puteau discerne deja în lungul și latul ținutului. O parte a celor mai eminenți și învățați oameni ai acelei țări s-au ridicat din rătăcirea pustie a iernii și au fost revigorați de suflul dătător de viață al acestei Revelații nou-născute. Semințele pe care Mâna Atotputernicului le-a plantat în inimile lor au rodit cele mai pure și mai parfumate flori.[1] Iar

[1] „Orice s-ar spune, ceea ce s-a întâmplat a produs o impresie uriașă la Shíráz, iar toți învățații și credincioșii s-au adunat în jurul lui 'Alí-Muḥammad. De îndată ce își făcea apariția în moschee, era înconjurat de oameni. După ce se așeza în amvon, toată lumea făcea liniște, să îl asculte. Discursurile sale publice nu atacau niciodată bazele Islám-ului și respectau în mare parte ritualul; într-un cuvânt, domina Kitmán-ul. Erau, cu toate acestea, discursuri îndrăznețe. Clericii nu erau menajați; viciile le erau înfierate cu brutalitate. În general, tema era destinul trist și dureros al omenirii. Ici-colo, anumite aluzii a căror obscuritate irita pasiunile unora, în timp ce flata orgoliul altora, deja inițiați în ansamblu ori numai parțial, confereau profețiilor un adevăr amar, îngroșând astfel rândurile mulțimii zi după zi și în toată Persia începu să se vorbească despre 'Alí-Muḥammad. Acei mullá din Shíráz nu au așteptat toată această fierbere spre a se uni împotriva acestui tânăr detractor. Încă de la primele sale apariții în public, ei i-au trimis pe cei mai abili dintre ei, pentru a purta discuții cu el și pentru a-l intimida, iar aceste dezbateri publice se țineau fie în moschei, fie în școli, în prezența guvernatorului, a conducătorilor armatei, a clerului și a poporului, în fața tuturor. În loc să le facă un serviciu clericilor, au contribuit singuri la răspândirea și mărirea renumelui entuziastului învățător. Fapt este că el și-a înfrânt adversarii, i-a condamnat – ceea ce nu era foarte greu – cu Qur'án-ul în mână. A fost simplu pentru el să arate în fața mulțimii, care îi cunoștea bine pe mullá, în care punct conduita lor, preceptele și în ce măsură credințele, chiar dogmele lor erau în contradicție flagrantă cu Cartea pe care aceștia nu o puteau nega. Cuprins de o îndrăzneală extraordinară și pasiune, el critica sever, fără menajamente, viciile adversarilor săi, neținând cont de convenienețele uzuale. După ce le demonstra că nu erau fideli propriei lor doctrine, îi făcea de râs, lăsându-i pradă indignării sau disprețului public. În Shíráz, primele sale apariții ca predicator emoționau atât de profund, încât până și cei mai musulmanii ortodocși, care au asistat la ele, au păstrat o amintire de neșters și vorbesc despre ele cu

când suflul bunătății Lui iubitoare şi mila Lui tandră au adiat peste aceste flori, puterea pătrunzătoare a parfumului lor s-a răspândit pe tot cuprinsul ținutului. El a ajuns chiar şi dincolo de hotarele Persiei. A ajuns la Karbilá unde a revigorat sufletele acelora care stăteau şi aşteptau întoarcerea lui Báb în oraşul lor. Curând după Naw-Rúz, cu ajutorul lui Basrih, a ajuns la ei o epistolă în care Báb, care dorise să se întoarcă de la Ḥijáz în Persia prin Karbilá, îi informa despre schimbările Sale de planuri şi, în consecință, despre imposibilitatea de a-şi respecta promisiunea. Îi sfătuia să se îndrepte spre Işfahán şi acolo să rămână până când vor primi alte instrucțiuni. El adăuga: „Dacă vom considera de cuviință, vă vom cere să vă îndreptați spre Shíráz; dacă nu, zăboviți în Işfahán până când Dumnezeu vă va face cunoscute vouă dorința şi călăuzirea Sa."

un soi de înfricoşare. Ei au fost de acord în mod unanim că elocința lui 'Alí-Muḥammad era fără egal, de neimaginat pentru cineva care n-a fost de față. Curând tânărul teolog nu a mai apărut în public fără a fi înconjurat de o trupă numeroasă de partizani. Casa lui era întotdeauna plină, iar el propovăduia nu numai în moschei şi şcoli, ci mai ales în locuința lui, seara, unde retrăgându-se într-o încăpere cu elita admiratorilor săi, îi lumina în privința unei doctrine ce nu era perfect consolidată nici pentru el. S-ar părea că în această perioadă timpurie, îl preocupa mai curând partea polemică decât cea dogmatică şi nimic nu este mai firesc. În aceste convorbiri tainice, afirmațiile sale curajoase, mult mai frecvente decât în public, se întețeau cu fiecare zi, tinzând în mod clar la o răsturnare totală a Islámism-ului, constituindu-se într-un preludiu la o nouă profesiune de credință. Mica adunare religioasă era înflăcărată, îndrăzneață, năvalnică, gata pentru orice; fanatică în adevăratul şi nobilul înțeles al cuvântului, adică în sensul că fiecare membru se socotea lipsit de importanță şi ardea de dorința de a-şi jertfi sângele şi averea pentru cauza adevărului." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 120, 122). „Báb începuse să strângă în jurul lui un grup de adepți devotați. Părea a se fi remarcat prin ținuta sa extrem de simplă, prin gentilețea lui empatică şi printr-un un şarm deosebit al înfățişării. Oamenii erau impresionați de știința şi elocința pătrunzătoare a discursului său. Şi scrierile sale, deşi lui Gobineau i s-au părut greoaie, erau foarte admirate de persani pentru frumusețea şi eleganța stilului lor şi făcuseră mare senzație la Shíráz. De cum intra în moschee era înconjurat de lume. De îndată ce urca în amvon, se făcea liniște." (Sir Francis Younghusband, „The Gleam", p. 194). „Morala propovăduită de un tânăr la o vârstă când pasiunile fierb a impresionat puternic un public compus din oameni religioşi până la fanatism, mai ales atunci când cuvintele predicatorului erau în perfectă armonie cu acțiunile sale. Nimeni nu se îndoia de stăpânirea şi tăria lui Karbilá'í Siyyid 'Alí-Muḥammad; vorbea puțin, cugeta mereu şi de cele mai multe ori evita oamenii, ceea ce stârnea şi mai mult curiozitatea; era căutat peste tot." (*Journal Asiatique,* 1866, vol.7, p. 341). „Prin probitatea vieții sale, tânărul Siyyid servea ca exemplu celor care îl înconjurau. Era ascultat cu bucurie când, în discursurile sale ambigue şi întrerupte, condamna abuzurile vizibile în toate clasele societății. Cuvintele sale erau repetate, aprofundate şi se vorbea despre el ca de adevăratul învățător, iar oamenii i se dăruiau fără rezervă." (*Ibid.*)

Primirea acestei veşti neaşteptate a provocat o agitaţie considerabilă în rândul celor care aşteptau cu nerăbdare sosirea lui Báb la Karbilá. I-a tulburat şi le-a pus la încercare loialitatea. „Şi ce va fi cu promisiunea Lui făcută nouă?" şopteau câţiva dintre cei nemulţumiţi. „Oare priveşte El încălcarea promisiunii Sale ca pe intervenţia voinţei lui Dumnezeu?" Alţii, spre deosebire de cei care ezitau, au devenit mai statornici în credinţa lor şi s-au agăţat cu şi mai mare hotărâre de Cauză. Credincioşi Învăţătorului lor, ei au răspuns cu bucurie invitaţiei Lui, ignorând total criticile şi protestele celor care şovăiseră în credinţa lor. Ei porniră spre Iṣfahán, hotărâţi să locuiască acolo, oricât ar fi fost vrerea şi dorinţa Celui iubit. Ei au fost însoţiţi de câţiva alţi tovarăşi, care, deşi puternic afectaţi în crezurile lor, au tăinuit aceste sentimente. Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Nahrí, a cărui fiică a fost mai apoi căsătorită cu Cea Mai Mare Ramură, şi Mírzá Hádí, fratele lui Mírzá Muḥammad-'Alí, ambii locuitori ai Iṣfahán-ului, au fost printre acei tovarăşi a căror viziune asupra gloriei şi caracterului sublim al Credinţei nu a putut fi întunecată de îndoielile şoptite de răuvoitori. Printre ei se afla şi un anume Muḥammad-i-Ḥaná-Sáb, şi el un localnic al Iṣfahán-ului, care acum serveşte în casa lui Bahá'u'lláh. Mulţi dintre aceşti vrednici tovarăşi ai lui Báb au participat în marea bătălie de la Shaykh Ṭabarsí şi au scăpat în mod miraculos destinului tragic care s-a abătut asupra fraţilor lor căzuţi.

În drumul lor spre Iṣfahán, în oraşul Kangávár, au întâlnit pe Mullá Ḥusayn, pe fratele şi pe nepotul acestuia, care fuseseră tovarăşii lui în vizita lui precedentă în Shíráz şi care se îndreptau spre Karbilá. Ei au fost foarte încântaţi de această întâlnire neaşteptată şi i-au cerut lui Mullá Ḥusayn să îşi prelungească şederea în Kangávár, cerere cu care Mullá Ḥusayn a fost de acord imediat. Mullá Ḥusayn, care, în timp ce se afla în acel oraş, îi conducea pe însoţitorii lui Báb la rugăciunea comunitară de vineri, era atât de stimat şi admirat de tovarăşii lui de credinţă, încât unii dintre cei prezenţi, care mai târziu şi-au dezvăluit lipsa de loialitate faţă de Credinţă, erau cuprinşi de invidie. Printre ei se aflau şi Mullá Javád-i-Baraghání şi Mullá 'Abdu'l-'Alíy-i-Harátí, ambii simulând supunerea faţă de Revelaţia lui Báb, în speranţa satisfacerii propriilor lor ambiţii de putere. Ei se străduiau în secret să submineze poziţia mult invidiată a lui Mullá

Ḥusayn. Prin aluziile şi insinuările lor ei făceau eforturi constante să-i ştirbească autoritatea şi să-i dezonoreze numele.

L-am auzit pe Mírzá Aḥmad-i-Kátib, mai cunoscut în acele zile sub numele de Mullá ‘Abdu’l-Karím, care fusese tovarăşul de călătorie al lui Mullá Javád din Qazvín, povestind următoarele: „Mullá Javád deseori făcea aluzie la Mullá Ḥusayn în conversaţiile noastre. Remarcile sale defăimătoare şi repetate, făcute într-un limbaj meşteşugit, mă îndemnau să pun capăt tovărăşiei mele cu el. De fiecare dată când eram hotărât să încetez a mai avea legături cu el, eram oprit de Mullá Ḥusayn, care, aflând de intenţiile mele, mă sfătuia să am răbdare cu el. Tovărăşia lui Mullá Ḥusayn cu însoţitorii fideli ai lui Báb a sporit entuziasmul şi zelul lor. Erau fascinaţi de exemplul lui şi erau cuprinşi de admiraţie faţă de calităţile strălucitoare ale minţii şi inimii acestui distins şi eminent tovarăş în credinţă.”

Mullá Ḥusayn decise să se alăture prietenilor lui şi să pornească împreună cu ei spre Iṣfahán. Călătorind singur, la o distanţă cam de un farsakh[1] înaintea lor, de îndată ce se oprea seara pentru a-şi înălţa rugăciunea, era ajuns din urmă de aceştia şi, în compania lor, îşi termina rugăciunile. Era primul care pornea din nou la drum şi acel grup devotat i se alătura din nou la ceasul zorilor, când încă o dată el îşi întrerupea marşul pentru a se ruga. Doar când era presat de prietenii săi, el consimţea să respecte forma de rugăciune a adunării. În astfel de ocazii, uneori urma exemplul unuia dintre tovarăşii lui. Atât de mare era devotamentul pe care îl insuflase în inimile lor, că unii dintre tovarăşii lui de drum descălecau de pe armăsarii lor şi, oferindu-le caii celor care călătoreau pe jos, îl urmau ei înşişi pe jos, total nepăsători la caznele şi oboseala drumului.

Apropiindu-se de Iṣfahán, Mullá Ḥusayn, care se temea ca nu cumva apariţia unui grup atât de mare să stârnească curiozitatea şi suspiciunile localnicilor, îi sfătui pe cei care călătoreau cu el să se răspândească şi să intre pe porţile oraşului într-un număr mai mic, pentru a trece neobservaţi. La câteva zile de la sosirea lor, au primit vestea că Shíráz-ul era într-o mare fierbere, că toate formele de contact cu Báb fuseseră interzise şi că planificata lor vizită în acel oraş ar fi fost extrem de periculoasă. Netulburat de primirea acestor informaţii,

[1] Vezi Glosar.

Mullá Ḥusayn decise să pornească spre Shíráz. El dezvălui această intenție a sa doar câtorva dintre prietenii lui de încredere. Aruncându-şi mantiile şi turbanul şi purtând jubbih-ul[1] şi kuláh-ul oamenilor din Khurásán, acesta, deghizat în călăreț din Hizárih şi Qúchán şi întovărăşit de fratele şi nepotul lui, porni la o oră neaşteptată spre oraşul Celui iubit. În timp ce se apropia de poarta oraşului, el îl sfătui pe fratele lui să se ducă în puterea nopții la casa unchiului matern al lui Báb şi să îi ceară acestuia să îl anunțe pe Báb de sosirea lui. A doua zi, Mullá Ḥusayn primi veştile îmbucurătoare că Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí îl aştepta la o oră după apusul soarelui la poarta oraşului. Mullá Ḥusayn s-a întâlnit cu el la ora stabilită şi a fost condus la locuința sa. În mai multe rânduri, în timpul nopții, a onorat Báb acea casă cu vizita Lui şi a continuat să se afle în tovărăşia lui Mullá Ḥusayn până la revărsat de zori. Curând după aceasta, El le-a acordat permisiunea tovarăşilor Săi care se adunaseră în Iṣfahán să pornească treptat spre Shíráz, iar acolo să aştepte momentul când El ar fi putut să îi întâlnească. I-a avertizat să fie foarte precauți, i-a instruit să intre pe porțile oraşului în grupuri foarte mici şi i-a rugat să se răspândească, imediat după sosire, în cartiere care erau destinate călătorilor, iar acolo să accepte orice muncă vor găsi disponibilă.

Primul grup care a ajuns în acel oraş pentru a-L întâlni pe Báb, la câteva zile după sosirea lui Mullá Ḥusayn, era compus din Mírzá Muḥammad-ʻAlíy-i-Nahrí, Mírzá Hádí, fratele lui; Mullá ʻAbdu'l-Karím-i-Qazvíní, Mullá Javád-i-Baraghání, Mullá ʻAbdu'l-ʻAlíy-i-Harátí şi Mírzá Ibráhím-i-Shírází. În cursul întrevederilor lor cu El, ultimii trei dintre ei şi-au arătat treptat împietrirea inimii şi au dovedit josnicia caracterului lor. Nenumăratele dovezi ale simpatiei crescânde pe care Báb i-o arătase lui Mullá Ḥusayn le-au trezit mânia şi au stârnit focul mocnit al invidiei lor. În furia lor neputincioasă, ei au apelat la abjectele arme ale înşelătoriei şi calomniei. Neputând la început să îşi arate fățiş ostilitatea lor față de Mullá Ḥusayn, ei au căutat prin toate mijloacele să înşele mintea şi să reducă afecțiunea admiratorilor lui devotați. Purtarea lor nedemnă i-a îndepărtat de simpatia credincioşilor şi a grăbit separarea lor din grupul celor credincioşi. Dați afară din sânul Credinței de propriile

[1] Vezi Glosar.

lor fapte, ei s-au alăturat duşmanilor ei declaraţi şi au proclamat totala respingere a doctrinelor şi principiilor ei. Atât de mare a fost răul provocat locuitorilor acelui oraş, încât în final ei au fost alungaţi de autorităţile civile, care, în aceeaşi măsură îi disprețuiau şi se temeau de uneltirile lor. Într-o Tabletă în care descrie pe larg uneltirile şi faptele lor rele, Báb îi compară cu viţelul lui Samiri, cel care nu avea nici voce şi nici suflet şi care era şi creaţia josnică şi obiectul adoraţiei unui popor rătăcit. „Fie ca osânda Ta, o, Dumnezeule!", scrie El, referindu-se la Mullá Javád şi Mullá 'Abdu'l-'Alí, „să cadă asupra lui Jibt şi Ṭághút[1], idolii gemeni ai acestui popor pervers." Ulterior, toţi trei au pornit spre Kirmán şi şi-au unit forţele cu Ḥájí Mírzá Muḥammad Karím Khán, ducând mai departe planurile acestuia şi adăugând o nouă forţă vehementelor lui acuzaţii.

Într-o noapte după alungarea lor din Shíráz, Báb, care vizita casa lui Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí, unde chemase la întâlnire pe Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Nahrí, Mírzá Hádí şi Mullá 'Abdu'l-Karím-i-Qazvíní, se întoarse dintr-o dată spre ultimul menţionat şi îl întrebă: „'Abdu'l-Karím, cauţi tu Manifestarea?" Aceste cuvinte, rostite cu calm şi mare delicateţe, au avut un efect de surprindere asupra lui, făcându-l să pălească la auzul acestei întrebări atât de neaşteptate şi să izbucnească în lacrimi. Se aruncă la picioarele lui Báb într-o stare de profundă agitaţie. Báb îl cuprinse afectuos, îi sărută fruntea şi îl invită să şadă lângă El. Cu duioşie şi tandreţe, El reuşi să liniştească tulburarea din inima lui.

Imediat ce au revenit la casele lor, Mírzá Muḥammad-'Alí şi fratele lui l-au întrebat pe Mullá 'Abdu'l-Karím motivul acelei tulburări profunde care îl cuprinsese dintr-o dată. „Ascultaţi-mă", răspunse el, „vă voi povesti istoria unei experienţe stranii, o poveste pe care nu am mai spus-o nimănui până acum. Când am atins vârsta maturităţii, pe când locuiam în Qazvín, am simţit o puternică dorinţă de a descifra misterele lui Dumnezeu şi de a înţelege natura sfinţilor şi profeţilor Lui. Mi-am dat seama că doar dobândirea de învăţătură ar putea să mă ajute să îmi realizez ţelul. Am reuşit să obţin acordul tatălui meu şi al unchilor mei de a-mi abandona afacerile şi m-am cufundat pe dată în studiu şi cercetare. Ocupam o cameră într-unul din madrisih-urile

[1] Qur'án, 4:50.

din Qazvín şi îmi concentram toate eforturile în aprofundarea oricărui domeniu de învăţătură omenească. Deseori discutam cu colegii mei discipoli despre cunoaşterea pe care o dobândisem şi căutam prin toate mijloacele să îmi îmbogăţesc experienţa. Noaptea, mă retrăgeam în casa mea, şi, în izolarea bibliotecii mele, continuam multe ceasuri să studiez netulburat. Eram atât de cufundat în truda mea că devenisem nepăsător la foame sau la somn. În doi ani am reuşit să stăpânesc căile întortocheate ale jurisprudenţei şi teologiei musulmane. Eram un audient credincios al cursurilor oferite de Mullá ʻAbdu'l-Karím-i-Íravání, care, în acele zile, era privit ca cel mai remarcabil dintre mullá din Qazvín. Îi admiram mult vasta erudiţie, evlavia şi virtutea lui. În fiecare noapte, atâta timp cât am fost discipolul lui, m-am ocupat de scrierea unui tratat pe care apoi i l-am înmânat lui şi pe care el mi l-a revizuit cu multă grijă şi interes. Părea foarte mulţumit de progresele mele şi de multe ori îmi aducea laude. Într-o zi, în prezenţa grupului de discipoli, el a declarat: «Învăţatul şi înţeleptul Mullá ʻAbdu'l-Karím s-a ridicat la stadiul la care poate expune autorizat sfintele Scripturi ale Islám-ului. Nu mai are nevoie să participe la clasele mele sau la clasele celor egali mie. Cu voia lui Dumnezeu, voi sărbători ridicarea lui în rangul de mujtahid în dimineaţa de vineri ce vine şi îi voi elibera certificatul imediat după rugăciunea rostită în comun.»"

„Imediat ce Mullá ʻAbdu'l-Karím a rostit aceste cuvinte şi s-a retras, discipolii lui au venit spre mine, felicitându-mă călduros pentru realizările mele. În culmea fericirii, m-am întors acasă. La sosirea mea, am descoperit că atât tatăl meu, cât şi unchiul meu mai mare, Ḥájí Ḥusayn-ʻAlí, amândoi mult stimaţi în Qazvín, pregăteau o petrecere în cinstea mea, prin care ei doreau să sărbătorească terminarea studiilor mele. Le-am cerut să amâne invitarea oamenilor de vază din Qazvín până când le voi fi dat eu de veste. Au acceptat cu bucurie, crezând că eu aşteptam cu nerăbdare o astfel de petrecere şi nu aş fi amânat-o fără motiv. În acea noapte m-am retras în biblioteca mea şi, în intimitatea chiliei mele, mă gândeam la aceste lucruri care stăruiau în inima mea: Nu ţi-ai imaginat tu cu drag, îmi spuneam mie însumi, că numai cei purificaţi în spirit vor putea vreodată spera să atingă rangul unui exponent autorizat al sacrelor Scripturi ale Islám-ului? Nu era oare crezul tău că oricine ar fi atins acest rang ar fi fost ferit de greşeli? Nu

te numeri tu deja printre aceia care se bucură de acest rang? Oare nu cei mai distinşi teologi ai Qazvín-ului te-au recunoscut şi te-au declarat astfel? Fii cinstit. Tu, în inima ta, consideri că ai atins acel stadiu de puritate şi detaşare sublimă pe care, în trecut, le considerai cerinţe esenţiale pentru cineva care aspiră să ajungă la o poziţie atât de înaltă? Te crezi tu însuţi eliberat de orice urmă de dorinţă egoistă? Pe când stăteam aşa şi meditam, sentimentul propriei mele lipse de merit mă copleşi. Mă vedeam încă o victimă a grijilor şi nedumeririlor, a tentaţiilor şi a îndoielii. Eram copleşit de gânduri despre cum îmi voi ţine eu lecţiile, cum voi conduce eu comunitatea în rugăciune, cum voi aplica şi susţine legea şi preceptele Credinţei. Mă cuprindea neliniştea faţă de cum îmi voi face eu datoria, cum îmi voi asigura eu superioritatea realizărilor mele faţă de cei dinaintea mea. Eram cuprins de un sentiment profund de umilinţă şi am simţit că neapărat trebuia să cer iertare lui Dumnezeu. Mă gândeam, scopul tău în obţinerea acestei învăţături era să descoperi misterele lui Dumnezeu şi să ajungi la o stare de certitudine. Fii sincer. Eşti sigur de interpretarea ta asupra Qur'án-ului? Eşti sigur că legile pe care le promulgi tu reflectă voinţa lui Dumnezeu? Dintr-o dată eram cuprins de sentimentul că greşeam. Pentru prima dată îmi dădeam seama cum rugina învăţăturilor îmi corodase sufletul şi îmi întunecase vederea. Mi-am deplâns trecutul şi inutilitatea strădaniilor mele. Ştiam că oamenii de acelaşi rang cu mine erau supuşi aceloraşi cazne. De îndată ce dobândeau aşa-zisa învăţătură, susţineau că sunt exponenţii legilor Islám-ului şi îşi luau arogau privilegiul exclusiv de a se pronunţa asupra doctrinei sale.

„Am rămas cuprins de gândurile mele până în zori. Nu am dormit şi nici nu am mâncat nimic în acea noapte. Din când în când mă găseam în comuniune cu Dumnezeu: «Tu mă vezi, o, Doamne şi vezi starea în care mă aflu. Ştii că nu am nimic mai drag pe lume decât să-ţi respect voinţa şi să-Ţi fac pe plac. Sunt profund uimit gândindu-mă la nenumăratele secte în care Credinţa Ta sfântă s-a împărţit. Sunt complet dezorientat când văd schismele care au sfârtecat religiile din trecut. Îmi vei descifra nedumeririle şi mă vei elibera de îndoieli? Încotro trebuie să mă îndrept pentru alinare şi călăuzire?» Am plâns atât de amarnic în noaptea aceea, încât mi se pare că am rămas fără cunoştinţă. Mi-a apărut deodată viziunea unei mari

adunări de oameni, ale căror figuri radioase mă impresionară foarte mult. O figură nobilă, îmbrăcată în straie de siyyid, ocupa un loc în amvonul din fața adunării. El explica înțelesul acestui verset sacru din Qur'án: «Oricine se străduiește pentru Noi, pe calea Noastră Noi îi vom călăuzi.» Eram fascinat de chipul lui. M-am ridicat, am înaintat spre el şi eram pe punctul de a mă arunca la picioarele lui, când viziunea a dispărut dintr-o dată. Inima îmi era inundată de lumină. Bucuria mea era de nedescris."

„M-am hotărât pe dată să mă consult cu Ḥájí Alláh-Vardí, tatăl lui Muḥammad-Javád-i-Farhádí, un om cunoscut în tot Qazvín-ul pentru înțelegerea lui profund spirituală. Când i-am povestit despre vedenia mea, el a zâmbit şi, cu o precizie extraordinară, mi-a descris trăsăturile caracteristice ale acelui siyyid care îmi apăruse mie. El a adăugat: «Acea nobilă prezență nu era nimeni altul decât Ḥájí Siyyid Káẓim-i-Rashtí, care acum se află în Karbilá şi care poate fi văzut predicând în fiecare zi discipolilor lui sacrele învățături ale Islám-ului. Cei care ascultă discursurile sale sunt revigorați şi edificați de rostirea lui. Nu voi putea niciodată descrie impresia pe care cuvintele lui le produc asupra auditoriului său.» M-am ridicat bucuros şi, exprimându-mi aprecierea mea profundă, m-am retras în casa mea şi am început imediat pregătirile pentru călătoria mea la Karbilá. Vechii mei colegi discipoli veniră şi mă rugară insistent fie să fac personal o vizită învățatului Mullá 'Abdu'l-Karím, care îşi exprimase dorința să mă întâlnească, fie să îl primesc la mine acasă. Am răspuns: «Simt imboldul de a vizita mormântul sfânt al lui Imám Ḥusayn la Karbilá. Am jurat să pornesc pe dată în acest pelerinaj. Nu pot amâna plecarea. De va fi posibil, îl voi vizita pentru câteva momente, înainte de a părăsi oraşul. De nu voi putea, îl voi ruga să mă ierte şi să se roage în numele meu pentru ca eu să fiu călăuzit pe calea cea dreaptă.»"

„În taină mi-am pus în temă rudele cu natura viziunii mele şi cu interpretarea ei. Le-am informat în legătură cu planificata mea vizită la Karbilá. Cuvintele pe care le-am adresat chiar în acea zi au insuflat dragostea lui Siyyid Káẓim în inimile lor. S-au simțit profund atraşi de Ḥájí Alláh-Vardí, i s-au alăturat şi au devenit admiratorii lui înfocați."

„Fratele meu, 'Abdu'l-Ḥamíd (care mai apoi a sorbit din cupa martiriului la Țihrán), m-a însoțit în călătoria mea la Karbilá. Acolo

l-am întâlnit pe Siyyid Káẓim şi am rămas profund uimit să-l ascult vorbind discipolilor strânşi în jurul lui în exact aceleaşi împrejurări care îmi apăruseră mie în viziunea mea. Am rămas înmărmurit când am descoperit, la sosirea mea, că tălmăcea exact acelaşi verset pe care îl explica discipolilor şi când îmi apăruse mie. Stând şi ascultându-l, am fost profund impresionat de forţa argumentelor sale şi de profunzimea gândirii lui. El m-a primit cu blândeţe şi mi-a arătat cea mai mare bunătate. Fratele meu şi cu mine am simţit amândoi o bucurie interioară pe care nu o mai trăisem niciodată până atunci. În zorii zilei ne-am grăbit spre casa lui şi l-am însoţit în vizita lui la mormântul lui Imám Ḥusayn."

„Mi-am petrecut toată iarna întovărăşindu-l îndeaproape. În tot acest timp, am participat încrezător la toate lecţiile sale. De fiecare dată când îi ascultam discursul, îl auzeam descriind un anume aspect al manifestării promisului Qá'im. Aceasta era singura temă pe care el o trata în discursurile sale. La oricare verset sau rânduială pe care se întâmpla să le expună, îşi încheia invariabil comentariul cu o referire aparte la venirea Revelaţiei promise. El declara deschis şi în mod repetat: «Cel promis» locuieşte în mijlocul acestui popor. Timpul stabilit pentru apariţia Lui se apropie cu repeziciune. Pregătiţi calea pentru El şi purificaţi-vă pentru a-I putea recunoaşte frumuseţea. Nu înainte ca eu să fi părăsit această lume, chipul Său de luceafăr al dimineţii va fi revelat. Se cuvine ca după plecarea mea să vă ridicaţi şi să Îl căutaţi. Nu trebuie să aveţi odihnă nicio clipă până când nu Îl veţi găsi.»"

„După sărbătoarea de Naw-Rúz, Siyyid Káẓim mă rugă să plec din Karbilá. «Fii liniştit, o, 'Abdu'l-Karím», îmi spuse el, luându-şi rămas bun de la mine, «tu eşti unul dintre cei care, în Ziua Revelaţiei Sale, se va ridica pentru victoria Cauzei Lui. Sper că îţi vei aminti de mine în acea Zi binecuvântată.» L-am implorat să mă lase să mai rămân în Karbilá, spunând că întoarcerea mea la Qazvín va stârni duşmănia acelor mullá din oraş. «Încrede-te numai în Dumnezeu», a fost răspunsul lui. «Nu ţine defel seama de maşinaţiunile lor. Ocupă-te de profesia ta şi fii sigur că protestele lor nu te vor atinge niciodată.» I-am urmat sfatul şi împreună cu fratele meu am pornit spre Qazvín."

„Imediat după sosirea mea, am ascultat sfatul lui Siyyid

Káẓim. Urmându-i instrucţiunile, am reuşit să reduc la tăcere orice oponent răuvoitor. Ziua mă ocupam de negustorie; noaptea mă întorceam acasă şi, în liniştea camerei mele, îmi dedicam timpul meditaţiei şi rugăciunii. Cu ochii înlăcrimaţi, în comuniune cu Dumnezeu, Îl imploram spunând: «Prin gura servitorului Tău inspirat, mi-ai promis că voi trăi Ziua Ta şi că voi contempla Revelaţia Ta. Prin el, m-ai asigurat că voi fi printre cei care se vor ridica pentru triumful Cauzei Tale. Cât timp vei ţine departe de mine promisiunea Ta? Când va deschide pentru mine mâna bunăvoinţei Tale iubitoare uşa milei Tale şi va conferi asupra mea binecuvântările Tale nemuritoare?» În fiecare noapte, repetam această rugă şi continuam implorările mele până în zori."

„Într-o noapte, în pragul zilei de ʻArafih, în anul 1255 A.H.,[1] eram atât de cufundat în rugăciune, că mi se părea că intrasem într-o transă. Îmi apăru în faţă o pasăre, albă ca zăpada, care zbura pe deasupra capului meu şi se aşeză pe o creangă a unui copac de lângă mine. Cu accente de o dulceaţă de nedescris, acea pasăre îmi adresă aceste cuvinte: «Cauţi Manifestarea, o, ʻAbdu'l-Karím. Iată, anul '60.» Imediat după aceea, pasărea zbură şi se făcu nevăzută. Misterul acelor cuvinte mă tulbură foarte mult. Amintirea frumuseţii acelei viziuni îmi rămase mult timp în minte. Era ca şi cum aş fi gustat din toate deliciile Paradisului. Bucuria mea era de nestăpânit."

„Mesajul mistic al acelei păsări îmi pătrunsese în suflet şi era mereu pe buzele mele. Era în mintea mea iar şi iar. Nu spusesem nimănui despre acest mesaj, de teamă ca nu cumva dulceaţa lui să mă părăsească. Câţiva ani mai târziu, Chemarea din Shíráz a ajuns la urechile mele. În ziua în care am auzit-o, m-am grăbit spre acel oraş. În drumul meu, l-am întâlnit în Ṭihrán pe Mullá Muḥammad-i-Muʻallim, care mi-a explicat esenţa acestei Chemări şi m-a informat că aceia care au mărturisit-o se întruniseră în Karbilá şi aşteptau întoarcerea Conducătorului lor din Ḥijáz. M-am îndreptat imediat spre acel oraş. De la Hamadán, spre marea mea nefericire, Mullá Javád-i-Baraghání m-a însoţit până la Karbilá, unde am avut privilegiul de a te întâlni pe tine şi pe ceilalţi credincioşi. Am continuat să păstrez la loc de cinste în sufletul meu ciudatul mesaj transmis prin acea pasăre. Când în sfârşit

[1] Noaptea dinaintea datei de 13 februarie, 1840 A.D.

am ajuns în prezența lui Báb şi am auzit din gura Lui exact aceleaşi cuvinte, rostite cu aceeaşi tonalitate şi limbaj cum le auzisem eu, mi-am dat seama de semnificația lor. Am fost atât de copleşit de puterea şi de gloria lor, încât instinctiv am căzut la picioarele Lui şi I-am preamărit numele."

În zilele de început ale anului 1265 A.H.[1], am plecat, la vârsta de optsprezece ani, din satul meu natal Zarand spre Qum, unde am avut ocazia să îl întâlnesc pe Siyyid Ismá'íl-i-Zavári'í, supranumit Dhabíḥ, care, mai târziu, pe când se afla în Baghdád, şi-a sacrificat viața pe calea lui Bahá'u'lláh. Prin el am fost condus să recunosc noua Revelație. El se pregătea atunci să plece spre Mázindarán şi era hotărât să se alăture acelor apărători eroici ai fortului Shaykh Ṭabarsí. Intenționa să mă ia cu el, împreună cu Mírzá Fatḥu'lláh-i-Ḥakkák, un tânăr de vârsta mea, care era un localnic din Qum. Cum împrejurările îi afectaseră planurile, el ne-a promis că va lua legătura cu noi înainte de a pleca şi că ne va ruga să îl însoțim. În timpul convorbirii sale cu Mírzá Fatḥu'lláh şi cu mine, el ne-a povestit întâmplarea minunatei experiențe a lui Mullá 'Abdu'l-Karím. Am fost cuprins de dorința de a-l întâlni. Când am ajuns la Ṭihrán şi l-am întâlnit pe Siyyid Ismá'íl în Madrisiy-i-Dáru'sh-Shafáy-i-Masjid-i-Sháh, el m-a prezentat aceluiaşi Mullá 'Abdu'l-Karím care pe atunci locuia în acelaşi madrisih. În acele zile am fost informați că lupta de la Shaykh Ṭabarsí se încheiase şi că acei însoțitori ai lui Báb care se adunaseră în Ṭihrán şi aşteptau reîntâlnirea cu tovarăşii lor se întorseseră fiecare în provincia lor, nereuşind să îşi îndeplinească dorința. Mullá 'Abdu'l-Karím a rămas în capitală, unde şi-a dedicat timpul transcrierii Bayán-ului persan. Apropiata mea tovărăşie cu el m-a ajutat să îmi adâncesc iubirea şi admirația pentru el. După trecerea a treizeci şi opt de ani de la prima noastră întrevedere în Ṭihrán, încă simt căldura prieteniei lui şi fervoarea credinței sale. Sentimentele mele de prețuire afectuoasă față de el m-au îndemnat să stărui mai mult asupra circumstanțelor vieții lui din tinerețe, culminând cu ceea ce poate fi numit punctul cheie al întregii sale cariere. Fie ca la rândul lui, acesta să servească la trezirea cititorului la măreția acestei Revelații importante.

[1] 1848 A.D.

CAPITOLUL IX

ŞEDEREA LUI BÁB ÎN SHÍRÁZ DUPĂ PELERINAJ

(continuare)

A scurt timp după sosirea lui Mullá Ḥusayn în Shíráz, glasul poporului s-a ridicat din nou pentru a protesta împotriva lui. Teama şi indignarea mulţimii erau stârnite de cunoaşterea legăturilor sale de spirit cu Báb. „Iarăşi vine în oraşul nostru", vociferau ei; „iarăşi instigă la revoltă şi, împreună cu conducătorul lui, plănuiesc un atac şi mai necruţător asupra instituţiilor noastre venerabile." Situaţia devenise atât de serioasă şi de ameninţătoare, încât Báb l-a instruit pe Mullá Ḥusayn, prin Yazd să se reîntoarcă în provincia Khurásán. De asemenea, el i-a lăsat să plece pe ceilalţi însoţitori ai Lui care se adunaseră în Shíráz, rugându-i să se întoarcă la Iṣfahán. L-a păstrat doar pe Mullá 'Abdu'l-Karím, căruia i-a dat sarcina de a-I transcrie scrierile.

Măsurile de precauţie pe care Báb socotise cu cale să le ia, L-au eliberat de ameninţarea imediată a violenţei locuitorilor înfuriaţi ai Shíráz-ului, dând un suflu nou propagării Credinţei Lui dincolo de hotarele acelui oraş. Discipolii Săi, răspândiţi în întreaga ţară, proclamau fără teamă mulţimii de conaţionali puterea regeneratoare a Revelaţiei nou-născute. Faima lui Báb ajunsese până departe, până şi la urechile acelora care ocupau jilţurile puterii, atât în capitală, cât şi în toate provinciile.[1] Un val pătimaş de interes pusese stăpânire în egală măsură pe mintea şi sufletul conducătorilor şi maselor largi. Uimirea şi mirarea îi cuprinse pe cei care auziseră din gura mesagerilor apropiaţi ai lui Báb relatările cu privire la semnele şi mărturiile care au precedat

[1] „Bábism-ul avea numeroşi adepţi în toate clasele societăţii, mulţi dintre ei de mare importanţă; mari seniori, membri ai clerului, militari şi negustori îmbrăţişară această doctrină." (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 8, p. 251).

apariția Manifestării Lui. Demnitarii Statului şi ai Bisericii participau fie în persoană, fie îi delegau pe cei mai abili reprezentanți ai lor pentru a cerceta adevărul şi caracterul acestei Mişcări remarcabile.

Însuşi Muḥammad Sháh[1] a simțit imboldul să constate veridicitatea veştilor şi să cerceteze aceste lucruri. El l-a delegat pe Siyyid Yaḥyáy-i-Dárábí,[2] cel mai învățat, cel mai convingător şi cel mai influent dintre supuşii lui, pentru a-L intervieva pe Báb şi pentru a-i raporta rezultatele acestei investigații. Sháh-ul avea încredere absolută în imparțialitatea lui, în competența şi în profunda lui capacitate spirituală. El ocupa o poziție atât de importantă printre figurile de seamă ale Persiei, încât la orice întâlnire se întâmpla ca el să fie de față, indiferent de câți teologi de frunte s-ar fi aflat acolo, el era mereu vorbitorul principal. Nimeni nu îndrăznea să îşi expună ideile în prezența sa. Toți păstrau o tăcere reverențioasă în fața lui; toți aduceau mărturie despre agerimea, învățătura neîntrecută şi înțelepciunea sa matură.

În acele zile, Siyyid Yaḥyá locuia în Țihrán în casa lui Mírzá Luțf-'Alí, maestrul de ceremonii al Sháh-ului, ca oaspetele de onoare al Majestății sale imperiale. Prin intermediul lui Mírzá Luțf-'Alí, Sháh-ul

[1] Vezi „Arborele genealogic al dinastiei Qájár" de la începutul cărții.

[2] Cu privire la el, 'Abdu'l-Bahá scria următoarele: „Acest om remarcabil, acest suflet prețios a lăsat posterității nu mai puțin de treizeci de mii de tradiții, fiind mult stimat şi admirat de oamenii din toate păturile sociale. A căpătat recunoaştere universală în Persia, iar autoritatea şi erudiția lui erau pretutindeni şi în întregime cunoscute." (Dintr-un manuscris ce face referire la martiriile din Persia.)

„Această persoană, după cum ne arată şi numele, se născuse la Dáráb, lângă Shíráz. Tatăl său, Siyyid Ja'far, supranumit Kashfí, era unul dintre cei mai mari şi mai celebri 'ulamá ai epocii. Înalta-i valoare morală, caracterul şi felul său drept de a fi îi atrăseseră stima şi considerația tuturor. Învățătura i-a adus gloriosul nume de kashfí, care înseamnă cel ce descoperă, şi în acest caz, cel ce descoperă şi explică secretele divine. Fiind crescut de el, fiul său nu a întârziat să-l egaleze în toate privințele, beneficiind de aceleaşi privilegii de care s-a bucurat şi tatăl său. Când s-a dus la Țihrán, renumele şi popularitatea ajunseseră acolo înaintea lui. Aici a devenit oaspetele obişnuit al prințului Ṭahmásp Mírzá, Mu'ayyadu'd-Dawlih, nepotul lui Fatḥ-'Alí Sháh după tatăl său Muḥammad-'Alí Mírzá. Însuşi guvernul a omagiat ştiința şi meritul său şi de multe ori a fost consultat în împrejurări dificile. La el se gândiseră deci Muḥammad Sháh şi Ḥájí Mírzá Áqásí când au dorit să găsească un emisar cinstit şi a cărui fidelitate să nu fie îndoielnică." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 233).

În timp ce aceste evenimente se desfăşurau în nordul Persiei, cei din provinciile centrale şi din sud erau profund mişcați de predicile înflăcărate ale misionarilor noii doctrine. Oamenii, superficiali, creduli, ignoranți, foarte superstițioşi, erau muți de uimire în fața miracolelor

transmise confidențial dorința și plăcerea lui ca Siyyid Yaḥyá să se îndrepte spre Shíráz și acolo să cerceteze personal chestiunea. „Spune-i din partea noastră", ordonă suveranul, „că întrucât avem cea mai mare încredere în integritatea lui, și admirăm înaltele sale standarde morale și intelectuale și îl considerăm cel mai potrivit dintre teologii regatului nostru, vrem ca el să plece la Shíráz și acolo să-l cerceteze amănunțit pe acest Siyyid-i-Báb și să ne aducă la cunoștință rezultatele investigației sale. Noi vom ști apoi ce măsuri se impune să luăm."

Siyyid Yaḥyá era și el dornic de a obține răspunsuri direct de la sursă despre afirmațiile lui Báb, dar, datorită unor circumstanțe potrivnice, fusese incapabil de a porni în călătorie către Fárs. Mesajul lui Muḥammad Sháh îl determină să ducă la îndeplinire această mult dorită intenție a sa. Asigurându-și suveranul de disponibilitatea lui de a se supune dorinței acestuia, el porni imediat spre Shíráz.

Pe drum, el a conceput diverse întrebări pe care se gândea să i le adreseze lui Báb. Pe baza răspunsurilor date de El, socotea că ar fi putut determina adevărul și validitatea misiunii Sale. La sosirea lui în Shíráz, el s-a întâlnit cu Mullá Shaykh ʻAlí, supranumit ʻAẓím, cu care fusese bun prieten în vremea când locuia în Khurásán. L-a întrebat pe acesta dacă a fost mulțumit de întrevederile lui cu Báb. ʻAẓím i-a răspuns: „Ar trebui să Îl întâlnești și să cauți tu însuți să te familiarizezi cu Misiunea Lui. Ca prieten, te sfătuiesc să arăți cea mai mare considerație în conversațiile tale cu El, pentru ca nu cumva și tu să fii obligat în cele din urmă să deplângi vreun act de nepolitețe făcut Lui."

continue despre care auzeau în fiecare clipă povestindu-se; mullá neliniștiți, simțindu-și turma fremătând, gata să le scape din mână, își sporeau calomniile și imputările infamante; minciunile cele mai ordinare, invențiile cele mai sângeroase erau răspândite de ei în rândul populației ezitante, sfâșiată între oroare și admirație… Siyyid Jaʻfar nu cunoștea doctrina Shaykhí-ilor, și nici pe cea a lui Mullá Ṣadrá. Cu toate acestea, zelul lui năvalnic și imaginația-i arzătoare, l-au îndepărtat, spre sfârșitul vieții sale, de la calea ortodoxiei shíʻite. El interpreta ḥadíth-urile altfel decât colegii săi și se spune că pretindea chiar că pătrunsese cele șaptezeci de semnificații tainice ale Qur'án-ului. Fiul său – care mai apoi avea să întreacă aceste lucruri stranii – avea pe vremea aceea vreo 35 de ani; terminându-și studiile, venise să se stabilească la Țihrán și intrase în contact cu toți cei pe care curtea îi considera drept mari personalități și oameni distinși. Asupra lui se opri deci alegerea Majestății sale. Astfel, el a fost însărcinat să se ducă la Shíráz, să intre în legătură cu Báb și să informeze – pe cât de exact cu putință – autoritatea centrală asupra consecințelor politice ce puteau rezulta dintr-o reformă ce era pe cale să destabilizeze întraga țării." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 387-388).

Siyyid Yaḥyá l-a întâlnit pe Báb în casa lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí şi a încercat să-I arate o atitudine cuviincioasă, după cum îl sfătuise ʻAẓím. Timp de aproximativ două ore, el l-a purtat pe Báb prin cele mai întortocheate şi mai derutante teme ale învăţăturilor metafizice ale Islám-ului, prin cele mai obscure pasaje ale Qur'án-ului, dar şi prin tradiţiile şi profeţiile misterioase ale imám-ilor Credinţei. Mai întâi, Báb a ascultat referirile erudite cu privire la legile şi profeţiile Islám-ului, şi-a notat toate întrebările şi a început să răspundă la fiecare întrebare concis, dar pertinent. Concizia şi claritatea răspunsurilor Sale i-au stârnit admiraţia şi mirarea lui Siyyid Yaḥyá. Era copleşit de un sentiment de umilinţă faţă de propria sa îngâmfare şi mândrie. Aerul lui de superioritate dispăruse cu totul. Când s-a ridicat să plece, i-a adresat lui Báb aceste cuvinte: „De va fi pe placul lui Dumnezeu, în următoarea mea întrevedere cu Dumneavoastră, vă voi adresa şi restul de întrebări şi îmi voi concluziona cercetarea." De îndată ce s-a retras, i s-a alăturat lui ʻAẓím, căruia i-a spus povestea interviului său. „Mi-am expus în mod necuviincios volumul de cunoştinţe în faţa Lui", a zis el. În câteva cuvinte a reuşit să răspundă la toate întrebările mele şi să-mi lămurească nedumeririle. M-am simţit atât de umil în faţa lui, că am cerut cu grabă să mă retrag." ʻAẓím l-a sfătuit din nou, rugându-l să nu uite de această dată povaţa lui.

În timpul celei de a doua întrevederi, Siyyid Yaḥyá, spre mare lui mirare, a descoperit că toate acele întrebări pe care dorea să I le adreseze lui Báb, îi dispăruseră din minte. El s-a mulţumit cu chestiuni care păreau nesemnificative faţă de obiectul investigaţiei sale. Spre marea lui surprindere, el a descoperit că Báb răspundea, cu aceeaşi claritate şi concizie care caracterizaseră şi precedentele răspunsuri, la întrebările pe care le uitase pe moment. „Părea că adormisem buştean," a remarcat el mai târziu. „Cuvintele Lui, răspunsurile Lui la întrebările pe care eu uitasem să le pun, m-au trezit din nou. O voce îmi tot şoptea la ureche: «Oare asta să fi fost doar o coincidenţă întâmplătoare?»" Eram prea agitat pentru a putea gândi clar. Şi de această dată, am cerut permisiunea de a mă retrage. ʻAẓím, pe care l-am întâlnit după aceea, m-a primit cu o indiferenţă rece, remarcând sever: «De s-ar fi interzis toate şcolile şi niciunul dintre noi să nu fi urmat vreuna? Prin micimea şi îngâmfarea noastră ne ţinem departe

de mila mântuitoare a lui Dumnezeu şi producem durere Celui care este Fântâna Lui. Nu vei cere de data asta lui Dumnezeu să permită ca tu să ajungi în prezența Lui cu umilința şi detaşarea cuvenite, că poate aşa El te va elibera de sclavia incertitudinii şi a îndoielii?»

„Am decis că la a treia mea întrevedere cu Báb, Îi voi cere în gând să reveleze pentru mine un comentariu despre Súrih-ul Kawthar.[1] Eram hotărât să nu suflu o vorbă în prezența Lui despre acest lucru. Dacă El, fără ca eu să îi cer asta, va revela acest comentariu într-o manieră pe care ochii mei să o poată distinge imediat față de standardele obişnuite ale comentatorilor Qur'án-ului, atunci voi fi convins de caracterul Divin al Misiunii Sale şi Îi voi îmbrățişa Cauza pe dată. Dacă nu, voi refuza să Îl recunosc. De îndată ce am fost introdus la El, un sentiment de teamă, pe care nu îl puteam înțelege, m-a cuprins pe dată. Tremuram din toate mădularele în timp ce Îi priveam fața. Eu, care în numeroase ocazii, fusesem condus în prezența Sháh-ului şi nu avusesem niciodată nici cea mai mică urmă de timiditate în mine, acum eram atât de copleşit şi de zdruncinat, încât nu mai puteam să mă țin pe picioare. Báb, văzându-mi starea, se ridică din scaunul Său, înaintă spre mine şi, luându-mă de mână, mă aşeză lângă El. El spuse: «Cercetează în mine orice doreşte inima ta. Eu o voi revela bucuros pentru tine.» Eram mut de uimire. Ca un prunc ce nu poate nici înțelege şi nici vorbi, simțeam că nu am putere să răspund. El zâmbi, mă privi şi spuse: «Dacă aş revela pentru tine comentariul despre Súrih-ul Kawthar, ai recunoaşte că vorbele Mele sunt născute din Spiritul lui Dumnezeu? Ai recunoaşte că rostirea mea nu poate fi în niciun fel legată de magie sau vrăjitorie?» Lacrimi şiroiau din ochii mei când L-am auzit rostind aceste cuvinte. Tot ce am putut rosti a fost acest verset din Qur'án: «O, Domnul nostru, cu noi înşine ne-am purtat nedrept; dacă Tu nu ne vei ierta şi nu vei avea milă de noi, vom fi cu siguranță dintre cei ce vor pieri.»"

„Era încă după-amiaza devreme când Báb i-a cerut lui Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí să Îi aducă penarul şi nişte hârtie de scris. Apoi, El a început să reveleze comentariul Său despre Súrih-ul Kawthar. Cum aş putea descrie scena aceea de o măreție de nedescris. Versetele curgeau din pana Sa cu o rapiditate care era cu adevărat surprinză-

[1] Qur'án, 108.

toare. Repeziciunea scrierii Lui,[1] murmurul moale şi blând al vocii Sale şi forţa impresionantă a stilului Lui mă uimiră şi mă lăsară fără glas. El continuă astfel până la apropierea apusului. Nu se opri nicio clipă, până când întregul comentariu despre Súrih nu a fost desăvârşit. Apoi lăsă pana şi ceru ceai. Curând după aceea, El începu să îl citească în prezenţa mea. Inima îmi bătea nebuneşte când Îl auzeam deşertând, în accente de o dulceaţă mai presus de cuvinte, acele comori tăinuite în comentariul sublim.[2] Am fost atât de fascinat de frumuseţea lui că de trei ori la rând am fost pe punctul de a leşina. El s-a gândit să îmi revigoreze puterile slăbite stropindu-mi faţa cu câteva picături de apă de trandafiri. Acest lucru mi-a redat puterea şi m-a făcut să-I urmăresc lectura până la capăt.

„Când a terminat de recitat, Báb s-a ridicat să plece. Înainte de a pleca, m-a lăsat în grija unchiului Său matern, spunându-i: «El va fi oaspetele tău până când el, împreună cu Mullá ʻAbdu'l-Karím vor termina de transcris acest comentariu nou revelat şi vor verifica corectitudinea exemplarului transcris.» Mullá ʻAbdu'l-Karím şi cu mine ne-am îndeletnicit cu această sarcină trei zile şi trei nopţi. Citeam pe

[1] După „Kashfu'l-Ghiţá' " (p. 81), nu mai puţin de două mii de versete au fost revelate cu acea ocazie de Báb. Rapiditatea uimitoare a acestei revelaţii nu era cu nimic mai prejos în ochii lui Siyyid Yaḥyá faţă de frumuseţea fără pereche şi înţelesul profund al versetelor cuprinse în acel comentariu. „În răstimp de cinci ore, el a revelat două mii de versete, ceea ce înseamnă că el vorbea cu aceeaşi viteză cu care scribul putea scrie. Putem, prin aceasta, să ne închipuim câte din lucrările sale s-ar fi răspândit printre oameni, dacă ar fi fost lăsat liber, de la începutul manifestării sale până astăzi." („Le Bayán Persan", vol. I, p. 43). „Dumnezeu i-a dat o asemenea forţă şi o asemenea fluenţă a discursului, încât dacă un scrib ar scrie cu repeziciunea cea mai mare timp de două nopţi şi două zile, fără întrerupere, el ar extrage din această mină a elocinţei, echivalentul Qur'án-ului." (*Ibid.*, vol. 2, p. 132). „Şi dacă cineva ar reflecta asupra apariţiei acestui Copac (Báb), ar admite fără nicio îndoială semeţia religiei lui Dumnezeu. Căci, pentru cineva din a cărui viaţă nu se scurseseră decât douăzeci şi patru de ani, care a fost privat de acele ştiinţe unde se învaţă totul, care recită acum versete într-o asemenea manieră, fără a sta pe gânduri sau a ezita, care în răstimp de cinci ore scrie o mie de versete de rugă arzătoare fără a pune jos condeiul, care scrie comentarii şi tratate savante cu un grad atât de înalt de înţelepciune şi înţelegere a Unităţii Divine, încât doctorii şi filosofii îşi mărturisesc neputinţa de a înţelege pasajele, nu încape nicio îndoială că toate acestea vin de la Dumnezeu." (Bayán, Váḥid 2, Báb 1) („A Traveller's Narrative", nota C, p. 219).

[2] „Cu siguranţă, faptul de a scrie *currente calamo* un comentariu nou asupra unei sure al cărei înţeles este atât de obscur, trebuie că l-a uimit profund pe Siyyid Yaḥyá, însă ceea ce l-a surprins şi mai mult a fost că a găsit, în acest comentariu, explicaţia pe care el o găsise mai înainte în meditaţia sa asupra acestor trei versete. Astfel el se întâlnea cu Reformatorul într-o interpretare despre care crezuse că a fost singurul care o gândise şi pe care nu o comunicase nimănui." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 234).

rând, cu voce tare, câte o parte a comentariului până când l-am transcris în totalitate. Am verificat toate tradițiile din text şi am constatat că sunt corecte pe de-a-ntregul. Mă aflam într-o stare de certitudine atât de mare, încât, dacă toate puterile pământului s-ar fi aliat împotriva mea, nu ar fi reuşit să-mi clintească încrederea în măreția Cauzei Lui.[1]

„Deoarece la sosirea mea în Shíráz stătusem în casa lui Ḥusayn Khán, guvernatorul provinciei Fárs, am simțit că lipsa mea prelungită i-ar fi putut stârni suspiciunea şi amplifica mânia. De aceea, m-am decis să plec de lângă Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí şi Mullá ʻAbdu'l-Karím şi să locuiesc din nou cu guvernatorul. La sosirea mea l-am găsit pe Ḥusayn Khán, care între timp începuse să mă caute, nerăbdător să afle dacă am căzut pradă influenței magice a lui Báb. I-am răspuns: «Nimeni în afara lui Dumnezeu, nu poate schimba inimile oamenilor şi nu poate fermeca inima lui Siyyid Yaḥyá. Oricine poate vrăji inima lui este de la Dumnezeu, iar cuvântul Lui este fără îndoială vocea Adevărului.» Răspunsul meu l-a lăsat pe guvernator fără cuvinte. Am aflat mai târziu că în întrevederile lui cu alții el îşi exprimase părerea că şi eu am căzut victimă neputincioasă farmecelor acelui Tânăr. Îi scrisese chiar Sháh-ului, plângându-i-se că în timpul şederii mele la Shíráz am refuzat sub toate formele contactul cu ʻulamá din acel oraş. «Deşi oficial oaspetele meu», îi scria el suveranului său, «el a lipsit din casa mea pentru mai multe zile şi nopți la rând. Nu mai am nicio îndoială că a devenit un bábí şi sufletul şi inima lui sunt înlănțuite de voința lui Siyyid-i-Báb.»"

„Însuşi Muḥammad Sháh, în timpul uneia din întâlnirile cu funcționarii săi, se spune că i-ar fi adresat aceste cuvinte lui Ḥájí Mírzá Áqásí: «Am fost informați în ultima vreme[2] că Siyyid Yaḥyáy-i-Dárábí a devenit un bábí. Dacă este aşa, se cuvine ca tu să încetezi să bagatelizezi cauza acelui siyyid.» În ceea ce îl priveşte, Ḥusayn Khán a

[1] „A fost o situație ciudată", scrie Lady Sheil, „că printre cei care au acceptat doctrina lui Báb s-au aflat mulți mullá, şi chiar mujtahidi, care dețineau poziții înalte ca exponenți ai legii în biserica Muḥammadană. Mulți dintre aceşti bărbați şi-au pecetluit credința cu propriul sânge." („Glimpses of Life and Manners in Persia", p. 178-179).

[2] Conform „A Traveller's Narrative" (p. 8), Siyyid Yaḥyá „îi scria fără teamă şi fără grijă o relatare detaliată a observațiilor sale lui Mírzá Luṭf-ʻAlí, şambelanul, pentru ca acesta să le poată aduce la cunoştința răposatului rege, în timp ce chiar el călătorea prin toate colțurile Persiei şi în fiecare oraş şi la fiecare oprire, îi chema din amvon pe oameni în aşa manieră încât ceilalți doctori savanți au decis că el trebuia să fie nebun, socotindu-l un caz sigur de vrăjitorie."

primit următorul ordin imperial: «Este interzis cu desăvârşire oricăruia dintre supuşii noştri să rostească cuvinte care ar putea aduce prejudicii înaltei poziţii a lui Siyyid Yaḥyáy-i-Dárábí. Este de obârşie nobilă, un om cu vaste cunoştinţe, de o virtute desăvârşită şi fără de cusur. În nicio împrejurare el nu şi-ar pleca urechea la vreo cauză, dacă nu va crede că ar putea ajuta la propagarea celor mai bune interese pentru ţara noastră şi pentru bunăstarea Credinţei Islám-ului.»

„La primirea acestui ordin imperial, Ḥusayn Kh<u>á</u>n, nemaiputând să mi se opună făţiş, s-a străduit în secret să îmi submineze autoritatea. Figura lui îi trăda o duşmănie şi o ură implacabile. Totuşi, graţie favorurilor însemnate de care mă bucuram din partea Sh<u>á</u>h-ului, el n-a reuşit nici să mă rănească, nici să-mi discrediteze numele.

După aceea, Báb mi-a poruncit să călătoresc la Burújird şi acolo să-i prezint tatălui meu[1] noul Mesaj. M-a îndemnat să manifest faţă de el cea mai mare îngăduinţă şi consideraţie. Din discuţiile între patru ochi cu el am înţeles că nu dorea să nege adevărul Mesajului pe care i-l adusesem, dar că prefera să fie lăsat în pace şi să îi fie permis să meargă pe calea lui.

Un alt demnitar al ţinutului care a investigat fără părtinire şi a îmbrăţişat în final Mesajul lui Báb a fost Mullá Muḥammad-‘Alí[2], originar din Zanján, pe care Báb l-a numit Ḥujjat-i-Zanjání. Era un om cu o minte liberă, cunoscut pentru originalitatea lui deosebită şi pentru libertatea sa faţă de toate formele clasice de restricţie. El a denunţat întreaga ierarhie a conducătorilor religioşi din ţara lui, de la Abváb-i-Arba‘ih[3] până la cel mai umil mullá dintre contemporanii săi. El le dispreţuia caracterul, deplângea degenerarea lor şi vorbea pe larg despre viciile acestora. Înainte de convertirea sa, el chiar trăda o atitudine de dispreţ nepăsător faţă de Sh<u>ay</u>kh Aḥmad-i-Aḥsá’í şi Siyyid Káẓim-i-Ras<u>h</u>tí[4]. Era atât de oripilat de faptele rele care au pătat istoria Islámism-ului s<u>h</u>í‘ah, încât oricine aparţinea acelei secte,

[1] Numele lui era Siyyid Ja‘far, cunoscut drept Kas<u>h</u>fí, „Descoperitorul”, datorită talentului său în interpretarea Qur’án-ului şi a viziunilor pe care susţinea că le are.

[2] El era supranumit Ḥujjatu’l-Islám.

[3] Ad litteram înseamnă „Cele Patru Porţi”, fiecare susţinând că este un mediator între Imám-ul absent şi credincioşi.

[4] El era un A<u>kh</u>bárí. Pentru o relatare despre neamul A<u>kh</u>bárí-ilor, vezi Gobineau, „Les Religions et Les Philosophies dans l’Asie Centrale”, p. 23 şi următoarele.

indiferent de cât de înalte erau calităţile personale ale acelui om, era considerat nedemn de atenţia lui. Nu de puţine ori, se iscau controverse aprige între el şi clericii din Zanján, care, fără intervenţia personală a Sháh-ului, s-ar fi soldat cu mari tulburări şi vărsări de sânge. În cele din urmă, acesta a fost convocat în capitală şi, în prezenţa duşmanilor lui, reprezentanţi ai teologilor de frunte din Ţihrán şi din alte oraşe, a fost chemat să îşi susţină afirmaţiile. Nesusţinut de nimeni şi singur, el şi-a câştigat superioritatea faţă de adversarii lui, reducându-le la tăcere protestele gălăgioase. Deşi în sufletul lor erau împotriva părerilor sale şi îi condamnau comportamentul, ei au fost obligaţi să-i recunoască public autoritatea şi să-i confirme părerile.

De îndată ce Chemarea din Shíráz a ajuns la urechile lui, Ḥujjat l-a delegat pe unul dintre discipolii lui în care avea cea mai mare încredere, Mullá Iskandar, să investigheze această chestiune şi să îi comunice rezultatele căutărilor sale. Total nepăsător faţă de laudele şi dezaprobările concetăţenilor lui, de a căror integritate se îndoia şi pe a căror judecată nu punea preţ, el şi-a trimis delegatul la Shíráz cu indicaţia clară de a conduce o investigaţie detaliată şi independentă. Mullá Iskandar a fost în prezenţa lui Báb şi a simţit pe dată puterea regeneratoare a influenţei Lui. El a zăbovit în Shíráz patruzeci de zile, timp în care s-a impregnat de principiile Credinţei şi, după puterile sale, a dobândit o parte a gloriei ei.

Cu aprobarea lui Báb, el s-a întors la Zanján. A sosit în momentul în care toţi ‘ulamá ai oraşului se adunaseră în prezenţa lui Ḥujjat. De îndată ce şi-a făcut apariţia, Ḥujjat l-a întrebat dacă el a crezut în noua Revelaţie sau a respins-o. Mullá Iskandar i-a înmânat scrierile lui Báb pe care le adusese cu el, spunându-i că oricare ar fi fost verdictul învăţătorului său, aceeaşi va fi şi obligaţia sa. Ḥujjat a exclamat furios: „Ce?! De nu ar fi fost aceşti distinşi oaspeţi aici, te-aş fi pedepsit aspru. Cum îndrăzneşti să consideri chestiunile legate de credinţă ca dependente de aprobarea sau de respingerea lor de către alţii?” Primind din mâna mesagerului său un exemplar de Qayyúmu’l-Asmá’, de îndată ce a parcurs paginile acelei cărţi, el s-a prosternat la pământ, exclamând: „Mărturisesc că aceste cuvinte pe care le-am citit provin din aceeaşi Sursă ca şi Qur’án-ul. Oricine a recunoscut adevărul acelei Cărţi sacre trebuie neapărat să mărturisească

şi originea Divină a acestor cuvinte şi trebuie neapărat să se supună preceptelor notate de Autorul lor. Voi, membri ai acestei adunări, sunteţi martori: jur o astfel de supunere Autorului acestei Revelaţii, şi, indiferent dacă El va declara noaptea zi şi soarele o umbră, eu mă voi supune fără ezitare judecăţii Sale şi voi considera verdictul Lui ca fiind vocea Adevărului. Oricine Îl neagă, pe acela eu îl voi considera ca pe cel care L-a negat pe Însuşi Dumnezeu." Cu aceste cuvinte el a încheiat lucrările acelei întâlniri.[1]

În paginile precedente ne-am referit la expulzarea lui Quddús şi Mullá Ṣádiq din Shíráz şi am încercat să descriem, oricât de stângaci, pedepsele abătute asupra lor de tiranicul şi hrăpăreţul de Ḥusayn Khán. Acum ar trebui să spunem câteva cuvinte despre caracterul activităţilor lor după alungarea lor din acel oraş. Câteva zile ei şi-au continuat călătoria împreună, pentru ca apoi să se despartă, Quddús plecând spre Kirmán, pentru a-l întâlni pe Ḥájí Mírzá Karím Khán, iar Mullá Ṣádiq îndreptându-se spre Yazd cu intenţia de a-şi continua printre 'ulamá ai acelei provincii munca pe care fusese forţat să o abandoneze în Fárs. La sosire, Quddús a fost primit în casa lui Ḥájí Siyyid Javád-i-Kirmání, pe care îl cunoştea din Karbilá şi a cărui ştiinţă de carte, abilitate şi competenţă erau universal recunoscute de localnicii din Kirmán. La întrunirile ţinute în casa lui, el îi păstra tânărului lui oaspete locul de onoare şi îl trata cu un mare respect şi bunăcuviinţă. O astfel de marcantă apreciere a unei persoane atât de

[1] „«L-am întâlnit (Mullá Muḥammad-'Alí)», spune Mírzá Jání, «în Ţihrán, în casa lui Maḥmúd Khán, kalantar-ul, unde fusese închis pentru devotamentul său către Sfinţia Sa. El a spus: ‹Eram mullá, atât de mândru şi de sigur de mine, că nu mă înclinam în faţa nimănui, nici măcar în faţa răposatului Ḥájí Siyyid Báqir din Rasht, care era considerat 'Dovada Islám-ului' şi era unul dintre cei mai învăţaţi doctori. Doctrina mea ţinând de şcoala Akhbárí, aveam păreri diferite în anumite chestiuni faţă de majoritatea teologilor. Oamenii se plângeau de mine, iar Muḥammad Sháh m-a chemat la Ţihrán. M-am prezentat, iar el mi-a citit cu atenţie cărţile, dorind să le cunoască semnificaţia. I-am cerut să îl cheme şi pe siyyid (adică pe Siyyid Báqir din Rasht), pentru a putea avea o discuţie. La început, a vrut să facă asta, dar după aceea, gândindu-se la problemele pe care le-ar fi putut cauza această întâlnire, a anulat discuţia preconizată. Pe scurt, fără să ţin seama de cât eram de sigur pe mine însumi, îndată ce vestea Manifestării Sfinţiei Sale a ajuns la mine şi am studiat o mică pagină a versetelor acelui Punct al Furqán-ului, am devenit complet detaşat şi, fără să vreau, deşi aveam o grămadă de alternative, am mărturisit adevărul afirmaţiilor Sale şi am devenit robul Său devotat; pentru că văd în El cel mai nobil dintre miracolele Profetului şi, de l-aş fi respins, aş fi respins tot adevărul religiei Islám-ului.›»" (Istoria lui Ḥájí Mírzá Jání: Anexa 2 din „Táríkh-i-Jadíd", p. 349-350).

tinere şi aparent mediocre a stârnit invidia discipolilor lui Ḥájí Mírzá Karím Khán, care, descriind în termeni vii şi exageraţi onorurile cu care era copleşit Quddús, căutau să scoată la suprafaţă ostilitatea adormită a conducătorului lor. „Priviţi", îi şopteau ei la ureche, „el, care este cel mai iubit, cel mai demn de încredere şi cel mai apropiat tovarăş al lui Siyyid-i-Báb, este acum oaspetele de onoare al celui care este recunoscut drept cel mai puternic locuitor al oraşului Kirmán. Dacă îi va fi îngăduit să locuiască atât de aproape de Ḥájí Siyyid Javád, fără îndoială că va picura otrava în sufletul acestuia şi îl va transforma în instrumentul cu care va reuşi să îţi submineze autoritatea şi să îţi întunece faima." Alarmat de aceste zvonuri răuvoitoare, laşul Ḥájí Mírzá Karím Khán a apelat la guvernator, pe care l-a convins să îl cheme în persoană pe Ḥájí Siyyid Javád şi să îi ceară să pună capăt acelei apropieri periculoase. Relatările guvernatorului stârniră furia nestăpânitului Ḥájí Siyyid Javád, care protestă violent: „De câte ori v-am sfătuit să ignoraţi şuşotelile acelui instigator la rău! Indulgenţa mea i-a insuflat curaj. Avertizaţi-l ca nu cumva să meargă prea departe. Doreşte să-mi uzurpeze poziţia? Nu este el acela care primeşte în casa lui mii de oameni abjecţi şi ignoranţi şi pe care îi copleşeşte cu o linguşeală servilă? Şi nu tot el, în repetate rânduri, se străduieşte să-i slăvească pe cei nelegiuiţi şi să-i reducă la tăcere pe cei nevinovaţi? Nu el, an după an, consolidând puterea răufăcătorului, caută să se alieze cu el şi să îi satisfacă dorinţele trupeşti? Nu e el cel care până în ziua de azi stăruie în a rosti blasfemii împotriva a tot ceea ce este pur şi sfânt în Islám? Se pare că tăcerea mea i-a sporit curajul şi insolenţa. Îşi acordă lui însuşi dreptul de a comite cele mai josnice fapte, dar îmi refuză mie dreptul de a primi şi de a onora, în propria mea casă, un om de o atât de mare integritate, cunoaştere şi noblеţe. Dacă refuză să înceteze aceste practici, să fie avertizat că cei mai răi din oraş, la îndemnul meu, îl vor da afară din Kirmán." Tulburat de aceste denunţuri atât de vehemente, guvernatorul îşi ceru scuze. Înainte de a se retrage, el îl asigură pe Ḥájí Siyyid Javád că nu avea de ce să se teamă, că el însuşi se va strădui să îl trezească pe Ḥájí Mírzá Karím Khán din nebunia lui şi să îl facă să se pocăiască.

Mesajul siyyid-ului îl paraliză pe Ḥájí Mírzá Karím Khán. Cuprins de un sentiment puternic de ranchiună, pe care nu-l putea nici

suprima şi nici satisface, el îşi puse speranţa în dobândirea controlului absolut asupra populaţiei din Kirmán. Acea confruntare deschisă i-a dat însă o lovitură de moarte ambiţiilor sale.

În intimitatea casei sale, Ḥájí Siyyid Javád îl asculta pe Quddús povestind toate detaliile activităţilor sale din ziua plecării din Karbilá până la sosirea lui în Kirmán. Împrejurările convertirii sale şi pelerinajul care a urmat alături de Báb au stârnit imaginaţia şi au aprins

IMAGINI ALE CASEI TATĂLUI LUI QUDDÚS ÎN BÁRFURÚSH

focul credinţei în inima gazdei sale, care totuşi a preferat să îşi ascundă crezul, în speranţa că în acest fel va putea păzi mai bine interesele comunităţii nou-apărute. „Nobila voastră decizie", îl asigură cu afecţiune Quddús, „va fi ea însăşi privită ca un serviciu important adus Cauzei lui Dumnezeu. Cel Atotputernic vă va întări strădaniile şi vă va da mereu câştig de cauză asupra duşmanilor."

Episodul acesta mi-a fost relatat de un anume Mírzá ʻAbdu'lláh-i-Ghawghá, care, în timp ce se afla în Kirmán, îl auzise din

gura lui Ḥájí Siyyid Javád însuşi. Sinceritatea intenţiilor exprimate ale siyyid-ului a fost splendid recompensată de felul minunat în care, ca rezultat al strădaniilor sale, el a reuşit să reziste încrâncenării acelui viclean Ḥájí Mírzá Karím Khán, care, dacă nu ar fi fost contestat, ar fi produs un rău incalculabil Credinţei.

De la Kirmán, Quddús a decis să plece spre Yazd şi de acolo să se îndrepte spre Ardikán, Náyin, Ardistán, Iṣfahán, Káshán, Qum şi Ṭihrán. În fiecare din aceste oraşe, fără a ţine seama de obstacolele din calea lui, el a reuşit să insufle celor care îl ascultau principiile pe care el se angajase cu mult curaj să le susţină. L-am auzit pe Áqáy-i-Kalím, fratele lui Bahá'u'lláh, descriind cu următoarele cuvinte întâlnirea lui cu Quddús în Ṭihrán: „Farmecul acestei persoane, cordialitatea sa, combinate cu o purtare demnă, plăcea chiar şi celui mai nepăsător observator. Cei care au fost mai aproape de el au fost cuprinşi de o admiraţie fără margini pentru farmecul acelui tânăr. Într-o zi, privindu-l în timp ce-şi executa baia rituală, am fost surprinşi de graţia care-l deosebea de restul celor ce se rugau în realizarea unui ritual atât de comun. În ochii noştri, el părea că este întruchiparea purităţii şi evlaviei."

În Ṭihrán, Quddús a fost primit de Bahá'u'lláh, după care s-a îndreptat spre Mázindarán, unde, în oraşul natal Bárfurúsh, în casa tatălui său, a locuit pentru aproximativ doi ani, timp în care a fost înconjurat de atenţia iubitoare a familiei şi rudelor sale. Tatăl lui se căsătorise, după moartea primei lui soţii, cu o doamnă care l-a tratat pe Quddús cu o bunătate şi o grijă pe care nicio mamă nu ar fi putut să le întreacă. Dorea să fie prezentă la nunta lui şi era deseori auzită exprimându-şi temerile de a nu duce cumva cu ea în mormânt „cea mai mare bucurie a inimii ei". „Ziua nunţii mele nu a sosit încă", spunea Quddús. „Acea zi va fi de o măreţie de nedescris. Nu va fi între hotarele acestei case, ci în aer liber, sub protecţia cerurilor, în mijlocul Sabzih-Maydán-ului, în faţa mulţimii, acolo îmi voi sărbători eu nunta şi voi fi martorul împlinirii speranţelor mele." Trei ani mai târziu, când acea doamnă a aflat împrejurările martiriului lui Quddús în Sabzih-Maydán, ea şi-a amintit cuvintele lui profetice şi le-a înţeles sensul.[1] Quddús a rămas în Bárfurúsh până când i s-a alăturat şi

[1] O declaraţie similară este prezentată în „Kashfu'l-Ghiṭá' " (p. 227). Autorul afirmă că

Mullá Ḥusayn, după întoarcerea acestuia din urmă din vizita făcută lui Báb la castelul Máh-Kú. De la Bárfurúsh ei au pornit spre Khurásán, o călătorie memorabilă prin faptele pline de eroism, pe care niciunul dintre compatrioții lor nu au sperat vreodată să le întreacă.

În ceea ce îl privește pe Mullá Ṣádiq, de îndată ce a ajuns la Yazd, el i-a cerut unui prieten de încredere, localnic din Khurásán, să îl informeze asupra ultimelor evoluții în legătură cu progresul Cauzei în acea provincie. Era mai ales nerăbdător să afle despre activitățile lui Mírzá Aḥmad-i-Azghandí şi îşi exprimă surprinderea față de aparenta inactivitate a celui care, pe vremea când misterul Credinței era încă nedezvăluit, arăta un zel atât de mare în pregătirea oamenilor pentru acceptarea Manifestării aşteptate.

I s-a spus: „Mírzá Aḥmad s-a închis de o bună bucată de vreme în casa sa şi acolo îşi concentrează toată energia în pregătirea unei compilații voluminoase şi savante de tradiții islamice şi profeții legate de momentul şi de esența Dispensației promise. El a adunat mai bine de douăsprezece mii de tradiții cu un caracter foarte explicit, a căror autenticitate este universal recunoscută, apucându-se să ia toate măsurile necesare copierii şi răspândirii acelei cărți. Prin încurajarea discipolilor săi de a face public conținutul acelei cărți pe la toate adunările religioase şi în toate întrunirile, el spera să poată îndepărta astfel toate obstacolele care ar fi putut sta în calea progresului Cauzei pe care o purta în suflet.

Când a sosit la Yazd, el a fost primit călduros de unchiul din partea mamei sale, Siyyid Ḥusayn-i-Azghandí, cel mai important mujtahid al oraşului, care, cu câteva zile înainte de sosirea nepotului, îi trimisese o rugăminte scrisă de a se grăbi la Yazd şi de a-l ajuta să scape de maşinațiunile lui Ḥájí Mírzá Karím Khán, pe care îl considera un duşman periculos, deşi ascuns, al Islám-ului. Mujtahid-ul l-a chemat pe Mírzá Aḥmad pentru a împiedica, prin orice mijloace stăteau în puterea sa, influența dăunătoare a lui Ḥájí Mírzá Khán şi dorea ca el să îşi stabilească reşedința permanent în acel oraş, pentru a putea, prin chemări şi apeluri neobosite, să le lumineze mințile oamenilor cu privire la adevăratul țel şi intențiile acelui duşman malefic.

Mírzá Aḥmad, ascunzându-i unchiului său intenția sa inițială

o astfel de declarație i-a fost relatată de mai mulți locuitori ai provinciei Mázindarán.

de a pleca la Shíráz, a decis să îşi prelungească şederea în Yazd. I-a arătat cartea pe care o scrisese, împărtăşind conţinutul cu ‘ulamá care veneau în număr foarte mare din toate colţurile oraşului pentru a-l întâlni. Toţi erau profund impresionaţi de munca, erudiţia şi de zelul demonstrate de autorul acelei compilaţii renumite.

Printre cei ce au venit să îl viziteze pe Mírzá Aḥmad s-a numărat şi un anume Mírzá Taqí, un om rău, ambiţios şi trufaş, care se întorsese recent din Najaf, unde îşi încheiase studiile şi fusese ridicat la rangul de mujtahid. În cursul conversaţiei lui cu Mírzá Aḥmad, el şi-a exprimat dorinţa de a studia acea carte şi i-a cerut permisiunea de a o reţine câteva zile, spre a putea dobândi o înţelegere mai bună a cuprinsului ei. Siyyid Ḥusayn şi nepotul său au acceptat amândoi să îi îndeplinească dorinţa. Mírzá Taqí, care ar fi trebuit să returneze cartea, nu şi-a ţinut promisiunea. Mírzá Aḥmad, care deja îl suspecta pe Mírzá Taqí de nesinceritate, l-a îndemnat pe unchiul său să îi amintească acestuia de promisiunea făcută. «Spune-i stăpânului tău», a fost răspunsul lui insolent către mesagerul trimis a cere cartea, «că, după ce m-am lămurit asupra caracterului răuvoitor al acelei compilaţii, am decis să o distrug. Astă-noapte am aruncat-o în iaz, astfel ştergându-i toate paginile.»

Cuprins de o puternică indignare faţă de o aşa înşelăciune şi impertinenţă, Siyyid Ḥusayn a decis să se răzbune pe acesta. Mírzá Aḥmad, prin sfaturile sale înţelepte, a izbutit să domolească furia unchiului său şi să îl facă să renunţe la măsurile pe care le avusese în minte. «Această pedeapsă», a spus el, «la care te gândeşti tu, va stârni agitaţia oamenilor şi va provoca zâzanie şi revoltă. Va fi o mare piedică în calea eforturilor pe care doreşti ca eu să le fac pentru a stinge influenţa lui Ḥájí Mírzá Karím Khán. El fără îndoială va profita de ocazie pentru a te denunţa ca pe un bábí şi va spune că eu sunt responsabil de convertirea ta. Prin aceasta ar reuşi şi să îţi submineze autoritatea şi să câştige stima şi recunoştinţa poporului. Lasă-l în plata lui Dumnezeu.»”

Mullá Ṣádiq era foarte mulţumit să afle din relatarea acestui episod că Mírzá Aḥmad locuia de fapt în Yazd şi că nicio piedică nu stătea în calea întâlnirii lor. El se duse imediat la masjid-ul unde Siyyid Ḥusayn conducea rugăciunea în comun, iar Mírzá Aḥmad ţinea

slujba. Ocupând un loc în primul rând de enoriaşi, el li se alătură în rugăciune, după care se duse direct la Siyyid Ḥusayn şi îl îmbrăţişă în văzul lumii. Fără a fi invitat, imediat după aceea, urcă în amvon gata să se adreseze mulţimii. Deşi uluit la început, Siyyid Ḥusayn preferă să nu ridice nicio obiecţie, fiind curios să descopere motivul şi să determine gradul de învăţătură al acestui neaşteptat intrus. Îl sfătui pe nepotul său să nu i se opună.

Mullá Ṣádiq îşi prefaţă discursul cu una dintre predicile cele mai cunoscute şi mai bine scrise de către Báb, după care se adresă adunării cu următoarele cuvinte: „Aduceţi mulţumiri lui Dumnezeu, o, învăţaţi, căci, priviţi, Poarta Cunoaşterii Divine, pe care voi o credeaţi închisă, este acum larg deschisă. Râul vieţii veşnice a izvorât din oraşul Shíráz şi acordă binecuvântări nespuse tuturor oamenilor din acest ţinut. Oricine s-a împărtăşit cu o picătură din acest Ocean de mărinimie cerească, oricât de umil şi neştiutor de carte ar fi fost, a găsit în el însuşi puterea de a descoperi cele mai mari mistere şi s-a simţit capabil de a prezenta cele mai profunde teme din înţelepciunea străveche. Şi oricine, fie el cel mai învăţat exponent al Credinţei Islám-ului, dacă a ales să se bazeze pe propria sa cunoaştere şi putere şi şi-a întors faţa de la Mesajul lui Dumnezeu, s-a condamnat pe sine la degradare iremediabilă şi pierzanie."

Un val de indignare şi groază a cuprins întreaga adunare când s-au auzit cuvintele lui Mullá Ṣádiq în spectaculosul anunţ. Masjid-ul răsuna de strigătele mulţimii înfuriate care vocifera: „Blasfemie!", adresându-se îngrozită vorbitorului. „Coboară din amvon", se înălţă glasul lui Siyyid Ḥusayn peste zgomotul şi agitaţia oamenilor, în timp ce îl sfătuia pe Mullá Ṣádiq să îşi păstreze calmul şi să se retragă. De îndată ce coborî iar pe podeaua moscheii, întreaga mulţime de credincioşi se năpusti asupra lui, copleşindu-l cu lovituri. Siyyid Ḥusayn interveni imediat, împrăştie mulţimea şi, apucând mâna lui Mullá Ṣádiq, îl trase cu forţă spre el. „Luaţi-vă mâinile", strigă el mulţimii; „lăsaţi-l în grija mea. Îl voi lua la mine acasă şi voi cerceta amănunţit această chestiune. S-ar putea ca o neaşteptată criză de nebunie să fi făcut ca el să rostească aceste cuvinte. Eu însumi îl voi examina. De voi constata că ceea ce el a rostit a fost cu bună ştiinţă şi că el crede cu tărie în lucrurile pe care le-a declarat, eu cu mâinile mele îi voi aplica

pedeapsa impusă de legea Islám-ului."

Prin această asigurare solemnă, Mullá Ṣádiq a fost scăpat de loviturile sălbatice ale atacatorilor săi. Despuiat de ʻabá[1] şi de turban, lipsit de sandalele şi toiagul lui, învineţit şi zdruncinat de loviturile primite, a fost lăsat în grija servitorilor lui Siyyid Ḥusayn care, făcându-şi loc prin mulţime, reuşiră în final să îl ducă acasă la stăpânul lor.

La fel şi Mullá Yúsuf-i-Ardibílí a fost supus în acele zile unei pedepse mai grozave şi mai acerbe decât atacul sălbatic pe care oamenii din Yazd l-au îndreptat asupra lui Mullá Ṣádiq. Dacă nu ar fi intervenit Mírzá Aḥmad şi nu l-ar fi ajutat unchiul acestuia, el ar fi căzut victimă mâniei unui duşman feroce.

Când Mullá Ṣádiq şi Mullá Yúsuf-i-Ardibílí au sosit la Kirmán, ei au fost nevoiţi din nou să suporte nedreptăţi asemănătoare şi să sufere pedepse similare în mâinile lui Ḥájí Mírzá Karím Khán şi ale apropiaţilor săi.[2] Strădaniile insistente ale lui Ḥájí Siyyid Javád i-au eliberat în final din gheara prigonitorilor lor, ei reuşind să se îndrepte spre Khurásán.

Discipolii apropiaţi ai lui Báb, împreună cu tovarăşii lor din diverse părţi ale Persiei, deşi hăituiţi şi hărţuiţi de duşmani, nu au putut fi împiedicaţi de astfel de acte criminale în îndeplinirea misiunii lor. Fără să fi deviat de la scopul lor şi neclintiţi în convingeri, ei au continuat să lupte cu forţele întunecate care îi asaltau la fiecare pas. Prin devotamentul lor neprecupeţit şi cu o statornicie neegalată, ei au fost capabili să dovedească multora dintre concetăţenii lor influenţa

[1] Vezi Glosar.

[2] „O luptă înverşunată a izbucnit între Muqaddas şi Karím Khán care, după cum se ştie, căpătase rangul de conducător al sectei Shaykhí după moartea lui Káẓim. Dezbaterea a avut loc în faţa unui numeros auditoriu şi Karím şi-a provocat adversarul să dovedească adevărul misiunii lui Báb. «Dacă reuşeşti», i-a spus el, «mă convertesc şi eu, şi ucenicii mei odată cu mine, iar dacă nu reuşeşti, voi declara în piepte: iată-l pe cel ce calcă în picioare legea sfântă a Islám-ului.» «Eu ştiu cine eşti tu, Karím», îi replică Muqaddas. «Nu-ţi aduci aminte de învăţătorul tău, Siyyid Káẓim şi ce ţi-a spus: ‹Câine, nu vrei să mor şi după mine să apară adevărul absolut!› Şi iată că astăzi împins de pofta de bogăţii şi glorie, te minţi pe tine însuţi.» Începută pe acest ton, discuţia trebuie să fi fost scurtă. Pe loc, elevii lui Karím scoaseră cuţitul şi se năpustiră asupra celui care le insulta conducătorul. Din fericire a intervenit guvernatorul oraşului; Muqaddas a fost arestat şi dus la locuinţa sa, unde l-a ţinut o vreme, iar când pasiunile s-au mai potolit, i-a dat drumul să plece în timpul nopţii, escortat de zece călăreţi o bună bucată de drum." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 228-229).

benefică a Credinţei pe care s-au ridicat să o apere.

În timp ce Vaḥíd[1] se afla încă în Shíráz, Ḥájí Siyyid Javád-i-Karbilá'í[2] sosit acolo şi prin intermediul lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí a fost introdus la Báb. Într-o Tabletă pe care El i-o adresa lui Vaḥíd şi Ḥájí Siyyid Javád, Báb laudă fermitatea credinţei lor şi subliniază caracterul inalterabil al veneraţiei lor. Cel din urmă îl întâlnise şi-L cunoscuse pe Báb înainte de declararea Misiunii Sale şi fusese un admirator înfocat al acelor extraordinare trăsături de caracter care L-au scos în evidenţă încă din copilăria Sa. Mai târziu, el l-a întâlnit pe Bahá'u'lláh în Baghdád, devenind beneficiarul atenţiei Lui deosebite. Când, după câţiva ani, Bahá'u'lláh a fost exilat în Adrianopol, el, deja la o vârstă înaintată, s-a întors în Persia, a zăbovit o vreme în provincia ʻIráq şi de acolo s-a îndreptat spre Khurásán. Firea lui binevoitoare, marea lui îngăduinţă şi simplitatea sa lipsită de afectare l-au făcut să câştige apelativul Siyyid-i-Núr[3].

Într-o zi, traversând o stradă din Ţihrán, Ḥájí Siyyid Javád l-a văzut deodată pe Sháh, care trecea călare. Netulburat de prezenţa suveranului, el se apropie calm şi îl salută. Figura sa venerabilă şi demnitatea pe care o afişa i-au plăcut mult Sháh-ului. Acesta i-a mulţumit la salut şi l-a invitat să-l viziteze. Primirea lui a fost atât de deosebită, încât a stârnit invidia curtenilor. „Nu îşi dă seama Majestatea voastră imperială", protestau ei, „că acest Ḥájí Siyyid Javád nu este altul decât acela care, chiar înainte de declararea lui Siyyid-i-Báb, a proclamat că este bábí şi a jurat credinţa lui nemuritoare acestei persoane?" Sháh-ul, simţind maliţiozitatea care susţinea aceste acuzaţii, a fost profund supărat şi i-a dojenit pentru temerile şi îngustimea minţilor lor. Se spune că el ar fi exclamat: „Ce ciudat! Oricine se distinge prin comportamentul lui drept şi bunele maniere, poporul meu îl acuză

[1] Titlu dat de Báb lui Siyyid Yaḥyáy-i-Dárábí.

[2] Împrejurările remarcabile ce au precedat convertirea lui Ḥájí Siyyid Javád-i-Karbilá'í sunt relatate pe larg în „Kashfu'l-Ghiṭá' "(p. 70-77) şi se face referire la o Tabletă importantă revelată lui de Bahá'u'lláh (p. 63), în care se subliniază clar importanţa cărţii Kitáb-i-Aqdas şi necesitatea adoptării celor mai mari precauţii şi a moderaţiei în aplicarea şi punerea în practică a preceptelor subliniate. Textul acestei Tablete se găseşte la p. 64-70 în aceeaşi carte. Următorul pasaj din „Dalá'il-i-Sabʻih" se referă la convertirea lui Ḥájí Siyyid Javád: „Áqá Siyyid Javád-i-Karbilá'í a spus că înaintea manifestării, un indian îi scrisese numele celui ce se va manifesta." („Le Livre des Sept Preuves", tradusă de A. L. M. Nicolas, p. 59).

[3] Ad literam înseamnă „siyyid-ul cel radios".

imediat că este bábí şi îl vede ca obiect al condamnării mele!"

Ḥájí Siyyid Javád îşi petrecu ultimele zile ale vieţii în Kirmán, rămânând până în ultima clipă un susţinător ferm al Credinţei. El nu şi-a schimbat niciodată convingerile şi nu a precupeţit nicio clipă în strădania sa de a răspândi Cauza.

SIYYID JAVÁD-I-KARBILÁ'Í

Shaykh Sulţán-i-Karbilá'í, ai cărui strămoşi s-au numărat printre cei mai de frunte 'ulamá din Karbilá şi care a fost el însuşi un susţinător ferm şi un prieten apropiat al lui Siyyid Káẓim, a fost unul dintre cei care, în acele zile, l-a întâlnit pe Báb în Shíráz. El a fost cel care, mai târziu, a pornit spre Sulaymáníyyih în căutarea lui Bahá'u'lláh şi a cărui fiică a fost dată în căsătorie lui Áqáy-i-Kalím. Când a sosit în Shíráz, el era însoţit de Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí, la care am făcut referire în primele pagini ale acestei povestiri. Báb îi dăduse chiar lui sarcina de a transcrie, împreună cu Mullá 'Abdu'l-Karím, Tabletele pe care El le revelase în ultima vreme. Shaykh Sulţán, care era prea bolnav, la sosirea lui, pentru a-l întâlni pe Báb, primise într-o noapte, pe când se afla încă bolnav la pat, un mesaj de la Cel Îndrăgit, care îl informa că la două ore după apusul soarelui îl va vizita El Însuşi. În acea noapte, servitorul etiopian, care purta lampa pentru Stăpânul lui, a fost instruit să meargă înainte la o distanţă care să nu atragă atenţia oamenilor asupra Lui şi să stingă lampa de îndată ce ajungea la destinaţie.

L-am auzit chiar pe Shaykh Sulţán însuşi vorbind despre acea vizită la ceas de noapte: „Báb, care mă rugase să sting făclia imediat, a venit direct la căpătâiul patului meu. În întunericul adânc care ne

învăluise, l-am apucat strâns de marginea veşmântului Lui, rugându-l cu ardoare: «Fă ca dorința mea să se îndeplinească, şi dă-mi voie să mă sacrific pentru Tine, o, Îndrăgitul inimii mele; căci nimeni în afară de Tine nu poate să îmi confere această favoare.» Báb răspunse: «O, Shaykh! Şi Eu tânjesc să Mă jertfesc pe altarul sacrificiului. Se cuvine ca amândoi să ne agățăm de veşmântul Celui Prea Îndrăgit şi să căutăm la El bucuria şi gloria martiriului pe calea Sa. Pentru tine, fii sigur că îl voi implora pe cel Atotputernic să îți permită să ajungi în prezența Lui. Adu-ți aminte de mine în acea Zi, o Zi cum nu a văzut lumea încă niciodată.» Cum se apropia ora plecării, El îmi puse în mână un dar pe care mă rugă să îl primesc din partea Lui. Am încercat să refuz; dar El m-a rugat insistent să-l accept. Într-un final am cedat dorinței Lui; după care El s-a ridicat şi a plecat.

Aluzia pe care Báb a făcut-o în acea noapte la «Prea Îndrăgitul» Său mi-a stârnit mirarea şi curiozitatea. În anii care au urmat, de multe ori am crezut că persoana la care se referise Báb nu putea fi decât Ṭáhirih. Credeam chiar că ar fi putut fi Siyyid-i-'Uluvv. Eram total confuz şi nu ştiam cum să desluşesc misterul. Când am ajuns la Karbilá şi am ajuns în prezența lui Bahá'u'lláh, am fost convins că doar El putea să merite o astfel de afecțiune din partea lui Báb, că El şi numai El, putea fi beneficiarul unei astfel de adorații."

Al doilea Naw-Rúz de după declararea Misiunii lui Báb, care a căzut în a douăzeci şi una zi a lunii Rabí'u'l-Avval a anului 1262 A.H.[1], l-a găsit pe Báb încă în Shíráz, bucurându-se, în circumstanțele unei linişti şi libertăți relative, de binecuvântările unei apropieri netulburate de familia şi rudele Sale. În linişte şi fără ceremonii, El a sărbătorit festivalul Naw-Rúz-ului în casa Sa şi, conform obiceiului Lui, le-a oferit cu mărinimie afecțiunea şi dragostea Lui mamei şi soției Lui. Prin înțelepciunea sfaturilor Sale şi tandrețea iubirii Sale, El le-a înveselit inimile şi le-a îndepărtat temerile. Le-a lăsat prin testament toate bunurile Sale şi a transferat pe numele lor titlurile Lui de proprietate. Într-un document pe care El Însuşi l-a scris şi semnat, El dădea instrucțiuni prin care casa Lui, împreună cu mobila, precum şi restul proprietății Lui, vor trebui considerate ca proprietatea exclusivă a mamei şi soției Lui; iar la moartea mamei, partea ei să fie dată soției Lui.

[1] 1846 A.D.

INTERIORUL CASEI LUI ḤÁJÍ MÍRZÁ ‘ALÍ DIN SHÍRÁZ (UNCHIUL MATERN AL LUI BÁB)

Mama lui Báb nu a reuşit la început să înţeleagă semnificaţia Misiunii proclamate de Fiul ei. O vreme nu fusese conştientă de magnitudinea forţelor latente din Revelaţia Lui. Dar, pe măsură ce se apropia de sfârşitul vieţii ei, a reuşit să îşi dea seama de inestimabila calitate a acelei Comori pe care o zămislise şi pe care a dăruit-o lumii. Bahá’u’lláh a fost cel care în final a ajutat-o să descopere valoarea acelei Comori care rămăsese pentru atâţia ani ascunsă privirii ei. Trăia în ‘Iráq, unde spera să îşi petreacă ultimii ani din viaţă, când Bahá’u’lláh i-a instruit pe doi dintre discipolii devotaţi ai Lui, Ḥájí Siyyid Javád-i-Karbilá’í şi soţia lui Ḥájí ‘Abdu’l-Majíd-i-Shírází, care erau deja apropiaţi de ea, să o povăţuiască în principiile Credinţei. Ea a recunoscut adevărul Cauzei şi până în anii de la sfârşitul celui de-al treisprezecelea secol A.H.,[1] când a plecat din această lume, a rămas ferm convinsă de darurile pe care cel Atotputernic a ales să i le ofere.

Soţia lui Báb, spre deosebire de mama Lui, îşi dăduse seama încă de la primele licăriri ale Revelaţiei Lui de gloria şi unicitatea Misiunii Sale şi simţi de la început intensitatea forţei ei. În afară de Ṭáhirih, nicio altă femeie din generaţia ei nu a depăşit-o în caracterul spontan al veneraţiei sale şi nici nu a rivalizat-o în fervoarea credinţei ei. Báb i-a încredinţat ei secretul suferinţelor Lui viitoare şi i-a dez-

[1] Secolul al treisprezecelea A.H. s-a terminat în octombrie, 1882 A.D.

văluit semnificaţia evenimentelor ce aveau să se desfăşoare în Ziua Lui. El a rugat-o să nu divulge acest secret mamei Lui şi a sfătuit-o să fie răbdătoare şi resemnată cu voinţa lui Dumnezeu. I-a încredinţat o rugăciune specială, revelată şi scrisă de El Însuşi, iar citirea acesteia, a asigurat-o El, va risipi toate greutăţile şi îi va uşura povara lor. El a sfătuit-o: „La ceas de nesiguranţă, recită această rugăciune înainte de a merge la culcare. Eu Însumi îţi voi apărea şi voi alunga neliniştea ta." Credincioasă sfatului Lui, de fiecare dată când se întorcea spre El în rugăciune, lumina infailibilă a călăuzirii Sale îi ilumina calea şi îi rezolva greutăţile.[1]

După ce Báb şi-a pus în ordine toate problemele legate de cămin şi le-a asigurat viitorul atât al mamei, cât şi al soţiei Lui, El şi-a mutat reşedinţa din propria Lui casă în cea a lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí. Aici El aştepta apropierea ceasului suferinţelor Sale. El ştia că nenorocirile care Îi erau destinate nu mai puteau fi amânate, că El va fi în curând prins într-un vârtej de adversităţi care Îl vor duce repede spre câmpul martiriului, ţinta primordială a vieţii Sale. Pe discipolii Lui care se stabiliseră în Shíráz, printre care erau Mullá ʻAbdu'l-Karím şi Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí, El i-a rugat să se îndrepte spre Iṣfahán şi acolo să aştepte alte instrucţiuni. Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí, una din Slovele Celui Viu, care sosise de curând la Shíráz, a fost şi el sfătuit să se îndrepte spre Iṣfahán şi să se alăture grupului de tovarăşi discipoli în acel oraş.

Între timp, Ḥusayn Khán, guvernatorul provinciei Fárs, se străduia din răsputeri să Îl implice pe Báb în alte situaţii scandaloase şi să Îl denigreze şi mai mult în ochii publicului. Focul mocnit al ostilităţii lui s-a transformat în flacără la aflarea informaţiei că lui Báb îi fusese îngăduit să îşi desfăşoare nestingherit activităţile, că era încă posibil ca El să ţină legătura cu unii dintre tovarăşii Lui şi că el continua să se bucure de beneficiile unei apropieri neîngrădite cu familia şi cu rudele Lui.[2] Cu ajutorul agenţilor lui secreţi, el a reuşit să obţină informaţii

[1] „Văduva lui Báb a trăit până în 1300 A.H., deci până acum şase ani. Era sora bunicului matern al prietenului meu. Detaliile prezentate mai sus provin de la o bătrână din aceeaşi familie, aşa că nu este nicio îndoială că ele pot fi considerate de încredere." (*Journal of the Royal Asiatic Society*, 1889, p. 993).

[2] „Între timp, agitaţia, discursurile pasionate şi scandalul continuau la Shíráz, astfel încât, iritat de tot acest tumult, neliniştit de urmările pe care le putea avea, Ḥájí Mírzá Áqásí îi dădu

CASA LUI ḤÁJÍ MÍRZÁ ʻALÍ ÎN SHÍRÁZ

corecte cu privire la caracterul şi influenţa Mişcării pe care Báb o iniţiase. Îi urmărea în secret mişcările, determina gradul de entuziasm pe care El îl provoca şi analiza motivele, conduita şi numărul celor care îmbrăţişaseră Cauza Sa.

Într-o noapte, a venit la Ḥusayn Khán şeful emisarilor cu un raport care spunea că numărul celor care se înghesuiau să Îl vadă pe Báb luase proporţii, necesitând intervenţia imediată din partea celor ale căror atribuţii erau paza şi siguranţa oraşului. El remarca: „Mulţimea nerăbdătoare care se adună în fiecare noapte pentru a-L vizita pe Báb depăşeşte numărul celor care se adună în fiecare zi în faţa porţilor clădirii guvernului tău. Printre ei se pot vedea oameni respectabili, atât prin rangul lor înalt, cât şi prin învăţătura lor vastă.[1] Diplomaţia şi

ordin lui Ḥusayn Khán Niẓámu'd-Dawlih să termine cu Reformatorul şi să-l omoare imediat, în secret." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 235).

[1] „Mullá din Fárs, extrem de iritaţi, nemulţumiţi şi îngrijoraţi şi nemaiputând să prevadă

generozitatea fără de margini cu care îi înconjoară unchiul lui matern pe oficialii guvernului face ca niciunul dintre subalternii tăi să nu te țină la curent cu realitatea situației. Dacă îmi dai voie, eu, cu ajutorul câtorva servitori ai tăi, îl voi surprinde pe Báb la miezul nopții ți-i voi preda în cătuşe pe unii din tovarăşii lui care te vor lămuri cu privire la activitățile lui şi care vor confirma adevărul spuselor mele." Ḥusayn Khán a refuzat să îi îndeplinească cererea. „Pot spune mai bine decât tine care sunt interesele Statului. Priveşte-mă de la distanță; voi şti ce să fac cu el."

Chiar în acel moment, guvernatorul îl chemă pe 'Abdu'l-Ḥamíd Khán, şeful poliției acelui oraş. El îi ordonă: „Du-te imediat la casa lui Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí. În linişte şi neobservat, escaladează zidul şi urcă-te pe acoperiş, iar de acolo intră pe neaşteptate în casa lui. Arestează-l pe Siyyid-i-Báb pe dată şi adu-l aici împreună cu toți oaspeții prezenți la el în acel moment. Confiscă orice cărți şi documente găseşti în acea casă. În ceea ce îl priveşte pe Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí, am de gând să îi imput, în ziua următoare, greşeala de a nu-şi fi ținut angajamentul. Jur pe diadema imperială a lui Muḥammad Sháh că în chiar această noapte îl voi executa pe Siyyid-i-Báb împreună cu infamii lui tovarăşi. Moartea lor înjositoare va stinge flacăra pe care au aprins-o şi-i va trezi pe toți cei ce doresc să devină adepți ai acelui crez, arătându-le pericolele care îi pasc pe toți cei care tulbură pacea acestui ținut. Prin acest act voi fi extirpat o erezie a cărei continuare

unde avea să se sfârşească mişcarea care se pronunța atât de puternic împotriva lor, nu erau singurii care se simțeau în încurcătură. Autoritățile din oraş şi provincie înțelegeau mult prea bine că poporul pe care îl aveau în grijă şi care nu li se aflase niciodată cu totul sub control, de data aceasta îl pierduseră de tot. Oamenii din Shíráz, superficiali, zeflemitori, turbulenți, certăreți, rebeli şi neruşinați la culme, nelegați câtuşi de puțin de dinastia Qájár, n-au fost niciodată uşor de guvernat, iar adesea administratorii lor au avut zile grele. Care va fi situația acestor administratori dacă adevăratul conducător al oraşului şi al țării, arbitrul ideilor lor, idolul fiecăruia, avea să fie un tânăr care nu accepta nimic, nu se ataşa de nimic şi nu câştiga nimic, care îşi făcea un piedestal din independența lui şi de care profita, atacând zilnic cu obrăznicie şi în mod public tot ceea ce până atunci fusese considerat puternic şi respectabil în oraş? Ce-i drept, curtea, guvernul şi politicile sale nu făcuseră încă obiectul niciuneia dintre criticile virulente ale Inovatorului; însă, fiind atât de strict în obiceiurile sale, atât de neînduplecat față de ticăloşia spirituală şi față de jaful practicat de clerici, era puțin probabil ca el să fi aprobat rapacitatea la fel de flagrantă a funcționarilor publici şi se putea uşor imagina că în ziua în care privirea îi va cădea asupra lor, cu siguranță va observa şi va condamna cu putere abuzurile care nu se mai puteau în niciun chip ascunde." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 122-123).

constituie cea mai gravă ameninţare a intereselor Statului."

'Abdu'l-Ḥamíd Khán se retrase pentru a executa ordinul primit. El şi ajutoarele lui au forţat intrarea în casa lui Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí[1] şi l-au găsit pe Báb în compania unchiului Lui matern şi a unui anume Siyyid Káẓim-i-Zanjání, care mai târziu a fost martirizat în Mázindarán şi al cărui frate, Siyyid Murtaḍá, a fost unul dintre cei Şapte Martiri ai Ţihrán-ului. El i-a arestat imediat, adunând toate documentele pe care le-a găsit, i-a ordonat lui Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí să rămână în casa lui, iar pe ceilalţi i-a condus la sediul guvernului. Báb, netulburat şi plin de calm, a fost auzit repetând acest verset din Qur'án: „Acele lucruri care îi ameninţă sunt pentru dimineaţă. Nu este dimineaţa aproape?"

De îndată ce şeful poliţiei a ajuns în piaţă, a descoperit, spre uimirea sa, că oamenii oraşului fugeau în toate părţile cu groază, ca şi cum ar fi fost cuprinşi de o mare năpastă. A fost cuprins de groază când a văzut lungul şir de sicrie ce era în grabă transportat de-a lungul străzilor, fiecare urmat de o procesiune formată din bărbaţi şi femei care scoteau urlete prelungi de agonie şi durere. Această zarvă stârnită brusc, bocetele, feţele cuprinse de teamă, blestemele rostite de mulţime l-au tulburat şi l-au uimit. Întrebând care era motivul, i se spuse: „Chiar noaptea trecută a izbucnit o molimă[2] de o virulenţă neobişnuită. Suntem copleşiţi de puterea ei devastatoare. Deja de la miezul nopţii a stins vieţile a peste o sută de oameni. Panica şi disperarea domnesc în fiecare casă. Oamenii îşi părăsesc locuinţele şi, în fuga lor, cer ajutorul celui Atotputernic."[3]

'Abdu'l-Ḥamíd Khán, îngrozit de această veste cutremurătoare, fugi către casa lui Ḥusayn Khán. Un bătrân care îi păzea casa şi care era şi portar îl informă că reşedinţa stăpânului său era pustie, că ravagiile molimei îi devastaseră casa şi îi afectase pe membrii gospodăriei. „Două dintre cameristele etiopiene", i se spuse, „şi un servitor

[1] 23 septembrie, 1845 A.D. Vezi „Táríkh-i-Jadíd," p. 204.

[2] Izbucnirea holerei.

[3] Báb se referă la acest episod în „Dalá'il-i-Sab'ih" cu următoarele cuvinte: „Adu-ţi aminte de începuturile manifestării: câţi oameni au murit atunci de holeră! A fost una dintre minunile manifestării şi nimeni nu a înţeles-o. Timp de patru ani a bântuit flagelul printre musulmanii shí'iţi, fără ca nimeni să îşi dea seama de semnificaţia lui." („Le Livre des Sept Preuves", tradusă de A. L. M. Nicolas, p. 61-62).

au căzut deja victime acestui flagel, iar membrii propriei lui familii sunt acum grav bolnavi. În disperarea lui, stăpânul meu şi-a abandonat căminul şi, lăsându-şi morţii neîngropaţi, a fugit cu restul familiei la Bágh-i-Takht."[1]

'Abdu'l-Ḥamíd Khán decise să îl ducă pe Báb în casa lui şi să Îl ţină acolo în custodia lui în aşteptarea instrucţiunilor din partea guvernatorului. Apropiindu-se de locuinţa sa, el a fost surprins de vaietul plânsetelor şi bocetelor membrilor gospodăriei. Fiul lui fusese lovit de molimă şi se lupta între viaţă şi moarte. În disperarea lui, el se aruncă la picioarele lui Báb şi, cu ochii în lacrimi, Îl imploră să-i salveze viaţa fiului său. El Îl rugă să îi ierte faptele rele şi păcatele trecutului. „Te rog fierbinte", îl implora el pe Báb, în timp ce se ţinea de poala veşmântului Lui, „prin Cel care te-a ridicat pe tine în acest înalt rang, să intervii pentru mine şi să înalţi o rugăciune pentru însănătoşirea fiului meu. Nu lăsa ca el, la această fragedă vârstă, să fie luat de lângă mine. Nu îl pedepsi pe el pentru vina pe care o are tatăl lui. Mă căiesc pentru ceea ce am făcut şi în această clipă renunţ la postul meu. Mă angajez solemn că nu voi mai accepta niciodată o astfel de poziţie, chiar de ar fi să mor de foame."

Báb, care executa baia rituală şi se pregătea să înalţe rugăciunea din zorii zilei, l-a îndemnat să ia din apa cu care El se spălase pe faţă şi să i-o ducă fiului lui pentru a o bea, spunându-i că acest lucru îi va salva viaţa.

De îndată ce 'Abdu'l-Ḥamíd Khán a văzut semnele însănătoşirii fiului său, i-a scris o scrisoare guvernatorului în care îl punea la curent cu toată situaţia şi îl implora să înceteze atacurile împotriva lui Báb. El îi scria: „Aveţi milă de dumneavoastră, precum şi de cei pe care Providenţa i-a lăsat în grija voastră. Dacă furia acestei molime îşi va urma cursul, nimeni din acest oraş, mă tem, nu va mai supravieţui grozăviei acesteia." Ḥusayn Khán i-a răspuns că Báb trebuie eliberat pe dată şi lăsat să meargă unde va dori.[2]

La scurt timp după ce relatarea acestor evenimente a ajuns la Ţihrán, fiindu-i aduse la cunoştinţă Sháh-ului, un ordin imperial de

[1] O grădină din împrejurimile Shíráz-ului.

[2] Conform „A Traveller's Narrative" (p. 11), „Ḥusayn Khán l-a eliberat pe Báb, cu condiţia ca acesta să părăsească oraşul."

demitere a lui Ḥusayn Khán a fost emis şi trimis la Shíráz. Din ziua demiterii lui, acel tiran fără ruşine, a căzut victimă a nenumărate nenorociri, în final nemaifiind în stare nici să îşi câştige traiul. Nimeni nu era dornic şi nici în stare să îl salveze din starea lui nefastă. Când, mai târziu, Bahá'u'lláh a fost exilat la Baghdád, Ḥusayn Khán I-a trimis o scrisoare în care îşi exprima pocăinţa şi promitea să repare relele trecutului, cu condiţia ca el să îşi redobândească poziţia deţinută în trecut. Bahá'u'lláh a refuzat să-i răspundă la această scrisoare. Cufundat în mizerie şi ruşine, el a suferit până la moarte.

Báb, care stătea în casa lui 'Abdu'l-Ḥamíd Khán, l-a trimis pe Siyyid Káẓim să îi ceară lui Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí să vină să Îl vadă. El şi-a anunţat unchiul că intenţiona să plece din Shíráz, încredinţându-i atât mama, cât şi soţia în grija lui şi rugându-l să transmită fiecăreia expresia afecţiunii Sale, precum şi încrederea în ajutorul infailibil al lui Dumnezeu. „Oriunde s-ar afla", îi spuse El unchiului Lui, luându-şi rămas bun, „iubirea atotcuprinzătoare şi protecţia lui Dumnezeu le vor înconjura. Ne vom întâlni din nou prin munţii Ádhirbáyján-ului, de unde te voi trimite să obţii coroana martiriului. Eu Însumi te voi urma, împreună cu unul din discipolii Mei fideli, şi Mă voi alătura ţie în tărâmul etern."

VEDERE DIN IŞFAHÁN

CAPITOLUL X

ŞEDEREA LUI BÁB ÎN IŞFAHÁN

VARA anului 1262 A.H.[1] se apropia de sfârşit când Báb şi-a luat pentru ultima dată rămas bun de la oraşul Lui natal Shíráz şi a pornit spre Işfahán. Îl însoţea în acea călătorie Siyyid Káẓim-i-Zanjání. Ajungând aproape de marginea oraşului, El i-a scris o scrisoare guvernatorului provinciei, Manúchihr Khán, Mu'tamidu'd-Dawlih[2], în care îi cerea să-I spună care este voinţa sa în legătură cu locul unde ar putea şedea. Scrisoarea, pe care i-a încredinţat-o lui Siyyid Káẓim, exprima atâta politeţe şi revela o artă a scrisului atât de specială, încât l-a determinat pe Mu'tamid să îi ordone Imám-Jum'ih-ului Işfahán-ului, Sulţánu'l-'Ulamá',[3] autori-

[1] 1846 A.D.

[2] „El (Manúchihr Khán) era un bărbat energic şi curajos, iar în 1841 învinsese triburile Bakhtíyárí care se răzvrătiseră. Conducerea sa viguroasă, deşi strictă, a asigurat poporului din Işfahán puţină dreptate." (C. R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia", p. 487).

[3] După Mírzá Abu'l-Faḍl (manuscris, p. 66), numele Imám-Jum'ih-ului din Işfahán era Mír Siyyid Muḥammad, iar titlul lui era „Sulţánu'l-'Ulamá' ". „Funcţia numită Ṣadru'ṣ-Ṣudúr sau înaltul preot din vremea Ṣafaví, a fost abolită de Nádir Sháh, iar Imám-Jum'ih-ul din Işfahán

tatea ecleziastică supremă a acelei provincii, să Îl găzduiască pe Báb în propria casă, oferindu-I o primire bună şi generoasă. Pe lângă mesaj, guvernatorul i-a trimis Imám-Jum'ih-ului şi scrisoarea pe care o primise de la Báb. La rândul său, Sulţánu'l-'Ulamá' l-a rugat pe propriul lui frate – a cărui cruzime sălbatică în anii de mai târziu l-a făcut să primească apelativul de Raqshá[1] din partea lui Bahá'u'lláh – să se îndrepte cu un număr de însoţitori preferaţi, să-L întâmpine şi să-L escorteze pe Vizitatorul anunţat spre poarta oraşului. Când Báb s-a apropiat, Imám-Jum'ih-ul în persoană a venit să-L întâmpine şi l-a condus ceremonios la locuinţa sa.

Atât de mari erau onorurile acordate lui Báb în acele zile încât, într-o vineri, pe când se întorcea acasă de la baia publică, numeroşi oameni au fost văzuţi aruncându-se nerăbdători asupra apei pe care el o folosise la baia ritualică. Admiratorii lui înflăcăraţi credeau cu tărie în virtuţile şi puterea infailibilă a acelei ape de a vindeca bolile şi beteşugurile. Însuşi Imám-Jum'ih-ul, încă din prima seară, devenise atât de fascinat de Cel care era subiectul unui asemenea devotament, încât, asumându-şi rolul de servitor, se angajă să administreze trebuinţele şi cerinţele Oaspetelui Îndrăgit. Smulgând ulciorul din mâna intendentului şef şi ignorând total ţinuta pe care o impunea rangul său, acesta a început să toarne apă pe mâinile lui Báb.

Într-o noapte, după cină, Imám-Jum'ih-ul, a cărui curiozitate fusese stârnită de trăsăturile extraordinare de caracter arătate de acest tânăr Oaspete, a îndrăznit să-I ceară să reveleze un comentariu despre Súrih Va'l-'Aṣr.[2] Rugămintea i-a fost pe dată îndeplinită. Cerând pană şi hârtie, Báb, cu o rapiditate uimitoare şi fără a se gândi la aceasta înainte, începu să reveleze, în prezenţa gazdei Lui, o interpretare mult lămuritoare asupra Súrih-ului mai sus menţionat. Se apropiase miezul nopţii, iar Báb era încă angajat în expunerea implicaţiilor multiple incluse în prima literă a acelei Sure. Acea literă, litera vav, asupra căreia Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í se aplecase mult în scrierile sale, simboliza pentru Báb începutul unui nou ciclu al Revelaţiei Divine şi făcea aluzie la Bahá'u'lláh în „Kitáb-i-Aqdas", în pasaje precum „mis-

este acum cel mai de seamă demnitar ecleziastic din Persia." (C. R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia", p. 365).

[1] Însemnând femela şarpe.

[2] Qur'án, 103.

terul Marii Schimbări" şi „Semnul Suveranului". Curând după aceea, Báb a început să recite, în prezența gazdei Sale şi a tovarăşilor Săi, omilia cu care El Îşi prefațase comentariul despre Súrih. Acele cu-

INTRAREA

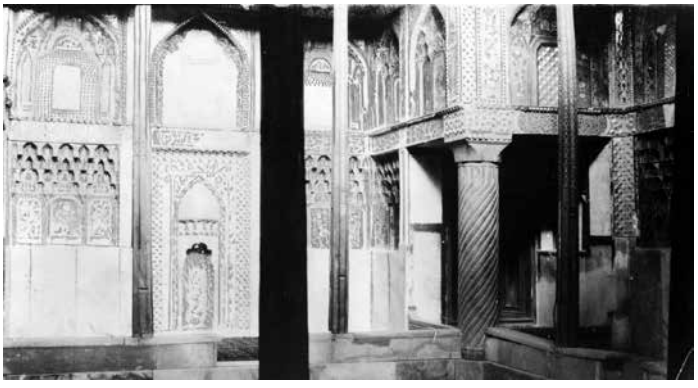

CURTEA

IMAGINI ALE CASEI IMÁM-JUM'IH-ULUI DIN IŞFAHÁN

vinte înzestrate cu putere i-au umplut pe ascultătorii săi de uimire. Păreau vrăjiți de farmecul glasului Său. Instinctiv ei se ridicară în picioare şi împreună cu Imám-Jum'ih-ul, i-au sărutat cu respect poala veşmântului Lui. Mullá Muḥammad-Taqíy-i-Harátí, un eminent mujtahid, a dat pe dată glas unor cuvinte de preamărire şi laudă, exclamând: „Fără de seamăn şi unic precum sunt cuvintele izvorâte din această pană, pentru că a putut revela, în timp atât de scurt şi cu o exprimare atât de măiestrită, un număr atât de vast de versete, egal cu un sfert, ba chiar cu o treime, din Qur'án, este în sine o realizare pe care niciun muritor, fără intervenția lui Dumnezeu, nu ar putea spera a o înfăptui. Nici despicarea Lunii ori însuflețirea pietrelor mării nu se pot compara cu un act atât de măreț."

Pe măsură ce faima lui Báb se răspândea pe tot cuprinsul Iṣfahán-ului, un val de vizitatori curgea fără oprire din fiecare cartier către casa Imám-Jum'ih-ului: unii, spre a-şi satisface curiozitatea, alții, pentru a obține o mai profundă înțelegere asupra adevărurilor fundamentale ale Credinței Sale, iar alții căutând vindecarea bolilor şi suferințelor lor. Chiar Mu'tamid-ul venise într-o zi să-L viziteze pe Báb şi, în timp ce şedea în mijlocul unei întruniri împreună cu cei mai luminați şi mai desăvârşiți teologi ai Iṣfahán-ului, i-a cerut lui Báb să prezinte esența şi să demonstreze validitatea lui Nubuvvat-i-Kháṣṣih.[1] Mai înainte, în cadrul aceleiaşi întruniri, el lansase chemarea către cei prezenți de a dezvălui dovezile şi mărturiile care ar putea susține acest articol fundamental al Credinței lor şi care ar fi putut constitui o dovadă de netăgăduit pentru cei care erau înclinați să-i nege adevărul. Dar niciunul dintre ei nu părea în stare să răspundă invitației lui. Báb întrebă: „Cum preferi, un răspuns verbal sau în scris la întrebarea ta?" „Un răspuns în scris", răspunse acesta, „nu doar că va face mai mare plăcere celor prezenți la această întrunire, dar va lămuri şi va fi o lecție pentru generațiile de azi şi cele ce vor urma."

Báb şi-a luat pana numaidecât şi a început să scrie. În mai puțin de două ore, El acoperit aproape cincizeci de pagini cu un studiu nou şi amănunțit asupra originii, caracterului şi influenței universale a Islám-ului. Originalitatea disertației Sale, vigoarea şi strălucirea stilului ei, acuratețea celor mai mici detalii, au învestit tratarea acelei

[1] „Misiunea Precisă" a lui Muḥammad.

nobile teme cu o desărvâşire pe care nimeni dintre cei prezenţi în acel moment acolo nu ar fi intuit-o. Cu o cunoaştere de maestru, El a legat ideea centrală a pasajelor din finalul prezentării cu sosirea

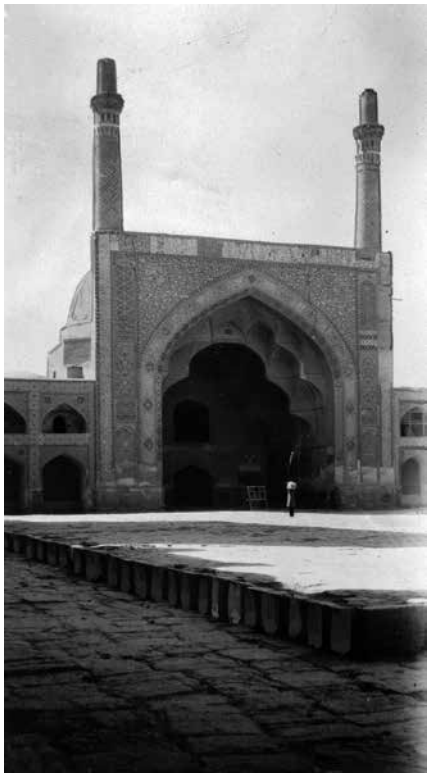

IMAGINI CU MASJID-I-JUM'IH ÎN IŞFAHÁN ŞI AMVONUL ÎN FAŢA CĂRUIA S-A RUGAT BÁB

Qá'im-ului promis şi aşteptata „Întoarcere" a lui Imám Ḥusayn.[1] Argumentele Lui erau atât de puternice şi de îndrăznețe, încât cei care L-au ascultat recitând acele versete au fost surprinşi de dimensiunea revelației Sale. Nimeni nu a îndrăznit, nici măcar în şoaptă, să aibă vreo cât de mică obiecție – cu atât mai puțin să îi conteste deschis afirmațiile. Mu'tamid-ul nu s-a putut stăpâni de a-şi exprima deschis entuziasmul şi bucuria. „Ascultați-mă!" a exclamat el. „Membri ai acestei întruniri preamărite, vă iau pe voi ca martori. Până în ziua aceasta eu în inima mea nu eram convins pe deplin de adevărul Islám-ului. Dar mulțumită prezentării scrise de acest Tânăr, pot acum să mă declar un credincios ferm al Credinței proclamate de Apostolul lui Dumnezeu. Mărturisesc solemn credința mea în realitatea puterii supraomeneşti cu care este înzestrat acest Tânăr, o putere pe care nicio învățătură nu o poate avea." Cu aceste cuvinte el a încheiat acea întrunire.

Popularitatea crescândă a lui Báb a stârnit resentimentele autorităților ecleziastice din Iṣfahán, care priveau cu îngrijorare şi invidie influența pe care un Tânăr neînvățat o câştiga încet asupra gândurilor şi conştiinței enoriaşilor lor. Ei credeau cu tărie că dacă nu se ridicau să stârpească acel val de entuziasm popular, însăşi temelia existenței lor ar fi fost subminată. Câțiva dintre cei mai înțelepți dintre ei s-au gândit că era mai bine să se abțină de la acte deschise de ostilitate îndreptate către persoana sau învățăturile lui Báb, pentru că ei considerau că astfel de manifestări ar fi servit doar la sporirea prestigiului Său şi la consolidarea poziției Sale. Dar principalii instigatori erau ocupați cu răspândirea celor mai stranii zvonuri cu privire la caracterul şi afirmațiile lui Báb. Acestea au ajuns curând la Ṭihrán şi i-au fost aduse la cunoştință lui Ḥájí Mírzá Áqásí, Marele Vazír al lui Muḥammad Sháh. Acest ministru trufaş şi plin de sine privea cu nelinişte posibilitatea ca suveranul lui într-o zi să se simtă înclinat să se împrietenească cu Báb, ceea ce ar fi precipitat propria sa cădere. Mai mult, lui Ḥájí îi era teamă ca nu cumva Mu'tamid-ul, care se bucura de încrederea Sháh-ului, să fi reuşit să intermedieze o întrevedere între Sháh şi Báb. Ştia bine că dacă o astfel de întrevedere ar fi avut loc, Muḥammad Sháh, impresionabil şi cu inima bună, ar fi fost pe

[1] Referire la propria Sa Misiune şi la Revelația ulterioară a lui Bahá'u'lláh.

de-a-ntregul cucerit de farmecul şi noutatea acelei credinţe. Stârnit şi mai mult de astfel de gânduri, el i-a adresat o depeşă în cuvinte extrem de dure lui Imám-Jum'ih, în care îi reproşa că îşi neglijase obligaţia impusă de a salvgarda interesele Islám-ului. „Ne aşteptam din partea voastră", îi scria Ḥájí Mírzá Áqásí, „să ţineţi piept cu toate puterile oricărei cauze care intră în conflict cu interesele guvernului şi ale poporului acestui pământ. În schimb, păreţi chiar să ridicaţi în slăvi pe autorul acestei mişcări obscure şi vrednice de dispreţ." De asemenea, el a mai scris şi câteva scrisori de încurajare pentru 'ulamá din Iṣfahán, cărora în trecut nu le acorda nicio atenţie, dar asupra cărora acum îşi revărsa cu dărnicie favorurile sale speciale. Imám-Jum'ih-ul, refuzând să îşi schimbe atitudinea respectuoasă faţă de Oaspetele lui, a fost determinat de tonul mesajului primit de la Marele Vazír, să îşi instruiască asociaţii să găsească mijloace prin care să diminueze numărul tot mai mare de vizitatori care se înghesuiau în fiecare zi să fie în prezenţa lui Báb. Muḥammad-Mihdí, supranumit Safíhu'l-'Ulamá', fiul răposatului Ḥájí Kalbásí, vrând să-i îndeplinească dorinţa şi să-i câştige stima lui Ḥájí Mírzá Áqásí, începu să-L calomnieze pe Báb de la înălţimea amvonului folosind un limbaj dintre cele mai josnice.

De îndată ce Mu'tamid-ul a fost informat despre aceste evoluţii ale lucrurilor, el i-a trimis un mesaj Imám-Jum'ih-ului, reamintindu-i vizita pe care el i-o făcuse lui Báb în calitate de guvernator şi adresându-i invitaţia de a-l vizita, atât acestuia, cât şi Oaspetelui său. Mu'tamid-ul îl invită şi pe Ḥájí Siyyid Asadu'lláh, fiul răposatului Ḥájí Siyyid Muḥammad Báqir-i-Rashtí, Ḥájí Muḥammad-Ja'far-i-Ábadiyí, Muḥammad-Mihdí, Mírzá Ḥasan-i-Núrí şi pe alţi câţiva pentru a participa la acea întrevedere. Ḥájí Siyyid Asadu'lláh îşi declină invitaţia şi se străduí să-i descurajeze pe toţi cei invitaţi de a participa la acea întâlnire. „M-am gândit să nu particip", le spunea el, „şi vă sfătuiesc să nu participaţi nici voi. Consider că este foarte neînţelept ca voi să mergeţi să Îl întâlniţi pe Siyyid-i-Báb faţă în faţă. Cu siguranţă, el îşi va relua declaraţiile şi, pentru a-şi susţine cauza, va aduce înaintea voastră orice dovadă veţi dori voi să vă dea şi, fără nici cea mai mică ezitare, va revela o mărturie a adevărului rostit, versete într-un număr atât de mare, că ar putea egala jumătate din Qur'án. În final, el vă va

provoca cu aceste cuvinte: «Aduceți şi voi mărturiile voastre, dacă sunteți oameni ai adevărului.» În niciun fel nu îi putem ține piept. Dacă nu îi vom putea răspunde, neputința noastră va fi dată în vileag. Dar

IMAGINI ALE CASEI LUI MU'TAMIDU'D-DAWLIH
ÎN IŞFAHÁN

de vom prezenta dovezile noastre, ne vom pune în pericol nu doar propria noastră reputație, prerogativele şi drepturile noastre, dar vom fi obligați să recunoaştem orice alte pretenții pe care le-ar putea ridica şi pe viitor."

Ḥájí Muḥammad-Ja'far a ținut seama de acest sfat şi a refuzat să accepte invitația guvernatorului. Muḥammad Mihdí, Mírzá Ḥasan-i-Núrí şi încă alții care nu au ținut cont de astfel de sfaturi, s-au prezentat la ora stabilită la casa Mu'tamid-ului. La invitația gazdei, Mírzá Ḥasan, un platonician renumit, l-a rugat pe Báb să lămurească anumite doctrine filosofice întortocheate cu trimitere la 'Arshíyyih-ul lui Mullá Ṣadrá,[1] al căror înțeles nu putuse fi descifrat decât de puțini.[2] Într-un limbaj simplu şi neconvențional, Báb răspunse la toate întrebările acestuia. Mírzá Ḥasan, deşi nu reuşise să înțeleagă semnificația răspunsurilor primite, a înțeles inferioritatea învățăturii acelora care se defineau ca exponenții şcolilor de gândire platoniciene şi aristoteliene din acele zile, în comparație cu cunoaşterea pe care o arăta acel Tânăr. Muḥammad Mihdí la rândul lui s-a aventurat să-i pună lui Báb o întrebare cu privire la anumite aspecte ale legii islamice. Nemulțumit de explicațiile primite, el a început să poarte o discuție inutilă în contradictoriu cu Báb. A fost însă redus la tăcere de Mu'tamid, care, punând capăt acestei conversații, s-a întors spre un servitor şi, cerându-i

[1] Vezi nota K, „A Traveller's Narrative" şi Gobineau, p. 65-73.

[2] „Muḥammad tăcând atunci, Mírzá Muḥammad-Ḥasan, care urma doctrina filosofică a lui Mullá Ṣadrá, a început să-i pună întrebări lui Báb, incitându-l să explice trei miracole, pe care va fi de ajuns să le enunțăm spre a-l edifica pe cititor. Primul a fost Ṭiyyu'l-Arḍ sau transferul imediat al unei ființe omeneşti dintr-o parte a lumii către un alt punct foarte îndepărtat. Shí'ții sunt convinşi că cel de al treilea Imám, Javád, adoptase acest mod uşor şi economic de a călători. De exemplu, el se îndrepta, cât ai clipi din ochi, de la Medina, din Arabia, la Ṭús, în Khurásán. Cel de-al doilea miracol a fost prezența multiplă şi simultană a aceleiaşi persoane în mai multe locuri diferite. 'Alí era în acelaşi timp oaspetele a şaizeci de persoane diferite. În sfârşit, al treilea miracol a fost o problemă de cosmografie pe care o supun astronomilor noştri, care îi vor aprecia cu siguranță savoarea. Se spune că în timpul domniei unui tiran, cerul se învârte foarte repede, în timp ce în cea a unui Imám el se învârte încet. Mai întâi, cum poate avea cerul două mişcări, şi apoi, ce făcea cerul în timpul domniei Umayyad-ilor şi a Abassid-ilor. Lui Báb i s-a propus rezolvarea acestor nerozii. Nu voi mai insista asupra lor, însă cred că am scos aici în evidență mentalitatea musulmanilor învățați din Persia. Şi dacă am reflecta că de aproape un mileniu ştiința din Irán nu se bazează decât pe asemenea trăsnăi, că oamenii se epuizează în căutări continue asupra unor astfel de subiecte, am înțelege uşor vidul şi aroganța tuturor acestor capete. Până la urmă, reuniunea a fost întreruptă de anunțarea cinei, la care toți au luat parte, spre a pleca apoi la casele lor." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 239-240).

acestuia să aprindă felinarul, i-a dat ordin ca Muḥammad Mihdí să fie condus pe dată la casa lui. După aceea, Mu'tamid-ul i-a împărtăşit îngrijorarea sa Imám-Jum'ih-ului. „Mă tem de intrigile duşmanilor împotriva lui Siyyid-i-Báb", i-a spus acestuia. „Sháh-ul L-a chemat la Ṭihrán. Mi s-a ordonat să pregătesc plecarea Sa. Consider că este mai indicat ca El să stea în casa mea până în momentul în care va putea părăsi acest oraş." Imám-Jum'ih-ul a acceptat şi s-a întors acasă singur.

Báb a rămas patruzeci de zile la reşedinţa Imám-Jum'ih-ului. Pe când se afla acolo, un anume Mullá Muḥammad-Taqíy-i-Harátí, care avusese privilegiul de a-L întâlni pe Báb în fiecare zi, s-a angajat, cu permisiunea Lui, să traducă una din lucrările Lui, intitulată Risáliy-i-Furú'-i-'Adlíyyih din arabă în persană. Acest serviciu făcut credincioşilor persani a fost mai apoi, din păcate, pătat de comportamentul lui. Cuprins de frică dintr-o dată, în cele din urmă, a fost convins să întrerupă orice legătură cu ceilalţi credincioşi.

De îndată ce Báb şi-a mutat reşedinţa la casa Mu'tamid-ului, Mírzá Ibráhím, tatăl lui Sulṭánu'sh-Shuhadá' şi fratele mai mare a lui Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Nahrí, la care deja ne-am referit, l-a invitat pe Báb într-o seară la locuinţa lui. Mírzá Ibráhím era prieten cu Imám-Jum'ih-ul, se afla în cercul său de prieteni apropiaţi şi îi supraveghea administrarea tuturor afacerilor acestuia. Banchetul dat în onoarea lui Báb din acea seară a fost unul de o neasemuită măreţie. Toţi spuneau că nici oficialii oraşului şi nici oamenii de vază din acel oraş nu oferiseră vreodată un ospăţ de o asemenea însemnătate şi splendoare. Sulṭánu'sh-Shuhadá' şi fratele lui, Maḥbúbu'sh-Shuhadá', tineri de nouă, respectiv unsprezece ani, au servit la acel banchet şi au primit o atenţie specială din partea lui Báb. În acea seară, în timpul cinei, Mírzá Ibráhím s-a întors spre Oaspetele lui şi i-a spus: „Fratele meu, Mírzá Muḥammad-'Alí nu are copii. Te rog să intervii pentru el şi să îi îndeplineşti dorinţa." Báb luă o parte din mâncarea care Îi fusese servită, o puse cu mâinile Sale pe un platou şi o dădu gazdei Lui, cerându-i să o ducă lui Mírzá Muḥammad-'Alí şi soţiei acestuia. „Să mănânce amândoi din această mâncare", spuse El; „dorinţa lor va fi îndeplinită". Graţie acelei porţii pe care Báb i-o dăruise, soţia lui Mírzá Muḥammad-'Alí a rămas grea şi la timpul cuvenit a dat naştere

‘IMÁRAT-I-KHURSHÍD DIN IṢFAHÁN

RUINELE SECȚIUNII OCUPATE DE BÁB

unei fetițe, care mai târziu a fost unită în căsătorie cu Cea Mai Mare Ramură,[1] o uniune care a fost privită ca împlinirea speranțelor părinților ei.

Onorurile înalte acordate lui Báb au contribuit şi mai mult la ostilitatea acelor ‘ulamá din Iṣfahán, care, cuprinşi de panică, vedeau cum din toate părțile apăreau dovezile influenței Sale atotcuprinzătoare invadând fortăreața ortodoxiei şi subminându-i fundamentele. Ei au convocat o întrunire, în cadrul căreia au redactat un document, semnat şi parafat de toți conducătorii religioşi ai oraşului, prin care îl condamnau pe Báb la moarte.[2] Toți fuseseră de acord cu această condamnare, mai puțin Ḥájí Siyyid Asadu’lláh şi Ḥájí Muḥammad-Ja‘far-i-Ábadiyí, care au refuzat să se ralieze conținutului unui document atât de abuziv. Imám-Jum‘ih-ul, deşi a refuzat să consimtă la condamnarea la moarte a lui Báb, a fost determinat, din extremă laşitate şi ambiție, să adauge următoarea mărturie scrisă de mâna lui: „Mărturisesc că în decursul asocierii mele cu acest Tânăr nu am reuşit să descopăr nicio faptă care ar putea în vreun fel trăda repudierea doctrinelor Islám-ului din partea sa. Dimpotrivă, l-am cunoscut ca pe unul care respecta cu pioşenie şi loialitate preceptele sale. Cu toate acestea, extravaganța revendicărilor lui şi disprețul lui vădit pentru lucrurile lumeşti mă fac să cred că este lipsit de rațiune şi judecată.”

MANÚCHIHR KHÁN,
MU‘TAMIDU’D-DAWLIH

[1] Referire la căsătoria lui Munírih Kh̲ánum cu ‘Abdu’l-Bahá.

[2] Conform lui Mírzá Abu’l-Faḍl, cam şaptezeci dintre cei mai de seamă ‘ulamá şi oficiali şi-au pus sigiliul pe un document care îl condamna pe Báb ca eretic şi care menționa că merită să primească pedeapsa cu moartea.

De îndată ce Mu'tamid-ul a fost informat de condamnarea pronunțată de acei 'ulamá din Iṣfahán, acesta, printr-un plan conceput de el însuşi, a decis să anuleze efectele acelui verdict crud. El a dat pe dată instrucțiuni ca, pe la apusul soarelui, Báb, însoțit de cinci sute de călăreți din corpul personal de gardă călare al guvernatorului, să iasă pe poarta oraşului şi să se îndrepte spre Țihrán. Ordine imperative au fost date ca la parcurgerea a o sută de farsang[1], o sută din aceşti călăreți să se întoarcă direct la Iṣfahán. Conducătorului contingentului rămas, un om în care avea o încredere absolută, Mu'tamid-ul i-a împărtăşit dorința lui ca la fiecare maydán[2], douăzeci din suta de călăreți rămaşi să primească de asemenea ordinul de a se întoarce în oraş. Din cei douăzeci de călăreți rămaşi, Mu'tamid-ul a dat ordin ca zece să fie trimişi la Ardistán pentru a colecta taxele impuse de guvern, iar restul, care trebuiau să fie cei mai încercați şi mai de încredere dintre ei, să Îl aducă înapoi pe Báb deghizat şi pe furiş în Iṣfahán.[3] Mai mult, ei au fost instruiți să îşi regleze marşul, în aşa fel încât Báb să fi ajuns în Iṣfahán înainte de revărsatul zorilor şi să fi fost predat imediat în grija lui. Acest plan a fost pe dată însuşit şi pus în aplicare. La un ceas la care nimeni nu bănuia nimic, Báb a reintrat în oraş, fiind condus direct la reşedința particulară a Mu'tamid-ului, cunoscută sub numele de 'Imárat-i-Khurshíd[4] şi introdus, printr-o intrare laterală rezervată doar Mu'tamid-ului, în apartamentele private ale sale. Guvernatorul însuşi l-a aşteptat pe Báb, I-a servit mâncarea şi a făcut toate cele necesare pentru liniştea şi siguranța Acestuia.[5]

[1] Vezi Glosar.

[2] Vezi Glosar.

[3] Conform „A Traveller's Narrative" (p. 13), Mu'tamid-ul a dat dispoziții secrete ca atunci când Báb ajungea la Múrchih-Khár (a doua etapă a călătoriei Sale de la Iṣfahán pe drumul de nord, la aproximativ 35 de mile de acesta), El trebuia să se întoarcă la Iṣfahán.

[4] „Şi astfel această odaie (în care mă găsesc), care nu are nici uşi, nici limite precise, este astăzi cea mai înaltă dintre odăile Paradisului, căci în ea locuieşte Copacul Adevărului. S-ar părea că toți atomii acestei camere cântă cu toții într-un glas: «Cu adevărat! Eu sunt Dumnezeu. Nu există alt Dumnezeu în afară de mine, Domnul tuturor lucrurilor.» Şi ei cântă deasupra tuturor odăilor de pe pământ, chiar şi deasupra celor ce sunt ornate cu oglinzi şi ornamente de aur. Dacă totuşi Copacul Adevărului se află într-una dintre aceste odăi ornate, atunci atomii acestor oglinzi cântă (aceste cuvinte), aşa cum o făceau şi o fac atomii oglinzilor Palatului Ṣadrí, căci în zilele lui Sád (Iṣfahán) el locuia în ea." („Le Bayán Persan", vol. 1, p. 128).

[5] Conform „A Traveller's Narrative", p. 13, Báb a rămas timp de patru luni în acea casă.

Între timp, se vehiculau în oraş presupuneri dintre cele mai fanteziste cu privire la călătoria lui Báb la Ṭihrán, cu privire la nenorocirile pe care a fost nevoit să le îndure pe drumul spre capitală, la verdictul care fusese pronunţat împotriva Lui şi la pedeapsa pe care o suferise. Aceste zvonuri i-au întristat mult pe credincioşii care locuiau în Iṣfahán. Mu'tamid-ul, care cunoştea bine durerea şi neliniştea lor, a intervenit pe lângă Báb pentru ei, implorându-L să îi permită să îi aducă în prezenţa Sa. Báb i-a scris chiar El câteva cuvinte lui Mullá 'Abdu'l-Karím-i-Qazvíní, care îşi stabilise reşedinţa în madrisih-ul de la Ním-Ávard, dându-i instrucţiuni Mu'tamid-ului să trimită această scrisoare cu un om de încredere. O oră mai târziu, Mullá 'Abdu'l-Karím a fost introdus la Báb. De sosirea sa nimeni în afară de Mu'tamid nu a ştiut nimic. El a primit din partea Învăţătorului său câteva din scrierile Sale şi a fost instruit să le transcrie în colaborare cu Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí şi Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí. El a revenit curând la aceştia, aducându-le veştile îmbucurătoare că Báb era bine şi în siguranţă. Dintre toţi credincioşii din Iṣfahán, doar acestora trei le-a fost îngăduit să-L vadă.

Într-o zi, în timp ce stătea cu Báb în grădina din curtea casei sale, Mu'tamid-ul, făcându-i confidenţe Oaspetelui său, I-a adresat aceste cuvinte: „Dăruitorul atotputernic m-a înzestrat cu multe bogăţii.[1] Nu ştiu cum să le utilizez cu folos. Acum când, cu ajutorul lui Dumnezeu, am fost îndrumat să recunosc această Revelaţie, este dorinţa mea fierbinte să pun la dispoziţie toate bunurile mele în scopul ducerii mai departe a intereselor ei şi răspândirii faimei sale. Cu permisiunea Ta, doresc să plec la Ṭihrán şi să fac tot ce îmi stă în putinţă să îl cuceresc pentru această Cauză pe Muḥammad Sháh, a cărui încredere în mine este fermă şi nestrămutată. Sunt sigur că o va îmbrăţişa cu multă ardoare şi se va ridica pentru a o promova peste tot. De asemenea mă voi strădui să îl conving pe Sháh să îl demită pe destrăbălatul de Ḥájí Mírzá Áqásí, sub a cărui administrare nebunească acest ţinut a fost adus în pragul ruinei. Apoi, mă voi strădui să obţin pentru Tine mâna uneia dintre surorile Sháh-ului şi eu însumi îmi voi

[1] „La 4 martie 1847, Monsieur de Bonnière i-a scris Ministrului Afacerilor Externe din Franţa: «Mu'tamidu'd-Dawlih, guvernatorul Iṣfahán-ului a murit, lăsând o avere ce se ridică la 40 de milioane de franci.»" (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 242, nota 192).

asuma pregătirile pentru nuntă. În sfârşit, sper să reuşesc să înclin inimile conducătorilor şi regilor pământului către această prea minunată Cauză şi să stârpesc orice urmă a acelei ierarhii ecleziastice corupte care a pătat numele curat al Islám-ului." „Fie ca Dumnezeu să te răsplătească pentru nobilele tale intenţii", i-a răspuns Báb. „O intenţie atât de măreaţă este pentru Mine mai preţioasă chiar decât punerea ei în aplicare. Dar zilele tale ca şi ale Mele sunt numărate; timpul este prea scurt pentru Mine să pot fi martor sau pentru tine să-ţi realizezi speranţele. Nu prin mijloacele pe care tu cu atâta drag le-ai imaginat Providenţa atotputernică va realiza triumful Credinţei Lui. Prin cei sărmani şi umili ai acestui ţinut, prin sângele pe care ei îl vor fi vărsat pe calea Sa, Suveranul omnipotent va asigura păstrarea şi consolidarea fundaţiei Cauzei Sale. În lumea ce va să vie, acelaşi Dumnezeu va pune pe capul tău coroana gloriei nemuritoare şi va coborî asupra ta cu dărnicie binecuvântările Lui fără de preţ. Din viaţa ta pământească au mai rămas doar trei luni şi nouă zile, după care, cu credinţă şi siguranţă, te vei grăbi spre locaşul tău ceresc." Mu'tamid-ul s-a bucurat nespus la auzul acestor cuvinte. Mulţumit cu voinţa lui Dumnezeu, el se pregăti pentru plecarea pe care cuvintele lui Báb o prevestiră atât de clar. Îşi scrise testamentul, îşi puse în ordine toate afacerile personale şi lăsă tot ce poseda lui Báb. Dar imediat după moartea lui, nepotul lui, hrăpărețul Gurgín Khán, descoperindu-i testamentul l-a distrus, a pus stăpânire peste avere, ignorându-i cu dispreţ dorinţele.

Cum zilele vieţii lui pământeşti se apropiau de sfârşit, Mu'tamid-ul căuta din ce în ce mai des să se afle în prezenţa lui Báb şi în clipe de tovărăşie apropiată cu El, a căpătat o înţelegere mai profundă a spiritului ce-I anima Credinţa. Într-o zi îi spuse lui Báb: „Pe măsură ce clipa plecării mele se apropie, simt o bucurie de nedescris cuprinzându-mi sufletul. Dar îmi fac griji pentru Tine, tremur la gândul de a fi nevoit a Te lăsa la mila unui succesor atât de nemilos precum este Gurgín Khán. Fără îndoială, el Te va afla aici în această casă şi mi-e teamă că Te va trata fără milă." „Nu te teme", protestă Báb; „M-am încredinţat în mâinile lui Dumnezeu. Încrederea Mea este în El. Puterea pe care El mi-a dat-o este aşa de mare, încât, de ar fi dorinţa Mea, aş putea preschimba chiar aceste pietre în nestemate de o inestimabilă valoare, insuflând în inima celui mai aprig criminal cele

mai înalte concepte de dreptate şi onoare. Singur am ales să fiu lovit de duşmanii Mei, «pentru ca Dumnezeu să poată împlini lucrurile care trebuie să se împlinească.»"[1] Pe măsură ce acele ore preţioase treceau, un sentiment de necontenit devotament, de conştientizare mărită, de apropiere de Dumnezeu umpleau inima Mu'tamid-ului. În ochii lui, tot fastul şi infatuarea lumii se topiră în nimicnicie pe lângă realităţile eterne ascunse în Revelaţia lui Báb. Viziunea lui asupra măreţiei ei, asupra posibilităţilor ei infinite, asupra binecuvântărilor ei incalculabile creştea pe măsură ce el îşi dădea tot mai mult seama de zădărnicia ambiţiilor pământeşti şi de limitările strădaniilor umane. Se gândea la toate acestea în sinea lui, până în clipa în care, un mic acces de febră, ce a durat doar o noapte, puse pe neaşteptate capăt vieţii sale. Senin şi încrezător, el şi-a îndreptat zborul spre Marele Dincolo.[2]

Când viaţa Mu'tamid-ului se apropiase de sfârşit, Báb i-a chemat la El pe Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí şi pe Mullá 'Abdu'l-Karím, le-a explicat conţinutul prezicerilor Lui pentru gazda Sa, rugându-i să le spună credincioşilor ce se adunaseră în oraş să se răspândească prin Káshán, Qum şi Ţihrán şi să aştepte acolo orice Providenţa, în înţelepciunea Ei, va alege să decidă.

La câteva zile după moartea Mu'tamid-ului, o anumită persoană, care ştia de planul pe care acesta îl pusese la cale şi îl dusese la îndeplinire spre a-I asigura protecţia lui Báb, îl informă pe succesorul lui, Gurgín Kh<u>án</u>,[3] în legătură cu actuala reşedinţă a lui Báb la 'Imárat-i-Khurshíd, descriindu-i acestuia onorurile cu care predecesorul lui Îl copleşise pe Oaspetele său în intimitatea locuinţei sale. La primirea acestei informaţii neaşteptate, Gurgín Kh<u>án</u> trimise un mesager la Ţihrán şi îl instrui să predea personal următorul mesaj lui Muḥammad Sh<u>áh</u>: „În urmă cu patru luni, toată lumea din Iṣfahán credea că, conform solicitărilor Majestăţii voastre imperiale, Mu'tamidu'd-Dawlih, predecesorul meu, îl trimisese pe Siyyid-i-Báb în locul de guvernare al Majestăţii voastre. S-a descoperit acum că, acelaşi siyyid locuieşte de fapt la 'Imárat-i-Khurshíd, reşedinţa particulară a lui Mu'tamidu'd-Dawlih. S-a stabilit că însuşi predecesorul meu a

[1] Qur'án, 8:42.

[2] După E. G. Browne („A Traveller's Narrative", nota L, p. 227), el a murit în luna Rabí'u'l-Avval a anului 1263 A.H. (februarie-martie, 1847 A.D.).

[3] Conform „A Traveller's Narrative," p. 13, el era nepotul Mu'tamid-ului.

oferit ospitalitate în casa lui acestui Siyyid-i-Báb, păzind cu asiduitate acel secret atât de popor, cât şi de oficialii acestui oraş. Orice va dori să decidă Majestatea voastră, eu mă angajez să duc la îndeplinire fără ezitare."

Sháh-ul, care fusese ferm convins de loialitatea Mu'tamid-ului, îşi dădu seama, la primirea acestui mesaj, că intenţia sinceră a răposatului guvernator fusese aceea de a aştepta o ocazie favorabilă când ar fi putut aranja o întrevedere între el şi Báb şi că moartea lui neaşteptată s-a interpus între el şi punerea în aplicare a acelui plan. El emise un mandat imperial prin care îl chema pe Báb în capitală. În mesajul său scris către Gurgín Khán, Sháh-ul îi poruncea acestuia să îl trimită pe Báb în taină la Ţihrán, acompaniat de o escortă călare[1] condusă de Muḥammad Big-i-Chápárchí[2] ce aparţinea sectei 'Alíyu'lláhí, arătându-I cea mai aleasă consideraţie pe parcursul călătoriei şi ţinând în cel mai mare secret plecarea Lui.[3]

Gurgín Khán se duse pe dată la Báb şi-I predă acest mandat scris al suveranului, apoi îl chemă pe Muḥammad Big, îi transmise acestuia poruncile lui Muḥammad Sháh şi îi ordonă să înceapă pe dată pregătirile pentru călătorie. „Ai grijă", îl avertiză el, „ca nu cumva cineva să descopere identitatea sau să bănuiască natura misiunii tale. Nimeni în afară de tine, nici măcar membrii escortei lui nu vor avea voie să îl recunoască. Dacă te va întreba cineva în legătură cu el, spune-le că este un negustor pe care eu v-am dat ordin să îl duceţi în capitală şi că nu cunoaşteţi identitatea lui." Curând după miezul nopţii, Báb, conform acelor instrucţiuni, porni din oraş şi se îndreptă spre Ţihrán.

[1] Conform „A Traveller's Narrative," p. 14, membrii escortei erau călăreţi Nuṣayrí. Vezi nota 1, p. 14.

[2] „Chápárchí" înseamnă „curier".

[3] „Sháh-ul, inconstant şi capricios, uitând că nu cu mult timp în urmă ordonase uciderea Reformatorului, simţi în el născându-se dorinţa de a-l vedea în sfârşit pe omul care făcea să se vorbească atâta despre el; îi dădu deci ordin lui Gurgín Khán să-l trimită pe Báb la el în Ţihrán." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 242).

VEDERE DIN KÁSHÁN

CAPITOLUL XI

ŞEDEREA LUI BÁB ÎN KÁSHÁN

ÎN ajunul sosirii lui Báb la Káshán, Ḥájí Mírzá Jání, supranumit Parpá, un locuitor de vază al acelui oraş, visa că stătea la o oră târzie a după-amiezii la poarta ʻAṭṭár, una din porţile oraşului, când ochii săi L-au zărit deodată pe Báb călare, purtând în locul turbanului Său, kuláh-ul[1], de obicei, un atribut al negustorilor din Persia. Înaintea, precum şi în urma Lui, mărşăluia un grup de călăreţi, ce păreau să-L aibă în custodie. Apropiindu-se de poartă, Báb îl salută şi îi spuse: „Ḥájí Mírzá Jání, îţi vom fi Oaspete pentru trei nopţi. Pregăteşte-te să Ne primeşti."

Când se trezi, tăria visului îl convinse că viziunea lui era reală. Această apariţie neaşteptată era în ochii lui un avertisment providenţial pe care el consideră a-l lua în seamă. Aşa că se porni să pregătească locuinţa pentru primirea Vizitatorului şi să Îi pună la dispoziţie orice părea necesar pentru a-I asigura confortul. De îndată ce încheie pregătirile preliminare pentru banchetul pe care decise să îl dea în onoarea lui Báb în acea seară, Ḥájí Mírzá Jání se îndreptă spre poarta ʻAṭṭár şi acolo aşteptă semnele deja ştiute pentru sosirea lui Báb. La ora stabilită, pe când scruta orizontul, el zări în depărtare ceea ce îi

[1] Vezi Glosar.

păru un grup călare apropiindu-se de poarta oraşului. Pe când se grăbi în întâmpinarea lor, ochii lui Îl recunoscură pe Báb înconjurat de escorta Lui, îmbrăcat în aceleaşi haine şi având aceeaşi expresie ca cea văzută în vis cu o noapte înainte. Ḥájí Mírzá Jání se apropie voios de El şi se înclină pentru a săruta scara calului Său. Báb îl împiedică, spunând: „Vom fi Oaspetele tău timp de trei nopți. Mâine este ziua de Naw-Rúz; o vom sărbători împreună în casa ta." Muḥammad Big, care călărea aproape de Báb, Îl crezu un prieten apropiat al lui Ḥájí

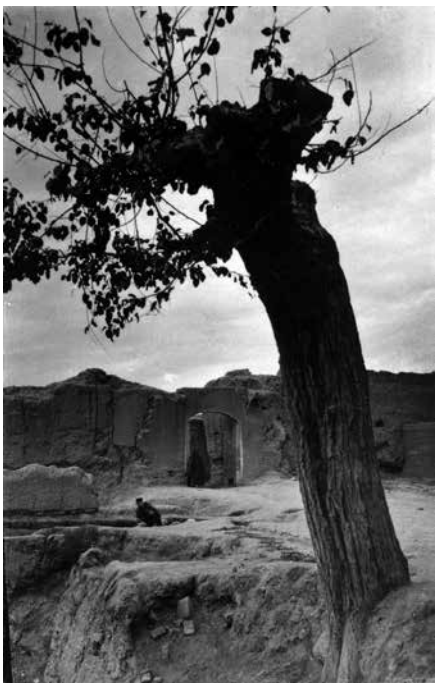

POARTA ʻAṬṬÁR, KÁSHÁN

Mírzá Jání. Întorcându-se spre el, îi spuse: „Sunt gata să îndeplinesc orice dorință a lui Siyyid-i-Báb. Dar te rog să obții acordul camaradului meu cu care împart sarcina de a-l conduce pe Siyyid-i-Báb la Ṭihrán." Ḥájí Mírzá Jání le-a prezentat această rugăminte, dar a fost refuzat categoric. Nu pot fi de acord cu această propunere", i s-a răspuns. „Mi s-a atras în mod explicit atenția să nu permit acestui tânăr să intre în vreun oraş până la sosirea sa în capitală. Am fost în

special instruit să petrecem noaptea în afara porților orașului, să ne întrerupem mersul la ceasul apusului și să îl reluăm a doua zi la ceasul zorilor. Nu pot încălca ordinele ce mi-au fost date." Acest răspuns produse o dispută aprinsă, câștigată în cele din urmă de Muḥammad Big, care a reușit să-și convingă oponenții să-L lase pe Báb în grija lui Ḥájí Mírzá Jání, cu înțelegerea clară ca în a treia dimineață să-l predea pe Oaspetele lui în custodia lor. Ḥájí Mírzá Jání, care intenționa să invite în casa lui întreaga escortă a lui Báb, a fost sfătuit să nu facă acest lucru. „Nimeni în afară de tine", îl rugă El, nu trebuie să Mă însoțească la locuința ta." Ḥájí Mírzá Jání ceru să îi fie permis să suporte el cheltuielile călăreților pe perioada celor trei zile de ședere în Kásh<u>h</u>án. „Nu este nevoie", remarcă Báb; „dacă nu ar fi fost voința Mea, nimic nu ar fi putut să-i înduplece să Mă lase în grija ta. Toate lucrurile sunt prizoniere în strânsoarea puterii Lui. Nimic nu Îi este Lui peste putință. El risipește toate greutățile și depășește toate obstacolele." Călăreții se cazară într-un caravanserai din vecinătatea porții orașului. Muḥammad Big, urmând indicațiile lui Báb, Îl însoți până în apropierea casei lui Ḥájí Mírzá Jání. După ce a văzut starea de fapt a locuinței, el s-a întors și s-a alăturat tovarășilor lui.

Seara în care Báb sosi la Kásh<u>h</u>án coincidea cu ajunul dinaintea celui de-al treilea Naw-Rúz, după declararea Misiunii Sale, care căzu în a doua zi a lunii Rabí'u'<u>th</u>-<u>Th</u>ání a anului 1263 A.H.[1]. În aceeași seară, Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí, care conform indicațiilor date de Báb se afla deja în Kásh<u>h</u>án, a fost invitat în casa lui Ḥájí Mírzá Jání și introdus la Învățătorul său. Báb îi dicta o Tabletă în onoarea gazdei Sale, când și-a făcut apariția un prieten al celui din urmă, un anume Siyyid 'Abdu'l-Báqí, cunoscut în Kásh<u>h</u>án pentru știința sa. Báb îl invită să intre, îi permise să asculte acele versete pe care le revela, dar refuză să își dezvăluie identitatea. În pasajele de încheiere ale Tabletei pe care El o adresa lui Ḥájí Mírzá Jání, El se ruga în numele lui, implorându-l pe cel Atotputernic să-i lumineze inima cu lumina cunoașterii Divine și să-i dezlege limba pentru a putea servi și proclama Cauza Lui. Fără să fi fost școlit și fără să știe carte, Ḥájí Mírzá Jání, prin puterea acestei rugăciuni, reușea să-i impresioneze cu vorbele lui pe cei mai desăvârșiți teologi din Kásh<u>h</u>án. El devenise înzestrat cu o asemenea

[1] 1847 A.D.

IMAGINI ALE CASEI LUI ḤÁJÍ MÍRZÁ JÁNÍ ÎN KÁSHÁN ŞI CAMERA UNDE A STAT BÁB

putere, încât reuşea să-l reducă la tăcere pe orice revendicator vanitos care îndrăznea să pună la îndoială preceptele Credinţei lui. Chiar şi arogantul şi poruncitorul Mullá Ja'far-i-Naráqí era neputincios, în ciuda elocinţei lui desăvârşite, să reziste forţei argumentelor lui şi era forţat să recunoască deschis meritele Cauzei adversarului său, deşi în sinea lui refuza să creadă în adevărurile ei.

Siyyid 'Abdu'l-Báqí şedea şi îl asculta pe Báb. Îi auzea vocea, îi urmărea mişcările, privea expresia de pe faţa Sa şi nota cuvintele care curgeau neîncetat din gura Lui şi totuşi nu era deloc mişcat de puterea şi de măreţia lor. Înfăşurat în vălurile propriilor sale idei deşarte şi învăţături, nu putea preţui înţelesul cuvintelor lui Báb. Nici măcar nu se sinchisise să se intereseze de numele sau calitatea Oaspetelui în a cărui prezenţă fusese primit. Insensibil la lucrurile pe care le-a văzut şi auzit, el plecă din acea încăpere, neştiind ce şansă unică pierduse pentru vecie prin apatia lui. Câteva zile mai târziu, când a fost informat despre numele acelui Tânăr pe care el îl tratase cu atâta indiferenţă plină de nepăsare, el a fost cuprins de mâhnire şi remuşcare. Dar era prea târziu să-L caute şi să îşi corecteze comportamentul, căci Báb plecase deja din Kásh<u>h</u>án. În durerea lui, el renunţă la societatea tovarăşilor lui şi duse o viaţă de izolare totală până la sfârşitul zilelor sale.

Printre cei privilegiaţi a-L întâlni pe Báb în casa lui Ḥájí Mírzá Jání era şi un bărbat numit Mihdí, care mai târziu, în anul 1268 A.H.[1], avea să devină martir în Ţihrán. În timpul celor trei zile, el împreună cu încă alţi câţiva, au fost primiţi cu mare drag de Ḥájí Mírzá Jání, a cărui ospitalitate generoasă câştigase lauda şi elogiile Învăţătorului său. Chiar şi faţă de membrii escortei lui Báb el arătă aceeaşi bunătate plină de iubire şi, prin toleranţa şi farmecul manierelor sale, câştigă o recunoştinţă durabilă. În dimineaţa celei de-a doua zile după Naw-Rúz, respectându-şi făgăduiala dată, le predă Prizonierul în mâinile lor şi, cu inima plină de durere, îşi luă un ultim rămas bun înduioşător de la El.

[1] 1851-1852 A.D.

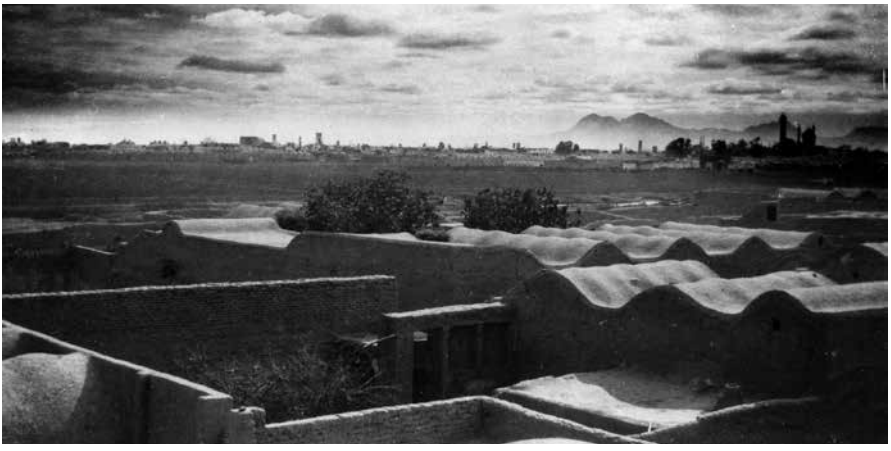

VEDERI DIN QUM ÎNFĂȚIȘÂND ḤARAM-I-MA‘ṢÚMIH

CAPITOLUL XII

CĂLĂTORIA LUI BÁB DE LA KÁSHÁN LA TABRÍZ

ÎNSOȚIT de escorta Sa, Báb se îndreptă spre Qum.[1] Farmecul Său încântător, asociat cu o demnitate fără pată şi o bunăvoinţă fără margini îi transformase deja şi îi dezarmase pe păzitorii Lui. Păreau a fi abdicat de la toate drepturile şi îndatoririle lor, supunându-seră cu totul voinţei şi dorinţei Lui. În dorinţa lor de a-L servi şi de a-I face pe plac, ei remarcară într-o zi:

[1] Locul celui de al doilea mormânt ca sfinţenie din Persia şi locul de veci al multora din regii ei, printre care Fatḥ-‘Alí şi Muḥammad Sháh.

Guvernul ne-a interzis cu străşnicie să Îţi permitem să intri în oraşul Qum şi ne-a poruncit să alegem o cale mai puţin umblată care duce direct la Ţihrán. Ni s-a spus în mod expres să te ţinem departe de Ḥaram-i-Ma'ṣúmih,[1] acel sanctuar inviolabil la adăpostul căruia până şi cei mai notorii criminali sunt feriţi de arest. Dar suntem gata să ignorăm de dragul Tău toate ordinele primite. De ar fi dorinţa Ta, noi, fără ezitare, Te-am conduce pe străzile din Qum şi Ţi-am permite să vizitezi acel mormânt sfânt." „«Inima credinciosului adevărat este tronul lui Dumnezeu»", remarcă Báb. „El, care este arca salvării, iar fortăreaţa de nepătruns a celui Atotputernic călătoreşte acum cu voi prin această sălbăticie. Prefer drumul satelor decât să intru în acest oraş pângărit. Preacurata, ale cărei rămăşiţe sunt îngropate în acest mormânt, fratele ei, precum şi strămoşii ei iluştri jelesc halul în care se află aceşti oameni corupţi. Cu gurile lor ei îi aduc omagiu; cu faptele lor ei seamănă dezonoare asupra numelui ei. Pe dinafară ei servesc şi îi venerează mormântul; pe dinăuntru ei îi pângăresc demnitatea."

Asemenea sentimente înalte insuflară atâta încredere în inimile celor care Îl însoţeau pe Báb, încât dacă Acesta, în orice moment, ar fi decis să se întoarcă brusc şi să îi părăsească, niciunul dintre paznicii Lui nu s-ar fi simţit deloc tulburaţi şi nici nu ar fi încercat să Îl urmărească. Mergând pe o cale care trecea pe lângă periferia de nord a oraşului Qum, ei se opriră în satul Qumrúd, care era proprietatea unei rude a lui Muḥammad Big, iar toţi locuitorii aparţineau sectei 'Alíyu'lláhí. La invitaţia căpeteniei satului, Báb zăbovi o noapte în acel loc, fiind impresionat de căldura şi spontaneitatea primirii cu care acei oameni simpli Îl întâmpinară. De îndată ce îşi reluă călătoria, el invocă binecuvântările celui Atotputernic din partea lor şi le înveseli inimile, asigurându-i de aprecierea şi dragostea Sa.

După un marş de două zile din acel sat, ei sosiră, în după-amiaza zilei a opta după Naw-Rúz, la fortăreaţa Kinár-Gird,[2] care se află la

[1] „La Qum sunt depuse rămăşiţele surorii lui (a lui Imám Riḍá), Faţimiy-i-Ma'ṣúmih, adică Preacurata, care, conform unei relatări, trăise şi murise acolo, fugind din Baghdád de persecuţia Khalíf-ilor; conform altei relatări, se îmbolnăvise şi murise la Qum, în drumul ei spre Ţús pentru a-şi vedea fratele. Acesta, la rândul său, după cum cred pioşii Shí'ah, pentru a-i întoarce complimentul, o vizita în fiecare vineri de la locaşul lui sfânt de la Mashhad." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. 2, p. 8).

[2] Un loc de oprire pe vechiul drum către Iṣfahán, la aproximativ 28 de mile de Ţihrán. („A Traveller's Narrative", p. 14, nota 2).

SATUL QUMRÚD

şase farsang la sud de Ţihrán. Planificaseră să ajungă în capitală în ziua următoare şi deciseră să petreacă noaptea în apropierea acelei fortăreţe, când un mesager neaşteptat sosi din Ţihrán, purtând cu sine un ordin scris de la Ḥájí Mírzá Áqásí către Muḥammad Big. Acel mesaj îi dădea instrucţiuni să se îndrepte pe dată cu Báb spre satul Kulayn,[1] unde Shaykh-i-Kulayní, Muḥammad-ibn-i-Ya'qúb, autorul lui Usúl-i-Káfí, care se născuse în acel loc, fusese înmormântat lângă

[1] Vezi „A Traveller's Narrative", p. 14, nota 3.

RUINELE FORTĂREŢEI KINÁR-GIRD

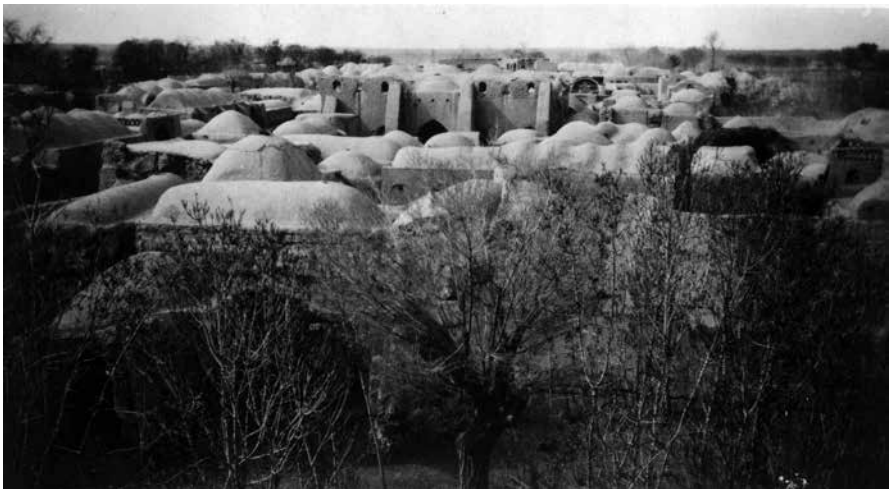

IMAGINI ALE SATULUI KULAYN

tatăl lui şi ale cărui rămăşiţe erau mult venerate de locuitorii acelor împrejurimi.[1] Dat fiind faptul că locuinţele acelui sat nu erau potrivite, lui Muḥammad Big îi fusese ordonat să ridice un cort special pentru Báb şi să ţină escorta în apropierea sa în aşteptarea altor instrucţiuni. În dimineaţa zilei a noua după Naw-Rúz, ziua a unsprezecea a

[1] „Zvonul răspândindu-se, a fost imposibil să se execute ordinul primului ministru Ḥájí Mírzá Áqásí. De la Iṣfahán la Ṭihrán nu se vorbea decât de nedreptatea clerului şi guvernului faţă de Báb; pretutindeni se murmura şi se protesta împotriva nedreptăţii." (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 355).

lunii Rabí'u'th-Thání a anului 1263 A.H.[1], în imediata apropiere a acelui sat, care aparținea lui Ḥájí Mírzá Áqásí, un cort care-i servise propriei lui folosințe, ori de câte ori venea aici, a fost ridicat pentru Báb, pe coama unui deal plăcut situat printre rânduri de livezi și pajiști zâmbitoare. Pacea acelui loc, luxurianța vegetației lui și murmurul neîncetat al izvoarelor sale, i-au plăcut mult lui Báb. La două zile după aceea veniră la El Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí, Siyyid Ḥasan, fratele lui; Mullá 'Abdu'l-Karím și Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí, care fuseseră toți invitați să stea în împrejurimile cortului Său. În a paisprezecea zi a lunii Rabí'u'th-Thání,[2] a douăsprezecea zi după Naw-Rúz, Mullá Mihdíy-i-Khu'í și Mullá Muḥammad-Mihdíy-i-Kandí sosiră de la Țihrán. Cel din urmă, care se aflase în tovărășia apropiată a lui Bahá'u'lláh în Țihrán, fusese însărcinat de El să-i prezinte lui Báb o scrisoare sigilată împreună cu anumite daruri care, de îndată ce Îi fuseseră înmânate, Îi provocară în suflet sentimente de o neobișnuită încântare. Fața Lui strălucea cu bucurie când îl copleșea pe mesager cu dovezile recunoștinței și bunăvoinței Sale.

Acel mesaj, primit într-un moment de nesiguranță și tensiune, îi oferi mângâiere și putere lui Báb, risipind întunericul ce se instalase în inima Lui și-I umplu sufletul cu siguranța victoriei. Tristețea care poposise atâta timp pe fața Sa și pe care pericolele captivității Lui o agravaseră, se diminuase vizibil. Nu mai vărsa acele lacrimi de suferință care se revărsaseră atât de puternic din ochii Lui încă de pe vremea zilelor arestului Lui și a plecării Sale din Shíráz. Strigătul „Îndrăgitule, Mult Îndrăgitul Meu", pe care El în cumplita lui tristețe și singurătate obișnuia să îl rostească, făcu loc expresiilor de mulțumire și laudă, de speranță și victorie. Marea bucurie care strălucea acum pe fața Lui nu Îl părăsi până în ziua în care veștile cu privire la marea nenorocire ce căzuse asupra eroilor de la Shaykh Ṭabarsí îi înnourară din nou lumina feței, estompând bucuria din inima Sa.

L-am auzit pe Mullá 'Abdu'l-Karím relatând următoarea întâmplare: „Eu și tovarășii mei dormeam duși în apropierea cortului lui Báb când tropote de cai ne treziră brusc. Cortul ocupat de Báb era gol, ni se spuse, iar cei care au plecat în căutarea Lui nu au reușit să Îl

[1] 29 martie, 1847 A.D.
[2] 1 aprilie, 1847 A.D.

găsească. L-am auzit pe Muḥammad Big certându-se cu gărzile. «De ce sunteți supărați?», spuse el. «Nu sunt oare măreția şi noblețea sufletului Lui demonstrate deja în ochii voştri ca să vă convingă că El nu va consimți niciodată să îi facă de ruşine pe cei din jur pentru propria Lui siguranță? Fără îndoială că s-a retras, în liniştea acestei nopți cu lună, spre un loc unde poate căuta netulburat comuniunea cu Dumnezeu. Nu încape în discuție că se va întoarce la cortul Lui. Nu ne va lăsa niciodată de izbelişte.» În dorința lui fierbinte de a-şi linişti colegii, Muḥammad Big porni pe jos de-a lungul drumului ce ducea la Țihrán. Eu împreună cu tovarăşii mei l-am urmat. Curând după aceea, restul gărzilor călare au fost văzute venind în spatele nostru. Străbătusem cam un maydán[1] când, la lumina slabă a primilor zori, am desluşit în depărtare silueta singuratică a lui Báb. Venea spre noi din direcția Țihrán-ului. «Ai crezut că am evadat?», au fost cuvintele Sale către Muḥammad Big, când a ajuns aproape de el. «Departe de mine să nutresc astfel de gânduri», a fost răspunsul dat pe loc, în timp ce se arunca la picioarele lui Báb. Muḥammad Big era prea fermecat de măreția senină pe care acea figură radioasă o revela în acea dimineață pentru a îndrăzni să meargă mai departe cu răspunsul. Un aer de încredere pusese stăpânire pe chipul Lui, cuvintele Sale erau dăruite cu atâta putere transcendentă, că un profund sentiment de venerație ne cuprinse sufletele. Nimeni nu îndrăznea să-I pună întrebări cu privire la cauza acestei schimbări remarcabile în vorba şi portul Lui. Şi nici El nu a dorit să ne satisfacă mirarea şi curiozitatea."

Báb zăbovi două săptămâni în acel loc.[2] Liniştea de care se bucurase în acele împrejurimi minunate i-a fost întreruptă cu brutalitate de primirea unei scrisori pe care însuşi Muḥammad Sháh[3] i-o adresase

[1] Vezi Glosar.

[2] Potrivit „A Traveller's Narrative" (p. 14), Báb rămase în satul Kulayn pentru o perioadă de douăzeci de zile.

[3] Gobineau scrie: „Muḥammad Sháh era un prinț cu un temperament aparte, adesea întâlnit în Asia, dar nedescoperit şi neînțeles prea mult de europeni. Deşi a domnit într-o epocă în care practicile politice erau destul de dure, el era blând şi răbdător, iar toleranța lui se manifesta şi față de certurile din haremul său, de natură să provoace mari neplăceri; căci, nici chiar sub domnia lui Fatḥ-'Alí Sháh, neglijența, capriciile şi fanteziile nu fuseseră niciodată lăsate să meargă atât de departe. I se atribuie aceste cuvinte, demne de secolul nostru, secolul al optsprezecelea: «De ce nu sunteți puțin mai discretă, doamnă? Nu vreau să vă împiedic să vă distrați.» În cazul său însă, acest lucru nu era din nepăsare, ci din oboseală şi plictiseală. A avut întotdeauna o sănătate deplorabilă: grav afectat de gută, el avea dureri continue care cu

lui Báb, şi care suna aşa:[1] „Oricât de mult ne dorim a vă întâlni, din perspectiva grabnicei noastre plecări din capitală, ne găsim în imposibilitatea de a vă primi aşa cum se cuvine la Ṭihrán. Am semnalat dorinţa noastră de a fi condus la Máh-Kú şi am emis instrucţiunile necesare către ʻAlí Khán, paznicul castelului, pentru ca el să vă trateze cu respect şi consideraţie. Nutrim speranţa şi intenţionăm să vă chemăm în acest loc la întoarcerea noastră pe tronul de guvernare, moment în care ne vom pronunţa judecata. Nădăjduim că nu v-am

greu îi dădeau pace. Natura lui sensibilă din fire îl făcuse foarte melancolic şi, cum avea o mare nevoie de afecţiune şi cum nu găsea astfel de sentimente în sânul familiei, la soţiile şi copiii săi, îşi concentrase toată afecţiunea asupra vârstnicului Mullá, preceptorul lui. Îşi făcuse din el singurul său prieten, confident, apoi primul şi atotputernicul lui ministru, şi în sfârşit, chiar Dumnezeul lui. Crescut de acest idol cu idei ireverenţioase faţă de Islám, nu făcea caz nici de dogmele Profetului, nici de Profetul însuşi. Îi păsa prea puţin de Imámi, iar dacă manifesta vreo consideraţie pentru ʻAlí, o făcea numai pentru că mintea persană este deprinsă să identifice acest personaj venerabil cu însăşi naţiunea sa. Într-un cuvânt, însă, Muḥammad Sháh nu era musulman, după cum nu era nici creştin, nici zoroastrian, nici evreu. Era sigur doar de faptul că substanţa divină se încarnează în Înţelepţi cu toată puterea ei; şi, cum îl considera pe Ḥájí Mírzá Áqásí drept un Înţelept prin excelenţă, nu se îndoia că ar fi fost însuşi Dumnezeu, şi-i cerea cu pioşenie să facă unele miracole. Adesea i se întâmpla să le spună funcţionarilor săi, cu un aer pătruns şi convins: «Ḥájí mi-a promis o minune pentru diseară, o să vedeţi!» Atâta timp cât persoana lui Ḥájí nu era implicată, Muḥammad Sháh era total indiferent la succesul sau eşecul vreunei doctrine religioase; din contra, îi plăcea să fie martor la conflictul de opinie care făcea dovada orbirii universale." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale," p. 131-132).

[1] Potrivit „A Traveller's Narrative" (p. 14), Báb „a înaintat o scrisoare Instituţiei Regale, solicitând o audienţă în care să-şi prezinte adevărata Lui condiţie, sperând ca prin aceasta să obţină importante beneficii." Cu privire la această scrisoare, Gobineau scrie următoarele: „ʻAlí-Muḥammad a scris el însuşi la Curte şi scrisoarea lui a sosit odată cu acuzaţiile adversarilor. Fără să îşi asume o atitudine agresivă faţă de rege, încredinţându-se, din contra, autorităţii şi dreptăţii sale, el demonstra că de multă vreme imoralitatea clerului era în Persia un fapt recunoscut de toată lumea; că nu numai morala era coruptă şi bunăstarea naţiunii afectată, ci religia însăşi, viciată de păcatele atâtor vinovaţi era în pericol şi ameninţa să dispară, lăsând poporul în beznă primejdioasă; că, în ceea ce îl priveşte, fiind chemat de Dumnezeu, în virtutea unei misiuni speciale să îndepărteze astfel de nenorociri, el începuse deja să îi lumineze pe cei din Fárs, că sfânta doctrină făcuse progrese evidente şi rapide, că toţi adversarii săi fuseseră reduşi la tăcere şi că trăiau de acum încolo în neputinţă şi dispreţ public; dar că acesta nu era decât începutul. Báb, încrezător în mărinimia regelui, solicita permisiunea de a veni în capitală cu principalii săi discipoli şi de a organiza aici conferinţe cu toţi Mullá din Imperiu în prezenţa suveranului, a nobililor şi a poporului; şi cu siguranţă îi va face de ruşine; le va demonstra necredinţa; îi va reduce la tăcere, aşa cum o făcuse cu Mullá mari şi mici care pretinseseră că se vor ridica împotriva lui; că dacă, contrar aşteptărilor sale, va fi învins în această luptă, el se va supune dinainte judecăţii regale, gata să îşi sacrifice capul, precum şi pe cele ale partizanilor săi." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 124).

MUḤAMMAD SHÁH

cauzat nicio dezamăgire şi că nu veţi ezita, dacă veţi avea vreo doleanţă, să ne anunţaţi despre aceasta. Cu bucurie sperăm că veţi continua să vă rugaţi pentru sănătatea noastră şi pentru prosperitatea ţinutului nostru." (Datată Rabí'u'th-Thání, 1263 A.H.)[1]

Ḥájí Mírzá Áqásí[2] era fără îndoială responsabil de a-l fi convins

[1] 19 martie – 17 aprilie, 1847 A.D.

[2] Conform lui Hidáyat, în „Majma'u'l-Fuṣaḥá' " numele lui Ḥájí Mírzá Áqásí era 'Abbás-'Alí. El era fiul lui Mírzá Muslim, unul dintre cei mai cunoscuţi teologi din Íraván. Fiul lui, 'Abbás-'Alí, pe când se afla la Karbilá, i-a fost elev lui Fakhru'd-Dín 'Abdu'ṣ-Ṣamad-i-Hamadání. De la Karbilá el a mers la Hamadán, a vizitat Ádhirbáyján-ul şi de acolo a pornit în pelerinaj la Mecca. Întorcându-se de acolo la Ádhirbáyján, în condiţii de sărăcie extremă, el a reuşit treptat să îşi consolideze poziţia şi a devenit preceptorul copiilor lui Mírzá Músá Khán, fratele răposatului Mírzá Abu'l-Qásim, Qá'im-Maqám-ul. Muḥammad

pe Muḥammad Sháh să-I adreseze o astfel de scrisoare lui Báb. El era motivat doar de un sentiment de teamă[1] pentru ca nu cumva preconizata întrevedere să îi răpească poziția de superioritate incontestabilă în afacerile statului şi să ducă în final la scoaterea lui de la putere. El

Mírzá, căruia el îi anunțase ascensiunea la tronul Persiei, îi era foarte devotat. În cele din urmă, el a fost numit prim-ministrul său şi s-a retras după moartea monarhului la Karbilá, unde s-a stins de Ramaḍán, 1265 A.H. (Notele lui Mírzá Abu'l-Faḍl) Potrivit povestirii lui Ḥájí Mu'ínu's-Salṭanih (p. 120), Ḥájí Mírzá Áqásí se născuse în Máh-Kú, unde locuiau părinții lui după plecarea lor din Íraván, Caucaz. „Ḥájí Mírzá Áqásí, originar din Íraván, se bucura de o putere nelimitată asupra învățătorului său şovăielnic, vechiul lui preceptor, şi profesa doctrina Șúfí. Un bătrân zeflemitor, cu un nas lung, a cărui înfățișare se potrivea caracterului lui înfumurat şi excentric." (C. R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia", p. 473). „Cât despre Ḥájí, el era un soi de Dumnezeu aparte. Nu era absolut sigur că el însuşi credea în lucrurile de care îl convinsese pe Muḥammad Sháh. În orice caz, el susținea aceleaşi principii generale ca şi regele, pe care el i le insuflase cu bună-credință. Dar acestea nu-l împiedicau să facă pe bufonul. Stilul mucalit îi domina comportamentul şi viața. Nu lua nimic în serios, începând chiar cu el însuşi: «Nu sunt prim-ministru, repeta el mereu, în special acelora pe care nu îi trata cum se cuvine; sunt un mullá bătrân, de origine modestă şi fără merit, iar dacă mă găsesc în această poziție înaltă este pentru că aceasta-i dorința regelui.» Nu vorbea niciodată despre fiii lui fără să nu-i numească «pui de cățea şi de potaie». Aceştia erau termenii în care se interesa de ei sau le transmitea ordine prin funcționarii lui, când ei nu erau prezenți. Plăcerea lui deosebită era de a trece în revistă unitățile de cavalerie, adunându-i în echipamentele lor cele mai somptuoase pe toți Khán-ii nomazi din Persia. Când aceste triburi războinice erau adunate în vale, îl vedeai pe Ḥájí venind, îmbrăcat ca un sărăntoc, cu o tichie jerpelită, pusă într-o parte, cu o sabie atârnată de-a curmezişul peste veşminte şi călare pe un măgar pitic. Îi aduna apoi pe călăreți în jurul lui, îi trata ca pe nişte imbecili, îşi bătea joc de echipamentul lor, le demonstra că nu erau buni de nimic şi îi trimitea acasă plini de daruri; căci umorul lui sarcastic era presărat cu generozitate." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 132-133).

[1] „O anecdotă arată motivele reale ce-l determinau pe prim-ministru să-i dea sugestii Sháh-ului cu privire la Báb. Prințul Farhád Mírzá, încă tânăr, era elevul lui Ḥájí Mírzá Áqásí. El a povestit mai târziu: «După ce Majestatea sa l-a consultat pe prim-ministru şi i-a scris lui Báb să se ducă la Máh-Kú, noi am plecat cu Ḥájí Mírzá Áqásí să petrecem câteva zile în parcul ce se plantase din ordinul său la Yaft-Ábád, în apropiere de Țihrán. Eram foarte dornic să îmi întreb învățătorul cu privire la evenimentele ce se precipitau, însă nu îndrăzneam să o fac în văzul lumii. Într-o zi, pe când mă plimbam cu el prin grădină şi părea bine dispus, am prins curaj şi l-am întrebat: ‹Ḥájí, de ce l-ați trimis pe Báb la Máh-Kú?› El îmi răspunse: ‹Eşti încă tânăr şi nu poți înțelege unele lucruri, însă află că dacă ar fi venit la Țihrán, atunci eu şi cu tine nu ne-am mai fi plimbat acum fără de griji sub acest umbrar răcoros.› »" (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 243-244). Conform narațiunii lui Ḥájí Mu'ínu's-Salṭanih (p. 129), principalul motiv care îl mobiliza pe Ḥájí Mírzá Áqásí să îl zorească pe Muḥammad Sháh să ordone exilarea lui Báb în Ádhirbáyján era teama ca nu cumva promisiunea pe care Báb i-o făcuse suveranului de a-l vindeca de boală, dacă I-ar fi permis să fie primit la Țihrán, să se îndeplinească. Era sigur că dacă Báb era capabil să facă o astfel de vindecare, Sháh-ul ar fi căzut sub influența Prizonierului său şi ar fi încetat să confere asupra prim-ministrului său onorurile şi beneficiile de care acesta se bucura în mod exclusiv.

nu era mânat de sentimente de răutate sau de ranchiună față de Báb, reuşind[1] în final să îşi convingă suveranul să transfere un adversar atât de temut într-un ținut al lui mai îndepărtat şi izolat, putând să îşi elibereze mintea de un gând ce îl obseda mereu.[2] Cât de extraordinară era greşeala sa, cât de amarnică gafa. În acel moment, nu ştia că prin intrigile sale neîncetate el ținea departe de regele şi de țara lui beneficiile incomparabile ale unei Revelații Divine care doar ea avea puterea de a elibera acel pământ din starea de degradare în care căzuse. Prin fapta sa, acel ministru încuiat la minte, nu numai că l-a îndepărtat de Muḥammad Sháh, unealta supremă prin care el ar fi putut reabilita un imperiu în rapid declin, dar s-a privat pe el însuşi de acea Instituție spirituală care l-ar fi putut ajuta să îşi câştige superioritatea netăgăduită asupra oamenilor şi națiunilor pământului. Prin nesăbuința lui, prin extravaganța şi sfaturile lui perfide, el a subminat fundația Statului, i-a scăzut prestigiul, a slăbit loialitatea supuşilor lui şi i-a cufundat într-un abis al mizeriei.[3] Neputând învăța lecțiile date de exemplele predecesorilor lui, el a ignorat sfidător cererile şi interesele poporului, a urmărit cu un zel neobosit țelurile de preamărire personală, iar prin imoralitatea şi extravaganța lui şi-a implicat țara în războaie secătuitoare cu vecinii ei. Sa'd-i-Ma'ádh, care nu era nici de viță regală şi nici învestit cu vreo putere, prin corectitudinea comportamentului lui

[1] Conform lui Mírzá Abu'l-Faḍl, Ḥájí Mírzá Áqásí, prin menționarea revoltei lui Muḥammad Ḥasan Khán, Sálár-ul, în Khurásán şi a revoltei lui Áqá Khán-i-Ismá'ílí în Kirmán, căută să-şi convingă suveranul să abandoneze intenția de a-l chema pe Báb în capitală şi să-l trimită, în schimb, în îndepărtata provincie Ádhirbáyján.

[2] „Cu toate acestea, de această dată, calculele marelui Vazír nu s-au concretizat. De teamă ca nu cumva prezența lui Báb la Țihrán să prilejuiască noi dezordini (căci existau destule, datorită capriciilor şi proastei sale administrații), el schimbă ordinele, iar escorta care îl conducea pe Báb de la Işfahán la Țihrán, primi la o depărtare de treizeci de km de capitală ordinul de a nu intra în ea şi de a-l conduce pe prizonier la Máh-Kú, oraş în care, în mintea prim-ministrului, nu i-ar fi oferit nimic impostorului, deoarece locuitorii săi, drept recunoştință pentru binefacerile şi protecția pe care o primiseră de la el, ar fi luat măsuri pentru a înăbuşi tulburările ce puteau să se ivească." (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 356).

[3] „În orice caz, situația Persiei nu era deloc mulțumitoare; căci Ḥájí Mírzá Áqásí, care era practic conducătorul ei de treisprezece ani, «era complet nepriceput în arta conducerii statului sau a ştiințelor militare, însă era prea încrezut ca să primească indicații şi prea plin de invidie pentru a admite un ajutor; brutal în exprimare; insolent în comportament; indolent în obiceiuri; el a adus vistieria statului în pragul falimentului şi țara în pragul revoluției. Plata armatei avea restanțe de la trei la cinci ani. Cavaleria triburilor era aproape anihilată.» Cum ar spune Rawlinson, aceasta era starea Persiei la mijlocul secolului al nouăsprezecelea." (P. M. Sykes, „A History of Persia", vol. 2, p. 439-440).

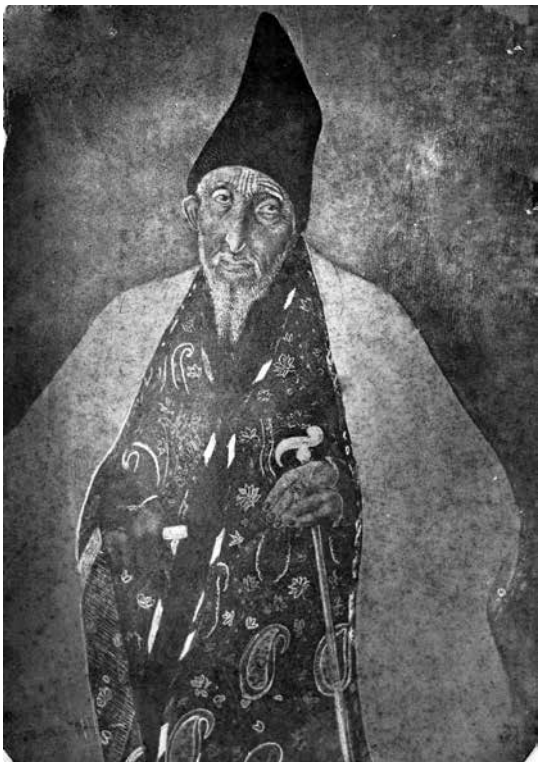

ḤÁJÍ MÍRZÁ ÁQÁSÍ

şi prin devotamentul lui mare faţă de Cauza lui Muḥammad, obţinuse un statut atât de înalt, încât şi în ziua de azi căpeteniile şi guvernanţii Islám-ului au continuat să îi venereze memoria şi să îi preamărească virtuţile; în timp ce Buzurg-Mihr, cel mai abil, cel mai înţelept şi mai experimentat administrator dintre vazír-ii lui Núshíraván-i-'Ádil, în ciuda poziţiei de conducere, a căzut în cele din urmă în dizgraţie, a fost aruncat în temniţă şi a devenit obiectul dispreţului şi al batjocurii populare. El a jelit atât de mult situaţia nenorocită în care ajunsese şi a plâns atât de amarnic, încât în cele din urmă şi-a pierdut vederea. Nici exemplul primului şi nici soarta celui din urmă nu păreau să-i fi atras atenţia acelui ministru prea plin de sine asupra pericolelor care-i vizau propria poziţie. El a stăruit în ideile sale, până când şi-a pierdut şi rangul, şi bogăţiile,[1] cufundându-se în degradare şi ruşine. Nume-

[1] Ḥájí Mírzá Áqásí, bătrânul prim-ministru pe jumătate nebun, deţinea controlul întregii administraţii şi obţinuse controlul absolut asupra Sháh-ului. Guvernarea ţării se înrăutăţea din

roasele proprietăți pe care le luase cu forța de la supușii umili și ascultători ai Sháh-ului, accesoriile scumpe cu care și le înfrumusețase, costurile muncii și al lucrurilor de preț pe care le comandase pentru a le îmbunătăți – toate au fost pierdute pentru totdeauna la doi ani după ce a emis decretul care îl condamna pe Báb la temniță cruntă în munții inospitalieri ai Ádhirbáyján-ului. Toate posesiunile lui au fost confiscate de către Stat. El însuși a fost degradat de suveranul lui, expulzat umilitor din Țihrán și a căzut pradă bolii și sărăciei. Fără speranță și în mizerie, el a suferit în Karbilá până în ceasul morții sale.[1]

Lui Báb deci I s-a poruncit să se îndrepte spre Tabríz.[2] Aceeași escortă, sub comanda lui Muḥammad Big, L-a însoțit în călătoria Sa către provincia nord-vestică a Ádhirbáyján-ului. A primit permisiunea să își aleagă un tovarăș și un servitor dintre discipolii care urmau să fie cu El în timpul șederii în acea provincie. El îi alese pe Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí și pe Siyyid Ḥasan, fratele acestuia. Refuză să cheltuiască pentru Sine fondurile puse la dispoziție de guvern pentru cheltuielile de deplasare în acea călătorie. Toate rentele care fuseseră alocate de stat au fost date de El săracilor și nevoiașilor, folosind pentru nevoile Sale propriii bani, pe care El, în calitate de comerciant, îi câștigase în Búshihr și Shíráz. Cum ordinele erau ca să se evite intrarea în orașe în drum spre Tabríz, câțiva credincioși din Qazvín, aflând de

ce în ce mai mult, în timp ce poporul murea de foame și blestema dinastia Qájár… Situația provinciilor era deplorabilă; și oricine dorea să-și revendice talentul sau patriotismul era trimis în exil de bătrânul Ḥájí, care strângea cu lăcomie bogății pentru sine în Țihrán, pe spinarea acestei țări amărâte. Guvernarea provinciilor era vândută celor care dădeau mai mult, care oprimau masele într-o manieră înspăimântătoare." (C. R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia", p. 486-487).

[1] Gobineau scrie următoarele cu privire la căderea sa: „Ḥájí Mírzá Áqásí, deposedat de puterea de care își bătuse întodeauna joc, s-a retras la Karbilá și și-a petrecut cele din urmă zile ale vieții făcând șotii preoților și batjocorindu-i chiar pe sfinții martiri." („Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 160). „Acest om șiret pusese atât de bine stăpânire pe voința Sháh-ului defunct, încât se putea spune cu dreptate că ministrul era adevăratul suveran; de aceea nu a putut supraviețui pierderii norocului său. La moartea lui Muḥammad Sháh a dispărut și a mers la Karbilá, unde, sub protecția preasfântului Imám, chiar și un criminal de stat își găsește un azil inviolabil. El a fost copleșit în scurt timp de povara unei amărăciuni mistuitoare care, mai mult decât remușcările, i-a scurtat viața." (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 367-368).

[2] Conform „A Traveller's Narrative," (p. 16), Báb „a scris o scrisoare în decursul călătoriei sale către prim-ministru, spunând: «M-ai chemat din Ișfahán să mă întâlnesc cu doctorii și pentru rezolvarea unei situații importante. Cum se face că această intenție bună a fost înlocuită cu Máh-Kú și Tabríz?»"

apropierea îndrăgitului lor Lider, au pornit spre satul Síyáh-Dihán[1] şi acolo au putut să-L întâlnească.

Unul dintre credincioşi era Mullá Iskandar, care fusese delegat de Ḥujjat să-L viziteze pe Báb în Shíráz şi să investigheze Cauza Lui. Báb îl însărcină să transmită următorul mesaj lui Sulaymán Khán-i-Afshár, care era un mare admirator al răposatului Siyyid Káẓim: „Cel ale cărui virtuți răposatul siyyid le preamărea neîncetat şi a cărui Revelație o tot menționa aluziv, este acum dezvăluit. Eu sunt Acel promis. Ridică-te şi eliberează-Mă din mâinile opresorilor.” Când Báb îi trimise acest mesaj lui Mullá Iskandar, Sulaymán Khán era în Zanján şi se pregătea să plece spre Ṭihrán. Acesta primi mesajul în trei zile, dar nu răspunse acelei chemări.

Două zile mai târziu, un prieten al lui Mullá Iskandar îi transmise lui Ḥujjat – care, la uneltirile acelor ‘ulamá din Zanján, fusese întemnițat în capitală – chemarea lui Báb. Ḥujjat dădu instrucțiuni imediat credincioşilor din oraşul lui natal să facă toate pregătirile posibile şi să strângă forțele necesare pentru a reuşi eliberarea Învățătorului lor. Îi îndemnă să procedeze cu mare grijă şi să încerce, într-un moment potrivit, să-L ia şi să-L ducă oriunde ar fi dorit să meargă. La puțin timp după aceea, lor li s-au alăturat o parte dintre credincioşii din Qazvín şi Ṭihrán care, conform indicațiilor lui Ḥujjat, au purces la îndeplinirea acestui plan. Ei au năvălit peste gărzi la miezul nopții şi, găsindu-le dormind buştean, se apropiară de Báb, rugându-L să fugă. „Munții Ádhirbáyján-ului vor şi ei ceva”, a fost răspunsul Lui încrezător, în timp ce-I sfătuia cu dragoste să abandoneze această încercare şi să se întoarcă la casele lor.[2]

[1] După Samandar (manuscris, p. 4-5), Báb zăbovi în satul Síyáh-Dihán, în apropierea oraşului Qazvín, în drumul Lui spre Ádhirbáyján. În decursul acelei călătorii, se spune că El ar fi revelat mai multe Tablete destinate conducătorilor ‘ulamá din Qazvín, printre care se numărau şi: Ḥájí Mullá ‘Abdu’l-Vahháb, Ḥájí Mullá Ṣáliḥ, Ḥájí Mullá Taqí şi Ḥájí Siyyid Taqí. Aceste Tablete le-au fost înmânate destinatarilor prin Ḥájí Mullá Aḥmad-i-Ibdál. Mai mulți credincioşi, printre care şi cei doi fii ai lui Ḥájí Mullá ‘Abdu’l-Vahháb au reuşit să-L întâlnească pe Báb în timpul serii pe care El o petrecuse în acel sat. Din acest sat se spune că Báb ar fi adresat epistola Sa către Ḥájí Mírzá Áqásí.

[2] În lucrarea „Tárikh-i-Jadíd” se spune că Muḥammad Big i-ar fi relatat următorul episod lui Ḥájí Mírzá Jání: „Aşa că am încălecat şi am mers până am dat de un caravanserai din cărămidă la o depărtare de doi parsang de oraş. De acolo am purces spre Mílán, unde mulți dintre locuitori au venit să Îl vadă pe Sfinția Sa şi erau plini de uimire față de măreția şi demnitatea arătate de acel Domn al omenirii. Dimineața, când ne pregăteam să plecăm din

PANORAMA ORAŞULUI TABRÍZ

Apropiindu-se de poarta Tabríz-ului, Muḥammad Big, simțind că se apropia ceasul la care trebuia să se despartă de Prizonierul lui, L-a rugat fierbinte şi cu ochii înlăcrimați să-i treacă cu vederea neajunsurile şi greşelile. „Călătoria spre Iṣfahán a fost lungă şi istovitoare", i-a spus el. „Nu am reuşit să mă achit de îndatorirea mea şi să Te servesc aşa cum ar fi trebuit să o fac. Îți implor iertarea şi te rog să mă miluieşti cu binecuvântările Tale." „Fii liniştit", răspunse Báb, „Eu te număr printre cei din turma Mea. Cei care îmbrățişează Cauza Mea te vor binecuvânta şi preamări pe vecie, îți vor lăuda comportamentul şi îți vor înălța numele."[1] Restul gărzilor urmară exemplul conducătorului lor, implorară binecuvântările Prizonierului lor, Îi sărutară picioarele şi cu ochii în lacrimi îşi luară rămas bun de la El. Fiecăruia dintre ei Báb le-a exprimat mulțumirile Lui pentru

Mílán, o bătrână aduse un copil cu râie în cap, al cărui cap era acoperit de atâtea cruste, încât era alb până la gât şi Îl imploră pe Sfinția Sa să îl vindece. Gărzile au vrut să-i oprească, dar Sfinția Sa i-a împiedicat să facă asta, chemând copilul la El. Apoi, El a aruncat o batistă peste capul acestuia şi a repetat anumite cuvinte; şi, de îndată ce a făcut acest lucru, copilul a fost vindecat. Iar în acel loc, în jur de două sute de persoane au crezut şi s-au convertit sincer şi adevărat." (p. 220-221).

[1] Mírzá Abu'l-Faḍl afirmă în scrierile sale că el însuşi, când se afla la Țihrán, l-a întâlnit pe fiul lui Muḥammad Big, al cărui nume era 'Alí-Akbar Big şi l-a auzit povestind acea experiență remarcabilă pe care tatăl lui o avusese în decursul călătoriei lui la Tabríz în compania lui Báb. 'Alí-Akbar Big era un credincios fervent al Cauzei lui Bahá'u'lláh şi aşa era cunoscut de bahá'ii Persiei.

atenţia plină de devotament, asigurându-i de rugăciunile pe care le va face pentru ei. Cu inima strânsă, ei L-au predat în mâinile guvernatorului din Tabríz, moştenitorul tronului lui Muḥammad Sháh. Acelora cu care mai apoi au intrat în contact, aceşti slujitori devotaţi ai lui Báb şi martori ai puterii şi înţelepciunii Lui supraomeneşti, le-au povestit cu înfiorare şi admiraţie povestea acelor minuni pe care le văzuseră şi auziseră, astfel ajutând, în felul lor, la propagarea cunoştinţelor noii Revelaţii.

Vestea iminentei sosiri a lui Báb la Tabríz i-a însufleţit pe credincioşii din acel oraş. Toţi au pornit să-L întâlnească, dornici de a-i ura bun venit Liderului lor atât de îndrăgit. Funcţionarii guvernamentali în custodia cărora Báb trebuia predat au refuzat să le permită să se apropie şi să primească de la El binecuvântarea. Un tânăr, neputând să mai rabde, se năpusti desculţ prin poarta oraşului şi, în nerăbdarea lui de a privi chipul Îndrăgitului, alergă o distanţă de jumătate de farsang[1] către El. În timp ce se apropia de călăreţii care mărşăluiau în faţa lui Báb, el îi întâmpină bucuros şi, prinzând poala veşmântului unuia dintre ei, sărută cu devotament scările. „Voi sunteţi însoţitorii Mult-îndrăgitului ”, exclamă el cu lacrimi în ochi. „Vă preţuiesc precum lumina ochilor mei”. Comportamentul extraordinar, intensitatea emoţiilor lui, îi uimiră. Îi aprobară pe dată cererea de a ajunge în prezenţa Învăţătorului său. De îndată ce privirea îi căzu asupra Lui, un strigăt de mare bucurie ieşi din gura sa. El căzu cu faţa la pământ şi izbucni în hohote de plâns. Báb descălecă, Îşi puse braţele în jurul lui, îi şterse lacrimile şi îi linişti tumultul inimii. Dintre toţi credincioşii din Tabríz, doar acest tânăr reuşise să îşi ofere omagiile lui Báb şi să fie binecuvântat de atingerea mâinii Sale. Toţi ceilalţi au trebuit din păcate să se mulţumească să-L privească de la distanţă pe Îndrăgitul lor şi acea privire trebuia să le liniştească dorul.

Când Báb a ajuns la Tabríz, El a fost condus la una dintre cele mai importante clădiri ale oraşului, ce fusese destinată închiderii Lui.[2] Un detaşament din regimentul Náṣirí stătea de pază la intrarea

[1] Vezi Glosar.

[2] Conform „A Traveller’s Narrative” (p. 16), Báb a rămas patruzeci de zile în Tabríz. După manuscrisul lui Ḥájí Mu‘ínu’s-Salṭanih (p. 138), Báb şi-a petrecut prima noapte după sosirea la Tabríz în casa lui Muḥammad Big. De acolo a fost transferat într-o cameră din Citadelă care se învecina cu Masjid-i-‘Alí Sháh.

casei Lui. Cu excepţia lui Siyyid Ḥusayn şi a fratelui lui, nici publicul şi nici adepţii Lui nu au avut permisiunea de a-L întâlni. Acelaşi regiment, care fusese recrutat din rândul locuitorilor din Khamsih şi căruia i-au fost conferite onoruri deosebite a fost mai apoi ales pentru a trage rafala de gloanţe care I-a adus moartea. Împrejurările sosirii Sale i-au tulburat profund pe locuitorii Tabríz-ului. O mare gălăgioasă de oameni se adunase pentru a urmări intrarea Lui în oraş.[1] Unii erau curioşi, alţii doreau cu ardoare sinceră să stabilească veridicitatea isto-

[1] „Progresele acestui om energic (Mullá Yúsuf-i-Ardibílí) au fost atât de importante şi atât de rapide, încât la porţile din Tauris (Tabríz) locuitorii acestui sat foarte populat l-au recunoscut drept lider şi au luat numele de bábí. Se înţelege de la sine că în oraş numărul bábí-ilor era foarte mare, chiar dacă guvernul a luat măsuri pentru a-l condamna pe Báb, a-l pedepsi şi a se justifica prin aceasta în faţa poporului." (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 357-358).

CITADELA DIN TABRÍZ ÎN CARE A FOST ÎNCHIS BÁB, ÎNFĂŢIŞÂND INTERIORUL ŞI EXTERIORUL (MARCAT CU X) CAMEREI OCUPATE DE EL

risirilor de necrezut care circulau despre El, iar încă unii erau motivaţi de credinţa şi devotamentul lor de a ajunge lângă El şi de a-L asigura de loialitatea lor. În vreme ce El mergea pe străzi, aclamaţiile mulţimii răsunau din toate părţile. Marea majoritate a celor care I-au privit chipul L-au întâmpinat cu strigătul „Alláh-u-Akbar”[1], unii Îl preamăriră şi Îl încurajară, câţiva au invocat ca binecuvântările celui Preaputernic să coboare asupra Lui, alţii au fost văzuţi sărutând cu veneraţie urmele paşilor Lui în ţărână. Atât de mare a fost agitaţia pricinuită de sosirea Sa, încât i s-a ordonat unui crainic să avertizeze mulţimea de pericolul care îi păştea pe cei care se aventurau să ajungă la El. „Oricine va încerca să se apropie de Siyyid-i-Báb”, suna anunţul „sau să încerce să se întâlnească cu El, va fi deposedat de toate bunurile şi el însuşi va fi condamnat la întemniţare pe vecie.”

În ziua ce urmă sosirii lui Báb, Ḥájí Muḥammad-Taqíy-i-Míláni, un cunoscut negustor al oraşului se aventură împreună cu Ḥájí ʻAlí-ʻAskar să-I vorbească lui Báb. Ei au fost avertizaţi de către prietenii lor şi de alţi oameni de bine că o astfel de încercare nu numai că ar putea să ducă la pierderea posesiunilor lor, dar că ei şi-ar putea chiar pune viaţa în pericol. Cu toate acestea, ei refuzară să dea curs unor astfel de sfaturi. Apropiindu-se de uşa casei în care era închis Báb, ei au fost imediat arestaţi. Siyyid Ḥasan, care tocmai atunci ieşea de la Báb, interveni pe dată. „Mi s-a poruncit de către Siyyid-i-Báb”, protestă el vehement, „să vă transmit acest mesaj: «Lăsaţi-i pe aceşti vizitatori să intre, căci Eu Însumi i-am invitat să Mă vadă.» L-am auzit pe Ḥájí ʻAlí-ʻAskar mărturisind următoarele: „Acest mesaj i-a redus imediat la tăcere pe adversari. Am fost pe dată introduşi la El. El ne-a întâmpinat cu aceste cuvinte: « Eu i-am menit pe aceşti nenorociţi mizerabili care păzesc poarta casei Mele în scopul de a Mă apăra de intruziunea mulţimii care se îmbulzeşte în jurul casei. Nu au puterea să-i împiedice pe cei pe care Eu doresc să-i întâlnesc de a intra la Mine.» Am rămas cu El cam două ore. La plecarea noastră, El mi-a încredinţat două pietre de inel din cornalină, spunându-mi să le gravez cu cele două versete pe care mi le dăduse înainte; să le montez şi să I le aduc de îndată ce erau gata. Ne asigură că oricând doream să Îl vedem, nimeni nu ne va mai interzice a intrăm la El. De mai multe

[1] „Dumnezeu este Cel Mai Măreţ.”

ori m-am aventurat să merg la El pentru a determina anumite detalii cu privire la comisionul ce îmi dăduse să fac pentru El. Nicio dată nu am întâmpinat nici cea mai mică opoziție din partea celor care păzeau intrarea casei Lui. Niciun cuvânt urât nu mi-a fost adresat şi nici nu păreau că aşteaptă vreo remunerație cât de mică pentru indulgența lor.

„Îmi aduc aminte cum, în decursul apropierii mele de Mullá Ḥusayn, eram impresionat de nenumăratele dovezi ale intuiției şi puterii sale extraordinare. Am avut privilegiul de a-l însoți în călătoria lui de la Shíráz la Mashhad şi am vizitat împreună cu el oraşele Yazd, Ṭabas, Bushrúyih şi Turbat. Deplângeam în acele zile tristețea eşecului meu de a-L întâlni pe Báb în Shíráz. Mullá Ḥusayn mă linişti cu încredere:«Nu te întrista, cel Atotputernic te va recompensa fără îndoială în Tabríz pentru pierderea suferită în Shíráz. Nu o dată, ci de mai multe ori El îți va permite să te bucuri de prezența Lui, în schimbul unei singure vizite pierdute de tine.» Am fost surprins de încrederea cu care a rostit acele cuvinte. Nu mi-am amintit aceste cuvinte ale lui Mullá Ḥusayn şi nu m-am minunat de clarviziunea lui remarcabilă până în momentul în care L-am vizitat pe Báb în Tabríz şi, în ciuda împrejurărilor nefavorabile, am fost primit de mai multe ori în prezența Sa. Cât de mare a fost surpriza mea când, la a şaptea vizită pe care i-o făceam lui Báb, L-am auzit rostind aceste cuvinte: «Lăudat fie Dumnezeu, care ți-a permis să închei numărul tău de vizite şi care Şi-a extins asupra ta protecția Lui iubitoare.»”

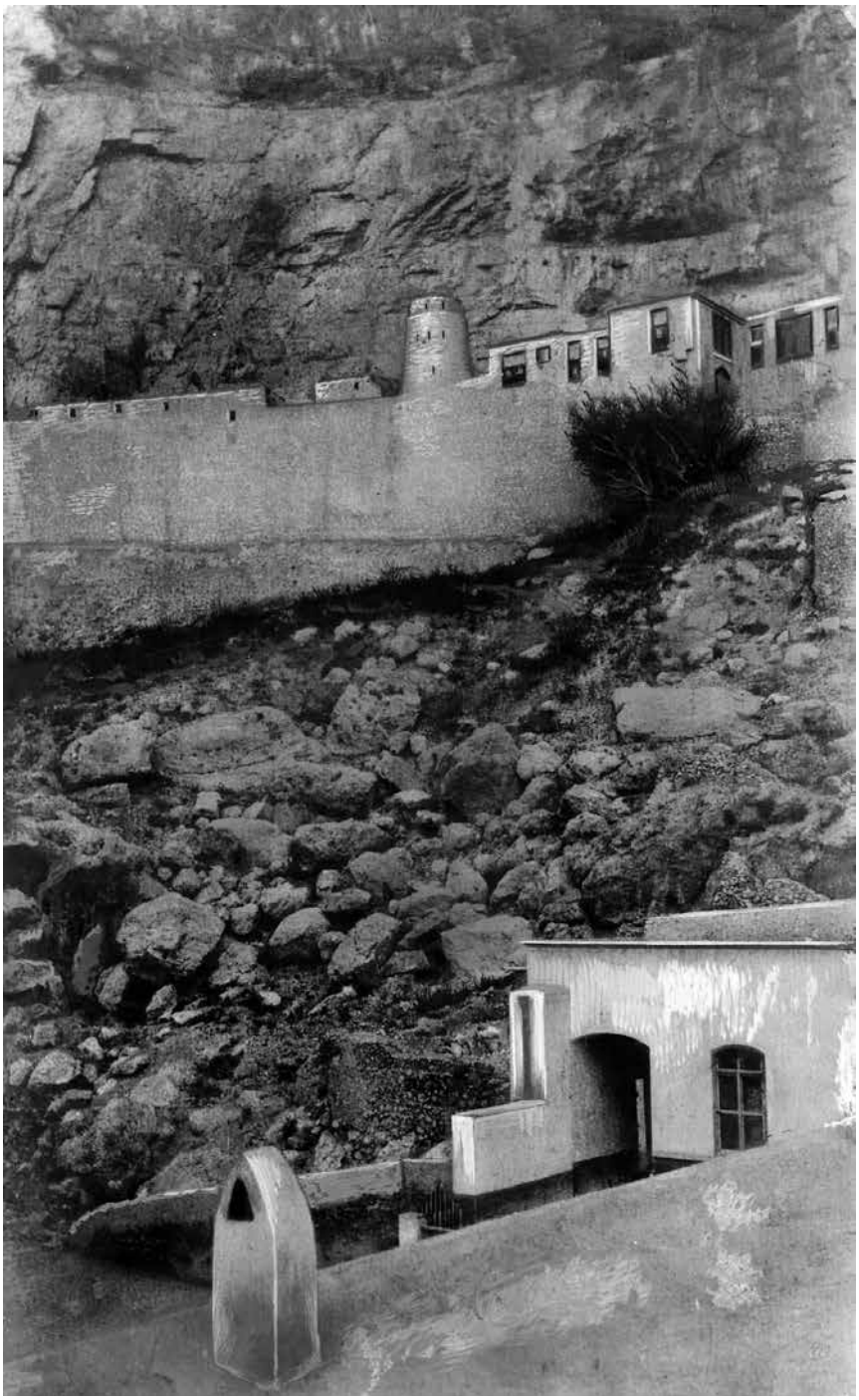

CASTELUL MÁH-KÚ

CAPITOLUL XIII

ÎNTEMNIȚAREA LUI BÁB ÎN CASTELUL DE LA MÁH-KÚ

SIYYID ḤUSAYN-I-YAZDÍ a fost auzit relatând următoarele: „În timpul primelor zece zile ale întemnițării lui Báb în Tabríz, nimeni nu ştia ce va urma pentru El. Prin oraş circulau cele mai stranii ipoteze. Într-o zi am îndrăznit să-L întreb dacă El va continua să rămână unde era sau va fi transferat în alt loc. «Ai uitat», a răspuns El prompt, «întrebarea pe care mi-ai adresat-o în Iṣfahán. Timp de nu mai puțin de nouă luni vom rămâne închişi în Jabal-i-Básiṭ[1], de acolo vom fi transferați la Jabal-i-Shadíd[2]. Ambele sunt situate în munții Khuy şi se află de fiecare parte a oraşului care poartă acel nume.» La cinci zile după ce Báb rostise această previziune, au fost emise ordine pentru a ne transfera, pe El şi pe mine, la castelul de la Máh-Kú şi de a ne încredința în paza lui ‘Alí Kḥán-i-Máh-Kú’í.”

Castelul, o construcție solidă din piatră cu patru turnuri, ocupă vârful unui munte, la poalele căruia se află oraşul Máh-Kú. Singurul drum de acces la el trece prin acel oraş, terminându-se cu o poartă care se învecinează cu reşedința guvernului şi care este ținută închisă în mod constant. Această poartă nu este aceeaşi cu poarta castelului însuşi. Situat la granița cu Imperiul Otoman şi cu cel Rus, datorită poziției sale de comandă şi a avantajelor strategice, acest castel a fost folosit ca un centru cu scop de recunoaştere. În vreme de război, ofițerul responsabil studia mişcarea inamicului, supraveghea regiunile înconjurătoare şi raporta guvernului situațiile de urgență pe care le observa. Castelul este împrejmuit la vest de râul Araxes, care

[1] Ad litteram „Muntele Deschis”, aluzie la Máh-Kú. Valoarea numerică a lui „Jabal-i-Básiṭ” este echivalentă cu aceea a lui „Máh-Kú”.

[2] Ad litteram „Muntele Trist”, cu referire la Chihríq. Valoarea numerică a lui „Jabal-i-Shadíd” este echivalentă cu aceea a lui „Chihríq”.

marchează frontiera dintre teritoriul Sháh-ului şi Imperiul Rus. La sud se extinde până la teritoriul Sulţán-ului Turciei; oraşul de frontieră Báyazíd fiind la o distanţă de doar patru farsang[1] de muntele de la Máh-Kú. Ofiţerul de frontieră, care se ocupa şi de castel, era un bărbat pe nume ʻAlí Khán. Toţi locuitorii oraşului sunt kurzi şi aparţin sectei sunní a Islám-ului.[2] Shíʻah, care constituie majoritatea vastă a locuitorilor Persiei, au fost mereu duşmanii lor redutabili şi amarnici. Aceşti kurzi îi urăsc mai ales pe siyyid-ii sectei shíʻah, pe care îi consideră conducătorii spirituali şi principalii instigatori printre adversarii lor. Mama lui ʻAlí Khán fiind de origine kurdă, fiul ei era mult stimat şi era ascultat de oamenii din Máh-Kú. Îl considerau ca pe un membru al comunităţii lor şi aveau multă încredere în el.

Ḥájí Mírzá Áqásí înadins uneltise pentru a-L surghiuni pe Báb într-un loc atât de îndepărtat, atât de inospitalier şi situat atât de periculos într-un colţ al teritoriilor Sháh-ului, cu singurul scop de a stârpi valul influenţei Sale crescânde şi de a reteza orice legătură între El şi corpul Lui de discipoli de pe tot cuprinsul ţării. Încrezător că puţini sau poate că niciunul dintre ei nu se va aventura să pătrundă în acea regiune turbulentă şi sălbatică, ocupată de oameni atât de războinici, el socotea în mod naiv că această izolare forţată a Prizonierului lui de scopurile şi interesele adepţilor Săi va duce treptat la sufocarea din faşă a Mişcării şi va conduce la distrugerea ei completă.[3] Dar avea să îşi dea seama curând cât de tare greşise cu privire la natura Revelaţiei lui Báb şi cât de mult îi subestimase forţa influenţei sale. Spiritele turbulente ale acestor oameni neatârnaţi au fost curând supuse de comportamentul blând al lui Báb, iar inimile lor înmuiate de influenţa înnobilatoare a iubirii Lui. Mândria lor a fost redusă la umilinţă de modestia Sa neegalată, iar aroganţa lor lipsită de gândire a fost topită de înţelepciunea cuvintelor Lui. Aşa de mare era fervoarea pe care Báb le-o aprinsese în inimile lor, că primul lucru pe care-l făceau în

[1] Vezi Glosar.

[2] „El locuieşte pe un munte ai cărui locuitori nu pot nici măcar pronunţa cuvântul «Jannat» (Paradis), care este un cuvânt arab; cum i-ar putea atunci înţelege sensul. Închipuie-ţi deci ce se poate întâmpla cu adevărurile esenţiale.” („Le Bayán Persan”, vol. 4, p. 14).

[3] „Patrie a prim-ministrului, la frontiera cu Ádhirbáyján-ul, acest oraş a fost ridicat din obscuritate sub administraţia acestui ministru, şi mulţi cetăţeni din Máh-Kú au primit cele mai înalte poziţii în stat, datorită servilismului lor faţă de Ḥájí Mírzá Áqásí.” (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 356, nota 1).

fiecare dimineaţă era să caute un loc de unde ar fi putut privi pentru o clipă chipul Lui, de unde ar fi putut fi în comuniune cu El şi de unde ar fi putut să Îi ceară să le binecuvânteze treburile zilnice. În cazul unor neînţelegeri, ei se grăbeau instinctiv spre acel loc şi, cu privirea aţintită spre închisoarea Lui, îi invocau numele şi se rugau unul pe celălalt să spună adevărul. ‘Alí Khán încercă de mai multe ori să îi convingă să renunţe la această practică, dar se dovedi neputincios să le înfrâneze acest entuziasm. Se achita de îndatoririle sale cu cea mai mare strictеţe, refuzând să permită oricărui discipol înflăcărat al lui Báb să locuiască, chiar şi pentru o noapte, în oraşul Máh-Kú.[1]

[1] „Báb însuşi este cel care ne indică cum i se desfăşura viaţa în închisoarea unde era ţinut captiv. Lamentaţiile sale, atât de frecvente în Bayán, trebuie cred, să se fi datorat restricţiilor disciplinare aduse din când în când de ordinele de la Ţihrán. De fapt, toţi istoricii, atât bábí, cât şi musulmani, ne spun că, în ciuda ordinelor severe de a împiedica orice comunicare a prizonierului cu lumea din exterior, Báb primea o mulţime de discipoli şi de străini în închisoarea sa. (Autorul lucrării Mutanabbiyyín scrie: «Bábí-ii din toate colţurile pământului se duceau în Ádhirbáyján în pelerinaj la conducătorul lor.»)… «Ah! Cât de mare ţi-e orbirea, o, făptura mea! Ceea ce faci, o faci gândind că mă mulţumeşti. Şi în ciuda acestor versete care-mi confirmă existenţa, aceste versete care decurg din puterea mea şi a căror comoară este însăşi fiinţa acestei persoane (Báb), în ciuda acestor versete care nu ies de pe buzele sale decât cu permisiunea mea, iată că, fără niciun fel de drept, l-aţi pus pe un pisc de munte, ai cărui locuitori nu sunt nici măcar demni de a fi menţionaţi. Lângă el, ceea ce înseamnă, lângă mine, nu există nimeni, în afară de una dintre Slovele Celui Viu din cartea mea. În mâinile lui, care sunt mâinile mele, nu există nici măcar un servitor care să aprindă seara lampa. Şi iată că oamenii care sunt pe pământ nu au fost creaţi decât pentru existenţa sa; numai prin bunăvoinţa lui vine toată bucuria lor, iar ei nu-i dau nici măcar o lumină!» (Váḥid 2, Báb 1). «Rodul (religiei islamice) este de a crede în Manifestare (a lui Báb) şi iată, ei îl întemniţează la Máh-Kú!» (Váḥid 2, Báb 7). «Tot (ce este) al omului Paradisului se află în Paradis. Această cameră solitară (în care mă aflu) şi care nu are nici măcar o uşă este astăzi cea mai mare dintre grădinile Paradisului, căci Copacul Adevărului e sădit în ea. Toţi atomii care o compun strigă: Cu adevărat, nu există altul în afară de Dumnezeu! Cu adevărat, eu sunt Dumnezeu, şi nu există alt dumnezeu în afară de mine, Domnul Universului!» (Váḥid 2, Báb 16). «Rodul acestei porţi este că oamenii, văzând ce le este permis să facă pentru Bayán (să cheltuiască atâţia bani), acela care nu este decât umbra Celui pe care Dumnezeu îl va manifesta, atunci va trebui să îşi dea seama ce trebuie să facă pentru Cel pe care Dumnezeu îl va manifesta atunci când va apărea, pentru ca să nu (i) se întâmple ce (mi) se întâmplă (mie) astăzi: adică faptul că în lume există multe Qur’án-uri care valorează mii de túmáni, în vreme ce El, care a făcut să curgă versetele (Báb) este închis pe un munte, într-o odaie construită din cărămizi uscate la soare. Şi, cu toate acestea, această odaie este chiar Arca (al nouălea cer, sălaşul Divinităţii) însăşi. Fie ca aceasta să servească drept exemplu celor ai Bayán-ului, ca să nu facă faţă de El, ce au făcut faţă de mine cei ai Qur’án-ului.» (Váḥid 3, Báb 19).” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 365-367). «Toţi cred în El, şi totuşi, ei L-au întemniţat pe un munte! Toţi devin fericiţi prin El, iar ei L-au abandonat de unul singur! Niciun foc nu este mai înspăimântător, pentru cei care au acţionat

„În primele două săptămâni", povesteşte mai departe Siyyid Ḥusayn, „nimănui nu i s-a îngăduit să Îl viziteze pe Báb. Fratele meu şi cu mine am fost singurii admişi în prezenţa Lui. În fiecare zi, Siyyid Ḥasan, însoţit de una din gărzi, cobora în oraş pentru a cumpăra cele necesare traiului. Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí, care sosi la Máh-Kú, îşi petrecu noaptea într-un masjid din afara porţilor oraşului. El acţiona ca un mediator între acei credincioşi ai lui Báb care vizitau din când în când oraşul Máh-Kú şi Siyyid Ḥasan, fratele meu, care la rândul lui le prezenta cererile credincioşilor Învăţătorului lor şi îl familiariza pe Shaykh Ḥasan cu răspunsul Lui la acestea.

Într-o zi, Báb îl însărcină pe fratele meu să îl anunţe pe Shaykh Ḥasan că El Însuşi îi va cere lui 'Alí Khán să îşi schimbe atitudinea faţă de credincioşii ce vizitează oraşul Máh-Kú şi să renunţe la severitatea sa. «Spune-i», adăugă El, «că mâine îi voi cere gardianului să îl aducă în acest loc.» Un astfel de mesaj mă miră mult. Mă gândeam eu, cum putea 'Alí Khán cel dominator şi îndărătnic să fie convins să renunţe la stricteţe în munca sa. A doua zi devreme, poarta castelului fiind încă încuiată, am fost surprinşi de o bătaie neaşteptată în poartă, ştiind prea bine că nimeni nu avea voie înăuntru înainte de ceasul zorilor. Am recunoscut vocea lui 'Alí Khán, care părea că-i critica pe paznici; dintre aceştia, unul veni repede înăuntru şi mă informă că gardianul castelului insista să fie primit la Báb. I-am transmis mesajul şi mi s-a ordonat să îl aduc imediat la El. Când ieşeam pe uşa anticamerei Lui, l-am găsit pe 'Alí Khán stând în prag într-o atitudine de supunere totală, figura lui trădând un aer de neobişnuită umilinţă şi mirare. Mândria şi aroganţa păreau că-i dispăruseră cu desăvârşire. Cu umilinţă şi cu cea mai mare politeţe, el îmi întoarse salutul şi mă imploră să îi permit să intre în prezenţa lui Báb. L-am condus în camera pe care o ocupa Învăţătorul meu. Tremura din toate mădularele în timp ce mă urma. O agitaţie interioară pe care nu o putea ascunde se vedea pe chipul său. Báb se ridică din scaunul Lui şi îi ură bun venit. Închinându-se cu reverenţă, 'Alí Khán se apropie şi se aruncă la picioarele Lui. «Eliberaţi-mă», imploră el, «de nedumerirea mea. Vă conjur, pe Profetul lui Dumnezeu, ilustrul Vostru Strămoş,

astfel, decât propriile lor lucrări; aşa cum, pentru credincioşi, niciun Paradis nu este mai înalt decât credinţa lor însăşi." („Le Bayán Persan", vol. 1, p. 126-127).

să îmi risipiți îndoielile, căci greutatea lor aproape că mi-a strivit inima. Călăream prin pustiu şi mă apropiam de poarta oraşului când, la ora răsăritului, ochii mei V-au zărit stând pe malul râului înălțându-Vă rugăciunea. Cu brațele întinse şi cu ochii ridicați, invocați numele lui Dumnezeu. Am stat acolo şi V-am privit. Aşteptam să Vă încheiați rugăciunile, pentru a mă putea apropia să Vă dojenesc că V-ați aventurat să părăsiți castelul fără permisiunea mea. În comuniunea Voastră cu Dumnezeu, păreați atât de cufundat în venerație, uitând cu totul de Domnia Voastră. M-am apropiat în linişte; în acea stare de extaz, nu erați conştient de prezența mea acolo. Dintr-o dată am fost cuprins de o mare teamă şi am tresărit la gândul că V-aş putea cumva trezi din extaz. Am decis să Vă las acolo, să mă îndrept spre paznici şi să îi cert pentru comportamentul lor neglijent. Am aflat curând, spre marea mea mirare, că atât poarta exterioară cât şi cea interioară erau închise. Ele au fost deschise la cererea mea, am fost dus în prezența Voastră şi acum Vă găsesc aici, aşezat în fața mea, spre marea mea nedumerire. Sunt complet zăpăcit. Nu ştiu de nu cumva mi-am pierdut mințile.» Báb îi răspunse: «Ceea ce ai văzut este real şi de netăgăduit. Ai bagatelizat această Revelație şi L-ai desconsiderat pe Autorul ei. Dumnezeu, cel Atotmilostiv, nedorind să abată asupra ta pedeapsa Lui, a dorit să dezvăluie ochilor tăi Adevărul. Prin intervenția Lui Divină, El a insuflat în inima ta iubirea pentru Alesul Lui, făcându-te să recunoşti puterea de neînvins a Credinței Sale.»"

Această experiență magnifică a schimbat complet inima lui ʻAlí Khán. Acele cuvinte îi calmară agitația şi îmblânziră cruzimea împotrivirii lui. El se decise ca, prin toate mijloacele ce îi stăteau în putere, să ispăşească pentru comportamentul lui din trecut. „Un om sărman, un shaykh", îl informă el cu grabă pe Báb, „tânjeşte să fie în prezența Voastră. Trăieşte într-un masjid dinafara porților oraşului Máh-Kú. Vă rog să îmi permiteți mie însumi să îl aduc în acest loc pentru ca să Vă poată întâlni. Prin această faptă sper ca faptele mele cele rele să fie iertate, ca să mi se dea posibilitatea de a spăla petele comportamentului meu nemilos față de prietenii Voştri." Rugămintea i-a fost acceptată, aşa că el se duse direct la Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí şi îl conduse pe acesta în prezența Învățătorului lui.

ʻAlí Khán începu, în limitele impuse lui, să-I pună la dispoziție

lui Báb orice ar fi putut înmuia rigoarea captivității Lui. Noaptea, poarta castelului era încă închisă; dar în timpul zilei, aceia pe care Báb dorea să îi vadă aveau permisiunea să ajungă în prezența Sa, puteau să vorbească cu El şi puteau primi sfaturile Sale.

Stând închis între pereții castelului, El îşi petrecea timpul cu compunerea Bayán-ului persan, cea mai importantă, mai edificatoare şi mai cuprinzătoare dintre toate lucrările Sale.[1] În ea El puse bazele legilor şi preceptelor Dispensației Lui, anunță clar şi răspicat venirea unei alte Revelații următoare şi-i sfătui cu insistență pe discipolii Lui să caute şi să găsească pe „Acela pe care Dumnezeu îl va manifesta”[2], avertizându-i ca nu cumva ei să permită ca misterele şi aluziile din Bayán să împiedice recunoaşterea Cauzei Sale.[3]

[1] „Mulțimi atât de mari au continuat să vină din toate colțurile pentru a-L vizita pe Báb, iar scrierile care au emanat din pana Sa inspirată în această perioadă erau atât de numeroase încât, în total, erau mai mult de o sută de mii de versete.” („Táríkh-i-Jadíd”, p. 238). „Iată, aproape o sută de mii de rânduri asemănătoare acestor versete s-au răspândit printre oameni, fără a mai socoti rugăciunile şi chestiunile legate de ştiință şi filosofie.” („Le Bayán Persan”, vol. 1, p. 43). „Gândiți-vă de asemenea la subiectul legat de Punctul Bayán-ului. Cei care îl cunosc ştiu cât de mare îi era importanța înainte de manifestare; însă după manifestare, deşi până astăzi a produs mai bine de cinci sute de mii de bayt-uri (versete) pe diferite teme, au loc atacuri atât de violente împotriva lui, încât niciun scriitor n-ar dori să le consemneze.” („Le Bayán Persan”, vol. 3, p. 113). „Versetele care au curs din acest Nor al îngăduinței Divine (Báb) au fost atât de abundente încât nimeni nu a fost încă în stare să le estimeze numărul. Există acum o evidență a volumelor. Câte dintre ele rămân încă departe de noi! Câte dintre ele au fost jefuite şi au căzut în mâinile duşmanului, de a căror soartă nimeni nu ştie nimic!” („Kitáb-i-Íqán”, p. 182-183).

[2] Aluzie la Bahá’u’lláh. „Lui Mullá Báqir, una dintre Slovele Celui Viu – gloria şi binecuvântările lui Dumnezeu fie asupra lui – El (Báb) îi adresează aceste cuvinte: «Poate că, în anul al optulea, în Ziua Manifestării Lui, tu vei putea ajunge în prezența Sa.»” („The Epistle to the Son of the Wolf”, p. 129).

[3] „Este în aceeaşi ordine de idei faptul că, închis în Máh-Kú, el adresează o scrisoare lungă Sháh-ului (Muḥammad Sháh) pe care o vom analiza aici. Documentul începe, ca aproape toate documentele literare ale lui Báb, cu o laudă înflăcărată a Unității Divine. Báb continuă lăudându-i cum se cuvine pe Muḥammad şi pe cei doisprezece Imámi, care, după cum vom vedea în al doilea volum al acestei lucrări, sunt temelia edificiului Bayán-ului. «Eu afirm», exclamă el, «că tot ce există în această lume de posibilități, altele decât ei, nu este în comparație cu aceştia decât neant absolut, şi dacă am putea să exprimăm aşa ceva, acest tot nu ar fi decât umbra unei umbre. Cer iertare lui Dumnezeu pentru aceste limite pe care le-am atribuit lor, căci cel mai înalt grad de laude ce li se poate conferi este de a mărturisi, chiar în prezența lor, că este imposibil să fie lăudați… Iată de ce Dumnezeu m-a creat dintr-un aluat din care nimeni n-a mai fost creat până acum. Şi Dumnezeu mi-a dat ceea ce învățații în ştiința lor nu pot înțelege, ceea ce nimeni nu poate şti dacă nu se înclină cu modestie în fața revelației mele… Află, cu adevărat, că eu sunt un stâlp al celui dintâi cuvânt; cine ştie acest cuvânt îl cunoaşte pe Dumnezeu în întregime şi face parte din binele universal. Cel care refuză

L-am auzit pe Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí mărturisind următoarele: „Vocea lui Báb, în timp ce dicta învățăturile şi principiile Credinței Lui, putea fi auzită clar de cei care sălăşluiau la poalele muntelui. Melodia

să-l cunoască rămâne neştiutor de Dumnezeu şi face parte din răul universal. Martor mi-e Dumnezeu, Stăpânul celor două lumi, cel care trăieşte aici pe pământ atât cât natura i-o permite şi rămâne toată viața robul lui Dumnezeu în toate lucrurile prescrise prin religia adevărată, dacă în inima lui mă duşmăneşte, fie chiar şi cât de puțin, încât numai Dumnezeu să poată înțelege, atunci toate faptele sale bune, toată pietatea lui sunt fără niciun folos şi Dumnezeu îi va pregăti pedeapsa, căci va fi destinat să piară. Dumnezeu a hotărât cât reprezintă binele ce aduce ascultarea mea, şi cât este răul pe care-l aduce neascultarea poruncilor mele. Cu adevărat, astăzi văd prin rangul care mi-a fost atribuit tot ceea ce ți-am spus, îi văd pe copiii dragostei mele, pe cei obedienți, în sălaşurile cele mai înalte ale cerurilor, în timp ce duşmanii mei sunt aruncați în adâncul focului veşnic! Pe viața mea, jur că, dacă n-aş fi fost obligat să accept să fiu Ḥujjat-ul lui Dumnezeu, nu te-aş fi avertizat…» După cum vedem, Báb îşi reînnoieşte afirmațiile din Kitáb-i-Baynu'l-Ḥaramayn. El nu adaugă nimic, dar nici nu suprimă nimic. «Astfel,» spune el, «eu sunt, Punctul de la care vine tot ce există. Eu sunt Fața nemuritoare a lui Dumnezeu. Eu sunt Lumina care nu se stinge nicicând. Pe cel ce mă cunoaşte, tot binele îl urmează, pe cel ce mă respinge tot răul îl însoțeşte. Cu adevărat, când Moise i-a cerut lui Dumnezeu să-L poată vedea, Dumnezeu a luminat pe munte lumina celui ce crede în 'Alí şi, după cum explică ḥadíth-ul, ‹această lumină, jur pe Dumnezeu, era lumina mea.› Nu vezi tu că valoarea numerică a literelor care îmi compun numele este egală cu valoarea numerică a celor care compun cuvântul Rabb (Domn)? Or nu Dumnezeu a spus în Qur'án: «Şi când al tău Rabb va lumina pe munte?» Báb continuă cu un studiu al profeților cuprinse în Qur'án şi în câteva ḥadíth-uri cu privire la manifestarea lui Mihdí. El citează vestitul ḥadíth al lui Mufaḍḍal, care este unul dintre cele mai puternice argumente în favoarea adevărului misiunii sale. În Qur'án, cap. 32, versetul 4 se spune: Dumnezeu guvernează toate lucrurile (lumii) din cer şi până pe pământ, apoi (toate) se întorc la el într-o zi, a cărei durată este de o mie de ani, după calculele noastre. Pe de altă parte, ultimul Imám a dispărut în anul 260 al Hegirei, deci în acel moment manifestarea profetică s-a încheiat şi «poarta ştiinței s-a închis». Dar Mufaḍḍal l-a întrebat pe Imám Ṣádiq care vor fi semnele venirii lui Mihdí şi Imám-ul i-a răspuns: «El se va manifesta în anul 60 şi numele lui va fi lăudat.» Aceasta înseamnă anul 1260, care este exact anul manifestării lui Báb. «Mărturisesc înaintea lui Dumnezeu», spune referindu-se la aceasta Siyyid 'Alí-Muḥammad, «n-am luat lecții niciodată, iar educația mea a fost cea de negustor. În anul 60 am avut inima plină de versete convingătoare, de cunoaştere temeinică şi de mărturiile lui Dumnezeu. Mi-am proclamat misiunea chiar în acel an… Chiar în acel an v-am trimis un mesager (pe Mullá Ḥusayn-i-Bushrú'í) cu o Carte pentru ca Guvernul să-şi poată îndeplini datoria față de Ḥujjat. Dar voia lui Domnezeu fiind de a izbucni războaie civile pentru a asurzi urechile, a orbi privirea şi a împietri inimile, mesagerului meu nu i s-a permis să ajungă până la voi. Cei ce se considerau patrioți au intervenit şi, chiar şi astăzi – după patru ani – nimeni v-a spus adevărul cu privire la această chestiune. Iar acum, cum timpul mi se apropie, cum opera mea este o operă divină şi nu lumească, am găsit de cuviință să vă scriu pe scurt. Jur pe Dumnezeu! Dacă ai şti ce mi s-a întâmplat în aceşti patru ani din partea funcționarilor şi delegaților tăi! Dacă ai şti, teama de Dumnezeu te-ar sufoca, dacă nu te-ai decide imediat să i te supui Ḥujjat-ului şi să repari răul făcut. Eram la Shíráz şi, din mâna acelui guvernator rău şi blestemat, am suferit asemenea oprimări, încât dacă ai cunoaşte cea mai mică parte din ele, simțul dreptății tale ar

cânturilor Lui, curgerea ritmică a versetelor care izvorau de pe buzele Sale ne captivau auzul şi pătrundeau până în sufletele noastre. Muntele şi valea răsunau de măreţia vocii Lui. Inimile noastre vibrau în

cere răzbunare, căci cruzimea lui atrage pedeapsa cerului până la ziua judecăţii asupra întregului Imperiu. Acest om foarte trufaş şi mereu ameţit de alcool nu a dat niciodată vreun ordin inteligent. Am fost silit să plec din Shíráz şi eram pe cale să te vizitez la Ţihrán, dar răposatul Mu'tamidu'd-Dawlih a înţeles adevărul misiunii mele şi a făcut ceea ce respectul faţă de alegerea lui Dumnezeu o cerea. Neştiutorii din oraş au pornit o răscoală şi din această cauză m-am ascuns în palatul Ṣadr până la moartea Mu'tamid-ului. Fie ca el să primească răsplata lui Dumnezeu! Nu există îndoială că motivul mântuirii sale din focul veşnic este ceea ce a făcut pentru mine. Apoi Gurgín m-a pus să călătoresc timp de şapte nopţi cu încă cinci bărbaţi, fiind lipsit de cele mai elementare lucruri şi expus minciunilor şi brutalităţii fără margini. Vai! Vai! Ce aveam să primesc! În cele din urmă, Sulţán-ul a ordonat să fiu dus la Máh-Kú fără să îmi dea măcar un cal cu care să merg! Vai! Vai! Am primit ce am primit! În sfârşit am ajuns în acel sat în care toţi locuitorii erau ignoranţi şi grosolani. Ah! Jur în faţa lui Dumnezeu, dacă ai şti în ce loc stau, primul căruia i-ar fi milă de mine, ai fi chiar tu! E un fort pe vârful unui munte şi bunăvoinţei tale îi datorez o asemenea locuinţă! Cei ce locuiesc în el sunt doi oameni şi patru câini! Gândeşte-te cum îmi petrec timpul! Îi mulţumesc Domnului, cum trebuie să i se mulţumească şi jur în faţa lui Dumnezeu că cel care m-a întemniţat aici e mulţumit de ceea ce a făcut. Şi cu toate acestea, dacă ar şti pe cine a tratat el astfel, nu ar mai gusta fericirea niciodată. Iar acum, îţi voi dezvălui o taină: acest om (întemniţându-mă pe mine) i-a întemniţat pe toţi profeţii, pe toţi sfinţii şi pe cel dăruit cu înţelepciune divină. Şi n-a rămas niciun fel de păcat care să nu-mi fi adus gemete de suferinţă… Când am aflat de ordinul tău (de a mă trimite la Máh-Kú) i-am scris lui Ṣadr-i-A'ẓam: ‹Ucide-mă şi trimite-mi capul unde vei vrea, căci să trăieşti fără de păcat şi să te duci unde sunt păcătoşii nu-mi poate fi pe plac.› Nu mi-a răspuns nimic şi sunt convins că nu cunoştea situaţia, căci a întrista fără motiv inimile credincioşilor este mai rău decât a distruge casa lui Dumnezeu. Or, jur pe Dumnezeu, eu sunt astăzi adevărata casă a lui Dumnezeu. Răsplata este a aceluia care e bun cu mine, fiindcă atunci este ca şi cum i-ar face bine lui Dumnezeu, îngerilor şi prietenilor săi. Dar poate că Dumnezeu şi prietenii săi sunt prea sus pentru ca binele sau răul cuiva să le atingă pragul, însă ce ajunge la Dumnezeu, ajunge şi la mine. Jur în faţa lui Dumnezeu, cel ce m-a întemniţat s-a întemniţat pe sine însuşi, iar mie nu mi se întâmplă decât ceea ce Dumnezeu a poruncit. Atunci vai de cel care face rău şi binecuvântat fie cel ce face numai bine.» Şi, în fine, pentru a rezuma această deja prea lungă misivă: «Cealaltă chestiune este una ce aparţine acestei lumi. Răposatul Mu'tamid, într-o noapte, după ce le-a cerut slujitorilor şi chiar lui Ḥájí Mullá Aḥmad să se retragă, mi-a zis: ‹Ştiu prea bine că tot ce am agonisit, am agonisit prin violenţă şi totul îi aparţine lui Ṣáḥibu'z-Zamán. Deci îţi dau tot ce am, căci tu eşti Învăţătorul Adevărului şi îţi ofer privilegiul de a deveni posesorul ei.› Şi-a scos chiar inelul pe care îl avea la deget şi mi l-a dat. Am luat inelul şi i l-am înapoi, spunându-i să plece cu toată averea. Îl iau pe Dumnezeu martor al adevărului acestei mărturisiri. Nu vreau niciun dinar din averea lui, dar vouă vă revine sarcina să porunciţi cum veţi găsi de cuviinţă. Dar, cum în orice dispută Dumnezeu impune declaraţia a doi martori, din rândul tuturor învăţaţilor, cheamă-i pe Siyyid Yaḥyá şi Ákhúnd Mullá 'Abdu'l-Kháliq. Ei îţi vor arăta şi-ţi vor explica versetele mele şi din această întrevedere va ieşi la iveală adevărul mărturiei mele. Dintre aceste două persoane, unul m-a cunoscut înainte de manifestare, celălalt după; amândoi mă cunosc foarte bine şi de aceea

adâncul lor la chemarea rostirii Sale."[1]

Relaxarea treptată a disciplinei stricte impuse asupra lui Báb încurajă un număr din ce în ce mai mare din discipolii Săi din diferite provincii ale Persiei să-L viziteze în castelul de la Máh-Kú. Un val neîntrerupt de pelerini dornici şi devotaţi se îndrepta spre porţile lui, graţie gentileţei şi îngăduinţei lui 'Alí Kh̲án.[2] După o şedere de trei zile, aceştia erau invariabil învestiţi de Báb cu sarcina de a se întoarce la domeniile lor de servire şi de a îşi relua munca pentru consolidarea Credinţei Lui. 'Alí Kh̲án însuşi reuşea de fiecare dată să-I facă o vizită lui Báb în fiecare vineri şi să-L asigure de loialitatea şi devotamentul lui nestrămutat. El aducea adesea cele mai rare şi mai alese fructe pe care le găsea în împrejurimile oraşului Máh-Kú, oferindu-I mereu

i-am ales pe ei.» Şi scrisoarea se termină cu semne cabalistice şi ḥadíth̲-uri. Este limpede că Báb nu se simţea deloc bine în închisoarea unde a rămas pentru multă vreme, deoarece documentul pe care l-am citat mai sus este din 1264, iar executarea martiriului a avut loc pe 27 Sh̲a'bán 1266 (8 iulie, 1850)." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 367-373).

[1] Aceasta este rugăciunea pe care Báb Însuşi o citează în „Dalá'il-i-Sab'ih" ca fiind implorarea Lui în timpul lunilor în care El s-a aflat întemniţat în castelul de la Máh-Kú: „O, Dumnezeul meu! Dăruieşte-i lui, urmaşilor săi, familiei, prietenilor, supuşilor, rudelor sale şi tuturor locuitorilor pământului o rază care să le lumineze privirile, să le uşureze misiunea, fă-i să ajungă la cele mai desăvârşite opere în această lume şi în cealaltă. Cu adevărat, nimic nu îţi este ţie peste putinţă. O, Dumnezeul meu! Dă-i puterea să aducă renaşterea religiei tale şi fă să trăiască prin el ceea ce s-a schimbat în cartea ta. Fă cunoscute prin el noile tale porunci, pentru ca prin el religia ta să înflorească din nou. Înmânează-i o Carte nouă, curată şi sfântă, o Carte care să nu fie supusă îndoielii sau nesiguranţei, pe care nimeni să nu o poată strica sau distruge. O, Dumnezeul meu! Risipeşte prin strălucirea ta tot întunericul şi, prin puterea lui vizibilă, şterge legile învechite. Prin superioritatea lui, distruge-i pe cei ce n-au urmat calea lui Dumnezeu. Prin el, fă-i să piară pe toţi tiranii, stinge prin sabia lui toate discordiile, şterge prin dreptatea lui toate împilările, fă-i să asculte de ordinele sale pe cei ce au în mână cârma; subordonează imperiului său toate imperiile lumii. O, Dumnezeul meu! Umileşte pe oricine doreşte să-l umilească; distruge-i pe toţi duşmanii săi; reneagă pe oricine îl reneagă şi rătăceşte pe oricine îi respinge adevărul, îi tăgăduieşte poruncile, se străduieşte să îi întunece lumina şi să îi păteze numele!" Báb adaugă apoi aceste cuvinte: „Aceste binecuvântări, repetă-le des, şi dacă n-ai timp să le repeţi în întregime, nu uita să spui ultima parte. Fii treaz în ziua apariţiei Celui pe care Dumnezeu îl va manifesta, căci această rugăciune a coborât din cer pentru el, deşi eu sper să nu-l aştepte niciun necaz; i-am învăţat pe oamenii din religia mea să nu se bucure de nenorocirea nimănui. De aceea, se poate ca la vremea apariţiei acestui Soare al Adevărului nicio durere să nu se abată asupra lui." („Le Livre des Sept Preuves", traducere de A. L. M. Nicolas, p. 64-65).

[2] „Autorul lucrării Mutanabbiyyín scrie: «Bábí-ii din toate colţurile pământului se duceau în Ádh̲irbáyján, în pelerinaj la conducătorul lor.»" (Prinţul 'Alí Qulí Mírzá, I'tiḍádu's-Salţanih fiind autorul.) (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 365, nota 227).

astfel de delicatese, căci se gândea că-I plăceau şi erau pe gustul Lui.

Astfel petrecu Báb vara şi toamna îndărătul zidurilor acelui castel. O iarnă neobişnuit de cumplită urmă, încât chiar aliajele de cupru fuseseră afectate de gerul teribil. Începutul acelui anotimp coincise cu luna Muḥarram a anului 1264 A.H.[1] Apa pe care o folosea Báb pentru abluţiunile Sale era rece ca gheaţa, iar stropii străluceau, îngheţându-I pe faţă. Fără excepţie, după terminarea fiecărei rugăciuni, El îl chema pe Siyyid Ḥusayn în prezenţa Sa şi îi cerea acestuia să-I citească cu voce tare un pasaj din Muḥriqu'l-Qulúb, o lucrare compusă de răposatul Ḥájí Mullá Mihdí, străbunicul lui Ḥájí Mírzá Kamálu'd-Dín-i-Naráqí, în care autorul preamărea virtuţile, deplângea moartea şi povestea împrejurările martiriului lui Imám Ḥusayn. Recitarea acelor suferinţe provoca emoţii puternice în inima lui Báb. Lacrimile continuau să curgă, ascultând povestea nenorocirilor de nedescris care se abătuseră asupra lui şi la durerea atroce suferită în mâinile unui duşman perfid. Pe măsură ce detaliile acelei vieţi tragice se desfăşurau înaintea Lui, Báb îşi amintea mereu de o tragedie şi mai mare care era destinată să atragă atenţia asupra venirii promisului Ḥusayn. Pentru El, acele atrocităţi din trecut erau doar un simbol care prevestea nenorocirile cumplite pe care al Său îndrăgit Ḥusayn le va suferi din partea compatrioţilor Lui. Plângea când îşi reprezenta în minte acele calamităţi pe care Cel care trebuia să fie manifestat era destinat a le suferi, nenorociri pe care Imám Ḥusayn nici în cele mai cumplite momente de agonie nu a fost nevoit să le îndure vreodată.[2]

[1] 9 decembrie, 1847 – 8 ianuarie, 1848 A.D.

[2] „În decursul şederii sale la Máh-Kú, Báb a compus un număr mare de lucrări, printre care cele mai importante fiind în special Bayán-ul persan şi Cele Şapte Dovezi (Dalá'il-i-Sab'ih), ambele conţinând multe dovezi intrinseci care arată că au fost scrise în această perioadă. Într-adevăr, dacă am da crezare unei afirmaţii făcute în Táríkh-i-Jadíd, cu referire la Mírzá 'Abdu'l-Vahháb, numai scrierile lui Báb din Tabríz numărau în total nu mai puţin de un milion de versete!" („A Traveller's Narrative", nota L, p. 200). În ceea ce priveşte „Dalá'il-i-Sab'ih", Nicolas scrie următoarele: „Cartea Celor Şapte Dovezi este cea mai importantă dintre toate operele polemice ieşite de sub pana lui Siyyid 'Alí-Muḥammad, zis Báb." (Prefaţă, p. 1). „Corespondentul său i-a cerut bineînţeles dovezile misiunii sale, iar răspunsul primit este admirabil ca precizie şi claritate. El se bazează pe două versete din Qur'án; după primul, nimeni nu poate crea versete, chiar dacă ar primi ajutorul tuturor oamenilor şi demonilor; după cel de-al doilea, nimeni nu înţelege sensul versetelor din Qur'án, cu excepţia lui Dumnezeu şi a oamenilor cu o cunoaştere profundă." (Prefaţă, p. 5). „După cum vedem, argumentaţia lui Báb este nouă şi originală, şi ne putem da seama, prin acest rezumat simplu, de puternicul interes pe care îl oferă lectura operei sale literare. Cadrul acestei

Într-una din scrierile Sale revelate în anul 60 A.H., Báb declara următoarele: „Spiritul de rugăciune care-Mi animă sufletul este consecința directă a unui vis pe care L-am avut în anul dinaintea declarării Misiunii Mele. În apariția Mea am văzut capul lui Imám Ḥusayn, Siyyidu'sh-Shuhadá', care atârna de un copac. Picături de sânge curgeau abundent din gâtul Lui sfârtecat. Cu încântare extraordinară, m-am apropiat de acel copac și, întinzându-Mi mâinile, am adunat câțiva stropi din acel sânge sfânt și i-am băut cu pioșenie. Când m-am trezit, am simțit că Spiritul lui Dumnezeu a intrat și a pus stăpânire pe sufletul Meu. Inima îmi era încântată de bucuria prezenței Sale Divine, iar misterele Revelației Lui erau dezvăluite înaintea ochilor Mei în toată splendoarea lor."

Imediat ce Muḥammad Sháh l-a condamnat pe Báb la captivitate în strânsoarea muntelui din Ádhirbáyján, el a suferit o schimbare neașteptată a sorții, într-un fel nemaiîntâlnit până atunci, care a lovit însăși fundația Statului său. Dezastre fără precedent îi surprinseră forțele care erau angajate în menținerea ordinii interne a provinciilor.[1] Stindardul rebeliunii se ridicase în Khurásán, iar consternarea

lucrări nu îmi dă libertatea de a expune, fie și pe scurt, principalele dogme ale unei doctrine îndrăznețe, a cărei formă este fără îndoială strălucitoare și captivantă. Sper să o fac cu altă ocazie, însă, pentru moment, mai am încă un comentariu la Cartea Celor Șapte Dovezi. Spre sfârșitul lucrării sale, Báb vorbește despre miracolele care i-au însoțit manifestarea. Acest lucru îl va mira pe cititor în mod sigur, deoarece l-am văzut pe apostolul nostru, în decursul răspunsului său, negând categoric miracolele materiale pe care imaginația musulmană i le atribuie lui Muḥammad. El afirmă că pentru el, ca și pentru Profetul arab, singura dovadă a misiunii sale este revelarea versetelor. El nu oferă alte dovezi, nu pentru că n-ar fi în stare să facă miracole – căci Dumnezeu face după cum îi este voia – ci pur și simplu pentru că miracolele materiale sunt inferioare minunilor spirituale." (Prefață, p. 12-13). („Le Livre des Sept Preuves", traducere de A. L. M. Nicolas).

[1] „Această provincie era de câtva timp scena unor serioase tulburări. La sfârșitul anului 1844 sau la începutul lui 1845, guvernatorul Bujnúrd-ului se revoltase împotriva autorității Sháh-ului și se aliase cu turkmenii împotriva Persiei. Prințul Áṣifu'd-Dawlih, guvernatorul Khurásán-ului, ceru ajutor capitalei. Generalul Khán Bábá Khán, comandant suprem al armatei persane, primise ordin de a trimite zece mii de oameni împotriva rebelilor, însă lipsa fondurilor publice l-a împiedicat să o facă. Sháh-ul plănuia să conducă o campanie în primăvară. Pregătirile au început de îndată. Curând zece batalioane a câte o mie de oameni fiecare erau pregătite, așteptându-se doar sosirea prințului Ḥamzih Mírzá numit comandant suprem al expediției. Pe neașteptate, guvernatorul Khurásán-ului, Áṣifu'd-Dawlih, fratele mamei regelui, simțindu-se amenințat în securitatea sa de suspiciunea care se ridica la Țihrán împotriva lui, veni la curte și se aruncă cu umilință la picioarele regelui, pentru a-l asigura de întregul său devotament și cerând să se facă dreptate împotriva celor care îl acuzau. Ori, principalul lui adversar era Ḥájí Mírzá Áqásí, atotputernicul prim-ministru. A avut loc un

provocată de acea revoltă a fost aşa de mare, încât proiectata campanie a Sháh-ului la Hirát a fost abandonată pe dată. Nechibzuinţa şi risipa lui Ḥájí Mírzá Áqásí au stârnit flacăra nemulţumirii, au exasperat masele şi le-au încurajat să provoace dezbinarea şi răutatea. Cele mai turbulente elemente din Khurásán care locuiau în regiunile Qúchán, Bujnúrd şi Shíraván se aliară cu Sálár, fiul lui Áṣifu'd-Dawlih, cel mai mare unchi din partea mamei Sháh-ului şi guvernatorul provinciei şi negară autoritatea guvernării centrale. Toate forţele armate trimise din capitală au fost pe dată învinse de principalii instigatori ai revoltei. Ja'far-Qulí Khán-i-Námdár şi Amír Arslán Khán, fiul lui Sálár, care conduceau operaţiunile împotriva forţelor Sháh-ului, au făcut dovada celei mai mari cruzimi şi, respingând atacurile inamicului, au omorât fără milă toţi prizonierii.

Mullá Ḥusayn era în acel moment locuitor al oraşului Mashhad[1] şi, în ciuda zarvei pe care acea revoltă o stârnise, se străduia să răspân-

lung proces, care însă s-a terminat prin înfrângerea guvernatorului, care a primit ordinul de a pleca, împreună cu mama regelui, în pelerinaj la Mecca. Fiul lui Áṣifu'd-Dawlih, Sálár, păzitorul moscheii din Mashhad, îmbogăţit de drept, încrezător datorită alianţei sale cu conducătorul kurd, Ja'far-Qulí Khán, Ílkháni din tribul Qájár, a adoptat o atitudine ostilă; ca represalii, au fost trimise imediat trei mii de oameni şi douăsprezece tunuri, odată cu cedarea conducerii Khurásán-ului lui Ḥamzih Mírzá. Vestea că Ja'far-Qulí Khán, în fruntea unei trupe numeroase de cavaleri kurzi şi turkmeni trecuse prin sabie câteva detaşamente ale armatei regale a determinat trimiterea imediată a încă cinci regimente şi a optsprezece tunuri. Abia pe 28 octombrie 1847 această revoltă a fost complet reprimată prin victoria lui Sháh-Rúd (15 septembrie) şi înfrângerea şi fuga lui Ja'far-Qulí Khán şi a lui Sálár." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 257-258).

[1] „Mashhad este cel mai mare loc de pelerinaj din întreaga Persie, Karbilá fiind, după cum se ştie, pe teritoriul otoman. În acest loc odihneşte Imám Riḍá. Nu voi insista asupra sutelor de miracole care au avut loc şi încă mai au loc la sfântul Mormânt; e suficient să ştim că în fiecare an mii de pelerini se duc la acest mormânt şi nu se întorc acasă decât după ce au fost uşuraţi de ultimele centime de către exploatatorii abili ai acestei industrii productive. Fluviul de aur curge fără întrerupere în beneficiul lacomilor funcţionari. Fireşte însă că aceştia au nevoie de numeroşi parteneri pentru a prinde în mreje noianul celor traşi pe sfoară. Aici este sigur administraţia cea mai bine organizată din întreaga Persie. Se înţelege că dacă jumătate din oraş trăieşte pe socoteala moscheii, cealaltă jumătate este interesată şi ea de afluxul de pelerini. Negustorii, hangiii şi chiar tinerele care-şi găsesc printre vizitatori o sursă abundentă de «soţi de o zi». Toţi aceşti oameni erau fireşte aliaţi împotriva misionarului ale cărui învăţături le ameninţau modul de viaţă. Denunţarea abuzurilor era posibilă în oricare oraş, însă nu era deloc potrivită acolo unde toată lumea, indiferent de clasă, nu trăia decât din aceste abuzuri. Imám Mihdí avea evident dreptul de a veni, dar cu siguranţă că era o pacoste. Desigur, era prea frumos să cutreieri lumea cu el şi să o cucereşti, dar era destul de obositor şi de riscant, câtă vreme se bucurau acum de o pace perfectă într-un oraş frumos, unde se câştigau bani fără riscuri şi fără primejdii." (*Ibid*, p. 258-259).

dească învățăturile noii Revelații. De îndată ce află că Sálár, în dorința sa de a extinde aria răzvrătirii, era hotărât să îl abordeze şi să obțină sprijinul lui, el se decise imediat să plece din acel oraş pentru a evita implicarea sa în uneltirile acelei căpetenii orgolioase şi răzvrătite. În mijlocul nopții, cu Qambar-'Alí ca singur servitor, el porni pe jos înspre Țihrán, de unde era decis să viziteze Ádhirbáyján-ul, unde spera să Îl întâlnească pe Báb. Prietenii lui, aflând despre circumstanțele în care plecase, adunaseră tot ce i-ar fi fost necesar pentru o astfel de călătorie lungă şi istovitoare şi se grăbiră să-l ajungă din urmă. Mullá Ḥusayn le refuză ajutorul. El spuse: „Am jurat să merg pe jos întreaga distanță care mă desparte de Îndrăgitul meu. Nu voi precupeți niciun efort până când nu voi fi ajuns la destinația mea." Încercă chiar să îl convingă pe Qambar-'Alí să se întoarcă la Mashhad, dar în final a fost nevoit să cedeze rugăminților acestuia de a-i permite să-l slujească pe parcursul pelerinajului lui în Ádhirbáyján.

În calea lui spre Țihrán, Mullá Ḥusayn a fost întâmpinat cu mult entuziasm de credincioşii din diferitele oraşe prin care a trecut. Ei l-au rugat acelaşi lucru, dar au primit acelaşi răspuns. Am auzit următoarea mărturie din gura lui Áqáy-i-Kalím: „Când Mullá Ḥusayn sosi la Țihrán, eu împreună cu un mare număr de credincioşi am mers să îl vizităm. În ochii noştri părea întruchiparea statorniciei, pietății şi virtuții. Ne-a inspirat pe toți cu comportamentul lui corect şi loialitatea lui înflăcărată. Atât de mare era forța caracterului său şi ardoarea credinței sale că eram convinşi că el, fără niciun ajutor din partea nimănui şi de unul singur, ar fi fost capabil să aducă triumful Credinței lui Dumnezeu." În mare taină el a fost introdus în prezența lui Bahá'u'lláh şi, imediat după întrevederea sa, a pornit spre Ádhirbáyján.

În noaptea dinaintea sosirii sale la Máh-Kú, care era ajunul celui de-al patrulea Naw-Rúz de după declararea Misiunii lui Báb şi care în acel an, 1264 A.H.[1] cădea în a treisprezecea lună a Rabí'u'th-Thání, 'Alí Khán a avut un vis. El îşi povesteşte astfel istoria: „În somnul meu am fost surprins de o veste neaşteptată cum că Muḥammad, Profetul lui Dumnezeu, trebuia să sosească curând la Máh-Kú, că El se va îndrepta direct spre castel pentru a-L vizita pe

[1] 1848 A.D.

Báb şi pentru a-I oferi felicitările Sale la sosirea festivalului de Naw-Rúz. În visul meu am alergat să-L întâmpin, în marea mea nerăbdare de a-I spune modestul meu bun venit unui Vizitator atât de sfânt. Cu o bucurie de nedescris, m-am grăbit pe jos spre râu şi, când am ajuns la pod, care se afla la o distanță de un maydán[1] de oraşul Máh-Kú, am văzut doi bărbați apropiindu-se de mine. M-am gândit că unul dintre ei era Profetul Însuşi şi am presupus că celălalt era unul dintre distinşii Lui însoțitori. M-am grăbit să mă arunc la picioarele Lui şi, când mă aplecam să sărut poala veşmântului Său, dintr-o dată m-am trezit. O mare bucurie mi-a inundat sufletul. Mă simțeam ca

VEDERE A ORAŞULUI MÍLÁN ÎN ÁDHIRBÁYJÁN

şi cum Paradisul însuşi, cu toate încântările sale îşi făcuse cuib în inima mea. Convins de veridicitatea viziunii mele, mi-am făcut abluțiunile, mi-am spus rugăciunea, m-am înveşmântat în cele mai bune straie ale mele, m-am parfumat şi m-am îndreptat spre locul unde, cu o noapte mai înainte în vis, am privit fața Profetului. Le-am dat ordin servitorilor mei să pună şeile pe trei dintre cei mai buni şi mai uşori armăsari ai mei şi să îi ducă pe dată la pod. Soarele abia răsărise când, singur şi fără escortă, mergeam pe jos în afara oraşului Máh-Kú înspre râu. Când mă apropiam de pod, am văzut, cu o undă de mirare, pe

[1] Vezi Glosar.

cei doi bărbați pe care îi văzusem în visul meu mergând unul în spatele celuilalt şi înaintând spre mine. Am căzut instinctiv la picioarele aceluia pe care eu îl credeam a fi Profetul şi l-am sărutat cu ardoare. L-am rugat pe El şi pe tovarăşul Lui să încalece pe caii pe care îi pregătisem pentru intrarea lor în Máh-Kú. «Nu», a fost răspunsul Său, «am jurat să fac întreaga călătorie pe jos. Am să merg pe jos până în vârful acestui munte şi acolo îl voi vizita pe Prizonierul tău.»"

Această experiență neobişnuită a întărit şi mai mult atitudinea de reverență a lui ʻAlí Khán față de Báb. Credința lui în puterea Revelației Sale a devenit şi mai mare, devotamentul lui față de El amplificându-se. Într-o atitudine de supunere necondiționată, el l-a urmat pe Mullá Ḥusayn până când au ajuns la poarta castelului. Îndată ce privirea lui Mullá Ḥusayn a întâlnit chipul Învățătorului său, care se vedea stând în pragul porții, el s-a oprit pe loc şi, înclinându-se plecat în fața Lui, a rămas nemişcat lângă El. Báb a întins brațele şi l-a îmbrățişat cu mult drag. Luându-l de mână, El l-a condus spre camera Sa. Şi-a chemat apoi prietenii la El şi a sărbătorit în tovărăşia lor Naw-Rúz. Tăvi cu dulciuri din cele mai alese fructe au fost întinse dinaintea Lui. El le-a împărțit prietenilor adunați acolo şi, oferindu-i gutui şi mere lui Mullá Ḥusayn, El spuse: „Aceste fructe delicioase au venit pentru noi tocmai din Mílán, Arḍ-i-Jannat[1] şi au fost culese şi dedicate special acestui banchet de către Ismu'lláhu'l-Fatíq, Muḥammad-Taqí."

Până în acel moment, niciunul dintre discipolii lui Báb, în afară de Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí şi de fratele lui nu avuseseră permisiunea de a petrece noaptea în castel. În acea zi ʻAlí Khán se duse la Báb şi îi spuse: „De veți dori să îl rețineți pe Mullá Ḥusayn cu Voi în această noapte, sunt gata să mă supun dorinței Voastre, căci eu nu mai am o voință a mea. Oricât Veți dori ca el să stea cu Voi, eu mă angajez să duc la îndeplinire ordinul Vostru." Discipolii lui Báb continuară să sosească în număr din ce în ce mai mare la Máh-Kú, fiind primiți fără întârziere şi fără restricție în prezența Sa.

Într-o zi, în timp ce Báb, în tovărăşia lui Mullá Ḥusayn, privea peisajul din vecinătatea castelului, El se întoarse spre vest şi, uitându-se îndelung la râul Araxes cum şerpuia departe, se întoarse spre Mullá

[1] Ad literam „Tărâmul Paradisului".

Ḥusayn, spunând: „Acesta este râul şi acesta este malul despre care poetul Ḥáfiẓ a scris aşa: «O, zefir, de vei trece pe lângă malurile râului Araxes, lasă un sărut pe pământul acelei văi şi înmiresmează-l cu suflarea ta. Te salut, de o mie de ori te salut, o, tu, locaş al lui Salmá! Cât de dragă este vocea caravanierilor tăi, cât de dulce sunetul clopoţeilor tăi!»[1] Zilele şederii tale în acest ţinut se apropie de sfârşit. De nu ar fi fost atât de scurtă şederea ta aici, ţi-am fi arătat «locaşul lui Salmá» şi am fi revelat ochilor tăi «malurile lui Araxes.»” „Prin «locaşul lui Salmá» Báb se referea la oraşul Salmá, care se află în vecinătatea oraşului Chihríq şi pe care turcii îl numesc Salmá. Continuându-şi remarcile, Báb spuse: «Influenţa apropiată a Sfântului Duh este aceea ce face ca astfel de cuvinte să iasă din gura poeţilor, a căror semnificaţie nici ei nu o desluşesc întotdeauna. Următorul vers este tot de inspiraţie divină: ‹Shíráz va fi aruncat în vâltoare; un Tânăr cu glasul dulce va apărea. Mi-e teamă ca nu cumva suflarea Lui să neliniştească şi să tulbure Baghdád-ul.› Misterul ascuns în acest vers este acum pecetluit; va fi revelat în anul de după Ḥín.»[2] Apoi Báb cită următorul dicton cunoscut: «Comorile stau ascunse în spatele tronului lui Dumnezeu; cheia acestor comori se află în glasul poeţilor.» El îi relată apoi lui Mullá Ḥusayn toate evenimentele care trebuiau fără îndoială să se petreacă în viitor şi îl rugă să nu le dezvăluie nimănui.[3] Báb îi spuse: «La câteva zile după plecarea ta din acest loc, Ne vor muta pe un alt munte. De îndată ce vei ajunge la destinaţia ta, veştile despre plecarea Noastră din Máh-Kú vor fi ajuns la tine.»”

Prevestirea rostită de Báb se adeveri imediat. Cei care fuseseră însărcinaţi a urmări pe ascuns mişcările şi comportamentul lui

[1] După povestirea lui Ḥájí Mu‘ínu’s-Salṭanih (p. 67-68), Mírzá Ḥabíb-i-Shírází, mai cunoscut sub numele de Qá’iní, unul dintre cei mai mari poeţi ai Persiei, a fost primul care L-a preamărit pe Báb şi I-a elogiat rangul înalt. Un exemplar manuscris al poemelor lui Qá’iní, cuprinzând aceste versuri, i-a fost arătat autorului povestirii. Următoarele cuvinte, spune el, erau scrise în deschiderea poemului laudativ: „Înspre lauda manifestării lui Siyyid-i-Báb.”

[2] Vezi nota 1, pagina 17.

[3] În lucrarea „Dalá’il-i-Sab‘ih”, Báb revelează următoarele: „Ḥadíth-ul «Ádhirbáyján», referindu-se la această problemă spune: «Lucrurile ce se vor întâmpla în Ádhirbáyján sunt necesare; nimic nu le poate împiedica să se întâmple. Rămâneţi deci la casele voastre; dar dacă auziţi că apare acolo vreun agitator, atunci alergaţi la el.» Şi acest ḥadíth continuă spunând: «Vai de arabi, căci războiul civil este aproape.» Dacă, rostind aceste ultime cuvinte, Profetul ar fi vrut să facă aluzie la propria lui misiune, ele ar fi fost neîntemeiate şi fără de valoare.” („Le Livre des Sept Preuves”, tradusă de A. L. M. Nicolas, p. 47).

‘Alí Khán i-au prezentat lui Ḥájí Mírzá Áqásí un raport detaliat în care au relatat pe larg devotamentul lui extraordinar pentru Prizonierul lui, descriind episoade ce păreau să le confirme afirmațiile. „Zi şi noapte”, îi scriau ei, „gardianul castelului de la Máh-Kú este văzut în preajma prizonierului său într-o atmosferă de libertate totală şi prietenie. ‘Alí Khán, care refuzase cu încăpățânare să îşi mărite fata cu moştenitorul tronului Persiei, motivând că o astfel de faptă ar înfuria atât de tare rudele sunní ale mamei sale că l-ar ucide pe dată atât pe el cât şi pe fată, acum, cu cea mai arzătoare nerăbdare doreşte ca aceeaşi fiică să fie măritată cu Báb. Acesta a refuzat, dar ‘Alí Khán încă insistă cu rugămințile sale. De nu ar fi refuzat prizonierul, nunta tinerei ar fi avut deja loc.” ‘Alí Khán într-adevăr a formulat o astfel de cerere şi l-a implorat chiar şi pe Mullá Ḥusayn să intervină pentru el pe lângă Báb, dar nu a reuşit să obțină acceptul Lui.

Aceste rapoarte răuvoitoare au avut un efect imediat asupra lui Ḥájí Mírzá Áqásí. Frica şi resentimentele l-au motivat din nou pe acel ministru capricios să emită un ordin fără drept de apel pentru mutarea lui Báb la castelul de la Chihríq.

La douăzeci de zile după Naw-Rúz, Báb îşi luă rămas bun de la locuitorii oraşului Máh-Kú, care, în decursul celor nouă luni de captivitate ale lui Báb, au recunoscut în mare măsură puterea personalității Lui şi măreția caracterului Său. Mullá Ḥusayn, care, la îndemnul lui Báb, plecase deja din Máh-Kú, era încă în Tabríz când află vestea profeției mutări a Învățătorului lui la Chihríq. Báb, luându-şi rămas bun de la Mullá Ḥusayn, îi adresă aceste cuvinte: „Ai venit pe jos din ținutul tău natal până în acest loc. Tot aşa trebuie să te întorci până ajungi la destinația ta; căci zilele în care vei putea merge călare încă nu au sosit. Destinul tău este acela de a arăta atâta curaj, atâta îndemânare şi eroism că vor eclipsa faptele cele mai extraordinare ale eroilor din trecut. Actele tale îndrăznețe vor câştiga pentru tine lauda şi admirația locuitorilor Împărăției eterne. În drumul tău, ar trebui să vizitezi pe credincioşii din Khuy, Urúmíyyih, Marághih, din Mílán, din Tabríz, din Zanján, din Qazvín şi din Țihrán. Le vei transmite fiecărora expresia iubirii şi afecțiunii Mele iubitoare. Te vei strădui să le înflăcărezi inimile din nou cu focul iubirii pentru Frumusețea lui Dumnezeu şi vei depune eforturi să le întăreşti credința în Revelația

Lui. De la Ṭihrán ar trebui să te îndrepți spre Mázindarán, unde comorile ascunse ale lui Dumnezeu îți vor fi dezvăluite. Vei fi chemat să realizezi asemenea fapte care vor face să pară mici cele mai mari realizări ale trecutului. În acel loc natura sarcinii tale îți va fi revelată, iar puterea şi călăuzirea îți vor fi dăruite pentru ca tu să fii potrivit să aduci acest serviciu Cauzei Sale."

În dimineața celei de-a noua zile după Naw-Rúz, Mullá Ḥusayn porni, aşa cum fusese instruit de Învățător, în călătoria sa spre Mázindarán. Báb îi adresă lui Qambar-'Alí aceste cuvinte la despărțire: „Acel Qambar-'Alí al unei epoci apuse tresare de bucuria că un purtător al numelui lui a trăit să fie martorul unei Zile după care chiar şi El[1], care a fost Domnul domnului lui a suspinat în zadar; despre care El vorbea cu dor aprins: «De-ar putea ochii mei contempla chipurile fraților Mei care au avut privilegiul de a trăi în această Zi a Lui!»"

[1] Referire la Profetul Muḥammad.

CAPITOLUL XIV

CĂLĂTORIA LUI MULLÁ ḤUSAYN LA MÁZINDARÁN

LÍ Khán îl invită cu căldură pe Mullá Ḥusayn să mai stăruie câteva zile în casa lui înainte de a pleca din Máh-Kú, exprimându-şi dorința puternică de a-i pune la dispoziție toate mijloacele necesare călătoriei acestuia spre Mázindarán. Acesta însă a refuzat să mai amâne plecarea ca să se bucure de confortul mijloacelor pe care ʻAlí Khán le punea la dispoziția lui cu atâta devotament.

Credincios instrucțiunilor primite, el se oprea în fiecare oraş şi sat pe care Báb i le indicase să le viziteze, aduna credincioşii, le transmitea acestora iubirea, salutările şi le dădea asigurări din partea îndrăgitului lor Învățător, le remonta râvna, îndemnându-i să rămână fermi pe calea Sa. În Țihrán el a beneficiat din nou de privilegiul de a-l întâlni pe Bahá'u'lláh şi de a primi chiar din partea Sa acea susținere spirituală care i-a permis, cu un curaj neobosit, să înfrunte pericolele care l-au asaltat atât de nemilos în ultimele zile ale vieții lui.

De la Țihrán, Mullá Ḥusayn s-a îndreptat spre Mázindarán, aşteptând cu nerăbdare să fie martorul dezvăluirii acelei comori tăinuite promise de Învățătorul său. Quddús locuia la acea vreme în Bárfurúsh în casa care aparținuse odinioară tatălui său. El se găsea în compania oamenilor din toate păturile sociale şi, prin bunătatea caracterului său şi prin vastitatea cunoaşterii sale el a cucerit afecțiunea şi admirația neprețuită a locuitorilor acelui oraş. La sosirea lui în acel oraş, Mullá Ḥusayn s-a dus direct la casa lui Quddús, unde a fost primit cu mare drag. Însuşi Quddús a avut grijă de oaspetele lui, făcând tot ce i-a stat în putință pentru a-i asigura o şedere confortabilă. Cu propriile sale mâini, el i-a îndepărtat țărâna şi i-a spălat picioarele pline de răni. I-a oferit locul de cinste la adunarea prietenilor lui, prezentându-l cu mare respect fiecăruia dintre prietenii adunați să-l întâlnească.

În seara sosirii sale, de îndată ce credincioşii care fuseseră invitaţi la cină pentru a-l întâlni pe Mullá Ḥusayn s-au întors la casele lor, gazda, întorcându-se spre oaspetele ei, a întrebat dacă îl poate lămuri cu mai multe detalii cu privire la experienţele spirituale avute cu Báb în castelul de la Máh-Kú. „Multe şi diferite", răspunse Mullá Ḥusayn, „au fost lucrurile pe care le-am auzit şi le-am văzut în decursul celor nouă zile în care am fost aproape de Báb. El mi-a vorbit despre chestiuni cu referire directă, dar şi indirectă la Credinţa Sa. Cu toate acestea nu mi-a dat nicio indicaţie clară în ceea ce priveşte răspândirea Cauzei Sale. Tot ce mi-a spus a fost: «În drumul tău spre Ţihrán, trebuie să vizitezi credincioşii din fiecare oraş şi sat prin care treci. De la Ţihrán trebuie să te îndrepţi spre Mázindarán, căci acolo zace o comoară ascunsă care îţi va fi dezvăluită, o comoară care va revela în faţa ochilor tăi caracterul sarcinii pe care eşti destinat să o duci la capăt.» Prin aluziile Sale, am reuşit să desluşesc cumva măreţia Revelaţiei şi am putut să disting semnele importanţei viitoare a Cauzei Sale. Din cuvintele Sale am înţeles că în final voi fi chemat să îmi sacrific fiinţa lipsită de importanţă pe calea Lui. Căci, în celelalte dăţi, ori de câte ori îmi permitea să mă retrag din prezenţa Lui, Báb mă asigura de fiecare dată că voi fi chemat din nou să-L întâlnesc. De această dată însă, când mi-a adresat cuvintele de despărţire, nu mi-a mai făcut nicio astfel de promisiune şi nici nu a mai făcut vreo aluzie cu privire la posibilitatea unei alte întâlniri cu El în această lume. «Ospăţul Sacrificiului», au fost ultimele Lui cuvinte, «se apropie cu repeziciune. Ridică-te şi adună-ţi toate puterile şi nu lăsa ca ceva să te reţină de la împlinirea destinului tău. Ajungând la destinaţie, pregăteşte-te să Ne primeşti, căci şi Noi te vom urma la scurt timp.»"

Quddús s-a mai interesat dacă a adus cu el vreo scriere a Învăţătorului lor şi, aflând că nu avea nimic la el, i-a prezentat oaspetelui său paginile unui manuscris pe care îl avea, cerându-i să citească anumite pasaje. De îndată ce a citit o pagină din acel manuscris, figura i s-a transformat complet, dintr-o dată. Trăsăturile lui trădau o expresie de admiraţie şi surpriză, greu de descris. Măreţia, profunzimea – mai presus de toate influenţa pătrunzătoare a cuvintelor pe care le citise – i-au produs o agitaţie sufletească puternică, care l-a determinat să rostească cele mai alese laude. Lăsând jos manuscrisul, el spuse:

„Îmi dau prea bine seama că Autorul acestor cuvinte a găsit inspirația în acea Fântână care este mult deasupra tuturor izvoarelor din care cunoașterea oamenilor se trage în mod obișnuit. Mărturisesc aici că recunosc din toată inima caracterul sublim al acestor cuvinte și accept fără de tăgadă adevărul pe care ele îl dezvăluie." Din tăcerea lui Quddús și din expresia feței sale, Mullá Ḥusayn trase concluzia că nimeni altul decât gazda lui a scris aceste cuvinte. Se ridică pe dată din scaunul lui și, stând cu capul plecat în pragul ușii, declară cu respect: „Comoara ascunsă despre care vorbea Báb acum a fost dezvăluită ochilor mei. Lumina ei a risipit întunericul neînțelegerii și îndoielii. Deși Învățătorul meu zace ascuns în strânsoarea munților Ádhirbáyján-ului, semnele strălucirii Sale și revelarea puterii Sale sunt manifestate înaintea mea. Am găsit în Mázindarán oglindirea gloriei Sale."

Cât de gravă, cât de îngrozitoare greșeala lui Ḥájí Mírzá Áqásí. Acest ministru neghiob și-a imaginat în zadar că, prin condamnarea lui Báb la o viață de exil fără speranță într-un colț îndepărtat și ascuns al Ádhirbáyján-ului, ar fi reușit să ascundă de ochii compatrioților lui acea Flacără a Focului nemuritor al lui Dumnezeu. Nu a înțeles defel că prin punerea Luminii lui Dumnezeu pe vârful unui deal, el ajuta la răspândirea strălucirii ei și la proclamarea gloriei ei. Prin faptele sale, prin uneltirile sale extraordinare, în loc să ascundă acea Flacără cerească de ochii oamenilor, el i-a dat de fapt și mai multă tărie și a ajutat la întețirea strălucirii sale. De partea cealaltă, cât de drept, cât de ager și sigur era Mullá Ḥusayn în judecata sa. Dintre aceia care l-au cunoscut și văzut, niciunul nu a putut vreo clipă pune la îndoială erudiția acestui tânăr, farmecul său, integritatea și curajul lui extraordinar. Dacă, după moartea lui Siyyid Káẓim, el s-ar fi declarat Qá'im-ul cel promis, cei mai distinși dintre tovarășii săi discipoli i-ar fi recunoscut în unanimitate poziția și i s-ar fi supus autorității sale. Oare nu Mullá Muḥammad-i-Mámáqání, acel discipol de vază și învățat al lui Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í, după ce a cunoscut prin intermediul lui Mullá Ḥusayn în Tabríz revendicările Noii Revelații, a declarat: „Dumnezeu să-mi fie martor! Dacă această revendicare pe care Siyyid-i-Báb a făcut-o ar fi fost prezentată de același Mullá Ḥusayn, eu, în virtutea remarcabilelor lui trăsături de caracter și a cunoașterii pe care o pose-

dă, aş fi fost primul care să susţină cauza lui şi să o proclame tuturor oamenilor. Dar, dacă el a ales să se supună altei persoane, am încetat a mai avea încredere în cuvintele lui şi am refuzat să răspund chemării sale." Oare nu Siyyid Muḥammad-Báqir-i-Rashtí, când a auzit că Mullá Ḥusayn a reuşit să rezolve atât de măiestrit nedumeririle care îi tulburau de multă vreme gândurile, s-a pronunţat asupra trăsăturilor lui în astfel de termeni elogioşi: „Eu, care mă credeam capabil sa-l încurc şi să-l reduc la tăcere pe Siyyid Káẓim-i-Rashtí, când l-am întâlnit pentru prima oară şi am conversat cu cel care susţine că este doar un umil discipol, mi-am dat seama cât de amarnic greşisem în judecăţile mele. Atât de mare este tăria cu care pare înzestrat acest tânăr, că de ar fi fost ca el să declare ziua ca fiind noapte, eu l-aş fi crezut în stare să aducă dovezi care să demonstreze clar, în ochii învăţaţilor teologi, adevărul acestei afirmaţii."

Chiar în seara în care el i-a fost prezentat lui Báb, Mullá Ḥusayn, deşi la început părea încredinţat de propria-i superioritate fără de margini, fiind înclinat să bagatelizeze afirmaţiile fiului unui obscur negustor din Shíráz, a reuşit să perceapă, de îndată de Gazda lui a început să-Şi expună subiectul, beneficiile virtuale incalculabile ale Revelaţiei Sale. El I-a îmbrăţişat cu nerăbdare Cauza, abandonând cu dispreţ orice l-ar fi putut împiedica în eforturile sale de înţelegere corectă şi promovare eficientă a intereselor acesteia. Iar când, la timpul cuvenit, Mullá Ḥusayn a avut şansa de a aprecia sublimitatea transcendentă a scrierilor lui Quddús, el, cu agerimea sa obişnuită şi judecata-i fără greş, a fost de asemenea capabil să estimeze valoarea adevărată şi meritul acelor daruri speciale cu care atât persoana, cât şi rostirea lui Quddús fuseseră învestite. Vastitatea propriilor lui cunoştinţe dobândite se topi în nimicnicie în faţa virtuţilor atotcuprinzătoare date de Dumnezeu pe care le arăta spiritul acestui tânăr. Chiar în acel moment, el îi jură loialitate nestrămutată lui, care atât de puternic oglindea strălucirea propriului lui Învăţător îndrăgit. El simţi că prima sa obligaţie era de a i se subordona pe de-a-ntregul lui Quddús, de a-l urma, să-i fie credincios şi să-i asigure prin toate mijloacele care îi stăteau la dispoziţie bunăstarea şi siguranţa. Până în ceasul martiriului său, Mullá Ḥusayn rămase credincios jurământului său. În respectul extraordinar pe care i-l arăta lui Quddús, i se accentua convingerea lui

fermă față de realitatea acelor daruri supranaturale care îl diferențiau pe acesta atât de clar de restul celorlalți adepți. Niciun alt motiv nu-l determina să arate atâta respect şi smerenie din partea lui pentru cineva ce părea să fie doar egalul său. Perspicacitatea lui Mullá Ḥusayn îl făcu să înțeleagă măreția puterii sale potențiale, iar noblețea caracterului său îi cerea să demonstreze cum se cuvine recunoaşterea acelui adevăr.

Atât de mare era transformarea atitudinii lui Mullá Ḥusayn față de Quddús, încât credincioşii care se adunară în dimineața următoare la casa acestuia au fost foarte surprinşi să vadă că oaspetele, care cu o seară mai înainte ocupase locul de onoare şi căruia i se arătase atâta risipă de generozitate şi ospitalitate, îi oferea scaunul său gazdei şi acum stătea în picioare, la locul lui, în prag, într-o atitudine de smerenie totală. Primele cuvinte pe care, în fața credincioşilor adunați acolo, Quddús i le-a adresat lui Mullá Ḥusayn au fost următoarele: „Acum, chiar în acest ceas, ar trebui să te ridici şi, înarmat cu toiagul înțelepciunii şi puterii, să reduci la tăcere oştirile de uneltitori care se străduiesc să discrediteze numele curat al Credinței de Dumnezeu. Trebuie să-i faci față mulțimii lor şi să le înfrângi forțele. Pune-ți toată încrederea în mila lui Dumnezeu şi priveşte maşinațiunile lor ca pe nişte încercări inutile de a ascunde strălucirea Cauzei. Trebuie să ai o întrevedere cu Sa‘ídu’l-‘Ulamá’, acel tiran notoriu şi cu suflet fals şi fără de teamă să dezvălui ochilor lui trăsăturile distinctive ale acestei Revelații. De acolo ar trebui să te îndrepți spre Khurásán. În oraşul Mashhad, construieşte o casă în aşa fel, încât să servească atât ca locuință particulară, dar să fie dotată cu tot ce este necesar pentru a primi oaspeți. Curând vom porni şi noi la drum şi vom locui în acea casă. În ea vei invita toate sufletele receptive pe care noi sperăm să le putem călăuzi spre Râul vieții eterne. Îi vom pregăti şi îi vom povățui să se adune şi să proclame Cauza lui Dumnezeu.”

Mullá Ḥusayn porni a doua zi la vremea zorilor să se întâlnească cu Sa‘ídu’l-‘Ulamá’. Singur şi fără niciun ajutor, el îl căută şi îi transmise, aşa cum îi ceruse Quddús, Mesajul Noii Ere. Fără de teamă şi cu mult talent oratoric, în mijlocul discipolilor adunați, el pledă Cauza îndrăgitului lui Învățător, îi ceru să distrugă acei idoli pe care gândurile deşarte îi creaseră în propria sa minte şi să înfigă în locul lor stindardul călăuzirii Divine. El îl chemă să îşi desțelenească

mintea de crezurile acaparatoare ale trecutului şi să se grăbească, liber şi neconstrâns, spre malul mântuirii eterne. Cu vigoarea-i caracteristică, el apără fiecare argument cu care acel vrăjitor fățarnic încerca să refuze adevărul Mesajului Divin şi, prin logica lui infailibilă, dădu în vileag toate falsitățile doctrinelor pe care acesta se străduia să le propună. Copleşit de teama ca nu cumva grupul discipolilor lui să se adune în unanimitate în jurul lui Mullá Ḥusayn, Sa'ídu'l-'Ulamá' a recurs la cele mai diavoleşti arme, apelând la cel mai abuziv limbaj, în speranța salvgardării integrității poziției sale. El aruncă în fața lui Mullá Ḥusayn calomniile sale şi, ignorând cu dispreț dovezile şi mărturiile prezentate de adversarul lui, afirmă încrezător, fără a oferi vreo justificare, inutilitatea Cauzei pe care fusese chemat să o îmbrățişeze. De îndată ce Mullá Ḥusayn îşi dădu seama de incapacitatea lui totală de a înțelege Mesajul pe care el i-l adusese, el se ridică de pe scaun şi spuse: „Argumentația mea nu a reuşit să te deştepte din somnul indolenței tale. În zilele ce vor urma, faptele mele îți vor dovedi puterea Mesajului pe care tu ai ales să îl disprețuieşti." El vorbi cu atâta hotărâre şi emoție, că Sa'ídu'l-'Ulamá' era complet năucit. Groaza care-i cuprinse sufletul era atât de mare, că nu i-a mai putut răspunde. Mullá Ḥusayn s-a întors apoi spre unul dintre membrii acelui auditoriu care părea că a simțit influența cuvintelor sale, dându-i sarcina de a-i relata lui Quddús rezultatul acelei întrevederi. El adăugă: „Spune-i: «Întrucât nu ai poruncit clar ca eu să revin din nou la tine, am decis să pornesc pe dată spre Khurásán. Merg să duc la îndeplinire acele lucruri pe care mi-ai poruncit să le îndeplinesc.»"

Singur şi total detaşat de toate lucrurile în afară de Dumnezeu, Mullá Ḥusayn porni în călătoria sa spre Mashhad. Singurul lui tovarăş, pe când mărşăluia spre Khurásán, era gândul de a duce cu credință la îndeplinire dorințele lui Quddús şi singura lui susținere era conştiința promisiunii sale de nezdruncinat. El s-a îndreptat către locuința lui Mírzá Muḥammad-Báqir-i-Qá'iní şi curând a reuşit să cumpere, în vecinătatea acelei case din Bálá-Khíyábán, o bucată de pământ pe care a început să ridice casa pe care fusese mandatat să o ridice şi căreia îi dădu numele de Bábíyyih, nume pe care îl poartă şi azi. Curând după terminarea ei, Quddús sosi la Mashhad şi locui în acea casă. Un val constant de vizitatori, pe care energia şi zelul lui Mullá Ḥusayn îi

pregăti pentru acceptarea Credinței, se revărsau în prezența lui Quddús, cunoşteau revendicările Cauzei şi se înrolau de bună voie sub drapelul ei. Vigilența neobosită cu care Mullá Ḥusayn lucra pentru a răspândi cunoaşterea noii Revelații şi maniera măiestrită în care Quddús îşi lămurea aderenții într-un număr din ce în ce mai mare, dădură naştere unui val de entuziasm care se revărsă peste întreg oraşul Mashhad, ale cărui efecte se răspândiră cu repeziciune dincolo de granițele provinciei Khurásán. Casa Bábíyyih a fost curând transformată într-un centru de adunare pentru mulțimea credincioşilor înflăcărați de o hotărâre de neclintit pentru a demonstra, prin orice mijloace le stăteau la dispoziție, imensa energie intrinsecă a Credinței lor.

CAPITOLUL XV

CĂLĂTORIA LUI ṬÁHIRIH DE LA KARBILÁ LA KHURÁSÁN

EOARECE se apropia ceasul când, conform dispensaţiilor Providenţei, vălul care încă ascundea adevărurile fundamentale ale Credinţei trebuia dat la o parte, s-a aprins în inima Khurásán-ului o flacără de o intensitate atât de puternică, încât şi cele mai mari obstacole ce stăteau în calea recunoaşterii finale a Cauzei se topiseră şi dispăruseră.[1] Acel foc stârnise o asemenea ardere în inimile oamenilor, efectul puterii sale revigorante fiind resimţit până în cele mai îndepărtate provincii ale Persiei. A şters orice urmă de teamă sau de îndoială ce mai stăruia în inimile credincioşilor, împiedicându-i până atunci să întrevadă întreaga măsură a splendorii ei. Sentinţa duşmanului L-a condamnat la izolare fără sfârşit pe Acela care era întruchiparea frumuseţii lui Dumnezeu şi prin aceasta a căutat să înăbuşe pe vecie flacăra iubirii Sale. Dar mâna Atotputernicului, la vremea când oştirile răufăcătorilor unelteau în întuneric împotriva Lui, era ocupată cu încurcarea planurilor şi cu zădărnicirea străduniilor lor. Prin Quddús, în cea mai estică provincie a Persiei, cel Atotputernic aprinsese un foc ce strălucea cu cea mai fierbinte flacără în piepturile oamenilor din Khurásán. În Karbilá, dincolo de hotarul vestic al acelui ţinut, El aprinsese lumina lui Ṭáhirih, o lumină care era destinată a-şi revărsa splendoarea peste întreaga Persie. De la răsăritul şi până la apusul acelui ţinut, vocea Nevăzutului chema aceste

[1] Clément Huart scrie: „Nimeni nu se va mai mira dacă vom evidenţia faptul că noua sectă s-a răspândit în Khurásán mai rapid decât oriunde în altă parte. Khurásán-ul a avut această şansă unică, pentru că ideile noi au găsit întotdeauna acolo un câmp propice; de aici, din această provincie au pornit multe revoluţii care au schimbat faţa lucrurilor în Orientul musulman; este de ajuns să amintim că ideea restaurării persane după cucerirea arabă a fost iniţiată în Khurásán şi tot aici a luat naştere şi armata care, sub comanda lui Abú-Muslim, avea să aducă dinastia ‘Abbásid la tronul Califilor, răsturnând aristocraţia meccană care îl ocupa de la venirea dinastiei Umayyad.” („La Religion de Báb”, p. 18-19).

mari lumini gemene să se grăbească spre ținutul Ṭá[1], aurora gloriei, căminul lui Bahá'u'lláh. Ea îi îndemna pe amândoi să o caute şi să se învârtă în jurul celui ce întruchipa acel Luceafăr al Adevărului, să caute sfatul Lui, să Îi sprijine eforturile şi să pregătească drumul pentru venirea Revelației Lui.

În concordanță cu sentința Divină, în zilele când Quddús locuia încă la Mashhad, a fost revelată prin pana lui Báb o Tabletă adresată tuturor credincioşilor din Persia, în care fiecare adept loial al Credinței era sfătuit să se „grăbească spre Ținutul Khá", din provincia Khurásán.[2] Vestea acestei porunci înalte se răspândi cu o iuțeală extraordinară şi stârni un entuziasm general. Ajunse şi la urechile lui Ṭáhirih, care locuia la acea vreme la Karbilá şi se străduia din toate puterile să mărească orizontul Credinței pe care o îmbrățişase.[3] Îşi părăsi oraşul natal Qazvín şi sosi, după moartea lui Siyyid Káẓim, în acel oraş, aşteptând cu nerăbdare semnele pe care răposatul siyyid le prevăzuse. În paginile anterioare am văzut cum, instinctiv, ea a fost călăuzită să descopere Revelația lui Báb şi cum, în mod spontan, ea a recunoscut adevărul ei. Fără a fi anunțată de cineva şi fără ca cineva să o invite, ea a zărit lumina mijită a Revelației promise apărând de la Shíráz şi a simțit pe dată imboldul de a scrie un mesaj şi de a-I jura fidelitate Celui ce era Revelatorul acelei lumini.

Răspunsul prompt al lui Báb față de afirmarea credinței ei, făcută fără a ajunge în prezența Lui, i-a înviorat râvna şi i-a sporit extrem de mult curajul. Ea s-a ridicat să răspândească peste hotare învățăturile Lui, a denunțat vehement corupția şi perversitatea generației ei şi a susținut curajos o revoluție fundamentală a obiceiurilor şi datinilor poporului ei.[4] Spiritul ei neîmblânzit a fost aprins de focul

[1] Ṭihrán.

[2] Lt.-Col. P. M. Sykes scrie: „Se crede că al doisprezecelea Imám nu a murit niciodată, ci în 260 A.H. (873) a dispărut într-o ascunzătoare miraculoasă, de unde va reapărea în Ziua Judecății în moscheea Gawhar-Shád la Mashhad, pentru a fi salutat ca Mihdí sau «Călăuza» şi pentru a umple pământul cu dreptate." („A History of Persia", vol. 2, p. 45).

[3] După Muḥammad Muṣṭafá (p. 108), Ṭáhirih a sosit la Karbilá în anul 1263 A.H. A vizitat oraşul Kúfih şi districtul învecinat, ocupându-se de răspândirea învățăturilor lui Báb. Ea le împărtăşea tuturor celor pe care-i întâlnea scrierile Învățătorului ei, printre care se afla şi comentariul Lui despre Súrih Kawthar.

[4] „Ea a auzit pentru prima dată chiar în familia ei vorbindu-se despre predicile lui Báb din Shíráz şi despre natura doctrinelor pe care el le propovăduia. Ceea ce aflase, oricât de incomplet şi imperfect, i-a plăcut foarte mult. Începuse să corespondeze cu Báb, iar în scurt

iubirii pentru Báb, iar măreția viziunii ei a fost şi mai mult sporită de descoperirea binecuvântărilor inestimabile ascunse în Revelația Lui. Curajul ei nativ şi tăria caracterului ei i-au fost întărite de sute de ori mai mult de convingerea ei de nezdruncinat în victoria finală a Cauzei pe care a îmbrățişat-o; iar energia ei fără margini a fost revitalizată de recunoaşterea importanței copleşitoare a Misiunii pe care ea se ridicase pentru a o susține. Toți aceia care au întâlnit-o în Karbilá au fost cuceriți de talentul ei oratoric fermecător şi au fost fascinați de cuvintele ei. Niciunul nu i-a putut rezista farmecului ei; puțini au fost aceia care au scăpat fără a se contamina cu credința sa. Toți vorbeau despre trăsăturile ei extraordinare de caracter, se minunau de personalitatea ei uimitoare şi erau convinşi de sinceritatea convingerilor ei.

Ea a reuşit s-o câştige de partea Cauzei pe venerabila văduvă a lui Siyyid Káẓim, care se născuse în Shíráz şi care a fost prima dintre femeile din Karbilá care a recunoscut adevărul ei. L-am auzit pe Shaykh Sulțán descriind devotamentul ei extraordinar pentru Țáhirih, pe care o respecta socotind-o călăuza ei spirituală şi mult stimata ei tovarăşă afectuoasă. Şi el era un admirator înfocat al caracterului văduvei Siyyid-ului, omagiind delicatețea comportamentului ei. „Atât de mare era ataşamentul ei față de Țáhirih", după cum declarase de multe ori Shaykh Sulțán, că protesta vehement dacă acea eroină, care era oaspete în casa ei, lipsea, fie şi pentru o oră din prezența ei. Asemenea ataşament deosebit din partea acesteia nu a întârziat să stârnească curiozitatea şi să trezească la viață credința prietenelor ei, atât persane, cât şi arabe, care veneau mereu în vizită în casa ei. În primul an al acceptării Mesajului, ea s-a îmbolnăvit subit şi, în decurs de trei zile, asemenea lui Siyyid Káẓim, a părăsit această viață."

Printre bărbații din Karbilá care au îmbrățişat cu ardoare Cauza lui Báb, prin strădaniile lui Țáhirih, era şi un anume Shaykh Ṣáliḥ,

timp i-a îmbrățişat toate ideile. Ea nu se mulțumea cu o simpatie pasivă, mărturisind public credința învățătorului ei. S-a ridicat nu numai împotriva poligamiei, ci şi împotriva purtării vălului, arătându-se cu fața descoperită în locurile publice, spre marea spaimă şi scandalizare a familiei şi a tuturor musulmanilor sinceri, dar în aplauzele a numeroase persoane, care îi împărtăşeau entuziasmul şi al căror cerc crescuse rapid datorită predicilor sale publice. Unchiul ei, doctorul, tatăl său, juristul, dar şi soțul ei epuizaseră toate mijloacele de a o aduce cel puțin în limitele unui comportament mai calm şi mai rezervat. Ea i-a respins categoric cu argumente inspirate de o credință incapabilă de resemnare indiferentă." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 137-138).

un arab locuind în acel oraş care a fost primul ce şi-a vărsat sângele pe calea Credinţei în Ṭihrán. Ea era atât de darnică în laude pentru Shaykh Ṣáliḥ, încât câţiva bănuiau că el ar fi fost egal în rang cu Quddús. Shaykh Sulṭán era şi el unul dintre cei care fuseseră vrăjiţi de Ṭáhirih. La întoarcerea lui din Shíráz, el s-a alăturat Credinţei, promovându-i interesele cu curaj şi asiduitate şi făcând tot ce îi stătea în putinţă să ducă la îndeplinire instrucţiunile şi dorinţele ei. Un alt admirator era Shaykh Muḥammad-i-Shibl, tatăl lui Muḥammad-Muṣṭafá, un arab de loc din Baghdád care se număra printre cei mai de seamă ‘ulamá din acel oraş. Cu ajutorul acestui grup de susţinători hotărâţi şi abili, Ṭáhirih a reuşit să înflăcăreze imaginaţia şi să asigure alăturarea unui număr impresionant de persani şi arabi, locuitori ai ‘Iráq-ului, mulţi dintre ei fiind conduşi de ea pentru a-şi uni forţele cu acei fraţi ai lor din Persia care au fost curând chemaţi să îşi contureze prin faptele lor destinul şi să pecetluiască cu sângele lor triumful Cauzei lui Dumnezeu.

Chemarea lui Báb, care a fost iniţial adresată adepţilor Lui din Persia, a fost curând transmisă şi unora dintre tovarăşii Credinţei Sale din ‘Iráq. Ṭáhirih a răspuns imediat. Exemplul ei a fost apoi urmat de un mare număr dintre adepţii ei credincioşi, toţi spunând că sunt gata să călătorească de îndată la Khurásán. ‘Ulamá din Karbilá au încercat să o facă să se răzgândească să pornească în acea călătorie. Înţelegând pe dată motivul care îi îndemna să îi dea astfel de indicaţii şi având cunoştinţă de intenţiile lor răuvoitoare, ea a adresat fiecăruia dintre aceşti filosofi o epistolă lungă în care şi-a expus motivele, dându-le în vileag prefăcătoria.[1]

De la Karbilá ea s-a îndreptat spre Baghdád.[2] O delegaţie

[1] Conform lui Samandar (manuscris, p. 9), principalul motiv pentru agitaţia oamenilor din Karbilá, care îi determinaseră să o acuze pe Ṭáhirih în faţa guvernatorului din Baghdád, a fost acţiunea ei îndrăzneaţă de a nu lua în considerare aniversarea martiriului lui Ḥusayn care era comemorată în primele zile ale lunii Muḥarram în casa răposatului Siyyid Káẓim în Karbilá şi a sărbătoririi în locul acesteia a zilei de naştere a lui Báb, care cădea în prima zi a acelei luni. Se spune că ea ar fi rugat-o pe sora ei şi pe rudele sale să renunţe la hainele de doliu şi să poarte în schimb, cu acea ocazie, veşminte vesele, într-o atitudine de sfidare făţişă a obiceiurilor şi tradiţiilor oamenilor.

[2] Conform lui Muḥammad Muṣṭafá (p. 108-109), când Ṭáhirih a ajuns la Baghdád, i-au fost alături următorii discipoli şi tovarăşi: Mullá Ibráhím-i-Maḥallatí, Shaykh Ṣáliḥ-i-Karími, Siyyid Aḥmad-i-Yazdí (tatăl lui Siyyid Ḥusayn, secretarul lui Báb), Siyyid Muḥammad-i-Báyigání, Shaykh Sulṭán-i-Karbilá’í, mama lui Mullá Ḥusayn şi fiica acesteia, soţia lui Mírzá Hádíy-i-

reprezentativă, formată din cei mai abili conducători ai comunităţilor de shí‘ah, sunní, creştini şi evrei din acel oraş au căutat să ajungă în prezenţa ei, străduindu-se să o convingă de nesăbuinţa actelor ei. Dar ea a reuşit să reducă la tăcere protestele lor, uimindu-i cu puterea argumentelor ei. Deziluzionaţi şi confuzi, ei s-au retras, conştienţi pe deplin de propria lor neputinţă.[1]

‘Ulamá din Kirmánsháh au primit-o cu respect, arătându-i diverse semne ale stimei şi admiraţiei lor.[2] Cu toate acestea, în

Nahrí şi mama acestuia. Conform cu „Kashfu’l-Ghiṭá’ ” (p. 94), mama şi sora lui Mullá Ḥusayn se numărau printre doamnele şi discipolele care o însoţeau pe Ṭáhirih în călătoria ei de la Karbilá la Baghdád. La sosirea lor, ei au ocupat camerele din casa lui Shaykh Muḥammad-ibn-i-Shiblu’l-‘Aráqí, după care au fost mutaţi, prin ordinul guvernatorului Baghdád-ului, în casa Muftí-ului, Siyyid Maḥmúd-i-Álúsí, binecunoscutul autor al mult-apreciatului comentariu intitulat „Rúḥu’l-Ma‘ání”, în aşteptarea unor alte instrucţiuni din partea Sulţán-ului de la Constantinopol. În „Kashfu’l-Ghiṭá’ ” mai este adăugat (p. 96) că în lucrarea „Rúḥu’l-Ma‘ání” sunt făcute menţiuni cu privire la conversaţiile pe care Muftí-ul le-ar fi purtat cu Ṭáhirih, căreia el i-ar fi adresat aceste cuvinte: „O, Qurratu’l-‘Ayn! Jur pe Dumnezeu că îţi împărtăşesc credinţa. Îmi este teamă, însă, de săbiile familiei ‘Uthmán.” „Ea s-a dus ţintă spre casa Muftí-ului şef, în faţa căruia ea şi-a apărat credinţa şi comportamentul cu mare măiestrie. Întrebarea dacă ea avea voie să continue să propovăduiască a fost transmisă mai întâi la Páshá din Baghdád şi mai apoi la guvernarea centrală, răspunsul fiind să i se ordone să plece de pe teritoriul turcesc.” („A Traveller’s Narrative,” nota Q. p. 310).

[1] După Muḥammad Muṣṭafá (p. 111), următoarele persoane au însoţit-o pe Ṭáhirih de la Khániqín (la graniţa Persiei) la Kirmánsháh: Shaykh Ṣáliḥ-i-Karími, Shaykh Muḥammad-i-Shibl, Shaykh Sulţán-i-Karbilá’í, Siyyid Aḥmad-i-Yazdí, Siyyid Muḥammad-i-Báyigání, Siyyid Muḥsin-i-Káẓimí, Mullá Ibráhím-i-Maḥallatí şi cam treizeci de credincioşi arabi. Ei au poposit trei zile în satul Karand, unde Ṭáhirih a proclamat fără teamă învăţăturile lui Báb şi a avut mare succes în a trezi interesul tuturor claselor de oameni către noua Revelaţie. O mie două sute de oameni se spune că s-au oferit să o urmeze şi să îi împlinească voia.

[2] Conform cu Muḥammad Muṣṭafá (p. 112), o primire entuziastă i-a fost făcută la sosirea ei în Kirmánsháh. Prinţi, ‘ulamá şi funcţionari guvernamentali s-au grăbit să o viziteze şi au fost profund impresionaţi de oratoria, curajul, cunoaşterea şi tăria caracterului ei. Comentariul despre Súrih Kawthar, revelat de Báb, a fost citit în public şi tradus. Soţia Amír-ului, guvernatorul Kirmánsháh-ului, s-a aflat printre doamnele care au întâlnit-o pe Ṭáhirih şi au auzit-o prezentând învăţăturile sacre. Însuşi Amír-ul, împreună cu familia lui, au recunoscut adevărul Cauzei şi au mărturisit admiraţia şi iubirea lor pentru Ṭáhirih. După Muḥammad Muṣṭafá (p. 116), Ṭáhirih a zăbovit două zile în satul Ṣaḥnih în drumul ei spre Hamadán, unde a avut parte de o primire nu mai puţin entuziastă faţă de cea cu care o întâmpinaseră în satul Karand. Locuitorii satului au implorat-o să le fie îngăduit să adune împreună membrii comunităţii lor şi să se unească cu grupul ei de credincioşi pentru răspândirea şi promovarea Cauzei. Ea i-a sfătuit, însă, să rămână, le-a lăudat şi binecuvântat eforturile şi se îndreptat spre Hamadán.

Hamadán,[1] liderii religioşi ai acelui oraş erau împărţiţi în privinţa atitudinii lor faţă de ea. Câţiva au încercat în taină să-i provoace pe oameni şi să-i submineze prestigiul; alţii au dorit să-i laude public virtuţile şi să îi laude curajul. „Se cuvine ca noi", declarau aceşti prieteni de la înălţimea amvonului, „să urmăm nobilul ei exemplu şi să o rugăm cu pioşenie să ne dezvăluie misterele Qur'án-ului şi să dezlege enigmele Cărţii sfinte. Căci cele mai înalte calităţi ale noastre sunt ca o picătură în comparaţie cu imensitatea cunoştinţelor ei." Pe când se afla în Hamadán, Ṭáhirih se întâlni cu aceia pe care tatăl ei, Ḥájí Mullá Ṣáliḥ îi trimise din Qazvín pentru a o întâmpina şi pentru a o ruga fierbinte, din partea lui să îşi viziteze oraşul natal şi să îşi prelungească şederea în mijlocul lor.[2] Ea consimţi cu inima strânsă. Înainte de a pleca, ea îi rugă pe cei care o însoţiseră din 'Iráq să se întoarcă în ţinuturile lor natale. Printre ei se aflau şi Shaykh Sulţán, Shaykh Muḥammad-i-Shibl şi tânărul fiu al acestuia, Muḥammad-Muṣṭafá, 'Ábid şi fiul lui Náṣir, care ulterior primi numele de Ḥájí 'Abbás. Aceia dintre tovarăşii ei care locuiau în Persia, cum ar fi fost Siyyid Muḥammad-i-Gulpáyigání, al cărui pseudonim era Ṭá'ir şi pe care Ṭáhirih l-a numit Fata'l-Malíḥ, precum şi alţii au fost şi ei rugaţi să se întoarcă la casele lor. Doar doi din tovarăşii ei au rămas cu ea – Shaykh Ṣáliḥ şi Mullá Ibráhím-i-Gulpáyigání, care amândoi au sorbit din cupa martiriului, primul la Ţihrán şi al doilea la Qazvín. Din neamul ei, Mírzá Muḥammad-'Alí, una din Slovele Celui Viu şi cumnatul ei şi Siyyid 'Abdu'l-Hádí, care-i fusese promis în căsătorie fiicei ei, au călătorit cu ea tot drumul de la Karbilá la Qazvín.

La sosirea sa acasă la tatăl său, vărul ei, Mullá Muḥammad cel trufaş şi perfid, fiul lui Mullá Taqí, care se considera pe sine, alături de tatăl lui şi de unchiul lui, printre cei mai desăvârşiţi mujtahidi ai Persiei, trimise câteva doamne din casa lui pentru a o convinge pe Ṭáhirih să îşi mute reşedinţa din casa tatălui ei în propria lui casă. „Spuneţi-i rudei mele încrezute şi arogante", a fost răspunsul ei plin de curaj către mesageri: „«Dacă dorinţa ta ar fi fost într-adevăr să îmi fii un soţ şi un companion credincios, te-ai fi grăbit să mă întâlneşti în Karbilá

[1] Conform lucrării „Memorials of the Faithful" (p. 275), Ṭáhirih a rămas două luni în Hamadán.

[2] După Muḥammad Muṣṭafá (p. 117), printre cei care au fost trimişi din Qazvín au fost şi fraţii lui Ṭáhirih.

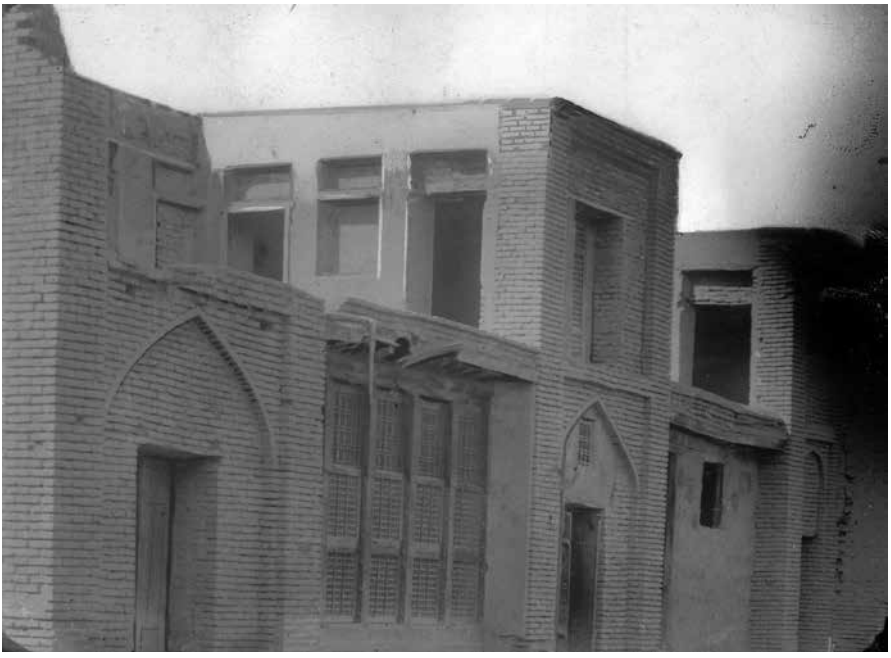

CASELE ÎN CARE A LOCUIT ṬÁHIRIH ÎN QAZVÍN

BIBLIOTECA LUI ȚÁHIRIH DIN CASA TATĂLUI EI DIN QAZVÍN, CU UNA DINTRE RUDELE EI

şi ai fi condus howdah-ul[1] meu pe jos tot drumul până la Qazvín. În timpul călătoriei cu tine, te-aş fi trezit din somnul tău de rătăcire şi ți-aş fi arătat calea spre adevăr. Dar nu a fost să fie. Au trecut trei ani de la separarea noastră. Nici în lumea aceasta şi nici în cea următoare nu vreau să mai fiu legată de tine. Te-am alungat din viața mea pe vecie.»"

Un răspuns atât de neînduplecat şi de neclintit a făcut ca atât Mullá Muḥammad, cât şi tatăl acestuia să izbucnească furioşi. Ei au declarat-o pe dată eretică, străduindu-se zi şi noapte să-i submineze poziția şi să-i murdărească reputația. Țáhirih s-a apărat cu putere, continuând să dezvăluie libertinajul caracterului lor.[2] Tatăl ei, un om

[1] Vezi Glosar.

[2] „Cum se poate ca o femeie, tocmai în Persia, acolo unde femeia este considerată o făptură atât de slabă, şi mai ales într-un oraş precum Qazvín, unde clerul avea o influență atât de mare, unde 'ulamá, prin numărul şi importanța lor, au atras atenția guvernului şi poporului, um se face că tocmai acolo, în condiții atât de puțin favorabile, o femeie a putut organiza un grup atât de puternic de eretici. Este o problemă care îl deconcertează oarecum chiar şi pe

împăciuitor şi cu mintea deschisă, a deplâns această dispută caustică, străduindu-se să restabilească pacea şi armonia între ei, dar nu a reuşit în strădania sa.

Această stare tensionată a continuat până în momentul în care, un anume Mullá ʻAbdu'lláh, un nativ din Shíráz şi un admirator fervent atât al lui Shaykh Aḥmad cât şi al lui Siyyid Káẓim, a sosit în Qazvín la începutul lunii de Ramaḍán, în anul 1263 A.H.[1] Mai apoi, în timpul procesului său din Ṭihrán, în prezența Ṣáḥib-Díván-ului, acelaşi Mullá ʻAbdu'lláh povestea următoarele: „Nu am fost niciodată un bábí convins. Când am ajuns la Qazvín, eram în drum spre Máh-Kú, unde intenționam să-L văd pe Báb şi să mă interesez de caracterul Cauzei Lui. În ziua sosirii mele la Qazvín, am observat că oraşul era într-o stare de puternică agitație. Când treceam prin piață, am văzut o mulțime de huligani care dezbrăcaseră un bărbat de haină şi de pantofi, îi înfăşuraseră turbanul în jurul gâtului şi îl trăgeau de el pe străzi. O mulțime furioasă îl chinuia cu amenințări, cu lovituri şi înjurături. «Vina lui impardonabilă», mi s-a răspuns la întrebare, «este aceea că a îndrăznit să laude în public virtuțile lui Shaykh Aḥmad şi Siyyid Káẓim. Aşa că, Ḥájí Mullá Taqí, Ḥujjatu'l-Islám-ul, l-a declarat eretic şi a decretat alungarea lui din oraş.»

M-a mirat explicația ce mi s-a dat. Cum se putea ca un shaykhí, mă gândeam eu în sinea mea, să fie considerat eretic şi să fie considerat demn de un tratament atât de crud. Doritor de a afla de la însuşi Mullá Taqí adevărul acestei veşti, m-am dus la şcoala lui şi am întrebat dacă el chiar a pronunțat o astfel de condamnare împotriva omului. «Da», mi-a răspuns el sec, «dumnezeul pe care răposatul Shaykh Aḥmad-i-Baḥrayní îl venera este un dumnezeu în care eu nu voi putea crede niciodată. Îl consider pe el precum şi pe discipolii lui ca fiind întruchiparea greşelii.» Eram gata, chiar în acel moment să îi învinețesc fața în prezența discipolilor adunați. Dar m-am abținut, şi am jurat că, prin voia lui Dumnezeu, îi voi străpunge buzele cu sulița astfel încât el să nu mai poată niciodată rosti asemenea blasfemii.

Am plecat pe dată de la el şi mi-am îndreptat paşii spre piață,

istoricul Persiei, Sipihr, căci aşa ceva era de fapt fără precedent în trecut." (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 474).

[1] 13 august – 12 septembrie, 1847 A.D.

unde am cumpărat un pumnal şi un vârf de suliţă din cel mai bun şi mai ascuţit oţel. Le-am ascuns în sân, gata să îmi satisfac pornirea ce ardea în mine. Aşteptam ocazia când, într-o seară, am intrat în masjid unde el conducea adunarea în rugăciune. Am aşteptat până la vremea zorilor, când am văzut o bătrână intrând în masjid-ul, ducând cu ea un covorş pe care l-a desfăşurat pe podeaua miḥráb-ului.[1] Curând după aceea, l-am văzut pe Mullá Taqí intrând singur, îndreptându-se spre miḥráb şi spunându-şi rugăciunea. Cu băgare de seamă şi în linişte, l-am urmat şi am stat în spatele lui. Se prosterna la pământ când m-am repezit la el, am scos afară vârful de suliţă şi l-am înfipt în ceafa lui. El scoase un ţipăt puternic, l-am trântit pe spate şi, scoţând pumnalul din teacă, i l-am înfipt în gură. Cu acelaşi pumnal, l-am lovit în mai multe locuri în piept şi şale şi l-am lăsat acolo să sângereze în miḥráb.

Am urcat imediat pe acoperişul moscheii şi am urmărit agitaţia şi frenezia mulţimii. Un grup de oameni s-a repezit înăuntru şi, punând o targă sub el, l-au dus la casa lui. Nereuşind să identifice ucigaşul, oamenii au profitat de ocazie pentru a-şi dezlănţui cele mai josnice instincte. Ei s-au repezit unii la gâtul altora, s-au atacat violent şi s-au acuzat reciproc în prezenţa guvernatorului. Aflând că o grămadă de oameni nevinovaţi au fost molestaţi grav şi aruncaţi în închisoare, am fost îndemnat de vocea conştiinţei să îmi mărturisesc fapta. Aşa că l-am căutat pe guvernator şi i-am spus: «Dacă-l voi preda în mâinile tale pe autorul acestei crime, promiţi să-i eliberezi pe toţi oamenii aceia nevinovaţi care suferă în locul lui?» De îndată ce am obţinut de la el asigurarea necesară, i-am mărturisit că eu comisesem acea faptă. La început nu a fost dispus să mă creadă. La cererea mea, el o chemă pe bătrâna care aşezase covorul în miḥráb, dar refuză să-i accepte dovezile pe care ea le oferi. În final am fost dus la căpătâiul lui Mullá Taqí, care stătea să moară. De îndată ce m-a văzut, el mi-a recunoscut chipul. În agitaţia lui, el arătă cu degetul către mine, indicând că eu îl atacasem. El îşi făcu cunoscută dorinţa ca eu să fiu scos din încăpere. La puţin timp după aceea, îşi dădu duhul. Am fost arestat imediat, am fost acuzat de crimă şi am fost aruncat în închisoare. Dar guvernatorul nu şi-a respectat promisiunea,

[1] Vezi Glosar.

refuzând să elibereze prizonierii.”

Candoarea şi sinceritatea lui Mullá ‘Abdu’lláh îi plăcură mult lui Ṣáḥib-Díván. El le-a dat ordine în taină servitorilor lui să îi permită acestuia să evadeze din închisoare. La miezul nopții, prizonierul se refugie în casa lui Riḍá Khán-i-Sardár, care se căsătorise de curând cu sora lui Sipah-Sálár, şi rămăsese ascuns în acea casă până la izbucnirea marii lupte de la Shaykh Ṭabarsí, când se decise să se arunce în bătălie cu eroicii apărători ai fortului. El, cât şi Riḍá Khán, care îl urmă la Mázindarán, sorbiră în cele din urmă cupa martiriului.

Episodul crimei stârni furia moştenitorilor de drept ai lui Mullá Taqí, care erau acum hotărâți să îşi arunce răzbunarea asupra lui Ṭáhirih. Ei au reuşit să o închidă sub cea mai strictă supraveghere în casa tatălui ei şi le-au dat ca sarcină femeilor alese de ei să o urmărească să nu permită prizonierei lor să poată pleca din cameră decât pentru a-şi efectua abluțiunile zilnice. Ei au acuzat-o că ar fi fost adevăratul instigator al acelei crime. „Nimeni în afară de tine”, spuneau ei, „nu este vinovat de uciderea tatălui nostru. Tu ai dat ordin pentru asasinarea lui.” Pe cei arestați şi închişi de ei i-au dus la Ṭihrán, întemnițându-i în casa unuia dintre kad-khudá[1] ai capitalei. Prietenii şi moştenitorii lui Mullá Taqí s-au răspândit în toate direcțiile, denunțându-i pe prizonierii lor ca fiind repudiatorii legilor Islám-ului şi cerând ca ei să fie executați pe dată.

Bahá’u’lláh, care în acea vreme locuia în Ṭihrán, a fost informat de soarta jalnică a acestor prizonieri care fuseseră tovarăşii şi susținătorii lui Ṭáhirih. Cum El îl cunoştea deja pe acel kad-khudá în a cărui casă erau aceştia întemnițați, s-a decis să-i viziteze şi să intervină pentru ei. Acel funcționar hapsân şi mincinos, care ştia foarte bine că Bahá’u’lláh dădea dovadă de o mare generozitate, în speranța obținerii unui substanțial avantaj pecuniar pentru el însuşi, a exagerat mult starea proastă în care se aflau bieții prizonieri. „Nu au nici cele mai elementare mijloace de existență”, se tânguia kad-khudá. „Sunt lihniți de foame şi de-abia au nişte zdrențe pe ei.” Bahá’u’lláh a trimis pe dată ajutor financiar pentru a-i ajuta şi l-a rugat pe kad-khudá să atenueze severitatea regulilor sub care erau închişi. Acesta consimți ca o parte din cei care nu erau în stare să susțină greutatea copleşitoare

[1] Vezi Glosar.

a lanțurilor lor să fie eliberați de ele, iar pentru restul a făcut tot ce a putut pentru a elimina rigoarea încarcerării lor. Mânat de lăcomie, el şi-a informat superiorii de această situație şi a subliniat faptul că atât mâncarea cât şi banii veneau regulat din partea lui Bahá'u'lláh pentru cei care erau închişi în casa lui.

Aceşti funcționari au fost la rândul lor tentați să profite de orice posibil beneficiu din dărnicia lui Bahá'u'lláh. Ei L-au chemat în fața lor, au protestat împotriva faptei Lui şi L-au acuzat de complicitate la fapta pentru care erau condamnați prizonierii. „Kad-khudá-ul", răspunse Bahá'u'lláh, „a pledat în favoarea cauzei lor în fața Mea, prezentându-mi suferințele şi nevoile lor. El însuşi a mărturisit nevinovăția lor şi Mi-a cerut ajutor. Pentru ajutorul pe care, răspunzând chemării sale, M-am simțit dator să-l dau, voi acum Mă acuzați de o faptă pentru care sunt nevinovat." Sperând să Îl intimideze pe Bahá'u'lláh sub amenințarea unei pedepse imediate, ei au refuzat să-I permită a se întoarce acasă. Această privare de libertate la care a fost supus a fost prima năpastă ce a căzut asupra lui Bahá'u'lláh pe calea Cauzei lui Dumnezeu, prima întemnițare pe care El a suferit-o de dragul celor la care ținea. El a rămas în captivitate pentru câteva zile, până când Ja'far-Qulí Khán, fratele lui Mírzá Áqá Khán-i-Núrí, care mai târziu a fost numit Mare Vazír al Sháh-ului, precum şi un număr de alți prieteni au intervenit în favoarea Sa şi, amenințându-l pe kad-khudá cu vorbe grele, au reuşit să-L elibereze. Cei care au fost responsabili pentru închiderea Lui au sperat în taină să primească, în schimbul eliberării Lui, suma de o mie de túmáni,[1] dar au aflat foarte curând că au fost forțați să se supună dorințelor lui Ja'far-Qulí Khán fără a mai putea spera să primească, nici de la el, şi nici de la Bahá'u'lláh, nici cea mai mică recompensă. Cu scuzele de rigoare şi cu mari regrete, ei L-au predat pe Prizonierul lor în custodia acestora.

Între timp, moştenitorii lui Mullá Taqí se străduiau să răzbune sângele distinsei lor rude. Nemulțumiți cu ceea ce realizaseră până atunci, ei şi-au îndreptat apelurile chiar către Muḥammad Sháh, încercând să-i câştige susținerea în această cauză. Se spune că Sháh-ul le-ar fi dat acest răspuns: „Tatăl vostru, Mullá Taqí, cu siguranță că nu a susținut că este superior lui Imám 'Alí, Comandantul celor Credin-

[1] Vezi Glosar.

cioşi. Nu i-a instruit acesta pe discipolii lui că, de vor cădea victime de sabia lui Ibn-i-Muljam, doar ucigaşul, prin moartea lui, va fi răspunzător pentru fapta lui şi că nimeni altcineva nu va fi executat? De ce nu ar fi şi uciderea tatălui vostru răzbunată în acelaşi fel? Numiţi-l în faţa mea pe ucigaşul lui şi eu voi emite ordine să fie predat în mâinile voastre pentru ca voi să îi puteţi aplica pedeapsa pe care o merită."

Atitudinea de non-compromis adoptată de Sháh i-a determinat pe aceştia să renunţe la speranţele lor. Ei l-au declarat pe Shaykh Ṣáliḥ drept ucigaşul tatălui lor, au obţinut arestarea lui şi l-au executat într-un mod umilitor. El a fost cel dintâi care şi-a vărsat sângele pe teritoriu persan în calea Cauzei lui Dumnezeu, primul din acel grup glorios destinat a pecetlui cu sângele lor triumful Credinţei sfinte a lui Dumnezeu. Fiind dus spre locul martiriului său, faţa îi strălucea de râvnă şi de bucurie. El s-a grăbit spre locul spânzurătorii, întâmpinându-şi călăul ca şi cum şi-ar fi întâmpinat un prieten drag de o viaţă. Cuvinte de victorie şi speranţă curgeau din gura sa neîncetat. „Am renunţat", striga el cu bucurie mare, în timp ce i se apropia sfârşitul, „la speranţele şi credinţele oamenilor din momentul în care Te-am recunoscut pe Tine, Tu care eşti Speranţa şi Crezul meu!" Trupul lui a fost înmormântat în curtea mormântului sfânt al lui Imám Zádih Zayd din Ṭihrán.

Ura nesecată ce-i anima pe aceia care au fost responsabili de martirizarea lui Shaykh Ṣáliḥ i-a împins să caute şi alte instrumente pentru a-şi pune în aplicare planurile. Ḥájí Mírzá Áqásí, pe care Ṣáḥib-Díván reuşise să-l convingă de comportamentul trădător al moştenitorilor lui Mullá Taqí, a refuzat să le mai ia în seamă solicitările. Fără a fi demoralizaţi de refuzul lui, ei şi-au pledat cazul în faţa lui Ṣadr-i-Ardibílí, un bărbat bine cunoscut pentru îngâmfarea sa şi unul dintre cei mai aroganţi dintre conducătorii ecleziastici ai Persiei. „Priveşte", pledară ei, „nedreptatea care le-a fost făcută celor a căror funcţie supremă este de a veghea asupra integrităţii Legii. Cum poţi tu, care eşti şeful ei şi ilustrul ei reprezentant, să permiţi ca un afront aşa de mare asupra demnităţii ei să rămână nepedepsit. Chiar nu eşti în stare să răzbuni sângele acelui ministru măcelărit al Profetului lui Dumnezeu. Nu îţi dai seama că a tolera o crimă atât de haină înseamnă să dezlănţui o mare de calomnii împotriva acelora

care sunt principalii deținători ai învățăturilor și principiilor Credinței noastre? Nu tocmai tăcerea ta le va da curaj dușmanilor Islám-ului pentru a nimici structura pe care tu cu mâinile tale ai construit-o? Prin urmare, nu ar fi propria ta viață în pericol?"

Șadr-i-Ardibílí a fost nespus de speriat și, în neputința lui, a încercat să-l păcălească pe suveranul său. El i-a adresat următoarea cerere lui Muḥammad Sháh: „L-aș implora umil pe Maiestatea voastră să le permită prizonierilor să-i însoțească pe moștenitorii acelui conducător martirizat pe drumul lor de întoarcere la Qazvín, pentru ca aceștia, de bunăvoie, să-i ierte în public pentru faptele lor și să le permită să-și recâștige libertatea. Un asemenea gest din partea lor le va spori considerabil poziția socială și le va câștiga stima compatrioților lor." Sháh-ul, neștiind nimic de planurile diabolice ale acelui abil instigator, și-a dat permisiunea imediat, cu condiția ca o declarație scrisă să-i fie trimisă din Qazvín, care să-l asigure că starea prizonierilor după eliberare a fost mulțumitoare pe deplin și că niciun rău nu se va mai abate asupra lor pe viitor.

De îndată ce prizonierii au fost dați pe mâna acelor răufăcători, ei au început să-și satisfacă sentimentele lor de ură implacabilă împotriva lor. În prima noapte, după ce au fost predați dușmanilor lor, Ḥájí Asadu'lláh, fratele lui Ḥájí Alláh-Vardí și unchiul patern al lui Muḥammad-Hádí și Muḥammad-Javád-i-Farhádí, un cunoscut negustor din Qazvín, care avea o reputație de om evlavios și drept, ca cea a ilustrului său frate, au fost uciși fără milă. Știind prea bine că în orașul lui natal nu ar fi putut să-i aplice pedeapsa pe care ei ar fi dorit-o, ei au decis să-i ia viața încă de când se aflau în Țihrán, într-un fel care i-ar fi protejat de suspiciunea de crimă. La miezul nopții, ei au comis fapta lor rușinoasă și, a doua zi de dimineață, au anunțat că o boală ar fi fost cauza morții lui. Dintre prietenii și cunoștințele sale, majoritatea provenind din Qazvín, niciunul nu a reușit să bănuiască fapta care curmase o viață atât de nobilă și i-au făcut o înmormântare potrivit rangului său.

Restul tovarășilor, printre care se aflau Mullá Ṭáhir-i-Shírázi și Mullá Ibráhím-i-Maḥallatí, ambii mult stimați pentru învățătura și caracterul lor, au fost uciși cu sălbăticie imediat după sosirea lor la Qazvín. Întreaga populație, care fusese instigată cu asiduitate înainte,

a cerut în gura mare executarea lor. Un grup de mişei fără ruşine, înarmaţi cu cuţite, săbii, sulițe şi topoare, s-au năpustit asupra lor şi i-au sfârtecat. Le-au mutilat trupurile cu atâta barbarie dezlănțuită, încât nicio parte a membrelor lor împrăştiate nu a putut fi găsită pentru a fi înmormântată.

Doamne, Dumnezeule! Acte de o asemenea sălbăticie incredibilă au fost înfăptuite într-un oraş precum Qazvín-ul, care se mândreşte cu faptul că nu mai puțin de o sută dintre cei mai înalți conducători ecleziastici ai Islám-ului locuiesc între porțile sale, şi totuşi niciunul dintre locuitorii acestui oraş nu s-a găsit să protesteze împotriva unor astfel de crime revoltătoare. Nimeni nu părea să pună sub semnul îndoielii dreptul lor de a înfăptui astfel de acte nedrepte şi degradante. Nimeni nu părea să-şi dea seama de incompatibilitatea dintre acele fapte atroce comise de aceia care susțineau a fi unicii deținători ai misterelor Islám-ului şi conduita exemplară a acelora care au arătat lumina ei lumii pentru prima dată. Nimeni nu a fost îmboldit să exclame cu indignare: „O, generație rea şi perversă! În ce adâncimi de infamie şi ruşine te-ai cufundat! Oare actele voastre abominabile nu au depăşit în cruzimea lor actele celor mai josnici dintre oameni? Nu veți recunoaşte oare că nici fiarele din câmpie şi nicio altă creatură ce trăieşte pe fața pământului nu v-a egalat în ferocitatea actelor voastre? Cât va mai dura rătăcirea voastră? Nu este oare crezul vostru că împlinirea fiecărei rugăciuni în comun depinde de integritatea celui care conduce acea rugăciune? Oare nu voi, în repetate rânduri, ați declarat că o rugăciune nu este acceptabilă în fața lui Dumnezeu decât dacă imám-ul care conduce adunarea şi-a curățat inima de orice urmă de răutate? Şi totuşi voi îi prețuiți pe aceia care instigă şi iau parte la acte de o asemenea atrocitate ca pe adevărații conducători ai Credinței voastre, ca pe însăşi întruchiparea corectitudinii şi a dreptății. Nu ați lăsat în seama lor hățurile Cauzei voastre, considerându-i stăpânii destinelor voastre?”

Vestea acestei crime odioase a ajuns la Țihrán, împrăştiindu-se cu o rapiditate amețitoare prin tot oraşul. Ḥájí Mírzá Áqásí protestă vehement. Se spune că el ar fi exclamat: „În care pasaj din Qur’án, în care tradiție a lui Muḥammad a fost justificată masacrarea mai multor oameni pentru a răzbuna uciderea unei singure persoane?”

Muḥammad Sháh şi-a exprimat şi el dezaprobarea totală față de comportamentul trădător al lui Ṣadr-i-Ardibílí şi a confraților lui. El i-a denunțat laşitatea, l-a alungat din capitală şi l-a condamnat la o viață obscură în Qum. Destituirea sa din funcția pe care o ocupa i-a făcut multă plăcere Marelui Vazír, care până atunci se străduise în van să-i provoace căderea, şi a cărui îndepărtare subită de la Ṭihrán l-a eliberat de temerile pe care le inspira întinderea puterii lui. El însuşi a condamnat masacrul de la Qazvín, nu atât din simpatie cu Cauza acelor victime fără apărare, ci mai degrabă din speranța de a-l implica pe Ṣadr-i-Ardibílí în asemenea situații jenante care ar fi dus inevitabil la căderea acestuia în dizgrație în ochii suveranului.

Eşecul Sháh-ului şi al guvernului acestuia de a aplica pedeapsa imediată răufăcătorilor i-a încurajat pe aceştia să caute mai departe mijloace de a-şi stinge ura nestăvilită față de adversarii lor. Acum îşi îndreptară atenția spre Ṭáhirih însăşi, hotărând că ea va suferi de aceeaşi soartă care se năpustise asupra tovarăşilor ei. Când era încă privată de libertate, Ṭáhirih, de îndată ce a aflat de planurile duşmanilor ei, i-a adresat următorul mesaj lui Mullá Muḥammad, care preluase poziția tatălui lui şi care acum era recunoscut ca Imám-Jum'ih al Qazvín-ului: „«În zadar s-au străduit să stingă lumina lui Dumnezeu cu propriile lor guri: căci Dumnezeu a dorit doar să îşi desăvârşească lumina, chiar dacă necredincioşii o urăsc.»[1] De Cauza mea este Cauza Adevărului, dacă Domnul pe care îl preamăresc eu nu este altul decât unicul Dumnezeu adevărat, El, de îndată ce vor trece nouă zile, mă va elibera din cătuşele tiraniei voastre. De El nu va reuşi să mă elibereze, sunteți liberi să faceți precum doriți. Veți fi stabilit o dată pentru totdeauna falsitatea credinței mele." Mullá Muḥammad, admițând incapacitatea lui de a accepta o provocare atât de îndrăzneață, a ales să ignore cu totul mesajul ei, căutând prin toate mijloacele, cu şiretenie, să îşi ducă la îndeplinire țelul.

În acele zile, de îndată ce ora pe care Ṭáhirih o stabilise pentru eliberarea ei a sunat, Bahá'u'lláh şi-a făcut cunoscută dorința ca ea să fie eliberată din robie şi să fie adusă la Ṭihrán. El era decis să stabilească, în ochii adversarilor ei, adevărul cuvintelor ei şi să zădărnicească uneltirile pe care duşmanii ei le concepuseră pentru a

[1] Qur'án, 9:33.

o ucide. De aceea, Muḥammad-Hádiy-i-Farhádí a fost chemat la El şi a fost însărcinat cu misiunea de a o transfera pe dată în casa Lui la Ṭihrán. Muḥammad-Hádí a fost însărcinat să-i predea o scrisoare sigilată soţiei lui, Khátún-Ján şi să-i dea indicaţii ca aceasta să se îndrepte, deghizată în cerşetoare, către casa unde era închisă Ṭáhirih; să predea scrisoarea în mâinile ei; să aştepte puţin la intrarea casei ei, până când se va întâlni cu ea şi apoi să se grăbească împreună şi să o predea în grija lui. „De îndată ce Ṭáhirih se află cu tine", îl rugă insistent Bahá'u'lláh pe mesager, „porniţi imediat spre Ṭihrán. Chiar în această noapte, am să trimit în apropierea porţii oraşului Qazvín un servitor cu trei cai, pe care îi vei lua cu tine şi îi vei lăsa într-un loc bine stabilit în afara zidurilor oraşului Qazvín. O vei conduce pe Ṭáhirih în acel loc, veţi încăleca şi, pe o rută mai puţin umblată, vă veţi strădui să ajungeţi în faptul zorilor în împrejurimile capitalei. După deschiderea porţilor, trebuie să intraţi în oraş şi să vă îndreptaţi pe dată către casa Mea. Trebuie să fii cât se poate de atent, ca nu cumva identitatea ei să fie dezvăluită. Cel Atotputernic îţi va călăuzi cu siguranţă paşii şi te va înconjura cu protecţia Sa infailibilă."

Întărit de asigurările lui Bahá'u'lláh, Muḥammad-Hádí porni pe dată a duce la îndeplinire poruncile pe care le primise. Fără să fie împiedicat de niciun obstacol, cu îndemânare şi cu credinţă el se achită de sarcină şi reuşi să o ducă pe Ṭáhirih, la ora stabilită, la casa Învăţătorului lui. Dispariţia ei subită şi misterioasă din Qazvín îi umplu atât pe prieteni, cât şi pe duşmani de surprindere. Întreaga noapte ei au căutat-o prin toată casa şi nu au reuşit să o găsească. Împlinirea prezicerii pe care ea o rostise i-a şocat profund chiar şi pe cei mai sceptici dintre adversarii ei. Câţiva au reuşit să-şi dea seama de caracterul supranatural al Credinţei pe care ea o îmbrăţişase şi s-au supus de bună voie revendicărilor ei. Mírzá 'Abdu'l-Vahháb, propriul ei frate, a recunoscut în acea zi adevărul Revelaţiei, dar prin faptele lui ulterioare nu a reuşit să-şi demonstreze sinceritatea credinţei lui.[1]

Ceasul pe care Ṭáhirih îl fixase pentru eliberarea ei o găsi deja

[1] Conform lucrării „Kashfu'l-Ghiṭá' " (p. 110), Mullá Ja'far-i-Va'íẓ-i-Qazvíní spune că Mullá Ḥusayn ar fi întâlnit-o pe Ṭáhirih în Qazvín în casa lui Áqá Hádí, care nu este probabil nimeni altul decât Muḥammad Hádíy-i-Farhádí, care fusese însărcinat de Bahá'u'lláh să o conducă pe Ṭáhirih la Ṭihrán. Se menţionează că întâlnirea ar fi avut loc înainte de asasinarea lui Mullá Taqí.

stabilită în siguranță sub umbra ocrotitoare a lui Bahá'u'lláh. Ea ştia prea bine în prezența cui fusese primită; era profund conştientă de caracterul sfânt al ospitalității care i se acordase cu atâta bunătate.[1] Aşa cum se întâmplase cu acceptarea din partea sa a Credinței proclamate de Báb, când ea, fără să fi fost prevenită sau chemată, a salutat Mesajul Lui şi a recunoscut adevărul acestui mesaj, la fel a simțit ea, prin cunoaşterea ei intuitivă, viitoarea măreție a lui Bahá'u'lláh. Era în anul '60, aflându-se încă în Karbilá, când făcea aluzie în odele ei la recunoaşterea Adevărului pe care El avea să-l reveleze. Mi s-au arătat chiar mie în Țihrán, în casa lui Siyyid Muḥammad, pe care Ṭáhirih îl supranumea Fata'l-Malíḥ, versurile pe care ea, cu mâna ei, le scrisese, fiecare scrisoare care purta mărturia clară a credinței ei în Misiunile înălțate atât a lui Báb, cât şi a lui Bahá'u'lláh. În acea odă apare următorul vers: „Strălucirea Frumuseții Abhá a străpuns vălul nopții; priveşte sufletele celor îndrăgostiți de El dansând, precum fluturii în noapte la lumina ce străfulgeră dinspre chipul Lui!" Convingerea ei nestrămutată în puterea de neînvins a lui Bahá'u'lláh a fost cea care a împins-o să rostească acele predicții cu atâta încredere şi să îşi asume provocarea cu atâta îndrăzneală în fața duşmanilor ei. Nimic altceva decât o credință nealterată în adevărul infailibil al acelei puteri a făcut-o, chiar şi în cele mai negre ore ale întemnițării ei, să îşi asume cu atâta curaj şi fermitate apropierea victoriei ei.

La câteva zile după sosirea lui Ṭáhirih la Țihrán, Bahá'u'lláh a decis să o trimită la Khurásán, în compania credincioşilor care se pregăteau să plece spre acea provincie. Şi El hotărâse să părăsească capitala şi să se îndrepte în aceeaşi direcție câteva zile mai târziu. Ca atare, îl chemă la El pe Áqáy-i-Kalím şi îi dădu instrucțiuni de a lua

[1] 'Abdu'l-Bahá povesteşte în „Memorials of the Faithful" (p. 306), împrejurările unei vizite făcute de Vaḥíd lui Ṭáhirih, în timp ce aceasta locuia în casa lui Bahá'u'lláh din Țihrán. El scrie: „Ṭáhirih asculta din spatele vălului cuvintele lui Vaḥíd, care ținea un discurs cu fervoare şi elocință despre semnele şi versetele care mărturiseau venirea noii Manifestări. Eram copil pe atunci şi stăteam în poala ei, pe când asculta recitalul remarcabilelor mărturii care curgeau fără încetare din gura acelui om învățat. Îmi aduc aminte foarte bine cum ea l-a întrerupt brusc şi, cu voce tare, a declarat cu tărie: «O, Yaḥyá! Lasă faptele şi nu vorbele să mărturisească credința ta, de eşti într-adevăr dintre cei învățați. Nu mai repeta în van tradițiile trecutului, căci a venit ziua servirii, a acțiunii ferme. Acum este timpul să arăți adevăratele semne ale lui Dumnezeu şi să îndepărtezi vălurile ideilor deşarte, să promovezi Cuvântul lui Dumnezeu şi să ne sacrificăm în calea Sa. Fie ca faptele şi nu cuvintele să ne fie podoabă.»"

măsurile necesare pentru a asigura deplasarea lui Ṭáhirih, împreună cu servitoarea ei, Qánitih, într-un loc din afara porților capitalei, de unde, mai târziu, să se îndrepte spre Khurásán. El l-a avertizat să fie cât se poate de atent şi vigilent ca nu cumva gărzile care erau amplasate la intrarea oraşului şi care primiseră ordin să nu lase să intre nicio femeie în oraş fără permis, să descopere identitatea ei şi să-i împiedice plecarea.

L-am auzit pe Áqáy-i-Kalím povestind următoarele: „Punându-ne încrederea în Dumnezeu, am mers călare, Ṭáhirih, servitoarea ei şi cu mine spre un loc din apropierea capitalei. Niciuna din gărzile ce stăteau de pază la poarta Shimírán nu au avut nimic de comentat şi nici nu au întrebat nimic cu privire la destinația noastră. La o distanță de doi farsang[1] de capitală, am ajuns într-o livadă cu apă din belşug şi situată la poalele unui munte, în mijlocul căreia se afla o casă ce părea complet părăsită. Cum mergeam aşa, în căutarea proprietarului, m-am întâlnit din întâmplare cu un bătrân care-şi uda plantele. Ca răspuns la întrebarea mea, el îmi explică cum că se iscase o ceartă între proprietar şi chiriaşi şi ca urmare cei care ocupau această casă plecaseră de acolo. «Proprietarul mi-a cerut», a adăugat el, «să păzesc această proprietate până la rezolvarea disputei.» Am fost foarte încântat de informația primită şi l-am rugat să împartă cu noi prânzul. Când, mai târziu în acea zi, am decis să plec la Ṭihrán, am descoperit că el era dispus să le supravegheze şi să le păzească pe Ṭáhirih şi pe servitoarea ei. Pe când le lăsam în grija lui, l-am asigurat că fie eu însumi mă voi întoarce în acea seară sau voi trimite un servitor de încredere pe care îl voi urma şi eu în dimineața următoare cu toate lucrurile necesare călătoriei spre Khurásán.

La sosirea mea la Ṭihrán, l-am trimis pe Mullá Báqir, una din Slovele Celui Viu, împreună cu un servitor să se alăture lui Ṭáhirih. L-am informat pe Bahá'u'lláh de plecarea ei în siguranță din capitală. A fost foarte mulțumit de detaliile oferite şi a numit acea livadă «Bágh-i-Jannat.»[2] «Acea casă», a spus El, «a fost pregătită în mod providențial pentru a vă primi, pentru ca tu să poți primi în ea pe cei iubiți de Dumnezeu.»

[1] Vezi Glosar.

[2] „Grădina Paradisului".

Ṭáhirih a rămas şapte zile în acel loc, după care a pornit, însoţită de Muḥammad-Ḥasan-i-Qazvíní, supranumit Fatá, şi de alţi câţiva, în direcţia Khurásán-ului. Bahá'u'lláh mi-a poruncit să fac pregătirile pentru plecarea ei şi să pun la dispoziţia ei orice ar fi fost necesar pentru călătoria sa."

CAPITOLUL XVI

CONFERINȚA DE LA BADASHT

A puțin timp după ce Ṭáhirih își începuse călătoria, Bahá'u'lláh îl instrui pe Áqáy-i-Kalím să termine pregătirile necesare pentru planificata Lui plecare spre Khurásán. El îi lăsă familia Sa în grijă, rugându-l să-i pună la dispoziție tot ce trebuia pentru bunăstarea și siguranța sa.

La sosirea Lui la Sháh-Rúd, a fost întâmpinat de Quddús, care părăsise orașul unde locuise, Mashhad, și Îi ieși în întâmpinare, de îndată ce află de venirea Sa. Întreaga provincie Khurásán era în acele zile cuprinsă de o puternică agitație. Activitățile pe care Quddús și Mullá Ḥusayn le inițiaseră, zelul lor, curajul lor, limbajul lor direct, îi treziseră pe oameni din letargie, le aprinseră unora în suflet cele mai nobile sentimente de credință și devotament, iar altora le treziseră instincte de fanatism pasional și răutate. O mulțime de credincioși veneau constant din toate părțile la Mashhad, căutând nerăbdători locuința lui Mullá Ḥusayn și fiind introduși prin el la Quddús.

Numărul acestora devenise atât de mare într-un interval atât de scurt, încât stârni teama autorităților. Șeful poliției privea cu îngrijorare și cu disperare mulțimile de oameni agitați care se revărsau neîncetat în fiecare cartier al orașului sfânt. Din dorința lui de a pune lucrurile la punct, de a-l intimida pe Mullá Ḥusayn și de a-l convinge să-și micșoreze sfera de influență, el dădu ordin să fie arestat pe dată servitorul special al acestuia, al cărui nume era Ḥasan și să îl supună unui tratament crud și rușinos. Ei i-au găurit nasul, i-au trecut o sfoară prin acest orificiu și trăgându-l de căpăstru l-au plimbat și arătat pe toate străzile.

Mullá Ḥusayn se afla la Quddús când a primit vestea acestei pedepse grozave de care a avut parte servitorul său. Temându-se ca nu cumva această veste să-i provoace întristare liderului drag, el

se ridică şi se retrase în linişte. Tovarăşii lui s-au adunat curând în jurul său, exprimându-şi indignarea faţă de un atac atât de revoltător asupra unui adept nevinovat al Credinţei lor şi l-au rugat fierbinte să răzbune această insultă. Mullá Ḥusayn au încercat să le domolească furia. „Nu lăsaţi", le-a spus el, „ca nedreptatea care a căzut asupra lui Ḥasan să vă îndurereze şi să vă tulbure, căci Ḥusayn este încă cu voi şi îl va aduce în siguranţă înapoi printre voi mâine."

În faţa unei asigurări atât de solemne, însoţitorii săi nu s-au aventurat să mai facă alte remarci. Dar inimile lor ardeau de nerăbdarea de a-şi vindeca această rană. O parte dintre ei au decis până la urmă să se adune şi, pe străzile din Mashhad, să strige cu tărie „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!"[1], ca protest împotriva acestui afront neaşteptat asupra demnităţii Credinţei lor. Acel strigăt a fost primul de acest fel înălţat în Khurásán în numele Cauzei lui Dumnezeu. Oraşul reverbera de sunetul acestor voci. Ecourile strigătelor lor au ajuns până şi în cele mai îndepărtate regiuni ale provinciei, au provocat tulburare în inimile oamenilor şi au constituit semnalul acelor întâmplări cutremurătoare, menite a fi transmise în viitor.

În mijlocul confuziei provocate, cei care ţineau hăţurile cu care îl târau pe Ḥasan pe străzi, au murit de sabie. Tovarăşii lui Mullá Ḥusayn l-au condus pe prizonierul eliberat la liderul lor, informându-l de soarta pe care au avut-o călăii lui. Se spune că Mullá Ḥusayn ar fi spus: „Aţi refuzat să toleraţi năpastele căzute asupra lui Ḥasan; cum vă veţi putea voi împăca cu martiriul lui Ḥusayn?[2]

Oraşul Mashhad, care tocmai îşi recăpătase pacea şi liniştea după revolta pe care o provocase Sálár, era din nou aruncat în confuzie şi tulburări. Prinţul Ḥamzih Mírzá se instalase împreună cu oamenii lui înarmaţi la o distanţă de patru farsang[3] de oraş, gata să înfrunte orice situaţie, când a primit vestea acestor noi tulburări. El a trimis pe dată un detaşament în oraş cu ordin de a obţine ajutorul guvernatorului pentru arestarea lui Mullá Ḥusayn şi de a-l aduce la el. 'Abdu'l-'Alí Khán-i-Marághiyí, căpitanul artileriei prinţului interveni imediat. „Mă consider", stărui acesta, „unul dintre cei ce-l preţuiesc şi-l admiră pe

[1] „O, Domn al Vremurilor!", unul dintre titlurile Qá'im-ului promis.
[2] Aluzie la propriul lui martiriu.
[3] Vezi Glosar.

Mullá Ḥusayn. Dacă plănuieşti să îi faci chiar şi cel mai mic rău, te rog să îmi iei viaţa şi apoi să-ţi duci la îndeplinire planul; căci eu, atâta timp cât voi trăi, nu pot să tolerez nici cel mai mic afront adus lui."

Prinţul, care ştia prea bine cât de mult avea nevoie de acel ofiţer, a fost profund stânjenit de această declaraţie neaşteptată. „Şi eu l-am întâlnit pe Mullá Ḥusayn", a răspuns el, încercând să-i înlăture temerile lui 'Abdu'l-'Alí Khán. „Şi eu am pentru el cel mai mare devotament. Prin aducerea lui în tabăra mea, sper să restrâng aria răutăţilor care au fost stârnite şi să îl pun la adăpost." Prinţul îi scrise apoi o scrisoare lui Mullá Ḥusayn în care îi prezenta acestuia cu stăruinţă marea lui speranţă ca el să îşi mute reşedinţa pentru câteva zile în cartierul lui general şi îl asigură pe acesta de dorinţa sa sinceră de a-l proteja de atacurile adversarilor săi înfuriaţi. El dădu ordin ca cel mai împodobit cort al lui să fie ridicat în apropierea taberei şi să fie rezervat pentru primirea oaspetelui aşteptat.

La primirea acestei depeşe, Mullá Ḥusayn i-o prezentă lui Quddús, care îl sfătui să răspundă invitaţiei prinţului. „Nu ţi se poate întâmpla nimic rău," îl asigură Quddús. „În ceea ce mă priveşte, chiar în noaptea aceasta, în tovărăşia lui Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Qazvíní, una din Slovele Celui Viu, voi pleca spre Mázindarán. De va fi voia lui Dumnezeu, şi tu, mai târziu, la comanda unui mare batalion de credincioşi, cu «Stindardele Negre» înainte, vei pleca din Mashhad şi mi te vei alătura. Ne vom revedea în locul pe care Cel Atotputernic îl va fi hotărât pentru noi."

Mullá Ḥusayn răspunse bucuros. El se aruncă la picioarele lui Quddús şi îl asigură de hotărârea lui fermă de a duce la îndeplinire cu fidelitate obligaţiile impuse de acesta. Quddús îl îmbrăţişă afectuos şi, sărutându-l pe ochi şi pe frunte, îl încredinţă protecţiei fără de greş a Celui Atotputernic. Curând, în aceeaşi după-amiază, Mullá Ḥusayn îşi încălecă armăsarul şi se îndreptă cu demnitate şi calm spre tabăra militară a Prinţului Ḥamzih Mírzá, fiind condus cu pompă de 'Abdu'l-'Alí Khán, care, împreună cu câţiva ofiţeri, fusese desemnat de prinţ pentru a merge şi a-l primi cum se cuvine, în cortul ce fusese ridicat special pentru el.

În acea noapte, Quddús îl chemă la el pe Mírzá Muḥammad-Báqir-i-Qá'iní, cel care construise Bábíyyih, alături de

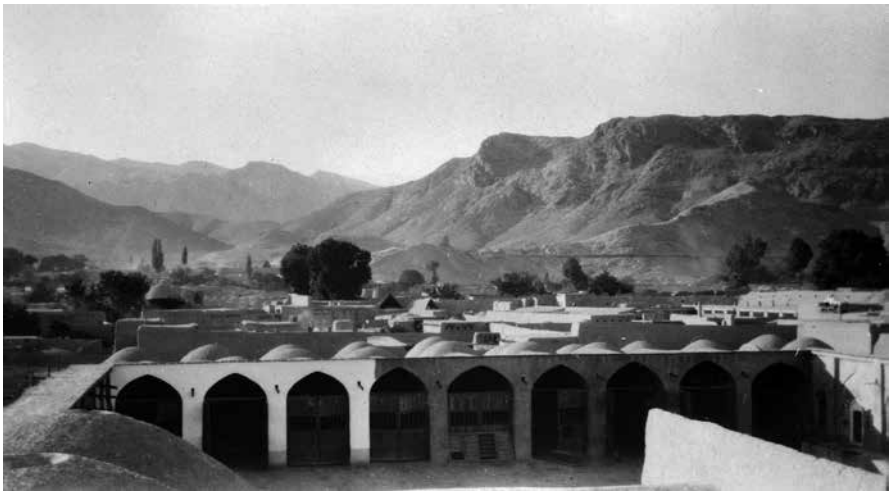

SATUL SHÁH-RÚD

unii dintre cei mai de vază tovarăşi ai lui şi le porunci să îl slujească neabătut pe Mullá Ḥusayn şi să i se supună acestuia. „Sunt aprige furtunile care vă aşteaptă”, le spuse el. „Se apropie cu repeziciune zile de nelinişte şi încleştări violente. Staţi lângă el, căci în ascultarea poruncilor lui stă salvarea voastră.”

Cu aceste cuvinte, Quddús îşi luă rămas bun de la tovarăşii lui şi, însoţit de Mírzá Muḥammad-‘Alíy-i-Qazvíní, plecă din Mashhad. Câteva zile mai târziu, el se întâlni cu Mírzá Sulaymán-i-Núrí, care îl informă despre împrejurările eliberării lui Ṭáhirih din Qazvín, despre călătoria ei înspre Khurásán şi despre plecarea ulterioară a lui Bahá’u’lláh din capitală. Mírzá Sulaymán, ca şi Mírzá Muḥammad-‘Alí au rămas în preajma lui Quddús până la sosirea lor la Badasht. Ei ajunseră în acel cătun la revărsatul zorilor şi au găsit acolo o mare adunare de oameni, pe care i-au recunoscut drept tovarăşi în credinţă. Cu toate acestea, ei au decis să îşi continue călătoria, îndreptându-se direct spre Sháh-Rúd. Pe când se apropiau de acel sat, Mírzá Sulaymán, care era în urma lor, îl întâlni pe Muḥammad-i-Ḥaná-Sáb, care se îndrepta spre Badasht. Fiind întrebat care era motivul acelei adunări, lui Mírzá Sulaymán i se răspunse că Bahá’u’lláh şi Ṭáhirih plecaseră din Sháh-Rúd spre acel cătun cu câteva zile în urmă şi că un mare număr de credincioşi sosiseră deja din Iṣfahán, Qazvín şi din

alte oraşe ale Persiei şi aşteptau să Îl însoţească pe Bahá'u'lláh în planificata Sa călătorie la Khurásán. „Spune-i lui Mullá Aḥmad-i-Ibdál, care se află acum în Badasht", spuse Mírzá Sulaymán, „că în această dimineaţă, o lumină a strălucit asupra ta, dar nu ai reuşit să-i recunoşti splendoarea."[1]

De îndată ce Bahá'u'lláh a fost informat de către Muḥammad-i-Ḥaná-Sáb de sosirea lui Quddús la Sháh-Rúd, El a decis să i se alăture. Acompaniat de Mullá Muḥammad-i-Mu'allim-i-Núrí, El porni călare în aceeaşi seară spre acel sat şi se întoarse cu Quddús la Badasht a doua zi de dimineaţă, la răsărit.

Era începutul verii. La sosirea Sa, Bahá'u'lláh închirie trei grădini, dintre care una, doar pentru Quddús, o alta o păstră pentru Ṭáhirih şi servitoarea ei, iar a treia o rezervă pentru El. Cei care se reuniseră la Badasht erau optzeci şi unu la număr, iar din momentul sosirii şi până la plecarea lor, toţi au fost oaspeţii lui Bahá'u'lláh. În fiecare zi, El revela câte o Tabletă pe care Mírzá Sulaymán-i-Núrí o rostea în prezenţa credincioşilor adunaţi. Fiecare a primit de la El un nume nou. El însuşi a fost de atunci încolo cunoscut sub numele de Bahá; numele de Quddús i-a fost conferit Ultimei Slove a Celui Viu,

[1] Referire la Quddús.

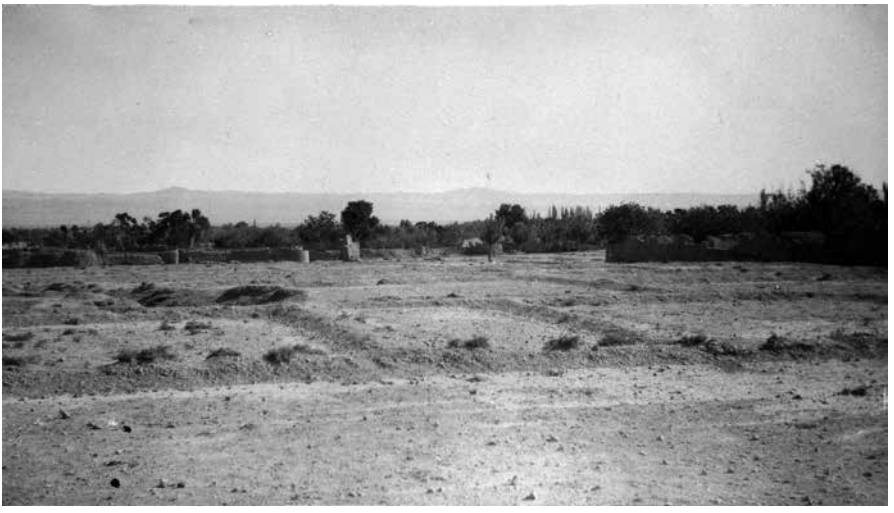

CĂTUNUL BADASHT

iar lui Qurratu'l-'Ayn i-a dat numele de Ṭáhirih. Fiecăruia dintre cei adunați la Badasht, Báb le-a revelat mai apoi câte o Tabletă specială, în care El se adresa fiecăruia cu numele primit acolo. Când, mai târziu, o parte din tovarăşii de credință mai rigizi şi mai conservatori au acuzat-o pe Ṭáhirih de respingerea tradițiilor mult venerate ale trecutului, Báb, la care ajunseseră aceste plângeri, le răspunse cu următoarele cuvinte: „Ce pot Eu spune cu privire la cea pe care Limba Forței şi a Gloriei a numit-o Ṭáhirih (Cea Pură)?"

Fiecare zi a acelor memorabile conferințe a fost martora abrogării unei legi noi şi a repudierii unei tradiții străvechi. Vălurile care păzeau sanctitatea legilor Islám-ului fuseseră hotărât date la o parte, iar idolii care de atâta vreme cereau venerație din partea adoratorilor lor orbi au fost demolați fără milă. Dar nimeni nu cunoştea Sursa de la care porneau aceste inovații îndrăznețe şi cutezătoare, nimeni nu bănuia Mâna care cârmuia ferm şi fără greşeală noul făgaş. Chiar şi identitatea Celui care le conferise un nou nume fiecăruia dintre cei prezenți la reuniunea din acel cătun rămase necunoscută celor care primiră acele nume. Fiecare făcea presupuneri în funcție de nivelul propriu de înțelegere. Unii doar întrezăreau faptul că Bahá'u'lláh era Autorul schimbărilor de amploare care erau atât de curajos introduse.

Shaykh Abú-Turáb, unul dintre oamenii cei mai bine informați cu privire la natura progreselor din Badasht, se spune că ar fi povestit următorul episod: „Într-o zi, boala Îl țintui la pat pe Bahá'u'lláh. De îndată ce auzi de aceasta, Quddús se grăbi să-L viziteze. Când a fost introdus la El, s-a aşezat la dreapta lui Bahá'u'lláh. Restul tovarăşilor au fost pe rând introduşi la El şi s-au grupat în jurul Său. După ce s-au adunat cu toții, Muḥammad-Ḥasan-i-Qazvíní, mesagerul lui Ṭáhirih, căruia i se dăduse numele de Fata'l-Qazvíní, intră brusc şi îi transmise lui Quddús o invitație stringentă din partea lui Ṭáhirih de a o vizita în grădina ei. «M-am separat total de ea», a răspuns el îndrăzneț şi cu hotărâre. «Refuz să o văd.»[1] Mesagerul se retrase

[1] Conform lucrării „Kashfu'l-Ghiṭá' ", Quddús şi Ṭáhirih ajunseseră mai înainte la o decizie, conform căreia, Ṭáhirih avea să proclame public caracterul independent al Revelației lui Báb şi să sublinieze abrogarea legilor şi ordonanțelor Dispensației precedente. De partea cealaltă, Quddús trebuia să se opună afirmațiilor ei şi să îi respingă cu vehemență părerile. Această înscenare fusese creată cu scopul de a tempera efectele unei proclamații atât de provocatoare şi cu efecte atât de profunde şi de a avertiza asupra pericolelor şi primejdiilor

pe dată şi se întoarse curând, repetând mesajul şi chemându-l să țină seama de solicitarea ei urgentă. «Ea insistă să o vizitezi», au fost cuvintele acestuia. «Dacă stăruieşti în refuzul tău, ea însăşi va veni la tine.» Detectând o atitudine de nesupunere, mesagerul îşi scoase din teacă sabia, o puse la picioarele lui Quddús şi spuse: «Refuz să merg înapoi fără tine. Ori alegi să vii cu mine în prezența lui Ṭáhirih, ori îmi tai capul cu această sabie.» «Mi-am exprimat deja intenția de a nu o vizita pe Ṭáhirih», ripostă furios Quddús. «Sunt dispus să duc la îndeplinire alternativa propusă de tine.»

Muḥammad-Ḥasan, care se aşează la picioarele lui Quddús, îşi întinse gâtul pentru a primi lovitura mortală, când dintr-o dată silueta lui Ṭáhirih, împodobită şi fără văl, apăru în fața prietenilor adunați. Toți cei de față au rămas pe dată fără grai.[1] Toți erau înfricoşați în fața acestei apariții subite şi total neaşteptate. Să îi privească fața neacoperită de văl era pentru ei de neconceput. Chiar şi dacă i-ar fi surprins numai o licărire a umbrei era un lucru pe care ei îl socoteau necuviincios, cu atât mai mult cu cât ei o considerau chiar încarnarea lui Fáțimih[2], cea mai nobilă emblemă a castității în ochii lor.

Uşor, în linişte şi cu cea mai mare demnitate păşea Ṭáhirih şi, înaintând spre Quddús, se aşează la dreapta lui. Seninătatea ei imperturbabilă contrasta puternic cu fețele înspăimântate ale celor care căutau către figura ei. Frica, furia şi stupoarea erau stârnite în adâncul sufletului lor. Acea revelație subită părea că le paralizase facultățile mintale. ‘Abdu’l-Khaliq-i-Iṣfahání a fost atât de răvăşit, că şi-a tăiat gâtul cu propriile sale mâini. Acoperit de sânge şi țipând de agitație, el fugi din fața lui Ṭáhirih. Alți câțiva, urmându-i exemplul, îşi aban-

pe care o inovație atât de surprinzătoare le-ar fi produs, cu siguranță. (p. 211). Se pare că Bahá’u’lláh trebuia să aibă o atitudine neutră în această controversă, deşi El era motorul principal, şi Îşi exercita influența coordonatoare şi conducătoare în toate etapele acestui episod memorabil.

[1] „Efectul produs a fost fulgerător. Unii şi-au acoperit fața cu mâinile, alții s-au întins la pământ, iar alții şi-au acoperit capetele cu veşmintele, pentru a nu vedea trăsăturile Înălțimii sale, Cea Pură. Dacă era un păcat grozav să te uiți la chipul unei femei necunoscute care s-ar fi aflat în trecere, ce delict era acela de a-ți arunca privirea asupra celei atât de sfinte… Întâlnirea s-a încheiat în mijlocul unui vacarm de nedescris. I s-au aruncat o mulțime de insulte, considerându-se o gravă indecență aceea de a apărea astfel, cu fața neacoperită, în public. Unii au crezut că îşi pierduse mințile, alții că era fără ruşine, iar câțiva, foarte puțini, i-au luat apărarea.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 283-284).

[2] Fiica lui Muḥammad şi soția lui Imám ‘Alí.

donară prietenii şi părăsiră Credinţa. O parte au fost văzuţi stând fără grai în faţa ei, cuprinşi de uimire. Între timp, Quddús rămase aşezat la locul lui, ţinând sabia afară din teacă, faţa lui trădând un sentiment de furie de nedescris. Părea că aştepta momentul în care ar fi putut să-i aplice lovitura mortală lui Ṭáhirih.

Cu toate acestea, atitudinea lui ameninţătoare nu reuşi să o impresioneze pe Ṭáhirih. Înfăţişarea ei trăda aceeaşi demnitate şi încredere pe care le manifestase din primul moment în care apăruse în faţa credincioşilor. Un sentiment de bucurie şi victorie îi lumina acum faţa. Se ridică din scaun şi, inflexibilă la tulburarea pe care o stârnise în inimile tovarăşilor ei, începu să vorbească grupului care rămase. Fără nimic deliberat şi folosind un limbaj care se asemăna extraordinar de mult cu cel al Qur'án-ului, ea îşi prezentă chemarea cu elocinţă şi cu profundă fervoare. Îşi încheie pledoaria cu următorul verset din Qur'án: «Cu adevărat, printre grădini şi râuri va locui cel pios pe jilţul adevărului, în prezenţa Regelui celui puternic.» Rostind aceste cuvinte, ea aruncă o privire discretă atât spre Bahá'u'lláh, cât şi spre Quddús, astfel încât cei care o priveau nu îşi puteau da seama la care dintre cei doi făcea aluzie. Imediat după aceea, ea declară: «Eu sunt Cuvântul pe care Qá'im-ul trebuie să îl rostească, Cuvântul care va pune pe fugă căpeteniile şi nobilii pământului!»[1]

Ea îşi întoarse apoi faţa către Quddús şi îl dojeni pentru a nu fi făcut în Khurásán acele lucruri pe care ea le considera esenţiale pentru bunăstarea Credinţei. «Sunt liber să urmez indicaţiile propriei mele conştiinţe», răspunse Quddús. «Nu sunt supus voinţei şi dispoziţiei tovarăşilor mei în credinţă.» Întorcându-şi privirea de la el, Ṭáhirih îi invită pe cei prezenţi să sărbătorească cum se cuvine acest mare eveniment. «Această zi este o zi de sărbătoare şi bucurie universală», adăugă ea, «ziua în care lanţurile trecutului sunt date la o parte. Fie ca cei care au participat la această mare realizare să se ridice şi să se îmbrăţişeze unii pe ceilalţi.»"

Acea zi memorabilă şi cele care i-au urmat au fost martorele celor mai revoluţionare schimbări în viaţa şi obiceiurile adepţilor adunaţi ai lui Báb. Forma în care ei se închinau a suferit o transformare bruscă şi fundamentală. Rugăciunile şi ceremonialurile pe care le

[1] Vezi pagina 14.

foloseau acei adoratori devotaţi au fost date uitării în mod irevocabil. Dar o mare confuzie plutea printre cei care se ridicaseră cu atâta sârg să promoveze acele reforme. Câţiva condamnau o schimbare atât de radicală ca fiind esenţa ereziei şi refuzau să anuleze ceea ce considerau ei ca fiind preceptele inviolabile ale Islám-ului. Unii o considerau pe Ţáhirih ca singura care putea decide în aceste privinţe şi singura persoană calificată a cere ascultare implicită din partea credincioşilor. Alţii, care-i condamnau comportamentul, îl considerau pe Quddús drept singurul reprezentant al lui Báb, singurul care avea dreptul să se pronunţe asupra unor chestiuni atât de importante. Şi încă alţii, care recunoşteau atât autoritatea lui Ţáhirih, cât şi pe cea a lui Quddús, priveau acest episod ca pe o încercare trimisă de Dumnezeu, al cărei scop era acela de a separa adevărul de eroare şi de a-i diferenţia pe cei credincioşi de cei lipsiţi de credinţă.

Însăşi Ţáhirih se aventură în câteva ocazii să respingă autoritatea lui Quddús. „Îl consider", se spune că ar fi declarat ea, „un elev pe care Báb mi l-a trimis pentru a-l lămuri şi instrui. Doar aşa îl văd." De cealaltă parte, Quddús nu se lăsă nici el mai prejos şi

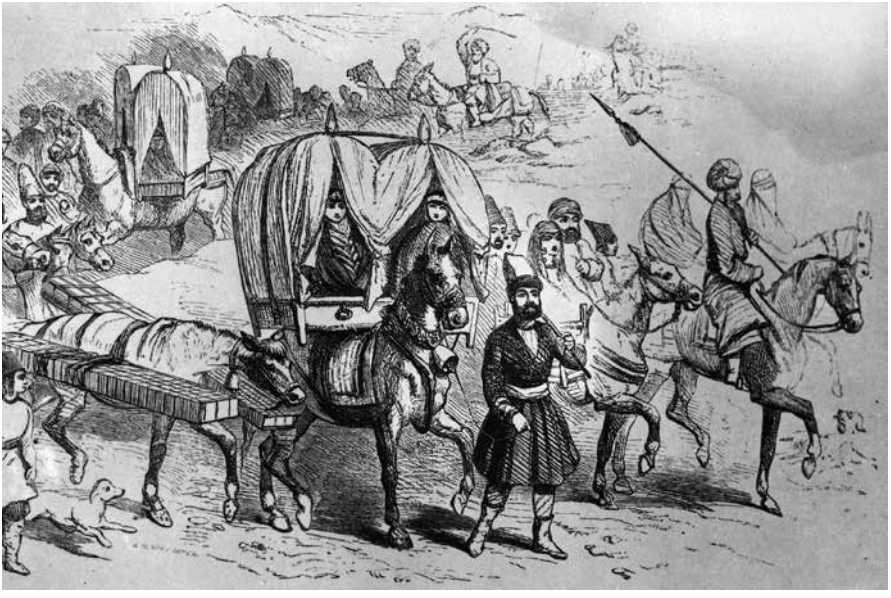

HOWDAH-UL PERSAN

o denunță pe Ṭáhirih ca fiind „autoarea ereziei", înfierându-i pe cei care susțineau ideile ei ca fiind „victime ale erorii". Această stare tensionată s-a menținut câteva zile, până când a intervenit Bahá'u'lláh şi, în maniera Lui abilă, a reuşit o reconciliere între ei. El le-a vindecat rănile pe care acea controversă aprigă le provocase, dirijându-le eforturile pe calea servirii constructive.[1]

Obiectivul acelei întruniri memorabile fusese atins.[2] A răsunat sunetul de trâmbiță al noii Ordini. Convențiile învechite care înlănțuiseră conştiința oamenilor erau acum puse cu curaj sub semnul întrebării şi înlăturate fără teamă. Calea era liberă pentru proclamarea legilor şi preceptelor destinate a deschide calea pentru noua Dispensație. Cei care au rămas dintre prietenii care se adunaseră în Badasht s-au decis, la rândul lor, să plece spre Mázindarán. Quddús şi Ṭáhirih

[1] „Acest act îndrăzneț al lui Qurratu'l-'Ayn a fost cel care a zguduit din temelii credința luată ad litteram în doctrina islamică printre persani. Se mai poate adăuga că primele roade ale învățăturilor ei n-au fost mai prejos decât eroicul Quddús şi că elocința învățăturii ei o datora probabil cunoaşterii primite de la Bahá'u'lláh. Bineînțeles că presupunerea că cel mai bun prieten al ei ar fi putut-o cenzura este doar o ironie încântătoare." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 103-104).

[2] „Se sugerase că adevăratul motiv pentru care fusese organizată acea adunare era starea de nelinişte a lui Báb şi dorința de a-l duce într-un loc sigur. Dar punctul de vedere cel mai agreat – că subiectul dezbătut de Consiliu era poziția bábí-ilor față de legile islamice – este totuşi cel mai probabil." (*Ibid.*, p. 80). „Obiectivul conferinței era să corecteze o neînțelegere mult răspândită. Erau mulți aceia care credeau că a venit noul conducător, în sens textual, pentru a împlini Legea Islamică. Într-adevăr, ei şi-au dat seama că obiectivul lui Muḥammad era să aducă împărăția universală a dreptății şi păcii, dar se gândeau că acest lucru va fi fost realizat prin trecerea prin râuri de sânge şi cu ajutorul judecății teologilor. Pe de altă parte, deşi nu întotdeauna cu consecvență, Báb se îndrepta împreună cu unii dintre discipoli în direcția înduplecării morale; singura lui armă era «sabia Spiritului, care este cuvântul lui Dumnezeu.» La venirea Qá'im-ului, toate lucrurile vor fi reînnoite. Dar Qá'im-ul era pe punctul de a apărea, iar tot ce rămânea de făcut era de a se pregăti calea pentru Venirea lui. Nu mai trebuia făcută nicio diferențiere între rase superioare şi inferioare sau între femeiesc şi bărbătesc. Nu mai trebuia ca vălul lung şi acoperitor să fie emblema inferiorității femeii. Talentata femeie dinaintea noastră a avut modul ei personal de a soluționa această problemă… Se spune într-o tradiție că însăşi Qurratu'l-'Ayn a participat la conferință cu vălul pe cap. De a fost aşa, atunci ea nu a precupețit niciun moment de a-l arunca şi a izbucnit (se spune) într-o exclamație înfocată: «Eu sunt sunetul trompetei, eu sunt chemarea trâmbiței», adică «Precum Gavriil, eu voi trezi sufletele adormite.» Şi se mai spune că după acest discurs scurt al acestei femei curajoase Bahá'u'lláh a recitat Súrih-ul Învierii (75). Astfel de recitări au avut deseori un efect copleşitor. Înțelesul lăuntric al acesteia era că omenirea era pe cale să treacă într-un nou ciclu cosmic, pentru care erau indispensabile un nou set de legi şi de tradiții." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 101-103).

s-au aşezat în acelaşi howdah[1], care fusese pregătit pentru călătoria lor de către Bahá'u'lláh. Pe drum, Ṭáhirih compunea în fiecare zi o odă care trebuia să fie cântată de cei care o însoţeau pe când mergeau în urma howdah-ului ei. Muntele şi valea reverberau de strigătele cu care acel grup plin de entuziasm saluta dispariţia vechiului şi naşterea noii Ere, pe când se îndreptau spre Mázindarán.

Şederea lui Bahá'u'lláh în Badasht a durat douăzeci şi două de zile. În decursul călătoriei lor spre Mázindarán, câţiva dintre adepţii lui Báb s-au gândit să abuzeze de libertatea pe care le-o conferea respingerea legilor şi a sancţiunilor unei Credinţe învechite. Ei au considerat acţiunea fără precedent a lui Ṭáhirih în aruncarea vălului ei ca un semnal de a depăşi limitele moderaţiei şi de a-şi satisface dorinţele lor egoiste. Excesele în care au căzut câţiva au stârnit furia celui Atotputernic, ducând la dispersarea lor. În satul Níyálá, ei au fost amarnic încercaţi şi au suferit răni cumplite din partea duşmanilor lor. Această dispersare a stins problemele pe care câţiva iresponsabili dintre adepţii Credinţei au căutat să le stârnească şi au păstrat nepătată onoarea şi demnitatea ei.

L-am auzit pe Însuşi Bahá'u'lláh relatând acel incident: „Ne aflam cu toţii adunaţi în satul Níyálá şi ne odihneam la poalele unui munte, când, la ceasul zorilor, am fost dintr-o dată treziţi de pietrele pe care oamenii din împrejurimi le aruncau asupra noastră din vârful muntelui. Asprimea atacului lor i-a făcut pe însoţitorii noştri să fugă înspăimântaţi şi speriaţi. L-am îmbrăcat pe Quddús în hainele mele şi l-am trimis într-un loc sigur, unde aveam intenţia să mă alătur lui. Când am ajuns acolo, am văzut că el plecase. Niciunul dintre tovarăşii noştri nu rămăsese în Níyálá, cu excepţia lui Ṭáhirih şi a unui tânăr din Shíráz, Mírzá 'Abdu'lláh. Violenţa cu care fuseserăm împresuraţi a golit tabăra. Nu am găsit pe nimeni căruia să îi las în grijă pe Ṭáhirih, în afară de acel tânăr, care în acel episod dădu dovadă de un curaj şi o hotărâre care erau de-a dreptul surprinzătoare. Cu sabia în mână, netulburat de atacurile sălbatice ale locuitorilor acelui sat, care se repezeau să ne prade bunurile, el sări înainte pentru a-i potoli pe atacatori. Deşi era el însuşi rănit în diverse părţi ale corpului, el îşi riscă viaţa pentru a proteja teritoriul nostru. L-am rugat

[1] Vezi Glosar.

să renunțe la acest demers. Când agitația se domoli, i-am abordat pe unii dintre locuitorii orașului şi am reuşit să îi conving de cruzimea şi comportamentul lor ruşinos. Ca atare, am reuşit să recuperez o parte din bunurile noastre prădate."

Bahá'u'lláh, însoțit de Țáhirih şi de servitoarea ei, se îndreptară spre Núr. El îl numi pe Shaykh Abú-Turáb pentru a veghea asupra ei şi pentru a-i asigura protecția şi siguranța. Între timp, răufăcătorii se străduiau să stârnească mânia lui Muḥammad Sháh împotriva lui Bahá'u'lláh şi, descriindu-L ca pe principalul provocator al tulburărilor de la Sháh-Rúd şi Mázindarán, au reuşit în final să-l convingă pe suveran să-L aresteze. „Până acum", se spune că ar fi remarcat furios Sháh-ul, „am refuzat să iau seama la tot ceea ce s-a spus împotriva lui. Indulgența mea a fost motivată de recunoaşterea serviciilor pe care le-a făcut tatăl lui țării mele. Dar de această dată sunt hotărât să-l trimit la moarte."

În consecință, el dădu ordin unuia dintre ofițerii lui din Țihrán să-i poruncească fiului lui care locuia în Mázindarán să-L aresteze şi să-L conducă în capitală. Fiul acestui ofițer primi depeşa chiar în ziua dinaintea recepției pe care el se pregătea să o dea în cinstea lui Bahá'u'lláh, de care era foarte ataşat. Fiind foarte tulburat, nu a divulgat această veste nimănui. Dar Bahá'u'lláh a simțit tristețea lui şi l-a sfătuit să îşi pună toată încrederea în Dumnezeu. A doua zi, când El era condus de prietenul Lui spre locuința acestuia, au întâlnit în cale un călăreț care venea din direcția Țihrán-ului. „Muḥammad Sháh este mort!" a exclamat acel prieten în dialectul de Mázindarán, grăbindu-se să I se alăture după o scurtă conversație cu acesta. El scoase ordinul imperial şi-l arătă lui Bahá'u'lláh. Documentul îşi pierduse puterea. Acea seară fusese petrecută în compania oaspetelui său într-o atmosferă de calm netulburat şi de bucurie.

Între timp, Quddús căzu în mâinile duşmanilor, fiind închis în Sárí în casa lui Mírzá Muḥammad-Taqí, mujtahid-ul şef al acelui oraş. Restul tovarăşilor, după împrăştierea lor din Níyálá, se răspândiră în diferite direcții, fiecare ducând cu sine celorlalți tovarăşi în credință veştile despre întâmplările cruciale de la Badasht.

CASTELUL CHIHRÍQ

CAPITOLUL XVII

ÎNTEMNIȚAREA LUI BÁB ÎN CASTELUL DE LA CHIHRÍQ

INCIDENTUL de la Níyálá a avut loc la mijlocul lunii Sha'bán în anul 1264 A.H.[1] Spre sfârşitul aceleiaşi luni, Báb a fost adus la Tabríz, unde a suferit din mâna duşmanilor lui un atac sever şi umilitor. Acel afront adus cu bună ştiinţă asupra demnităţii Lui a avut loc aproape în acelaşi timp cu atacul pe care locuitorii din Níyálá îl direcţionaseră împotriva lui Bahá'u'lláh şi a însoţitorilor Lui. Unul a fost atacat cu pietre de un popor ignorant şi războinic; celălalt a primit loviturile de bici ale unui duşman crud şi perfid.

Voi relata acum împrejurările care au dus la acea nedreptate odioasă pe care prigonitorii lui Báb au ales să I-o aplice. În conformitate cu ordinele emise de Ḥájí Mírzá Áqásí, El fusese mutat în castelul de

[1] 3 iulie – 1 august, 1848 A.D.

la Chihríq[1] şi predat în grija lui Yaḥyá Kḥán-i-Kurd, a cărui soră era soţia lui Muḥammad Sháh, mama lui Náyibu's-Salţanih. Marele Vazír i-a dat instrucţiuni stricte şi precise lui Yaḥyá Kḥán, subliniindu-i acestuia să nu permită nimănui să aibă acces la Prizonierul său. Acesta a fost avertizat mai ales să nu urmeze exemplul lui 'Alí Kḥán-i-Máh-Kú'í, care fusese treptat convins să nu mai ţină seama de ordinele primite.[2]

În ciuda caracterului foarte ferm al acelei porunci şi în faţa opoziţiei de neînvins a atotputernicului Ḥájí Mírzá Áqásí, Yaḥyá Kḥán se văzu neputincios în a se supune acelor ordine. Şi el avea să simtă curând fascinaţia Prizonierului lui; şi el, de îndată ce se apropie de spiritul Său, uită de datoria pe care trebuia să o îndeplinească. Chiar de la început, iubirea lui Báb îi pătrunse în inimă şi puse stăpânire pe întreaga lui fiinţă. Kurzii care trăiau în Chihríq, al căror fanatism şi ură pentru shí'ah o depăşea pe aceea a locuitorilor din Máh-Kú, au fost şi ei supuşi influenţelor transformatoare ale lui Báb. Atât de mare era dragostea pe care El le-o sădi în inimi că în fiecare dimineaţă, înainte de a-şi începe ziua de muncă, ei îşi îndreptau paşii spre închisoarea Lui şi, privind de departe spre castelul care-L adăpostea pe El, îi invocau numele şi cereau binecuvântarea Lui. Se prosternau la pământ şi căutau să îşi împrospăteze sufletele cu amintirea Lui. Îşi povesteau fără restricţie unii altora minunile puterii şi măreţiei Lui şi îşi relatau acele vise care aduceau mărturie despre puterea creatoare a influenţei Lui. Yaḥyá Kḥán nu refuza nimănui intrarea în castel.[3] Pentru că oraşul Chihríq singur nu putea să cazeze numărul din ce în ce mai mare de vizitatori care se revărsau prin porţile lui, ei au reuşit să obţină locurile de cazare necesare la Iskí-Shahr, vechiul Chihríq, care era situat la o oră distanţă

[1] Conform cu „A Traveller's Narrative" (p. 18), Báb a rămas trei luni în castelul de la Chihríq înainte de a fi dus la Tabríz pentru a fi interogat.

[2] „Báb a fost supus unei încarcerări mai stricte şi mai riguroase în Chihríq decât în Máh-Kú. De aceea, el obişnuia să o numească pe prima «Muntele cel Trist» (Jabal-i-Shadíd, valoarea numerică a cuvântului «Shadíd» – 318 – fiind aceeaşi cu a numelui Chihríq), iar pe a doua «Muntele Deschis» (Jabal-i-Básiţ)." („A Traveller's Narrative", nota L, p. 276).

[3] „Acolo, ca pretutindeni, oamenii se îmbulzeau în jurul lui. În memoriile sale asupra lui Báb, M. Mochenin spune: «În luna iunie 1850 (poate mai degrabă în 1849?), ducându-mă la Chihríq pentru treburi de serviciu, am văzut Bálá-Kḥánih-ul, din înălţimea căruia Báb îşi propovăduia doctrina. Puhoiul de lume era atât de mare, încât curtea nefiind suficient de vastă pentru a-i cuprinde pe toţi auditorii, majoritatea stăteau în stradă şi ascultau în reculegere versetele noului Qur'án. La scurt timp după aceea, Báb a fost transferat la Tauris pentru a fi condamnat la moarte.»" (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 371).

de castel. Orice provizii erau solicitate pentru Báb erau cumpărate din oraşul vechi şi transportate la închisoarea Lui.

Într-o zi, Báb ceru să I se cumpere nişte miere. Preţul cu care aceasta a fost cumpărată I s-a părut extrem de mare. El o refuză şi spuse: „Fără îndoială că o miere de o calitate superioară putea fi cumpărată la un preţ mai mic. Eu, care sunt exemplul vostru am fost comerciant de profesie. Se cuvine ca în toate tranzacţiile voastre să-Mi urmaţi calea. Nu trebuie nici să-l furaţi pe vecinul vostru, şi nici să-i permiteţi acestuia să vă fure. Aceasta era calea Învăţătorului vostru. Cei mai abili şi mai şireţi dintre oameni nu au reuşit să-L păcălească, şi nici El la rândul Lui nu a ales să se poarte cu zgârcenie faţă de creaturile cele mai amărâte şi mai lipsite de apărare." El insistă ca servitorul care făcuse acea cumpărătură să se întoarcă şi să-I aducă o miere mai bună şi mai puţin costisitoare.

În timpul captivităţii lui Báb în castelul de la Chihríq, evenimente înspăimântătoare au produs tulburări grave în sânul puterii. Devenise curând clar că o parte dintre cei mai eminenţi dintre siyyidi, teologi şi funcţionari ai guvernului din Khuy îmbrăţişaseră Cauza Prizonierului şi se identificau complet cu Credinţa Lui. Printre ei se număra şi Mírzá Muḥammad-'Alí şi fratele lui, Búyúk-Áqá, amândoi siyyidi de mare merit, care se ridicară cu o sinceritate ferventă să-şi proclame Credinţa concetăţenilor lor de diverse ranguri. Un val neîntrerupt de căutători şi de credincioşi declaraţi se perindau între Khuy şi Chihríq, ca urmare a acestor activităţi.

Odată, un important funcţionar, cu un mare talent literar, Mírzá Asadu'lláh, care mai apoi a fost supranumit Dayyán de către Báb şi ale cărui acuzaţii vehemente asupra Mesajului Său îi bulversaseră pe cei care se străduiau să-l convertească, a avut un vis. Când s-a trezit, s-a decis să nu povestească acest vis nimănui şi, oprindu-se la două versete ale Qur'án-ului, el îi adresă lui Báb această solicitare: „M-am gândit în mintea mea la trei lucruri foarte clare. Îţi cer să mi le dezvălui." Mírzá Muḥammad-'Alí a fost rugat să înmâneze această cerere în scris lui Báb. Câteva zile mai târziu, acesta a primit un răspuns scris de mâna lui Báb, în care El prezenta în totalitatea lor circumstanţele acelui vis şi revelând textele exacte ale acelor versete. Acurateţea acelui răspuns a adus imediata lui convertire. Deşi nu era obişnuit să meargă pe jos,

Mírzá Asadu'lláh se grăbi pe jos de-a lungul acelei cărări abrupte şi stâncoase care lega Khuy de castel. Prietenii lui încercară să-l convingă să purceadă călare la Chihríq, dar el refuză oferta lor. Întrevederea lui cu Báb îl confirmă în credinţa lui şi declanşă acea ardoare intensă pe care el a manifestat-o până la sfârşitul vieţii lui.

În acelaşi an, Báb Îşi exprimă dorinţa ca patruzeci dintre tovarăşii Lui să înceapă să compună un tratat şi să caute, cu ajutorul versetelor şi tradiţiilor, să determine validitatea Misiunii Lui. Dorinţele Lui au fost pe dată ascultate, iar rezultatul străduaniilor lor I-a fost prezentat la timpul cuvenit. Tratatul lui Mírzá Asadu'lláh s-a bucurat de admiraţia neegalată a lui Báb, câştigând primul loc în aprecierile Sale. El îi dărui numele de Dayyán şi revelă în cinstea lui Lawḥ-i-Ḥurúfát[1] în care El a făcut următoarea declaraţie: „Dacă Punctul Bayán-ului[2] nu ar fi avut nicio altă mărturie prin care să-Şi afirme adevărul, aceasta ar fi fost suficientă – faptul că a revelat o Tabletă ca aceasta, o Tabletă pe care toată cunoaşterea lumii nu ar fi putut să o scoată la iveală."

Oamenii Bayán-ului, care au înţeles total greşit scopul pe care îl avea acea Tabletă, au crezut că aceasta este doar o prezentare a ştiinţei Jafr[3]. Când, mai târziu, în primii ani ai întemniţării lui Bahá'u'lláh în oraşul-fortăreaţă 'Akká, Jináb-i-Muballigh ceru din Shíráz ca El să dezvăluie misterele acelei Tablete, a fost revelată din pana Lui o explicaţie care ar trebui să-i pună pe gânduri pe cei care au înţeles greşit cuvintele lui Báb. Bahá'u'lláh a extras din afirmaţiile lui Báb dovezi de necontestat care arătau că apariţia lui Man-Yuẓhiruhu'lláh[4] trebuie cu orice preţ să aibă loc la nu mai puţin de nouăsprezece ani de la Declaraţia lui Báb. Misterul lui Mustagháth[5] a contrariat multă vreme cele mai ascuţite minţi ale oamenilor Bayán-ului şi s-a dovedit un obstacol de netrecut în recunoaşterea Celui promis. Báb Însuşi a desluşit în acea Tabletă misterul; dar nimeni nu a reuşit să înţeleagă explicaţia dată de El. Bahá'u'lláh a fost cel care a dezvăluit-o ochilor tuturor oamenilor.

Zelul neobosit pe care îl demonstra Mírzá Asadu'lláh îl determină pe tatăl acestuia, care era un prieten apropiat al lui Ḥájí Mírzá Áqásí, să

[1] Ad litteram „Tableta Slovelor".
[2] Unul din titlurile lui Báb.
[3] Ştiinţa divinaţiei.
[4] Referire la Bahá'u'lláh. Vezi Glosar.
[5] Vezi Glosar.

raporteze acestuia împrejurările care conduseră la convertirea fiului lui şi să-l informeze pe acesta de neglijenţa lui de a-şi duce la îndeplinire sarcinile pe care Statul i le impusese. El stărui mult asupra entuziasmului cu care un funcţionar atât de capabil al guvernului se ridicase pentru a-L servi pe noul lui Învăţător şi asupra succesului care-i încununa eforturile.

Un alt motiv de teamă pentru autorităţile guvernamentale a fost oferit de sosirea la Chihríq a unui derviş care venise tocmai din India şi care, de îndată ce Îl întâlni pe Báb, recunoscu adevărul Misiunii Sale. În timpul şederii lui la Iskí-Shahr, toţi cei care îl întâlniseră pe acel derviş, pe care Báb îl numi Qahru'lláh, simţiră căldura şi entuziasmul lui, fiind puternic impresionaţi de tenacitatea convingerilor lui. Un număr din ce în ce mai mare de oameni deveniseră îndrăgostiţi de farmecul personalităţii sale şi recunoscură puterea copleşitoare a Credinţei lui. Atât de mare era influenţa pe care el o exercita asupra lor, că o parte dintre credincioşi au fost tentaţi să-l considere exponentul unei Revelaţii Divine, deşi el respingea cu totul asemenea revendicări. Era auzit de multe ori povestind următoarele: „În zilele în care ocupam înalta poziţie de navváb în India, Báb îmi apăru într-o viziune. El privi spre mine şi îmi cuceri pe dată inima. M-am ridicat şi am dat să-L urmez, când El m-a privit adânc, spunând: «Dezbracă-te de straiele tale strălucitoare, pleacă din ţinutul tău natal şi grăbeşte-te pe jos să Mă întâlneşti în Ádhirbáyján. În Chihríq vei atinge ţelul din inima ta.» I-am urmat indicaţiile şi acum mi-am atins ţelul."

Veştile tulburărilor pe care acel derviş umil reuşise să le provoace printre conducătorii kurzi din Chihríq ajunseră la Tabríz şi de acolo au fost comunicate mai departe la Ţihrán. De îndată ce aceste veşti au ajuns în capitală, au fost date ordine ca Báb să fie mutat imediat la Tabríz, în speranţa de a domoli agitaţia pe care şederea Lui acolo o provoca. Înainte ca vestea acestui ordin nou să ajungă la Chihríq, Báb îl însărcină pe 'Aẓím să-l informeze pe Qahru'lláh de dorinţa Lui ca el să se întoarcă în India şi acolo să-şi dedice viaţa servirii Cauzei Lui. „Singur şi pe jos", Îi ordonă acestuia, „trebuie să se întoarcă pe calea pe care a venit. Cu aceeaşi ardoare şi detaşare cu care a făcut pelerinajul în această ţară, el acum trebuie să se întoarcă în ţinutul lui natal şi să muncească neîncetat să promoveze interesele Cauzei." Îl mai rugă să-i dea instrucţiuni lui Mírzá 'Abdu'l-Vahháb-i-Turshízí, care locuia în Khuy, să se îndrepte pe

dată spre Urúmíyyih, unde El spunea că i se va alătura curând. ‘Aẓím a fost sfătuit să plece spre Tabríz şi de acolo să-l informeze pe Siyyid Ibráhím-i-Khalíl de sosirea Lui în curând în acel oraş. „Spune-i”, adăugă Báb, „că focul lui Nimrod va fi curând aţâţat în Tabríz, dar în ciuda intensităţii flăcărilor sale, nimic rău nu se va întâmpla cu prietenii noştri.”

De îndată ce Qahru’lláh primi mesajul de la Învăţătorul lui, el se ridică să ducă la îndeplinire dorinţele Acestuia. Oricui dorea să-l însoţească, el îi spunea: „Nu vei putea îndura niciodată încercările acestei călătorii. Uită de gândul de a veni cu mine. Vei pieri cu siguranţă pe drum, căci Báb mi-a dat poruncă să mă întorc singur în ţinutul meu natal.” Tăria copleşitoare a răspunsului lui reducea la tăcere pe oricine îl implora să-l însoţească în această călătorie. El refuză să accepte bani ori haine de la cineva. Singur, înveşmântat în cel mai sumar mod, cu toiagul în mână, el a mers pe jos tot drumul înapoi în ţara lui. Nimeni nu ştie ce s-a ales până la urmă de el.

Muḥammad-‘Alíy-i-Zunúzí, supranumit Anís, se afla printre cei care au auzit despre mesajul lui Báb în Tabríz şi a fost înflăcărat de dorinţa de a se grăbi spre Chihríq şi de a ajunge în prezenţa Sa. Acele cuvinte aprinseră în el o năzuinţă de nestăpânit de a se sacrifica în calea Lui. Siyyid ‘Alíy-i-Zunúzí, tatăl lui vitreg, un om de vază al Tabríz-ului, se opuse cu vehemenţă ca el să plece din oraş, fiind până la urmă nevoit să-l închidă în casă şi să-l vegheze cu stricteţe. Fiul lui se perpeli în captivitatea lui până când Cel Îndrăgit ajunse la Tabríz, fiind din nou dus în închisoarea Lui din Chihríq.

L-am auzit pe Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí povestind următoarele: „Cam în acelaşi moment în care Báb îl trimise din prezenţa Lui pe ‘Aẓím, am primit poruncă de la El să adun toate Tabletele disponibile pe care El le revelase în timpul întemniţării Sale în castelele de la Máh-Kú şi Chihríq şi să le predau în mâinile lui Siyyid Ibráhím-i-Khalíl, care în vremea aceea locuia în Tabríz, şi să-l rog să le ascundă şi să le păstreze cu cea mai mare grijă.

În timpul şederii mele în acel oraş, l-am vizitat deseori pe Siyyid ‘Alíy-i-Zunúzí, care îmi era rudă şi pe care l-am auzit deplângând de multe ori soarta fiului său. «Se pare că şi-a pierdut minţile», se plângea el cu tărie. «Prin comportamentul lui el mi-a adus numai reproşuri şi ruşine. Încearcă să-i domoleşti agitaţia sufletească şi să-l convingi să-şi

ascundă convingerile.» L-am vizitat în fiecare zi şi am văzut lacrimile care curgeau neîncetat din ochii lui. După ce Báb a plecat din Tabríz, într-o zi, pe când m-am dus să îl văd, am fost surprins să aflu bucuria şi fericirea care îi luminau faţa. Chipul lui frumos era plin de zâmbet, când a venit în întâmpinarea mea. «Ochii Îndrăgitului», spuse el pe când mă îmbrăţişa, «au privit această faţă şi aceşti ochi au contemplat faţa Lui.» «Lasă-mă», adăugă el, «să-ţi dezvălui secretul fericirii mele. După ce Báb a fost dus înapoi la Chihríq, într-o zi, pe când stăteam închis în celula mea, mi-am întors inima către El şi L-am implorat cu aceste cuvinte: ‹Tu vezi, o, Mult-Îndrăgitul meu, captivitatea şi neajutorarea mea şi ştii cât de tare tânjesc să-Ţi privesc chipul. Risipeşte întunecimea care îmi sufocă inima cu lumina chipului Tău.› Ce lacrimi de durere chinuitoare am vărsat în acel ceas. Eram atât de copleşit de emoţie că părea că mi-am pierdut cunoştinţa. Dintr-o dată, am auzit vocea lui Báb şi, iată. El mă chema. Îmi ceru să mă ridic. Am contemplat măreţia chipului Său când El mi-a apărut în faţa ochilor. El îmi zâmbi şi mă privi în ochi. M-am aruncat înainte şi am căzut la picioarele Lui. ‹Bucură-te›, mi-a spus El; ‹se apropie ceasul când, chiar în acest oraş, voi fi legat în faţa ochilor mulţimii şi voi cădea victimă focului duşmanului. Nu voi alege pe nimeni altul decât pe tine să împartă cu Mine cupa martiriului. Fii liniştit, că această promisiune pe care ţi-o fac va fi respectată.› Eram fermecat de frumuseţea acelei viziuni. Când mi-am revenit, eram cufundat într-un ocean de fericire, o fericire de o asemenea strălucire, pe care nici toate necazurile pământului nu o puteau întuneca. Acea voce îmi este şi acum vie în auz. Acea viziune mă bântuie atât ziua cât şi noaptea. Amintirea acelui zâmbet inefabil mi-a risipit singurătatea captivităţii. Sunt ferm convins că ceasul la care promisiunea Lui va fi îndeplinită nu mai poate fi amânat.» L-am rugat stăruitor să fie răbdător şi să îşi ascundă emoţia. Mi-a promis că nu va divulga nimănui acel secret şi se porni să arate cea mai mare îngăduinţă faţă de Siyyid ‘Alí. M-am grăbit să-l asigur pe tatăl său de hotărârea lui şi am reuşit să obţin eliberarea lui din captivitate. Acel tânăr a continuat până în ziua martiriului său să stea în compania părinţilor şi rudelor sale cu seninătate şi bucurie. Un astfel de comportament faţă de prietenii şi rudele sale a făcut ca în ziua în care şi-a dat viaţa pentru Îndrăgitul lui, oamenii din Tabríz să plângă şi să-l jelească.”

CAPITOLUL XVIII

INTEROGAREA LUI BÁB LA TABRÍZ

BÁB, în anticiparea ceasurilor Sale de restriște, Și-a risipit discipolii care se adunaseră la Chihríq, așteptând cu o resemnare senină ordinul ce avea să-L cheme la Tabríz. Cei în mâinile cărora fusese predat nu au crezut de cuviință să treacă prin orașul Khuy, care se afla pe traseul lor spre capitala Ádhirbáyján-ului. Ei au ales să meargă prin Urúmíyyih și astfel să evite demonstrațiile pe care populația agitată a orașului Khuy probabil că le-ar fi ținut în semn de protest împotriva tiraniei guvernului. Când Báb sosi la Urúmíyyih, Malik Qásim Mírzá L-a primit cu mare pompă, oferindu-I cea mai caldă ospitalitate. În prezența Lui, prințul se comportă cu extraordinară deferență și nu lăsă să se comită nici cea mai mică impolitețe din partea celor care primiseră permisiunea de a-L întâlni.

Într-o anumită zi de vineri, când Báb era în drum spre baia publică, prințul, care era curios să testeze curajul și puterea Oaspetelui său, porunci grăjdarului său să-I ofere cel mai sălbatic cal pentru a-L călări. De teamă ca nu cumva Báb să sufere vreun accident, servitorul se apropie în taină de El și încercă să-L convingă să refuze să încalece calul care deja îl aruncase pe cel mai priceput și mai brav călăreț. „Nu-ți fie teamă", a răspuns El. „Îndeplinește-ți porunca și lasă-Ne pe Noi în grija celui Atotputernic." Locuitorii din Urúmíyyih, cărora li se comunicaseră intențiile prințului, umplură piața publică, dornici să asiste la ceea ce I se putea întâmpla lui Báb. De îndată ce calul I-a fost adus, El se apropie în liniște de el și, luându-l de căpăstrul pe care grăjdarul I-l oferise, îl mângâie ușor, punând piciorul în scară. Calul stătu liniștit și nemișcat lângă El, ca și cum ar fi fost conștient de puterea care îl domina. Mulțimea care a urmărit acest spectacol neobișnuit se minună de comportamentul animalului. Pentru

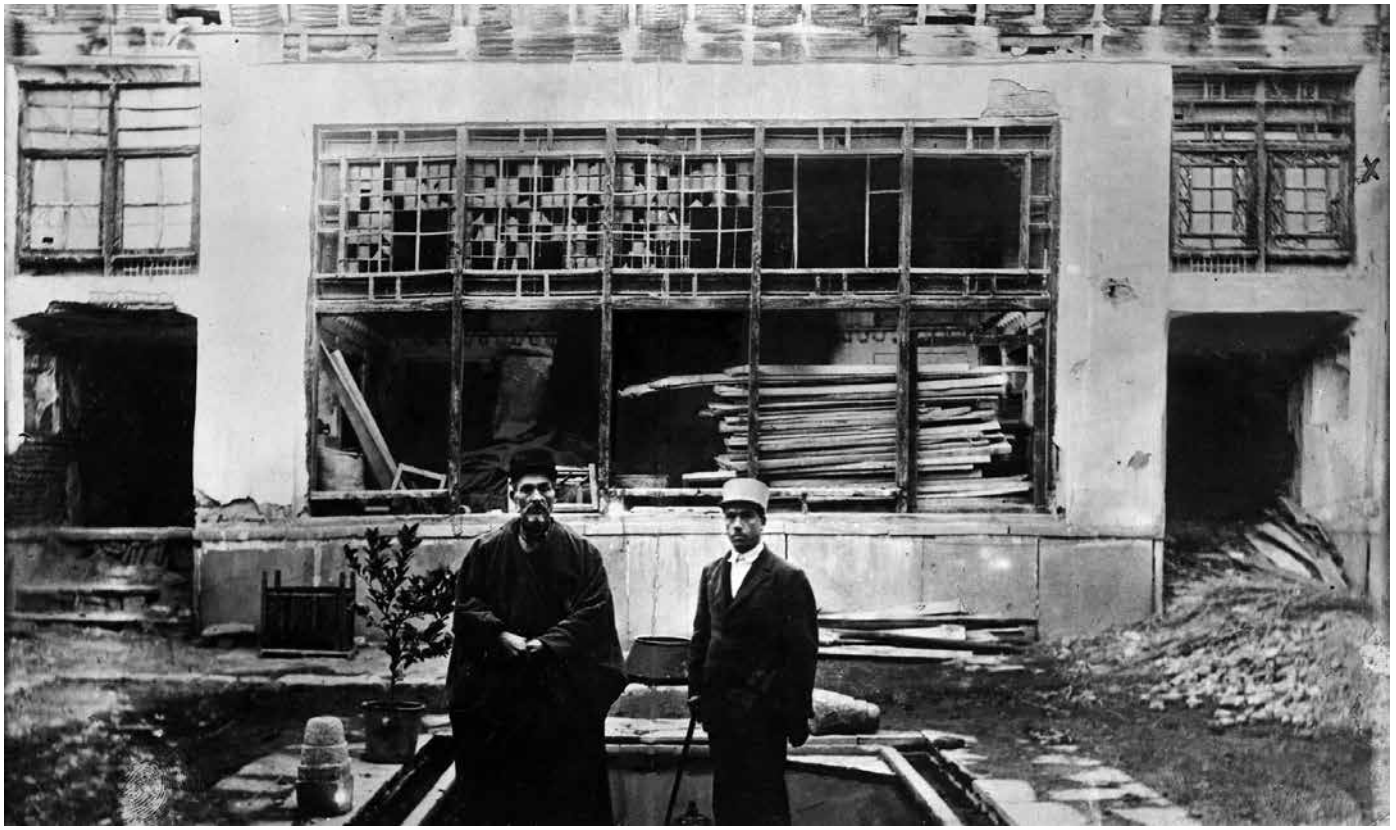

CASA ÎN CARE A LOCUIT BÁB ÎN URÚMÍYYIH. BÁLÁ-KHÁNIH (CAMERA DE SUS) ÎNSEMNATĂ CU X ESTE CAMERA ÎN CARE A STAT

minţile lor simple, această întâmplare extraordinară a părut aproape un miracol. Ei se grăbiră în entuziasmul lor să sărute scările calului lui Báb, dar au fost împiedicaţi de servitorii prinţului, care se temură ca nu cumva o aşa mulţime de oameni să-I facă vreun rău. Prinţul însuşi, care îl însoţise pe Oaspetele lui pe jos până în apropierea băii publice, a fost rugat de Báb ca, de îndată ce ajungeau la intrarea băii, să se întoarcă acasă. Pe tot parcursul drumului, oamenii prinţului ce mergeau pe jos se străduiau să ţină în frâu oamenii care se îmbulzeau înainte pentru a-L zări pe Báb pentru o clipă. La sosirea Lui, El îi trimise pe toţi cei care Îl însoţiseră, păstrându-i cu el pe servitorul personal al prinţului şi pe Siyyid Ḥasan, care aşteptă în anticameră şi care-L ajută să se dezbrace. La întoarcerea Sa de la baia publică, El încălecă din nou pe acelaşi cal, fiind aclamat de aceeaşi mulţime. Prinţul veni pe jos să-L întâlnească şi-L escortă înapoi la reşedinţa lui.

De îndată ce Báb părăsi baia, oamenii din Urúmíyyih se îmbulziră să ia cu ei şi ultima picătură din apa cu care El se spălase. Mare a fost agitaţia acelei zile. Pe când observa aceste dovezi ale entuziasmului nestăvilit, El îşi aduse aminte de o binecunoscută tradiţie, îndeobşte atribuită lui Imám ʻAlí, Conducătorul Celor Credincioşi, care se referea în special la Ádhirbáyján. Aceeaşi tradiţie spune în pasajele de încheiere că lacul din Urúmíyyih va fierbe, va ieşi din hotarele sale şi va inunda oraşul. Când I se spuse mai apoi cum majoritatea copleşitoare a localnicilor se ridicaseră singuri pentru a proclama credinţa Cauzei Sale, El constată calm: „Credeţi că oamenii când spun, «Noi credem» vor fi lăsaţi în voia lor şi nu vor fi puşi să dovedească?”[1] Acest comentariu era justificat pe deplin de atitudinea pe care aceiaşi oameni o avuseseră faţă de El când vestea tratamentului cumplit aplicat Lui în Tabríz ajunse la urechile lor. La ceas de restrişte, abia dacă se mai găsea o mână de oameni dintre aceia care îşi declaraseră atât de ostentativ credinţa să îşi menţină legământul lor de credinţă faţă de Cauza Lui. Printre aceştia, în primele rânduri se afla Mullá Imám-Vardí, a cărui perseverenţă în credinţă nu putuse fi depăşită de nimeni, în afară de Mullá Jalíl-i-Urúmí, originar din Urúmíyyih şi una din Slovele Celui Viu. Adversitatea nu făcuse altceva decât să-i intensifice ardoarea devotamentului şi să-i întărească crezul în dreptatea Cauzei pe care o

[1] Qur’án, 29:2.

îmbrățișă. El ajunse mai apoi în prezența lui Bahá'u'lláh, recunoscând pe dată adevărul Misiunii Lui şi luptă pentru progresul ei cu aceeaşi sinceritate fervență care îi caracterizase strădaniile sale de la început în promovarea Cauzei lui Báb. Ca recunoaştere a serviciilor sale exemplare, el şi familia lui au fost onorați cu numeroase Tablete născute din pana lui Bahá'u'lláh în care El lăuda realizările sale şi invoca binecuvântările celui Atotputernic pentru eforturile lui. Cu o hotărâre de neclintit, el continuă să trudească pentru progresul Credinței până când, după vârsta de optzeci de ani părăsi această lume.

Poveştile despre semnele şi minunile la care nenumărații admiratori ai lui Báb au fost martori au fost curând transmise din gură în gură, provocând un val nemaiîntâlnit de entuziasm care se răspândi cu o iuțeală uimitoare pe tot cuprinsul țării. Traversând Țihrán-ul, acesta îi stârni pe demnitarii religioşi la noi eforturi împotriva Lui. Ei tremurau în fața progreselor unei Mişcări care, dacă ar fi fost lăsată să îşi urmeze cursul, cu siguranță ar fi înghițit instituțiile de care depindea autoritatea, ba chiar însăşi existența lor. Ei vedeau în toate părțile tot mai multe dovezi ale unei credințe şi ale unui devotament pe care ei înşişi nu fuseseră capabili niciodată să le insufle, ale unei loialități care lovea chiar la rădăcina unei structuri pe care ei înşişi o construiseră şi pe care, deşi aveau toate resursele la îndemână nu reuşiseră încă să o submineze.

Mai ales oraşul Tabríz era în mijlocul celei mai puternice agitații. Vestea iminentei sosiri a lui Báb aprinse imaginația locuitorilor săi, stârnind şi cele mai aprige duşmănii în inimile conducătorilor religioşi din Ádhirbáyján. Dintre toți locuitorii Tabríz-ului, doar aceştia s-au abținut să ia parte la demonstrațiile prin care o populație recunoscătoare întâmpina întoarcerea lui Báb în oraşul lor. Atât de mare era fervoarea entuziasmului popular pe care acea veste o aduse, încât autoritățile au decis să-L găzduiască pe Báb într-un loc din afara porților oraşului. Au avut privilegiul de a ajunge la El doar cei pe care El a dorit să-i întâlnească. Restul nu au fost primiți.

În cea de-a doua seară după sosirea Sa, Báb îl chemă în prezența Lui pe 'Aẓím, susținându-şi cu tărie în timpul conversației cu acesta declarația potrivit căreia, El nu era nimeni altul decât Qá'im-ul cel promis. Dându-şi seama că acesta nu era dispus să recunoască aceas-

tă revendicare fără rezerve şi simţindu-i agitaţia interioară, El spuse: „Mâine, în prezenţa lui Valí-'Ahd[1] şi în mijlocul oamenilor de vază ai oraşului şi 'ulamá adunaţi, Îmi voi proclama Misiunea. Oricine va dori să-Mi ceară alte mărturii pe lângă versetele pe care le-am revelat, fie ca el să caute satisfacţie în Qá'im-ul iluziilor sale deşarte."

L-am auzit pe 'Aẓím mărturisind următoarele: „În acea noapte am fost cufundat într-o stare de mare agitaţie. Am rămas treaz şi fără astâmpăr până la ceasul zorilor. Dar de îndată ce mi-am înălţat rugăciunea de dimineaţă, mi-am dat seama că am suferit o importantă transformare. Părea că o nouă uşă se descuiase şi acum stătea deschisă în faţa mea. Curând răsări în mine convingerea că, dacă-i eram loial credinţei mele în Muḥammad, Apostolul lui Dumnezeu, trebuia fără îndoială să recunosc fără rezerve şi revendicările avansate de Báb şi să mă supun fără teamă sau şovăială tuturor poruncilor pe care El ar fi binevoit să le dea. Această concluzie îmi linişti agitaţia sufletească. M-am grăbit la Báb şi I-am cerut iertare. «Este încă o dovadă a măreţiei acestei Cauze», remarcă El, «dacă însuşi 'Aẓím[2] s-a simţit atât de tare tulburat şi zguduit de puterea ei şi de întinderea revendicării sale.» «Fii sigur», mai adăugă El, «că milostenia celui Atotputernic îţi va da putinţa de a-l întări pe cel cu inima slabă şi de a-i conduce paşii celui rătăcitor. Atât de mare va fi credinţa ta, căci, dacă duşmanii tăi te-ar mutila şi ţi-ar sfârteca trupul în bucăţi, în speranţa că vor micşora cu un dram sau cu o fărâmă ardoarea iubirii tale, ei ar eşua în planurile lor. Fără îndoială că în zilele ce vor urma, îl vei întâlni faţă în faţă pe Cel care este Domnul tuturor lumilor şi te vei împărtăşi din bucuria prezenţei Sale.» Aceste cuvinte risipiră întunericul temerilor mele. Din acea zi, nicio urmă de teamă sau de nelinişte nu a mai reuşit să îşi arunce umbra asupra mea."

Reţinerea lui Báb în afara porţilor oraşului Tabríz nu reuşi să domolească agitaţia care domnea în oraş. Toate măsurile de precauţie, toate restricţiile impuse de autorităţi nu au făcut altceva decât să agraveze o situaţie care devenise deja de rău augur şi ameninţătoare. Ḥájí Mírzá Áqásí îşi emise ordinele pentru convocarea imediată a demnitarilor religioşi din Tabríz la reşedinţa oficială a guvernatorului

[1] Moştenitorul tronului.
[2] Ad litteram „cel mare".

NÁṢIRI'D-DÍN SHÁH COPIL, ALĂTURI DE MÍRZÁ ABU'L-QÁSIM (QÁ'IM-MAQÁM-UL) ÎN DREAPTA LUI ŞI ÎN STÂNGA LUI ḤÁJÍ MÍRZÁ ÁQÁSÍ. ÎN STÂNGA IMAGINII (MARCAT CU X) ESTE MANÚCHIHR KHÁN, MU'TAMIDU'D-DAWLIH

Ádhirbáyján-ului, cu scopul declarat de a-L acuza pe Báb şi de a căuta cele mai eficiente mijloace de a-I stinge influenţa. Ḥájí Mullá Maḥmúd, având titlul de Niẓámu'l-'Ulamá', care era învăţătorul lui Náṣiri'd-Dín Mírzá, Valí-'Ahd[1], Mullá Muḥammad-i-Mámáqání, Mírzá 'Alí-Aṣghar, Shaykhu'l-Islám şi alţi câţiva dintre cei mai distinşi shaykhí şi doctori în cele sfinte, s-au numărat printre cei care au fost convocaţi cu acel scop.[2] Însuşi Náṣiri'd-Dín Mírzá participă la acea întrunire, pe care a condus-o Niẓámu'l-'Ulamá', care, de îndată ce începură consultările, însărcină un ofiţer al armatei în numele adunării pentru a-L aduce pe Báb în faţa lor. O mare de oameni asediaseră

[1] S-a născut pe 17 iulie, 1831; şi-a început domnia în septembrie, 1848; a murit în anul 1896. „Acest prinţ a părăsit Ţihrán-ul pentru a se alătura guvernului său pe data de 23 ianuarie, 1848. Deoarece tatăl său a murit pe 4 septembrie, el s-a întors în calitate de Sháh pe data de 18 septembrie a aceluiaşi an." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 243, nota 195).

[2] „A Traveller's Narrative" (p. 19) menţionează în plus numele lui Mírzá Aḥmad, Imám-Jum'ih-ul.

între timp intrarea acelei săli şi aşteptau cu nerăbdare momentul în care ar fi putut zări pentru o clipă chipul Lui. Ei se buluceau înainte, în număr atât de mare, încât au fost nevoiți să forțeze un culoar pentru El prin mulțimea care se adunase în fața porții.

La sosirea Sa, Báb observă că toate scaunele din acea încăpere fuseseră ocupate, cu excepția unuia care fusese rezervat pentru Valí-'Ahd. El salută întreaga adunare şi, fără cea mai mică ezitare, se îndreptă să ocupe acel loc liber. Măreția ținutei Lui, expresia de încredere copleşitoare care se citea pe fruntea Sa – şi mai presus de toate spiritul de putere care se revărsa strălucitor din întreaga Lui ființă, părea că pentru un moment spulberase sufletul din trupurile acelora pe care El îi salută. O tăcere adâncă, tainică, se aşternu dintr-o dată peste ei. Niciun suflet din acea adunare distinsă nu îndrăzni să sufle vreun cuvânt. Într-un sfârşit, liniştea care se cuibărise asupra lor a fost risipită de Niẓámu'l-'Ulamá'. „Cine pretinzi că eşti", Îl întrebă el pe Báb, „şi care este mesajul pe care l-ai adus?" „Eu sunt", exclamă Báb de trei ori, „Eu sunt, Eu sunt Cel promis. Eu sunt Acela al cărui nume l-ați invocat timp de o mie de ani, la a cărui menționare v-ați ridicat în picioare, la a cărui sosire ați aşteptat cu nerăbdare să fiți martori şi v-ați rugat lui Dumnezeu ca să vă grăbiți spre ceasul Revelației Sale. Cu adevărat spun, se cuvine popoarelor atât din Răsărit, cât şi din Apus să asculte de cuvântul Meu şi să jure credință persoanei Mele." Nimeni nu îndrăzni să răspundă în afară de Mullá Muḥammad-i-Mámáqání,

NÁṢIRI'D-DÍN SHÁH

NÁṢIRI'D-DÍN SHÁH

un conducător al comunității shaykhí-ilor, el însuşi fost discipol al lui Siyyid Káẓim. Acesta era cel căruia siyyid-ul îi constatase cu amărăciune necredința şi nesinceritatea şi căruia îi deplângea caracterul corupt. Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí, care îl auzise pe Siyyid Káẓim rostind acele critici, mi-a povestit următoarele: „Am fost tare surprins de tonul pe care îl folosise față de Mullá Muḥammad şi am fost curios să ştiu care va fi comportamentul lui ulterior, pentru a merita astfel de exprimări ale milei şi condamnării din partea învățătorului său. Până în acea zi, când am descoperit atitudinea sa față de Báb, nu mi-am dat seama de măsura aroganței şi orbirii sale. Stăteam împreună cu alți oameni în afara acelei săli şi am reuşit să urmăresc conversația celor care se aflau înăuntru. Mullá Muḥammad era aşezat în stânga lui Valí-'Ahd. Báb ocupa locul dintre ei. Imediat după ce El s-a declarat a fi Cel promis, un sentiment de groază îi cuprinse pe cei prezenți. Ei îşi lăsaseră capetele în jos într-o confuzie tăcută. Paloarea fețelor lor trăda neliniştea lor sufletească. Mullá Muḥammad, acel renegat cu un singur ochi şi cu barba albă, Îl dojeni cu insolență, spunând: «June prăpădit şi necopt din Shíráz! Ai tulburat şi răscolit deja 'Iráq-ul; vrei acum să provoci o astfel de dezordine şi în Ádhirbáyján?» «Înălțimea voastră», răspunse Báb, «nu am venit aici de bunăvoie. Am fost chemat în acest loc.» «Taci din gură», strigă furios Mullá Muḥammad, «discipol pervers şi demn de dispreț al Satanei!» «Înălțimea voastră», răspunse din nou Báb, «îmi mențin ceea ce am declarat deja.»

Niẓámu'l-'Ulamá' se gândi că era mai bine să-I conteste deschis

Misiunea. «Declarația pe care ai prezentat-o», îi spuse lui Báb, «este una uluitoare; trebuie să fie susținută de dovezile cele mai irefutabile.» «Cea mai măreață, cea mai convingătoare dovadă a adevărului Misiunii Profetului lui Dumnezeu», răspunse Báb, «este fără îndoială propriul Lui Cuvânt. El Însuşi mărturiseşte acest adevăr: ‹Nu le este de ajuns că Noi Ți-am trimis Ție Cartea?›[1] Puterea de a aduce astfel de dovezi Mi-a fost dată de Dumnezeu. În decursul a două zile şi două nopți, Eu mă declar capabil de a revela versete în număr egal cu întregul Qur'án.» Nizámu'l-'Ulamá' ceru: «Descrie verbal, dacă spui adevărul, desfăşurările acestei întâlniri într-un limbaj care să semene cu frazeologia versetelor Qur'án-ului, pentru ca Valí-'Ahd şi teologii adunați să poată mărturisi adevărul revendicării tale.» Báb consimți

EMINENȚI MUJTAHIDI PERSANI

cu bucurie la acest lucru. De îndată ce El rosti aceste cuvinte: «În numele lui Dumnezeu, Cel Îndurător, Cel Plin de Compasiune, laudă Celui care a creat cerul şi pământul», Mullá Muḥammad-i-Mámáqání Îl întrerupse şi Îi atrase atenția asupra unei încălcări a unei reguli gramaticale. «Acest autoproclamat Qá'im al nostru», strigă el batjocoritor, «s-a dovedit încă de la început un necunoscător al celor mai elementare reguli ale gramaticii!» «Qur'án-ul însuşi», răspunse Báb, «se află în total dezacord cu regulile şi înțelegerile care sunt în vigoare în acest moment printre oameni. Cuvântul lui Dumnezeu nu poate fi niciodată supus limitărilor creaturilor Sale. Dimpotrivă, regulile şi canoanele pe care oamenii le-au adoptat au fost deduse din textul

[1] Qur'án, 29:51.

Cuvântului lui Dumnezeu şi se bazează pe acesta. Chiar în textele acelei Cărți sfinte, oamenii au găsit nu mai puțin de trei sute de situații de greşeli de gramatică, la fel cu cea pe care o criticați acum. Dar fiind Cuvântul lui Dumnezeu, ei nu au avut altă cale şi a trebuit să se resemneze în fața voinței Lui.»[1]

[1] „Dacă se ridică un reproş împotriva gramaticii sau sintaxei (acestor versete), acest

NAMÁZ-KHÁNIH APARȚINÂND SHAYKHU'L-ISLÁM-ULUI DIN TABRÍZ

MARCAT CU X ESTE LOCUL ÎN CARE BÁB A FOST SUPUS LOVITURILOR CU BĂȚUL

El repetă apoi aceleaşi cuvinte pe care le rostise mai înainte, la care Mullá Muḥammad ridică din nou aceeaşi obiecţie. Curând după aceea, altcineva îndrăzni să adreseze această întrebare lui Báb: «Cărui timp îi aparţine cuvântul Ishtartanna?» Pentru a-i răspunde, Báb cită acest verset al Qur'án-ului: «Departe de slava Domnului tău, Domnul întregii măreţii, fie tot ceea ce ei Îi impută şi pacea fie cu Apostolii Săi. Şi lăudat fie Dumnezeu, Domnul lumilor.» Imediat după aceea, El se ridică şi părăsi acea întrunire."[1]

Niẓámu'l-'Ulamá' a fost profund nemulţumit de felul în care se desfăşura acea întâlnire. „Ce ruşinoasă", a fost el auzit exclamând mai târziu, „este nepolitețea oamenilor din Tabríz. Care ar putea fi legătura dintre aceste remarci deşarte şi analizarea unor chestiuni extrem de importante şi spectaculoase?" Alți câțiva au fost şi ei înclinați să denunțe tratamentul ruşinos aplicat lui Báb cu acea ocazie. Cu toate acestea, Mullá Muḥammad-i-Mámáqání stărui în acuzațiile sale vehemente. „Vă avertizez", protestă el zgomotos, „dacă veți permite acestui tânăr să îşi desfăşoare nestingherit activitățile sale, va veni ziua în care întreaga populație a Tabríz-ului se va aduna sub stindardul lui. Dacă el, când va veni acea zi, va da de înțeles că dorința lui va

reproş este lipsit de temei, căci regulile (gramaticale) trebuie scoase din versete şi nicidecum versetele construite după ele. Nu există de altfel nicio îndoială că Învățătorul acestor versete a negat aceste reguli, că a negat că el însuşi a fost vreodată conştient de ele." („Le Bayán Persan", vol.1, p. 45-46).

[1] „În ceea ce priveşte relatările musulmane, acelea care se află în faţa noastră nu poartă sigiliul adevărului: ele par să fie falsuri. Ştiind ceea ce ştim despre Báb, este probabil că el avea cel mai bun argument şi că doctorii şi funcţionarii care au participat la acea întrunire nu au fost dispuşi să înregistreze propriul lor fiasco." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 62). „Este greu de decis care este măsura credibilității relatării prezentate mai sus (versiunea musulmană a interogării lui Báb la Tabríz). Foarte probabil că astfel de întrebări ca cele înregistrate – şi cu siguranță unele dintre ele sunt suficient de frivole şi chiar indecente – au fost adresate; dar, chiar şi dacă Báb nu a fost în stare să răspundă la ele, este mult mai probabil că, aşa cum se menționează în «Tárikh-i-Jadíd», el a păstrat mai degrabă o tăcere demnă decât să rostească absurditățile care i se atribuie conform scriitorilor mohamedani. Acestea într-adevăr le dau peste cap propriul lor caz; căci, dorind să arate că Báb nu era dotat cu o înțelepciune supraomenească, ei îl prezintă ca făcând dovada unei ignoranțe care este greu de crezut. Faptul că acea examinare a fost o farsă, că acea sentință a fost dinainte stabilită, că nu a fost făcută nicio încercare credibilă de a înțelege natura şi dovezile revendicării lui Báb şi a doctrinei sale şi că din primul până în ultimul moment nu s-a făcut nimic altceva decât să se bagatelizeze, să se ironizeze şi să se batjocorească, sunt pentru mine dovezi aduse nu numai de relatările mohamedane cât şi de cele ale bábí-ilor cu privire la acele proceduri inchizitoriale." („A Traveller's Narrative", nota M, p. 290).

fi ca toți ‘ulamá din Tabríz şi însuşi Valí-‘Ahd să fie alungați din oraş şi ca el singur să preia hățurile autorității civile şi religioase, niciunul dintre voi, cei care azi priviți cu nepăsare cauza lui, nu veți putea să vă opuneți lui cu destulă putere. Întregul oraş, nu, întreaga provincie a Ádhirbáyján-ului va fi în acea zi în unanimitate de partea lui.”

Acuzațiile insistente ale acelui uneltitor au stârnit teama în rândul autorităților din Tabríz. Aceia care țineau în mâinile lor puterea s-au consultat cu privire la măsurile cele mai eficiente care trebuiau luate pentru a rezista avansării Credinței Lui. Unii cereau cu insistență ca în urma marcatei lipse de respect pe care Báb o arătase către Valí-‘Ahd prin ocuparea scaunului lui fără permisiunea sa şi pentru că nu obținuse permisiune de la preşedintele acelei întruniri când s-a ridicat şi a plecat, El ar fi trebuit chemat din nou într-o întrunire similară şi ar fi trebuit să primească o pedeapsă umilitoare din partea membrilor acelui consiliu. Totuşi, Náșiri’d-Dín Mírzá refuză să accepte o astfel de propunere. În final s-a decis ca Báb să fie dus în casa lui Mírzá ‘Alí-Aşghar, care era atât Shaykhu’l-Islám al oraşului Tabríz, cât şi siyyid şi să primească din mâna gărzii de corp a guvernatorului pedeapsa pe care o merita. Garda de corp refuză să se supună unei astfel de solicitări, preferând să nu se amestece în chestiuni pe care ei le considerau de competența teologilor din oraş. Shaykhu’l-Islám însuşi decise să-I aplice pedeapsa. El Îl chemă pe Báb în casa lui şi-I dădu unsprezece lovituri de nuia la tălpi cu propriile mâini.[1]

În acelaşi an, acest tiran insolent a fost lovit de paralizie şi, după ce a îndurat cele mai cumplite dureri, a avut parte de o moarte cumplită. Caracterul său înşelător, avar şi egoist a fost unanim cunoscut de populația Tabríz-ului. Arhicunoscut pentru cruzimea şi nemernicia lui, el a fost temut şi disprețuit de oamenii care gemeau sub jugul lui şi se

[1] Următoarele rânduri sunt relatarea impresiilor personale ale lui Dr. Cormick cu privire la Mírzá ‘Alí-Muḥammad Báb, extrase din scrisori scrise de acesta reverendului Benjamin Labaree, doctor în teologie. (Dr. Cormick era un medic englez care locuia de multă vreme în Tabríz, unde era foarte respectat. Documentul a fost transmis profesorului E. G. Browne, de la Cambridge University, de către domnul W. A. Shedd, care a scris o scrisoare despre aceasta, datată 1 martie, 1911: „Stimate profesor Browne, când sortam hârtiile tatălui meu (răposatul reverend J. H. Shedd, doctor în teologie, de la Misiunea Americană de la Urúmíyyih, Persia, aceeaşi misiune cu cea a lui Dr. Benjamin Labaree), am găsit ceva ce m-am gândit că ar putea avea valoare din punct de vedere istoric. Nu am cărți aici şi nici nu am acces la ele, pentru a fi sigur că această mărturie a fost deja folosită sau nu. Mă gândesc totuşi că nu şi sunt sigur

rugau să fie eliberați. Împrejurările abjecte ale morții sale le amintiră prietenilor şi adversarilor lui de pedeapsa care îi aşteaptă negreşit pe cei care nici nu se tem de Dumnezeu şi pe care nici vocea conştiinței lor nu îi poate împiedica să arate atâta cruzime perfidă față de semenii lor. După moartea lui, funcțiile lui Shaykhu'l-Islám au fost abolite în Tabríz. Atât de mare a fost infamia lui, că până şi numele instituției pe care el o reprezentase ajunsese să fie urât de oameni.

Şi totuşi, comportamentul lui, josnic şi trădător cum fusese, a

că nu pot face nimic mai bun decât să le trimit domniei voastre, cu dorința ca domnia voastră să se folosească de ele cum va şti mai bine. Nu încape nicio îndoială că documentele sunt autentice.")

„Mă întrebi despre anumite detalii cu privire la întrevederea mea cu fondatorul sectei cunoscute sub numele de Bábí. Nimic important nu a ieşit la iveală în timpul acestui interviu, căci Báb era conştient că eu fusesem trimis cu încă doi medici persani pentru a vedea dacă el era cu mintea întreagă sau era doar un nebun, pentru a decide asupra chestiunii dacă să îl execute sau nu. Ştiind acestea, el refuza cu obstinație să răspundă la orice era întrebat. La toate întrebările noastre el se rezuma la a ne privi blând, cântând în surdină cu o voce melodioasă nişte imnuri, cred. Doi alți Siyyidi, prietenii lui apropiați, erau şi ei prezenți, care mai apoi au fost executați şi ei împreună cu el, precum şi doi funcționari guvernamentali. Doar o dată a binevoit a-mi răspunde, când i-am spus că nu sunt musulman şi că eram doritor să ştiu câte ceva despre religia lui, pentru că poate aş fi fost înclinat să o adopt şi eu. El mă privi foarte atent pe când rosteam acestea şi îmi răspunse că, fără îndoială, toți europenii vor fi fascinați de religia lui. Raportul nostru către Sháh la acea vreme avea să-i cruțe viața. El a fost executat mai târziu din ordinul lui Amír-Niẓám Mírzá Taqí Khán. În urma raportului nostru el s-a ales cu lovituri de băț peste picioare, în timpul cărora un farrásh, intenționat sau nu, l-a lovit peste față cu bățul destinat picioarelor, lovitură care i-a produs o mare rană şi un edem al feței. Fiind întrebat dacă să-i fie chemat un chirurg persan pentru a-l trata, el şi-a exprimat dorința ca eu să fiu adus la el şi astfel l-am tratat timp de câteva zile, dar în întrevederile noastre nu am reuşit niciodată să am o conversație confidențială cu el, căci oameni ai guvernului erau mereu de față, el fiind prizonier. Mi-a fost foarte recunoscător pentru atenția pe care i-o acordasem. Era un om blând şi cu o înfățişare delicată, mai degrabă scund de statură şi cu un ten foarte deschis pentru un persan, cu o voce melodioasă şi plăcută, care m-a surprins mult. Fiind un Siyyid, el era înveşmântat în straiele acelei secte, ca şi cei doi tovarăşi ai lui. De fapt, întreaga lui făptură şi ținută atrăgeau pe oricine de partea lui. În ceea ce priveşte doctrina lui nu am auzit nimic din gura sa, deşi era ideea că exista în religia lui un aspect apropiat creştinismului. A fost văzut de câțiva tâmplari armeni, care fuseseră trimişi să facă nişte reparații închisorii, citind Biblia, fără a face eforturi în a ascunde acest lucru, ci dimpotrivă, le-a spus despre aceasta. Cu siguranță fanatismul musulman nu există în religia lui, cu aplicare la creştinism, şi nici nu există acea discriminare față de femei care se practică azi." În legătură cu acest document, profesorul Browne scrie următoarele: „Primul dintre aceste două documente este foarte valoros pentru că prezintă impresii personale create de Báb, în decursul perioadei sale de încarcerare şi suferințe, asupra unei minți occidentale cultivate şi imparțiale. Foarte puțini creştini occidentali au avut ocazia de a-l vedea, cu atât mai mult de a purta o conversație cu Báb, şi nu cunosc pe nimeni altcineva care să îşi fi notat impresiile." (E. G. Browne, „Materials for the Study of the Bábí Religion", p. 260-262, 264).

fost numai un exemplu de comportament ticălos caracteristic atitudinii conducătorilor religioşi din rândul compatrioţilor faţă de Báb. Cât de mult şi cât de amarnic se abătuseră aceştia de la calea corectitudinii şi a dreptăţii. Cu cât dispreţ au nesocotit ei poveţele Profetului lui Dumnezeu şi observaţiile imám-ilor Credinţei. Oare nu declarau aceştia explicit că „dacă un tânăr din spiţa lui Baní-Háshim[1] va fi manifestat şi va chema oamenii la o Carte nouă şi la legi noi, toţi trebuiau să se grăbească la El şi să-I îmbrăţişeze Cauza". Deşi aceiaşi imami au specificat clar că „majoritatea duşmanilor Lui vor fi prelaţii", totuşi aceşti oameni orbi şi ignoranţi au ales să urmeze exemplul conducătorilor lor şi să le considere comportamentul drept model de dreptate şi justiţie. Ei au călcat pe urmele lor, le-au ascultat implicit ordinele şi s-au considerat „poporul salvării", „aleşii lui Dumnezeu" şi „păzitorii Adevărului Lui."

De la Tabríz, Báb a fost dus înapoi la Chihríq, unde a fost din nou lăsat în custodia lui Yaḥyá Khán. Persecutorii lui şi-au imaginat satisfăcuţi că, prin chemarea Lui în prezenţa lor, prin ameninţări şi intimidare, ei Îl vor convinge să-Şi abandoneze Misiunea. Acea întrunire I-a dat ocazia lui Báb să prezinte apăsat, în prezenţa celor mai iluştri demnitari adunaţi în capitala Ádhirbáyján-ului, trăsăturile distinctive ale revendicării Sale şi să combată, într-un limbaj succint şi convingător, argumentele adversarilor Lui. Vestea acelei declaraţii solemne, încărcată de consecinţe atât de răsunătoare, se răspândi cu repeziciune pe tot cuprinsul Persiei şi stârni din nou şi mai adânc sentimentele discipolilor lui Báb. Le reanimă râvna, le reconsolidă poziţia, fiind semnalul de începere a acelor evenimente extraordinare care aveau curând să cutremure acel meleag.

De îndată ce Báb se întoarse la Chihríq, El a scris într-un limbaj îndrăzneţ şi mişcător un denunţ asupra caracterului şi faptelor lui Ḥájí Mírzá Áqásí. În pasajele de început ale acelei epistole, ce a fost numită Khuṭbiy-i-Qahríyyih[2], Autorul se adresează Marelui Vazír al lui Muḥammad Sháh cu aceste cuvinte: O, tu, care nu ai crezut în Dumnezeu şi ţi-ai întors faţa de la semnele Lui!" Acea epistolă lungă a fost transmisă lui Ḥujjat, care, în acele zile, se afla închis în Ţihrán.

[1] Háshim era stră-străbunicul lui Muḥammad.
[2] Ad litteram „Predica Mâniei".

I s-au dat instrucțiuni ca aceasta să fie înmânată personal lui Ḥájí Mírzá Áqásí.

Am avut privilegiul de a auzi următoarea relatare din gura lui Bahá'u'lláh pe când se afla în oraşul-închisoare 'Akká: „Mullá Muḥammad-'Alíy-i-Zanjání, imediat ce i-a înmânat acea Tabletă lui Ḥájí Mírzá Áqásí, a venit să mă viziteze. Mă aflam în compania lui Mírzá Masíḥ-i-Núrí şi a altor câțiva credincioşi când a sosit. El a povestit împrejurările predării acelei Tablete şi a recitat în fața noastră întregul ei conținut, care avea o lungime de vreo trei pagini şi pe care el o memorase." Tonul cu care Bahá'u'lláh îl menționase pe Ḥujjat indica cât de mare era mulțumirea Lui cu privire la puritatea şi noblețea vieții acestuia şi cât de mult îi admira curajul neînfricat, hotărârea lui de neclintit, caracterul său spiritual şi statornicia lui nezdruncinată.

CAPITOLUL XIX

CONFRUNTĂRILE DIN MÁZINDARÁN

N aceeaşi lună Sha‘bán care fusese martora nedreptăţilor pricinuite lui Báb şi a nenorocirilor care se abătuseră asupra lui Bahá’u’lláh şi a tovarăşilor Săi în Níyálá, Mullá Ḥusayn reveni din tabăra Prinţului Ḥamzih Mírzá la Mashhad, de unde avea să se îndrepte şapte zile mai târziu spre Karbilá, însoţit de cei ce doreau să meargă cu el. Prinţul îi oferi o sumă de bani pentru a acoperi cheltuielile călătoriei sale, o ofertă pe care el o refuză, trimiţând banii înapoi acestuia cu un mesaj în care îl ruga să-i cheltuiască pentru cei săraci şi nevoiaşi. Şi ‘Abdu’l-‘Alí Khán se oferi să-i pună la dispoziţie lui Mullá Ḥusayn cele necesare pentru plănuitul lui pelerinaj şi îşi exprimă dorinţa vie să plătească şi pentru cei care ar fi dorit să îl însoţească. Nu a acceptat să primească din partea lui decât o sabie şi un cal, pe care avea să le folosească cu un mare curaj şi îndemânare în asalturile de respingere a unui duşman infam.

Pana mea nu va putea niciodată descrie cu destulă acurateţe devotamentul cu care Mullá Ḥusayn le-a înflăcărat sufletul oamenilor din Mashhad şi nici nu poate spera vreodată să egaleze puterea influenţei lui. În acele zile, casa lui era mereu asediată de mulţimi mari de oameni care-l implorau să le permită să-l însoţească în acea călătorie. Mamele îşi aduceau fiii, iar surorile îşi aduceau fraţii şi-l implorau cu lacrimi în ochi să îi accepte ca pe darurile lor cele mai de preţ pe Altarul Sacrificiului.

Mullá Ḥusayn se afla încă în Mashhad când sosi un curier care-i aduse turbanul lui Báb şi îi transmise vestea că primise un nou nume din partea Învăţătorului său, numele de Siyyid ‘Alí. „Împodobeşte-ţi capul”, spunea mesajul, „cu turbanul Meu verde, emblema neamului Meu şi, cu Stindardul Negru[1] desfăşurat înaintea-ţi, grăbeşte-te spre

[1] Vezi pagina 340.

Jazíriy-i-Khaḍra'[1] şi dă-i o mână de ajutor dragului Meu Quddús."

De îndată ce acest mesaj a ajuns la el, Mullá Ḥusayn s-a ridicat pentru a duce la îndeplinire dorinţele Învăţătorului său. Plecând din oraşul Mashhad către un loc situat la o distanţă de un farsang[2] de oraş, el desfăşură Stindardul Negru, îşi puse turbanul lui Báb pe cap, îşi adună tovarăşii, încălecă pe armăsarul lui şi dădu semnalul de început al marşului lor spre Jazíriy-i-Khadra'. Cei care îl însoţeau, în număr de două sute doi, l-au urmat cu bucurie. Acea zi memorabilă era a nouăsprezecea a lunii Sha'bán a anului 1264 A.H.[3] Oriunde zăboveau, prin orice sat sau cătun treceau, Mullá Ḥusayn şi tovarăşii lui în credinţă proclamau fără teamă mesajul Noii Ere, îi invitau pe oameni să le îmbrăţişeze adevărul şi alegeau dintre cei care răspundeau chemării lor pe câţiva care erau rugaţi să li se alăture în călătoria lor.

În oraşul Níshapúr, Ḥájí 'Abdu'l-Majíd, tatăl lui Badí'[4], care era un negustor de vază, se înrolă sub stindardul lui Mullá Ḥusayn. Deşi tatăl acestuia se bucura de un prestigiu neîntrecut ca proprietar al unei mine de turcoaz din Níshapúr, el lăsă în urmă toate onorurile şi beneficiile materiale pe care oraşul lui natal i le punea la

[1] Ad litteram „Insula Verde".
[2] Vezi Glosar.
[3] 21 iulie, 1848 A.D.
[4] Purtătorul Tabletei lui Bahá'u'lláh către Náṣiri'd-Dín Sháh.

SATUL NÍSHAPÚR

dispoziţie şi jură credinţă nestrămutată lui Mullá Ḥusayn. În satul Míyámay, treizeci dintre locuitori îşi declarară credinţa şi se alăturară acelui grup. Cu excepţia lui Mullá ‘Ísá, toţi au căzut martiri la fortul Shaykh Ṭabarsí.[1]

Sosind la Chashmih-‘Alí, un loc situat lângă oraşul Dámghán şi pe şoseaua spre Mázindarán, Mullá Ḥusayn decise să îşi întrerupă călătoria şi să zăbovească acolo pentru câteva zile. Îşi stabili tabăra la umbra unui copac mare, la marginea unui izvor. „Suntem la o răscruce de drumuri”, le spuse el tovarăşilor lui. „Vom aştepta decizia Lui în ceea ce priveşte calea pe care trebuie să mergem.” Spre sfârşitul lunii Shavvál,[2] se iscă o furtună puternică şi lovi la pământ o creangă mare a acelui copac, ceea ce l-a făcut pe Mullá Ḥusayn să remarce: „Copacul suveranităţii lui Muḥammad Sháh, prin voia lui Dumnezeu, a fost smuls din rădăcini şi a fost culcat la pământ.” La a treia zi după ce el rosti acea prezicere, un curier care se afla în drum spre Mashhad, sosi din Ṭihrán şi îi anunţă de moartea suveranului.[3] În ziua următoare, grupul se decise să plece spre Mázindarán. În vreme ce conducătorul lor se ridica să plece, el arătă în direcţia Mázindarán-ului şi spuse: „Aceasta este calea care duce la Karbilá noastră. Cine nu este pregătit pentru marile obstacole ce ne aşteaptă pe drum să se întoarcă la casa lui şi să renunţe la această călătorie.” El repetă de mai multe ori acest avertisment şi, când se apropiau de Savád-Kúh, declară explicit: „Eu împreună cu douăzeci şi şapte din tovarăşii mei vom muri pentru Cel Mult Îndrăgit. Cine nu este în stare să renunţe la această lume, să plece chiar în această clipă, căci mai târziu nu va

[1] „El (Mullá Ḥusayn) ajunse mai întâi la Míyámay, unde i se alăturară treizeci de bábí, al căror conducător, Mírzá Zaynu’l-‘Ábidín, elevul răposatului Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá’í, era un bătrân pios şi respectat. Zelul lui era atât de arzător, încât îşi aduse cu el şi ginerele, un tânăr de 18 ani, care abia cu câteva zile înainte se căsătorise cu fiica lui. «Vino», îi spuse el, «vino cu mine pentru a face ultima călătorie. Vino, căci vreau să fiu pentru tine un tată adevărat şi să te fac să participi la bucuriile mântuirii.» Plecară aşadar, pe jos, căci aşa a dorit bătrânul să parcurgă etapele drumului care aveau să-l ducă la martiriu.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 290).

[2] 31 august - 29 septembrie, 1848 A.D.

[3] Muḥammad Sháh muri în ajunul zilei a şasea a lunii Shavvál (4 septembrie, 1848 A.D.). „A urmat o perioadă de interimat de vreo două luni. S-a organizat un guvern provizoriu compus din 4 membri administratori, sub preşedinţia văduvei Sháh-ului defunct. La urmă şi după mult zbucium, moştenitorul legitim, tânărul prinţ, guvernatorul Ádhirbáyján-ului Náṣiri’d-Dín Mírzá, a fost ridicat în scaun.” (*Journal Asiatique,* 1866, vol. 7, p. 367).

VEDERE A SATULUI MÍYÁMAY

EXTERIORUL MASJID-ULUI

INTERIORUL MASJID-ULUI, UNDE MULLÁ ḤUSAYN ŞI TOVARĂŞII LUI S-AU RUGAT

mai putea scăpa." Douăzeci dintre tovarăşii săi au ales să se întoarcă, simţindu-se neputincioşi să dea piept cu încercările la care conducătorul lor făcea mereu aluzie.

Vestea apropierii lor de oraşul Bárfurúsh îl alarmă pe Sa'ídu'l-'Ulamá'. Popularitatea largă şi în creştere a lui Mullá Ḥusayn, împrejurările plecării sale din Mashhad, Stindardul Negru care flutura înaintea lui – dar mai presus de toate, numărul, disciplina şi entuziasmul tovarăşilor lui, toate laolaltă stârniră ura implacabilă a acelui mujtahid crud şi infatuat. El porunci crainicului să adune oamenii din Bárfurúsh la masjid şi să anunţe că o predică de o importanţă covârşitoare va fi rostită de el şi că niciun adept loial al Islám-ului din acea zonă nu îşi putea permite să o piardă. O mare mulţime de oameni, bărbaţi şi femei se năpustiră spre masjid, îl văzură urcând în amvon, aruncându-şi turbanul la podea, deschizându-şi cu violenţă gulerul cămăşii şi deplângând starea jalnică în care căzuse Credinţa. „Treziţi-vă", tună el din amvon, „căci duşmanii voştri sunt chiar la poartă, gata să mănânce în calea lor tot ceea ce preţuim ca fiind pur şi sfânt în Islám. De nu le vom putea ţine piept, nimeni nu va mai supravieţui urgiei lor. Cel care este conducătorul acelei cete a venit singur într-o zi şi a asistat la lecţiile mele. M-a ignorat cu desăvârşire şi m-a tratat cu foarte mult dispreţ în faţa discipolilor mei adunaţi. Pentru că am refuzat să îi acord onorurile pe care le aştepta, el s-a ridicat furios şi m-a provocat la o dispută. Pe vremea când Muḥammad Sháh şedea pe tronul său şi era la apogeul puterii sale, acest om a avut îndrăzneala să se arunce asupra mea cu multă cruzime. Ce acte deplasate va face acum acest instigator la rele, care se apropie în fruntea clicii sale de sălbatici, acum când mâna protectoare a lui Muḥammad Sháh a fost retezată dintr-o dată. Este de datoria tuturor locuitorilor oraşului Bárfurúsh, tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei, să se înarmeze împotriva acestor distrugători demni de dispreţ ai Islám-ului, şi să le ţină piept prin orice mijloace atacurilor. Mâine, la revărsatul zorilor, ridicaţi-vă cu toţii şi mergeţi pentru a le nimici forţele."

Întreaga adunare se ridică pentru a răspunde chemării sale. Discursul lui înfierbântat, autoritatea netăgăduită pe care o avea asupra lor şi teama cumplită de a nu-şi pierde vieţile şi bunurile, toate împreună le insuflară locuitorilor acelui oraş dorinţa de a face toate

pregătirile necesare pentru iminenta confruntare. S-au înarmat cu toate mijloacele de luptă pe care le-au găsit sau le-au făurit şi au pornit în zori în afara oraşului Bárfurúsh, pe deplin hotărâți să-i întâlnească şi să-i ucidă pe dușmanii Credinței lor şi să le jefuiască bunurile.[1]

De îndată ce Mullá Ḥusayn se decise să ia calea care ducea spre Mázindarán, imediat după ce şi-a înălțat rugăciunea de dimineață, el îi sfătui pe însoțitorii săi să lase în urmă toate bunurile lor. „Lăsați în urma voastră tot ce aveți", îi rugă el cu stăruință, „şi mulțumiți-vă doar cu armăsarii şi cu săbiile voastre, ca toți să vadă renunțarea voastră la toate lucrurile lumeşti şi să îşi dea seama că această mică grupare a tovarăşilor aleşi ai lui Dumnezeu nu doreşte păstrarea bunurilor proprii şi cu atât mai puțin doreşte să ia ceea ce aparține altora." Toți i-au dat pe dată ascultare şi, fără a-şi încărca armăsarii, se ridicară şi îl urmară cu bucurie. Tatăl lui Badí' a fost primul care a renunțat la desaga sa, care conținea o cantitate considerabilă de turcoaz pe care o adusese cu el de la mina ce aparținea tatălui său. Un singur cuvânt din partea lui Mullá Ḥusayn se dovedi suficient pentru a-l convinge să lase pe marginea drumului ceea ce era fără îndoială cel mai de preț bun al lui şi să respecte dorința conducătorului lui.

La o distanță de un farsang[2] de Bárfurúsh, Mullá Ḥusayn şi însoțitorii lui s-au întâlnit cu dușmanii lor. O mare de oameni înarmați până în dinți cu arme şi muniție se adunase şi le tăiase calea. O

[1] „Ministrul (Mírzá Taqí Khán), cu cea mai mare samavolnicie, fără a primi instrucțiuni şi fără a cere permisiune, trimise ordine în toate părțile pentru a-i pedepsi şi lovi pe bábí. Guvernatori şi magistrați căutau un pretext pentru a-şi spori averile, iar oficialii o cale pentru a-şi mări profiturile; doctori renumiți incitau oamenii din înălțimile amvoanelor lor la măcel general; puterile religioase şi civile îşi uneau forțele şi se străduiau din răsputeri să-i distrugă şi să-i radă de pe fața pământului pe aceşti oameni. În ceea ce îi privea pe aceştia, ei nu dobândiseră încă o atare cunoaştere în ceea ce era drept şi necesar din principiile fundamentale şi doctrinele ascunse ale învățăturilor lui Báb şi nu îşi cunoşteau îndatoririle. Gândirea şi ideile lor erau formate după datina veche, iar comportamentul şi manierele lor în conformitate cu uzanțele străvechi. Mai mult, calea spre Báb era închisă şi flacăra necazurilor se vedea arzând din toate părțile. La porunca doctorilor celor mai de seamă, guvernul şi mai ales oamenii de rând au pornit cu o putere extraordinară să facă jafuri şi prăduiri peste tot şi s-au apucat să pedepsească şi să tortureze, să omoare şi să despoaie, cu scopul de a stinge acest foc şi de a nimici aceste suflete amărâte. În orașele unde aceştia erau doar câțiva, au murit de sabie, fără a putea face nimic, în timp ce în orașele unde erau mai numeroşi, ei s-au ridicat să se apere, în conformitate cu vechile lor credințe, căci le era fără putință a întreba pe cineva care le erau îndatoririle şi toate uşile le erau închise." („A Traveller's Narrative", p. 34-35).

[2] Vezi Glosar.

aprigă sălbăticie se citea pe feţele lor şi din gurile lor se auziră cele mai cumplite cuvinte de ocară. În faţa răcnetelor acestei populaţii turbate, însoţitorii făcură un gest ca şi cum şi-ar fi scos săbiile din teacă. „Nu încă", le porunci conducătorul lor; „până când agresorul nostru nu ne obligă să ne apărăm, săbiile noastre trebuie să rămână în teacă." De abia rosti aceste cuvinte că focul duşmanilor a fost îndreptat spre ei. Şase dintre tovarăşi au fost răsturnaţi la pământ. „Îndrăgite conducător", exclamă unul dintre ei, „ne-am ridicat şi te-am urmat şi nu avem altă dorinţă decât să ne sacrificăm pe calea Credinţei pe care am îmbrăţişat-o. Te rugăm, lasă-ne să ne apărăm şi nu ne lăsa să cădem atât de ruşinos victimele focului duşmanului." „Nu a sosit încă ceasul", răspunse Mullá Ḥusayn; „numărul nostru încă nu este complet." Imediat după aceea, un glonţ străpunse pieptul unuia dintre însoţitorii lui, un siyyid din Yazd,[1] care mersese pe jos tot drumul de la Mashhad până în acel loc şi care se număra printre susţinătorii cei mai fermi ai lui. Văzând acel tovarăş devotat căzând mort la picioarele lui, Mullá Ḥusayn ridică ochii spre cer şi se rugă: „Priveşte, o, Doamne, Dumnezeul meu, soarta tristă a tovarăşilor Tăi aleşi şi fii martor la primirea pe care aceşti oameni le-au făcut-o celor pe care-I iubeşti. Ştii că nu preţuim nicio dorinţă mai mult decât să-i călăuzim către calea Adevărului şi să le dăruim cunoaşterea Revelaţiei Tale. Tu Însuţi ai poruncit să ne apărăm vieţile împotriva atacurilor duşmanului. Credincios poruncii Tale, eu mă ridic acum împreună cu tovarăşii mei să ţinem piept asaltului duşmanilor împotriva noastră."[2]

Scoţându-şi din teacă sabia şi aruncându-se călare în mijlocul mulţimii, Mullá Ḥusayn urmări cu o cutezanţă nemaipomenită pe atacatorul tovarăşului său căzut. Adversarul său, care se temea să dea piept cu el, se refugie în spatele unui copac şi, ţinându-şi sus muscheta, căuta să se apere. Mullá Ḥusayn îl recunoscu pe dată, se năpusti înspre el şi

[1] „Glontele îl lovi drept în piept şi-l trânti la pământ, mort pe loc pe numitul Siyyid Riḍá. Era un om cu comportament curat şi simplu, cu o convingere arzătoare şi sinceră. În semn de respect pentru conducătorul lui, era întotdeauna pe jos lângă calul acestuia, gata să-l servească cu cea mai mică ocazie." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 294).

[2] „Nimeni nu trebuie ucis pentru necredinţă, căci uciderea unui suflet este în afara religiei lui Dumnezeu;… iar dacă cineva porunceşte acest lucru, acela nu este şi nu a fost al Bayán-ului şi niciun păcat nu poate fi mai mare pentru el decât acesta." („The Bayán". Vezi *Journal of the Royal Asiatic Society*, oct. 1889, art. 12, p. 927-928).

cu o singură lovitură de sabie tăie trunchiul copacului, ţeava muschetei şi trupul adversarului său.[1] Forţa uluitoare a acelei lovituri îl năuci pe duşman şi-i paralizã acţiunile. Toţi o luară la fugă cuprinşi de panică la văzul acelei desfăşurări extraordinare de îndemânare, putere şi curaj. Această faptă vitejească avea să fie prima de acest fel care să ateste bravura şi eroismul lui Mullá Ḥusayn, o faptă care îi aduse laudele lui Báb. Şi Quddús îi lăudă la rândul lui calmul neînfricat de care dăduse dovadă cu acea ocazie Mullá Ḥusayn. Se spune că la auzul veştii, el ar fi citat următorul verset din Qur'án: „Aşa că nu aţi fost voi cei care i-aţi ucis, ci Dumnezeu i-a ucis; iar acele împunsături de suliţă erau ale lui Dumnezeu şi nu ale voastre. El îi alege pe cei credincioşi printr-o milostivă încercare trimisă de El Însuşi: cu adevărat, Dumnezeu aude şi ştie. Acestea s-au întâmplat ca Dumnezeu să poată să transforme în nimicnicie corabia necredincioşilor."

Eu însumi, când mă aflam în Ţihrán în anul 1265 A.H.,[2] la o lună după încheierea luptei memorabile de la Shaykh Ţabarsí, l-am auzit pe Mírzá Aḥmad povestind detaliile acestui episod unor credincioşi, printre care se numărau Mírzá Muḥammad-Ḥusayn-i-Ḥakamíy-i-Kirmání, Ḥájí Mullá Ismá'íl-i-Faráhání, Mírzá Ḥabíbu'lláh-i-Iṣfahání şi Siyyid Muḥammad-i-Iṣfahání.

Când, mai târziu, am vizitat Khurásán-ul şi am locuit în casa lui

[1] „Însă durerea şi mânia au înzecit forţele acestuia din urmă (Mullá Ḥusayn) care, dintr-o singură lovitură de armă, a tăiat în două puşca, omul şi copacul." (Mírzá Jání adaugă că Bushrú'í s-a folosit cu această ocazie de mâna stângă. Nici chiar musulmanii nu pun la îndoială autenticitatea acestei anecdote.) (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 295 şi nota 215). „Apoi, Jináb-i-Bábu'l-Báb se întoarse zicând: «Acum ei ne-au îndreptăţit să ne apărăm»; apucă mânerul sabiei sale şi acceptând ceea ce providenţa lui Dumnezeu predestinase, începu să se apere. În ciuda constituţiei sale delicate şi fragile şi a unei mâini tremurânde, atât de mari i-au fost cutezanţa şi vitejia în acea zi, încât oricine a avut ochi pentru a discerne adevărul, a putut vedea clar că o asemenea putere şi curaj nu puteau fi decât de la Dumnezeu, ele fiind dincolo de capacitatea omului… Apoi l-am văzut pe Mullá Ḥusayn scoţându-şi sabia din teacă şi ridicându-şi faţa la cer şi l-am auzit exclamând: «O, Doamne, am desăvârşit dovada către această oştire, dar n-a fost de niciun folos.» Apoi el a început să ne atace din dreapta şi din stânga. Jur pe Dumnezeu că în acea zi el a mânuit sabia într-un fel care transcende puterea omenească. Doar călăreţii din Mázindarán şi-au păstrat poziţiile şi au refuzat să fugă. Iar când Mullá Ḥusayn se încinse în focul bătăliei, el se luă după un soldat care fugea. Soldatul se adăposti în spatele unui copac şi se căznea să se apere cu muscheta. Mullá Ḥusayn i-a dat o asemenea lovitură de sabie că l-a tăiat pe el, copacul şi muscheta în şase bucăţi." („Táríkh-i-Jadíd", p. 49, 107-108).

[2] 1848-1849 A.D.

Mullá Ṣádiq-i-Khurásání în Mashhad, unde am fost invitat să propovăduiesc Credința, în prezența unor credincioși, printre care se aflau Nabíl-i-Akbar și tatăl lui Badí', i-am cerut lui Mírzá Muḥammad-i-Furúghí să mă lămurească cu privire la veridicitarea acelei povestiri. Mírzá Muḥammad declară cu emfază: „Eu însumi am fost martorul faptei lui Mullá Ḥusayn. De nu aș fi văzut acele lucruri cu ochii mei, nu aș fi crezut niciodată." În legătură cu aceasta, același Mírzá Muḥammad ne povesti următoarele: „După conflictele de la Vás-Kas, când Prințul Mihdí-Qulí Mírzá a fost pus pe fugă și a alergat desculț din fața tovarășilor lui Báb, Amír-Niẓám[1] l-a criticat aspru. «Ți-am dat sarcina», îi scria acestuia, «de a supune o mână de învățăcei tineri și demni de dispreț. Ți-am pus la dispoziție armata Sháh-ului și totuși tu ai permis să suferi o înfrângere atât de rușinoasă. Mă întreb ce s-ar fi ales de tine dacă ți-aș fi încredințat misiunea de a bate forțele armate aliate ale guvernelor rus și otoman?» Prințul crezu de cuviință să încredințeze unui curier fragmentele de țeavă ale aceleiași puști care a fost făcută bucăți de sabia lui Mullá Ḥusayn și să-i spună acestuia să le prezinte personal lui Amír-Niẓám. «Astfel este», a fost mesajul lui către Amír, «puterea covârșitoare a unui adversar care, cu o singură lovitură de sabie, a tăiat în șase bucăți copacul, muscheta și pe posesorul acesteia.»

„O mărturie atât de convingătoare a puterii adversarilor săi, era, în ochii lui Amír-Niẓám, o provocare pe care niciun om de rangul și cu autoritatea sa nu putea să o ignore. Decise să stăvilească pu-

[1] Mírzá Taqí Khán, I'timádu'd-Dawlih, Marele Vazír și succesorul lui Ḥájí Mírzá Áqásí. Se face următoarea referire la el în „A Traveller's Narrative" (p. 32-33): „Mírzá Taqí Khán Amír-Niẓám, care era prim-ministru și regent principal, cuprinsese în strânsoarea lui despotică frâiele afacerilor federației și își mâna ambițiile spre încăpățânare și conducere autocratică. Acest ministru era o persoană lipsită de experiență și care nu ținea seama de consecințele faptelor sale; era însetat de sânge și fără scrupule; iute la mânie și gata de a vărsa sânge. Pedepsele severe le considera ca fiind o administrare înțeleaptă, amenințând aspru, provocând suferințe, intimidând și băgând groaza în oameni pe care îi considera ca un bun de exploatat pentru progresul monarhiei. Și cum Majestatea sa, Regele era la vârsta primei tinereți, ministrul își făcea capriciile și bătea toba absolutismului în (conducerea) treburilor: de la sine putere, fără a cere permisiune Prezenței Regale și fără a se consulta cu oamenii de stat mai prudenți, el emise ordine pentru persecutarea bábí-ilor, imaginându-și că prin forță extremă va putea eradica și suprima chestiuni de acest fel și că duritatea va da roade bune; când (de fapt), a interveni în chestiuni de conștiință nu face altceva decât să le dea și mai mare avânt și putere; cu cât te străduiești mai tare să o stingi, cu atât mai tare se întețește flacăra, mai ales în chestiuni legate de credință și religie, care se răspândesc și dobândesc forță de îndată ce apare vărsare de sânge și ating atât de adânc sufletele oamenilor."

terea care, printr-un act atât de curajos, a căutat să țină piept forțelor sale. În ciuda numărului copleşitor de oameni desfăşurați, nereuşind să-l înfrângă pe Mullá Ḥusayn şi pe tovarăşii lui prin luptă dreaptă şi cinstită, el a recurs mişeleşte la trădare şi înşelăciune ca instrumente în realizarea scopului său. El ordonă prințului să îşi pună pecetea pe Qur'án şi să jure pe onoarea ofițerilor săi că din acel moment se vor abține de la orice act de ostilitate față de ocupanții fortului. Prin aceste mijloace el reuşi să-i convingă să depună armele şi să provoace adversarilor săi lipsiți de apărare o înfrângere zdrobitoare şi lipsită de glorie."

O astfel de afişare de îndemânare şi putere atrase atenția unui număr considerabil de observatori ale căror minți au rămas, până în acel moment, neatinse de prejudecată sau de răutate. Trezi entuziasmul poeților care, în diferite oraşe ale Persiei, au fost îndemnați să cânte în versuri isprăvile celui care fusese în stare de o faptă atât de îndrăzneață. Poemele lor au ajutat la răspândirea cunoaşterii şi la imortalizarea amintirii acelei fapte mărețe. Printre cei care şi-au adus omagiile valorii lui Mullá Ḥusayn se număra şi un anume Riḍá-Qulí Khán-i-Lalih-Báshí care, în lucrarea „Táríkh-i-Náṣirí", a lăudat cu generozitate puterea extraordinară şi măiestria neegalată care au caracterizat acel atac.

Am îndrăznit să-l întreb pe Mírzá Muḥammad-i-Furúghí dacă ştia că în „Násikhu't-Taváríkh" se făcuse mențiunea faptului că Mullá Ḥusayn, în anii lui de tinerețe, fusese instruit în arta mânuirii sabiei şi că el îşi dobândise măiestria doar după o perioadă lungă de antrenamente. „Acestea sunt doar plăsmuiri", afirmă Mullá Muḥammad. „Îl cunosc din copilărie şi am fost în preajma lui, fiindu-i camarad de şcoală şi prieten pentru multă vreme. Nu l-am ştiut niciodată capabil de o asemenea tărie şi putere. Mă consider superior în vigoare şi tărie trupească. Mâna lui tremura când scria şi de multe ori îşi exprimase neputința de a scrie atât de mult şi de des pe cât şi-ar fi dorit. Era profund stânjenit în această privință şi continua să sufere de consecințele acestui handicap până la călătoria sa spre Mázindarán. Dar în momentul în care îşi scoase sabia din teacă pentru a riposta împotriva acelui atac sălbatic, părea că o putere misterioasă îl transformase subit. În toate confruntările care au urmat, el a fost văzut primul

CASA LUI SA'ÍDU'L-'ULAMÁ' ÎN BÁRFURÚSH, MÁZINDARÁN

care să țâșnească la atac și să-și strunească armăsarul spre tabăra agresorilor. Fără ajutor, el ținea piept și lupta cu forțele aliate ale adversarilor săi și singur obținea victoria. Noi, care îl urmam în ariergardă, trebuia să ne mulțumim cu cei pe care el îi scotea deja din luptă și care erau slăbiți de loviturile primite. Doar numele lui era de ajuns pentru a semăna spaima în inimile adversarilor săi. Fugeau la pomenirea lui; tremurau când el avansa spre ei. Chiar și cei care i-au fost tovarăși mereu rămâneau muți de uimire în fața lui. Am fost uluiți de desfășurarea lui de forțe, de determinarea lui neștirbită și de cutezanța lui fără margini. Eram toți ferm convinși că el încetase a mai fi Mullá Ḥusayn pe care îl cunoscusem noi și că în el locuia acum un spirit pe care doar Dumnezeu i-l putuse dărui."

Același Mírzá Muḥammad-i-Furúghí îmi povesti următoarele: „De îndată ce Mullá Ḥusayn a dat acea lovitură memorabilă asupra adversarului său, a dispărut din fața noastră. Nu am știut unde a plecat. Doar servitorul lui, Qambar-'Alí a reușit să se țină după el. Mai apoi el ne dădu de știre că stăpânul lui s-a aruncat singur năprasnic asupra dușmanilor și a reușit cu o singură lovitură de sabie să-i culce la pământ pe toți cei care îndrăzniseră să-l atace. Neținând seama de gloanțele care șuierau năprasnic asupra lui, el și-a făcut loc printre rândurile inamicului îndreptându-se spre Bárfurúsh. Călări fără oprire până la reședința lui Sa'ídu'l-'Ulamá', înconjură casa de trei ori și strigă: «Acel laș demn de dispreț care i-a incitat pe locuitorii acestui oraș la războire sfântă împotriva noastră și s-a ascuns în mod rușinos

VEDERI ALE CARAVANSERAIULUI SABZIH-MAYDÁN DIN MÁZINDARÁN

îndărătul zidurilor acestei case, să iasă din ascunzătoarea sa ruşinoasă. Fie ca el, prin exemplul lui, să facă dovada sinceritățiichemării sale şi dreptate cauzei lui. Oare a uitat el că acela care cheamă la război sfânt trebuie cu orice preț ca el însuşi să mărşăluiască în fruntea adepților lui şi prin propriile sale fapte să le înflăcăreze devotamentul şi să le susțină entuziasmul?»"

Glasul lui Mullá Ḥusayn potoli vacarmul mulțimii. Locuitorii oraşului Bárfurúsh capitulară şi pe dată strigară, „Pace, pace!" De îndată ce vocea capitulării se auzi, aclamațiile celor care îl urmaseră pe Mullá Ḥusayn, care în acel moment se vedeau galopând spre Bárfurúsh, se auziră din toate părțile. Strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!"[1] pe care îl scoteau din toate puterile stârni panica în inimile celor care îl auziseră. Tovarăşii lui Mullá Ḥusayn, care abandonaseră orice speranță de a-l mai găsi pe acesta în viață, au fost foarte surprinşi când l-au văzut stând drept în şaua calului, nevătămat şi neatins de urgia acelui atac. Fiecare dintre ei se apropie cu reverență de el şi sărută scările şeii sale.

În după-amiaza acelei zile, pacea care o implorau locuitorii din Bárfurúsh le-a fost acordată. Mulțimii care se adunase în jurul lui, Mullá Ḥusayn îi adresă aceste cuvinte: „O, adepți ai Profetului lui Dumnezeu şi shí'ah ai imám-ilor Credinței Sale! De ce v-ați ridicat împotriva noastră? De ce considerați că vărsarea de sânge este un act meritoriu în ochii lui Dumnezeu? Am repudiat noi vreodată adevărul Credinței voastre? Aceasta este ospitalitatea pe care Apostolul lui Dumnezeu i-a îndemnat pe adepții Lui să o acorde atât celor credincioşi cât şi celor necredincioşi? Ce am făcut noi ca să merităm o astfel de pedeapsă din partea voastră? Gândiți-vă: eu singur, cu nicio altă armă în afară de sabia mea, am putut ține piept ploii de gloanțe care s-a năpustit asupra mea din partea locuitorilor oraşului Bárfurúsh şi am ieşit neatins din mijlocul focului cu care m-ați asediat. Atât persoana mea cât şi calul meu am scăpat nevătămați din atacul vostru copleşitor. În afară de o mică zgârietură pe care o am pe față, nu ați reuşit să mă răniți. Dumnezeu m-a protejat şi a dorit să le arate ochilor voştri dominația Credinței Lui."

Imediat după aceasta, Mullá Ḥusayn se îndreptă spre caravanse-

[1] Vezi Glosar.

raiul Sabzih-Maydán. Descălecă şi, stând la intrarea hanului, aşteptă sosirea tovarăşilor săi. De îndată ce ei s-au adunat şi au fost găzduiţi în acel loc, el trimise după pâine şi apă. Cei care au fost însărcinaţi să le aducă s-au întors cu mâinile goale şi l-au informat că nu au reuşit să procure nici pâine de la brutar, şi nici apă din piaţa publică. „Ne-ai sfătuit", îi spuseră ei, „să ne punem încrederea în Dumnezeu şi să ne abandonăm voinţei Lui. «Nimic nu ni se poate întâmpla în afară de ceea ce Dumnezeu a predestinat pentru noi. Domnul şi stăpânul nostru este El; şi fie ca cei credincioşi să-şi pună încrederea în Dumnezeu!»"[1]

Mullá Ḥusayn dădu ordin ca porţile caravanseraiului să fie închise. Adunându-şi tovarăşii, îi rugă să rămână împreună în prezenţa lui până la apusul soarelui. Cum se apropia seara, el întrebă dacă vreunul din ei ar fi fost dispus să se ridice şi, renunţând la viaţa sa de dragul Credinţei sale, să se urce pe acoperişul caravanseraiului şi să sune adhán-ul.[2] Un tânăr răspunse cu bucurie. De îndată ce cuvintele de deschidere „Alláh-u-Akbar" au fost rostite de acesta, un glonte îl lovi dintr-o dată şi-l ucise. „Încă unul dintre voi să se ridice", îi rugă Mullá Ḥusayn, „şi cu aceeaşi renunţare de sine să ducă mai departe

[1] Qur'án, 9:52.

[2] „Autorul nostru spune că Bábu'l-Báb a dorit, odată cu îndeplinirea unei îndatoriri religioase, să dea un exemplu al fermităţii convingerilor credincioşilor, al nesupunerii lor faţă de viaţă şi să demonstreze lumii impietatea şi lipsa de religie a celor care îşi spun musulmani, şi i-a dat ordin unuia dintre ai săi să urce pe terasă şi să cânte adhán-ul." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 295-296). „Eram la Marand", scrie Lady Sheil, „când am auzit pentru prima oară adhán-ul sau chemarea musulmanilor la rugăciune, atât de solemn şi impresionant, în special când este bine cântată, căci este de fapt o cântare… El se întorcea spre Mecca şi, punându-şi palmele deschise în dreptul feţei, proclama cu o voce tare şi sonoră «Alláh-u-Akbar», şi repeta aceste cuvinte de patru ori; apoi «Ashhad-u-an-lá-iláh-a-illa'lláh» – (Mărturisesc că nu există niciun alt Dumnezeu în afară de Dumnezeu) de două ori; apoi «Ashhad-u-inna-Muḥammadan-Rasú'lláh» – (Mărturisesc că Muḥammad este Profetul lui Dumnezeu) de două ori; apoi «Mărturisesc că 'Alí, Conducătorul celor Credincioşi, este prietenul lui Dumnezeu.» … Acel unic dangăt de clopot la ducerea mortului pe ultimul său drum stârneşte, poate prin asociere, ideea de solemnitate profundă; la fel şi trompeta care reverberează în tabără când însoţeşte dragonul la mormântul său; dar, mai presus de acestea două, în copleşitor respect, sunt bocetele care se împrăştie până departe pe pajiştile şi dealurile din Munster, anunţând că un galez s-a reunit cu strămoşii lui. Adhán-ul trezeşte altfel de emoţii. Trezeşte în conştiinţă un amestec de trăiri, de demnitate, solemnitate şi pioşenie, în comparaţie cu care sunetul clopotului devine lipsit de importanţă. Este un lucru impunător să auzi în puterea nopţii primele sunete ale muadhdhin-ului care proclamă «Alláh-u-Akbar – Puternic este Dumnezeu – Mărturisesc că nu există niciun alt Dumnezeu în afară de Dumnezeu!» Catedralele St. Peter şi St. Paul împreună nu pot desăvârşi ceva asemănător." („Glimpses of Life and Manners in Persia", p. 84, 85).

rugăciunea pe care acel tânăr nu a reuşit să o termine." Un alt tânăr se ridică repede în picioare şi de îndată ce rosti cuvintele, „Mărturisesc că Muḥammad este Apostolul lui Dumnezeu", a fost secerat de un alt glonţ al duşmanului. Un al treilea tânăr, la cererea conducătorului lui, încercă să termine rugăciunea pe care tovarăşii săi martirizaţi au fost forţaţi să o lase neterminată. Şi el a avut aceeaşi soartă. Pe când se apropia de sfârşitul rugăciunii şi rostea cuvintele, „Nu există niciun alt Dumnezeu în afară de Dumnezeu", şi el la rândul lui căzu mort.

Uciderea celui de-al treilea dintre ei îl determină pe Mullá Ḥusayn să dea porţile caravanseraiului la o parte şi să se ridice, împreună cu prietenii lui, să respingă acest atac neaşteptat din partea unui inamic atât de mişel. Sărind în şaua calului, el dădu semnalul pentru asaltul împotriva atacatorilor care se adunaseră în faţa porţilor şi umplură Sabzih-Maydán-ul. Cu sabia în mână şi urmat de tovarăşii lui, el reuşi să decimeze forţele care i se puseră înainte în formaţie de luptă. Cei câţiva care scăpară de săbiile lor au fugit din faţa lor în panică, implorând din nou pace, implorând din nou milă. Odată cu apropierea serii, întreaga mulţime dispăru. Sabzih-Maydán-ul, care cu câteva ore mai devreme era cotropit de o mare de adversari înverşunaţi, era acum pustiu. Vacarmul mulţimii se linişti. Presărat cu trupurile celor ucişi, Maydán-ul şi împrejurimile sale ofereau un spectacol trist şi mişcător, o scenă care aducea mărturie asupra victoriei lui Dumnezeu împotriva duşmanilor Lui.

O victorie atât de surprinzătoare[1] determină o parte din nobilii

[1] „Sa'ídu'l-'Ulamá' dorind să-i termine cu orice preţ, strânse lume cât putu de multă şi asedie din nou caravanseraiul: bătălia dura de vreo cinci, şase zile, când şi-a făcut apariţia 'Abbás-Qulí Khán Sardár-i-Láríjání. În realitate, între timp, şi chiar de la începutul acţiunii, 'ulamá din Bárfurúsh, exasperaţi de numărul convertirilor pe care Quddús reuşise să le facă în oraş – 300 într-o săptămână, constată cu nemulţumire istoricii musulmani – supuseră cazul guvernatorului provinciei, Prinţul Khánlar Mírzá; acesta nu le dădu atenţie declaraţiilor lor, având în minte cu totul alte preocupări. Moartea lui Muḥammad Sháh îl îngrijora mult mai mult pentru sine, decât certurile acelor mullá şi se pregătea să plece la Ţihrán şi să-l salute pe noul suveran căruia spera să-i câştige bunăvoinţa. Nereuşind aceasta şi evenimentele precipitându-se, 'ulamá îi scriseseră o scrisoare foarte urgentă conducătorului militar al provinciei, 'Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání. Acesta din urmă, considerând inutil să se deranjeze personal, îl trimise pe Muḥammad Bik, yávar (căpitan), în fruntea a trei sute de oameni pentru a pune lucrurile la punct. Aşa că acum veniră musulmanii să asedieze caravanseraiul. Lupta se desfăşură, însă, dacă zece bábí au fost omorâţi, un număr infinit mai mare de atacatori au fost înfrânţi. Lucrurile tărăgănându-se ca durată, 'Abbás-Qulí Khán socoti că trebuia să vină per-

şi conducătorii poporului să intervină şi să implore mila lui Mullá Ḥusayn pentru concetățenii lor. Ei veniră pe jos să îi prezinte cererea lor. „Dumnezeu ne este martor", pledară ei, „că nu avem vreo altă intenție, în afară de stabilirea păcii şi reconcilierii între noi. Rămâi o clipă şi nu ataca, până când îți vom fi explicat motivele noastre." Observând sinceritatea apelului lor, Mullá Ḥusayn descălecă şi-i invită să i se alăture în caravanserai. „Spre deosebire de oamenii acestui oraş, noi ştim cum să-i primim pe străini în mijlocul nostru", spuse el, invitându-l să ia loc lângă el şi comandând să fie serviți cu ceai. „Sa'ídu'l-'Ulamá' ", răspunseră ei, „este singurul responsabil de a fi întețit focul unei astfel de mârşăvii. Oamenii din Bárfurúsh nu trebuie în niciun fel implicați în crimele care s-au comis. Hai să uităm trecutul. Noi, în avantajul ambelor părți, am sugera ca tu şi tovarăşii tăi să plecați mâine spre Ámul. Bárfurúsh se află acum în vâltoarea unei mari tulburări; ne temem ca nu cumva ei să poată fi instigați din nou să vă atace." Mullá Ḥusayn, deşi intui lipsa de sinceritate a oamenilor, consimți asupra propunerii lor; 'Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání[1] şi Ḥájí Muştafá Khán se ridicară deodată şi, jurând pe Qur'án-ul pe care îl aduseră cu ei, declarară solemn că îi vor considera drept oaspeții lor în acea seară, iar a doua zi îi vor da ordine lui Khusraw-i-Qádí-Kalá'í[2] şi la o sută de călăreți să asigure trecerea lor în siguranță prin Shír-Gáh. „Blestemul lui Dumnezeu şi al Profeților Lui să se abată asupra noastră, atât în lumea aceasta, cât şi în următoarea", au mai adăugat ei, „dacă vom permite vreodată ca cea mai mică vătămare să-ți fie pricinuită ție sau oamenilor tăi."

De îndată ce terminară declarațiile, sosiră prietenii lor care se duseseră să aducă mâncare pentru tovarăşii lui şi hrană pentru

sonal pentru a-şi da seama de întreaga situație." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 296-297).

[1] Gobineau îl descrie astfel: „Nomazii turci şi persani îşi petrec viața vânând, adesea războindu-se şi, mai ales, vorbind despre vânătoare şi război. Sunt oameni viteji, însă nu întotdeauna, şi sunt bine-descrişi de Branttôme care, în experiența sa de război, adesea întâlnise acest tip de bravadă, pe care îl numeşte «curaj de o zi». Iată însă ce sunt în mod invariabil şi constant aceşti nomazi: mari oratori, mari distrugători de oraşe, mari ucigaşi de eroi, mari exterminatori de mase; într-un cuvânt, naivi, foarte deschişi în sentimentele lor, foarte aprinşi în exprimarea a ceea ce-i stârneşte şi extrem de hazlii. 'Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání, deşi binecrescut, era un tip de nomad desăvârşit." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 171).

[2] Un ticălos notoriu care s-a revoltat adesea împotriva guvernului.

cai. Mullá Ḥusayn îi rugă pe tovarăşii lui în credinţă să îşi întrerupă postul, cu atât mai mult cu cât niciunul dintre ei, în acea zi de vineri, a douăsprezecea a lunii Dhi'l-Qa'dih,[1] nu mâncase şi nu băuse nimic de la revărsatul zorilor. Numărul persoanelor de vază şi al servitorilor lor care se înghesuiră în caravanserai în acea zi fusese atât de mare, că nici el şi nici vreunul dintre tovarăşii lui nu avuseseră parte de ceaiul pe care îl oferiră vizitatorilor lor.

În acea seară, cam la patru ore după apusul soarelui, Mullá Ḥusayn împreună cu prietenii lui, luară cina în compania lui 'Abbás-Qulí Khán şi Ḥájí Muṣṭafá Khán. În miezul aceleiaşi nopţi, Sa'ídu'l-'Ulamá' îl chemă pe Khusraw-i-Qádí-Kalá'í la el şi îi împărtăşi ferm acestuia dorinţa ca, oricând şi oriunde ar fi dorit, toate bunurile acelei grupări care îi fusese încredinţată să fie confiscate şi ca membrii ei înşişi, fără nicio excepţie, să fie omorâţi. „Nu sunt aceştia adepţii Islám-ului?", remarcă Khusraw. „Nu aceiaşi oameni, aşa cum am aflat deja, au preferat mai degrabă să-şi sacrifice trei dintre tovarăşii lor decât să lase neterminată chemarea la rugăciune pe care au început-o. Cum am putea noi, care nutrim astfel de planuri şi îndemnăm la astfel de fapte, să putem fi consideraţi ca meritând acest nume?" Acel ticălos fără ruşine insistă ca ordinele lui să fie îndeplinite întru totul. „Omoară-i", spuse el, arătând cu degetul spre gâtul lui, „şi nu te teme. Eu însumi îmi voi asuma responsabilitatea pentru fapta ta. Eu, în Ziua Judecăţii, voi răspunde în faţa lui Dumnezeu în numele tău. Noi, care ţinem în mâinile noastre sceptrul autorităţii, suntem cu siguranţă mai bine informaţi decât tine şi putem decide cum să stârpim această erezie."

La răsăritul soarelui, 'Abbás-Qulí Khán ceru ca Khusraw să fie adus în prezenţa sa şi îl rugă să-i arate lui Mullá Ḥusayn şi tovarăşilor lui cel mai mare respect, să asigure trecerea lor cu bine prin Shír-Gáh şi să refuze orice recompensă ar fi dorit să-i ofere aceştia. Khusraw jură supunere acestor ordine şi-l asigură că nici el şi nici călăreţii lui nu-şi vor slăbi vigilenţa şi nu se vor abate de la datoria lor. „La întoarcerea noastră", adăugă el, „îţi vom arăta dovada mulţumirii scrisă de mâna lui pentru serviciile pe care i le-am oferit."

Când Khusraw a fost condus de către 'Abbás-Qulí Khán şi Ḥájí Muṣṭafá Khán precum şi de către alţi conducători de seamă ai

[1] 10 octombrie, 1848 A.D.

oraşului Bárfurúsh în prezenţa lui Mullá Ḥusayn şi a fost prezentat acestuia, Mullá Ḥusayn a remarcat: „«De vei face bine, binele acesta îţi va fi şi ţie de folos; iar de vei face rău, răul se va întoarce împotriva ta.»[1] Dacă acest om se va comporta bine cu noi, mare va fi răsplata lui; iar de ne va trăda, mare îi va fi pedeapsa. Ne încredinţăm Cauza lui Dumnezeu şi ne împăcăm pe deplin cu voia Sa."

Mullá Ḥusayn rosti aceste cuvinte şi dădu semnalul de plecare. Încă o dată Qambar-'Alí a fost auzit înălţând chemarea stăpânului său, „Încălecaţi pe armăsarii voştri, o, eroi ai lui Dumnezeu!" – o chemare pe care el o înălţa de fiecare dată cu astfel de ocazii. La auzul acestor cuvinte, toţi se grăbiră spre caii lor. Un detaşament format din călăreţii lui Khusraw mergea înaintea lor. Erau urmaţi de Khusraw şi Mullá Ḥusayn, care călăreau la pas în mijlocul companiei. În spate, erau urmaţi de restul însoţitorilor, iar în dreapta şi în stânga lor se deplasa restul celor o sută de călăreţi pe care Khusraw îi înarmase, dispuşi a duce la îndeplinire planul lui. Se căzuse de acord ca să se plece din Bárfurúsh dimineaţa devreme şi să se sosească în aceeaşi zi la prânz la Shír-Gáh. La două ore după răsăritul soarelui, ei porniră spre destinaţia lor. Khusraw alese intenţionat drumul care ducea prin pădure, o cale ce i-ar fi servit mai bine realizării scopurilor sale.

De îndată ce au intrat în pădure, el dădu semnalul începerii atacului. Oamenii lui se aruncară năprasnic asupra tovarăşilor, le luară bunurile, îi omorâră pe câţiva, printre care şi pe fratele lui Mullá Ṣádiq şi îi luară prizonieri pe restul. Imediat ce strigătul de agonie şi durere ajunse la urechile lui, Mullá Ḥusayn se opri şi, descălecând, protestă împotriva comportamentului mişelesc al lui Khusraw. „Miezul zilei a trecut demult", îi spuse el; „iar noi încă nu am ajuns la destinaţia noastră. Refuz să merg mai departe cu tine; mă pot lipsi de călăuzirea şi compania ta şi a oamenilor tăi." Întorcându-se spre Qambar-'Alí, îi ceru acestuia să desfăşoare covorul de rugăciune pentru ca el să-şi poată înălţa rugăciunea. Era ocupat cu abluţiunile când Khusraw, care descălecă şi el, îl chemă pe unul dintre servitorii lui, spunându-i să-l anunţe pe Mullá Ḥusayn că, dacă dorea să ajungă la finalul călătoriei, trebuia să-i predea sabia şi calul. Refuzând să dea un răspuns, Mullá Ḥusayn începu să se roage. La scurt timp, Mírzá Muḥammad-Taqíy-i-

[1] Qur'án, 17:7.

Juvayníy-i-Sabzivárí, un mare om de litere şi de un curaj extraordinar, se duse la un servitor care pregătea qalyán-ul[1] şi îi ceru acestuia să-i dea voie să i-l ducă el lui Khusraw; acesta îi îndeplini dorinţa pe dată. Mírzá Muḥammad-Taqí se aplecase pentru a înteţi focul pentru qalyán când, înfigându-şi dintr-o dată mâna în sânul lui Khusraw, îşi scoase pumnalul din haină şi i-l înfipse adânc în măruntaie.[2]

Mullá Ḥusayn era încă în rugăciune când strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán"[3] a fost din nou înălţat de tovarăşii lui. Ei se năpustiră asupra mârşavilor lor atacatori şi dintr-o lovitură îi culcară pe toţi la pământ, în afară de servitorul care pregătea qalyán-ul. Înspăimântat şi fără apărare, el se aruncă la picioarele lui Mullá Ḥusayn şi-i imploră ajutorul. I se dădu qalyán-ul acoperit cu giuvaieruri care aparţinuse stăpânului său şi i se ceru să se întoarcă la Bárfurúsh şi acolo să-i povestească lui 'Abbás-Qulí Khán tot ceea ce văzuse. „Spune-i", l-a îndemnat Mullá Ḥusayn, „cât de bine s-a achitat Khusraw de sarcina primită. Acel ticălos mincinos îşi imaginase în zadar că misiunea mea se apropie de sfârşit, că atât sabia cât şi calul meu au încetat a mă mai servi. Nu avea habar că munca lor de abia începuse, că atâta timp cât serviciile pe care mi le oferă nu sunt pe deplin încheiate, nici puterea lui şi nici puterea altui om pe lângă a lui nu le pot lua de lângă mine."

Cum se lăsa seara, grupul decise să zăbovească în acel loc până în zori. În zori, după ce Mullá Ḥusayn îşi înălţă rugăciunea, el îşi adună tovarăşii şi spuse: „Ne apropiem de Karbilá noastră, destinaţia noastră finală." Imediat după aceea, el porni pe jos spre acel loc, fiind urmat de tovarăşii lui. Aflând că unii dintre ei încercau să ducă cu ei bunurile lui Khusraw şi ale oamenilor acestuia, el le porunci să lase totul în urmă cu excepţia cailor şi a săbiilor. „Se cuvine", îi îndemnă el, „să ajungeţi în acel loc sacru într-o stare de completă detaşare, pe de-a-ntregul purificaţi de toate lucrurile care aparţin acestei lumi."[4] El

[1] Vezi Glosar

[2] Conform „A Traveller's Narrative" (p. 36), Mírzá Luṭf-'Alí, secretarul, a fost cel care a scos pumnalul şi l-a înjunghiat pe Khusraw.

[3] Vezi Glosar.

[4] „Apoi se întoarse spre tovarăşii săi: «Pentru aceste câteva zile pe care le mai avem de trăit, să evităm ca bogăţiile pieritoare să ne dividă şi să ne separe. Tot ce avem să fie comun şi cu toţii să ne folosim de ele.» Bábí-ii consimţiră bucuroşi şi tocmai acest sacrificiu minunat, această abnegaţie perfectă le-au adus şi le aduc încă acuzaţia de a râvni la bunurile comunităţii şi la femeile lor!" (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 299).

merse pe jos cale de un maydán[1], până când ajunse la mormântul sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí.[2] Shaykh-ul fusese unul dintre cei care transmiseseră tradițiile prescrise imám-ilor Credinței, iar locul lui de veci era vizitat de oamenii din împrejurimi. Când ajunse în acel loc, el recită următorul verset din Qur'án: „O, Dumnezeul meu, binecuvântează Tu sosirea mea în acest loc, căci numai Tu poți acorda astfel de binecuvântări."

[1] Vezi Glosar.

[2] Mormântul sfânt al lui Shaykh Aḥmad-ibn-i-Abí-Ṭálib-i-Ṭabarsí, situat la aproximativ paisprezece mile sud-est de Bárfurúsh. Profesorul Browne, de la Cambridge University, a vizitat acel loc la 26 septembrie, 1888 şi a văzut numele sfântului înmormântat acolo pe o tabletă cu cuvintele în forma folosită pentru „vizitarea" lui, tableta stând atârnată de grilajul care înconjura mormântul. „În prezent el este alcătuit", scrie el, „dintr-o împrejmuire plană şi acoperită de iarbă care este înconjurată de un gard şi care nu conține, înafară de clădirile mormântului sfânt şi o altă clădire la poartă (în fața căreia, în afara împrejmuirii, se află casa mutavallí-ului sau a îngrijitorului mormântului), nimic altceva decât doi sau trei portocali şi câteva morminte rudimentare acoperite cu pietre simple, locuri de veci probabil ale unor apărători bábí. Clădirea de la poartă are două niveluri, este străbătută de calea de acces către împrejmuire şi este acoperită cu țiglă. Clădirile mormântului, care se află în capătul cel mai îndepărtat al împrejmuirii, sunt mai bine lucrate. Lungimea lor cea mai mare (cam de 20 de paşi) se află la est şi la vest; în lățime au cam zece paşi; şi, înafară de porticul acoperit de la intrare, ele au două camere abia iluminate de zăbrelele de lemn de deasupra uşilor. Mormântul Shaykh-ului, de la care îşi ia denumirea acest loc, este înconjurat de grilaje de lemn în mijlocul camerei interioare, în care se intră fie printr-o uşă care dă în camera exterioară, fie printr-una care se deschide de afară spre împrejmuire." (Pentru planuri şi schițe, vezi traducerea de către autor a lucrării „Táríkh-i-Jadíd." (E. G. Browne, „A Year amongst the Persians," p. 565).

SFÂNTUL MORMÂNT AL LUI SHAYKH ȚABARSÍ

MORMÂNTUL LUI SHAYKH ȚABARSÍ

AMPLASAMENTUL FORTULUI CARE ÎMPREJMUIA MORMÂNTUL

În noaptea dinaintea sosirii lor, paznicul mormântului visă că Siyyidu'sh-Shuhadá', Imám Ḥusayn, sosise la Shaykh Ṭabarsí, însoțit de nu mai puțin de șaptezeci şi doi de războinici şi de un număr mare de însoțitori. El visă că ei au zăbovit în acel loc, s-au angajat în cea mai eroică dintre lupte, fiind victorioşi în fiecare bătălie împotriva forțelor duşmanului şi că Profetul lui Dumnezeu Însuşi sosi într-o seară şi se alătură acelei grupări binecuvântate. Când Mullá Ḥusayn sosi a doua zi, paznicul îl recunoscu pe dată ca fiind eroul pe care îl văzuse în viziunea lui, se aruncă la picioarele lui şi le sărută cu evlavie. Mullá Ḥusayn îl invită să şadă lângă el şi îl ascultă povestind întregul episod. „Tot ce ai văzut", îl asigură el pe paznicul mormântului sfânt, „va fi să se întâmple. Acele scene glorioase vor prinde din nou viață în fața ochilor tăi." Acel servitor în final se aruncă şi el în luptă cu apărătorii eroici ai fortului şi căzu martir între zidurile sale.

Chiar în ziua sosirii lor, care era a paisprezecea a lunii Dhi'l-Qa'dih[1], Mullá Ḥusayn îi dădu lui Mírzá Muḥammad-Báqir, care construise Bábíyyih-ul, instrucțiunile preliminare cu privire la structura fortului care trebuia să fie construit pentru apărarea lor. Spre

[1] 12 octombrie, 1848 A.D.

seara aceleiaşi zile, ei se treziră înconjuraţi dintr-o dată de o mulţime dezordonată de călăreţi care ieşiseră din pădure şi care se pregăteau să deschidă focul asupra lor. „Suntem o parte a locuitorilor din Qádí-Kalá", au strigat ei. „Venim să răzbunăm sângele vărsat al lui Khusraw. Nu vom fi mulţumiţi până când nu vă vom trece pe toţi prin sabie." Asediaţi dintr-o dată de o ceată sălbatică care era gata să se repeadă asupra lor, grupul trebui să scoată din nou săbiile în autoa-

INTRAREA MORMÂNTULUI SFÂNT AL LUI SHAYKH ŢABARSÍ DIN MÁZINDARÁN

părare. Înălţând strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán", ei se avântară înainte, îi respinseră pe atacatori şi îi puseră pe fugă. Strigătul fusese atât de puternic, încât călăreţii au dispărut la fel de repede cum au apărut. La cererea lui, Mírzá Muḥammad-Taqíy-i-Juvayní a preluat comanda în acea confruntare.

Temându-se ca nu cumva atacatorii lor să se întoarcă din nou asupra lor şi să se ajungă la un măcel general, ei i-au urmărit până

când au ajuns într-un sat care au crezut ei că era satul Qádí-Kalá. La vederea lor, toți oamenii au fugit cuprinși de groază. Mama lui Naẓar Khán, proprietarul satului, a fost ucisă pe neașteptate în cursul nopții, în confuzia provocată. Strigătele femeilor, care protestau vehement că ele nu aveau nicio legătură cu locuitorii din Qádí-Kalá, au ajuns curând la urechile lui Mírzá Muḥammad-Taqí, care le ordonă imediat tovarășilor lui să nu atace până nu stabileau clar numele și felul acelui loc. Ei aveau să afle curând că satul aparținea lui Naẓar Khán și că femeia care își pierduse viața era mama lui. Profund întristat de aflarea unei greșeli atât de amarnice comisă de tovarășii lui, Mírzá Muḥammad-Taqí exclamă cu tristețe: „Nu am vrut să facem vreun rău nici bărbaților, și nici femeilor din acest sat. Singurul nostru scop a fost acela de a domoli violența oamenilor din Qádí-Kalá, care erau cât pe ce să ne omoare pe toți." Își ceru scuze sincere pentru tragedia nefericită pe care tovarășii lui o cauzară fără să știe.

Naẓar Khán, care între timp se izolase în casa lui, a fost convins de sinceritatea regretelor exprimate de Mírzá Muḥammad-Taqí. Deși în suferință de pe urma tragicei sale pierderi, a simțit nevoia să-l cheme la el și să-l invite la el acasă. Chiar l-a rugat pe Mírzá Muḥammad-Taqí să-l prezinte lui Mullá Ḥusayn, exprimându-și o vie dorință de a i se aduce la cunoștință preceptele unei Cauze care putuse stârni o asemenea fervoare în piepturile adepților ei.

La revărsatul zorilor, Mírzá Muḥammad-Taqí, însoțit de Naẓar Khán, au sosit la mormântul sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí și l-au găsit pe Mullá Ḥusayn conducând rugăciunea în comun. Atât de mare era farmecul care strălucea pe chipul lui, încât Naẓar Khán simți un imbold irezistibil de a se alătura celor care se rugau și de a repetea aceleași rugăciuni care erau rostite de aceștia. După terminarea rugăciunii, Mullá Ḥusayn a fost informat de pierderea pe care Naẓar Khán o suferise. El își exprimă în cel mai impresionant limbaj compasiunea pe care el și întreaga adunare a tovarășilor în credință o simțeau pentru el în marea lui pierdere. „Dumnezeu știe", îl asigură el, „că singura noastră intenție a fost aceea de a ne apăra viețile și nu de a tulbura pacea în acea zonă." Mullá Ḥusayn apoi începu să relateze împrejurările care au condus la atacul direcționat împotriva lor de către locuitorii din Bárfurúsh și îi prezentă comportamentul mișelesc al lui

Khusraw. Apoi îl asigură din nou de durerea pe care moartea mamei lui i-o provocă. „Nu-ți împovăra inima", spuse Naẓar Kh<u>á</u>n dintr-o dată. „De mi s-ar fi dat o sută de fii, pe toți ți i-aș fi adus la picioare cu bucurie şi i-aş fi oferit ca jertfe pentru Ṣáḥibu'z-Zamán!" În chiar acel moment, el îi jură credință veşnică lui Mullá Ḥusayn şi se grăbi spre satul lui pentru a se întoarce cu proviziile de care ar fi avut nevoie grupul.

Mullá Ḥusayn le dădu ordin tovarăşilor lui să înceapă construcția la fortul care fusese planificat. El le distribui fiecărui grup câte o

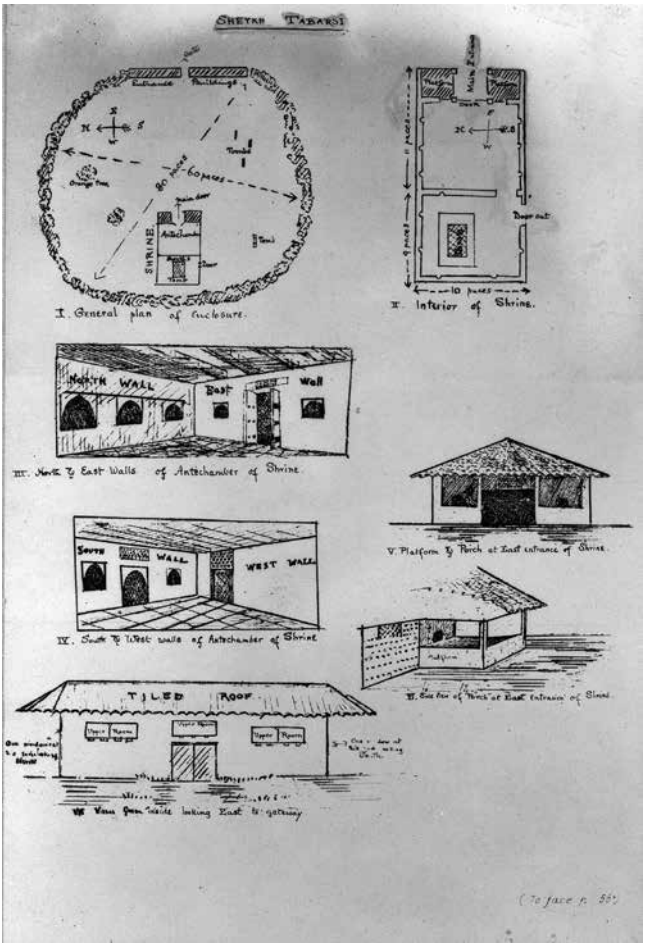

PLANURI ŞI SCHIȚE ALE FORTULUI <u>SH</u>AY<u>KH</u> ȚABARSÍ

parte a lucrării şi îi încurajă să grăbească terminarea lui. În decursul acestor lucrări, ei au fost mereu hărţuiţi de oamenii din satele învecinate care, la instigaţiile neîntrerupte ale lui Sa'ídu'l-'Ulamá', ieşeau din satele lor şi îi atacau. Fiecare atac al duşmanului sfârşea în eşec şi ruşine. Netulburaţi de cruzimea repetatelor lor asalturi, tovarăşii ţinură piept cu dârzenie atacurilor, până când au reuşit să supună temporar forţele care îi înconjuraseră din toate părţile. Când construcţia a fost terminată, Mullá Ḥusayn a făcut pregătirile necesare pentru asediul la care fortul trebuia să ţină piept şi, în ciuda obstacolelor care îi stăteau în cale, a adunat în el tot ce părea absolut necesar pentru siguranţa ocupanţilor lui.

De abia fusese terminată treaba, când Shaykh Abú-Turáb, le dădu vestea că Bahá'u'lláh sosea în satul lui Naẓar Khán. Îl informă pe Mullá Ḥusayn că primise ordin special de la Bahá'u'lláh să îi anunţe că erau toţi oaspeţii Lui în acea seară şi că El Însuşi li se va alătura în aceeaşi după-amiază. L-am auzit pe Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí relatând următoarele: „Veştile bune aduse de Shaykh Abú-Turáb provocară în inima lui Mullá Ḥusayn o bucurie de nedescris. Se grăbi pe dată la tovarăşii lui şi îi rugă să se primenească pentru a-L primi pe Bahá'u'lláh. El însuşi li se alătură, măturând şi stropind cu apă zonele din preajma mormântului şi se ocupă personal de tot ce era de trebuinţă pentru sosirea Vizitatorului îndrăgit. De îndată ce L-a văzut apropiindu-se cu Naẓar Khán, el se grăbi înaintea Lui, Îl îmbrăţişă cu tandreţe şi Îl conduse spre locul de onoare care era rezervat pentru primirea Lui. În acele vremuri, noi eram prea orbi pentru a putea recunoaşte slava Celui pe care conducătorul nostru îl aducea printre noi cu atâta evlavie şi iubire. Ceea ce Mullá Ḥusayn întrezărea, vederea noastră opacă nu reuşea încă să distingă. Cu câtă căldură Îl primi el în braţele sale. Ce sentimente de încântare frenetică îi inundară inima la vederea Lui. Era pierdut într-o admiraţie care l-a făcut să uite de tot de noi. Sufletul lui era atât de cuprins în contemplarea acelui chip, că noi, care aşteptam permisiunea lui pentru a ne aşeza, am fost lăsaţi să stăm în picioare mult timp lângă el. Bahá'u'lláh Însuşi a fost cel care într-un final ne rugă să luăm loc. În curând şi noi am fost în stare să simţim, deşi nu pe deplin, farmecul rostirii Sale, deşi niciunul dintre noi nu era nici pe departe conştient de puterea latentă

infinită ce zăcea în cuvintele Sale.

„În decursul acelei vizite, Bahá'u'lláh inspectă fortul şi îşi exprimă satisfacţia pentru munca realizată. În conversaţia Sa cu Mullá Ḥusayn, El explică în amănunt chestiuni care erau vitale pentru bunăstarea şi siguranţa tovarăşilor lui. «Singurul lucru de care mai are nevoie fortul şi această adunare», spuse El, «este prezenţa lui Quddús. Alăturarea lui la acest grup l-ar face să fie împlinit şi perfect.» Îi dădu indicaţii lui Mullá Ḥusayn să-l trimită pe Mullá Mihdíy-i-Khu'í cu şase oameni la Sárí şi să-i ceară lui Mírzá Muḥammad-Taqí să-l predea pe Quddús pe dată în custodia lor. «Frica de Dumnezeu şi groaza faţă de pedeapsa Lui», L-a asigurat El pe Mullá Ḥusayn, «îl vor determina să-şi predea prizonierul fără ezitare.»"

„Înainte de a pleca, Bahá'u'lláh îi sfătui să fie răbdători şi să se mulţumească cu voia celui Atotputernic. «De va fi voia Sa», adăugă El, «vă vom mai vizita încă o dată în acelaşi loc şi vă vom acorda ajutorul Nostru. Voi aţi fost aleşi de Dumnezeu să fiţi avangarda oştirilor Sale şi ctitorii Credinţei Lui. Oştirile voastre vor învinge într-adevăr. Orice s-ar întâmpla, victoria vă aparţine, o victorie care este desăvârşită şi sigură.» Cu aceste cuvinte, El îi încredinţă pe acei tovarăşi dârzi în grija lui Dumnezeu şi se întoarse în sat cu Naẓar Khán şi Shaykh Abú-Turáb. De acolo, El se îndreptă spre Ţihrán trecând prin Núr."

Mullá Ḥusayn porni pe dată să ducă la îndeplinire instrucţiunile primite. Chemându-l la el pe Mullá Mihdí, el îl rugă să se îndrepte împreună cu alţi şase tovarăşi spre Sárí şi să ceară mujtahid-ului să elibereze prizonierul. De îndată ce mesajul i-a fost transmis, Mírzá Muḥammad-Taqí le acceptă necondiţionat cererea. Părea că puterea cu care fusese înzestrat acel mesaj l-a dezarmat complet. „Eu l-am considerat", se grăbi acesta să le spună mesagerilor, „doar ca oaspete de onoare în casa mea. Nu s-ar cuveni ca eu să pretind că l-aş fi eliberat sau că l-am dat afară. Este liber să facă orice doreşte. De va fi dorinţa lui, eu îl voi însoţi bucuros."

Între timp, Mullá Ḥusayn îi înştiinţă pe tovarăşii lui de sosirea lui Quddús şi le porunci să-i arate acestuia acelaşi respect pe care I l-ar fi arătat lui Báb Însuşi. „În ceea ce mă priveşte", adăugă el, „trebuie să mă priviţi ca pe umilul lui servitor. Trebuie să-i fiţi atât de loiali încât,

CASA LUI MÍRZÁ MUḤAMMAD-TAQÍ MUJTAHID-UL, ÎN SÁRÍ, MÁZINDARÁN

dacă el v-ar porunci să-mi luați viața, voi trebuie să vă supuneți fără ezitare. Dacă şovăiți sau ezitați, veți fi dovedit lipsă de loialitate față de Credința voastră. Atâta timp cât el nu vă cheamă în prezența lui, voi nu trebuie sub nicio formă să îndrăzniți să-l deranjați. Trebuie să uitați de dorințele voastre şi să trăiți doar pentru voința şi mulțumirea lui. Trebuie să vă abțineți de la a-i săruta mâinile sau picioarele, căci inima lui binecuvântată nu apreciază astfel de dovezi de afecțiune evlavioasă. Astfel trebuie să fie comportamentul vostru, ca eu să pot fi mândru de voi în fața lui. Gloria şi autoritatea cu care a fost învestit trebuie recunoscută la adevărata valoare, chiar şi de către cel mai puțin important dintre însoțitorii săi. O amarnică pedeapsă va cădea cu siguranță asupra oricui se îndepărtează de la spiritul şi litera poruncilor mele."

Încarcerarea lui Quddús în casa lui Mírzá Muḥammad-Taqí, mujtahid-ul cel mai de seamă al localității Sárí, cu care era înrudit, a durat nouăzeci şi cinci de zile. Deşi privat de libertate, Quddús a fost tratat cu mult respect, fiindu-i îngăduit să primească pe majoritatea tovarăşilor care au fost de față la întrunirea de la Badasht. Dar niciunuia dintre ei nu li se dădu permisiunea de a sta în Sárí. Oricine l-ar fi vizitat, era rugat în cei mai fermi termeni, să se înroleze sub Stindardul Negru înălțat de Mullá Ḥusayn. Era acelaşi stindard despre care Muḥammad, Profetul lui Dumnezeu, grăia astfel: „Dacă ochii tăi vor vedea Stindardele Negre pornind din Khurásán, grăbeşte spre ele, chiar de va fi să te târăşti prin nămeți, căci ele proclamă sosirea

promisului Mihdí[1], Împuternicitul lui Dumnezeu." Acel stindard a fost desfăşurat la porunca lui Báb, în numele lui Quddús şi cu mâinile lui Mullá Ḥusayn. A fost purtat sus tot drumul din oraşul Mashhad la mormântul sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí. Timp de unsprezece luni, de la începutul lunii Sha'bán, în anul 1264 A.H.,[2] până la sfârşitul lunii Jamádíyu'th-Thání a anului 1265 A.H.,[3] acea emblemă pământească a unei suveranităţi nepământeşti flutură mereu deasupra capetelor acelei bande mici şi viteze, chemând mulţimea care o privea la renunţarea la lume şi la îmbrăţişarea Cauzei lui Dumnezeu.

Cât s-a aflat în Sárí, Quddús a încercat deseori să-l convingă pe Mírzá Muḥammad-Taqí de adevărul Mesajului Divin. El a vorbit liber cu el despre chestiunile remarcabile şi cele mai importante legate de Revelaţia lui Báb. Remarcile lui curajoase şi provocatoare erau îmbrăcate într-un limbaj atât de blând, atât de convingător şi de politicos şi prezentate cu atât de multă înţelepciune şi umor, că cei care îl ascultau nu se simţeau defel ofensaţi. Ei chiar au interpretat în mod greşit aluziile sale cu privire la Cartea sacră ca fiind remarci umoristice destinate a-i bine-dispune. Mírzá Muḥammad-Taqí, în ciuda cruzimii şi răutăţii care zăceau ascunse în el şi pe care mai apoi le-a dezvăluit prin poziţia pe care a luat-o când a insistat pentru exterminarea celor rămaşi în apărarea fortului Shaykh Ṭabarsí, era reţinut de o putere interioară să arate până şi cea mai mică lipsă de respect faţă de Quddús în timp ce acesta era închis în casa lui. El era uneori îndemnat să-i împiedice pe localnicii din Sárí să-i aducă jigniri lui Quddús şi era deseori auzit dojenindu-i pe aceştia pentru răutăţile pe care doreau să i le provoace.

Vestea iminentei sosiri a lui Quddús îi tulburară pe ocupanţii fortului Ṭabarsí. Pe măsură ce acesta se apropia de destinaţia lui, el trimise înainte un mesager pentru a anunţa apropierea lui. Veştile bune pe care aceştia le-au primit le-au dat curaj şi putere sporite. Cuprins de un val de entuziasm pe care nu şi-l putea ascunde, Mullá Ḥusayn se ridică în picioare şi, însoţit de aproape o sută dintre tovarăşii lui, se grăbi să-l întâlnească pe vizitatorul lor aşteptat. El puse două

[1] Vezi Glosar.
[2] 3 iulie - 1 august, 1848 A.D.
[3] 24 aprilie - 23 mai, 1849 A.D.

lumânări în mâinile fiecăruia, le aprinse, rugându-i să pornească să-l întâmpine pe Quddús. Întunecimea nopții a fost risipită de lumina pe care aceste suflete bucuroase o răspândeau când mărşăluiau în întâmpinarea Îndrăgitului lor. În inima pădurii de la Mázindarán, ochii lor au recunoscut pe dată chipul pe care tânjeau să-l privească. Ei s-au adunat nerăbdători în jurul calului său şi cu toate dovezile lor de devotament i-au adus tributul lor de iubire şi credință nepieritoare. Ținând încă în mâini lumânările aprinse, ei l-au urmat pe jos spre destinația lor. Quddús, cum călărea în mijlocul lor, părea luceafărul strălucind printre sateliții lui. Pe măsură ce acest grup își croia drumul încet spre fort, izbucni un imn de laudă şi preamărire cântat de detaşamentul lui de admiratori entuziaşti. „Sfânt, sfânt, este Domnul Dumnezeul nostru, Domnul îngerilor şi al spiritului!", cântau vocile lor jubilând în jurul lui. Mullá Ḥusayn cântă refrenul, la care întreaga grupare răspunse. Pădurea Mázindarán-ului reverbera de aclamațiile lor.

În acest fel ajunseră ei la mormântul sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí. Primele cuvinte pe care le-a rostit Quddús după ce a descălecat şi s-a aplecat asupra mormântului au fost: „Baqíyyatu'lláh[1] va fi cel mai bun lucru pentru voi, dacă vă numărați printre cei ce cred."[2] Prin aceste cuvinte s-a împlinit profeția lui Muḥammad care a fost înregistrată în următoarea tradiție: „Iar când Mihdí[3] va fi manifestat, El îşi va rezema spatele de Ka'bih şi va rosti în fața a trei sute şi treisprezece adepți care se vor fi adunat în jurul Lui aceste cuvinte: «Baqíyyatu'lláh va fi cel mai bun lucru pentru voi, dacă vă numărați printre cei ce cred.»" Prin „Baqíyyatu'lláh", Quddús nu se referea la nimeni altul decât la Bahá'u'lláh. Pentru aceasta aduse mărturie Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí, care îmi povesti următoarele: „Eu însumi eram de față când Quddús a descălecat. L-am văzut sprijinindu-se de mormânt şi l-am auzit rostind exact acele cuvinte. Imediat după ce le-a rostit, el L-a pomenit pe Bahá'u'lláh şi, întorcându-se spre Mullá Ḥusayn, a întrebat despre El. Acesta i-a spus că, dacă Dumnezeu nu va porunci altceva, El şi-a exprimat intenția de a se întoarce în acest loc înainte de prima zi de Muḥarram.[4]

[1] Ad litteram „Vestigiul lui Dumnezeu."
[2] Qur'án, 11:85.
[3] Vezi Glosar.
[4] 27 noiembrie, 1848 A.D.

Imediat după aceea, Quddús i-a dat lui Mullá Ḥusayn câteva predici pe care l-a rugat să le citească cu voce tare tovarăşilor adunaţi acolo. Prima pe care a citit-o era dedicată în întregime lui Báb, a doua se referea la Bahá'u'lláh, iar a treia era dedicată lui Ṭáhirih. Noi am îndrăznit să ne exprimăm faţă de Mullá Ḥusayn îndoielile noastre cu privire la a doua predică, ce ar fi făcut referire la Bahá'u'lláh, care apărea înveşmântat în straie nobile. Chestiunea i-a fost transmisă lui Quddús, care ne-a asigurat că, prin voia lui Dumnezeu, secretul predicii ne va fi dezvăluit la timpul cuvenit. În acele zile, complet ignoranţi cu privire la caracterul Misiunii lui Bahá'u'lláh, nu puteam să surprindem înţelesul acelor aluzii şi făceam presupuneri despre semnificaţia lor probabilă. În dorinţa mea de a desluşi subtilităţile tradiţiilor care se refereau la Qá'im-ul promis, l-am abordat de mai multe ori pe Quddús şi i-am cerut să mă lumineze cu privire la aceasta. Deşi la început nu părea prea dornic s-o facă, în final a consimţit. Maniera răspunsului lui, explicaţiile lui convingătoare şi profund lămuritoare au servit la amplificarea sentimentului de înfiorare şi de veneraţie pe care le inspirau prezenţa lui. El a risipit toate îndoielile care stăruiau în minţile noastre, iar dovezile perspicacităţii lui erau aşa de impresionante, că ajunsesem să credem că lui i se dăduse puterea de a ne citi cele mai ascunse gânduri şi de a ne linişti cele mai aprige tulburări ale sufletului.

De multe ori, în noapte, l-am văzut pe Mullá Ḥusayn mergând roată în jurul mormântului între zidurile căruia dormea Quddús. Cât de des l-am văzut ieşind din camera sa în puterea nopţii şi îndreptându-şi în linişte paşii spre acel loc şi şoptind acelaşi verset cu care noi toţi salutam sosirea îndrăgitului vizitator. Cu ce emoţie mi-l aduc încă aminte când venea spre mine, în liniştea acelor ore întunecate şi singuratice pe care le dedicam meditaţiei şi rugăciunii, şoptindu-mi la ureche aceste cuvinte: «Alungă din mintea ta, o, Mullá Mírzá Muḥammad, acele subtilităţi nelămurite şi, eliberat de povara lor, ridică-te şi caută să bei împreună cu mine din cupa martiriului. Atunci vei putea înţelege pe măsură ce se apropie de lumea aceasta anul '80[1], secretul lucrurilor care acum zac ascunse privirii tale.»

La sosirea sa la mormântul sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí, Quddús

[1] Referire la anul 1280 A.H. (1863-1864 A.D.), în care Bahá'u'lláh şi-a declarat Misiunea în Baghdád.

îl însărcină pe Mullá Ḥusayn să determine numărul tovarăşilor strânşi acolo. El îi numără pe fiecare şi îi trecu prin poarta fortului: trei sute şi doisprezece în total. Tocmai când intra pe poarta fortului pentru a-i comunica lui Quddús rezultatul, când un tânăr, care s-a grăbit tot drumul de la Bárfurúsh pe jos, intră în viteză înăuntru şi, prinzându-se de poala veşmântului său, îl imploră să fie lăsat să se înroleze printre tovarăşi şi să-i fie permis să-şi dea viaţa, oricând ar fi fost nevoie, pe calea Celui Îndrăgit. Dorinţa i-a fost îndeplinită pe dată. Când Quddús a fost informat despre numărul total al camarazilor, el a remarcat: „Tot ce a rostit gura Profetului lui Dumnezeu în ceea ce-L priveşte pe Cel promis trebuie cu orice preţ să se realizeze,[1] ca prin aceasta mărturia Lui să fie completă în ochii acelor mullá, care se consideră a fi singurii ce pot interpreta legea şi tradiţiile Islám-ului. Prin ei poporul va cunoaşte adevărul şi va recunoaşte împlinirea acestor tradiţii.”[2]

[1] Adunarea laolaltă a trei sute treisprezece susţinători aleşi ai imám-ului în Ṭáliqán al Khurásán-ului este unul din semnele care trebuie neapărat să proclame sosirea Qá'im-ului promis. (E. G. Browne, „A History of Persian Literature in Modern Times,” (A.D. 1500-1924), p. 399).

[2] „Printre ei se afla şi Riḍá Khán, fiul lui Muḥammad Khán, Turkamán-ul, Marele Comis al Majestăţii sale, răposatul Muḥammad Sháh. Iar el era un tânăr cu forme graţioase, cu o figură atrăgătoare, dăruit cu tot felul de talente şi virtuţi, demn, calm, blând, generos, curajos şi bărbătos. Pentru iubirea şi servirea Sfinţiei Sale Supreme el renunţă atât la poziţie, cât şi la salariu şi îşi întoarse privirea atât de la rang, cât şi de la nume, faimă şi ruşine, de la reproşurile prietenilor şi de la ocările duşmanilor. Din primul moment el lăsă în urmă demnitatea, bogăţia, poziţia şi toată puterea şi respectul de care se bucura, cheltui mari sume de bani (cel puţin patru sau cinci sute de túmáni) pentru Cauză şi îşi arătă de multe ori dorinţa liberă de a-şi da viaţa. Una din aceste instanţe a fost aceea în care Sfinţia Sa Supremă sosi în satul Khánliq, de lângă Ţihrán şi, pentru a pune la încercare fidelitatea adepţilor Săi, spuse: «Nu Mi-ar strica dacă s-ar afla câţiva călăreţi care să Mă elibereze din lanţurile celor care Mi se opun şi a uneltirilor lor.» La auzul acestor cuvinte, mai mulţi călăreţi încercaţi şi cu experienţă, echipaţi şi înarmaţi, se pregătiră pe dată să pornească şi, renunţând la tot ce aveau, ei se grăbiră să se prezinte în faţa Sfinţiei Sale. Printre ei se aflau Mírzá Qurbán-'Alí din Astarábád şi Riḍá Khán. Fiind duşi înaintea Sfinţiei Sale, El zâmbi şi spuse, «Muntele Ádhirbáyján-ului Mă cere şi el» şi îi rugă să se întoarcă. După întoarcerea sa, Riḍá Khán se îndeletnici cu servirea prietenilor lui Dumnezeu, iar casa lui era deseori locul de întâlnire al credincioşilor, Jináb-i-Quddús şi Jináb-i-Bábu'l-Báb fiind pentru o vreme oaspeţii lui de onoare. Într-adevăr, el nu se dădea în lături şi nu precupeţea niciun efort în toate cercurile frecventate şi, neţinând seama de poziţia sa înaltă, se străduia cu sufletul şi cu trupul să ducă mai departe ţelurile servitorilor lui Dumnezeu. De exemplu, când Jináb-i-Quddús începu întâia oară să predice doctrina în Mázindarán, iar Sa'ídu'l-'Ulamá', fiind informat despre aceasta, făcea eforturi mari spre a-i face rău, Riḍá Khán se grăbi pe dată la Mázindarán şi, ori de câte ori Jináb-i-Quddús ieşea din casă, în ciuda poziţiei sale înalte şi a respectului cu care fusese obişnuit, mergea pe jos înaintea lui cu sabia scoasă din teacă şi ţinută pe umăr;

În fiecare dimineaţă şi după-amiază a acelor zile, Quddús îi chema la el pe Mullá Ḥusayn şi pe cei mai aleşi dintre tovarăşii lui şi le cerea acestora să cânte scrierile lui Báb. Aşezat în Maydán, piaţa deschisă de lângă fort, şi înconjurat de prietenii lui devotaţi, el asculta cu atenţie rostirile Învăţătorului său şi era auzit uneori comentându-le. Nici ameninţările duşmanilor şi nici înverşunarea atacurilor

la vederea căruia, răufăcătorii se temeau să mai facă ceva… Pentru o vreme, Riḍá Khán rămase în acest fel în Mázindarán, până când îl însoţi pe Jináb-i-Quddús la Mashhad. La întoarcerea sa de acolo, el participă la tulburările din Badasht, unde îşi aduse un valoros aport şi i-au fost încredinţate cele mai importante şi delicate misiuni. După ce întâlnirea din Badasht se termină, el se îmbolnăvi şi, însoţit de Mírzá Sulaymán-Qulí din Núr (un fiu al răposatului Sháţir-Báshí, la fel de apreciat pentru virtuţile, cunoaşterea şi devotamentul său), veni la Ţihrán. Boala lui Riḍá Khán a durat ceva vreme, iar când se însănătoşi, asediul castelului Ţabarsí era deja în plină desfăşurare. El se hotărî pe dată să meargă să dea o mână de ajutor celor din garnizoană. Dar cum era un om de vază şi cunoscut, nu putea părăsi capitala fără un motiv plauzibil. De aceea, el se prefăcu a se căi pentru comportamentul lui din trecut şi imploră să-i fie permis să fie recrutat pentru a lua parte la războiul de la Mázindarán, iar astfel să îndrepte trecutul. Regele îi aprobă cererea, el fiind recrutat în armata care se îndrepta, sub conducerea Prinţului Mihdí-Qulí Mírzá, pentru a lupta împotriva celor din castel. În timpul marşului către acel loc, el îi spunea mereu prinţului: «Voi face asta», sau «Voi face cealaltă»; aşa că, prinţul ajunsese să aibă planuri mari pentru el şi îi promise un post pe măsura serviciilor lui, căci până în ziua în care bătălia nu a mai putut fi evitată şi pacea nu a mai fost posibilă, el era un om foarte important în armată şi extrem de activ în administrarea chestiunilor ei. Dar, în prima zi de bătălie el începu să-şi strunească armăsarul la galop şi să execute alte manevre de război, până când, fără a da nimic de bănuit, el îşi asumă libertate totală de mişcare şi se intersectă cu Fraţii Purităţii. La sosirea lui în mijlocul lor, el sărută genunchiul lui Jináb-i-Quddús şi se prosternă în faţa lui cu recunoştinţă. Apoi el se mai întoarse o dată pe câmpul de bătălie şi începu să-l admonesteze şi să-l blesteme pe prinţ spunând: «Cine este destul de bărbat pentru a călca în picioare pompa şi bogăţiile pământului, să se elibereze din robia dorinţelor carnale şi să se alăture, aşa cum am făcut eu, sfinţilor lui Dumnezeu? În ceea ce mă priveşte, eu nu voi fi mulţumit decât atunci când capul îmi va cădea pe această câmpie, pătat de ţărână şi de sânge.» Apoi, ca un leu turbat, el se năpusti asupra lor cu o furie oarbă şi se comportă atât de vitejeşte, încât toţi ofiţerii regali erau uluiţi, spunând: «O asemenea dârzenie trebuie să îi fi fost acordată acum de sus, ori un spirit nou i-a fost insuflat în trup.» Pentru că nu o dată s-a întâmplat ca el să secere la pământ un puşcaş, chiar când acesta se pregătea să tragă, în timp ce mulţi dintre ofiţerii armatei regale căzură de mâna lui, prinţul şi ceilalţi ofiţeri comandanţi doreau cu mai multă ardoare să se răzbune pe el decât pe oricare din restul de bábí. De aceea, în ajunul zilei stabilite în care Jináb-i-Quddús avea să se predea taberei regale, Riḍá Khán, ştiind că din cauza urii aprige pe care i-o purtau aveau să-l ucidă pe el în cele mai cumplite chinuri, se duse pe timp de noapte în cortul unui ofiţer din tabără, care era un vechi şi credincios prieten şi camarad. După masacrarea celorlalţi bábí, începură să-l caute pe Riḍá Khán, care a fost cu greu găsit. Ofiţerul care îl adăpostise propuse să-l răscumpere cu suma de două mii de túmáni pe loc, dar propunerea i-a fost respinsă şi, deşi el se oferi să mărească suma şi se strădui din răsputeri să-şi salveze prietenul, totul a fost în zadar, căci prinţul, din cauza urii extraordinare pe care i-o purta lui Riḍá Khán, ordonă ca el să fie tăiat în bucăţi." („Táríkh-i-Jadíd", p. 96-101).

lor succesive nu puteau să-l determine să se abată de la fervoarea rugăciunilor sale sau să le întrerupă frecvența. Sfidând toate pericolele și nepăsător la propriile sale nevoi și trebuințe, chiar și în împrejurările cele mai cumplite, el continua comuniunea sa zilnică cu Îndrăgitul său, îi scria laude și-i încuraja la noi eforturi pe apărătorii fortului. Deși expus gloanțelor care cădeau fără încetare asupra tovarășilor lui de asediu, netulburat de ferocitatea atacului, el își continua treburile cu un calm imperturbabil. „Sufletul meu este legat de pomenirea Ta!", exclama el deseori. „Amintirea de Tine este sprijinul și alinarea în viața mea. Mă mândresc că am fost primul care a suferit înjosiri de dragul tău în Shíráz. Tânjesc să fiu primul care să aibă parte de o moarte în calea Ta, care să fie demnă de Cauza Ta."

Uneori el le cerea tovarășilor lui din 'Iráq să cânte diverse pasaje din Qur'án, pe care el le asculta cu multă atenție și se simțea de multe ori îndemnat să le dezvăluie semnificația. În timp ce cântau, ei au ajuns la următorul verset: „Cu frică, foame, cu pierderea averilor, a vieților și a roadelor, Noi te vom încerca cu siguranță; dar purtăm veşti bune pentru cel ce rabdă." „Aceste cuvinte", remarcă Quddús, „au fost inițial revelate cu referire la Iov și la nenorocirile care se abătuseră asupra lui. Dar în această zi ele ni se potrivesc și nouă, care suntem destinați să avem parte de aceleași nenorociri. Atât de mare va fi măsura calamităților noastre că nimeni, în afară de cel care a fost înzestrat cu statornicie și răbdare nu le va putea supraviețui."

Cunoașterea și înțelepciunea lui Quddús arătată în acele circumstanțe, încrederea cu care vorbea, resursele și spiritul întreprinzător de care dădea dovadă în indicațiile pe care le dădea camarazilor săi, îi sporeau autoritatea și îi măreau prestigiul. Aceştia la început au presupus că respectul profund pe care Mullá Ḥusayn i-l arăta era dictat de exigențele situației și nu că ar fi fost un imbold al unor sentimente spontane de devotament către persoana acestuia. Propriile sale scrieri și comportamentul lui general risipiră astfel de îndoieli, servind consolidării și mai puternice a respectului camarazilor săi. În zilele sale de privare de libertate din orașul Sárí, Quddús, căruia Mírzá Muḥammad-Taqí îi ceruse să scrie un comentariu despre Súrih Ikhláṣ, mai cunoscut sub numele de Súrih Qul Huva'lláhu'l-Aḥad, a compus, numai pentru interpretarea făcută la Sád Ṣamad, un tratat care era de trei

ori mai voluminos chiar decât Qur'án-ul. Acea prezentare exhaustivă şi măiestrită îl impresionă profund pe Mírzá Muḥammad-Taqí, fiind motivul pentru care el îi arăta lui Quddús o atât de mare consideraţie, deşi în final el se alătură lui Sa'ídu'l-'Ulamá' în plănuirea morţii martirilor eroi de la Shaykh Ṭabarsí. În tot timpul asediului în acel fort, Quddús continuă să scrie comentariul său asupra acelui Súrih şi în ciuda tăriei atacurilor duşmanului, el reuşi să scrie la fel de multe versete câte scrisese înainte în Sárí în interpretarea aceleiaşi slove. Rapiditatea şi bogăţia lucrării sale, comorile inestimabile pe care le revelau scrierile sale i-au umplut pe camarazii lui de uimire, justificându-i în ochii lor poziţia lui de conducător. Ei au citit cu sete paginile acelui comentariu adus de către Mullá Ḥusayn în aceeaşi zi şi asupra căruia îşi revărsase şi el omagiile.

Încheierea construcţiilor la fortificaţie şi aprovizionarea cu tot ce era considerat vital pentru apărarea lui, au stârnit entuziasmul camarazilor lui Mullá Ḥusayn şi curiozitatea oamenilor din vecinătate.[1] Unii, din pură curiozitate, alţii mânaţi de interese materiale, iar alţii mânaţi de devotamentul lor faţă de Cauza pe care o simboliza acea construcţie, căutau să fie primiţi în interiorul zidurilor sale şi se minunau de rapiditatea cu care ea fusese ridicată. De îndată ce a stabilit numărul ocupanţilor fortului, Quddús dădu ordin ca niciun vizitator să nu mai fie lăsat să intre. Laudele pe care cei care văzuseră deja fortul le acordară cu prisosinţă acestuia au circulat din gură în gură până când au ajuns la urechile lui Sa'ídu'l-'Ulamá' aprinzându-i în piept flacăra invidiei nepotolite. În ura sa pentru cei care erau responsabili de

[1] „După descrierile pe care le-am auzit despre el, fortul construit de Mullá Ḥusayn nu întârzie să devină un edificiu foarte puternic. Zidurile sale, realizate din pietre mari atingeau o înălţime de zece metri. Pe această bază, ei au ridicat o construcţie din trunchiuri de copac enorme, în mijlocul cărora au fost amenajate mai multe creneluri; apoi au înconjurat totul cu un şanţ foarte adânc. Într-un cuvânt, era un fel de turn enorm, având temelia din piatră, iar etajele superioare erau din lemn, prevăzute cu trei rânduri suprapuse de creneluri unde puteau plasa oricâţi tufang-chí doreau ori, mai curând, câte dispuneau. Au făcut deschizături pentru mai multe uşi şi porţi secrete ce se deschideau deasupra şanţului, pentru a avea pe unde să intre şi să iasă cu uşurinţă; au săpat şi puţuri, pentru a avea astfel apă din belşug; au săpat pasaje subterane, pentru a se putea refugia la nevoie; au construit magazii pe care le-au umplut cu tot felul de provizii alimentare, cumpărate ori poate pur şi simplu luate din satele de prin împrejurimi. În sfârşit, au alcătuit garnizoana fortăreţei din bábí-ii cei mai energici, cei mai devotaţi şi cei mai de încredere pe care i-au avut printre ei." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 156).

ridicarea fortului, el emise cele mai stricte prohibiții împotriva oricui ar fi dorit să se apropie de împrejurimile acestuia, îndemnându-i pe toți să-i boicoteze pe camarazii lui Mullá Ḥusayn. În ciuda stricteții ordinelor sale, s-au găsit câțiva care să nu țină seama de dorințele lui şi să le acorde orice ajutor le-ar fi fost necesar celor pe care el îi persecuta pe nedrept. Nenorocirile care se abătuseră asupra acestora erau atât de mari, încât, uneori, duceau lipsă şi de cele mai elementare lucruri pentru supraviețuire. Dar în ceasul lor de mare restrişte, lumina salvării Divine deschidea înaintea fețelor lor uşa unor eliberări neaşteptate.

Maniera providențială în care ocupanții fortului erau eliberați de necazurile care se năpusteau asupra lor înteți la paroxism furia acelui Sa'ídu'l-'Ulamá' crud şi tiranic. Mânat de o ură implacabilă, el îi adresă o chemare arzătoare lui Náṣiri'd-Dín Sháh, care urcase recent pe tron, şi îi prezentă acestuia, în mod exagerat, pericolul pe care îl reprezentau aceştia pentru dinastia lui, ba chiar asupra monarhiei însăşi. „Stindardul revoltei", pledă el, „a fost ridicat de acea sectă demnă de dispreț a bábí-ilor. Această bandă nenorocită de agitatori iresponsabili a îndrăznit să lovească în însăşi fundația autorității cu care a fost învestită Majestatea voastră Imperială. Locuitori ai mai multor sate din apropierea cartierului lor general s-au înrolat deja sub stindardul lor şi au jurat credință cauzei lor. Şi-au construit un fort şi s-au baricadat în acea fortăreață masivă, gata să inițieze o campanie împotriva voastră. Cu o încăpățânare neabătută ei au decis să-şi proclame propria lor suveranitate, o suveranitate care va face praf diadema imperială a strămoşilor voştri iluştri. Vă aflați la începutul domniei voastre. Ce victorie mai mare ar putea semnala inaugurarea domniei voastre decât extirparea acestui crez oribil care a îndrăznit să comploteze împotriva voastră. Ar sluji la câştigarea încrederii poporului vostru pentru Majestatea voastră. Vă va spori prestigiul şi va împodobi coroana voastră cu o strălucire nepieritoare. De veți şovăi în politica voastră, de veți trăda şi cea mai mică indulgență față de ei, simt că este de datoria mea să vă avertizez că se apropie cu repeziciune ziua în care nu doar provincia Mázindarán-ului, dar întreaga Persie, de la un capăt la altul, vă va fi repudiat autoritatea şi veți fi capitulat în fața cauzei lor."

Náṣiri'd-Dín Sháh, încă lipsit de experiență în chestiunile sta-

tului, se adresă ofițerilor care comandau armata din Mázindarán şi care erau în serviciul lui.[1] El le dădu ordin să ia orice măsuri considerau de cuviință pentru eradicarea agitatorilor de pe domeniul lui. Ḥájí Mușțafá Khán-i-Turkamán îşi prezentă punctul de vedere suveranului: „Eu vin din Mázindarán. Am reuşit să estimez forțele care le stau la dispoziție. Acei câțiva învățăcei neinstruiți şi fragili la trup pe care i-am văzut sunt total neputincioşi să le țină piept forțelor pe care Majestatea voastră le comandă. Armata pe care vă gândiți să o trimiteți acolo este, după părerea mea, inutilă. Un detaşament mic din acea armată ar fi de ajuns pentru a-i şterge de pe fața pământului. Nu merită grija şi considerația suveranului meu. Dacă Majestatea voastră ar dori să îşi facă dorința cunoscută, într-un mesaj imperial adresat fratelui meu 'Abdu'lláh Khán-i-Turkamán, de a-i acorda autoritatea necesară să supună acea bandă, eu sunt convins că el, în decurs de două zile, le va reprima revolta şi le va spulbera speranțele."

Sháh-ul îşi dădu încuviințarea şi emise un farmán[2] către acel 'Abdu'lláh Khán, cerându-i să recruteze fără nici cea mai mică întârziere, din orice parte a ținutului, forțele de care avea nevoie pentru ducerea la îndeplinire a scopului său. El îi trimise împreună cu mesajul o emblemă regală, pe care i-o conferi ca semn al încrederii în capacitățile sale de a duce la bun sfârşit acea îndatorire. Primirea ordinului imperial împreună cu acel simbol al onoarei pe care suveranul i-l conferea îl stimulară pe acesta să rezolve pe dată misiunea aşa cum se cuvine. Într-un timp scurt, el strânse o armată de aproape douăsprezece mii de oameni, în mare parte din comunitățile Usanlú,

[1] „Şi astfel, disperat să mențină ordinea, Amír-Nizám, a pus rapid la punct chestiunea din Mázindarán, iar când mai-marii acestei provincii veniți la Țihrán pentru a-şi prezenta omagiile regelui erau pe punctul de a pleca, li se porunci să ia toate măsurile necesare pentru pentru ca răzvrătirea bábí-ilor să nu se prelungească. Ei au promis să facă tot ce le stătea în putință.

Imediat ce s-au întors, aceşti conducători se puseră în mişcare pentru a-şi aduna forțele şi a se consulta. Fiecare scria rudelor sale să vină să li se alăture. Ḥájí Mușțafá Khán trimise un mesaj fratelui său 'Abdu'lláh. 'Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání îi chemă pe Muḥammad-Sulțán şi pe 'Alí Khán din Savád-Kúh. Toți aceşti onorabili aleseră planul de a-i ataca pe bábí în fortăreața lor înainte de a-şi asigura apărarea. Ofițerii imperiali, văzându-i pe conducătorii țării atât de binevoitori, ținură şi ei un mare consiliu, unde se grăbiră să vină şi domnii menționați mai sus, urmați de Mírzá Áqá, Mustawfí-ul sau administratorul finanțelor din Mázindarán, conducătorul acelor 'ulamá şi multe alte persoane de vază." (*Ibid.*, p. 160-161).

[2] Vezi Glosar.

Afghán şi Kúdár.[1] El îi echipă cu muniţia necesară şi aşează tabăra în satul Afrá, care era proprietatea lui Naẓar Khán şi care comanda fortul Ṭabarsí. De îndată ce îşi stabili tabăra pe acel teren el începu să intercepteze pâinea care era dusă camarazilor lui Mullá Ḥusayn în fiecare zi. Curând chiar şi apa începu să le lipsească, căci le era imposibil asediaţilor să părăsească fortul sub focul inamicului.

Armatei i se ordonă să ridice baricade în faţa fortului şi să deschidă focul asupra oricui s-ar fi aventurat să iasă prin porţile acestuia. Quddús interzise camarazilor să iasă pentru a aduce apă din împrejurimi. „Pâinea noastră a fost interceptată de inamic", se plânse

SATUL AFRÁ

Rasúl-i-Bahnimírí. „Ce se va alege de noi dacă acelaşi lucru se va întâmpla şi cu apa?" Quddús, care la acea oră, la apusul soarelui, privea armata inamică în compania lui Mullá Ḥusayn de pe terasa fortului, se întoarse spre el şi spuse: „Penuria de apă a produs suferinţă tovarăşilor noştri. Cu voia lui Dumnezeu, chiar în această noapte o ploaie mare îi va copleşi pe adversarii noştri, urmată de o cădere mare

[1] „La rândul lui, administratorul finanţelor ridică o trupă din rândurile afghán-ilor domiciliaţi în Sárí, la care adăugă câţiva oameni din triburile turce aflate sub administraţia sa. 'Alí-Ábád, satul atât de aspru pedepsit de bábí şi care dorea să se răzbune, a dat tot ce a putut, întărindu-se cu o parte a oamenilor Qáḍí-ului care, aflaţi în apropiere, doreau să participe." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 161).

de zăpadă, care ne va ajuta să respingem atacul plănuit de ei."

Chiar în acea noapte, armata lui 'Abdu'lláh Kh̲án a fost luată prin surprindere de o ploaie torențială care a inundat acea parte ce se afla cel mai aproape de fort. O mare parte din muniție a fost compromisă pentru totdeauna. S-a strâns între zidurile fortului o mare cantitate de apă, care a fost suficientă o lungă perioadă de timp pentru consumul celor asediați. În decursul nopții următoare, o ninsoare așa cum oamenii din împrejurimi nu își aduceau aminte să fi fost nici în cea mai cumplită dintre ierni, se adăugă neplăcerilor provocate de ploaie. În noaptea următoare, care era seara precedentă celei de a cincea zi a lunii Muḥarram a anului 1265 A.H.[1], Quddús se decise să iasă pe poarta fortului. „Lăudat fie Dumnezeu", îi spuse lui Rasúl-i-Bahnimírí pe când păşea cu calm şi seninătate spre poartă, „că a răspuns cu mărinimie rugăciunilor noastre, făcând ca atât ploaia, cât şi zăpada să cadă asupra duşmanilor noştri, aducând dezolare în tabăra lor şi refacere în fortul nostru."

Cum se apropia ceasul atacului pentru care acea armată numeroasă, în ciuda pierderilor suferite, se pregătea asiduu, Quddús se hotărî să iasă din cetate şi să-i risipească forțele. La două ore după răsăritul soarelui, el încălecă pe armăsarul lui şi, însoțit de Mullá Ḥusayn şi de încă alți trei camarazi, toți călărind lângă el, porniră pe poartă, urmați de întreaga companie care mărşăluia în spatele lor. De îndată ce au ieşit, ei au înălțat strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!"[2] – un strigăt care sădi teroare în toată tabăra duşmană. Răgetul acestor adepți cu inimi de leu ai lui Báb, înălțat în pădurea Mázindarán-ului, împrăştie un inamic înfricoşat care a fost surprins în adâncul pădurii. Strălucirea armelor lor scoase din teacă le orbea vederea, iar amenințarea lor era suficientă pentru a-i ameți şi înfrânge. Au fugit ruşinos, în neorânduială din fața atacatorilor lor, lăsându-şi toate bunurile în urmă. În decursul a patruzeci şi cinci de minute, se ridică strigătul victoriei. Quddús şi Mullá Ḥusayn reuşiră să preia controlul asupra celor rămaşi din armata înfrântă. 'Abdu'lláh Kh̲án-i-Turkamán împreună cu doi dintre ofițerii lui, Ḥabíbu'lláh Kh̲án-i-Afg̲hán şi Núru'lláh Kh̲án-i-Afg̲hán, împreună cu nu mai puțin de patru sute şi treizeci dintre oamenii lor, pieriră.

[1] 1 decembrie, 1848 A.D.
[2] Vezi Glosar.

Quddús se întoarse în fort în timp ce Mullá Ḥusayn era încă implicat în continuarea acțiunii pe care o desfăşurase într-un mod atât de viteaz. Vocea lui Siyyid ‘Abdu’l-‘Aẓím-i-Khu’í îl chemă imediat după aceea, la ordinul lui Quddús, să se întoarcă pe dată în fort. „I-am respins pe atacatori”, remarcă Quddús; „nu trebuie să mergem mai departe cu pedeapsa. Scopul nostru este de a ne proteja ca să ne putem continua munca de refacere a oamenilor. Nu intenționăm să cauzăm un rău care nu este necesar nimănui. Ceea ce am reuşit deja este o mărturie suficientă a puterii invincibile a lui Dumnezeu. Noi,

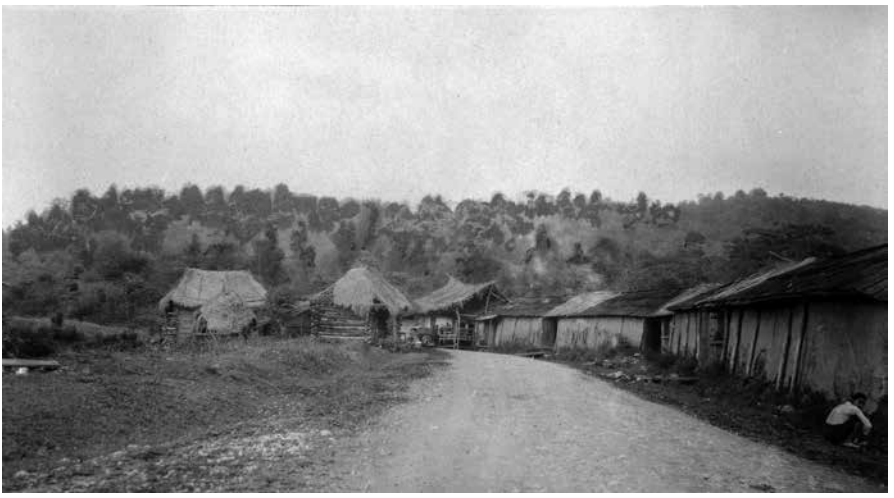

SATUL SHÍR-GÁH

o mică mână a discipolilor Lui, am reuşit, susținuți de milostenia Sa, să învingem armatele organizate şi instruite ale duşmanilor noştri.”

În decursul acelei confruntări, niciunul dintre adepții lui Báb nu îşi pierdu viața, cu excepția unui bărbat pe nume Qulí, care călărea în fața lui Quddús şi care a fost grav rănit. Li se porunci să nu ia nimic din bunurile lăsate de adversarii lor, în afară de săbiile şi caii acestora.

Pe măsură ce apăreau primele semne de refacere a forțelor comandate de ‘Abdu’lláh Khán, Quddús îi îndemnă pe camarazii lui să sape un şanț de apărare în jurul fortului, ca măsură de protecție împotriva unui alt atac. A durat nouăsprezece zile până când sarcina

cu care fuseseră învestiți a fost terminată. Ei au lucrat voioşi ziua şi noaptea, pentru a-şi încheia mai repede munca pe care au fost însărcinați să o facă.

Curând după încheierea acesteia, se anunță că Prințul Mihdí-Qulí Mírzá[1] se îndrepta spre fort în fruntea unei armate numeroase şi că îşi făcuse tabăra la Shír-Gáh. Câteva zile mai târziu, el îşi mută cartierul general la Vás-Kas. La sosire, el îl trimise pe unul dintre oamenii lui să-l anunțe pe Mullá Ḥusayn că Sháh-ul îi poruncise să afle care era scopul acțiunilor sale şi să ceară lămuriri cu privire la acesta. „Spune-i stăpânului tău", răspunse Mullá Ḥusayn, „că respingem orice intenții atribuite nouă fie de a submina fundația monarhiei, fie de uzurpare a autorității lui Náșiri'd-Dín Sháh. Cauza noastră are legătură cu revelarea promisului Qá'im şi se leagă în principal de interesele ordinului ecleziastic al acestei țări. Putem să aducem argumente de necontestat şi să producem dovezi infailibile în susținerea adevărului Mesajului pe care îl purtăm." Sinceritatea înflăcărată cu care Mullá Ḥusayn a pledat în apărarea Cauzei lui şi detaliile pe care le-a citat pentru a demonstra validitatea revendicărilor sale au atins inima mesagerului şi i-au adus lacrimi în ochi. „Ce să facem?", a exclamat el. Mullá Ḥusayn a răspuns: „Fie ca prințul să îndrepte paşii acelor 'ulamá din Sárí şi Bárfurúsh spre acest loc şi să ne ceară să le demonstrăm validitatea Revelației proclamate de Báb, iar Qur'án-ul să decidă cine spune adevărul. Prințul să judece singur cazul nostru şi să pronunțe verdictul şi tot el să decidă cum să se comporte cu noi, dacă nu reuşim să stabilim, cu ajutorul versetelor şi a tradițiilor, adevărul acestei Cauze." Mesagerul îşi exprimă mulțumirea deplină cu răspunsul primit şi promise că, înainte de trecerea a trei zile, demnitarii ecleziastici vor fi adunați acolo în maniera sugerată.

[1] „Pe Amír-Niẓám îl cuprinse o furie cumplită aflând cele întâmplate. Era indignat de grozăviile ce i se descriau. Prea departe de teatrul de acțiune pentru a aprecia cum se cuvine entuziasmul sălbatic al rebelilor, ceea ce înțelesese era că era nevoie să se termine cu ei înainte de a fi stimulați, ca urmare a unor victorii reale. Prințul Mihdí-Qulí Mírzá, numit locotenent al regelui în provincia amenințată, plecă cu puteri extraordinare. Se dădu ordin să se alcătuiască lista morților căzuți în bătălie în fața fortăreței bábí-ilor şi în jaful de la Ferra, iar supraviețuitorilor li se promiseră pensii. Ḥájí Mustafá Khán, fratele lui 'Abdu'lláh, primi dovezi solide de favoare imperială; în sfârşit sa făcu tot ce era posibil pentru a le reda musulmanilor curajul şi încrederea în ei." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 163-164).

SATUL RÍZ-ÁB

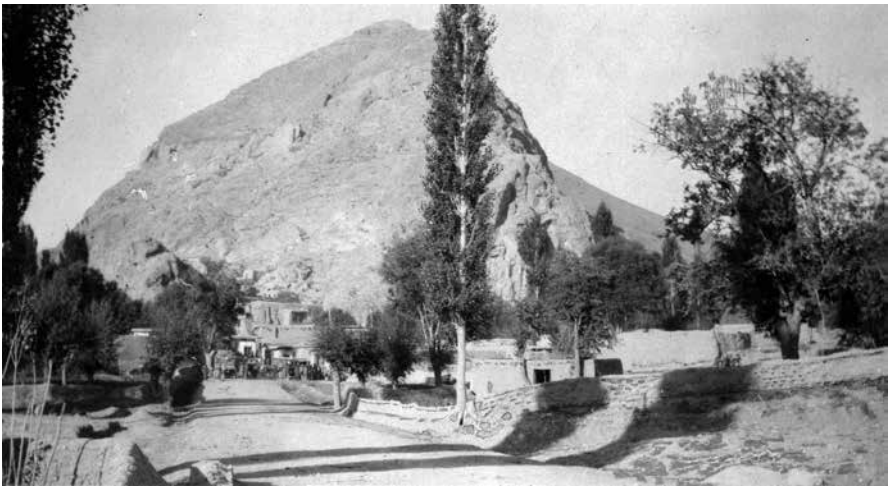

SATUL FÍRÚZ-KÚH

SATUL VÁS-KAS

Promisiunea dată de acel mesager avea să rămână neîmplinită. Trei zile mai târziu, Prințul Mihdí-Qulí Mírzá se pregătea să își lanseze atacul asupra ocupanților fortului, la o scară fără precedent până atunci. În fruntea celor trei regimente de infanterie și a mai multor regimente de cavalerie, el își cantonă oștirea pe o înălțime care oferea o imagine de ansamblu asupra acelui loc și dădu semnalul pentru a deschide focul în acea direcție.

Ziua se îngemăna cu noaptea când la semnalul, „Încălecați pe armăsarii voștri, o, eroi ai lui Dumnezeu!", Quddús porunci ca porțile fortului să fie din nou deschise larg. Mullá Ḥusayn și două sute doi dintre camarazi alergară spre caii lor și îl urmară pe Quddús care pornise călare spre Vás-Kas. Netulburați de forțele copleșitoare care se năpusteau asupra lor și netinând seama nici de zăpada și nici de noroiul care se adunase pe străzi, ei se îndreptară fără oprire, în puterea întunericului ce îi înconjura, spre fortăreața care servea ca bază pentru operațiunile inamicului.

Prințul, care urmărea mișcările lui Mullá Ḥusayn, îl văzu apropiindu-se din fortul lui și ordonă oamenilor lui să deschidă focul. Gloanțele lansate de ei nu reușiră să-i oprească înaintarea. El își forță calea prin poartă și se grăbi spre apartamentele private ale prințului care, simțind că viața îi va fi pusă în pericol, se aruncă de pe o fereastră din spate în șanț și fugi desculț.[1] Armata lui, privată de

[1] „L-am lăsat pe Mihdí-Qulí Mírzá fugind departe de casa lui incendiată și rătăcind pe câmp, prin zăpadă și întuneric. În zori se pomeni într-un defileu necunoscut, rătăcit prin locuri sinistre, însă în realitate la mică distanță de locul măcelului. Vântul îi aducea la ureche zgomotul descărcării muschetelor.

În acea stare deplorabilă și neștiind ce i se va întâmpla, a fost întâlnit de un localnic din Mázindarán călare pe un cal destul de bun care, trecând pe lângă el, îl recunoscu. Acest om descălecă, îl ajută pe prinț să urce în locul lui pe cal și se oferi să-i slujească drept călăuză. El îl duse într-o casă de țărani, unde îl instală în hambar, ceea ce nu este un adăpost de disprețuit în Persia. În timp ce prințul mânca și se odihnea, localnicul urcă din nou pe cal și, bătând ținutul, se duse să dea tuturor soldaților pe care îi putu întâlni vestea cea bună că prințul era teafăr și nevătămat. Astfel, ceată cu ceată, îi aduse la el pe toți ai lui, sau cel puțin un grup destul de respectabil.

Dacă Mihdí-Qulí Mírzá ar fi fost unul din acele spirite semețe pe care eșecurile nu îl doboară, poate că și-ar fi judecat situația lui doar puțin schimbată de nenorocirea din noaptea precedentă; ar fi considerat că oamenii săi fuseseră surprinși în mod nefericit; apoi, cu trupele care-i mai rămâneau, s-ar fi străduit să salveze cel puțin aparențele păstrându-și terenul, căci în realitate bábí-ii se retrăseseră și nu se mai vedeau nicăieri. Ori Sháh-zádih-ul, departe de a se mândri cu atâta fermitate, era un om slab din fire și, când se văzu bine păzit, se grăbi să

conducător şi cuprinsă de panică, fugi în mod ruşinos din faţa acelei grupări mici care, în ciuda numărului copleşitor şi al resurselor pe care trezoreria imperială le pusese la dispoziţia lor, nu reuşiră să o supună.[1]

În timp ce învingătorii forţau calea spre zona fortăreţei care îi era rezervată prinţului, alţi doi prinţi de sânge regal[2] au căzut învinşi încercând să-şi doboare adversarii. Pe când pătrundeau în apartamentele sale, ei au găsit, într-una din camere, cufere pline cu aur şi argint, de care au refuzat să se atingă. Cu excepţia unui butoi cu praf de puşcă şi sabia favorită a prinţului, pe care au luat-o ca dovadă a victoriei lor şi i-au dus-o lui Mullá Ḥusayn, camarazii lui au întors ochii de la lucrurile de preţ pe care proprietarul lor le abandonase în disperarea lui. Când i-au dus sabia lui Mullá Ḥusayn, ei au aflat că acesta, ca urmare a glonţului care îi lovise propria spadă, o schimbase cu aceea a lui Quddús, alături de care era angajat în respingerea atacatorilor.

Ei deschideau larg poarta închisorii care se aflase în mâinile inamicului, când au auzit vocea lui Mullá Yúsuf-i-Ardibílí, care căzuse prizonier în timp ce se întorcea la fort şi se chinuia printre prizonieri. El interveni pentru tovarăşii lui de suferinţă şi reuşi să obţină eliberarea lor imediată.

În dimineaţa acelui conflict memorabil, Mullá Ḥusayn îi adună pe camarazii lui pe lângă Quddús în împrejurimile satului Vás-Kas, în timp ce el rămase pe cal în anticiparea unui nou atac al inamicului. El le urmărea mişcările când observă dintr-o dată o oaste imensă repezindu-se spre el din toate părţile. Toţi au sărit în picioare şi, înălţând din nou strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" se avântară înainte pentru a

iasă din hambar şi să o ia spre satul Qádí-Kalá, de unde se duse în goană la Sárí. Această purtare a avut drept efect în toată provincia amplificarea impresiei produse de înfrângerea de la Vás-Kas. Pretutindeni se instală panica: satele deschise se crezură expuse tuturor felurilor de pericole şi, în ciuda asprimii anotimpului, puteau fi văzute caravane de oameni paşnici, dar foarte dezolaţi, care îşi duceau soţiile şi copiii în deşertul Damávand, pentru a-i feri de pericolele inevitabile pe care le prevestea, pentru toţi aceşti oameni, conduita prudentă a Sháh-zádih-ului. Când asiaticii îşi pierd capul, ei şi-l pierd de tot." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 169-170).

[1] „În câteva minute, armata lui, deja foarte dezordonată, era risipită de cei trei sute de oameni ai lui Mullá Ḥusayn. Oare nu era aici sabia Domnului şi a lui Gideon?" (*Ibid.*, p. 167).

[2] Conform lui Gobineau (p. 167), aceştia erau Sulţán Ḥusayn Mírzá, fiu al lui Fatḥ-'Alí Sháh şi Dawúd Mírzá, fiu al unchiului Sháh-ului, Ẓillu's-Sulţán. A. L. M. Nicolas, în lucrarea sa „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", (p. 308), adaugă numele lui Mustawfí Mírzá 'Abdu'l-Báqí.

înfrunta provocarea. Mullá Ḥusayn dădu pinteni armăsarului într-o direcție, iar Quddús şi camarazii lui în alta. Detaşamentul care îl ataca pe Mullá Ḥusayn îşi schimbă brusc direcția şi, fugind din fața lui, se uni cu restul inamicului şi îl înconjură pe Quddús şi pe cei care erau cu el. La un moment dat, ei au lansat o mie de gloanțe, dintre care unul îl lovi în gură pe Quddús, scoțându-i câțiva dinți şi rănindu-l la limbă şi la gât. Vacarmul pe care eliberarea simultană a o mie de gloanțe îl produse, şi care a putut fi auzit de la o distanță de zece farsang[1], îl umplu de teamă pe Mullá Ḥusayn, care se grăbi să-şi salveze prietenii. De îndată ce ajunse la ei, el descălecă şi, încredințând calul servitorului său, Qambar-'Alí, fugi înspre Quddús. Vederea sângelui care curgea puternic din gura conducătorului său îi produse teamă şi disperare. Îşi ridică mâinile cu groază şi era pe punctul de a se lovi peste cap, când Quddús îl rugă să se abțină. Ascultând rugămintea liderului lui imediat, el îl imploră să-i fie îngăduit să primească sabia din mâna lui, care, de îndată ce i-a fost înmânată, a fost scoasă din teacă şi folosită pentru a împrăştia forțele aliate împotriva lui. Mânuind într-o mână sabia îndrăgitului său lider şi în cealaltă pe cea a adversarului său demn de dispreț, el purtă o luptă disperată împotriva lor şi în decurs de treizeci de minute, timp în care el dădu dovadă de un extraordinar eroism, reuşi să pună pe fugă întreaga armată.

Fuga ruşinoasă a armatei Prințului Mihdí-Qulí Mírzá le dădu răgaz lui Mullá Ḥusayn şi camarazilor pentru a se regrupa în fort. Cu durere şi regret, ei l-au dus pe conducătorul lor rănit sub acoperişul fortăreței lor. La sosirea sa, Quddús le adresă un mesaj scris prietenilor săi care deplângeau rănirea sa şi prin cuvintele sale de îmbărbătare, el le alină suferința. „Trebuie să ne supunem", îi sfătuia el, „față de orice este voia lui Dumnezeu. Trebuie să fim fermi şi statornici la ceas de încercare. Piatra necredincioşilor a scos dinții Profetului lui Dumnezeu; ai mei au căzut din cauza glonțului inamicului. Deşi trupul îmi este rănit, sufletul meu este foarte bucuros. Recunoştința mea pentru Dumnezeu nu are margini. Dacă mă iubiți, nu lăsați ca această bucurie să fie întunecată la vederea lamentațiilor voastre."

Această confruntare memorabilă căzu în ziua a douăzeci

[1] Vezi Glosar.

şi cincea a lunii Muḥarram, 1265 A.H.[1] La începutul aceleiaşi luni, Bahá'u'lláh, credincios promisiunii făcute lui Mullá Ḥusayn, porni, însoţit de o parte a prietenilor Lui, de la Núr spre fortul Ṭabarsí. Printre cei care Îl însoţeau se aflau Ḥájí Mírzá Jáníy-i-Kásháni, Mullá Báqir-i-Tabrízí, una din Slovele Celui Viu şi Mírzá Yaḥyá, fratele Lui. Bahá'u'lláh îşi exprimă dorinţa ca ei să se îndrepte direct spre destinaţia lor şi să nu-şi permită nicio pauză în decursul călătoriei. Intenţia Lui era de a ajunge în acel loc pe timp de noapte, căci, de când 'Abdu'lláh Kh án preluase comanda, fuseseră emise ordine stricte ca sub nicio formă niciun fel de ajutor să nu fie acordat ocupanţilor fortului. Fuseseră amplasaţi paznici în diferite locuri pentru a se asigura izolarea asediaţilor. Dar însoţitorii Lui Îl rugaseră fierbinte să întrerupă călătoria şi să se odihnească pentru câteva ore. Deşi ştia că această întârziere va implica un risc mare de a fi surprinşi de inamic, El cedă stăruinţelor lor aprinse. Ei se opriră la o casă singuratică ce se afla în vecinătatea drumului. După cină, camarazii Lui se duseră toţi la culcare. El singur, în ciuda greutăţilor pe care le suferise pe drum, rămase de veghe. Ştia bine care sunt pericolele la care erau expuşi El şi tovarăşii Lui şi cunoştea pe deplin problemele care s-ar fi ivit la sosirea Sa timpurie în fort.

În timp ce veghea asupra lor, spionii inamicului îi informară pe paznicii acelei zone de sosirea acelui grup şi ordonară confiscarea pe dată a tuturor lucrurilor pe care aceştia le aveau asupra lor. „Am primit ordine precise", Îi spuseră lui Bahá'u'lláh, pe care L-au recunoscut imediat ca fiind conducătorul acelui grup, „să arestăm toate persoanele care ne ies în cale în aceste împrejurimi şi ni s-a poruncit să le conducem, fără investigaţii preliminare, la Ámul şi să le predăm în custodia guvernatorului." „Situaţia v-a fost prezentată în mod denaturat", remarcă Bahá'u'lláh. „Aţi înţeles greşit scopul nostru. V-aş sfătui să faceţi în aşa fel încât să nu regretaţi mai târziu." Această dojană, rostită cu demnitate şi calm, îl determină pe şeful gărzilor să se poarte cu consideraţie şi respect faţă de cei pe care îi arestase. Îi rugă să încalece pe caii lor şi să îl urmeze la Ámul. Pe când se apropiau de malurile unui râu, Bahá'u'lláh dădu de înţeles însoţitorilor Săi, care călăreau mai departe de gărzi, să arunce în apă orice manuscrise ar fi

[1] 21 decembrie, 1848 A.D.

avut asupra lor.

La revărsatul zorilor, pe când se apropiau de oraş, i-a fost trimis înainte un mesaj guvernatorului în funcție, anunțându-l pe acesta de sosirea unui grup care fusese prins în drum spre fortul de la Țabarsí. Guvernatorul, împreună cu membrii gărzii sale de corp, fusese chemat să se alăture armatei Prințului Mihdí-Qulí Mírzá şi numise o rudă de-a lui să-i țină locul în lipsă. De îndată ce primi mesajul, acesta merse la masjid-ul din Ámul şi-i chemă pe ‘ulamá şi pe siyyidii de frunte ai oraşului pentru a se aduna şi pentru a întâmpina acel grup. El a fost foarte surprins când ochii săi L-au văzut şi L-au recunoscut pe Bahá’u’lláh şi a regretat profund ordinele date. S-a prefăcut că-L mustrează pentru acțiunile întreprinse, în speranța de a domoli agitația şi de a potoli

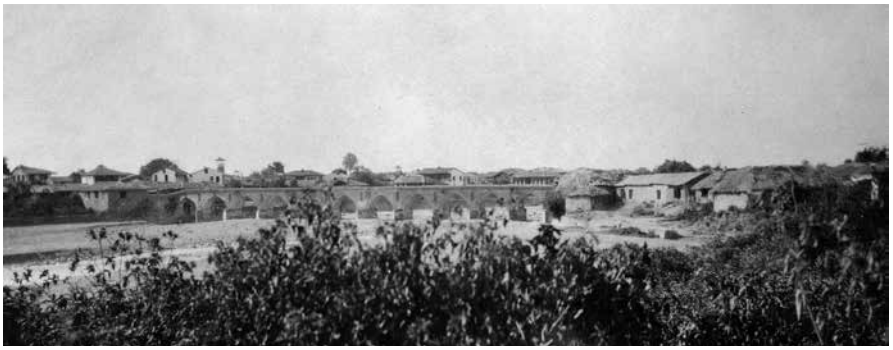

VEDERE DIN ÁMUL

neliniştea celor care se adunaseră în masjid. „Suntem nevinovați”, declară Bahá’u’lláh, „în privința acuzațiilor care ni se aduc. Până la urmă nevinovăția noastră vă va fi demonstrată. V-aş sfătui să vă comportați în aşa fel încât mai târziu să nu regretați nimic.” Locțiitorul guvernatorului le ceru acelor ‘ulamá prezenți să întrebe tot ce doresc. La toate întrebările lor, Bahá’u’lláh oferi răspunsuri clare şi convingătoare. Pe când Îl interogau, ei au descoperit un manuscris în posesia unuia dintre tovarăşii Lui, manuscris pe care ei l-au recunoscut drept scrieri ale lui Báb şi pe care l-au înmânat conducătorului grupului de ‘ulamá, prezent la acea întrunire. De îndată ce citi câteva rânduri din acel manuscris, el îl puse deoparte şi, întorcându-se spre cei din

jurul său, exclamă: „Aceşti oameni, care avansează revendicări atât de extravagante, chiar în această frază pe care am citit-o, îşi dau în vileag necunoaşterea celor mai elementare reguli de ortografie." „Mult stimaţi şi învăţaţi prelaţi", răspunse Bahá'u'lláh, „aceste cuvinte pe care voi le criticaţi nu sunt cuvintele lui Báb. Ele au fost rostite de nimeni altcineva decât de Imám 'Alí, Comandantul Celor Credincioşi, în răspunsul lui către Kumayl-ibn-i-Zíyád, pe care l-a ales să-i fie tovarăş."

Detaliile pe care Bahá'u'lláh le menţionă în răspunsul Său, dar şi maniera în care le rostea, îl convinseră pe trufaşul mujtahid de prostia şi gafa lui. Neputând să contrazică o declaraţie atât de marcantă, el preferă să tacă. Un siyyid strigă furios: „Chiar această declaraţie demonstrează fără tăgadă că autorul ei este el însuşi un bábí şi fără îndoială un reprezentant de vază al doctrinelor acelei secte." El ceru în termeni vehemenţi ca tovarăşii lui să fie executaţi. „Aceşti sectanţi obscuri sunt duşmanii de moarte", strigă el, „atât ai Statului, cât

CASA GUVERNATORULUI DIN ÁMUL

şi ai Credinţei Islám-ului. Trebuie cu orice preţ să distrugem această erezie." El era secondat în acuzaţiile sale de alţi siyyidi care se aflau acolo şi care, întărâtaţi de injuriile rostite la acea întrunire, insistau ca guvernatorul să se supună pe dată dorinţelor lor.

Locţiitorul guvernatorului era vizibil stânjenit şi îşi dădu seama că orice dovadă a lui de indulgenţă avea să aibă consecinţe dezastruoase asupra siguranţei poziţiei sale. În dorinţa lui de a ţine în frâu pasiunile care izbucniră, el porunci aghiotanţilor săi să pregătească nuielele şi

să le aplice pe loc o pedeapsă cum se cuvine prizonierilor lui. „Mai apoi", adăugă el, „îi vom ține închiși în așteptarea întoarcerii guvernatorului, care îi va trimite la Țihrán, unde vor primi pedeapsa pe care o merită chiar din mâna suveranului."

Primul care trebuia să primească loviturile de băț era Mullá Báqir. „Eu sunt doar un grăjdar al lui Bahá'u'lláh", se rugă el. „Eram în drum spre Mashhad când m-au arestat și m-au adus în acest loc." Bahá'u'lláh interveni și reuși să-i convingă pe opresori să îl elibereze. La fel El a intervenit și pentru Ḥájí Mírzá Jání, care spunea El era „doar un negustor" pe care El îl considerase „oaspetele" Său, așa că El era singur „responsabil pentru acuzațiile ce i se aduceau." Mírzá Yaḥyá, pe care se apucaseră să-l lege, a fost și el eliberat de îndată ce Bahá'u'lláh l-a declarat pe acesta servitorul Lui. „Niciunul dintre aceşti oameni", îi spuse El guvernatorului aflat în funcție, „nu este vinovat de nicio infracțiune. Dacă insiști să pedepsești pe cineva, Eu Mă ofer voluntar Victimă a pedepsei tale." Locțiitorul guvernatorului trebui fără tragere de inimă să dea ordin ca Bahá'u'lláh singur să fie ales să suporte pedeapsa pe care inițial dorea să o aplice însoțitorilor Săi.[1]

Același tratament care i se aplicase lui Báb cinci luni mai devreme în Tabríz avea acum să-i fie aplicat lui Bahá'u'lláh în prezența acelor 'ulamá adunați, din Ámul. Prima încarcerare suferită de Báb din partea dușmanilor Săi avea să fie în casa lui 'Abdu'l-Ḥamíd Khán, șeful poliției din Shíráz; prima privare de libertate a lui Bahá'u'lláh a avut loc în casa unuia dintre acei kad-khudá din Țihrán. A doua întemnițare a lui Báb a fost în castelul de la Máh-Kú; cea a lui Bahá'u'lláh a fost în reședința particulară a guvernatorului din Ámul. Báb a fost bătut în namáz-khánih-ul[2] Shaykhu'l-Islám-ului din Tabríz; aceeași pedeapsă I-a fost aplicată lui Bahá'u'lláh în namáz-khánih-ul mujtahid-ului din Ámul. A treia întemnițare a lui Báb a fost în castelul de la Chihríq; a

[1] „O, Shaykh! Lucruri dintre cele pe care niciun ochi nu le-a văzut au căzut asupra acestui năpăstuit. Am acceptat să le duc cu bucurie și cu cea mai mare resemnare, pentru ca prin ele sufletele oamenilor să fie iluminate și Cuvântul lui Dumnezeu să fie întemeiat. Când am fost întemnițați în Tărâmul Mím (Mázindarán), ei ne-au predat într-o zi pe mâna acelor 'ulamá. Ceea ce a urmat, tu nu-ți poți imagina îndeajuns de bine!" („The Epistle to the Son of the Wolf", p. 57).

[2] Ad litteram, „casă de rugăciune".

SEMNUL X ARATĂ UNDE A FOST FĂCUTĂ DESCHIZĂTURA ÎN ZID

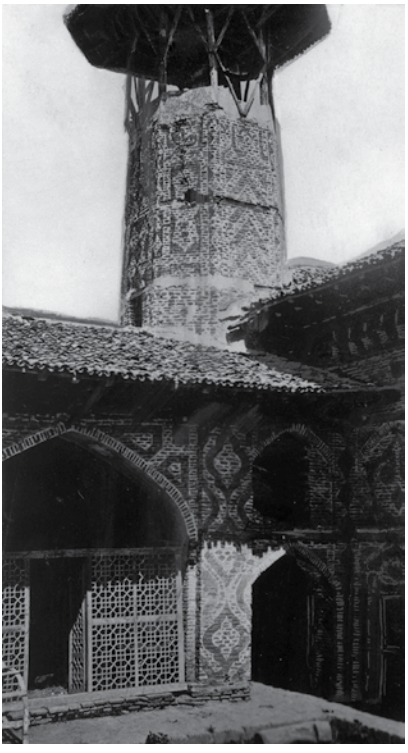

IMAGINI ALE MASJID-ULUI DIN ÁMUL

lui Bahá'u'lláh a fost în Síyáh-Chál[1] din Ţihrán. Báb, ale cărui suferinţe şi încercări le-au precedat, aproape de fiecare dată, pe cele ale lui Bahá'u'lláh, se oferise pe El Însuşi să-L salveze pe Îndrăgitul Său de la pericolele care se abătuseră asupra acelei Vieţi preţioase; în timp ce Bahá'u'lláh, la rândul Lui, nedorind ca Acela care-L iubea atât de mult să fie singurul Care Suferă, împărtăşi de fiecare dată şi El din cupa care-I atingea buzele. O asemenea dragoste niciun ochi nu a văzut vreodată şi nicio inimă muritoare nu a conceput un asemenea devotament reciproc. Dacă ramurile tuturor copacilor ar fi transformate în instrumente de scris şi toate mările

[1] Ad litteram, „groapa neagră", temniţa subterană în care a fost întemniţat Bahá'u'lláh.

ar fi transformate în cerneală, şi cerul şi pământul ar fi preschimbate într-un pergament, vastitatea acelei iubiri ar rămâne încă neexplorată, iar profunzimile acelui devotament nedezvăluite.

Bahá'u'lláh şi tovarăşii Lui au rămas pentru o vreme închişi într-una din încăperile care constituiau o parte a moscheii. Locţiitorul guvernatorului, care era încă hotărât să-şi apere Prizonierul de atacurile unui duşman înveterat, le porunci în secret servitorilor săi să deschidă, la o oră tainică, un pasaj prin zidul camerei în care erau închişi captivii şi să le mute pe dată conducătorul în casa lui. El însuşi Îl conducea pe Bahá'u'lláh la reşedinţa sa, când un siyyid îi sări înainte şi, aruncându-I cele mai aprige injurii, ridică bâta pe care o ţinea în mână pentru a-L lovi. Locţiitorul guvernatorului se interpuse între ei şi, făcând apel la atacator, „îl imploră pe Profetul lui Dumnezeu" să nu lovească. „Ce?!", izbucni mai departe siyyid-ul. „Cum îndrăzneşti să eliberezi un om care este duşmanul de moarte al Credinţei strămoşilor tăi?" Între timp, o mulţime de tâlhari se adunaseră în jurul lui şi, prin strigătele lor de batjocură şi vorbele de ocară măreau vacarmul pe care acesta îl pornise. În ciuda zgomotului ce se intensifica, servitorii guvernatorului în funcţie au reuşit să-l conducă pe Bahá'u'lláh în siguranţa reşedinţei stăpânului lor, dovedind în acea împrejurare un curaj şi o prezenţă de spirit cu adevărat surprinzătoare.

În ciuda protestelor mulţimii, restul prizonierilor au fost duşi la reşedinţa guvernamentală şi astfel au scăpat de pericolele care îi ameninţau. Guvernatorul în funcţie îşi ceru profunde scuze lui Bahá'u'lláh pentru tratamentul pe care oamenii din Ámul I l-au acordat. „Dacă nu ar fi intervenit Providenţa", spuse el, „nicio putere nu ar fi reuşit eliberarea voastră din strânsoarea acelor oameni răuvoitori. Dacă nu ar fi fost tăria jurământului pe care l-am făcut de a-mi risca viaţa de dragul vostru şi eu aş fi căzut victimă a violenţei lor şi aş fi fost călcat în picioare de ei." El se plânse amarnic de comportamentul revoltător al siyyid-ilor din Ámul şi critică aspru josnicia caracterului lor. Spuse că el însuşi este mereu chinuit de rezultatele urzelilor lor răuvoitoare. Începu să-L servească pe Bahá'u'lláh cu devotament şi bunătate, fiind auzit de multe ori în decursul conversaţiilor lor remarcând: „Departe de mine gândul de a vă considera un prizonier în casa mea. Cred că această casă a fost construită pentru a vă oferi un

adăpost împotriva urzelilor duşmanilor voştri."

L-am auzit pe Bahá'u'lláh relatând următoarele: „Niciun prizonier nu a fost vreodată tratat aşa cum am fost Eu tratat de guvernatorul interimar din Ámul. El Mi-a arătat cea mai mare considerație şi stimă. Am fost găzduit cu generozitate de el şi s-a acordat cea mai mare atenție la tot ceea ce Mi-ar fi afectat securitatea şi liniştea. Dar nu puteam ieşi pe poarta casei sale. Gazdei Mele îi era teamă ca nu cumva guvernatorul, care era rudă cu 'Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání, să se întoarcă de la fortul de la Țabarsí şi să-Mi facă vreun rău. Am încercat să-i risipesc temerile. «Aceeaşi Omnipotență», l-am asigurat Eu, «care ne-a eliberat din ghearele răufăcătorilor din Ámul şi care ne-a permis să fim primiți cu atâta ospitalitate de tine în această casă, poate să schimbe inima guvernatorului şi să-l facă să ne trateze cu cel puțin acelaşi respect şi iubire.»"

Într-o noapte, am fost deşteptați dintr-o dată de vacarmul oamenilor care se adunaseră în afara porților casei. Uşa s-a deschis şi s-a anunțat că guvernatorul se întorsese la Ámul. Tovarăşii noştri, care se aşteptau la un nou atac din partea lor, au fost surprinşi să audă vocea guvernatorului care îi dojenea pe cei care ne aduseră atâtea învinuiri cumplite în ziua sosirii noastre. «Care este motivul pentru care», îl auzeam noi dojenind cu tărie, «au ales aceşti amărâți să-l trateze cu atâta lipsă de respect pe un oaspete ale cărui mâini sunt legate şi căruia nici nu i s-a dat ocazia măcar să se apere? Care este justificarea lor pentru care au cerut ca el să fie executat? Ce dovezi au ei care să susțină condamnarea lor? Dacă ei sunt sinceri în declarațiile lor cum că ar fi ataşați devotați ai Islám-ului şi că ei sunt paznicii intereselor lui, să se îndrepte spre fortul de la Shaykh Țabarsí şi acolo să-şi arate capacitatea de a apăra Credința căreia ei se declară a-i fi susținători.»"

Ceea ce văzuse el din eroismul apărătorilor fortului a schimbat gândirea şi inima guvernatorului din Ámul. El se întoarse plin de admirație pentru o Cauză pe care în trecut o disprețuise şi la progresul căreia se opusese cu vehemență. Scenele la care fusese martor îi dezarmară furia şi îi domoliră orgoliul. Umil şi respectuos, el se duse la Bahá'u'lláh şi îşi ceru scuze pentru insolența locuitorilor unui oraş pe care el fusese ales să-l guverneze. Îl servi cu cel mai mare devotament, uitând cu totul de propria lui poziție şi rang. Îl lăudă cu

generozitate pe Mullá Ḥusayn şi îi ridică în slăvi îndemânarea, spiritul întreprinzător, agilitatea şi noblețea sufletului. Câteva zile mai târziu, el reuşi să aranjeze plecarea în siguranță a lui Bahá'u'lláh şi a tovarăşilor Lui spre Țihrán.

Intenția lui Bahá'u'lláh de a se arunca şi El în luptă alături de apărătorii fortului de la Shaykh Ṭabarsí era destinată să rămână neîmplinită. Deşi El Însuşi era foarte dornic să dea orice ajutor care-I stătea în putință celor asediați, El a fost cruțat, prin dispensația misterioasă a Providenței, de soarta tragică ce avea să cadă curând asupra principalilor participanți la acea bătălie memorabilă. Dacă El ar fi reuşit să ajungă la acel fort, dacă Lui i s-ar fi îngăduit să se alăture acelei grupări eroice, cum şi-ar fi putut El juca rolul în marea dramă pe care El trebuia curând să o trăiască? Cum ar fi putut El desăvârşi lucrarea care fusese atât de măreț concepută şi atât de minunat prefațată? Era în floarea tinereții când chemarea din Shíráz ajunse la El. La vârsta de douăzeci şi şapte de ani, El se ridică pentru a-şi consacra viața servirii ei, se identifică fără teamă cu învățăturile ei şi se distinse prin rolul exemplar jucat în răspândirea ei. Niciun efort nu era prea mare pentru energia cu care El era înzestrat şi niciun sacrificiu prea copleşitor pentru devotamentul cu care credința Lui Îl însufleța. Lăsă la o parte toate gândurile legate de faimă, bogăție şi poziție socială pentru îndeplinirea sarcinii pe care inima Lui se hotărî să o ducă la îndeplinire. Nici sarcasmul prietenilor şi nici amenințările duşmanilor nu au reuşit să-L determine să înceteze a mai promova o Cauză pe care toți deopotrivă o considerau o sectă obscură şi interzisă.

Prima încarcerare la care El a fost supus, ca rezultat al ajutorului pe care îl dăduse prizonierilor din Qazvín; măiestria cu care El a reuşit eliberarea lui Ṭáhirih; maniera exemplară în care El a cârmuit cursul desfăşurărilor turbulente din Badasht; maniera în care El a salvat viața lui Quddús în Níyálá; înțelepciunea pe care El a dovedit-o în soluționarea situației delicate, provocată de impetuozitatea lui Ṭáhirih şi vigilența cu care i-a asigurat acesteia protecția; sfaturile pe care le-a dat apărătorilor fortului Ṭabarsí; planul pe care l-a conceput pentru a uni forțele lui Quddús cu cele ale lui Mullá Ḥusayn şi ale camarazilor acestuia; spontaneitatea cu care s-a ridicat să susțină eforturile acelor bravi apărători; mărinimia cu care s-a oferit El Însuşi ca înlocuitor pen-

tru tovarăşii lui care erau ameninţaţi de o pedeapsă aspră; seninătatea cu care a ţinut piept severităţii arătate Lui ca rezultat al atentatului asupra vieţii lui Náṣiri'd-Dín Sháh; umilinţele la care a fost supus tot drumul de la Lavásán la cartierul general al armatei imperiale şi de acolo în capitală; greutatea copleşitoare a lanţurilor pe care le purta în timp ce zăcea în bezna de la Síyáh-Chál din Ţihrán – toate acestea sunt doar câteva exemple care mărturisesc cu prisosinţă poziţia unică pe care El a ocupat-o ca Motor principal al forţelor care aveau să remodeleze faţa ţinutului Său natal. El a fost cel care a eliberat aceste forţe, cărora le-a ghidat parcursul, le-a armonizat acţiunile şi în final le-a adus la cel mai înalt grad de desăvârşire în Cauza pe care El Însuşi avea mai târziu să o reveleze.

CAPITOLUL XX

CONFRUNTĂRILE DIN MÁZINDARÁN
(Continuare)

ENTRE timp, forţele de sub comanda Prinţului Mihdí-Qulí Mírzá îşi reveniseră din starea accentuată de demoralizare în care intraseră, iar acum se pregăteau cu sârguinţă pentru a relua atacul asupra ocupanţilor fortului de la Ţabarsí. Cei din urmă se găseau din nou înconjuraţi de o armată numeroasă, în faţa căreia mergeau ‘Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání şi Sulaymán Khán-i-Afshár-i-Shahríyárí care, în fruntea câtorva regimente de infanterie şi cavalerie, se grăbeau să li se alăture regimentelor de soldaţi ale prinţului.[1] Forţele lor reunite şi-au stabilit tabăra în vecinătatea fortului,[2] şi s-au apucat să ridice şapte baricade în jurul lui. Cu cea

[1] „Astfel, confuz şi neştiind încotro să se întoarcă, Sháh-zádih-ul, bietul de el, dădu ordine de a se strânge noi forţe şi de a se pune pe picioare o nouă armată. Populaţia oraşelor nu se grăbea să servească un conducător ineficient şi slab. Cu toate acestea, prin intermediul banilor şi a numeroaselor promisiuni, mullá mai ales, care nu îşi pierdeau din vedere cauza, şi care erau cu siguranţă cei mai interesaţi în toate aceste chestiuni, agitându-se foarte mult, sfârşiră prin a aduna un număr însemnat de tufang-chí. Cât despre triburile de călăreţi, văzându-l pe conducător urcând pe cal, îl urmau fără a mai pune întrebări. ‘Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání se supuse fără şovăire ordinului de a trimite un nou contingent. Numai că, de data aceasta, el nu mai încredinţă nimănui conducerea oamenilor săi, fie că nu avea încredere în prinţul care prin incompetenţa lui i-ar fi putut expune unor riscuri inutile rudele şi supuşii, fie dintr-o anumită ambiţie de a se distinge personal. El se aşează în fruntea lor şi, printr-o lovitură îndrăzneaţă, în loc să se alăture armatei imperiale, se duse direct să-i atace pe bábí chiar în adăpostul acestora, apoi îl înştiinţă pe prinţ că sosise în faţa cetăţii Shaykh Ţabarsí şi că pregătea asediul. Mai anunţa printre altele că nu avea nevoie de niciun sprijin ori ajutor, că oamenii lui îi erau de ajuns, ba chiar prea mulţi şi că, dacă Alteţei Sale Regale îi făcea plăcere să asiste personal la spectacol pentru a vedea felul în care el, ‘Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání, avea să-i trateze pe rebeli, i-ar face onoare şi plăcere.” (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l’Asie Centrale”, p. 170-171).

[2] „Mihdí-Qulí Mírzá nu putea trece drept un războinic cutezător, după cum tocmai am văzut; însă el substituia lipsa curajului printr-o trăsătură caracteristică unui general: nu credea în lăudăroşenia locotenenţilor săi. Temându-se deci să nu i se întâmple vreo nenorocire imprudentului nomad, îi trimise imediat întăriri. Astfel, plecară în mare grabă Muḥsin Khán-i-Ṣúrití

COPACUL DIN CARE A FOST ÎMPUŞCAT MULLÁ ḤUSAYN

mai mare aroganță, ei au căutat chiar de la început să facă dovada forțelor de sub comanda lor şi în fiecare zi executau exerciții armate cu cel mai mare zel.

Între timp, lipsa apei îi obligă pe cei asediați să sape o fântână în perimetrul fortului. În ziua în care au terminat, a opta zi a lunii Rabí'u'l-Avval,[1] Mullá Ḥusayn, care îi supraveghea pe tovarăşii lui în timp ce aceştia munceau, remarcă: „Astăzi vom avea toată apa de care avem nevoie să ne îmbăiem. Curățați de toată mizeria pământească, vom căuta curtea celui Atotputernic şi ne vom grăbi spre sălaşul nostru etern. Oricine doreşte să se împărtăşească din cupa martiriului, să se pregătească şi să aştepte ceasul când va putea pecetlui cu sângele său credința în Cauza lui. În această noapte, aproape de zorii zilei, fie ca cei care doresc să mi se alăture să fie gata să iasă dintre aceste ziduri şi, risipind încă o dată forțele întunecate care ne-au tăiat calea, să urce nestingheriți spre înălțimile gloriei."

În aceeaşi după-amiază, Mullá Ḥusayn îşi făcu abluțiunile, se îmbrăcă în straie noi, îşi împodobi capul cu turbanul lui Báb şi se pregăti pentru confruntarea care urma să aibă loc. O bucurie de nedescris îi lumina fața. El făcu aluzie cu seninătate la ceasul lui de plecare şi continuă până în ultima clipă să însuflețească zelul camarazilor lui. Rămas alături de Quddús, care îi aducea aminte atât de bine de Îndrăgitul lui, el deşertă, pe când şedea la picioarele sale în ultimele

cu călăreții săi, un corp de afgháni, Muḥammad-Karím Kḥán-i-Ashrafí cu tufang-chí-ii oraşului şi Khalíl Kḥán din Savád-Kúh cu oamenii din Qádí-Kalá." (*Ibid.*, p. 171).

[1] 1 februarie, 1849 A.D.

clipe ale vieții sale pământești, preaplinul sufletului său fermecat. Curând după miezul nopții, de îndată ce luceafărul apăru pe cer, steaua care îi vestea lumina abia mijită a reuniunii eterne cu Îndrăgitul lui, el sări în picioare și, încălecând, dădu semnalul ca poarta fortului să fie deschisă. Pe când călărea în fruntea celor trei sute treisprezece tovarăși ai lui, strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!"[1] se înălță din nou, un strigăt atât de intens și de puternic, încât pădurea, fortul și tabăra vibrau de ecourile sale.

Mullá Ḥusayn atacă întâi baricada care era apărată de Zakaríyyáy-i-Qádí-Kalá'í, unul dintre cei mai viteji ofițeri ai inamicului. Într-un interval scurt de timp, el pătrunse prin acea barieră, îl înlătură pe comandantul ei și îi risipi oamenii. Înaintând cu aceeași repeziciune și agilitate, el învinse pe rând rezistența celei de a doua baricade, apoi pe a celei de a treia, răspândind în înaintarea lui disperare și groază printre dușmani. Neținând seama de gloanțele care cădeau continuu asupra lui și a camarazilor săi, ei împingeau înainte până când au fost capturate și dărâmate și restul baricadelor. În mijlocul tumultului creat, 'Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání se urcă într-un copac și, ascunzându-se printre crengile lui, aștepta să-i prindă în ambuscadă pe adversarii lui. Protejat de întunericul care-l înconjura, reuși să urmărească din acel loc ascuns toate mișcările lui Mullá Ḥusayn și ale tovarășilor lui, care erau expuși flăcărilor amenințătoare ale conflagrației provocate de ei. Armăsarul lui Mullá Ḥusayn se încurcă dintr-o dată în funia unui cort din apropiere iar el, abia ce reuși să iasă din acea încurcătură, că primi în piept un glonte lansat de mișelul lui adversar. Deși îl lovise în plin, 'Abbás-Qulí Khán nu cunoștea identitatea călărețului pe care îl rănise. Mullá Ḥusayn, care sângera mult, descălecă de pe calul lui, se împletici câțiva pași și, nereușind să meargă mai departe, căzu epuizat la pământ. Doi dintre tinerii lui camarazi din Khurásán, Qulí și Ḥasan, i-au venit în ajutor, ducându-l în fort.[2]

I-am auzit pe Mullá Ṣádiq și Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí relatând următorul episod: „Ne aflam printre cei care au rămas în fort

[1] Vezi Glosar.

[2] „Astfel, deși rănit, conducătorul bábí, continuă mai departe să dea ordine, să conducă și să însuflețească mișcările tovarășilor săi până în momentul în care, văzând că nu mai aveau multe de câștigat, dădu semnalul de retragere rămânând el însuși în ariergardă." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 174).

alături de Quddús. De îndată ce Mullá Ḥusayn, care părea că îşi pierduse cunoştinţa, a fost adus, ni se porunci să ne retragem. «Lăsaţi-mă singur cu el», au fost cuvintele lui Quddús, în timp ce îl ruga pe Mírzá Muḥammad-Báqir să închidă uşile şi să nu dea nimănui voie să intre la el. «Sunt nişte chestiuni confidenţiale pe care doresc ca numai el să le ştie.» Am fost profund miraţi când, câteva momente mai târziu, am auzit vocea lui Mullá Ḥusayn care răspundea întrebărilor lui Quddús. Timp de două ore au continuat să vorbească. Ne-am mirat când l-am văzut pe Mírzá Muḥammad-Báqir extrem de agitat. El ne spuse mai târziu: «Îl priveam pe Quddús printr-o crăpătură a uşii. De îndată ce îi rosti numele, l-am văzut pe Mullá Ḥusayn ridicându-se şi aşezându-se, aşa cum o făcea el de obicei, în genunchi lângă el. Cu capul plecat şi cu privirea în pământ, el asculta fiecare cuvânt pe care-l rostea Quddús şi răspundea la întrebările acestuia. ‹Te-ai grăbit spre ceasul plecării tale›, am reuşit să-l aud remarca lui Quddús ‹şi m-ai lăsat la mila duşmanilor mei. De va dori Dumnezeu, şi eu mă voi alătura în curând şi voi gusta din dulceaţa deliciilor inefabile ale paradisului.› Am reuşit să aud următoarele cuvinte rostite de Mullá Ḥusayn: ‹Fie ca viaţa-mi să fie răsplată pentru tine. Eşti mulţumit de mine?›»"

„După multă vreme i-a cerut Quddús lui Mírzá Muḥammad-Báqir să deschidă uşa şi să-i lase pe camarazi să intre. «Mi-am luat un ultim rămas bun de la el. Lucruri pe care nu puteam să le rostesc înainte le-am împărtăşit acum între noi.» La sosirea noastră, am văzut că Mullá Ḥusayn murise. O umbră de zâmbet îi rămăsese încă pe chip. Înfăţişarea lui răspândea atâta pace că părea doar adormit. Quddús se ocupă de înmormântarea sa, îl îmbrăcă în cămaşa lui şi dădu instrucţiuni ca el să fie îngropat în partea de miază-zi, în vecinătatea mormântului sfânt al lui Shaykh Ṭabarsí[1]. «Ferice de tine că ai rămas până în ultima clipă a vieţii credincios Legământului lui Dumnezeu», spuse el, sărutându-i ochii şi fruntea. «Mă rog lui Dumnezeu să îngăduie să nu ne despartă niciodată.» El vorbi cu atâta amărăciune, încât cei şapte tovarăşi care stăteau lângă el au plâns în

[1] „Rămăşiţele lui pământeşti (ale lui Mullá Ḥusayn) se odihnesc şi acum în camera interioară mică a mormântului lui Shaykh Ṭabarsí unde, la indicaţia lui Mullá Muḥammad-'Alí Bárfurúshí, ele au fost depuse cu evlavie de mâinile camarazilor lui îndureraţi la începutul anului 1849 A.D." („A Traveller's Narrative", nota F, p. 245).

hohote şi şi-ar fi dorit ca ei să fi fost sacrificaţi în locul lui. Cu mâinile sale, Quddús depuse trupul în mormânt şi îi puse în gardă pe cei care se aflau lângă el să păstreze taina cu privire la locul de veci ales pentru el şi să nu îl dezvăluie nici camarazilor lor. Apoi, el le dădu instrucţiuni să îngroape trupurile celor treizeci şi şase de martiri care căzuseră în timpul acelei confruntări într-un singur mormânt în partea de miază-noapte a mormântului sfânt al lui Shaykh Ţabarsí. «Fie ca cei iubiţi de Dumnezeu», a fost el auzit spunând în timp ce aceştia erau înmormântaţi, «să ia aminte la exemplul acestor martiri ai Credinţei noastre. Fie ca ei să fie şi să rămână la fel de uniţi în viaţă, precum sunt aceştia în moarte.»"

Nu mai puţin de nouăzeci dintre camarazi au fost răniţi în acea noapte, majoritatea lor murind în urma rănilor. De la sosirea lor la Bárfurúsh până în ziua în care au fost atacaţi pentru prima dată, care căzuse în a douăsprezecea zi a lunii Dhi'l-Qa'dih a anului 1264 A.H.,[1] până în ziua morţii lui Mullá Ḥusayn, care avusese loc în zorii celei de-a noua zile a lunii Rabí'u'l-Avval în anul 1265 A.H.,[2] conform calculelor făcute de Mírzá Muḥammad-Báqir, numărul total al martirilor ajunsese la cifra de şaptezeci şi doi.

Din clipa în care Mullá Ḥusayn a fost pentru prima dată atacat de duşmanii lui şi până în ceasul martiriului său s-au scurs o sută şi şaisprezece zile, o perioadă memorabilă, graţie unor fapte atât de eroice, încât chiar şi cei mai aprigi duşmani ai lui s-au văzut nevoiţi să-şi mărturisească uimirea. Cu patru ocazii diferite, el a atins culmi ale curajului şi puterii, cum nu au reuşit mulţi s-o facă. Prima confruntare a avut loc în a douăsprezecea zi a lunii Dhi'l-Qa'dih,[3] în împrejurimile oraşului Bárfurúsh; a doua, în imediata vecinătate a fortului Shaykh Ţabarsí, în a cincea zi a lunii Muḥarram,[4] împotriva forţelor lui 'Abdu'lláh Khán-i-Turkamán; cea de-a treia, în Vás-Kas, în a douăzeci şi cincea zi a lunii Muḥarram[5] şi a fost îndreptată împotriva armatei Prinţului Mihdí-Qulí Mírzá. Ultima şi cea mai memorabilă bătălie dintre toate a fost îndreptată împotriva forţelor reunite ale lui 'Abbás-Qulí

[1] 10 octombrie, 1848 A.D.
[2] 2 februarie, 1849 A.D.
[3] 10 octombrie, 1848 A.D.
[4] 1 decembrie, 1848 A.D.
[5] 21 decembrie, 1848 A.D.

Khán, ale Prinţului Mihdí-Qulí Mírzá şi Sulaymán Khán-i-Afshár, ajutate de o companie de patruzeci şi cinci de ofiţeri cu abilitate şi experienţă confirmate. Din fiecare dintre aceste confruntări fierbinţi şi aprige, Mullá Ḥusayn a ieşit, în ciuda forţelor copleşitoare asmuţite împotriva lui, nevătămat şi învingător. În fiecare dintre confruntări el s-a distins prin acte de bravură, cavalerie, îndemânare şi tărie, care fiecare în parte ar fi fost de ajuns pentru a stabili odată pentru totdeauna caracterul transcendent al unei Credinţe în apărarea căreia el s-a luptat atât de dârz şi pe calea căreia el a murit într-un mod atât de nobil. Trăsăturile minţii şi caracterului pe care le dezvăluise de la o vârstă foarte tânără, profunzimea învăţăturii sale, tenacitatea credinţei lui, curajul lui cutezător, determinarea, înaltul lui simţ de dreptate şi de devotament statornic l-au făcut o figură remarcabilă printre cei care, prin vieţile lor, au adus mărturie gloriei şi puterii noii Revelaţii. Avea treizeci şi şase de ani când a sorbit cupa martiriului. La vârsta de optsprezece ani el îl cunoscuse în Karbilá pe Siyyid Káẓim-i-Rashtí. Timp de nouă ani el l-a susţinut şi s-a împărtăşit din lecţia care avea să-l pregătească pentru acceptarea Mesajului lui Báb. Restul de nouă ani ai vieţii sale au fost petrecuţi în vâltoarea unei activităţi neobosite, fervente, pe care el a dus-o în final pe câmpul martiriului, în împrejurări care au conferit o strălucire nepieritoare asupra istoriei ţării lui.[1]

[1] „Printre ei se afla Mullá Ḥusayn, care devenise destinatarul gloriei scânteietoare a Soarelui Revelaţiei. De nu ar fi fost el, Dumnezeu nu ar fi fost înscăunat în jilţul îndurării Sale şi nu s-ar fi ridicat pe tronul gloriei eterne." („Kitáb-i-Íqán", p. 188). Vezi nota 4, pagina 23. „Cu o constituţie fragilă, dar un soldat viteaz şi un iubitor împătimit de Dumnezeu, el întrunea calităţile şi caracteristicile pe care le găseai arareori întruchipate într-una şi aceeaşi persoană chiar şi la aristocraţia spirituală a Persiei." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 83). Gobineau scrie: „În cele din urmă, el îşi dădu sufletul. Noua religie, care a găsit în el primul martir, a pierdut dintr-o lovitură un om a cărui tărie de caracter şi abilitate i-ar fi adus mari beneficii, dacă ar fi trăit mai mult. Musulmanii au firește un sentiment de ură profundă privind amintirea acestui conducător, faţă de care bábí-ii nutresc însă un sentiment de veneraţie la fel de intensă. Se justifică însă ambele atitudini. Ceea ce e sigur este că Mullá Ḥusayn-i-Bushrú'í a fost primul care i-a conferit bábísm-ului, în imperiul persan, statutul pe care un partid religios sau politic îl câştigă în ochii oamenilor numai după ce îşi demonstrează tăria războinică." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 176). „Răposatul Ḥájí Mírzá Jání scria: «L-am întâlnit personal (pe Mírzá Muḥammad-Ḥasan, fratele mai mic al lui Mullá Ḥusayn) pe când îşi ducea sora şi mama de la Karbilá la Qazvín şi de la Qazvín la Ṭihrán. Sora lui era soţia lui Shaykh Abú-Turáb din Qazvín, care era un învăţat şi un filosof cum rar întâlneşti, şi care credea cu cea mai mare sinceritate şi inocenţă, dragostea şi devotamentul lui faţă de Báb fiind atât de puternice, încât el nu îşi putea opri lacrimile, dacă cineva pomenea doar numele Sfinţiei

O derută totală şi umilitoare paraliză pentru o vreme strădaniile inamicului. Patruzeci şi cinci de zile au trecut înainte ca ei să îşi strângă din nou forţele şi să îşi reia atacul. În timpul acelor zile, care se încheiară cu ziua de Naw-Rúz, frigul cumplit care se lăsase îi determină să renunţe la a se aventura împotriva unui adversar care le adusese deja atâta ocară şi ruşine. Deşi atacurile lor au fost întrerupte, ofiţerii răspunzători de ceea ce rămase din armata imperială au dat ordine stricte care interziceau sosirea de întăriri sub orice formă la fort. Când proviziile lor erau pe sfârşite, Quddús îi porunci lui Mírzá Muḥammad-Báqir să distribuie printre camarazi orezul pe care Mullá Ḥusayn îl depozitase pentru vremuri de restrişte ca acelea. După ce

Sale Supreme (sufletele tuturor celor de lângă El fie-I jertfă). De multe ori l-am văzut, fiind angajat în lectura scrierilor Sfinţiei Sale Supreme, cum devenea transportat de extaz şi aproape pierdea de bucurie. Despre soţia lui el obişnuia să spună: ‹M-am însurat cu ea acum trei ani în Karbilá. Era pe atunci un discipol nepăsător chiar şi la persană, dar acum poate lămuri texte din Qur'án şi poate explica până şi cele mai dificile chestiuni şi cele mai subtile aspecte ale doctrinei Unităţii Divine, astfel încât nu am văzut niciun bărbat care să o egaleze în aceasta sau în claritatea înţelegerii. Aceste daruri ea le-a obţinut prin binecuvântarea Sfinţiei Sale Supreme şi prin conversaţiile ei cu sfinţia ei Cea Pură (Qurratu'l-'Ayn). Am văzut în ea o răbdare şi o resemnare rare chiar şi printre cei mai detaşaţi dintre bărbaţi, căci în decursul acestor trei ani, deşi nu i-am trimis nici măcar un dínár de cheltuială şi s-a descurcat cu foarte mare dificultate, nu a spus niciodată nimic; şi acum că a venit la Ṭihrán, ea se abţine întru totul să pomenească despre trecut şi deşi, conform dorinţelor lui Jináb-i-Bábu'l-Báb, ea vrea acum să se îndrepte spre Khurásán şi nu are practic nimic ce să îmbrace în afară de singura rochie uzată pe care o poartă, nu cere niciodată haine sau bani de drum, dar caută mereu scuze înţelepte cu care să mă liniştească şi cu care să mă împiedice să mă simt ruşinat. Puritatea, castitatea şi virtuţile ei sunt fără margini, iar în tot acest timp nicio persoană nefavorizată nici măcar nu i-a auzit vocea.› Dar virtuţile fiicei erau depăşite de cele ale mamei, care era dăruită cu cunoştinţe şi înzestrări, şi care a compus multe poeme şi elogii elocvente despre nenorocirile abătute asupra fiilor ei. Deşi Jináb-i-Bábu'l-Báb a avertizat-o că se apropia ceasul martiriului său şi i-a prevestit toate calamităţile care aveau să se întâmple, ea a continuat să arate acelaşi devotament înflăcărat şi resemnare voioasă, bucurându-se că Dumnezeu a acceptat sacrificiul fiilor ei şi chiar rugându-se ca ei să poată ajunge la o demnitate atât de mare şi să nu fie privaţi de o binecuvântare atât de mare. Este într-adevăr minunat să medităm asupra unei familii atât de sfinte şi de virtuoase, fiii atât de remarcabili pentru devotamentul lor ferm şi sacrificiul de sine, mama şi fiica atât de răbdătoare şi de resemnate. Când eu, Mírzá Jání, l-am întâlnit pe Mírzá Muḥammad-Ḥasan, avea doar şaptesprezece ani, şi totuşi am văzut în el o demnitate, o gravitate, o pace sufletească şi o virtute care m-au minunat. După moartea lui Jináb-i-Bábu'l-Báb, Haḍrat-i-Quddús îmi încredinţă sabia şi turbanul acelui martir glorios şi îl numi căpitanul trupelor Adevăratului Rege. În ceea ce priveşte martiriul său, există opinii diferite, unii spun că ar fi fost ucis la masa de dimineaţă în tabăra armată, alţii că a suferit martiriul împreună cu Jináb-i-Quddús în piaţa din Bárfurúsh.»" („Táríkh-i-Jadíd", p. 93-95). Sora lui Mullá Ḥusayn a fost supranumită „Varaqatu'l-Firdaws" şi în perioada în care se afla la Karbilá a fost prietena apropiată a lui Ṭáhirih. („Memorials of the Faithful", p. 270).

îşi primi fiecare raţia, Quddús îi chemă pe toţi la el şi le spuse: „Cine se simte destul de tare pentru a ţine piept nenorocirilor care se vor abate curând asupra noastră, să rămână cu noi în acest fort. Iar cine simte cea mai mică ezitare sau teamă, să plece din acest loc. Să plece pe dată, înainte ca duşmanul să-şi strângă din nou forţele şi să se arunce asupra noastră. Calea va fi deschisă curând în faţa noastră; foarte curând vom fi puşi faţă în faţă cu cele mai mari greutăţi şi vom cădea victimele unor nenorociri devastatoare."

Chiar în seara în care Quddús dădu acest avertisment, un siyyid din Qum, Mírzá Ḥusayn-i-Mutavallí, s-a decis să-şi trădeze tovarăşii. „Cum se face", îi scria el lui ʻAbbás-Qulí Khán-i-Láríjání, „că ai lăsat neterminată treaba pe care ai început-o. Ai îndepărtat deja un adversar redutabil. Prin omorârea lui Mullá Ḥusayn, care era forţa motrice din spatele acestor ziduri, ai dărâmat stâlpul de care depindea puterea şi siguranţa acestui fort. Dacă ai fi avut răbdare încă o zi, ai fi câştigat pentru tine cu siguranţă laurii victoriei. Cu ajutorul a nu mai mult de o sută de oameni, îţi jur că în decurs de două zile ai fi reuşit să capturezi fortul şi să asiguri capitularea necondiţionată a ocupanţilor lui. Ei sunt istoviţi de foame şi sunt încercaţi amarnic." Scrisoarea sigilată a fost încredinţată unui anume Siyyid ʻAlíy-i-Zargar, care, în timp ce-şi ducea porţia de orez pe care o primise de la Quddús, se furişă afară din fort la miezul nopţii şi i-o predă lui ʻAbbás-Qulí Khán, cu care se cunoştea deja. Depeşa a ajuns la el în momentul în care acesta se gândea să se adăpostească într-un sat aflat la o distanţă de patru farsang[1] de fort şi când el nu ştia dacă să se întoarcă în capitală şi să se prezinte suveranului după o înfrângere atât de umilitoare sau să se întoarcă la casa lui din Láríján, unde era convins că ar fi trebuit să facă faţă reproşurilor rudelor şi prietenilor lui.

Tocmai se ridicase din pat, la răsăritul soarelui când siyyid-ul îi aduse scrisoarea. Vestea morţii lui Mullá Ḥusayn îl motivă să ia o nouă decizie. Temându-se ca nu cumva mesagerul să răspândească vestea cu privire la moartea unui adversar atât de redutabil, el îl ucise pe loc şi apoi născoci un plan prin care să distragă de la el suspiciunea de crimă. Hotărât fiind să profite din plin de nenorocirea celor asediaţi şi de lipsa lor de putere, el făcu imediat pregătirile necesare pentru

[1] Vezi Glosar.

reluarea atacurilor. Cu zece zile înainte de Naw-Rúz, el îşi stabili tabăra la o jumătate de farsang de fort şi verifică acurateţea mesajului pe care acel siyyid trădător i-l adusese. În speranţa de a obţine doar pentru el toate meritele în urma capitulării adversarilor săi, el refuză să le divulge chiar şi celor mai apropiaţi dintre ofiţeri informaţia primită.

Abia se lumina de ziuă când el îşi ridică în vânt stindardul[1]

[1] „De data aceasta, teroarea nu mai cunoştea limite în regiune; populaţia surescitată de înfrângerile succesive ale Islám-ului începea să încline către noua religie. Căpeteniile militare îşi simţeau autoritatea clătinându-se, conducătorii religioşi vedeau scăpându-le de sub control puterea asupra conştiinţelor, situaţia era încordată la maximum, iar cel mai mic incident putea arunca provincia la picioarele Reformatorului." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 315). „Dar când Sa'ídu'l-'Ulamá' a fost informat despre aceasta, el (temându-se ca nu cumva bábí-ii să intre în Bárfurúsh şi să îi aplice pedeapsa pe care o merita) a fost cuprins de angoasă şi frică şi i-a trimis mai multe scrisori succesive lui 'Abbás-Qulí Khán, spunând: «Te felicit pentru curajul şi discreţia ta, dar cât de mult trebuie deplâns faptul că tu, după ce ai trecut prin atâtea dureri, ai pierdut atât de multe neamuri şi ai repurtat o victorie atât de mare, nu ai mai stăruit. Ai făcut ca mulţi să piară de sabie şi te-ai întors, lăsând doar câţiva bătrâni decrepiţi în viaţă. Ce păcat că, după toate strădaniile şi perseverenţa ta, prinţul se pregăteşte acum să atace castelul şi să-i facă prizonieri pe acei nenorociţi, aşa că în cele din urmă el îşi va atribui meritul acestei victorii însemnate şi va lua în stăpânire toţi banii şi proprietăţile celor învinşi! Trebuie ca prioritatea ta numărul unu şi cel mai important lucru să fie întoarcerea ta la castel înainte ca el să fi pornit, căci administrarea unei provincii precum Mázindarán-ul nu este un lucru pe care să îl iei în derâdere. Deci, străduieşte-te să obţii pentru tine tot meritul acestei victorii şi fie ca strădaniile tale să încununeze ceea ce zelul tău a început.» El le-a scris de asemenea lungi scrisori preoţilor din Ámul, cerându-le cu stăruinţă să facă tot ce le stă în putinţă să îl determine pe Sartíp 'Abbás-Qulí Khán să pornească pe dată şi fără zăbavă. Aşa că ei continuau să îi reamintească fără încetare că era de datoria lui să se îndrepte cu toată viteza spre castel; iar Sartíp, deşi ştia că ceea ce îi scrisese Sa'ídu'l-'Ulamá' era total fals şi neîntemeiat, era dornic, de ar fi fost posibil, să corecteze ceea ce se întâmplase deja şi în acest fel să spele într-o oarecare măsură ruşinea dobândită în ochii femeilor din Láríján ai căror bărbaţi fuseseră sacrificaţi de el, precum şi în faţa guvernului. Dar în sinea lui era ros de nelinişte, temându-se că, aşa cum se întâmplase în campania lui precedentă, ar putea să nu fie în stare să realizeze ceva. Majoritatea oamenilor lui au fost şi ei răniţi, în timp ce mulţi fugiseră şi se ascunseseră în satele din împrejurimi la o distanţă de patru sau cinci farsang de oraş. Aşa că, pentru a găsi înlocuitori, el le-a scris preoţilor din Ámul, spunând: «Dacă acesta este într-adevăr un război religios, voi, care sunteţi promotori atât de zeloşi ai Credinţei, şi la care oamenii se uită şi iau seama, ar trebui să vă aflaţi în primele rânduri şi să faceţi voi primul pas, pentru ca alţii să vă urmeze.» Preoţii, nefiind pregătiţi să dea un răspuns adecvat şi negăsind nicio cale de a ieşi din această situaţie, au fost nevoiţi să trimită un mesaj prin care să declare că războiul era un război religios. O mare armată de negustori, oameni de rând şi huligani a fost formată, iar aceştia, împreună cu preoţii şi învăţăceii, au pornit, chipurile pentru îndeplinirea unei datorii religioase, dar în realitate mânaţi de dorinţa de a jefui şi tâlhări. Mulţi dintre ei au mers la Bárfurúsh şi de acolo s-au alăturat armatei Prinţului Mihdí-Qulí Mírzá care avansa şi care, la sosirea într-un sat la o distanţă de un farsang de castel, a trimis un detaşament în recunoaştere şi pentru a strânge informaţii despre mişcările din garnizoana bábí-ilor." („Táríkh-i-Jadíd", p. 72-73).

şi, în fruntea a două regimente de infanterie şi cavalerie, înconjură fortul şi ordonă oamenilor lui să deschidă focul asupra santinelelor care păzeau turnurile. „Trădătorul", îl informă Quddús pe Mírzá Muḥammad-Báqir, care se grăbi să-i prezinte gravitatea situației, „l-a anunțat de moartea lui Mullá Ḥusayn pe 'Abbás-Qulí Khán. Îmbărbătat de pierderea sa, acesta este acum decis să ne dărâme fortăreața şi să-şi atribuie onoarea de a fi fost singurul cuceritor. Încalecă şi, cu ajutorul a optsprezece oameni pe lângă tine, aplică o pedeapsă cum se cuvine agresorului şi oştirii sale. Fă-l să-şi dea seama că, deşi Mullá Ḥusayn nu mai este, puterea invincibilă a lui Dumnezeu continuă să-i susțină pe camarazii lui şi că le dă putința de a triumfa asupra forțelor duşmanilor lor."

De îndată ce Mírzá Muḥammad-Báqir îşi alese tovarăşii, porunci ca poarta fortului să fie dată în lături. Călare pe bidiviii lor şi înălțând strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" ei se năpustiră direct spre tabăra duşmană. Întreaga armată fugi derutată din fața unui atac atât de înspăimântător. Doar câțiva au reuşit să scape. Au ajuns la Bárfurúsh total demoralizați şi acoperiți de ruşine. 'Abbás-Qulí Khán a fost atât de cuprins de teamă, încât a căzut de pe cal. Plecând, amărât, cu una din cizme atârnând în scările şeii, el fugi, descălțat pe jumătate şi năuc, în direcția în care o luase armata. Cuprins de disperare, el se grăbi la prinț şi îi mărturisi înfrângerea ruşinoasă pe care o suferise.[1] În

[1] „Cuvioşii preoți, care împreună cu elevii lor au venit să ia parte la războiul sfânt, nici nu reuşeau să doarmă noaptea de frică (deşi corturile lor erau într-un loc aflat la o distanță de doi farsang de castel), iar în conversațiile lor îl ponegreau mereu pe prinț şi pe 'Abbás-Qulí Khán şi îl înjurau pe Sa'ídu'l-'Ulamá'; «căci,» spuneau ei, «aceştia, fără un motiv bine întemeiat, ne-au luat de la studiile noastre, de la discuțiile noastre şi de la îndeletnicirile din care ne câştigam traiul, nemaivorbind că ne-a pus viețile în pericol de moarte; căci a lupta împotriva unor oameni ca aceştia, care au renunțat la lume şi se supun de bunăvoie pericolelor, implică mari riscuri.» Aşa că versetul sacru, «Nu vă puneți voi înşivă în pericol cu propriile voastre mâini» era rostit zilnic. Unul dintre ei spuse: «Anumite circumstanțe mă exonerează pe mine de la datoria de a lua parte la acest război în acest moment.» Un altul (invocând treizeci de pretexte diferite) spuse: «Sunt scutit prin lege şi trebuie să mă întorc înapoi.» Un al treilea spuse: «Am copii mici care depind de mine; ce pot să fac?» Un al patrulea spuse: «Nu i-am lăsat nimic soției mele prin testament, aşa că trebuie să plec, dar, dacă va fi nevoie, mă voi întoarce.» Un al cincilea spuse: «Conturile mele cu anumite persoane nu sunt reglate încă; dacă aş cădea martir, bogăția mea ar fi pierdută şi o mare nedreptate li s-ar face soției şi copiilor mei; şi atât risipa cât şi nedreptatea sunt declarate ca nedorite în religia noastră şi neagreate de Dumnezeu.» Un al şaselea spuse: «Sunt dator cu bani unor anumite persoane şi nu este nimeni care ar putea să mă achite de datorie. De voi fi răpus, datoria mea nu îmi

ceea ce îl priveşte pe Mírzá Muḥammad-Báqir, ieşind împreună cu cei optsprezece camarazi ai lui nevătămat din acea confruntare şi ţinând în mână stindardul pe care un inamic îngrozit îl abandonase, se întoarse în fort triumfător şi puse la picioarele conducătorului său, care îi insuflase un astfel de curaj, această dovadă a victoriei sale.

Un triumf atât de desăvârşit le aduse liniştea camarazilor atât de greu încercaţi. Le întări unitatea şi le reaminti din nou de eficacitatea acelei puteri cu care îi înzestrase Credinţa lor. Dar vai, hrana le era în acel moment redusă la carnea cailor pe care îi aduseseră cu ei de pe câmpul părăsit al inamicului. Cu o determinare fermă ei suportară toate suferinţele care îi asaltaseră din toate părţile. Sufletele lor erau atente la comenzile lui Quddús; restul conta prea puţin. Nici severitatea situaţiei lor disperate şi nici ameninţările continue ale inamicului nu le puteau clinti hotărârea de a nu se abate de la calea pe care camarazii lor au păşit cu atât de mult eroism. Puţini au fost aceia care mai apoi au şovăit în ceasul cel mai negru al adversităţilor. Dar slăbiciunea inimii pe care aceştia au fost îndemnaţi să o trădeze a devenit nesemnificativă în comparaţie cu strălucirea cu care marea masă de tovarăşi cu sufletul statornic au răspândit-o în ceasul judecăţii finale.

va permite să trec Podul Ṣiráṭ-ului.» Un al şaptelea spuse: «Am venit fără ca mama mea să ştie şi ea mi-a spus: ‹Dacă vei pleca, voi face ca laptele cu care te-am hrănit să nu ţi se cuvină.› De aceea, mi-e teamă că mama mea mă va renega.» Un al optulea plânse şi spuse: «Am făcut un jurământ să vizitez Karbilá anul acesta; o înconjurare a mormântului sfânt al Conducătorului Martirilor este echivalentă în merit cu o sută de mii de martirii sau cu o mie de pelerinaje la Mecca. Mi-e teamă că nu mă voi achita de îndeplinirea jurământului meu şi astfel să fiu privat de această mare binecuvântare.» Alţii spuseră: «În ceea ce ne priveşte, noi nu am văzut în aceşti oameni şi nu am auzit de la ei nimic ce ar putea arăta că ei ar fi necredincioşi, căci şi ei spun: ‹Nu există alt Dumnezeu în afara lui Dumnezeu, Muḥammad este Apostolul lui Dumnezeu, iar ʻAlí este Prietenul lui Dumnezeu.› Cel mult, ei susţin că venirea lui Imám Mihdí a avut loc. Lăsaţi-i în treaba lor; căci în orice caz ei nu sunt mai răi ca sunní-ii, care-i resping pe cei doisprezece Imámi şi pe cei paisprezece sfinţi preacuraţi, recunosc pe unul ca ʻUmar drept calif, îl preferă pe ʻUthmán lui ʻAlí-ibn-i-Abí-Ṭálib şi îl recunosc pe Abú-Bakr ca succesorul sfântului nostru Profet. De ce ar trebui ca preoţii noştri să îi lase pe aceia în pace, dar să se bată cu aceştia din cauza unor chestiuni în care nu s-a stabilit clar ce este corect şi ce nu?» Pe scurt, prin toată tabăra se iscau şoapte de pe toate buzele şi plângeri din fiecare gură; fiecare ştia legea proprie şi venea cu alte pretexte; şi toţi declarau orice drept scuze plauzibile pentru a se îndepărta şi a fugi. Aşa că atunci când ʻAbbás-Qulí Khán îşi dădu seama de ce se întâmpla, temându-se ca nu cumva teroarea lor să nu-i cuprindă şi pe soldaţii săi, el a fost nevoit să accepte scuzele acestor cuvioşi preoţi şi ale discipolilor şi adepţilor lor, care plecară pe dată, bucurându-se grozav şi rostind rugăciuni pentru reuşita lui Sartíp." („Tárikh-i-Jadíd", p. 74-76).

Prinţul Mihdí-Qulí Mírzá, care era cantonat în Sárí, primi cu mare încântare vestea înfrângerii care se abătuse asupra forţelor de sub directa comandă a colegului său, ʻAbbás-Qulí Khán. Deşi el însuşi dornic de a extermina acea bandă care a căutat adăpost între zidurile fortului, se bucură mult să afle că rivalul lui nu a reuşit să obţină victoria pe care şi-o dorea cu înfocare.[1] A scris imediat la Ṭihrán şi a cerut ca întăriri sub formă de obuze şi artilerie mobilă, toate cu echipamentele necesare, să fie trimise fără întârziere în apropierea fortului, el fiind hotărât ca de data aceasta să realizeze capitularea totală a ocupanţilor lui încăpăţânaţi.

În timp ce duşmanii lor se pregăteau pentru un atac încă şi mai încrâncenat asupra fortăreţei lor, tovarăşii lui Quddús, complet indiferenţi faţă de starea deplorabilă în care se aflau, întâmpinau cu bucurie şi recunoştinţă apropierea Naw-Rúz-ului. În timpul acelui festival, ei au dat frâu liber sentimentelor lor de recunoştinţă şi laudă pentru nenumăratele binecuvântări pe care cel Atotputernic le deşertă asupra lor. Deşi slăbiţi de foame, ei s-au delectat copios cu cântece şi veselie, disprețuind pe deplin pericolul care plana asupra lor. Fortul răsuna de preamăririle şi laudele care, atât pe vreme de zi, cât şi de noapte, se ridicau din inimile acelui grup voios. Versetul „Sfânt, sfânt, Domnul Dumnezeul nostru, Domnul îngerilor şi al spiritului” se revărsa neîncetat de pe buzele lor, întărindu-le entuziasmul şi înflăcărându-le curajul.

Tot ceea ce rămăsese din vitele aduse cu ei în fort era o vacă pe care Ḥájí Naṣíru'd-Dín-i-Qazvíní o pusese de-o parte şi al cărei lapte îl folosea pentru a-i pregăti zilnic o budincă lui Quddús. Nedorind să-i priveze pe prietenii lui loviţi de foame de porţia lor din delicatesa pe care tovarăşul lui devotat o pregătea pentru el, Quddús, după ce lua doar câteva linguriţe din acel fel de mâncare, împărţea ceea ce rămâ-

[1] „Mihdí-Qulí Mírzá a fost cumva surprins. Nu era un lucru la care se aştepta, însă, în definitiv, ceea ce îl impresiona mai mult era că se putea considera că Sardár a fost învins, aşa cum fusese şi el, şi această reflecţie, care-i gâdila amorul propriu, îi făcu întreaga poveste agreabilă. Nu numai că nu se mai temea că unul din locotenenţii săi s-ar fi umplut de o glorie de invidiat luând fortăreaţa bábí-ilor, ci în plus că nu era numai el cel care eşuase: avea un tovarăş căruia spera să îi pună pe umeri responsabilitatea ambelor înfrângeri. Încântat, îşi adună conducătorii, mari şi mici, şi le împărtăşi vestea, deplorând, bineînţeles, soarta tristă a lui Sardár şi nutrind speranţa ca altă dată acest viteaz soldat să fie mai norocos.” (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale”, p. 179).

nea întotdeauna cu ei. „Am încetat să mă bucur", era auzit el adesea spunând, „de când Mullá Ḥusayn a plecat dintre noi, de carnea şi de băuturile pe care ei le pregătesc pentru mine. Inima mea plânge cu sânge la vederea tovarăşilor mei morţi de foame, sfârşiţi şi vlăguiţi în jurul meu." În ciuda acestor împrejurări nefericite, el continua fără oprire să lămurească în comentariul lui semnificaţia lui Sád de Ṣamad şi să-şi încurajeze prietenii să fie fermi până în ultima clipă în strădaniile lor eroice. Dimineaţa şi seara, Mírzá Muḥammad-Báqir cânta, în prezenţa credincioşilor adunaţi împreună, versete din acel comentariu, iar această citire le stimula entuziasmul şi le mărea speranţele.

L-am auzit pe Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí mărturisind următoarele: „Dumnezeu ştie că încetase să ne mai fie foame de mâncare. Gândurile noastre nu mai erau aţintite asupra chestiunilor legate de pâinea noastră zilnică. Eram atât de fermecaţi de melodia vrăjită a acelor versete încât, dacă ar fi trebuit să o ţinem aşa ani de zile, nicio urmă de îngrijorare sau de oboseală nu ar fi putut diminua entuziasmul nostru sau umbri bucuria. Şi ori de câte ori lipsa hranei încerca să ne fure vitalitatea şi să ne slăbească puterile, Mírzá Muḥammad-Báqir se grăbea la Quddús şi îl informa în legătură cu starea noastră deplorabilă. O ocheadă asupra chipului său, magia cuvintelor lui, pe când se plimba în mijlocul nostru, ne transforma deznădejdea în bucurie pură. Eram întăriţi cu o putere de o asemenea forţă încât, dacă toate oştirile duşmanilor noştri s-ar fi aflat deodată în faţa noastră, ne simţeam capabili de a le subjuga forţele."

În ziua de Naw-Rúz, care era a douăzeci şi patra a lunii Rabí'u'th-Thání a anului 1265 A.H. [1], Quddús făcu aluzie, într-un mesaj scris adresat camarazilor lui, la apropierea unor încercări mari care îi vor aduce în pragul martiriului pe mulţi dintre prietenii lui. Câteva zile mai târziu, oştiri nenumărate,[2] sub comanda Prinţului Mihdí-Qulí

[1] 1849 A.D.

[2] „Prinţul a încredinţat fiecăruia poziţia pe care trebuia să o ocupe în timpul asediului; cu aprovizionarea trupelor îi însărcină pe Ḥájí Khán Núrí şi pe Mírzá 'Abdu'lláh Navayy. Ca lideri militari, îi alese pe Sardár 'Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání, faţă de care, după insuccesul său, manifesta mai multă compasiune; apoi pe Naṣru'lláh Khán-i-Bandibí, un alt şef de trib şi pe Muṣṭafá Khán din Ashraf, căruia îi dădu comandamentul bravilor tufang-chí din acest oraş şi pe cel al súrití-ilor. Alţi conducători de grad inferior îi comandau pe oamenii din Dúdánkih şi Bálá-Rastáq, dar şi un număr însemnat de nomazi turci şi kurzi, care nu se găseau cuprinşi în cetele marilor căpetenii. Aceşti nomazi turci şi kurzi erau îndeosebi însărcinaţi

Mírzá[1], secondat de forţele reunite ale lui Sulaymán Khán-i-Afshár, ‘Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání şi Ja‘far-Qulí Khán, asistat de aproape patruzeci de alţi ofiţeri, şi-au stabilit tabăra în apropierea fortului şi au pornit să construiască o serie de tranşee şi baricade în imediata vecinătate.[2] În a noua zi a lunii Bahá,[3] ofiţerul aflat la comandă dădu ordine celor responsabili cu artileria să deschidă focul în direcţia asediaţilor. În timpul bombardamentelor, Quddús ieşi din camera sa şi se îndrepta spre centrul fortului. Faţa lui era brăzdată de zâmbete şi înfăţişarea lui trăda cea mai deplină linişte. În timp ce măsura podeaua cu pasul, o ghiulea căzu dintr-o dată înaintea lui. „Cât de neştiutori”, remarcă el calm, rostogolind-o cu piciorul, „sunt aceşti agresori plini de sine despre puterea mâniei răzbunătoare a lui Dumnezeu! Oare-au uitat ei că o creatură atât de banală precum o gâză a fost capabilă a lua viaţa atotputernicului Nimrod? Nu au auzit ei că tunetul furtunii a fost de ajuns pentru a-i distruge pe oamenii din ‘Ád

cu supravegherea duşmanului. Începeau, după experienţe destul de multe, să admită că n-ar fi rău să se păzească ceva mai bine decât în trecut. Turcii şi kurzii au fost deci însărcinaţi să nu piardă din vedere, pe timp de zi ori de noapte, ceea ce se făcea în tabăra duşmanului, şi să stea mereu în alertă pentru a preveni surprizele.” (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l’Asie Centrale”, p. 180-181).

[1] „Mihdí-Qulí Mírzá, însă, dori să combine strategia nouă cu tehnica militară veche, pentru a nu neglija nimic şi aduse de la Ţihrán două tunuri şi două mortiere cu muniţia necesară. El apelă în acelaşi timp la ajutorul unui om din Hirát care deţinea secretul unei substanţe explozive şi care, fiind aprinsă, putea proiecta flăcări la vreo şapte sute de metri şi incendia totul în cale. I s-a făcut proba şi rezultatele au fost satisfăcătoare. Această compoziţie a fost lansată în fortăreaţă, unde a cuprins în flăcări şi a transformat în cenuşă toate construcţiile din lemn, stuf sau paie pe care bábí-ii şi le construiseră în interior, în curte ori în zidul de apărare. În timp ce se întâmpla această distrugere, bombele lansate de mortiere şi ghiulelele pricinuiau daune considerabile unei zidării ridicate în grabă de nişte oameni care nu erau arhitecţi, cu atât mai puţin ingineri, şi cărora nu le trecuse prin minte că ar fi putut veni să-i atace artileria. Într-un timp foarte scurt, fortificaţiile fortăreţei au fost dărâmate; nu mai rămăseseră din ele decât nişte grinzi prăbuşite sub acţiunea focului, rămăşiţe de lemn carbonizat şi fumegând, grămezi de pietre răvăşite.” (*Ibid.*, p. 181-182).

[2] „Aceste precauţii odată luate, se săpară gropi şi şanţuri pentru a-i putea plasa înăuntrul lor pe tufang-chí-ii care primiseră ordin de a trage asupra tuturor bábí-ilor ce s-ar fi arătat. Se construiră turnuri mari, de o înălţime egală şi chiar superioară celei a diferitelor etaje ale fortăreţei şi, cu ajutorul unui foc plonjând continuu făcură încă şi mai dificilă duşmanilor lor posibilitatea de a circula pe zidul din jurul fortăreţei ori de a traversa chiar curtea interioară. Era un avantaj considerabil, însă după câteva zile conducătorii bábí profitând de lungimea nopţilor, îşi înălţară meterezele în aşa fel încât tunurile de atac au fost depăşite în înălţime.” (*Ibid.*, p. 181).

[3] Cea de-a noua zi după Naw-Rúz.

şi Thamúd şi pentru a le anihila forţele? Caută ei să-i intimideze pe eroii lui Dumnezeu, în ochii cărora pompa regalităţii este doar o umbră fără conţinut, cu dovezile lor demne de dispreţ ale cruzimii lor?" „Voi sunteţi", adăugă el, întorcându-se spre prietenii lui, „aceiaşi tovarăşi cărora Muḥammad, Apostolul lui Dumnezeu, le-a vorbit aşa: «O, cât de mult tânjesc să privesc feţele fraţilor mei; fraţii mei care vor apărea la sfârşitul lumii! Binecuvântaţi suntem noi, binecuvântaţi sunt ei; mai mare este binecuvântarea lor decât a noastră.» Fiţi cu băgare de seamă, ca nu cumva imboldurile personale şi ale dorinţei să vă priveze de un rang atât de înalt. Nu vă temeţi de ameninţările celor răuvoitori şi nu fiţi demoralizaţi de strigătele celor fără de Dumnezeu. Fiecare dintre voi are destinat un ceas şi când acel ceas va veni, nici atacurile duşmanului vostru şi nici supliciile prietenilor voştri nu vor putea nici să întârzie, şi nici să grăbească acel ceas. Dacă puterile pământului s-ar uni împotriva voastră, ele ar fi neputincioase, de îndată ce acel ceas sună, să vă zădărnicească chiar şi cu o fărâmă sau să întârzie viaţa din voi. De aţi lăsa ca inimile voastre să fie neliniştite chiar şi pentru o clipă din cauza bombardamentelor acestor tunuri care, cu o violenţă din ce în ce mai mare, vor continua să-şi reverse încărcăturile asupra acestui fort, v-aţi scoate singuri din fortăreaţa protecţiei Divine."

O chemare atât de puternică nu putea decât să insufle încredere în inimile acelora care o auziseră. Cu toate acestea, câţiva, ale căror expresii le trădau şovăiala şi teama, au fost văzuţi îngrămădiţi unii în ceilalţi într-un colţ protejat al fortului, privind cu invidie şi surprindere zelul care-i anima pe camarazii lor.[1]

[1] „La un moment dat, câţiva dintre ei chiar au ieşit afară încercând să obţină puţin ceai şi zahăr pentru Jináb-i-Quddús. Cel mai de vază dintre ei era Mullá Sa'íd din Zarkanád. Acum, el era un bărbat de o ştiinţă atât de desăvârşită, că atunci când un anume învăţat din neamul lui Mullá Muḥammad-Taqí din Núr îi adresă lui Jináb-i-Quddús în scris anumite întrebări legate de ştiinţele divinaţiei şi astrologiei, acesta îi spuse lui Mullá Sa'íd: «Scrie repede pentru ei un răspuns scurt şi cuprinzător, pentru ca mesagerul lor să nu aştepte, iar un răspuns mai detaliat va fi scris mai târziu.» Aşa că Mullá Sa'íd, deşi zorit de prezenţa mesagerului şi distras de vacarmul asediului, a scris repede un răspuns foarte elocvent în care, răspunzând întrebărilor puse, el a introdus aproape o sută de tradiţii bine cunoscute care mărturiseau adevărul noii Manifestări a Dovezilor promise, pe lângă câteva care prevesteau oprirea în Ṭabarsí a celor care crezuseră în Domnul lor, şi martiriul lor. Învăţaţii din Núr se mirară peste măsură de erudiţia lui şi spuseră: «Sinceritatea ne obligă să recunoaştem că o astfel de prezentare asupra acestor chestiuni este un mare miracol şi că o asemenea erudiţie şi elocvenţă sunt cu mult deasupra lui Mullá Sa'íd pe care îl cunoşteam noi. Cu siguranţă acest talent

Armata Prințului Mihdí-Qulí Mírzá continuă pentru câteva zile să tragă în direcția fortului. Oamenii lui erau mirați să vadă că bombardamentul tunurilor lor nu reușise să reducă la tăcere vocea care se ruga și aclamațiile de bucurie pe care cei asediați le înălțau ca răspuns la amenințările lor. În loc de capitularea necondiționată pe care o așteptau, chemarea muadhdhin-ului[1], cântarea versetelor Qur'án-ului și refrenul vocilor pline de bucurie care intonau imnuri de mulțumire și laudă le ajungeau la urechi fără încetare.

Exasperat de aceste dovezi de fervoare nestăpânită și mânat de o dorință arzătoare de a stinge entuziasmul care se înfoia în piepturile adversarilor lui, Ja'far-Qulí Khán ridică un turn, în vârful căruia își plasă tunul[2] și de la acea înălțime își direcționă tirul spre inima fortului. Quddús îl chemă pe dată la el pe Mírzá Muḥammad-Báqir și îi porunci să încalece din nou și să aplice „nou-venitului plin de sine" o

i-a fost dăruit de sus și el l-a făcut vizibil la rândul lui în fața noastră.» Acum Mullá Sa'íd și tovarășii lui, fiind privați de protecția castelului, au căzut în mâinile trupelor regale și au fost duși de acestea în fața prințului. Prințul se strădui prin toate mijloacele să extragă de la ei informații cu privire la starea garnizoanei bábí-ilor, cu privire la numărul lor și cantitatea de muniție pe care o dețineau; dar, orice ar fi făcut, nu a reușit nimic. Așa că, atunci când și-a dat seama că Mullá Sa'íd era un om cu multe calități și cu o mare înțelegere, el îi spuse: «Pocăiește-te și te voi elibera și nu voi lăsa să fii ucis.» La aceasta, Mullá Sa'íd răspunse: «Nimeni niciodată nu s-a pocăit pentru că a ascultat de poruncile lui Dumnezeu; atunci de ce-aș face-o eu? Mai degrabă pocăiește-te tu, care comiți fapte împotriva bunului Său plac și cu mai mare răutate decât a făcut-o cineva vreodată până acum.» Și vorbi mult mai mult în aceeași manieră. Astfel, mai târziu, îl trimiseră la Sárí în lanțuri și cătușe și acolo îl uciseră, în circumstanțe de cea mai mare cruzime, împreună cu tovarășii lui, care se pare că au fost cinci la număr." („Táríkh-i-Jadíd", p. 79-80).

[1] Vezi Glosar.

[2] „Astfel, acesta din urmă construi patru turnuri pe cele patru laturi ale castelului și le înălță atât de sus că puteau controla interiorul fortăreței cu puștile lor și puteau transforma garnizoana în ținta gloanțelor lor. Atunci credincioșii, văzând acestea, au început să sape pasaje subterane și să se retragă acolo. Dar solul Mázindarán-ului se află lângă apă și este saturat de umezeală, la aceasta adăugându-se faptul că plouase fără încetare, crescând pagubele, așa că acești sărmani persecutați au stat în apă și noroi până când straiele lor au putrezit de umezeală… Ori de câte ori unul dintre camarazii lor beau din cupa martiriului sub ochii lor, în loc să plângă, ei se bucurau nespus. Astfel, de exemplu, la un moment dat, un proiectil căzu pe acoperișul unei colibe, care luă foc. Shaykh Șáliḥ din Shíráz se duse să stingă focul. Un glonte îi nimeri capul și îi spulberă craniul. Pe când îi ridicau trupul neînsuflețit, un al doilea glonte luă cu el mâna lui Áqá Mírzá Muḥammad-'Alí, fiul lui Siyyid Aḥmad și tatăl lui Áqá Siyyid Ḥusayn, «cel îndrăgit». Și acesta, Áqá Siyyid Ḥusayn, «cel îndrăgit», un copil de zece ani, fusese ucis în fața ochilor tatălui său și căzuse rostogolindu-se în mocirlă și sânge, cu membrele trupului tremurând precum acelea ale unei păsări doar pe jumătate moartă." („Táríkh-i-Jadíd", p. 81-83).

pedeapsă umilitoare la fel de zdrobitoare ca cea suferită de ʻAbbás-Qulí Khán. „Fă-i să afle", adăugă el, „că luptătorii cu inimi de leu ai lui Dumnezeu, când sunt mânaţi şi chinuiţi de foame, sunt în stare să arate asemenea fapte de eroism pe care niciun muritor de rând nu le poate arăta. Fă-i să afle că, cu cât este mai mare foamea lor, cu atât mai devastatoare vor fi efectele exasperării lor."

Mírzá Muḥammad-Báqir ordonă din nou ca optsprezece din camarazii lui să se grăbească spre armăsarii lor şi să-l urmeze. Porţile fortului au fost larg deschise, iar strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" – mai aprig şi mai înspăimântător ca niciodată – împrăştie panică şi groază în rândurile inamice. Ja'far Qulí Khán, cu treizeci dintre oamenii lui, căzură de sabia adversarului lor, care se năpusti asupra turnului, le captură tunurile şi le aruncă la pământ. Apoi aceştia se aruncară asupra baricadelor ridicate, distrugând o parte din ele şi, de nu s-ar fi lăsat întunericul, ar fi capturat şi distrus şi restul lor.

Triumfători şi nevătămaţi, ei s-au întors la fort, ducând cu ei o parte din cei mai buni şi mai bine hrăniţi cai care fuseseră lăsaţi în urmă. Au trecut câteva zile în care nu se mai întrevedea vreun contra-atac.[1] O explozie neaşteptată într-una din magaziile de muniţie ale inamicului, care cauză moartea mai multor ofiţeri de artilerie şi a unui număr de camarazi de luptă ai acestora, îi obligase pe aceştia să-şi suspende atacurile asupra garnizoanei timp de o lună.[2] Această

[1] „Trecuseră deja patru luni, astfel că Sháh-ul începuse să se impacienteze. Succesul bábí-ilor îi aprindea mânia, pe care, după un istoric persan, şi-o exterioriza astfel: «Gândisem că armata noastră ar intra fără şovăire în apă sau în foc; că fără frică ar lupta împotriva unui leu şi a unei balene. Am trimis-o să lupte împotriva unei mâini de oameni istoviţi şi fără forţă şi nu face nimic! Îşi închipuie mai-marii Mázindarán-ului că aceste amânări ne fac plăcere? Lasă ei incendiul să crească pentru a le fi mai mare succesul? Ei bine să o ştie şi ei că voi face ca şi cum Alláh n-ar fi creat Mázindarán-ul şi îi voi extermina locuitorii până la ultimul.»" (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 322).

[2] „Asediul dura de peste patru luni şi nu se făceau progrese vizibile. Fortificaţiile iniţiale fuseseră răsturnate; însă cu o energie care nu se dezminţea, bábí-ii le înlocuiseră cu altele şi, zi şi noapte, le reparau şi le sporeau. Nu se putea prevedea sfârşitul acestei chestiuni, cu atât mai puţin cu cât, cum voi povesti mai pe urmă, Mázindarán-ul nu era singura regiune a Persiei în care partizanii noii religii să fi dat dovezi atât de teribile de credinţă, zel şi curaj. Regele şi primul său ministru, neliniştiţi din cauza unei asemenea situaţii, îşi vărsară mânia asupra conducătorilor trimişi de ei. Nu se mărginiră să le reproşeze incapacitatea în termenii cei mai grei, ci îi ameninţară, atât pe ei cât şi pe toţi locuitorii provinciei că vor fi trataţi asemenea bábí-ilor, dacă această chestiune nu se va termina cât mai repede posibil. Astfel, i se retrase conducerea lui Mihdí-Qulí Mírzá şi i se dădu lui Afshár Sulaymán Khán, un om de o fermitate

acalmie le permise câtorva dintre tovarăşi să iasă din când în când din fortăreaţa lor şi să adune ierburile pe care le puteau găsi pe câmpuri, care erau singurul mijloc de a-şi mai potoli foamea. Carnea cailor, chiar şi pielea şeilor, au fost mâncate de aceşti camarazi greu încercaţi. Fierbeau ierburile şi le devorau cu o aviditate vrednică de milă.[1] Pe măsură ce le scădeau puterile, pe măsură ce aceştia zăceau sfârşiţi între zidurile fortului lor, Quddús îi vizita din ce în ce mai des şi se străduia ca prin cuvintele sale de înveselire şi speranţă să le uşureze povara agoniei lor.

Luna Jamádíyu'th-Thání[2] tocmai începuse când artileria duşmană se auzi din nou aruncându-şi ploaia de ghiulele asupra fortului. În acelaşi timp cu bombardamentul tunurilor, un detaşament de armată, având în frunte un număr de ofiţeri şi compus din mai multe regimente de infanterie şi cavalerie, se năpustiră ca o furtună asupra lui. Zgo-

cunoscută şi de o mare influenţă, nu numai asupra propriului său trib, unul dintre cele mai nobile din Persia, ci şi asupra tuturor războinicilor, care îl cunoşteau şi îl stimau foarte mult. El a adus cu el instrucţiunile cele mai riguroase." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 183-184).

„Cei ce rămaseră pe poziţie terminaseră de mâncat nu numai ultimele lor provizii ci şi puţinele ierburi pe care au putut să le culeagă în incinta lor, dar şi toată scoarţa copacilor. Le mai rămânea pielea centiroanelor şi tecilor de la săbii. Au recurs şi ei la soluţia indicată odinioară de ambasadorul Spaniei soldaţilor aliaţi asediaţi în Paris: măcinau oasele morţilor şi făceau din ele un fel de făină. În cele din urmă, la capătul puterilor, se hotărâră să comită un fel de profanare. Calul lui Mullá Ḥusayn murise din cauza rănilor pe care le primise în acea noapte sângeroasă în care îi murise stăpânul. Bábí-ii îl îngropară din respect pentru memoria sfântului lor şi câteva raze din gloria sa, ceva din veneraţia profundă pe care o inspira, pluteau deasupra mormântului bietului animal. S-a făcut un consiliu de război şi, deplângându-se necesitatea de a discuta asemenea probleme, s-a pus în dezbatere dacă situaţia extrem de disperată la care au ajuns îi putea autoriza pe credincioşi să dezgroape acest bidiviu şi să facă din el ceva de mâncare. Cu mare durere s-a hotărât că fapta era scuzabilă. I se dădu pământul la o parte, se împărţiră rămăşiţele calului şi, după ce le-au gătit cu făină de oseminte, le-au mâncat, apoi au pus din nou mâna pe arme." (*Ibid.*, p. 186-187).

[1] 'Abdu'l-Bahá se referă în „Memorials of the Faithful" (p. 16-17) la greutăţile şi suferinţele îndurate de apărătorii eroici ai fortului Shaykh Ṭabarsí. El aduce un strălucitor omagiu statorniciei, zelului şi curajului celor asediaţi, menţionându-l în special pe Mullá Ṣádiq-i-Muqaddas. „Timp de optsprezece zile", spune El, „ei au rămas fără mâncare. Au trăit hrănindu-se cu pielea încălţămintei lor. Curând şi aceasta s-a terminat şi nu mai aveau nimic decât apă. Luau câte o gură de apă în fiecare dimineaţă şi zăceau lihniţi şi epuizaţi în fortul lor. Dar când erau atacaţi, săreau pe dată în picioare şi dădeau dovadă în faţa duşmanului de un curaj magnific şi de o rezistenţă uluitoare… În astfel de împrejurări este foarte greu să menţii o credinţă statornică şi răbdare, iar să înduri astfel de nenorociri crunte este un lucru foarte rar."

[2] 24 aprilie - 23 mai, 1849 A.D.

motul apropierii lor îl obligă pe Quddús să-l cheme pe dată la el pe locotenentul lui neînfricat, Mírzá Muḥammad-Báqir şi să-l roage să iasă cu treizeci şi şase dintre tovarăşi să respingă atacul. „Niciodată, de la începutul ocupării noastre a acestui fort", adăugă el, „în nicio împrejurare, noi nu am încercat o ofensivă împotriva adversarilor noştri. Numai atunci când ei şi-au direcţionat atacurile împotriva noastră noi ne-am ridicat pentru a ne apăra viețile. Dacă am fi avut dorința de a porni războiul sfânt împotriva lor, dacă am fi nutrit şi cea mai mică intenție de a dobândi victoria asupra armatelor celor necredincioşi, nu am fi rămas până în ziua aceasta asediați între hotarele acestor ziduri. Aşa cum a fost cu tovarăşii lui Muḥammad în zilele de demult, forța armatelor noastre ar fi ridicat națiunile pământului şi le-ar fi pregătit pentru acceptarea Mesajului nostru. Dar nu aceasta este calea pe care noi am ales să o urmăm. De când ne-am retras în acest fort, unicul şi neschimbatul nostru scop a fost justificarea, prin fapte şi prin faptul că noi am fost gata să ne vărsăm sângele pe calea Credinței noastre, a caracterului înalt al misiunii noastre. Se apropie cu repeziciune ceasul în care noi vom putea să ne îndeplinim această îndatorire."

Mírzá Muḥammad-Báqir sări încă o dată pe cal şi, cu treizeci şi şase de camarazi pe care îi alesese, se confruntă şi risipi forțele care i se puseseră înainte. Înapoindu-se pe poarta fortului, el ducea cu el steagul pe care un duşman speriat îl abandonase de îndată ce strigătul răsunător „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" fusese înălțat. Cinci dintre camarazii lui au fost martirizați în decursul acelei confruntări, iar el îi purtă pe toți aceştia în fort şi-i îngropă într-un mormânt aproape de locul de veci al fraților lor căzuți.

Prințul Mihdí-Qulí Mírzá, uluit de aceste alte dovezi ale vitalității neobosite ale adversarilor lui, se sfătui cu conducătorii armatei sale, îndemnându-i cu tărie să născocească modalități care le vor permite să termine această operațiune costisitoare mai repede. El se consultă împreună cu ei timp de trei zile şi în final ajunse la concluzia că cel mai bun mod de a acționa era să suspende toate ostilitățile pentru câteva zile, în speranța că cei asediați, istoviți de foame şi întărâtați de disperare, vor decide să iasă din refugiul lor şi să capituleze necondiționat.

În timp ce prințul aştepta desfăşurarea planului conceput de

el, sosi de la Ṭihrán un mesager care purta cu el un farmán[1] de la suveran. Acest om era un localnic din satul Kand, situat nu departe de capitală. El reuşi să obţină permisiunea din partea prinţului să intre în fort şi să încerce să-i convingă pe doi dintre ocupanţii lui, Mullá Mihdí şi pe fratele acestuia Mullá Báqir-i-Kandí, să scape de pericolul iminent care plana asupra vieţilor lor. Pe când se apropia de zidurile fortului, el strigă santinelele şi le ceru să-i spună lui Mullá Mihdíy-i-Kandí că o cunoştinţă doreşte să-l vadă. Mullá Mihdí raportă chestiunea lui Quddús, care îi permise acestuia să-şi vadă prietenul.

L-am auzit pe Áqáy-i-Kalím relatând următoarele întâmplări, aşa cum i-au fost lui relatate de acelaşi mesager pe care îl întâlnise în Ṭihrán: „«L-am văzut», mă informă mesagerul, «pe Mullá Mihdí apărând la zidul fortului, cu faţa trădând o expresie de fermă hotărâre interioară care nu poate fi descrisă în cuvinte. Era la fel de fioros ca un leu, sabia îi era legată deasupra unei cămăşi albe şi lungi, aşa cum purtau arabii şi avea o batistă albă în jurul capului. ‹Ce doreşti?›, întrebă el cu nerăbdare. ‹Grăieşte repede, căci mi-e teamă că mă va chema stăpânul şi nu mă va găsi.› Hotărârea care sclipea în ochii lui mă zăpăci. Eram năucit de felul cum arăta şi se purta. Dintr-o dată, îmi veni în minte un gând că aş putea trezi la viaţă un sentiment tainic din sufletul lui. I-am adus aminte de pruncul lui, Raḥmán, pe care îl lăsase în sat, în dorinţa lui vie de a se înrola sub stindardul lui Mullá Ḥusayn. În marea lui iubire pentru acel copil, el compuse special un poem pe care i-l cânta în timp ce-l legăna şi-l adormea. ‹Preaiubitul tău Raḥmán›, am spus eu, ‹tânjeşte după afecţiunea pe care i-ai arătat-o cu atâta generozitate. Este singur şi uitat şi doreşte nespus să te vadă.› ‹Spune-i din partea mea›, răspunse pe dată tatăl, ‹că dragostea pentru adevăratul Raḥmán[2], o dragoste care întrece orice ataşament pământesc, mi-a umplut atât de tare inima, încât nu a mai rămas niciun loc pentru altă dragoste în afară de cea pentru El.› Apăsarea cu care el rosti aceste cuvinte au adus lacrimi în ochii mei. ‹Blestemaţi›, am exclamat eu indignat, ‹fie cei care te consideră pe tine şi pe tovarăşii tăi discipoli ca pe un rătăcit de la calea lui Dumnezeu!› L-am întrebat: ‹Ce-ar fi, dacă m-aş aventura să intru în fort şi să mă alătur ţie?› ‹Dacă ceea ce doreşti este de a căuta şi de a găsi Adevărul›,

[1] Vezi Glosar.

[2] Referire la Dumnezeu, cuvântul Raḥmán însemnând „milostiv”.

răspunse el calm, ‹eu îți voi arăta bucuros calea. Iar dacă vrei să mă vizitezi ca pe un prieten de o viață, îți acord bun-venitul pe care l-a rostit Profetul lui Dumnezeu: ′Primește-ți cu drag oaspeții, chiar de ei ar putea fi dintre cei necredincioși.′ Credincios acelei porunci, îți voi oferi din fiertura de ierburi şi din oasele măcinate care țin loc de carne, tot ce pot să-ți ofer mai bun. Dar dacă intenția ta este de a-mi pricinui rău, te avertizez că mă voi apăra şi te voi arunca de la înălțimea acestor ziduri până jos.› Încăpățânarea lui neclintită mă convinse de inutilitatea strădaniilor mele. Puteam să simt că era înflăcărat de un atât de mare entuziasm că, dacă toți teologii învățați ai regatului s-ar fi adunat laolaltă şi s-ar fi străduit să-l întoarcă de pe drumul pe care el îl alesese să-l urmeze, el singur şi fără ajutor, le-ar fi putut zădărnici strădaniile. Eram convins că nici toți mai-marii pământului nu ar fi reuşit să-l ademenească de la Îndrăgitul inimii sale. ‹Fie ca pocalul›, am fost înclinat să spun, ‹pe care buzele tale l-au gustat, să-ți aducă toate binecuvântările pe care le cauți.› ‹Prințul,› am adăugat eu, ‹a jurat că oricine iese în afara acestui fort va fi ocrotit de pericole, că el chiar va putea să plece în siguranță şi că va plăti el toate cheltuielile de care ar avea nevoie pentru a se întoarce la casa lui.› El a promis să transmită mesajul din partea prințului tovarăşilor lui. ‹Mai este alt-ceva ce dorești să-mi spui?› adăugă el. ‹Sunt nerăbdător să mă întorc la stăpânul meu.› Eu am răspuns: ‹Fie ca Dumnezeu să te ajute să îndeplinești ceea ce ți-ai propus.› ‹Păi să ştii că m-a ajutat!› izbucni el triumfător. ‹Cum altfel aş fi putut fi eu eliberat din întunecimea captivității casei mele din Kand? Cum aş fi ajuns altfel în această fortăreață preamărită?› Imediat ce a rostit aceste cuvinte, şi-a întors fața de la mine şi a dispărut din fața ochilor mei.»”

De îndată ce se alătură tovarăşilor lui, Mullá Mihdí le transmise mesajul prințului către ei. În după-amiaza aceleiaşi zile, Siyyid Mírzá Ḥusayn-i-Mutavallí, însoțit de servitorul lui, au părăsit fortul şi s-au dus direct pentru a se alătura prințului în tabăra lui. Ziua următoare, Rasúl-i-Bahnimírí împreună cu câțiva camarazi ai lui, nemaiputând rezista foametei şi încurajați de asigurările explicite ale prințului, s-au despărțit cu tristețe şi fără tragere de inimă de prietenii lor. De îndată ce au ieşit din fort, ei au fost ucişi pe loc din ordinul lui ‘Abbás-Qulí Khán-i-Láríjání.

În timpul celor câteva zile care au trecut de la acel incident, duşmanul, cu tabăra cantonată încă în vecinătatea fortului, s-a abținut de la orice act ostil față de Quddús şi camarazii acestuia. Miercuri dimineața, în a şaisprezecea zi a lunii Jamádíyu'th-Thání,[1] un emisar al prințului sosi la fort şi ceru să fie numiți doi delegați din partea asediaților pentru a duce negocieri confidențiale cu ei în speranța că s-ar fi ajuns la o înțelegere paşnică asupra problemelor dintre cele două tabere.[2]

În consecință, Quddús îi numi pe Mullá Yúsuf-i-Ardibílí şi pe Siyyid Riḍáy-i-Khurásání să fie reprezentanții lui, rugându-l să-l anunțe pe prinț că-i va face pe plac. Mihdí-Qulí Mírzá îi primi politicos şi îi invită să servească din ceaiul pe care îl pregătise. „Trebuie", au spus ei refuzându-l, „să-l simțim ca pe un act de infidelitate din partea noastră, dacă ar fi să gustăm din carne sau din băuturi, în timp ce, îndrăgitul nostru conducător se tânguie sfârşit şi flămând în fort." „Ostilitățile dintre noi", remarcă prințul, „s-au prelungit fără rost. Noi, de ambele părți, am luptat mult şi am suferit amarnic. Este dorința mea fierbinte să realizez un acord amiabil al disputei noastre." El luă în mână un exemplar al Qur'án-ului care se afla lângă el şi scrise cu mâna lui, ca o confirmare a acelei afirmații, următoarele cuvinte, despre Súrih-ul de început al cărții: „Jur pe această Carte cea mai sfântă, pe dreptatea lui Dumnezeu care a revelat-o şi pe Misiunea Celui care a fost inspirat de versetele ei, că nu doresc altceva decât să promovez pacea şi prietenia între noi. Ieşiți din fortăreața voastră şi fiți siguri că nicio mână nu se va ridica împotriva voastră. Declar solemn că voi şi tovarăşii voştri vă aflați sub acoperişul protector al Celui Atotputernic, al lui Muḥammad, Profetul Său şi al lui Náṣiri'd-Dín Sháh, suveranul nostru. Îmi dau cuvântul de onoare că niciun om, din această armată sau din aceste împrejurimi nu va încerca vreodată să vă atace. Blestemul lui Dumnezeu, Răzbunătorul omnipotent, să cadă asupra mea dacă nutresc în

[1] 9 mai, 1849 A.D.

[2] „Acest curaj sumbru şi disperat, această ardoare invincibilă, acest entuziasm nestăvilit dădea mult de gândit conducătorilor armatei imperiale. Nedorind să ajungă să urce din nou meterezele de unde fuseseră atât de des respinşi, se gândiră să recurgă la înşelătorie. Prințul era viclean din fire, iar Sulaymán Khán-i-Afshár, trimis ultima dată de Sháh pentru a controla operațiile militare îşi concentră toate puterile gândind că o aşteptare mai îndelungată i-ar putea compromite şi prestigiul, şi viața." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 325).

sufletul meu o altă dorinţă decât aceea pe care am afirmat-o."

Îşi puse sigiliul pe acest mesaj şi, predând Qur'án-ul în mâinile lui Mullá Yúsuf, îl rugă să-i transmită salutările sale conducătorului acestuia şi să-i înmâneze această garanţie scrisă şi oficială. El adăugă: „Pentru a traduce în fapte această declaraţie, voi trimite la porţile fortului, chiar în această după-amiază, nişte cai şi sper că el şi camarazii lui de frunte vor accepta să încalece pe ei, pentru a merge în vecinătatea acestei tabere, unde un cort special va fi ridicat pentru primirea lor. Le-aş cere să ne fie oaspeţi până în momentul în care eu voi fi capabil să aranjez întoarcerea lor, pe cheltuiala mea, la căminele lor."

Quddús primi Qur'án-ul din mâna mesagerului lui, îl sărută cu evlavie şi spuse: „O, Domnul nostru, hotărăşte pentru noi şi pentru oamenii noştri cu dreptate; căci cel mai bine poţi Tu decide."[1] Imediat după aceea, el îi sfătui pe tovarăşii lui să părăsească fortul. „Răspunzând invitaţiei lor", le spuse el, „le vom permite să demonstreze sinceritatea intenţiilor lor."

Când se apropia ceasul plecării, Quddús îşi împodobi capul cu turbanul verde pe care Báb i-l trimisese odată cu cel pe care El îl trimisese lui Mullá Ḥusayn şi pe care acesta l-a purtat în ziua martiriului său. La poarta fortului, ei au încălecat pe caii care fuseseră lăsaţi acolo la dispoziţia lor, Quddús încălecând pe armăsarul preferat al prinţului, trimis special pentru el. Cei mai de seamă camarazi ai lui, printre care se numărau câţiva siyyidi şi teologi învăţaţi, călăreau în spatele lui şi erau urmaţi de restul, care mergeau pe jos, ducând cu ei tot ce mai rămăsese din armele lor, precum şi bunuri personale.
În timp ce compania, care număra două sute doi oameni, ajunse la cortul pe care prinţul ordonase să-l ridice pentru Quddús în vecinătatea băii publice a satului Dízvá, cu vedere spre tabăra duşmană, ei descălecară şi porniră să-şi ocupe locurile din vecinătatea acelui cort.

Curând după sosirea lor, Quddús ieşi din cortul lui şi, adunându-i laolaltă pe toţi camarazii săi, le adresă aceste cuvinte: „Trebuie să arătaţi un nivel de renunţare exemplară, căci o asemenea purtare din partea voastră va preamări Cauza noastră şi îi va spori gloria. Altceva în afară de o detaşare completă nu va servi decât la pătarea numelui ei şi ascunderea strălucirii sale. Rugaţi-L pe Cel Atotputernic să vă

[1] Qur'án, 7:88.

îngăduie ca, în ultimele voastre clipe, să vă ajute cu milostenie să puteți contribui cu partea voastră la înălțarea Credinței Lui."

La câteva ore după apusul soarelui, li se aduse cina din tabăra prințului. Mâncarea oferită pe tăvi separate, fiecare dintre ele fiind repartizată unui grup format din treizeci de camarazi, era sărăcăcioasă şi puțină. Cei care se aflau alături de Quddús au povestit mai târziu: „Nouă dintre noi am fost chemați de conducătorul nostru să luăm parte la cina care era servită în cortul lui. Cum el refuză să mănânce, şi noi, urmându-i exemplul, ne-am abținut de a mânca. Slugile care ne

SATUL DÍZVÁ

serveau au fost încântate să se înfrupte din mâncărurile de care noi am refuzat să ne atingem, şi le devorau cu recunoştință şi lăcomie." Câțiva dintre camarazii care luau cina în afara cortului au fost auziți certându-se cu slujitorii, spunând că erau dispuşi să cumpere de la ei, cu orice preț, pâinea de care aveau nevoie. Quddús reprobă cu tărie comportamentul lor şi îi dojeni pentru cererea făcută. Dacă nu ar fi intervenit Mírzá Muḥammad-Báqir, i-ar fi pedepsit aspru pentru nerespectarea atât de flagrantă a celor mai ferme solicitări ale sale.

La revărsatul zorilor sosi un mesager care îl chema pe Mírzá Muḥammad-Báqir în prezența prințului. Cu acordul lui Quddús, el răspunse acestei invitații şi se întoarse o oră mai târziu, informându-şi

conducătorul că prințul, în prezența lui Sulaymán Khán-i-Afshár reiteră asigurările date şi că îl trată cu multă considerație şi bunătate. „«Jurământul meu», m-a asigurat el", explică Mírzá Muḥammad-Báqir, „«este irevocabil şi sacru.» El a citat cazul lui Ja'far-Qulí Khán, care, neținând seama de masacrarea fără ruşine a mii de soldați ai armatei imperiale, în decursul insurecției instigate de Sálár, a fost grațiat de suveran şi învestit pe dată cu noi onoruri de către Muḥammad Sháh. Mâine dimineață prințul doreşte să te însoțească la baia publică, iar de acolo să se îndrepte spre cortul tău, după care să pună la dispoziție caii necesari pentru a transporta întreaga companie la Sang-Sár, de unde se vor răspândi, unii întorcându-se la casele lor din 'Iráq, iar alții îndreptându-se spre Khurásán. La cererea lui Sulaymán Khán, care a menționat că prezența unui grup atât de mare într-un centru fortificat precum Sang-Sarul ar fi riscantă, prințul a decis că grupul ar trebui să se împrăştie mai bine la Fírúz-Kúh. Părerea mea este că ceea ce gura lui rosteşte, inima lui nu crede deloc." Quddús, care îi împărtăşea părerea, îşi rugă tovarăşii să se împrăştie chiar în acea noapte şi spuse că şi el va porni foarte curând spre Bárfurúsh. Ei se grăbiră să-l implore să nu se separe de ei şi îl rugară fierbinte să le fie îngăduit să se bucure în continuare de binecuvântările tovărăşiei lui. El îi sfătui să rămână calmi şi răbdători şi-i asigură că, orice nenorociri ar putea aduce cu el viitorul, ei se vor reîntâlni. „Nu plângeți", au fost cuvintele lui de despărțire; „reuniunea care va urma acestei separări va fi de asemenea manieră că va dura veşnic. Am încredințat Cauza noastră grijii lui Dumnezeu; oricare va fi dorința şi voința Sa, o vom accepta şi noi cu bucurie."

Prințul nu se ținu de promisiune. În loc să se alăture lui Quddús în cortul acestuia, îl chemă la el, împreună cu câțiva dintre camarazii lui la cartierul său general şi îl informă, de îndată ce au ajuns la cortul Farrásh-Báshí-ului[1], că el însuşi îi va chema la el la miezul zilei. Imediat după aceea, o parte din servitorii prințului merseră şi spuseră camarazilor rămaşi acolo că Quddús le îngădui acestora să i se alăture lui în cartierul general armat. Mai mulți dintre ei au fost păcăliți de aceste cuvinte, au fost făcuți prizonieri şi mai apoi au fost vânduți ca sclavi. Aceste victime nenorocite sunt supraviețuitorii

[1] Vezi Glosar.

tovarăşilor de la fortul Shaykh Ṭabarsí, care au avut zile după acea confruntare eroică şi au fost cruţaţi pentru a transmite compatrioţilor lor cumplita poveste a suferinţelor şi încercărilor lor.

Curând după aceea, servitorii prinţului îl somară pe Mullá Yúsuf pentru ca acesta să-i informeze pe camarazii rămaşi ai lui Quddús că ei trebuiau să renunţe la arme pe dată. „Ce anume le vei spune?", îl întrebară ei atunci când era dus într-un loc mai îndepărtat faţă de cartierul general al armatei. El le răspunse cu îndrăzneală: „Îi voi avertiza că ori de câte ori de acum înainte conţinutul mesajului pe care veţi decide să-l transmiteţi ca fiind din partea conducătorului lor, acel mesaj nu este nimic altceva decât o minciună sfruntată." Aceste cuvinte de abia îi ieşiră pe gură, când el a fost ucis fără milă.

După această faptă sălbatică ei şi-au îndreptat atenţia spre fort, l-au vandalizat şi au pornit să-l bombardeze şi să-l demoleze complet.[1] Apoi ei i-au înconjurat pe camarazii rămaşi şi au deschis focul asupra lor. Cei care au scăpat de gloanţe au fost ucişi de sabia ofiţerilor şi de suliţele oamenilor acestora.[2] Chiar şi în chinurile morţii, aceşti eroi de neînvins erau încă auziţi rostind cuvintele, „Sfânt, sfânt, o, Doamne Dumnezeul nostru, Domnul îngerilor şi al spiritului", cuvinte care le ieşeau din gură în momente de mare bucurie şi pe care ei acum le repetau cu neştirbită fervoare în acest ceas măreţ al vieţilor lor.

De îndată ce aceste atrocităţi au fost încheiate, prinţul porunci ca cei care fuseseră ţinuţi prizonieri să fie aduşi, unul câte unul, în prezenţa lui. Pe cei din rândurile lor care erau recunoscuţi oameni de vază, precum tatăl lui Badí'[3], Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí şi Ḥájí Náṣir-i-Qazvíní[4], el le porunci servitorilor lui să-i conducă la

[1] „S-au distrus toate construcţiile ridicate de bábí, şi chiar s-a nivelat solul pentru a nu mai lăsa niciun vestigiu din apărarea eroică a celor care muriseră pentru credinţa lor, imaginându-şi în felul acesta că vor pune căluş la gură istoriei." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 327).

[2] „I-au aliniat pe un singur şir şi s-au amuzat spintecându-le pântecele: operaţie ce-i amuză şi mai tare, cu cât din intestinele spintecate ieşea iarbă, nedigerată încă, mărturie strălucită a suferinţelor pe care le îndurase, însă şi a credinţei care-i susţinuse. Unii, foarte puţini la număr, reuşiră să fugă în pădure." *(Ibid.)*

[3] Ḥájí 'Abdu'l-Majíd-i-Níshábúrí, care a fost în final martirizat în Khurásán.

[4] „Atunci sosi clipa, spune Mírzá Jání, când Islám-ul dădu lumii un ruşinos spectacol. Învingătorii, dacă li se poate conferi acest titlu, au dorit să se bucure de beţia triumfului. Quddús, Mírzá Muḥammad-Ḥasan Khán, fratele lui Bábu'l-Báb, Ákhúnd

Ţihrán şi să obţină în schimbul eliberării lor o răscumpărare de la ei raportată direct la capacitatea şi bogăţia lor. În ceea ce îi privea pe restul, el le dădu ordin călăilor lui ca ei să fie pe dată executaţi. Unii dintre ei au fost tăiaţi în bucăţi cu săbiile,[1] în timp ce alţii au fost sfârtecaţi, unii au fost legaţi de copaci şi ciuruiţi de gloanţe, iar alţii încă au fost aruncaţi din gurile tunurilor şi arşi de vii.[2]

Mullá Muḥammad-Ṣádiq-i-Khurásání, Mírzá Muḥammad Ṣádiq-i-Khurásání, Ḥájí Mírzá Ḥasan-i-Khurásání, Shaykh Ni'matu'lláh-i-Ámulí, Ḥájí Náṣir-i-Qazvíní, Mullá Yúsuf-i-Ardibílí, Áqá Siyyid 'Abdu'l-'Aẓím-i-Khu'í şi alţi câţiva au fost puşi în lanţuri. Cu toţii au fost aşezaţi în mijlocul cortegiului care se puse în mişcare în sunetul tobelor şi al muzicii şi, ori de câte ori treceau printr-un loc populat, erau loviţi." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 327-328). „Aici scenele de sălbăticie nu cunoşteau limite. Dacă unii au scăpat de moarte fiind vânduţi ca sclavi, alţii au fost martirizaţi. Cei care îşi găsiră cumpărători binevoitori au fost Ákhúnd Mullá Muḥammad-Ṣádiq-i-Khurásání, Mullá Muḥammad-i-Maḥvalátíy-i-Dúgh-Ábádí, Áqá Siyyid 'Aẓím-i-Khu'í, Ḥájí Náṣir-i-Qazvíní, Ḥájí 'Abdu'l-Majíd-i-Níshábúrí, Mírzá Ḥusayn-i-Mutavallíy-i-Qumí. Patru bábí au fost martirizaţi la Bárfurúsh. Doi au fost trimişi la Ámul; aceştia din urmă, Mullá Ni'matu'lláh-i-Ámulí, celălalt Mírzá Muḥammad-Báqir-i-Khurásáníy-i-Qá'iní, vărul autorului nostru bábí. Qá'iní locuia înainte la Mashhad, pe strada numită Khíyábán-Bálá şi casa lui, care fusese supranumită Bábíyyih, era locul de întâlnire al secretarilor şi, în acelaşi timp, adăpostul credincioşilor în trecere. În această casă au locuit Quddús şi Bábu'l-Báb în călătoria lor spre Khurásán. În afară de vastele-i cunoştinţe religioase, Qá'iní era foarte priceput la proiectare, lui datorându-i-se fortificaţiile de la Shaykh Ţabarsí. (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 329).

[1] „Cât despre restul, li se porunci ca toţi prizonierii să fie culcaţi la pământ, unul lângă altul, iar apoi li se spintecară pântecele. S-a putut observa că măruntaiele mai multora dintre aceşti nenorociţi erau pline cu iarbă crudă. Odată terminată această execuţie, găsiră că mai rămăsese ceva de făcut şi îi asasinară atunci pe toţi fugarii care fuseseră iertaţi. Erau printre ei femei şi copii; chiar şi ei au fost masacraţi. A fost o zi plină într-adevăr şi mulţi au fost ucişi gratuit." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 189). „La sosirea la Ámul, Mullá Ni'matu'lláh a fost torturat cu o sălbăticie feroce. Aparent, acest spectacol l-a făcut pe Qá'iní să-şi iasă din fire. Căci e adevărat că atunci când călăul s-a apropiat de el, Qá'iní sfărâmă legăturile cu care era legat, sări peste el, îi smulse sabia şi îl lovi cu aşa o violenţă, încât capul i se duse de-a rostogolul vreo 15 paşi. Mulţimea se năpusti asupra lui, însă, teribil de puternic, el îi doborî pe toţi cei care se apropiau să-i ia arma. Au fost obligaţi să-l omoare cu gloanţe, pentru a-l supune. După moarte, i se găsi în buzunar o bucată de carne friptă de cal, amintire a nenorocirilor pe care le îndurase pentru credinţa lui." (*Ibid.*, p. 329-330).

[2] „Întreaga lume s-a minunat de felul în care s-au sacrificat… Mintea este surprinsă de faptele lor şi sufletul este uimit de tăria şi rezistenţa trupească… Aceste candele sfinte, timp de optsprezece ani, au suportat cu stoicism nenorocirile năpustite asupra lor din toate părţile. Cu ce iubire, cu ce devotament, cu ce bucurie şi sfântă detaşare şi-au sacrificat ei vieţile pe calea Celui Atotglorios! Asupra acestui adevăr toţi aduc mărturie. Şi totuşi cum pot ei minimaliza această Revelaţie? A mai fost vreo epocă martora unor evenimente atât de măreţe? Dacă aceşti camarazi nu ar fi fost adevăraţi năzuitori de Dumnezeu, cine altcineva ar putea fi numit cu acest nume? Au fost oare aceşti camarazi căutători de putere sau glorie? Au tânjit ei oare după bogăţii? Au avut ei o altă dorinţă mai fierbinte afară de a-i

De abia se încheiase acest măcel îngrozitor când trei dintre tovarăşii lui Quddús, care erau locuitori ai satului Sang-Sár, au fost aduşi în faţa prinţului. Unul dintre ei era Siyyid Aḥmad, al cărui tată, Mír Muḥammad-'Alí, un devotat admirator al lui Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í, fusese un om de o mare cunoaştere şi cu merite deosebite. El, însoţit de acest Siyyid Aḥmad şi fratele acestuia, Mír Abu'l-Qásim, care muri chiar în noaptea în care fusese ucis Mullá Ḥusayn, plecă spre Karbilá în anul dinaintea declaraţiei lui Báb, cu intenţia de a-i prezenta pe cei doi fii ai săi lui Siyyid Káẓim. La puţină vreme înainte de sosirea lui, siyyid-ul trecu pe lumea cealaltă. El se hotărî atunci să plece spre Najaf. Pe când se afla în acel oraş, Profetul Muḥammad i-a apărut într-o noapte în vis, cerându-i lui Imám 'Alí, Comandantul celor Credincioşi, să-l anunţe că, după moartea lui, fiii lui, atât Siyyid Aḥmad cât şi Mír Abu'l-Qásim, vor ajunge în prezenţa Qá'im-ului promis şi că amândoi vor fi martirizaţi pe calea Sa. De îndată ce se trezi, el îl chemă la el pe fiul lui Siyyid Aḥmad şi îl informă pe acesta de testamentul şi ultima lui dorinţă. În a şaptea zi de la acel vis, el muri.

În Sang-Sár alte două persoane, Karbilá'í 'Alí şi Karbilá'í Abú-Muḥammad, amândoi cunoscuţi pentru evlavia şi înţelepciunea lor spirituală, se străduiau să pregătească oamenii pentru acceptarea Revelaţiei promise, a cărei apariţie ei simţeau că se apropie cu repeziciune. În anul 1264 A.H.,[1] ei au anunţat public că în chiar acel an un om pe nume Siyyid 'Alí, având înainte un Stindard Negru şi însoţit de câţiva dintre camarazii lui aleşi, va porni din Khurásán şi se va îndrepta spre Mázindarán. Ei sfătuiau insistent pe fiecare adept loial al Islám-ului să se ridice şi să-i acorde orice ajutor posibil. „Stindardul pe care el îl va flutura în vânt", declarau ei, „nu va fi altul decât stindardul promisului Qá'im; cel care îl va desfăşura nu va fi altul decât locotenentul şi principalul promotor al Cauzei Sale. Oricine îl va urma va fi mântuit, iar cel care îşi va întoarce faţa de la el, se va număra

fi pe plac lui Dumnezeu? Dacă aceşti însoţitori, cu toate mărturiile lor minunate şi cu toate faptele lor neasemuite, au fost nesinceri, cine, atunci, este demn de a revendica pentru sine adevărul? Pe Dumnezeu! Înseşi faptele lor sunt mărturii de ajuns şi dovezi incontestabile în faţa tuturor oamenilor pământului, de ar fi ei dintre cei care cântăresc în inimile lor misterele Revelaţiei Divine. «Iar cei care fac fapte nedrepte vor şti în curând ce năprasnică pedeapsă îi aşteaptă!»" („Kitáb-i-Íqán", p. 189-191).

[1] 1847-1848 A.D.

printre cei damnați." Karbilá'í Abú-Muḥammad îi rugă cu insistență pe cei doi fii ai săi, Abu'l-Qásim şi Muḥammad-'Alí, să se ridice pentru triumful noii Revelații şi să cheltuiască toate lucrurile materiale pentru realizarea acelui scop. Atât Karbilá'í Abú-Muḥammad cât şi Karbilá'í 'Alí au murit în primăvara aceluiaşi an.

Aceşti doi fii ai lui Karbilá'í Abú-Muḥammad au fost cei doi tovarăşi care, împreună cu Siyyid Aḥmad, au fost conduşi în prezența prințului. Mullá Zaynu'l-'Ábidín-i-Shahmírzádí, unul dintre consilierii învățați şi de încredere ai guvernului, îl familiarizează pe prinț cu povestea lor şi relată experiențele şi activitățile tații lor. „Care este motivul", a fost întrebat Siyyid Aḥmad, „pentru care ai ales să mergi pe o cale care v-a pus pe tine şi pe rudele tale în situații nefericite şi ruşinoase? Nu te-a mulțumit vastul număr al teologilor erudiți şi iluştri care se găsesc în acest ținut şi în 'Iráq?" „Credința mea în această Cauză", răspunse el cu curaj, „nu este născută din imitație deşartă. I-am cercetat obiectiv preceptele şi sunt convins de adevărul ei. Când mă aflam în Najaf, am îndrăznit să-i cer marelui mujtahid al acelui oraş, Shaykh Muḥammad-Ḥasan-i-Najafí, să-mi explice anumite adevăruri legate de principiile secundare ale învățăturilor Islám-ului. El a refuzat să-mi satisfacă cererea. Mi-am reînnoit apelul, la care el m-a dojenit aspru, stăruind în refuzul său. În virtutea unei astfel de experiențe, cum aş putea eu să mă aştept să caut să mă luminez asupra articolelor nedesluşite ale Credinței Islám-ului din partea unui teolog, oricât de ilustru ar fi, care refuză să răspundă la întrebările mele asupra unor chestiuni atât de simple şi de comune şi care îşi exprimă indignarea pentru că eu am îndrăznit să-i pun lui astfel de întrebări?" „Ce credeți voi în legătură cu Ḥájí Muḥammad-'Alí?" întrebă prințul. „Noi credem", răspunse el, „că Mullá Ḥusayn a fost purtătorul stindardului despre care Muḥammad a vorbit astfel: «Dacă ochii voştri vor vedea Stindardele Negre îndreptându-se spre Khurásán, grăbiți-vă către ele, chiar de va trebui să vă târâți prin omăt.» Din acest motiv am renunțat noi la lume şi ne-am adunat sub stindardul lui, un stindard care este doar un simbol al Credinței noastre. Dacă vei dori să-mi faci o favoare, cere călăului tău să îmi pună capăt zilelor ca să mă pot reuni în compania camarazilor mei nemuritori. Tânjesc să părăsesc această viață şi să mă întorc la Dumnezeul meu." Prințul, care nu prea dorea

să curme viaţa unui siyyid, refuză să ordone executarea sa. Dar cei doi tovarăşi ai lui au fost executaţi pe dată. El, împreună cu fratele său Siyyid Abú-Ṭálib, au fost daţi pe mâna lui Mullá Zaynu'l-'Ábidín, care avea instrucţiuni să-i ducă la Sang-Sár.

Între timp, Mírzá Muḥammad-Taqí, însoţit de şapte 'ulamá din Sárí, porni din acel oraş pentru a lua parte la fapta meritorie de a-i fi condamnat la moarte pe tovarăşii lui Quddús. Când au aflat că aceştia fuseseră deja executaţi, Mírzá Muḥammad-Taqí îi ceru insistent prinţului să-şi reconsidere decizia şi să ordone imediat execuţia lui Siyyid Aḥmad, pe motiv că sosirea acestuia la Sárí ar fi evenimentul declanşator al unor noi tulburări la fel de grave ca cele care se declanşaseră deja asupra lor. Prinţul cedă în final, cu condiţia exprimată ca acesta să fie considerat oaspetele lui până la sosirea sa la Sárí, moment în care el va lua toate măsurile necesare pentru a-l împiedica pe acesta să tulbure liniştea ţinutului.

De îndată ce Mírzá Muḥammad-Taqí luă drumul spre Sárí, el începu să-i ocărască pe Siyyid Aḥmad şi pe tatăl acestuia. „De ce tratezi atât de rău un oaspete", îi spuse prizonierul lui, „pe care prinţul l-a încredinţat în grija ta. De ce încalci porunca Profetului, «Tratează-ţi oaspeţii cu onoare, chiar dacă aceştia sunt necredincioşi?»" Cuprins de o furie teribilă, Mírzá Muḥammad-Taqí, împreună cu cei şapte însoţitori ai săi, şi-au scos săbiile şi i-au tăiat trupul în bucăţi. Cu ultima sa suflare, Siyyid Aḥmad a fost auzit invocând ajutorul lui Ṣáḥibu'z-Zamán. În ceea ce îl priveşte pe fratele lui, Siyyid Abú-Ṭálib, el a fost condus în siguranţă la Sang-Sár de către Mullá Zaynu'l-'Ábidín şi locuieşte şi în ziua de azi cu fratele lui Siyyid Muḥammad-Riḍá în Mázindarán. Amândoi sunt implicaţi în servirea Cauzei şi se numără printre susţinătorii ei activi.

De îndată ce misiunea lui s-a încheiat, prinţul, însoţit de Quddús, se întoarse la Bárfurúsh. Ei au ajuns acolo vineri după-amiaza, în a optsprezecea zi a lunii Jamádíyu'th-Thání[1]. Sa'ídu'l-'Ulamá', împreună cu toţi 'ulamá ai oraşului, au ieşit să-i ureze bun venit prinţului şi să-i transmită felicitările lor pentru victorioasa sa întoarcere. Întregul oraş era împânzit de steaguri pentru a sărbători victoria, iar focurile de artificii care brăzdau noaptea erau martorele bucuriei cu care o populaţie recunoscătoare saluta întoarcerea prinţului. Trecură trei zile de

[1] 11 mai, 1849 A.D.

festivități, timp în care el nu dădea semne cu privire la intențiile sale în legătură cu soarta lui Quddús. Oscila în politica lui şi nu dorea deloc să-şi trateze rău prizonierul. La început, el refuză să le permită oamenilor să-şi materializeze sentimentele de ură neobosită şi reuşi să le țină în frâu furia. Inițial, dorise să-l conducă pe acesta la Țihrán şi, prin predarea lui în mâinile suveranului, să se elibereze de responsabilitatea care îi atârna greu pe umeri.

Dar ostilitatea nestinsă a lui Sa'ídu'l-'Ulamá' a influențat punerea în practică a planurilor sale inițiale. Ura pe care Quddús şi Cauza sa i-o insuflau, se înteți într-o turbare furioasă, văzând dovezi ale înclinației prințului de a permite unui adversar atât de redutabil să-i scape printre degete. Zi şi noapte îl certa şi, prin toate vicleşugurile pe care mintea lui inventivă le putea născoci, căuta să-l facă să se răzgândească să urmeze o politică ce credea el că se dovedea a fi de la început dezastruoasă şi plină de laşitate. În furia disperării lui, el făcu apel la mulțime şi, prin aprinderea patimilor oamenilor, căută să trezească cele mai josnice sentimente de răzbunare în inimile lor. Întregul Bárfurúsh era răscolit de insistența chemării lui. Meşteşugul său diabolic câştigă curând de partea lui simpatia şi susținerea maselor. „Am jurat", protesta el imperios, „să mă privez de mâncare şi somn până în momentul în care voi fi capabil să pun capăt vieții lui Ḥájí Muḥammad-'Alí cu propriile mele mâini!" Amenințările unei mulțimi agitate îi susțineau cererea şi reuşiră să stârnească neliniştea prințului. Temându-se ca nu cumva propria lui viață să fie în pericol, el îi chemă în prezența lui pe 'ulamá de frunte ai Bárfurúsh-ului cu scopul de a se consulta cu ei cu privire la măsurile care ar fi trebuit luate pentru a domoli tumultul agitației populare. Toți cei care fuseseră chemați au răspuns la invitație, mai puțin Mullá Muḥammad-i-Ḥamzih, care ceru să fie scuzat de la a participa la acea întrevedere. În mai multe rânduri, în timpul asediului asupra fortului, el se strădui să convingă populația să se abțină de la acte de violență. Cu câteva zile înainte de abandonarea fortului, Quddús îi încredință lui, prin intermediul unui tovarăş de încredere din Mázindarán, un cobur încuiat de şa care conținea textele propriei sale interpretări asupra Sád de Ṣamad, precum şi alte scrieri şi documente pe care el le avea la el. Soarta acestora a rămas necunoscută până în prezent.

De îndată ce ‘ulamá se adunară, prinţul dădu ordin să fie adus Quddús în prezenţa lor. Din ziua în care el abandonase fortul, Quddús, care fusese eliberat din custodia lui Farrásh-Báshí, nu fusese chemat niciodată în prezenţa lui. De îndată ce sosi, prinţul se ridică şi-l invită să ia loc lângă el. Întorcându-se spre Sa‘ídu’l-‘Ulamá’, el solicită ca discuţiile cu el să fie lipsite de patimă şi să fie conduse de conştiinţă. „Discuţiile voastre”, declară el, „trebuie să se axeze în jurul şi să se bazeze pe versetele Qur’án-ului şi pe tradiţiile lui Muḥammad, singurele mijloace prin care puteţi demonstra adevărul sau falsitatea disputelor voastre.” „Care este motivul”, întrebă pe un ton impertinent Sa‘ídu’l-‘Ulamá’ „pentru care tu, prin faptul că ai ales să porţi un turban verde în jurul capului, îţi atribui un drept pe care doar cel care este un adevărat descendent al Profetului îl poate revendica? Nu ştii tu oare că oricine încalcă tradiţia sacră este blestemat de Dumnezeu?” „A fost oare Siyyid Murtaḍá”, răspunse calm Quddús, „pe care toţi teologii de vază îl laudă şi-l stimează, un descendent al Profetului, din partea mamei sau al tatălui?” Unul dintre cei prezenţi la acea întrunire declară imediat că doar mama ar fi fost siyyid. „Atunci de ce obiectaţi faţă de mine”, ripostă Quddús, „când mama mea a fost întotdeauna recunoscută de locuitorii acestui oraş ca o descendentă în linie directă a lui Imám Ḥasan. Oare nu din cauza descendenţei ei era ea onorată, ba venerată de voi toţi?”

Nimeni nu îndrăzni să-l contrazică. Sa‘ídu’l-‘Ulamá’ izbucni mai apoi într-o criză de indignare şi disperare. Îşi trânti furios turbanul de pământ şi se ridică pentru a părăsi întrunirea. Înainte să plece el tună: „Acest om a reuşit să vă dovedească că este un descendent al lui Imám Ḥasan. În scurtă vreme, el îşi va motiva revendicarea de a fi purtătorul de cuvânt al lui Dumnezeu şi revelatorul voinţei Sale!” Prinţul decise să facă următoarea declaraţie: „Mă spăl pe mâini de orice responsabilitate faţă de orice rău care i s-ar putea întâmpla acestui om. Sunteţi liberi să faceţi ce doriţi cu el. Doar voi veţi fi răspunzători în faţa lui Dumnezeu în Ziua Judecăţii.” Imediat după ce rosti aceste cuvinte, el ceru să-i fie adus calul şi, însoţit de servitorii lui, plecă spre Sárí. Intimidat de injuriile aduse de ‘ulamá şi uitând de angajamentul făcut, el îl predă în mod abject pe Quddús în mâinile unor duşmani neobosiţi, unor lupi rapace care pândeau momentul când

puteau să se năpustească, cu o violență necontrolată, asupra prăzii lor şi să elibereze asupra ei cele mai aprige resentimente de răzbunare şi ură.

De îndată ce prințul îi eliberă de restricțiile impuse, ‘ulamá şi oamenii din Bárfurúsh, acționând sub poruncile lui Sa‘ídu’l-‘Ulamá’[1], s-au ridicat pentru a aplica trupului victimei lor nişte acte de o asemenea cruzime atroce cum nicio pană nu poate descrie. Conform mărturiei lui Bahá’u’lláh, acel tânăr eroic, care se afla încă abia la începutul vieții sale, a fost supus unor astfel de torturi şi a avut parte de o asemenea moarte pe care nu o suferise nici Iisus în ceasul celei mai teribile agonii. Lipsa oricărei restricții din partea autorităților guvernamentale, sălbăticia ingenioasă de care au dat dovadă călăii din Bárfurúsh, fanatismul aprig care mocnea în piepturile locuitorilor săi shí‘ah, suportul moral acordat lor de demnitarii Bisericii şi Statului din capitală – dar mai presus de toate, faptele de eroism pe care victima lor şi tovarăşii lui le-au făcut şi care le-au mărit exasperarea, toate laolaltă i-au fortificat pe atacatori şi au sporit ferocitatea diabolică care i-a caracterizat martiriul.

Atât de cutremurătoare erau detaliile acestui martiriu, încât Báb, care era pe atunci închis în castelul de la Chihríq, nu a mai putut scrie sau dicta nimic timp de şase luni. Marea durere pe care o simțise el îi reduse la tăcere vocea revelației şi pana. Cât de tare Îi deplânse El pierderea. Ce strigăte de suferință trebuie să fi scos El când istoria asediului, chinurile de nedescris, trădarea fără de ruşine şi întregul masacru al camarazilor de la Shaykh Țabarsí ajunse la urechile Sale şi era desfăşurat în fața ochilor Lui. Ce suferințe năprasnice trebuie să fi simțit El când a aflat de tratamentul ruşinos suferit de îndrăgitul Lui Quddús la ceasul martiriului din mâinile oamenilor din Bárfurúsh; cum a fost el dezbrăcat de haine; cum turbanul pe care El i-l dăruise

[1] „Bábí-ii remarcaseră cu interes că, la scurt timp după aceea, Sa‘ídu’l-‘Ulamá’ a fost cuprins de o boală ciudată. În pofida blănurilor în care se înfăşura, în ciuda focului care ardea neîncetat în camera sa, dârdâia de frig, dar cu toate acestea focul lăuntric care îl mistuia era atât de puternic, încât nimic nu îi putea potoli setea nestinsă. Muri şi casa sa care era deosebit de frumoasă rămase părăsită. Ea căzu în paragină şi, încetul cu încetul, se formă obiceiul de a se arunca gunoiul în acel loc. Aceste fapte s-au întipărit atât de profund în memoria locuitorilor din Mázindarán încât, atunci când se insultă între ei, sfârşesc întotdeauna prin a spune: «Aceeaşi soartă pe care a avut-o casa lui Sa‘ídu’l-‘Ulamá’ să o aibă şi casa ta.»” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 330).

VEDERI ALE MADRISIH-ULUI LUI MÍRZÁ ZAKÍ DIN BÁRFURÚSH, LOCUL DE VECI AL LUI QUDDÚS

a fost profanat; cum, desculț și cu capul gol și plin de lanțuri, el a fost plimbat pe străzi, urmat și înjurat de întreaga populație a orașului; cum mulțimea urlând l-a blestemat și l-a scuipat; cum a fost atacat cu cuțite și topoare de către cele mai depravate femei ale orașului; cum trupul lui a fost străpuns și mutilat, și cum a fost în final aruncat în flăcări!

În chinurile sale cumplite, Quddús a fost auzit rostind vorbe de iertare către dușmanii lui. „Iartă, o, Dumnezeul meu", striga el, „păcatele acestor oameni. Judecă-i cu mila Ta, căci ei nu cunosc ceea noi am descoperit și iubim deja. M-am străduit din răsputeri să le arăt calea care duce către mântuirea lor; iată cum ei s-au ridicat pentru a mă copleși și a mă ucide. Arată-le, o, Dumnezeule, calea Adevărului și transformă-le neștiința în credință." În ceasul agoniei sale, Siyyid-i-Qumí, care părăsise fraudulos fortul, a fost văzut trecând prin dreptul lui. Observându-i neputința, el îl pocni peste față. „Ziceai", strigă el disprețuitor, „că vocea ta era vocea lui Dumnezeu. Dacă spui adevărul, nimicește-ți lanțurile și eliberează-te din mâinile dușmanilor tăi." Quddús îl privi cu fermitate în ochi, suspină adânc și spuse: „Fie ca Dumnezeu să te răsplătească pentru fapta ta, cu măsura pe care ai adăugat-o suferințelor mele." Apropiindu-se de Sabzih-Maydán, el își înălță vocea și spuse: „O, dacă mama mea ar fi fost cu mine să fi văzut cu propriii ei ochi strălucirea nunții mele!" Abia rosti aceste cuvinte, când mulțimea turbată se năpusti asupra lui și, sfârtecându-i trupul în bucăți, aruncară membrele împrăștiate în focul pe care îl aprinseră pentru acea ocazie. În puterea nopții, ceea ce a rămas din fragmentele acelui trup ars și mutilat a fost adunat de mâna unui prieten devotat[1] și

[1] „În orice caz, se pare că după martiriul lui Jináb-i-Quddús, un teolog evlavios, Ḥájí Muḥammad-'Alíy-i-Ḥamzih pe numele său, a cărui vastă cunoaștere în interpretări și daruri spirituale era recunoscută de toți, trimise în taină mai multe persoane să îngroape rămășițele mutilate în ruinele colegiului deja menționat. Iar, el, departe de a aproba comportamentul lui Sa'ídu'l-'Ulamá', obișnuia să-l blesteme și să-l ponegrească și niciodată nu a pronunțat vreo condamnare la moarte a vreunui bábí, ci dimpotrivă, obișnuia să obțină o înmormântare decentă pentru cei uciși de Sa'ídu'l-'Ulamá'. Iar când oamenii îl întrebau în legătură cu garnizoana de la castel, el răspundea: «Nu îi condamn, și nici nu îi vorbesc de rău.» Din acest motiv, jumătate din populația orașului Bárfurúsh rămase neutră, căci la început el le interzisese oamenilor să-i ponegrească sau să îi agreseze pe bábí, deși mai târziu, când au început marile confruntări, el a considerat că era mai prudent să tacă și să se închidă în casa lui. Acum, austeritatea vieții sale, evlavia, învățătura și virtutea lui erau la fel de binecunoscute poporului din Mázindarán ca și ireligiozitatea, imoralitatea și lăcomia lui Sa'ídu'l-'Ulamá'." („Táríkh-i-Jadíd", p. 92).

îngropate într-un loc nu departe de teatrul martiriului său.[1]

S-ar cuveni, în acest moment, să facem cunoscute numele acelor martiri care au participat la apărarea fortului de la Shaykh Ṭabarsí, în speranța că generațiile ce vor urma îşi vor aduce aminte cu mândrie şi recunoştință numele lor, precum şi faptele acestor pionieri care, prin viața şi moartea lor, au îmbogățit atât de mult analele Credinței nemuritoare a lui Dumnezeu. Aceste nume pe care am putut să le adun din diferite surse, şi pentru care sunt în special recunoscător lui Ismu'lláhu'l-Mím, Ismu'lláhu'l-Javád şi Ismu'lláhu'l-Asad, voi purcede a le enumera, sperând că, precum în lumea de dincolo sufletele lor au fost învestite cu lumina gloriei nepieritoare, tot aşa numele lor vor dăinui pe buzele oamenilor; că pomenirea lor va putea continua să evoce un spirit la fel de mare de entuziasm şi devotament în inimile celor cărora a fost lăsată această moştenire fără de preț. De la informatorii mei am reuşit să adun nu doar numele celor mai de seamă dintre

[1] „Cel care l-a cunoscut (pe Quddús) şi care a făcut pelerinajul cu el este cel peste care opt unități au trecut şi Dumnezeu l-a cinstit în fața îngerilor săi în preaînaltul cerurilor din cauza modului în care el s-a separat de toți şi pentru că era fără de pată în ochii Domnului." („Le Bayán Persan", vol. 2, p. 164). „Şi totuşi încă mai minunată decât evenimentele prezentate mai sus este relatarea lor dată de 'Abbás-Qulí Khán, cu multe exprimări ale admirației, Prințului Aḥmad Mírzá. Răposatul Ḥájí Mírzá Jání scrie: «Cam la doi ani după dezastrul de la Shaykh Ṭabarsí, am auzit pe cineva, care deşi nu era un credincios, era cinstit, sincer şi demn de încredere, povestind următoarele: ‹Şedeam împreună când s-a făcut aluzie la războiul pornit de unii dintre cei acolo de față împotriva lui Haḍrat-i-Quddús şi Jináb-i-Bábu'l-Báb. Prințul Aḥmad Mírzá şi 'Abbás-Qulí Khán se numărau printre cei prezenți. Prințul îl întrebă pe 'Abbás-Qulí Khán despre această chestiune, iar el răspunse astfel: 'Adevărul problemei este că oricine nu a văzut Karbilá, dacă ar fi văzut Ṭabarsí, nu numai că ar fi înțeles ce se întâmplase acolo, dar ar fi încetat a mai venera acel oraş; şi de l-ar fi văzut pe Mullá Ḥusayn din Bushrúyih, ar fi fost convins că Conducătorul Martirilor s-a întors pe pământ; şi dacă mi-ar fi văzut faptele, cu siguranță că ar fi spus: *Acesta este Shimr întors cu sabie şi cu lance.* Jur pe pana sacră a Majestății Sale Centrul Universului că într-o zi, Mullá Ḥusayn, purtând pe cap un turban verde şi înfăşurat într-un giulgiu, a ieşit din castel, a stat drept în câmp deschis şi, sprijinindu-se în lancea pe care o ținea în mână, a spus: *O, oameni, de ce, fără să vă interesați şi sub dominația pasiunii şi a răstălmăcirilor pline de prejudecată, vă purtați atât de crud față de noi şi vă străduiți să vărsați sânge nevinovat fără motiv? Ruşinați-vă în fața Creatorului universului şi măcar lăsați-ne să trecem, ca să putem părăsi acest ținut.* Văzând că soldații erau mişcați, am deschis focul şi am ordonat trupelor să strige pentru a-i acoperi vocea. Din nou l-am văzut sprijinindu-se în lancea sa şi l-am auzit strigând: *Nu este nimeni care să mă ajute?* de trei ori, astfel că toți îi auziră chemarea. În acel moment toți soldații au tăcut şi unii au început să plângă şi mulți dintre călăreți erau vizibil impresionați. Temându-mă că armata ar fi putut fi îndepărtată de la datoria ei, am dat din nou ordin să tragă şi să strige. Atunci l-am văzut pe Mullá Ḥusayn scoțându-şi sabia din teacă, ridicându-şi fața spre cer şi l-am auzit exclamând:

cei care au căzut în cursul acelui asediu memorabil, dar am reuşit să obțin o listă reprezentativă, dar incompletă, a tuturor martirilor care, din anul ’60[1] până în ziua de azi, ultima parte a lunii Rabí‘u’l-Avval a anului 1306 A.H.,[2] şi-au dat viețile pe calea Cauzei lui Dumnezeu. Este intenția mea de a pomeni fiecare din aceste nume în legătură cu episodul special de care se leagă. În ceea ce îi priveşte pe cei care au sorbit cupa martiriului în apărarea fortului Ṭabarsí, numele lor sunt după cum urmează:

1. Primul şi cel mai de seamă dintre ei este Quddús, căruia Báb i-a conferit numele de Ismu’lláhu’l-Ákhar[3]. El, Ultima Slovă a Celui Viu şi tovarăşul ales al lui Báb în pelerinajul Său la Mecca şi Medina, care, împreună cu Mullá Ṣádiq şi Mullá ‘Alí-Akbar-i-Ardistání, a

O, Dumnezeule, am adus dovada în fața acestei oşti, dar nu a folosit la nimic. Apoi a început să ne atace şi pe dreapta, şi pe stânga. Jur pe Dumnezeu că în acea zi el a mânuit sabia într-un fel care transcende puterea omenească. Doar călăreții din Mázindarán şi-au păstrat pozițiile şi au refuzat să fugă. Iar când Mullá Ḥusayn se încinse în focul bătăliei, el se luă după un soldat care fugea. Soldatul se adăposti în spatele unui copac şi se căznea să se apere cu muscheta. Mullá Ḥusayn i-a dat o asemenea lovitură de sabie că l-a tăiat pe el, copacul şi muscheta în şase bucăți. Iar în tot timpul acelui război, nici o dată sabia sa nu a lovit greşit, ci fiecare lovitură pe care o dădea era bună. Şi prin felul în care arătau rănile puteam să-i recunosc pe toți cei care fuseseră loviți de sabia sa şi de când am auzit şi am ştiut că nimeni nu putea mânui astfel sabia în afară de Comandantul Celor Credincioşi şi că era aproape imposibil pentru o sabie să taie atât de precis, am interzis tuturor celor care ştiau de acest lucru să-l menționeze sau să îl facă ştiut, ca nu cumva trupele să fie descurajate şi să se piardă cu firea pe câmpul de luptă. Dar e adevărat că nu ştiu ce li s-a arătat acestor oameni sau ce au văzut că s-au năpustit pe câmpul de luptă cu atâta râvnă şi bucurie şi se năpusteau atât de nerăbdători şi voioşi în tumult, fără a se vedea pe fețele lor nicio urmă de teamă sau groază. Unii şi-ar putea imagina că în ochii lor sabia ascuțită şi pumnalul vărsător de sânge nu erau decât mijloace cu care ajungeau la viața eternă, atât de dornic le primeau beregatele şi piepturile lor, în timp ce ei se învârteau precum salamandrele în jurul ploii aprige de gloanțe. Iar lucrul uluitor era că toți aceşti bărbați erau oameni de învățătură şi de cunoaştere, închişi sedentar în colegii şi sihăstrie, hrăniți puțin şi de constituții fragile, obişnuiți într-adevăr cu regimurile de austeritate, dar străini de răgetele tunurilor, de bătaia muschetelor şi de câmpul de bătălie. Mai mult, în timpul ultimelor trei luni ale asediului, ei rămăseseră fără apă şi pâine şi ajunseseră să fie foarte slăbiți prin lipsa şi celei mai amărâte hrane care să fie de ajuns să-i țină în viață. Cu toate acestea, părea că în timpul bătăliilor un nou spirit respira prin ei, într-atât încât imaginația omului nu poate concepe tăria curajului şi a dârzeniei lor. Îşi aruncau trupurile în fața gloanțelor şi a ghiulelelor nu doar fără teamă şi cu curaj, dar dornici şi bucuroşi, ca şi cum considerau câmpul de bătălie ca pe un banchet şi ca şi cum destinul lor era să-şi dea viețile.′ › »” („Táríkh-i-Jadíd”, p. 106-109).

[1] 1844 A.D.

[2] Noiembrie - decembrie, 1888 A.D.

[3] Ad litteram, „Ultimul Nume al lui Dumnezeu”.

fost primul care a suferit persecuţii pe teritoriu persan de dragul Cauzei lui Dumnezeu. Avea doar optsprezece ani când a părăsit oraşul natal Bárfurúsh pentru a merge la Karbilá. Timp de aproximativ patru ani el l-a slujit pe Siyyid Káẓim, iar la vârsta de douăzeci şi doi de ani l-a întâlnit şi l-a recunoscut pe Îndrăgitul lui în Shíráz. Cinci ani mai târziu, în a douăzeci şi treia zi a lunii Jamádíyu'th-Thání în anul 1265 A.H.[1] avea să cadă, în Sabzih-Maydán din Bárfurúsh, victima celei mai perfecte şi mai absurde barbarii în mâinile duşmanilor. Báb, şi mai târziu Bahá'u'lláh au plâns în nenumărate Tablete şi rugăciuni pierderea lui şi l-au copleşit cu elogiile lor. Atât de mare era onoarea conferită lui de către Bahá'u'lláh, că în comentariul Lui asupra versetului Kullu'ṭ-Ṭa'ám[2], pe care El l-a revelat pe când se afla în Baghdád, El îi conferi acestuia rangul unic de Nuqṭiy-i-Ukhrá[3], un rang neîntrecut de nimeni în afară de cel al lui Báb Însuşi.[4]

2. Mullá Ḥusayn, supranumit Bábu'l-Báb, primul care a recunoscut şi îmbrăţişat noua Revelaţie. Şi el la vârsta de optsprezece ani pleca din oraşul lui natal Bushrúyih din Khurásán spre Karbilá şi timp de nouă ani s-a aflat în anturajul apropiat lui Siyyid Káẓim. Cu patru ani înainte de Declaraţia lui Báb, respectând instrucţiunile lui Siyyid Káẓim, el a avut o întrevedere în Iṣfahán cu învăţatul mujtahid Siyyid Báqir-i-Rashtí şi în Mashhad cu Mírzá 'Askarí, amândurora înmânându-le cu demnitate şi elocinţă mesajele care îi fuseseră încredinţate de conducătorul lui. Detaliile martiriului I-au provocat lui Báb o mâhnire de nedescris, mâhnire care şi-a găsit exprimarea în elogiile şi rugăciunile atât de numeroase ce ar fi echivalat cu trei Qur'án-uri. Într-una din Tabletele Sale ale vizitării, Báb menţionează că până şi praful ţărânei unde zac îngropate rămăşiţele lui Mullá Ḥusayn este dăruit cu o asemenea putere că poate aduce bucurie celui nemângâiat şi vindecare celui bolnav. În Kitáb-i-Íqán, Bahá'u'lláh preamăreşte cu şi mai mare forţă virtuţile lui Mullá Ḥusayn. „De nu ar fi fost el", scrie El, „Dumnezeu nu ar fi fost înscăunat în jilţul îndurării Sale şi nu s-ar fi ridicat pe tronul gloriei eterne."[5]

[1] 16 mai, 1849 A.D.
[2] Qur'án, 3:93.
[3] Ad litteram, „Ultimul Punct".
[4] Vezi nota 1, pagina 402.
[5] Vezi nota 1, pagina 372.

3. Mírzá Muḥammad-Ḥasan, fratele lui Mullá Ḥusayn.

4. Mírzá Muḥammad-Báqir, nepotul lui Mullá Ḥusayn. El, precum şi Mírzá Muḥammad-Ḥasan, l-au însoţit pe Mullá Ḥusayn de la Bushrúyih la Karbilá şi de acolo la Shíráz, unde au îmbrăţişat Mesajul lui Báb şi au fost înrolaţi printre Slovele Celui Viu. Cu excepţia călătoriei lui Mullá Ḥusayn la castelul de la Máh-Kú, ei au fost cu el până în momentul în care au fost martirizaţi în fortul de la Ṭabarsí.

5. Cumnatul lui Mullá Ḥusayn, tatăl lui Mírzá Abu'l-Ḥasan şi Mírzá Muḥammad-Ḥusayn, care amândoi se află acum la Bushrúyih şi în mâinile cărora le-a fost încredinţată Varaqatu'l-Firdaws, sora lui Mullá Ḥusayn. Amândoi sunt partizani devotaţi şi fermi ai Credinţei.

6. Fiul lui Mullá Aḥmad, fratele mai mare al lui Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí. Spre deosebire de unchiul său, Mullá Mírzá Muḥammad a fost martirizat şi, aşa cum mărturiseşte unchiul lui, era un tânăr de mare cucernicie şi elogiat pentru cunoaşterea şi caracterul său integru.

7. Mírzá Muḥammad-Báqir, cunoscut sub numele de Harátí, deşi iniţial un locuitor din Qáyin. El era o rudă apropiată a tatălui lui Nabíl-i-Akbar şi a fost primul din Mashhad care a îmbrăţişat Cauza. El a fost cel care a construit Bábíyyih-ul şi care l-a servit cu devotament pe Quddús în timpul şederii lui în acel oraş. Când Mullá Ḥusayn a înălţat Stindardul Negru, el, împreună cu copilul lui, Mírzá Muḥammad-Káẓim, s-au înrolat cu înflăcărare sub flamura lui şi au mers cu el până la Mázindarán. Acel copil a fost salvat până la urmă şi acum a devenit un suporter fervent şi activ al Credinţei în Mashhad. Mírzá Muḥammad-Báqir a fost stegarul companiei, cel care a desenat schiţele fortului, pereţii şi turnurile, precum şi şanţul care îl înconjura, care l-a urmat pe Mullá Ḥusayn în organizarea forţelor camarazilor săi şi în conducerea atacurilor împotriva inamicului, şi care a fost tovarăşul apropiat, locotenentul şi consilierul de încredere al lui Quddús până în ceasul în care el a căzut martir pe calea Cauzei.

8. Mírzá Muḥammad-Taqíy-i-Juvayní, de loc din Sabzihvár, care se distingea prin realizările sale literare şi căruia Mullá Ḥusayn îi încredinţa sarcina de a conduce atacul împotriva agresorilor. Capul său, ca şi cel al tovarăşului său, Mírzá Muḥammad-Báqir, a fost înfipt în ţăruş şi purtat pe străzile din Bárfurúsh, în strigătele şi huiduielile

unei mulțimi agitate.

9. Qambar-'Alí servitorul neînfricat şi credincios al lui Mullá Ḥusayn, care l-a însoțit în călătoria sa la Máh-Kú şi care a fost martirizat chiar în noaptea în care învățătorul lui căzu victimă gloanțelor duşmanului.

10. Ḥasan şi

11. Qulí, care, împreună cu un bărbat pe nume Iskandar, de loc din Zanján, au purtat trupul lui Mullá Ḥusayn în fort în noaptea martiriului său şi l-au depus la picioarele lui Quddús. Acelaşi Ḥasan a fost cel care, din ordinul şefului poliției, a fost purtat pe străzile oraşului de căpăstru.

12. Muḥammad-Ḥasan, fratele lui Mullá Ṣádiq, pe care l-a ucis şleahta tovarăşilor lui Khusraw pe traseul dintre Bárfurúsh şi fortul de la Ṭabarsí. S-a distins prin fermitatea lui fără şovăială şi a fost unul dintre servitorii mormântului sfânt al lui Imám Riḍá.

13. Siyyid Riḍá, care, împreună cu Mullá Yúsuf-i-Ardibílí, a fost trimis de către Quddús să se întâlnească cu prințul şi care a adus înapoi un exemplar sigilat al Qur'án-ului care conținea jurământul scris de mâna prințului. Era unul dintre siyyid-ii foarte cunoscuți din Khurásán şi era recunoscut pentru învățătura sa, precum şi pentru caracterul său integru.

14. Mullá Mardán-'Alí, unul dintre camarazii de vază din Khurásán, un localnic al satului Míyámay, locul bine păzitei fortărețe situate între Sabzihvár şi Sháh-Rúd. Împreună cu treizeci şi trei de camarazi, el s-a înrolat sub stindardul lui Mullá Ḥusayn în ziua în care acesta trecea prin sat. Masjid-ul din Míyámay a fost locul spre care s-a îndreptat Mullá Ḥusayn pentru a-şi înălța rugăciunea rostită în comun de vineri şi unde el a înălțat chemarea cutremurătoare în care accentua împlinirea tradiției legate de înălțarea Stindardului Negru în Khurásán şi în care el se declara a fi purtătorul lui. Apelul lui elocvent a impresionat mult auditoriul, atât de mult încât în acea zi majoritatea celor care îl ascultaseră, mulți fiind persoane cu merite deosebite, s-au ridicat şi l-au urmat. Doar unul dintre cei treizeci şi trei de camarazi, un anume Mullá 'Ísá, a supraviețuit, ai cărui fii sunt în prezent în satul Míyámay, angajați activ în servirea Cauzei. Numele camarazilor martirizați din acel sat sunt după cum urmează:

15. Mullá Muḥammad-Mihdí,
16. Mullá Muḥammad-Ja‘far,
17. Mullá Muḥammad-ibn-i-Mullá Muḥammad,
18. Mullá Raḥím,
19. Mullá Muḥammad-Riḍá,
20. Mullá Muḥammad-Ḥusayn,
21. Mullá Muḥammad,
22. Mullá Yúsuf,
23. Mullá Ya‘qúb,
24. Mullá ‘Alí,
25. Mullá Zaynu’l-‘Ábidín,
26. Mullá Muḥammad, fiul lui Mullá Zaynu’l-‘Ábidín,
27. Mullá Báqir,
28. Mullá ‘Abdu’l-Muḥammad,
29. Mullá Abu’l-Ḥasan,
30. Mullá Ismá‘íl,
31. Mullá ‘Abdu’l-‘Alí,
32. Mullá Áqá-Bábá,
33. Mullá ‘Abdu’l-Javád,
34. Mullá Muḥammad-Ḥusayn,
35. Mullá Muḥammad-Báqir,
36. Mullá Muḥammad,
37. Ḥájí Ḥasan,
38. Karbilá’í ‘Alí,
39. Mullá Karbilá’í ‘Alí,
40. Karbilá’í Núr-Muḥammad,
41. Muḥammad-Ibráhím,
42. Muḥammad-Ṣá’im,
43. Muḥammad-Hádí,
44. Siyyid Mihdí,
45. Abú-Muḥammad.

Dintre tovarăşii din satul Sang-Sár, care face parte din districtul Simnán, optsprezece au fost martirizaţi. Numele lor sunt următoarele:

46. Siyyid Aḥmad, al cărui trup a fost tăiat în bucăţi de Mírzá Muḥammad-Taqí şi cei şapte ‘ulamá din Sárí. Era un teolog de vază şi mult stimat pentru oratoria şi evlavia sa.

47. Mír Abu'l-Qásim, fratele lui Siyyid Aḥmad, care şi-a câştigat coroana martiriului în aceeaşi noapte în care şi-a găsit moartea Mullá Ḥusayn.

48. Mír Mihdí, unchiul patern al lui lui Siyyid Aḥmad,

49. Mír Ibráhím, cumnatul lui Siyyid Aḥmad,

50. Ṣafar-'Alí, fiul lui Karbilá'í 'Alí, care, împreună cu Karbilá'í Muḥammad, s-au străduit din răsputeri să trezească oamenii din Sang-Sár din somnul lor de rătăcire. Datorită infirmității lor, niciunul dintre ei nu a putut să se îndrepte spre fortul de la Ṭabarsí.

51. Muḥammad-'Alí, fiul lui Karbilá'í Abú-Muḥammad,

52. Abu'l-Qásim, fratele lui Muḥammad-'Alí,

53. Karbilá'í Ibráhím,

54. 'Alí-Aḥmad,

55. Mullá 'Alí-Akbar,

56. Mullá Ḥusayn-'Alí,

57. 'Abbás-'Alí,

58. Ḥusayn-'Alí,

59. Mullá 'Alí-Aṣghar,

60. Karbilá'í Ismá'íl,

61. 'Alí Khán,

62. Muḥammad-Ibráhím,

63. 'Abdu'l-'Aẓím.

Din satul Shah-Mírzád, doi au căzut în apărarea fortului:

64. Mullá Abú-Raḥím şi

65. Karbilá'í Káẓim.

În ceea ce îi priveşte pe suporterii Credinței din Mázindarán, sunt înregistrați până acum douăzeci şi şapte de martiri:

66. Mullá Riḍay-i-Sháh,

67. 'Aẓím,

68. Karbilá'í Muḥammad-Ja'far,

69. Siyyid Ḥusayn,

70. Muḥammad-Báqir,

71. Siyyid Razzáq,

72. Ustád Ibráhím,

73. Mullá Sa'íd-i-Zirih-Kinárí,

74. Riḍáy-i-'Arab,

75. Rasúl-i-Bahnimírí,
76. Muḥammad-Ḥusayn, fratele lui Rasúl-i-Bahnimírí,
77. Ṭáhir,
78. Shafí‘,
79. Qásim,
80. Mullá Muḥammad-Ján,
81. Másíḥ, fratele lui Mullá Muḥammad-Ján,
82. Iṭá-Bábá,
83. Yúsuf,
84. Faḍlu’lláh,
85. Bábá,
86. Ṣafí-Qulí,
87. Niẓám,
88. Rúḥu’lláh,
89. ‘Alí-Qulí,
90. Sulṭán,
91. Ja‘far,
92. Khalíl.

Dintre credincioşii din Savád-Kúh, până acum se cunosc cinci nume:

93. Karbilá’í Qambar-Kálish,
94. Mullá Nád-‘Alíy-i-Mutavallí,
95. ‘Abdu’l-Ḥaqq,
96. Íṭábakí-Chúpán,
97. Fiul lui Íṭábakí-Chúpán.

Din oraşul Ardistán, următorii au suferit martiriul:

98. Mírzá ‘Alí-Muḥammad, fiul lui Mírzá Muḥammad-Sa‘íd,
99. Mírzá ‘Abdu’-Vási‘, fiul lui Ḥájí ‘Abdu’l-Vahháb,
100. Muḥammad-Ḥusayn, fiul lui Ḥájí Muḥammad-Ṣádiq,
101. Muḥammad-Mihdí, fiul lui Ḥájí Muḥammad-Ibráhím,
102. Mírzá Aḥmad, fiul lui Muḥsin,
103. Mírzá Muḥammad, fiul lui Mír Muḥammad-Taqí.

Din oraşul Iṣfahán, treizeci au fost consemnaţi până acum:

104. Mullá Ja‘far, vânturătorul de grâu, al cărui nume a fost menţionat de Báb în Bayán-ul persan.
105. Ustád Áqá, supranumit Buzurg-Banná,

106. Ustád Ḥasan, fiul lui Ustád Áqá,

107. Ustád Muḥammad, fiul lui Ustád Áqá,

108. Muḥammad-Ḥusayn, fiul lui Ustád Áqá, al cărui frate mai mic Ustád Ja'far a fost vândut de mai multe ori de duşmanii lui până a ajuns în oraşul lui natal, unde locuieşte acum.

109. Ustád Qurbán-'Alíy-i-Banná,

110. 'Alí-Akbar, fiul lui Ustád Qurbán-'Alíy-i-Banná,

111. 'Abdu'lláh, fiul lui Ustád Qurbán-'Alíy-i-Banná,

112. Muḥammad-i-Báqir-Naqsh, unchiul matern al lui Siyyid Yaḥyá, fiul lui Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Nahrí. El avea paisprezece ani şi a fost martirizat în noaptea în care muri Mullá Ḥusayn.

113. Mullá Muḥammad-Taqí,

114. Mullá Muḥammad-Riḍá, ambii fraţi ai răposatului 'Abdu'ş-Ṣaliḥ, grădinarul Riḍván-ului din 'Akká.

115. Mullá Aḥmad-i-Saffár,

116. Mullá Ḥusayn-i-Miskar,

117. Aḥmad-i-Payvandí,

118. Ḥasan-i-Sha'r-Báf-i-Yazdí,

119. Muḥammad-Taqí,

120. Muḥammad-'Aṭṭár, fratele lui Ḥasan-i-Sha'r-Báf,

121. Mullá 'Abdu'l-Kháliq, care şi-a tăiat gâtul în Badasht şi pe care Ṭáhirih îl numi Dhabíḥ.

122. Ḥusayn,

123. Abu'l-Qásim, fratele lui Ḥusayn,

124. Mírzá Muḥammad-Riḍá,

125. Mullá Haydar, fratele lui Mírzá Muḥammad-Riḍá,

126. Mírzá Mihdí,

127. Muḥammad-Ibráhím,

128. Muḥammad-Ḥusayn, supranumit Dastmál-Girih-Zan,

129. Muḥammad-Ḥasan-i-Chít-Sáz, un binecunoscut manufacturier de pânzeturi care intră în prezenţa lui Báb.

130. Muḥammad-Ḥusayn-i-'Aṭṭár,

131. Ustád Ḥájí Muḥammad-i-Banná,

132. Maḥmúd-i-Muqári'í, un negustor cunoscut de pânzeturi. De abia se însurase şi a intrat în prezenţa lui Báb în castelul de la Chihríq. Báb l-a rugat să se îndrepte spre Jazíriy-i-Khaḍra şi

acolo să îl ajute pe Quddús. În timp ce se afla în Ṭihrán, el a primit o scrisoare de la fratele său, prin care acesta îl anunța de naşterea unui fiu şi prin care îl implora să se îndrepte spre Iṣfahán pentru a-l întâlni şi de acolo să pornească spre destinația pe care o va dori. El a răspuns: „Sunt mult prea înflăcărat de iubirea pentru această Cauză, pentru a-mi putea îndrepta atenția spre fiul meu. Sunt nerăbdător să mă alătur lui Quddús şi să mă înscriu sub stindardul lui."

133. Siyyid Muḥammad-Riḍáy-i-Pá-Qal'iyí, un distins siyyid şi un mult stimat teolog, al cărui scop declarat de a se înrola sub stindardul lui Mullá Ḥusayn a provocat mari tulburări printre 'ulamá din Iṣfahán.

Dintre credincioşii din Shíráz, următorii au atins rangul de martiri:

134. Mullá 'Abdu'lláh, cunoscut şi sub numele de Mírzá Ṣáliḥ,

135. Mullá Zaynu'l-'Ábidín,

136. Mírzá Muḥammad.

Din rândul susținătorilor Credinței din Yazd, doar patru au fost până acum înregistrați:

137. Siyyid-ul care a mers pe jos tot drumul de la Khurásán la Bárfurúsh, unde a căzut victimă unui glonț al duşmanului.

138. Siyyid Aḥmad, tatăl lui Siyyid Ḥusayn-i-'Azíz, secretarul personal al lui Báb,

139. Mírzá Muḥammad-'Alí, fiul lui Siyyid Aḥmad, al cărui cap a fost spulberat de ghiuleaua unui tun, când stătea la intrarea fortului şi care, din cauza vârstei sale fragede, era mult iubit şi admirat de Quddús.

140. Shaykh 'Alí, fiul lui Shaykh 'Abdu'l-Kháliq-i-Yazdí, un locuitor al oraşului Mashhad, un tânăr al cărui entuziasm şi neobosită energie au fost mult lăudate de Mullá Ḥusayn şi Quddús.

Dintre credincioşii din Qazvín, au fost martirizați următorii:

141. Mírzá Muḥammad-'Alí, un vestit teolog, al cărui tată, Ḥájí Mullá 'Abdu'l-Vahháb, a fost unul dintre cei mai de vază mujtahidi din Qazvín. El a ajuns în prezența lui Báb în Shíráz şi a fost înrolat ca una din Slovele Celui Viu.

142. Muḥammad-Hádí, un cunoscut negustor, fiul lui Ḥájí 'Abdu'l-Karím, supranumit Bághbán-Báshí,

143. Siyyid Aḥmad,

144. Mírzá ‘Abdu’l-Jalíl, un teolog de vază,

145. Mírzá Mihdí.

146. Din satul Lahárd, un bărbat pe nume Ḥájí Muḥammad-‘Alí, care a suferit mult de pe urma uciderii lui Mullá Taqí în Qazvín.

Dintre credincioşii din Khuy, următorii au suferit martiriu:

147. Mullá Mihdí, un distins teolog, care a fost unul dintre stimaţii discipoli ai lui Siyyid Káẓim. Era cunoscut pentru învăţătura, oratoria sa şi pentru fermitatea credinţei sale.

148. Mullá Maḥmúd-i-Khu’í, fratele lui Mullá Mihdí, una dintre Slovele Celui Viu, un distins teolog.

149. Mullá Yúsuf-i-Ardibílí, una dintre Slovele Celui Viu, cunoscut pentru ştiinţa lui, entuziasmul şi oratoria sa. El a fost cel care i-a stârnit temerile lui Ḥájí Karím Khán la sosirea sa la Kirmán şi care a insuflat groaza în inimile adversarilor lui. Ḥájí Karím Khán a fost auzit spunând în comunitatea sa: „Acest om trebuie expulzat cu orice preţ din acest oraş, căci de i se va îngădui să rămână, el cu siguranţă va provoca aceeaşi tulburare în Kirmán ca şi cea pe care a cauzat-o deja în Shíráz. Răul pe care îl va provoca nu poate fi reparat. Farmecul oratoriei sale şi forţa personalităţii lui, dacă nu le depăşesc deja pe cele ale lui Mullá Ḥusayn, cu siguranţă că nu îi sunt inferioare.” În acest fel, el a reuşit să-l forţeze să-şi scurteze şederea în Kirmán şi să-l împiedice să se adreseze oamenilor de la înălţimea amvonului. Báb i-a dat următoarele îndrumări: „Trebuie să vizitezi oraşele şi cetăţile Persiei şi să le chemi locuitorii la Cauza lui Dumnezeu. În prima zi a lunii Muḥarram a anului 1265 A.H.[1], trebuie să te afli în Mázindarán şi trebuie să te ridici să îi acorzi tot ajutorul tău lui Quddús.” Mullá Yúsuf, credincios indicaţiilor Învăţătorului său, a refuzat să îşi prelungească şederea mai mult de o săptămână în fiecare oraş sau cetate pe care le vizita. La sosirea sa la Mázindarán, el a fost luat ostatic de forţele Prinţului Mihdí-Qulí Mírzá, care l-a recunoscut pe dată şi a dăt ordin să fie întemniţat. În final el a fost eliberat, după cum am văzut deja, de către tovarăşii lui Mullá Ḥusayn, în ziua bătăliei de la Vás-Kas.

150. Mullá Jalíl-i-Urúmí, una dintre Slovele Celui Viu, cunos-

[1] 27 noiembrie, 1848 A.D.

cut pentru cunoaşterea, oratoria şi tenacitatea credinţei lui.

151. Mullá Aḥmad, un localnic din Marághih, una dintre Slovele Celui Viu şi un distins discipol al lui Siyyid Káẓim.

152. Mullá Mihdíy-i-Kandí, un tovarăş apropiat al lui Bahá'u'lláh şi dascăl al copiilor din casa Lui.

153. Mullá Báqir, fratele lui Mullá Mihdí, ambii de o mare ştiinţă, şi despre ale căror calităţi Bahá'u'lláh mărturiseşte în „Kitáb-i-Íqán".

154. Siyyid Káẓim, un locuitor din Zanján şi unul dintre cei mai cunoscuţi negustori. El a intrat în prezenţa lui Báb în Shíráz şi L-a însoţit până în Iṣfahán. Fratele lui, Siyyid Murtaḍá, a fost unul dintre Cei Şapte Martiri din Ṭihrán.

155. Iskandar, de asemenea locuitor din Zanján care, împreună cu Ḥasan şi Qulí, au purtat trupul lui Mullá Ḥusayn către fort.

156. Ismá'íl,

157. Karbilá'í 'Abdu'l-'Alí,

158. 'Abdu'l-Muḥammad,

159. Ḥájí 'Abbás,

160. Siyyid Aḥmad – toţi locuitori ai Zanján-ului.

161. Siyyid Ḥusayn-i-Kuláh-Dúz, un locuitor din Bárfurúsh, al cărui cap a fost pus în vârful unei suliţe şi plimbat pe străzi.

162. Mullá Ḥasan-i-Rashtí,

163. Mullá Ḥasan-i-Bayájmandí,

164. Mullá Ni'matu'lláh-i-Bárfurúshí,

165. Mullá Muḥammad-Taqíy-i-Qarákhílí

166. Ustád Zaynu'l-'Ábidín,

167. Ustád Qásim, fiul lui Ustád Zaynu'l-'Ábidín,

168. Ustád 'Alí-Akbar, fratele lui Ustád Zaynu'l-'Ábidín, Ultimii trei erau zidari de profesie, erau de loc din Kirmán şi locuiau în Qáyin în provincia Khurásán.

169 şi 170. Mullá Riḍay-i-Sháh şi un tânăr din Bahnimír au fost ucişi la două zile după părăsirea fortului de către Quddús, în Panj-Shanbih-Bázár din Bárfurúsh. Ḥájí Mullá Muḥammad-i-Ḥamzih, supranumit Sharí'at-Madár, a reuşit să le îngroape trupurile în vecinătatea moscheii Masjid-i-Káẓim-Big şi i-a convins pe ucigaşii lor să se căiască şi să ceară iertare.

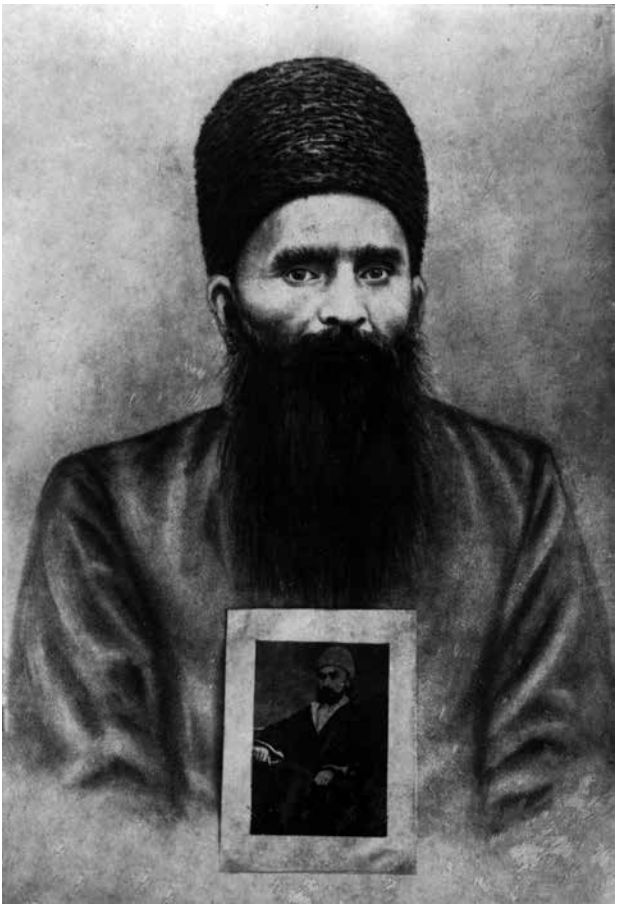

MUḤAMMAD-RIḌÁ (UNUL DINTRE TOVARĂŞII LUI QUDDÚS CARE A SUPRAVIEŢUIT LUPTEI DE LA SHAYKH ŢABARSÍ)

171. Mullá Muḥammad-i-Mu'allim-i-Núrí, un tovarăş apropiat al lui Bahá'u'lláh, care I-a fost aproape în Núr, Ţihrán şi Mázindarán. Era faimos pentru inteligenţa şi ştiinţa lui şi, cu excepţia lui Quddús, el a fost supus celor mai cumplite atrocităţi care s-au abătut vreodată asupra unuia dintre apărătorii fortului de la Ţabarsí. Prinţul a promis că îl eliberează cu condiţia ca acesta să ponegrească numele lui Quddús şi şi-a dat cuvântul că, dacă el ar fi vrut să se redreseze, îl va fi luat înapoi cu el la Ţihrán şi l-ar fi făcut dascălul fiilor lui. „Nu voi consimţi niciodată", răspunse el, „să-l terfelesc pe îndrăgitul lui

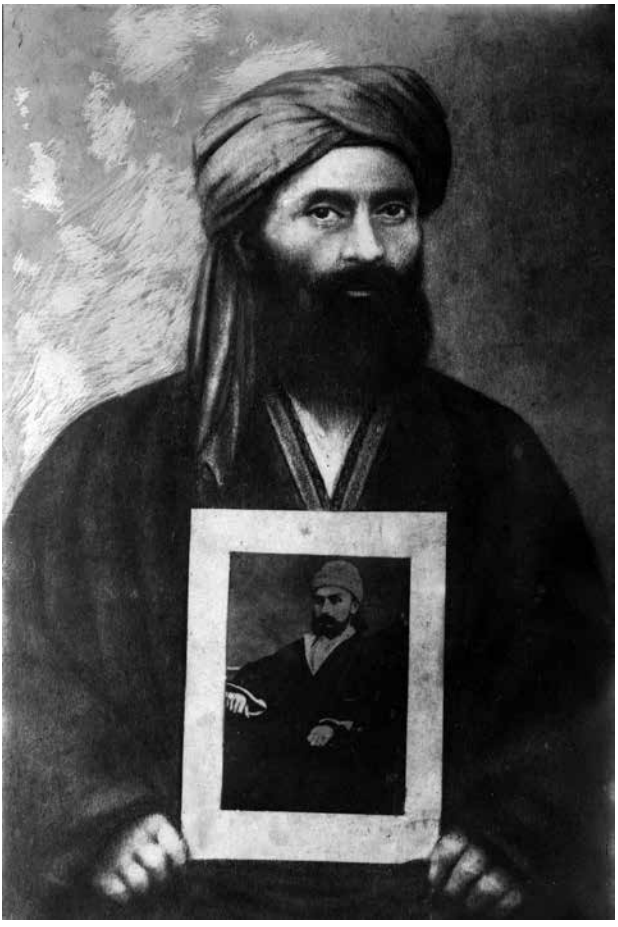

MÍRZÁ ABÚ-ṬÁLIB (UNUL DINTRE TOVARĂŞII LUI QUDDÚS CARE A SUPRAVIEŢUIT LUPTEI DE LA SHAYKH ṬABARSÍ)

Dumnezeu la cererea unui om ca tine. Şi dacă mi-ai da mie întregul regat al Persiei, eu nici pentru o clipă nu mi-aş întoarce faţa de la îndrăgitul meu conducător. Trupul meu îţi stă la dispoziţie, dar tu nu ai putere să-mi supui sufletul. Torturează-mă aşa cum vei dori, pentru ca eu să îţi pot demonstra adevărul versetului, «Atunci, doriţi-vă moartea, de sunteţi dintre oamenii adevărului.»”[1] Prinţul, înfuriat de răspunsul lui, dădu ordin ca trupul lui să-i fie tăiat în bucăţi şi ca să nu

[1] Qur’án, 2:94.

fie precupeţit niciun efort în a-i aplica o pedeapsă cât mai umilitoare.

172. Ḥájí Muḥammad-i-Karrádí, a cărui casă se afla pe una din lizierele de palmieri care se învecinau cu vechiul oraş Baghdád, un bărbat de un mare curaj care a luptat şi a condus în luptă o sută de oameni în războiul împotriva lui Ibráhím Páshá din Egipt. A fost un fervent discipol al lui Siyyid Káẓim şi e autorul unui poem lung în care el preamăreşte virtuţile şi meritele siyyid-ului. Avea şaptezeci şi cinci de ani când a îmbrăţişat Credinţa lui Báb, pe care de asemenea Îl elogiază într-un poem plin de elocinţă şi detalii. S-a distins prin actele de eroism din timpul asediului fortului şi în final a devenit victima gloanţelor duşmanului.

173. Sa'íd-i-Jabbáví, originar din Baghdád, care a dat dovadă de un curaj extraordinar în timpul asediului. A fost împuşcat în abdomen şi, deşi rănit grav, a reuşit să meargă până în prezenţa lui Quddús. S-a aruncat cu bucurie la picioarele lui şi şi-a dat duhul.

Împrejurările martiriului acestor doi camarazi au fost relatate de Siyyid Abú-Ṭálib-i-Sang-Sárí, unul dintre cei care au supravieţuit acelui asediu memorabil, într-o depeşă pe care el a adresat-o lui Bahá'u'lláh. În ea el relatează în plus propria lui poveste, precum şi cea a celor doi fraţi ai lui, Siyyid Aḥmad şi Mír Abu'l-Qásim, ambii fiind martirizaţi în timpul apărării fortului. „În ziua în care a fost ucis Khusraw", scrie el, „întâmplarea a făcut ca eu să fiu oaspetele unui anume Karbilá'í 'Alí-Ján, kad-khudá[1] al unuia dintre satele din vecinătatea fortului. El plecase să îl ajute la protejarea lui Khusraw şi se întoarse şi îmi povestea împrejurările legate de moartea aceluia. În chiar acea zi, un mesager mă informă că doi arabi au sosit în acel sat şi că erau nerăbdători să se alăture ocupanţilor fortului. Îşi exprimau temerile faţă de oamenii satului Qádí-Kalá şi au promis că vor recompensa generos pe oricine ar fi fost dispus să îi ducă la destinaţia lor. Mi-am amintit sfaturile tatălui meu, Mír Muḥammad-'Alí, care mă ruga să mă ridic şi să ajut la promovarea Cauzei lui Báb. Am decis pe dată să profit de această ocazie ivită şi, împreună cu aceşti doi arabi şi cu ajutorul şi asistenţa lui Kad-khudá, să ajung la fort, să mă întâlnesc cu Mullá Ḥusayn şi să decid să îmi dedic restul zilelor servirii Cauzei pe care el alesese să o urmeze."

[1] Vezi Glosar.

Numele unora dintre ofiţerii care s-au distins printre adversarii camarazilor lui Quddús sunt după cum urmează:

1. Prinţul Mihdí-Qulí Mírzá, fratele răposatului Muḥammad Sháh,
2. Sulaymán Khán-i-Afshár,
3. Ḥájí Muṣṭafá Khán-i-Súr-Tíj,
4. ʻAbdu'llah Khán, fratele lui Ḥájí Muṣṭafá Khán,
5. ʻAbbás-Qulí Khán-i-Láríjání, care l-a împuşcat pe Mullá Ḥusayn,
6. Núru'lláh Khán-i-Afghán,
7. Ḥabíbu'lláh Khán-i-Afghán,
8. Dhu'l-Faqár Khán-i-Karávulí,
9. ʻAlí-Aṣghar Khán-i-Du-Dungi'í,
10. Khudá-Murád Khán-i-Kurd,
11. Khalíl Khán-i-Savád-Kúhí,
12. Jaʻfar-Qulí Khán-i-Surkh-Karri'í,
13. Sartíp-ul din Fawj-i-Kalbát,
14. Zakaríyyáy-i-Qádí-Kalá'í, un văr al lui Khusraw şi moştenitorul lui.

În ceea ce îi priveşte pe acei credincioşi care au participat la acel asediu memorabil şi au supravieţuit acelui final tragic, până acum nu am reuşit să determin în totalitate nici numele lor, şi nici numărul lor. M-am mulţumit cu o listă reprezentativă, deşi incompletă, de nume de martiri, sperând că în zilele ce vor veni, dârzii promotori ai Credinţei se vor ridica pentru a umple acest gol şi, prin cercetările şi studiile lor, vor putea să corecteze imperfecţiunile acestei descrieri cu totul nepotrivită a ceea ce va rămâne pe veci unul dintre cele mai mişcătoare episoade ale istoriei moderne.

CAPITOLUL XXI

CEI ŞAPTE MARTIRI DIN ŢIHRÁN

VESTEA sorţii tragice care s-a abătut asupra eroilor din Ţabarsí a provocat o imensă durere în inima lui Báb. Captiv în castelul-închisoare din Chihríq, separat de micul grup al discipolilor Săi luptători, El privea cu adâncă nelinişte evoluţia caznelor lor şi se ruga cu râvnă statornică pentru victoria lor. Cât de mare a fost durerea sa când, în primele zile ale lunii Sha'bán a anului 1265 A.H.[1], a aflat de încercările care le-au copleşit calea, de agoniile suferite, de trădarea la care a fost obligat să recurgă un duşman iritat şi de măcelul cu care s-a încheiat cursul lor.

„Báb avea inima frântă", a relatat ulterior secretarul său, Siyyid Ḥusayn-i-'Azíz, „la primirea ştirii neaşteptate". A fost lovit de durere, o durere care i-a amuţit glasul şi a făcut să se oprească din scris pana Sa. Timp de nouă zile El a refuzat să se întâlnească cu orice prieten de-al Său. Cu toate că eram un însoţitor constant, chiar şi pe mine a refuzat să mă primească. Era reticent în a se atinge de orice mâncare sau de apa pe care i-o ofeream. Din ochii Săi curgeau în continuu lacrimi, iar buzele sale rosteau neîncetat expresii de suferinţă. Îl auzeam din spatele perdelelei descărcându-şi sentimentele de tristeţe, pe când comunica în intimitatea celulei Sale cu Cel Îndrăgit. Am încercat să notez eufuziunile suferinţei Sale, pe măsură ce se revărsau din inima Sa rănită. Suspectându-mă că încercam să păstrez lamentările pe care Le-a rostit, mi-a poruncit să distrug orice aş fi consemnat. Nu rămăsese nimic din gemetele şi plânsetele prin care a încercat să se elibereze acea inimă împovărată de chinul care o cuprinsese. Timp de cinci luni a jelit, cufundat într-un ocean de mâhnire şi durere.

Odată cu sosirea lunii Muḥarram în 1266 A.H.[2], Báb şi-a reluat lucrul pe care fusese nevoit să-l întrerupă. Prima pagină pe care a

[1] 22 iunie - 21 iulie, 1849 A.D.

[2] 17 noiembrie - 17 decembrie, 1849 A.D.

scris-o a fost dedicată memoriei lui Mullá Ḥusayn. În Tableta Vizitării, revelată în onoarea sa, El glorifică, în termeni mişcători, fidelidatatea constantă cu care l-a servit pe Quddús în timpul asediului fortului Ṭabarsí. A fost generos în elogiile Sale asupra comportamentului său mărinimos, a povestit faptele sale remarcabile şi a afirmat reuniunea neîndoielnică în lumea următoare cu conducătorul pe care l-a servit cu atâta noblețe. De asemenea, El însuşi a scris, se va alătura celor doi gemeni nemuritori, care, fiecare, prin viața şi moartea lui, a adus distincție Credinței lui Dumnezeu. Timp de o săptămână, Báb a continuat să scrie elogiile Sale la adresa lui Quddús, Mullá Ḥusayn şi a celorlați confrați care au dobândit coroana martiriului la Ṭabarsí.

Abia terminase elogiile Sale celor care şi-au eternizat numele în apărarea fortului, că l-a chemat de ziua ʻÁshúrá[1] pe Mullá Ádí-Guzal[2], unul dintre credincioşii din Marághih, care, în ultimele două luni a fost însoțitorul Său, în locul lui Siyyid Ḥasan, fratele lui Siyyid Ḥusayn-i-ʻAzíz. L-a primit cu afecțiune, dându-i numele Sayyáḥ, i-a dat în grijă Tabletele vizitării pe care El le-a revelat în memoria martirilor din Ṭabarsí şi i-a poruncit să facă în numele Său un pelerinaj la acel loc. „Ridică-te", El i-a poruncit, „şi, cu o totală detaşare porneşte deghizat ca un călător către Mázindarán şi acolo vizitează în numele Meu locul în care sunt păstrați cu evlavie acei nemuritori, care, cu sângele lor au pecetluit Cauza Mea. Când te vei apropia de împrejurimile acelui pământ sfânt, scoate-ți pantofii, aplecându-ți capul în reverență față de memoria lor, invocă numele lor şi, rugându-te, încercuieşte mormântul lor. Adu-mi ca amintire a călătoriei tale o mână de pământ sacru care acoperă rămăşițele îndrăgiților Mei, Quddús şi Mullá Hussayn. Încearcă să te întorci până la Naw-Rúz ca să sărbătoreşti cu Mine această sărbătoare, probabil singura pe care o voi mai vedea vreodată."

Loial instrucțiunilor primite, Sayyáḥ a pornit în pelerinajul său către Mázindarán. A ajuns la destinația sa în prima zi din luna

[1] A zecea zi a lunii Muḥarram, comemorarea martiriului lui Imám Ḥusayn, care a fost în acel an pe data de 26 noiembrie, 1849 A.D.

[2] Conform lucrării „Kashfu'l-Ghiṭá' " (p. 241), numele său întreg era Mírzá ʻAlíy-i-Sayyáḥ-i-Marághih'í. A fost servitorul lui Báb în Máh-Kú, considerat unul dintre principalii Săi însoțitori, care ulterior a îmbrățişat Mesajul lui Bahá'u'lláh.

Rabí'u'l-Avval a anului 1266 A.H.[1] şi, până în a noua zi a aceleiaşi luni[2], prima aniversare a maritiriului lui Mullá Ḥusayn, a făcut acea vizită şi s-a achitat de misiunea cu care fusese încredinţat. De acolo a plecat la Ţihrán.

L-am auzit pe Áqáy-i-Kalím, care l-a primit pe Sayyáḥ la intrarea casei lui Bahá'u'lláh din Ţihrán, povestind următoarele: „Era în toiul iernii, când, întorcându-se din pelerinajul său, a venit să-l viziteze pe Bahá'u'lláh. În ciuda frigului şi zăpezii unei ierni grele, a apărut într-un veşmânt de derviş, prost îmbrăcat, cu picioarele goale şi nepieptănat. Sufletul îi era plin de lumina pe care i-o aprinsese pelerinajul său. Siyyid Yaḥyáy-i-Dárábí, supranumit Vaḥíd, care era atunci oaspete în casa lui Bahá'u'lláh, abia fusese informat de întoarcerea lui Sayyáḥ din fortul Ţabarsí că, uitând de pompa şi uzanţele cu care fusese obişnuit un om cu poziţia lui, s-a repezit şi s-a aruncat la picioarele pelerinului. Cuprinzându-i picioarele, care fuseseră acoperite de noroi până la genunchi, le-a sărutat cu devoţiune. Am fost uimit în acea zi de multitudinea de dovezi de grijă pe care Bahá'u'lláh le-a arătat lui Vaḥíd. I-a oferit asemenea favoruri pe care nu văzusem să le ofere nimănui. Maniera conversaţiei Sale nu mi-a lăsat niciun dubiu că acelaşi Vaḥíd se va distinge în scurt timp prin fapte nu mai puţin remarcabile decât ale celor care i-au făcut nemuritori pe apărătorii fortului Ţabarsí."

Sayyáḥ mai rămase câteva zile în acea casă. Cu toate acestea, nu era capabil să perceapă, după cum a făcut Vaḥíd, natura puterii latente care sălăşluia în Gazda sa. Deşi fusese destinatarul celei mai mari bunăvoinţe din partea lui Bahá'u'lláh, nu a reuşit să înţeleagă semnificaţia binecuvântărilor care se revărsau asupra sa. L-am auzit povestind experienţele sale din timpul călătoriei sale în Famagusta: „Bahá'u'lláh m-a copleşit cu blândeţea Sa. Cât despre Vaḥíd, neţinând cont de înălţimea poziţiei sale, îmi dădea întâietate când se afla în prezenţa Gazdei sale. În ziua întoarcerii mele din Mázindarán, a mers atât de departe, ajungând să-mi sărute picioarele. Am fost uimit de primirea acordată în acea casă. Chiar dacă am fost învăluit într-un ocean de mărinimie, în acea zi n-am reuşit să apreciez rangul ocupat

[1] 15 ianuarie, 1850 A.D.
[2] 23 ianuarie, 1850 A.D.

atunci de Bahá'u'lláh şi nici nu am fost capabil să intuiesc, oricât de puțin, natura Misiunii pe care El era destinat să o realizeze."

Înainte de plecarea lui Sayyáḥ din Ṭihrán, Bahá'u'lláh i-a înmânat o epistolă, al cărei text El i-l dictase lui Mírzá Yaḥyá[1], şi a trimis-o în numele său. Răspunsul a sosit la scurt timp, scris de mâna lui Báb, în care El l-a încredințat pe Mírzá Yaḥyá în grija lui Bahá'u'lláh şi L-a îndeamnat să acorde atenție educației şi instruirii lui. Poporul lui Bayán[2] a înțeles greşit acea corespondență, ca pe o dovadă a cerințelor exagerate,[3] pe care ei le avansară în favoarea liderului lor. Cu toate că textul acelui răspuns este absolut lipsit de orice asemenea pretenții şi, în afară de glorificarea acordată lui Bahá'u'lláh şi cererea pentru educarea lui Mírzá Yaḥyá, nu conținea nicio referință la acest pretins rang, cu toate acestea, discipolii săi şi-au imaginat zadarnic că scrisoarea constituie o revendicare a autorității cu care ei l-au învestit.[4]

În acest moment al povestirii, când am relatat evenimentele remarcabile ce au avut loc în decursul anului 1265 A.H.[5], îmi amintesc că acel an a fost martorul celui mai semnificativ eveniment al vieții mele, un eveniment care a marcat renaşterea mea spirituală, eliberarea de cătuşele trecutului şi acceptarea mesajului acestei Revelații. Cer indulgență cititorului dacă zăbovesc prea mult asupra circumstanțelor începutului vieții mele şi povestesc cu prea multe detalii evenimentele care au dus la convertirea mea. Tatăl meu a aparținut tribului Ṭáhirí, care ducea o viață nomadă în provincia Khurásán. Numele său era

[1] Supranumit Ṣubḥ-i-Azal.

[2] Discipolii lui Mírzá Yaḥyá.

[3] Pretențiile acestui tânăr erau bazate pe un document de numire aflat acum în posesia prof. Browne şi au fost susținute de o scrisoare oferită în versiune franceză de Mons. Nicolas. Totuşi, falsul a jucat un rol atât de mare în documentele scrise din Est încât, ezit să recunosc dovada autencitatea acestei numiri şi consider că este puțin probabil ca orice grup de persoane foarte corecte să fi acceptat documentul în locul dovezii propriilor informații legate de donațiile nepotrivite către Ṣubḥ-i-Azal… Probabilitatea este că aranjamentul făcut a fost mai departe susținut, adică Bahá'u'lláh trebuia pentru prezent să preia personal conducerea şi să-şi exercite calitățile alese de învățător, în timp ce Ṣubḥ-i-Azal (un tânăr vanitos) să fie numit conducător în aparență, în special în fața străinilor şi a agenților guvernului." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 118–119).

[4] „Te implor pe Dumnezeu, Unicul, Cel Puternic, Cel Omnipotent să cântăreşti în inima ta acele scrieri care au fost trimise în numele său (Mírzá Yaḥyá) către Punctul Primordial (Báb), ca să poți recunoaşte şi distinge, la fel de clar precum soarele, semnele Celui Adevărat." („The Epistle to the Son of the Wolf", p. 125).

[5] 1848–1849 A.D.

Ghulám ʻAlí, fiul lui Ḥusayn-i-ʻArab. El s-a căsătorit cu fata lui Kalb-ʻAlí şi a avut cu ea trei fii şi trei fiice. Eu am fost al doilea fiu şi mi s-a dat numele Yár-Muḥammad. M-am născut în a optsprezecea zi a lunii Ṣafar în anul 1247 A.H.[1], în satul Zarand. Am fost păstor şi am primit o educaţie rudimentară. Îmi doream să dedic mai mult timp studiului, dar nu era posibil, dată fiind situaţia mea. Citeam Qur'án-ul cu râvnă, memorând unele pasaje şi le cântam, în timp ce urmăream turma pe câmp. Îmi plăcea singurătatea şi priveam stelele noaptea cu încântare şi admiraţie. În liniştea sălbăticiei recitam anumite rugăciuni atribuite lui Imám ʻAlí, Comandantul celor Credincioşi şi, pe măsură ce mă îndreptam spre Qiblih[2], îl imploram pe Cel Atotputernic să-mi călăuzească paşii şi să mă facă capabil să găsesc Adevărul.

Tatăl meu mă lua deseori cu el la Qum, unde mă familiarizam cu învăţăturile Islám-ului şi cu caracteristicile şi obiceiurile liderilor săi. El era un discipol devotat al acelei credinţe şi era adesea asociat cu liderii ecleziaşti care slujeau în acel oraş. Îl priveam când se ruga la Masjid-i-Imám-Ḥasan şi realiza cu multă scrupulozitare şi veneraţie toate riturile şi ceremoniile prescrise de Credinţa sa. Am ascultat predicile mai multor mujtahidi eminenţi care sosiră din Najaf, am luat parte la discursurile lor şi am ascultat dezbaterile lor. Treptat, am început să percep lipsa lor de sinceritate şi să disprețuiesc josnicia caracterului lor. Cum eram dornic să descopăr încrederea în crezurile şi dogmele pe care se străduiau să mi le impună, nu puteam găsi nici timpul şi nici posibilităţile cu care să îmi satisfac dorinţa. Deseori am fost dojenit de tatăl meu din cauza îndrăznelii şi a neliniştii mele. „Mi-e teamă", remarca el deseori, „că aversiunea ta faţă de aceşti mujtahidi ar putea să te implice într-o zi în mari greutăţi şi să îţi aducă ocară şi ruşine."

Mă aflam în satul Rubát-Karím, într-o vizită la unchiul meu din partea mamei când, în a douăsprezecea zi după Naw-Rúz, în anul 1263 A.H.[3] am auzit din întâmplare în masjid-ul acelui sat, o conversaţie între doi bărbaţi, de unde am aflat despre Revelaţia lui Báb. „Ai auzit", spuse unul dintre ei, „că pe Siyyid-i-Báb l-au dus în satul Kinár-Gird, iar acum este în drum spre Ţihrán?" Văzând că prietenul său nu ştia

[1] 29 iulie, 1831 A.D.
[2] Vezi Glosar.
[3] 1847 A.D.

acest lucru, acesta continuă să-i relateze întreaga poveste a lui Báb, oferindu-i o relatare detaliată despre împrejurările în care El şi-a expus Declaraţia, despre arestul Său în Shíráz, despre plecarea Sa la Iṣfahán, despre primirea pe care i-o făcuseră atât Imám-Jum'ih, cât şi Manúchihr Khán, miracolele şi minunile pe care le realizase şi verdictul pronunţat de către 'ulamá din Iṣfahán împotriva Sa. Fiecare detaliu al poveştii îmi sporea curiozitatea, făcându-mă să simt o profundă admiraţie pentru un Om care îi putea fermeca atât de mult pe compatrioţii Săi. Lumina Sa părea să îmi cuprindă sufletul; mă simţeam ca şi cum aş fi fost deja adept al Cauzei Sale.

De la Rubát-Karím m-am întors la Zarand. Tatăl meu mi-a remarcat neliniştea, exprimându-şi surprinderea faţă de comportamentul meu. Îmi pierdusem pofta de mâncare şi somnul şi eram hotărât să ascund secretul agitaţiei mele de tatăl meu, ca nu cumva dezvăluirea acestuia să afecteze în vreun fel eventuala realizare a speranţelor mele. Am rămas în acea stare până când, un anume Siyyid Ḥusayn-i-Zavári'í ajunse la Zarand şi a fost în stare să îmi explice un subiect care devenise pasiunea mea principală. Făcând cunoştinţă, am devenit repede prieteni, lucru ce m-a încurajat să-i împărtaşesc năzuinţele fierbinţi din sufletul meu. Spre marea mea surpriză, el era deja vrăjit de subiectul pe care începusem să i-l dezvălui. „Unul dintre verii mei", începu el să-mi spună, „Siyyid Ismá'íl-i-Zavári'í, m-a convins de adevărul Mesajului proclamat de Siyyid-i-Báb. El mi-a relatat că Îl întâlnise de mai multe ori pe Siyyid-i-Báb în casa lui Imám-Jum'ih din Iṣfahán şi că L-a văzut în realitate revelând, în prezenţa gazdei Sale, un comentariu despre Súrih Va'l-'Aṣr[1]. Rapiditatea cu care Báb compunea, forţa şi originalitatea stilului Său i-au provocat surpriză şi admiraţie. El a fost uimit să vadă că, în timp ce îşi revela comentariul şi, fără a influenţa viteza scrisului Său, El a fost capabil să răspundă oricărei întrebări pe care cei din sală au dorit să I-o adreseze. Cutezanţa pe care vărul meu a manifestat-o predicând Mesajul a declanşat ostilitate din partea acelor kad-khudá[2] şi a siyyid-ilor din Zavárih, care l-au silit să se întoarcă la Iṣfahán, unde locuia în ultimul timp. Eu însumi, neputând să rămân în Zavárih, am plecat la Káshán,

[1] Qur'án, 103.
[2] Vezi Glosar.

oraş în care am petrecut iarna şi în care l-am întâlnit pe Ḥájí Mírzá Jání, despre care îmi vorbise vărul meu, şi care mi-a dat un tratat scris de Báb, intitulat «Risáliy-i-'Adlíyyih», îndemnându-mă să-l citesc cu atenţie şi să i-l înapoiez după câteva zile. Am fost atât de fermecat de tematica şi de limbajul acelui tratat, încât m-am apucat să transcriu întregul text. Când i l-am înapoiat deţinătorului, am aflat cu profund regret că tocmai pierdusem ocazia de a-L întâlni pe Autor. «Însuşi Siyyid-i-Báb», mi-a spus el, «a sosit în ajunul zilei de Naw-Rúz şi a petrecut trei nopţi ca Oaspete în casa mea. El se află acum în drum spre Ţihrán şi, dacă porneşti imediat, cu siguranţă Îl poţi ajunge din urmă.» Imediat m-am ridicat şi am plecat, călătorind de la Káshán până la o fortăreaţă din vecinătatea Kinár-Girdului. Mă odihneam la umbra zidurilor sale când, un bărbat arătos a apărut din acea fortareaţă, întrebându-mă cine sunt şi încotro mă duc. «Sunt un biet siyyid», i-am răspuns «un călător şi străin de aceste locuri.» M-a luat la el acasă şi m-a invitat să-i fiu oaspete peste noapte. În cursul conversaţiei a spus: «Bănuiesc că eşti un discipol al Siyyd-ului care a locuit câteva zile în această fortăreaţă, de unde a fost transferat în satul Kulayn, şi care, cu trei zile în urmă, a plecat spre Ádhirbáyján. Mă mândresc că sunt unul dintre adepţii Săi. Numele meu este Ḥájí Zaynu'l-'Ábidín. Intenţionam să nu mă despart de El, dar El m-a rugat să rămân în acest loc şi să transmit oricărui prieten al Său pe care s-ar putea să-l întâlnesc salutările Sale iubitoare şi să-i conving să nu-l urmeze. ‹Spune-le să-şi dedice viaţa servindu-mi Cauza, pentru a fi înlăturate barierele care opresc progresul acestei Credinţe, pentru ca discipolii mei să poată, în siguranţă şi în libertate, să-l venereze pe Dumnezeul lor şi să respecte preceptele Credinţei›, m-a instruit El. Imediat mi-am schimbat planul şi, în loc să mă întorc la Qum, am decis să vin în acest loc.»"

Cele relatate de Siyyid Ḥusayn-i-Zavári'í m-au ajutat să mă mai liniştesc. Acesta mi-a arătat şi mie exemplarul din „Risáliy-i-'Adlíyyih" pe care îl adusese cu el şi a cărui lectură mi-a redat tăria şi vigoarea. În acele zile eram elevul unui siyyid care m-a învăţat Qur'án-ul şi a cărui incapacitate de mă lumina asupra dogmelor Credinţei sale devenise din ce în ce mai evidentă în ochii mei. Siyyid Ḥusayn, pe care l-am întrebat mai multe despre Cauză, m-a sfătuit să-l întâlnesc pe Siyyid Ismá'íl-i-Zavári'í, al cărui obicei invariabil era să

viziteze în fiecare primăvară locurile sfinte ale imám-zádih-ilor[1] din Qum. Îl convisesem pe tatăl meu, care se împotrivea ideii de a se despărți de mine, să mă trimită în acel oraş cu scopul perfecționării cunoştiințelor de limbă arabă. Eram atent să ascund de el scopul meu real, de teamă că dezvăluirea acestuia ar putea să-i pricinuiască încurcături cu qáḍí-ul[2] şi ‘ulamá din Zarand şi să mă împiedice să-mi ating scopul.

În timp ce mă aflam în Qum, mama, sora şi fratele meu au venit să mă viziteze cu ocazia sărbătorii de Naw-Rúz şi au stat cu mine timp de aproape o lună. În timpul vizitei lor, am reuşit să-i lămuresc în legătură cu noua Revelație, şi să le aprind în suflet dragostea pentru Autorul ei. La câteva zile de la întoarcerea lor în Zarand, a ajuns Siyyid Ismá‘íl, pe care l-am aşteptat cu nerăbdare şi care a reuşit ca în decursul discuțiilor cu mine să-mi spună în detaliu tot ceea ce era necesar pentru a mă atrage complet către Cauză. El a pus accent pe continuitatea revelației divine, a afirmat unitatea fundamentală a Profeților din trecut şi a explicat legătura lor strânsă cu Misiunea lui Báb. De asemenea, el mi-a dezvăluit natura muncii realizate de Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá’í şi Siyyid Káẓim-i-Rashtí, de care nu auzisem până atunci. Am întrebat care era datoria obligatorie în acel moment pentru fiecare adept loial Credinței. „Ordinul lui Báb”, a răspuns, „este ca toți cei care au acceptat Mesajul Său să se îndrepte către Mázindarán şi să-l ajute pe Quddús care era înconjurat de forțele unui duşman neîndurător. Mi-am exprimat dorința de a mă alătura lui, pentru că şi el intenționa să plece către fortul din Ṭabarsí. Totuşi, m-a sfătuit să rămân în Qum alături de Mírzá Fatḥu’lláh-i-Ḥakkák, un tânăr de vârsta mea pe care îl călăuzise recent către Cauză, până la primirea mesajului lui din Ṭihrán.

Am aşteptat în zadar acel mesaj şi, aflând că nu sosise nicio veste de la el, m-am decis să plec către capitală. La rândul său, prietenul meu Mírzá Fatḥu’lláh m-a urmat. În cele din urmă, el a fost arestat, împărtăşind aceeaşi soartă cu cei care au fost omorâți în anul 1268 A.H. [3], ca rezultat al atentatului la viața Sháh-ului. La sosirea în Ṭihrán, am pornit direct către Masjid-i-Sháh, care se afla vizavi de un

[1] Vezi Glosar.
[2] Vezi Glosar.
[3] 1851–1852 A.D.

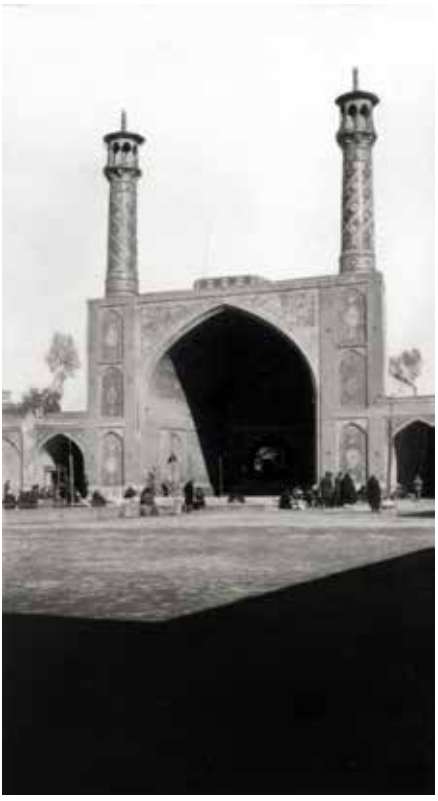

IMAGINI CU MASJID-I-SHÁH DIN ṬIHRÁN

madrisih[1], la intrarea căruia, mai târziu, l-am întâlnit pe neașteptate pe Siyyid Ismá'íl-i-Zavári'í, care s-a grăbit să mă informeze că abia îmi scrisese o scrisoare și că era pe punctual de a o trimite în Qum.
Ne pregăteam să plecăm către Mázindarán, când veni vestea că păzitorii fortului Ṭabarsí au fost măcelăriți prin vicleșug și că însuși fortul a fost făcut una cu pământul. Eram plini de tristețe la primirea acestei vești îngrozitoare și deplângeam soarta tragică a celor care apărară cu atâta eroism Cauza lor iubită. Într-una din zile, m-am întâlnit în chip neașteptat cu unchiul meu din partea mamei, Naw-Rúz-'Alí, care venise în mod special să mă ia. L-am informat pe Siyyid Ismá'íl care m-a sfătuit să plec la Zarand și să nu creez ostilitate din partea acelora care insistau să mă întorc.

La sosirea mea în satul natal, am reușit să-l atrag pe fratele meu către Cauza pe care mama și sora mea deja o îmbrățișaseră. De asemenea, am izbutit să-l conving pe tatăl meu să-mi permită să plec din nou la Ṭihrán. M-am cazat în același madrisih în care fusesem găzduit la vizita precedentă, unde l-am întâlnit pe un anume Mullá 'Abdu'l-Karím, pe care, urma să aflu mai târziu, că Bahá'u'lláh îl numise Mírzá Aḥmad. El m-a primit cu afecțiune și mi-a spus că Siyyid Ismá'íl mă încredințase în grija lui și dorea să rămân în compania lui până la sosirea acestuia la Ṭihrán. Zilele petrecute în compania lui Mírzá Aḥmad nu le voi uita niciodată. Îl consideram însăși încarnarea iubirii și a bunătății. Cuvintele cu care m-a inspirat și care mi-au animat credința sunt adânc întipărite în inima mea.

Prin el am fost prezentat discipolilor lui Báb, cu care m-am asociat și de la care am obținut informații mai complete legate de învățăturile Credinței. Mírzá Aḥmad își câștiga existența ca scrib, dedicându-și serile copierii Bayán-ului persan și a altor scrieri ale lui Báb. Exemplarele pe care le pregătea cu devotament erau oferite de el drept cadouri camarazilor săi discipoli. Eu însumi am fost deseori purtătorul unor asemea cadori pentru soția lui Mullá Mihdíy-i-Kandí, care își abandonase copilul, grăbindu-se să se alăture ocupanților fortului Ṭabarsí.

În acele zile am fost informat că Ṭáhirih, care, de la dispersarea adunării de la Badasht locuise în Núr, sosise acum la Ṭihrán și că a fost

[1] Vezi Glosar.

MADRISIH-UL LUI MÍRZÁ ṢÁLIḤ DIN ṬIHRÁN

obligată să rămână în casa lui Maḥmúd Khán-i-Kalantar unde, chiar dacă era prizonieră, a fost tratată cu considerație şi curtoazie.

Într-o zi, Mírzá Aḥmad mă conduse la casa lui Bahá'u'lláh, a cărui soție, Varaqatu'l-'Ulyá,[1] mama Celei Mai Măreţe Ramuri[2], îmi tratase deja ochii cu o alifie pe care ea însăşi o pregătise şi mi-o trimise prin acelaşi Mírzá Aḥmad. Primul pe care l-am întâlnit în casă a fost acelaşi Fiu iubit al ei, care avea atunci şase ani. M-a întâmpinat cu un zâmbet în timp ce stătea la uşa camerei pe care o ocupa Bahá'u'lláh. Am trecut de acea uşă şi am fost condus în prezența lui Mírzá Yaḥyá, fără a cunoaşte deloc rangul Celui care ocupa camera lăsată în urma mea. Când am fost față în față cu Mírzá Yaḥyá, am observat imediat trăsăturile sale şi am notat conversația uimit de lipsa sa de merit pentru rangul care îi fusese acordat.

Altă dată, când m-am dus la aceeaşi casă şi eram pe punctul de a intra în camera pe care o ocupa Mírzá Yaḥyá, Áqáy-i-Kalím, pe care îl cunoscusem anterior, m-a rugat pe mine, dat fiind faptul că Isfandíyár, servitorul lor, se dusese la piață şi nu se întorsese, să îl conduc pe „Áqá"[3] la Madrisiy-i-Mírzá-Ṣáliḥ în locul său şi să mă întorc înapoi. Am fost de acord cu bucurie şi, în vreme ce mă pregăteam

[1] Ad litteram, „Cea Mai Înălțată Frunză".
[2] Titlul lui 'Abdu'l-Bahá.
[3] Însemnând „Învățătorul", titlu cu care era numit atunci 'Abdu'l-Bahá.

MADRISIY-I-ŞADR DIN ŢIHRÁN, SEMNUL X ARATĂ CAMERA OCUPATĂ DE BAHÁ'U'LLÁH

să plec, am pe văzut pe Cea Mai Măreaţă Ramură, un copil de o deosebită frumuseţe ce purta kuláh[1] şi era îmbrăcat în jubbiy-i-hizári'í[2], ieşind dintr-o cameră pe care o ocupase Tatăl Său şi coborând treptele ce duceau spre poarta casei. M-am apropiat şi am întins braţele să-L ridic. „Vom merge împreună", a spus, luându-mă de mână şi conducându-mă spre ieşirea din casă. Conversam, în timp ce mergeam mână în mână către madrisih, cunoscut în acele zile sub numele de Pá-Minár. Când am ajuns în clasa Sa, S-a întors către mine şi mi-a spus: „Vino din nou în după-amiaza asta şi du-mă înapoi acasă, pentru că Isfandíyár nu poate să mă ia. Tatăl meu are nevoie de el astăzi." Am încuviinţat cu bucurie şi m-am întors imediat la casa lui Bahá'u'lláh. Acolo, l-am întâlnit din nou pe Mírzá Yaḥyá, care mi-a înmânat o scrisoare pe care m-a rugat să o duc la Madrisiy-i-Ṣadr şi să i-o înmânez lui Bahá'u'lláh, pe care, mi s-a spus, că îl voi găsi în camera ocupată de Mullá Báqir-i-Basţámí. M-a rugat să-i aduc răspunsul imediat. Am îndeplinit comisionul şi m-am întors la madrisih la timp pentru a conduce Cea Mai Măreaţă Ramură acasă.

Într-o zi, Mírzá Aḥmad mă invită să-l cunosc pe Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí, unchiul lui Báb din partea mamei, care se întorsese recent

[1] Vezi Glosar.
[2] Un fel de palton.

din Chihríq şi care locuia în casa lui Muḥammad Big-i-Chápárchí, în apropierea porții Shimírán. Când i-am privit chipul, am fost impresionat de noblețea trăsăturilor şi de serenitatea chipului său. Următoarea vizită mi-a sporit adimirația pentru dulceața comportamentului său, smerenia sa mistică şi tăria de caracter. Îmi amintesc bine cum, odată, Áqáy-i-Kalím l-a îndemnat în timpul unei anumite adunări să părăsească Țihrán-ul, care era atunci într-o stare de mare agitație, şi să

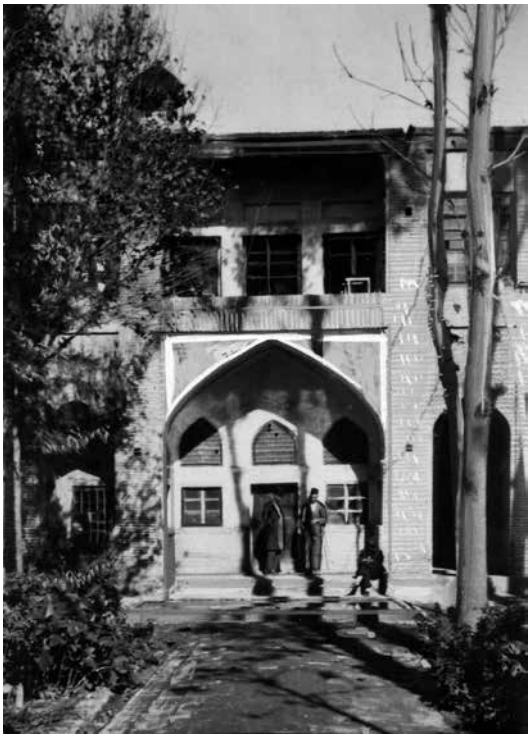

MADRISIH-UL DÁRU'SH-SHAFÁY-I-MASJID-I-SHÁH
DIN ȚIHRÁN

scape de atmosfera periculoasă. „De ce te temi pentru siguranța mea?", „i-a răspuns încrezător. „Aş dori şi eu să pot lua parte la banchetul pe care mâna Providenței îl desfăşoară pentru aleşii Săi!

La puțin timp, instigatorii la discordie au reuşit să declanşeze o gravă tulburare în acel oraş. Aceasta a fost rezultatul acțiunii unui siyyid din Káshán care trăia în Madrisiy-i-Dáru'sh-Shafá', căruia i se

destăinuise cunoscutul Siyyid Muḥammad şi care a pretins că se convertise la învăţăturile lui Báb. Mírzá Muḥammad-Ḥusayn-i-Kirmání, care se cazase în acealşi madrisih şi care era un cunoscut predicator al doctrinelor metafizice ale Islám-ului, a încercat de mai multe ori să-l facă pe Siyyid Muḥammad, unul dintre elevii săi, să se despartă de acel siyyid, pe care nu-l considera demn de încredere, şi să nu-i permită accesul la întâlnirile credincioşilor. Totuşi, Siyyid Muḥammad refuză această povaţă şi continuă să se întâlnească cu el până la începutul lunii Rabí'u'th-Thání a anului 1266 A.H.[1], când, acest siyyid trădător a mers la un anume Siyyid Ḥusayn, un 'ulamá din Káshán şi i-a înmânat numele şi adresele unui număr de aproape cincizeci de credincioşi care locuiau în Ṭihrán. Aceeaşi listă a fost înaintată imediat de Siyyid Ḥusayn lui Maḥmúd Khán-i-Kalantar, care a dat ordin ca toţi să fie arestaţi. Paisprezece dintre ei au fost capturaţi şi aduşi în faţa autorităţilor.

În ziua în care au fost capturaţi mă aflam împreună cu fratele meu şi cu unchiul din partea mamei care venise din Zarand şi care locuise într-un caravanersai din afara porţii Naw. În dimineaţa următoare ei au plecat la Zarand şi, în timp ce mă întorceam la Madrisiy-i-Dáru'sh-Shafá', am descoperit în camera mea un pachet deasupra căruia se afla o scrisoare care îmi era adresată de Mírzá Aḥmad. Acea scrisoare mă informa că, în cele din urmă, acel ticălos siyyid ne-a denunţat şi că a declanşat o mişcare violentă în capitală. „Pachetul pe care l-am lăsat în această cameră", scria, „conţine toate scrierile sacre care se află în posesia mea. Dacă vei ajunge vreodată în siguranţă în acest loc, să le duci la caravanseraiul lui Ḥájí Nád-'Alí, unde vei găsi într-una din camere un om purtând acel nume, născut în Qazvín, căruia îi vei încredinţa pachetul împreună cu scrisoarea care îl însoţeşte. De acolo, porneşte imediat către Masjid-i-Sháh, unde sper să te pot întâlni." Urmând instrucţiunile sale, am predat pachetul lui Ḥájí şi am reuşit să ajung la masjid unde l-am întâlnit pe Mírzá Aḥmad şi l-am auzit povestind cum a fost atacat şi cum a căutat refugiu în masjid, în a cărui incintă era păzit de noi atacuri.

În acest timp, din Madrisiy-i-Ṣadr, Bahá'u'lláh i-a trimis un mesaj lui Mírzá Aḥmad, în care-i aducea la cunoştinţă planurile lui Amír-Niẓám, care ceruse deja de trei ori lui Imám-Jum'ih arestarea

[1] 14 februarie-15 martie, 1850 A.D.

sa. Mai mult, el a fost prevenit că Amír, neluând în seamă dreptul de a oferi azil, care îi fusese conferit masjid-ului, intenționa să-i aresteze pe aceia ce căutau refugiu în acel locaş sfânt. Mírzá Aḥmad a fost sfătuit să plece din Qum deghizat, fiind împuternicit să-mi arate drumul spre a mă înapoia acasă în Zarand.

Între timp, rudele mele care m-au recunoscut în Masjid-i-Sháh, au insistat să plec la Zarand, susținând că tatăl meu, care fusese dezinformat în legătură cu arestul meu şi cu iminenta mea execuție, era în mare suferință şi că era de datoria mea să mă grăbesc să-l eliberez de temerile sale. Acționând la îndrumarea lui Mírzá Aḥmad, care mă sfătuise să profit de oportunitatea trimisă de Dumnezeu, am plecat către Zarand şi am celebrat Sărbătoarea de Naw-Rúz cu familia mea, o Sărbătoare care era fără îndoială binecuvântată, deoarece coincidea cu a cincea zi a lunii Jamádíyu'l-Avval din anul 1266 A.H.[1], aniversarea zilei în care Báb a declarat Misiunea Sa. Sărbătoarea de Naw-Rúz a acelui an a fost menționată în „Kitáb-i-Panj-Sha'n", una dintre ultimele lucrări ale lui Báb. „Al şaselea Naw-Rúz", a scris El în acea carte, „după Declarația Punctului Bayán-ului[2], a căzut în a cincea zi a Jamádíyu'l-Avval, în al şaptelea an lunar după aceeaşi Declarație." În acelaşi pasaj, Báb face referire la faptul că sărbătoarea de Naw-Rúz din acel an va fi ultima pe care El fusese destinat să o celebreze pe pământ.

În mijlocul festivităților pe care rudele mele le celebrau în Zarand, inima mea era îndreptată spre Țihrán, iar gândurile mele se învârteau în jurul sorții camarazilor mei din acel oraş agitat. Doream să aud că sunt în siguranță. Cu toate că mă aflam în casa tatălui meu, înconjurat de grija părinților mei, mă simțeam apăsat de gândul de a fi despărțit de acel mic grup, ale cărui pericole mi le puteam imagina şi ale cărui necazuri doream să le împărtăşec. Teribilul suspans în care trăiam, fiind reținut în casa mea, a fost întrerupt pe neaşteptate de sosirea lui Ṣádiq-i-Tabrízí, care venea de la Țihrán şi care a fost primit în casa tatălui meu. Cu toate că m-a eliberat de incertitudinile care mă apăsau atât de greu, spre groaza mea, el a descris urechilor mele o poveste de o cruzime înfricoşătoare, încât neliniştea suspansului a pălit în fața luminii înspăimântătoare pe care acea poveste o arunca asupra inimii mele.

[1] 1850 A.D.

[2] Unul din titlurile date lui Báb.

Voi începe să relatez circumstanțele martiriului camarazilor mei arestați în Țihrán – pentru că aceasta a fost soarta lor. Cei paisprezece discipoli ai lui Báb, care fuseseră capturați, au rămas încarcerați în casa lui Maḥmúd Khán-i-Kalantar din prima până în a douăzeci şi doua zi a lunii Rabí'u'th-Thání[1]. Ṭáhirih era de asemenea reținută la etajul aceleiaşi case. Li s-au aplicat cele mai rele tratamente. Prigonitorii au încercat, prin orice mijloace, să-i determine să le dea infomațiile pe care le cereau, dar n-au reuşit să obțină un răspuns satisfăcător. Printre captivi se afla şi Muḥammad-Ḥusayn-i-Marághi'í care refuza cu încăpățânare să scoată vreun cuvânt, în ciuda presiunii severe la care l-au supus. L-au torturat, au recurs la toate măsurile posibile pentru a obține de la el vreun indiciu care să le servească scopului lor, însă, nu au avut sorți de izbândă. Atât de fermă era îndârjirea sa, încât opresorii săi au crezut că este prostănac. L-au întrebat pe Ḥájí Mullá Ismá'íl, care îl convertise la Credință, dacă putea vorbi. „Este mut, dar nu şi prost", a răspuns; „poate să vorbească şi nu are niciun impediment". Abia l-a strigat pe nume că victima a răspuns, asigurându-l că este gata să se supună dorinței lui.

Convinşi că nu le pot supune voința, ei au transmis chestiunea lui Maḥmúd Khán, care, la rândul său, a trimis cazul lui Amír-Niẓám Mírzá Taqí Khán[2], Marele Vazír al lui Náṣiri'd-Dín Sháh. În acele zile, suveranul se abținea de la intervenții directe în aspecte legate de afacerile comunității persecutate şi, deseori, nu cunoştea deciziile care se luau în legătură cu membrii ei. Marele Său Vazír era învestit cu puteri absolute pentru a-i trata, după cum considera că era necesar. Nimeni nu punea la îndoială deciziile sale şi nimeni nu îndrăznea să dezaprobe modul în care îşi exercita autoritatea. El a emis imediat un ordin irevocabil amenințând cu execuția pe oricare dintre cei paisprezece prizonieri care nu erau dornici să îşi renege credința. Şapte dintre ei au fost constrânşi să cedeze presiunii la care au fost supuşi şi au fost eliberați imediat. Ceilalți şapte rămaşi aveau să fie Cei Şapte Martiri din Țihrán:

1. Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí, supranumit Khál-i-A'ẓam[3], unchiul

[1] 14 februarie - 15 martie, 1850 A.D.

[2] A fost fiul lui Qurbán, bucătarul şef al lui Qá'im-Maqám, predecesorul lui Ḥájí Mírzá Áqásí.

[3] Ad litteram, „Cel Mai Măreț Unchi".

matern al lui Báb, şi unul dintre liderii negustorilor din Shíráz. Era unchiul în a cărui custodie a fost încredinţat Báb după moartea tatălui Său şi care, la întoarcerea Nepotului său din pelerinajul Său de la Ḥijáz şi din arestul Său datorat lui Ḥusayn Khán, şi-a asumat întreaga responsabilitate pentru El, garantând prin cuvântul său în scris. El a fost cel care, în timp ce se afla în grija lui, L-a înconjurat cu o grijă constantă, L-a servit cu deosebită devoţiune şi a acţionat ca intermediar între El şi grupul discipolilor Lui care s-au adunat în Shíráz să-l vadă. Singurul său copil, Siyyid Javád, a murit în pruncie. Către mijlocul anului 1265 A.H. [1], acelaşi Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí a părăzit Shíráz-ul şi l-a vizitat pe Báb în castelul din Chihríq. De acolo, a plecat la Ţihrán şi, neavând nicio ocupaţie specială, a rămas în acel oraş până la izbucnirea revoltei care i-a adus într-un final martiriul.

Cu toate că prietenii săi l-au rugat să scape de fierberea care se apropia cu rapiditate, el a refuzat să ţină seama de sfatul lor şi a făcut faţă, până în ultimul său ceas, cu completă resemnare, persecuţiilor la care a fost supus. Un număr considerabil dintre cei mai bogaţi negustori pe care îi cunoştea s-au oferit să plătească răscumpărarea sa, o ofertă care a fost respinsă. În cele din urmă, a fost adus în faţa lui Amír-Niẓám. „Magistratului Şef al acestui ţinut", l-a informat Marele Vazír, „nu-i face plăcere să le producă nici cel mai mic prejudiciu descendenţilor Profetului. Negustori de vază din Shíráz şi Ţihrán sunt dispuşi, chiar dornici să plătească pentru răscumpărarea ta. Maliku't-Tujjár a intervenit în favoarea ta. Un cuvânt de dezicere din partea ta este suficient pentru a te elibera şi pentru a-ţi asigura întoarcerea cu onoruri în oraşul tău natal. Îţi dau cuvântul că, dacă vei accepta să încuviinţezi, restul zilelor tale vor fi petrecute cu onoare şi demnitate la adăpostul ocrotitor al suveranului tău." „Excelenţă", a răspuns plin de curaj Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí, „dacă alţii dinaintea mea, care au băut cu bucurie din cupa martiriului, au ales să respingă un apel asemănător celui pe care care mi-l faceţi acum, aflaţi cu siguranţă că sunt la fel de dornic să declin o asemenea cerere. Repudierea adevărurilor păstrate în această Revelaţie va fi asemenea respingerii tuturor Revelaţiilor care au precedat-o. A refuza să recunosc Misiunea lui Siyyid-i-Báb ar însemna să mă lepăd de Credinţa înaintaşilor mei şi să

[1] 1848-1849 A.D.

mă dezic de caracterul Divin al Mesajului lui Muḥammad, Iisus, Moise şi de tot ceea ce au revelat Profeţii din trecut. Dumnezeu ştie că am avut privilegiul de a fi martor la aceleaşi lucruri cu cele auzite sau citite despre spusele sau faptele acelor mesageri din partea acestui Tânăr, această iubită rudă a mea, de la începuturile copilăriei sale până acum, în al treizecilea an al vieţii Sale. Tot ce se află în El îmi aminteşte de ilustrul Său Înaintaş şi de imamii Credinţei Sale ale căror vieţi au fost zugrăvite în tradiţiile noastre consemnate. Îţi cer doar să-mi permiţi să fiu primul care să-mi ofer viaţa pe calea dragului meu neam."

Amír-ul a fost stupefiat de un asemenea răsuns. Într-un acces de disperare şi fără să scoată vreun cuvânt, a făcut semn să fie dus şi decapitat. În timp ce victima era dusă la moarte, a fost auzită de mai multe ori repetând aceste cuvinte din Ḥáfiẓ: „Mare îmi este recunoştinţa faţă de Tine, o, Dumnezeul meu, pentru că mi-ai acordat cu atâta generozitate tot ceea ce Ţi-am cerut." „Ascultaţi-mă, o, oameni", a exclamat către mulţimea care se îmbulzea în jurul lui; „M-am oferit cu dragă inimă pe mine pe calea Cauzei lui Dumnezeu. Întreaga provincie Fárs, precum şi 'Iráq-ul, dincolo de hotarele Persiei vor fi gata să mărturisească onestitatea mea, smerenia mea sinceră şi nobila mea origine. De peste o mie de ani v-aţi tot rugat să fie manifestat Qá'im-ul promis. Numai rostindu-I numele, cât de des aţi plâns din adâncul sufletelor voastre: «Grăbeşte, o, Doamne, venirea Sa; înlătură orice barieră care stă în calea apariţiei Sale. Iar acum, că El a venit, L-aţi trimis către un exil fără de speranţă într-un colţ îndepărtat şi izolat al Ádhirbáyján-ului şi v-aţi ridicat să-i exterminaţi pe însoţitorii Lui. Dacă ar fi să arunc blestemul lui Dumnezeu asupra voastră sunt convins că furia Sa răzbunătoare vă va pricinui mari necazuri. Totuşi, nu aceasta este ruga mea. Cu ultima suflare, mă rog ca Cel Preaputernic să şteargă pata greşelii voastre şi să vă permită să vă treziţi din somnul nepăsării."[1]

Aceste cuvinte l-au mişcat pe călău până în adâncul sufletului său. Pretextând că sabia pe care o ţinea în mână trebuia să fie din

[1] „Şi-a scos turbanul şi, ridicându-şi faţa către cer, a exclamat, «O, Dumnezeule, Tu eşti martor la felul în care ei îţi ucid fiul celui mai onorabil Profet al Tău, fără vreo vină din partea sa.» Apoi s-a întors spre călău şi a recitat acest vers: «Cât timp mă va ucide durerea despărţirii de El? Retezaţi-mi capul, pentru ca Dragostea să-mi poată dărui un cap.»" (Mathnaví, Cartea 6, p. 649, 1, 2; ed. 'Alá'u'd-Dawlih). („A Traveller's Narrative", nota B, p. 174).

nou ascuțită, a plecat în grabă, hotărât să nu se mai întoarcă. „Când am fost angajat în această slujbă" a fost auzit el văitându-se şi vărsând lacrimi amare, „mi-au spus că îmi vor da pe mână numai pe cei condamnați de omor şi tâlhărie la drumul mare. Acum ei îmi ordonă să vărs sângele unui om cu nimic mai puțin sfânt decât însuşi Imám Músáy-i-Káẓim[1]. La puțin timp, el a plecat spre Khurásán, unde a căutat să-şi câştige existența ca hamal şi crainic. A spus povestea acelei tragedii credincioşilor din acea provincie şi s-a căit pentru fapta pe care fusese obligat să o comită. De fiecare dată când îşi amintea de acel incident, de fiecare dată când auzea rostindu-se numele lui Ḥájí Mírzá Siyyid 'Alí, lacrimi pe care nu le putea opri îi curgeau din ochi, lacrimi care mărturiseau afecțiunea pe care acel om sfânt i-o insuflase în inimă.

2. Mírzá Qurbán-'Alí[2], născut în Bárfurúsh în provincia Mázindarán şi o figură remarcabilă în comunitate, cunoscut sub numele de Ni'matu'lláhí. Era un om de o smerenie sinceră, înzestrat cu o mare noblețe de caracter. Atât de neprihănită îi era viața, încât un număr considerabil dintre persoanele cunoscute din Mázindarán, Khurásán şi Țihrán i-au mărturisit loialitatea şi l-au privit ca pe o întruchipare a virtuții. Atât de mare era prețuirea acordată de compatrioții săi, încât, cu ocazia pelerinajului la Karbilá, o mulțime dintre admiratorii săi devotați s-au îmbulzit în drumul lui să-i prezinte omagii. În Hamadán, precum şi în Kirmánsháh, un număr mare de persoane erau influențate de personalitatea sa şi s-au alăturat companiei discipolilor săi. Oriunde mergea, era primit cu ovații din partea oamenilor. Aceste demonstrații de entuziasm popular îi erau, totuşi, extrem de dezagreabile. El evita mulțimile şi disprețuia pompa şi statutul de lider. În drum spre Karbilá, în timp ce trecea prin Mandalíj, un shaykh cu o considerabilă influență a fost atât de vrăjit de el, încât a renunțat la tot ce prețuise până atunci şi, plecând de lângă prietenii şi discipolii săi, l-a urmat tocmai până la Ya'qúbíyyih. Totuşi, Mírzá Qurbán-'Alí a reuşit să-l convingă să se întoarcă la Mandalíj şi să-şi continue munca pe care o abandonase.

[1] Al Şaptelea Imám.

[2] Conform relatării lui Ḥájí Mu'ínu's-Salțanih (p. 131), dervişul Mírzá Qurbán-'Alí l-a întâlnit pe Báb în satul Kháníiq.

La întoarcerea sa din pelerinaj, Mírzá Qurbán-'Alí l-a întâlnit pe Mullá Ḥusayn şi, prin el, a îmbrăţişat adevărul Cauzei. Din cauza sănătăţii precare, el nu s-a putut alătura celor care apărau fortul de la Ṭabarsí, şi, dacă nu ar fi fost incapacitatea sa de a merge la Mázindarán, el ar fi fost primul care s-ar fi alăturat ocupanţilor ei. După Mullá Ḥusayn, dintre discipolii lui Báb, persoana de care se ataşase cel mai mult a fost Vaḥíd. În timpul vizitei la Ţihrán, am fost informat că cel din urmă şi-a consacrat viaţa serviciului Cauzei şi s-a ridicat cu o devoţiune exemplară să promoveze interesele sale pretutindeni. Îl auzeam deseori pe Mírzá Qurbán-'Alí, care se afla atunci în capitală, regretând că era bolnav. „Cât de mult mă întristez", l-am auzit adesea spunând, „că am fost privat de partea mea din cupa pe care Mullá Hussayn şi camarazii săi au sorbit-o. Doresc să mă alătur lui Vaḥíd, să mă înrolez sub stindardul său şi să mă străduiesc să îndrept greşeala dinainte." A fost arestat pe neaşteptate în timp ce se pregătea să părăsească Ţihrán-ul. Veşmintele sale modeste stau mărturie gradului său de detaşare faţă de cele lumeşti. În timp ce mergea pe străzi îmbrăcat într-o tunică albă, după obiceiul arabilor, acoperit într-o 'abá[1] dintr-o ţesătură aspră, şi purtând acoperământul pentru cap, caracteristic bărbaţilor din 'Iráq, el părea întruchiparea renunţării. A aderat cu rigurozitate la toate regulile Credinţei sale şi, cu o smerenie exemplară, îşi făcea rugăciunile. „Însuşi Báb se conformează regulilor Credinţei Sale în cele mai mici amănunte", remarca el adesea. „Pot eu să neglijez ceea ce respectă Conducătorul meu?"

Atunci când Mírzá Qurbán-'Alí a fost arestat şi adus în faţa lui Amír-Niẓám, s-a creat o agitaţie pe care Ţihrán-ul nu a cunoscut-o de multe ori. Mulţimi de oameni s-au îmbulzit în apropierea sediului guvernului dornici să afle ce se va întâmpla cu el. „De astă noapte", a remarcat Amír-ul de îndată ce l-a văzut, „am fost asediat de toate categoriile de funcţionari ai statului, care au intervenit în favoarea ta cu vehemenţă.[2] Din câte cunosc despre poziţia pe care o ocupi şi

[1] Vezi Glosar.

[2] „Mírzá Qurbán-'Alí era faimos între mistici şi dervişi şi avea mulţi prieteni şi discipoli în Ţihrán, pe lângă faptul că era cunoscut de majoritatea nobililor şi conducătorilor, chiar şi de mama Sháh-ului. Datorită prieteniei cu el şi compasiunii pe care o avea faţă de situaţia sa, ea i-a spus Majestăţii sale, regelui: «El nu este bábí, dar a fost acuzat în mod fals.» Aşa că l-au trimis afară, spunând: «Tu eşti un derviş, un erudit şi un om învăţat; tu nu aparţii acestei

influența pe care o exercită cuvintele tale, nu ești cu mult mai prejos față de Siyyid-i-Báb Însuși. Dacă ai fi pretins funcția de conducător, ar fi fost mai bine decât să declari supunere cuiva care îți este cu siguranță inferior în cunoștințe." „Cunoașterea pe care am dobândit-o", a replicat cu tărie, „m-a făcut să mă plec cu supunere în fața Lui, acela pe care l-am recunoscut a fi Domnul și Conducătorul meu. De când am atins vârsta bărbăției, am considerat dreptatea și corectitudinea drept principii călăuzitoare ale vieții mele. L-am judecat corect și am ajuns la concluzia că, dacă acest Tânăr, a cărui putere transcedentală o mărturisesc atât prietenii, cât și dușmanii, ar fi fals, fiecare Profet al lui Dumnezeu, din timpuri imemoriale până în ziua de azi, ar trebui denunțat ca întruchiparea falsității! Sunt convins de devoțiunea neîndoielnică a peste o mie de admiratori și încă sunt lipsit de putere pentru a schimba inimile a celor mai puțini dintre ei. Acest Tânăr, totuși, S-a dovedit capabil să transforme, prin puterea elixirului dragostei Sale, sufletele celor mai degradați dintre confrații Săi. A exercitat o asemenea influență asupra a încă o mie ca mine, singur și fără niciun ajutor încât ei, fără să ajungă în prezența sa au dat deoparte propriile lor dorințe și au rămas atașați cu pasiune de dorința Lui. Perfect conștienți de insuficiența sacrificiului pe care l-au făcut, ei tânjeau să își dea viața de dragul Lui, cu speranța că această nouă dovadă a devoțiunii lor va fi demnă de a fi menționată la Curtea Sa."

„Nu sunt dispus", a remarcat Amír-Nizám, „dacă cuvinte tale sunt de la Dumnezeu sau nu, să pronunț o sentință la moarte împotriva unui posesor al unui rang atât de înalt." „De ce eziți?", a răbufnit victima nerăbdătoare, „Nu ești conștient că toate numele vin din Ce-

secte prost-călăuzite; s-a adus o acuzație falsă împotriva ta.» El a răspuns: «Mă socotesc unul dintre discipolii și servitorii Sfinției Sale, deși, dacă El m-a acceptat sau nu, eu nu cunosc.» În timp ce tot încercau să îl convingă, oferindu-i perspectiva unei pensii și a unui salariu, el a spus: «Această viață și aceste picături de sânge ale mele reprezintă doar foarte puțin; dacă imperiul lumii ar fi al meu și eu aș avea o mie de vieți, le-aș pune de bunăvoie pe toate la picioarele prietenilor Săi:

Să-mi sacrific capul pentru Cel Îndrăgit,
Cu adevărat, în ochii mei pare un lucru ușor;
Opriți-vă șoaptele și nu mai vorbiți de mijlocire,
Căci de mijlocire îndrăgostiții nu au nevoie.»

În cele din urmă, ei n-au mai suportat și au arătat că el trebuie să moară." („Tárikh-i-Jadíd", p. 254).

ruri? El, al cărui nume este ʻAlí,[1] pe calea căruia îmi dau viața, din timpuri imemoriale mi-a înscris numele, Qurbán-ʻAlí,[2] pe lista martirilor Săi aleşi. Aceasta este într-adevăr ziua în care celebrez sărbătoarea Qurbán, ziua în care voi pecetlui cu propriul sânge credința mea în Cauza Sa. Nu te împotrivi, aşadar şi stai liniştit că nu te voi învinovăți nicicând pentru fapta ta. Cu cât mai repede îmi retezi capul, cu atât mai mare va fi mulțumirea mea față de tine." „Luați-l de aici!", a strigat Amír-ul. „Încă o clipă şi acest derviş ar fi aruncat farmecul asupra mea!" „Eşti dovada că acest farmec", a răspuns Mírzá Qurbán-ʻAlí „îi poate cuprinde numai pe cei cu inima curată." „Tu şi cei asemeni ție nu veți putea niciodată să înțelegeți puterea fermecătoare a acelui elixir Divin care, iute precum o clipire, transformă sufletele oamenilor."

Exasperat de răspuns, Amír-Niẓám se ridică din scaunul său şi, tremurând de furie a exclamat: „Numai vârful sabiei poate opri vocea acestor oameni înşelați! „Nu este nevoie", le-a spus el călăilor prezenți, „să îmi aduceți alți membri ai acestei secte odioase înaintea mea. Cuvintele nu au puterea de a depăşi îndârjirea lor fermă. Pe cei pe care reuşiți să îi faceți să-şi renege credința, dați-le drumul; cât despre restul, tăiați-le capul."

Pe măsură ce se apropia de scena morții sale, Mírzá Qurbán-ʻAlí, îmbătat de perspectiva apropierii reuniunii cu Cel Îndrăgit, a izbucnit în extaz: „Grăbiți-vă să mă ucideți", a strigat cu bucurie frenetică, „pentru că, prin această moarte, îmi oferiți cupa vieții eterne. Deşi acum îmi stingeți răsuflarea istovită, cu miriade de vieți mă va răsplăti Cel Îndrăgit; vieți ce nu pot fi închipuite de niciun muritor!" „Ascultați cuvintele mele, voi, care pretindeți că sunteți discipolii Apostolului lui Dumnezeu", a pledat, întorcându-şi privirea către adunarea de spectatori. „Muḥammad, Aurora călăuzirii Divine, care într-o eră timpurie s-a ridicat deasupra orizontului Ḥijáz-ului, astăzi, în persoana lui ʻAlí-Muḥammad, s-a ridicat din nou din Aurora Shíráz-ului, răspândind aceeaşi strălucire şi răspândind aceeaşi căldură. Un trandafir este un trandafir în orice grădină şi oricând poate înflori." Văzând pretutindeni că oamenii erau surzi la chemarea sa, el a strigat: „O, îndărătnicia acestei generații! Cât de nepăsători față de mireasma

[1] Referire la Báb.

[2] Qurbán înseamnă „Sacrificiu"; de aici, „Sacrificiu pentru Báb."

pe care a răspândit-o acel Trandafir etern! Cu toate că inima mea se revarsă de extaz, nu găsesc, vai, nicio inimă care să împărtăşească cu mine vraja sa şi nicio minte care să-i înţeleagă gloria."

La vederea trupului lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí decapitat şi sângerând la picioarele sale, emoţia sa a atins o mare intensitate. „Hei", a strigat pe când se arunca deasupra lui, „salutare zilei de bucurie reciprocă, ziua reuniunii noastre cu Cel Îndrăgit." „Aproprie-te", a strigat către călău, ţinând în mâini trupul său, „şi loveşte pentru că, tovarăşul meu credincios nu doreşte să se elibereze din îmbrăţişarea mea şi mă cheamă să ne grăbim către curtea Celui Mult-Îndrăgit." O lovitură a călăului a căzut instantaneu peste grumaz. În doar câteva momente, sufletul acelui mare om s-a stins. Acea lovitură crudă a stârnit sentimente amestecate de indignare şi compasiune printre privitori. Strigăte de suferinţă şi jale s-au ridicat din inimile mulţimii şi au provocat o suferinţă ce amintea de strigătele de durere cu care populaţia întâmpină în fiecare an ziua de ʻÁshúrá.[1]

3. Apoi a venit rândul lui Ḥájí Mullá Ismáʻíl-i-Qumí care era din Faráhán. În tinereţe a plecat către Karbilá în căutarea Adevărului pe care se străduia cu sârguinţă să-l descopere. El s-a asociat cu toţi conducătorii ʻulamá din Najaf şi Karbilá, a stat pe lângă Siyyid Káẓim, dobândind de la el cunoaşterea şi înţelegerea care l-au făcut capabil ca, în câţiva ani, în timp ce se afla în Shíráz, să recunoască Revelaţia lui Báb. El s-a distins prin tenacitatea credinţei şi pasiunea devotamentului său. De îndată ce a primit ordinul lui Báb, care poruncea discipolilor Săi să se grăbească către Khurásán, el a răspuns cu entuziasm, alăturându-se însoţitorilor care se îndreptau spre Badasht şi a primit apelativul de Sirru'l-Vujúd. În timp ce se afla în compania lor, înţelegerea sa despre Cauză a devenit tot mai profundă, iar zelul pentru promovarea sa a crescut corespunzător. A devenit însăşi întruchipa-

[1] „Când a fost dus la stâlpul de execuţie, călăul a ridicat sabia şi l-a lovit peste gât de la spate. Lovitura i-a înclinat doar capul şi a făcut ca turbanul dervişului să se rostogolească la câţiva paşi de el pe pământ. Imediat, cu un ultim suflu parcă, a trimis un nou fior în sufletele tuturor celor capabili de emoţie, recitând aceste versuri:

«Ferice de cel a cărui beţie a dragostei
Într-atât l-a biruit, că de-abia ştie
Dacă la picioarele Celui Îndrăgit
Capul sau turbanul îşi aruncă!»"

(„Táríkh-i-Jadíd", p. 254–255).

rea detaşării şi era din ce în ce mai nerăbdător să demonstreze într-o manieră corespunzătoare spiritul cu care l-a inspirat Credința sa. În expunerea înțelesului versetelor din Qur'án şi a tradițiilor Islám-ului, el a demonstrat o putere de pătrundere cu care puțini puteau rivaliza, iar elocvența cu care expunea aceste adevăruri a câştigat admirația confraților săi discipoli. În zilele în care fortul Țabarsí devenise centrul de adunare a discipolilor lui Báb, el zăcea neconsolat pe un pat, bolnav, nefiind capabil să ajute şi să-şi joace rolul în apărare. De îndată ce s-a refăcut, aflând de acel memorabil asediu care s-a terminat cu masacrul camarazilor săi, s-a ridicat cu şi mai multă determinare să se revanşeze prin sacrificiul de sine pentru pierderile suferite de Cauză. Acea determinare l-a condus în cele din urmă pe câmpul martiriului şi l-a făcut să-şi câştige coroana.

Condus către eşafod şi aşteptând momentul execuției sale, îşi întoarse privirea către martirii gemeni care l-au precedat şi care încă zăceau îmbrățişați. „Bravo, tovarăşi dragi!", a strigat, fixându-şi privirea spre capetele lor însângerate. „Voi ați transformat Țihrán-ul în paradis. De-aş fi fost înaintea voastră!" Scoțând o monedă din buzunar, i-a dat-o călăului şi l-a implorat să-i cumpere ceva care i-ar putea îndulci gura. El luă o parte şi-i oferi lui restul, spunând: „Te-am iertat pe tine, fapta ta; aproprie-te şi dă-mi lovitura. De treizeci de ani tânjesc să fiu martorul acestei zile binecuvântate şi mi-a fost teamă ca nu cumva să duc cu mine în mormânt această dorință neîndeplinită." „Acceptă-mă, o, Dumnezeul Meu", a strigat în timp ce-şi îndrepta ochii spre cer, „deşi poate nedemn, mă învrednicesc să-mi înscriu numele pe lista acelor nemuritori care şi-au dat viețile pe altarul sacrificiului." El încă îşi înălța rugăciunile, când la cererea sa, călăul i le-a curmat.[1]

[1] „Acum, când erau gata să înceapă decapitarea şi masacrul şi îi venise rândul lui Ḥájí Mullá Ismá'íl să moară, cineva a venit la el şi i-a spus: «Cutare prieten al tău va da o anume sumă de bani ca să te salveze de la moarte, cu condiția să te dezici şi astfel să-i determini să-ți cruțe viața. În caz de strictă necesitate, când este vorba de a-ți salva viața, ce este rău în a spune doar, ‹Eu nu sunt un bábí›, astfel încât să aibă un pretext să te elibereze?» El a răspuns: «Dacă doream să mă dezic, chiar şi fără bani, nimeni nu m-ar fi atins.» Fiind în continuare îmboldit şi rugat cu insistență, s-a înălțat în mijlocul mulțimii şi a exclamat, astfel încât toți să-l poată auzi:

«Rogu-te zefir, poartă pentru mine un mesaj
Către acel Ishmael care nu a fost ucis:

4. Abia s-a stins, când Siyyid Ḥusayn-i-Turshízí, mujtahid-ul, a fost dus, la rândul lui la eşafod. El era de loc din Turshíz, un sat din Khurásán şi era foarte preţuit pentru smerenia sa şi verticalitatea comportamentului său. A studiat câţiva ani la Najaf, fiind trimis de către camarazii săi mujtahidi să plece la Khurásán, pentru a răspândi acolo principiile pe care le învăţase. Când a ajuns la Káẓimayn, l-a întâlnit pe Ḥájí Muḥammad-Taqíy-i-Kirmání, o veche cunoştinţă, care se număra printre cei mai de frunte negustori din Kirmán şi care îşi deschisese o filială de afaceri în Khurásán. Cum era în drum spre Persia, se hotărî să-l însoţească. Acest Ḥájí Muḥammad-Taqí fusese un bun prieten al lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí, unchiul lui Báb din partea mamei, prin care a fost convertit la Credinţă în anul 1264 A.H.,[1] în timp ce se pregătea să părăsească Shíráz-ul pentru a merge în pelerinaj la Karbilá. Când a fost informat de călătoria plănuită a lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí la Chihríq cu scopul de a-l vizita pe Báb, el îşi exprimă dorinţa înfocată să-l însoţească. Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí l-a sfătuit să-şi ducă la îndeplinire planul iniţial şi să plece la Karbilá şi să aştepte scrisoarea sa, care îl va informa dacă va fi bine să i se alăture. De la Chihríq, lui Ḥájí Mírzá Siyyid ʻAlí i s-a ordonat să plece către Ţihrán în speranţa că, după o scurtă şedere în capitală, va putea să îşi reia vizita la Nepotul său. În timp ce se afla în Chihríq, îşi exprimă dorinţa de a nu se mai întoarce la Shíráz, cu atât mai mult cu cât nu mai putea îndura aroganţa locuitorilor săi. La sosirea sa în Ţihrán îi ceru lui Ḥájí Muḥammad-Taqí să-l însoţească. Siyyid Ḥusayn îl însoţi de la Baghdád până în capitală, şi prin el a fost convertit la Credinţă.

Privind mulţimea care se adunase în jurul său pentru a fi martoră martirizării sale, Siyyid Ḥusayn şi-a ridicat glasul şi a spus: „Ascultaţi-mă, o, discipoli ai Islám-ului. Numele meu este Ḥusayn, şi sunt un descendent al lui Siyyidu'sh-Shuhadá', care a avut acelaşi nume.[2] Mujtahid-ii din oraşele sfinte Najaf şi Karbilá au adus mărturie unanim rangului meu de exponent ale legilor şi învăţăturilor Credinţei lor. Abia de curând am auzit numele lui Siyyid-i-Báb. Cu-

‹Plecând de pe strada celui Îndrăgit,
Dragostea nu îngăduie să te întorci din nou.› »"

(Táríkh-i-Jadíd," p. 253–254).

[1] 1847–1848 A.D.

[2] Imám Ḥusayn.

SABZIH-MAYDÁN DIN ȚIHRÁN, UNDE AU FOST MARTIRIZAȚI MULȚI CREDINCIOȘI

noaşterea pe care am obținut-o despre caracterul complex al învățăturilor Islám-ului mi-a permis să apreciez valoarea Mesajului pe care l-a adus Siyyid-i-Báb. Sunt convins că, de ar fi fost să neg Adevărul pe care El l-a revelat, prin acest act, ar trebui să renunț la recunoaşterea tuturor Revelațiilor care l-au precedat. Fac apel la fiecare dintre voi să-i chemați pe ‘ulamá şi mujtahidi ai acestui oraş şi să-i poftiți la o întrunire, unde voi încerca, în prezența lor, să stabilesc adevărul acestei Cauze. Să judece ei apoi, dacă sunt capabil să demonstrez validi-

POARTA NAW, ȚIHRÁN

tatea afirmațiilor avansate de Báb. Dacă vor fi satisfăcuți de dovezile pe care le voi aduce în sprijinul argumentelor mele, să înceteze să mai verse sângele celor nevinovați; și, dacă nu reușesc, să îmi dea pedeapsa pe care o merit." Aceste cuvinte abia au fost rostite de buzele sale, când, un ofițer în serviciul lui Amír-Niẓám a intervenit cu aroganță: „Am adus cu mine condamnarea ta la moarte semnată și parafată de șapte dintre cunoscuții mujtahidi din Ṭihrán, care, cu mâna lor te-au considerat necredincios. Eu însumi, voi fi răspunzător în fața lui Dumnezeu în Ziua Judecății pentru sângele tău și voi lăsa responsabilitatea asupra conducătorilor în a căror judecată ni s-a cerut să ne punem încrederea și față de deciziile cărora am fost obligați să ne supunem." Cu aceste cuvinte, și-a scos pumnalul și l-a înjunghiat cu o asemenea forță, încât a căzut imediat la picioarele sale.

5. La scurt timp, Ḥájí Muḥammad-Taqíy-i-Kirmání a fost dus la locul execuției. Priveliștea îngrozitoarre i-a provocat o violentă indignare. „Aproprie-te, o, tu, tiran nenorocit și fără inimă", a izbucnit întorcându-se către călăul său, „și grăbește-te să mă ucizi, pentru că sunt nerăbdător să mă alătur îndrăgitului meu Ḥusayn. Să-i supraviețuiesc este o tortură pe care nu pot să o îndur."

6. Abia rostise Ḥájí Muḥammad-Taqí aceste cuvinte că, Siyyid Murtaḍá, care era unul dintre negustorii recunoscuți din Zanján, s-a grăbit să le-o ia înainte camarazilor săi. S-a aruncat asupra trupului lui Ḥájí Muḥammad-Taqí și a pledat că, fiind un siyyid, maritiriul său va fi mai important în fața lui Dumnezeu decât cel al lui Ḥájí Muḥammad-Taqí. În timp ce călăul își scotea sabia, Siyyid Murtaḍá a invocat memoria fratelui său martir, care a luptat cot la cot cu Mullá Ḥusayn; asemenea referințe i-au făcut pe martorii oculari să se minuneze de tenacitatea credinței care îl inspirase.

7. În mijlocul turbulențelor create de cuvintele înfocate rostite de Siyyid Murtaḍá, Muḥammad-Ḥusayn-i-Marághi'í s-a năpustit și a implorat să-i fie permis să fie martirizat imediat, înainte de a fi decapitați camarazii săi. De îndată ce ochii săi au căzut asupra trupului lui Ḥájí Mullá Ismá'íl-i-Qumí, pentru care nutrea o adâncă afecțiune, el s-a aruncat din impuls deasupra lui și, îmbrățișându-l a exclamat: „Nu voi accepta niciodată să fiu despărțit de dragul meu prieten în care mi-am pus întreaga încredere și de la care am primit atâtea dovezi de

sinceră şi adâncă afecţiune!"

Dorinţa lor de a se întrece în a-şi da viaţa pentru Credinţă a uimit mulţimea care s-a întrebat care dintre cei trei va fi ales înaintea camarazilor săi. Ei au pledat cu o asemenea fervoare încât, în cele din urmă, au fost decapitaţi toţi trei, în acelaşi moment.

O credinţă atât de mare, asemenea mărturii de o cruzime de neoprit rar le-a fost dat ochilor să vadă. Aşa puţini câţi erau ca număr, totuşi, când ne amintim circumstanţele martirizării lor, suntem obligaţi să recunoaştem caracterul uimitor al acelei forţe care poate evoca atât de rar un astfel de spirit de sacrificiu de sine. Când ne amintim ce rang înalt au avut aceste victime, când observăm gradul de renunţare şi vitalitatea credinţei lor, când ne reamintim ce presiune au exercitat cercurile influente pentru a preveni pericolul cu care le erau ameninţate vieţile şi, mai presus de toate, când ne reprezentăm în minte spiritul care a învins atrocităţile pe care un inamic fără inimă a fost în stare să le pricinuiască, suntem forţaţi să privim acel episod drept unul dintre cele mai tragice întâmplări ce au avut loc în analele acestei Cauze.[1]

În acest stadiu al relatării, am avut prilejul să-i trimit lui Bahá'u'lláh porţiuni din lucrarea mea, pe măsură ce le revizuiam şi le finalizam. Cu câtă generozitate mi-a fost răsplătită munca de către El,

[1] „După o scurtă detaliere a evenimentelor descrise mai sus, istoricul bábí continuă să evidenţieze valoarea specială şi caracterul unic al mărturiei date de «Cei Şapte Martiri». Ei erau oameni care reprezentau cea mai importantă clasă din Persia – teologi, dervişi, negustori, proprietari de magazine şi funcţionari guvernamentali; erau oameni care s-au bucurat de respectul şi de consideraţia tuturor; au murit fară teamă, chiar dornici, refuzând să cumpere viaţa prin simplul refuz din buze care, sub numele de kitmán sau taqíyyih, este recunoscut de către shí'ah ca un subterfugiu perfect în caz de nevoie; ei nu erau mânaţi de disperare sau milă precum cei care au murit la Shaykh Ţabarsí şi Zanján şi şi-au pecetluit credinţa cu sângele lor în piaţa publică a capitalei Persiei, unde este domiciliul ambasadorilor străini acreditaţi la curtea Sháh-ului. Iar aici, istoricul bábí are dreptate: chiar şi cei care vorbesc cu asprime despre mişcarea Bábí în general, considerând-o un comunism distructiv al întregii ordini şi moralităţi, şi-au exprimat compătimirea faţă de victimele nevinovate. Până în ziua martiriului putem foarte bine aplica reflecţia elocventă a lui Gobineau asupra unei tragedii similare ce a avut loc doi ani mai târziu: «Această zi plină de evenimente i-a adus lui Báb mai mulţi discipoli secreţi decât ar fi putut face multe predici. Am spus deja că impresia creată de rezistenţa uluitoare a martirilor a fost puternică şi de lungă durată. Am auzit deseori repetată povestea acestei zile de către martori oculari, de oameni apropiaţi guvernului, unii chiar cu funcţii înalte. Din relatările lor, cineva ar putea crede cu uşurinţă că erau toţi bábí, atât de pătrunşi de admiraţie erau faţă de evenimentele (care nu-i făceau cinste Islám-ului) şi faţă de ingeniozitatea, speranţele şi şansele de succes ale noii doctrine.»" („A Traveller's Narrative", nota B, p. 175–176).

singurul a Cărui aprobare o căutam şi pentru a Cărui satisfacţie mi-am asumat această sarcină. El m-a invitat cu bunăvoinţă în prezenţa Sa, dorind să-mi acorde binecuvântarea. Mă aflam în casa mea din oraşul-închisoare ʻAkká şi locuiam în vecinătatea casei lui Áqáy-i-Kalím, când a ajuns la mine invitaţia Celui Îndrăgit. Nu voi uita niciodată acea zi, a şaptea a lunii Rabíʻu'th-Thání din 1306 A.H.[1] Reproduc aici esenţa cuvintelor Sale către mine cu acea memorabilă ocazie:

„Într-o Tabletă pe care am revelat-o ieri, Noi am explicat înţelesul cuvintelor, «Întorceţi-vă faţa»,[2] pe parcursul menţiunii Noastre la detaliile participării la adunarea de la Badasht. Sărbătoream în compania a numeroase notabilităţi, persoane distinse, nunta unuia dintre prinţii cu sânge regal din Ţihrán, când Siyyid Aḥmad-i-Yazdí, tatăl lui Siyyid Ḥusayn, secretarul lui Báb, a apărut dintr-o dată în uşă. Ne-a făcut semn cu mâna şi părea să fie purtătorul unui mesaj important pe care dorea să-l transmită imediat. Nu puteam, totuşi, în acel moment să părăsim adunarea şi i-am făcut un gest să aştepte. Când întâlnirea s-a încheiat, el Ne-a informat că Ṭáhirih a fost dusă în detenţie în Qazvín şi că viaţa ei era în mare pericol. L-am chemat imediat pe Muḥammad-Hádiy-i-Farhádí şi i-am dat instrucţiunile necesare pentru a o elibera din captivitate şi pentru a o escorta în capitală. Pentru că duşmanul Ne confiscase casa, nu puteam să o găzduim permanent. Astfel, Noi am aranjat transferul ei în casa Ministrului de Război,[3] care în acele zile căzuse în dizgraţia suveranului său şi fusese deportat la Káshán. Am rugat-o pe sora sa, care se afla încă printre prietenii Noştri, să fie gazda lui Ṭáhirih.

Ea a rămas în compania ei până când apelul lui Báb, care Ne ordona să pornim către Khurásán, a ajuns la urechile Noastre. Am decis ca Ṭáhirih să pornească imediat către acea provincie şi i-am dat instrucţiuni lui Mírzá[4] să o conducă într-un loc din afara porţilor acelui oraş şi, de acolo, către orice altă localitate apropiată va considera de

[1] 11 decembrie, 1888 A.D.

[2] În tradiţia islamică, Fáţimih, fiica lui Muḥammad, va apărea fără văl când va trece podul „Ṣiráṭ" în Ziua Judecăţii. La apariţia ei, o voce din cer va spune: „Întoarceţi-vă faţa, o, adunare de oameni!"

[3] Mírzá Áqá Khán-i-Núrí, succesorul lui Amír-Niẓám ca Mare Vazír al lui Náṣiri'd-Dín Sháh.

[4] Áqáy-i-Kalím, fratele lui Bahá'u'lláh.

cuviință. Ea a fost dusă într-o livadă, în vecinătatea căreia era o clădire părăsită, unde au găsit un bătrân care avea grijă de ea. Mírzá Músá s-a întors şi Ne-a informat despre primirea care le-a fost acordată şi a elogiat frumusețea peisajului înconjurător. Apoi, am aranjat plecarea ei către Khurásán şi i-am promis că o vom urma în câteva zile.

Ne-am alăturat ei curând la Badasht, unde am închiriat o grădină pentru folosința ei şi l-am desemnat pe acelaşi Muḥammad-Hádí, care o eliberase, drept paznic al ei. Eram aproape şaptezeci de tovarăşi, fiind cazați în preajma grădinii.

PANORAMA ORAŞULUI YAZD

Ne-am simțit rău într-o zi şi eram țintuiți în pat. Ṭáhirih a trimis o cerere prin care Ne-a chemat. Am fost surprinşi de mesajul ei şi eram în încurcătură cu răspunsul pe care trebuia să i-l dăm. Pe neaşteptate, am văzut-o la uşa Noastră cu fața neacoperită de văl. Cât de bine a comentat Mírzá Áqá Ján[1] acest moment. «Chipul lui Fáțimih», a spus, «trebuie să fie dezvăluit în Ziua Judecății şi să apară fără văl în fața ochilor bărbaților. În acel moment, glasul celui Nevăzut va fi auzit spunând: ‹Întoarceți-vă ochii de la ceea ce vedeți.› »

Ce mare spaimă i-a cuprins pe camarazi în ziua aceea. Su-

[1] Secretarul lui Bahá'u'lláh.

fletele lor s-au umplut de teamă şi uluire. Câțiva, incapabili să tolereze ceea ce pentru ei însemna o revoltătoare abatere de la tradițiile fundamentale ale Islám-ului, au fugit îngroziți din fața chipului său. Cuprinşi de panică, au căutat refugiu într-un castel părăsit din acea zonă. Printre cei scandalizați de comportamentul ei şi care s-au despărțit complet de ea a fost Siyyid-i-Nahrí[1] şi fratele său Mírzá Hádí, cărora Noi le-am spus că nu era necesar să-şi lase camarazii şi să caute refugiu într-un castel.

În final, prietenii Noştri s-au dispersat, lăsându-ne la cheremul duşmanilor Noştri. Când am mers mai târziu la Ámul, atât de mare era tulburarea creată, încât peste patru mii de persoane s-au adunat în masjid şi s-au îmbulzit pe acoperişurile caselor lor. Liderul mullá al oraşului Ne-a denunțat amarnic. «Ați pervertit Credința Islám-ului», a strigat în dialectul său din Mázindarán, «şi ați întinat faima sa. Noaptea trecută te-am văzut în vis intrând în masjid care era înțesat de o mulțime dornică să fie martora sosirii tale. În vreme ce mulțimea se îmbulzea în jurul tău, am privit, şi, vai, Qá'im-ul stătea într-un colț cu privirea fixată asupra chipului tău, trăsăturile Sale trădând marea sa supriză. Acest vis îl privesc ca o dovadă a devierii de la calea Adevărului». L-am asigurat că expresia de supriză a acelui chip era un semn al puternicei dezaprobări a Qá'im-ului față de tratamentul pe care el şi concetățenii lui din oraş Ne-au acordat-o. Ne-a întrebat despre Misiuea lui Báb. I-am spus că, deşi Noi nu L-am întâlnit vreodată, totuşi, nutrim o mare afecțiune pentru El. Ne-am exprimat profunda convingere că El nu a acționat, sub nicio formă, împotriva Credinței Islám-ului.

Totuşi, mullá şi discipolii său au refuzat să Ne creadă, şi au respins mărturia Noastră ca fiind o pervertire a adevărului. În final, Ne-au întemnițat, şi au interzis prietenilor să Ne vadă. Guvernatorul în funcție din Ámul a reuşit să obțină eliberarea Noastră din captivitate. Ne-a permis să ieşim din cameră printr-o gaură în perete pe care le-a ordonat oamenilor săi să o facă şi ne-a condus în locuința sa. Imediat ce locuitorii au fost informați de această faptă, s-au ridicat împotriva Noastră, au asediat reşedința guvernatorului, au aruncat în Noi cu pietre şi Ne-au strigat în față cele mai murdare invective.

[1] Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Nahrí.

Când Ne propusesem să-l trimitem pe Muḥammad-Hádiy-i-Farhádí la Qazvín pentru a o elibera pe Ṭáhirih şi pentru a o duce la Ṭihrán, ne-a scris Shaykh Abú-Turáb, insistând că o astfel de încercare implica riscuri grave şi putea determina o revoltă fără precedent. Am refuzat să ne abatem de la scopul Nostru. Acel Shaykh era un om cu o inimă bună, simplu şi modest, care se comporta cu multă demnitate. Totuşi, îi lipsea curajul, dovedind slăbiciune cu anumite ocazii."

Trebuie menţionat un cuvânt legat de etapele finale ale tragediei care a fost martora eroismului celor Şapte Martiri din Ṭihrán. Timp de trei zile şi trei nopţi au fost abandonaţi în Sabzih-Maydán, care se învecina cu palatul imperial, expuşi unor nespuse umilinţe la care i-a supus duşmanul neînduplecat. Mii de shí'ah devotaţi crezului lor s-au adunat în jurul trupurilor lor, i-au lovit cu picioarele şi le-au scuipat feţele. Au fost atacaţi cu pietre, înjuraţi şi batjocoriţi de o mulţime furioasă. O grămadă de gunoaie a fost aruncată asupra rămăşiţelor lor de către privitori, fiind aplicate cele mai oribile atrocităţi asupra trupurilor lor. Niciun glas nu a protestat, nicio mână nu a fost întinsă ca să oprească braţul barbarului opresor.

Potolindu-şi revolta înfocată, i-au îngropat în afara porţii capitalei, într-un loc care se afla dincolo de cimitirul public, lângă şanţ, între porţile Naw şi Sháh 'Abdu'l-'Aẓím. Au fost toţi aşezaţi în acelaşi mormânt, rămânând astfel uniţi în trup, aşa cum au fost în spirit în timpul vieţii lor pământene.[1]

Vestea martiriului a venit ca o nouă lovitură pentru Báb, care era deja cuprins de durere după soarta eroilor din Ṭabarsí. «În Tableta detaliată pe care El a revelat-o în onoarea lor, fiecare cuvânt stând mărturie statutului înalt pe care îl ocupau în ochii Săi, El s-a referit la ei ca la cele „Şapte Capre" despre care se vorbeşte în tradiţiile Islám-ului, care în Ziua Judecăţii vor „merge în faţa promisului Qá'im." Ei vor

[1] „După ce călăii au terminat munca lor sângeroasă, gloata care a asistat s-a minunat pentru un timp de curajul martirilor, permiţând apoi fanatismului lor feroce să izbucnească în insulte faţă de rămăşiţele celor ale căror spirite trecuseră deja dincolo de puterea răutăţii lor. Au aruncat cu pietre şi au murdărit trupurile lor nemişcate, lovindu-le şi strigând: «Aceasta este recompensea oamenilor iubitori şi a celor care urmează Calea Înţelepciunii şi Adevărului!» Ei n-au acceptat ca trupurile lor să fie îngropate într-un mormânt, ci le-au aruncat într-o groapă din afara Porţii Sháh 'Abdu'l-'Aẓím pe care apoi au astupat-o." („A Traveller's Narrative", nota B, p. 174-175).

simboliza prin viaţa lor cel mai nobil spirit al eroismului şi prin moartea lor vor manifesta cunoaşterea reală a voinţei Sale. Precedând Qá'im-ul, a explicat Báb, se înţelege că martiriul lor îl va preceda pe cel al Qá'im-ului Însuşi, care este Păstorul lor. Ceea ce a prezis Báb s-a împlinit, având în vedere că propriul Său martiriu a avut loc patru luni mai târziu la Tabríz.

În plus, acel an memorabil, pe lângă martiriul lui Báb şi al celor şapte camarazi în Ṭihrán, a fost martorul evenimentelor importante din Nayríz care au culminat cu moartea lui Vaḥíd. Către sfârşitul aceluiaşi an, Zanján, de asemenea, a devenit centrul unei furtuni care s-a dezlănţuit cu o extraordinară violenţă de-a lungul districtului învecinat, stârnind în urma sa masacrul unui număr mare dintre credincioşii cei mai de nădejde ai lui Báb. Acel an, devenit memorabil prin eroismul nemăsurat pe care l-au arătat acei sprijinitori fermi ai Credinţei Sale, nemaivorbind de evenimentele uluitoare ale propriului Său martiriu, trebuie să rămână mereu unul din cele mai glorioase capitole înregistrate vreodată în acea istorie a Credinţei pătate de sânge. Întreaga suprafaţă a pământului a fost înnegrită de atrocităţile comise liber şi neîncetat de un inamic crud şi rapace. Din Khurásán, la hotarele estice ale Persiei, până în vest, la Tabríz, scena martiriului lui Báb, şi din oraşele nordice Zanján şi Ṭihrán întinzându-se în sud până la Nayríz, în provincia Fárs, întreaga ţară a fost cuprinsă de întuneric, un întuneric care a vestit zorile unei Revelaţii pe care Ḥusayn cel aşteptat avea să o manifeste curând, o Revelaţie mai puternică şi mai glorioasă decât aceea pe care Báb Însuşi a proclamat-o.[1]

[1] „În timp ce în nordul Persiei aveau loc aceste evenimente, provinciile din centru şi din sud erau puternic înflăcărate de apelurile entuziaste ale misionarilor noii doctrine. Oamenii, comozi, creduli, ignoranţi, extrem de superstiţioşi, erau înlemniţi în faţa nenumăratelor miracole despre care auzeau în fiecare minut; mullá, puternic îngrijoraţi, simţind că turma lor şovăielnică era gata să le scape de sub control, şi-au înteţit calomniile şi defăimările; cele mai mari minicuni, cele mai crude invenţii, erau răspândite printre masele unei populaţii dezorientate, împărţite între teroare şi admiraţie." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 387).

CAPITOLUL XXII

REVOLTA DIN NAYRÍZ

ÎN zilele de început ale asediului fortului Ṭabarsí, Vaḥíd se ocupa cu răspândirea învăţăturilor Cauzei în Burújird şi în provincia Kurdistán-ului. Reuşise să atragă majoritatea locuitorilor acelor regiuni la Credinţa lui Báb şi avea de gând să pornească de acolo către Fárs, pentru a-şi continua eforturile. De îndată ce află de plecarea lui Mullá Ḥusayn către Mázindarán, se grăbi spre capitală şi făcu pregătirile necesare pentru călătoria sa către fortul din Ṭabarsí. Se pregătea să plece, când Bahá'u'lláh sosi din Mázindarán şi îl informă că nu era posibil să se alăture confraţilor săi. La primirea veştii se întristă foarte mult, singura consolare în acele zile reprezentând-o vizitele frecvente la Bahá'u'lláh şi beneficiul obţinut în urma primirii sfaturilor Sale înţelepte şi neprețuite.[1]

În cele din urmă, Vaḥíd era hotărât să pornească către Qazvín şi să continue munca în care se angajase. De acolo, plecă spre Qum şi Kásháh, unde se întâlni cu camarazii săi discipoli, fiind capabil să le stimuleze entuziasmul şi să le consolideze eforturile. El îşi continuă călătoria la Iṣfahán, Ardistán şi Ardikán şi, în fiecare dintre aceste oraşe proclamă, cu entuziasm şi fără teamă, învăţăturile fundamentale ale Învăţătorului său, câştigând un număr considerabil de adepţi capabili de partea Cauzei. A ajuns la Yazd la timp pentru a celebra festi-

[1] „Când, după ceva timp", scrie Mírzá Jání, „am avut din nou onoarea de a-l întâlni pe Áqá Siyyid Yaḥyá în Ṭihrán, am observat în trăsăturile chipului său măreţ semnele unei glorii şi puteri pe care nu o observasem în timpul primei mele călătorii cu el către capitală şi nici cu alte ocazii, şi am ştiut că acele semne prevesteau aproprierea plecării sale din această lume. După aceea, în timpul conversaţiei a spus de mai multe ori: «Aceasta este ultima mea călătorie şi după aceea nu mă veţi mai vedea deloc»; iar deseori, explicit sau implicit, el afirma acelaşi gând. Câteodată, când eram împreună şi conversaţia lua o anume întorsătură, el remarca: «Sfinţii lui Dumnezeu sunt capabili să prezică evenimentele ce vor veni şi jur pe Cel iubit, în strânsoarea puterii căruia se află sufletul meu, că ştiu şi pot spune unde şi cum voi fi ucis şi cine este cel care mă va ucide. Şi cât este de glorios şi binecuvântat să-ţi verşi sângele pentru înălţarea Cuvântului Adevărului!»" („Táríkh-i-Jadíd", p. 115).

vitățile de Naw-Rúz alături de camarazii săi, care îşi exprimară bucuria la sosirea sa, fiind foarte încurajați de prezența lui printre ei. Fiind o persoană cu o influență recunoscută, deținea în afară de casa sa din Yazd, unde se instalaseră soția şi cei patru fii ai săi, o casă în Dáráb, care era locuința strămoşilor săi, şi o alta în Nayríz, care era aranjată deosebit de frumos.

Ajunse la Yazd în prima zi a lunii Jamádíyu'l-Avval a anului 1266, A.H.,[1] a cărei a cincea zi, aniversarea Declarației lui Báb, coincidea cu sărbătoarea de Naw-Rúz. 'Ulamá de frunte şi notabilitățile oraşului veniră cu toții să-l felicite şi să-i adreseze cele mai bune urări. Cu

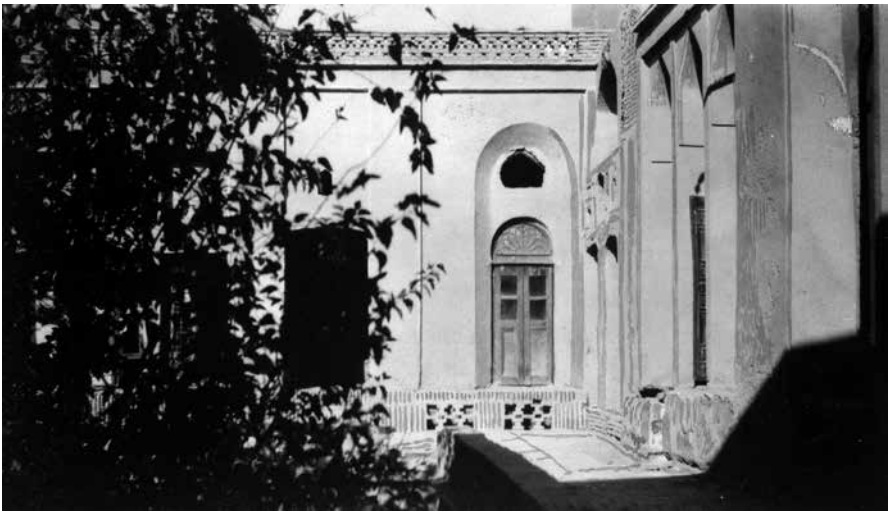

CASA LUI VAḤÍD DIN YAZD

acea ocazie era prezent şi Navváb-i-Raḍaví, cel mai important, dar şi mai periculos dintre adversarii săi, care a făcut aluzie cu malițiozitate la extravaganța şi strălucirea acelei recepții. „Banchetul imperial al Sháh-ului", a fost auzit el remarcând, „cu greu poate concura cu somptuoasa masă pe care ai întins-o în fața noastră. Presupun că, în afară de festivitatea națională pe care o celebrăm astăzi, mai serbezi încă ceva." Răspunsul curajos şi sarcastic al lui Vaḥíd a provocat râsul celor prezenți. Toți au socotit potrivită remarca sa privitoare

[1] 1850 A.D.

la zgârcenia şi răutatea lui Navváb. Navváb, care nu mai cunoscuse batjocura unei adunări atât de mari şi de distinse, a fost lezat de acel răspuns. Focul ce mocnea încet, pe care îl nutrea în mintea sa față de oponentul său, se aprinse acum cu o intensitate sporită, făcându-l să-şi dorească să-şi satisfacă setea de răzbunare.

Vaḥíd profită de ocazia de a proclama în acea adunare, fără teamă şi fără rezerve, principiile de bază ale Credinței sale şi de a demonstra validitatea lor. Majoritatea celor care îl ascultau cunoşteau în parte caracteristicile Cauzei, deşi nu-şi dădeau seama de întreaga sa importanță. Câțiva dintre ei au fost atraşi irezistibil şi au îmbrățişat-o cu uşurință; restul, fără să-i nege în mod public revendicările, au denunțat-o în sinea lor şi au jurat să o distrugă cu orice preț. Elocvența şi curajul expunerii Adevărului le-a inflamat ostilitatea şi le-a întărit hotărârea să caute, fără amânare, să-i distrugă influența. Acea zi a fost martora unei alianțe a forțelor îndreptate împotriva sa, marcând începutul unui episod destinat să aducă în urma sa atât de multă suferință.[1]

Distrugerea vieții lui Vaḥíd devenise obiectivul principal al activității lor. Răspândiră vestea că, în ziua sărbătorii Naw-Rúz, în mijlocul demnitarilor adunați din oraş, atât cetățeni obişnuiți, cât şi teologi, Siyyid Yaḥyáy-i-Dárábí avusese îndrăzneala să dezvăluie trăsăturile provocatoare aduse de Credința lui Báb şi pentru a sprijini argumentul său a dat exemple atât din Qur'án, cât şi din tradițiile Islám-ului. „Cu toate că audiența sa era formată din cei mai iluştri mujtahidi ai oraşului, nu s-a găsit nimeni în acea adunare să îndrăznească să protesteze împotriva afirmării vehemente a crezului său. Liniştea păstrată de cei care l-au ascultat este responsabilă pentru valul de entuziasm care a cuprins oraşul şi i-a adus nu mai puțin de jumătate dintre locuitori la picioarele sale, în timp ce aceia care au rămas sunt imediat atraşi."

Această relatare se răspândi ca un foc mistuitor în întregul Yazd

[1] „Purtat de zelul său şi debordând de dragostea de Dumnezeu, era dornic să dezvăluie Persiei gloria şi bucuria Adevărului etern." «Să iubeşti şi să ții ascuns secretul este imposibil", spune poetul; astfel că acest Syyid începuse să propovăduiască deschis în moschei, pe străzi, în bazaruri, în spații publice, într-un cuvânt, oriunde putea găsi ascultători. Atâta entuziasm dădu roade, iar convertirile erau numeroase şi sincere. Mullá profund îngrijorați, denunțară vehement sacrilegiul în fața guvernatorului acelui oraş." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 390).

şi în districtul alăturat. A aprins, pe de o parte, flacăra urii înverşunate, iar pe de alta, a folosit la alăturarea unui număr considerabil de persoane celor care se identificau deja cu acea Credinţă. De la Ardikán şi Manshád, ca şi din oraşe şi sate mai îndepărtate, s-au adunat la locuinţa lui Vaḥíd mulţimi de oameni dornici să asculte noul Mesaj. „Ce trebuie să facem?", l-au întrebat. „În ce mod ne sfătuieşti să arătăm sinceritatea credinţei noastre şi intensitatea devotamentului nostru?" De dimineaţă până noaptea, Vaḥíd era angajat în rezolvarea nedumeririlor şi în direcţionarea paşilor lor pe calea servirii.

Timp de patruzeci de zile, susţinătorii săi, bărbaţi şi femei, continuară această activitate febrilă. Casa lui devenise centrul adunării unor nenumăraţi oameni dedicaţi, care erau dornici să demonstreze cu demnitate spiritul Credinţei care le înflăcărase sufletele. Tulburarea care a rezultat i-a furnizat lui Navváb-i-Raḍaví încă un pretext pentru a-şi asigura sprijinul guvernatorului oraşului,[1] care era tânăr şi fără experienţă în afacerile de Stat, în eforturile sale împotriva adversarului său. El căzu curând pradă intrigilor şi maşinaţiunilor acelui instigator, care îl îndemnă să trimită o grupare de bărbaţi înarmaţi să supravegheze casa lui Vaḥíd. În timp ce un regiment de armată se îndrepta către acel loc, la instigarea lui Navváb, o bandă compusă din oamenii de cea mai joasă speţă din oraş se îndrepta către acelaşi loc, gata să-i intimideze pe locuitori prin ameninţări şi blesteme.

Cu toate că erau înconjuraţi din toate părţile de forţe ostile, Vaḥíd continuă, de la fereastra aflată la etajul casei sale, să anime zelul susţinătorilor săi şi să le explice lucrurile rămase neclarificate. La vederea unui întreg regiment, întărit de o gloată înfuriată pregătit să-i atace, ei se întoarseră către Vaḥíd şi îl implorară să le îndrume paşii. „Această sabie care zace înaintea mea", a fost răspunsul său, continuând să rămână în spatele ferestrei, „mi-a fost dată de Qá'im Însuşi. Dumnezeu ştie, că dacă aş fi fost autorizat de El să duc un război sfânt împotriva acestor oameni aş fi anihilat forţele lor singur, fără niciun ajutor. Totuşi, mi se ordonă să mă reţin de la un asemenea act." „Chiar acest armăsar", a adăugat el, în timp ce ochii îi căzuseră asupra calului pe care servitorul lui, Ḥasan, îl înşeuase şi îl adusese în faţa casei sale, „mi-a fost dat de răposatul Muḥammad Sháh ca,

[1] Numele său era Áqá Khán.

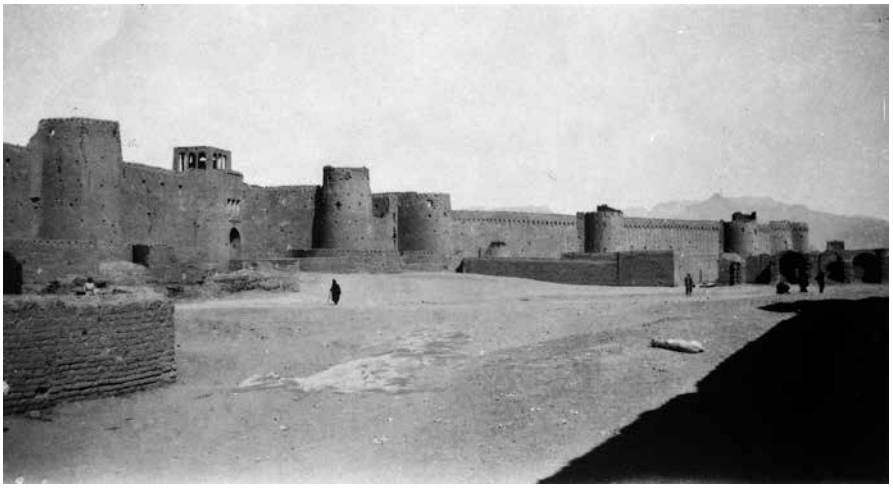

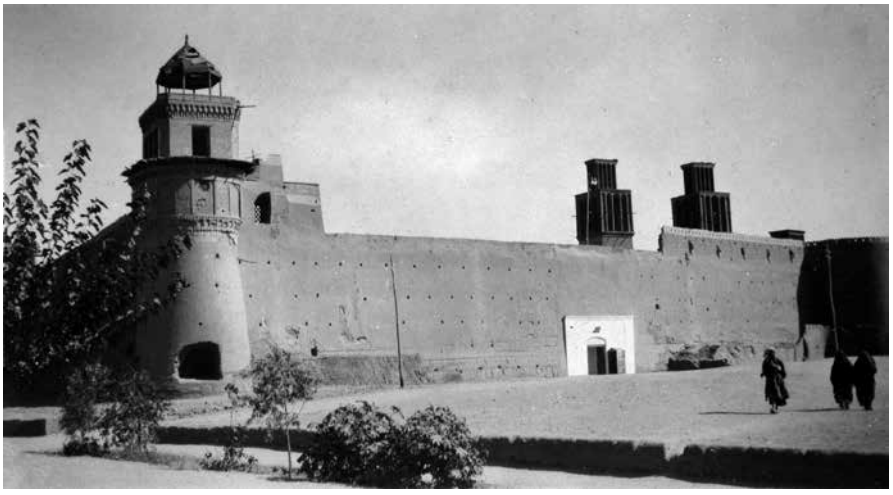

VEDERI ALE FORTULUI NÁRÍN, YAZD

împreună cu el să preiau misiunea pe care mi-a încredințat-o şi să pot conduce o investigație imparțială despre natura Credinței proclamate de Siyyid-i-Báb. El mi-a cerut să-i raportez personal rezultatele căutării mele, cu atât mai mult cu cât eram singurul dintre liderii teologilor din Țihrán în al cărui răspuns putea avea încredere. Am realizat acea misiune cu dorința fermă de a confrunta argumentele acelui siyyid, de a-l convinge să abandoneze ideile Sale, de a-L face să-mi recunoască meritul de conducător, şi de a merge cu el la Țihrán ca mărturie a tri-

umfului meu. Totuşi, când am ajuns în prezența Sa şi am auzit cuvintele Sale, s-a petrecut contrariul a ceea ce îmi imaginasem că va avea loc. Pe parcursul primei întrevederi cu El, am fost complet stânjenit şi tulburat; la sfârşitul celei de a doua, m-am simțit neajutorat şi ignorant ca un copil; în cea de a treia m-am trezit la fel de jos precum praful de sub picioarele Sale. A încetat să fie siyyid-ul vrednic de dispreț pe care mi-l imaginasem înainte. Pentru mine, El era manifestarea lui Dumnezeu Însuşi, întruchiparea vie a Spiritului Divin. Chiar din ziua aceea, am dorit să-mi dau viața de dragul Său. Mă bucur că ziua la care doream să fiu martor se apropie cu repeziciune."

Văzând agitația care îi cuprinsese pe prietenii săi, el îi îndemnă să fie calmi şi răbdători şi să stea liniştiți, căci Răzbunătorul omnipotent va înfrânge în scurt timp, cu propria Sa mână invizibilă, forțele dispuse împotriva celor iubiți de El. Abia rostise aceste cuvinte, că ajunse vestea că un anume Muḥammad-'Abdu'lláh, pe care nimeni nu îl mai credea în viață, apăruse deodată cu un număr de camarazi, care nu mai fuseseră nici ei văzuți de mult, strigând „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!"[1] şi se aruncară către agresorii lor, risipindu-le forțele. El arătă un asemenea curaj încât, întregul detaşament, abandonându-şi armele, şi-a căutat refugiu, alături de guvernator, în fortul Nárín.

În acea noapte, Muḥammad-'Abdu'lláh ceru să fie adus în prezența lui Vaḥíd. Îl asigură de credința sa în Cauză şi îi făcu cunoscute planurile pe care le concepuse pentru subjugarea inamicului. „Deşi intervenția ta", a răspuns Vaḥíd, „a îndepărtat astăzi pericolul unei nenorociri neprevăzute, totuşi, trebuie să recunoşti că, până acum, disputa noastră cu aceşti oameni s-a limitat la un argument din jurul Revelației lui Ṣáḥibu'z-Zamán. Totuşi, Navváb va fi de acum încolo hotărât să-i instige pe oameni împotriva noastră şi va susține că m-am ridicat să pun bazele suveranității mele incontestabile asupra întregii provincii şi că intenționez să o extind în întreaga Persie." Vaḥíd îl sfătui să părăsească imediat orașul şi să se lase în grija Atotputernicului. „Până când nu va veni ceasul hotărât, duşmanul nu va putea să ne pricinuiască nici cea mai mică zgârietură", îl linişti el.

Totuşi, Muḥammad-'Abdu'lláh, preferă să ignore sfatul lui Vaḥíd. „Ar fi o laşitate din partea mea", fusese auzit când se retră-

[1] Vezi Glosar.

gea, „să-mi abandonez prietenii la mila unui adversar furios şi criminal. Care ar fi atunci diferența dintre mine şi cei care l-au părăsit pe Siyyidu'sh-Shuhadá'[1] de ziua 'Áshúrá[2] şi l-au lăsat singur pe câmpul din Karbilá? Sper ca un Dumnezeu milostiv să fie îngăduitor cu mine şi să-mi ierte acțiunile."

Cu aceste cuvinte, îşi îndreptă paşii către fortul Nárín, silind forțele care erau masate în împrejurimile sale să caute un refugiu ruşinos în interiorul zidurilor fortului; reuşi astfel să-l țină pe guvernator deținut alături de cei care erau asediați. El însuşi a stat de veghe, gata să intercepteze orice întăriri care le-ar fi putut parveni.

Între timp, Navváb reuşise să trezească o revoltă generală la care au luat parte majoritatea locuitorilor. Ei se pregăteau să atace casa lui Vaḥíd, când el îl chemă pe Siyyid 'Abdu'l-'Aẓím-i-Khu'í, supranumit Siyyid-i-Khál-Dár, care participase câteva zile la apărarea fortăreței Ṭabarsí şi a cărui conduită demnă atrăgea mult atenția, şi-l rugă să încalece propriul lui armăsar şi să adreseze un apel public în numele său, pe străzi şi în bazaruri, întregii populații, îndemnându-i pe oameni să îmbrățişeze Cauza lui Ṣáḥibu'z-Zamán. „Să afle", adăugă el, „că nu am intenția să încep un război sfânt împotriva lor. Totuşi, să fie preveniți că, dacă persistă asediul asupra casei mele şi continuă atacurile împotriva mea, în pofida rangului şi descendenței mele, voi fi constrâns, ca măsură de auto-apărare, să rezist şi să le dispersez forțele. Dacă îmi vor respinge sfatul şi vor pleca urechea la şoaptele viclene ale lui Navváb, voi ordona ca şapte dintre însoțitorii mei să le respingă forțele în mod ruşinos şi să le spulbere speranțele."

Siyyid-i-Khál-Dár urcă pe armăsarul său şi, escortat de patru dintre camarazii săi aleşi, merse călare prin piață şi rosti cu accente de măreție convingătoare, avertizarea pe care fusese mandatat să o proclame. Nefiind mulțumit de mesajul cu care fusese încredințat, se aventură să adauge, în modul său unic, câteva cuvinte spre a mări efectul proclamației. „Aveți grijă", a tunat glasul său, „dacă ne disprețuiți cererea. Vă previn, vocea mea ridicată va fi de ajuns ca fiecare zid al fortăreței voastre să tremure, iar tăria brațului meu va fi în stare să doboare rezistența porților sale!"

[1] Imám Ḥusayn.

[2] A zecea zi a lunii Muḥarram, ziua în care a fost martirizat Imám Ḥusayn.

Vocea sa de stentor suna ca o trompetă, provocând spaimă în sufletele celor care o ascultau. Într-un singur glas, populația speriată își declară intenția de a depune săbiile și de a înceta să-l mai hărțuiască pe Vaḥíd, a cărui descendență o vor recunoaște și o vor respecta de acum încolo.

Constrâns de refuzul direct al oamenilor de a lupta împotriva lui Vaḥíd, Navváb i-a convins să își direcționeze atacul asupra lui Muḥammad-'Abdu'lláh și al confraților săi care erau cantonați în împrejurimile fortăreței. Ciocnirea dintre cele două forțe îl determină pe guvernator să iasă din refugiul său și să însărcineze detașamentul asediat să se alăture celor recrutați de Navváb. Muḥammad-'Abdu'lláh începuse să disperseze mulțimea care se îndrepta din oraș către el, când a fost atacat brusc de trupele care au deschis focul asupra lui la ordinul guvernatorului. Un glonț îi lovi piciorul și îl aruncă la pământ. Niște susținători au fost și ei răniți. Fratele său îl duse cu repeziciune către un loc sigur și, de acolo, îl transportă, la cererea sa, la casa lui Vaḥíd.

Dușmanul îl urmări până la acea locuință, hotărât să-l captureze și să-l ucidă. Vociferările celor care se adunaseră în fața casei îl siliră pe Vaḥíd să-i ordone lui Mullá Muḥammad-Riḍáy-i-Manshádí, unul dintre cei mai luminați 'ulamá din Manshád, care își dăduse jos turbanul și se oferise să-i fie paznic, să iasă și, cu ajutorul a cinci camarazi pe care îi va alege el, să le împrăștie forțele. „Fiecare din voi să-și ridice vocea", le-a ordonat „și să repete de șapte ori cuvintele «Alláh-u-Akbar»[1] și la a șaptea strigare să vă aruncați în luptă cu toții în aceeași clipă în mijlocul agresorilor."

Mullá Muḥammad-Riḍá, pe care Bahá'u'lláh l-a supranumit Raḍa'r-Ruḥ, s-a ridicat în picioare și, alături de camarazii lui, a început imediat să îndeplinească instrucțiunile pe care le primise. Cei care-l însoțeau, chiar dacă firavi și neexperimentați în arta sabiei, erau înflăcărați de o credință care i-a transformat într-o teroare pentru adversarii lor. Șapte dintre cei mai redutabili dintre oamenii dușmanului au pierit în acea zi, a douăzeci și șaptea zi a lunii Jamádíyu'th-Thání[2]. „Abia încercuisem inamicul", relată Mullá Muḥammad-Riḍá, „și ne întorsesem la casa lui Vaḥíd, când l-am văzut pe Muḥammad-'Abdu'lláh

[1] „Dumnezeu este Cel Mai Măreț".
[2] 10 mai, 1850 A.D.

zăcând rănit în fața noastră. A fost transportat la comandantul nostru şi i s-a oferit din hrana cu care acesta fusese servit. După aceea, a fost dus către o ascunzătoare unde a rămas până când i s-a vindecat rana. În cele din urmă, a fost capturat şi ucis de inamic."

Chiar în acea noapte, Vaḥíd le-a poruncit camarazilor să se împrăştie şi să aibă cea mai mare grijă pentru a se asigura că sunt în siguranță. El o sfătui pe soția lui să plece cu copiii şi toate lucrurile lor la casa tatălui ei şi să lase în urmă doar ceea ce era proprietatea lui personală. „Această reşedință de palat", i-a spus, „am construit-o cu singura intenție de a fi în final dărâmată pe calea Credinței şi am cumpărat această mobilă impresionantă cu speranța că, într-o zi, o voi putea sacrifica de dragul Celui Îndrăgit. Astfel, prietenii şi duşmanii mei deopotrivă vor realiza că cel care a fost proprietarul casei a fost înzestrat cu o măreață şi neprețuită moştenire şi că o locuință pământeană, oricât de somptuoasă şi magnific dotată, nu are nicio valoare în ochii săi; că echivalează în aprecierea sa cu un morman de oase de care numai câinii mai pot fi atraşi. Dacă această dovadă irezistibilă a spiritului renunțării ar fi capabilă să le deschidă ochii acestor oameni perverşi şi să trezească în ei dorința de a urma paşii celui care le-a arătat acest spirit!"

În toiul aceleiaşi nopți, Vaḥíd se ridică şi, adunând scrierile lui Báb, care se aflau în posesia lui, precum şi copiile tuturor tratatelor pe care el însuşi le compusese, le încredință servitorului său Ḥasan şi îi ordonă să le trimită într-un loc din afara porții oraşului, unde drumul se ramifică spre Mihríz. I-a poruncit să-l aştepte şi l-a avertizat că, dacă nu va ține cont de instrucțiunile sale, nu se va mai putea întâlni niciodată cu el.

De îndată ce Ḥasan încălecă pe cal şi se pregătea să plece, îi ajunse la urechi strigătul santinelelor care păzeau intrarea în fort. Temându-se că-l vor captura şi că vor pune mâna pe manuscrisele aflate în posesia sa, decise să urmeze un alt drum. În timp ce trecea în spatele fortăreței, santinele îl recunoscură, împuşcară calul şi îl capturară.

Între timp, Vaḥíd se pregătea să plece din Yazd. Lăsându-i pe cei doi fii, Siyyid Ismá'íl şi Siyyid 'Alí-Muḥammad în grija mamei lor, plecă însoțit de ceilalți doi fii, Siyyid Aḥmad şi Siyyid Mihdí, împreună cu doi camarazi, care locuiau în Yazd şi care ceruseră permisiunea de

a-l însoți. Primul, care se numea Ghulám-Riḍá, era un om de un curaj excepțional, în timp ce celălalt, Ghulám-Riḍáy-i-Kúchik, se distingea ca un bun trăgător. Vaḥíd alese aceeaşi rută pe care îl sfătuise să meargă pe servitorul său şi, ajungând în siguranță în acel loc, a fost surprins să vadă că Ḥasan lipsea. Vaḥíd şi-a dat seama imediat că el nu respectase instrucțiunile sale şi că fusese capturat de către inamici. I-a deplâns soarta şi şi-a amintit de acțiunea lui Muḥammad-'Abdu'lláh care nu i-a urmat nici el sfatul şi, în consecință, fusese rănit. Au fost informați apoi că, în dimineața acelei zile, Ḥasan a fost aruncat din gura unui tun[1] şi că un anume Mírzá Ḥasan, care fusese imám al unei comunități din Yazd şi care era un om de o smerenie recunoscută, fusese capturat cu o oră înainte şi supus aceluiaşi sfârşit asemenea camaradului său.

Plecarea lui Vaḥíd din Yazd i-a provocat pe inamici la noi acțiuni. S-au repezit la casa lui, i-au prădat posesiunile şi au demolat-o complet.[2] Între timp, Vaḥíd îşi îndrepta paşii către Nayríz. Cu toate că nu era deprins să meargă, în acea noapte el a mers şapte farsang[3] pe jos, în timp ce fiii săi au fost cărați parte din drum de către cei doi camarazi. În timpul zilei următoare, se ascunse într-o adâncitură a unui munte din apropiere. De îndată ce fratele său, care locuia în împrejurimi şi care nutrea o mare afecțiune pentru el, a fost informat de sosirea lui, i-a trimis în secret toate proviziile de care avea nevoie. În aceeaşi zi, un corp de însoțitori călare ai guvernatorului, care porniseră în căutarea lui Vaḥíd ajunseră în acel sat, căutară casa fratelui său, unde bănuiau că era ascuns şi îşi însuşiră ilegal o suprafață mare de proprietate. Nereuşind să-l găsească s-au retras spre Yazd.

Între timp, Vaḥíd îşi croi drumul prin munți, până ajunse în districtul Bavánát-i-Fárs. Majoritatea locuitorilor, care se numărau printre admiratorii săi înfocați, îmbrățişară Cauza, printre ei fiind şi

[1] „Când l-au legat cu spatele către tun, a spus: «Legați-mă, vă rog, cu fața către tun, ca să-l pot vedea trăgând.» Trăgătorii şi cei care erau în preajmă şi priveau au fost uimiți de calmul şi bucuria sa şi, cu adevărat, cineva care poate fi vesel în asemenea situație trebuie să aibă mare credință şi tărie." („Táríkh-i-Jadíd", p. 117).

[2] „Când a verificat dispariția rebelului, Áqá Khán a răsuflat uşurat. În plus, considera că a-i urmări pe fugari implica un grad de pericol şi că va fi cu mult mai practic, mai benefic, profitabil şi mai puțin periculos să-i tortureze pe bábí sau pe acei presupuşi bábí care au rămas în oraş – cu condiția ca ei să fie bogați." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 391).

[3] Vezi Glosar.

cunoscutul Ḥájí Siyyid Ismá'íl, Shaykhu'l-Islám din Bavánát. Un număr considerabil de oameni îl însoţi până în satul Fasá, unde locuitorii au refuzat să răspundă Mesajului pe care îi invitase să-l urmeze.

De-a lungul întregului drum, oriunde zăbovea, primul gând al lui Vaḥíd, de îndată ce descăleca, era să caute masjid-ul din împrejurimi, unde să-i cheme pe oameni să-l asculte anunţând veştile Noii Ere. Uitând complet de oboseala călătoriei se urcă imediat în amvon şi proclamă cu curaj adunării sale caracterul Credinţei pe care se ridicase să o apere şi, în cazul în care reuşea să atragă suflete pentru Cauză pe care să se bazeze să o propage după plecarea sa, petrecea numai o noapte în acel loc. Altfel, continua de îndată marşul său şi refuza să mai rămână cu ei. „Prin oricare sat trec", remarca el adesea, „şi nu reuşesc să simt din partea locuitorilor săi parfumul credinţei, mâncarea şi băutura din acel loc mi se par fără gust."

Ajungând în satul Rúníz, în districtul Fasá, Vaḥíd decise să mai zăbovească câteva zile. Se străduí să înflăcăreze cu focul iubirii lui Dumnezeu acele inimi pe care le-a găsit receptive chemării sale. De îndată ce vestea sosirii sale a ajuns la Nayríz, întreaga populaţie din Chinár-Súkhtih se grăbi să-l întâmpine. Asemenea lor şi locuitorii din alte părţi, impulsionaţi de dragostea şi admiraţia faţă de el, se deciseră să i se alăture. Temându-se ca nu cumva Zaynu'l-'Ábidín Khán, guvernatorul Nayrízului, să se împotrivească vizitei lor, majoritatea porniră la drum noaptea. Numai din Chinár-Súkhtih, peste o sută de ucenici, conduşi de liderul lor Ḥájí Shaykh 'Abdu'l-'Alí, socrul lui Vaḥíd, şi un judecător cu statut recunoscut din district plecară să se alăture unora dintre cei mai distinşi dintre învăţaţii din Nayríz pentru a-l întâmpina pe oaspete la sosirea lui în oraş. Printre aceştia se afla Mullá 'Abdu'l-Ḥusayn, o persoană venerabilă de optzeci de ani care era foarte stimată pentru smerenia şi învăţătura sa; Mullá Báqir, care era Imám-ul locului Chinár-Súkhtih; Mírzá Ḥusayn-i-Qutb, kad-khudá[1] din Bázár cu toate rudele sale; Mírzá Abu'l-Qásim, o rudă a guvernatorului; Ḥájí Muḥammad-Taqí, care a fost menţionat de Bahá'u'lláh în „Súriy-i-Ayyúb", alături de ginerele său; Mírzá Nawrá şi Mírzá 'Alí-Riḍá, ambii din zona Sádát.[2]

[1] Vezi Glosar.

[2] „Oamenii din Nayríz îl primiră pe Siyyid Yaḥyá cu cel mai mare entuziasm. La

Cu toţii, unii în timpul zilei, alţii noaptea, au ajuns până în satul Rúníz pentru a-i ura bun venit oaspetelui şi a-l asigura de devotamentul lor nealterat. Cu toate că Báb a revelat o Tabletă generală, adresată în special celor care îmbrăţişaseră recent Cauza Sa în Nayríz, totuşi, destinatarii ei nu-i cunoşteau semnificaţia şi principiile fundamentale. Ea a fost dată lui Vaḥíd, pentru le explica adevăratul scop şi pentru a le expune trăsăturile sale distinctive.

Zaynu'l-'Ábidín Khán abia îşi dădu seama de exodul considerabil care avusese loc cu scopul de a-l primi pe Vaḥíd, că trimise un mesager special care să-i ajungă din urmă şi să-i informeze pe cei care deja plecaseră despre hotărârea sa de a-i lua viaţa, de a le captura nevestele şi de a confisca proprietăţile oricui îi jurase loialitate. Niciunul dintre cei care plecaseră nu luară în seamă avertizările lui, ci dimpotrivă, rămaseră mai ataşaţi conducătorului lor. Hotărârea lor inflexibilă şi indiferenţa dispreţuitoare faţă de mesagerul său l-a consternat pe guvernator. De teamă ca nu cumva aceştia să se ridice împotriva lui, decise să îşi transfere reşedinţa în satul Quţrih, unde fusese locuinţa sa de origine, care îi ţinea la o distanţă de opt farsang[1] de Nayríz. A ales acel sat deoarece în vecinătatea sa se afla un fort masiv pe care-l putea folosi ca refugiu în cazul în care se afla în pericol. În plus, era liniştit că locuitorii săi erau instruiţi în arta trasului la ţintă şi putea avea încredere în ei, oricând i-ar fi chemat să-l apere.

Între timp, Vaḥíd părăsi satul Rúníz îndreptându-se către Pír-Murád care era situat în afara satului Iṣṭáhbánát. În ciuda inter-

doar două zile de la sosirea lui au venit în număr mare noaptea, de teama guvernului, spune Fárs-Námih, şi şi-au oferit serviciile pentru că-şi urau guvernanţii. Alţii, majoritatea locuitori ai cartierului Chinár-Súkhtih au fost convertiţi în număr mare. Exemplul lor a fost contagios şi curând bábí-ii puteau număra în mijlocul lor ţulláb-ii din Chinár-Súkhtih, aproape o sută de persoane, pe conducătorul lor Ḥájí Shaykh 'Abdu'l-'Alí – tatăl soţiei lui Siyyid Yaḥyá – pe răposatul Ákhúnd Mullá 'Abdu'l-Ḥusayn, un domn în vârstă foarte priceput în literatură religioasă, Ákhúnd Mullá Báqir, Pish-namáz-ul cartierului Mullá 'Alí Kátib, un alt Mullá 'Alí cu cei patru fraţi, pe kad-khudá, pe Rísh-Safíd şi alţi cetăţeni din cartierul numit Bázár, precum răposatul Mashhadí Mírzá Ḥusayn numit Quţb cu toată familia şi rudele, pe răposatul Mírzá Abu'l-Qásim care era nepotul guvernatorului, pe răposatul Ḥájí Muḥammad-Taqí supranumit Ayyúb şi ginerele lui, Mírzá Ḥusayn şi mulţi alţii din cartierul Sádát-ilor (Siyyid-ilor), pe fiul lui Mírzá Nawrá, pe Mírzá 'Alí-Riḍá, fiul lui Mírzá Ḥusayn precum şi fiul lui Ḥájí 'Alí etc. Toţi au fost convertiţi, unii noaptea, de teamă grozavă, alţii în plină zi şi fără teamă." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 393).

[1] Vezi Glosar.

dicției pronunțate de ‘ulamá ai acelui sat de a fi primit acolo, nu mai puțin de douăzeci dintre locuitorii lui au venit să-l întâmpine şi l-au însoțit până la Nayríz. La sosire, în dimineața celei de-a cincisprezecea zile de Rajab[1], de îndată ce ajunseseră în locul său natal Chinár-Súkhtih, chiar înainte de a merge către casa sa, primul lucru pe care Vaḥíd l-a făcut a fost să intre în masjid şi să convoace comunitatea care se adunase să recunoască şi să îmbrățişeze Mesajul lui

PANORAMA ORAŞULUI NAYRÍZ

Báb. Nerăbdător să întâlnească mulțimea care îl aştepta, purtând aceleaşi haine încărcate de praf, se urcă la pupitru şi vorbi cu o asemenea elocvență, încât toată audiența a fost electrizată de apelul său.[2] Nu

[1] 27 mai, 1850 A.D.

[2] „S-a urcat în amvon şi a strigat: «Nu sunt eu cel pe care l-ați considerat dintotdeauna păstorul şi călăuza voastră? Nu ați depins mereu de învățăturile mele pentru îndrumarea conştiinței voastre pe calea salvării? Nu sunt eu, cel ale cărui cuvinte de călăuzire le-ați ascultat întotdeauna? Ce s-a întâmplat că trebuie să mă tratați ca şi când aş fi inamicul vostru şi inamicul religiei voastre? Ce fapte legale am interzis? Ce acțiuni în afara legii am permis? Ce impietate am comis? V-am indus eu vreodată în eroare? Şi, iată, pentru că am spus adevărul, pentru că am căutat să vă instruiesc cu loialitate, sunt oprimat şi persecutat! Inima mea arde de dragoste pentru voi şi voi mă persecutați. Țineți minte, țineți bine

mai puțin de o mie de persoane, toți locuitori din Chinár-Súkhtih şi alte cinci sute din alte zone din Nayríz, cei care se adunaseră în clădire au răspuns la unison. „Am auzit şi ne supunem!”, striga cu entuziasm nereținut mulțimea ce jubila, în timp ce se apropia să-i prezinte omagiile şi să-l asigure de gratitudine. Vraja pe care acel înflăcărat discurs a răspândit-o în sufletele celor care l-au auzit, era ceva ce Nayríz-ul nu mai cunoscuse.

CASA LUI VAḤÍD DE LA NAYRÍZ

„Singurul meu scop de a veni la Nayríz este de a proclama Cauza lui Dumnezeu”, a continuat Vaḥíd să le explice oamenilor, de îndată ce primul val de emoție se liniști. „Îi mulțumesc şi-L preamăresc pentru că m-a făcut în stare să ajung la inima voastră cu Mesajul Său. Nu este nevoie să zăbovesc mai mult printre voi, deoarece, dacă îmi prelungesc şederea, îmi este teamă că guvernatorul vă va trata cu răutate din cauza mea. El va căuta poate întăriri din Shíráz, vă va distruge căminele şi vă va spune unor nenumărate umilințe.” „Suntem

minte, că oricine mă întristează, îl întristează pe strămoşul meu Muḥammad, Profetul glorios, şi oricine mă ajută, îl ajută şi pe el. În numele a tot ce vă este sacru, toți cei care îl iubesc pe Profet să mă urmeze!»” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb”, p. 395).

gata şi ne resemnăm în faţa voinţei lui Dumnezeu", răspunse adunarea într-un singur glas. „Dumnezeu ne-a acordat binecuvântarea Sa ca să facem faţă calamităţilor ce s-ar putea abate asupra noastră. Nu ne vom putea împăca cu gândul unei asemenea despărţiri brutale şi degrabă de tine".

Abia au fost rostite aceste cuvinte că, bărbaţi şi femei şi-au dat mâinile să-l conducă pe Vaḥíd triumfal spre casa sa. Plini de emoţie şi triumfători s-au adunat în jurul lui şi, în ovaţii, l-au însoţit până la intrarea casei sale.

Puţinul timp cât Vaḥíd a zăbovit în Nayríz a fost petrecut în special în masjid, unde a continuat, cu elocvenţa sa obişnuită şi fără nici cea mai mică rezervă, să expună învăţăturile fundamentale pe care le-a primit de la Învăţătorul său. Fiecare zi era martora unei audienţe tot mai mari, iar din toate părţile dovezile influenţei sale minunate erau din ce în ce mai manifeste.

Fascinaţia pe care o exercita asupra oamenilor nu putea să nu aprindă ostilitatea ascunsă a lui Zaynu'l-'Ábidín Khán. A fost provocat să întreprindă noi acţiuni şi a dat ordine să se înfiinţeze o armată cu scopul declarat de a distruge Cauza, simţind că-i subminează poziţia. Reuşi repede să recruteze aproape o mie de bărbaţi, călăreţi şi pedestraşi, toţi fiind bine instruiţi în arta războiului şi echipaţi cu muniţie bogată. Acesta plănuia să-l facă prizonier printr-un atac neaşteptat.

Aflând de planurile guvernatorului, Vaḥíd le-a ordonat celor douăzeci de însoţitori care plecaseră din Iṣṭáhbánát pentru a-l întâmpina şi care îl însoţiseră până la Nayríz să ocupe fortul Khájih, situat în apropierea zonei Chinár-Súkhtih. El l-a numit conducător al grupului pe Shaykh Hádí, fiul lui Shaykh Muḥsin şi i-a îndemnat pe discipolii care locuiau în acea regiune să consolideze porţile, turlele şi zidurile acelei întărituri.

Între timp, guvernatorul şi-a transferat reşedinţa la locuinţa sa din zona Bázár. Armata pe care o strânsese îl însoţi şi ocupă fortul situat în vecinătate. Turnurile şi zidurile sale, pe care începuse să le întărească, aveau vedere spre tot oraşul. După ce l-a constrâns pe Siyyid Abú-Ṭálib, kad-khudá[1] al acelei zone şi pe unul din însoţitorii

[1] Vezi Glosar.

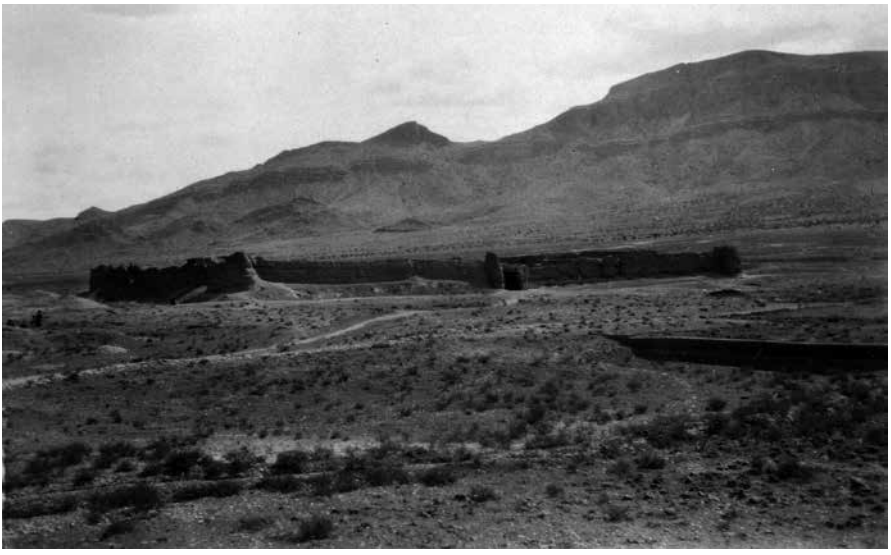

FORTUL KHÁJIH

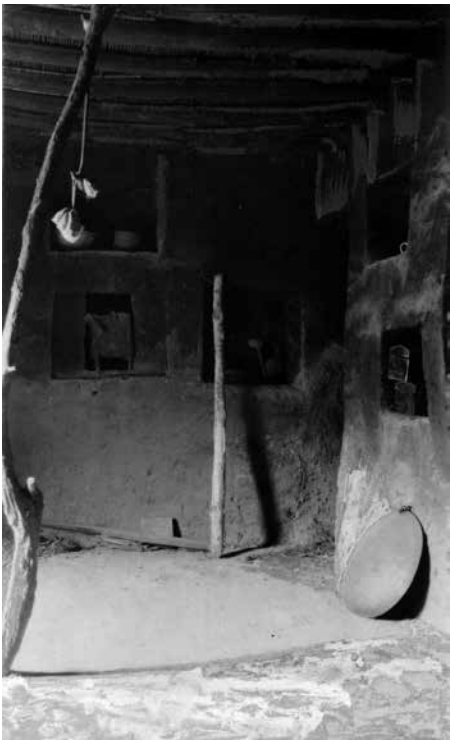

CAMERA LUI VAḤÍD DIN FORT

lui Vaḥíd să-şi evacueze casa, îi întări acoperişul şi, plasând deasupra acestuia pe câțiva dintre oamenii săi sub comanda lui Muḥammad-'Alí Khán dădu ordine să se tragă împotriva adversarului. Primul care a avut de suferit a fost acelaşi Mullá 'Abdu'l-Ḥusayn care, în ciuda vârstei sale înaintate, ieşise din casă pentru a-l întâmpina pe Vaḥíd. El se ruga pe acoperiş când îl lovi un glonț în piciorul drept, astfel că sângeră în profunzime. Acea lovitură crudă i-a atras compasiune din partea lui Vaḥíd, care se grăbi, printr-un mesaj scris pentru cel aflat în suferință, să îşi exprime durerea față de rana pe care o

suferise, transmiţându-i să se gândească cu bucurie că, la această vârstă înaintată, el a fost primul ales să cadă victimă pe calea Cauzei.

Atacul atât de neaşteptat i-a descurajat pe unii dintre camarazii care îmbrăţişaseră Mesajul şi care nu reuşiseră să aprecieze întregul său înţeles. Îndoindu-se încă în credinţa lor, în toiul nopţii, unii au fost convinşi să se despartă de tovarăşii lor şi să se alăture inamicilor. De îndată ce a aflat de acţiunea lor, Vaḥíd a pornit în zori pe armăsarul său, însoţit de un număr de susţinători şi s-a îndreptat spre fortul Kházih, unde şi-a stabilit reşedinţa.

Sosirea sa a constituit semnalul unui nou atac asupra duşmanului. Zaynu'l-'Ábidín Khán îl trimise imediat pe fratele său cel mai mare, 'Alí-Aṣghar Khán, împreună cu o mie de oameni, toţi înarmaţi şi bine instruiţi, să împresoare acel fort, în care se adăpostiseră deja şaptezeci şi doi dintre camarazi. La răsărit, câţiva dintre ei, acţionând în conformitate cu instrucţiunile primite de la Vaḥíd, au ieşit la atac şi, cu o rapiditate extraordinară, i-au determinat pe asediatori să se disperseze.

Trei camarazi şi-au găsit moartea în timpul ciocnirilor. Primul a fost Táju'd-Dín, un om cunoscut pentru neînfricarea sa, care se ocupa de confecţionarea kuláh-urilor din lână[1]; al doilea a fost Zayníl, fiul lui Iskandar, care era agricultor; iar al treilea, Mírzá Abu'l-Qásim, care era un om vrednic de laudă.

Această înfrângere totală şi neaşteptată trezi temerile Prinţului Fírúz Mírzá, Nuṣratu'd-Dawlih, guvernatorul Shíráz-ului, care dădu ordine pentru uciderea imediată a ocupanţilor fortului. Zaynu'l-'Ábidín Khán a trimis pe unul dintre însoţitorii Prinţului la Vaḥíd, îndemnându-l ca, ţinând cont de relaţiile tensionate dintre ei, să plece din Nayríz, sperând ca discordia care fusese aprinsă să se stingă cu rapiditate. „Spune-i", răspunse Vaḥíd, „că cei doi copii ai mei, alături de cei doi însoţitori ai lor sunt singura mea companie. Dacă prezenţa mea în oraş va produce discordie, sunt dornic să plec. Totuşi, de ce, în loc să ne primească cum i se cuvine unui descendent al Profetului, ne-a privat de apă şi a incitat oamenii săi să ne asedieze şi să ne atace? Dacă persistă în refuzul de a ne oferi cele necesare vieţii, îl avertizez că şapte dintre camarazii mei, pe care el îi consideră oameni vrednici de dispreţ,

[1] Vezi Glosar.

le vor pricinui forţelor sale aliate o înfrângere ruşinoasă."

Aflând că Zaynu'l-'Ábidín Khán i-a ignorat mesajul, Vaḥíd le-a ordonat însoţitorilor săi să iasă din fort şi să-i pedepsească pe atacanţi. Cu un curaj şi cu o încredere admirabile, ei reuşiră, cu toate că erau foarte tineri şi fără experienţă în folosirea armelor, să demoralizeze o armată instruită şi organizată. Însuşi 'Alí-Aşghar Khán pieri, iar doi dintre fii săi au fost capturaţi. Zaynu'l-'Ábidín Khán se retrase în dizgraţie, cu ce mai rămăsese din forţele sale împrăştiate în satul Quţrih, îl informă pe prinţ despre gravitatea situaţiei şi îl imploră să-i trimită imediat întăriri, accentuând în special că era necesară artileria grea, precum şi un detaşament mare atât de pedestraşi, cât şi de cavalerie.

La rândul său, Vaḥíd, aflând că inamicul era decis să-i extermine, dădu ordin ca apărarea fortului să fie întărită, să fie amenajat un rezervor cu apă în interiorul împrejmuirii, iar corturile pe care le cărau să fie duse în afara porţilor sale. În acea zi, însoţitorilor li s-au încredinţat sarcini şi funcţii speciale. Karbilá'í Mírzá Muḥammad a fost desemnat paznic al fortului; Shaykh Yúsuf era responsabil cu mijloacele băneşti; Karbilá'í Muḥammad, fiul lui Shamsu'd-Dín, supraveghetorul grădinilor din vecinătatea fortului şi a baricadelor; Mírzá Aḥmad, unchiul lui 'Alíy-i-Sardár a fost numit ofiţerul răspunzător de turnul morii, cunoscut sub denumirea de Chinár, situat în vecinătatea fortului; Shaykháy-i-Shívih-Kash trebuia să fie călăul; Mírzá Muḥammad-Ja'far, vărul lui Zaynu'l-'Ábidín Khán cronicarul; Mírzá Faḍlu'lláh cititorul acestor cronici; Mashhadí Taqí-Baqqál temnicerul, Ḥájí Muḥammad-Taqí, arhivarul; iar Ghulám-Riḍáy-i-Yazdí căpitanul forţelor armate. În afara celor şaptezeci şi doi de tovarăşi care se aflau cu el în fort şi îl însoţiseră din Iṣṭáhbánát la Nayríz, Vaḥíd a fost nevoit ca, la rugămintea stăruitoare a lui Siyyid Ja'far-i-Yazdí, un binecunoscut teolog şi a lui Shaykh 'Abdu'l-'Alí, socrul lui Vaḥíd, să admită în fort un număr de locuitori din zona Bázár, împreună cu mai multe rude ale sale.

Zaynu'l-'Ábidín Khán îşi reînnoi apelul către prinţ şi incluse de data aceasta, alături de cererea sa, în care pleda pentru întăriri urgente şi pe măsură, suma de cinci mii de túmáni[1] ca pe un dar personal faţă de el. El îi încredinţă scrisoarea unuia dintre prietenii săi apropriaţi,

[1] Vezi Glosar.

Mullá Báqir, îi oferi să călărească propriul său cal şi îl instrui să i-o înmâneze prinţului personal. L-a ales pentru cutezanţa sa, pentru darul vorbirii şi pentru tactul său. Mullá Báqir a pornit pe o rută mai puţin umblată şi, după o zi de călătorie, a ajuns într-un loc numit Hudashtak, în vecinătatea căruia se afla un fort, lângă care îşi aşezau câteodată corturile triburile care rătăceau prin ţară.

Mullá Báqir a descălecat lângă unul dintre aceste corturi şi, în timp ce stătea de vorbă cu ocupanţii lor, sosi Ḥájí Siyyid Ismá'íl, Shaykhu'l-Islám din Bavánát. El obţinuse permisiunea lui Vaḥíd să pornească către satul său natal pentru o problemă urgentă şi să se întoarcă imediat la Nayríz. După prânz, el a văzut că un cal bogat împodobit era legat de funiile unuia dintre corturile vecine. Fiind informat că aparţinea unuia dintre prietenii lui Zaynu'l-'Ábidín Khán care sosise din Nayríz şi se afla în drum către Shíráz, Ḥájí Siyyid Ismá'íl, un om de un curaj extraordinar, încălecă pe cal, merse imediat la acel cort şi, scoţându-şi sabia, adresă cu asprime aceste cuvinte proprietarului cortului cu care Mullá Báqir încă vorbea: „Arestaţi-l pe acest ticălos care a fugit din faţa lui Ṣáḥibu'z-Zamán[1]. Legaţi-i mâinile şi aduceţi-l la mine." Speriaţi de cuvintele şi de comportamentul lui Ḥájí Mullá Ismá'íl cei aflaţi în cort se supuseră imediat. I-au legat mâinile şi i-au dat funia lui Ḥájí Siyyid Ismá'íl, care dădu pinteni calului în direcţia Nayríz-ului şi îl sili pe captivul său să-l urmeze. La o distanţă de doi farsang de acel oraş, ajunse în satul Rastáq şi-l predă pe captivul său în mâinile lui kad-khudá-ului pe nume Ḥájí Akbar, zorindu-l să-l ducă la Vaḥíd. Fiind adus în faţa sa, Vaḥíd îl întrebă care era scopul călătoriei sale la Shíráz, iar acesta îi răspunse onest şi în detaliu. Cu toate că Vaḥíd vroia să-l ierte, din cauza atitudinii faţă de el, Mullá Báqir a fost dat pe mâna însoţitorilor săi, care l-au ucis.

Zaynu'l-'Ábidín Khán, departe de a se linişti în determinarea sa de a solicita ajutorul necesar din Shíráz, a cerut, de această dată cu o vehemenţă crescută, implorându-l pe prinţ să-şi dubleze eforturile în scopul eliminării a ceea ce considera a fi cea mai gravă ameninţare la securitatea provinciei sale. Nemulţumit de intervenţia pe cale onestă, el trimise către Shíráz câteva persoane de încredere cu cadouri numeroase pentru prinţ, sperând ca în acest fel să-l determine să acţioneze

[1] Vezi Glosar.

cu promptitudine. Într-un efort sporit în vederea asigurării succesului întreprinderilor sale, el adresă mai multe solicitări conducătorilor ‘ulamá şi siyyid-ilor din Shíráz, prin care denatura enorm scopul lui Vaḥíd, acuzându-l de activităţi subversive şi îndemnându-i să intervină pe lângă prinţ şi să-l grăbească să-i trimită întăririle.

Prinţul a fost gata să le satisfacă cererea. Îi dădu instrucţiuni lui ‘Abdu’lláh Khán Shujá‘u’l-Mulk să pornească de îndată spre Nayríz, însoţit de regimentele din Hamadán şi din Sílákhur, conduse de mai mulţi ofiţeri, şi le furniză artileria adecvată. Mai mult, i-a instruit pe reprezentanţii săi din Nayríz să recruteze toţi bărbaţii apţi din districtul înconjurător, incluzând satele Iştáhbánát, Íraj, Panj-Ma‘ádin, Quţrih, Bashnih, Dih-Cháh, Mushkán şi Rastáq. În afară de aceştia, i-a cooptat pe membrii unui trib cunoscut sub numele de Vísbaklaríyyih, cărora le-a ordonat să se alăture armatei lui Zaynu’l-‘Ábidín Khán.

O oaste numeroasă a înconjurat dintr-o dată fortul în care Vaḥíd şi însoţitorii săi erau asediaţi, începând să sape tranşee în jurul ei şi să construiască baricade de-a lungul acestora.[1] Imediat ce au terminat, au şi deschis foc împotriva lor. Un glonte lovi calul pe care călărea unul dintre însoţitorii lui Vaḥíd, în timp ce supraveghea poarta. Imediat urmă un alt glonţ, care a străpuns ferestruica aflată deasupra acelei porţi. În cursul acelui bombardament, unul dintre camarazi, ţintind cu puşca către ofiţerul aflat la comanda artileriei îl omorî pe loc, moment în care bubuitul armelor s-a liniştit imediat. Între timp, atacatorii se retraseră şi se ascunseră în tranşeele lor. În acea noapte nici cei asediaţi, şi nici ce care îi atacaseră nu se aventurară să iasă din adăposturile lor.

Totuşi, în a doua noapte, Vaḥíd îl chemă pe Ghulám-Riḍáy-i-Yazdí şi îl instrui ca, alături de paisprezece dintre camarazii săi, să iasă din fort şi să alunge inamicul. Cei care au fost chemaţi să îndeplinească această sarcină erau bărbaţi de o vârstă mai înaintată, pe care nimeni nu i-ar fi crezut capabili să ducă greul atacului unei lupte atât de cumplite. Printre ei se afla un cizmar care, chiar dacă în vârstă de peste nouăzeci de ani, arăta un asemenea entuziasm şi vigoare pe

[1] „Autorul lucrării Násikhu’t-Taváríkh afirmă fără niciun regret că trupele imperiale erau prost antrenate şi nu erau prea dornice de luptă, astfel că, fără vreun gând de a ataca, au ridicat o tabără pe care s-au grăbit să o fortifice cât mai bine cu putinţă.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 401).

care niciun tânăr nu părea să le întreacă. Restul erau mai mult flăcăi total nepregătiți să facă față pericolelor şi să îndure tensiunile care implicau un asemenea atac. Cu toate acestea, vârsta acestor eroi, pe care o dorință neînfricată şi o încredere de nestrămutat în destinul înalt al Cauzei îi transformase în totalitate, contase mai puțin. Ei au fost instruiți de conducătorul lor să se despartă, de îndată ce părăsesc adăpostul fortăreței şi, strigând în acelaşi timp „Alláh-u-Akbar!”[1], să se arunce în mijlocul inamicului.

Abia se dăduse semnalul, că s-au ridicat şi grăbindu-se către caii şi armele lor mărşăluiră în afara porților orașului. Fără a se teme de focul care țâşnea din gura tunurilor şi nici de gloanțele care zburau pe deasupra capetelor lor, se aruncară în mijlocul adversarilor. Această ciocnire bruscă a durat nu mai puțin de opt ore, timp în care acea ceată neînfricată a fost capabilă să demonstreze o asemenea îndemânare şi un asemenea curaj, încât i-a uimit pe veteranii adversarilor. În sprijinul micii cete care făcuse față atât de brav forțelor aliate ale unei întregi armate, au fost trimise întăriri din orașul Nayríz precum şi de la fortificațiile din apropiere.

Pe măsură ce lupta se extindea, vocile femeilor din Nayríz care se grăbiră să urce pe plafoanele caselor pentru a ovaționa un eroism atât de clar, se auzeau din toate părțile. Aclamațiile lor triumfătoare intensificau zgomotul armelor, care dobândi o intensitate mărită prin strigătul „Alláh-u-Akbar!”, pe care camarazii îl strigau cu frenezie în mijlocul tumultului. Vacarmul cauzat de femei, îndrăzneala lor uimitoare şi încrederea în sine, îi demoralizară cu totul pe oponenții lor, paralizându-le eforturile. Tabăra inamicului era pustie şi oferea un spectacol trist, în timp ce victorioşii îşi retrăgeau paşii către fort. Cărau cu ei, în afara celor foarte răniți, nu mai puțin de şaizeci de morți, printre care se numărau:

1. Ghulám-Riḍáy-i-Yazdí (a nu se confunda cu căpitanul detaşamentului militar, care purta acelaşi nume),
2. Fratele lui Ghulám-Riḍáy-i-Yazdí,
3. ‘Alí, fiul lui Khayru’lláh,
4. Khájih Ḥusayn-i-Qannád, fiul lui Khájih Ghaní,
5. Aṣghar, fiul lui Mullá Mihdí,

[1] Vezi Glosar.

6. Karbilá'í 'Abdu'l-Karím,
7. Ḥusayn, fiul lui Mashhadí Muḥammad,
8. Zaynu'l-'Ábidín, fiul lui Mashhadí Báqir-i-Ṣabbágh,
9. Mullá Ja'far-i-Mudhahhib,
10. 'Abdu'lláh, fiul lui Mullá Músá,
11. Muḥammad, fiul lui Mashhadí Rajab-i-Ḥaddád,
12. Karbilá'í Ḥasan, fiul lui Karbilá'í Shamsu'd-Dín-i-Malikí-Dúz,
13. Karbilá'í Mírzá Muḥammad-i-Zári',
14. Karbilá'í Báqir-i-Kafsh-Dúz,
15. Mírzá Aḥmad, fiul lui Mírzá Ḥusayn-i-Káshí-Sáz,
16. Mullá Ḥasan, fiul lui Mullá 'Abdu'lláh,
17. Mashhadí Ḥájí Muḥammad,
18. Abú-Ṭálib, fiul lui Mír Aḥmad-i-Nukhud-Biríz,
19. Akbar, fiul lui Muḥammad-i-'Áshúr,
20. Taqíy-i-Yazdí,
21. Mullá 'Alí, fiul lui Mullá Ja'far,
22. Karbilá'í Mírzá Ḥusayn,
23. Ḥusayn Khán, fiul lui Sharíf,
24. Karbilá'í Qurbán,
25. Khájih Káẓim, fiul lui Khájih 'Alí,
26. Áqá, fiul lui Ḥájí 'Alí,
27. Mírzá Nawrá, fiul lui Mírzá Mu'íná.

Un asemenea eşec total îl convinse pe Zaynu'l-'Ábidín Khán şi pe apropiaţii lui de inutilitatea eforturilor de a-şi convinge adversarii, într-o dispută deschisă, să se predea.[1] Ca şi în cazul armatei prinţului Mihdí-Qulí Mírzá, care eşuase lamentabil să-şi supună oponenţii în mod corect pe câmpul de luptă, trădarea şi viclenia se dovediră, în cele din urmă, singurele arme cu care nişte laşi puteau învinge un adversar invincibil. Prin mijloacele la care au recurs în final Zaynu'l-'Ábidín Khán şi apropiaţii săi, în pofida resurselor vaste ce se aflau la dispoziţia lor şi a sprijinului moral al guvernatorului provinciei Fárs, ca şi al tuturor locuitorilor acelei regiuni trădau neputinţa de a-i învinge pe

[1] Cu toate că pierderile au fost aproape egale de această dată, trupele imperiale n-au fost mai puţin speriate; lucrurile se mişcau greoi şi, în plus, se puteau termina într-o confuzie generală a musulmanilor, astfel că au decis să recurgă la o înşelătorie." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 403).

cei ce în aparență păreau o mână de oameni neinstruiți şi vrednici de dispreț. În sinea lor erau convinşi că în spatele zidurilor fortăreței era adunată o armată de voluntari, căreia niciun detaşament aflat sub comanda lor, nu-i putea face față şi pe care n-o puteau învinge.

Cerând armistițiu, ei s-au gândit, prin această viclenie josnică, să înşele acele suflete pure şi nobile. Timp de câteva zile, ei suspendară orice tip de ostilitate, după care adresară un apel solemn şi în scris către asediați, care în mare spunea următoarele: „Până acum, deoarece n-am cunoscut adevăratul caracter al Credinței voastre, le-am permis uneltitorilor să ne facă să credem că fiecare dintre voi a violat preceptele sacre ale Islám-ului. Astfel, ne-am ridicat împotriva voastră şi ne-am străduit să vă anihilăm Credința. În timpul ultimelor zile, am înțeles că activitățile voastre nu sunt dictate de niciun motiv politic, că niciunul dintre voi nu nutreşte vreo dorință de a răsturna fundația Statului. De asemenea, am fost convinşi de faptul că învățăturile voastre nu implică o gravă abatere de la învățăturile fundamentale ale Islám-ului. Tot ce se pare că susțineți voi este pretenția că a apărut un om ale cărui cuvinte sunt divine, a cărui mărturie este adevărată şi pe care toți discipolii Islám-ului trebuie să-l recunoască şi să-l urmeze. Nu putem fi convinşi în niciun fel de validitatea acestei pretenții, decât dacă sunteți de acord să vă puneți întreaga încredere în sinceritatea noastră şi să acceptați cerința noastră de a permite câtorva dintre reprezentanții voştri, ca în decursul câtorva zile, să susțină caracterul convingerilor voastre. Dacă veți fi capabili să demonstrați adevăratele revendicări ale Credinței voastre, o vom îmbrățişa cu plăcere, pentru că nu suntem inamicii Adevărului şi nimeni nu doreşte să-l respingă. Întotdeauna am văzut în conducătorul vostru unul dintre cei mai capabili apărători ai Islám-ului şi îl privim ca pe un exemplu şi ghid. Acest Qur'án, căruia îi imprimăm sigiliul nostru, este martorul integrității scopului nostru. Fie ca această Carte sfântă să decidă dacă pretenția voastră este adevărată sau falsă. Blestemul lui Dumnezeu şi al Profetului Său să cadă asupra noastră, dacă vom încerca să vă înşelăm. Acceptul vostru va salva o întreagă armată de la distrugere, în timp ce refuzul vostru îi va lăsa în nesiguranță şi îndoială. Vă dăm cuvântul nostru că, de îndată ce vom fi convinşi de adevărul Mesajului vostru, ne vom strădui să arătăm acelaşi zel şi devoțiune pe care voi l-ați manifestat

atât de izbitor. Prietenii voştri vor fi şi prietenii noştri, iar duşmanii voştri vor fi duşmanii noştri. Orice va alege să ordone comandantul vostru, la fel ne angajăm să ne supunem. Pe de altă parte, dacă nu veţi reuşi să ne convingeţi de adevărul pretenţiei voastre, promitem solemn că nu vom interveni în niciun fel pentru întoarcerea voastră în siguranţă la fort şi vom fi dornici să reluăm lupta împotriva voastră. Vă implorăm să refuzaţi să se verse mai mult sânge înainte de încercarea de a dovedi adevărul Cauzei voastre."

Vaḥíd primi Qur'án-ul cu mare reverenţă şi îl sărută cu evlavie. „Ceasul nostru a sosit", remarcă el, „acceptarea invitaţiei lor îi va face să simtă, cu siguranţă, josnicia ticăloşiei lor". „Cu toate că sunt foarte conştient de uneltirile lor", adăugă întorcându-se către camarazii săi, „consider că este de datoria mea să accept chemarea lor şi să folosesc prilejul pentru a încerca încă o dată să dezvălui adevărurile iubitei mele Credinţe." Le-a poruncit să continue să-şi îndeplinească sarcinile şi să nu pună nicio bază pe ceea ce puteau susţine adversarii săi. Mai mult, le-a ordonat să suspende orice tip de ostilitate până la următorul său anunţ.

Cu aceste cuvinte, îşi luă rămas bun de la camarazii săi şi, alături de cinci însoţitori, printre care se afla 'Alíy-i-Mudhahhib şi trădătorul Ḥájí Siyyid 'Ábid, porniră către tabăra inamicului. Zaynu'l-'Ábidín Khán, însoţit de Shujá'u'l-Mulk şi tot personalul au ieşit să-l întâmpine. Ei îl primiră ceremonios, îl conduseră către un cort ridicat special pentru recepţia sa şi îl prezentară restului ofiţerilor. Se aşeză pe un scaun, în timp ce restul companiei, cu excepţia lui Zaynu'l-'Ábidín Khán, Shujá'u'l-Mulk şi a altui ofiţer, căruia îi făcuse semn să se aşeze, toţi stăteau în picioare înaintea sa. Cuvintele cu care li se adresă erau de asemenea natură, încât chiar şi un om cu inima de piatră nu ar fi putut să nu simtă puterea lor. În „Súriy-i-Ṣabr", Bahá'u'lláh a imortalizat acel apel nobil şi a revelat întreaga măsură a semnificaţiei lui. „Am venit la voi", declară Vaḥíd, „înarmat cu mărturia pe care Dumnezeul meu mi-a încredinţat-o. Nu sunt eu un descendent al Profetului lui Dumnezeu? De ce v-aţi ridicat să mă ucideţi? Pentru ce motiv aţi pronunţat condamnarea mea la moarte şi aţi refuzat să recunoaşteţi drepturile neîndoielnice cu care am fost învestit de către descendenţii mei?"

MASJID-I-JÁMI‘ DIN NAYRÍZ, UNDE VAḤÍD S-A ADRESAT MULȚIMII

Măreția comportamentului său combinată cu elocvența sa pătrunzătoare i-a uluit pe ascultători. Timp de trei zile şi trei nopți s-au ocupat de el şi l-au tratat cu mare respect. În timpul rugăciunii rostite în comun au urmat invariabil comanda sa şi i-au ascultat atent discursul. Chiar dacă în exterior păreau să se încline dorinței sale, totuşi, în secret, complotau împotriva vieții sale şi conspirau să extermine şi restul camarazilor săi. Ştiau prea bine că, dacă îi provocau cea mai mică rană atâta vreme cât însoțitorii săi se aflau în spatele zidurilor fortului lor, se vor expune unui pericol mai mare decât celui la care fuseseră nevoiți să-i facă față. Tremurau în fața furiei şi răzbunării femeilor lor, nu mai puțin decât în fața curajului şi priceperii bărbaților lor. Îşi dădeau seama că toate resursele armatei fuseseră incapabile să supună o mână de flăcăi imaturi şi de bătrâni decrepiți. Numai o strategie curajoasă şi bine concepută le putea asigura victoria finală. Teama care le umplea inimile era în mare parte inspirată de cuvintele lui Zaynu'l-'Ábidín Khán, care, cu o hotărâre neobosită, căuta să mențină nestinsă ura pe care o insuflase în sufletele lor. Îndemnurile repetate ale lui Vaḥíd îi treziseră temerea ca nu cumva farmecul vorbelor sale să-i determine să-şi declare supunerea față de un oponent atât de elocvent.

Zaynu'l-'Ábidín Khán şi prietenii săi au decis în final să îi ceară lui Vaḥíd să adreseze un mesaj scris de mâna lui camarazilor săi care se aflau încă în fort şi să-i informeze că a avut loc un aranjament amiabil şi să-i îndemne fie să i se alăture la sediul general al armatei, fie să se întoarcă la casele lor. Cu toate că şovăia în a-şi da acordul, în cele din urmă, Vaḥíd a fost forțat să se supună. Pe lângă mesajul său, într-o a doua scrisoare îi informă în secret pe camarazii săi de intențiile inamicului şi îi avertiză să nu se lase înşelați. Îi încredință ambele scrisori lui Ḥájí Siyyid 'Ábid, instruindu-l să o distrugă pe prima şi să o înmâneze pe a doua camarazilor săi. În plus, l-a însărcinat să îi îndemne să aleagă pe cei mai capabili dintre ei să iasă din fort în mijlocul nopții şi să disperseze forțele inamicului.

Ḥájí Siyyid 'Ábid abia primise aceste instrucțiuni, că le şi comunică cu perfidie lui Zaynu'l-'Ábidín Khán. Acesta a căutat să-l determine să-i îndemne pe ocupanții fortului, în numele conducătorului lor, să se disperseze, promițându-i că în schimb îl va răsplăti

din plin. Mesagerul neloial a înmânat prima scrisoare însoțitorilor lui Vaḥíd, informându-i că Vaḥíd reuşise să câştige întreaga armată de partea Credinței şi că, grație acestei conversații, îi sfătuieşte să se întoarcă la casele lor.

Cu toate că erau extrem de nedumeriți față de un asemenea mesaj, camarazii se simțeau incapabili să nu ia în considerare dorințele lui Vaḥíd exprimate atât de clar. Se dispersară şovăitori, lăsând întregul fort nepăzit. Obedienți comenzilor scrise de comandantul lor, mulți dintre ei aruncară armele şi îşi îndreptară paşii către Nayríz.

Anticipând evacuarea imediată a fortăreței, Zaynu'l-'Ábidín Khán trimise un detaşament armat pentru a opri intrarea lor în oraş. Curând ei au fost înconjurați de o mulțime de oameni înarmați, pe care comandamentul o reînnoia continuu. Trezindu-se astfel împrejmuiți pe neaşteptate, încercară cu toate mijloacele pe care le aveau la dispoziție să respingă atacul şi să cucerească Masjid-i-Jámi' cât puteau de repede. Cu ajutorul săbiilor şi armelor pe care unii dintre ei le cărau, alții numai cu arcuri, alții numai cu pietre, căutau să forțeze intrarea în oraş. Strigătul „Alláh-u-Akbar!"[1] se înalță din nou, mai înverşunat şi mai neînfricat ca oricând. Câțiva dintre ei au fost martirizați în timp ce forțau intrarea printre rândurile atacatorilor perfizi. Restul, chiar dacă răniți şi hărțuiți de noile întăriri care îi asediau din toate părțile, reuşiră în final să ajungă la adăpostul masjid-ului.

Între timp, celebrul Mullá Ḥasan, fiul lui Mullá Muḥammad-'Alí, ofițer în armata lui Zaynu'l-'Ábidín Khán reuşi împreună cu oamenii săi să-i lase în urmă pe adversari şi, ascunzându-se într-unul dintre minaretele acelui masjid, stătea în aşteptarea fugarilor. Ceata împrăştiată abia se apropriase de mahjid că acesta a şi deschis focul asupra lor. Un anume Mullá Ḥusayn îl recunoscu şi înălțând strigătul „Alláh-u-Akbar!" se urcă pe minaret, îndreptă arma către acel ofițer laş şi îl azvârli la pământ. Prietenii săi l-au cărat către un loc unde a fost ajutat să se refacă în urma rănii suferite. Neputând să mai rămână la adăpost în masjid, camarazii au fost constrânşi să se ascundă oriunde puteau fi în siguranță până când aflau ceva despre soarta conducătorului lor. Primul gând, după această trădare, a fost să-l caute şi să urmeze orice indicații din partea lui. Cu toate acestea, nu au putut descoperi

[1] Vezi Glosar.

ce s-a întâmplat cu el şi tremurau la gândul că ar fi fost omorât.

Între timp, Zaynu'l-'Ábidín Khán şi armata lui, încurajaţi de dispersarea camarazilor, se străduiau din răsputeri să descopere modalităţi prin care puteau scăpa de obligaţiile jurământului lor solemn şi purcede nestânjeniţi să-l ucidă pe principalul lor duşman. S-au zbătut prin diverse mijloace să lase deoparte promisiunile sacre şi să grăbească îndeplinirea dorinţei pe care o nutreau de mult timp. În mijlocul deliberărilor lor, un om pe nume 'Abbás-Qulí Khán, renumit pentru cruzimea sa, îi asigură că, dacă aveau îndoieli la gândul că au depus acel jurământ, el nu participase în niciun fel la acea declaraţie şi era gata să execute orice act pe care ei nu se simţeau capabili să-l realizeze. „Pot aresta oricând", izbucni el într-un acces de indignare, „şi pot ucide pe oricine consider a fi vinovat de violarea legilor ţării." De îndată, îi chemă pe toţi cei ale căror rude pieriseră să execute sentinţa la moarte pronunţată împotriva lui Vaḥíd. Primul venit a fost Mullá Riḍá, al cărui frate Mullá Báqir fusese capturat de către Shaykhu'l-Islám din Bavánát; următorul a fost un bărbat pe nume Ṣafar, al cărui frate Sha'bán pierise; al treilea a fost Áqá Khán, al cărui tată, 'Alí-Aşghar Khán, fratele mai mare al lui Zaynu'l-'Ábidín Khán împărtăşise aceeaşi soartă.

În dorinţa de a îndeplini sugestia lui 'Abbás-Qulí Khán, aceşti oameni înşfăcară turbanul de pe capul lui Vaḥíd, i-l înfăşurară în jurul gâtului şi, legându-l de un cal, îl traseră ruşinos pe străzi.[1] Umilinţele la care a fost supus reaminteau celor care erau martorii acestui spectacol îngrozitor de sfârşitul tragic al lui Imám Ḥusayn, al cărui trup fusese abandonat la cheremul unui duşman furios şi pe care l-au călcat în picioare o mulţime de călăreţi fără milă. Femeile din Nayríz, aţâţate la maximum de strigătele de triumf ale unui duşman ucigaş, se împingeau din toate părţile în jurul cadavrului şi, acompaniate de tobe şi cinele, şi îşi dădeau frâu liber sentimentelor de fanatism nere-

[1] „El a apucat brâul verde al lui Yaḥyá, simbolul descendenţei sale sfinte, i l-a legat cu un nod în jurul gâtului şi a început să-l târască pe pământ. Apoi a venit Ṣafar, al cărui frate Sha'bán fusese ucis în timpul războiului, apoi Áqá Ján, fiul lui 'Alí-Aşghar Khán, fratele lui Zaynu'l-'Ábidín Khán, iar musulmanii, stârniţi de scenă, au aruncat cu pietre în el şi l-au bătut până la moarte pe bietul om. Apoi i-au tăiat capul, i-au smuls pielea capului, au umplut-o cu paie şi au trimis acel trofeu la Shíráz!" (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 406).

LOCUL MARTIRIILOR DIN NAYRÍZ

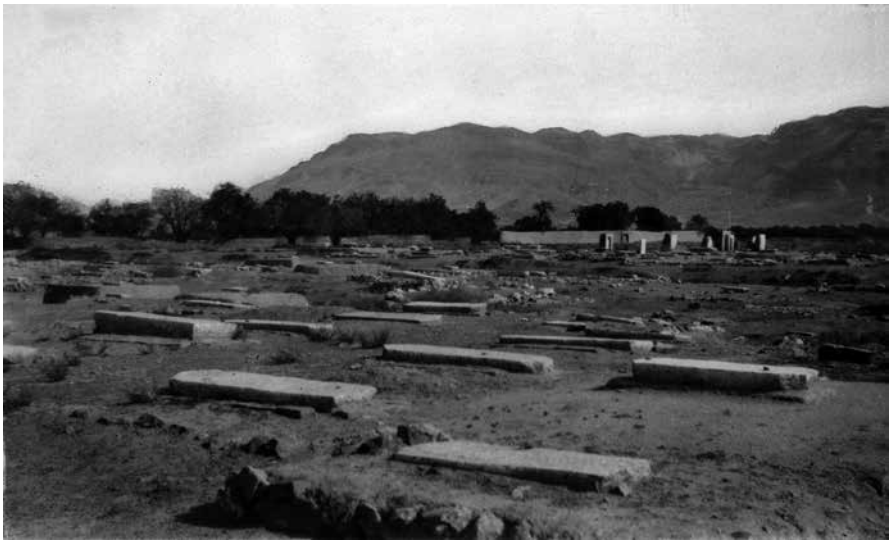

MORMINTE ALE MARTIRILOR LA NAYRÍZ

ținut. Dansară cu bucurie în jurul lui, disprețuind cuvintele pe care Vaḥíd, în mijlocul agoniei sale, le rostise, cuvinte pe care Imám Ḥusayn, într-o perioadă anterioară şi în circumstanțe similare le exprimase, „Tu

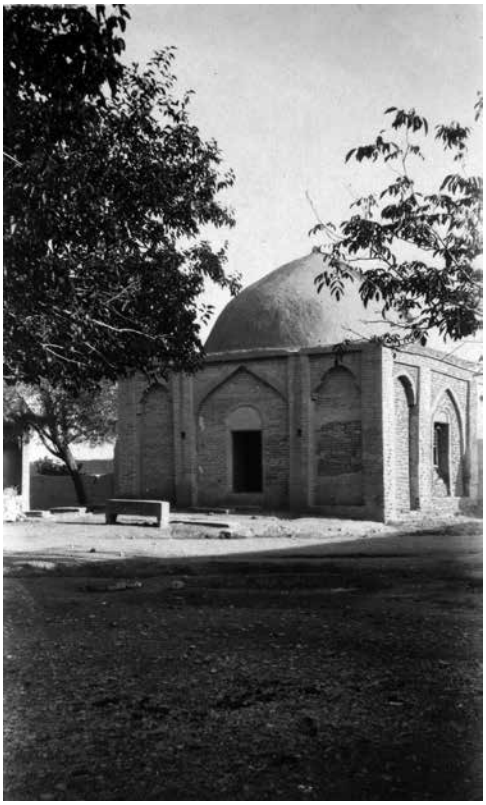

MORMÂNTUL LUI VAḤÍD LA NAYRÍZ

ştii, o, Îndrăgitul meu, că am abandonat lumea de dragul Tău şi mi-am pus încrederea numai în Tine. Sunt nerăbdător să mă grăbesc către Tine, căci frumusețea chipului Tău a fost dezvăluită ochilor mei. Ai fost martorul planurilor haine pe care prigonitorul le-a nutrit împotriva mea. Nu, nu mă voi supune niciodată dorințelor sale şi nu-mi voi declara supunerea față de el”.

Astfel se sfârşi o viață nobilă şi eroică. O carieră atât de strălucitoare şi plină de evenimente, caracterizată de asemenea cunoştințe

vaste,[1] de un asemenea curaj neînfricat şi de un spirit de sacrificiu de sine atât de rar au fost neapărat necesare pentru a încununa o moarte la fel de glorioasă care i-a încheiat martiriul.[2] Stingerea acestei vieţi a fost semnalul unui atac cumplit asupra vieţilor şi proprietăţilor celor care se identificaseră cu Credinţa sa. Nu mai puţin de cinci mii de oameni au fost chemaţi pentru această sarcină infamă. Bărbaţii au fost capturaţi şi trataţi cu brutalitate, iar în cele din urmă măcelăriţi. Femeile şi copiii au fost supuşi unor brutalităţi pe care nici pana nu îndrăzneşte să le descrie. Proprietăţile lor le-au fost confiscate, iar casele distruse. Fortul Khájih a fost ars din temelii. Majoritatea bărbaţilor au fost duşi în lanţuri până la Shíráz unde, în mare parte, au suferit o moarte crudă.[3] Pe cei pe care Zaynu'l-'Ábidín Khán îi

[1] Conform mărturiei lui 'Abdu'l-Bahá, el memorase nu mai puţin de treizeci de mii de tradiţii. (Manuscris intitulat „Bahá'í Martyrs").

[2] Bahá'u'lláh se referă la el ca fiind o „figură unică şi nepreţuită a epocii sale". („Kitáb-i-Íqán", p. 188). În „Dalá'il-i-Sab'ih", Báb se referă la el în următorii termeni: „Priviţi din nou numărul numelui lui Dumnezeu (Siyyid Yaḥyá). Acest om trăia o viaţă sfântă şi liniştită, astfel încât nimeni, fie prieten sau duşman, nu-i putea nega calităţile sau pioşenia, toţi îi admirau măreţia cunoştinţelor şi superioritatea pe care o atinsese în filosofie. Referiţi-vă la comentariul Súratu'l-Kawthar (Qur'án: S. 108) şi la alte tratate scrise pentru el, care dovedesc cât de înalt este locul pe care îl ocupă în faţa lui Dumnezeu!" („Le Livre des Sept Preuves", traducere de A. L. M. Nicolas, p. 54–55).

[3] Siyyid Yaḥyá a fost strangulat cu propria cingătoare de către unul ai cărui doi fraţi fuseseră omorâţi în asediu, iar ceilalţi bábí au fost ucişi de călăi în acelaşi mod. Capetele victimelor au fost umplute cu paie şi, purtând cu ei aceste groaznice trofee ale vitejiei lor alături de prizonieri, alte patruzeci sau cincizeci de femei bábí şi un copil de vârstă fragedă, armata victorioasă se întoarse la Shíráz. Intrarea lor în acel oraş a prilejuit o bucurie generală; prizonierele au fost arătate pe străzi şi în bazare şi au fost aduse în final înaintea prinţului Fírúz Mírzá care sărbătorea în reşedinţa sa de vară denumită Kuláh-i-Farangí. În prezenţa sa, Mihr-'Alí Khán, Mírzá Na'ím şi alţi ofiţeri au povestit în detaliu victoria lor şi au primit felicitări şi dovezi de bunăvoinţă. Femeile captive au fost în cele din urmă închise într-un vechi caravanserai din afara porţilor Işfahán-ului. Nu ne rămâne decât să facem presupuneri cu privire la tratamentul primit din partea celor care le luaseră prizoniere." („A Traveller's Narrative", nota H, p. 190). „Această zi a fost o zi de sărbătoare, după cum ne spune un martor ocular. Locuitorii erau răspândiţi în zona rurală, ducând cu ei de-ale gurii şi mulţi dintre ei bând sticle întregi cu vin. Aerul era plin de acorduri muzicale, de cântecele muzicanţilor, de strigătele şi râsetele femeilor destrăbălate. Bazarurile erau împodobite cu steaguri, bucuria era generală. Dintr-o dată, s-a făcut o linişte absolută. Văzură venind treizeci şi două de cămile, fiecare cărând câte un nefericit prizonier, o femeie sau un copil, legat şi aruncat peste şa ca un sac. În jurul lor erau soldaţi care purtau lănci lungi, pe fiecare lance fiind înfipt capul unui bábí ucis la Nayríz. Privelişte oribilă a afectat profund serbarea locuitorilor Shíráz-ului care s-au întors întristaţi la locuinţele lor. Caravana oribilă trecu prin bazaruri şi continuă să se deplaseze până la palatul guvernatorului. Acesta se afla în grădină şi îi invitase în chioşcul său, denumit Kuláh-i-Farangí, pe cei mai bogaţi şi mai

aruncase, în interesul lui propriu în închisori subterane întunecoase, de îndată ce-şi atingea scopul, îi dădea pe mâna slujitorilor săi, care au comis asupra lor acte de o cruzime de nedescris.[1] Au fost purtați mai întâi pe străzile din Nayríz, după care au fost supuşi unui tratament atroce, în speranța obținerii oricăror avantaje materiale pe care prigonitorii lor nu reuşiseră să le obțină până atunci. Satisfăcându-şi astfel lăcomia, fiecare victimă suferea o moarte chinuitoare. Orice instrument de tortură pe care-l puteau născoci era utilizat pentru a le stinge setea de răzbunare. Erau arşi cu fierul încins, le erau smulse unghiile, trupurile le erau biciuite, li se făcea o incizie în nas prin care le treceau o sfoară, le erau bătute cuie în mâini şi în picioare şi, în acea stare jalnică, erau târâți pe străzi, ca obiect al disprețului şi batjocurii tuturor.

Printre ei se afla un anume Siyyid Ja‘far-i-Yazdí, care în trecut exercitase o imensă influență şi fusese foarte onorat de oameni. Atât de mare era respectul pe care i-l purtau, încât Zaynu’l-‘Ábidín Khán îi dădea prioritate şi-l trata cu extremă reverență şi curtoazie. Acum, el dădu ordine ca turbanul aceluiaşi om să fie murdărit şi aruncat în foc. Despuiat de emblema neamului său, acesta a fost expus ochilor publicului care mărşăluia înaintea sa, copleşindu-l cu insulte şi batjocură.[2]

O altă victimă a tiraniei lor a fost Ḥájí Muḥammad-Taqí, care se bucura în trecut de o asemenea reputație de cinste şi dreptate, încât opinia sa prevala întotdeauna, fiind un model pentru judecătorii curților

de frunte locuitori ai Shíráz-ului. Muzica încetă, dansul se opri, iar Muḥammad-‘Alí Khán, precum şi Mírzá Na‘ím, doi mici conducători de trib care luaseră parte la campanie, veniră să povestească faptele lor curajoase şi să-i numească pe prizonieri unul câte unul.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 407).

[1] „Părea că, vai, toată această vărsare de sânge ar fi fost suficientă să liniştească ura şi pofta musulmanilor; nu a fost aşa. Mírzá Zaynu’l-‘Ábidín Khán, simțindu-se amenințat de dorința de răzbunare a acelora pe care îi trădase şi îi învinsese, nu oferi nici armistițiu, nici odihnă supraviețuitorilor sectei. Ura sa nu cunoştea margini şi urma să dureze cât timp a trăit. De fapt, cei săraci au fost trimişi la Shíráz, bogații au fost ținuți. Zaynu’l-‘Ábidín Khán i-a încredințat unui paznic, căruia i s-a ordonat să-i ducă prin oraş, bătându-i în timp ce mergeau. De această dată, locuitorii din Nayríz s-au distrat grozav. Ei i-au țintuit pe bábí în patru cuie şi toți au venit să se bucure de chinul lor. Le-au pus stuf aprins sub unghii, i-au ars cu fierul încins, i-au privat de pâine şi de apă, le-au găurit nasurile şi, trecându-le prin ele o sfoară, i-au dus ca pe urşi!” (*Ibid.*, p. 408).

[2] „Áqá Siyyid Ja‘far-i-Yazdí i-a văzut pe călăi arzându-i turbanul şi ducându-l apoi din uşă în uşă, îl sileau să cerşească.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 408).

în deciziile lor. Un asemenea om, atât de renumit şi respectat, a fost dezbrăcat de hainele sale în mijlocul iernii, aruncat într-o baltă şi biciuit crunt. Siyyid Ja'far şi Shaykh 'Abdu'l-'Alí, care era socrul lui Vaḥíd, principalul teolog din Nayríz, precum şi un judecător de o mare reputaţie, au împărtăşit alături de Siyyid Ḥusayn, aceeaşi soartă. În timp ce au fost expuşi frigului, nişte lepădături ale societăţii au fost tocmite să le aplice trupurilor lor înfrigurate cruzimi abominabile. Mulţi săraci, care se grăbiră să obţină recompensa promisă pentru această faptă groaznică, s-au revoltat când au fost informaţi despre natura sarcinii pe care fuseseră chemaţi să o realizeze şi, refuzând banii, le-au întors spatele cu oroare şi dispreţ.[1] Ziua martiriului lui Vaḥíd a fost a optsprezecea zi a lunii Sha'bán din anul 1266 A.H.[2] După zece zile, Báb a fost împuşcat în Tabríz.

[1] „Áqá Siyyid Abú-Ṭálib, care era un om foarte bogat, a fost legat în lanţuri şi trimis de către guvernatorul Nayríz-ului către Ma'dan, unde a fost otrăvit de Ḥájí Mírzá Náṣir, acelaşi om care, la Shíráz, îi ordonase lui Báb să-i sărute mâna Shaykh-ului Abú-Turáb. Pentru a nu fi luate prizoniere, două femei bábí s-au aruncat într-o fântână şi au pierit. Dornici să-l vadă pe Mírzá Zaynu'l-'Ábidín Khán pedepsit, câţiva bábí au pornit spre Ţihrán pentru a protesta în faţa Majestăţii sale împotriva atrocităţilor comise. Se aflau la două sau trei opriri de capitală şi, după oboseala călătoriei, se bucurau de puţină odihnă, când o caravană de locuitori ai Shíráz-ului a trecut pe acolo şi i-a recunoscut. Au fost arestaţi cu toţii, cu excepţia unuia numit Zaynu'l-'Ábidín care a reuşit să ajungă la Ţihrán. Ceilalţi au fost duşi la Shíráz, unde prinţul a dat ordin imediat să fie executaţi: Karbilá'í Abu'l-Ḥasan, un negustor de vase de lut, Áqá Shaykh Hádí, unchiul soţiei lui Vaḥíd, Mírzá 'Alí, Abu'l-Qásim-ibn-i-Ḥájí-Zayná, Akbar-ibn-i'Ábid, Mírzá Ḥasan şi fratele său Mírzá Bábá." (*Ibid.*, p. 408–409).

[2] 29 iunie, 1850 A.D.

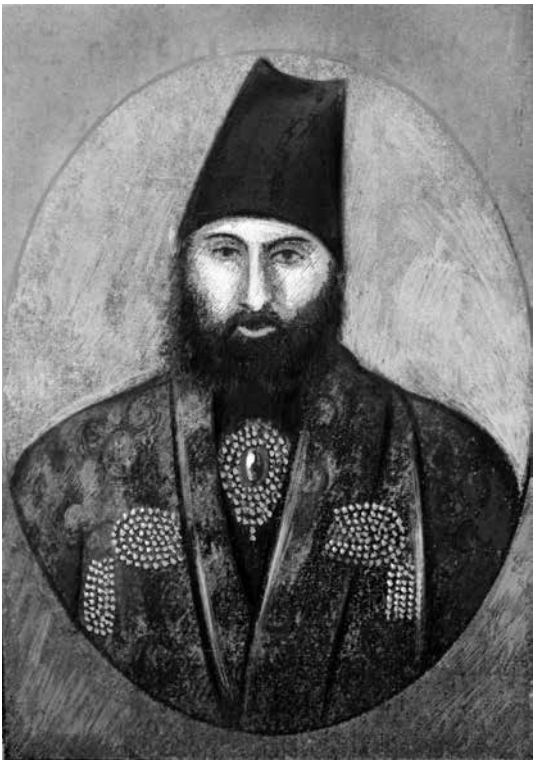

MÍRZÁ TAQÍ KHÁN, AMÍR-NIẒÁM-UL

CAPITOLUL XXIII

MARTIRIUL LUI BÁB

NOVESTEA tragediei care a marcat etapele finale ale revoltei de la Nayríz s-a răspândit în întreaga Persie, declanşând un entuziasm frenetic în sufletele celor care aflaseră despre ea. A umplut de groază autorităţile capitalei, îndemnându-le să adopte o hotărâre disperată. Mai ales Amír-Niẓám, Marele Vazír al lui Náṣiri'd-Dín Sháh, a fost îngrozit de aceste manifestări repetate ale unei voinţe de neîmblânzit, ale unei perseverenţe înverşunate şi constante în credinţă. Cu toate că forţele armatei imperiale triumfaseră peste tot, cu toate că însoţitorii lui Mullá Ḥusayn şi Vaḥíd fuseseră seceraţi succesiv într-un carnagiu nemilos de ofiţerii săi, totuşi,

conducătorii versați din Țihrán își dădeau seama limpede că spiritul responsabil pentru aceste rare acte de eroism nu fusese în niciun fel înfrânt şi că vigoarea lor era departe de a fi învinsă. Loialitatea pe care cei rămaşi din acea oaste o nutreau față de Liderul lor captiv rămăsese încă intactă. În ciuda pierderilor îngrozitoare pe care le suferiseră până atunci, nimic nu reuşise să le secătuiască loialitatea sau să le distrugă acea credință. Departe de a se fi stins, acel spirit a ars mai intens şi mai devastator ca oricând. Iritată de amintirea umilințelor suferite, acea ceată persecutată se agăța cu şi mai mare pasiune de Credința sa şi privea cu şi mai mare fervoare şi speranță spre Liderul ei.[1] Mai presus de toate, Cel care aprinsese acea flacără şi hrănise acel spirit era încă în viață şi, în ciuda izolării Sale, era capabil să exercite întreaga măsură a influenței Sale. Chiar şi o supraveghere constantă se dovedea neputincioasă în stăvilirea curentului care cuprinsese întregul ținut şi a cărui forță motrice consta în existența lui Báb. Stingeți această lumină, înăbuşiți curentul chiar de la sursă, iar torentul care a adus atâtea distrugeri în urma sa va dispărea. Acesta era gândul care îl domina pe Marele Vazír al lui Náširi'd-Dín Sháh. A-L trimite la moarte îi părea acelui ministru nesăbuit cel mai eficient mod de revenire a țării din ruşinea în care credea el că se cufundase.[2]

[1] „Era binecunoscut faptul că bábí-ii se găseau peste tot. Persia era plină de ei şi, dacă mințile preocupate de întrebări transcendentale, dacă filosofii aflați în căutarea unor noi soluții, dacă sufletele rănite, şocate de nedreptățile şi neajunsurile acelor zile se sacrificau cu nerăbdare pentru ideea şi promisiunea unei stări de lucruri noi şi mai bune, se putea presupune că cei cu imaginație tumultoasă dornică de acțiune, chiar şi cu prețul eşecului, că spiritele curajoase şi militante şi în cele din urmă cei cu ambiție neînfricată puteau fi uşor tentați să se grăbească şi să se arunce în fața unei armate atât de bine echipată cu soldați capabili, gata să constituie batalioane neînfricate. Blestemând delăsarea cu care predecesorul său, Ḥájí Mírzá Áqásí permisese să crească un asemenea pericol, Mírzá Taqí Khán a realizat că politica sa slabă nu trebuie să mai continue şi s-a decis să taie răul de la rădăcină. Se convinsese că principala cauză era însuşi Báb, primul autor al tuturor doctrinelor ce tulburau poporul şi era hotărât să îndepărteze această cauză." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 210-211).

[2] Între timp, Ḥájí Mírzá Taqí s-a hotărât să reteze capul acestui monstru al bábísm-ului şi şi-a imaginat că, după o asemenea lovitură, care-l va îndepărta definitiv pe instigatorul acelei turbulențe şi îi va reduce chemarea la tăcere, vechea ordine va fi restabilită. Totuşi – lucru ciudat într-un guvern asiatic, şi în special în cazul unui om de stat precum Mírzá Taqí Khán, care se putea deda la cruzime excesivă fără scrupule – acest ministru nu a ordonat uciderea reformatorului. Se gândea că cel mai eficient mod de a-l distruge era să-l distrugă moral; să-l scoată din refugiul său din Chihríq, unde aureola de suferință, sfințenie, cunoaştere şi elocință îl făcea să radieze precum soarele; să-l arate oamenilor aşa cum era – adică, aşa cum credea

Provocat la acțiune, el i-a chemat pe consilieri, a împărtășit cu ei temerile şi speranțele sale şi le-a explicat natura planurilor sale. „Priviți!”, exclamă acesta, „furtuna pe care Credința lui Siyyid-i-Báb a provocat-o în sufletele concetățenilor mei. Numai execuția publică poate, după mine, să permită acestei țări tulburate să-şi revină la liniştea şi la pacea sa. Cine poate calcula câți militari au pierit în timpul ciocnirilor de la Shaykh Țabarsí. Cine poate estima eforturile exercitate pentru a asigura victoria. Abia fusese reprimată nenorocirea care a zguduit Mázindarán-ul, că flăcările unei alte revolte au izbucnit în provincia Fárs, lasând în urma sa atât de mulți oameni în suferință. Abia am reuşit să înăbuşim revolta care a distrus sudul, că o altă insurecție a apărut din nou, măturând în vârtej Zanján-ul şi împrejurimile sale. Dacă puteți să găsiți o soluție, aduceți-o la cunoştința mea, pentru că unicul meu scop este de a asigura pacea şi onoarea compatrioților mei.”

Nimeni nu a îndrăznit să dea un răspuns, cu excepția lui Mírzá Áqá Khán-i-Núrí, Ministrul de Război, care a susținut că a omorî un

el că este. Părea cea mai bună cale să-l lase nevătămat, dar să-i distrugă prestigiul. El îl zugrăvea drept un şarlatan de rând, un visător slab care nu avea curajul să conceapă, cu atât mai puțin să îndrume faptele curajoase ale celor trei apostoli ai săi sau chiar să ia parte la ele. Un astfel de om, dus la Țihrán şi pus față în față cu cei mai subtili dialecticieni ai Islám-ului, nu putea face altceva decât să se predea ruşinos. Influența sa putea dispărea mai repede decât dacă l-ar fi înlăturat fizic, lăsând să bântuie în mințile oamenilor imaginea superiorității pe care moartea i-ar fi consacrat-o. Astfel, acesta decise să fie arestat şi adus la Țihrán şi, pe drum, să fie arătat public în lanțuri şi să fie umilit; să-l facă să discute peste tot cu mullá, reducându-l la tăcere ori de câte ori ar fi devenit prea îndrăzneț; pe scurt, să-l angajeze într-o serie de întâlniri inegale unde urma să cunoască inevitabil înfrângerea, fiind dinainte demoralizat şi distrus sufleteşte. Era un leu pe care erau dornici să-l întărâte, să-l țină-n lanțuri şi să-i scoată ghearele şi dinții iar apoi să-l dea câinilor pentru a arăta cât de uşor îl pot domina. Odată învins soarta lui nu mai conta. Acest plan nu era lipsit de sens, însă se baza pe premize care erau departe de realitate. Nu era suficient să-şi închipuie că Báb nu avea curaj sau fermitate, trebuia să fie aşa. Dar, comportamentul său în fortul din Chihríq nu a oferit asemenea dovezi. El se ruga şi muncea neîncetat. Bunătatea sa era infailibilă. Cei care veneau în preajma lui simțeau fără voia lor influența fascinantă a personalității sale, a manierelor sale şi a graiului său. Gărzile sale erau şi ele supuse acelei influențe. El (Báb) simțea că moartea era aproape şi se referea frecvent la ea ca la o idee nu doar familiară, dar şi plăcută. Dar dacă, fiind astfel arătat în întreaga Persie, el nu se va descuraja? Dacă nu va manifesta nici aroganță şi nici teamă, ci se va ridica deasupra nenorocirii sale? Dacă reuşea să-i tulbure pe cei mai învățați, subtili şi elocvenți judecători ai lui? Dacă rămânea mai mult ca oricând Báb-ul pentru vechii săi discipoli şi îi putea atrage şi pe cei indiferenți, chiar şi pe dușmanii săi? Fără îndoială, riscau mult pentru a dobândi mult, dar puteau să şi piardă mult, şi după cântărirea cu grijă a acestui aspect, ei nu au avut curajul să-şi asume riscul.” (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l’Asie Centrale”, p. 211–213).

siyyid izgonit pentru faptele comise de o bandă de agitatori iresponsabili ar fi un act de cruzime clară. El a amintit exemplul răposatului Muḥammad Sháh, care în mod constant a neglijat calomniile josnice pe care inamicii acelui siyyid le aduceau mereu în atenție. Amír-Niẓám s-a arătat extrem de nemulțumit. „Asemenea considerații", protestă el, sunt complet irelevante pentru problema cu care ne confruntăm. Interesele statului sunt în pericol şi nu mai putem tolera în niciun chip aceste revolte periodice. Nu a fost executat Imám Ḥusayn, datorită necesității supreme de a asigura unitatea statului, de aceleaşi persoane care l-au văzut de mai multe ori primind semne de afecțiune extraordinară din partea lui Muḥammad, Bunicul său? Nu au refuzat ei în aceste condiții să ia în considerare drepturile pe care i le confereau strămoşii săi? Nimic în afară de soluția pe care o susțin nu poate să dezrădăcineze acest rău şi să ne aducă pacea la care tânjim".

Fără a ține cont de sfatul consilierului său, Amír-Niẓám trimise ordinul său, prin care îl chema pe Báb la Tabríz, lui Navváb Ḥamzih Mírzá, guvernatorul din Ádhirbáyján, care se distingea între prinții cu sânge regal pentru blândețea şi corectitudinea sa.[1] Acesta a avut grijă să nu-i divulge prințului adevăratul său scop. Navváb, presupunând că intenția ministrului era de a permite Captivului său să se întoarcă la locuința Sa, îl trimise pe unul dintre ofițerii săi de încredere alături de o escortă călare să plece către Chihríq, unde Báb încă era captiv, şi să-L aducă înapoi la Tabríz. L-au dat în grija lor, îndemnându-i să manifeste față de El cea mai mare considerație.

Cu patruzeci de zile înaintea sosirii acelui ofițer la Chihríq, Báb a adunat toate documentele şi Tabletele aflate în posesia Sa şi, punându-le într-un cufăr alături de penarul Lui, sigiliul Său şi inelele de agat, le-a încredințat lui Mullá Báqir, una dintre Slovele Celui Viu. I-a predat şi o scrisoare adresată lui Mírzá Aḥmad, secretarul său, unde a pus şi cheia de la cufăr. L-a îndemnat să aibă cea mai mare grijă față de el, a subliniat caracterul său sacru şi l-a implorat să țină secret conținutul său față de toți, în afară de Mírzá Aḥmad.

[1] „Prim-ministrul, chemându-l pe Sulaymán Khán, Afshár-ul, îi ceru să se ducă la Tabríz şi să-i înmâneze prințului Ḥamzih Mírzá, devenit guvernator al Ádhirbáyján-ului, ordinul de a-l scoate pe Báb din fortul de la Chihríq şi de a-l întemnița în cetatea din Tabríz, de unde va fi ulterior informat de soarta sa". (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 213).

MĂRGELELE PENTRU RUGĂCIUNE ŞI INELUL CU SIGILIU ALE LUI BÁB

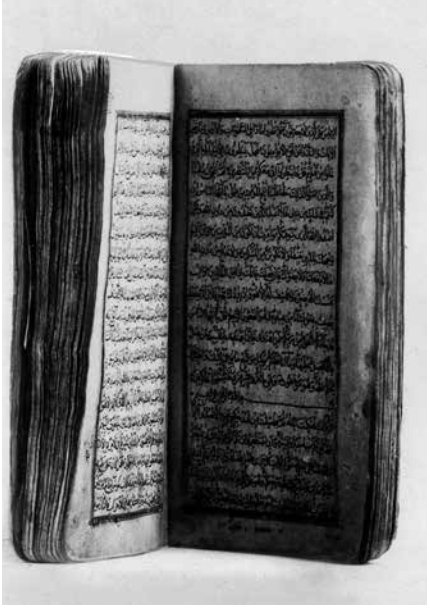

QUR'ÁN CARE I-A APARȚINUT LUI BÁB

Mullá Báqir a pornit numaidecât către Qazvín. După optsprezece zile el a ajuns în oraş şi a fost informat că Mírzá Aḥmad plecase către Qum. A pornit de îndată către acea destinaţie, unde a ajuns aproape de mijlocul lunii Sha‘bán.[1] Eram în Qum, împreună cu un anume Ṣádiq-i-Tabrízí, pe care Mírzá Aḥmad îl trimisese să mă aducă din Zarand. Locuiam în aceeaşi casă cu Mírzá Aḥmad, o casă pe care o închiriase în zona Bágh-Panbih. În acele zile, Shaykh ‘Aẓím, Siyyid Ismá‘íl şi un număr de alţi camarazi locuiau cu noi. Mullá Báqir îi înmână cufărul lui Mírzá Aḥmad care, la insistenţele lui Shaykh ‘Aẓím l-a deschis în faţa noastră. Ne-am minunat când am văzut, printre lucrurile pe care le conţinea acel cufăr, un sul de hârtie albastră de cea mai delicată textură, pe care Báb cu scrisul său rafinat, cu o excelentă caligrafie shikastih scrisese în forma unei pentagrame aproximativ cinci sute de versuri, toate fiind derivate ale cuvântului Bahá.[2] Acel sul era într-o perfectă stare de conservare, curat, fără vreo pată şi care dădea la prima vedere impresia unei pagini tipărite decât a uneia scrise de mână. Atât de rafinată şi de complicată era acea caligrafie încât de la distanţă părea un singur laviu de cerneală pe pagină. Privind la acea capodoperă despre care credeam că niciun caligraf nu ar fi putut-o întrece eram copleşiţi de admiraţie. Acel sul a fost pus la loc în cufăr şi înmânat lui Mírzá Aḥmad care exact în ziua în care l-a primit s-a şi îndreptat spre Ṭihrán. Înainte de a pleca, ne-a informat că tot ce ne putea divulga din acea scrisoare era ordinul ca acel cufăr să-i fie înmânat lui Jináb-i-Bahá[3] în Ṭihrán.[4] Cât despre mine, Mírzá Aḥmad mi-a spus să pornesc către Zarand şi să mă alătur tatălui meu care aştepta nerăbdător întoarcerea mea.

Loial instrucţiunilor pe care le primise de la Navváb Ḥamzih

[1] 12 iunie - 11iulie, 1850 A.D.

[2] Potrivit „A Traveller’s Narrative” (p. 42), Báb a scris nu mai puţin de trei sute şaizeci de cuvinte derivate din cuvântul „Bahá”.

[3] Titlu dat lui Bahá’u’lláh în acele zile.

[4] „Sfârşitul Manifestării pământeşti a lui Báb este acum aproape de noi. El însuşi o ştia dinainte şi nu îi părea rău. Îşi pusese deja «casa în ordine» iar, în ce priveşte treburile spirituale ale comunităţii Bábí, dacă nu greşesc, le încredinţase înţelepciunii intuitive ale lui Bahá’u’lláh… Este imposibil să nu simţi că acest lucru este mult mai probabil decât opinia care îl desemna pe Ṣubḥ-i-Azal custodele scrierilor sfinte şi persoana învestită să asigure un loc de veci pentru rămăşiţele sacre. Îmi este tare teamă că azalí-ii au manipulat tradiţiile în interesul grupului lor.” (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions”, p. 65–66).

Mírzá, acel ofițer îl conduse pe Báb la Tabríz şi Îi arătase cel mai mare respect şi considerație. Prințul îl instruise pe unul dintre prietenii săi să-L găzduiască în casa sa şi să-L trateze cu cea mai mare considerație. La trei zile de la sosirea lui Báb, s-a primit un nou ordin din partea Marelui Vazír, care îi cerea prințului să ducă la bun sfârşit execuția Prizonierului său chiar în ziua în care farmán-ul[1] va ajunge la el. De asemenea, oricine se va declara discipolul Său va fi condamnat la moarte. Regimentul armean din Urúmíyyih, al cărui colonel era Sám Khán, a primit ordinul de a-L împuşca în curtea cazărmii din Tabríz situată în centrul oraşului.

Prințul şi-a manifestat consternarea către purtătorul farmán-ului, Mírzá Ḥasan Khán, către Vazír-Niẓám şi către fratele Marelui Vazír. „Amír-ul", îi spuse, „ar face bine să-mi încredințeze servicii de mai mare importanță decât este cel pe care mi l-a comandat acum. Sarcina pe care sunt chemat să o duc la îndeplinire este o sarcină pe care numai nişte oameni nedemni ar accepta-o. Eu nu sunt nici Ibn-i-Zíyád şi nici Ibn-i-Sa'd[2] ca să îmi ceară să ucid un descendent inocent al Profetului lui Dumnezeu." Mírzá Ḥasan Khán a raportat aceste cuvinte ale prințului fratelui său, care în consecință, i-a dat ordin să urmeze el însuşi fără întârziere şi în întregime instrucțiunile pe care deja le dăduse. „Eliberează-ne", i-a ordonat Vazír-ul fratelui său, „de această nelinişte care apasă inimile noastre şi fă ca această chestiune să fie terminată înainte de luna Ramaḍán ca să intrăm în perioada postului cu o linişte netulburată." Mírzá Ḥasan Khán încercă să-l informeze pe prinț despre noile instrucțiuni dar eforturile sale nu au avut succes deoarece prințul, pretinzând a fi bolnav, refuză să-l întâlnească. Netulburat de refuzul său el a emis instrucțiuni pentru transferul imediat al lui Báb, cât şi al celor ce se aflau în compania sa, din casa în care locuiau într-una din camerele cazărmii. În plus, el însuşi îi comandă lui Sám Khán să trimită zece dintre oamenii săi la intrarea camerei în care El urma să fie deținut.

Deposedat de turbanul şi de eşarfa Sa, emblemele gemene ale originii sale nobile, Báb alături de Siyyid Ḥusayn, secretarul Său particular, a fost dus într-un alt loc de detenție care ştia că era încă

[1] Vezi Glosar.

[2] Prigonitorii descendenților lui Muḥammad.

un pas în drumul ce ducea spre ţinta pe care El însuşi dorea să o atingă. Acea zi a fost martora unei mari tulburări în oraşul Tabríz. Marea convulsie asociată în minţile locuitorilor săi cu Ziua Judecăţii părea să se abată în cele din urmă asupra lor. Acel oraş nu trecuse niciodată printr-o tulburare atât de cumplită şi de misterioasă precum aceea care-i cuprinse pe locuitorii săi în ziua în care Báb a fost dus spre locul ce urma să fie scena martiriului Său. În timp ce se apropia de curtea cazărmii apăru dintr-o dată un tânăr care se aruncă înaintea Sa şi care, în dorinţa de a-L ajunge din urmă, îşi făcu loc prin mulţime ignorând complet riscurile şi pericolele pe care le implica o asemenea încercare. Chipul îi era istovit, picioarele goale, iar părul dezordonat. Rămas fără suflu de emoţie şi epuizat se aruncă la picioarele lui Báb şi, apucându-l de marginea veşmântului Său, Îl imploră cu vehemenţă: „Nu mă îndepărta de Tine, o, Învăţătorule. Oriunde mergi, îngăduie-mi să Te urmez." „Muḥammad-'Alí", răspunse Báb, „ridică-te şi fii sigur că vei fi cu Mine.[1] Mâine vei fi martor la ceea ce a hotărât Dumnezeu". Alţi doi însoţitori neputând să se abţină s-au repezit şi L-au asigurat de loialitatea lor neabătută. Aceştia, împreună cu Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Zunúzí, au fost prinşi şi duşi în aceeaşi celulă în care erau închişi Báb şi Siyyid Ḥusayn.

L-am auzit pe Siyyid Ḥusayn mărturisind următoarele: „În acea noapte faţa lui Báb ardea de fericire, o asemenea fericire ce nu strălucise niciodată pe chipul Său. Indiferent faţă de furtuna care se dezlănţuia împotriva Lui, El conversa cu noi cu veselie şi bucurie. Durerile care-L apăsaseră atât de mult păreau a fi dispărut complet. Greutatea lor părea a se fi dizolvat prin cunoaşterea victoriei ce se apropia. «Mâine», ne-a spus, «va fi ziua martiriului Meu. Bine ar fi dacă unul dintre voi s-ar ridica acum şi, cu mâinile sale, Mi-ar curma viaţa. Prefer să fiu ucis de mâinile unui prieten decât de cele ale unui duşman.» Ne curgeau lacrimi din ochi auzindu-l exprimându-Şi dorinţa. Totuşi, am dat înapoi la gândul de a curma cu mâinile noastre o asemenea viaţă preţioasă. Am refuzat şi am rămas tăcuţi. Dintr-o dată, Mírzá Muḥammad-'Alí s-a ridicat în picioare, anunţând că este

[1] „Este fără îndoială o coincidenţă remarcabilă faptul că atât 'Alí-Muḥammad, cât şi Iisus Hristos, după cum s-a relatat, au adresat aceste cuvinte unui discipol: «Astăzi vei fi cu mine în Paradis.»" (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 185).

gata să se supună oricărei dorințe a lui Báb. «Acest tânăr care s-a ridicat să se supună dorinței Mele», a declarat Báb, de îndată ce am intervenit şi l-am forțat să abandoneze acel gând, «va suferi împreună cu Mine martiriul. Pe el Îl aleg să împărtăşească cu mine coroana martiriului.»"

Dis-de-dimineață, Mírzá Ḥasan Khán ordonă farrásh-báshí-ului[1] său să-l ducă pe Báb în fața principalilor mujtahidi ai orașului pentru a obține din partea lor autorizația necesară pentru execuția Sa.[2] În timp ce Báb părăsea cazarma, Siyyid Ḥusayn L-a întrebat ce trebuia să facă. „Nu îți mărturisi credința", îl sfătui. „Astfel vei fi capabil ca, atunci va veni timpul, să le transmiți celor care sunt meniți să te asculte lucrurile de care numai tu eşti conştient". El era angajat într-o conversație confidențială cu el când farrásh-báshí îi întrerupse brusc şi, apucându-l de mână pe Siyyid Ḥusayn, îl dădu la o parte şi îl mustră cu severitate. „Până când nu-i voi spune toate lucrurile pe care doresc să i le spun", Báb îl avertiză pe farrásh-báshí, „nicio putere lumească nu Mă poate reduce la tăcere. Chiar dacă întreaga omenire s-ar înarma împotriva Mea, totuşi, nu va putea să Mă împiedice să îndeplinesc, până la ultimul cuvânt, scopul Meu." Farrásh-báshí-ul a fost uimit față de o asemenea declarație curajoasă. Totuşi, nu răspunse şi-i porunci lui Siyyid Ḥusayn să se ridice şi să-l urmeze.

Când a fost dus în fața mujtahid-ilor, Mírzá Muḥammad-'Alí a

[1] Vezi Glosar.

[2] În ziua următoare, dis-de-dimineață, oamenii lui Ḥamzih Mírzá, deschizând porțile închisorii, l-au scos pe Báb şi pe discipolii săi. S-au asigurat că fiarele pe care le aveau în jurul gâtului şi la încheietura mâinilor erau sigure; ei au legat de acele coliere de fier câte o funie lungă, al cărei capăt era ținut de către un farrásh. Apoi, ca toată lumea să-i vadă şi să-i recunoască, i-au dus prin oraş, pe toate străzile şi prin toate bazarurile, copleşindu-i cu lovituri şi insulte. Mulțimea umplu străzile, iar oamenii se urcară pe umerii celorlalți pentru a-l vedea mai bine pe acest om despre care se vorbea atât de mult. Bábí-ii şi cei pe jumătate bábí, împrăştiați în toate direcțiile, încercau să trezească printre câțiva dintre privitori puțină milă sau orice alt sentiment care ar fi servit la salvarea învățătorului lor. Cei indiferenți, filosofii, Shaykhí-ii, şúfî-ii, întoarseră cu dezgust spatele acelui convoi şi se întoarseră la casele lor sau, dimpotrivă, îl aşteptară pe Báb la un colț de stradă şi-l priviră cu o curiozitate tăcută şi nimic mai mult. Mulțimea în zdrențe, turbulentă şi exaltată, le adresă insulte grele celor trei martiri, dar era gata să-şi schimbe părerea la orice răsturnare de situație. În final, musulmanii victorioşi îi urmăreau cu insulte, încercau să pătrundă pe lângă paznic şi să-i lovească peste față sau cap, iar când reuşeau sau când vreun ciob aruncat de câte un copil îi lovea pe Báb sau pe camarazii săi peste față, gărzile şi mulțimea izbucneau în râs." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 220).

fost îndemnat în mod repetat, ţinând cont de funcţia pe care o ocupa Siyyid ʻAlíy-i-Zunúzí, tatăl său vitreg, să se dezică de credinţa sa. „Niciodată", exclamă el, „nu voi renunţa la Învăţătorul meu. El este esenţa credinţei mele şi obiectul celei mai adevărate adoraţii. În El am găsit paradisul şi în supunerea faţă de legea Sa am recunoscut arca salvării mele." „Păstrează-ţi cumpătul!", tună Mullá Muḥammad-i-Mámáqání, în faţa căruia fusese adus acel tânăr. „Aceste cuvinte îţi trădează nebunia; pot scuza foarte bine cuvintele de care nu eşti

RUINELE CASEI LUI MULLÁ MUḤAMMAD-I-MÁMÁQÁNÍ, MUJTAHID-UL DIN TABRÍZ

responsabil." „Nu sunt nebun," îi replică el. „O asemenea acuză ar trebui mai degrabă să îţi fie adusă ţie, care ai condamnat la moarte un om nu mai puţin sfânt decât Qá'im-ul promis. Cel care a îmbrăţişat Credinţa Sa şi tânjeşte să îşi verse sângele în calea Sa nu este nătâng."

La rândul Său, Báb a fost dus în faţa lui Mullá Muḥammad-i-Mámáqání. De îndată ce L-a recunoscut, acesta apucă ordinul de condamnare la moarte pe care el însuşi îl scrisese înainte şi, dându-l servitorului său, îl îndemnă să-l înmâneze farrásh-báshí-ului. „Nu este nevoie", strigă el „să-l aduci pe

Siyyid-i-Báb în fața mea. Ordinul de condamnare la moarte l-am redactat din prima zi în care l-am cunoscut la întâlnirea prezidată de Valí-'Ahd. Cu siguranță este același om pe care l-am văzut cu acea ocazie și nu a renunțat între timp la niciuna din pretențiile sale."

De acolo, Báb a fost condus la casa lui Mírzá Báqir, fiul lui Mírzá Aḥmad, pe care îl urmase recent. Când au ajuns, l-au găsit pe servitorul său stând la poartă cu ordinul de condamnare la moarte în mână. „Stăpânul meu este deja satisfăcut că tatăl său a avut dreptate să pronunțe sentința de condamnare la moarte. Nu poate decât să-i urmeze exemplul."

Urmându-i pe cei doi mujtahid-i, Mullá Murtaḍá-Qulí emisese dinainte mărturia sa în scris și refuză să se întâlnească față în față cu adversarul său de temut. Farrásh-báshí-ul abia apucase să pună documentele necesare în siguranță, că îl încredință pe Captivul său în mâinile lui Sám Khán, asigurându-l că poate purcede la îndeplinirea sarcinii, acum că fuseseră obținute toate aprobările autorităților civile și ecleziastice ale ținutului.

Siyyid Ḥusayn a rămas închis în aceeași cameră în care fusese închis cu o noapte mai înainte și Báb. În timp ce îl duceau pe Mírzá Muḥammad-'Alí în aceeași cameră, acesta izbucni în lacrimi, implorându-i să-i permită să rămână cu Învățătorul său. A fost dat pe mâinile lui Sám Khán, căruia i s-a ordonat să-l execute, dacă persista în refuzul său de a-și renega Credința.

Între timp, Sám Khán a fost afectat din ce în ce mai mult de comportamentul Captivului său și de tratamentul care i-a fost aplicat. Îl cuprinse o mare teamă, ca nu cumva acțiunile sale să-i aducă mânia lui Dumnezeu. „Eu practic credința creștină", îi explică acesta lui Báb, „și nu nutresc nimic rău împotriva ta. Dacă este Cauza Ta Cauza Adevărului, fă-mă să mă eliberez de obligația de a vărsa sângele tău." „Urmează-ți instrucțiunile", răspunse Báb, „și, dacă intenția ta este sinceră, Cel Atotputernic, este capabil cu siguranță să te despovăreze de nedumerirea ta."

Sám Khán le ordonă oamenilor săi să înfigă un cui în stâlpul care se afla între ușa camerei pe care o ocupa Siyyid Ḥusayn și intrarea celei alăturate și să lege strâns două funii de care Báb și însoțitorul

PIAȚA CAZĂRMII DIN TABRÍZ UNDE BÁB A FOST MARTIRIZAT. STÂLPUL DIN DREAPTA MARCAT CU X ESTE LOCUL ÎN CARE A FOST SUSPENDAT ŞI ÎMPUŞCAT

său să fie suspendați separat.[1] Mírzá Muḥammad-'Alí îl imploră pe Sám Khán să fie aşezat astfel încât trupul său să îl protejeze pe cel al lui Báb.[2] În final, el a fost suspendat într-o asemenea poziție, încât capul său se odihnea pe pieptul Învățătorului său. De îndată ce au fost legați un regiment de soldați a fost aliniat pe trei rânduri, fiecare fiind alcătuit din două sute cincizeci de oameni şi cerându-i-se fiecărui rând să deschidă focul, până când întregul detaşament îşi descărcă armele.[3] Fumul rezultat din descărcarea a şapte sute cincizeci de puşti putea transforma lumina soarelui de la amiază în întuneric. Aproape zece mii de oameni se înghesuiră să urce pe terasa cazărmii, precum şi pe cele ale caselor învecinate, toți fiind martorii acelei scene triste şi tulburătoare.

De îndată ce norul de fum trecu, mulțimea uluită privea o scenă pe care ochii lor cu greu o puteau crede. Însoțitorul lui Báb stătea în

[1] „Báb rămase tăcut; chipul său frumos şi luminos, încadrat de mustața mică şi barba neagră, înfățişarea lui şi gesturile rafinate, mâinile albe şi delicate, veşmintele simple, dar foarte îngrijite – totul legat de persoana sa trezea simpatie şi compasiune." (*Journal Asiatique,* 1866, volumul 7, p. 378).

[2] „Dovada devotamentului şi statorniciei acestui om nobil este oferită de o scrisoare, scrisă chiar de mâna sa binecuvântată, care se afla în posesia fratelui său Mullá 'Abdu'lláh ce încă trăieşte în Tabríz. Această scrisoare a fost scrisă în închisoare cu două sau cu trei zile înainte de martiriul lui; prin ea îi răspundea fratelui său care îi scrisese sfătuindu-l să renunțe la devotamentul şi servitutea sa; şi în ea îşi explică motivele. Iar din moment ce martirul era cel mai mic dintre cei doi frați, el adoptă un ton respectuos în scrisoare. Textul scrisorii de răspuns este următorul: «El este Cel Plin de Compasiune. O, Qiblih-ul meu! Lăudat fie Dumnezeu, nu am nicio vină că mă aflu în această situație, şi ‹după orice muncă vine odihna›. Cât despre ce mi-ai scris, că această chestiune nu are niciun sfârşit, ce chestiune are sfârşit? Noi, cel puțin, nu avem nicio nemulțumire în această privință; fiind într-adevăr incapabili să ne exprimăm recunoştința îndeajuns pentru această binecuvântare. Cel mult putem doar să fim uciși de dragul lui Dumnezeu şi o, ce fericire ar fi aceasta! Voința Domnului trebuie să fie împlinită prin servitorii Săi, căci nici prudența nu poate îndepărta ceea ce e predestinat. Ceea ce Dumnezeu doreşte se va împlini: nu există nicio tărie decât tăria în Dumnezeu. O, Qiblih-ul meu! Sfârşitul vieții pe pământ este moartea: ‹fiecare suflet va gusta din moarte.› Dacă destinul implacabil pe care Domnul (puternic şi glorios este El) l-a stabilit, mă va ajunge din urmă, atunci Dumnezeu este păzitorul familiei mele, iar tu eşti custodele meu; acționează astfel încât să fii în acord cu bunul plac al lui Dumnezeu. Iartă-mi incapacitatea de a-ți acorda respectul cuvenit sau de a-mi îndeplini îndatoririle față de un frate mai mare, lucru de care m-aş putea face vinovat, cere iertare pentru mine de la toți cei de acasă şi încredințează-mă lui Dumnezeu. Dumnezeu este ceea ce mi se cuvine şi cât de bun este El ca păzitor!»" („Tárikh-i-Jadíd", p. 301–303).

[3] În Persia, când condamnații sunt împuşcați, sunt legați de un stâlp cu spatele către spectatori, astfel încât să nu poată vedea semnalul de execuție dat de către ofițer." (*Journal Asiatique,* 1866, volumul 7, p. 377).

fața lor viu şi nevătămat, în timp ce Báb dispăruse fără să fie rănit de sub privirile lor. Cu toate că funiile cu care fuseseră suspendați au fost rupte în bucăți de gloanțe, totuşi, trupurile lor scăpaseră în mod miraculos de salve.[1] Chiar şi tunica pe care o purta Mírzá Muḥammad-'Alí, în ciuda grosimii fumului, rămăsese intactă. „Siyyid-i-Báb a dispărut de sub ochii noştri!" se auzeau vocile celor din mulțimea năucită. Ei au pornit într-o căutare frenetică şi, în final, L-au găsit aşezat în aceeaşi cameră pe care o ocupase cu o noapte mai înainte, angajat în terminarea conversației întrerupte cu Siyyid Ḥusayn. Pe fața Sa se putea citi un calm desăvârşit. Trupul Său era neatins de ploaia de gloanțe pe care întregul regiment o trimisese împotriva Sa. „Mi-am încheiat conversația cu Siyyid Ḥusayn", îi spuse Báb farrásh-báshí-ului; „acum puteți continua să vă îndepliniți scopul". Acesta a fost mult prea zguduit pentru a relua ceea ce deja încercase. În acel moment, refuzând să-şi îndeplinească datoria, părăsi scena şi îşi dădu demisia din acel post. Povesti tot ce văzuse vecinului său Mírzá Siyyid Muḥsin, una dintre personalitățile marcante din Tabríz, care, de îndată ce a auzit povestea, s-a convertit la Credință.

După aceea, am fost privilegiat să-l cunosc pe acelaşi Mírzá Siyyid Muḥsin, care m-a dus la scena martiriului lui Báb şi mi-a arătat zidul de care fusese suspendat. Am fost condus în camera în care Báb fusese găsit conversând cu Siyyid Ḥusayn şi mi s-a arătat chiar locul în

[1] În acel moment, când spectatorii l-au văzut pe Báb eliberat de legăturile sale înaintând spre ei, s-a declanşat din mulțime o gălăgie teribilă. O întâmplare miraculoasă a făcut ca niciun glonț să nu-l atingă pe prizonier; ci, dimpotrivă, i-au rupt legăturile şi astfel acesta a fost eliberat. A fost un adevărat miracol şi numai Dumnezeu ştie ce s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi existat încrederea şi stăpânirea de sine a regimentului creştin în timpul acestui eveniment. Pentru a linişti emoția mulțimii care, fiind extrem de agitată, era gata să creadă în adevărul unei religii care a adus dovezi, soldații au arătat funiile rupte de gloanțe, sugerând că nu avusese loc vreun miracol. În acelaşi timp, l-au capturat pe Báb şi l-au legat din nou de stâlpul fatal… De această dată, execuția a fost eficientă; dreptatea musulmană şi legea ecleziastică s-au manifestat. Însă mulțimea, puternic impresionată de spectacolul la care fusese martoră, s-a dispersat încet, nefiind prea convinsă că Báb a fost un nelegiuit. Până la urmă, a fost o crimă doar pentru oamenii legii, iar lumea este indulgentă față de crime pe care nu le înțelege." (M. C. Huart, „La Religion de Báb", p. 3–4). „Avusese loc un lucru extraordinar, unic în analele istoriei umanității… Gloanțele au tăiat funiile care îl țineau pe Báb, iar el a căzut în picioare, fără nicio zgârietură". (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 375). „Printr-o întâmplare extraordinară, gloanțele au atins numai funiile cu care Báb era legat; ele au fost tăiate şi el a fost eliberat. Din toate părțile s-a stârnit un vacarm, nimeni neînțelegând la început ce se întâmplă." (*Ibid.*, p. 379).

care El era aşezat. Am văzut şi cuiul pe care inamicii Săi îl bătuseră în zidul de care a fost prinsă frânghia care-I susţinea trupul.

De asemenea, Sám Kh<u>án</u> a fost uimit de forţa acestei extraordinare revelaţii. El le-a ordonat oamenilor săi să părăsească imediat cazarma, refuzând ca vreodată să se alăture şi să asocieze regimentul său cu orice act care ar fi implicat chiar şi cea mai mică vătămare lui Báb. El a jurat, în timp ce părăsea curtea, să nu reia niciodată acea sarcină, chiar dacă refuzul său i-ar cauza pierderea vieţii.

Abia plecase Sám Kh<u>án</u> că, Áqá Ján Kh<u>án</u>-i-Kh<u>a</u>msih, colonelul corpului de gardă, cunoscut şi sub numele de Kh<u>a</u>msih şi Náṣirí, s-a oferit să ducă la bun sfârşit ordinul de execuţie. Pe acelaşi zid şi în acelaşi mod, Báb şi însoţitorul Său au fost din nou suspendaţi, în timp ce regimentul s-a aliniat pentru a deschide focul împotriva lor. Contrar situaţiei de mai înainte, când numai frânghia de care fuseseră suspendaţi a fost făcută bucăţi, de această dată, trupurile le-au fost împrăştiate şi transformate într-o masă de carne şi oase.[1] „Dacă ai fi crezut în Mine, o, generaţie îndărătnică" au fost ultimele cuvinte ale lui Báb către mulţimea spectatoare, în timp ce regimentul se pregătea să tragă salva finală „fiecare dintre voi aţi fi urmat exemplul acestui tânăr, care s-a ridicat cu mult deasupra voastră, şi de bunăvoie v-aţi fi sacrificat pe calea Mea. Va veni ziua în care Mă veţi fi recunoscut; în acea zi Eu nu voi mai fi printre voi."[2]

[1] Confrorm cărţii „A Traveller's Narrative" (p. 45), „piepturile (victimelor) au fost ciuruite, membrele complet sfărâmate, cu excepţia feţelor care erau abia atinse."

[2] „Lăudat fie Dumnezeu pentru că a manifestat Punctul (Báb), şi a făcut ca întreaga cunoaştere să provină de la El, a tot ce a fost şi tot ce va fi… El este punctul pe care Dumnezeu l-a făcut să fie un Ocean de Lumină pentru credincioşii din rândul slujitorilor Lui şi o Minge de Foc pentru contestatarii din rândul făpturilor Sale şi pentru necredincioşii din rândul oamenilor Săi." (Bahá'u'lláh, „I<u>sh</u>ráqát", p. 3). „În interpretarea Sa a literei «Há», El a dorit cu ardoare martiriul, zicând: «Cred că am auzit un glas ce Mă cheamă din adâncul fiinţei mele: ‹Pe calea lui Dumnezeu să sacrifici lucrul la care ţii cel mai mult, întocmai după cum Ḥusayn, pacea fie cu el, şi-a oferit viaţa de dragul Meu.› Şi dacă n-aş lua seama la acest inevitabil mister, pe El, în mâna căruia Îmi stă sufletul, chiar şi dacă toţi regii de pe pământ s-ar uni, ei tot n-ar avea puterea să-Mi ia nici măcar o singură slovă, cu atât mai puţin astfel de slugi, care nu merită nicio atenţie şi care, într-adevăr, fac parte dintre cei nelegiuiţi, încât toţi să cunoască capacitatea Mea de răbdare, resemnarea Mea şi sacrificiul de sine pe calea lui Dumnezeu.»" (*Idem*, „Kitáb-i-Íqán", p. 195). „Báb, Domnul cel mai înălţat, fie ca viaţa tuturor să fie un sacrificiu pentru El, a revelat anume o Epistolă pentru 'ulamá din fiecare oraş, unde El a trasat în întregime natura negării şi respingerii fiecăruia dintre ei. Deci, luaţi bine aminte, voi, oameni pătrunzători!" (*Ibid.*, p. 193). „Acest Suflet ilustru a răsărit cu atâta

Chiar în momentul în care au fost trase gloanțele, a început o furtună extraordinară care a măturat întregul oraş. Un vârtej de vânt de o densitate incredibilă a întunecat lumina soarelui, făcându-i pe oameni să nu mai vadă nimic. Întregul oraş a rămas învăluit în acel întuneric de la amiază până la lăsarea serii. Deşi un fenomen atât de uluitor, apărut chiar în urma acelui şi mai uluitor eşec al regimentului lui Sám

forță, încât a zguduit bazele religiei, moralei, condițiile, obiceiurile şi tradițiile Persiei, instituind noi reguli, noi legi şi o nouă religie. Deşi toate figurile importante ale Statului, aproape toți teologii şi funcționarii publici s-au ridicat să-L distrugă şi să-L anihileze, El singur le-a ținut piept şi a impresionat întreaga Persie… El a oferit educația Divină unei mulțimi neinstruite, producând rezultate minunate în gândirea, în morala, în obiceiurile şi în condițiile de viață ale perşilor." ('Abdu'l-Bahá, „Some Answered Questions", p. 30–31). „Creştinii cred că dacă Iisus Hristos dorea să coboare de pe cruce ar fi putut să o facă cu uşurință; el a murit de bunăvoie pentru că astfel fusese scris şi pentru ca profeția să se poată îndeplini. După cum susțin bábí-ii, acelaşi lucru este valabil şi pentru Báb, care a dorit să dea o ratificare învățăturilor sale. De asemenea, el a acceptat în mod conştient să fie ucis, pentru ca moartea sa să fie o salvare a umanității. Cine ne va spune vreodată cuvintele pe care le-a rostit Báb în mijlocul turbulențelor fără precedent care au izbucnit odată cu înălțarea sa? Cine va cunoaşte amintirile care i-au tulburat sufletul său nobil? Cine ne va revela secretul acelei morți?… Priveliştea josniciei, a necinstei, a viciilor, a înşelăciunilor acelui cler a şocat sufletul său pur şi sincer: a simțit nevoia unei reforme profunde a conduitei morale publice şi, fără îndoială, a ezitat de mai multe ori la gândul unei revoluții, oricum inevitabilă, care putea să elibereze trupurile, dar şi mințile de jugul brutalității şi violenței care se abătuse asupra întregului teritoriu al Persiei pentru beneficiul egoist al unei minorități… iubitoare de plăceri şi spre a face de ocară adevărata religie a Profetului. Uluirea trebuie să-i fi fost mare, suferința teribilă şi avea nevoie de triplul scut de care vorbeşte Horațiu, pentru a se arunca cu capul înainte în oceanul superstiției şi al urii care, în cele din urmă, avea să-l înghită în mod fatal. Viața sa este unul din cele mai mărețe exemple de curaj la care omenirea a avut privilegiul să fie martoră şi este de asemenea o dovadă a dragostei pe care eroul nostru a simțit-o față de compatrioții săi. El s-a sacrificat pentru umanitate, pentru ea şi-a dat trupul şi sufletul, pentru ea a îndurat privațiuni, insulte, injurii, tortură şi martiriu. El a pecetluit legământul frăției universale cu propriul său sânge şi, asemenea lui Iisus, a plătit cu viața sa proclamarea domniei păcii, egalității şi dragostei frățeşti. Ştia mai bine decât oricine ce pericole îngrozitoare se adunau împotriva sa şi a reuşit să vadă la ce nivel putea ajunge fanatismul stârnit cu viclenie; însă, toate acestea nu au fost suficiente pentru a devia traiectoria pe care el avea să o urmeze: teama nu-i cuprinsese sufletul şi, perfect calm, niciodată privind în urmă, în deplină capacitate a facultăților sale, el a păşit spre greaua încercare. (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 203–204, 376). „Liderul noii religii era mort şi, conform asigurărilor prim-ministrului, Mírzá Taqí Khán oamenii puteau fi acum liniştiți şi nu mai era loc de temeri. Însă, o astfel de înțelepciune politică a fost contrazisă, căci, în loc să stingă flăcările, le-a aprins cu şi mai mare violență." „Vom vedea în curând, când voi examina dogmele religioase propovăduite de Báb, că perpetuarea mişcării nu a depins câtuşi de puțin de prezența lui fizică; totul a putut continua şi evolua în lipsa lui. Dacă premierul ar fi fost conştient de caracteristicile fundamentale ale religiei ostile, probabil că nu ar fi fost atât de dornic să facă să dispară om a cărui existență, în final, nu ar fi avut o semnificație mai importantă decât moartea sa." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 224–225). „Un asemenea profet",

Khán de a-L răni pe Báb, acesta nu i-a putut emoţiona pe locuitorii din Tabríz, pentru a-i face să se oprească şi să reflecteze asupra semnificaţiei unui asemenea eveniment important. Ei au fost martori la efectul pe care un asemenea eveniment l-a produs asupra lui Sám Khán; ei au văzut groaza farrásh-báshí-ului şi au fost martori la pronunţarea deciziei sale irevocabile; ei au putut chiar să examineze tunica lui Báb, care, în ciuda descărcării atâtor gloanţe, rămăsese întreagă şi fără pată;

scrie reverendul Dr. T. K. Cheyne, „a fost Báb; îl numim «profet» din dorinţa unui nume mai bun, «adevărat vă spun, un profet şi mai mult decât un profet». Combinaţia dintre blândeţe şi putere este atât de rară, încât trebuie să îl plasăm pe acelaşi plan cu supra-oamenii… Aflăm că în momentele importante din viaţa sa, după ce trăia starea de extaz, chipul său radia o asemenea putere şi măreţie, încât nimeni nu putea îndura splendoarea gloriei şi frumuseţii sale. Şi nu era ceva neobişnuit ca cei necredincioşi să se aplece involuntar în adâncă reverenţă la vederea Sfinţiei Sale, în timp ce locuitorii castelului, cu toate că erau în mare parte creştini şi sunní, se prosternau cu smerenie de fiecare dată când vedeau chipul Sfinţiei Sale. O asemenea transfigurare este binecunoscută în cazul sfinţilor. Era privită ca o pecetluire cerească a detaşării totale de realitate a lui Báb. (The Reconciliation of Races and Religions", p. 8–9). „Cine nu poate fi atras de spiritul tandru al lui Mírzá ʻAlí-Muḥammad? Viaţa sa tristă şi plină de persecuţii; puritatea comportamentului şi tinereţea sa; curajul său şi răbdarea neclintită în faţa necazurilor; totala renunţare la sine; idealul îndepărtat pentru o stare de lucruri mai bună, care poate fi descoperit în rostirile tainice şi mistice ale Bayán-ului; dar mai presus de toate, moartea sa tragică, toate servesc la captarea simpatiei noastre faţă de tânărul Profet din Shíráz. Farmecul irezistibil cu care a câştigat atâta devotament în timpul vieţii sale continuă să trăiască şi încă mai exercită influenţă asupra gândirii poporului persan." (articol de E. G. Browne, „The Bábís of Persia", *Journal of the R. A. S.*, 1889, p. 933). „Puţini cred că, prin aceste măsuri sângeroase, doctrinele lui Báb vor înceta să se mai propage. În străinătate, printre persani, este un spirit de schimbare care-i va proteja doctrina de la dispariţie; în afară de aceasta, doctrinele sale sunt seducătoare pentru persani. Cu toate că acum, supusă şi obligată să se furişeze în secret prin oraşe, se presupune că, departe de a scădea, credinţa lui Báb se răspândeşte zilnic." (Lady Sheil, „Glimpses of Life and Manners in Persia", p. 181). „Povestea lui Báb, adică a lui Mírzá ʻAlí-Muḥammad, a fost o poveste de un eroism spiritual neîntrecut în experienţa Svabhava; iar sufletul său aventuros a fost înflăcărat de ea. Faptul că un tânăr fără influenţă socială şi fără educaţie, prin simpla intuiţie, a fost capabil să pătrundă în inima lucrurilor şi să vadă adevărul real şi apoi să-l susţină cu o asemenea convingere şi să-l prezinte cu o asemenea persuasiune, încât a fost capabil să-i convingă pe oameni că era Mesia şi să-i facă să-l urmeze chiar până la moarte, era unul din acele lucruri nemaipomenite din istoria umanităţii asupra cărora meditau Svabhava. Sinceritatea înflăcărată a lui Báb nu putea fi pusă la îndoială pentru că şi-a dat viaţa pentru credinţa lui, iar faptul că există ceva în mesajul său care i-a atras pe oameni şi le-a mângâiat sufletele este atestat de faptul că mii de oameni şi-au sacrificat viaţa pentru cauza sa, iar acum milioane îl urmează. Dacă un tânăr, în numai şase ani de ministeriat, a putut însufleţi atât de mult, prin sinceritatea scopului şi farmecul personalităţii sale, pe bogaţi şi pe săraci deopotrivă, pe cei cultivaţi cât şi pe analfabeţi, să creadă în el şi în doctrinele sale, astfel încât să rămână devotaţi, cu toate că erau loviţi şi fără proces condamnaţi la moarte, tăiaţi, spânzuraţi, împuşcaţi, spulberaţi de tunuri; şi dacă oameni cu funcţii înalte şi eruditi din Persia, Turcia şi Egipt aderă până azi la doctrinele sale, viaţa sa

ei puteau citi pe fața lui Báb, care apăruse nevătămat din acea furtună, expresia de seninătate netulburată, în timp ce îşi continua conversația Sa cu Siyyid Ḥusayn; şi totuşi, niciunul dintre ei nu şi-a dat osteneala să se intereseze despre semnificația acestor semne neobişnuite şi minuni.

Martiriul lui Báb a avut loc duminică la amiază, în a douăzeci şi opta zi al lunii Sha'bán, în anul 1266 A.H.[1], treizeci şi unu de ani lunari, şapte luni şi douăzeci şi şapte de zile de la ziua Sa de naştere în Shíráz.

În seara aceleiaşi zile, trupurile sfârtecate ale lui Báb şi însoțitorului Său au fost îndepărtate din curtea cazărmii şi duse la marginea şanțului din afara porților oraşului. Patru companii, fiecare formată din câte zece santinele, primiseră ordin să le supravegheze pe rând. În dimineața zilei următoare, consulul Rusiei în Tabríz, însoțit de un artist, a mers la acel loc şi i-a ordonat acestuia să facă o schiță după rămăşițele ce stăteau la marginea şanțului.[2]

L-am auzit pe Ḥájí 'Alí-'Askar relatând următoarele: „Un funcționar de la consulatul rus, cu care eram înrudit, mi-a arătat acea schiță

trebuie să fie una din acele evenimente din ultimii o sută de ani care merită cu adevărat studiată." (Sir Francis Younghusband, „The Gleam", p. 183–184). „Astfel, în doar al treizecilea an al vieții sale, în anul 1850, a luat sfârşit cariera eroică a unui adevărat om-Dumnezeu. Felul în care a murit este cea mai amplă dovadă a sincerității convingerii sale că a fost numit de Dumnezeu. Şi-a sacrificat viața de bunăvoie crezând că astfel îi va salva pe alții de la greşeala convingerilor prezente. Cât despre puterea de a-i atrage pe oameni față de el, devotamentul înflăcărat al sutelor, chiar a miilor de oameni care şi-au dat viața pentru credința sa, reprezintă o mărturie convingătoare." (*Ibid.*, p. 210). „Báb murise, dar nu şi Bábism-ul. El nu a fost primul, dar nici ultimul, dintr-un lung şir de martiri care au stat mărturie că şi într-o țară cangrenată de corupție şi paralizată de indiferență precum Persia, sufletul unei națiuni supraviețuieşte, dezarticulat poate, şi într-un fel neajutorat, dar încă capabil de zvâcniri de vitalitate." (Valentine Chirol, „The Middle Eastern Question", p. 120).

[1] 9 iulie, 1850 A.D.

[2] „«Împăratul Rusiei,» spune el (Ḥájí Mírzá Jání), «a trimis consulului Rusiei din Tabríz, porunca de a investiga şi raporta situația Sfinției Sale Báb. După sosirea acestei veşti, autoritățile persane l-au omorât de îndată pe Báb. Consulul rus l-a chemat pe Áqá Siyyid Muḥammad-Ḥusayn, secretarul lui Báb, care era închis la Tabríz, şi l-a întrebat despre semnele şi situația Sfinției Sale. Dat fiind faptul că la întâlnire erau prezenți şi musulmani, Áqá Siyyid Ḥusayn nu a îndrăznit să vorbească deschis despre Învățătorul său, dar a reuşit, prin aluzii, să comunice pe diferite subiecte şi, de asemenea, i-a oferit (consulului rus) un material din scrierile lui Báb.» Faptul că această afirmație este, în parte cel puțin, adevărată este demonstrată de mărturia lui Dorn care, descriind un manuscris al unuia dintre «Comentariile asupra Numelor lui Dumnezeu» scrise de Báb (pe care el le numeşte «Qur'án der Bábí») spune, la pagina 248, vol. 8 din *Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St. Pétersbourg*, că a fost «primit direct de la secretarul lui Báb, care, în timpul detenției sale la Tabríz, l-a dat europenilor." („Táríkh-i-Jadíd", p. 395–396).

chiar în ziua în care a fost desenată. Am privit un portret atât de fidel al lui Báb. Niciun glonte nu-I lovise fruntea, obrajii, buzele. Am surprins un zâmbet ce părea încă să-I zăbovească pe chip. Totuşi, trupul Său era extrem de mutilat. Am recunoscut braţele şi capul însoţitorului Său ce păreau să-L îmbrăţişeze. Observând cuprins de groază acea imagine bântuitoare şi văzând cum fuseseră desfigurate acele nobile trăsături, mi s-a rupt sufletul. Mi-am întors privirea de tristeţe şi, odată ajuns acasă, m-am încuiat în cameră. Timp de trei zile şi

LOCUL ŞANŢULUI CE ÎNCONJURA ORAŞUL TABRÍZ, UNDE A FOST ARUNCAT TRUPUL LUI BÁB

trei nopţi am fost copleşit de atâta emoţie, că n-am putut să mănânc şi să beau nimic. Acea viaţă scurtă şi tumultoasă, cu toate suferinţele, tulburările, exilurile şi, în final, acel martiriu înspăimântător cu care a fost încununată, păreau a fi puse din nou în scenă dinaintea ochilor mei. Mă zvârcoleam în patul meu, zbătându-mă în agonie şi durere."

În după-amiaza celei de-a doua zile după martiriul lui Báb, sosi la Bágh-Mishih, o suburbie a Tabríz-ului, Ḥájí Sulaymán Khán, fiul lui Yaḥyá Khán, care a fost primit în casa Kalantar-ului,[1] unul dintre prietenii şi confidenţii săi, care era derviş şi aparţinea comunităţii şúfí. De îndată ce fusese informat de pericolul iminent care ameninţa

[1] Vezi Glosar.

viața lui Báb, Ḥájí Sulaymán Khán părăsise Ṭihrán-ul cu scopul de a obține eliberarea Sa. Spre consternarea lui, a ajuns prea târziu pentru a duce la bun sfârşit intenția sa. De îndată ce gazda sa l-a informat cu privire la detaliile care au dus la arestul şi condamnarea lui Báb şi i-a povestit evenimentele martiriului Său, acesta a hotărât să transporte trupurile victimelor, chiar cu riscul punerii în pericol a propriei sale vieți. Kalantar-ul îi sugeră să aştepte şi să urmeze sugestiile sale, în loc să se expună la ceea ce îi părea o moarte inevitabilă. Îl îndemnă să îşi transfere reşedința într-o altă casă şi să aştepte, în acea seară, sosirea lui Ḥájí Alláh-Yár, care, spuse el, va fi dornic să facă orice doreşte. La ora stabilită, Ḥájí Sulaymán Khán îl întâlni pe Ḥájí Alláh-Yár, care reuşi, în mijlocul aceleiaşi nopți, să care trupurile de pe marginea şanțului către o fabrică de mătase deținută de unul din credincioşii din Mílán; în ziua următoare le puse într-o cutie de lemn special construită şi le transferă, conform instrucțiunilor lui Ḥájí Sulaymán Khán, într-un loc sigur. Între timp, santinelele încercau să se justifice pretinzând că, în timp ce dormiseră, trupurile fuseseră luate de animale sălbatice.[1] Superiorii lor, nedorind să îşi compromită onoarea, acoperiră adevărul şi nu îl divulgară autorităților.[2]

Ḥájí Sulaymán Khán îi raportă imediat problema lui Bahá'u'lláh, care se afla atunci la Ṭihrán şi care i-a dat instrucțiuni lui Áqáy-i-Kalím să trimită un mesager special la Tabríz cu scopul de a transfera corpurile în capitală. Această decizie a fost inspirată de dorința pe care Însuşi Báb a exprimat-o în

[1] Urmând un obicei străvechi al Orientului, a cărui folosință a fost exemplificată în asediul de la Béthulie cât şi la mormântul Domnului nostru, santinela este un soldat care doarme după pofta inimii în postul pe care trebuie să-l păzească." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 166). „Am putut vedea de-a lungul acestei istorii ce sunt gărzile persane; funcția lor constă mai ales în aceea de a dormi lângă ceea ce trebuie să păzească." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 378).

[2] „M. de Gobineau, în acord cu autorii lucrărilor Násikhu't-Taváríkh, Rawḍatu's-Ṣafá, Mir'átu'l-Buldán, într-un cuvânt toți istoricii oficiali relatează că după execuție trupul lui Báb a fost aruncat într-un şanț al oraşului şi devorat de câini. În realitate nu a fost aşa şi vom vedea motivul pentru care această veste a fost răspândită de autoritățile din Tauris care nu doreau să atragă asupra lor o mustrare din partea guvernului pentru o favoare scump vândută, cât şi de Bábí care, erau de asemenea dornici să prevină o altă investigație a poliției. Mărturia cea mai demnă de încredere a celor prezenți la dramă sau a actorilor ei, mă face să nu am niciun dubiu că trupul lui Siyyid 'Alí-Muḥammad a fost luat de acolo de mâini pioase şi că, în final, după diferite incidente pe care le voi povesti, a avut parte de o înmormântare demnă de el." (*Ibid.*, p. 377).

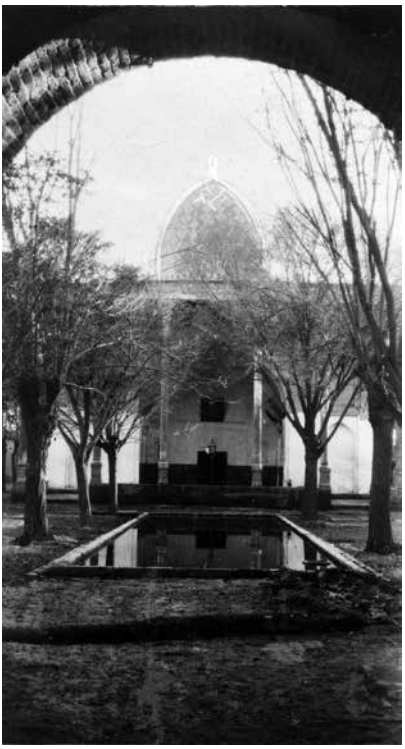

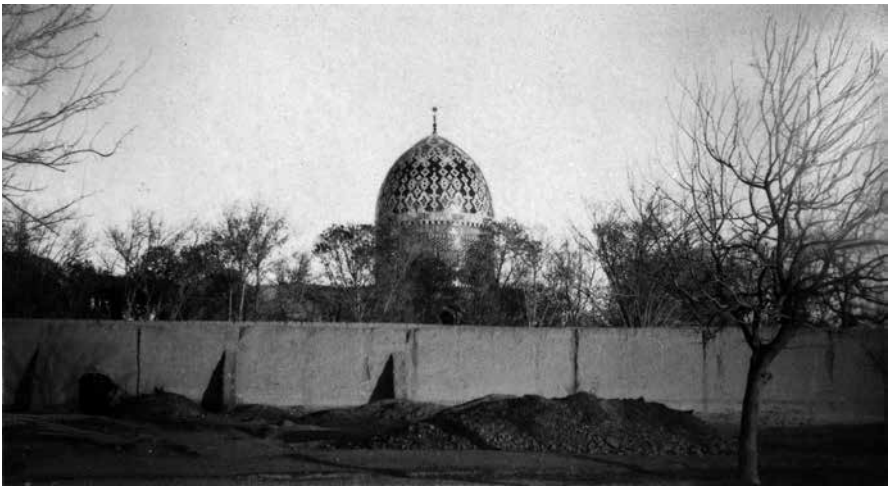

IMAGINI CU IMÁM-ZÁDIH ḤASAN DIN ṬIHRÁN, UNDE A FOST ȚINUT TRUPUL LUI BÁB

„Zíyárat-i-Sháh-'Abdu'l-'Aẓím," o Tabletă pe care El a revelat-o în timp ce se afla în apropierea acelui mormânt şi pe care o înmânase unui anume Mírzá Sulaymán-i-Khaṭíb, care fusese instruit de El să porneas-că spre acel loc împreună cu nişte credincioşi şi să o psalmodieze în incinta lui.[1] „Ferice de tine", i s-a adresat Báb sfântului înmormântat, cu aceste cuvinte, în pasajele de încheiere ale acelei tablete, „că ai găsit locul de veci în Rayy, la umbra Îndrăgitului Meu. Aş vrea şi eu să fiu înmormântat în acest pământ sfânt!"

Eu mă aflam la Ṭihrán, în compania lui Mírzá Aḥmad, când sosiră trupurile lui Báb şi ale însoṭitorului său. Între timp, Bahá'u'lláh plecă spre Karbilá pentru a urma instrucţiunile date de Amír-Niẓám. Áqáy-i-Kalím şi Mírzá Aḥmad transferară acele rămăşi-te de la Imám-Zádih-Ḥasan,[2] unde au fost duse prima oară, către un loc rămas necunoscut tuturor celorlalţi. Acel loc a rămas secret până la plecarea lui Bahá'u'lláh la Adrianopol, moment în care Áqáy-i-Kalím a fost însărcinat să-l informeze pe Munír, unul dintre discipoli, despre adevăratul loc în care le fuseseră aşezate trupurile. În ciuda căutări-lor sale, el nu a reuşit să le găsească. Au fost descoperite ulterior de Jamál, un credincios mai vechi, căruia i se încredinţase secretul, în timp ce Bahá'u'lláh era încă în Adrianpol. Acel loc este până în prezent

[1] Astfel este înzestrat Ṭihrán-ul în ceea ce priveşte mausoleul şi sanctuarul lui 'Abdu'l-'Aẓím Sháh. Odihnindu-se sub un dom placat în aur, ale cărui sclipiri le-am văzut din depărtare în timp ce călăream spre oraş, rămăşiţele acestei persoane sfinte se spune că atrag aproape trei sute de mii de vizitatori anual. Găsesc că majoritatea scriitorilor acoperă discret ignoranţa lor asupra identităţii sfântului, descriindu-l ca pe «un musulman sfânt, al cărui mormânt este foarte frecventat de persoanele pioase din Ṭihrán.» Totuşi, se pare că, cu mult înaintea apariţiei Islám-ului, acesta a fost un loc sacru, mormântul unei femei de o mare sfinţenie, în legătură cu care se poate nota că mormântul este încă în mare parte frecventat de femei. După cucerirea musulmană, aici a fost înmormântat Imám-Zádih Ḥamzih, fiul celui de-al şaptelea Imám, Músá-Káẓim; iar aici, fugind de Khalíf Mutavakkil, a ajuns o persoană sfântă numită Abu'l-Qásim 'Abdu'l-'Aẓím, care a trăit ascuns la Rayy până la moartea sa, în jurul anului 861 A.D. (Aceasta este relatarea oferită de persanul Kitáb-i-Majlisí, citându-l pe Shaykh Najáshí, citându-l pe Barkí). După aceea, faima sa a eclipsat-o pe cea a predeceso-rului său ilustru. Suveranii care au urmat, în special cei ai dinastiei conducătoare, au extins şi înfrumuseţat grupul de clădiri construite deasupra mormântului său, a cărui popularitate mereu crescândă a determinat apariţia unui sat în jurul locului sfânt. Moscheea este situată la câmpie, la aproximativ şase mile sud-sud-est de capitală, chiar dincolo de ruinele din Rayy şi la extremitatea pintenului muntelui care înconjoară câmpia Ṭihrán-ului la sud-est." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", p. 345–347).

[2] Un mormânt local din Ṭihrán.

necunoscut credincioşilor şi nici nu poate presupune cineva unde vor fi transferate rămăşiţele în cele din urmă.

Primul din Ṭihrán care a aflat detalii despre acel martiriu crud, după Marele Vazír, a fost Mírzá Áqá Khán-i-Núrí, care, atunci când Báb trecuse prin acel oraş, fusese exilat la Káshán de Muḥammad Sháh. Îl asigurase pe Ḥájí Mírzá Jání, care îl familiarizase cu preceptele Credinţei că, dacă dragostea pe care o purta faţă de noua Revelaţie îi va aduce recâştigarea funcţiei pierdute, se va strădui cu toate forţele să asigure bunăstarea şi siguranţa acelei comunităţi persecutate. Ḥájí Mírzá Jání îl informă despre acest subiect pe Învăţătorul său, care îl însărcină să îl asigure pe acel ministru căzut în dizgraţie că în scurt timp va fi chemat la Ṭihrán şi va fi învestit de suveranul său cu o funcţie care se compara numai cu cea a Sháh-ului însuşi. Fusese avertizat să nu-şi uite promisiunea şi să se străduiască să-şi îndeplinească scopul. El a primit cu încântare acest mesaj şi şi-a reînnoit asigurarea dată.

Când a aflat vestea despre martiriul lui Báb, el fusese deja promovat, primise titlul de I'timádu'd-Dawlih şi spera să fie ridicat la funcţia de Mare Vazír. Se grăbi să îi transmită lui Bahá'u'lláh, cu care se cunoştea îndeaproape, vestea pe care o primise, exprimându-şi speranţa că acel foc de care se temea că va aduce într-o zi o mare calamitate asupra Lui, fusese în sfârşit stins. „Nu este aşa", răspunse Bahá'u'lláh. „Dacă ar fi adevărat, poţi fi sigur că flacăra care a fost aprinsă, chiar prin acest act, va arde mult mai puternic decât înainte şi va declanşa o conflagraţie pe care forţele combinate ale oamenilor de stat din acest ţinut vor fi incapabile să o stingă." Mírzá Áqá Khán a putut să aprecieze mai târziu semnificaţia acestor cuvinte. Cu greu şi-a imaginat, când a fost rostită predicţia, că această Credinţă care primise o asemenea lovitură zguduitoare poate supravieţui Autorului ei. Odată, el însuşi fusese vindecat de Bahá'u'lláh de o boală din care nu mai spera să îşi revină.

Fiul său, Niẓámu'l-Mulk l-a întrebat într-o zi dacă nu considera că Bahá'u'lláh care, dintre toţi fiii răposatului Vazír, se dovedise cel mai capabil, nu reuşise să trăiască conform tradiţiei tatălui Său, spulberând speranţele care fuseseră învestite în El. „Fiule", îi răspunse, „chiar îl consideri un fiu nedemn de tatăl său? Tot ceea ce fiecare din noi

putem spera să dobândim este numai o supunere vremelnică şi precară care va dispărea odată ce zilele noastre se vor sfârşi. Viaţa noastră pe pământ nu poate fi lipsită de vicisitudinile care blochează calea ambiţiilor pământene. Chiar dacă am reuşi să ne asigurăm în timpul vieţii onoarea numelui nostru, cine poate spune dacă, după moartea noastră, calomniatorii nu vor reuşi să păteze memoria noastră şi să anuleze munca pe care o am realizat-o? Chiar cei care, în timp ce trăim, ne onorează cu vorbele lor, în sinea lor ne condamnă şi ne ocărăsc dacă, fie şi pentru o clipă, nu reuşim să le promovăm interesele. Totuşi, nu în cazul lui Bahá'u'lláh. Spre deosebire de cei mari de pe pământ, indiferent de rasa sau de rangul lor, el este obiectul unei iubiri şi devoţiuni pe care nici timpul şi nici duşmanii nu le pot distruge. Umbrele morţii nu o pot întuneca vreodată şi nici limba defăimătorilor nu o poate slăbi. Ecoul influenţei sale este atât de puternic, încât nimeni dintre cei care-l iubesc nu îndrăzneşte, în liniştea nopţii, să evoce nici cea mai vagă dorinţă care ar putea fi interpretată ca fiind contrară voinţei sale. Asemenea admiratori vor creşte mult ca număr. Dragostea pe care i-o poartă nu va scădea şi va fi transmisă din generaţie în generaţie, până când lumea va fi inundată de gloria sa."

Îndârjirea răuvoitoare cu care un duşman crud căuta să trateze şi în cele din urmă să distrugă viaţa lui Báb a adus după ea nenorociri nemaiîntâlnite asupra Persiei şi a locuitorilor ei. Cei care comiseseră acele atrocităţi au fost cuprinşi de remuşcări chinuitoare şi, în scurt timp, au avut parte de un sfârşit umilitor. Cât despre marea masă a oamenilor care priviseră cu indiferenţă tăcută tragedia ce se desfăşurase înaintea ochilor lor şi care nu ridicaseră niciun deget pentru a protesta împotriva ororii acelor cruzimi, au devenit, la rândul lor, victimele unei sărăcii pe care nici resursele pământului, nici energia oamenilor de stat n-au putut să o aline. Un vânt potrivnic bătea cu putere asupra lor, cutremurându-le din temelii prosperitatea materială. Chiar din ziua în care mâna atacatorului l-a ajuns pe Báb, căutând să dea lovitura fatală Credinţei Sale, acei oameni nerecunoscători au suferit încercări după încercări, ajungând în pragul falimentului naţional. Epidemii, al căror nume le erau aproape necunoscute, cu excepţia unor menţiuni vagi prin cărţile acoperite de praf pe care puţini erau capabili să le citească, s-au

abătut asupra lor cu o furie de care nimeni nu putea scăpa. Acel flagel răspândea pustiire oriunde se întindea. Prinți și țărani deopotrivă l-au resimțit și s-au supus jugului său. Ținea populația în stăpânirea sa și refuza să o elibereze din strânsoare. La fel de rea precum gripa care i-a decimat pe locuitorii provinciei Gílán, aceste molime neașteptate au continuat să pustiască pământul. Oricât de dureroase erau aceste calamități, mânia lui Dumnezeu nu s-a oprit doar la aceste nenorociri care s-au abătut asupra unor oameni perverși și fără credință. Ea a fost resimțită de orice vietate aflată pe suprafața acelui ținut lovit, afectând deopotrivă atât viața plantelor, cât și a animalelor și făcându-i pe oameni să simtă amplitudinea suferinței lor. Foametea a adăugat ororile sale greutăților din pricina cărora populația gemea. Spectrul pustiit al foametei pășea printre ei, iar perspectiva unei morți încete, dar dureroase îi bântuia. Poporul și guvernanții săi căutau deopotrivă alinarea pe care însă nu o puteau găsi niciunde. Ei au băut din cupa nenorocirii până la fund, fără să-și dea seama cine le-o adusese și din cauza cărei Persoane au fost făcuți să sufere.

Primul care i-a aplicat un tratament hain lui Báb a fost chiar Ḥusayn Khán, guvernatorul Shíráz-ului. Tratamentul dezonorant față de Captivul său l-a costat viețile a mii de oameni care îi fuseseră încredințați protecției sale și care i-au încuviințat faptele sale. Provincia sa a fost devastată de o plagă care a adus-o în pragul distrugerii. Împovărată și epuizată, provincia Fárs zăcea neputincioasă sub povara sa, cerșind ajutorul vecinilor și bunăvoința prietenilor săi. Ḥusayn Khán însuși a asistat cu amărăciune la distrugerea întregii sale munci, fiind condamnat să trăiască în obscuritate tot restul zilelor sale și murind abandonat și uitat atât de prieteni, cât și de dușmani.

Următorul care a căutat să conteste Credința lui Báb și să-i stăvilească cursul a fost Ḥájí Mírzá Áqásí. El a fost cel care, în scopuri egoiste și pentru a obține favorurile din partea acelor ‘ulamá vrednici de dispreț de atunci, a intervenit între Báb și Muḥammad Sháh, străduindu-se să prevină întâlnirea lor. El a fost acela care a declarat exilarea Captivului său de temut într-un colț uitat de lume din Ádhirbáyján și care, cu deosebită vigilență a vegheat la izolarea Sa. El a fost destinatarul acelei Tablete denunțătoare în care Prizonierul și-a prevăzut

destinul tragic, arătându-i infamia. La numai un an şi şase luni după ce Báb a ajuns în vecinătatea Ţihrán-ului, răzbunarea Divină l-a alungat de la putere, făcându-l să-şi caute adăpost în incinta mormântului lui Sháh-'Abdu'l-'Aẓím, unde s-a refugiat de furia propriului popor. De atunci, mâna Răzbunătorului l-a dus în exil dincolo de hotarele ţinutului său natal, aruncându-l într-un vârtej de nenorociri până când a murit într-o stare de sărăcie jalnică şi chinuri de nedescris.

Cât despre regimentul care, în ciuda eşecului inexplicabil al lui Sám Khán şi a oamenilor săi, s-a oferit voluntar să reia acea încercare şi care, în final, I-a ciuruit trupul cu gloanţele sale, două sute cincizeci dintre ei şi-au găsit sfârşitul în acelaşi an alături de ofiţerii lor într-un teribil cutremur. Într-o zi călduroasă de vară, în timp ce se odihneau la umbra unui zid în drumul lor între Ardibíl şi Tabríz, absorbiţi în jocurile şi plăcerile lor, întreaga structură se dărâmă dintr-o dată şi căzu peste ei, fără a lăsa vreun supravieţuitor. Ceilalţi cinci sute au avut parte de acelaşi sfârşit ca şi cel pe care l-a avut Báb. La trei ani de la martiriul Său, acel regiment s-a revoltat şi, în consecinţă, oamenii săi au fost ucişi fără milă la comanda lui Mírzá Ṣádiq Khán-i-Núrí. Nemulţumit de prima salvă, el a ordonat să fie trasă încă una, pentru a se asigura că niciunul dintre răsculaţi nu a supravieţuit. Trupurile le-au fost mai târziu străpunse cu suliţe şi lănci şi expuse privirilor locuitorilor din Tabríz. În acea zi, locuitorii acelui oraş, amintindu-şi de circumstanţele în care avusese loc martiriul lui Báb, se minunau de soarta asemănătoare împărtăşită de cei care L-au ucis. „Ar putea oare ca răzbunarea lui Dumnezeu să-i fi adus întregului regiment un sfârşit atât de dezonorant şi de tragic?", au fost auziţi câţiva şoptind între ei. „Dacă acel tânăr a fost un impostor mincinos, de ce au fost pedepsiţi călăii săi atât de sever?" Aceste temeri exprimate au ajuns până la urechile principalilor mujtahidi ai oraşului, care au fost cuprinşi de o mare nelinişte şi au dat ordin ca toţi cei ce întreţineau astfel de îndoieli să fie aspru pedepsiţi. Câţiva au fost bătuţi, alţii amendaţi şi cu toţii avertizaţi să înceteze să mai pomenească despre asemenea lucruri, care nu pot face altceva decât să reînvie memoria unui adversar teribil şi să reaprindă entuziasmul pentru Cauza Sa.

Principalul conducător al armatei care a dus la grăbirea marti-

riului lui Báb, Amír-Niẓám şi fratele său, Vazír-Niẓám, principalul său complice, au fost supuşi unei pedepse îngrozitoare, la nici doi ani de la acel act sălbatic, care s-a încheiat jalnic prin moartea lor. Sângele lui Amír-Niẓám pătează şi acum zidul băii din Fín[1], martor al atrocităţilor pe care le înfăptuiseră mâinile lor.[2]

[1] „Este adevărat", scrie Lord Curzon, „că domnia sa (a lui Náṣiri'd-Dín Sháh) a fost pătată de unul sau două acte de o violenţă regretabilă, printre cele mai rele fiind uciderea prim-ministrului său, Mírzá Taqí Khán, Amír-Niẓám-ul… Cumnatului Sháh-ului şi primului supus al regatului, i se datora setea de răzbunare a intrigilor curţii, iar invidiei răutăcioase a tânărului său suveran, dizgraţia pentru care inamicii săi nu au primit satisfacţie decât prin moartea victimei lor căzute, dar formidabile." („Persia and the Persian Question", vol. 1, p. 402).

[2] „Toată lumea ştia că bábí-ii au prevăzut moartea prim-ministrului şi au prezis felul în care urma să piară. S-a petrecut cu precizie, după cum au anunţat martirii din Zanján, Mírzá Riḍá, Ḥájí Muḥammad-'Alí şi Ḥájí Muḥsin. Căzut în dizgraţie şi prigonit de ura regală, ministrului i-au fost tăiate venele în satul Fín, lângă Káshán, tot aşa cum li se întâmplase victimelor sale. Succesorul său a fost Mírzá Áqá Khán-i-Núrí, ce provenea dintr-un trib nobil din Mázindarán, odinioară ministru de război. Acest nou oficial şi-a luat titlul de Ṣadr-i-A'ẓam, care este privilegiul marilor vaziri ai Imperiului Otoman. Aceasta s-a întâmplat în 1852. (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale," p. 230).

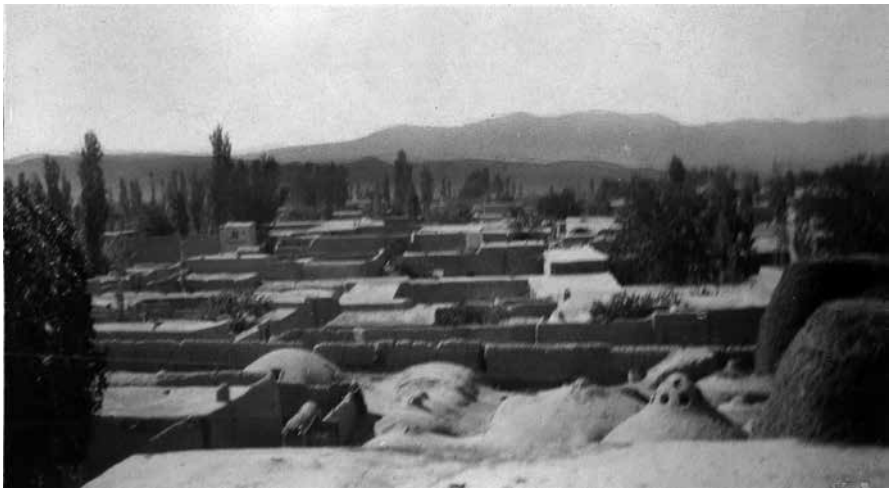

VEDERE DIN ZANJÁN

CAPITOLUL XXIV

REVOLTA DIN ZANJÁN

CÂND Báb şi-a găsit moartea în Tabríz, scânteia care a aprins marile conflagraţii din Mázindarán şi Nayríz a pus pe foc oraşul Zanján[1] şi împrejurimile sale. Pe cât de profundă era suferinţa Sa faţă de soarta tristă şi dezastruoasă a eroilor din Shaykh Ṭabarsí, vestea suferinţelor nu mai puţin tragice prin care au trecut Vaḥíd şi camarazii săi a venit ca o lovitură în plus asupra sufletului Său, apăsat deja de greutatea atâtor nenorociri. Conştiinţa pericolelor care se adunau în jurul Lui, amintirea umilinţei îndurate când fusese dus ultima oară la Tabríz, tensiunea unei captivităţi prelungite şi riguroase în mijlocul fortăreţei de pe muntele din Ádhirbáyján; teribilul măcel care a marcat etapele finale ale revoltelor de la Mázindarán şi Nayríz, jignirile aduse Credinţei Sale de prigonitorii Celor Şapte Martiri din

[1] Capitala districtului Khamsih. „Khamsih este o mică provincie la est de Kaflán-Kúh sau Muntele Tigru, între ‘Iráq şi Ádhirbáyján. Capitala sa, Zanján, este un oraş frumos, înconjurat de un zid crenelat, fortificat de turnuri, asemeni tuturor oraşelor persane. Locuitorii sunt turci, iar limba persană este rar folosită, cu excepţia angajaţilor guvernamentali. Regiunea înconjurătoare este împânzită de sate destul de prospere; este vizitat în special primăvara şi iarna de triburi puternice.” (*Ibid.*, p. 191).

Ţihrán, chiar şi acestea, nu reprezintă toate necazurile care au întunecat zilele rămase ale unei vieţi în rapid declin. Era deja istovit de severitatea acestor lovituri, când au ajuns la El veştile întâmplărilor din Zanján, care începeau atunci să prefigureze evenimentele triste şi care au contribuit doar la completarea chinului ultimelor Sale zile. Ce suferinţe trebuie să fi îndurat pe măsură ce umbrele morţii se adunau cu repeziciune în jurul Său! În orice ţinut, fie de la nord sau de la sud, campionii Credinţei Sale au fost supuşi unor suferinţe nemeritate, au fost înşelaţi cu ticăloşie, deposedaţi de proprietăţile lor şi masacraţi fără milă. Iar acum, pentru a revărsa cupa nenorocirilor sale, se declanşă furtuna din Zanján, cea mai violentă şi devastatoare dintre toate.[1]

Voi începe să relatez circumstanţele care au făcut din acel eveniment unul dintre cele mai înfiorătoare episoade ale acestei Revelaţii. Personajul principal a fost Ḥujjat-i-Zanjání, al cărui nume era Mullá Muḥammad-'Alí,[2] unul dintre cei mai capabili demnitari ecleziaşti de vârsta sa şi, cu siguranţă, unul dintre cei mai formidabili promotori ai Cauzei. Tatăl său, Mullá Raḥím-i-Zanjání, a fost unul dintre principalii mujtahidi din Zanján, stimat pentru smerenia, cunoştinţele şi forţa caracterului său. Mullá Muḥammad-'Alí, supranumit

[1] „În prezent, în aceşti ani (1266 şi 1267 A.H.) în întreaga Persie, locuinţele bábí-ilor au fost cuprinse de flăcări, iar oricare dintre ei, în orice cătun s-ar fi aflat, la apariţia celei mai mici suspiciuni, era omorât cu sabia. Au fost ucise peste patru mii de suflete, iar o mulţime de femei şi copii, lăsaţi fără protecţie şi fără niciun ajutor, alungaţi şi blestemaţi, au fost decăzuţi din drepturi şi nimiciţi." („A Traveller's Narrative", p. 47–48).

[2] „În acel oraş trăia un mujtahid pe nume Mullá Muḥammad-'Alíy-i-Zanjání. Se născuse în Mázindarán şi a studiat cu un învăţător celebru. Onorat cu titlul de Sharífu'l-'Ulamá, Muḥammad-'Alí şi-a concentrat atenţia asupra teologiei dogmatice şi jurisprudenţei, devenind faimos. Musulmanii afirmă că, în funcţia de mujtahid se arăta zbuciumat şi turbulent. Nicio chestiune nu i se părea studiată suficient sau soluţionată în mod satisfăcător. Repetatele sale fatvá-uri au tulburau conştiinţa şi creau confuzie în practicile credincioşilor. Avid de schimbare, nu era nici tolerant în discuţii şi nici moderat în dezbateri. Câteodată prelungea prea mult postul Ramaḍán-ului din motive pe care nimeni nu le mai exprimase vreodată; uneori schimba ritualul rugăciunii într-un nou mod. Devenise insuportabil celor paşnici şi neplăcut celor tradiţionalişti. Dar, se afirma că număra mulţi discipoli care îl considerau un sfânt, îi lăudau zelul şi îşi puneau încrederea în el. Un judecător imparţial ar putea recunoaşte în el un musulman obişnuit, dar de fapt stimulat de o credinţă amplă şi foarte vie şi de un zel religios pe care caută să îl practice cu ardoare. Nenorocirea lui era de a fi fost mujtahid şi de a găsi, sau de a crede că a găsit o utilizare naturală a puterii sale în răsturnarea tradiţiilor, chestiuni care nu acceptă o asemenea tulburare." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 191–192).

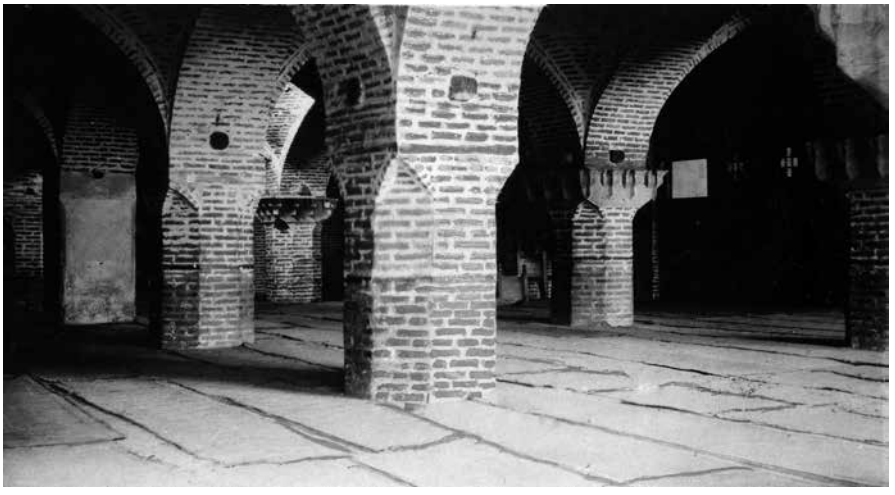

IMAGINI ALE MASJID-ULUI CONSTRUIT PENTRU ḤUJJAT DE CĂTRE TOVARĂŞII SĂI

Ḥujjat, s-a născut în anul 1227 A.H.[1] Chiar din copilărie, el dovedea o asemenea capacitate, încât tatăl său s-a ocupat mult de educaţia sa. L-a trimis la Najaf, unde s-a distins prin intuiţia, abilitatea şi râvna sa înflăcărată.[2] Ştiinţa şi inteligenţa sa ageră i-au adus admiraţia pri-

[1] 1812–1813 A.D.

[2] Printre ‘ulamá ai oraşului se afla un om cu numele de Ákhúnd Mullá ‘Abdu’r-Raḥím recunoscut pentru pietatea sa. El a avut un băiat care trăia în Najaf şi la Karbilá, unde luase parte la prelegerile celebrului Sharífu’l-‘Ulamáy-i-Mázindarání. Acest tânăr avea o

etenilor săi, în timp ce sinceritatea şi tăria caracterului său îl făcuseră un inamic redutabil pentru adversarii săi. Tatăl său îl sfătuise să nu se mai întoarcă în Zanján, unde duşmanii săi complotau împotriva lui. Ca urmare, decise să îşi stabilească reşedinţa în Hamadán,[1] unde se căsători cu o femeie din neamul său şi locui acolo aproape doi ani şi jumătate când, vestea morţii tatălui său îl făcu să se decidă să plece către oraşul său natal. Ovaţiile cu care a fost primit la sosirea sa au aprins ostilitatea acelor ‘ulamá care, în ciuda opoziţiei lor declarate, primiră din partea sa toată consideraţia şi amabilitatea.[2]

De la amvonul masjid-ului pe care prietenii săi îl ridicară în onoarea sa, a îndemnat mulţimea care se adunase în jurul său să-şi înfrâneze slăbiciunile şi să practice moderaţia în toate actele lor.[3] A interzis fără milă orice formă de abuz şi, prin exemplul său, i-a încurajat pe oameni să adere strict la principiile întipărite în Qur’án. Grija şi abilitatea cu care îi învăţa pe discipolii săi erau de asemenea natură, încât ei întreceau cunoştinţele şi înţelegerea ulamá din Zanján. Munca sa meritorie a continuat timp de şaptesprezece ani şi a reuşit să purifice minţile şi inimile concitadinilor săi de orice părea contrar spiritului şi învăţăturilor Credinţei lor.[4]

Când ajunse la el Chemarea din Shíráz, îl trimise pe mesagerul său de încredere, Mullá Iskandar, să se intereseze despre revendicările noii Revelaţii; răspunsul său la acel Mesaj îi făcu pe duşmanii săi să îşi dubleze atacurile împotriva lui. Totuşi, incapabili să-l dezonoreze

fire neliniştită şi nu suporta vederile înguste ale Shí‘ism-ului”. (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 332).

[1] La întoarcerea din Ţara Sfântă s-a oprit la Hamadán, unde locuitorii l-au primit cordial şi l-au rugat să rămână în oraş.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 336).

[2] Toţi ‘ulamá din oraş l-au chemat şi au fost îngrijoraţi de puţinătatea vorbelor pe care le rostea şi care dezvăluiau o nouă direcţie de gândire. Într-adevăr, atitudinea noului venit a dovedit foarte curând acestor oameni pioşi că presupunerile lor erau bine fondate. *(Ibid.)*

[3] În timpul lui Sháh ‘Abbás exista un caravanserai care a fost transformat puţin câte puţin în şighih-khánih. Pentru a preveni o încălcare a legii Shí‘ite, Mullá Dúst-Muḥammad, îşi stabilise reşedinţa aici şi binecuvânta uniunea pasageră dintre bărbaţii vizitatori şi locuitoare. Ḥujjatu’l-Islám – care era titlul purtat de eroul nostru – a ordonat acestei instituţii să se închidă, cununându-le pe cele mai multe dintre aceste femei şi oferindu-le locuri de muncă celorlalte în familii respectabile. De asemenea, a fost cauza biciuirii unui neguţător de vin pe nume Murád şi a dărâmării casei acestuia.” (*Ibid.*, p. 332–333).

[4] „Însă activitatea sa nu se limita aici. Mereu preocupat de problemele ridicate de o religie întemeiată pe baza ḥadíth-urilor care erau deseori contradictorii, el a neliniştit conştiinţa credincioşilor prin fatvá-uri ieşite din tipar care răsturnau vechile tradiţii. Astfel, a restabilit

în fața conducătorilor şi al oamenilor, se străduiau acum să-l denunțe ca avocat al ereziei ce respingea tot ceea ce era sfânt şi prețuit în Islám. „Reputația sa de adept al dreptății, smereniei, înțelepciunii şi cunoaşterii", şuşoteau ei, „ne împiedică să-i zdruncinăm poziția". „Când a fost chemat la Țihrán în fața lui Muḥammad Sháh, nu a fost el capabil, prin magnetismul elocvenței sale, să-l câştige de partea sa şi să-l facă unul dintre admiratorii săi devotați? Totuşi, acum, că a susținut deschis cauza lui Siyyid-i-Báb, putem reuşi cu siguranță să obținem din partea guvernului ordinul de arestare şi de izgonire din oraşul nostru."

Prin urmare, ei au scris o petiție către Muḥammad Sháh în care căutau, prin orice mijloc puteau inventa mințile lor răuvoitoare şi viclene, să-i discrediteze numele. „În timp ce se declară un discipol al Credinței noastre", se plângeau ei, cu ajutorul discipolilor săi, a fost în stare să ne respingă autoritatea. Acum, că se identifică cu cauza lui Siyyid-i-Báb şi a atras pentru acel crez detestabil peste două treimi dintre locuitorii din Zanján, ce umilințe ne va pricinui. Întregul masjid nu poate cuprinde mulțimea care se îmbulzeşte la porțile sale. Atât de mare este influența sa, încât masjid-ul care aparținea tatălui său şi cel care a fost construit în cinstea sa au fost unite şi transformate într-un singur edificiu pentru a putea găzdui mulțimea crescândă care se grăbeşte să-l urmeze în rugăciune. Timpul se apropie cu repeziciune când nu numai oraşul Zanján dar şi satele învecinate se vor declara susținătorii săi."

Sháh-ul a fost foarte surprins de tonul şi limbajul cu care petiționarii încercau să-l acuze pe Ḥujjat. Îi împărtăşi mirarea lui Mírzá Naẓar-'Alí, Ḥakím-Báshí, şi îşi amintiră de omagiul înflăcărat pe care mulți vizitatori ai Zanján-ului îl aduceau abilităților şi integrității acuzatului. El decise să-l cheme, împreună cu adversarii săi la Țihrán. Într-o întâlnire specială în care i s-au alăturat Ḥájí Mírzá

ḥádíth-ul conform căruia Muḥammad ar fi spus: «Luna Ramaḍán este întotdeauna plină.» Fără să investigheze originea acelei tradiții, fără a cerceta dacă cei care l-au relatat erau demni de încredere, el a ordonat că acesta trebuie să fie urmat întocmai, îndemnându-i astfel pe ascultători să postească în ziua Fiṭr, care se considera a fi un mare păcat. De asemenea, a permis ca prosternarea să fie făcută în momentul rugăciunilor prin rezemarea capului de o piatră de cristal. Toate aceste inovații i-au adus numeroşi simpatizanți care admirau ştiința şi activitatea sa; însă au nemulțumit clerul oficial a cărui ură, amplificată de nelinişte, în curând nu va mai cunoaşte nicio limită." (*Ibid.*, p. 333).

Áqásí, principalii oficiali ai guvernului şi un număr de ‘ulamá din Ṭihrán, îi chemă pe liderii ecleziastici din Zanján să justifice revendicările avute. La orice întrebare pe care i-o adresară lui Ḥujjat referitoare la învăţăturile Credinţei lor, el le răspunse într-o manieră care nu putea da greş în cucerirea admiraţiei ascultătorilor şi stabilirea încrederii supreme în nevinovăţia sa. Sháh-ul îşi exprimă întreaga satisfacţie şi l-a răsplătit cu generozitate pentru modul admirabil în care a reuşit să respingă afirmaţiile duşmanilor săi. Îi porunci să se întoarcă la Zanján şi să-şi reia serviciile valoroase pentru cauza oamenilor săi, asigurându-l că-l va sprijini în toate situaţiile şi îi ceru să-l informeze despre orice dificultate cu care s-ar putea confrunta în viitor.[1]

Sosirea lui la Zanján a fost semnalul unei izbucniri crunte din partea adversarilor săi umiliţi. Pe măsură ce ostilitatea lor creştea, semnele de devotament din partea prietenilor şi susţinătorilor săi se înmulţeau.[2] Total disprețuitor față de planurile lor, el îşi continuă activităţile sale cu acelaşi zel.[3] Principiile liberale pe care le susţinea necontenit şi fără teamă loveau în însăşi rădăcina ţesăturii pe care un inamic bigot o construise laborios. Ei priviră cu furie şi neputinţă dezmembrarea autorităţii şi colapsul instituţiilor lor.

În acele zile sosi la Zanján solul său special, Mashhadí Aḥmad, pe care îl trimisese în secret la Shíráz cu o petiţie şi cadouri din partea sa către Báb, care îi înmână, în timp ce el se adresa discipolilor săi,

[1] „Acesta a venit şi, prin curtoazia sa şi personalitatea sa captivantă, îi câştigă repede pe toţi care veniră în contact cu el, chiar şi pe Majestatea Sa. Se spune că, într-o zi, se afla în prezenţa Sháh-ului cu câţiva dintre colegii acestuia când, unul dintre ei, un ‘ulamá din Káshán aduse un document şi-l imploră pe rege să-l semneze. Era un decret regal prin care se acordau anumite stipendii. Ḥujjat se ridică şi denunţă cu vehemenţă un cler care cerşea subvenţii de la guvern. El făcu apel la ḥadíth-uri şi la Qur’án pentru a demonstra cât de ruşinoasă este o asemenea practică care îşi avea originile în Baní-Umayyih. Colegii săi erau plini de furie, însă Sháh-ul, mulţumit de o asemnea sinceritate, îi oferi eroului nostru trestie de zahăr şi un inel şi îi permise să se întoarcă la Zanján.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 333–334).

[2] „Locuitorii din Zanján veniră în grupuri să-l întâlnească şi să-i aducă ofrande de boi, păsări şi oi. În fruntea cortegiului se aflau doisprezece copii, fiecare în vârstă de doisprezece ani, cu batiste roşii în jurul gâturilor pentru a exprima faptul că sunt pregătiţi să se sacrifice pe calea sa. A fost o intrare triumfală.” (*Ibid.*, p. 334).

[3] „I-a transformat pe discipolii săi în modele de virtute şi cumpătare; astfel, oamenii îşi stingeau setea la fântâna vieţii spirituale. Au postit timp de trei luni, au prelungit rugăciunile lor prin adăugarea zilnică a invocării Ja‘far-i-Ṭayyár, îşi făceau o dată pe zi abluţiunile cu apa de Qur (tradiţie acceptată de purificare) şi, în final, vinerea umpleau moscheile.” (*Ibid.*, p. 334).

o scrisoare sigilată din partea Îndrăgitului său. În Tableta pe care o primise, Báb îi conferea unul din titlurile Sale, acela de Ḥujjat, îndemnându-l să proclame de la amvon, fără nici cea mai mică rezervă, adevărurile fundamentale ale Credinței Sale. Abia a fost informat de dorințele Învățătorului, că a şi afirmat hotărârea sa de a se dedica punerii imediate în practică a oricărei porunci conținute în acea Tabletă. De îndată, i-a expediat pe discipolii săi, le-a ordonat să-şi închidă cărțile, declarându-şi intenția de a nu mai continua prelegerile. „La ce bun", a spus el, studiu şi cercetare pentru cei care au găsit deja Adevărul şi de ce să se străduiască să învețe când El care este Obiectul tuturor cunoştințelor s-a manifestat?"

De îndată ce a încercat să conducă adunarea pentru rugăciunea de vineri, aşa cum i-a poruncit Báb,[1] Imám-Jum'ih-ul, care până atunci îndeplinea această îndatorire, a protestat vehement, argumentând că acest drept este privilegiul exclusiv al strămoşilor săi, că îi fusese conferit de către suveranul său şi că nimeni, indiferent de rangul său, nu îl poate uzurpa. „Acel drept" îi replică Ḥujjat, „a fost înlăturat de autoritatea cu care m-a învestit Însuşi Qá'im. El mi-a ordonat să preiau această funcție public şi nu pot permite nimănui să încalce acest drept. Dacă voi fi atacat, voi acționa pentru a mă apăra şi a proteja viețile camarazilor mei."

Insistența sa curajoasă față de îndatorirea cu care îl învestise Báb îi făcu pe 'ulamá din Zanján să se alieze cu Imám-Jum'ih[2] şi să prezinte plângeri în fața lui Ḥájí Mírzá Áqásí, argumentând că Ḥujjat a atacat validitatea instituțiilor şi a le-a călcat în picioare drepturile. „Fie trebuie să plecăm din acest oraş cu familiile şi averea noastră", susțineau

[1] „În final, el rosti cu voce tare rugăciunea de vineri care trebuia spusă în locul rugăciunii zilnice la venirea Imám-ului. Expuse apoi mai multe învățături ale lui Báb şi concluzionă astfel: «Scopul pentru care omenirea a trudit este acum aici, fără văluri şi obstacole. Soarele Adevărului a apărut, iar luminile imaginației şi imitației au fost stinse. Ațintiți-vă privirile asupra lui Báb, nu asupra mea, cel mai mic dintre slujitorii Săi. Înțelepciunea mea față de a lui este o lampă neaprinsă față de soarele la amiază. Să-l cunoaşteți pe Dumnezeu prin Dumnezeu, iar soarele prin razele sale. Astfel, astăzi a apărut Ṣáḥibu'z-Zamán, Suveranul a tot ce este posibil trăieşte.» Este inutil să spun că aceste cuvinte au creat o adâncă impresie asupra audienței sale. Aproape toți au acceptat acest mesaj şi nu au vorbit între ei decât despre adevărata natură a lui Báb." (*Ibid.*, p. 335).

[2] „Convertirea lui Mullá Muḥammad-'Alí şi a numeroşilor săi partizani au epuizat încă o dată răbdarea lui Imám-Jum'ih şi a lui Shaykhu'l-Islám. Ei au scris scrisori indignate Majestății Sale care, drept răspuns, a ordonat arestarea ofensatorului." (*Ibid.*, p. 336).

ei, „şi să-l lăsăm să conducă destinele oamenilor săi, fie obţinem din partea lui Muḥammad Sháh un decret pentru expulzarea sa imediată din ţară; pentru că noi considerăm cu fermitate că a-i permite să rămână în elementul lui, ar însemna un dezastru.” Cu toate că în inima sa Ḥájí Mírzá Áqásí nu avea încredere în ordinele ecleziastice din ţara sa şi avea o aversiune naturală faţă de credinţele şi practicile lor, a fost forţat în final să cedeze în faţa cererilor lor presante şi a prezentat această chestiune lui Muḥammad Sháh, care a ordonat transferul lui Ḥujjat din Zanján în capitală.

Sháh-ul trimise un kurd pe nume Qilíj Khán pentru a înmâna citaţia regală lui Ḥujjat. Între timp, Báb ajunsese în vecinătatea Ţihrán-ului în drumul Său către Tabríz. Înainte ca mesagerul să ajungă la Zanján, Ḥujjat îl trimise pe unul dintre prietenii săi, Khán-Muḥammad-i-Túb-Chí la Învăţătorul său cu o petiţie în care îl implora să-i dea voie să-L salveze din mâinile inamicului. Báb îl asigură că numai cel Atotputernic poate dobândi eliberarea Sa şi că nimeni nu poate să scape de hotărârea Sa sau să evite legea Sa. „Cât despre întâlnirea cu Mine”, adăugă El, „aceasta va avea loc în curând în lumea de dincolo, pe tărâmul gloriei nepieritoare.”

În ziua în care Ḥujjat a primit acest mesaj, Qilíj Khán a ajuns în Zanján, l-a informat despre ordinele primite şi au plecat împreună spre capitală. Sosirea lor la Ţihrán a coincis cu plecarea lui Báb din satul Kulayn, unde fusese deţinut câteva zile.

Temându-se ca nu cumva o întâlnire dintre Báb şi Ḥujjat să poată provoca noi tulburări, autorităţile şi-au luat precauţiile necesare pentru a se asigura de absenţa celui din urmă din Zanján în timpul în care Báb trecea prin oraş. În timp ce se îndrepta spre capitală, Ḥujjat şi-a îndemnat însoţitorii, care mergeau în urma lui la distanţă, să se întoarcă şi să încerce să se întâlnească cu Învăţătorul lor şi să-L asigure că sunt pregătiţi să vină să-L elibereze. În drumul lor către casă îl întâlniră pe Báb, care îşi exprimă din nou dorinţa Sa ca niciunul dintre prietenii săi să nu încerce să-L elibereze din captivitatea Sa. El chiar i-a îndrumat să le spună credincioşilor din oraşul lor să nu se îmbulzească în jurul Său, ba chiar să-L evite, oriunde va merge.

Abia fusese transmis mesajul celor care plecaseră să-L întâmpine la venirea în oraşul lor, că ei s-au întristat şi au început să-şi deplângă

soarta. Totuşi, nu au putut rezista impulsului care îi determinase să mărşăluiască pentru a-L întâlni, uitând de dorinţa exprimată de Báb.

Fiind întâmpinaţi de gărzile care mărşăluiau înaintea Prizonierului lor, au fost dispersaţi fără milă. Ajungând la o răscruce a drumului, a avut loc o altercaţie între Muḥammad Big-i-Chápárchí şi camaradul său, care fusese trimis de la Ṭihrán pentru a ajuta la ducerea lui Báb la Tabríz. Muḥammad Big insistă ca Prizonierul lor să fie

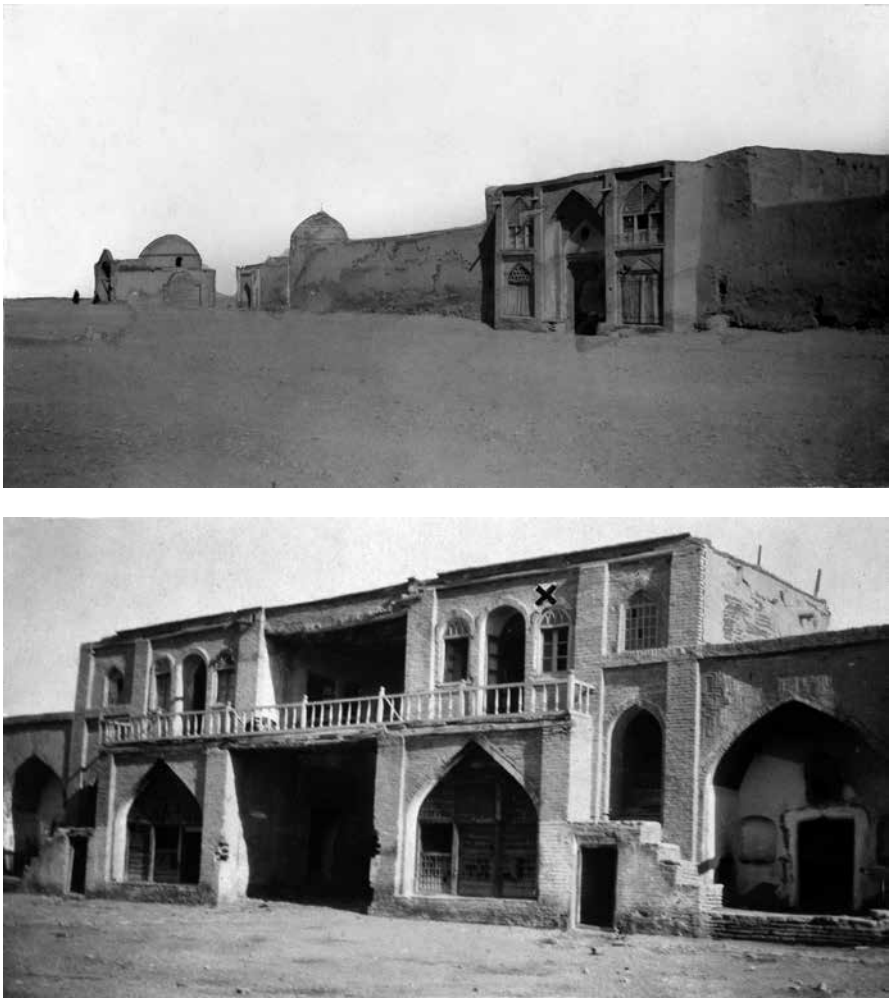

CARAVANSERAIUL LUI MÍRZÁ MA'ṢÚM-I-ṬABÍB LA ZANJÁN, SEMNUL X INDICÂND CAMERA OCUPATĂ DE BÁB

adus în oraş, unde să-I fie permis să petreacă noaptea în caravanseraiul lui Mírzá Ma'ṣúm-i-Ṭabíb, tatăl lui Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Ṭabíb, un martir al Credinţei, înainte de a relua marşul lor către Ádhirbáyján. El invocă faptul că a petrece noaptea în afara porţii ar însemna să-şi pună viețile în pericol şi îi va încuraja pe adversari să încerce să-i atace. În cele din urmă, reuşi să-şi convingă camarazii că trebuie să-l ducă pe Báb în acel caravanserai. În timp ce treceau pe străzi au fost uimiți să vadă mulțimea de oameni care urcaseră pe terasele caselor, în dorința de a zări chipul Prizonierului.

Mírzá Ma'ṣúm, fostul proprietar al acelui caravanserai murise de curând, iar fiul său cel mare, Mírzá Muḥammad-'Alí, principalul medic din Hamadán care, chiar dacă nu era un credincios, era un adevărat admirator al lui Báb, ajunsese în Zanján şi era în doliu pentru tatăl său. Îl primi cu dragoste în caravanseraiul său pe care îl pregătise dinainte pentru primirea Sa. În acea noapte rămase până la o oră târzie în prezența Sa, fiind complet atras de partea Cauzei Sale.

„Chiar în acea noapte, martoră a convertirii mele", l-am auzit mai târziu relatând, „m-am trezit înainte de lumina zilei, mi-am aprins felinarul şi, urmându-l pe servitorul tatălui meu, mi-am îndreptat paşii către caravanserai. Gărzile care stăteau la intrare m-au recunoscut şi mi-au dat voie să intru. Báb îşi făcea abluțiunile când am fost introdus la El. Am fost foarte impresionat când l-am văzut absorbit în rugăciunile Sale. Un sentiment de bucurie reverențioasă îmi cuprinse sufletul, în timp ce stăteam în spatele Său şi mă rugam. Eu însumi am pregătit ceaiul Său şi tocmai I-l oferam, când El se întoarse către mine şi îmi porunci să plec la Hamadán. „Acest oraş", spuse El, „va fi cuprins de o mare fierbere, iar străzile sale vor fi pline de sânge." Mi-am exprimat dorința puternică de a mă lăsa să-mi vărs sângele pe calea Sa. El m-a asigurat că ora martiriului încă nu sosise şi mi-a poruncit să mă resemnez față de tot ce va hotărî Dumnezeu. La răsăritul soarelui, când urcase pe calul Său şi se pregătea să plece, L-am implorat să-mi permită să-L urmez, dar El m-a sfătuit să rămân, şi m-a asigurat de rugăciunile Sale constante. Cu regret m-am resemnat voinței Sale şi L-am privit dispărând din fața mea."

La sosirea în Ṭihrán, Ḥujjat a fost dus în fața lui Ḥájí Mírzá Áqásí, care, în numele Sháh-ului şi al său, şi-a exprimat nervozitatea

față de ostilitatea puternică pe care o stârnise comportamentul său printre ‘ulamá din Zanján. „Muḥammad Sháh şi cu mine”, îi spuse, „suntem în continuu asediați de denunțurile verbale şi în scris împotriva ta. Cu greu pot crede acuzațiile legate de abandonarea Credinței strămoşilor tăi. Nici eu, şi nici Sháh-ul nu suntem înclinați să dăm crezare acestor acuzații. El mi-a poruncit să te chem în capitală şi să te rog să respingi aceste acuzații. Mă întristează să aud că un om pe care îl consider infinit superior în cunoştințe şi abilități lui Siyyid-i-Báb a ales să se identifice cu credința lui.” „Nu este aşa”, răspunse Ḥujjat; „Dumnezeu ştie că dacă acelaşi Siyyid mi-ar oferi cel mai mic serviciu în casa Sa, îl voi considera o onoare pe care nici cele mai mari favoruri ale suveranului meu nu pot spera să o depăşească.” „Nu se poate!”, izbucni Ḥájí Mírzá Áqásí. „Este convingerea mea fermă şi de nezdruncinat”, reafirmă Ḥujjat, „că acest Siyyid din Shíráz, este chiar Cel a cărui sosire tu însuți, alături de toți oamenii din lume, o aşteptați cu nerăbdare. El este Domnul nostru, Izbăvitorul nostru promis.”

Ḥájí Mírzá Áqásí îi raportă chestiunea lui Muḥammad Sháh, căruia îi exprimă temerile sale că a permite acelui adversar formidabil, pe care însuşi suveranul îl considera cel mai realizat ‘ulamá din ținutul său, să îşi continue nestingherit cursul activităților sale ar fi o politică plină de pericole grave asupra statului. Sháh-ul, reticent în a da crezare acestor rapoarte pe care le punea pe seama răutății şi invidiei inamicilor acuzatului, ordonă convocarea unei întâlniri speciale, la care să fie rugat să îşi apere poziția în prezența tuturor ‘ulamá reuniți din capitală.

În acest scop, au fost ținute mai multe întâlniri în care Ḥujjat a expus elocvent revendicările de bază ale Credinței sale şi a respins argumentele celor ce încercau să i se opună. „Nu este următoarea tradiție”, declară el plin de curaj, „recunoscută deopotrivă de Islám-ul shí‘ah şi sunní: «Las printre voi mărturiile mele gemene, Cartea lui Dumnezeu şi familia mea». Nu credeți că cea de-a doua mărturie a trecut şi, ca urmare, nu este singurul nostru mijloc de călăuzire conținut în mărturia Cărții sacre? Fac apel la voi să măsurați orice afirmație pe care fiecare dintre noi o vom avansa, prin standardele stabilite în acea Carte şi să o priviți ca autoritatea supremă prin care să fie judecată corectitudinea argumentelor noastre.” Incapabili să-şi apere cauza

împotriva sa, ca un ultim mijloc, s-au aventurat să-l roage să facă un miracol prin care să stabilească adevărul aserțiunii sale. „Ce miracol mai mare", exclamă el, „decât acela că El trebuie că m-a făcut capabil să triumf, singur şi neajutat de nimeni, prin simpla putere a argumentului în fața forțelor aliate ale mujtahid-ilor şi ai 'ulamá din Țihrán?"

Modul genial în care Ḥujjat a respins pretențiile nefondate avansate de adversarii săi l-a făcut să câştige favoarea suveranului său, care din acea zi nu a mai fost influențat de insinuările inamicilor săi. Cu toate că întreaga companie a 'ulamá din Zanján, precum şi un număr de lideri ecleziaşti din Țihrán l-au declarat necredincios şi l-au condamnat la moarte, totuşi Muḥammad Sháh a continuat să-i acorde favoruri şi să-l asigure că se putea bizui pe sprijinul său. Cu toate că în sufletul său îi era ostil lui Ḥujjat, Ḥájí Mírzá Áqásí era incapabil, în fața atâtor dovezi irefutabile, să reziste deschis influenței sale şi, prin vizitele frecvente la el acasă şi prin cadourile pe care i le oferea, acel ministru viclean căuta să-şi ascundă resentimentele şi invidia.

Ḥujjat era de fapt prizonier în Țihrán. Nu putea merge dincolo de porțile capitalei şi nici nu-i era permis să comunice liber cu prietenii săi. Credincioşii din oraş se hotărâră în cele din urmă să trimită o solie şi să-i ceară noi instrucțiuni în legătură cu atitudinea lor față de legile şi principiile Credinței lor. El îi însărcină să respecte cu loialitate absolută îndemnurile pe care le-a primit de la Báb prin mesagerii pe care îi trimisese să investigheze Cauza Sa. El enumeră o serie de ritualuri, o parte din ele constituind o îndepărtare totală de la tradițiile Islám-ului. „Siyyid Káẓim-i-Zanjání", îi asigură, „se află într-o continuă legătură cu Învățătorul meu atât în Shíráz, cât şi în Işfahán. El, precum şi Mullá Iskandar şi Mashhadí Aḥmad, ambii trimişi de mine pentru a-L întâlni, au declarat cu certitudine că El este primul care practică ritualurile pe care le-a impus credincioşilor săi. Ca urmare, se cuvine ca noi, cei care suntem susținătorii Săi, să urmăm exemplul Său nobil.

Aceste instrucțiuni explicite abia le-au fost citite camarazilor săi, că aceştia au fost înflăcărați de o dorință irezistibilă de a duce la bun sfârşit cerințele sale. Începură să muncească cu entuziasm pentru a pune în practică legile noii Dispensații şi, renunțând la tradițiile şi practicile trecute, se identificară fără ezitare cu revendicările sale. Până şi

copiii mici fuseseră încurajați să urmeze cu scrupulozitate îndemnurile lui Báb. „Iubitul nostru Învățător", au fost învățați să spună, „este primul care le practică. De ce noi, care suntem discipolii Săi privilegiați, să ezităm să facem din ele principiile călăuzitoare ale vieților noastre?

Ḥujjat încă era captiv în Țihrán când a ajuns la el vestea asediului fortului Țabarsí. Suferea şi deplângea incapacitatea sa de a împărtăşi soarta cu aceea a camarazilor săi care se luptau cu eroism pentru emanciparea Credinței lor. Unica sa consolare în acele zile era apropierea de Bahá'u'lláh, din partea căruia a primit puterea care îl susținea şi care l-a făcut capabil, în zilele ce urmau să vină, să se distingă prin fapte, nu mai puțin remarcabile decât cele pe care acel grup le-a manifestat în cele mai întunecate zile ale luptelor lor memorabile.

Se afla încă în Țihrán când Muḥammad Sháh a murit, lăsând tronul fiului său Náșiri'd-Dín Sháh.[1] Amír-Niẓám, noul Mare Vazír a decis ca întemnițarea lui Ḥujjat să fie mai riguroasă şi, între timp, să caute un mijloc de a-l distruge. Fiind informat de pericolul iminent care îi amenința viața, captivul său a decis să părăsească Țihrán-ul deghizat şi să se alăture camarazilor săi care aşteptau nerăbdători întoarcerea sa.

Sosirea sa în oraşul său natal, anunțată de un anume Karbilá'í Valí-'Aṭṭár, a fost semnalul unei demonstrații extraordinare de loialitate şi devotament din partea numeroşilor săi admiratori. Se adunară să-l întâmpine bărbați, femei şi copii şi să-l asigure din nou de supunerea şi de afecțiunea lor necondiționate.[2] Guvernatorul din Zanján,

[1] „S-a aflat în Țihrán până în ziua în care, după moartea lui Muḥammad Sháh, Náșiri'd-Dín Mírzá, acum Náșiri'd-Dín Sháh, a numit ca guvernator al Zanján-ului pe unul dintre unchii săi, Amír Arslán Khán Majdu'd-Dawlih, care era Ishíq Ághásí al palatului." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 337).

[2] „Îşi făcu o intrare triumfală în oraşul său natal cum nu avusese în urmă cu câteva luni. Acum că era un bábí, vechilor săi prieteni li se adăugau credincioşii în noua doctrină. Un mare număr de oameni, bogați şi respectați, soldați, negustori, chiar şi mullá, veniră să-l întâlnească la o distanță de una sau două opriri şi îl conduseră acasă, nu ca pe un exilat care se întoarce, nu ca pe cineva care cere un repaus şi nici măcar ca pe un rival suficient de puternic pentru a cere respect, ci el intră ca un învățător." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 193). „Însuşi autorul lucrării «Násikhu't-Taváríkh» a recunoscut că un număr mare de locuitori din Zanján, printre care oficiali de rang înalt, au parcurs distanța de aproape două opriri pentru a-l întâlni. A fost întâmpinat ca un împărat şi multe capete de oi au fost sacrificate în onoarea lui. Niciunul dintre adversarii lui nu a

Majdu'd-Dawlih,[1] unchiul matern al lui Náṣiri'd-Dín Sháh, uimit de spontaneitatea ovațiilor, a dat ordin în furia disperării sale să-i fie tăiată limba lui Karbilá'í Valí-'Aṭṭár. Cu toate că în sinea lui îl ura pe Ḥujjat, pretinse că este prietenul său şi că-i doreşte binele. Îl vizita deseori şi îi arăta o considerație nemărginită, însă, în secret, conspira împotriva vieții sale şi aştepta momentul în care să-i aplice lovitura fatală.

Acea ostilitate care mocnea a fost curând aprinsă de un incident de o mică însemnătate în sine. Ocazia a apărut odată cu izbucnirea bruscă a unei certe între doi copii din Zanján, unul dintre ei aparținând unei rude a unui camarad al lui Ḥujjat. Guvernatorul ordonă imediat ca acel copil să fie arestat şi deținut cu strictețe. Credincioşii îi oferiră o sumă de bani guvernatorului pentru a-l determina să-l elibereze pe tânărul său prizonier. El refuză oferta lor şi, drept urmare, se plânseră lui Ḥujjat, care protestă vehement. „Acel copil", îi scrise „este prea mic pentru a fi făcut responsabil pentru comportamentul său. Dacă merită pedeapsă nu el ar trebui să sufere, ci tatăl său."

Aflând că apelul său a fost ignorat, îşi reînnoi protestul şi încredință unuia dintre cei mai influenți camarazi ai săi, Mír Jalíl, tatăl lui Siyyid Ashraf şi martir al Credinței, să-l prezinte personal guvernatorului. Gărzile îl opriră la intrarea în casă şi refuzară să-l lase să intre. Indignat de refuzul lor, amenință să forțeze intrarea sa pe poartă şi reuşi, prin simpla amenințare a sabiei sale, să înlăture rezistența lor şi să-l constrângă pe guvernator să elibereze copilul.

Conformarea necondiționată a guvernatorului la cererea lui Mír Jalíl stârni indignarea furioasă a 'ulamá. Ei protestară violent şi condamnară predarea sa în fața amenințărilor ce încercau să-l intimideze. Îşi exprimară temerea că o asemenea predare din partea sa îi

îndrăznit să-l întrebe motivul pentru care a părăsit Țihrán-ul şi s-a întors la Zanján; dar Islám-ul a fost încercat sever în timp ce locuitorii din Zanján nu ezitau să predice noua doctrină în întregul oraş. Scriitorul musulman remarcă faptul că toți locuitorii din Zanján erau slabi de minte şi cădeau rapid în capcană; dar, contrazicându-se, declară că numai netrebnici, lacomi pentru posesiuni materiale şi cei lipsiți de evlavie se strângeau în jurul liderului lor. Cu toate acestea, conform poveştii sale ei erau destul de numeroşi, aproape cincisprezece mii, ceea ce pare mai degrabă o estimare exagerată." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 337–338).

[1] Majdu'd-Dawlih, guvernatorul oraşului, un om sever şi fără inimă, s-a înfuriat la vestea întoarcerii unei persoane aducătoare de probleme, precum Ḥujjat, ordonând ca Muḥammad Bik să fie biciuit şi ca limba lui Karbilá'í Valí să fie tăiată." (*Ibid.*, p. 337).

va încuraja să facă cereri şi mai mari asupra sa, le va permite nu peste mult timp să-şi asume autoritatea şi să-l excludă de la participare în administrația guvernului. În cele din urmă, îl determinară să fie de acord să-l aresteze pe Ḥujjat, un act care, erau convinşi, va avea succes în verificarea dezvoltării influenței sale.

Guvernatorul acceptă fără tragere de inimă, fiind asigurat în mod repetat de către ʻulamá că acțiunea sa nu va pune în pericol în nicio împrejurare pacea şi securitatea oraşului. Doi dintre susținătorii săi, Pahlaván[1] Asadu'lláh şi Pahlaván Ṣafar-ʻAlí, ambii recunoscuți pentru brutalitatea şi forța lor uimitoare, se oferiră voluntar să-l captureze pe Ḥujjat şi să-l predea în cătuşe guvernatorului. Fiecăruia i se promisese o recompensă în schimbul serviciului său. Îmbrăcați în armură, cu căşti pe capete şi urmați de o bandă de ticăloşi recrutați din rândurile celei mai degradate părți a populației au plecat să-şi îndeplinească scopul. Între timp, ʻulamá erau angajați în incitarea populației, încurajând-o să-şi reînnoiască forțele.

De îndată ce emisarii sosiră în zona unde locuia Ḥujjat s-au întâlnit pe neaşteptate cu Mír Ṣaláḥ, unul dintre cei mai grozavi susținători care, împreună cu şapte dintre camarazii săi înarmați, s-au opus înaintării lor. L-a întrebat pe Asadu'lláh care era destinația sa şi, primind un răspuns insultător, şi-a scos din teacă sabia şi, strigând „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!"[2] s-a năpustit asupra lui şi i-a rănit fruntea. Îndrăzneala lui Mír Ṣaláḥ, în ciuda armurii grele pe care o purta adversarul său, a speriat întreaga bandă, făcând-o să se împrăştie în toate părțile.[3]

Strigătul pe care acel curajos apărător al Credinței l-a înălțat în acea zi a fost auzit pentru prima oară în Zanján, un strigăt care a semănat panică prin oraş. Guvernatorul a fost terifiat de această forță teribilă, interesându-se ce ar putea însemna acel strigăt şi al cui era glasul care fusese în stare să-l înalțe. A fost foarte impresionat când i s-a spus că era vorba de strigătul camarazilor lui Ḥujjat, prin care cereau ajutorul lui Qá'im atunci când se aflau în pericol.

Cei care rămaseră din acea bandă speriată l-au întâlnit, la scurt timp, pe Shaykh Muḥammad-i-Túb-Chí pe care l-au recunoscut imediat

[1] Vezi Glosar.

[2] Vezi Glosar.

[3] Văzând acestea, musulmanii au plecat, iar rănitul a fost îngrijit de mătuşa lui Mír Ṣaláḥ în casa ei." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 341).

drept unul dintre cei mai capabili adversari ai lor. Găsindu-l neînarmat, l-au trântit la pământ şi, cu un topor pe care îl căra unul dintre ei, îl loviră şi îi sparseră capul. Îl duseră guvernatorului şi, abia îl culcase pe rănit pe jos că, Siyyid Abu'l-Qásim, unul din mujtahid-ii din Zanján prezenți, s-a năpustit asupra lui şi l-a înjunghiat în piept cu briceagul său. De asemenea, şi guvernatorul scoase sabia din teacă şi îl lovi peste, gură fiind urmat de servitorii săi care, cu armele pe care le purtau cu ei, au desăvârşit uciderea victimei lor. În timp ce loviturile lor cădeau asupra sa, neatent la suferințele sale, a fost auzit spunând: Îți mulțumesc Ție, o, Dumnezeul meu, pentru că ai binevoit să-mi acorzi cununa martiriului." El a fost primul dintre credincioşii din Zanján care şi-a dat viața pe calea Credinței. Moartea sa, care a avut loc într-o zi de vineri, a patra zi din Rajab, în anul 1266 A.H.[1], precedând cu patruzeci şi cinci de zile martiriul lui Vaḥíd şi cu cincizeci şi cinci de zile pe cel al lui Báb.

Sângele vărsat în acea zi, departe de a potoli ostilitatea inamicului, servi mai departe la inflamarea pasiunilor lor şi la reîntărirea determinării lor de a-i supune aceleiaşi sorți şi pe restul camarazilor săi. Încurajați de aprobarea tacită a intențiilor exprimate de către guvernator, se hotărâră să-i ucidă pe toți cei pe care puteau pune mâna fără a obține anterior o autorizare din partea oficialilor guvernului. Conveniră solemn să nu se odihnească până când nu sting focul acelei ruşinoase erezii.[2] Ei l-au constrâns pe guvernator să poruncească unui crainic să proclame de-a lungul Zanján-ului că oricine era dornic să-şi pună viața în pericol, să îşi piardă proprietățile şi îşi expună soția şi copiii sărăciei şi ruşinii putea să meargă alături de Ḥujjat şi camarazii săi; iar cei care doreau să asigure binele şi onoarea lor şi a familiilor lor să se retragă din vecinătatea în care locuiau aceşti camarazi şi să caute adăpost în protecția suveranului.

Această avertizare îi diviză pe locuitori în două tabere distincte şi testă sever credința celor care încă şovăiau în supunerea lor față de

[1] 16 mai, 1850 A.D.

[2] Guvernatorul şi 'ulamá au scris rapoarte Majestății Sale în care îşi dezvăluiau teama şi nedumerirea. Sháh-ul, abia scăpat de războiul din Mázindarán şi furios la gândul unei noi revolte într-o altă parte a imperiului său, îndemnat de fiul său Ṣadr-i-A'ẓam şi de 'ulamá care declaraseră un război religios, a ordonat ca bábí-ii să fie omorâți şi să fie deposedați de bunurile lor. Ordinul a ajuns la Zanján într-o zi de vineri, a treia zi a lunii Rajab." (*Ibid.*, p. 341–342).

Credință. A dat naştere celor mai patetice scene, a fost cauza despărțirii taților de fii şi înstrăinarea fraților şi a rudelor. Orice legătură de afecțiune lumească părea să se dizolve în acea zi, iar angajamentele solemne au fost abandonate în favoarea unei loialități mai puternice şi mai sacre decât o supunere pământească. Zanján-ul căzu pradă celei mai sălbatice trăiri. Strigătul de suferință pe care membrii familiilor divizate îl ridicau către cer în disperare se amesteca cu strigătele de blasfemie pe care le profera împotriva lor un inamic amenințător. Strigăte de exaltare chemau la fiecare colț pe cei care, plecând de la casele şi rudele lor, se înrolară ca susținători voluntari ai lui Ḥujjat. Tabăra inamicului zumzăia de activități febrile pentru pregătirea marii lupte pe care au hotărât-o în secret. La comanda guvernatorului şi cu încurajarea mujtahid-ilor, a siyyid-ilor şi acelor ‘ulamá care îl sprijineau, au fost trimise în grabă în oraş întăriri din satele învecinate.[1]

Fără a fi împiedicat de agitația crescândă, Ḥujjat s-a urcat la amvon şi, cu voce ridicată a declarat în fața adunării: „Mâna Atotputernicului a separat în această zi adevărul de eroare şi a împărțit lumina călăuzirii de întunericul erorii. Nu doresc ca din cauza mea să fiți voi răniți. Țelul guvernatorului şi al acelor ‘ulamá care îl sprijină este de a mă captura şi de a mă omorî. Ei nu nutresc nicio altă ambiție. Ei sunt însetați doar de sângele meu. Dacă din rândul vostru unii simt chiar şi cea mai mică dorință să-şi protejeze viața față de pericolele cu care suntem asediați, oricine se împotriveşte să-şi dea viața pentru Cauza noastră, să părăsească acest loc până nu este prea târziu şi să se întoarcă de unde a plecat.”[2]

[1] „Totul era cuprins de o confuzie năucitoare. Musulmanii alergau frenetic căutându-şi soțiile, copiii şi bunurile. Plecau şi veneau înnebuniți, îngroziți, plângând pentru ceea ce trebuiau să abandoneze. Au fost separate familii, părinți respingându-şi fiii, soțiile soții, copiii, mamele. Case întregi au rămas pustii. Guvernatorul trimise soldați către satele învecinate să recruteze bărbați cu forța pentru războiul sfânt.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 342).

[2] Pe de altă parte, bábí-ii nu stăteau pasivi. Se organizau pentru propria protecție. Ḥujjat îi îndemna să nu atace niciodată, ci doar să se apere. «Fraților», le spunea, «să nu vă fie ruşine de mine. Să nu credeți că din cauză că sunteți însoțitorii lui Ṣáḥibu’z-Zamán trebuie să cuceriți lumea cu ajutorul sabiei. Dumnezeu îmi este martor; ei vă vor omorî, vă vor arde, vă vor trimite capetele din oraş în oraş. Singura victorie care vă este rezervată este sacrificiul vostru, al soțiilor şi al bunurilor voastre. Dumnezeu a hotărât întotdeauna ca în fiecare epocă sângele credincioşilor să fie uleiul lămpii religiei. Ați aflat de torturile îndurate de martirii sfinți din Mázindarán. Ei au fost omorâți pentru că au afirmat că Mihdí-ul promis a sosit. Vă

În acea zi, peste trei mii de bărbați au fost recrutați de guvernator din satele învecinate ale Zanján-ului. Între timp, Mír Ṣaláḥ însoțit de un număr de camarazi, care observară îndărătnicia crescută a adversarilor lor, îl căutară pe Ḥujjat şi îl îndemnară să-şi transfere reşedința la fortul lui ʻAlí-Mardán Khán,[1] aflat în vecinătatea zonei în care locuia. Ḥujjat a fost de acord, ordonând ca femeile şi copiii lor, alături de proviziile de care ar avea nevoie, să fie duse la fort. Cu toate că l-au găsit ocupat de către proprietari, camarazii i-au determinat în cele din urmă să se retragă, oferindu-le în schimb casele în care ei înşişi locuiseră.

Între timp, inamicul se pregătea pentru un atac violent. Un detaşament al forțelor acestuia abia deschisese focul asupra baricadelor camarazilor că, un anume Mír Riḍá, un siyyid de un curaj excepțional, îl rugă pe comandantul său să-i permită să încerce să-l captureze pe guvernator şi să-l aducă prizonier în fort. Ḥujjat, nedorind să-şi dea acordul, l-a sfătuit să nu îşi rişte viața.

Fiind informat de intenția acelui siyyid, guvernatorul a fost atât de copleşit de teamă, încât a decis să părăsească imediat

spun vouă, cine nu are tăria de a suporta aceste torturi, să treacă de cealaltă parte, pentru că noi vom îndura martiriul. Nu se află învățătorul nostru în mâinile lor? (*Ibid.*, p. 342–343).

[1] „Imaginați-vă un oraş persan. Străzile sunt înguste, cu o lățime de patru, cinci sau cel mult opt picioare. Suprafața nepavată are atât de multe găuri, încât trecătorul trebuie să meargă foarte atent ca să nu îşi rupă vreun picior. Casele, fără ferestre la stradă, au pe ambele părți ziduri întregi, în general cu o înălțime de cincisprezece picioare şi acoperite de o terasă fără balustradă, câteodată având câte un aşa numit bálá-khánih sau un pavilion deschis care este de obicei un indiciu al unei case bogate. Toate acestea sunt din chirpici sau cărămizi arse la soare. Partea verticală este construită din cărămizi uscate în cuptor. Acest tip de case, cu o tradiție venerabilă, care din timpuri străvechi erau folosite în oraşele antice din Mesopotamia, au multe avantaje: nu sunt scumpe, sunt igienice, se adaptează unor planuri modeste sau pretențioase; poate fi o căsuță sau un întreg palat acoperit cu mozaic, picturi deosebite şi ornamente din aur. Însă, aşa cum se întâmpală peste tot în lume, atât de multe avantaje sunt contrabalansate de uşurința cu care asemenea locuințe se pot desface în bucăți. Nu sunt necesare focuri de tun, ploaia este suficientă pentru a le demola. Astfel, putem înțelege aspectul aparte al acestor locuri faimoase în care, conform tradiției, se aflau oraşe vaste din care nu a mai rămas nimic în afara unor ruine ale unor temple şi palate şi a câtorva movile împrăştiate de-a lungul câmpiilor. În câțiva ani, dacă nu sunt reparate casele, întregi cartiere dispar fără a lăsa vreo urmă. Întrucât toate oraşele din Persia sunt construite după acelaşi plan şi din acelaşi material, este uşor să vizualizăm oraşul Zanján cu zidurile sale crenelate cu turnuri înalte, fără canalizare, cu străzile sale întortocheate nepavate şi pline de gropi. În mijlocul acestora se ridică o cetate formidabilă denumită «Castelul lui ʻAlí-Mardán Khán.»" (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 197–198).

Zanján-ul. Totuşi, un siyyid l-a sfătuit să nu aleagă această cale, susţinând că plecarea sa va fi semnalul unor grave tulburări, care l-ar discredita în faţa superiorilor săi. Ca dovadă a onestităţii sale, siyyid-ul însuşi se oferi să lanseze o ofensivă asupra ocupanţilor fortului. Abia dăduse semnalul de atac, înaintând în fruntea bandei sale formate din treizeci dintre tovarăşii săi, când întâlni pe neaşteptate doi dintre adversari care mărşăluiau cu săbiile scoase împotriva lui. Crezând că intenţionau să îl atace, împreună cu întreaga lui oaste, a fost cuprins de panică, a ajuns îndată acasă şi, uitând de asigurarea dată guvernatorului, a rămas întreaga zi închis în camera sa. Cei care erau cu el se împrăştiară imediat, renunţând la ideea de a continua atacul. Ulterior, ei au aflat că cei doi bărbaţi pe care îi întâlniseră nu au avut vreo intenţie ostilă, ci îşi vedeau doar de drumul lor pentru a îndeplini un comision ce le fusese încredinţat.

Acest episod umilitor a fost urmat curând de mai multe încercări similare din partea susţinătorilor guvernatorului, toate eşuând să-şi atingă scopul. De fiecare dată când se grăbeau să atace fortul, Ḥujjat ordona câtorva dintre tovarăşii săi, care erau în total trei mii la număr, să iasă din adăposturile lor şi să le împrăştie forţele. De fiecare dată când le dădea asemenea ordine, nu uita să-i avertizeze să nu verse inutil sângele asediatorilor. El le reamintea constant că acţiunile lor aveau un caracter pur defensiv şi că singurul lor scop era de a menţine securitatea femeilor şi a copiilor lor. „Ni se porunceşte", a fost auzit adeseori remarcând, „să nu purtăm un război sfânt împotriva necredincioşilor în nicio împrejurare, indiferent care ar fi atitudinea lor faţă de noi."

Această stare de lucruri continuă,[1] până când ordinele lui

[1] „El (guvernatorul Zanján-ului), temându-se pentru sine, luă de îndată măsuri pentru a-şi salva autoritatea, înaintându-i lui Mírzá Muḥammad-Taqí Kh̲án Amír-i-Kabír o relatare denaturată a chestiunii, pentru că nu dorea ca altcineva să dobândească mai multă influenţă decât cea pe care o poseda el şi, astfel, autoritatea şi consideraţia să-i fie slăbite. Ca o consecinţă a descrierii sale, Siyyid ʻAlí Kh̲án Locotenent-colonelul din Fírúz-Kúh primi comanda regală de a porni, alături de un corp numeros de călăreţi şi infanterie către Zanján să îl aresteze pe Mullá Muḥammad-ʻAlí, care se retrăsese împreună cu discipolii săi (aproape cinci mii la număr) în cetate. La sosirea sa, Siyyid ʻAlí Kh̲án a asediat cetatea şi astfel a aprins focul luptei atât de mult, încât zi de zi numărul celor ucişi de fiecare parte creştea, până când a suferit o înfrângere ruşinoasă şi a fost forţat să ceară întăriri din capitală. Guvernul dorea să-l trimită pe Locotenent colonel Jaʻfar-Qulí Kh̲án, fratele lui Iʻtimádu'd-Dawlih, dar acesta se scuză şi îi spuse lui Mírzá Taqí Kh̲án Amír-i-Kabír: «Nu sunt un Ibn-i-Zíyád să merg şi să declanşez

Amír-Niẓám ajunseră la unul dintre generalii armatei imperiale, pe nume Ṣadru'd-Dawliy-i-Iṣfahání,[1] care porni în fruntea a două regimente către Ádhirbáyján. Ordinele scrise ale Marelui Vazír ajunseră la el în Khamsih, prin care îi poruncea să îşi anuleze călătoria planificată şi să se îndrepte de îndată spre Zanján, pentru a le da ajutor oamenilor din oastea strânsă de guvern. „Ai fost însărcinat de către suveranul tău", îi scrise Amír-Niẓám, „să supui banda de răufăcători din Zanján şi din jurul său. Este privilegiul tău să le zdrobeşti speranţele şi să le distrugi forţele. Un asemenea serviciu însemnat, într-un moment atât de critic, te va face să câştigi favorurile Sháh-ului, dar şi admiraţia şi stima oamenilor săi."

Acest farmán încurajator stârni imaginaţia ambiţiosului Ṣadru'd-Dawlih. Mărşălui de îndată în Zanján în fruntea celor două regimente ale sale, organiză forţele pe care guvernatorul le puse la dispoziţia sa şi dădu ordine pentru lansarea unui atac combinat asupra fortului şi apărătorilor lui.[2] Lupta s-a dat în preajma fortului şi a

un război asupra unei bande de siyyidi şi învăţaţi despre principiile cărora nu ştiu nimic, deşi trebuie să fiu suficient de pregătit să mă lupt cu ruşii, evreii sau cu alţi necredincioşi.» Şi alţi ofiţeri de lângă el arătară că nu erau înclinaţi să ia parte în acest război. Printre ei se afla Mír Siyyid Ḥusayn Khán din Fírúz-Kúh, pe care Mírzá Taqí Khán, Amír-ul, de îndată ce a aflat de sentimentele sale, l-a eliberat din funcţie şi l-a degradat. Asemeni lor, şi alţi ofiţeri care aparţineau sectei 'Alíyu'lláhí-ilor, cu toate că plecaseră la război, s-au retras în momentul în care au aflat mai multe despre această chestiune. Pentru că liderul lor le-a interzis să lupte, ei au fugit. Căci în cărţile lor stă scris că atunci când soldaţii din Gúrán vor veni în capitala regelui, atunci va apărea Domnul Vremurilor (pe care ei îl numesc Dumnezeu); iar această profeţie era acum îndeplinită. De asemenea, ei au şi anumite poeme care conţin data Manifestării şi acestea s-au adeverit. Astfel, erau convinşi că acesta era Adevărul care se manifestase şi au implorat să fie scutiţi de participarea la acest război pe care au declarat că nu erau capabili să-l poarte. Iar bábí-ilor le-au spus: «În conflictele următoare, când cadrul religiei voastre va căpăta putere, vă vom ajuta.» Pe scurt, atunci când ofiţerii armatei au văzut în adversarii lor doar devotament, evlavie şi pietate, unii au şovăit în secret şi nu şi-au dat întreaga măsură a puterii lor în război." („Táríkh-i-Jadíd", p. 138–143).

[1] Conform lui Gobineau (p. 198), el era nepotul lui Ḥájí Muḥammad-Ḥusayn Khán-i-Iṣfahání.

[2] „În a patra zi, musulmanii îl văzură cu mare bucurie pe Ṣadru'd-Dawlih, nepotul lui Ḥájí Muḥammad-Ḥusayn Khán din Iṣfahán venind în suburbia lor de la Sulţáníyyih în fruntea călăreţilor tribului Khamsih. După mai multe zile sosi un număr mare de întăriri. În primul rând, Siyyid 'Alí Khán şi Sháhbar Khán, unul din Fírúz-Kúh, iar celălalt din Marághih, împreună cu două sute de călăreţi din triburile respective. După ei, sosi Muḥammad-'Alí Khán-i-Sháh-Sún cu două sute de afshári călare; cincizeci de artilerişti cu două tunuri şi două mortiere, astfel încât guvernatorului i s-a oferit ajutorul pe care şi l-a dorit şi a fost înconjurat de un număr considerabil de conducători militari, printre care se aflau şi unii cunoscuţi în toată ţara." (Comte

durat trei zile şi trei nopţi, în timpul cărora asediaţii, sub conducerea lui Ḥujjat, au rezistat cu un splendid curaj atacurilor înverşunate ale asediatorilor. Nici numărul copleşitor, nici superioritatea echipamentelor şi nici instruirea lor nu îi putea sili pe vitejii camarazi să se predea necondiţionat.[1] Fără a fi împiedicaţi de focul artileriei de care erau copleşiţi şi, uitând atât de somn, cât şi de foame, se repezeau în afara fortului, complet neatenţi la pericolele care implicau o asemenea ieşire. Apariţia lor din adăposturi era întâmpinată de blesteme cărora ei le răspundeau cu strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" şi, purtaţi astfel de vraja pe care această invocare o arunca asupra lor, se năpusteau asupra inamicului, risipindu-i forţele. Frecvenţa şi succesul acestor ieşiri îi demoralizau pe asediatori, convingându-i de inutilitatea eforturilor lor. Au fost repede nevoiţi să-şi recunoască neputinţa de a câştiga victoria decisivă. Însuşi Ṣadru'd-Dawlih a trebuit să mărturisească faptul că, după trecerea a nouă luni de luptă susţinută, dintre toţi soldaţii care aparţineau iniţial celor două regimente ale sale, nu mai mult de treizeci rămaseră să îl sprijine. Plin de umilinţă, a fost forţat în cele din urmă să admită incapacitatea sa de a descuraja spiritul oponenţilor săi. Ca rezultat al acestei înfrângeri speranţele pe care le nutrise i-au fost spulberate.

de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 198–199). „Una din cele mai teribile lupte relatate în jurnalul asediului, este aceea care a avut loc în a cincea zi a Ramaḍán-ului. Muṣṭafá Khán, Qájár, cu regimentul al cincisprezecelea al lui Shigághí; Ṣadru'd-Dawlih, cu călăreţii săi din Khamsih; Siyyid 'Alí Khán din Fírúz-Kúh cu propriul său regiment; Muḥammad Áqá, colonel, alături de regimentul din Náṣir, numit regimentul regelui; Muḥammad-'Alí Khán alături de călăreţii Afshár; maiorul Nabí Big cu călăreţii din tribul său şi un detaşament format din cetăţeni loiali din Zanján; toţi aceşti oameni atacară în zorii zilei fortificaţiile bábí-ilor. Rezistenţa bábí-ilor a fost teribilă, dar dezastruoasă. Ei şi-au văzut pe cei mai buni dintre conducătorii lor căzând unul după altul, conducători curajoşi şi în ochii lor, sfinţi care nu puteau fi înlocuiţi: Núr-'Alí, vânătorul; Bakhsh-'Alí, dulgherul; Khudádád şi Fatḥu'lláh Big, toţi indispensabili în obţinerea victoriei. Toţi au căzut, unii în timpul dimineţii, iar alţii seara." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 200).

[1] „Am văzut la Zanján ruinele rămase în urma acelei lupte cumplite; părţi întregi ale oraşului nu au putut fi reconstruite şi probabil nici nu vor mai fi. Câţiva dintre cei care luaseră parte la tragedie mi-au relatat anumite incidente de la faţa locului: bábí-ii urcau şi coborau pe terase în timp ce-şi cărau tunul. Câteodată, nivelul solului, nu foarte ferm se prăbuşea şi trebuiau să ridice din nou tunul greu şi să-l proptească cu grinzi. Când inamicul se apropia, mulţimea înconjura armele cu entuziasm, toate braţele fiind întinse pentru a le ridica şi, atunci când cei care le purtau căzeau sub gloanţele atacatorilor, o sută de camarazi se întreceau pentru onoarea de a-i înlocui. Cu siguranţă aceasta era credinţă adevărată!" (*Ibid.*, p. 200–201).

O înfrângere atât de jalnică a adus cu sine descurajarea în sufletele oamenilor din Zanján. După acel dezastru puțini mai erau dornici să își rişte viața în ciocniri fără speranță. Numai cei care au fost constrânşi să lupte s-au avântat să-şi reînnoiască atacurile asupra asediaților. Atacul principal a fost purtat în mare parte de regimentele care au fost trimise succesiv din Țihrán. În timp ce locuitorii oraşului şi, în special, pătura de comercianți, înregistrau profituri mari de pe urma afluxului unui număr atât de mare de forțe, în interiorul zidurilor fortului însoțitorii lui Ḥujjat sufereau din cauza lipsurilor şi a privațiunilor. Proviziile lor scădeau rapid; unica lor speranță era să primească mâncare din exterior prin eforturile, deseori fără succes, ale câtorva femei care reuşeau, sub diverse pretexte, să se apropie de fort şi să le vândă proviziile de care aveau atâta nevoie la prețuri exorbitante.

Cu toate că erau chinuiți de foame şi hărțuiți de atacuri violente şi bruşte, ei şi-au menținut nestrămutată hotărârea de a apăra fortul. Susținuți de o speranță pe care nicio calamitate nu putea să o umbrească, ei au reuşit să ridice nu mai puțin de douăzeci şi opt de baricade, fiecare dintre ele fiind dată în grija unui grup de nouăsprezece discipoli. La fiecare baricadă, au fost dispuşi încă nouăsprezece camarazi, a căror funcție era să vegheze şi să raporteze mişcările inamicului.

Deseori, erau surprinşi de vocea crainicului pe care inamicul îl trimitea în împrejurimile fortului, pentru a-i determina pe ocupanții ei să-l trădeze pe Ḥujjat şi Cauza sa. „Guvernatorul provinciei", exclama el, şi comandantul şef sunt dispuşi să ierte şi să asigure libera trecere oricui se va decide dintre voi să părăsească fortul şi să renunțe la credința sa. Un astfel de om va fi răsplătit generos de către suveran care pe lângă cadouri, îl va învesti cu demnitatea unui rang nobil. Atât Sháh-ul, cât şi reprezentanții săi, au garantat cu onoarea lor că nu se vor abate de la promisiunile făcute." Acestei chemări asediații i-au dat, la rândul lor într-un singur glas, răspunsuri hotărâte.

O nouă dovadă a spiritului de sublimă renunțare care îi anima pe acei bravi camarazi a fost oferit de comportamentul unei fecioare dintr-un sat care, din proprie inițiativă, s-a aruncat în luptă cu ceata de femei şi copii care s-au alăturat apărătorilor fortului. Numele ei era Zaynab şi locuia într-un mic cătun din vecinătatea Zanján-ului. Era

arăgătoare şi cu o figură luminoasă, înflăcărată de o credinţă nobilă şi înzestrată cu un curaj neînfricat. Privelişte a încercărilor şi greutăţilor pe care camarazii ei le înduraseră stârniră în ea dorinţa irezistibilă de a se deghiza în veşminte bărbăteşti pentru a participa la respingerea atacurilor repetate ale inamicului. Purtând o tunică şi un veşmânt de cap asemănătoare cu cele ale camarazilor săi, şi-a tăiat buclele, şi-a încins o sabie şi, apucând o muschetă şi un scut, a intrat în rândurile lor. Nimeni nu suspecta că ar fi fost o tânără fecioară când a făcut un salt înainte pentru a-şi lua locul în spatele baricadei. De îndată ce inamicul atacă, îşi scoase sabia şi, înălţând strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!", se aruncă cu un curaj teribil asupra forţelor dispuse împotriva ei. În acea zi, prieteni şi duşmani deopotrivă se minunau în faţa curajului şi ingeniozităţii pe care ochii lor nu le mai văzuseră vreodată. Inamicii au numit-o blestemul pe care o Providenţă furioasă l-a aruncat asupra lor. Copleşiţi de disperare, abandonându-şi baricadele, au fugit într-o debandadă dezonorantă din faţa ei.

Ḥujjat, care privea mişcările inamicului de pe unul din creneluri, o recunoscu şi se minună de vitejia pe care o arăta acea fecioară. Ea porni în urmărirea atacatorilor ei când, acesta le dădu ordin oamenilor săi să-i poruncească să se întoarcă în fort şi să renunţe la încercarea sa. „Niciun bărbat", a fost el auzit spunând, când o văzuse aruncându-se în focul îndreptat împotriva ei, nu a mai arătat asemenea vitalitate şi curaj." Când a fost întrebată care era motivul comportamentului ei, ea a izbucnit în lacrimi, spunând: „Sufletul meu suferă de milă şi durere când privesc truda şi suferinţele camarazilor mei discipoli. Am înaintat dintr-un imbold căruia nu i-am putut rezista. Îmi era teamă ca nu cumva să-mi refuzi privilegiul de a împărtăşi soarta camarazilor mei." „Eşti cu siguranţă aceeaşi Zaynab", a întrebat-o, „care s-a oferit voluntar să se alăture ocupanţilor fortului?" „Eu sunt", a răspuns ea, „sunt încrezătoare că nimeni până acum nu a aflat ce sunt. Numai tu m-ai recunoscut. Te implor în numele lui Báb să nu îmi refuzi privilegiul neprețuit, încununat de martiriu, singura dorinţă a vieţii mele."

Ḥujjat a fost profund impresionat de tonul şi de maniera rugăminţii ei. A încercat să-i calmeze agitaţia din suflet, a asigurat-o de rugăciunile sale pentru ea şi a numit-o Rustam-'Alí, ca semn al curajului ei nobil. „Aceasta este Ziua Învierii", îi spuse, „ziua când toate tainele

vor fi cercetate."[1] Dumnezeu judecă creaturile Sale, fie ei bărbați sau femei, nu prin înfățișarea lor exterioară, ci prin caracterul credințelor lor și modul lor de viață. Chiar dacă ești o tânără de vârstă fragedă și cu puțină experiență, ai arătat o asemenea vitalitate și resurse pe care nu mulți bărbați le-ar putea întrece." I-a îndeplinit rugămintea și a avertizat-o să nu treacă peste limitele impuse de Credință. „Suntem chemați să ne apărăm viețile", i-a reamintit acesta „în fața unui agresor perfid și nu să purtăm un război sfânt împotriva sa."

Timp de nu mai puțin de cinci luni, fata a continuat să facă față forțelor inamicului cu un eroism fără egal. Disprețuind foamea și somnul, trudea cu ardoare pentru Cauza pe care o iubea atât de mult. Prin exemplul îndrăznelii ei extraordinare, a trezit curajul unora dintre cei care șovăiau, reamintindu-le de datoria de a îndeplini ceea ce se aștepta de la fiecare dintre ei. Pe întreaga perioadă, sabia pe care o mânuia era mereu lângă ea. În scurtele perioade de somn era văzută cu capul rezemat de sabia ei și cu trupul acoperit de platoșa ei. Fiecare dintre camarazii ei a fost repartizat într-un anume post în care trebuia să păzească și să apere, în timp ce numai fecioara fără teamă era liberă să se miște în orice direcție dorea. Întotdeauna în mijlocul și în fruntea tumultului care se dezlănțuia în jurul ei, Zaynab era mereu gata să alerge pentru a salva orice post amenințat de atacator și să ofere sprijinul oricui avea nevoie de încurajările sau de ajutorul ei. Când viața ei se apropia de sfârșit, inamicii aflară secretul, dar în ciuda faptului că știau că era doar o fată, continua să le fie groază de influența ei și să tremure atunci când se apropia. Sunetul strident al vocii ei era suficient pentru a le băga spaima în suflet, umplându-i de disperare.

Într-o zi, văzând că tovarășii ei au fost copleșiți dintr-o dată de forțele inamicului, Zaynab fugi îndurerată către Ḥujjat și, aruncându-se la picioarele lui, îl imploră, cu lacrimi în ochi, să-i permită să alerge în ajutorul lor. „Simt că viața mea se apropie de sfârșit", adăugă ea. „Pot cădea chiar eu sub sabia agresorului. Iartă-mi, te implor, greșelile și te rog să mijlocești pentru mine la Învățătorul meu, de dragul căruia tânjesc să îmi dau viața."

Ḥujjat a fost mult prea copleșit de cuvintele ei pentru a răs-

[1] Qur'án, 86:9.

punde. Încurajată de liniştea sa, pe care a interpretat-o drept acord al său, trecu în afara porții şi, ridicând de şapte ori strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" s-a repezit să oprească mâna care deja ucisese pe unii dintre camarazii ei. „De ce mânjiți prin faptele voastre faima Islám-ului?", strigă ea, aruncându-se asupra lor. „De ce fugiți ca nişte ticăloşi din fața noastră dacă rostiți adevărul?" Alergă către baricadele ridicate de inamic, îi puse pe fugă pe cei care le păzeau pe primele trei şi era angajată să o doboare şi pe a patra când, sub o ploaie de gloanțe, a căzut moartă la pământ. Niciunul dintre adversarii ei nu a îndrăznit să-i pună la îndoială puritatea sau să ignore sublimul credinței sale şi trăsăturile solide de caracter. Atât de mare a fost devotamentul ei încât, după moartea sa, nu mai puțin de douăzeci de femei dintre cunoştințele ei au îmbrățişat Cauza lui Báb. Pentru ele a încetat să mai fie fata de la țară pe care o cunoscuseră; era chiar încarnarea celor mai nobile principii ale comportamentului uman, o întruchipare vie a spiritului pe care numai o Credință precum a ei putea să-l manifeste.

Într-o zi, mesagerii care acționau ca intermediari între Ḥujjat şi camarazii săi au fost trimişi să-i informeze pe paznicii baricadelor să execute ordinul lui Báb către discipolii Săi şi să repete de nouăsprezece ori în fiecare noapte fiecare dintre următoarele invocări: „Alláh-u-Akbar",[1] „Alláh-u-A'ẓam",[2] „Alláh-u-Ajmal",[3] „Alláh-u-Abhá",[4] şi „Alláh-u-Aṭhar".[5] În noaptea în care au primit porunca, toți apărătorii baricadei se uniră strigând acele cuvinte simultan. Atât de tare şi convingător era acel strigăt, încât inamicul se trezi brusc din somn, abandonă tabăra îngrozit şi, grăbindu-se către vecinătatea reşedinței guvernatorului, căută adăpost în casele din apropiere. Un număr considerabil de locuitori din Zanján, cuprinşi de panică, au fugit către satele învecinate. Câțiva au fost atât de şocați de teroare încât au murit pe loc. Mulți au crezut că acea zarvă uimitoare era un semn care anunța Ziua Judecății; pentru alții semnifica trimiterea unei noi chemări din partea lui Ḥujjat, pe care o considerau preludiul unei ofensive neaşteptate împotriva lor, mai teribile decât

[1] „Dumnezeu Cel Măreț".
[2] „Dumnezeu Cel Mai Măreț".
[3] „Dumnezeu Cel Mai Plin de Frumusețe".
[4] „Dumnezeu Cel Mai Glorios".
[5] „Dumnezeu Cel Mai Pur".

orice păţiseră până atunci.

„Ce-ar fi fost”, a fost auzit Ḥujjat spunând, când a aflat de teroarea pe care o inspirase acea incantaţie neaşteptată, „dacă mi-ar fi permis Învăţătorul să port un război sfânt împotriva acestor ticăloşi. El mi-a poruncit să insuflu în inimile oamenilor principiile nobile ale generozităţii şi iubirii şi să mă abţin de la orice violenţă gratuită. Scopul meu şi al camarazilor mei este şi va fi mereu să-l servim pe suveranul nostru cu loialitate şi să dorim binele poporului său. Dacă alegeam să urmez calea acelor ‘ulamá din Zanján aş fi continuat să rămân toată viaţa obiectul adoraţiei slugarnice a poporului său. Nu voi dori niciodată să schimb loialitatea mea nemuritoare pe care o port Cauzei Sale pentru toate comorile şi onorurile pe care mi le poate oferi această lume.”

Memoria acelei nopţi încă zăbovea în minţile acelora care au trecut prin groaza şi teroarea ei. Am auzit mai mulţi martori oculari exprimând în termeni înflăcăraţi contrastul dintre tumultul şi dezordinea care domnea în tabăra inamicului cu atmosfera de devoţiune reverenţioasă care cuprinsese fortul. În timpul în care cei din fort invocau numele lui Dumnezeu şi se rugau pentru călăuzirea şi mila Sa, opozanţii lor, atât ofiţeri cât şi restul celor aflaţi în tabără erau angajaţi în acte depravate şi ruşinoase. Cu toate că erau obosiţi şi epuizaţi, ocupanţii fortului continuară să stea de veghe şi să cânte acele imnuri pe care Báb îi instruise să le repete. La aceeaşi oră, tabăra inamicului răsuna de hohote de râs, injurii şi blasfemii. Chiar în acea noapte, abia se terminaseră incantaţiile, că doi ofiţeri desfrânaţi care ţineau în mâini pahare de vin le aruncară brusc la pământ şi alergară în picioarele goale, uluiţi de acea voce foarte puternică. În mijlocul dezordinii care urmă au fost răsturnate mesele de jocuri de noroc. Pe jumătate îmbrăcaţi şi fără nimic pe cap, unii alergau în pustietate, în timp ce alţii se repeziră către casele în care locuiau ‘ulamá şi îi treziră din somnul lor. Alarmaţi şi înspăimântaţi, aceştia începură să-şi adreseze reciproc cele mai aspre injurii pentru faptul că au aprins focul unei atât de mari ticăloşii.

De îndată ce inamicul a descoperit scopul acelui strigăt puternic se întoarseră la posturile lor liniştiţi, cu toate că foarte umiliţi de experienţa lor. Ofiţerii şi-au trimis oamenii să stea la pândă şi să tragă

în orice direcție vor auzi acele voci. În acest fel, în fiecare noapte reușeau să ucidă niște camarazi. Fără a fi descurajați de pierderile suferite, susținătorii lui Ḥujjat continuară să înalțe cu aceeași fervoare incantația lor, disprețuind pericolele pe care le implica înălțarea acestor rugăciuni. Pe măsură ce numărul lor scădea, acea rugăciune deveni mai zgomotoasă și mai înflăcărată. Chiar și moartea iminentă era neputincioasă să-i oprească pe bravii apărători ai fortului să renunțe la ceea ce ei considerau a fi cea mai nobilă și mai puternică amintire a Celui Îndrăgit de ei.

Lupta încă era în desfășurare când Ḥujjat a simțit că trebuie să-i adreseze lui Náṣiri'd-Dín Sháh un mesaj scris. „Supușii Majestății voastre Imperiale", îi scrise „vă privesc atât ca pe un conducător lumesc, cât și ca pe un păzitor suprem al Credinței lor. Ei vă solicită pentru a le împărți dreptatea și vă privesc ca protector suprem al drepturilor lor. Controversa principală îi privește numai pe 'ulamá din Zanján și nu implică sub nicio formă guvernul sau poporul vostru. Eu însumi am fost chemat de predecesorul vostru la Țihrán și mi s-a cerut să prezint revendicările principale ale Credinței mele. Răposatul Sháh a fost cu totul satisfăcut și mi-a lăudat eforturile. Am acceptat să-mi părăsesc casa și să mă stabilesc la Țihrán, cu nicio altă intenție decât aceea de a domoli furia care se dezlănțuise în jurul persoanei mele și de a stinge focul pe care răufăcătorii îl aprinseseră. Cu toate că eram liber să mă întorc acasă, am preferat să rămân în capitală, bazându-mă cu totul pe dreptatea suveranului meu. În primele zile ale domniei voastre, când revolta din Mázindarán nu se terminase încă, Amír-Niẓám m-a suspectat de trădare și s-a hotărât să-mi distrugă viața. Negăsind pe cineva care să mă protejeze, m-am hotărât, pentru a mă apăra, să mă adăpostesc la Zanján, unde mi-am reluat munca și m-am străduit cu toată puterea să promovez interesul adevărat al Islám-ului. Îmi continuam îndeletnicirea când, Majdu'd-Dawlih s-a ridicat împotriva mea. Apelasem de mai multe ori la el pentru moderație și dreptate însă, a refuzat să îmi îndeplinească această cerere. Instigat de către 'ulamá din Zanján și încurajat de adulația cu care îl copleșeau, era hotărât să mă aresteze. Prietenii mei au intervenit și au încercat să-l oprească. El a continuat să instige oamenii împotriva mea care, la rândul lor, au acționat într-o manieră care a dus la situația prezen-

tă. Majestatea voastră s-a abținut până acum să acorde asistența voastră binevoitoare față de noi, victimele nevinovate ale unei asemenea cruzimi feroce. Inamicii noştri au căutat chiar să prezinte Cauza noastră în ochii Majestății voastre drept o conspirație împotriva autorității cu care ați fost învestit. Cu siguranță, fiecare observator nepărtinitor va admite cu promptitudine că nu nutrim în inimile noastre o asemenea intenție. Singurul nostru țel este de a promova interesele guvernului şi ale poporului vostru. Eu şi principalii mei camarazi suntem gata să plecăm către Țihrán, astfel încât să putem, în prezența voastră cât şi a principalilor noştri oponenți, să stabilim soliditatea Cauzei noastre."

Nemulțumindu-se numai cu scrisoarea lui, el le porunci principalilor săi susținători să-i adreseze Sháh-ului apeluri similare în care să pună accentul pe nevoia de dreptate.

Mesagerul care purta acele petiții către Țihrán abia porni la drum că a fost capturat şi adus înapoi în fața guvernatorului. Înfuriat de acțiunea oponenților săi, acesta a ordonat ca mesagerul să fie condamnat de îndată la moarte. Apoi a distrus petițiile şi, în locul lor, i-a scris Sháh-ului scrisori pe care le-a umplut de injurii şi insulte şi, adăugând semnătura lui Ḥujjat şi a camarazilor săi principali, le trimise la Țihrán.

Sháh-ul a fost atât de indignat la citirea acelor petiții insolente, încât a dat ordin pentru trimiterea imediată a două regimente echipate cu arme şi muniții la Zanján, comandând ca niciun susținător al lui Ḥujjat să nu fie lăsat în viață.

Între timp, vestea martiriului lui Báb ajunse la locuitorii foarte greu hărțuiți ai fortului prin Siyyid Ḥasan, fratele lui Siyyid Ḥusayn, secretarul lui Báb, care sosi din Ádhirbáyján în drum spre Qazvín. Vestea s-a răspândit în rândurile inamicului şi a fost primită cu strigăte de bucurie sălbatică. Se grăbiră să ridiculizeze eforturile adepților Săi. „Pentru ce", strigau ei cu aroganță, „veți fi dornici de acum încolo să vă sacrificați? El însuşi, pe a cărui cale doriți să vă oferiți viețile, a căzut victima gloanțelor unui inamic triumfător. Trupul său este chiar şi acum pierdut atât pentru inamic, cât şi pentru prietenii săi. De ce persistați în încăpățânarea voastră, când un singur cuvânt este suficient să vă elibereze de nenorocirile voastre?" Oricât de mult se străduiră să zguduie încrederea acelei comunități îndoliate, în final ei nu reuşiră

să-i determine nici pe cei mai slabi dintre ei, să părăsească fortul sau să-şi renege Credinţa.

Între timp, Amír-Niẓám îl îndemna pe suveranul său să trimită noi întăriri la Zanján. Muḥammad Khán Amír-Túmán în fruntea a cinci regimente şi echipat cu o cantitate considerabilă de arme şi muniţii a fost trimis în cele din urmă să dărâme fortul şi să-i nimicească pe ocupanţii lui.

În timpul celor douăzeci de zile cât au fost suspendate ostilităţile, ʻAzíz Khán-i-Mukrí supranumit Sardár-i-Kull, care se afla în misiune militară în Íraván,[1] sosi în Zanján şi reuşi să îl întâlnească pe Ḥujjat prin gazda sa, Siyyid ʻAlí Khán. Cel din urmă i-a relatat lui ʻAzíz Khán detaliile unei întrevederi emoţionante cu Ḥujjat, când a obţinut toate informaţiile pe care le-a solicitat în legătură cu intenţiile şi propunerile asediaţilor. „Dacă guvernul", îi spuse Ḥujjat, „refuză să îmi susţină cererea sunt dornic, cu permisiunea sa, să plec cu familia mea într-un loc din afara hotarelor acestui ţinut. Dacă îmi va refuza chiar şi această cerere şi va persista să ne atace, ne vom simţi constrânşi să ne ridicăm şi să ne apărăm." ʻAzíz Khán îl asigură pe Siyyid ʻAlí Khán că va face tot ceea ce îi va sta în putere să determine autorităţile să soluţioneze rapid această problemă. Siyyid ʻAlí Khán abia se retrăsese, când ʻAzíz Khán a fost surprins de un farrásh[2] al lui Amír-Niẓám care venise să-l aresteze pe Siyyid ʻAlí Khán şi să-l conducă în capitală. A fost cuprins de teamă şi, pentru a îndepărta orice suspiciune, a început să-l insulte pe Ḥujjat şi să-l denunţe public înaintea farrásh-ului. În acest fel, a reuşit să respingă pericolul care îi ameninţase viaţa.

Sosirea lui Amír-Túmán a fost semnalul reluării ostilităţilor la o intensitate pe care Zanján-ul nu o trăise niciodată. Şaptesprezece regimente de cavalerie şi infanterie s-au adunat sub steagul lui şi au luptat sub comanda sa.[3] La ordinele sale au fost îndreptate către fort

[1] Conform lui Gobineau (p. 202), ʻAzíz Khán era „comandantul general al trupelor din Ádhirbáyján şi apoi prim aghiotant al regelui. În drum spre Tiflis, el trecea prin Zanján pentru a-l felicita pe marele duce, moştenitor al Rusiei, cu ocazia sosirii sale în Caucaz."

[2] Vezi Glosar.

[3] „Muḥammad Khán, atunci Biglíyirbigí şi Mír-panj, sau general de divizie, astăzi devenit Amír-Túmán, se alătură trupelor deja angajate în acest oraş; a adus cu el trei mii de oameni ai regimentelor din Shigághí şi anumite regimente de gărzi împreună cu şase tunuri şi două mortiere. Aproape în acelaşi timp, sosi Qásim Khán de la frontiera Karabágh-ului, care a

nu mai puțin de paisprezece puşti. Amír a instruit cinci regimente suplimentare recrutate din împrejurimi drept întăriri. Chiar în noaptea în care a ajuns, el ordonă ca trompetele să sune ca semnal al reluării atacului. Ofițerilor responsabili de artilerie li s-a ordonat să deschidă imediat focul asupra asediaților. Bubuitul tunurilor, care se putea auzi de la o distanță de aproape paisprezece farsang[1] abia începuse când Ḥujjat le-a ordonat camarazilor săi să facă uz de cele două tunuri pe care ei singuri le construiseră. Unul a fost transportat pe o poziție mai înaltă care oferea o privelişte mai largă asupra centrului de comandă al lui Amír. Cortul său a fost străpuns de o ghiulea şi l-a rănit mortal pe armăsarul său. Între timp, inamicul îşi îndreptă focul asupra fortului cu o furie necruțătoare, reuşind să ucidă un număr mare dintre ocupanții lui.

Pe măsură ce zilele treceau, devenea din ce în ce mai evident că forțele aflate sub comanda lui Amír-Túmán, în ciuda superiorității mari din punct de vedere al numărului, echipamentului şi instruirii, erau incapabile să dobândească victoria pe care o anticipaseră. Moartea lui Farrukh Khán, fiul lui Yaḥyá Khán şi fratele lui Ḥájí Sulaymán Khán, unul dintre generalii armatei inamice, a sporit indignarea comandantului şef, mustrându-l pentru eşecul său de a-i forța pe asediați să se predea necondiționat. „Ai pătat renumele acestei țări”, i-a scris acestuia, „ai demoralizat armata, ai irosit viețile celor mai buni ofițeri.” A fost silit să impună cea mai strictă disciplină printre subordonații săi şi să curețe tabăra de orice pată de depravare şi viciu. Mai mult, a fost îndemnat să se sfătuiască cu liderii locuitorilor din Zanján şi a fost avertizat că dacă nu va reuşi să realizeze nici acest lucru, va fi degradat din poziția sa. „Dacă toate strădaniile tale”, continuă, „se vor dovedi incapabile să-i forțeze să se supună, eu însumi voi porni către Zanján şi voi ordona un masacru asupra locuitorilor, indiferent de poziția sau de credința lor. Un oraş care poate aduce atâta umilință Sháh-ului şi atâta nenorocire oamenilor săi este nedemn de clemența suveranului.”

intrat în Zanján dintr-o altă parte, maiorul Arslán Khán cu călăreții din Khirghán şi ‘Alí-Akbar, căpitanul Khuy-ului, sosit cu infanterie. Cu toții primiseră ordine, în țara lor, de la rege şi se grăbeau să le execute. (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l’Asie Centrale”, p. 201).

[1] Vezi Glosar

Disperat, Amír-Túmán îi chemă pe toți kad-khudá[1] și pe alți conducători ai populației, le arătă textul acelei scrisori și, prin cele mai solemne apeluri, reuși să-i determine să se ridice să acționeze imediat. A doua zi, fiecare bărbat apt fizic din Zanján intră sub stindardul lui Amír-Túmán. Condusă de acei kad-khudá și având în față patru regimente, o mulțime vastă de oameni mărșăluia în sunetele trompetelor și ale bătăilor tobelor în direcția fortului. Fără a se lăsa descurajați de acea larmă, camarazii lui Ḥujjat înălțară strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!", ieșiră pe porțile fortului și se năpustiră împotriva lor. A fost cea mai înverșunată și disperată confruntare care avusese loc până atunci. În acea zi, floarea susținătorilor lui Ḥujjat căzu victimă unui crud carnagiu. De multe ori, câte un fiu era măcelărit în circumstanțe de o cruzime feroce sub ochii mamei sale, în timp ce surorile priveau cu oroare și chin la capetele fraților ridicate în țepe și desfigurate în mod brutal de armele inamicilor lor. În mijlocul unui tumult în care entuziasmul zgomotos al camarazilor lui Ḥujjat a înfruntat furia și barbaria unui inamic exasperat, se puteau auzi din când în când vocile femeilor care luptau umăr la umăr cu bărbații lor, animând zelul tovarășilor lor în credință. Victoria care a fost dobândită miraculos în acea zi, a fost atribuită, nu în mică măsură, acelor strigăte de exaltare înălțate în fața unui inamic puternic, strigăte care au dobândit un patos și mai mare prin propriile acte de eroism și sacrificiu de sine. Deghizate în veșminte masculine, unele femei se aruncară în luptă în dorința de a-i înlocui pe frații căzuți, în timp ce restul au fost văzute purtând pe umerii lor burdufuri cu apă cu care le potoleau setea și îi revigorau pe cei răniți. Între timp, în tabăra inamicului domnea confuzia. Fără apă și mâhniți de dezertările din rândurile lor, ei au dus o luptă în care au pierdut, fiind incapabili să se retragă sau să câștige. Nu mai puțin de trei sute de camarazi au sorbit în acea zi din cupa martiriului.

Unul dintre susținătorii lui Ḥujjat era un om pe care îl chema Muḥsin și a cărui funcție era să sune adhán-ul.[2] Vocea lui era înzestrată cu o căldură pe care nimeni din acea vecinătate nu o putea egala. Reverberația sa, în timp ce-i chema pe credincioși la rugăciune, putea fi auzită clar până în satele învecinate, înfiorându-le sufletele

[1] Vezi Glosar.
[2] Vezi Glosar.

tuturor celor care o ascultau. Deseori credincioşii din acea zonă, în urechile cărora răsuna vocea lui Muḥsin, şi-au exprimat indignarea faţă de acuzaţiile de erezie imputate lui Ḥujjat şi prietenilor săi. Protestele lor deveniră atât de zgomotoase, încât principalul mujtahid din Zanján, fiind incapabil să impună liniştea asupra lor, l-a implorat pe Amír-Túmán să pună la cale nişte mijloace prin care să scoată din minţile oamenilor credinţa în pietatea şi onestitatea lui Ḥujjat şi a camarazilor săi. „Zi şi noapte", se plânse, „mă străduiesc prin discursul meu public şi prin conversaţii personale să inoculez în minţile lor convingerea că acea bandă nenorocită este inamicul Profetului şi duşmanul ascuns al Credinţei Sale. Strigătul acelui nenorocit, Muḥsin, anihilează influenţa cuvintelor mele şi-mi anulează eforturile. A-l suprima pe acel nenorocit mizerabil este cu siguranţă prima ta obligaţie".

La început Amír refuză să se supună apelului său. „Tu şi cei ca tine", îi răspunse, „trebuie să fiţi traşi la răspundere pentru că aţi declarat necesitatea purtării unui război sfânt împotriva lor. Noi suntem doar nişte servitori ai guvernului, iar datoria noastră este de a ne supune ordinelor pe care le primim. Totuşi, dacă doreşti să îi curmi viaţa trebuie să fii pregătit să faci un sacrificiu corespunzător." Siyyid-ul înţelese imediat scopul aluziei lui Amír. Abia îşi recăpătase casa, că i-a trimis, printr-un mesager, un cadou de o sută de túmáni.[3]

Amír a ordonat cu promptitudine unora dintre oamenii săi, care aveau faimă de buni trăgători, să-l aştepte pe Muḥsin şi să-l împuşte în timpul rugăciunii. În zori, în timp ce înălţa strigătul „Lá Iláh-a-Illa'lláh",[4] a fost lovit de un glonte în gură, care l-a ucis pe loc. De îndată ce Ḥujjat a fost informat de acest act de cruzime, i-a ordonat unui alt camarad să urce în turn şi să continue rugăciunea de unde o lăsase Muḥsin. Cu toate că viaţa lui a fost cruţată până la terminarea ostilităţilor, el a fost supus suferinţelor, împreună cu unii dintre confraţii săi şi, în cele din urmă, a înfruntat o moarte nu mai puţin atroce decât a tovarăşului lui discipol.

Pe măsură ce zilele asediului se apropiau de sfârşit, Ḥujjat îi îndemnă pe toţi cei care erau logodiţi să îşi celebreze nunţile. Pentru fiecare tânăr necăsătorit dintre asediaţi alegea o soţie şi, în limita

[3] Vezi Glosar.

[4] Nu este alt Dumnezeu în afară de Dumnezeu.

mijloacelor pe care le avea la dispoziție, oferea din banii săi pentru tot ceea ce ar fi putut contribui la confortul şi bucuria noilor căsătoriți. A vândut toate bijuteriile soției sale şi cu acei bani a furnizat tot ceea ce se putea obține pentru a aduce fericire şi bucurie celor pe care îi unise în cununie. Festivitățile continuară timp de mai bine de trei luni, festivități care erau amestecate cu terorile şi greutățile unui asediu care dura de mult timp. Cât de des acoperea zarva unui duşman ce înainta aclamațiile de bucurie cu care mireasa şi mirele se întâmpinau. Cât de brusc era oprită veselia de strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" care îi chema pe credincioşi să se ridice şi să respingă invadatorul. Cu câtă tandrețe îl ruga mireasa pe mire să mai zăbovească puțin lângă ea înainte de a alerga să câştige cununa martiriului. „Nu pot pierde timp!", răspundea el. „Trebuie să mă grăbesc să obțin coroana gloriei. Ne vom întâlni din nou pe țărmurile minunatei lumi de dincolo, casa reuniunii fericite şi eterne."

Nu mai puțin de două sute de tineri au fost cununați în timpul acelor zile tumultoase. Unii au putut să zăbovească în compania mireselor lor timp de o lună, alții doar câteva zile, iar alții doar pentru un scurt moment; de îndată ce bătaia tobelor anunța ora plecării, fiecare dintre ei răspundea apelului cu bucurie. Fiecare dintre ei se oferea ca sacrificiu pentru Cel cu adevărat Îndrăgit; în cele din urmă, toți au sorbit până la capăt din cupa martiriului. Nu este de mirare că acel loc, care a fost teatrul unor nenumărate suferințe şi martorul unui asemenea eroism a fost numit de către Báb, Arḍ-i-A'lá,[1] un titlu ce a rămas pentru totdeauna legat de numele Său binecuvântat.

Printre camarazi se afla Karbilá'í 'Abdu'l-Báqí, tatăl a şapte fii, dintre care cinci au fost cununați de Ḥujjat. Ceremoniile nupțiale nu se încheiaseră când strigătele de teroare anunțară dintr-o dată reluarea unei noi ofensive împotriva lor. Ei se ridicară în picioare şi, lăsând în urmă persoanele iubite, alergară de îndată să respingă invadatorul. Toți cinci căzură în timpul acelei lupte. Cel mai mare dintre ei, un tânăr foarte stimat pentru inteligența sa şi cunoscut pentru curajul său, a fost capturat şi dus în fața lui Amír-Túmán. „Culcați-l la pământ", strigă Amír înfuriat, „şi aprindeți pe pieptul lui, care a îndrăznit să nutrească o mare dragoste pentru Ḥujjat, un foc care să o nimicească." „Om

[1] „Locul Înălțat", titlu acordat Zanján-ului de către Báb.

nenorocit", izbucni tânărul neînfricoşat, „nicio flacără pe care mâinile oamenilor tăi sunt în stare să o aprindă, nu va distruge dragostea care arde în inima mea." Lauda pentru Cel Îndrăgit a zăbovit pe buzele sale până în ultimul moment al vieţii.

Printre femeile care s-au distins prin tenacitatea lor a fost Umm-i-Ashraf[1], care la izbucnirea furtunii din Zanján, era proaspăt căsătorită. Ea a dat naştere fiului ei Ashraf în interiorul fortăreţei. Atât mama, cât şi copilul au supravieţuit masacrului care a marcat etapele finale ale acelei tragedii. Ani mai târziu, când fiul ei crescuse şi devenise un tânăr care promitea, a suferit persecuţii care

MORMÂNTUL LUI ASHRAF (1) ŞI CEL AL MAMEI LUI (2)

i-au năpăstuit confraţii. Inamicii săi, nefiind capabili să-l convingă să se dezică de credinţă, se străduiră să o alarmeze pe mama sa şi să o convingă de necesitatea de a-l salva înainte de a fi prea târziu. „Te voi renega ca fiu al meu", i-a strigat mama când a fost pusă faţă în faţă cu el, „dacă îţi înclini urechea la asemenea zvonuri răutăcioase şi le permiţi să te îndepărteze de Adevăr". Credincios îndemnurilor mamei sale, Ashraf şi-a întâmpinat moartea cu un calm admirabil. Cu toate că ea a fost martora cruzimilor aplicate fiului ei, nu a jelit şi nici n-a

[1] Mama lui Ashraf.

vărsat vreo lacrimă. Această mamă minunată a demonstrat un curaj şi o tărie care i-a uimit pe autorii acelei fapte neruşinate. „Îmi amintesc acum", a exclamat ea, aruncând o privire de rămas bun trupului fiului ei, „jurământul pe care l-am făcut în ziua naşterii tale, în timp ce eram asediată în fortul din 'Alí-Mardán Khán. Mă bucur că tu, singurul fiu pe care mi l-a dat Dumnezeu, mi-ai permis să îmi reînnoiesc acel legământ."

Pana mea este incapabilă să zugrăvească, cu atât mai puţin să aducă un tribut adecvat, entuziasmului care ardea în acele inimi brave. Oricât cât de violente au fost rafalele adversităţilor, ele au fost incapabile să stingă flacăra sa. Bărbaţi şi femei munceau cu un zel neobosit pentru a întări apărarea fortului şi a reface ceea ce fusese distrus de inamici. Răgazul pe care îl aveau era consacrat rugăciunii. Fiecare dorinţă era subordonată necesităţii principale de a păzi fortul de atacurile inamicului. Rolul jucat de femei în aceste operaţiuni nu a fost mai puţin dificil decât al camarazilor lor. Fiecare femeie, indiferent de rangul şi de vârsta ei, s-a alăturat sarcinilor comune. Coseau veşmintele, coceau pâinea, îi îngrijeau pe bolnavi şi răniţi, reclădeau baricadele, curăţau curţile şi terasele de gloanţele trimise aspura lor de către inamic şi, în ultimul rând, dar nu mai puţin important, îi înveseleau pe cei cu inimile slăbite şi însufleţeau credinţa celor şovăielnici.[1] Chiar şi copiii se alăturaseră să ajute cu orice le stătea în putinţă pentru cauza comună şi păreau să fie înflăcăraţi de un entuziasm nu mai puţin remarcabil decât cel pe care îl arătau taţii şi mamele lor.

Atât de mare era spiritul de solidaritate care le caracteriza eforturile şi atât de mare era eroismul faptelor lor, încât inamicul a crezut că numărul lor nu era mai mic de zece mii. Se credea că în mod inexplicabil o aprovizionare continuă îşi găsise calea către fort şi că noi întăriri erau trimise continuu din Nayríz, Khurásán şi din Tabríz. Puterea asediaţilor le părea mai de nezdruncinat decât înainte, iar resursele interminabile.

[1] Rezistenţa disperată a bábí-ilor trebuie atribuită, aşadar, mai puţin poziţiei pe care au ocupat-o, cât vitejiei extraordinare cu care s-au apărat. Inclusiv femeile au participat la apărare, iar eu am auzit afirmându-se după aceea că, asemeni femeilor cartagineze din vechime, ele îşi tăiaseră părul lung şi îl legaseră în jurul armelor gata să se prăbuşească, pentru a avea suportul necesar. (E. G. Browne, „A Year amongst the Persians", p. 74).

Amír-Túmán, exasperat de tenacitatea lor şi stimulat de dojenile şi protestele autorităţilor din Ţihrán, era hotărât să recurgă la cele mai abjecte înşelăciuni pentru a cere supunerea totală a asediaţilor.[1] Ferm convins de inutilitatea eforturilor sale de a-i înfrunta în mod cinstit pe adversarii săi pe câmpul de luptă, el a solicitat cu viclenie suspendarea ostilităţilor şi a răspândit anunţul că Sháh-ul a decis să abandoneze întreaga acţiune. El l-a prezentat pe suveran ca şi când acesta ar fi dezaprobat, de la început, ideea extinderii sprijinului său forţelor care au luptat în Mázindarán şi Nayríz, deplângând vărsarea de prea mult sânge pentru o cauză fără prea mare importanţă. Oamenii din Zanján şi din satele din împrejurimi au fost făcuţi să creadă că Náşiri'd-Dín Sháh i-a ordonat în realitate lui Amír-Túmán să negocieze o înţelegere amiabilă a chestiunii între el şi Ḥujjat şi că avea intenţia de a pune capăt, cât de curând posibil, acestei triste stări de fapt.

Liniştit că oamenii au fost înşelaţi de complotul său, a redactat un apel de pace în care l-a asigurat pe Ḥujjat de sinceritatea intenţiilor sale de a obţine o înţelegere durabilă între el şi susţinătorii săi. Această declaraţie a fost însoţită de un exemplar cu sigiliu al Qur'án-ului, ca mărturie a sacralităţii angajamentului său. „Suveranul meu", adăugă el, „te iartă. Afirm solemn prin această declaraţie că tu, ca şi discipolii tăi, vă aflaţi sub protecţia Majestăţii Sale Imperiale. Această Carte a lui Dumnezeu stă drept zălog că oricare dintre voi va decide să iasă din fort, va fi în afara oricărui pericol."

Ḥujjat primi cu reverenţă Qur'án-ul din mâinile mesagerului şi de îndată ce citi apelul porunci purtătorului său să-şi informeze stăpânul că-i va trimite un răspuns în cursul zilei următoare. În acea noapte, i-a adunat pe cei mai importanţi camarazi ai săi şi le-a vorbit despre neîncrederea sa în sinceritatea declaraţiilor inamicului. „Trădările din Mázindarán şi Nayríz sunt încă vii în minţile noastre. Intenţionează să comită asupra noastră aceleaşi acte pe care le-au săvârşit asupra

[1] Incontestabil, situaţia devenea critică pentru musulmani şi se părea că nu vor depăşi o asemenea rezistenţă tenace. Mai mult decât atât, de ce să ne dăm atâta osteneală, de ce să punem în pericol inutil vieţile, nu ale soldaţilor, carne de tun, ci a ofiţerilor şi generalilor; de ce să ne expunem în fiecare zi ridiculizării şi pericolului înfrângerilor succesive; de ce să nu urmăm exemplul de la Shaykh Ţabarsí, de ce să nu recurgem la înşelăciune? De ce să nu facem cele mai sacre promisiuni, chiar dacă, mai târziu, va fi necesar să-i masacrăm pe credulii care şi-au pus încrederea în ele? (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 350).

lor. Cu toate acestea, din respect faţă de Qur'án, vom răspunde invitaţiei şi vom trimite în tabăra lor nişte camarazi, astfel încât să fie scoasă la iveală înşelăciunea lor."

L-am auzit pe Ustád Mihr-'Alíy-i-Ḥaddád, care supravieţuise masacrului din Zanján, povestind următoarele: „Am fost unul dintre cei nouă copii, dintre care niciunul nu avea mai mult de zece ani, care însoţeam delegaţia trimisă de Ḥujjat lui Amír-Túmán. Restul erau bărbaţi de peste optzeci de ani. Printre ei erau Karbilá'í Mawlá-Qulí-Áqá-Dádásh, Darvísh-Ṣaláḥ, Muḥammad-Raḥím şi Muḥammad. Darvísh-Ṣaláḥ era o figură impresionantă, înalt de statură, cu o barbă albă şi de o frumuseţe unică. Era foarte stimat pentru comportamentul său onorabil şi sincer. Intervenţia sa în numele celor asupriţi a primit invariabil consideraţia şi simpatia autorităţilor interesate. După convertirea sa, a renunţat la onorurile primite şi, cu toate că avea o vârstă înaintată, s-a înrolat printre apărătorii fortului. În timp ce am fost duşi în faţa lui Amír-Túmán, el mărşăluia înaintea noastră purtând Qur'án-ul sigilat.

„Ajungând la cortul său, am stat la intrare aşteptând ordinele sale. Nu ne-a răspuns la salut şi ne-a tratat cu un dispreţ evident. Ne-a lăsat să aşteptăm o jumătate de oră înainte să binevoiască să ni se adreseze pe un ton de severă mustrare. «Oameni mai răi şi mai neruşinaţi ca voi», strigă el cu dispreţ şi aroganţă, «nu s-au mai văzut!» Ne-a aruncat în faţă acuzele când unul dintre camarazi, cel mai în vârstă şi mai slab dintre ei, l-a implorat să-i permită să spună câteva cuvinte şi obţinând acest drept a vorbit, chiar dacă era analfabet, într-un asemenea fel încât nu a putut să nu declanşeze admiraţia noastră profundă. «Dumnezeu ştie», pledă el, «că noi suntem şi vom rămâne loiali şi supuşi legilor suveranului nostru, neavând altă dorinţă decât de a promova adevăratele interese ale guvernului şi poporului său. Am fost reprezentaţi mizerabil de cei care ne doresc răul. Niciunul dintre reprezentanţii Sháh-ului nu a dorit să ne protejeze şi să ne ocrotească; niciunul nu ne-a pledat Cauza în faţa sa. Am apelat în mod repetat la el, dar el ne-a ignorat rugămintea şi nu ne-a auzit chemarea noastră. Încurajaţi de indiferenţa care a caracterizat atitudinea autorităţilor conducătoare, inamicii noştri ne-au jefuit proprietăţile, au pătat onoarea femeilor şi fetelor noastre şi ne-au capturat copiii. Lipsiţi de apărare

din partea guvernului nostru şi înconjuraţi de inamici, am fost nevoiţi să ne ridicăm şi să ne apărăm vieţile.»"

„Amír-Túmán se întoarse către locotenentul său şi îl întrebă cum îl sfătuieşte să acţioneze. «Sunt în încurcătură», adăugă Amír, «în legătură cu răspunsul pe care să-l dau acestui om. Dacă aş fi religios în adâncul sufletului meu, aş îmbrăţişa fără ezitare cauza sa.» «Numai sabia», răspunse locotenentul, «ne va elibera de această erezie odioasă.» «Încă ţin în mână Qur'án-ul», s-a interpus Darvísh-Ṣaláḥ, «şi port declaraţia pe care ai ales să o faci nesilit de nimeni. Cuvintele pe care abia le-am auzit sunt răsplata pentru răspunsul nostru la apelul tău?»"

„Furios, Amír-Túmán a ordonat să-i fie smulsă barba lui Darvísh-Ṣaláḥ, iar el să fie aruncat într-o închisoare alături de cei care îl însoţeau. Eu şi ceilalţi copii ne-am speriat şi am încercat să scăpăm. Înălţând strigătul «Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!» ne-am grăbit în direcţia baricadelor noastre. Câţiva dintre noi au fost ajunşi şi luaţi prizonieri. În timp ce alergam, omul care mă urmărea apucă de marginea veşmântului meu. M-am smuls de lângă el şi am reuşit să ajung la poarta care ducea în apropierea fortului într-o stare de totală epuizare. Cât de tare am fost surprins când l-am văzut pe unul dintre camarazi, un om pe care îl chema Ímán-Qulí, în timp ce era mutilat cu sălbăticie. Am fost oripilat să privesc acea scenă, ştiind că tocmai în acea zi fusese proclamată încetarea ostilităţilor şi că fuseseră făcute cele mai solemne angajamente pentru a nu se mai comite niciun act de violenţă. Am fost curând informat că victima fusese trădată de fratele său, care sub pretextul dorinţei de a sta de vorbă cu el, l-a predat prigonitorilor săi."

„M-am grăbit imediat să ajung la Ḥujjat, care m-a primit cu dragoste şi, ştergându-mi praful de pe faţă şi îmbrăcându-mă cu haine noi, m-a invitat să mă aşez lângă el şi să-i povestesc soarta camarazilor. I-am descris tot ceea ce văzusem. «Este freamătul Zilei Învierii", îmi explică el, „un freamăt pe care omenirea nu l-a mai văzut până acum. Aceasta este ziua când ‹bărbatul va fugi de fratele lui, de mama şi de tatăl lui, de soţia şi de copiii săi.›[1] Aceasta este ziua când bărbatul, nefiindu-i de ajuns că şi-a abandonat fratele, sacrifică

[1] Qur'án, 80:34.

totul pentru a vărsa sângele neamului său. Aceasta este ziua când ‹fiecare femeie care alăptează îşi va părăsi pruncul; şi fiecare femeie care îşi poartă pruncul în pântece, îl va lepăda. Şi veți vedea oameni beți, deşi nu sunt beți; dar este marea pedeapsă a lui Dumnezeu!››”[1]

Stând singur în mijlocul maydán-ului[2], Ḥujjat îi chemă pe camarazii săi. La sosirea lor, se ridică şi, stând în picioare în mijlocul lor, le spuse următoarele cuvinte: „Sunt foarte mulțumit de strădaniile voastre curajoase, iubiții mei camarazi. Inamicii noştri sunt hotărâți să ne distrugă. Ei nu nutresc nicio altă dorință. Ei au avut intenția de a vă păcăli ca să ieşiți din fort şi apoi să vă masacreze fără milă după pofta inimii lor. Văzând că viclenia le-a fost dată pe față, în mânia lor, i-au tratat cu răutate pe cei vârstnici şi i-au închis pe cei mai mici dintre voi. Este clar că nu vor depune armele sau opri persecuțiile împotriva noastră până când nu vor cuceri fortul. Dacă mai rămâneți în acest fort, în cele din urmă veți fi capturați de inamic, care, cu siguranță, vă va dezonora soțiile şi vă va ucide copiii. De aceea, este mai bine pentru voi să fugiți în timpul nopții şi să-i luați cu voi pe soțiile şi copiii voştri. Fiecare dintre voi să caute un loc sigur până când această tiranie va trece. Eu voi rămâne singur să înfrunt inamicul. Ar fi mai bine ca moartea mea să le potolească setea de răzbunare decât să pieriți cu toții.”

Camarazii au fost profund emoționați şi, cu lacrimi în ochi, şi-au afirmat hotărârea fermă de a rămâne alături de el până la sfârşit. „Nu putem fi de acord”, exclamară ei, „să te abandonăm la mila duşmanului ucigaş! Viețile noastre nu sunt mai prețioase decât viața ta şi nici familiile noastre nu au o descendență mai nobilă decât cea a rudelor tale. Orice nenorocire s-ar putea abate asupra ta, va fi bine primită şi de noi.”

Cu excepția câtorva, toți rămaseră loiali angajamentului luat. Aceştia, incapabili să mai suporte durerea din ce în ce mai mare a unui asediu prelungit şi încurajați de sfatul lui Ḥujjat, plecară către un loc sigur în afara fortului, separându-se astfel de restul camarazilor discipoli.

Întărit de o hotărâre disperată, Amír-Túmán ordonă tuturor

[1] Qur’án, 22:2.
[2] Vezi Glosar.

bărbaților în forță din Zanján să se adune în împrejurimile taberei şi să fie gata de a primi comenzile sale. A reorganizat forțele regimentului său şi i-a numit pe ofițeri într-un grup de noi recruți care fuseseră adunați în oraş. Şaisprezece regimente, fiecare echipat cu câte zece arme, au primit ordinul de a mărşălui către fort. Opt dintre acestea au primit sarcina de a ataca fortul în fiecare dimineață, după care, oştenii rămaşi urmau să îi înlocuiască în ofensivă până la apropierea serii. Însuşi Amír s-a aruncat în luptă fiind văzut în dimineața fiecărei zile conducând eforturile armatei sale, asigurându-i de răsplata care îi aştepta dacă vor avea succes şi amenințându-i cu pedeapsa care li se va aplica în cazul în care vor fi înfrânți.

Asediul a continuat timp de o lună întreagă. Nemulțumit de atacurile din timpul zilei, inamicul îi atacă de mai multe ori şi noaptea. Violența atacurilor, forța copleşitoare a numărului lor şi succesiunea rapidă a asalturilor au subțiat rândurile camarazilor şi le-au agravat suferința. Întăririle inamicului continuau să sosească din toate direcțiile, în timp ce asediații lâncezeau în sărăcie şi foame.[1]

Între timp, Amír-Niẓám se decise să-i consolideze forța lui Amír-Túmán, prin numirea lui Ḥasan-'Alí Khán-i-Karrúsí, căruia i s-a poruncit să mărşăluiască către Zanján în fruntea a două regimente de sunní. Sosirea sa a fost semnalul concentrării artileriei asupra fortului. Un bombardament susținut îi amenința structura, care se putea distruge în orice moment. Bombardamentul a durat câteva zile, timp în care adăpostul a rămas în picioare, în ciuda focului tot mai puternic la care era supus. Prietenii lui Ḥujjat au demonstrat în acele zile o vitejie şi o îndemânare pe care chiar şi cei mai înverşunați inamici au fost nevoiți să le admire.

Într-o zi, în timpul bombardamentelor, Ḥujjat a fost lovit de un glonte în brațul drept în timp ce-şi făcea abluțiunea. Cu toate că-i ordonase servitorului său să nu o informeze pe soția sa, totuşi atât de mare era suferința lui încât a fost incapabil să-şi ascundă emoția. Lacrimile sale îi trădau chinul şi de îndată ce află de rana provocată soțului ei, soția lui Ḥujjat alergă la el îndurerată, dar îl găsi calm şi

[1] „În final, amenințările curții, încurajările şi întăririle au sosit atât de repede, iar disproporția în privința numărului de oameni şi a resurselor dintre soldați şi babí era atât de mare, încât rezultatul devenise deopotrivă evident şi iminent." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 203).

netulburat. Cu toate că sângera profund, figura lui exprima încredere. „Iartă-i pe aceşti oameni, o, Dumnezeule", a fost auzit spunând, „pentru că ei nu ştiu ce fac. Ai milă de ei, pentru că numai cei care i-au indus în eroare sunt responsabili pentru faptele rele pe care le-au săvârşit mâinile lor."

Ḥujjat a căutat să calmeze agitaţia care le cuprinsese pe soţia şi pe rudele sale la vederea sângelui care-i acoperea trupul. „Bucuraţi-vă", le spuse, „pentru că sunt încă cu voi şi doresc ca voi să fiţi cu totul resemnaţi în faţa voinţei lui Dumnezeu. Ceea ce priviţi acum este numai o picătură din oceanul de nenorociri care se vor revărsa la ceasul morţii mele. Oricare ar fi hotărârea Sa, datoria noastră este să acceptăm şi să ne supunem voinţei Sale."

Vestea rănirii lui Ḥujjat abia ajunsese la camarazii săi, că ei şi-au lăsat armele şi s-au grăbit către el. Între timp inamicul, profitând de absenţa temporară a adversarilor, îşi intensifică atacul asupra fortului, reuşind să forţeze intrarea prin poartă.[1] În acea zi, au luat prizonieri nu mai puţin de o sută de femei şi copii şi le-au jefuit toate bunurile. În ciuda severităţii acelei ierni, aceşti captivi au fost lăsaţi în aer liber pe un frig aspru, care rar se abătea asupra Zanján-ului, timp de nu mai puţin de cincisprezece zile. Îmbrăcaţi în cele mai subţiri veşminte, fără nimic care să-i protejeze, au fost abandonaţi fără mâncare şi adăpost în sălbăticie. Singura lor protecţie era voalul care le acoperea capetele, cu care încercau în van să-şi protejeze feţele de vântul rece care bătea fără milă asupra lor. Grupuri de femei din diferite suburbii ale Zanján-ului, multe dintre ele inferioare lor ca poziţie socială, se strânseră la locul suferinţei lor şi revărsară asupra lor dispreţ şi batjocură. „Acum l-aţi găsit pe Dumnezeul vostru", exclamau ele cu dispreţ, în timp ce dansau sălbatic în jurul lor „şi aţi fost răsplătiţi de el din plin." I-au scuipat peste feţe şi le-au adresat cele mai murdare invective.

Capturarea fortului, cu toate că i-a lipsit pe tovarăşii lui Ḥujjat de instrumentul lor principal de apărare, nu a reuşit nici să le înfrico-

[1] „Regimentul din Karrús, aflat sub comanda şefului de trib Ḥasan-'Alí Khán, astăzi ministru la Paris, a cucerit fortul lui 'Alí-Mardán Khán; cel de-al patrulea regiment a pătruns în casa lui Áqá 'Azíz, una din fortăreţele oraşului, şi a ars-o complet; regimentul de gărzi a aruncat în aer caravanseraiul aflat lângă poarta Hamadán-ului şi, cu toate că a pierdut un căpitan şi mai mulţi soldaţi în explozie, a rămas totuşi în posesia acelui loc." (*Ibid.*, p. 203).

şeze spiritul şi nici să le descurajeze eforturile. Toate bunurile lor pe care inamicul a reuşit să pună mâna au fost jefuite, iar femeile şi copiii rămaşi au fost capturaţi. Restul camarazilor, împreună cu femeile şi copiii, se îngrămădiră într-o casă aflată foarte aproape de casa lui Ḥujjat. Au fost împărţiţi în cinci companii, fiecare formată din no-

INTRAREA CASEI DISTRUSE A LUI ḤUJJAT, ZANJÁN

uăsprezece membri de căte nouăsprezece ori. Din fiecare companie, câte nouăsprezece se avântau împreună şi înălţând strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" se aruncau în mijlocul inamicului şi reuşeau să-i împrăştie forţele suficient de mult încât să-i paralizeze eforturile şi să zdrobească spiritul agresorilor lor.

Această stare de lucruri a continuat pentru câteva zile lăsând în urma sa atât umilință cât şi pierderi unui inamic care s-a crezut capabil să dobândească o victorie imediată şi însemnată. Mulți soldați au fost uciși în timpul acelor confruntări. Ofițerii, spre mâhnirea superiorilor lor, au început să-şi părăsească posturile, căpitanii artileriei şi-au abandonat armele, în timp ce armata era demoralizată şi total epuizată. Însuşi Amír-Túmán era sătul de măsurile coercitive la care fusese constrâns să recurgă pentru a menține disciplina oamenilor săi şi a păstra neslăbită eficiența şi vigoarea lor. El a fost nevoit să se sfătuiască cu ofițerii care rămăseseră şi să ceară disperat o soluție pentru o situație plină de pericole grave la adresa lui, cât şi a locuitorilor din Zanján. „Sunt sătul", se confesă el, „de rezistența înverşunată a acestor oameni. Ei sunt evident animați de un spirit pe care nicio încurajare din partea suveranului nu o poate insufla oamenilor noştri. O asemenea renunțare de sine cu siguranță nu o poate manifesta nimeni din rândul armatei noastre. Nicio forță pe care o pot comanda nu este capabilă să-i trezească pe oamenii mei din adâncul descurajării în care au căzut. Indiferent dacă triumfă sau pierd, aceşti soldați se consideră a fi condamnați la damnare eternă."

Deliberările lor au avut ca rezultat decizia de a săpa pasaje subterane de la tabăra lor până într-un loc sub cartierul în care erau situate locuințele susținătorilor lui Ḥujjat. Ei erau hotărâți să le arunce în aer casele astfel încât prin acest mijloc să-i forțeze să se predea necondiționat. Timp de o lună şi jumătate au muncit să umple aceste pasaje subterane cu tot felul de explozibile şi în acelaşi timp să demoleze cu o cruzime diabolică casele care rămăseseră în picioare. Dorind să accelereze munca de distrugere, Amír-Túmán le ordonă ofițerilor însărcinați cu artileria să direcționeze focul asupra locuinței lui Ḥujjat întrucât, având în vedere faptul că fuseseră dărâmate clădirile aflate între acea casă şi tabăra inamicului, nu mai rămăsese niciun alt obstacol în calea distrugerii sale.

O parte din locuința sa se dărâmase deja când Ḥujjat, care încă se afla în interiorul zidurilor sale, se întoarse către soția sa Khadíjih, care îl ținea în brațe pe copilul lor Hádí, şi o avertiză că ziua în care ea şi fiul lor s-ar putea să fie capturați se apropia cu repeziciune şi i-a poruncit să fie pregătită pentru acea zi. Ea îşi dădea frâu liber mâh-

nirii sale când, o ghiulea a lovit camera pe care o ocupa şi a omorât-o pe loc. Fiul ei, pe care îl ținea strâns la pieptul ei, căzu într-un vas de lângă ea, murind la scurt timp din cauza loviturilor primite, în casa lui Mírzá Abu'l-Qásim, mujtahid-ul din Zanján.

Deşi cuprins de întristare, Ḥujjat refuză să cedeze unei suferințe zadarnice. „În ziua în care l-am găsit pe Cel Îndrăgit de Tine, o, Dumnezeul meu", strigă el, „şi am recunoscut în El Manifestarea spiritului Tău etern, am prevăzut nenorocirile pe care le voi suferi pentru Tine. Oricât de mari au fost până acum nenorocirile mele, ele nu se pot compara niciodată cu chinurile pe care le-aş suferi cu bucurie în numele Tău. Cum se poate compara această mizerabilă viață a mea, pierderea soției şi a copilului meu, sacrificiile cetei de rude şi camarazi cu binecuvântările pe care recunoaşterea Manifestării Tale mi le-a acordat! Dacă aş avea miriade de vieți, dacă aş poseda bogățiile întregului pământ şi gloria sa, ca să pot renunța la ele de bună voie şi cu bucurie pe calea Ta!"

Pierderea tragică pe care a suferit-o liderul lor îndrăgit şi rana dureroasă provocată de glonte i-au îndurerat pe camarazii lui Ḥujjat şi i-au umplut de indignare. Erau hotărâți să facă un ultim şi disperat efort pentru a răzbuna sângele rudelor lor masacrate. Totuşi, Ḥujjat îi sfătui să nu facă această încercare şi îi îndemnă să nu grăbească rezultatul conflictului. Le porunci să se resemneze în fața voinței lui Dumnezeu şi să rămână calmi şi statornici până la final, indiferent de momentul în care va avea loc.

Pe măsură ce timpul trecea, numărul lor scădea, suferințele se multiplicau şi zona în care se simțeau în siguranță se micşora. În dimineața celei de-a cincea zile a lunii Rabí'u'l-Avval în anul 1267 A.H.[1] Ḥujjat, care timp de nouăsprezece zile îndurase durerea severă cauzată de rana sa, a murit brusc în timp ce se afla în timpul rugăciunii, cu fața la pământ, invocând numele lui Báb.

Moartea sa a venit ca un şoc sever pentru rudele şi însoțitorii săi. Durerea suferită la dispariția unui comandant atât de capabil, atât de împlinit şi de însuflețitor, a fost profundă; pierderea era ireparabilă. Doi dintre camarazii săi, Dín-Muḥammad-Vazír şi Mír Riḍáy-i-Sardár au plecat de îndată, înainte ca inamicul să afle de moar-

[1] 8 ianuarie, 1851 A.D.

tea sa, să ducă rămăşiţele într-un loc pe care nici rudele şi nici prietenii să nu-l bănuiască. La miezul nopţii, trupul a fost adus într-o cameră care aparţinea lui Dín-Muḥammad-Vazír unde a şi fost îngropat. Pentru a feri rămăşiţele sale pământeşti de profanare, ei au demolat camera respectivă şi au avut cea mai mare grijă să păstreze locul secret.

Imediat după moartea lui Ḥujjat, peste cinci sute de femei care supravieţuiră teribilei tragedii s-au adunat în casa sa. În ciuda morţii conducătorului lor, camarazii continuară să înfrunte cu acelaşi zel forţele agresorilor. Din multitudinea de oameni care se strânseră sub drapelul lui Ḥujjat rămaseră numai două sute de bărbaţi viguroşi; restul, fie au fost ucişi, fie nu mai puteau să lupte datorită rănilor primite.

Aflând faptul că liderul care i-a inspirat atât de mult a fost îndepărtat i-a încurajat pe inamici să reziste, hotărând să risipească ceea ce încă rămăsese din forţele pe care nu reuşiseră să le supună. Declanşară un atac general, mai îndârjit şi mai hotărât ca oricând. Animaţi de zgomotul tobelor şi de sunetul trompetelor şi încurajaţi de strigătele de exaltare ale populaţiei, se năpustiră asupra credincioşilor cu o ferocitate de nestrunit, hotărâţi să nu se odihnească până când întreaga companie nu va fi anihilată. În faţa acestui asalt înverşunat, camarazii înălţară din nou strigătul „Yá Ṣáḥibu'z-Zamán!" şi se repeziră, neînspăimântaţi, să continue lupta lor eroică, până când toţi au fost fie ucişi, fie capturaţi.

Masacrul abia se săvârşise când se dădu semnalul unui jaf fără egal în dimensiune şi ferocitate. Dacă nu ar fi existat ordinele emise de Amír-Túmán de a cruţa ceea ce rămăsese din casa lui Ḥujjat şi din bunurile sale şi de a se abţine de la orice acte de violenţă împotriva rudelor sale, ar fi avut loc chiar mai multe atacuri laşe din partea armatei sale rapace. El intenţiona să informeze autorităţile din Ṭihrán şi să le consulte în această privinţă. Totuşi, nu a reuşit să împiedice acel spirit de violenţă care i-a animat pe oamenii săi. 'Ulamá din Zanján, exaltaţi de victoria care îi costase atâtea eforturi şi pierderi de vieţi şi care a implicat într-un asemenea grad reputaţia şi prestigiul lor, se străduiră să incite populaţia să facă orice nelegiuire împotriva captivilor şi a onoarei femeilor lor. În tumultul care a urmat, santinelele care păzeau intrarea în casa în care locuise Ḥujjat au fost îndepărtate de la posturile lor. Populaţia s-a aliat cu armata pentru a jefui proprietatea şi a-i agresa pe puţinii supravieţuitori ai memorabilului masacru. Nici

Amír-Túmán şi nici guvernatorul nu au fost capabili să oprească setea de jaf şi de răzbunare care cuprinsese întregul oraş. În mijlocul confuziei generale nu mai exista ordine şi disciplină.

Cu toate acestea, guvernatorul provinciei a reuşit să-i convingă pe ofiţerii armatei să-i adune pe prizonieri în casa unui anume Ḥájí Ghulám şi să-i ţină în custodie până la sosirea unor noi instrucţiuni de la Ṭihrán. Toţi membrii companiei au fost înghesuiţi precum oile în acel spaţiu mizerabil şi expuşi frigului unei ierni severe. Încăperea în care au fost îngrămădiţi nu avea tavan şi nici mobilă. Timp de câteva zile, au rămas fără mâncare. De acolo, femeile au fost duse în casa unui mujtahid, Mírzá Abu'l-Qásim, în speranţa ca el să le convingă să-şi renege credinţa şi astfel să li se ofere libertatea. Totuşi, mujtahid-ul lacom, cu ajutorul soţiilor, surorilor şi fiicelor sale, a luat tot ceea ce a putut căra de la ele; le-au deposedat de hainele lor, le-au îmbrăcat în cele mai proaste veşminte şi şi-au însuşit toate lucrurile de valoare pe care le-au găsit printre lucrurile lor.

După ce suferiră greutăţi de nedescris, acestor femei captive li s-a permis să se alăture rudelor lor, cu condiţia ca acestea să îşi asume întreaga responsabilitate pentru comportamentul lor ulterior. Restul au fost dispersate în satele înconjurătoare, ale căror locuitori, spre deosebire de cei din Zanján, le-au primit pe noile venite cu afecţiune. Totuşi, familia lui Ḥujjat era deţinută în Zanján până la sosirea unor instrucţiuni precise de la Ṭihrán.

Cât despre răniţi, ei au fost închişi până când autorităţile din capitală urmau să trimită indicaţii legate de modul în care urmează să fie trataţi. Între timp, severitatea frigului la care au fost expuşi şi cruzimea de care au avut parte au făcut ca în câteva zile să piară cu toţii.

Restul captivilor au fost predaţi de Amír-Túmán în mâinile celor din Karrús, ale lui Khamsih şi ale regimentelor din 'Iráq cu ordinul de a fi executaţi imediat. Au fost conduşi către procesiune acompaniaţi de tobe şi trompete către tabăra în care era staţionată armata.[1] Toate aceste regimente s-au aliat pentru a creşte oroarea faptelor

[1] „Apoi, Muḥammad Khán, Biglíyirbigí-ul, Amír Arslán Khán guvernatorul şi ceilalţi comandanţi, deşi garantaseră cu onoarea că le cruţă viaţa bábí-ilor, i-au adunat în sunet de tobe şi trompete în faţa detaşamentelor lor şi au dat ordin unui număr de o sută de bărbaţi, aleşi din regimente diferite, să aducă prizonierii şi să-i aşeze pe un rând. Ordinul a fost să

abominabile exercitate asupra bieților suferinzi. Înarmați cu lănci și sulițe se năpustiră asupra celor șaptezeci și șase de camarazi rămași, străpungându-le și mutilându-le trupurile cu o cruzime sălbatică care depășea și cele mai negre fapte ale celor mai rafinați călăi din neamul lor. Spiritul de răzbunare care îi domina pe acei barbari depășise orice limite. Regimentele se întreceau între ele pentru comiterea celor mai josnice atrocități pe care le puteau concepe mințile lor bolnave. Se pregăteau să se năpustească din nou asupra victimelor când, Ḥájí Muḥammad-Ḥusayn, tatăl lui Abá-Baṣír ridicându-se în picioare, înălță chemarea adhán-ului,[1] înfiorând mulțimea care îl înconjurase. Deși aflându-se în ceasul morții sale, el intonă cuvintele „Alláh-u-Akbar”[2] cu o asemenea fervoare și măreție, încât întregul regiment irakian își declară imediat refuzul de a participa la asemenea acte rușinoase. Părăsindu-și posturile și înălțând strigătul „Yá ‘Alí!” cu toții au fugit din acel loc în oroare și dezgust. „Blestemat fie Amír-Túmán!”, au fost

fie străpunși cu baionetele; ceea ce s-a și întâmplat. Apoi, conducătorii bábí-ilor, Sulaymán pantofarul și Ḥájí Káẓim Giltúghí au fost loviți de mortiere, trupurile lor fiind spulberate în bucăți. Acest tip de execuție inventat în Asia, dar practicat și de trupele englezești în timpul revoltelor din India, cu acea superioritate pe care știința și inteligența europeană o aduc în tot ceea ce realizează, consta în legarea victimei la gura tunului încărcat cu pulbere. Când se declanșează explozia, victima este transformată în bucăți, mărimea acestora depinzând de cantitatea de pulbere folosită. Execuția fiind terminată, prizonierii erau aleși din nou. L-au lăsat deoparte pe Mírzá Riḍá, locotenentul lui Mullá Muḥammad-‘Alí, iar tuturor celor cu poziții înalte sau importante le-au pus lanțuri în jurul gâturilor și cătușe la mâini și picioare. Apoi, au decis să nu țină cont de comanda regală și să-i ducă la Ṭihrán pentru a-și spori triumful. Cât despre cei puțini, lăsați în urmă și a căror viață sau moarte nu era importantă pentru nimeni, au fost abandonați, iar armata victorioasă s-a reîntors în capitală, târându-i cu ea pe prizonierii care mergeau înaintea cailor generalilor victorioși. La sosirea lor în Ṭihrán, Amír Niẓám, prim-ministrul, a considerat necesar să dea un exemplu prin această nouă execuție, ordonând ca atât lui Mírzá Riḍá, lui Ḥájí Muḥammad-‘Alí, cât și lui Ḥájí Muḥsin să li se taie venele. Cele trei victime aflară vestea, fără să trădeze nici cea mai mică emoție; cu toate acestea, au declarat că lipsa bunei credințe de care se făceau vinovate autoritățile nu era una din acele crime față de care Dumnezeu Cel Preaînalt să se mulțumească cu o pedeapsă obișnuită; el va cere o pedeapsă mai impresionantă și mai vizibilă pentru prigonitorii sfinților săi. Ca urmare, ei au prezis că prim-ministrul va suferi în curând, foarte curând, aceeași moarte pe care le-a pricinuit-o lor. Am auzit menționată această profeție și nu am niciun dubiu că cei care m-au informat erau ferm convinși de adevărul ei. Totuși, trebuie să afirm aici că atunci când mi s-a povestit, trecuseră patru ani de când Amír-Niẓám fusese condamnat la moarte în acest fel prin decret regal. Singurul lucru pe care îl pot afirma este că am fost asigurat că profeția a fost cu adevărat făcută de martirii din Zanján.” (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l’Asie Centrale”, p. 207–209).

[1] Vezi Glosar.

[2] „Dumnezeu este Cel Mai Măreț.”

auziți exclamând, în timp ce își întorceau spatele de la acea scenă de măcel și oroare. „Acel nenorocit ne-a înșelat. Cu perseverență diabolică a încercat să ne convingă de lipsa de loialitate a acestor oameni față de Imám ʻAlí și de rudele sale. Chiar dacă vom fi toți uciși, niciodată nu vom consimți să sprijinim aceste acte criminale."

O parte dintre prizonieri au fost spulberați de arme; alții au fost dezbrăcați de haine, s-a aruncat apă rece ca gheața peste ei și au fost sever biciuiți. Alții încă au fost unși cu melasă și lăsați să piară în zăpadă. În ciuda rușinii și cruzimilor pe care le-au îndurat, niciunul dintre captivi nu s-a dezis sau nu a rostit vreun cuvânt de mânie împotriva prigonitorilor lor. Nici măcar o șoaptă de nemulțumire nu a scăpat de pe buzele lor și nici chipul lor nu trăda vreo urmă de regret sau de durere. Niciuna din nenorocirile la care au fost supuși nu le-a putut întuneca lumina ce radia pe fețele lor; niciun fel de cuvinte, indiferent cât de usturătoare, nu le-au putut tulbura seninătatea expresiei lor.[1]

De îndată ce au terminat tot ce aveau de făcut, prigonitorii au încercat să caute trupul lui Ḥujjat, locul unde fusese îngropat fiind ținut ascuns cu strășnicie de camarazii săi. Cele mai inumane torturi se dovediră incapabile să-i determine să divulge identitatea acelui loc. Guvernatorul, exasperat de eșecul căutării sale, a cerut să fie adus în fața sa fiul de șapte ani al lui Ḥujjat, Ḥusayn, ca să-l determine să dezvăluie secretul.[2] „Fiul meu", a spus el, mângâindu-l cu blândețe, „sunt plin de mâhnire aflând despre toate nenorocirile și despre

[1] „După execuție, spectatorii au invadat terenul morții, o parte căutând trupul vreunui prieten pentru a-l îngropa, alții împinși doar de o curiozitate morbidă. Se spune că un musulman, pe care îl chema Valí-Muḥammad, dădu de trupul unuia dintre vecinii lui pe nume Áqá Riḍá și, observând că nu era încă mort, l-a strigat și i-a spus: «Eu sunt vecinul tău, Valí-Muḥammad. Dacă ai nevoie de ceva, strigă după mine.» El îi dădu de înțeles că îi era sete. Imediat, musulmanul a adus o piatră mare și, întorcându-se spre vecinul său îi spuse: «Deschide gura, îți voi aduce apă.» Și imediat ce acesta s-a supus, el i-a sfărâmat capul cu piatra. În sfârșit, Biglíyirbigí-ul plecase către Țihrán, luând cu el patruzeci și patru de prizonieri între care și pe fiul lui Mírzá Riḍá, Ḥájí Muḥammad-ʻAlí și pe Ḥájí Muḥsin, medicul chirurg. Cei trei au fost omorâți după sosirea lor, restul condamnați să putrezească în închisoare." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb", p. 363).

[2] „Nu era suficient că au dobândit victoria, ei trebuiau să și maltrateze trupurile inamicilor lor. Erau dornici să-i interogheze pe bábí, dar oricât de mare era tortura pe care le-o aplicau, ei refuzau să vorbească. Au aruncat ulei încins pe capul lui Áqá Dín-Muḥammad, însă el nu a zis nimic. În sfârșit, i-au adus lui Sardár pe fiul conducătorului decedat. Copilul avea doar șapte ani, îl chema Áqá Ḥusayn, și prin amenințări inteligente și lingușiri prefăcute au reușit să-l facă să vorbească." (*Ibid.*, p. 361).

PIAȚA DIN ZANJÁN UNDE TRUPUL LUI ḤUJJAT A FOST LĂSAT TIMP DE TREI ZILE

soarta părinților tăi. Nu eu, ci mujtahid-ii din Zanján trebuie să fie considerați responsabili de lucrurile odioase care au fost comise. Acum sunt dornic să-i ofer tatălui tău o înmormântare corespunzătoare şi doresc să compensez pentru faptele ruşinoase care au fost săvârşite împotriva lui." Prin această insinuare subtilă el reuşi să-l facă pe copil să dezvăluie secretul şi astfel, îi trimise pe oamenii săi să aducă trupul. Abia i-a fost adus ce a dorit, că a şi ordonat ca trupul să fie târât cu o funie pe străzile din Zanján în sunetul trompetelor şi al tobelor. Timp de trei zile şi trei nopți trupul a fost supus maltratărilor de nedescris, expus în fața oamenilor în maydán[1]. S-a relatat că în a treia noapte nişte călăreți au reuşit să care rămăşițele corpului către un loc sigur în direcția Qazvín-ului. Cât despre rudele lui Ḥujjat, s-au primit ordine de la Țihrán pentru a fi duse de la Țihrán la Shíráz şi date pe mâna guvernatorului. Acolo, au suferit în sărăcie şi mizerie. Guvernatorul şi-a însuşit toate bunurile rămase în proprietatea lor, obligându-şi victimele rapacității sale să caute adăpost într-o casă ruinată. Fiul cel mic al lui Ḥujjat, Mihdí, a murit datorită privațiunilor la care a fost supus alături de familia sa şi a fost înmormântat în mijlocul ruinelor care i-au servit ca adăpost.

[1] Vezi Glosar.

După nouă ani de la terminarea acelei memorabile lupte am avut privilegiul să vizitez oraşul Zanján şi să privesc scena acelui măcel îngrozitor. Am văzut cu durere şi oroare ruinele fortăreţei ʻAlí-Mardán Khán şi am păşit pe pământul care fusese saturat de sângele acelor apărători nemuritori. Puteam distinge pe porţile şi zidurile sale urme ale carnagiului care a marcat predarea în faţa inamicului şi am putut descoperi chiar pe acele pietre care au servit drept baricade, urmele sângelui care a fost vărsat atât de abundent în acea vecinătate.

ḤÁJÍ IMÁM (MARCAT CU X), ALĂTURI DE UNUL DINTRE SUPRAVIEŢUITORII BĂTĂLIEI DE LA ZANJÁN

Cât priveşte numărul celor care au căzut în timpul acelor ciocniri, nu s-a făcut încă nicio estimare precisă. Atât de numeroşi au fost cei care au participat în luptă şi atât de lung a fost asediul pe care l-au înfruntat, încât a stabili numele şi numărul lor ar fi o sarcină pe care nu mă încumet să o realizez. O listă provizorie a acestor nume pe care cititorii ar dori să o consulte a fost pregătită de Ismu'lláhu'l-Mím şi Ismu'lláhu'l-Asad. Există multe rapoarte contradictorii legate de numărul exact al celor care au luptat şi au căzut sub stindardul lui

Ḥujjat. Unii au estimat că au fost până la o mie de martiri; conform altora au fost mult mai numeroşi. Am auzit afirmându-se că unul dintre camarazii lui Ḥujjat, care a încercat să consemneze numele celor care au fost martirizaţi, a lăsat o declaraţie scrisă în care adunase numărul acelora care căzuseră înainte de moartea lui Ḥujjat ajungând la cifra de cinci sute nouăzeci şi opt, în timp ce numărul celor martirizaţi după aceea se crede că ar fi ajuns la două sute două persoane.

Pentru cronica evenimentelor din Zanján sunt îndatorat în principal lui Mírzá Muḥammad ʻAlíy-i-Ṭabíb-i-Zanjání, lui ʻAbá-Başír şi lui Siyyid Ashraf, toţi martiri ai Credinţei, cu fiecare dintre ei cunoscându-mă îndeaproape. Restul naraţiunii mele se bazează pe manuscrisul scris de un anume Mullá Ḥusayn-i-Zanjání şi pe care I l-a trimis lui Bahá'u'lláh, în care a consemnat toate informaţiile pe care le-a putut spicui din diferite surse legate de evenimentele asociate acelui episod.

Ceea ce am povestit despre lupta de la Mázindarán a fost inspirat la fel, în mare măsură, de o relatare scrisă, trimisă către Ţara Sfântă de către Abú-Ṭálib-i-Shahmírzádí, cât şi de un scurt studiu pregătit de unul dintre credincioşi, Mírzá Ḥaydar-ʻAlíy-i-Ardistání. Mai mult decât atât, am lămurit anumite fapte legate de acea luptă chiar de la persoane care au participat cu adevărat la ea, precum Mullá Muḥammad-Ṣádiq-i-Muqaddas, Mullá Mírzá Muḥammad-i-Furúghí şi Ḥájí ʻAbdu'l-Majíd, tatăl lui Badíʻ şi martir al Credinţei.

Cât despre evenimentele legate de viaţa şi faptele lui Vaḥíd, informaţiile despre ceea ce s-a întâmplat la Yazd le-am obţinut de la Riḍá'r-Ruḥ, unul dintre camarazii săi apropiaţi. Naraţiunea mea despre etapele finale ale luptei din Nayríz este în principal preluată din informaţii pe care le-am putut aduna din rapoartele detaliate trimise către Ţara Sfântă de un credincios al acelui oraş, Mullá Shafíʻ, care a investigat aceste evenimente cu atenţie şi le-a relatat lui Bahá'u'lláh. Sper ca generaţiile viitoare să adune şi să păstreze pentru posteritate tot ce pana mea nu a reuşit să consemneze. Mărturisesc că sunt multe lacune în această naraţiune pentru care îi rog pe cititorii mei să fie indulgenţi. Este speranţa mea sinceră ca aceste lacune să fie umplute de către cei care se vor ridica după mine să compileze un raport exhaustiv şi adecvat al acelor evenimente tulburătoare, a căror semnificaţie până acum o putem discerne foarte vag.

CAPITOLUL XXV

CĂLĂTORIA LUI BAHÁ'U'LLÁH LA KARBILÁ

DE când am început să scriu această cronică despre începuturile acestei Revelații, intenția mea fermă a fost de a include acele perle de inestimabilă valoare pe care am avut privilegiul să le aud, din timp în timp, de pe buzele lui Bahá'u'lláh. Aceste cuvinte, o parte adresate numai mie, altele pe care le-am împărțit cu tovarășii mei de credință pe când ne aflam în prezența Sa, se referă în principal la acele episoade pe care am încercat să le descriu. Comentariile lui Bahá'u'lláh despre conferința de la Badasht și referirile Sale la tumultul care a marcat etapele sale finale la care am făcut referire în capitolul precedent, sunt doar exemple ale fragmentelor cu care sper să îmbogățesc și să înnobilez narațiunea mea.

După terminarea descrierii luptei de la Zanján am fost condus în prezența Sa și am primit, alături de alți credincioși, binecuvântările pe care a avut bunăvoința să ni le acorde cu două ocazii. Ambele vizite au avut loc în timpul celor patru zile în care Bahá'u'lláh a decis să mai zăbovească în casa lui Áqáy-i-Kalím. În cea de-a doua și a patra noapte după sosirea Sa în casa fratelui Său, care a coincis cu ziua a șaptea a lunii Jamádíyu'l-Avval, în anul 1306 A.H.[1] am fost primit în prezența Sa, alături de niște pelerini din Sarvistán și Fárán, precum și de câțiva credincioși care locuiau acolo. Cuvintele pe care El ni le-a spus vor rămâne pentru totdeauna gravate în inima mea și consider că este datoria mea față de cititorii mei să împărtășesc esența cuvântării Sale.

„Lăudat fie Dumnezeu", a spus, „căci tot ce este esențial să fie spus credincioșilor în această Revelație a fost revelat. Datoria lor a fost clar definită și faptele care se așteaptă să fie înfăptuite au fost clar stabilite în Cartea Noastră. Acum este timpul ca ei să se ridice

[1] 9 ianuarie, 1889 A.D.

şi să îşi îndeplinească datoria. Fie ca ei să transforme în acţiuni îndemnurile pe care Noi le-am dat. Fie ca ei să ia seama ca nu cumva dragostea pe care I-o poartă lui Dumnezeu, o dragoste care străluceşte atât de puternic în inimile lor, să încalce graniţele moderaţiei şi să depăşească limitele pe care Noi le-am stabilit pentru ei. În legătură cu aceasta, Noi i-am scris, în timp ce ne aflam în ‘Iráq, lui Ḥájí Mírzá Músáy-i-Qumí: «Astfel trebuie să fie reţinerea pe care trebuie să o manifeşti, încât chiar dacă ai fi făcut să sorbi din izvoarele credinţei şi ale certitudinii toate râurile cunoaşterii, buzelor tale să nu le fie permis să trădeze, nici prietenului, nici străinului, minunea sorbiturii la care ai luat parte. Chiar dacă inima ta este înflăcărată de dragostea Sa, ai grijă ca nu cumva vreun ochi să descopere agitaţia ta interioară şi, chiar dacă sufletul s-ar umfla ca un ocean, nu lăsa ca seninătatea chipului tău să-ţi fie tulburată şi nici felul comportamentului tău să trădeze cumva intensitatea emoţiilor tale.»

Dumenezeu ştie că niciodată Noi nu am încercat să Ne ascundem sau să ascundem Cauza pe care pe care ni s-a poruncit să o proclamăm. Cu toate că Noi nu purtăm veşmintele celor învăţaţi, mereu şi mereu Ne-am confruntat şi am dezbătut cu oameni eruditi atât din Núr, cât şi din Mázindarán şi am reuşit să-i convingem de adevărul acestei Revelaţii. Nu ne-am clintit niciodată în hotărârea Noastră; nu am ezitat niciodată să acceptăm provocarea din orice direcţie ar fi venit. Oricui i-am vorbit în acele zile, l-am găsit receptiv la Chemarea noastră şi gata de a se identifica cu preceptele sale. Dar, dacă n-ar fi fost comportamentului ruşinos al poporului Bayán-ului, care a pătat prin faptele lui munca pe care Noi o realizasem, oraşele Núr şi Mázindarán ar fi fost atrase complet către această Cauză şi s-ar fi numărat până acum printre principalele sale fortăreţe.

Într-un moment în care forţele Prinţului Mihdí-Qulí Mírzá au asediat fortul Ṭabarsí, Noi ne-am hotărât să plecăm din Núr şi să oferim ajutorul nostru eroicilor săi apărători. Intenţionasem să-l trimitem pe ‘Abdu’l-Vahháb, unul dintre camarazii Noştri, înaintea Noastră şi să-i cerem să anunţe asediaţilor apropierea Noastră. Cu toate că am fost înconjuraţi de forţele inamicului, Ne-am decis să împărtăşim destinul acelor fermi camarazi şi să riscăm în faţa pericolelor cu care se confruntau. Totuşi, acest lucru nu a fost să fie. Mâna Ominpo-

tenței Ne-a scutit pe Noi de soarta lor şi Ne-a păstrat pentru munca pe care eram predestinați să o ducem la bun sfârşit. În îndeplinirea înțelepciunii de nepătruns a lui Dumnezeu, înainte de sosirea Noastră la fort intenția Noastră a fost transmisă de anumiți locuitori din Núr lui Mírzá Taqí, guvernatorul din Ámul, care i-a trimis pe oamenii săi să Ne captureze. În timp ce ne odihneam şi ne sorbeam ceaiul, Ne-am trezit înconjurați de niște călăreți, care Ne-au sechestrat bunurile şi Ne-au capturat armăsarii. În locul calului Nostru ni s-a dat un biet animal înşeuat pe care L-am găsit foarte greu de călărit. Restul camarazilor Noştri au fost duşi în cătuşe la Ámul. În ciuda tumultului creat de sosirea Noastră şi în fața opoziției acelor 'ulamá, Mírzá Taqí a reuşit să ne elibereze din strânsoarea lor şi să Ne conducă în casa lui. Ne-a primit cu ospitalitate şi căldură. Din când în când, ceda la presiunile pe care 'ulamá le exercitau continuu asupra lui şi se simțea incapabil să înfrângă încercările lor de a Ne face rău. Ne aflam încă în casa lui când Sardár, care se alăturase armatei în Mázindarán, s-a întors în Ámul. Abia fusese informat de insultele pe care Le-am suferit că l-a admonestat pe Mírzá Taqí pentru slăbiciunea de care a dat dovadă în a Ne apăra de inamicii Noştri. «Ce importanță au», a spus el indignat, «denunțările acestor oameni ignoranți? De ce ți-ai permis să fii influențat de protestele lor? Ar fi trebuit să fi fost mulțumit că i-ai împiedicat să-şi atingă destinația şi, în loc să-i fi ținut în această casă, ar fi trebuit să fi aranjat întoarcerea lor imediată şi în siguranță la Țihrán.»

În timp ce Ne aflam în Sárí am fost din nou expuşi insultelor oamenilor. Cu toate că personalitățile notabile ale acelui oraş erau în marea lor majoritate prietenii Noştri şi Ne întâlniseră în mai multe împrejurări în Țihrán, când mergeam pe străzi alături de Quddús, de îndată ce locuitorii oraşului Ne-au recunoscut, au început să ne arunce invective. Strigătul «Bábí! Bábí!» ne întâmpina oriunde am fi mers. Nu puteam să evităm acuzațiile lor înverşunate.

În Țihrán am fost întemnițați de două ori, ca rezultat al faptului că Ne-am ridicat să apărăm cauza celor nevinovați împotriva unui opresor nemilos. Prima întemnițare la care am fost supuşi a urmat uciderii lui Mullá Taqíy-i-Qazvíní şi a fost prilejuită de ajutorul pe care am fost împinşi să-l acordăm celor care au fost loviți de pedepse

nemeritate. Cea de-a doua întemnițare a Noastră, infinit mai severă, a fost grăbită de atentatul la viața Sháh-ului comis de niște discipoli iresponsabili ai Credinței. Acel eveniment a dus la exilul Nostru la Baghdád. La scurt timp de la sosirea Noastră ne-am îndreptat către munții din Kurdistán, unde am dus pentru un timp o viață de totală solitudine. Am căutat adăpost sub creștetul unui munte din apropiere care se afla la aproape trei zile distanță de cea mai apropriată așezare umană. Confortul vieții lipsea cu desăvârșire. Am rămas complet izolați de camarazii Noștri până când, un anume Shaykh Ismá'íl a descoperit sălașul Nostru și Ne-a adus mâncarea de care aveam nevoie.

La întoarcerea Noastră la Baghdád, Noi am descoperit, spre marea Noastră uimire, Cauza lui Báb crunt neglijată, influența ei risipită și însuși numele ei aproape cufundat în uitare. Ne-am ridicat să readucem la viață Cauza Sa și să o salvăm de la decădere și corupție. În perioada în care teama și nedumerirea i-au cuprins pe camarazii Noștri, am reafirmat, fără teamă și cu determinare, adevărurile ei esențiale și i-am chemat pe cei care deveniseră indiferenți să sprijine cu entuziasm Credința pe care o neglijaseră. Am trimis apelul Nostru către popoarele lumii și le-am invitat să-și țintească privirea asupra luminii Revelației Sale.

După plecarea Noastră de la Adrianopol s-a iscat o discuție între oficialii guvernamentali din Constantinopol dacă Noi și camarazii Noștri ar trebui să fim aruncați în mare. Raportul unei asemenea discuții a ajuns în Persia și a dat naștere unui zvon conform căruia Noi avusesem deja acea soartă. Mai ales în Khurásán prietenii noștri erau foarte tulburați. Se relatează că de îndată ce a aflat această veste, Mírzá Aḥmad-i-Azghandí ar fi afirmat că în niciun caz el nu dă crezare unui asemenea zvon. «Revelația lui Báb», a spus, «trebuie să fie privită ca lipsită complet de fundament, dacă acest lucru este adevărat.» Vestea întoarcerii Noastre în siguranță în orașul-închisoare 'Akká a înveselit inimile prietenilor, a adâncit admirația credincioșilor din Khurásán pentru credința lui Mírzá Aḥmad și le-a mărit încrederea în el.

Din Cea Mai Măreață Închisoare a Noastră, Noi am fost îndemnați să adresăm Epistole mai multor conducători și capete încoronate ale lumii în care îi chemam să se ridice și să îmbrățișeze Cauza lui Dumnezeu. I-am încredințat mesagerului Nostru, Badí' Tableta către

Sháh-ul Persiei. El a fost cel care a înălțat-o în fața ochilor mulțimii şi, cu vocea ridicată, a făcut apel la suveranul său pentru a lua în seamă cuvintele conținute de acea Tabletă. Restul Epistolelor şi-au atins destinația în acelaşi fel. Tableta pe care Noi am adresat-o Împăratului Franței a primit un răspuns din partea secretarului său, originalul fiind acum în posesia Celei Mai Măreţe Ramuri[1]. Lui i-am adresat aceste cuvinte: «Porunceşte marelui preot, o, Monarh al Franței, să înceteze să tragă clopotele sale pentru că, iată. Cel Mai Măreț Clopot, pe care mâinile voinței Domnului Dumnezeul tău îl trag, a fost manifestat în persoana Celui ales de El.» Numai Epistola adresată Țarului Rusiei nu a reuşit să-şi atingă destinația. Totuşi, au ajuns la el alte Tablete şi, în cele din urmă, i-a fost înmânată şi acea Epistolă.

Mulțumeşte-I lui Dumnezeu pentru că te-a învrednicit să recunoşti Cauza Sa. Oricine a primit această binecuvântare, înainte de a o accepta, trebuie să fi făcut vreo faptă care, chiar dacă nu a fost conştient de caracterul ei, a fost hotărâtă de Dumnezeu ca un mijloc prin care a fost călăuzit să găsească şi să îmbrățişeze Adevărul. Cât despre cei care au rămas privați de o asemenea binecuvântare, numai faptele lor i-au împiedicat să recunoască adevărul acestei Revelații. Nutrim speranța ca tu, care ai atins această lumină, să îți exerciți toată puterea să înlături întunericul superstiției şi al lipsei de credință din mijlocul oamenilor. Fie ca faptele tale să proclame credința ta şi să te facă să-i conduci pe cei rătăciți pe calea salvării eterne. Memoria acestei nopți nu va fi uitată. Fie ca ea să nu fie ştearsă de trecerea timpului şi fie ca mențiunea ei să zăbovească pe buzele oamenilor."

Cel de-al şaptelea Naw-Rúz după Declarația lui Báb a avut loc în a şaisprezecea zi a lunii Jamádíyu'l-Avval în anul 1267 A.H.[2], la o lună şi jumătate de la terminarea luptei de la Zanján. În acelaşi an, spre sfârşitul primăverii, în primele zile ale lunii Sha'bán[3], Bahá'u'lláh a părăsit capitala îndreptându-se către Karbilá. În acea perioadă, zăboveam în Kirmánsháh în compania lui Mírzá Aḥmad, secretarul lui Báb, care primise ordin de la Bahá'u'lláh să colecteze şi să transcrie toate scrierile sfinte, originalele fiind în mare măsură, aflate în posesia

[1] Titlul lui 'Abdu'l-Bahá.
[2] 1851 A.D.
[3] 1-30 iunie, 1851 A.D.

sa. Mă aflam în Zarand, în casa tatălui meu când cei Şapte Martiri din Ṭihrán şi-au înfruntat cruda lor soartă. Ca urmare, am reuşit să plec către Qum, sub pretextul dorinţei de a vizita mormântul. Nereuşind să-l găsesc pe Mírzá Aḥmad, pe care doream să-l întâlnesc, am plecat spre Káshán, la sfatul lui Ḥájí Mírzá Músáy-i-Qumí, care m-a informat că singura persoană care mi-ar putea spune unde ar fi Mírzá Aḥmad era ʻAẓím, care locuia atunci în Káshán. M-am reîntors cu el în Qum, unde i-am fost prezentat lui Siyyid Abu'l-Qásim-i-ʻAláqih-Band-i-Iṣfahání, care îl însoţise pe Mírzá Aḥmad în călătoria sa la Kirmánsháh. ʻAẓím i-a dat instrucţiuni să mă conducă la poarta oraşului, unde urma să îmi spună unde locuia Mírzá Aḥmad şi să facă aranjamentele necesare pentru plecarea mea către Hamadán. La rândul său, Siyyid Abu'l-Qásim m-a îndrumat către Mírzá Muḥammad-ʻAlíy-i-Ṭabíb-i-Zanjání, pe care, mi-a spus, că îl voi întâlni în Hamadán şi care mă va îndruma către locul în care îl voi găsi pe Mírzá Aḥmad. Am urmat instrucţiunile sale şi am fost direcţionat de către acest Mírzá Muḥammad-ʻAlí să întâlnesc în Kirmánsháh un anume negustor, Ghulám-Ḥusayn-i-Shushtarí, care mă va conduce la casa în care locuia Mírzá Aḥmad.

La câteva zile de la sosirea mea, Mírzá Aḥmad m-a informat că, în timp ce se afla la Qum, reuşise să-i propovăduiască Cauza lui Íldirím Mírzá, fratele lui Khánlar Mírzá, căruia dorea să-i prezinte un exemplar din „Dalá'il-i-Sabʻih"[1], şi şi-a exprimat dorinţa de a fi eu purtătorul ei. Íldirím Mírzá era pe atunci guvernator al Khurram-Ábád-ului, în provincia Luristán şi se afla în tabără cu armata sa în munţii Khávih-Válishtar. Eram foarte fericit să-i împlinesc cerinţa şi am spus că sunt gata să pornesc imediat în acea călătorie. Am traversat munţii şi pădurile cu un ghid kurd timp de şase zile şi şase nopţi, până am ajuns la sediul guvernatorului. I-am înmânat obiectul şi am adus cu mine un mesaj scris pentru Mírzá Aḥmad prin care acesta îşi exprima aprecierea faţă de cadou şi îl asigura de devotamentul său faţă de Cauza autorului ei.

La întoarcerea mea, am primit din partea lui Mírzá Aḥmad veştile bune ale sosirii lui Bahá'u'lláh în Kirmánsháh. În timp ce eram conduşi în prezenţa Sa, fiind luna Ramaḍán, L-am găsit citind Qur'án-ul şi am fost binecuvântaţi să-L ascultăm rostind versete ale acelei Cărţi

[1] Una dintre cele mai cunoscute lucrări ale lui Báb.

sacre. I-am prezentat mesajul scris al lui Íldirím Mírzá'către Mírzá Aḥmad. „Nu ne putem bizui pe Credința pe care o mărturisește un membru al dinastiei Qájár", a remarcat după ce a citit scrisoarea. „Declarațiile sale nu sunt sincere. Așteptând ca bábí-ii să îl asasineze într-o bună zi pe suveranul lor, el nutrește în inima sa speranța de a fi numit de ei succesorul său. Dragostea pe care o mărturisește pentru Báb este mânată numai de acest motiv." La nu mai mult de câteva luni aveam să cunoaștem adevărul cuvintelor Sale. Același Íldirím Mírzá a ordonat ca Siyyid Baṣír-i-Hindí, un aderent înflăcărat al Credinței, să fie condamnat la moarte.

S-ar cuveni în acest moment să deviem cursul narațiunii noastre și să facem referire pe scurt la detaliile convertirii și morții acestui martir. Printre discipolii pe care Báb i-a instruit în primele zile ale Misiunii Sale pentru a răspândi și propovădui Cauza Sa a fost Shaykh Sa'íd-i-Hindí, una dintre Slovele Celui Viu, care a fost trimis de Învățătorul său în India să propovăduiască acelui popor principiile Revelației Sale. În cursul călătoriei sale, Shaykh Sa'íd a vizitat orașul Mooltan unde l-a întâlnit pe Siyyid Baṣír[1] care, cu toate că era orb, a fost capabil să perceapă imediat cu ochii săi interiori, semnificația mesajului pe care i l-a adus Shaykh Sa'íd. Vastele cunoștințe pe care le-a dobândit, departe de a-l împiedica să aprecieze valoarea Cauzei pentru care a fost chemat, i-au permis să cuprindă înțelesul ei și să înțeleagă măreția puterii sale. Lăsând în urma sa capcanele funcției de conducător și separându-se de prietenii și camarazii săi, el a venit cu hotărârea fermă de a-și oferi partea sa de serviciu Cauzei pe care

[1] „Din copilărie, Siyyid Baṣír a arătat semnele minunatelor sale aptitudini pe care le-a manifestat ulterior. Timp de șapte ani s-a bucurat de binecuvântările vederii, dar apoi, chiar atunci când vederea sufletului său devenise clară, un văl de întuneric a căzut pe ochii săi exteriori. Din copilărie, a dovedit bună dispoziție și un caracter prietenos atât în vorbe cât și în fapte, iar acum adăugase o pietate unică și o sobrietate a vieții sale. În sfârșit, la vârsta de douăzeci și unu de ani, a plecat cu mare fast și stare (pentru că deținea o mare bogăție în India) în pelerinaj; ajuns în Persia, a început să intre în legătură cu fiecare sectă și grupare (pentru că el cunoștea bine doctrinele și principiile tuturor), să le ofere importante sume de bani celor nevoiași și să se supună celei mai riguroase discipline religioase. Întrucât strămoșii săi au prezis că în acele zile va apărea în Persia un Om Perfect, era permanent angajat în cercetări. A vizitat Mecca și, după îndeplinirea ritualurilor pelerinajului, s-a îndreptat către mormintele sfinte din Karbilá și Najaf, unde l-a întâlnit pe răposatul Ḥájí Siyyid Káẓim, față de care a nutrit o sinceră prietenie. Apoi s-a întors în India; însă, la sosirea în Bombay, a auzit că cineva care pretindea a fi Báb apăruse în Persia, motiv pentru care s-a întors acolo de îndată." („Tárikh-i-Jadíd", p. 245-246).

o îmbrățișase. Prima sa acțiune a fost să întreprindă un pelerinaj la Shíráz, cu speranța de a-l întâlni pe Báb. Sosind în acel oraș a fost informat spre surprinderea și durerea sa, că Báb fusese exilat în munții Ádhirbáyján-ului unde ducea o viață de severă solitudine. A plecat de îndată spre Țihrán, iar de acolo s-a îndreptat spre Núr, unde l-a întâlnit pe Bahá'u'lláh. Această întâlnire i-a eliberat sufletul de greutatea durerii cauzate de faptul că nu a reușit să-l întâlnească pe Învățătorul său. A împărtășit cu toți cei pe care i-a întâlnit ulterior, de orice clasă sau crez, bucuriile și binecuvântările pe care le-a primit din abundență din partea lui Bahá'u'lláh și a fost capabil să le ofere o parte din puterea care îi pătrunsese în ființa sa interioară prin interacțiunea cu El.

L-am auzit pe Shaykh Shahíd-i-Mázkán povestind următoarele: „Am avut privilegiul să-l întâlnesc pe Siyyid Bașír în timpul trecerii sale prin Qamșar în toiul verii, când conducătorii din Káshán pleacă să scape de arșița din oraș. Îl vedeam zi și noapte angajat în discuții cu fruntașii 'ulamá care se adunaseră acolo în sat. El dezbătea cu abilitate și intuiție subtilitățile Credinței lor, le explica fără teamă sau rezerve învățăturile fundamentale ale Cauzei, respingându-le total argumentele. Nimeni, oricât de învățat și experimentat ar fi fost, nu era în stare să respingă dovezile pe care el le aducea în sprijinul afirmațiilor sale. O asemenea intuiție și cunoaștere a învățăturilor și legilor Islám-ului i-a făcut pe adversari să-l considere un vrăjitor, a cărui influență nocivă le putea periclita poziția."

Într-un mod asemănător, l-am auzit pe Mullá Ibráhím supranumit Mullá-Báshí, care a fost martirizat în Sulțán-Ábád, relatând impresiile sale despre Siyyid Bașír: „Către sfârșitul vieții sale, Siyyid Bașír a trecut prin Sulțán-Ábád unde am reușit să-l întâlnesc. Era în permanență alături de cei mai de seamă 'ulamá. Nimeni nu îi putea întrece cunoștințele despre Qur'án și stăpânirea tradițiilor atribuite lui Muḥammad. El etala o înțelegere care i-a speriat pe adversari. Deseori, oponenții săi puneau la îndoială acuratețea citatelor sale sau respingeau existența tradiției pe care o expunea în sprijinul afirmației sale. Cu o exactitate perfectă, el stabilea adevărul argumentului său prin referirea la textul «Usúl-i-Káfí» și «Biḥáru'l-Anvár»,[1] din care extrăgea pe loc tradiția specifică, demonstrând adevărul cuvintelor sale. Era neegalat, deo-

[1] Compilații ale tradițiilor musulmane.

potrivă, în expunerea curgătoare a argumentului cu care aducea cele mai incontestabile dovezi în sprijinul temei sale."

De la Sulṭán-Ábád, Siyyid Baṣír a pornit către Luristán unde a vizitat tabăra lui Íldirím Mírzá şi unde a fost primit cu mult respect şi consideraţie. Într-o zi, în timpul conversaţiei cu el, siyyid-ul, care era un om foarte curajos, s-a referit la Muḥammad Sháh în termeni care i-au declanşat o furie cumplită lui Íldirím Mírzá. Era furios faţă de tonul şi vehemenţa remarcilor sale şi a dat ordin să i se smulgă limba prin spatele gâtului. Siyyid-ul a îndurat această crudă tortură cu un curaj uimitor, dar a fost ucis de durerea pe care asupritorul său i-a cauzat-o fără milă. În aceeaşi săptămână, Khánlar Mírzá a descoperit o scrisoare în care Íldirím Mírzá îl insultase şi a obţinut de îndată aprobarea suveranului său să îl trateze după cum doreşte. Khánlar Mírzá, care nutrea o ură neîndurătoare faţă de fratele său, a ordonat să fie dezbrăcat de hainele sale şi să fie dus gol şi în lanţuri la Ardibíl, unde a fost întemniţat şi unde într-un final a murit.

Bahá'u'lláh a petrecut întreaga lună Ramaḍán în Kirmánsháh. Shukru'lláh-i-Núrí, unul dintre tovarăşii Săi şi Mírzá Muḥammad-i-Mázindaráni care supravieţuise bătăliei de la Ṭabarsí, erau singurii însoţitori pe care i-a ales să meargă cu El în Karbilá. L-am auzit pe Bahá'u'lláh oferind motivele plecării Sale din Ṭihrán. „Amír-Niẓám", ne-a spus El, „Ne-a rugat într-o zi să mergem la el. Ne-a primit cordial şi ne-a dezvăluit scopul pentru care Ne-a chemat. «Cunosc bine», a insinuat cu blândeţe, «natura şi influenţa activităţilor voastre şi sunt ferm convins că, dacă nu ar fi fost sprijinul şi ajutorul pe care i l-aţi acordat lui Mullá Ḥusayn şi camarazilor săi, nici el şi nici banda sa de ucenici neexperimentaţi nu ar fi putut să reziste timp de şapte luni armatei guvernului imperial. Abilitatea şi priceperea cu care aţi reuşit să le îndrumaţi şi să încurajaţi acele eforturi nu au putut să nu îmi provoace admiraţie. Nu am fost capabil să obţin nicio dovadă prin care să stabilesc complicitatea voastră în această chestiune. Consider că este păcat ca o persoană atât de plină de resurse să se irosească şi să nu i se acorde oportunitatea de a-şi servi ţara şi pe suveranul său. M-am gândit să vă sugerez să vizitaţi Karbilá zilele acestea în care Sháh-ul se gândeşte să întreprindă o călătorie la Iṣfahán. Intenţionez la întoarcerea sa să fiu împuternicit să vă ofer po-

ziția de Amír-Díván, o funcție pe care o veți îndeplini admirabil.» Am protestat vehement împotriva acestor acuzații şi am refuzat funcția care a sperat să Ne-o ofere. La câteva zile de la întrevedere, Noi am părăsit Țihrán-ul îndreptându-ne către Karbilá."

Înainte de plecarea lui Bahá'u'lláh de la Kirmánsháh, El l-a chemat pe Mírzá Aḥmad şi pe mine şi ne-a poruncit să pornim către Țihrán. Eu am fost însărcinat ca, după sosirea mea, să mă întâlnesc imediat cu Mírzá Yaḥyá, să îl iau cu mine în fortul Dhu'l-Faqár Khán, situat în apropierea Sháh-Rúd-ului şi să rămân cu el până la întoarcerea lui Bahá'u'lláh în capitală, iar Mírzá Aḥmad a fost instruit să rămână în Țihrán până la sosirea Sa, i s-a dat în grijă o cutie cu dulciuri şi o scrisoare adresată lui Áqáy-i-Kalím, care urma să trimită cadoul la Mázindarán, unde îşi aveau reşedința Cea Mai Măreață Ramură şi mama Sa.

Mírzá Yaḥyá, căruia i-am înmânat mesajul, a refuzat să părăsească Țihrán-ul şi în schimb m-a îndrumat să plec către Qazvín. M-a obligat să mă supun poruncii sale şi să iau cu mine anumite scrisori pe care mi-a poruncit să le înmânez unor anumiți prieteni din acel oraş. La sosirea mea în Țihrán am fost constrâns, la insistențele camarazilor mei, să plec la Zarand. Totuşi, Mírzá Aḥmad mi-a promis că va aranja din nou întoarcerea mea în capitală, o promisiune pe care a îndeplinit-o. Două luni mai târziu, trăiam într-un caravanserai din afara porților din Naw, unde am petrecut întreaga iarnă în compania sa. Şi-a petrecut zilele transcriind Bayán-ul persan şi „Dalá'il-i-Sab'ih", o muncă pe care a îndeplinit-o cu un entuziasm admirabil. Mi-a înmânat două exemplare din a doua carte, rugându-mă să le prezint în numele său lui Mustawfíyu'l-Mamálik-i-Áshtíyání şi lui Mírzá Siyyid 'Alíy-i-Tafarshí, supranumit Majdu'l-Ashráf. Cel dintâi a fost foarte tulburat, fiind complet atras de partea Credinței. Cât despre Mírzá Siyyid 'Alí, punctele de vedere exprimate de el aveau o notă total diferită. În cadrul unei întâlniri la care a fost prezent Áqáy-i-Kalím, el a comentat într-o manieră nefavorabilă activitățile credincioşilor. „Această sectă", a declarat el public, „încă trăieşte. Emisarii ei lucrează, răspândesc învățăturile conducătorului lor. Unul dintre ei, un tânăr, a venit să mă viziteze zilele trecute şi mi-a dat un tratat pe care l-am considerat extrem de periculos. Dacă cineva din rândul oamenilor obişnuiți va

citi acea carte, cu siguranţă va fi ispitit de tonul ei." Áqáy-i-Kalím a înţeles imediat din aluziile sale că Mírzá Aḥmad îi trimisese Cartea şi că eu eram mesagerul său. În ziua în care Áqáy-i-Kalím m-a rugat să-l vizitez m-a sfătuit să mă întorc acasă în Zarand. Am fost rugat să-l determin pe Mírzá Aḥmad să pornească de îndată către Qum, deoarece, în opinia sa, amândoi eram expuşi unui mare pericol. Acţionând conform instrucţiunilor lui Mírzá Aḥmad, am reuşit să-l determin pe siyyid să returneze Cartea pe care i-o oferisem. La scurt timp, m-am despărţit de Mírzá Aḥmad pe care nu l-am mai văzut niciodată. L-am însoţit până la Sháh-'Abdu'l-'Aẓím, el plecând către Qum iar eu mi-am continuat drumul la Zarand.

Luna Shavvál, a anului 1267 A.H.,[1] a fost martora sosirii lui Bahá'u'lláh la Karbilá. În drumul Său către acel oraş sfânt El a zăbovit câteva zile în Baghdád, acel loc pe care urma să-l viziteze din nou şi unde Cauza Sa era predestinată să se maturizeze şi să se dezvăluie întregii lumi. Când a ajuns la Karbilá, a aflat că nişte locuitori de vază, printre care Shaykh Sulţán şi Ḥájí Siyyid Javád, căzuseră victime influenţei periculoase a unui anume Siyyid-i-'Uluvv şi se declaraseră suporterii săi. Erau adânciţi în superstiţii şi credeau că liderul lor era însuşi încarnarea Spiritului Divin. Shaykh Sulţán se număra printre cei mai înflăcăraţi discipoli şi se considera, după învăţătorul său, cel dintâi lider al compatrioţilor săi. Bahá'u'lláh l-a întâlnit cu mai multe ocazii şi a reuşit, prin cuvintele Sale călăuzitoare şi bunătatea sa iubitoare să îi purifice mintea de închipuirile sale neîntemeiate şi să-l elibereze dintr-o stare de servitudine josnică în care se adâncise. A fost atras complet spre Cauza lui Báb şi a aprins în inima sa dorinţa de a propaga Credinţa. Confraţii săi de credinţă au fost martorii efectelor convertirii sale imediate şi minunate care i-au condus, unul după altul, să abandoneze credinţa lor anterioară şi să îmbrăţişeze Cauza pe care colegii săi s-au ridicat să o susţină. Abandonat şi disprețuit de foştii săi adepţi, Siyyid-i-'Uluvv a fost în cele din urmă constrâns să recunoască autoritatea lui Bahá'u'lláh şi superioritatea rangului Său. A mers atât de departe, ajungând să se căiască pentru faptele sale şi să făgăduiască că nu va mai susţine niciodată teoriile şi principiile cu care se identificase.

[1] 30 iulie - 28 august, 1851 A.D.

În timpul acelei vizite la Karbilá, Bahá'u'lláh, mergând pe străzile din oraş, l-a întâlnit pe Shaykh Ḥasan-i-Zunúzí căruia i-a împărtăşit secretul pe care El era destinat să îl dezvăluie, mai târziu, la Baghdád. L-a găsit căutând nerăbdător pe Ḥusayn-ul promis la care s-a referit cu atâta dragoste Báb şi pe care i-a promis că-l va întâlni în Karbilá. Am povestit deja, într-un capitol precedent, circumstanţele care au dus la întâlnirea sa cu Bahá'u'lláh. Din acea zi, Shaykh Ḥasan a devenit atras ca un magnet de farmecul noului său Învăţător şi, dacă nu ar fi existat reţinerea pe care era obligat să o exercite, ar fi proclamat oamenilor din Karbilá întoarcerea Ḥusayn-ului promis a cărui apariţie o aşteptau cu toţii.

Printre cei care au fost făcuţi să simtă acea putere a fost Mírzá Muḥammad-'Alíy-i-Ṭabíb-i-Zanjání, în a cărui inimă fusese inoculat un sâmbure care era destinat să crească şi să înflorească într-o credinţă de o asemenea tenacitate, încât flăcările persecuţiilor au fost incapabile să o stingă. Bahá'u'lláh Însuşi a depus mărturie pentru devotamentul, superioritatea şi unicitatea scopului său. Acea credinţă l-a purtat în cele din urmă pe câmpul martiriului. Aceeaşi soartă a fost împărtăşită şi de Mírzá 'Abdu'l-Vahháb-i-Shírází, fiul lui Ḥájí 'Abdu'l-Majíd, care deţinea un magazin în Karbilá şi care a simţit impulsul de a abandona toate bunurile sale şi de a-L urma pe Învăţătorul său. Totuşi, a fost sfătuit să nu-şi abandoneze munca şi să continue să îşi câştige existenţa până când va fi chemat la Ţihrán. Bahá'u'lláh l-a îndemnat să aibă răbdare şi i-a dat o sumă de bani cu care l-a încurajat să extindă amploarea afacerii sale. Neputând să-şi concentreze atenţia asupra negustoriei sale, Mírzá 'Abdu'l-Vahháb s-a grăbit către Ţihrán unde a rămas până când a fost aruncat în închisoarea în care a fost întemniţat şi Învăţătorul său şi unde a fost martirizat de dragul Său.

De asemenea, Shaykh 'Alí-Mírzáy-i-Shírází a fost şi el atras şi a rămas până la ultima suflare un susţinător devotat al Cauzei către care fusese chemat şi pe care a servit-o cu sacrificiu de sine şi devotament, mai presus de orice laude. El a povestit deopotrivă prietenilor şi străinilor experienţele sale legate de influenţa minunată pe care prezenţa lui Bahá'u'lláh a avut-o asupra lui şi a descris cu entuziasm semnele şi minunile la care a fost martor în timpul şi după zilele convertirii sale.

CAPITOLUL XXVI

ATENTATUL LA VIAŢA SHÁH-ULUI ŞI CONSECINŢELE LUI

CEL de-al optulea Naw-Rúz după Declaraţia lui Báb, care a căzut în a douăzeci şi şaptea zi a lunii Jamádíyu'l-Avval, în anul 1268 A.H.,[1] l-a găsit pe Bahá'u'lláh încă în 'Iráq, angajat în răspândirea învăţăturilor şi în consolidarea fundaţiilor Noii Revelaţii. Manifestând un entuziasm şi o abilitate care amintea de activităţile Sale din zilele de început ale Mişcării în Núr şi Mázindarán, El continuă să Se dedice sarcinii de a reînsufleţi energiile, de a organiza forţele şi de a dirija eforturile camarazilor împrăştiaţi ai lui Báb. El era singura lumină în întunericul care-i cuprinsese pe discipolii dezorientaţi ce au fost martori, pe de o parte, ai martiriului crud al Îndrăgitului lor Conducător şi pe de alta, destinului tragic al camarazilor lor. El singur fost capabil să le inspire curajul de care aveau nevoie şi forţa de a îndura nenumăratele chinuri care îi copleşiseră; El singur a fost capabil să-i pregătească pentru povara sarcinii pe care erau destinaţi să o poarte şi să-i călească pentru a putea întâmpina cu curaj furtunile şi pericolele pe care curând urmau să le înfrunte.

In timpul primăverii acelui an, Mírzá Taqí Khán, Amír-Niẓám, Marele Vazír al lui Náṣiri'd-Dín Sháh, care se făcuse vinovat de atâtea fapte abominabile împotriva lui Báb şi a camarazilor Săi, şi-a găsit moartea într-o baie publică din Fín, de lângă Káshán,[2] eşuând lamen-

[1] 1852 A.D.

[2] „La aproape patru mile sud-vest de Káshán, pe versanţii munţilor, este situat palatul Fín, ale cărui izvoare îl transformaseră într-o loc de odihnă favorit al regalităţii din timpuri străvechi… Mai târziu, de numele palatului Fín s-a legat o amintire mai întunecată, pentru că acolo, în 1852, Mírzá Taqí Khán, mare prim-ministru al Sháh-ului şi cumnat al regelui, a fost condamnat la moarte prin ordin regal, fiindu-i tăiate venele într-o baie. Locul este acum pustiu." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. 2, p. 16). „O doamnă a haremului a fost trimisă Prinţesei, ca să îi spună să îşi şteargă lacrimile pentru că Sháh-ul s-a îmbunat şi că Amír urma să se întoară la Ţihrán sau să meargă la Karbilá, refugiul obişnuit

tabil să oprească avansul Credinței pe care luptase cu disperare să o zdrobească. Propria faimă şi onoare au fost destinate în final pieirii odată cu moartea sa, dar nu şi influența vieții pe care a căutat să o stingă. În timpul celor trei ani în care a deținut funcția de Mare Vazír al Persiei, ministeriatul său a fost pătat de fapte de cea mai neagră ticăloşie. Ce atrocități au comis mâinile lui când se întindeau să doboare edificiul pe care Báb Îl ridicase! La ce măsuri perfide nu a făcut apel în furia sa neputincioasă pentru a submina vitalitatea unei Cauze de care se temea şi pe care o ura! Primul an al administrației sale a fost marcat de atacul feroce al armatei imperiale a lui Náșiri'd-Dín Sháh împotriva apărătorilor fortului Țabarsí. Cu câtă cruzime a condus campania de represiune împotriva acelor susținători inocenți ai Credinței lui Dumnezeu! Câtă furie şi putere de convingere a manifestat în pledoaria sa pentru exterminarea vieților lui Quddús, Mullá Ḥusayn şi a altor trei sute treizeci şi trei dintre cei mai nobili compatrioți ai săi! Al doilea an al ministeriatului său l-a găsit luptându-se cu hotărâre acerbă să distrugă Credința în capitală. El a fost cel care a autorizat şi încurajat capturarea credincioşilor care locuiau în acel oraş şi care a ordonat execuția celor Şapte Martiri ai Țihrán-ului. El a fost cel care a dezlănțuit ofensiva împotriva lui Vaḥíd şi a camarazilor săi, care a inspirat acea campanie de răzbunare care-i anima pe prigonitorii ei şi care i-a instigat să comită monstruozitățile de care acel eveniment va rămâne pentru totdeauna legat. Acelaşi an a fost martorul unei alte lovituri, mai puternice decât oricare dintre cele cu care se confruntase acea comunitate persecutată, o lovitură care a dus la finalul tragic al vieții Celui care a fost Sursa tuturor forțelor pe care el a căutat în van să le reprime. Ultimii ani ai acelui Vazír vor rămâne asociați pentru totdeauna cu cea mai revoltătoare dintre campaniile pe care le con-

al persanilor care îşi pierduseră favorurile la curte". «Khal'at-ul sau haina onoarei», a spus ea, «este pe drum şi va sosi într-o oră sau două; duceți-vă, deci, către baie şi pregătiți-vă să-l primiți.» În tot acest timp, Amír nu se aventurase nicio dată să părăsească siguranța oferită de apartamentul prințesei şi de prezența ei. Totuşi, auzind vestea cea bună, s-a hotărât să țină cont de sfatul acestei femei şi să se bucure de luxul unei băi. A părăsit-o pe prințesă, iar ea nu l-a mai văzut niciodată. Când a ajuns la baie, ordinul fatal i-a fost dezvăluit şi crima a fost comisă. Farrásh-báshí-ul şi ceata sa josnică s-au prezentat şi i s-a dat voie să aleagă felul în care urma să moară. Se spune că şi-a îndurat soarta cu răbdare şi curaj. Venele i-au fost tăiate şi în cele din urmă, a murit." (Lady Sheil, „Glimpses of Life and Manners in Persia", p. 251–252).

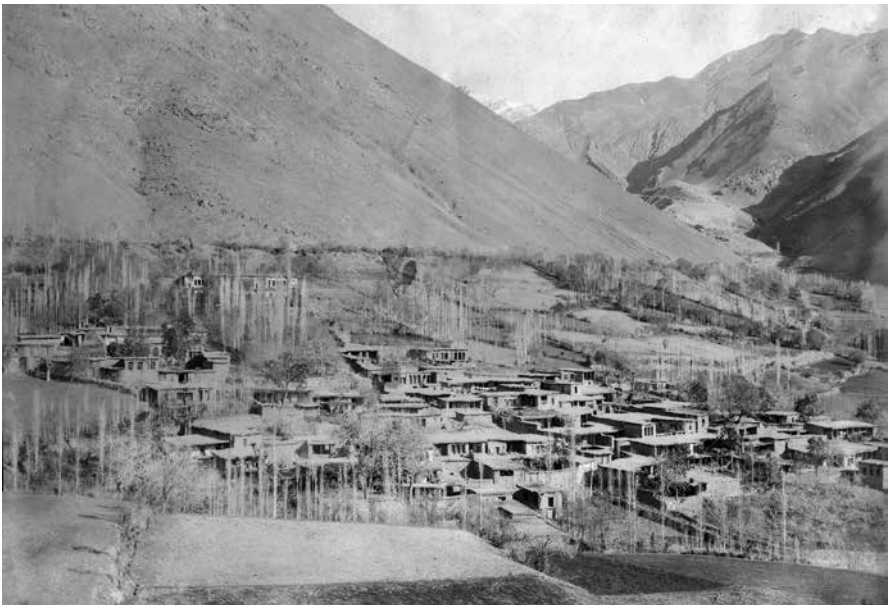

SATUL AFCHIH, LÂNGĂ ȚIHRÁN. CASA LUI BAHÁ'U'LLÁH SE VEDE PRINTRE COPACI (ÎN SPATE, PARTEA STÂNGĂ)

CASA LUI BAHÁ'U'LLÁH DIN AFCHIH, LÂNGĂ ȚIHRÁN

cepuse mintea sa ingenioasă, o campanie care a implicat distrugerea vieților lui Ḥujjat şi a nu mai puțin de optsprezece mii dintre camarazii săi. Acestea au fost trăsăturile distinctive ale unei cariere care a început şi s-a sfârşit într-o domnie de teroare cum Persia rar a mai văzut.

El a fost urmat de Mírzá Áqá Khán-i-Núrí[1], care s-a străduit, chiar de la debutul ministeriatului său, să realizeze o reconciliere între guvernul pe care îl conducea şi Bahá'u'lláh, pe care îl considera cel mai capabil dintre discipolii lui Báb. El I-a trimis o scrisoare caldă prin care-I cerea să se întoarcă la Țihrán şi îşi exprima dorința de a-L întâlni. Înainte de primirea acelei scrisori, Bahá'u'lláh se hotărâse deja să plece din 'Iráq către Persia.

A sosit în capitală în luna Rajab[2] şi a fost primit călduros de fratele Marelui Vazír, Ja'far-Qulí Khán, care a fost special instruit să-L întâmpine. Timp de o lună, El a fost invitatul de onoare al Marelui Vazír, care l-a numit pe fratele său să îndeplinească oficiile de gazdă în locul său. Numărul persoanelor notabile şi al demnitarilor din capitală care se adunaseră să-L întâlnească a fost atât de mare, încât El a constatat că nu mai reuşea să se întoarcă în propria Sa casă. A rămas în acea casă până la plecarea Sa către Shimírán[3].

L-am auzit pe Áqáy-i-Kalím afirmând că în timpul acelei călătorii Bahá'u'lláh l-a putut vedea pe 'Aẓím, care se străduise mult timp să-L întâlnească şi care în acea discuție a fost sfătuit, în termenii cei mai categorici, să abandoneze planul pe care îl concepuse. Bahá'u'lláh a condamnat planurile sale, s-a disociat total de actul pe care avea intenția să-l comită şi l-a avertizat că o asemenea încercare va provoca noi dezastre, de o dimensiune fără precedent.

Bahá'u'lláh a plecat la Lavásán şi a locuit în satul Afchih, proprietatea Marelui Vazír, unde a primit vestea atentatului la viața lui Náṣiri'd-Dín Sháh. Ja'far-Qulí Khán îndeplinea încă funcția de gazdă a Sa în numele lui Amír-Niẓám. Acel act criminal a fost comis

[1] Titlul său a fost I'timádu'd-Dawlih, Omul de Încredere al Statului. (Lady Sheil, „Glimpses of Life and Manners in Persia", p. 249).

[2] 21 aprilie - 21 mai, 1852 A.D.

[3] „Shimírán sau Shimrán (câteodată folosit la plural, Shimránát) este numele acordat în general satelor şi conacelor situate pe pantele joase ce coboară din Elburz, care servesc ca reşedințe de vară pentru locuitorii mai bogați ai Țihrán-ului. („A Traveller's Narrative", p. 81, nota de subsol 1).

MURGH-MAḤALLIH, REŞEDINŢA DE VARĂ A LUI BAHÁ'U'LLÁH DIN SHIMÍRÁN

către sfârşitul lunii Shavvál, în anul 1268 A.H.[1] de către doi tineri obscuri şi iresponsabili, unul dintre ei numindu-se Ṣádiq-i-Tabrízí, iar celălalt Fatḥu'lláh-i-Qumí, ambii câştigându-şi existenţa în Ṭihrán. În perioada în care armata imperială, condusă de Sháh-ul însuşi îşi făcuse tabăra în Shimírán, aceşti tineri ignoranţi, într-o furie declanşată de disperare, s-au ridicat să răzbune sângele confraţilor masacraţi.[2] Ne-

[1] Shavvál 28; 15 august, 1852 A.D.

[2] Dimineaţa, regele a plecat să călărească. Înaintea sa, ca de obicei, porniseră ofiţerii purtând lănci lungi, grăjdarii ducând caii cu şeile brodate şi un grup de călăreţi nomazi cu puşti prinse de umeri şi săbii atârnate de şeile cailor. Această avangardă mergea înaintea regelui pentru a nu fi deranjat de praful ridicat de cavalerie, iar regele o urma singur, la pas, la o distanţă scurtă de suita considerabilă de mari lorzi, conducători şi ofiţeri care îl însoţeau pretutindeni. Ajunsese aproape de palat şi de-abia trecuse de poarta mică de la grădina lui Muḥammad-Ḥasan, sanduq-dár-ul sau trezorierul, când a observat pe marginea drumului trei oameni, trei grădinari, aşezaţi doi în stânga şi unul în dreapta care aparent îl aşteptau. Nu a suspectat niciun pericol şi a călărit mai departe. Când a ajuns destul de aproape, i-a văzut aplecându-se foarte jos şi i-a auzit strigând: «Noi suntem jertfa ta! Avem o cerere!» Aceasta era formula obişnuită, însă, în loc să rămână la distanţă, după cum era obiceiul, s-au năpustit asupra lui repetând: «Avem o cerere!». Surprins, regele a strigat: «Ticăloşilor, ce vreţi?» În acel moment, bărbatul din dreapta a apucat frâul calului de la mâna stângă şi de la mâna

bunia care a caracterizat actul lor a fost trădată de faptul că în realizarea unui asemenea atentat la viața suveranului lor, în loc să folosească arme eficiente care ar fi asigurat succesul acțiunii lor, aceşti tineri şi-au descărcat pistoalele cu cartuşe pe care nicio persoană responsabilă nu s-ar fi gândit să le folosească în acest scop. Dacă această acțiune ar fi fost instigată de o persoană cu judecată şi rațiune, nu le-ar fi permis să-şi îndeplinească intenția cu asemenea instrumente ridicol de ineficiente.[1]

dreaptă şi înarmat cu un pistol a tras asupra regelui. În acelaşi timp, cei doi din stânga au tras şi ei. Una dintre împuşcături a tăiat colierul de perle care înfrumusețea gâtul calului, alta a ciuruit cu alice brațul drept şi spatele regelui. Imediat, cel din dreapta s-a agățat de piciorul Majestății Sale şi l-ar fi dat jos de pe cal, dacă ceilalți doi asasini din stânga nu ar fi tras în direcție inversă. Regele îi lovea cu pumnii în cap, în timp ce salturile calului speriat le paraliza eforturile bábí-ilor şi le întârzia agresiunea. Cei din suita regală, la început uluiți, s-au repezit către stăpânul lor. Asadu'lláh Khán, marele comis şi unul dintre călăreții nomazi l-au omorât pe cel din dreapta cu săbiile lor. În acelaşi timp, câțiva lorzi au pus mâna pe bărbații din stânga, i-au pus la pământ şi i-au legat. Doctorul Cloquet, medicul curții, l-a dus repede pe rege cu ajutorul câtorva oameni în grădina lui Muḥammad-Ḥasan, sanduq-dár-ul, însă nimeni nu părea să ştie ce se întâmplase cu adevărat, iar cei care au simțit un pericol iminent nu aveau nicio idee ce catastrofă ar putea fi. Timp de mai bine de o oră, în oraşul Níyávarán a domnit zarva, în timp ce miniştrii, conduşi de Ṣadr-i-A'ẓam s-au năpustit în grădină, unde fusese dus regele. Goarnele, tobele, tamburinele şi fluierele chemau trupele laolaltă; ghulám-ii au venit călare în viteză; toți dădeau ordine, nimeni nu văzuse nimic, nu auzise şi nu ştia nimic. În mijlocul confuziei, a sosit un curier din Țihrán trimis de Ardishír Mírzá, guvernatorul oraşului, să se intereseze despre ce se întâmplase şi ce măsuri ar trebui să fie luate în capitală pentru că, în seara precedentă, zvonul despre asasinarea regelui se transformase în certitudine. Bazarele, supravegheate de oameni înarmați şi cu o atitudine amenințătoare, au fost părăsite de comercianți. Toată noaptea, brutăriile au fost asaltate, lumea încercând să-şi facă provizii pentru următoarele zile, aşa cum se întâmplă când oamenii prevăd tulburări. În zori, pe măsură ce agitația crescuse, Ardishír Mírzá a ordonat să fie închise porțile cetății şi a oraşului, a pus regimentul în stare de război, şi-a pus tunurile pe poziție, cu toate că nu ştia cine era inamicul, iar acum cerea ordin." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 231–233).

[1] Lord Curzon, care consideră acest eveniment ca pe „cea mai nedreaptă greşeală a unei conspirații revoluționare şi anarhice", scrie următoarele: „Datorită faptului că bábísm-ul în primii ani se afla în conflict cu forțele civile, şi că avusese loc un atentat la viața Sháh-ului din partea bábí-ilor, s-a dedus în mod greşit că mişcarea era la origine politică şi că avea un caracter nihilist. Din studiul scrierilor lui Báb sau ale succesorilor săi, această suspiciune nu are niciun fundament. Persecuțiile timpurii ale guvernului i-au condus pe adepții noii credințe la o atitudine de rebeliune; iar în exasperarea produsă de acea luptă şi de brutalitatea feroce cu care erau exercitate drepturile de învingători ale cuceritorilor, nu era surprinzător dacă unele mâini fanatice erau gata să îl lovească pe suveran. În prezent bábí-ii sunt în aceeaşi măsură loiali, pe cât sunt şi ceilalți supuşi ai Coroanei. Şi nici nu pare a fi vreo dreptate mai mare în acuzațiile de socialism, comunism şi imoralitate, care au fost atribuite atât de liber acestei tinere credințe. Cu siguranță, nicio astfel de idee de comunism în sens

Acel act, cu toate că a fost comis de către fanatici sălbatici şi slabi de minte, în ciuda condamnării vehemente chiar de la început, venită din partea unei persoane cu totul responsabile precum Bahá'u'lláh, a fost semnalul declanşării unei serii de persecuţii şi masacre de o asemenea ferocitate barbară, ce poate fi comparată numai cu atrocităţile din Mázindarán şi Zanján. Furtuna pe care o declanşase acel act a umplut întregul Ţihrán de consternare şi suferinţă. A implicat viaţa celor mai importanţi camarazi care supravieţuiseră persecuţiilor atât de crude şi repetate la care fusese supusă Credinţa lor. Furtuna era încă violentă când Bahá'u'lláh, alături de cele mai capabile ajutoare ale Sale, a fost aruncat într-o închisoare murdară, întunecoasă, timp în care au fost puse la gâtul Lui lanţuri de o greutate pe care numai criminalii notorii erau condamnaţi să le poarte. Timp de nu mai puţin de patru luni El a purtat povara şi atât de mare a fost intensitatea suferinţei Sale încât semnele acelei cruzimi au rămas imprimate pe trupul Său pentru restul vieţii Sale.

O asemenea ameninţare asupra suveranului şi a instituţiilor regatului său a stârnit indignarea întregului corp al ordinului eclezias-tic din Persia. O asemenea faptă, atât de neruşinată, cerea o pedeapsă imediată şi adecvată. Ei au strigat că trebuie luate măsuri de o severitate fără precedent pentru a stăvili valul care cuprinsese atât guvernarea, cât şi Credinţa Islám-ului. În ciuda reţinerii pe care discipolii lui Báb au exercitat-o de la începutul Credinţei în orice parte a ţării, în ciuda instrucţiunilor repetate ale discipolilor principali către confraţii lor prin care li se ordona să se abţină de la acte de violenţă,

european, adică de redistribuire forţată a proprietăţii sau de socialism în sensul secolului al nouăsprezecelea, adică de anulare a venitului prin muncă, nu au pătruns niciodată în mintea lui Báb sau a discipolilor săi. Singurul comunism cunoscut şi recomandat de el a fost cel al Noului Testament şi al Bisericii Creştine timpurii, în legătură cu folosirea bunurilor în comun de către membrii credinţei, practicarea dărniciei şi a ajutorării pline de mărinimie. Acuzele de imoralitate par să fi apărut pe de o parte din invenţiile răutăcioase ale oponenţilor şi pe de alta din libertatea mai mare pretinsă femeilor de către Báb, care în mintea orientală este cu greu disociată de destrăbălare… Privit în context mai larg, bábism-ul poate fi definit ca o credinţă a filantropiei şi aproape ca o bunăvoinţă pentru toţi. Dragoste frăţească, bunătate faţă de copii, politeţe combinată cu demnitate, sociabilitate, ospitalitate, eliberare de bigotism, prietenie chiar şi faţă de creştini sunt incluse în doctrinele sale. Faptul că fiecare bábí recunoaşte sau se supune acestor precepte ar fi o aserţiune naivă; însă, dacă doctrina îi este pusă în discuţie, profetul să fie judecat dupa ceea ce predică." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question," p. 501–502).

să se supună guvernului cu loialitate şi să renunţe la orice intenţie a declanşării unui război sfânt, inamicii lor au perseverat în eforturile lor perseverente de a denatura esenţa şi scopul Credinţei în faţa autorităţilor. Acum că fusese comis un act cu consecinţe majore, câte acuzaţii au fost îndemnaţi să facă aceiaşi inamici, atribuind Cauzei cu care a fost asociată vina pentru această crimă. Părea că sosise momentul când puteau în sfârşit să le trezească conducătorilor ţării ideea de eliminare cât de rapid posibil a ereziei care era în stare să ameninţe însuşi fundamentul Statului.

VEDERE DIN NÍYÁVARÁN, LÂNGĂ ŢIHRÁN

Ja'far-Qulí Khán, care se afla la Shimírán atunci când a avut loc atentatul asupra vieţii Sháh-ului, I-a scris imediat o scrisoare lui Bahá'u'lláh şi L-a informat despre evenimentele care avuseseră loc. „Mama Sháh-ului", a scris, „este cuprinsă de furie. Te denunţă oficial în faţa curţii şi a oamenilor ca fiind «ucigaşul moral» al fiului ei. De asemenea, ea a încercat să îl implice în această chestiune pe Mírzá Áqá Khán şi l-a acuzat că ar fi fost complicele Tău." El l-a îndemnat pe Bahá'u'lláh să rămână ascuns un timp în acel loc, până când furia populaţiei se mai diminua. A trimis la Afchih un mesager în vârstă şi experimentat, căruia i-a poruncit să fie la dispoziţia Oas-

petelui său şi să fie gata să-L însoţească în orice loc sigur ar dori El.

Bahá'u'lláh a refuzat să se folosească de oportunitatea pe care i-o oferise Ja'far-Qulí Khán. Ignorând mesagerul şi respingând oferta sa, în dimineaţa următoare El a călătorit cu calm şi încredere de la Lavásán, unde locuia, către cartierul principal al armatei imperiale care era staţionată în Níyávarán, în districtul Shimírán. Sosind în satul Zarkandih, reşedinţa legaţiei ruse, care se afla la o distanţă de un maydán[1] de Níyávarán, a fost întâmpinat de Mírzá Majíd, cumnatul Său, care ocupa funcţia de secretar al ministrului rus[2], şi care L-a invitat să locuiască în casa sa, învecinată cu cea a superiorului său. În-

LEGAŢIA RUSĂ DIN SATUL ZARKANDIH

soţitorii lui Ḥájí 'Alí Khán, Ḥájibu'd-Dawlih, L-au recunoscut şi au mers de îndată să-l informeze pe stăpânul lor, care l-a rândul său a supus atenţiei această chestiune Sháh-ului.

Vestea sosirii lui Bahá'u'lláh i-a surprins foarte mult pe ofiţerii armatei imperiale. Însuşi Náṣiri'd-Dín Sháh fost uimit de pasul curajos şi neaşteptat pe care l-a făcut un om acuzat de a fi principalul instigator al atentatului la viaţa sa. El a trimis imediat pe unul dintre

[1] Vezi Glosar.
[2] Prinţul Dolgorouki.

ofițerii săi de încredere către legație, cerând ca Acuzatul să-i fie dat în primire. Ministrul rus a refuzat şi i-a cerut lui Bahá'u'lláh să pornească spre casa lui Mírzá Áqá Khán, Marele Vazír, un loc pe care îl considera a fi cel mai adecvat în acele circumstanțe. Cerința sa a fost aprobată, după care ministrul a comunicat oficial Marelui Vazír dorința sa de a se acorda cea mai mare grijă pentru a se asigura siguranța şi protecția Celui mai de Încredere, pe care guvernul îl predase în paza lor, avertizându-l că-l va face responsabil dacă-i va nesocoti dorințele sale.[1]

Cu toate că Mírzá Áqá Khán şi-a asumat garantarea tuturor asigurărilor cerute şi L-a primit pe Bahá'u'lláh cu tot respectul cuvenit în casa sa, totuşi, se temea pentru siguranța propriei sale poziții, dacă-I acorda Invitatului său tratamentul pe care Oaspetele se aştepta să-l primească din partea sa.

În timp ce Bahá'u'lláh părăsea satul Zarkandih, fiica ministrului care era foarte mâhnită de pericolele care I-au copleşit viața, a fost atât de cuprinsă de emoție încât nu şi-a putut abține lacrimile. „La ce bun", a fost auzită discutând cu tatăl ei, „autoritatea cu care ai fost învestit, dacă eşti incapabil să oferi protecția ta unui oaspete pe care l-ai primit în casa ta?" Ministrul, care avea o mare afecțiune pentru fata sa, a fost mişcat la vederea lacrimilor ei şi a încercat să o liniştească, asigurând-o că va face tot ce îi va sta în putere să îndepărteze pericolul care amenința viața lui Bahá'u'lláh.

În acea zi, armata lui Náșiri'd-Dín Sháh a fost aruncată într-o stare de revoltă violentă. Ordinele fără drept de apel ale suveranului, care au urmat la atât de scurt timp după atentatul asupra vieții sale, au dat naştere celor mai sălbatice zvonuri şi au incitat cele mai înverşunate pasiuni în inimile oamenilor din împrejurimi. Agitația s-a răspândit până în Țihrán şi a aprins în furia înflăcărată tăciunele mocnit al urii pe care inamicii Cauzei o nutreau în inimile lor. O confuzie fără precedent domina capitala. Era suficient un cuvânt de denunțare, un semn sau o şoaptă pentru a-l supune pe nevinovat unei persecuții pe care nicio pană n-ar putea să o descrie. Siguranța vieții şi a proprietății

[1] „Când am fost pus în lanțuri şi cătuşe în închisoarea Ța, unul dintre ambasadorii tăi M-a ajutat. Astfel, Dumnezeu a decretat pentru tine un rang pe care numai El îl poate înțelege. Ai grijă ca nu cumva să schimbi acest rang înalt." (Tableta lui Bahá'u'lláh's către Țarul Rusiei.)

dispăruseră în totalitate. Cele mai înalte autorități ecleziastice din capitală au dat mâna cu cei mai influenți membri ai guvernului pentru a se ocupa de ceea ce sperau să fie lovitura fatală pentru un dușman care, timp de opt ani, a zguduit atât de grav pacea acelei țări și pe care nicio viclenie sau violență nu fuseseră capabile până atunci să-l reducă la tăcere.[1]

[1] Renan, în lucrarea sa intitulată „Les Apôtres" (p. 378), caracterizează marele masacru din Țihrán care a urmat atentatului asupra vieții Sháh-ului ca pe „o zi probabil fără egal în istoria umanității". (E. G. Browne, introducere la „A Traveller's Narrative", p. 45). „Numărul martiriilor care au avut loc în Persia a fost estimat la zece mii. (Această estimare nu este exagerată. Mulți estimează un număr între douăzeci și treizeci de mii, iar alții chiar mai mult.) Majoritatea au avut loc în perioada timpurie a credinței, dar au continuat, deși cu o frecvență scăzută, chiar până în zilele noastre." (M. H. Phelps, „Life and Teachings of 'Abbás Effendi", introducere, p. 36.) „Printre documentele care se referă la bábí aflate în posesia mea este o copie scrisă de mână a unui articol în germană publicat pe 17 octombrie, 1852 în Nr. 291 al unui ziar german sau austriac al cărui nume, din păcate, nu este notat. Cred că l-am primit cu mulți ani înainte de la văduva răposatului Dr. Polak, un doctor austriac, care a fost medic al lui Náșiri'd-Dín Sháh la începutul domniei lui și care este autorul unei cărți valoroase și a unor mici tratate asupra Persiei și a unor aspecte legate de aceasta. Este bazat în principal pe o scrisoare scrisă pe data de 29 august, 1852, de către un ofițer austriac, Căpitanul von Goumoens, care se afla în serviciul Sháh-ului, dar care a fost atât de dezgustat și oripilat de cruzimile la care fusese silit să fie martor, încât și-a înaintat demisia. Traducerea acestui articol este următoarea: «Noi am menționat cu câteva zile în urmă atentatul comis la viața Sháh-ului Persiei cu ocazia unei partide de vânătoare. Conspiratorii, după cum se cunoaște, proveneau dintre bábí, o sectă religioasă. În legătură cu această sectă și cu măsurile represive adoptate împotriva ei, scrisoarea Căpitanului austriac von Goumoens, publicată mai târziu în ‹Prietenul soldatului› (*Soldatenfreund*), conține dezvăluiri interesante și elucidează într-o mare măsură atentatul în discuție. Această scrisoare spune: „Țihrán, 29 august 1852. Dragă prietene, Ultima mea scrisoare din data de 20 a menționat atacul asupra Regelui. Îți voi comunica acum rezultatul interogatoriului la care au fost supuși cei doi criminali. În ciuda cumplitelor torturi la care au fost supuși, interogatoriul nu a scos nicio mărturie completă; buzele fanaticilor au rămas lipite, chiar și atunci când prin clești încinși și instrumente de întins articulațiile au încercat să descopere principalul instigator… Dar, urmărește-mă prietene ce pretinzi a avea o inimă și o morală europeană, urmărește ce li s-a întâmplat acestor nefericiți, care cu ochii scoși trebuie să-și mănânce, la locul faptei, fără să crâcnească urechile amputate; sau ai căror dinți sunt scoși cu o violență inumană de către mâna călăului; sau ale căror țeste sunt zdrobite de loviturile ciocanului; sau unde bazarul este iluminat cu ajutorul nefericitelor victime, deoarece și pe stânga și pe dreapta oamenii săpau găuri adânci în piepturile și brațele lor unde le introduceau fitile aprinse în răni. I-am văzut pe câțiva târâți în lanțuri prin bazar, mergând în urma unei fanfare militare, în rănile cărora fitilele arseseră atât de adânc, încât acum grăsimea pâlpâia convulsiv ca un felinar ce tocmai a fost stins. Nu arareori se întâmplă ca ingeniozitatea neobosită a orientalilor să ducă la noi torturi. Jupoaie pielea de pe tălpile bábí-ilor, le scufundă în ulei încins, le potcovesc picioarele precum copitele cailor și îșI silesc victimele să fugă. Nu s-a auzit niciun strigăt din pieptul victimei; tortura este îndurată într-o tăcere mohorâtă de simțirea amorțită a fanaticului; acum trebuie să alerge; trupul nu poate să îndure ceea ce i-a îndurat sufletul; cade. Dați-i lovitura

Acum, că Báb dispăruse, Bahá'u'lláh apărea în ochii lor a fi duşmanul viclean a cărui capturare şi întemniţare o considerau a fi prima lor sarcină. Pentru ei, El era reîncarnarea spiritului pe care

fatală! Eliberaţi-l de durerea sa! Nu! Călăul învârte biciul, şi – eu însumi a trebuit să fiu martor – victima amărâtă a sute de torturi începe să alerge! Acesta este începutul sfârşitului. Cât despre sfârşitul în sine, ei le atârnă de mâini şi picioare trupurile arse şi perforate de un copac, cu capul în jos şi acum orice persan îşi poate încerca abilitatea de bun trăgător după dorinţa inimii de la o distanţă fixă, dar nu prea apropiată de nobila pradă pusă la dispoziţia sa. Am văzut trupuri lovite de aproape 150 de gloanţe… Când recitesc ceea ce am scris sunt copleşit de gândul că cei care sunt cu tine în draga noastră Austrie s-ar putea îndoi de întregul adevăr al acestei descrieri şi m-ar putea acuza de exagerare. De n-ar fi dat Dumnezeu să fi trăit să le văd! Dar, prin prisma profesiei mele, eram des, prea des din păcate, martor al acestor monstruozităţi. Acum nu mai ies deloc din casă pentru a nu întâlni noi scene de oroare. După moartea lor, bábí-ii sunt tăiaţi în două şi fie bătuţi în cuie la poarta oraşului, fie aruncaţi pe câmp ca hrană pentru câini şi şacali. Astfel, pedeapsa se extinde chiar peste limitele acestei lumi crude, pentru că musulmanii care nu sunt înmormântaţi nu au dreptul să intre în Paradisul Profetului. Deoarece sufletul meu se revoltă împotriva acestei infamii, împotriva acestor monstruozităţi întâmplate recent, conform judecăţii tuturor, nu voi mai păstra vreo legătură cu scena unor astfel de atrocităţi.› » (În continuare el spune că deja a cerut să fie eliberat din funcţie, dar că încă nu primise niciun răspuns.)" (E. G. Browne, „Materials for the Study of the Bábí Religion", p. 267–271). „Ca urmare, Ardishír Mírzá a fost forţat să acţioneze. El a păstrat porţile oraşului închise şi păzite de un detaşament de infanterie dând ordine gărzilor să-i examineze cu atenţie pe toţi cei care ar dori să plece. Oamenii erau îndemnaţi să urce zidurile de lângă poarta Shimírán pentru a putea vedea în câmp deschis, peste pod, trupul mutilat al lui Ṣádiq. Prinţul guvernator i-a chemat pe Kalantar sau prefectul poliţiei, pe Vazír-ul oraşului, pe Dárúghih sau şeful poliţiei şi pe conducătorii cartierelor şi le-a dat ordin să caute şi să aresteze toate persoanele suspectate că sunt bábí. Deoarece nimeni nu putea părăsi oraşul, ei au aşteptat lăsarea nopţii pentru a începe să-i descopere, folosind drept principale unelte viclenia şi înşelătoria. Poliţia din Ţihrán, asemeni celei din toate oraşele asiatice, este foarte bine organizată. Este o moştenire a Sassanizilor pe care Khalíf-ii arabi au păstrat-o cu grijă, fiind în avantajul tuturor guvernelor indiferent de cât de rele, sau chiar mai mult, pentru cele mai rele, să o menţină. Poliţia a rămas neschimbată în mijlocul ruinelor altor instituţii la fel de eficiente dar care decăzuseră. Ar trebui să se ştie că fiecare conducător de cartier, aflat mereu în legătură cu Kalantar-ul, avea în subordinea sa câţiva oameni numiţi sar-ghishmih, poliţişti care, fără uniformă sau insignă, nu părăseau niciodată străzile care le fuseseră desemnate. Ei sunt în general bine-văzuţi de populaţie şi se află în termeni familiari cu ei. Sunt de ajutor tot timpul, şi noaptea, fie iarnă sau vară, ei stau în marchiza oricărui magazin şi indiferent dacă plouă sau ninge, păzesc proprietatea privată. În acest fel ei reduceau numărul furturilor. Mai mult, ei cunoşteau pe orice locuitor şi obiceiurile sale, astfel încât puteau ajuta în cazul investigaţiilor; cunoşteau gândurile, opiniile, cunoştinţele şi relaţiile fiecăruia; iar dacă cineva invita trei prieteni la masă, sar-ghishmih-ul, fără a spiona, fiind atât de bine informat despre fiecare, ştia ora la care sosesc invitaţii, ce au mâncat, ce au zis şi ce au făcut, precum şi ora plecării. Kad-khudá sau conducătorii de cartier, le-au spus acestor poliţişti să-i supravegheze pe bábí în zonele lor de interes şi toţi aşteptau rezultatele." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 234–235).

Báb l-a manifestat atât de puternic, Spiritul prin care El a fost capabil să realizeze o transformare atât de completă a vieţilor şi obiceiurilor compatrioţilor Săi. Precauţiile pe care le luase ministrul rus şi avertizările pe care le rostise nu au reuşit să oprească mâna care s-a întins cu atâta determinare împotriva acelei Vieţi preţioase.

De la Shimírán la Ţihrán, Bahá'u'lláh a fost deseori dezbrăcat de veşmintele sale şi a fost copleşit de insulte şi batjocură. Mergând pe jos şi expus razelor puternice ale soarelui din mijlocul verii, El a

ZONA DE SUD A ŢIHRÁN-ULUI ÎN CARE ERAU SPÂNZURAŢI CONDAMNAŢII, UNDE AU AVUT LOC MULTE MARTIRII BAHÁ'Í (SEMNUL X INDICĂ LOCUL ÎN CARE SE AFLA SÍYÁH-CHÁL)

fost silit să parcurgă, fără încălţări şi cu capul neacoperit, întreaga distanţă de la Shimírán la închisoarea la care s-a făcut deja referire. De-a lungul drumului a fost atacat cu pietre şi umilit de mulţimea pe care duşmanii Săi reuşise să o convingă că el era duşmanul de moarte al suveranului lor şi distrugătorul ţinutului său. Cuvintele nu reuşesc să zugrăvească tratamentul care I-a fost aplicat în timp ce era

dus la Síyáh-Chál[1] în Ṭihrán. Pe măsură ce se apropia de închisoare, o femeie în vârstă şi ramolită a fost văzută ieşind din mulţime cu o piatră în mâna sa, dornică să o arunce în faţa lui Bahá'u'lláh. Ochii ei străluceau cu o hotărâre şi un fanatism de care puţine femei de aceeaşi vârstă erau capabile. Întreaga ei fiinţă se scutura de furie în timp ce înainta şi îşi ridică mâna să arunce cu piatra către El. „Pe Siyyidu'sh-Shuhadá',[2] te conjur", a spus ea, alergând să-i surprindă pe cei în ale căror mâini fusese predat Bahá'u'lláh, „lăsaţi-mă să arunc cu piatra în faţa lui!" „Nu o lăsaţi pe această femeie să fie dezamăgită", au fost cuvintele lui Bahá'u'lláh către paznicii Săi, în timp ce o vedea alergând în urma Sa. „Nu-i refuzaţi ceea ce ea socoteşte a fi un act meritoriu în faţa lui Dumnezeu."

Închisoarea Síyáh-Chál, în care a fost aruncat Bahá'u'lláh, la origine un rezervor de apă pentru băile publice din Ṭihrán, era o închisoare subterană în care erau întemniţaţi criminalii de cea mai joasă speţă. Combinaţia dintre întunericul, mizeria şi caracterul prizonierilor făceau din acea închisoare dezgustătoare, cel mai monstruos loc în care putea fi condamnată o fiinţă umană. Picioarele Sale erau puse în cătuşe, iar în jurul gâtului Său au fost fixate lanţurile Qará-Guhar, cunoscute în toată Persia pentru greutatea lor greu de suportat.[3] Timp

[1] Numele temniţei înseamnă „Groapa Neagră".

[2] Imám Ḥusayn.

[3] „Dacă s-ar întâmpla vreodată să vizitezi închisoarea Majestăţii Sale Sháh-ul, roagă-l pe administratorul şi şeful acelui loc să-ţi arate acele două lanţuri, dintre care unul se numeşte Qará-Guhar, iar celălalt Salásil. Jur pe Luceafărul Dreptăţii că în timpul celor patru luni am fost împovărat şi chinuit de unul din aceste lanţuri. «Durerea lui Iacob păleşte înaintea durerii mele; şi toate nenorocirile lui Iov au fost doar o parte a nenorocirilor mele.»" („The Epistle to the Son of the Wolf", p. 57). „În legătură cu modul de întemniţare persan, practica este la fel de diferită de a noastră, ca şi în cazul pedepselor. Nu există sentinţă penală pe viaţă sau chiar pe un anumit număr de ani; munca grea este necunoscută ca sentinţă; iar închisoarea pentru o lungă perioadă de timp este rară. De obicei, există la început de an o eliberare din închisoare; iar când este numit un nou guvernator, el eliberează în mod obişnuit închisorile umplute de către predecesorul său, iar unul sau două din cazurile cele mai grave, fiind supuse pedepsei cu moartea, pentru a crea o impresie de putere. Nu există o secţie de femei, ele fiind deţinute, la fel ca şi bărbaţii criminali de rang înalt în casa unui preot. În Ṭihrán se spune că ar exista trei tipuri de închisori: subterane, sub citadelă, unde sunt întemniţaţi cei acuzaţi de conspiraţie sau de înaltă trădare; închisorile din oraş, unde pot fi văzuţi deţinuţii de rând cu gulere de fier în jurul gâtului, câteodată cu picioarele încătuşate şi legaţi unul de celălalt cu lanţuri de fier; şi casa privată păzită, care aparţine de obicei conacelor mai marilor oraşului. Se va vedea că teoria persană a dreptăţii, după cum este exprimată atât în sentinţele judiciare, în aplicarea unei pedepse cât şi în codul închisorii, este una cu o procedură severă şi rapidă, al cărei scop

de trei zile şi trei nopţi, lui Bahá'u'lláh nu i s-a dat nici mâncare, şi nici apă. Odihna şi somnul Îi erau imposibile. Locul era infestat de paraziţi, iar duhoarea acelui loc întunecat era suficientă pentru a zdrobi spiritele celor condamnaţi să sufere ororile sale. Condiţiile în care El era ţinut erau de asemenea natură, încât chiar şi unul din călăii care îl supraveghea a fost cuprins de milă. De mai multe ori acest om a încercat să-L facă să guste nişte ceai pe care reuşise să îl introducă în închisoare pe sub haina sa. Totuşi, Bahá'u'lláh a refuzat să-l bea. Familia Sa s-a străduit deseori să convingă gărzile să le permită să-I ducă mâncarea pe care o pregătiseră pentru El. Cu toate că, la început, niciun fel de rugăminte nu-i făcea să slăbească severitatea disciplinei lor, treptat au cedat stăruinţei prietenilor Săi. Totuşi, nimeni nu ştie sigur dacă acea mâncare ajungea la El sau dacă El accepta să o mănânce, în timp ce ceilalţi confraţi ai Săi prizonieri mureau de foame în faţa ochilor Săi. Cu siguranţă o mai mare mizerie decât cea care se abătuse asupra acestor victime nevinovate de furia suveranului lor putea fi cu greu imaginată.[1]

este pedepsirea (într-un mod cât mai aropiat cu putinţă de gravitatea infracţiunii comise) şi în niciun fel corijarea." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. i, p. 458–459).

[1] „Nu aveam nicio legătură cu această faptă odioasă, iar inocenţa Noastră a fost dovedită indiscutabil în tribunale. Cu toate acestea, Ne-au arestat şi Ne-au adus în închisoarea din Ţihrán de la Níyávarán, care era atunci reşedinţa regală; pe jos, în lanţuri şi cu capul şi picioarele goale, pentru că un individ brutal care mergea alături de Noi călare ne înşfăcase căciula de pe cap, eram zoriţi de mulţi călăi şi farráshi şi Ne-au întemniţat timp de patru luni într-un loc ce nu se mai văzuse până atunci. Cu adevărat, o celulă întunecată şi îngustă ar fi fost cu mult mai bună decât locul în care acest Nedreptăţit şi însoţitorii Săi erau întemniţaţi. Când am intrat în închisoare, la sosire, Ne-au condus pe un coridor întunecat şi de acolo am coborât trei trepte abrupte către temniţa care Ne-a fost desemnată. Locul era întunecos, iar prizonierii erau în număr de aproape o sută cincizeci – hoţi, asasini şi tâlhari de drumul mare. Cu toate că adăpostea un număr atât de mare de oameni, nu exista nicio altă ieşire în afară de pasajul prin care am intrat. Pana nu reuşeşte să descrie acest loc şi duhoarea fetidă. Majoritatea nu aveau nici haine cu care să se îmbrace şi nicio rogojină pe care să se întindă. Dumnezeu ştie ce am îndurat în acel loc întunecos şi respingător! În această închisoare, Noi am reflectat zi şi noapte asupra situaţiei bábí-ilor, la faptele şi problemele lor, gândindu-ne cum, în ciuda măreţiei sufletului, nobleţei şi inteligenţei, au putut fi capabili să comită o asemenea faptă precum atentatul neruşinat la viaţa suveranului lor. Apoi, acest Nedreptăţit s-a hotărât ca, la plecarea din această închisoare, să se ridice cu toate forţele pentru regenerarea acestor suflete. Într-o noapte, în vis, acest cuvânt atotslăvit s-a auzit din toate părţile: «Cu adevărat, Noi Te vom ajuta să triumfi prin Tine şi prin pana Ta. Nu te întrista pentru ce s-a abătut asupra Ta, şi nu ai teamă. Cu adevărat, Tu eşti dintre cei care sunt în siguranţă. În curând Domnul va scoate la iveală şi va revela comorile pământului, oameni care îţi vor oferi victoria prin Tine însuţi şi prin numele Tău cu care Domnul a revigorat inimile celor care cunosc.»" („Referirea lui

Cât despre tânărul Ṣádiq-i-Tabrízí, soarta pe care a îndurat-o a fost pe cât de crudă, pe atât de umilitoare. A fost capturat în timp ce alerga spre Sháh, pe care l-a dat jos de pe cal, sperând să-l lovească cu spada pe care o ţinea în mână. Sháţir-Báshí, împreună cu servitorii lui Mustawfíyu'l-Mamálik s-au aruncat asupra lui şi, fără a încerca să

FAMILIE BAHÁ'Í MARTIRIZATĂ ÎN PERSIA

afle cine era, l-au ucis pe loc. Dorind să potolească bucuria populaţiei, au despicat trupul său în două, fiecare parte fiind suspendată în văzul publicului la intrarea porţilor Shimírán şi Sháh-'Abdu'l-'Aẓím.[1] Ceilalţi doi camarazi ai săi, Fatḥu'lláh-i-Ḥakkák-i-Qumí şi

Bahá'u'lláh la Síyáh-Chál în „The Epistle to the Son of the Wolf"). „'Abdu'l-Bahá", scrie Dr. J. E. Esslemont, „ne spune cum într-o zi I s-a permis să intre în curtea închisorii pentru a-L vedea pe îndrăgitul Său Tată când ieşise pentru exerciţiul zilnic. Bahá'u'lláh era extrem de schimbat, atât de bolnav încât abia putea merge, părul şi barba Sa neîngrijite, gâtul Său zgâriat şi umflat din cauza presiunii fierului greu de metal din jurul gătului, trupul Său aplecat de greutatea lanţurilor Sale, imaginea lăsând în mintea unui băiat sensibil o impresie ce nu putea fi niciodată uitată." („Bahá'u'lláh and the New Era", p. 61).

[1] „Ei au dat ordin ca trupul lui Ṣádiq, acel bábí care fusese omorât, să fie legat de coada unui catâr şi să fie târât pe pietre până la Ṭihrán, astfel încât întreaga populaţie să vadă că acei

Ḥájí Qásim-i-Nayrízí, care reuşiseră să-i cauzeze numai răni uşoare Sháh-ului, au fost supuşi unui tratament inuman, care în final le-a adus moartea. Cu toate că suferise cruzimi de nedescris, Fatḥu'lláh a refuzat cu încăpățânare să răspundă întrebărilor care îi erau puse. Tăcerea păstrată în fața diverselor torturi i-a făcut pe prigonitori să

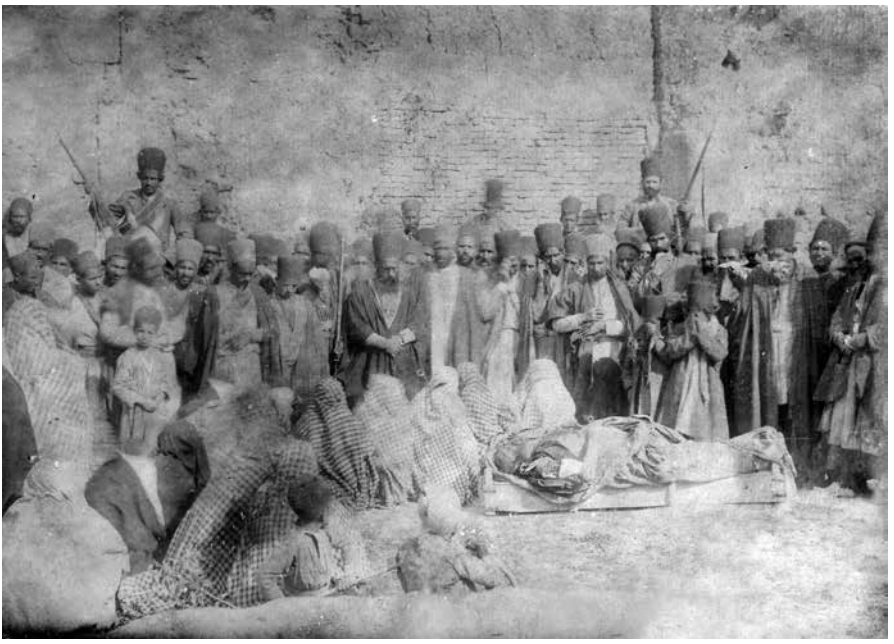

CREDINCIOŞI ADUNAȚI ÎN JURUL TRUPULUI UNUI MARTIR

creadă că este mut. Exasperați de faptul că au eşuat în eforturile lor i-au turnat plumb topit pe gât, un act care a pus capăt suferinței sale.

Camaradul său, Ḥájí Qásim, a fost tratat cu o sălbăticie şi mai revoltătoare Chiar în ziua în care Ḥájí Sulaymán Khán era supus acelui teribil supliciu, acest biet nenorocit primea un tratament similar din partea prigonitorilor săi în Shimírán. I-au fost smulse hainele, i-au aprins lumânări în şanțurile făcute în carne şi a fost aşa expus în fața mulțimii care urla şi-l blestema. Spiritul de răzbunare care-i anima

conspiratori au fost doborâți. În acelaşi timp, au fost trimişi mesageri către Ardishír Mírzá pentru a-i spune ce trebuie să facă." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 234).

pe cei în mâinile cărora fusese predat părea insaţiabil. Zi după zi, noi victime erau forţate să plătească cu sângele lor pentru o ofensă pe care nu o comiseseră niciodată şi despre care nu ştiau nimic. Orice procedeu ingenios pe care torţionarii din Ţihrán îl născoceau era aplicat cu o severitate fără milă trupurilor acelor nefericiţi, care nu erau duşi la judecată, nici chestionaţi şi al căror drept la apărare şi la dovedirea nevinovăţiei era ignorat complet.

Fiecare din acele zile de teroare a fost martora martiriului celor doi camarazi ai lui Báb, unul dintre ei fiind ucis la Ţihrán, în timp ce celălalt şi-a înfruntat soarta în Shimírán. Amândoi au fost supuşi aceluiaşi mod de tortură, ambii oferiţi publicului pentru a-şi descărca ura asupra lor. Cei arestaţi au fost distribuiţi diferitelor clase de oameni, ai căror mesageri îi vizitau zilnic în închisoare şi îşi revendicau victima.[1] Conducându-i la locul morţii, ei dădeau semnalul atacului asupra lor, la care bărbaţi şi femei se apropiau de prada lor, sfâşiindu-le trupurile în bucăţi şi mutilându-le în asemenea hal, încât nu rămânea nicio urmă a formei originale. O asemenea cruzime a uimit chiar şi pe cei mai brutali călăi, ale căror mâini, oricât de obişnuite cu măcelul, nu comiseseră niciodată atrocităţile pe care aceşti oameni s-au dovedit capabili să le înfăptuiască.[2]

Dintre toate torturile pe care un inamic neînfrânat le-a pricinuit victimelor sale, niciuna nu a fost mai revoltătoare prin caracterul ei decât cea care a caracterizat moartea lui Ḥájí Sulaymán Khán. El a fost fiul lui Yaḥyá Khán, unul dintre ofiţerii aflaţi în serviciul lui

[1] „Cu această ocazie Mírzá Áqá Khán, Marele Vazír, pentru a distribui responsabilitatea pedepsei şi pentru a scădea şansele de răzbunare sângeroasă, a conceput ideea extraordinară de a desemna execuţia mai multor vinovaţi principalilor miniştri, generali şi ofiţeri ai Curţii, cât şi reprezentanţilor clerului şi ai negustorilor. Secretarul Afacerilor Externe a ucis pe unul, Secretarul Afacerilor Interne pe altul, Comisul Regal pe un al treilea şi aşa mai departe." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", p. 402, nota 2).

[2] „Excelenţa sa a reuşit să împartă execuţia victimelor între diferite departamente ale statului; sigura persoană exceptată a fost el însuşi. Întâi a fost Sháh-ul, care avea dreptul la Qiṣaṣ sau represalii legale, pentru rana sa. Pentru a salva demnitatea coroanei, administratorul casei regale, ca reprezentant al Sháh-ului, a tras primul glonte către conspiratorul ales ca victimă a sa, iar adjuncţii săi, farrásh-ii, au finalizat ceea ce începuse. Fiul Prim-ministrului conducea Ministerul de Interne şi a ucis un alt bábí. Apoi a venit rândul Ministerului de Externe. Secretarul de Stat pentru Afaceri Externe, un om pios şi naiv, care şi-a petrecut timpul în studiul tradiţiilor lui Muḥammad, fără să se uite, a lovit primul cu sabia, iar apoi Sub-secretarul de Stat şi angajaţi ai Ministerului de Externe au despicat victima în bucăţi.

Preoțimea, negustorii, artileria, infanteria, fiecare aveau alocați propriii lor bábí. Chiar și admirabilul medic francez al Sháh-ului, răposatul și regretatul Dr. Cloquet, a fost invitat să-și arate loialitatea urmând exemplul restului Curții. S-a scuzat și, într-un mod agreabil, a spus că a omorât prea mulți oameni ca parte a profesiei lui, pentru a-și permite să crească numărul lor printr-o ucidere voluntară. Lui Șadr i s-a reamintit că acele proceduri barbare și nemaiauzite nu numai că erau revoltătoare prin ele însele, dar că vor produce o mare oroare și dezgust în Europa. În fața acestei afirmații, el s-a aprins și a întrebat furios: «Dorești ca răzbunarea tuturor bábí-ilor să fie concentrată numai asupra mea?» Următorul text este un extras din ziarul «Țihrán Gazette» din acea zi și oferă un exemplu de «lider» persan: «Câțiva indivizi desfrânați și fără principii, lipsiți de religie, au devenit discipolii blestematului Siyyid ʻAlí-Muḥammad Báb, care cu câțiva ani în urmă a inventat o nouă religie și care și-a găsit apoi sfârșitul. Ei au fost incapabili să demonstreze adevărul credinței lor, care era vizibil falsă. De exemplu, multe din cărțile lor ce au căzut în mâinile noastre nu conțin nimic altceva decât necredință. De asemenea, prin argumente lumești, ei nu au fost capabili să susțină religia lor, care părea adecvată a intra în competiție cu Cel Atotputernic. Ei au început apoi să spere la suveranitate și să se zbată să declanșeze insurecții, sperând să profite de confuzie și să jefuiască proprietățile vecinilor. O ceată nenorocită, mizerabilă al cărei conducător, Mullá Shaykh ʻAlí din Turshíz, s-a autointitulat reprezentant al fostului Báb, dându-și titlul de Majestate Înaltă, i-au adunat în jurul lor pe unii dintre foștii camarazi ai lui Báb. Ei au atras către principiile lor niște destrăbălați desfrânați, unul dintre ei fiind Ḥájí Sulaymán Khán, fiul răposatului Yaḥyá Khán din Tabríz. În casa acestui hájí, aveau obiceiul de a se aduna pentru a se consulta și a plănui un atentat asupra vieții Majestății sale. În acest scop, au fost selectați doisprezece din ei, care erau voluntari pentru această acțiune, fiecare primind pistoale, pumnale etc. S-a hotărât ca ei să pornească spre reședința Sháh-ului de la Níyávarán și să aștepte oportunitatea de a acționa.» Apoi urmează o relatare a atacului pe care l-am prezentat deja în detaliu. «Șase persoane, ale căror delicte nu au fost demonstrate atât de clar, au fost condamnate la închisoare veșnică; cei rămași au fost împărțiți între preoțime, doctori în drept, înalți servitori de la curte, locuitori ai orașului, negustori, meșteri, artizani, care le-au acordat ce li se cuvenea astfel: Mullá, preoții și corpul învățaților l-au omorât pe Mullá Shaykh ʻAlí, reprezentantul lui Báb, care își dăduse titlul de Majestate Imperială și care a fost autorul acestei atrocități. Prinții l-au omorât pe Siyyid Ḥasan, din Khurásán, un om de o recunoscută destrăbălare, cu lovituri de gloanțe, săbii și pumnale. Ministrul Afacerilor Externe, plin de zel religios și moral, a tras primul glonte către Mullá Zaynu'l-ʻÁbidín dinYazd, iar secretarii din departamentul său au terminat ceea ce începuse și l-au tăiat în bucăți. Niẓámu'l-Mulk (fiul Prim-ministrului) l-a ucis pe Mullá Ḥusayn. Mírzá ʻAbdu'l-Vahháb, din Shíráz, care fusese unul dintre cei doisprezece asasini, a fost omorât de fratele și fiii Prim-ministrului; celelalte rude l-au tăiat în bucăți. Mullá Fatḥu'lláh, din Qum, care trăsese primul glonte care îl rănise pe suveran a fost omorât astfel: în mijlocul taberei regale i-au fost înfipte lumânări pe trup (făcându-se incizii) care au fost aprinse. Intendentul casei l-a rănit exact în locul în care fusese lovit Sháh-ul, după care servitorii lui l-au omorât cu pietre. Notabilitățile de la curte l-au trimis pe Shaykh ʻAbbás din Țihrán în iad. Servitorii personali ai Sháh-ului l-au omorât pe Mullá-Báqir, unul din cei doisprezece. Comisul Sháh-ului și servitorii de la grajd l-au potcovit pe Muḥammad-Taqí din Shíráz, trimițându-l apoi alături de camarazii săi. Maeștrii de ceremonii și alți nobili, alături de adjuncții lor, l-au omorât pe Muḥammad din Najaf-Ábád cu securile și macetele și l-au trimis în adâncurile iadului. Artileria i-a scos întâi ochiul lui Muḥammad-ʻAlí din Najaf-Ábád și apoi l-au spulberat cu o mortieră. Soldații l-au spintecat cu baionetele pe Siyyid Ḥusayn din Mílán și l-au

Náyibu's-Salṭanih, tatăl lui Muḥammad Sháh. El a păstrat aceeaşi funcţie pe care o avusese şi în primele zile ale domniei lui Muḥammad Sháh. Ḥájí Sulaymán Khán a manifestat chiar din primii ani o lipsă

trimis în iad. Cavaleria l-a ucis pe Mírzá Rafi'. Adjunctul generalului, generali şi colonei l-au omorât pe Siyyid Ḥusayn.»" (Lady Sheil, „Glimpses of Life and Manners in Persia", p. 277–281). „În acea zi, străzile şi bazarele din Ţihrán au fost martorele unui spectacol pe care oamenii nu îl vor putea uita vreodată; se poate încă simţi o oroare şocantă pe care trecerea anilor nu a putut să o diminueze. Oamenii au văzut mărşăluind, printre călăi, copii şi femei cu găuri în trupurile în care fuseseră introduse fitile aprinse. Victimele erau târâte cu funii şi împinse de la spate cu bice. Copiii şi femeile înaintau cântând acest vers: «Cu adevărat venim de la Dumnezeu şi la El ne vom întoarce!» Vocile lor se înălţau triumfătoare deasupra liniştii adânci a mulţimii, pentru că locuitorii din Ţihrán nu erau nici oameni răi şi nici mari credincioşi ai Islám-ului. Când una dintre victime cădea la pământ şi era lovită cu baionetele, dacă pierderea de sânge care se scurgea din rănile sale o lăsa fără nicio putere, începea să danseze şi să strige cu şi mai mare entuziasm: «Cu adevărat suntem ai lui Dumnezeu şi la El ne vom întoarce!» O parte dintre copii au murit pe drum. Călăii le aruncau trupurile sub picioarele taţilor şi surorilor lor, care treceau cu mândrie pe deasupra lor fără ezitare. Atunci când cortegiul a ajuns la locul execuţiei, lângă Poarta Nouă, victimele au fost lăsate să aleagă între viaţă şi renegarea credinţei lor; au fost chiar supuse tuturor formelor de intimidare. Unul dintre călăi a avut idea de a-i spune unui tată că, dacă nu renunţă, va tăia gâturile celor doi fii ai săi pe pieptul său. Băieţii săi erau destul de tineri, cel mai mare având în jur de paisprezece ani. Acoperiţi de sânge, cu pielea arsă, ascultau cu stoicism ameninţările. Tatăl a răspuns, în timp ce se culca pe pământ, că era gata, iar cel mai mare din băieţi, a cerut să fie primul care să moară. Se poate ca acel călău să-i fi respins această ultimă alinare. Într-un final, tragedia a luat sfârşit şi noaptea a căzut asupra unei adunături de trupuri fără formă; capetele erau legate în boccele la posturile de santinelă, iar câinii de la marginea oraşului se îngrămădeau în jurul lor. Acea zi a atras către bábí un număr mai mare de discipoli secreţi decât ar fi făcut-o oricât de multe îndemnuri. După cum am spus înainte, impresia lăsată de atitudinea impasibilă a martirilor a fost puternică şi de durată. Am auzit deseori martori oculari descriind scenele acelei zile fatidice, oameni apropiaţi guvernului, unii deţinând chiar funcţii importante. Dacă-i ascultai, atât de mare era admiraţia lor faţă de evenimentele în care Islám-ul a jucat un rol atât de lipsit de glorie şi atât de mare era înţelegerea pe care o aveau despre resursele, speranţele şi mijloacele de succes ale noii religii, încât oricine putea crede că erau toţi bábí." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 248–250). „Aceste execuţii nu era numai criminale, dar şi prosteşti. Barbaria persecutorilor a învins intenţiile lor, pentru că, în loc să inspire teroare, le-a conferit martirilor prilejul de a-şi arăta curajul eroic, care a însemnat mai mult decât ar fi făcut orice propagandă, indiferent de cât de pricepută, asigurând triumful cauzei pentru care ei au murit… Impresia produsă de o asemenea etalare a curajului şi rezistenţei a fost profundă şi de durată; mai mult, credinţa care i-a inspirat pe martiri a fost deseori contagioasă, după cum arată următorul incident. Un locuitor din Yazd, o persoană dură, cunoscută pentru viaţa sălbatică şi dezordonată, a mers să vadă execuţia câtorva bábí, poate pentru a-i batjocori. Dar, când a văzut cu cât calm şi fermitate au înfruntat tortura şi moartea, sentimentele sale au cunoscut o asemenea repulsie, încât a alergat strigând: «Omorâţi-mă şi pe mine! Sunt şi eu un bábí!» Şi astfel a continuat să strige până când a fost şi el participant la nenorocirea pe care venise doar să o privească." (E. G. Browne, „A Year amongst the Persians", p. 111–112).

de înclinaţie faţă de rang şi funcţie. Încă din ziua acceptării Cauzei lui Báb, ocupaţiile neînsemnate cu care se îndeletniceau cei din jurul lui îi provocau milă şi dispreţ. Vanitatea ambiţiilor lor fusese demonstrată din abundenţă în ochii săi. Din fragedă tinereţe el a avut dorinţa arzătoare de a scăpa de tumultul capitalei şi de a căuta refugiu în oraşul sfânt Karbilá. Acolo l-a cunoscut pe Siyyid Káẓim şi a devenit unul dintre cei mai arzători susţinători ai săi. Pietatea sa sinceră, cumpătarea şi dragostea de singurătate se numărau printre principalele caracteristici ale caracterului său. A zăbovit în Karbilá până în ziua în care Chemarea din Shíráz a ajuns la el prin Mullá Yúsuf-i-Ardibílí şi Mullá Mihdíy-i-Khu'í, ambii aflându-se printre cei mai cunoscuţi prieteni ai săi. El a îmbrăţişat cu entuziasm Mesajul lui Báb.[1] Intenţionase ca, la întoarcerea sa de la Karbilá la Ţihrán să li se alăture apărătorilor fortului Ţabarsí, însă a ajuns prea târziu pentru a-şi atinge scopul. A rămas în capitală şi a continuat să poarte tipul de veşminte pe care îl adoptase în Karbilá. Micul turban pe care îl purta şi tunica albă ascunsă de o 'abá[2] neagră, nu erau pe placul lui Amír-Niẓám, care l-a convins să renunţe la aceste veşminte şi să îmbrace în schimb uniforma militară. A fost pus să poarte kuláh,[3] un acoperământ pentru cap care se considera a fi mai potrivit cu funcţia ocupată de tatăl său. Cu toate că Amír insistase ca el să ocupe o funcţie în serviciul guvernului, el a refuzat cu încăpăţânare să se conformeze acestei cerinţe. Majoritatea timpului o petrecea în compania discipolilor lui Báb, în special a acelor camarazi ai săi care supravieţuiseră luptei de la Ţabarsí. I-a înconjurat cu grijă şi bunătate cu adevărat surprinzătoare. El şi tatăl său erau atât de influenţi, încât Amír-Niẓám a fost convins să-i cruţe viaţa şi cu adevărat să se abţină de la orice acte de violenţă împotriva sa. Cu toate că era prezent în Ţihrán când au fost martirizaţi cei şapte camarazi ai lui Báb cu care se cunoştea foarte bine, niciunul dintre oficialii guvernului sau nicio altă persoană de rând nu s-a aventurat să ceară arestarea sa. Chiar şi în Tabríz, unde călătorise cu scopul de a salva viaţa lui Báb, niciunul dintre locuitorii acelui oraş nu a îndrăznit să ridice un deget asupra lui. Amír-Niẓám, care era informat cum se

[1] Conform lui Samandar (manuscris, p. 2), Sulaymán Khán a ajuns în prezenţa lui Báb în timpul pelerinajului Său la Mecca şi Medina.

[2] Vezi Glosar.

[3] Vezi Glosar.

cuvine despre toate serviciile sale aduse Cauzei lui Báb, a preferat să ignore actele sale decât să genereze un conflict cu el şi cu tatăl său.

La scurt timp de la martiriul unui anume Mullá Zaynu'l-'Ábidín-i-Yazdí, s-a răspândit un zvon conform căruia cei pe care guvernul intenționase să-i condamne la moarte, printre care Siyyid Ḥusayn, secretarul lui Báb şi Ṭáhirih, urmau să fie eliberați şi că persecuția ulterioară a prietenilor lor urma să fie abandonată definitiv. S-a relatat peste tot că Amír-Niẓám, considerând că ceasul morții sale se apropia, a fost cuprins pe neaşteptate de o mare teamă şi că, în agonia căinței, a exclamat: „Sunt bântuit de imaginea lui Siyyid-i-Báb căruia i-am pricinui martiriul. Văd acum greşeala înfricoşătoare pe care am comis-o. Ar fi trebuit să înăbuş violența acelora care m-au presat să vărs sângele lui şi al camarazilor săi. Înțeleg acum că interesele statului au cerut-o." Succesorul său, Mírzá Áqá Khán, a avut aceeaşi tendință în primele zile ale administrației sale şi intenționa să inaugureze ministeriatul său cu o reconciliere de durată între el şi discipolii lui Báb. Se pregătea să întreprindă această sarcină când, atentatul la viața Sháh-ului i-a stricat planurile şi a aruncat capitala într-o confuzie fără precedent.

Am auzit pe Cea Mai Măreață Ramură[1], care în acele zile era doar un copil de opt ani, relatând una din experiențele Sale care a avut loc atunci când s-a încumetat să părăsească locuința în care stătea. „Am căutat adăpost", ne-a spus El, „în casa unchiului Meu, Mírzá Ismá'íl. Ṭihrán-ul se afla în convulsiile celei mai sălbatice agitații. Mă aventuram uneori să ies din acea casă şi să trec strada în drumul Meu spre piață. Abia trecusem de prag şi păşeam în stradă, când, băieți de vârsta mea care alergau pe acolo M-au înconjurat strigând: «Bábí! Bábí!». Cunoscând foarte bine starea de agitație care-i cuprinsese pe toți locuitorii capitalei, atât tineri cât şi bătrâni, am ignorat cu bună ştiință ceea ce pretindeau şi m-am furişat în liniște către casă. Într-o zi, s-a întâmplat să merg singur prin piață în drum spre casa unchiului Meu. Privind în spate am văzut o ceată de mici golani care alergau cu viteză să Mă ajungă din urmă. Aruncau în Mine cu pietre şi strigau amenințător: «Bábí! Bábí!». Singura cale prin care Mi s-a părut că puteam îndepărta pericolul care Mă amenința

[1] Titlul lui 'Abdu'l-Bahá.

a fost intimidarea. M-am întors şi am alergat spre ei cu o asemenea hotărâre încât de frică au fugit şi au dispărut. Auzeam strigătul lor din depărtare: «Micul bábí ne urmăreşte cu viteză! Cu siguranţă ne va ajunge din urmă şi ne va ucide pe toţi!». Îndreptându-Mă spre casă, am auzit un om strigând cu toată puterea: «Bravo, copile curajos şi fără teamă. Nimeni de vârsta ta nu ar fi fost vreodată capabil, fără ajutor, să facă faţă atacului lor.» De atunci încolo, nu am mai fost agresat de niciun băiat de pe străzi şi nici nu am mai auzit vreun cuvânt ofensator de pe buzele lor."

Printre cei care, în mijlocul confuziei generale, au fost capturaţi şi aruncaţi în închisoare s-a numărat şi Ḥájí Sulaymán Khán, evenimentele martiriului său urmând să vi le relatez acum. Faptele pe care le menţionez au fost examinate în amănunţime şi verificate de mine şi le datorez, în cea mai mare măsură, lui Áqáy-i-Kalím, care se afla în acele zile în Ţihrán şi care a fost pus să împărtăşească terorile şi suferinţele confraţilor săi. „Chiar în ziua martiriului lui Ḥájí Sulaymán Khán", m-a informat el, „s-a întâmplat să fiu prezent, împreună cu Mírzá 'Abdu'l-Majíd, la o adunare în Ţihrán, unde se adunase un număr considerabil de notabilităţi şi demnitari ai capitalei. Printre ei se afla Ḥájí Mullá Maḥmúd, Niẓámu'l-'Ulamá', care i-a cerut Kalantar-ului să descrie împrejurările reale ale morţii lui Ḥájí Sulaymán Khán. Kalantar-ul a îndreptat degetul către Mírzá Taqí, kad-khudá[1] care a condus victima din vecinătatea palatului imperial către locul execuţiei sale, în afara porţii Naw. În consecinţă, i s-a cerut lui Mírzá Taqí să relateze celor prezenţi tot ce văzuse şi auzise. «Mie şi asistenţilor mei», a spus el, «ni s-a dat ordin să cumpărăm nouă lumânări şi să le introducem în găurile adânci pe care urma să le facem în trupul său. Am fost instruiţi să aprindem fiecare lumânare şi să îl ducem prin piaţă în acompaniamentul tobelor şi al trompetelor până la locul execuţiei. Acolo ni s-a dat ordin să despicăm corpul său în două şi să atârnăm fiecare dintre părţi de câte un capăt al porţii Naw. El însuşi a ales modul în care a dorit să fie martirizat. Náṣiri'd-Dín Sháh i-a dat ordin lui Ḥájibu'd-Dawlih[2] să se intereseze despre complicitatea acuzatului şi, dacă va fi sigur de nevinovăţia lui, să-l convingă să se

[1] Vezi Glosar.

[2] Numele său era Ḥájí 'Alí Khán. (Vezi „A Traveller's Narrative", p. 52, nota 1).

dezică. Dacă se supunea, viaţa sa urma să fie cruţată şi urma să fie deţinut până la soluţionarea cazului. În eventualitatea refuzului, urma să fie condamnat la moarte prin orice modalitate pe care va dori să o aleagă.

Investigaţiile lui Ḥájibu'd-Dawlih l-au convins de inocenţa lui Ḥájí Sulaymán Khán. De îndată ce a fost informat de decizia suveranului său, acuzatul a fost auzit exclamând cu bucurie: ‹Niciodată, atâta timp cât sângele va continua să pulseze în venele mele, nu voi dori să reneg credinţa mea în Îndrăgitul meu. Această lume pe care Comandantul Credincioşilor[1] a asemuit-o cu un hoit nu-mi va ispiti niciodată Voinţa sufletului meu.› A fost rugat să hotărască modul în care doreşte să moară. ‹Faceţi găuri în trupul meu›, a răspuns pe loc, ‹şi în fiecare puneţi câte o lumânare. Puneţi nouă lumânări să-mi lumineze tot trupul şi, în această stare, duceţi-mă pe străzile din Ţihrán. Chemaţi mulţimea să fie martora gloriei martiriului meu, astfel încât memoria morţii mele să rămână întipărită în inimile lor şi să-i ajute, când îşi vor aminti de intensitatea suferinţei mele, să recunoască Lumina pe care am îmbrăţişat-o. După ce voi fi ajuns la locul spânzurătorii şi-mi voi fi rostit ultima rugăciune a vieţii mele pământene, despicaţi-mi trupul în două şi suspendaţi-mi mădularele de fiecare parte a porţii Ţihrán-ului, astfel încât mulţimea care trece pe sub ea să fie martora dragostei pe care Credinţa lui Báb a aprins-o în sufletele discipolilor Săi şi să poată privi dovezile devotamentului lor.›

Ḥájibu'd-Dawlih le-a dat instrucţiuni oamenilor să se supună dorinţelor exprimate de Ḥájí Sulaymán Khán şi m-a însărcinat să-l duc prin piaţă până la locul execuţiei. Când îi înmânau victimei lumânările pe care le cumpăraseră şi se pregăteau să înfigă cuţitele în pieptul său, el a făcut o încercare bruscă de a captura arma din mâinile tremurânde ale călăului pentru a o înfige în trupul său. ‹De ce te temi şi eziţi?›, a strigat în timp ce îşi întindea braţul ca să apuce cuţitul din strânsoarea sa. ‹Lasă-mă pe mine să fac această faptă şi să aprind lumânările.› Temându-ne ca nu cumva să ne atace, am dat ordin oamenilor mei să reziste încercării sale şi le-am poruncit să-i lege mâinile la spate. ‹Lăsaţi-mă›, a implorat, ‹să indic locurile în care doresc să îmi înfigă pumnalul, pentru că nu cer altceva în afară de acest lucru.›

[1] Imám ʻAlí.

El le-a cerut să-i facă două găuri în piept, două pe umeri, una în ceafă şi alte patru pe spate. A îndurat aceste torturi cu stoicism. Ochii îi străluceau de fermitate, păstrând o linişte tainică şi neîntreruptă. Nici urletele mulţimii şi nici priveliştea sângelui care curgea pe tot trupul său nu îl puteau convinge să întrerupă acea liniş-te. A rămas impasibil şi senin până când cele nouă lumânări au fost introduse la locul lor şi aprinse.

Când totul a fost gata pentru marşul său către scena martiriului, el stând drept ca o săgeată şi cu aceeaşi determinare fermă strălucindu-i pe chip, a păşit pentru a conduce mulţimea care se înghesuia în jurul său către locul ce urma să fie martorul consumării propriului martiriu. La fiecare câţiva paşi îşi întrerupea marşul şi privind la spectatorii năuciţi, striga: ‹Ce pompă mai mare şi spectacol mai grandios decât acestea care însoţesc înaintarea mea pentru a cuceri coroana gloriei! Slăvit fie Báb, care poate aprinde atâta devotament în piepturile celor dragi Lui şi îi poate înzestra cu o putere mai mare decât puterea regilor!› Din când în când, exaltat de fervoarea acelei devoţiuni, exclama: ‹Avraam, din timpurile trecute, când se ruga lui Dumnezeu în ceasurile de crudă agonie să trimită asupra Sa odihna pentru care sufletul Său tânjea, a auzit vocea celui Nevăzut rostind: ′O, focule! Fii rece şi oferă-i protecţie lui Avraam!′[1] Însă acest Sulaymán striga din adâncurile inimii sale răvăşite: ′Doamne, Doamne, lasă focul Tău să ardă neîncetat înlăuntrul meu şi fă ca flăcările sale să îmi mistuie fiinţa.′› Când ochii săi au văzut ceara licărind în rănile sale, a izbucnit într-o aclamaţie de încântare frenetică: ‹Dacă Cel ale cărui mâini mi-au aprins sufletul ar fi fost aici să mă privească!› ‹Să nu credeţi că sunt îmbătat cu vinul acestui pământ!›, a strigat el către mulţimea celor adunaţi care rămăseseră fără grai în faţa comportamentului său. Dragostea faţă de Cel Îndrăgit este cea care mi-a umplut sufletul şi m-a făcut să mă simt înzestrat cu o suveranitate pe care până şi regii o pot invidia!›

Nu îmi mai amintesc exclamaţiile de bucurie ce i-au ieşit de pe buze când i s-a apropiat sfârşitul. Tot ceea ce îmi amintesc sunt doar câteva din cuvintele mişcătoare pe care, în momentele sale de exaltare le-a adresat mulţimii de spectatori. Cuvintele mele nu reuşesc să descrie expresia acelui chip şi nici să măsoare efectul cuvintelor sale

[1] Qur'án, 21:69.

asupra mulțimii.

Se afla încă în bazar când suflul unei brize a stimulat arderea lumânărilor care erau aşezate pe pieptul său. Topindu-se cu rapiditate, flăcările lor au ajuns la nivelul rănilor în care fuseseră înfipte. Noi, care urmăream la câțiva paşi în spatele său, am putut auzi clar sfârâitul cărnii sale. Imaginea sângelui închegat şi a focului care îi acopereau trupul, în loc să îi liniştească vocea, părea a fi mărit entuziasmul său nestins. Putea fi încă auzit, de această dată adresându-se flăcărilor, în timp ce îi devorau rănile: ‹V-ați pierdut de mult usturimea, o, flăcări şi ați fost lăsate fără puterea de mă face să sufăr. Grăbiți-vă, căci din chiar limbile voastre de foc aud vocea care mă cheamă către Îndrăgitul meu!›

Durerea şi suferința păreau să se fi topit în ardoarea acelui entuziasm. Învăluit în flăcări, el mergea asemenea unui învingător în marşul său spre scena victoriei sale. Purta prin mulțimea tulburată o flacără de lumină în mijlocul întunericului care-l înconjura. Ajungând la baza spânzurătorii şi-a înălțat din nou vocea într-un ultim apel către mulțimea de spectatori: ‹Nu s-a bucurat acest Sulaymán, pe care îl vedeți acum în fața voastră pradă focului şi sângelui, până nu demult de toate favorurile şi bogățiile pe care le poate oferi această lume? Ce l-ar fi făcut să renunțe la această glorie pământească şi să accepte în schimb o asemenea degradare şi suferință?› Prosternându-se în direcția mormântului lui Imám-Zádih Ḥasan, a murmurat anumite cuvinte în arabă pe care nu le-am putut înțelege. ‹Lucrarea mea este acum terminată!›, a strigat către călău, de îndată ce şi-a încheiat rugăciunea. ‹Vino şi fă-o pe a ta!› Era încă viu când trupul său a fost zdrobit în două cu o secure. În ciuda unor asemenea suferințe incredibile, lauda adusă Celui Îndrăgit a zăbovit pe buzele sale până în ultima clipă a vieții sale.»[1]

[1] „Eroismul extraordinar cu care Sulaymán Khán a îndurat aceste înfricoşătoare torturi este notoriu şi am auzit în mod repetat povestindu-se cum nu a încetat în timpul lungii sale agonii să mărturisească bucuria de fi socotit demn de a suferi martiriul pentru cauza Învățătorului său. Chiar a şi cântat şi recitat versuri printre care: «M-am întors! M-am întors! Am venit pe drumul Shíráz-ului! Am venit cu brize atrăgătoare şi cu har divin! Aşa e nebunia celui îndrăgostit!» «De ce nu dansați,» i-a întrebat pe călăii săi ridiculizându-i, «dacă socotiți că moartea este atât de plăcută?» «Dansați!», le-a strigat Sulaymán Khán. «Într-o mână cupa de vin, în cealaltă tresele Prietenului. Un asemenea dans în mijlocul pieței este ce îmi doresc!»” („A Traveller’s Narrative”, nota T, p. 333–334). A fost martirizat în august,

Acea poveste tragică i-a mişcat pe ascultători până în adâncurile sufletelor lor. Niẓámu'l-'Ulamá', care asculta cu atenţie toate detaliile şi-a frânt mâinile de oroare şi disperare. «Ce ciudată este această Cauză!», a exclamat. Fără să mai adauge niciun alt comentariu, s-a ridicat imediat şi a plecat."[1]

1852. „Când l-au arestat pe Sulaymán Khán, luând în considerare serviciul său credincios şi loial şi s-au străduit să-l convingă, promiţându-i răsplată din partea regelui, să abandoneze credinţa pe care o adoptase, el nu a fost de acord şi a spus ferm: «Majestatea sa Regele are dreptul să ceară din partea servitorilor săi fidelitate, loialitate şi dreptate; însă nu are dreptul de a se amesteca în convingerile lor religioase.» Ca urmare a îndrăznelii cuvintelor sale, s-a primit ordin ca trupul său să fie străpuns de răni, şi în fiecare dintre ele să fie introdusă o lumânare aprinsă, ca exemplu pentru ceilalţi. O altă victimă a fost tratată asemănător. În această stare, însoţit de menestreli şi toboşari care mergeau înaintea lui l-au dus prin bazar în timp ce el, cu un chip zâmbitor, continua să repete aceste versuri:

«Fericit cel pe care beţia dragostei sale
Astfel biruit-a, că rar ştie,
La picioarele Celui Îndrăgit,
De capul sau turbanul îl aruncă!»

De fiecare dată când îi cădea o lumânare de pe trup, o ridica cu mâna sa, şi o aprindea de la celelalte şi o înlocuia. Călăii, văzând asemenea exaltare şi încântare au spus: «Dacă eşti atât de dornic să fii martirizat, de ce nu dansezi?» Ca urmare, el a început să ţopăie şi să cânte în versuri adecvate stării sale:

«Urechea neslăbită de ignoranţă,
Încrezătoare-n sine, te face să dansezi.
Nebunii ţopăie, fac tumbe-n piaţă;
Oamenii joacă atunci când sângele le curge iute.
Când sinele-i ucis, aplaudă voios
Şi joacă fiindcă-s liberi de ce-i rău.»

În asemenea manieră i-au condus pe cei doi pe poarta Sháh 'Abdu'l-'Aẓím. Când se pregăteau să-l spintece pe acel om plin de curaj, el şi-a întins picioarele fără de teamă sau de ezitare, în timp ce recita aceste versuri:

«Trupul ce port îmi pare neînsemnat;
Spiritu-aceluia viteaz nu ia în seamă casa-i pe pământ.
Pumnal şi sabie cu iz de busuioc
Sau flori la balul morţii strălucesc arzând.»"

(„Táríkh-i-Jadíd", p. 228–230).

[1] „Dacă o concluzie se impune mai mult decât altele după privirea retrospectivă pe care am aruncat-o, este aceea că această credinţă a încetăţenit un devotament sublim şi docil, orice ar fi. Există, cred, doar o situaţie în care un bábí s-a dezis de credinţă, sub presiunea şi sub ameninţarea suferinţei, apoi a revenit şi a fost executat după doi ani. Povestirile de un măreţ eroism ilumineză paginile pătate de sânge ale istoriei bábí-ilor. Deşi ignoranţi şi neştiutori de carte, cum au fost şi vor fi mulţi dintre adepţi, ei sunt gata să îşi dea viaţa pentru religia lor, iar focurile de armă din Smithfield nu au aprins un curaj mai nobil decât cel care i-a întâlnit şi înfruntat pe călăii mult mai rafinaţi din Ţihrán. Nu de mică importanţă trebuie să fie doctrinele unui crez care pot trezi în credincioşii săi un spirit al sacrificiului de sine atât de rar şi de frumos… Aceste mici întâmplări sunt cele ce scot la iveală din când în când

Acele zile de tulburare neîncetată au fost martorele martiriului unui alt discipol eminent al lui Báb. O femeie, nu mai puțin măreață și eroică decât însăși Ṭáhirih, a fost înghițită în furtuna care s-a dezlănțuit în întreaga capitală cu o violență care nu contenea. Ceea ce încep să relatez acum legat de circumstanțele martiriului ei am obținut de la persoane de încredere, unele dintre ele fiind martore ale evenimentelor pe care voi încerca să le descriu. Șederea sa în Ṭihrán a fost marcată de multe dovezi ale caldei afecțiuni și stimei pe care i-o purtau cele mai influente femei din oraș. Cu adevărat, atinsese în acele zile punctul culminant al popularității sale.[1] Casa în care era reținută era asaltată de admiratoarele sale, care se adunau la ușile ei dornice să intre în prezența ei și să caute să beneficieze de cunoștințele ei.[2] Printre aceste doamne, soția Kalantar-ului[3] s-a distins prin extrema admirație pe care i-o arăta lui Ṭáhirih. Fiind gazda sa, i-a făcut cunoștin-

caracteristicile urâte, care dovedesc că Persia încă nu este mântuită și oarecum îi descumpănește pe înalt-vorbitori în ceea ce privește civilizația iraniană." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. 1, p. 501).

[1] „Ea a rămas o lungă perioadă de timp primind numeroși vizitatori, atât bărbați cât și femei. Le-a fascinat pe femei, arătându-le rolul josnic pe care Islám-ul le-a atribut și le-a atras către noua religie arătându-le libertatea și respectul care le va fi acordat. Au urmat multe dispute domestice, nu întotdeauna în avantajul sau în favoarea soțului. Aceste discuții ar fi continuat la nesfârșit, dacă Mírzá Áqá Kẖán-i-Núrí nu ar fi fost numit Ṣadr-i-A'ẓam. Premierul a dat ordin ca Ḥájí Mullá Mírzá Muḥammad Andirmání și Ḥájí Mullá 'Alí Kiní să o cheme pentru a examina credința sa. Au avut loc șapte dezbateri între cei doi bărbați și prizoniera lor, în care ea a argumentat cu multă emoție și a afirmat că Báb era Imám-ul promis și așteptat. Adversarii ei i-au supus atenției faptul că în conformitate cu profeția, Imám-ul promis trebuie să vină din Jábulqá și Jábulsá. A răspuns cu mult sentiment că acele profeții erau false și scornite de tradiționaliști falși și, întrucât aceste două orașe nu au existat niciodată, ele pot fi numai superstițiile unor minți bolnave. A expus noua doctrină, aducând la lumină adevărul ei, dar a întâlnit mereu același argument legat de Jábulqá. Exasperată, le-a spus în final: «Raționamentul vostru este cel al unui copil ignorant și nătâng. Cât timp vă veți ține de aceste absurdități și minciuni? Când vă veți ridica ochii către Soarele Adevărului?» Șocat de asemenea blasfemie, Ḥájí Mullá 'Alí s-a ridicat și, conducându-și prietenul a spus: «De ce să prelungim discuția noastră cu o necredincioasă?» S-au întors acasă și au scris sentința care stabilea renegarea credinței și refuzul ei de a se căi și au condamnat-o la moarte în numele Qur'án-ului!" (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 446–447).

[2] „În timp ce era prizonieră, în casa Kalantar-ului a avut loc căsătoria fiului lui. Firește, au fost invitate soțiile tuturor personalităților proeminente; dar, cu toate că gazda a cheltuit mult pentru a oferi distracția obișnuită, acele doamne au cerut cu insistență să fie adusă înaintea lor Qurratu'l-'Ayn. De abia apăruse și începuse să vorbească, că muzicienii și dansatorii au fost îndepărtați. Doamnele, uitând de dulciurile la care țineau atât de mult, aveau ochi numai pentru Qurratu'l-'Ayn". (*Ibid.*, p. 448).

[3] Maḥmúd Kẖán-i-Kalantar, în a cărui custodie a fost lăsată.

ță cu floarea feminină din Țihrán, a slujit-o cu un entuziasm remarcabil şi nu a dat greş aducându-şi contribuția proprie în adâncirea influenței sale printre femei. Persoanele cu care se cunoştea soția Kalantar-ului au auzit-o povestind următoarele: „Într-o noapte, în timp ce Țáhirih locuia în casa mea, am fost chemată la ea şi am găsit-o împodobită, într-o rochie din mătase albă ca zăpada. Camera ei era parfumată cu cel mai bun parfum. Mi-am exprimat surpriza vederii

CASA KALANTAR-ULUI DIN ȚIHRÁN UNDE A FOST DEȚINUTĂ ȚÁHIRIH (CAMERA OCUPATĂ DE EA ESTE CEA DE LA ETAJ, DIN SPATELE COPACULUI)

unei imagini atât de neobişnuite. «Mă pregătesc să-l întâlnesc pe Cel Îndrăgit», a spus, «şi doresc să te eliberez de grijile şi temerile întemnițării mele.» Am fost uimită la început şi am plâns la gândul despărțirii de ea. «Nu plânge», a încercat să mă liniştească. «Vremea jelitului tău nu a venit încă. Doresc să-ți împărtăşesc ultimele dorințe, pentru că ora la care voi fi arestată şi condamnată se apropie cu

repeziciune. Îți cer să-i permiți fiului tău să mă însoțească la scena morții mele şi să se asigure că gărzile şi călăii în ale căror mâini voi fi predată nu mă vor constrânge să mă dezbrac de aceste veşminte. De asemenea, este tot dorința mea ca trupul meu să fie aruncat într-o groapă şi ca acea groapă să fie umplută cu pământ şi pietre. După trei zile de la moartea mea te va vizita o femeie, căreia să-i dai acest pachet pe care ți-l înmânez acum. Ultima mea cerință este să nu permiți nimănui de acum încolo să intre în camera mea. De acum până în momentul în care voi fi chemată să părăsesc această casă, nu lăsa pe nimeni să-mi deranjeze rugăciunile. Astăzi intenționez să țin post – un post pe care nu îl voi întrerupe până în momentul în care voi fi adusă față în față cu Cel Îndrăgit.» M-a implorat cu aceste cuvinte să închid uşa camerei ei şi să nu o deschid până când va suna ceasul plecării ei. De asemenea, mi-a poruncit ca vestea morții sale să fie secretă până când inamicii ei o vor dezvălui.

Marea dragoste pe care o nutream pentru ea în inima mea, m-a făcut capabilă să mă supun instrucțiunilor ei. Dacă nu ar fi fost dorința de nezdruncinat de a-i îndeplini dorințele, nu aş fi fost de acord niciodată să mă privez niciun moment de prezența ei. Am închis uşa camerei ei şi m-am retras în camera mea, într-o stare de tristețe imposibil de controlat. Stăteam în pat fără somn şi dezolată. Gândul martiriului care se apropia îmi sfâşia sufletul. «Doamne, Doamne», mă rugam cu disperare, «dacă e voia Ta, îndepărtează-i cupa pe care buzele ei doresc să o bea.» De mai multe ori, în acea zi şi noapte, fiindu-mi imposibil să mă controlez, mă ridicam şi mă furişam până în pragul acelei camerei şi stăteam în linişte la uşa ei, dornică să ascult orice ar fi rostit buzele sale. Eram fermecată de melodia acelei voci care intona laudă Celui Îndrăgit. Atât de mare era agitația mea, încât de-abia puteam să stau în picioare. La patru ore de la apusul soarelui, am auzit o bătaie la uşă. M-am grăbit de îndată la fiul meu şi l-am informat despre dorințele lui Ṭáhirih. El a garantat prin cuvântul său că va îndeplini fiecare instrucțiune care mi-a fost dată. S-a întâmplat ca în acea noapte soțul meu să nu fie acasă. Fiul meu, care a deschis uşa, m-a informat că farrásh-ii[1] lui ʻAzíz Khán-i-Sardár stăteau la poartă, cerând ca Ṭáhirih să fie predată imediat în mâinile lor. Am

[1] Vezi Glosar.

fost izbită de teroarea veştii şi, în timp ce m-am îndreptat şovăitor către camera ei şi am deschis uşa cu mâini tremurânde, am găsit-o acoperită cu un văl şi pregătită să părăsească apartamentul ei. Când am intrat, păşea prin cameră şi cânta o litanie ce exprima atât întristare, cât şi triumf. De îndată ce m-a văzut, s-a apropiat de mine şi m-a sărutat. A pus în mâna mea cheia scrinului ei, în care a spus că mi-a lăsat câteva lucruri neînsemnate ca o amintire a şederii ei în casa

ÎMBRĂCĂMINTE DE INTERIOR ÎMBRĂCĂMINTE DE EXTERIOR
COSTUME PURTATE DE DOAMNE PERSANE PE LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XIX-LEA

mea. «Ori de câte ori vei deschide acest scrin», a spus, «şi vei privi lucrurile pe care le conține, sper că-ți vei aminti de mine şi te vei bucura de bucuria mea.»

Cu aceste cuvinte, şi-a luat rămas bun şi, însoțită de fiul meu, a dispărut din ochii mei. Câtă durere am simțit în acel moment, pe când îi priveam chipul frumos dispărând treptat în depărtare. A încălecat pe armăsarul pe care îl trimisese Sardár şi, escortată de fiul meu şi de un număr de servitori pe fiecare parte, a călărit până în grădina care

urma să fie scena martiriului ei.

După trei ore fiul meu s-a întors, cu fața plină de lacrimi, adresând injurii la adresa lui Sardár şi a locotenenților săi abjecți. Am încercat să-i domolesc agitația şi, aşezându-l lângă mine, i-am cerut să-mi povestească în întregime detaliile morții ei. «Mamă», mi-a răspuns în hohote, «cu greu pot încerca să-ți descriu ceea ce au privit ochii mei. Am plecat de îndată către grădina Ílkhání,[1] în afara porții oraşului. Acolo l-am găsit, spre groaza mea pe Sardár şi pe locotenenții săi absorbiți în fapte desfrânate şi ruşinoase, înroşiți de vin şi

TERENUL GRĂDINII ÍLKHÁNÍ, UNDE ȚÁHIRIH A FOST MARTIRIZATĂ

râzând în hohote. Ajungând la poartă, Țáhirih a descălecat şi, chemându-mă la ea, mi-a cerut să fiu intermediarul ei față de Sardár, nedorind să i se adreseze în toiul acelei petreceri desfrânate. ‹Se pare că ei doresc să mă stranguleze›, mi-a spus. ‹Am pus deoparte, cu mult timp în urmă, o basma de mătase, care am sperat să fie întrebu-

[1] „Peste drum de Legația Engleză şi de Ambasada Turciei se întindea un scuar destul de mare care, din 1893, a dispărut. Spre mijlocul acestui scuar, dar în linie cu strada, se aflau cinci sau şase copaci care marcau locul în care murise eroina bábí, căci în acele zile grădina Ílkhání se întindea până acolo. În 1898, la întoarcerea mea, scuarul dispăruse în totalitate, fiind înlocuit de clădiri moderne şi nu ştiu dacă proprietarul actual a păstrat aceşti copaci pe care nişte mâini pioase îi plantaseră." (A. L. M. Nicolas, „Siyyid 'Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 452).

inţată în acest scop. Ţi-o înmânez şi doresc să-l convingi pe acel beţiv desfrânat să o folosească ca mijloc prin care să îmi ia viaţa.›

Când m-am dus la Sardár, l-am găsit într-o stare de beţie lamentabilă. ‹Nu întrerupe bucuria serbării noastre!›, l-am auzit strigând, când mă apropiam de el. ‹Acea nenorocită să fie strangulată, iar corpul ei să fie aruncat într-o groapă!› Am fost foarte surprins de un asemenea ordin. Considerând că nu este necesar să mă aventurez să-i cer ceva, m-am îndreptat către însoţitorii săi şi le-am dat baticul pe care Ţáhirih mi-l lăsase în grijă. Ei au fost de acord să-i satisfacă cererea. Acelaşi batic a fost înfăşurat în jurul gâtului ei şi a fost instrumentul martiriului ei. După aceea, m-am grăbit către grădinar şi l-am rugat să-mi recomande un loc în care să-i pot ascunde trupul. El m-a îndrumat, spre marea mea bucurie, acolo unde fusese de curând săpată o fântână, care rămăsese neterminată. Câţiva m-au ajutat să-i cobor trupul în mormântul ei şi am acoperit fântâna cu pământ şi pietre, după cum şi-a dorit. Cei care au văzut-o în ultimele clipe au fost profund afectaţi. Cu ochii privind în jos şi în tăcere, s-au împrăştiat îndureraţi, lăsând victima, care răspândise atâta glorie eternă asupra ţării ei, îngropată sub o mulţime de pietre pe care ei, cu mâinile lor, le-au aruncat asupra ei.»

Am vărsat lacrimi fierbinţi în timp ce fiul meu îmi dezvăluia povestea tragică. Am fost atât de copleşită de emoţie, încât am căzut inconştientă la pământ. Când mi-am revenit, l-am găsit pe fiul meu pradă unei agonii nu mai puţin severe decât a mea. Stătea întins pe canapea plângând cu patimă. Văzând starea în care mă aflam, s-a apropiat să mă aline. «Lacrimile tale», mi-a spus, «te vor trăda în ochii tatălui meu. Consideraţiile legate de rang şi funcţie, cu siguranţă, îl vor convinge să ne părăsească şi să se despartă de orice îl leagă de această casă. Dacă nu vom reuşi să ne reprimăm lacrimile, ne va acuza în faţa lui Náṣiri'd-Dín Sháh că suntem victimele farmecului odiosului inamic. Va obţine acordul suveranului pentru a ne condamna la moarte şi, probabil, ne va ucide cu propriile mâini. De ce să permitem ca noi, care nu am îmbrăţişat niciodată Cauza, să suferim o asemenea soartă din mâinile sale? Tot ce trebuie să facem este să o apărăm faţă de cei care o denunţă ca fiind negarea castităţii şi onoarei. Trebuie să preţuim mereu dragostea ei în inimile noastre şi să păstrăm în faţa

unui inamic calomnios integritatea acelei vieți.»

Cuvintele lui mi-au potolit tulburarea interioară. M-am îndreptat spre scrin şi, cu cheia pe care mi-a înmânat-o, l-am deschis. Am găsit o mică fiolă de parfum, lângă care se aflau mătănii, un colier de coral şi trei inele, montate cu pietre de turcoaz, cornalină şi rubin. În timp ce priveam bunurile ei pământene, meditam la circumstanțele vieții sale pline de evenimente şi îmi aminteam cu admirație curajul ei întreprinzător, zelul ei, simțul înalt al datoriei şi devotamentului necondiționat. Mi-am amintit realizările ei literare şi meditam asupra întemnițării ei, ruşinea şi calomnia pe care le-a înfruntat cu un curaj pe care nicio altă femeie din această țară nu îl putea manifesta. Îmi imaginam acel chip fermecător care acum, vai, era îngropat sub pământ şi pietre. Amintirea discursului ei elocvent mi-a înflăcărat inima, în timp ce îmi repetam cuvintele care se aflau atât de des pe buzele sale. Conştiința vastei sale arii de informații şi stăpânirea Scripturilor sacre ale Islám-ului, mi-a străfulgerat mintea atât de neaşteptat încât m-a tulburat. Mai presus de toate, loialitatea ei înflăcărată față de Credința pe care o îmbrățişase, fervoarea cu care îi pleda cauza şi serviciile pe care le-a întreprins, nenorocirile şi suferințele pe care le-a îndurat de dragul ei, exemplul pe care l-a dat discipolilor ei, impulsul pe care i l-a dat progresului ei, numele pe care şi l-a gravat în inimile compatrioților ei, pe toate acestea mi le amintesc stând lângă scrinul ei, gândindu-mă ce a convins o asemenea măreață femeie să renunțe la toate bogățiile şi onorurile cu care a fost înconjurată şi să se identifice cu o cauză a unui tânăr din Shíráz. Care să fi fost secretul puterii care a smuls-o din casa sa şi de lângă rudele ei, care a susținut-o de-a lungul carierei ei furtunoase şi care, în cele din urmă, a purtat-o până în mormânt? Se putea, mă gândeam, ca acea forță să fie de la Dumnezeu? Era posibil ca, mâna Atotputernicului să-i fi călăuzit destinul şi să-i fi condus paşii printre pericolele vieții?

În a treia zi după martiriul ei[1] a sosit femeia care trebuia să vină. Am întrebat-o care este numele ei şi, aflând că este acelaşi pe care mi-l spusese Țáhirih, i-am înmânat pachetul ce-mi fusese încredințat. Nu o întâlnisem înainte pe acea femeie şi nici nu am mai

[1] August, 1852 A.D.

văzut-o vreodată."[1]

Numele acelei femei nemuritoare era Fátimih, un nume care i-a fost pus de tatăl ei. A fost supranumită de familia şi rudele ei Umm-i-Salmih, care au numit-o de asemenea Zakíyyih. S-a născut în anul 1233 A.H.,[2] acelaşi an care a fost martorul naşterii lui Bahá'u'lláh. A fost martirizată la Ţihrán la vârsta de treizeci şi şase de ani. Fie ca generaţiile viitoare să fie capabile să prezinte o relatare pe măsura unei vieţi pe care mulţi dintre contemporanii ei n-au reuşit să o recunoască în mod adecvat. Fie ca istoricii din viitor să perceapă întreaga măsură a influenţei ei şi să consemneze serviciile unice pe care această măreaţă femeie le-a adus ţării sale şi oamenilor ei. Fie ca discipolii Credinţei pe care a slujit-o atât de bine să se străduiască să-i urmeze exemplul, să povestească faptele ei, să-i adune scrierile, să descopere secretul talentelor ei şi să o aşeze, pentru totdeauna în memoria şi ataşamentul popoarelor şi neamurilor pământului.[3]

[1] Vezi Jurnalul Societăţii Regale Asiatice, 1889, art. 6, p. 492.

[2] 1817–1818 A.D.

[3] „Frumuseţea şi sexul frumos s-au consacrat de asemenea noii credinţe, iar eroismul poetei fermecătoare, dar cu o soartă nenorocită din Qazvín, Zarrín-Táj (Coroana de Aur) sau Qurratu'l-'Ayn (Mângâierea Ochilor), care aruncându-şi vălul, a purtat flacăra misionarismului în depărtări, reprezintă unul dintre cele mai mişcătoare episoade ale istoriei moderne." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. 1, p. 497, nota 2). „Memoria nimănui nu este mai adânc venerată sau nu aprinde un entuziasm mai mare ca a ei, iar influenţa pe care avut-o în timpul vieţii sale încă este în vigoare, datorită sexului ei" (Valentine Chirol, „The Middle Eastern Question", p. 124). „Apariţia unei astfel de femei precum Qurratu'l-'Ayn este în orice ţară sau în orice epocă un fenomen rar, dar într-o asemenea ţară precum Persia este o raritate, aproape un miracol. Asemănătoare, în virtute, frumuseţii ei extraordinare, prin darurile sale intelectuale rare, elocvenţa înflăcărată, devotamentul ei neînfricat şi martiriul ei glorios, ea rămâne inegalabilă şi nemuritoare printre compatrioţii ei. Dacă religia Bábí nu ar fi avut altă pretenţie de măreţie, aceasta era suficientă – faptul că a produs o eroină precum Qurratu'l-'Ayn". („A Traveller's Narrative", nota Q, p. 213). „Aproape cea mai remarcabilă personalitate a întregii mişcări a fost poeta Qurratu'l-'Ayn. Era cunoscută pentru virtutea, smerenia, cunoştinţele sale şi s-a convertit în cele din urmă citind versurile şi îndemnurile lui Báb. Devenise atât de puternică în credinţa ei încât, cu toate că era atât bogată cât şi nobilă, a renunţat la bogăţie, la copil, la nume şi la funcţie pentru a intra în slujba Învăţătorului său şi a pornit să-i proclame şi să-i instituie doctrina… Frumuseţea cuvântării sale îi atrăgea mai mult pe oaspeţii unei nunţi decât muzica oferită de gazda lor. Iar versurile ei erau printre cele mai tulburătoare din limba persană." (Sir Francis Younghusband, „The Gleam", p. 202–203). „Privind înapoi la scurta carieră a lui Qurratu'l-'Ayn, oricine va fi uimit mai ales de entuziasmul său înflăcărat şi de absoluta ei detaşare faţă de lume. Această lume era, de fapt, pentru ea, după cum s-a spus că ar fi fost şi a lui Quddús, un simplu pumn de ţărână. De asemenea, era o vorbitoare elocventă şi experimentată în măsurile complicate ale poeziei persane. Unul dintre puţinele sale poeme care până azi a fost făcut cunoscut,

O altă figură remarcabilă printre discipolii lui Báb care au murit în timpul perioadei turbulente ce a copleşit Ṭihrán-ul a fost Siyyid Ḥusayn-i-Yazdí, secretarul lui Báb atât în Máh-Kú, cât şi în Chihríq. Gradul înalt de cunoaştere a învăţăturilor Credinţei l-a deter-

este de un interes deosebit datorită credinţei pe care o exprimă în caracterul divin-uman al cuiva (aici numit Domn) ale cărui declaraţii, odată invocate, vor primi recunoaştere generală. Cine era acel Personaj? Se pare că Qurratu'l-'Ayn considera că El va susţine cu timpul aceste declaraţii. Mai este cineva la care ne putem gândi în afară de Bahá'u'lláh? Poeta era o adevărată bahá'í." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 114, 115). „Recolta semănată pe tărâmurile islamice de Qurratu'l-'Ayn începea acum să apară. O scrisoare adresată în luna iunie „Comunităţii Creştine", ne-a informat că patruzeci de sufragete turce sunt deportate de la Constantinopol la 'Akká (care a fost pentru atât de mult timp închisoarea lui Bahá'u'lláh): «În timpul ultimilor câţiva ani, ideile despre sufragiu s-au răspândit încet în spatele haremurilor. Bărbaţii nu ştiau acest fapt; nimeni nu ştia despre acest lucru; şi acum, dintr-o dată, stăvilarul s-a deschis şi bărbaţii din Constantinopol au considerat necesar să recurgă la măsuri drastice. Au fost organizate cluburi ale sufragiului, au fost întocmite şi puse în circulaţie memorii cuprinzătoare care încorporau cererile femeilor; au apărut jurnale şi reviste pentru femei ce publicau articole excelente şi s-au ţinut întâlniri publice. Apoi, într-o zi, membrele acestor cluburi – patru sute din ele – şi-au aruncat vălul. Neschimbata, învechita clasă a societăţii a fost şocată, bunii musulmani alarmaţi, iar guvernul forţat să ia măsuri. Aceste patru sute de femei dornice de libertate au fost împărţite în mai multe grupuri. Un grup alcătuit din patruzeci a fost exilat la 'Akká şi va ajunge în câteva zile. Toată lumea vorbeşte despre asta şi este cu adevărat surprinzător să vezi cât de numeroşi sunt cei care sunt în favoarea îndepărtării vălurilor de pe feţele femeilor. Mulţi bărbaţi cu care am stat de vorbă consideră obiceiul nu numai arhaic, dar şi rigid. Autorităţile turce dorind să stingă această lumină a libertăţii, au determinat şi mai mult răspândirea ei, şi acţiunile lor arogante, practic ai contribuit la crearea unei opinii publice mai largi şi la o mai bună înţelegere a acestei probleme cruciale." (*Ibid.*, p. 115–116). „Cealaltă misionară, femeia la care fac referire, a venit la Qazvín. Fără îndoială, ea era, în acelaşi timp, obiectul înaltei veneraţii a bábí-ilor şi una dintre manifestările cele mai fascinante ale acelei religii. (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 136). „Multe persoane care au cunoscut-o şi au auzit-o cu diferite ocazii au afirmat că, pentru o persoană atât de învăţată şi citită, caracteristicile remarcabile ale discursului ei erau de o simplitate uimitoare şi că totuşi, atunci când vorbea, audienţa era adânc tulburată şi plină de admiraţie, deseori în lacrimi." (*Ibid.*, p. 150). „Cu toate că musulmanii şi bábí-ii vorbesc astăzi în cei mai înalţi termeni despre frumuseţea «Mângâierii Ochilor», este incontestabil faptul că inteligenţa şi caracterul acestei tinere femei erau chiar mai remarcabile decât s-a relatat. Auzind aproape zilnic conversaţii erudite, se pare că de la o vârstă fragedă a manifestat un adânc interes pentru ele; astfel se auzise că era perfect capabilă să urmărească argumentele tatălui ei, ale unchiului, ale vărului devenit soţul ei şi chiar să poarte dezbateri cu ei şi deseori să-i uimească cu puterea şi ascuţimea minţii sale. În Persia nu se întâlnesc prea des femei angajate în ocupaţii intelectuale, dar cu toate acestea, nu este un fenomen rar. Ceea ce este cu adevărat extraordinar este să întâlneşti o femeie cu aptitudinile lui Qurratu'l-'Ayn. În afară de cunoaşterea limbii arabe într-un grad neobişnuit de perfecţiune, a fost de asemenea renumită prin cunoaşterea tradiţiilor Islám-ului şi a diferitelor interpretări ale pasajelor disputate ale Qur'án-ului şi ale marilor scriitori. În Qazvín, a fost pe drept considerată un miracol." (*Ibid.*, p. 137).

minat pe Báb, într-o Tabletă adresată lui Mírzá Yaḥyá, să-l îndemne pe acesta din urmă să caute iluminare la el în orice aspect legat de scrierile sfinte. Un om cu reputație și experiență, în care Báb și-a pus întreaga încredere și de care a fost foarte apropiat, a suferit după martiriul Învățătorului său în Tabríz agonia unei lungi întemnițări în închisoarea subterană din Țihrán, care s-a sfârșit cu martirizarea sa. Într-o mare măsură, Bahá'u'lláh a ajutat la alinarea încercărilor sale. Îi trimitea în mod constant, în fiecare lună, ajutorul financiar de care avea nevoie. Era lăudat și admirat chiar și de temnicerii care îl supravegheau. Lunga și apropiata tovărășie cu Báb, din timpul ultimelor și celor mai furtunoase zile ale vieții Sale, au aprofundat înțelegerea sa și i-au înzestrat sufletul cu o putere pe care era destinat să o manifeste tot mai mult pe măsură ce zilele vieții sale pământene se apropiau de sfârșit. Stătea în închisoare, așteptând momentul în care va fi chemat să îndure o moarte similară cu a Învățătorului său. Lipsit de privilegiul de a fi martirizat în aceeași zi cu Báb, un privilegiu care fusese dorința sa supremă de a-l obține, aștepta acum nerăbdător ora la care, la rândul său, va goli până la ultimele picături cupa care a atins buzele Sale. Oficialii din Țihrán s-au străduit de mai multe ori să-l convingă să le accepte oferta pentru a-l elibera de condițiile aspre ale detenției sale, precum și de perspectiva unei morți mai crude. A refuzat cu statornicie. Lacrimi îi curgeau neîncetat pe obraji – lacrimi născute din dorința de a vedea din nou acea figură a cărei strălucire lumina atât de intens în întunericul unei crude încarcerări în Ádhirbáyján, încălzind frigul nopților de iarnă. În timp ce reflecta în întunericul celulei sale la acele zile fericite petrecute în compania Învățătorului său, a venit la el Cel care putea alunga singur, doar prin lumina prezenței Sale, suferința ce pusese stăpânire pe sufletul său. Consolatorul său nu era nimeni altul decât Însuși Bahá'u'lláh. Siyyid Ḥusayn beneficiat de compania sa până în ceasul morții sale. Mâna lui ʻAzíz Khán-i-Sardár, care o lovise pe Ṭáhirih, a fost cea care a dat lovitura fatală secretarului, cândva camarad de închisoare în Ádhirbáyján al lui Báb. Nu trebuie să discut pe larg despre detaliile morții pe care acel criminal Sardár i-a provocat-o. Este suficient să spun că și el, asemeni acelora dinaintea sa, a băut în împrejurări de infamă cruzime din cupa după care tânjea atât de mult și de atâta timp.

Acum voi relata ceea ce s-a abătut asupra restului camarazilor lui Báb, cei care au avut privilegiul de a împărți ororile închisorii cu Bahá'u'lláh. Am auzit deseori, chiar de la El această relatare: „Toți cei care au fost loviți de furtuna care s-a dezlănțuit în timpul acelui an memorabil în Țihrán erau camarazii Noştri în Síyáh-Chál, unde Noi am fost întemnițați. Eram toți înghesuiți într-o celulă, cu picioarele încătuşate şi cu cele mai cumplite lanțuri în jurul gâturilor noastre. Aerul pe care îl respiram era încărcat cu cele mai respingătoare duhori iar podeaua pe care stăteam aşezați era acoperită de murdărie şi năpădită de gângănii. Nicio rază de soare nu avea voie să pătrundă în această închisoare dezgustătoare sau să încălzească frigul năprasnic din ea. Eram aşezați pe două rânduri, față în față. Noi i-am învățat să repete anumite versete pe care, în fiecare noapte, ei le cântau cu extremă înflăcărare. «Dumnezeu îmi este de ajuns; El este cu adevărat Cel tuturor de ajuns», intona un rând, în timp ce celălalt răspundea: «În El să-şi pună nădejdea cei ce cred.» Refrenul acestor glasuri fericite continua să răsune până la primele ore ale dimineții. Ecoul lor umplea închisoarea şi trecând dincolo de zidurile ei masive, ajungea până la urechile lui Náșiri'd-Dín Sháh, al cărui palat nu era foarte departe de locul unde erau închişi. «Ce înseamnă acest sunet?», se spune că ar fi exclamat. «Este imnul pe care îl intonează bábí-ii în închisoare», i s-a răspuns. Sháh-ul nu a comentat mai mult şi nici nu a încercat să împiedice entuziasmul pe care prizonierii săi, în ciuda ororilor detenției lor, continuau să îl manifeste.

Într-o zi, a fost adusă în închisoarea Noastră o tavă de carne friptă, despre care Ni s-a spus că Sháh-ul dăduse ordin să fie distribuită printre prizonieri. «Sháh-ul», Ni s-a comunicat, «credincios unui angajament pe care l-a făcut, a ales această zi pentru a vă oferi acest miel ca împlinire a promisiunii sale.» O liniște adâncă s-a abătut asupra camarazilor Noştri, care se aşteptau ca Noi să răspundem în numele lor. «Îți returnăm acest dar», am răspuns, «putem foarte bine să ne lipsim de această ofertă.» Răspunsul pe care Noi l-am dat ar fi iritat foarte mult gărzile, dacă nu ar fi fost dorința lor de a devora mâncarea pe care am refuzat să o atingem. În ciuda foamei de care sufereau camarazii Noştri, numai unul dintre ei, un anume Mírzá Ḥusayn-i-Mutavallíy-i-Qumí şi-a arătat dorința să mănânce din hrana

întinsă de suveran în fața Noastră. Cu un curaj cu adevărat eroic, confrații Noştri din închisoare s-au supus, fără niciun murmur, îndurând condiția mizerabilă la care au fost reduşi. În loc să se plângă de tratamentul pe care l-au înfruntat din partea Sháh-ului, buzele lor rosteau neîncetat laude lui Dumnezeu, laude cu care încercau să aline suferințele unei crude captivități.

În fiecare zi, temnicerii, intrând în celulă, strigau numele unuia dintre camarazii Noştri, poruncindu-i să se ridice şi să-i urmeze până la locul spânzurătorii. Cu câtă nerăbdare răspundea purtătorul acelui nume acelei chemări solemne. Eliberat de lanțurile sale, se ridica în picioare şi, într-o stare de bucurie incontrolabilă, se apropia de Noi şi Ne îmbrățişa. Încercam să-l alinăm cu asigurarea unei vieți eterne în lumea de dincolo şi, umplându-i inima de bucurie şi speranță, îl trimiteam să câştige coroana gloriei. La rândul său, el îi îmbrățişa pe ceilalți camarazi deținuți şi apoi pleca să moară cu acelaşi curaj cu care trăise. La puțin timp după martiriul fiecăruia dintre aceşti adepți, Noi eram informați de călău, care devenise prietenos cu noi, despre împrejurările morții victimei sale şi despre bucuria cu care îşi îndurase suferința până la final.

Într-o noapte, înainte de ivirea zorilor, am fost treziți de Mírzá ‘Abdu’l-Vahháb-i-Shírází, care era legat de Noi cu aceleaşi lanțuri. El a părăsit Káẓimayn-ul şi Ne-a urmat la Ṭihrán, unde a fost arestat şi aruncat în închisoare. Ne-a întrebat dacă suntem treji şi a început să Ne povestească visul său. «În această noapte», a spus, «m-am înălțat într-un spațiu de o imensitate şi frumusețe infinită. Părea că eram ridicat pe aripi care mă purtau oriunde doream să merg. Sufletul mi-a fost umplut de o senzație de bucurie încântătoare. Am zburat în mijlocul acelei imensități cu o iuțeală şi o uşurință pe care nu le pot descrie.» «Astăzi», i-am răspuns, «va fi rândul tău să te sacrifici pentru această Cauză. Fie ca tu să rămâi ferm şi statornic până la final. Te vei găsi apoi, înălțat în zbor în acelaşi spațiu fără limite pe care l-ai visat, traversând cu aceeaşi uşurință şi iuțeală tărâmul domniei nemuritoare şi privind cu aceeaşi încântare Orizontul Infinit.»

În acea dimineață l-am văzut din nou pe temnicer intrând în celula Noastră şi strigând numele lui ‘Abdu’l-Vahháb. Aruncându-şi lanțurile, s-a ridicat în picioare, a îmbrățişat pe fiecare dintre camarazii

săi şi, luându-ne în braţe, Ne-a strâns cu dragoste la pieptul său. În acel moment, am descoperit că nu avea pantofi, i-am dat pe ai Noştri şi, spunându-i un ultim cuvânt de încurajare şi înveselire, l-am trimis către scena martiriului său. Mai târziu, călăul său a venit la Noi, lăudând într-un limbaj înflăcărat spiritul arătat de acel tânăr. Cât de recunoscători Îi eram lui Dumnezeu pentru această mărturie pe care însuşi călăul ne-a oferit-o!"

Toată această suferinţă şi răzbunarea crudă pe care au aplicat-o acelora care au atentat la viaţa suveranului nu au reuşit să calmeze furia mamei Sháh-ului. Zi şi noapte ea clama răzbunare cerând execuţia lui Bahá'u'lláh pe care îl considera autorul moral al crimei. „Daţi-l pe mâna călăului!", striga insistent către autorităţi. „Ce umilinţă mai mare decât aceasta ca eu, care sunt mama Sháh-ului, să nu am puterea de a provoca acelui criminal pedeapsa pe care o merită un act atât de laş. Strigătul ei de răzbunare, intensificat de furia dată de neputinţă, a fost sortit să rămână fără răspuns. În ciuda maşinaţiunilor ei, Bahá'u'lláh a fost salvat de la soarta pe care aceasta se străduise atât de insistent să o precipite. Într-un final, Prizonierul a fost eliberat din detenţia Sa şi a putut să se desfăşoare şi să stabilească în afara graniţelor regatului fiului ei, o suveranitate pe care ea nici măcar nu visase vreodată a fi posibilă. Sângele vărsat în timpul acelui an fatidic în Ţihrán de către ceata de eroi cu care a fost întemniţat Bahá'u'lláh a fost răscumpărarea plătită pentru eliberarea Sa din mâinile unui duşman care încerca să-L împiedice să-şi atingă scopul pentru care a fost predestinat de Dumnezeu. Chiar din momentul în care a aderat la Cauza lui Báb, El nu neglijat niciodată vreo ocazie de a apăra Cauza pe care a îmbrăţişat-o. El s-a expus pericolelor pe care le-au înfruntat discipolii Credinţei la începuturi. A fost primul dintre discipolii lui Báb care a dat exemplul renunţării şi serviciului pentru Cauză. Cu toate acestea viaţa Sa, pe cât de copleşită de riscurile şi pericolele pe care o carieră ca a Sa urma să o înfrunte cu siguranţă, a fost cruţată de aceeaşi Providenţă care L-a ales pentru o sarcină pe care El, în înţelepciunea Sa, considera că este prea devreme pentru a fi proclamată public.

Teroarea care a tulburat Ţihrán-ul a fost numai unul din nenumăratele riscuri şi pericole la care a fost expusă viaţa lui Bahá'u'lláh. Bărbaţi, femei şi copii din capitală au tremurat în faţa

cruzimii cu care inamicul îşi prigonea victimele. Un tânăr pe nume ʻAbbás, fost servitor al lui Ḥájí Sulaymán Khán care, datorită cercului larg de prieteni pe care îi cultivase Învăţătorul său, cunoştea foarte bine numele, numărul şi unde locuiau discipolii lui Báb, a fost angajat de către duşman ca instrument gata să dea o mână de ajutor continuării planurilor sale. El se identificase cu Credinţa Învăţătorului său şi se considera drept unul dintre susţinătorii săi înfocaţi. La debutul tulburărilor, a fost arestat şi constrâns să-i trădeze pe toţi cei pe care-i cunoştea că aveau legături cu Credinţa. Au încercat prin orice mijloc de recompensare să-l convingă să-i divulge pe aceia care erau confraţii săi, discipoli ai Învăţătorului său şi l-au avertizat că, dacă va refuza să divulge numele lor, va fi supus unor torturi inumane. El şi-a dat cuvântul că va acţiona conform dorinţelor lor şi că le va transmite ajutoarelor lui Ḥájí ʻAlí Khán, Ḥájibu'd-Dawlih, Farrásh-Báshí, numele şi domiciliile lor. A fost dus pe străzile din Ṭihrán şi i s-a cerut să arate cu degetul spre oricine îl va recunoaşte ca fiind discipol al lui Báb. În acest fel, un număr de oameni pe care nu îi cunoscuse au fost daţi pe mâna ajutoarelor lui Ḥájí ʻAlí Khán, oameni care nu avuseseră nicio legătură cu Báb şi Cauza Sa. Aceştia au reuşit să-şi recapete libertatea, numai după plata unei mite substanţiale către persoanele care îi capturaseră. Atât de mare era lăcomia ajutoarelor lui Ḥájibu'd-Dawlih, încât i-au cerut în mod special lui ʻAbbás să salute, ca semn al trădării, pe orice persoană considerată de el dispusă şi capabilă sa plătească mari sume de bani în vederea eliberării. L-au forţat chiar să trădeze asemenea persoane, ameninţându-l că refuzul său va fi plin de pericole grave asupra vieţii sale. Deseori, îi promiteau că-i vor da o parte din banii pe care erau hotărâţi să-i stoarcă de la victimele lor.

Acest ʻAbbás a fost dus la Síyáh-Chál şi prezentat lui Bahá'u'lláh, pe care îl cunoscuse anterior cu anumite ocazii în compania Învăţătorului său, cu speranţa că-L va trăda. I-au promis că mama Sháh-ului îl va recompensa cu generozitate pentru o asemenea trădare. De fiecare dată când era dus în prezenţa lui Bahá'u'lláh, după ce stătea în picioare în faţa lui timp de câteva momente şi îi privea chipul Său, părăsea acel loc, negând vehement că L-ar fi văzut vreodată. Pentru că au dat greş în eforturile lor, au recurs la otravă, cu scopul de a obţine favoarea mamei suveranului lor. Au fost

capabili să intercepteze mâncarea pe care Prizonierul lor a avut voie să o primească de acasă şi au amestecat-o cu otrava care sperau să-i fie fatală. Această măsură, cu toate că a destabilizat sănătatea lui Bahá'u'lláh timp de mulţi ani, nu a reuşit să-şi atingă scopul.

În cele din urmă, inamicul a fost determinat să înceteze să-L mai privească ca principal declanşator al atentatului şi a decis să transfere responsabilitatea acelui act lui ʻAẓím, pe care îl acuzau acum de a fi autorul real al crimei. Prin acest mijloc s-au străduit să obţină favoarea mamei Sháh-ului, o favoare pe care o râvneau foarte mult. Ḥájí ʻAlí Khán era cu atât mai bucuros să le sprijine eforturile. Întrucât el însuşi nu a fost implicat în întemniţarea lui Bahá'u'lláh, a profitat de ocazia care apăruse şi s-a oferit să-l denunţe pe ʻAẓím, pe care reuşise deja să-l aresteze, drept instigator principal şi responsabil.

Ministrul rus care, printr-unul dintre agenţii săi, urmărea evoluţia situaţiei şi se interesa permanent de starea lui Bahá'u'lláh, a adresat, prin interpretul său, un mesaj în termeni convingători către Marele Vazír, în care protesta împotriva acţiunilor sale, sugerând să fie trimis la Síyáh-Chál un mesager, în compania unui reprezentant de încredere al guvernului şi a lui Ḥájibu'd-Dawlih şi acolo să-i ceară noului lider recunoscut să declare public opinia sa în legătură cu poziţia lui Bahá'u'lláh. „Orice va declara acel lider", a scris, „fie în beneficiul sau împotriva sa, consider că trebuie de îndată consemnat şi va servi ca bază pentru judecata finală care urmează a fi pronunţată în această chestiune."

Marele Vazír i-a promis interpretului că va urma sfatul ministrului şi chiar a stabilit o dată când mesagerul urma să se alăture reprezentantului guvernamental şi lui Ḥájibu'd-Dawlih şi să meargă cu ei la Síyáh-Chál.

Când ʻAẓím a fost întrebat dacă îl considera pe Bahá'u'lláh liderul responsabil al grupului care a realizat atentatul la viaţa Sháh-ului, el a răspuns: „Liderul acestei comunităţi nu a fost nimeni altul decât Siyyid-i-Báb, care a fost ucis în Tabríz şi al cărui martiriu m-a determinat să mă ridic şi să răzbun moartea Sa. Eu singur am conceput acest plan şi m-am străduit să-l execut. Tânărul care l-a aruncat pe Sháh de pe calul său nu era nimeni altul decât Ṣádiq-i-Tabrízí, un servitor într-o cofetărie, care a fost în serviciul meu timp de doi ani. A fost aprins

de o dorință chiar mai arzătoare decât a mea de a răzbuna martiriul acestui Conducător. Cu toate acestea, el a acționat prea grăbit şi nu a reuşit să asigure succesul încercării sale."

Cuvintele declarației sale au fost consemnate atât de interpretul ministrului, cât şi de reprezentantul Marelui Vazír, care au trimis rapoartele lor lui Mírzá Áqá Khán. Documentele care i-au fost înmânate au fost cele care au contribuit la eliberarea lui Bahá'u'lláh din închisoare.

Ca urmare, 'Aẓím a fost dat pe mâna 'ulamá care, cu toate că erau nerăbdători să grăbească moartea sa, au fost împiedicați de ezitarea lui Mírzá Abu'l-Qásim, Imám-Jum'ih din Țihrán. Datorită apropierii lunii Muḥarram, Ḥájibu'd-Dawlih, i-a convins pe 'ulamá să se adune la etajul superior al cazărmii, unde a reuşit să-l aducă pe Imám-Jum'ih, care încă persista în refuzul său de a fi de acord cu moartea lui 'Aẓím. A indicat ca acuzatul să fie adus în acel loc şi să aştepte sentința care urma să se pronunțe în cazul său. A fost dus cu brutalitate prin piețe, copleşit de batjocură şi înjurat de populație. Printr-o metodă subtilă născocită de inamic, au reuşit să obțină verdictul de condamnare la moarte. Un siyyid înarmat cu o măciucă s-a năpustit asupra lui şi i-a zdrobit capul. Exemplul său a fost urmat de oameni care, cu bețe, pietre şi pumnale s-au aruncat asupra lui şi i-au mutilat trupul. Ḥájí Mírzá Jání s-a numărat de asemenea printre cei care au fost martirizați în timpul agitației care a urmat atentatului la viața Sháh-ului. Datorită faptului că Marele Vazír nu dorea să-i facă rău, a fost omorât în secret.

Conflagrația aprinsă în capitală s-a răspândit în provinciile alăturate, aducând în urma ei distrugeri şi nenorociri pentru nenumărați oameni nevinovați dintre supuşii Sháh-ului. A devastat Mázindarán-ul, casa lui Bahá'u'lláh şi a fost semnalul unor acte de violență dirijate în principal împotriva bunurilor Sale din acea provincie. Ca urmare a acelei tulburări, doi dintre discipolii devotați ai lui Báb, Muḥammad-Taqí Khán şi 'Abdu'l-Vahháb, ambii locuitori ai oraşului Núr, au fost martirizați.

Inamicii Credinței, aflând spre dezamăgirea lor că eliberarea lui Bahá'u'lláh era aproape asigurată, au încercat prin intimidarea suveranului lor, să-L implice în noi complicații care să ducă la moartea Sa. Ignoranța lui Mírzá Yaḥyá, care mânat de speranțele sale zadarnice

a încercat să asigure pentru el şi grupul susţinătorilor săi ignoranţi o supremaţie pe care, până atunci încercase s-o obţină în van, i-a servit duşmanului drept pretext să-l îndemne pe Sháh să adopte măsuri drastice pentru distrugerea oricărei influenţe pe care Prizonierul său încă o mai deţinea în Mázindarán.

Rapoartele alarmante primite de către Sháh, care cu greu îşi revenea în urma rănilor sale, i-au provocat o sete teribilă de răzbunare. L-a chemat pe Marele Vazír şi l-a mustrat pentru că a eşuat în menţinerea ordinii şi disciplinei printre locuitorii provinciei sale, care erau înrudiţi cu el. Tulburat de mustrarea suveranului său, şi-a exprimat disponibilitatea de a îndeplini toate indicaţiile primite din partea sa. I s-a poruncit să trimită imediat în acea provincie mai multe regimente, cu ordine stricte de a-i reprima cu cruzime pe cei care tulbură ordinea publică.

Marele Vazír, cu toate că era conştient de caracterul exagerat al rapoartelor care i-au fost trimise, era constrâns datorită insistenţei Sháh-ului, să ordone trimiterea regimentului Sháh-Sún, condus de Ḥusayn-ʻAlí Khán-i-Sháh-Sún în satul Tákur din districul Núr, unde era situată locuinţa lui Bahá'u'lláh. Comanda supremă i-a fost acordată nepotului său, Mírzá Abú-Ṭálib Khán, cumnatul lui Mírzá Ḥasan, care era fratele vitreg al lui Bahá'u'lláh. Mírzá Áqá Khán l-a obligat să exercite cea mare atenţie şi abţinere în perioada în care îşi vor aşeza tabăra acolo. „Orice excese", l-a îndrumat, „comise de oamenii tăi vor produce o reacţie nefavorabilă asupra lui Mírzá Ḥasan şi îi vor cauza propriei tale surori necazuri." I-a poruncit să investigheze natura acelor rapoarte şi să nu rămână în tabără în împrejurimea acelui sat mai mult de trei zile.

După aceea, Marele Vazír l-a chemat pe Ḥusayn-ʻAlí Khán şi l-a sfătuit să se poarte cu cea mai mare prudenţă şi înţelepciune. „Mírzá Abú-Ṭálib", i-a spus, „este încă tânăr şi lipsit de experienţă. L-am ales în special datorită legăturii sale de rudenie cu Mírzá Ḥasan. Sper ca, de dragul surorii sale, să se abţină să le provoace locuitorilor din Tákur răni inutile. Fiindu-i superior în vârstă şi experienţă, trebuie să-i oferi un exemplu nobil şi să-l faci conştient de necesitatea de a servi atât interesele guvernului, cât şi ale oamenilor. Nu trebuie să-i permiţi vreodată să se angajeze într-o operaţiune

fără a se fi consultat anterior cu tine." El l-a asigurat pe Ḥusayn-'Alí Khán, că a emis instrucțiuni scrise şefilor de trib din acel district, chemându-i să îi vină în ajutor atunci când va fi cazul.

Mírzá Abú-Ṭálib Khán, exaltat de mândrie şi entuziasm, a uitat de sfaturile privitoare la moderație primite de la Marele Vazír. A refuzat influența apelurilor insistente ale lui Ḥusayn-'Alí Khán, care l-a implorat să nu provoace un conflict cu oamenii care nu era necesar. Abia a ajuns la trecătoarea care despărțea districtul Núr de provincia alăturată, care nu se afla departe de Tákur, că a dat ordin oamenilor să se pregătească pentru un atac asupra locuitorilor acelui

VEDERE PANORAMICĂ A SATULUI TÁKUR, MÁZINDARÁN

sat. Ḥusayn-'Alí Khán a alergat către el şi, în disperare, l-a implorat să se abțină de la acel act. „Este de datoria mea", Mírzá Abú-Ṭálib i-a răspuns cu aroganță, „ca superior al tău, să decid ce măsuri trebuie luate şi în ce mod să-l slujesc pe suveranul meu."

Un atac subit a fost lansat asupra locuitorilor fără apărare din Tákur. Surprinşi de un atac atât de neaşteptat şi dur, au făcut apel la Mírzá Ḥasan, care a cerut să fie primit de Mírzá Abú-Ṭálib, însă a fost refuzat. „Spune-i", a fost mesajul comandantului, ca sunt însărcinat de suveranul meu să ordon un întreg masacru asupra oamenilor acestui

sat, să le capturez femeile şi să le confisc bunurile. Totuşi, pentru tine, sunt dispus să cruț femeile care se vor refugia în casa ta."

Indignat de refuzul său, Mírzá Ḥasan l-a criticat şi, acuzând acțiunea Sháh-ului, s-a întors acasă. Între timp, locuitorii acelui sat şi-au părăsit locuințele şi s-au refugiat în munții din vecinătate. Femeile lor, abandonate în voia sorții s-au îndreptat către casa lui Mírzá Ḥasan, pe care l-au implorat să le protejeze de duşman.

Primul act al lui Mírzá Abú-Ṭálib Khán a fost îndreptatat împotriva casei pe care Bahá'u'lláh a moştenit-o de la Vazír, tatăl Său, aflată în întregime în posesiunea Sa. Acea casă fusese mobilată în stil regal şi decorată cu vase de o valoare inestimabilă. A dat ordin oamenilor săi să deschidă toate tezaurele şi să ia tot ceea ce conțineau. Ceea ce nu se putea căra, a ordonat să fie ars. Chiar şi camerele, care erau mai impunătoare decât cele ale palatelor de la Țihrán, au fost distruse în aşa fel, încât nu mai puteau fi reparate; grinzile au fost arse şi decorațiunile complet distruse.

Apoi, s-a îndreptat către casele oamenilor, pe care le-au făcut una cu pământul, păstrând pentru el şi oamenii săi tot ce era valoros. Întregul sat, prădat şi pustiit, a fost aruncat în flăcări. Incapabili să găsească vreun bărbat bun de luptă, a dat ordin să fie căutați în munții din apropiere. Cei care au fost găsiți au fost fie împuşcați fie luați prizonieri. Au reuşit să pună mâna numai pe câțiva oameni în vârstă şi pe oierii care nu fuseseră capabili să plece mai devreme de acasă în fuga lor din calea inamicului. Au descoperit doi bărbați stând în depărtare pe versanții unui munte din spatele unui pârâu. Armele lor care străluceau în razele soarelui i-au dat de gol. Găsindu-i în somn, i-au împuşcat de pe cealaltă parte a pârâului care se afla între ei şi victimele lor. I-au recunoscut, unul dintre ei fiind 'Abdu'l-Vahháb, iar celălalt Muḥammad-Taqí Khán. Primul a murit pe loc, în timp ce al doilea a fost grav rănit. I-au fost duşi lui Mírzá Abú-Ṭálib, care datorită curajului său recunoscut, făcea tot ce îi stătea în putere să cruțe viața oricărei victime dorea, pentru a o duce la Țihrán, ca trofeu al victoriei sale. Cu toate acestea, eforturile sale au eşuat, pentru că, după două zile, Muḥammad-Taqí Khán a murit ca urmare a rănilor sale. Puținii oameni pe care reuşiseră să-i captureze au fost duşi în lanțuri la Țihrán şi aruncați în aceeaşi închisoare în care a fost deținut

Bahá'u'lláh. Printre ei se afla Mullá 'Alí-Bábá care, alături de câțiva camarazi ai săi prizonieri, au pierit în acea închisoare ca rezultat al suferințelor îndurate.

În anul următor, același Mírzá Abú-Ṭálib a fost lovit de ciumă și trimis într-o stare de mizerie jalnică la Shimírán. Respins de rudele cele mai apropiate, stătea întins pe patul său, până când, același Mírzá Ḥasan, pe care îl insultase cu aroganță, s-a oferit să-i trateze rănile și i-a

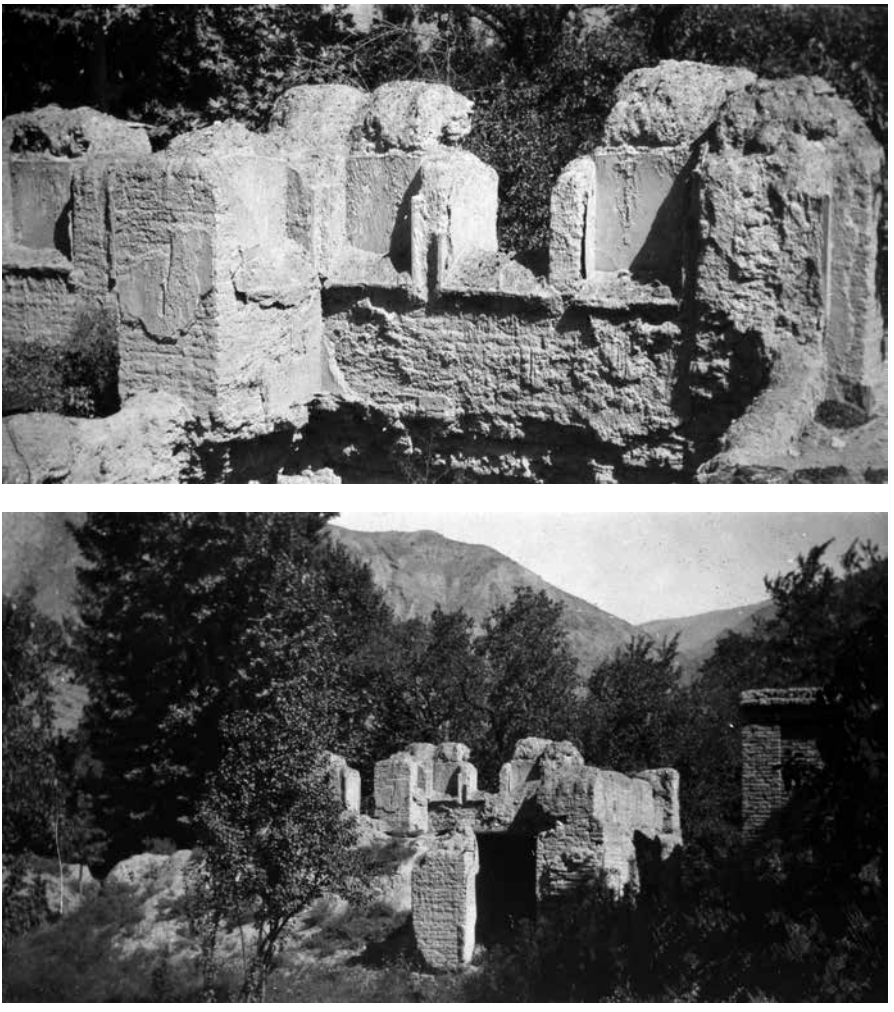

RUINELE CASEI LUI BAHÁ'U'LLÁH CE APARȚINUSE INIȚIAL TATĂLUI SĂU VAZÍR-UL, ÎN TÁKUR, MÁZINDARÁN

ținut companie în zilele de umilință și singurătate. Se alfa în pragul morții când Marele Vazír l-a vizitat și nu a găsit pe nimeni la căpătâiul său, în afară de cel pe care îl tratase cu atâta cruzime. Chiar în acea zi, acel nenorocit tiran a pierit, dezamăgit amarnic de eșecul neîmplinirii speranțelor la care ținuse atât de mult.

Tulburarea care a cuprins Țihrán-ul, ale cărei efecte s-au simțit cu severitate în Núr și în districtele înconjurătoare, s-a întins până la Yazd și Nayríz, unde au fost capturați și uciși extrem de mulți discipoli ai lui Báb. Într-adevăr, întreaga Persie părea să fi simțit șocul acelei mari convulsii. Curentul ei s-a întins până și în cele mai mici și mai îndepărtate cătune din cele mai îndepărtate provincii, și a lăsat în urma sa suferințe de nedescris supraviețuitorilor unei comunități persecutate. Guvernatorii, cât și subordonații lor, cuprinși de lăcomie și răzbunare, au profitat de ocazie pentru a se îmbogăți și a obține favoruri din partea suveranului lor. Fără milă, moderație sau rușine, s-au folosit de orice mijloace, indiferent de cât de josnice sau ilegale, pentru a smulge de la cei nevinovați beneficiile pe care ei înșiși le râvneau. Neținând cont de vreun principiu de dreptate și justiție, au arestat, închis și torturat pe oricine suspectau a fi bábí, și s-au grăbit să-l informeze pe Náșiri'd-Dín Sháh din Țihrán despre victoriile dobândite împotriva unui opozant detestat.

În Nayríz, efectele acelui tumult s-au văzut în modul în care i-au tratat oamenii și conducătorii lor pe discipolii lui Báb. La aproximativ două luni de la atentatul la viața Sháh-ului, un tânăr pe nume Mírzá 'Alí, pentru al cărui curaj a fost supranumit 'Alíy-i-Sardár, s-a distins prin atitudinea plină de afecțiune pe care a arătat-o supraviețuitorilor luptei care s-a sfârșit cu moartea lui Vaḥíd și a susținătorilor săi. A fost văzut deseori în întunericul nopții ieșind din adăpostul său, cărând orice ce îi stătea în putere pentru a ajuta văduvele și orfanii care au suferit de pe urma acelei tragedii. Celor în nevoie le distribuia mâncare și veșminte cu o generozitate nobilă, le îngrijea rănile și îi alina pe cei aflați în durere. Priveliștea suferințelor continue ale acestor inocenți a declanșat o crudă indignare printre camarazii lui Mírzá 'Alí, care se angajaseră să se răzbune pe Zaynu'l-'Ábidín Khán, ce încă locuia în Nayríz, pe care îl considerau autorul nenorocirilor lor. Crezând că încă nutrește în inima sa dorința de a-i supune unor noi suferințe, s-au

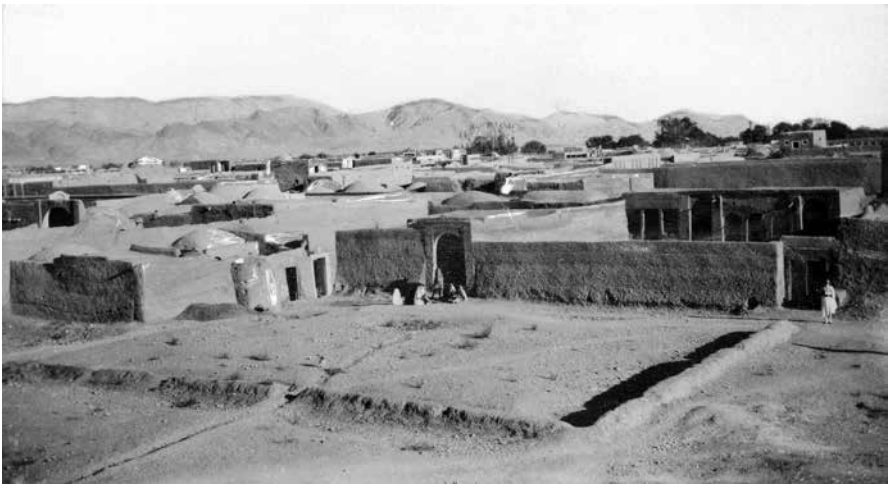

VEDERE DIN ÁBÁDIH

hotărât să-i ia viața. L-au surprins în baia publică, unde au reuşit să-şi îndeplinească scopul. Acest fapt a condus la o revoltă care amintea în momentele finale de oroarea măcelurilor din Zanján.

Văduva lui Zaynu'l-'Ábidín Khán l-a constrâns pe Mírzá Na'ím, care avea frâiele puterii în mâna sa, şi care locuia atunci în Shíráz, să răzbune sângele soțului ei, promițând că îi va oferi ca recompensă toate bijuteriile sale şi va transfera pe numele său tot ce doreşte din bunurile sale. Prin trădări, autoritățile au reuşit să captureze un număr considerabil de discipoli ai lui Báb, mulți dintre ei fiind bătuți cu cruzime. Toți au fost aruncați în închisoare până la primirea instrucțiunilor de la Țihrán. Marele Vazír a trimis lista de nume pe care o primise, împreună cu raportul care o însoțea Sháh-ului care şi-a exprimat satisfacția extremă față de succesul care a încununat eforturile reprezentantului său din Shíráz, pe care l-a răsplătit cu generozitate pentru serviciul său însemnat. A cerut ca toți cei capturați să fie aduşi în capitală.

Nu voi încerca să relatez circumstanțele diferite care au dus la măcelul care a marcat finalul acelui episod. Voi trimite cititorul meu către ilustrația şi povestirea detaliată pe care Mírzá Shafi'-i-Nayrízí a scris-o într-o altă cărticică, în care se referă cu acuratețe şi rațiune la fiecare detaliu al acelui eveniment mişcător. Este suficient să spun

că nu mai puțin de o sută optzeci de discipoli bravi ai lui Báb au fost martirizați. Tot cam pe atâta au fost răniți şi, chiar dacă erau incapabili să mai meargă datorită rănilor, li s-a ordonat să se îndrepte către Țihrán. Numai douăzeci şi opt dintre ei au supraviețuit încercărilor călătoriei spre capitală. În ziua în care au sosit, din cei douăzeci şi opt, cincisprezece au fost duşi la spânzurători. Restul au fost aruncați în închisoare şi au suferit timp de doi ani cele mai teribile atrocități. Cu toate că în cele din urmă au fost eliberați, mulți dintre ei au pierit în drumul spre casă, epuizați de încercările unei lungi şi crude captivități.

Un mare număr dintre camarazii lor au fost omorâți la Shíráz din ordinul lui Țahmásb-Mírzá. Capetele a două sute dintre aceste victime au fost puse în baionete şi purtate triumfător de asupritorii lor la Ábádih, un sat situat lângă Fárs. Intenționau să-i ducă la Țihrán, când, un mesager regal le-a poruncit să abandoneze acest plan şi în consecință au decis să le îngroape capetele în acel sat.

Cât despre femei, şase sute la număr, jumătate au fost eliberate în Nayríz, în timp ce restul au fost duse la Shíráz, fiind forțate să călătorească câte două pe un cal ne-nşeuat, unde, după ce au fost supuse unor torturi severe, au fost lăsate în voia sorții. Pana îmi tremu-

HADÍQATU'R-RAḤMÁN, UNDE SUNT ÎNGROPATE CAPETELE MARTIRILOR DIN NAYRÍZ

ră, cuprinsă de oroare, încercând să descrie ce li s-a întâmplat acelor curajoşi bărbaţi şi femei care au suferit atât de mult pentru Credinţa lor. În etapele finale ale acestui lamentabil episod, barbaria care a caracterizat tratamentul pe care l-au înfruntat a atins cele mai joase niveluri ale infamiei. Ceea ce am încercat să relatez din ororile asediului din Zanján, din umilinţele suferite de Ḥujjat şi de susţinătorii săi, păleşte în faţa ferocităţii atrocităţilor comise câţiva ani mai târziu la Nayríz şi Shíráz. Sper să se găsească o pană mai abilă decât a mea care să consemneze toate detaliile tragismului barbariilor cumplite care, oricât de teribile ar fi, trebuie să rămână pentru totdeauna printre cele mai nobile mărturii ale credinţei pe care Cauza lui Báb a fost capabilă să o insufle discipolilor Săi.[1]

[1] „Oricât de ciudat ar părea, ei au respectat femeile pe care le-au adunat şi le-au condus la Muntele Bíyábán. Printre ele erau doi bătrâni mult prea slăbiţi pentru a lupta, Mullá Muḥammad-Músá, un piuar şi Mashhadí Báqir, un vopsitor. Aceştia au fost omorâţi. Mashhadí Báqir a fost omorât de ‘Alí Big, căpitanul soldaţilor din Nayríz, care i-a tăiat capul şi i l-a dat unui copil; apoi, acoperind capul nepoatei victimei sale cu un văl negru, a suit-o pe cal şi a dus-o la Mírzá Na‘ím, care se afla pe muntele Bíyábán într-o grădină. Când ‘Alí Big s-a apropiat de el, a aruncat capul lui Báqir către el şi a îmbrâncit-o pe fetiţă, care a căzut cu faţa la pământ. El a strigat: «Am făcut ceea ai dorit, nu mai există bábí!» Lui Ákhúnd Mullá ‘Abdu’l-Ḥusayn, la ordinul lui Mírzá Na‘ím, i s-a umplut gura cu pământ apoi a fost împuşcat în cap de un ghulám, însă rana nu i-a fost fatală. Au fost arestate în jur de şase sute trei femei şi duse împreună cu prizonierii la moara numită «Takht», situată în apropierea Nayríz-ului. Un autor relatează următoarea poveste ca mărturie a ferocităţii învingătorilor: «Eram mic,» spune el, «când o urmam pe mama mea care mai avea un fiu mai mic decât mine. Un om, pe nume Asadu’lláh, îl ducea pe umeri pe fratele meu. Copilul purta o căciulă decorată cu câteva ornamente. Un călăreţ care ne însoţea a zărit căciula, s-a apropiat şi a înşfăcat-o cu o asemenea brutalitate, încât l-a prins şi pe copil de păr. Acesta a fost aruncat la o distanţă de zece metri. Biata mea mamă l-a găsit inconştient.» Nu voi discuta pe larg despre ororile ce au urmat acestei victorii. Este suficient să se ştie că Mírzá Na‘ím a continuat să călărească, precedat şi urmat de oameni care duceau înfipte în suliţe capetele celor martirizaţi. Prizonierii erau împinşi de bice şi săbii. Femeile au fost aruncate în şanţuri pline de apă. Noaptea a fost petrecută la caravanseraiul din Shíráz. Dimineaţa, femeile au scoase afară, complet dezbrăcate; şi se amuzau lovindu-le cu picioarele, cu beţe şi pietre şi au scuipat pe ele. Când au obosit, le-au dus la şcoala din apropiere unde le-au ţinut douăzeci de zile în insulte şi batjocură. Optzeci de bábí au fost legaţi câte zece şi daţi pe mâna a o sută de soldaţi, având ca destinaţie Shíráz-ul. Siyyid Mír Muḥammad ‘Abd a murit din cauza frigului la khánih-gird, alţii au pierit mai departe. Din timp în timp gărzile mai tăiau capul unuia dintre ei. În final, au intrat în Shíráz, prin poarta Sa’dí. Prizonierii au fost purtaţi prin tot oraşul, apoi au fost aruncaţi în lanţuri, în închisoare. După douăzeci de zile, femeile au fost scoase din şcoala unde fuseseră închise şi împărţite în două grupuri. Un grup a fost eliberat, în timp ce celelalte femei au fost trimise la Shíráz cu alţi prizonieri care fuseseră arestaţi de curând. La sosirea în Shíráz, caravana a fost din nou împărţită în două grupuri; femeile au fost trimise la caravanseraiul Sháh Mír ‘Alí-Ḥamzih, iar bărbaţii la închisoare alături de alţi bábí. Ziua următoare era

Confesiunea lui ‘Aẓím l-a scutit pe Bahá’u’lláh de pericolul la care fusese expusă viaţa Sa. Circumstanţele morţii celui care se declarase principalul instigator al acelei crime au servit la domolirea furiei cu care o populaţie înfuriată reclama pedepsirea imediată a unui atac atât de îndrăzneţ. Strigătele de furie şi răzbunare, apelurile la pedepsire imediată, care fuseseră până atunci concentrate asupra lui

o zi de sărbătoare. Înconjurat de cetăţenii proeminenţi ai oraşului Shíráz, guvernatorul a dat ordin ca prizonierii să fie aduşi în faţa sa. Un bărbat din Nayríz, numit Jalál, pe care Na‘ím l-a supranumit «Bulbul» a dezvăluit numele concetăţenilor săi. Primul care a apărut a fost Mullá ‘Abdu’l-Ḥusayn, căruia i s-a poruncit să-l blesteme pe Báb. A refuzat şi capul său s-a rostogolit pe pământ. Ḥájí, fiul lui Aşghar, ‘Alí Garm-Sírí, Ḥusayn fiul lui Hádí Khayrí, Ṣádiq fiul lui Ṣáliḥ şi Muḥammad-ibn-i-Muḥsin au fost cu toţii executaţi. Femeile au fost eliberate, iar bărbaţii care au rămas au fost duşi înapoi în închisoare. Datorită faptului că Sháh-ul i-a cerut pe prizonieri, şaptezeci şi trei dintre ei au fost trimişi la Ţihrán. Douăzeci şi doi dintre ei au murit în timpul călătoriei, printre care s-au aflat Mullá ‘Abdu’l-Ḥusayn, care a murit la Saydán, ‘Alí fiul lui Karbilá’í Zamán la Ábádih; Akbar fiul lui Karbilá’í Muḥammad la Qinárih; Ḥasan fiul lui ‘Abdu’l-Vahháb, Mullá ‘Alí-Akbar, la Iṣfahán. De asemenea, în timpul călătoriei au pierit Karbilá’í Báqir, fiul lui Muḥammad-Zamán, Ḥasan şi fratele său, Dhu’l-Faqár, Karbilá’í Naqí şi ‘Alí, fiul său, Valí Kḥán, Mullá Karím, Akbar Ra’ís, Ghulám-‘Alí, fiul lui Pír Muḥammad, Naqí şi Muḥammad-‘Alí, fiul lui Muḥammad. Ceilalţi au ajuns la Ţihrán şi chiar în prima zi a sosirii lor, cincisprezece dintre ei au fost omorâţi, printre ei numărându-se Áqá Siyyid ‘Alí, care a fost lăsat să moară, Karbilá’í Rajab frizerul, Sayfu’d-Dín, Sulaymán fiul lui K. Salmán, Ja‘far, Murád Khayrí, Ḥusayn fiul lui K. Báqir, Mírzá Abu’l-Ḥasan fiul lui Mírzá Taqí, Mullá Muḥammad-‘Alí, fiul lui Áqá Mihdí. Douăzeci şi trei au murit în închisoare, treisprezece au fost eliberaţi după trei ani, singurul care a rămas în Ţihrán şi care a murit puţin mai târziu fiind Karbilá’í Zaynu’l-‘Ábidín.” (A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb”, p. 421–424). „După ce i-au prins şi omorât pe bărbaţi, prigonitorii au capturat şi omorât patruzeci de femei şi copii în felul următor: i-au aşezat în mijlocul unei peşteri, au îngrămădit în peşteră o cantitate mare de lemne de foc, au turnat nafta pe lemnele împrăştiate în jur şi le-au dat foc. Unul din cei care a luat parte la această faptă a descris cele întâmplate astfel: «După două sau trei zile m-am urcat pe acel munte să scot uşa peşterii. Am văzut că focul se transformase în scrum; însă, toate acele femei cu copiii lor, erau aşezate fiecare într-un colţ, îmbrăţişându-i pe cei mici la piepturile lor, formând un cerc, exact aşa cum le-am lăsat. Câteva, probabil din disperare sau jale, aveau capul plecat pe genunchi de suferinţă, toate păstrând aceeaşi postură pe care o adoptaseră. Eram plin de uimire, gândindu-mă că focul nu le-a ars. Am intrat plin de teamă şi groază. Apoi am văzut că toate erau arse şi carbonizate, însă nu făcuseră nicio mişcare care ar fi provocat fărâmiţarea trupurilor lor. Cu toate acestea, de îndată ce le-am atins, s-au transformat în cenuşă. La vederea acestei privelişti, toţi ne-am căit pentru ce făcuserăm. Dar la ce a mai folosit?»” („Táríkh-i-Jadíd”, p. 128–131). „În finalul naraţiunii sale, autorul cărţii «Táríkh-i-Jadíd» nu pierde ocazia de a puncta cu câtă precizie au fost îndeplinite în aceste evenimente profeţiile conţinute în tradiţia referitoare la semnele care vor marca apariţia lui Imám Mihdí: «În El (va fi) perfecţiunea lui Moise, preţuirea lui Iisus şi răbdarea lui Iov; sfinţii Săi vor fi înjosiţi în timpul Său, iar capetele lor vor fi oferite drept cadouri, după cum sunt oferite capetele turcilor şi daylamit-ilor; vor fi ucişi şi arşi şi vor fi înspăimântaţi, plini de teamă şi descurajare; pământul va fi vopsit cu

Bahá'u'lláh, au fost îndepărtate. Ferocitatea acelor atacuri a fost în mare parte potolită. În mintea autorităților responsabile din Țihrán creștea convingerea că Bahá'u'lláh, considerat până atunci drept dușmanul neîntrecut al lui Náșiri'd-Dín Sháh, nu fusese implicat în niciun fel în vreo conspirație împotriva vieții suveranului. Prin urmare, Mírzá Áqá Khán a fost încurajat să-l trimită la Síyáh-Chál pe reprezentantul său de încredere, Ḥájí 'Alí, și să-i prezinte Prizonierului ordinul pentru eliberarea Sa.

La sosirea sa, priveliștea pe care a văzut-o l-a umplut de tristețe și surprindere. Spectacolul pe care l-a privit era unul pe care cu

sângele lor, iar lamentațiile și tânguirile vor predomina printre femeile lor; cu adevărat ei sunt sfinții mei.» (Această tradiție, Ḥadíth-i-Jábir este de asemenea citată din «Kafí», una dintre principalele compilații ale tradițiilor shí'ite în «Íqán».) Când mă aflam la Yazd, la începutul verii anului 1888, am cunoscut un bábí care deținea o funcție de o oarecare importanță în guvern și care avusese doi strămoși cu un rol proeminent în reprimarea răzvrătirii din Nayríz. Acesta este un rezumat a ceea ce mi-a povestit el, legat de acest subiect extras din jurnalul meu din 18 mai, 1888: «Bunicul din partea mamei, Mihr-'Alí Khán Shujá'u'l-Mulk și fratele bunicului, Mírzá Na'ím au avut un rol activ în războiul de la Nayríz – dar de cealaltă parte. Când la Shíráz au fost primite ordinele de a înăbuși răscoala, comanda expediției i-a fost dată bunicului meu. Lui nu i-a plăcut sarcina încredințată și a comunicat această reținere a sa către doi dintre 'ulamá, care totuși l-au încurajat, declarând că războiul în care urma să se angajeze era o acțiune sfântă, aprobată de Religie și că, prin urmare, va primi o recompensă în Paradis. Astfel că a plecat și ce a urmat, a urmat. După ce au omorât 750 de bărbați, au luat femeile și copiii, i-au dezbrăcat aproape la piele, i-au urcat pe măgari, catâri și cămile și i-au dus printre rândurile de capete despărțite de trupurile fără de viață ale taților, fraților, fiilor și soților lor către Shíráz. La sosirea lor, au fost așezați într-un caravanserai în ruină chiar în afara porții Ișfahán vizavi de un Imám-Zádih, unde staționau cei care îi luaseră prizonieri la umbra unor arbori. Au rămas acolo mult timp, supuși multor insulte și greutăți, mulți pierind. Acum, priviți judecata lui Dumnezeu față de acești asupritori; dintre principalii responsabili de aceste cruzimi toți au sfârșit rău și au murit copleșiți de nenorociri. Bunicul meu, Mihr-'Alí Khán, s-a îmbolnăvit și a rămas mut până la sfârșitul vieții sale. Chiar în momentul în care urma să piară, cei care se aflau în jurul lui au văzut din mișcarea buzelor sale că încerca să spună ceva. S-au aplecat pentru a-i asculta ultimele cuvinte și l-au auzit murmurând sleit de trei ori: ‹Bábí! Bábí! Bábí!›. Apoi a murit. Unchiul meu, Mírzá Na'ím, a căzut în dizgrația guvernului și a fost de două ori amendat cu zece mii de túmáni prima oară și cu cincisprezece mii, a doua oară. Dar suferința lui nu avea să se sfârșească aici, căci a fost făcut să îndure mai multe torturi. Mâinile i-au fost așezate în ‹il-chik› (tortura constă în plasarea unor bucăți de lemn între degetele victimelor, legându-le strâns cu o funie. Apoi este turnată apă rece pentru a provoca o contracție mai mare), iar picioarele sale în ‹tang-i-Qájár› (sau ‹presa Qájár›, un instrument de tortură asemănător ‹ghetei›, folosit odată în Anglia și a cărei introducere în Persia se datorează dinastiei care ocupă tronul în prezent); a trebuit să stea cu capul gol în soare cu melasă pe cap pentru a atrage muștele; și, după ce a fost supus acestor și altor torturi încă și mai dureroase și umilitoare, a fost respins ca un om aflat în dizgrație și ruinat.»" („A Traveller's Narrative", nota H, p. 191–193).

greu îl putea crede. A plâns când l-a văzut pe Bahá'u'lláh încătuşat de o podea plină de paraziți, cu gâtul Său aplecat datorită lanțurilor chinuitoare, cu fața Sa împovărată de tristețe, neîngrijită, respirând atmosfera pestilențială a celei mai groaznice închisori. „Blestemat să fie Mírzá Áqá Khán!", a izbucnit el când l-a recunoscut pe Bahá'u'lláh în întunericul care-L înconjura. Dumnezeu ştie că nu mi-am imaginat vreodată că vei fi supus unei asemenea captivități umilitoare. Nu m-aş fi gândit niciodată că Marele Vazír ar fi îndrăznit

VEDERI DIN BAGHDÁD

să comită un act atât de atroce".

A scos mantia de pe umerii săi şi i-a oferit-o lui Bahá'u'lláh, implorându-L să o poarte când se va afla în prezența ministrului şi a consilierilor săi. Bahá'u'lláh a refuzat şi, purtând veşmintele unui prizonier, s-a îndreptat direct către reşedința guvernului imperial.

Primele cuvinte pe care i le-a adresat Prizonierului său au fost următoarele: „Dacă mi-ai fi ascultat sfatul şi te-ai fi despărțit de credința lui Siyyid-i-Báb, nu ai fi suferit durerile şi umilințele care te-au copleşit." „Dacă, la rândul tău", i-a răspuns Bahá'u'lláh, „mi-ai fi urmat sfaturile, problemele guvernului nu ar fi atins un stadiu atât de critic."

I s-a reamintit imediat conversația pe care a avut-o cu El cu ocazia martiriului lui Báb. Cuvintele „flacăra care a fost aprinsă va arde mai violent ca niciodată" au străfulgerat mintea lui Mírzá Áqá Khán. „Avertizarea pe care ai rostit-o", a remarcat, „vai, a fost îndeplinită." „Ce mă sfătuieşti să fac acum?" „Ordonă-le guvernatorilor ținutului", a fost răspunsul imediat, „să înceteze vărsarea sângelui nevinovat, să înceteze să le mai jefuiască bunurile, să înceteze să le dezonoreze femeile şi să le lovească copiii. Să înceteze persecuțiile Credinței lui Báb; să abandoneze speranța zadarnică de a-i nimici pe discipolii săi."

În aceeaşi zi, printr-o circulară adresată tuturor guvernatorilor ținutului, s-au dat ordine prin care li s-a poruncit să înceteze actele crude şi ruşinoase. „Ce ați făcut este de ajuns", le-a scris Mírzá Áqá Khán. „Încetați arestarea şi pedepsirea oamenilor. Nu mai tulburați pacea şi liniştea compatrioților noştri." Guvernul Sháh-ului a deliberat asupra celor mai eficiente măsuri care ar trebui luate pentru a scăpa țara, o dată pentru totdeauna, de blestemul cu care fusese lovită. Abia îşi regăsise Bahá'u'lláh libertatea, că I-a fost înmânată o decizie a guvernului care Îl informa că timp de o lună de la eliberarea acelui ordin, El împreună cu familia sa trebuiau să părăsească Țihrán-ul şi să se stabilească într-un loc din afara hotarelor Persiei.

Ministrul rus, de îndată ce a aflat de acțiunea pe care guvernul se gândea să o realizeze, s-a oferit să-l preia pe Bahá'u'lláh sub protecția sa şi L-a invitat să meargă în Rusia. El a refuzat oferta sa şi a ales să meargă în 'Iráq. La nouă luni de la întoarcerea Sa în Karbilá, în

prima zi a lunii Rabí'u'th-Thání a anului 1269 A.H.[1], Bahá'u'lláh, însoțit de membrii familiei Sale, printre care se afla Cea Mai Sfântă Ramură[2] și Áqáy-i-Kalím,[3] și escortați de un corp de gardieni și reprezentanți oficiali ai legației ruse, a început călătoria Sa din Țihrán către Baghdád.

[1] 12 ianuarie, 1853 A.D.

[2] 'Abdu'l-Bahá.

[3] Mírzá Músá, numit de obicei Áqáy-i-Kalím, cel mai capabil și distins dintre frații și surorile lui Bahá'u'lláh și susținătorul Său credincios și prețuit.

EPILOG

DESTINUL Credinței proclamate de Báb nu intrase niciodată într-un declin mai mare ca atunci când Bahá'u'lláh a fost exilat din țara Sa natală în 'Iráq. Cauza pentru care Báb își dăduse viața, pentru care Bahá'u'lláh a trudit și a suferit părea a fi în pragul dispariției. Forța sa părea a se fi risipit, rezistența sa irevocabil distrusă. Descurajările și dezastrele s-au succedat cu o uimitoare rapiditate, de fiecare dată cu efecte mai devastatoare decât mai înainte, slăbindu-i vitalitatea și diminuând speranțele celor mai bravi susținători. Într-adevăr, pentru un cititor superficial al cronicii lui Nabíl, întreaga poveste pare a fi de la început o simplă înșiruire de nenorociri și masacre, de umilințe și dezamăgiri, una mai severă decât cea anterioară, culminând cu exilarea lui Bahá'u'lláh din țara Sa. Unui cititor sceptic, care nu se arată dornic de a recunoaște puterea cerească cu care a fost învestită acea Credință, întreaga concepție care s-a dezvoltat în mintea Autorului pare a fi sortită eșecului. Munca lui Báb, concepută atât de glorios, îndeplinită atât de eroic, ar părea să se fi sfârșit ca un dezastru colosal. Unui astfel de cititor, viața Tânărului fără noroc din Shíráz, i-ar părea, judecând după loviturile crude pe care le-a suferit, una dintre viețile cele mai triste și sterpe sortite vreunei ființe umane. Acea carieră eroică și scurtă care, rapidă precum un meteor, a străfulgerat pe firmamentul Persiei și care părea, pentru un timp, că ar fi adus dorul de lumină al salvării eterne în întunericul care înconjurase țara, a fost aruncată în final în abisul întunericului și disperării.

Fiecare pas, fiecare efort pe care El l-a făcut a servit numai la intensificarea suferințelor și dezamăgirilor care au apăsat pe sufletul Său. Planul pe care și L-a imaginat de la începutul carierei Sale pentru inaugurarea Misiunii Sale cu o proclamație publică în orașele sfinte Mecca și Medina nu s-a materializat așa cum sperase. Șeriful din Mecca, căruia Quddús îi înmânase Mesajul Său după cum i se poruncise, i-a făcut o primire ce trăda, prin indiferența sa rece, disprețul cu care Cauza unui Tânăr din Shíráz era privită de către

conducătorul din Ḥijáz şi custodele Ka'bih-ului său. Planul avut în vedere, de a se întoarce victorios din pelerinajul său din oraşele Karbilá şi Najaf, unde sperase să întemeieze Cauza Sa, chiar în inima acelei fortărețe a ortodoxiei shí'ah, era în aceeaşi măsură distrus fără speranță. Programul pe care l-a gândit, principiile de bază pe care El le comunicase deja celor nouăsprezece discipoli aleşi, rămăseseră în mare parte neîmplinite. Moderația pe care îi îndemna să o exercite a fost uitată în primul val de entuziasm care-i cuprinsese pe primii misionari ai Credinței Sale, comportament care nu a fost doar în mică măsură responsabil de eşecurile speranțelor pe care El le nutrea cu atâta ardoare. Mu'tamid-ul, acel conducător înțelept şi inteligent, care a protejat cu îndemânare pericolele ce ameninţau viața Sa prețioasă şi care şi-a dovedit capacitatea de a-I aduce servicii de o asemenea distincție cum puțini dintre cei mai modeşti camarazi ai Săi ar fi putut să-I ofere, a fost brusc îndepărtat de lângă El, fiind lăsat la mila perfidului Gurgín Khán, cel mai detestabil şi lipsit de scrupule dintre toți inamicii Săi. Singura şansă a lui Báb de a-l întâlni pe Muḥammad Sháh, o întâlnire pe care El Însuşi a solicitat-o şi față de care El îşi fixase cele mai arzătoare speranțe a fost anulată de intervenția laşului şi capriciosului Ḥájí Mírzá Áqásí, care tremura la gândul ca nu cumva întâlnirea Sa cu suveranul, deja înclinat să ocrotească acea Cauză, s-ar dovedi fatală propriilor lui interese. Încercările lui Mullá 'Alíy-i-Basțámí şi Shaykh Sa'íd-i-Hindí, doi dintre cei mai de frunte discipoli, inspirate şi inițiate de Báb de a prezenta Credința, unul pe teritoriul turc, iar celălalt în India, au avut un final trist. Prima acțiune s-a prăbuşit chiar de la început datorită martirizării crude a promotorului ei, în timp ce a doua a avut un rezultat aproape neglijabil, singurul rezultat fiind convertirea unui siyyid, ale cărui servicii au fost întrerupte brusc în Luristán prin acțiunea trădătorului Íldirím Mírzá. Captivitatea la care Báb Însuşi, în cea mai mare parte a timpului petrecut în ministeriatul Său, a fost condamnat; izolarea Sa de corpul discipolilor Săi greu încercați de un inamic rapace în fortăreața muntelui din Ádhirbáyján şi, mai presus de toate, tragedia propriului Său martiriu, atât de intens, atât de umilitor, ar părea să fi marcat cea mai adâncă dezonoare pe care o Cauză atât de nobilă a fost condamnată să o îndure chiar din momentul naşterii ei. Moartea Sa, culminare a unei cariere rapide şi furtunoase, părea

să-şi fi pus amprenta eşecului asupra unei sarcini care, oricât de eroică în eforturile pe care le-a inspirat, era imposibil de realizat.

Oricât de mult suferise, agonia pe care a trebuit să o îndure a fost numai un strop în comparaţie cu nenorocirile care urmau să se reverse asupra mulţimii discipolilor săi recunoscuţi. Cupa suferinţei care a atins buzele Sale trebuia să fie sorbită până la ultimele picături de cei care rămăseseră după El. Catastrofa de la Shaykh Ţabarsí, care L-a privat de ajutoarele Sale cele mai capabile, Quddús şi Mullá Ḥusayn şi care a înghiţit nu mai puţin de trei sute treisprezece dintre cei mai bravi camarazi ai Săi, a fost cea mai crudă lovitură care s-a abătut aspra Sa şi care a învăluit cu un giulgiu de întuneric ultimele zile ale vieţii Sale aflate în declin rapid. Lupta de la Nayríz, cu ororile şi cruzimile care au însoţit-o, implicând şi pierderea lui Vaḥíd, cel mai învăţat, influent, şi împlinit dintre discipolii lui Báb, a fost o nouă lovitură asupra resurselor şi numărului celor care au continuat să ţină torţa sus în mâinile lor. Asediul de la Zanján, ca urmare a dezastrului în care căzuse Credinţa în Nayríz, marcat de măcelurile cu care va rămâne asociat pentru totdeauna numele acelei regiuni, au scăzut şi mai mult rândurile susţinătorilor Credinţei, privându-i de puterea susţinută cu care prezenţa lui Ḥujjat îi inspira. Odată cu el a pierit cea mai remarcabilă figură dintre conducătorii cei mai reprezentativi ai Credinţei care a înălţat, în virtutea autorităţii lor ecleziastice, cunoştinţele, curajul şi tăria caracterului deasupra masei de discipoli obişnuiţi. Floarea discipolilor lui Báb a fost măturată într-un carnagiu crud, lăsând în urmă o mare mulţime de femei înrobite şi copii care gemeau sub jugul unui inamic crud. Conducătorii care, atât prin cunoaştere, cât şi prin exemplu, au întreţinut şi susţinut flacăra care a strălucit în acele inimi brave, au pierit şi ei, munca lor părând a fi abandonată în confuzia care a afectat o comunitate persecutată.

Dintre toţi cei care s-au arătat capabili de a duce mai departe munca lăsată de Báb discipolilor Săi, rămăsese numai Bahá'u'lláh.[1] Restul căzuseră pradă sabiei inamicului. Mírzá Yaḥyá,

[1] Mírzá Abu'l-Faḍl citează în „Fará'id" (p. 50–51) următoarea tradiţie remarcabilă de la Muḥammad, care este recunoscută ca o rostire autentică a Profetului, la care face referire Siyyid 'Abdu'l-Vahháb-i-Shaʻráni în lucrarea sa intitulată „Kitábu'l-Yaváqít-i-va'l-Javáhir": „Cu toţii (însoţitorii Qá'im-ului) vor fi ucişi cu excepţia Unuia care va ajunge pe câmpia de la 'Akká, Sala Banchetului lui Dumnezeu." Întregul text este de asemenea menţionat, conform

liderul nominal al cetei care supraviețuise după moartea lui Báb s-a refugiat fără glorie în munții Mázindarán din cauza pericolelor iscate de tulburarea ce pusese stăpânire pe capitală. Deghizat în derviș, cu un kashkúl[1] în mână, i-a părăsit pe camarazii săi și a fugit de pe scena pericolului plecând în codrii Gílán. Siyyid Ḥusayn, secretarul lui Báb și Mírzá Aḥmad, colaboratorul său, foarte experimentați în învățăturile și implicațiile Bayán-ului recent revelat, datorită apropierii de Învățătorul lor și cunoașterii preceptelor Credinței Sale, având posibilitatea de a clarifica înțelegerea și de a consolida fundațiile credinței camarazilor lor, au fost puși în lanțuri în închisoarea Síyáh-Chál din Ṭihrán, despărțiți de corpul credincioșilor care aveau atât de mare nevoie de sfaturile lor, ambii fiind sortiți martiriului la o dată apropiată. Chiar unchiul Său matern care încă din copilăria sa L-a înconjurat cu o grijă pe care niciun tată nu o putea întrece, care I-a adus servicii importante la începutul suferințelor Sale din Shíráz și căruia dacă i-ar fi fost permis să supraviețuiască pentru doar câțiva ani de la moartea Lui ar fi putut aduce servicii inestimabile Cauzei Sale, a zăcut în închisoare deznădăjduit și fără speranța de a mai putea continua vreodată munca ce se afla atât de aproape de inima sa. Ṭáhirih, acea emblemă arzătoare a Cauzei Sale, care în aceeași măsură prin curajul ei de neîmblânzit, prin caracterul ei impetuos, credința sa neînfricată, ardoarea înverșunată și cunoștințele sale vaste părea, pentru un timp, capabilă să atragă întreaga populație feminină a Persiei către Cauza Îndrăgitului ei, a căzut, vai, victimă mâniei unui inamic calomniator exact în ceasul când victoria îi părea aproape la îndemână. Influența muncii ei, al cărui curs a fost prematur oprit, părea celor care se aflau aproape de ea, când au coborât-o într-o groapă ce i-a servit drept mormânt, complet stinsă. Slovele Celui Viu fie au pierit răpuse de săbii, fie au fost încătușate în închisoare sau au căzut din nou pradă unei vieți obscure într-un colț îndepărtat al regatului. Cea mai mare parte a scrierilor lui Báb au avut, în mare, o soartă nu mai puțin umilitoare decât cea care se abătuse asupra discipolilor Săi. Multe dintre lucrările Sale ample au fost complet șterse, altele au fost rupte și transformate în cenușă,

lui Mírzá Abu'l-Faḍl, de către Shaykh Ibnu'l-'Arabí în lucrarea sa „Futúḥát-i-Makkíyyih."

[1] Un recipient gol asemănător ca dimensiune și formă unei nuci de cocos având atașate aproape de gură prinse în două lanțuri în patru puncte, spre a servi ca mâner. Este folosit de către dervișii drept coș pentru pomană." („A Traveller's Narrative", p. 51, nota 3).

altele au fost deteriorate, multe au fost capturate de inamic, iar restul erau o masă de manuscrise dezordonate şi indescifrabile, ascunse în condiţii precare şi răspândite în mare măsură printre supravieţuitorii camarazilor Săi.

Credinţa pe care o proclamase Báb, pentru care El dăduse totul, se afla într-adevăr în declin. Focurile aprinse împotriva ei au ars aproape întreaga structură de care depindea continuarea existenţei sale. Aripile morţii păreau să planeze deasupra ei. Exterminarea, completă şi iremediabilă, părea să-i ameninţe chiar viaţa. Printre umbrele care se adunau cu repeziciune în jurul ei, numai chipul lui Bahá'u'lláh strălucea ca potenţialul Eliberator al unei Cauze care se îndrepta rapid către final. Semnele unei viziuni clare, curajul şi înţelepciunea pe care le arătase cu mai multe ocazii, chiar de când S-a ridicat să promoveze Cauza lui Báb, indicau capacitatea Sa de a reînvia, dacă I-ar fi fost asigurate viaţa şi existenţa în Persia, destinul unei Credinţe care se stingea. Dar nu a fost să fie aşa. O catastrofă fără egal în întreaga istorie a Credinţei a declanşat o persecuţie mai cumplită decât tot ce avusese loc anterior, de această dată atrăgând în vâltoarea sa pe Însuşi Bahá'u'lláh. Speranţele vagi întreţinute de credincioşii rămaşi au fost răvăşite în mijlocul confuziei ce apăruse. Datorită faptului că Bahá'u'lláh, singura lor speranţă şi singurul obiect al încrederii lor, fusese atât de lovit de severitatea acelei furtuni, nicio redresare nu părea posibilă. După ce a fost jefuit de toate posesiunile Sale din Núr şi Ţihrán, denunţat ca principal instigator al atentatului mişelesc asupra suveranului Său, abandonat de rudele Sale şi disprețuit de foştii Săi prieteni şi admiratori, aruncat într-o închisoare întunecată şi abjectă şi, în final, exilat fără drept de apel alături de membrii familiei Sale dincolo de graniţele ţării Sale natale, toate speranţele adunate în jurul Său ca Eliberator al unei Credinţe năpăstuite păreau pentru moment să fi dispărut complet.

Nu este de mirare că Náşiri'd-Dín Sháh, sub ochii căruia şi prin al cărui impuls erau repartizate asemenea lovituri, se mândrea deja că a fost distrugătorul unei Cauze împotriva căreia s-a luptat atât de mult şi pe care, privind din exterior, a fost capabil în final să o distrugă. Nu este de mirare că şi-a imaginat, contemplând etapele succesive ale acestei vaste şi sângeroase întreprinderi, că prin actul exilării pe care

l-a semnat cu mâna sa, făcea să sune dangătul clopotului aducător de moarte al acelei erezii odioase ce adusese atâta teroare în sufletul poporului său. În acel moment suprem, lui Náṣiri'd-Dín Sháh i se părea că vraja terorii a fost înlăturată, că valul care măturase întreaga țară aducea în sfârşit pacea după care tânjeau semenii săi. Acum, că Báb nu mai exista, că pilonii puternici ce susțineau Cauza Sa au fost nimiciți, acum că masa celor devotați lui din toate provinciile erau intimidați şi epuizați, acum că Însuşi Bahá'u'lláh, singura speranță rămasă, fusese aruncat în exil şi prin acordul Său, şi-a găsit refugiu în vecinătatea fortăreței fanatismului shí'ah, fantoma care l-a hăituit de când urcase la tron a dispărut pentru totdeauna. Şi-a imaginat că niciodată nu va mai auzi de acea Mişcare detestabilă care, dacă i-ar fi crezut pe cei mai buni consilieri ai săi, se retrăgea încet în umbrele neputinței şi ale uitării.[1]

Ne putem da seama cum pentru discipolii Credinței care supraviețuiseră ororilor cu vârf şi îndesat la care fusese supusă Cauza lor – chiar şi pentru acea caravană mică ce îşi croia drum în toiul iernii prin zăpezile munților aflați la granița cu 'Iráq-ul[2] – părea pentru moment că această Cauză a lui Báb eşuase în îndeplinirea scopului ei. Forțele întunericului care o înconjuraseră din toate părțile păreau în final să fi triumfat şi să fi stins lumina pe care acel Prinț al Gloriei o aprinsese în țara Sa.

În ochii lui Náṣiri'd-Dín Sháh, în toate evenimentele, puterea care păruse pentru un timp să fi măturat pe traseul ei toate forțele ținutului său, a încetat să mai conteze. Privită cu ochi răi, chiar de la naştere, în cele din urmă a fost forțată să se supună violenței loviturilor pe care i le-a dat sabia sa. Credința suferise o distrugere, cu siguranță,

[1] „Excelență, după ce am dus la bun sfârşit măsurile energice din partea Guvernului persan pentru stârpirea şi exterminarea sectei eretice şi detestabile a bábí-ilor, ale cărei detalii Excelența Voastră le cunoaşte foarte bine (aluzia este făcută la marea persecuție a bábí-ilor din Țihrán, din vara anului 1852), lăudat fie Dumnezeu, prin grija minții imperiale a celui mai puternic Suveran, al cărui rang este asemănător lui Jamshíd, refugiul Adevăratei Religii, – fie ca viețile noastre să fie jertfa sa! – rădăcinile lor au fost rupte." (Fragment dintr-o scrisoare adresată de Mírzá Sa'id Khán, fostul ministru de externe al Persiei ambasadorului persan la Constantinopol, datată 12 Dhu'l-Ḥijjih, 1278 (10 mai, 1862). Facsimilul şi traducerea documentului sunt reproduse în E. G. Browne, „Materials for the Study of the Bábí Religion", p. 283).

[2] „Fusese o călătorie teribilă într-o regiune muntoasă şi aspră, iar călătorii au suferit cumplit de pe urma ei, fiind expuşi condițiilor climatice." (Dr. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions", p. 121).

bine meritată. Eliberat de blestemul ei care, în multe nopți, îl privase de somn, putea acum, cu toată atenția, să se avânte în sarcina de a salva țara sa de efectele devastatoare ale acelei vaste înşelătorii. De acum încolo, după cum plănuise, misiunea sa reală era de a împuternici atât Biserica cât şi Statul să-şi consolideze fundațiile şi să îşi mărească rândurile împotriva apariției unor erezii similare, care ar fi putut otrăvi pe viitor viața compatrioților săi.

Cât de zadarnice erau închipuirile sale, cât de mare propria sa amăgire! Cauza pe care şi-o imaginase zdrobită încă trăia, gata să răsară din mijlocul acelei convulsii mai puternică, mai pură şi mai nobilă decât fusese vreodată. Cauza care, în mintea acelui monarh ignorant, părea să se grăbească spre distrugere, trecea doar prin încercările pătimaşe ale unei faze de tranziție ce urma să o poarte cu un pas mai departe pe calea înaltului ei destin. În istoria ei se desfăşura un nou episod, mai glorios decât oricare dintre cele care marcaseră naşterea sau ridicarea sa. Represiunea cu care acel monarh crezuse că reuşise să-i pecetluiască destinul era doar începutul unei evoluții care era destinată să înflorească în toată splendoarea într-o Revelație mai grandioasă decât cea proclamată de Însuşi Báb. Sămânța pe care El a cultivat-o, chiar dacă a fost supusă pentru un timp furiei unei furtuni de o violență fără egal şi care, mai târziu, s-a transferat într-un ținut străin, a continuat să se dezvolte şi să crească, transformându-se la timpul cuvenit într-un Copac destinat să răspândească ocrotirea sa tuturor neamurilor şi popoarelor de pe pământ. Deşi discipolii lui Báb puteau fi torturați şi ucişi, camarazii lor umiliți şi zdrobiți; deşi discipolii Săi se puteau împuțina; deşi însăşi vocea Credinței putea fi redusă la tăcere prin brațul violenței; deşi disperarea putea pune stăpânire pe destinul său; deşi cei mai capabili apărători puteau să se dezică de credința lor, totuşi promisiunea închisă în cuvântul Său nu putea fi distrusă de nimic şi nicio putere nu putea sta în calea germinării şi creşterii sale.

Cu adevărat, primele licăriri ale zorilor Revelației pe care Însuşi Báb le declarase drept Crainici şi la a căror apropriere şi certitudine El făcuse aluzie repetat,[1] se puteau discerne deja în adâncul întuneri-

[1] „Dar, la fel de remarcabilă precum îndrăzneala lui cu care pretinde autoritatea Divină este stăruința cu care insistă că autoritatea lui nu s-a încheiat. El s-a simțit competent şi autorizat să reveleze mult, dar simțea la fel de sigur că mai era încă infinit mai mult de revelat. În asta consta măreția lui, şi prin aceasta sacrificiul lui cel mai mare. De aceea, el a riscat micşorarea

culuiui care-L înconjurase pe Bahá'u'lláh în închisoarea Síyáh-Chál din Ṭihrán.[1] Forța care, crescând din Revelația pe care o lansase Báb, avea să se dezvăluie mai târziu în toată gloria sa şi să cuprindă întregul glob, pulsa deja în venele lui Bahá'u'lláh în vremea când stătea în celula Sa sub amenințarea sabiei călăului Său. Vocea slabă care, în ora crudei agonii, i-a anunțat Prizonierului Revelația pe care El fusese ales să-i dea glas, nu putea, cu siguranță, să fi ajuns la urechile unui monarh care se pregătea deja să celebreze exterminarea Credinței apărate de Prizonierul său. Acea detenție pe care cel care o provocase considera că ar fi marcat cu infamie numele cinstit al lui Bahá'u'lláh şi pe care o considera preludiul unei pedepse şi mai umilitoare în 'Iráq, a fost cu adevărat martora primelor tulburări ale acelei Mişcări al cărei Autor urma să fie Bahá'u'lláh, o Mişcare care a fost făcută cunoscută pentru prima oară în Baghdád şi mai târziu afirmată din oraşul-închisoare 'Akká Sháh-ului şi chiar tuturor conducătorilor şi capetelor încoronate ale lumii.

Náṣiri'd-Dín Sháh nu îşi imagina că prin simplul act de a pronunța sentința de exilare împotriva lui Bahá'u'lláh ajuta la dezvăluirea Scopului de neînfrânt al lui Dumnezeu şi că el însuşi era un instrument în executarea acelui Plan. Nu îşi imagina că, în timp ce domnia sa se apropria de sfârşit, va fi martorul reînvierii aceloraşi forțe pe care se străduise cu atâta încrâncenare să le extermine, o reînviere care va manifesta o vitalitate pe care el, nici în cele mai întunecate ore ale disperării, nu crezuse că o poseda acea Credință. Nu numai în interiorul granițelor teritoriului său,[2] nu numai în teritoriile învecinate

faimei sale personale. Dar a asigurat continuitatea misiunii sale… S-a asigurat că mişcarea pe care a inițiat-o va creşte şi se va răspândi. El însuşi nu a fost decât «o slovă din acea carte cea mai puternică, un strop de rouă din acel ocean fără margini.» … Aceasta a fost smerenia adevăratei percepții interioare. Şi a avut efect. Mişcarea sa a crescut şi s-a răspândit şi are încă un viitor măreț înaintea ei." (Sir Francis Younghusband, „The Gleam", p. 210-211).

[1] „În zilele când eram întemnițat în Ținutul Ṭá (Ṭihrán), deşi greutatea agasantă a lanțurilor şi atmosfera pestilențială a închisorii nu mă lăsau să dorm, totuşi, din când în când, în clipele mele de ațipire, am simțit că parcă ceva îmi curgea pe piept, ceva asemănător unui torent puternic care, pogorându-se de pe vârful unui munte semeț, se prăvălea asupra pământului. Parcă toate articulațiile îmi erau în flăcări. În asemenea momente, glasul meu recita ceea ce urechile muritorilor nu puteau auzi." („The Epistle to the Son of the Wolf", p. 17).

[2] Gobineau, scriind despre anul 1865, mărturiseşte următoarele: „Opinia publică susține că bábí-ii puteau fi găsiți în orice clasă socială şi printre membrii fiecărei religii, cu excepția nuṣayrí-ilor şi creştinilor însă, persoanele suspectate de a fi simpatizanți ai Bábism-ului apar-

ţineau în special claselor educate, erudiţilor. Se consideră, pe bună dreptate, că mulţi mullá şi, printre ei, mujtahidi deosebiţi, magistraţi de rang înalt, oficiali care ocupă funcţii importante la curte, foarte apropriaţi regelui, sunt bábí. Conform unei estimări recente, în Ţihrán, un oraş de aproximativ optzeci de mii de suflete, ar exista cinci mii de bábí. Însă, această estimare nu poate fi de mare încredere şi sunt înclinat să consider că, dacă bábí-ii ar triumfa în Persia, numărul lor în capitală ar fi mult mai mare, pentru că în acel moment ar trebui adăugaţi la numărul celor zeloşi, oricare ar fi acesta, o mare parte a celor care sunt de curând în favoarea doctrinei condamnate oficial şi cărora victoria le-a dat curajul să îşi declare deschis credinţa." („Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale," p. 251). „Nu a trecut decât o jumătate de secol de când Mírzá 'Alí-Muḥammad, tânărul Profet din Shíráz, a început să predice pentru prima oară religia care acum numără cu sutele martirii săi şi ai cărei adepţi sunt cu sutele de mii, care părea la un moment dat să ameninţe supremaţia atât a dinastiei Qájár, cât şi a credinţei mahomedane în Persia şi încă nu este imposibil să se dovedească un factor important în istoria Asiei de Vest." (Introducerea lui E. G. Browne la „Tárikh-i-Jadíd", p. 7). „Bábism-ul, scrie profesorul James Darmesteter, „care s-a răspândit în mai puţin de cinci ani de la un capăt la altul al Persiei şi care, în anul 1852 a fost scăldat în sângele martirilor săi, a progresat în linişte şi s-a propagat. Dacă Persia va fi să fie regenerată se va întâmpla prin această credinţă nouă." (Fragment din „Persia: A Historical and Literary Sketch", traducere de G. K. Narimán.) „Dacă Bábism-ul continuă să crească cu rata actuală de progres, teoretic, poate veni un timp când va înlătura Muḥammadanism-ul de pe tărâmul Persiei. Aceasta cred că este puţin probabil, deoarece a apărut sub steagul unei credinţe ostile. Însă, dat fiind faptul că adepţii ei au fost atraşi dintre cei mai buni soldaţi ai garnizoanei pe care o atacă, este un motiv mai întemeiat de a crede că în cele din urmă va reuşi. Celor care cunosc caracterul persan, atât de susceptibil la influenţele religioase, va fi evident cât de multe clase va atrage această nouă credinţă. Ṣúfi-ii sau misticii au susţinut că trebuie să existe mereu un Pír sau Profet vizibil în carne şi oase şi sunt foarte uşor absorbiţi în credinţa Bábí. Chiar şi musulmanul ortodox ai cărui ochi ai minţii au fost mereu îndreptaţi în aşteptarea cu nerăbdare a Imám-ului dispărut, este influenţat de argumentele convingătoare prin care se caută să se demonstreze că fie Báb sau Bahá, este Mihdí, conform tuturor predicţiilor Qur'án-ului şi tradiţiilor. Viaţa pură şi plină de suferinţe a lui Báb, moartea sa infamă, eroismul şi martiriul discipolilor săi vor atrage mulţi oameni care nu găsesc un fenomen similar în consemnările contemporane ale Islám-ului." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. 1, p. 503). În acelaşi capitol, comentând asupra perspectivei acţiunii misionarilor creştini în Persia, autorul scrie: „Persia a fost descrisă ca oferind cele mai mari speranţe muncii misionarilor din Est. Conştient fiind de munca valoroasă depusă şi aflată în desfăşurare a reprezentanţilor societăţilor misionare din Anglia, Franţa şi America în acea ţară, prin răspândirea educaţiei, prin manifestarea caritătii, prin oferirea gratuită a asistenţei medicale, prin forţa exemplului, fără a sugera în niciun fel că aceste fapte evlavioase ar trebui să se reducă, sunt incapabil, prin cunoştinţele pe care le am, să particip la o previziune atât de optimistă a viitorului." (p. 504). „…Cu toate acestea, în Persia, unul dintre cele mai importante obstacole cu care se confruntau comunităţile creştine apăreau din propriile diferenţe sectante, iar musulmanii sunt perfect îndreptăţiţi să-i ia în derâdere pe cei care îi invită să intre într-o ceată ai cărei membri se iubesc unii pe alţii cu atâta venin. Protestanţii se ceartă cu romano-catolicii, presbiterienii cu episcopalii, nestorienii protestanţi îi privesc cu ochi nu tocmai prietenoşi pe nestorienii propriu-zişi, iar aceştia nu se află în termenii cei mai armonioşi cu caldeenii sau cu nestorienii catolici. Armenii se uită cu neîncredere la armenii uniţi (sau catolici), ambii făcând front comun pentru a întârzia munca misionarilor protestanţi. În

ale ‘Iráq-ului şi Rusiei, dar până în India – la est[1] şi până în Egipt şi Turcia europeană la vest, recrudescența Credinței la care nu se aşteptase vreodată, l-au trezit din visurile sale. Cauza lui Báb părea a fi reînviat. Apăruse sub o formă infinit mai grozavă decât se manifestase în trecut. Noul impuls pe care, în ciuda calculelor sale, personalitatea lui Bahá’u’lláh şi, mai presus de orice, puterea interioară a Revelației

final, ostilitatea evreilor poate să fie socotită ca regulă. În diferite țări din Est în care am călătorit, din Siria până în Japonia, m-am izbit de un fenomen ciudat şi, în mintea mea trist, al grupurilor de misionari care duceau cele mai nobile lupte sub bastionul Regelui Păcii cu arme fratricide în mâinile lor.” (p. 507–508) „…Dacă, atunci, criteriul misionarismului în Persia ar fi fost numărul de persoane care s-au convertit venind dinspre Islám, nu ezit să spun că sumele enorme de bani cheltuite pentru un efort onest, cu mult sacrificiu, care au fost revărsate asupra acelei țări nu au adus o răsplată adecvată. Câteodată, tineri mahomedani au fost botezați de misionarii creştini. Acest lucru însă, nu trebuie confundat imediat cu convertirea, pentru că majoritatea noilor veniți, se reîntorceau la credința taților lor şi mă întreb dacă, din ziua în care Henry Martyn a păşit în Shíráz şi până în acest moment, au fost atraşi în mod sincer de credința creştină o jumătate de duzină de musulmani persani. Deseori am căutat, dar nu am văzut niciodată un musulman convertit (exclud, desigur, pe cei abandonați sau orfani dintre musulmani care sunt crescuți din copilărie în şcoli catolice). De asemenea, nu sunt nici surprins de cele mai complete demonstrații de eşec. Lăsând deoparte ipotezele dogmatice ale creştinismului (doctrina Trinității şi a Divinității lui Iisus), care sunt atât de respingătoare concepției musulmane despre unitatea lui Dumnezeu, nu putem privi neîncrederea unui musulman de a părăsi credința sa cu prea multă uimire dacă ne amintim că sentința pentru un astfel de act este moartea. Şansele convertirii sunt cu adevărat îndepărtate atâta timp cât trupul, precum şi sufletul convertitului, sunt puse în balanță. Dar temerile personale, cu toate că sunt importante, nu reprezintă factorul decisiv în această situație. Este zidul impenetrabil al Islám-ului, ca sistem ce cuprinde fiecare sferă şi datorie şi fapt de viață, cel împotriva căruia efortul misionar bate şi loveaşte în van. Adaptat uimitor climatului, caracterului şi îndeletnicirilor acelor țări asupra cărora şi-a pus strânsoarea de nezdruncinat, Islám-ul îşi ține adepții într-o robie totală de la naştere până la moarte. Pentru ei, nu este numai religie, este deopotrivă guvern, filosofie şi ştiință. Concepția mahomedană nu este atât de mult a unei religii de stat cât, dacă fraza îmi permite, a unui stat religios. Cadrul în care însăşi societatea este cuprinsă nu este de construcție laică, ci religioasă şi, înfăşurat în acest crez splendid ce amorțeşte, musulmanul trăieşte într-o mulțumită renunțare la întreaga voință, consideră că este cea mai înaltă îndatorire să-l venerezi pe Dumnezeu şi să-i obligi sau, acolo unde nu e posibil, să-i disprețuieşti pe aceia care nu-L venerează pe El în spirit, iar apoi acesta moare cu speranța foarte sigură a Paradisului. Atâta timp cât acest cod de viață total restrictiv, total fascinant cuprinde în îmbrățişarea sa un popor oriental, hotărând orice îndatorire, reglementând orice act al existenței şi, în final, distribuind o mântuire sigură, bogăția misionară sau renunțarea misionară vor fi în mare parte irosite. Desigur, în concepția mea, o propagandă activă este cea mai proastă politică pe care o poate adopta o misiune creştină într-o țară musulmană bigotă şi toleranța cu care am creditat guvernul persan se datorează în mare măsură abținerii prudente a misionarilor creştini de la un prozelitism declarat.” (p. 508–509).

[1] Gobineau, scriind despre anul 1865, face următoarea mărturisire: „Astfel, Bábism-ul a

CASA LUI BAHÁ'U'LLÁH DIN BAGHDÁD

pe care El o personificase i-au dat-o Cauzei lui Báb, era ceva la care Násiri'd Dín Sháh nu se gândise. Rapiditatea cu care o Credință adormită a fost reînviată şi consolidată pe teritoriul său; răspândirea către alte State dincolo de granițele sale; revendicările uimitoare avansate

câştigat o influență considerabilă asupra minții persanilor şi, răspândindu-se peste frontierele Persiei, s-a revărsat în paşalâcul Baghdád-ului şi de asemenea, a pătruns în India. Printre caracteristicile sale, una dintre cele mai extraordinare este aceea că, în timpul vieții lui Báb mulți din această nouă credință, mulți dintre discipolii cei mai convinşi şi devotați, nu l-au cunoscut personal pe profetul lor şi nu țineau neapărat să audă chiar din gura sa instrucțiunile rostite de el. Cu toate acestea, i-au acordat, total şi fără rezerve, onorurile şi venerația pe care, în ochii lor, era cu siguranță îndreptățit să le primească. (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 255).

de Bahá'u'lláh din fortăreața în care El alesese să locuiască; declararea publică a acelor revendicări în partea europeană a Turciei şi proclamarea lor în Epistolele provocatoare adresate capetelor încoronate ale lumii, unul dintre adresanți fiind însuşi Sháh-ul; entuziasmul pe care L-a stârnit în inimile nenumăraților discipoli, transferul Centrului Cauzei către Țara Sfântă; relaxarea treptată a severității detenției Sale, care I-a marcat ultimele zile a vieții; ridicarea interdicției care a fost impusă de sultanul Turciei relațiilor Sale cu vizitatorii şi pelerinii săi, care veneau din diferite părți ale Orientului către închisoarea Sa; trezirea spiritului de introspecție printre gânditorii din Occident; totala dezmembrare a forțelor care încercaseră să realizeze o schismă în rândurile discipolilor Săi şi soarta care s-a abătut asupra principalului instigator; mai presus de toate, sublimitatea acelor învățături care abundau în lucrările Sale publicate şi care erau citite, diseminate şi predate de un număr din ce în ce mai mare de adepți din Turkistán-ul rusesc, din 'Iráq, India, Siria, şi până în Turcia europeană – aceştia au fost factorii principali care l-au convins pe Sháh de caracterul invincibil al unei Credințe despre care credea că a stopat-o şi a distrus-o. Inutilitatea eforturilor sale, oricât de mult încerca să-şi ascundă sentimentele, era mult prea vizibilă. Cauza lui Báb, la naşterea şi suferințele căreia el însuşi fusese martor şi evoluția triumfală pe care o vedea acum, renăscuse precum pasărea Phoenix din cenuşă şi înainta pe drumul unor realizări pe care nu le visase.[1]

[1] „Cauza lui Báb se află pe un drum ascendent, şi iată cum, foarte exact, s-a produs o mişcare religioasă cu totul deosebită față de care Asia centrală – adică a Persia, câteva regiuni din India, o porțiune din partea asiatică a Turciei şi regiunea din jurul Baghdád-ului – este astăzi viu preocupată, o mişcare remarcabilă şi demnă de a fi studiată cu atenție. Prin ea, suntem martorii unor evenimente, manifestări şi catastrofe pe care ne-am fi imaginat că s-ar fi putut întâmpla în epoci îndepărtate când se năşteau marile religii… Mărturisesc chiar că dacă aş vedea în Europa apariția unei religii precum Bábism-ul, cu avantajele pe care le posedă, cu o credință totală, un entuziasm neînfricat, curaj încercat şi devotament demonstrat, câştigând respectul celor indiferenți, înspăimântându-şi adversarii şi, mai mult, cu un prozelitism neobosit aducând constant noi adepți din fiecare clasă socială, dacă aş vedea un asemenea fenomen în Europa, nu voi ezita să prezic că la un moment dat puterea şi suveranitatea ar trebui să aparțină unui grup atât de înzestrat." (Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale", p. 116, p. 293-294). „Acum mi se pare că istoria mişcării Bábí trebuie să fie interesantă şi pentru alții, pe lângă cei direct interesați de studiul Persiei. Pentru un student la teologie va oferi nenumărate subiecte de reflecție; pentru că aici el poate contempla asemenea personaje care, cu trecerea timpului, se transformă în eroi şi semizei încă neînvăluiți în mituri şi fabule; poate examina prin lumina mărturiei simultane

Nici chiar Nabíl nu îşi imagina că în patruzeci de ani de la scrierea cronicii sale, Revelaţia lui Bahá'u'lláh, floarea şi rodul tuturor Dispensaţiilor din trecut, ar fi fost capabilă să avanseze atât de departe pe drumul care duce către recunoaşterea şi triumful său global. Nu şi-a imaginat că, la mai puţin de patruzeci de ani de la moartea lui Bahá'u'lláh, Cauza Sa, explodând în afara graniţelor Persiei şi Orientului, ar fi pătruns în cele mai îndepărtate regiuni ale globului şi ar fi înconjurat întreaga lume. Cu greu ar fi crezut previziunea care îi fusese relatată că, în acest interval, Cauza îşi va arbora stindardul în inima continentului american, că va fi resimţită în principalele capitale ale Europei, că va atinge graniţele de sud ale Africii şi îşi va aşeza avanposturile până în Australasia. Cu greu l-ar fi purtat imaginaţia sa, atât de

şi independente unele din acele surprinzătoare revărsări de entuziasm, credinţă, devoţiune înfocată şi eroism neîmblânzit – sau fanatism, dacă vreţi – care de obicei sunt asociate istoriei de început a omenirii; într-un cuvânt, poate fi martorul naşterii unei credinţe care nu este imposibil să câştige un loc printre marile religii ale lumii. Unui etnolog îi poate oferi material de gândire legat de caracterul unor oameni care, etichetaţi deseori ca egoişti, mercenari, avari, egocentrişti, meschini şi laşi, sunt totuşi capabili de a demonstra, sub influenţa unui puternic impuls religios, un grad de devotament, puritate a intenţiilor, generozitate, altruism, noblеţe şi curaj, care pot avea egal în istorie, dar care cu greu pot fi depăşite. De asemenea, pentru un politician, subiectul nu este lipsit de importanţă; căci, ce schimbări n-ar putea fi făcute de către o religie capabilă să evoce un spirit atât de puternic într-o ţară, socotită acum aproape zero în economia forţelor naţionale! Cei care ştiu ce le-a făcut Muḥammad arabilor, să se gândească bine ce le poate face Báb perşilor." (E. G. Browne, introducere la „A Traveller's Narrative", p. 8–9). „Deci, aici la Bahjí, am fost primit ca oaspete, chiar în mijlocul a ceea ce Bábism-ul consideră cel mai nobil şi mai sfânt; aici am petrecut cele mai memorabile cinci zile, în timpul cărora m-am bucurat de oportunităţi fără egal şi nesperate de a comunica cu cei care sunt sursa acelui spirit puternic şi minunat care operează cu o forţă invizibilă, dar aflată în continuă creştere pentru transformarea şi trezirea unui popor care dormitează într-un somn asemănător morţii. A fost cu adevărat o experienţă neobişnuită şi mişcătoare, despre care eram disperat să transmit orice, cu excepţia unei amintiri vagi. Într-adevăr, pot încerca să descriu în mai mare detaliu chipurile şi formele care m-au înconjurat, conversaţiile pe care am fost privilegiat să le ascult, lecturile solemne şi melodioase ale cărţilor sacre, senzaţia generală de armonie şi mulţumire de care era pătruns acel loc, grădinile înmiresmate şi umbroase, unde şedeam câteodată după-amiaza. Însă toate acestea nu se comparau cu atmosfera spirituală cu care am fost învăluit. Musulmanii persani vă vor spune deseori că aceşti bábí îşi vrăjeau sau drogau vizitatorii, astfel ca ei, îmboldiţi de atracţia căreia nu îi puteau rezista, deveneau la fel de afectaţi de ceea ce musulmanii menţionaţi anterior priveau ca pe o nebunie de neînţeles. Pe cât de neîntemeiată şi absurdă această consideraţie, totuşi se bazează pe un fapt mai puternic decât ceea ce sprijină cea mai mare parte a ceea cei ei invocă despre aceşti oameni. Spiritul care-i pătrunde pe bábí este astfel încât cu greu poate să nu-i impresioneze cu cea mai mare putere pe toţi cei supuşi influenţei sale. Poate fermeca sau atrage: nu poate fi ignorat sau neluat în considerare. Cei care n-au văzut, să mă contrazică, dacă vor; dar, dacă acel spirit le va fi revelat, ei vor trece printr-o experienţă greu de uitat." (*Ibid.*, p. 38-39).

înflăcărată de convingerea destinului acestei Credințe, până în punctul în care să fi putut să zugrăvească în mintea sa Mormântul Mausoleu al lui Báb, destinația finală a rămăşiţelor despre care mărturisise că nu ştia nimic, adăpostit în inima Carmelului, un loc de pelerinaj şi un far luminos pentru mulți vizitatori din toate colțurile lumii. Cu greu şi-ar fi imaginat el că locuința umilă a lui Bahá'u'lláh, pierdută printre străzile întortocheate ale vechiului Baghdád va fi adusă într-o zi, ca rezultat al maşinațiunilor unui inamic neobosit, în atenția adunării reprezentanților puterilor conducătoare ale Europei, şi va deveni obiectul deliberărilor

„Astfel, se va vedea că, în organizarea exterioară, Bábism-ul a trecut prin schimbări mari şi radicale de la prima apariție ca o forță prozelitistă, cu jumătate de secol în urmă. Cu toate acestea, aceste schimbări nu au slăbit în niciun fel, ci se pare că din contră, i-ar fi stimulat propaganda, care avansase cu o rapiditate inexplicabilă pentru cei care vedeau în ea numai o stare brută de efervescență politică şi chiar metafizică. Cele mai mici estimări plasau numărul prezent de bábí în Persia la jumătate de milion. Sunt dispus să cred, din conversațiile avute cu persoane bine calificate pentru a emite o astfel de judecată, că numărul total era de aproape un milion. Puteau fi găsiți în orice domeniu de activitate, de la miniştri şi nobili ai Curții, până la măturători de stradă, chiar şi printre teologii musulmani. S-a remarcat faptul că mişcarea a fost inițiată de cei cu rang de siyyid, ḥájí, mullá – adică persoane care, fie prin descendență, din înclinație pioasă sau prin profesie erau strâns preocupați de credința Islám-ului; iar adepții credinței lor continuau să obțină convertiri. Mulți bábí sunt recunoscuți ca fiind astfel, dar, atât timp cât sunt circumspecți, nu sunt supuşi intruziunii sau persecuției. În cele mai sărace profesiuni, de regulă, faptul este ascuns de teama oferirii un pretext pentru ranchiuna superstițioasă a superiorilor. Destul de recent, bábí-ii au avut un mare succes în tabăra unui alt inamic, asigurându-şi mulți prozeliți din rândul populației evreieşti din oraşele persane. Am auzit că în ultimul an s-a raportat convertirea a 150 de evrei în Țihrán, 100 în Hamadán, 50 in Káshán şi 75 la sută dintre evreii din Gulpáyigán." (Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. 1, p. 499–500). „Dintr-o asemenea rasă rafinată", scrie Dr. J. Estlin Carpenter, „apare cea mai remarcabilă mişcare pe care a produs-o mahomedanismul modern… Discipolii s-au adunat în jurul lui iar mişcarea nu a fost oprită prin arestarea sa, detenția timp de aproape şase ani şi de execuția sa în 1850… De asemenea, ea pretinde a fi o învățătură universală; are deja o armată nobilă de martiri şi cărți sfinte; a dat naştere Persia, în mijlocul suferinței sale, unei religii care va face înconjurul lumii?" („Comparative Religion", p. 70, 71). „Încă o dată", scrie profesorul E. G. Browne, „în istoria omenirii, Orientul şi-a adjudecat pretenția de a propovădui religia în Occident şi de a purta în Lumea Spirituală acea superioritate pe care națiunile occidentale o dețin în cea Materială." (Introducere la M. H. Phelps, „Life and Teachings of 'Abbás Effendi", p. 15). Pare neîndoios că din punct de vedere religios şi mai ales din punct de vedere moral, Bábism-ul constituie un progres față de Islám-ul oriental; putem susține opinia lui M. Vambery, (Académie, 12 martie, 1892) şi anume că liderul său a emis doctrine demne de marii gânditori… În orice caz, dezvoltarea Bábism-ului este un episod interesant în istoria religiilor şi civilizațiilor moderne. Şi la urma urmei, cei care îl elogiază au poate dreptate. S-ar putea ca într-o zi de la Bábism să provină regenerarea poporului persan, ba chiar a întregului Islám care are nevoie de o astfel de regenerare; şi, din păcate, nu există nicio regenerare a popoarelor care să nu fie însoțită de o mare vărsare de sânge." (M. J. Balteau, „Le Bábísme" p. 28).

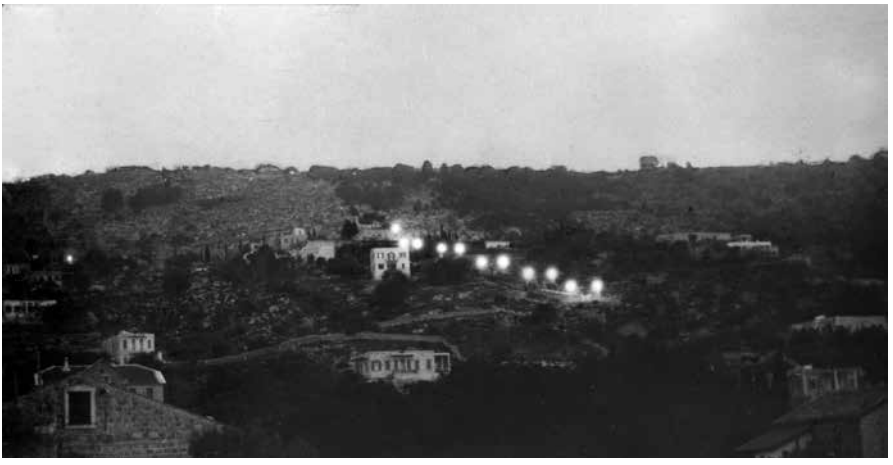

VEDERI ALE MAUSOLEULUI ILUMINAT AL LUI BÁB PE MUNTELE CARMEL

lor oneste. Nu îşi imagina, cu toată lauda pe care I-a adus-o în narațiunea sa că din Cea Mai Măreață Ramură[1] va proveni o putere care, într-un timp atât de scurt, va trezi continentul Nord-american la gloria Revelației încredințate Lui de Bahá'u'lláh. Nu îşi imagina că dinastiile acelor monarhi ale căror tiranii le-a relatat atât de viu în narațiunea sa, ar fi ajuns la declin, suferind aceeaşi soartă pe care reprezentanții lor s-au străduit cu disperare să o provoace oponenților lor grozavi. Nu îşi imagina că întreaga ierarhie ecleziastică a țării sale, instigatorul şi

[1] Titlul lui 'Abdu'l-Bahá.

instrumentul faptelor abominabile aduse cu vârf şi îndesat Credinţei sale, va fi răsturnată atât de iute şi de uşor de aceleaşi forţe pe care încercase să le subjuge. Niciodată nu ar fi crezut că cele mai înalte instituţii ale Islám-ului sunní, Sultanatul şi Califatul,[1] opresorii gemeni ai Credinţei lui Bahá'u'lláh, vor fi măturate fără milă chiar de aceleaşi mâini ale adepţilor declaraţi ai Credinţei Islám-ului. Nu îşi imagina că expansiunea continuă a Cauzei lui Bahá'u'lláh alături de forţele de consolidare şi administrare internă vor progresa într-o asemenea manieră, încât să prezinte lumii spectacolul unic al unei Confederaţii de popoare, cu ramificaţii la nivel mondial, unită în scop, coordonată în eforturile sale şi înflăcărată de un zel şi de un entuziasm pe care niciun fel de ostilitate nu o poate stinge.

Şi încă, cine ştie ce realizări, mai mari decât cele la care au fost martore atât trecutul cât şi prezentul, vor fi păstrate pentru cei în ale căror mâini a fost încredinţată o asemenea moştenire preţioasă. Cine ştie dacă, din tumultul care frământă societatea din prezent poate apărea, mai devreme decât ne aşteptăm, Ordinea Mondială a lui Bahá'u'lláh, a cărei schiţă se distinge vag printre comunităţile din întreaga lume care poartă numele Său. Pentru că, măreţe şi uimitoare precum au fost rezultatele trecutului, gloria epocii de aur a Cauzei, ale cărei promisiuni sunt încorporate în miezul discursului nepieritor al lui Bahá'u'lláh, urmează a fi revelată. Oricât de cumplite par atacurile forţelor întunericului ce încă pot afecta această Cauză, oricât de disperată şi prelungită acea luptă, oricât de severe dezamăgirile pe care le poate suferi, ascendenţa pe care o va obţine în cele din urmă va fi aşa cum nicio altă Credinţă nu a realizat în istorie. Sudura comunităţilor din Orient şi Occident într-o Frăţie mondială despre care au cântat poeţii şi visătorii şi a cărei promisiuni stă chiar în inima Revelaţiei concepute de Bahá'u'lláh; recunoaşterea legii Sale ca o legătură indisolubilă care leagă popoarele şi naţiunile pământului şi proclamarea domniei Păcii

[1] „Califatul a început cu alegerea lui Abú-Bakr în anul 632 A.D. şi a durat până în anul 1258 A.D., când Hulagu Khán a părăsit Baghdád-ul şi l-a omorât pe Mu'taşim-Bi'lláh. Timp de aproape trei secole de la această catastrofă, titlul de Calif a fost perpetuat în Egipt de către descendenţii Casei lui 'Abbás, care au trăit sub protecţia conducătorilor Mameluke până când, în anul 1517 A.D., Sulţán Salím, Osmanli-ul, cucerind dinastia Mameluke l-a constrâns pe Califul lipsit de ajutor să-i transfere titlul şi însemnele." (P. M. Sykes, „A History of Persia", vol. 2, p. 25).

Celei Mai Mărețe, sunt doar câteva din capitolele unei poveşti glorioase pe care o dezvăluie consumarea Credinței lui Bahá'u'lláh.

Cine ştie ce victorii, nedepăşite în splendoare, sunt rezervate masei discipolilor truditori ai lui Bahá'u'lláh? Cu siguranță, ne aflăm mult prea aproape de edificiul colosal pe care L-a construit Mâna Sa pentru a fi capabili, în stadiul actual al evoluției Revelației Sale, să pretindem că vom fi în stare să concepem întreaga măsură a gloriei promise. Istoria sa trecută, pătată cu sângele nenumăraților martiri, ne poate inspira din plin să ne gândim că indiferent de ce ar putea să se abată asupra Cauzei, indiferent de cât de înspăimântătoare ar fi forțele care încă o pot asalta, indiferent de cât de numeroase ar fi nenorocirile pe care le va suferi inevitabil, marşul său spre viitor nu poate fi vreodată oprit şi va continua să avanseze până când ultima promisiune, păstrată cu sfințenie în cuvintele lui Bahá'u'lláh, va fi fost complet respectată.

ANEXĂ

LISTA CELOR MAI CUNOSCUTE LUCRĂRI ALE LUI BÁB

1. Bayán-ul persan
2. Bayán-ul arab
3. Qayyúmu'l-Asmá'
4. Ṣaḥífatu'l-Ḥaramayn
5. Dalá'il-i-Sab'ih
6. Comentariu asupra Súrih-ului Kawthar
7. Comentariu asupra Súrih-ului Va'l-'Aṣr
8. Kitáb-i-Asmá'
9. Ṣaḥífiy-i-Makhdhúmíyyih
10. Ṣaḥífiy-i-Ja'faríyyih
11. Zíyárat-i-Sháh-'Abdu'l-'Aẓím
12. Kitáb-i-Panj-Sha'n
13. Ṣaḥífiy-i-Raḍavíyyih
14. Risáliy-i-'Adlíyyih
15. Risáliy-i-Fiqhíyyih
16. Risáliy-i-Dhahabíyyih
17. Kitábu'r-Rúḥ
18. Súriy-i-Tawḥíd
19. Lawḥ-i-Ḥurúfát
20. Tafsír-i-Nubuvvat-i-Kháṣṣih
21. Risáliy-i-Furú'-i-'Adlíyyih
22. Khaṣa'il-i-Sab'ih
23. Epistole către Muḥammad Sháh şi Ḥájí Mírzá Áqásí

N.B. Báb Însuşi afirmă într-un pasaj din Bayán-ul persan că scrierile Sale cuprind nu mai puțin de 500,000 de versete.

LUCRĂRI CONSULTATE DE TRADUCĂTOR

1. Lord Curzon, „Persia and the Persian Question" (2 volume)
   (Longmans, Green and Co., London, 1892)
2. A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme I"
   (Librairie Paul Geuthner, Rue Mazarine, Paris, 1910)
3. A. L. M. Nicolas, „Essai sur le Shaykhisme II"
   (Librairie Paul Geuthner, Rue Mazarine, Paris, 1914)

4. A. L. M. Nicolas, „Siyyid ʻAlí-Muḥammad dit le Báb”
(Librairie Critique, Rue Notre-Dame-de-Lorette, Paris, 1908)
5. Comte de Gobineau, „Les Religions et les Philosophies dans l’Asie Centrale”
(Les Éditions G. Crés et Cie., Paris, Rue de Sèvres, 1928)
6. Lady Sheil, „Glimpses of Life and Manners in Persia”
(John Murray, Albemarle Street, London, 1856)
7. „The Táríkh-i-Jadíd”, de Mírzá Ḥusayn din Hamadán, tradusă din persană de E. G. Browne
(The University Press, Cambridge, 1893)
8. M. Clément Huart, „La Religion de Báb”
(Ernest Leroux, Rue Bonaparte, Paris, 1889)
9. „A Traveller’ Narrative”, tradusă din persană de E. G. Browne
(The University Press, Cambridge, 1891)
10. „Le Bayán Persan”, tradusă din persană de A. L. M. Nicolas (4 volume)
(Librairie Paul Geuthner, Rue Mazarine, Paris, 1911-1914)
11. Journal of the Royal Asiatic Society, 1889, articolele 6, 12
12. Journal of the Royal Asiatic Society, 1892, articolele 7, 9, 13
13. „Le Livre des Sept Preuves”, tradusă de A. L. M. Nicolas
(J. Maisonneuve, Rue de Mézières, Paris, 1902)
14. E. G. Browne, „A Year amongst the Persians”
(Messrs. A. and C. Black, Ltd., London, 1893)
15. E. G. Browne, „A Literary History of Persia” (4 volume)
(The University Press, Cambridge, 1924)
16. Lieutenant-Colonel P. M. Sykes, „A History of Persia” (2 volume)
(Macmillan & Co., London, 1915)
17. Clements R. Markham, „A General Sketch of the History of Persia”
(Longmans, Green and Co., London, 1874)
18. R. G. Watson, „History of Persia”
19. Journal Asiatique, 1866, seria a şasea, volumele 7, 8
(„Báb et les Bábís”, de Mírzá Káẓim Big)
20. M. J. Balteau, „Le Bábisme”
(Lecture faite par M. J. Balteau, membre titulaire, à la séance du 22 mai, 1896. Académie Nationale de Reims. Imprimerie de l’Académie, Reims, N. Monce, Directeur; 24 Rue Pluche, 1897)
21. Gabriel Sacy, „Du Règne de Dieu et de l’Agneau connu sous le nom de Bábisme”
(12 iunie, 1902)
22. J. E. Esslemont, „Bahá’u’lláh and the New Era”
(The Bahá’í Publishing Committee, New York, 1927)
23. Muḥammad Muṣṭafá, „Risáliy-i-Amrílyyih”
(Imprimerie Saʻádih, Cairo, Egipt)
24. E. G. Browne, „Materials for the Study of the Bábí Religion”
(The University Press, Cambridge, 1918)
25. Mírzá Abu’l-Faḍl, manuscrise şi note (nepublicate)

26. Mírzá Abu'l-Faḍl, „Kashfu'l-Ghiṭá' "
(‘Ishqábád, Rusia)
27. M. H. Phelps, „Life and Teachings of ‘Abbás Effendi"
(G. P. Putnam's Sons, London, 1912)
28. T. K. Cheyne, „The Reconciliation of Races and Religions"
(Adam and Charles Black, 1914)
29. Sir Francis Younghusband, „The Gleam"
(John Murray, Albemarle Street, London, 1923)
30. Samandar, manuscris (nepublicat)
31. E. G. Browne, „The Persian Revolution"
(The University Press, Cambridge, 1910)
32. The Christian Commonwealth, 22 ianuarie, 1913
33. G. K. Narimán, „Persia and Parsis", Part 1
(The Irán League, Bombay, 1925)
34. Valentine Chirol, „The Middle Eastern Question"
35. J. Estlin Carpenter, „Comparative Religion"
36. E. J. W. Gibb Memorial Series, Vol. 15
(Luzac & Co., London, 1910)
37. „Násikhu't-Taváríkh" (volumul Qájáríyyih), de Mírzá Taqí Mustawfí, Lisánu'l-Mulk, cunoscut ca Sipihr
(Lithograph edition, Ṭihrán)
38. Ḥájí Mu‘ínu's-Salṭanih, „History" (manuscris)
39. Mírzá Abú'l-Faḍl, „Kitábu'l-Fará'id" (Cairo edition)

Lucrări ale lui Bahá'u'lláh:
„Kitáb-i-Íqán" (Cairo edition, 1900)
„Epistle to the Son of the Wolf" (Cairo edition, 1920)
„Ishráqát" (manuscris)
„Tablets to the Kings" (manuscris)

Lucrări ale lui Báb:
„Ṣaḥífatu'l-Ḥaramayn" (manuscris)
„Qayyúmu'l-Asmá' " (manuscris)
„Bayán-ul persan" (manuscris)
„Bayán-ul arab" (manuscris)
„Dalá'il-i-Sab‘ih" (manuscris)

Lucrări ale lui ‘Abdu'l-Bahá:
„Some Answered Questions" (Bahá'í Publishing Society, Chicago, 1918)
„Memorials of the Faithful" (Haifa edition, 1924)

N.B. Pentru bibliografia generală completă, a se vedea:
1. Bahá'í World, vol. iii, part 3
2. A. L. M. Nicolas, „Siyyid ‘Alí-Muḥammad dit le Báb", p. 22-53
3. E. G. Browne, „Materials for the Study of the Bábí Religion", p. 175-243

4. Journal of the Royal Asiatic Society, 1892, p. 433-499, 637-710
5. „A Traveller's Narrative", p. 173-211

DIVIZIUNI ADMINISTRATIVE ALE PERSIEI ÎN SECOLUL AL NOUĂSPREZECELEA

„Nu există un principiu stabil sau ceva permanent în subdiviziunile administrative ale Persiei. Împărțirea sau asocierea lor sunt stabilite prin abilitatea sau reputația guvernatorilor lor și prin libertatea pe care și-o acordă în funcție de încrederea sau de temerile suveranului.

...Remarcăm în continuare faptul că niciun principiu, geografic, etnografic sau politic nu pare a fi adoptat în deciderea granițelor și mărimea diferitelor subdiviziuni, care variază de la o provincie mai mare decât întreaga Anglie până la un orășel fără putere cu împrejurimile sale imediate."

PROVINCII MAI MARI SAU DISTRICTE

Diviziunea administrativă	*Capitala*
Ádhirbáyján	Tabríz
Khurásán și Sístán	Mashhad
Țihrán și coloniile sale	Țihrán
Fárs	Shíráz
Ișfahán și coloniile sale	Ișfahán
Kirmán și Balúchistán-ul persan	Kirmán
'Arabistán	Shushtar
Gílán și Țálish	Rasht
Mázindarán	Ámul
Yazd și coloniile sale	Yazd
Litoralul și insulele Golfului Persic	Búshihr

(Lord Curzon, „Persia and the Persian Question", vol. 1, p. 437.)

EMISARI BRITANICI ȘI RUȘI LA CURTEA PERSIEI, 1814-1855

1814, noiembrie . . . . . .Mr. Morier și Mr. Ellis.
1815, iulie. . . . . .Sir Henry Willock.
1826, septembrie . . . . . .Sir John Macdonald.
1830, iunie . . . . . .Sir John Campbell.
1835, noiembrie . . . . . .Sir Henry Ellis.
1836, august . . . . . .Sir John McNeill.
1842, august . . . . . .Sir Justin Sheil.
1847, octombrie . . . . . .Colonel Farrant (suplinitor).
1849, noiembrie . . . . . .Sir Justin Sheil (readus în funcție).
1853, februarie . . . . . .Mr. Taylor Thomson (suplinitor).

1855, aprilie . . . . . .Hon. A. C. Murray.
1817, august . . . . . .General Yermoloff.
1819, aprilie . . . . . .M. Mazarowitch.
1823, ianuarie. . . . . .M. Ambourger (suplinitor).
1824, iulie. . . . . .M. Mazarowitch (readus în funcție).
1825, septembrie . . . . . .M. Ambourger.
1826, iulie. . . . . .Prințul Menschikoff.
1828 . . . . . .M. Grebayadoff.
1831 . . . . . .Prințul Dolgorouki.
1833, februarie . . . . . .Contele Simonich.
1839 . . . . . .Contele Meden.
1846, ianuarie. . . . . .Prințul Dolgorouki.
1854, septembrie . . . . . .M. Anitchkoff.

(Clements R. Markham, C.B., F.R.S., „A General Sketch of the History of Persia”, Appendix B, Longmans, Green and Co., London, 1874.)

LISTA LUNILOR DIN CALENDARUL MUḤAMMADAN

Muḥarram	30 de zile
Ṣafar	29 de zile
Rabí‘u’l-Avval	30 de zile
Rabí‘u’th-Thání	29 de zile
Jamádíyu’l-Avval	30 de zile
Jamádíy’th-Thání	29 de zile
Rajab	30 de zile
Sha‘bán	29 de zile
Ramaḍán	30 de zile
Shavvál	29 de zile
Dhi’l-Qa‘dih	30 de zile
Dhi’l-Ḥijjih	29-30 de zile

Muḥarram 1, 1 A.H.	16 iulie, 622 A.D., vineri
Muḥarram 1, 1260 A.H.	22 ianuarie, 1844 A.D., luni
Muḥarram 1, 1261 A.H.	10 ianuarie, 1845 A.D., vineri
Muḥarram 1, 1262 A.H.	30 decembrie, 1845 A.D., marți
Muḥarram 1, 1263 A.H.	20 decembrie, 1846 A.D., duminică
Muḥarram 1, 1264 A.H.	9 decembrie, 1847 A.D., joi
Muḥarram 1, 1265 A.H.	27 novembrie, 1848 A.D., luni
Muḥarram 1, 1266 A.H.	17 novembrie, 1849 A.D., sâmbătă
Muḥarram 1, 1267 A.H.	6 novembrie, 1850 A.D., miercuri
Muḥarram 1, 1268 A.H.	27 octombrie, 1851 A.D., luni
Muḥarram 1, 1269 A.H.	15 octombrie, 1852 A.D., vineri
Muḥarram 1, 1270 A.H.	4 octombrie, 1853 A.D., marți

(Din „Wüstenfeld-Mahler’sche Vergleichungs-Tabellen”, Leipzig, 1926.)

GLOSAR

‘Abá: Pelerină sau mantie.

Adhán: Chemarea musulmanilor la rugăciune.

A.H.: „Anul Hegirei” (Hijírah). Data plecării lui Mahomed de la Mecca la Medina şi baza cronologiei mahomedane.

Akbar: „Mai Măreț.”

Amír: „Domn”, „prinț”, „comandant”, „guvernator”.

Áqá: „Învățător”. Titlu dat de Bahá’u’lláh lui ‘Abdu’l-Bahá.

A‘ẓam: „Cel Mai Mare.”

Báb: „Poartă.” Titlu însuşit de Mírzá ‘Alí-Muḥammad după declararea Misiunii Sale la Shíráz în mai, 1844, A.D.

Bahá: „Slavă”, „glorie”, „splendoare”, „lumină”. Titlu cu care este denumit Bahá’u’lláh (Mírzá Ḥusayn-‘Alí).

Baqíyyatu’lláh: „Vestigiul lui Dumnezeu”. Titlu conferit atât lui Báb, cât şi lui Bahá’u’lláh.

Bayán: „Rostire”, „explicație”. Titlu dat de Báb Revelației Sale şi în special Cărților Sale.

Big: Titlu onorific; inferior celui de Khán.

Dárúghlih: „Înalt ofițer de poliție”.

Dawlih: „Stat”, „guvernare”.

Farmán: „Firman”, „ordin”, „poruncă”, „decret regal”.

Farrásh: „Infanterist”, „lictor”, „însoțitor”.

Farrásh-Báshí: Conducător al farrásh-ilor.

Farsakh: Unitate de măsură. Lungimea sa diferă în zone diferite ale țării, în funcție de tipul terenului, interpretarea locală a termenului fiind distanța pe care o parcurge un asin încărcat pe oră, care variază între trei şi patru mile. Adoptat în limba arabă din „parsang” din persana veche, se presupune că provine de la bucățele de piatră (sang) amplasate pe marginea drumului.

Ḥájí: Un mahomedan care a făcut pelerinajul la Mecca.

Ḥadíth: Tradiții, consemnări autorizate ale spuselor revelate de Mahomed pe lângă Coran.

Howdah: O lectică sau litieră cărată de o cămilă, asin, cal sau elefant în călătorii.

Íl: „Clan."

Imám: Titlu acordat celor doisprezece succesori shí'ah ai lui Mahomed. La fel sunt denumiți și conducătorii religioși musulmani.

Imám-Jum'ih: Imám-ul șef al unui oraș; conducător de mullá.

Imám-Zádih: Descendent al unui imám sau mormântul său sfânt.

Jubbih: Veșmânt de purtat pe deasupra.

Ka'bih: Mormânt străvechi la Mecca. În prezent, recunoscut drept cel mai sfânt mormânt al Islám-ului.

Kad-Khudá: Șeful unei secțiuni sau porțiuni a orașului, aflată sub supravegherea sa; căpetenie a unui sat.

Kalantar: „Primar."

Kalím: „O persoană care ține prelegeri".

Karbilá'í: Un mahomedan care a făcut pelerinajul la Karbilá.

Khán: „Prinț", „domn", „nobil", „conducător de trib".

Kuláh: Căciula persană din piele de oaie, purtată de funcționarii guvernamentali și de civili.

Madrisih: Școală superioară de teologie.

Man-Yuẓhiruhu'lláh: „Cel pe care Dumnezeu îl va manifesta". Titlu dat de Báb Celui promis.

Mashhadí: Un mahomedan care a făcut pelerinajul la Mashhad.

Masjid: Moschee, templu, loc de rugăciune.

Maydán: O subdiviziune a unui farsakh. O piață sau un loc deschis.

Mihdí: Titlu al Manifestării așteptate de Islám.

Miḥráb: Locul principal dintr-o moschee, unde imám-ul se roagă cu fața întoarsă spre Mecca.

Mi'ráj: „Înălțare"; folosit cu referire la înălțarea lui Mahomed la cer.

Mírzá: O prescurtare la Amír-Zádih, care înseamnă fiul lui Amír. Când este adăugat după un nume, înseamnă prinț; când este în fața numelui, înseamnă dl.

Mu'adhdhin: Cel care strigă Adhán-ul, chemarea mahomedană la rugăciune.

Mujtahid: Doctor musulman în drept. Majoritatea mujtahid-ilor din Persia și-au primit diploma de la cei mai eminenți jurişti din Karbilá și Najaf.

Mullá: Preot musulman.

Mustagháth: „Cel care este invocat”; a cărui valoare numerică a fost desemnată de către Báb ca limită a timpului hotărât pentru venirea Manifestării promise.

Nabíl: „Învățat”, „nobil”.

Naw-Rúz: „Ziua Nouă”. Nume prin care este denumit Anul Nou Bahá'í; după calendarul persan, ziua în care soarele intră în Berbec.

Nuqhțih: „Punct.”

Pahlaván: „Atlet”, „campion”. Termen care îi denumeşte pe bărbații curajoşi şi musculoşi.

Qáḍí: Cadiu, judecător civil şi ecleziastic.

Qá'im: „Cel care va răsări”. Titlu care îl desemnează pe Cel promis de Islám.

Qalyán: Narghilea.

Qiblih: Direcția spre care oamenii se roagă; mai ales Mecca, Qiblih-ul tuturor musulmanilor.

Qurbán: „Sacrificiu.”

Ṣáḥibu'z-Zamán: „Domnul Vremurilor”. Unul dintre titlurile promisului Qá'im.

Shahíd: „Martir”. La plural, „Shuhadá”.

Shaykhu'l-Islám: Şeful curții religioase, numit în fiecare oraş mare de către Sháh.

Siyyid: Descendent al Profetului Muḥammad.

Súrih: Numele capitolelor din Qur'án.

Túmán: Sumă de bani echivalentă unui dolar.

Váḥid: Capitol din Bayán.

Valí-'Ahd: „Moştenitor al tronului”

Zádih: „Fiu.”

INDEX

‘Abá-Baṣír (fiul lui Ḥájí Muḥammad-Ḥusayn, care a respins regimentul din ‘Iráq la Zanján), căruia Nabíl îi recunoaşte meritele în relatarea despre revolta din Zanján, 561

‘Abbás Mírzá. *Vezi* Buzurg-i-Núrí, Mírzá (Mírzá ‘Abbás, tatăl lui Bahá’u’lláh; unul dintre cei mai înţelepţi administratori, ca Vazír al Regelui)

‘Abbás-Qulí-Khán-i-Láríjání, 329, 330, 364, 376, 378

‘Abbás-Qulí Khán, incită la martiriul lui Vaḥíd în Nayríz, 478

‘Abdu’l-‘Alí Ḥájí Shaykh (socrul lui Vaḥíd s-a remarcat printre oficialităţile din Nayríz), 461, 483

‘Abdu’l-‘Alí-Khán-i-Marághiyí (comandantul artileriei Prinţului Ḥamzih şi prietenul devotat al lui Mullá Ḥusayn la Mashhad), 281, 314

‘Abdu’l-‘Alíy-i-Harátí (un inamic de-al lui Mullá Ḥusayn), 157, 159

‘Abdu’l-‘Aẓím-i-Khu’í, Siyyid (supranumit Siyyid-i-Khál-Dár) (unul dintre supravieţuitorii de la Ṭabarsí), 352, 457

‘Abdu’l-Báqí, Siyyid, era cunoscut pentru erudiţia sa, (prezent când Báb i-a dictat Tableta către Ḥájí Mírzá Jání la Káshán; după care a trecut la credinţă), 213, 215

‘Abdu’l-Hamíd-Khán (al cărui fiu a fost vindecat de către Báb), 190, 192, 361

‘Abdu’l-Karím-i-Qazvíní, Mullá, din Qazvín (numit şi Mírzá Aḥmad de către Bahá’u’lláh), 158, 160, 161, 166, 167, 172, 207, 220, 427

‘Abdu’lláh Khán-i-Turkamán (comandant de oaste căruia Sháh-ul i-a dat ordin să ocupe Ṭabarsí), 349, 350

‘Abdu’lláh-Mullá, originar din Shíráz (relatează despre uciderea lui Mullá Taqí), 268

‘Abdu’l-Majíd, Ḥájí (tatăl lui Badí‘, cel care a dus Tableta lui Bahá’u’lláh la Náṣiri’d-Dín-Sháh), 315, 561

‘Abdu’l-Qasím-i-‘Aláqih-Band-i-Iṣfahání, 567

‘Abdu’l-Vahháb, Ḥájí, 7
povestea lui, 87

‘Ábid Ḥájí, Siyyid (una dintre persoanele care l-au însoţit pe Vaḥíd în tabăra duşmanului şi în timpul martiriului său), 474

Abu’l-Ḥasan-i-Bazzáz, Ḥájí (a călătorit cu Báb la Ḥíjáz), 154

Abu’l-Ḥasan-i-Shírází, Ḥájí, 129

Abu’l Qasím, Mírzá (ginerele şi discipolul de încredere al mujtahid-ului Mírzá Muḥammad Taqí), cercetează mesajul lui Bahá’u’lláh, 114, 116

Abú-Ṭálib Khán, Mírzá (cumnatul lui Mírzá Ḥasan, fratele vitreg al lui Bahá’u’lláh), 617

Abú-Ṭálib, Siyyid (kad-khudá al unei zone din Nayríz şi unul dintre însoţitorii lui Vaḥíd), 396, 465

Abú-Turáb, Shaykh (locuitor din Ishtihárd, unul dintre discipolii lui Siyyid Káẓim), 285, 291, 338

vezi nota de la pagina, 38
Aḥmad-i-Aḥsá'í, Shaykh, 1-18, 138, 195
notele 1, 2, 3 de la pagina, 1
Aḥmad-i-Azghandí, Mírzá (un 'Ulamá erudit din Khurásán), 124, 126, 180, 487, 566
'Akká (referire la cea mai măreață închisoare), colonie turcească de deținuți, actualmente în Israel, 295
'Alí-'Askar, Ḥájí (îl vizitează pe Báb în timpul detenției sale în Tabríz), 232
relatează povestea martiriului lui Báb, 501
'Alí-Ḥájí, Mírzá, Siyyid (supranumit Khál-i-A'ẓam) unchiul matern al lui Báb şi unul din Cei Șapte Martiri din Țihrán, 142, 150, 171, 429, 433
'Alí Khán-i-Máh-Kú'í (custodele Castelului Máh-Kú), 222, 235, 238, 247, 293
'Alí Khán, Siyyid, arestat la Zanján, 539
'Alí-Mardán Khán (Fortul), (Ḥujjat, mutat la)
nota 1 de la pagina, 528
'Alí, Mírzá, Mullá, Shaykh (supranumit 'Aẓím), nepot al Imám Jum'ih-ului din Masjid-i-Vakíl, 124, 153, 169, 297, 303, 489, 567, 577
'Alíy-i-Basṭámí, Mullá (una dintre Slovele Celui Viu)
sosirea lui împreună cu tovarăşii săi în Shíráz, 67, 87
suferința lui, 89
'Alíy-i-Mudhahhib, Mullá (unul dintre servitorii care l-au însoțit pe Vaḥíd în tabăra inamicului şi către martiriul său), 474
'Alíy-i-Zunúzí, Siyyid (un oficial din Tabríz, tatăl vitreg al lui Muḥammad-'Alíy-i-Zunúzí), 297, 493
Alláh-Yár, Ḥájí (cel care împreună cu Sulaymán Khán transferă rămaşițele lui Báb la Țihrán), 503
Amír-Nízám-Taqí Khán, Mírzá (Mare Vazír al lui Náșiri'd-Dín-Sháh), 322, 484, 487, 490, 510, 523, 530, 574
Amír-Túmán. *Vezi* Muḥammad-Khán
Áqá Ján Khán-i-Khamsih (cunoscut şi sub numele de Khamsih şi Náșirí, colonel al gărzii personale, călăul lui Báb), 498
Áqa Ján, Mírzá (secretarul lui Bahá'u'lláh), 447
Áqá Khán-i-Núrí, Mírzá (I'timádu' d-Dawlih care l-a succedat pe Mírzá Áqásí), 120, 271, 486, 506, 577, 628
Áqásí, Ḥájí, Mírzá (Mare Vazír al lui Muḥammad Sháh), 120, 121, 199, 218, 223, 236, 246, 251, 272, 292, 508, 516
Áqáy-i-Kalím (fratele lui Bahá'u'lláh), 179, 247, 278, 280, 386, 420, 428, 562
Áqáy-i-Rikáb-Sáz, Mírzá (unul dintre cei prezenți în Masjid-i-Vakíl şi care l-a auzit pe Báb, fiind apoi martirizat), 154
Asadu'lláh, Ḥájí (un negustător de seamă din Qazvín), unul dintre primii martirizați în Qazvín, 273
Asadu'lláh, Mírzá (supranumit Dayyán de către Báb), 294, 295
Áyatu'l-Kursí (verset din Qur'án, comentariu de Siyyid Kaẓim), 10
'Aẓím. *Vezi* 'Alí, Mírzá, Mullá, Shaykh (supranumit 'Aẓím), nepot al Imám Jum'ih-ului din Masjid-i-Vakíl
'Azíz Khán-i-Mukrí (supranumit Sardár-i-Kull), întâlnirea sa cu Ḥujjat, 539

‘Azíz (unchiul lui Bahá’u’lláh), 113

Báb (‘Alí Muḥammad, Mírzá, din Shíráz), 27, 30, 52
perioada timpurie, 72
naşterea Sa, 72
educaţia, 75
căsătoria, 76
şederea în Búshihr, 77
discurs de adio către Slovele Celui Viu, 92
referire la mama şi soţia Sa, 187
arestarea Sa şi izbucnirea ciumei, 191
eliberarea Sa, 193
despărţirea de rudele Sale şi plecarea din Shíráz, 193
scrisoarea Sa către Manúchihr Khán, 194
preţuirea oamenilor faţă de, 197
comentariul Său asupra Súrih-ului Va’l-‘Aṣr, 195, 196
condamnarea la moarte a lui Báb emisă de ‘ulamá din Iṣfahán, 205, 207
previziunea Sa despre apropierea morţii lui Manúchihr Khán, 208
cele trei zile petrecute la locuinţa lui Ḥájí Mírzá Jání din Káshán, 213
bucuria la primirea darului şi mesajului din partea lui Bahá’u’lláh, 220
Muḥammad Sháh, scrisoarea de la, 221
ultima etapă a călătoriei Sale spre Tabríz, 227
despărţirea de gărzile Sale, 229
întâmpinat de un discipol tânăr la sosirea în Tabríz, 230
încarcerarea în castelul din Máh-Kú, 235
eveniment din viaţa Sa, la Máh-Kú, 244
visul, înainte de declararea misiunii Sale, 245
cuvintele Sale către Mullá Ḥusayn, 249
despărţirea Sa de Mullá Ḥusayn, 251
epistola Sa către credincioşi, 261
încarcerarea la castelul din Chihríq, 292
interogatoriul Său din Tabríz, 305
umilinţele la care a fost supus, 309
întoarcerea la Chihríq si epistola Sa către Ḥájí Mírzá Áqásí, 312
urmările dezastrului din Mázindarán asupra Sa, 418
înmânarea documentelor Sale, 487
sosirea la Tabríz, 489
detenţia Sa în cazarmă, 490
avertismentul Său către Farrásh-Báshí, 492
emiterea condamnării Sale la moarte, 493
rugămintea lui Sám Khán, 494
evadarea miraculoasă, 496
un nou şi ultim atentat asupra vieţii Sale, 498
mutarea rămăşiţelor Sale la Tihrán, 503
urmările martiriului Său, 507

Badasht (cătunul), conferința din, 280, 284
semnificația întrunirii, 285, 289
plecarea lui Bahá'u'lláh din, 290
Baghdád, 263, 629
Bahá'u'lláh (Mírzá Ḥusayn 'Alí din Núr), 12, 32, 105, 117, 119, 261, 275, 277, 284, 289
incident în Níyálá legat de, 290
vizita Sa la Fortul Shaykh Ṭabarsí, 338, 358
referire la activitățile Sale înainte de declararea misiunii, 361, 421, 446
călătoria Sa la Karbilá, evenimentele legate de, 562, 565, 570, 572, 574
întâlnirea Sa cu 'Aẓím, 577
întemnițarea Sa în Síyáh-Chál, 586
eveniment de la Síyáh-Chál, povestit de, 611, 614
bunurile Sale jefuite în Mázindarán, 616
eliberarea şi surghiunul la Baghdád, 628
Bahíyyih Khánum, „Cea Mai Măreață Sfântă Frunză"
vezi dedicația de la pagina, v
Bálí-Sarí, explicarea termenului, 84
Báqir-i-Tabrízí, Mullá (una dintre Slovele Celui Viu), 358
Báqir, Mullá (imám-ul din Chinár-Súkhtih), 461
Bárfurúsh, 179, 253, 326, 329, 396
Baṣír-i-Hindí, Siyyid (convertit la credință de Shaykh Sa'íd-i-Hindí în India)
vezi nota de la pagina, 568
Bayán, persan, referire la călătoria lui Báb la Mecca şi Medina, 128
Búshihr, 51, 141
vezi anexă, 650
Buzurg-i-Núrí, Mírzá (Mírzá 'Abbás, tatăl lui Bahá'u'lláh; unul dintre cei mai înțelepți administratori, ca Vazír al Regelui), 12, 109, 226

„Cea Mai Măreață Ramură" (titlu dat lui 'Abdu'l-Bahá, 'Abbás Effendi care a fost fiul cel mare al lui Bahá'u'lláh şi pe care El l-a desemnat ca interpret al Cauzei Sale), 205, 428
eveniment povestit de, 595
Chihríq, Castelul din, mutarea lui Báb la, 251, 292
atitudinea oamenilor față de Báb, 293, 294
plecarea credincioşilor din, 296
întoarcerea lui Báb la, 312

Farrásh-Báshí, avertismentul lui Báb față de, 492, 497
Fatḥ-'Alí Sháh, 5
Fírúz, Mírzá, Prințul (Nusratu'd-Dawlih, din Nayríz), 467

Genealogia lui Báb, lxi
Genealogia lui Muḥammad, lvii

Ghulám-Riḍá-i-Yazdí (l-a însoţit pe Vaḥíd la Nayríz; unul dintre martirii din Khazih), 460, 471
Ghulám-Riḍáy-i-Kúchik (îl însoţeşte pe Vaḥíd la Nayríz), 460
Gurgin Khán (succesorul lui Manúchihr Khán), 208
raportul său către Muḥammad Sháh, 209

Ḥádí, Mírzá (fratele Prinţului Mírzá Muḥammad ‘Alí), 157, 159, 448
Ḥádí (pruncul lui Ḥujjat, ucis la Zanján), 553
Ḥasan-i-Zúnúzí, Shaykh, 25, 29, 207, 238, 297, 573
Ḥujjat-i-Zanjání (Muḥammad-‘Alíy-i-Zanján, Mullá)
convertirea lui, 174
activitatea lui anterioară convertirii, 512
acceptarea mesajului lui Báb, 515, 518
întemniţarea de la Ţihrán, 520, 523, 524
petiţia sa către Náşiri’d-Dín Sháh, 537
moartea copilului şi soţiei sale, 553
moartea şi înhumarea sa, 554
umilinţele provocate trupului său şi soarta rudelor sale, 558
Ḥusayn-i-Bushrú’í, Mullá (Bábu’l-Báb, Prima Slovă a Celui Viu), 47, 48
întrevederea cu Báb în Shíráz, 52
plecarea lui, 85
cuvintele lui Báb la despărţire, 96, 98, 122
scrisoarea către Báb, 125
plecarea lui la Khurásán, 167
plecarea spre Mashhad şi pelerinajul la Máh-Kú, 246
vizita la Ţihrán, 247
sosirea la Máh-Kú, 247
cuvintele lui Báb către, 249
despărţirea lui Báb de, 251
atacul populaţiei din Bárfurúsh, 319
sosirea lui la Mashhad, 258
respingerea de către, 320, 328, 351, 369
ultimele lui clipe, 369
moartea lui, 370
referire la înmormântarea lui şi la realizările sale, 370, 371
socotit al doilea martir de la Fortul Ţabarsí, 404
Ḥusayn-i-Mutavallí, Siyyid (îl oferă pe pe Quddús duşmanului), 374, 387
Ḥusayn-i-Turshízí, Siyyid (locuitor din Turshíz, un sat din Khurásán) şi unul dintre cei şapte martiri, 442
Ḥusayn-i-Yazdí, Siyyid (secretarul lui Báb din Máh-Kú şi Chihríq şi una dintre Slovele Celui Viu), 188, 207, 213, 220, 235
relatare despre viaţa şi martiriul său, 249, 490, 491, 497
în Ţihrán, 609
Ḥusayn Khán-i-Írvání (guvernatorul provinciei Fárs; supranumit Ájúdán Báshí şi numit de regulă pe atunci drept Ṣaḥib Ikhtíyár), 144

întâlnirea lui Báb cu, 149, 190, 191

Ibráhím, Mírzá (fratele lui Mírzá Muḥammad-i-'Alíy-i-Nahrí), 203
Imám-Jum'ih, 195, 197
Iṣfahán
vizita lui Mullá Ḥusayn la, 98
şederea lui Báb în, 194
vezi anexă, 650
Ismá'íl-i-Qumí, Ḥájí, Mullá (locuitor din Faráhán şi unul dintre cei şapte martiri), 440

Ja'far-Qulí Khán-i-Námdár, 246, 271, 380, 383
Jáníy-i-Káshání, Ḥájí, Mírzá (supranumit Parpá), 211, 213, 358, 424
Javád-i-Karbilá'í, Ḥájí, Siyyid (a fost numit Siyyid-i-Núr), notele 2 şi 3 de la pagina, 184
Javád-i-Kirmaní, Ḥájí, Siyyid, 176, 572

Kangávar (sosirea credincioşilor şi întâlnirea lor cu Mullá Ḥusayn), 157
Karbilá, 2, 16, 31, 260, 562
Karbilá'í 'Abdu'l-Baqí (moartea celor cinci fii ai săi), 543
Káshán, 8, 102, 211, 216
Káẓim-i-Rashtí, Siyyid, 9
misiunea lui, 19
aluzia sa la cel promis, 24
vizita la Báb, 25
Báb participă la cursurile sale, 27
moartea sa, 45
Khurásán („Ţinutul Khá"), 10
primii credincioşi din, 124, 245, 258, 260, 280, 287
vezi anexă, 650
Khusraw-i-Qádí-Kalá'í (un ticălos notoriu), 329, 330
Kinár-Gird (fortăreaţa din), 217
Kirmánsháh, 13, 264, 566
vezi anexă, 650
Kulayn (satul), 218

Máh-Kú (castelul)
întemniţarea lui Báb, 31, 180, 235, 243
evenimente din viaţa lui Báb la, 244, 247
Maḥmúd-i-Qamṣarí, Mírzá, 8
Manúchihr Khán, Mu'tamidu'd-Dawlih, 194, 197, 200, 206, 207, 208
Martiri Bahá'í
execuţia celor dintâi în Persia, 272
masacrul din Qazvín, 273

lista martirilor de la Mázindarán, 403
execuţia celor şapte martiri din Ṭihrán, 433
îngroparea celor şapte martiri, 449
numele martirilor de la Nayríz (Fortul Khajíh), 471
martirii din Zanján, 560
Mashhad, 12, 258, 280, 314
vezi anexă, 650
Mázindarán
revolta din, 291, 314, 351, 367, 376, 383, 385
masacrul general, 392
lista martirilor, 403
vezi anexă, 650
Mecca, 132, 137
Medina, 18, 138
Mihdí-Qulí, Mírzá, Prinţul, 322, 353, 357, 378, 385, 388, 563
Muḥammad-ʻAlí, Mírzá din Tabríz (care a suferit martiriul împreună cu Báb), 492, 494, 496
Muḥammad-ʻAlí, Mírzá (fratele lui Búyúk-Áqá şi un Siyyid distins din Khuy), 294
Muḥammad-ʻAlíy-i-Nahrí, Mírzá, Prinţul (a cărui fiică, Munírih Khánum, s-a măritat cu „Cea Mai Măreaţă Ramură” (ʻAbdu’l-Bahá), 157, 159, 203, 448
Muḥammad-ʻAlíy-i-Qazvíní, Mírzá (una din Slovele Celui Viu), 265, 282
Muḥammad-ʻAlíy-i-Zanján, Mullá (Báb l-a numit Ḥujjat-i-Zanjání). *Vezi* Ḥujjat-i-Zanjání (Muḥammad-ʻAlíy-i-Zanján, Mullá)
Muḥammad-Báqir-i-Rashtí, Ḥájí, Siyyid (cunoscut ca Harátí), 19, 98, 256
Muḥammad Báqir (nepotul lui Mullá Ḥusayn şi una din Slovele Celui Viu), 278
Muḥammad-Big-i-Chápárchí, 210, 218, 430, 519
Muḥammad-Ḥasan-i-Qazvíní (sub numele de Fatá’l-Qazvíní), 279
duce mesajul lui Ṭáhirih către Quddús, 285
Muḥammad-Ḥusayn-i-Marághi’í (unul din cei şapte martiri), 444
Muḥammad-i-Furúghí, Mírzá, Mullá, 124, 322, 324, 342, 392, 561
Muḥammad-i-Gulpáyigání, Siyyid (cu pseudonimul Ṭá’ir, pe care Ṭáhirih l-a supranumit Muḥammad-i-Gulpáyigání, Siyyid (cu pseudonimul Ṭá’ir, pe care Ṭáhirih l-a supranumit Fatá’l-Malíḥ), 265
Muḥammad-i-Mámáqání, Mullá (discipol de vază şi erudit al lui Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá’í), 11, 304, 493
Muḥammad-i-Núrí, Mullá (supranumit Mu‘allim din Núr), întâlnirea lui cu Mullá Ḥusayn, mesajul său către Bahá’u’lláh, 104
Muḥammad-Khán (Amír-Túmán), 539
Muḥammad-Mihdí (supranumit Safíhu’l-ʻUlamá’), 200
Muḥammad-Mihdíy-i-Kandí, Mullá (purtătorul mesajului lui Bahá’u’lláh către Báb), 220, 427
Muḥammad, Mullá (fiul lui Mullá Taqí şi soţul lui Ṭáhirih), 112, 114, 116, 265, 267
Muḥammad-Muṣṭafá (un arab originar din Baghdád), 263, 265
Muḥammad-Riḍá, Siyyid (tatăl lui Báb), 14
Muḥammad-Riḍáy-i-Manshádí, Mullá (unul dintre acei ʻulamá luminaţi din Manshád),

Bahá'u'lláh i-a dat numele Raḍa'r-Ruḥ, 458
Muḥammad Sháh, 121, 168, 173, 210, 221, 245, 508, 515, 520, 523
Muḥammad-Taqí, Mírzá (mujtahid de frunte din Sárí, Mázindarán), 291, 336, 341, 346, 396
Muḥammad-Taqíy-i-Harátí, Mullá, 197, 203
Muḥammad-Taqíy-i-Kirmání, Ḥájí, (unul dintre cei şapte martiri), 444
Muḥammad-Taqíy-i-Mílání, 232
Muḥammad-Taqíy-i-Núrí, Mírzá (un mujtahid renumit din Núr), întâlnirea lui cu Bahá'u'lláh, 111
două vise ale lui, 111, 112
Muḥíṭ-i-Kirmání, Mírzá (declarația lui Báb către), 132, 135, 136, 137
Murtaḍá, Siyyid (un negustor de vază din Zanján şi unul din cei şapte martiri), 444
Muṣṭafá Big-i-Sanandají (un derviş; supranumit Majdhúb, printre primii care au recunoscut rangul lui Bahá'u'lláh), 118

Nabíl-i-A'ẓam, Muḥammad-i-Zarandí, 166, 421, 561, 566, 571
Najaf, 2, 7, 50
Náṣiri'd-Dín Sháh, 348, 353, 388, 484, 523
vezi glosar, Valí-'Ahd, 654
vezi nota 1 de la pagina, 304
atentatul la viața lui, 577
petiția lui Ḥujjat către, 537
Navváb Ḥamzih Mírzá (guvernator al Ádhirbáyján-ului), 487
Navváb-i-Raḍaví (cel mai important duşman al lui Vaḥíd), 452, 456
Naw-Rúz (sărbătoarea de), 186, 213, 247, 452
Nayríz (revolta din), 451, 459, 464, 621
Níyálá (eveniment relatat de Bahá'u'lláh), 290, 292, 314
Níyáz-i-Baghdádí, Ḥájí (eveniment relatat de), 137
Núr (în provincia Mázindarán), 112
urmările vizitei lui Bahá'u'lláh la, 118

Qahru'lláh (nume dat de Báb dervişului din India, la Iskí-Shahr), 296, 297
Qazvín, 251, 261, 265
masacrul din, 273
Quddús (Báb i-a conferit numele de Ismu'lláhu'l-Ákhar; ad litteram, „Nume al lui Dumnezeu"; Ultima Slovă a Celui Viu)
sosirea la Shíráz, 69
îl vizitează pe unchiul matern al lui Báb din Shíráz, 142
întâlnirea lui cu Ṣádiq-i-Khurásání, 142
vizitează Kirmán, Ṭihrán şi Mázindarán, 176, 179
vizita lui Mullá Ḥusayn în Bárfurúsh, 253
instrucțiunile către Mullá Ḥusayn, 257
plecarea spre Mázindarán, 282
întâlnirea cu Bahá'u'lláh în Sháh-Rúd, 284

întemnițarea lui, 340
sosirea lui Quddús la Fortul Shaykh Ṭabarsí, 341, 345
rănile suferite de, 357
asistă la ultimele clipe de viață ale lui Mullá Ḥusayn, 370
martiriul lui, 398
Qum, 102, 217
Qurbán-'Alí, Mírzá (locuitor din Bárfurúsh, unul dintre cei șapte martiri), 436

Ṣádiq-i-Khurásání, Mullá (cunoscut mai înainte ca Muqaddas și supranumit de Bahá'u'lláh, Ismu'lláhu'l-Asdaq), convertirea lui, 101, 144, 180
Ṣadru'd-Dawliy-i-Iṣfahání (nepotul lui Ḥájí Muḥammad-Ḥusayn Khán-i-Iṣfáhání și general în armata imperială), 530
Sa'idu'l-'Ulamá' (conducătorul ecleziast din Bárfurúsh), 257, 348
Ṣaliḥ, Ḥájí Mullá (tatăl lui Ṭáhirih), 265
Sám Khán (colonel al regimentului creștin din Urúmiyya), 494, 498, 499
Sayyáḥ (Mírzá 'Alíy-i-Sayyáḥ-i-Marághih'í), 420, 421
vezi nota 2 de la pagina, 419
Sháh-Rúd (satul), 284, 291
Shíráz, 4, 30
șederea lui Báb în, 141
referire la cei ce au îmbrățișat credința în, 154
vezi anexă, 650
Síyáh-Chál (ad litteram, groapa neagră)
referire la, 362, 366
întemnițarea lui Bahá'u'lláh la, 587, 611
Síyáh-Dihán (satul, lângă Qasvín)
vezi nota 1 de la pagina, 228
Slovele Celui Viu, vezi Tabletele adresate lor la începutul cărții, xxiii
numele lor, 80
discursul de despărțire adresat de Báb către, 92
instrucțiunile lui Báb către, 122
Sulaymán Khán, Ḥájí, 590
martiriul lui, 596, 597
Sulaymán Khán-i-Afshár, 228, 380, 391
Sulṭán-i-Karbilá'í, Shaykh, 185, 262, 572
Súrih Va'l-'Aṣr (comentariul lui Báb), 195

Ṭáhirih (cunoscută și drept Qurrat-i-'Ayní și Zarrín-Tájí)
referire la, 81
răspuns la chemarea lui Báb, 261
activitatea ei în Karbilá, 262
activitatea ei în Baghdád, 263
șederea în Kirmánsháh, 264
arestul ei în Qazvín, 265

eliberarea ei cu ajutorul lui Bahá'u'lláh, 275
mutarea ei la Ṭihrán, 276
atitudinea ei față de Báb and Bahá'u'lláh, 277, 278
Taqí, Mullá (unchiul lui Ṭáhirih), 265, 268, 269
Ṭihrán, 13, 102, 253, 278, 378, 421
vezi anexă, 650

Umm-i-Ashraf, (una dintre femeile care s-au distins prin tenacitatea credinței la Zanján), eroismul său, 544

Yaḥyáy-i-Dárábí, Siyyid (supranumit Vaḥíd)
întrevederea cu Báb, 170, 173
călătoria la Ṭihrán şi Yazd, 451
declarația lui, către locuitorii din Yazd, 454, 457, 459
plecarea sa la Nayríz, 460, 465, 468, 471, 474
martiriul lui, 478, 481
relatarea despre moartea lui, 481
Yazd, 5, 451, 621
vezi anexă, 650
Yúsuf-i-Ardibílí, Mullá, 183, 356, 388

Zanján (revolta din), 251, 511, 512, 516, 526
Zaynab (o fecioară din sat), eroismul său, 532
Zaynu'l-'Abidín Khán (guvernatorul din Nayríz), 462, 468, 474